Я, Оқтаи Чкотуа, являющийся автором и правообладателем созданного моим творческим трудом произведения, идентифицированного в нижеприведенной таблице, настоящим **выражаю согласие и предоставляю на безвозмездных (бесплатных) условиях** для проекта Common Voice и проекта Mozilla, а также для иных лиц (общество, мировое сообщество, публика) право использовать мое произведение для публичного распространения, воспроизводить произведение; импортировать экземпляры произведения в целях распространения; переводить произведение; публиковать моего произведения по всему миру в открытом доступе с целью общего неограниченного доступа и общественного достояния.

Я разрешаю осуществлять вышеуказанные права в отношении моего произведения без дополнительного последующего согласования со мной.

ТАБЛИЦА

Название работы	**Тип работы / Дата публикации**	**Идентификатор работы**	**ФИО автора**	**Номер телефона автора**	**Эл. адрес автора**
АҚӘЫРҚАН	Книга / 2018	УДК 28-24 ББК 8638-21 А 54	Оқтаи Чкотуа	+7 940 770 1938	oktaychkotua@gmail.com

Дата подписания	Подпись автора
24 /05 / 2019	

АҚӘЫРҚАН

АТҰАКЫ АҢСЫШӘАЛА

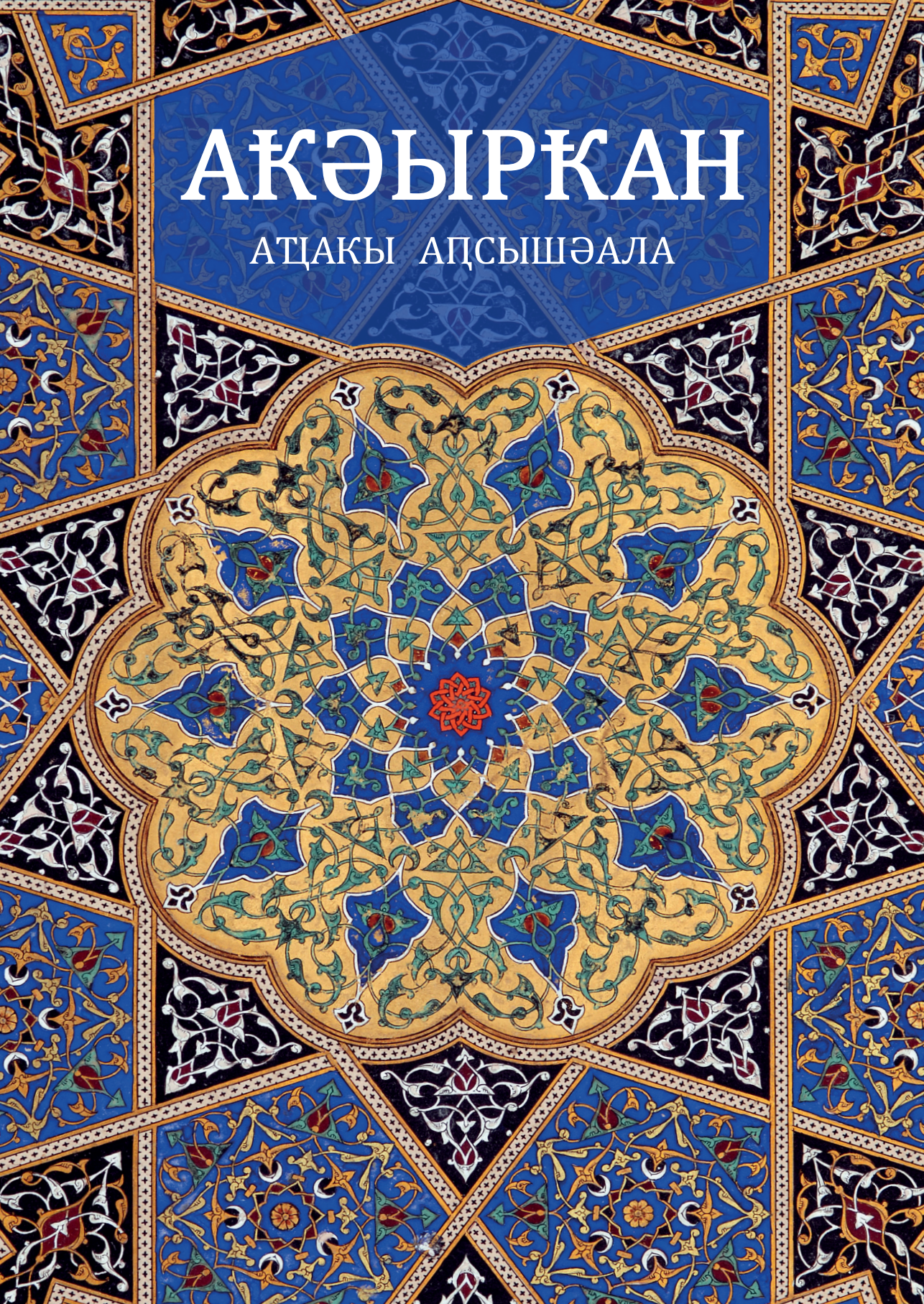

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала

УДК 28-24
ББК 8638-21
А 54

АҚӘЫРҚАН

АҬАКЫ АҨСЫШӘАЛА

Аитҩага: Оқҩаи Чкотуа

Аредактор: Арда Ашәба

Сҩампыл 2018

Аԥхьажәа

Аҟәырҟан – аԥсылман динхаӷара Аԥшьашәҟәы ауп. Иара злаѳѳу абызшәа арԥ бызшәоуп. Ажәа «Аҟәырҟан» («ҟәыр-ан») ааанагоит «бжьы тԥгала аԥхьара», «аилыркаага», «ақәыбжьара». Иахьа аԥсуа ԥхьаѳы аԥсшәахь иеитԥагоу Аҟәырҟан аӷакы даԥхьартә еиԥш алшара имоуп. Абра ицәырӷуеит азӷаара: избан аӷакы, ахатԥа акәымкәа? – ҳәа. Аҟәырҟан тызӷааua аӷарауааи аитԥагаѳцәеи иазгәартԥоит, ари Аԥшьашәҟәы аоригинал ақынтә аитԥагараан, уи аус знапы алаку, иагьа ԥышәа имазаргьы, илшазом инеиԥынкыланы, иара ззынархоу, иамоу аѳныӷҟатә ԥсабара, излеибарку адунеи, иахоу аԥсы амазақәа зегьы раарԥшра. Избанзар, уи баша шәҟәым, сахьаркыратә ѳымтԥам. Акызаӷәык аитԥагаѳ имч зыԥхо, иара аҟазшьа, аӷакы аарԥшра, аҽахәы аҳәартә аҟаӷароуп. Уигьы иуадаѳу усуп. Иуадаѳуп избанзар, ари ашәҟәы ауаа адоуҳамѳа иаша ранӷараҽы имыругоуп, иӷаҳәагоуп, иҽырԥшыгоуп. Илхтәуп ауаѳы дымѳаԥәызӷо, даԥхьаны излеиликааша ахырхартԥа. Иазгәатԥатәуп, ԥьара-ԥьара ауадаѳрақәа маԥымкәа ишцәырӷуа, иаҳҳәап, зӷакы, зымазақәа аартым, еилкаашьа амам «Елиф, Лам, Мим», «Та, Син, Мим» уҳәа реиԥш иҟоу ажәақәа. Егьыртԥ адинԥәа ирыӷаркуа Аԥшьаѳыра шәҟәԥәа злаѳу астиль иеиԥшым, ахатәы ԥыдарақәа амоуп.

Иарбан тԥоурыхтә хыӷхыртԥазаалак, ажәлар ирхархәааганы иҟаларԥ азы иеитԥагатәуп дара злацәажәо, излаѳѳуа абызшәахь, аха еиԥәырхатәуп излаԥӷоу абызшәа ахаҽра, абеиара, иара ианыԥшуа атԥоурыхтә ҟазшьа. Аԥхьаѳ изхәыцтәуп, иалԥшаатәуп иара дзырманшәалаша, дымѳаԥәызӷаша ахырхартԥа. Аҟәырҟан аӷакы еитԥага атәы ҳҳәозар, зынзагьы ирмарианы, иара иатәым аҟазшьа анырԥшра иашам, ирѳашьагоуп. Аитԥагаѳ дыцҳаражәҳәаѳзароуп, иара иахьынтәеитԥеигои иахьеитԥеигои абызшәаԥәа ибаѳхатәра, иҟазара, идырра, иԥышәа цҳас ирхызароуп, аԥхьаѳ имѳахәастԥа зырлашо

цәашьызароуп. Аԥшьаҩыра шәҟәы аитԥагаҩ дақәитԥым иара цәаҳәак аццҿара ма агырхара. Адунеи еибаркыра зшаз изитԥахыз, зыгәра игоз, иҽахәы ԥсахрада ажәлар ирызназгоз Аԥааимбарцәа рыла иааиртит имазақәа. Ари ашәҟәы иҳаилнаркааueит Иазәу Анцәа ишамԥа актәи амши аҿыхәтәантәи – азбара амши ирыбжьанакыз аамԥатә ԥстԥазааразҽы абзиара ҟазҿо ауаҩы ишиатәахо назазатәи аҳамԥа, мамзаргьы ацәгьара ҟазҿо, зхы-зыԥсы мацара иазхәыцны, гәыразрала цхыраарак ауаҩы изымԥо ишизыԥшу ахьырхәра. Иара убас ишырҩашьагоу Анцәа иазәкра уаҽагыланы, нцәахәыс матәарк аихырхәара, ҿасс ашьԥыхра.

Аҟәырҟан шьақәгылоуп 114 хы рыла. Урԥ зегьы аамԥак иаҿанакуам, стильлагьы хырхарԥалагьы иеиԥшым. Аллаҳ иԥааимбарцәа – Ныҳә, Ибраҳим, Мыса, Иаса уҳәа азәырҩы, аҿыхәтәан – Муҳаммад, ирзааиртуаз, ирыҿеиҳәоз, ԥсахрада ҽырҳәала ажәлар ирызнаргоз, абиԥарак аҟынтә даҩа абиԥарак ахь иахзызааны иеиқәдырхон. Урԥ ахьаԥҿаз атыԥи ианаԥҿаз аамԥеи рҩеихыршоит меккатәи, мединтәи ҳәа (610-622, Мекка, 90 хы, 622 инаркны Медина 24 хы).

Ари ашәҟәы аитԥагаҩ агәаҧьра ааирԥшит, ауаа рдоуҳамҩа аныларазҽы ацхыраара ритԥеит, ҳбызшәа иамоу алшарақәа, амҩехак цәыригеит. Ҳамԥа дуup аԥсылман динхаҿаразгьы, аԥсуа бызшәа арҿиаразгьы. Уажәгьы аԥхьаҟагьы аԥхьаҩи аитԥагаҩи рыбжьара аилибакааreи аҳәоуеиқәшәареи Анцәа ирԥәеишьааит.

Арда Ашәба
Афилологиатә тҿаарақәа ркандидат

1.Фатҩиҳа (Алагамҩа)

Иаҳзылҩхауа, иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Арҽхәааҧхьызқәа, жәҿантәылақәа рынҵәахәы Аллаҳ иузкуп.
2- Иаҳзылҩхауеи иҳаназыжьуеи уара уоуп.
3- Уара уоуп ақәыҵбара амш иақәитҩугьы!
4- Ҳартҩ уара ҳуеихырхәоит, уара ҳуашьапкуеит, уара уҟынтә маҵара ҳазыҧшуеит ацхыраарагьы.
5- Амҿа иаша ҳақәҵа.
6- Лахь зутҩо, имҿахҟьаз рышҟа акәымкәа, аразҟы зутҩаз ауаа шьахәқәа рымҿахь ҳнага.

2.Бақара (Ажә)

Иаҳзылҩхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Елиф. Лам. Мим.
2- Ари хьаҳәаҧаҳәа змам шәкәуп. Аллаҳ иҽагылара зхы ацәызыхьчо рзы имҿақәҵагоуп.
3- Уртҩ иҟалаша агәра ргоит, рнамаз ииашаны иркуеит. Ираҳҩаз аразҟы ақынтә, Аллаҳ имҿа иақәдырзуеит.
4- Уртҩ, уара иутҩаз ашәкәы еиҧш, уааҵа илбааҳгаз иҧшьоу аҿырақәагьы рыгәра ргоит, анарцәгьы хьаҳәаҧаҳәада иазхарҵоит.
5- Дара убартҩ рынцәахәы иҟынтә ирзааиз ииашоу амҿа иануп. Зхы ҽызхуагьы дара ракәхоит.
6- Азхамҵара зҽадызцалаз ракәзар, уртҩ, иагьа ргәы рҽануҵаргьы, зегьдарароуп, аиаша азхарҵом.

7- *Аллаҳ урҭ рыгәқәеи рлымҳақәеи ишәаҳахьеит. Рыблақәагьы аш рхылахьеит. Урҭ агәаҟра ду рзыԥшуп.*
8- *Ауааԥсыра рыбжьара, ишазхарым
огьы, «Аллаҳи нарцәытәи амши азхаҳцеит» зҳәаԥәогьы убап.*
9- *Артҭ Аллаҳи изхаҵаҽцәеи ржьара иашьҭоуп. Аха рхы мацара ржьалоит, дара ирыздыруам акәымзар.*
10- *Рыгәқәа рԥы азхамҵара иахылԥиааua чмазарак рымоуп. Аллаҳгьы урҭ рчымазара иацицоит. Амцқәа ирҳәаԥәо ирызкыngьы хьаала иҭәу гәаҟрак рԥеиԥшуп.*
11- *Артҭ, «Аԥсабараԥы аичырчара цәыршәымган» ҳәа анрауҳәалак, «Ҳара иеинзраало, ибжьаҟазо ҳреиуоуп» рҳәоит.*
12- *Урҭ аичырчаҽцәа рхатԥаԥсатԥаԥәа роуп, амала дара ирыздыруам акәымзар.*
13- *«Ауааԥсыра ишазхарҵо еиԥш шәаргьы иазхашәҵа» ҳәа анроуҳәалак: «Ҳаргьы, абанҭ ахшыҽдаԥәа реиԥш иазхаҳҵарыма?» рҳәоит. Ахшыҽдаҵәҟьаԥәа рхатԥаԥәа роуп, ирыздыруам акәымзар.*
14- *Азхаҵаҽцәа ианрыԥәшәалак, «Иазхаҳҵеит» рҳәоит. Амала раҽстԥаацәеи (руацәа азхамҵаҽцәеи) дареи анеизынхалак: «Хымԥада, ҳартҭ шәара ҳшәыдгылаҽцәоуп. Урҭ ҳархыччоит ауп» рҳәоит.*
15- *Аха Аллаҳ иоуп урҭ ирхыччо. Рхымҽаԥгашьа амшалагьы дрыԥәызбоит, абас ишахдырҟьогьы, аамҭа риҭоит.*
16- *Иара убартҭ, ахҷыхра ахатԥыԥан, амҽахҟьара амҽа ылызхыз роуп. Аха рыхәаахәҭра алҵшәа рзаанамгеит, амҽа иашагьы иазыԥәымҵеит.*
17- *Урҭ рҭагылазаашьа аҵх агәҭаны амца еиԥәызҵаз иҭагылазаашьа иаҽызоуп. Амца ианарлашо аамҭазы, Аллаҳ, рылашара аарԥырганы, акы рымбо алашьцара инҭаиргылоит.*
18- *Урҭ дагәоуп, иҷаҳауп, илашәуп. Уажәшьҭа аиаша изазыхынҳәуам.*
19- *Мамзар урҭ рҭагылазаашьа, алашьцара агәҭаны адыд мацәыс ала икыдҵәаны иауа ақәа ицәылахаз ауаа рҭагылазаашьа иаҽызоуп. Рыԥсы иацәшәаны, адыд мацәыс абжьы рмаҳарц азы рнапқәа рлымҳақәа иҭарыцьгәоит. Аха Аллаҳ, азхамҵаҽцәа амацәаз иҭеикхьеит.*
20- *Амацәыс рыблақәа арлашәуашәа икшоит. Уи алашара рхы иархәаны, мачқ иныҟәоит. Алашьцара ианыҵахалак иахьгылац иаанхоит. Аллаҳ иҭаххазҭгьы, урҭ ирмаҳауа, ирымбо рыҟаҵарагьы илшон. Хымԥада, Аллаҳ илмшо акагьы ыҟам.*
21- *Уа ауааԥсыра! Шәареи шәаԥхьатәиқәеи зшаз Анцәа шәимҵахырхәала, иара убри ала Аллаҳ иҷегылара шәеацәышәыхьчап.*
22- *Уи адгьыл иартҭас, ажәҽангьы хыбрас ишәзыҟасҵеит, ажәҽан ақынтә азы шәзылбаазгеит, убриалагьы иеиуеиԥшым аразҟқәа шәызцәырызгеит. Ус анакәха, шәаргьы идырны Аллаҳ ицназго крыҟоушәа шәымхәыцын.*
23- *Илбааҳгаз абри ашәҟәы (Аҟәырҟан) иазкны гәҽарак шәымазар, шәааи, шәаргьы иеиԥшу цәаҳәак аԥышәҵа. Шәажәа гәык ала шәазыҟазар, Аллаҳ ида зегьы рыцхыраара шәхы иархәаны абри шәеазышәк.*

24- *Аха ишәзыҟамӷар (ахаангьы ишәзыҟаӷазом), усҟан былтәыс ауааԥсыреи ахаҳәи змоу амца шәеацәышәыхьча. Уи амца азхамӷаҽцәа рзы еиӄәӷоуп.*

25- *Аиаша азхаӷаны, убас ала зхы мҽаԥызго рзы, азиасӄәа зҭысуа ҵьанаҭтә баҳчаӄәа гәырҷьаҽҳәашас ирыҭ. Ҵьанаҭтәи ашәырӄәа дара разҟыс ианыртҳаххалак: «Артӡ уаанӡагьы (адунеи аҟынгьы) фатәыс иҳаман!» рҳәоит. Аиашазы, убас иагьыҟан. Уаҟа урҭ рзы ицӄьашәӄьоу ахатәҽызӷәаӄәагьы ыҟоуп. Урҭ уа наунагӡа ааанхоит.*

26- *Аллаҳ, кәыбрык акәзаргьы, мамзар уи аасҭа иеиӷоу акы акәзаргьы, ҕырԥшыс аагара даҵәхьаӷуам. Азхаӷаҽцәа уи рынҵәа иҟынтә иаауа ӷабыргык шакәу рдыруеит. Азхамӷаҽцәа ракәзар: «Аллаҳ абри ала ииҳәарҵ иитахәузеи!» рҳәоит. Аллаҳ абри ала ԥытҽык мҽахиҟьоит, ԥытҽыкгьы амҽа иаша иӄәиӷоит. Амала уи ала, зегь ракәымкәа, ацәгьаршыҽцәа маҵара мҽахиҟьоит.*

27- *Урҭ роуп, ҕыҕәҕәала ишырҳәазгьы, Аллаҳ ирҭаз ажәа иахыԥаны, Аллаҳ еидышәӷа ззиҳәаз еидырхуеит, адунеиаҕы ацәгьа дыршоит, аха аӷыхәтәан изԥырхагахогьы дара ракәхоит.*

28- *Аԥсы шышәхамызгьы, аԥсҭазаара шәзаԥызӷаз маԥ шԥеиҵәышәкуеи? Уи шәыԥсы шәхихуеит, нас даҽазнык аԥсы шәхаиӷоит. Аӷыхәтәан Иара иахь шәдырхынҳәуеит.*

29- *Адгьыл иӄәу зегьы шәара шәзы ишаны, нас ажәҽан ахь дааԥшны, быжьҵьараны ихартәааны еиӄәзыршәаз иоуп Иара. Уи зегьы ишахәҭоу издыруа иоуп.*

30- *Абар, уара Унҵәа, амаалыӄьҵәа: «Сара адунеи аҟны хатԥыԥуаҽык дысшоит» ҳәа реиҳәеит. Урҭ ракәзар: «Ҳара уалкааны уеҳәаԥхьыз шаҳҳәо, уара уԥшьара азбахә шаҳҳәогьы, абраҟа ацәгьа зыршаша, ашьа казҭәаша азәы душома?» рҳәеит. Аллаҳгьы: «Хымԥада, сара шәартӡ ишәзымдырӄәо здыруеит» ҳәа рылеиҳәеит.*

31- *Нас, Адам ахьзӄәа зегьы иирӷеит. Ашьҭахьгьы убартӡ амаалыӄьҵәа идырбаны: «Шәажәаӄәа рҕы шәиашазар, абартӡ рыхьызӄәа сзеиҭашәҳәа» иҳәеит.*

32- *«Уара уалаҳкааueит! Иаҳурӷаз ада уаҳа дыррак ҳамам. Ихартәааu адырреи аӄәыҕареи иаӄәитӡу хымԥада уара уоуп», - ҳәа аҭак ҟарӷеит.*

33- *«Уа Адам! Абартӡ рыхьзӄәа рзеиҭаҳәа» ҳәаны, Адамгьы ахьзӄәа зегьы анырзеиҭеиҳәа: «Сара ажәҽанӄәеи адгьыли рымазаӄәа хымԥада издыруеит; шәара иаашәырԥшуагьы ишәӷәахуагьы здыруеит ҳәа шәасымҳәазацзи?» иҳәеит.*

34- *АмаалДКыӄьҵәа: «Асаара шәыҵекажьны, Адам изы шәсеихырхәа» ҳәа анраҳҳәа, Иблис (аҽсҭаа) ида зегьы иеихырхәеит. Уи даҕәагылеит, дԥагьахеит, азхамӷаҽцәа дреиуахеит.*

35- *«Уа Адам! Уареи ухатәҽызеи ҵьанаҭ шәынхала, уаҟа ишәҭаху шәфа-ишәжәы, амала абри аӷла заӷәык ааигәара шәымнеин. Мамзар, агәымбылҵьбаҽцәа шәреиуахоит» ҳҳәеит.*

36- *Аха аѳстаа урҵ мѳахкьаны, иахьыказ аҭыҵ иахигеит. Ҳаргьы: «Шәеиҕацәаханы адгьыл ашка шәылбаа! Аамҵак акыннза убрака шәынхоит, насгьы ишышәҭаху шәхы иашәырхәоит» ҳҳәеит.*
37- *Абас ала Адам Инцәа иажәаҟәа идикылеит (абарҵ рылагьы аҭамзаара шьҭаиҵеит); Инцәагьы уи иаҭамзаара идикылеит. Хымҵада, Уи, аҭамзаара здызкыло, зрыцҳашьарагьы ҳәаа амам иоуп.*
38- *Урҵ убас раҳҳәеит: «Зегьы уантәи шәылбаа! Хымҵада сара скынтә ҵхьагылаѳык дшәызнеиуеит. Сара ишәзынасышьҭуа аҵхьагылаѳ ицныкәаз ашәарҵеи ахьааи рҵеиҵшхазом»*
39- *Ихазымҿази ҳажәаҟәа мцны изыҵхьазази ракәзар, урҵ ҵьаҳанымуаа роуп, наунагзагьы убра инхоит.*
40- *Исраил иҵацәа! Ишәатәасшьаз аразкы шәгәалашәыршәа, сара иснышәҿаз ажәагьы нашәыгза, убри ала саргьы сажәа насыгзап. Сажәа аҟәымныкәара шәеацәышәыхьча.*
41- *Шәнапаҷы икоу арҿабыргразы илбаазгаз (Акәыркан) азхашәҿа; уи аҵхьанатә иаҷагылаз шәреиуамхан! Сажәаҟәа амаҵ азы ишәымҭиин. Сара мацара шәсыцәшәа.*
42- *Идырны аиашеи амци еилашәымҿан, аиаша жәдыруазар, ишәымҿәахын.*
43- *Анамаз шәкы, азеҟьат ишахәҭоу ирышәҭ, ихырхәо азхаҿаѳцәа шәрыцхырхәа.*
44- *Шәарҵ абри ашәкәы шәшаҵхьогьы, ауааҵсыра абзиарахь ихьарҵшны, шәхы шәхаштуама? Шәарҵ шәымхәыцзои, шәыхшыѳ шәхы иашәмырхәазои?*
45- *Ачҳареи анамази рыла Аллаҳ ицхыраара шәаҳәа. Хымҵада, абарҵҟәа зегьы, Аллаҳ гәыкала иеихырхәо рыда, егьырҵ ирцәыхьантоуп.*
46- *Урҵ есаамҭа Анцәа иҷаҵхьа иҟоушәа ргәы иааигоит. Аҿыхәтәангьы иара ишизыхынҳәуа ала адырреи агәыгреи рымоуп.*
47- *Уа Исраил иҵацәа! Шәара ишәатәасшьаз аразки, шәарҵ ауааҵсыра зегьы шәреиҳаны аҭыҵ шшәыстаз шәгәалашәыршәа.*
48- *Уи амш шәацәшәа, уи амш аѳны (зегьы дара рхы иахьашьҭало иахкьаны), азәы изы, акы ихушәаар ҟалом, азәгьы иаҳаҭыр мѳасуам, азәы ихаҭыҵаны даѳазәы дрыдыркылом; ҵьарантә цхырааракгьы роуам.*
49- *Ишәгәалашәыршәа! Шәарҵ Фараон иуаажәлар рҟынтә шәҷаҳхит. Урҵ агәаҟра бааҵсы шәҭадыргылон. Шәҭыҵхацәа мацара ааныжьны, шәыҵкәынцәа зегьы ршьуан. Шәара шәзыҟәшәаз аҟны Шәынцәа иҟынтә ҵышәарак ыҟан.*
50- *Аамҭак азы шәара шәзы амшын еиѳаҳшеит, шәыҵсы еиҟәҳархеит; Фараон иуаажәларгьы шәыбла ишабоз амшын иҭаҳҳәаѳеит.*
51- *Мыса ѳынѳажәа ӷхы азы ажәа иаҳҭахьан. Аха, иара данца ашьҭахь, шәарҵ, ииашамкәа шәхы мѳаҵганы, аҳәыс (нцәас) ишьҭышәхит.*
52- *Уи ашьҭахьгьы, (шәыхшыѳ аус аруны) иаҳҷьышәшьап ҳәа ишәанаҳажьит.*
53- *Амѳа иаша шәанылап ҳәа Мыса ашәкәы иҭаны, аиашеи ахәанчеи еилзырго аҵкарақәа шәзылбааҳгеит.*

54- Мыса иуаажәлар абас реиҳәахьан: «Уа сыуаажәлар! Хымҭада, шәара аҳәыс нцәахәыс ишьҭыхны, шәхы иакәым азыжәуит. Убри азы шәызшаз иҽаҧхьа аҭамзаара шьҭашә
а, шәгәаҳәарақәагьы шәхәаҽы. Абри иҟашәҵо шәызшаз иҽаҧхьа шәара шәзы иеиҿьу ауп. Абас ала шәаҭамзаарагьы идикылоит. Избанзар, арыцҳашьара змоу, аҭамзаарақәагьы здызкыло иара маҵара иоуп.

55- Аамҭак азы: «Уара Мыса! Аллаҳ иаартыҵәҟьаны дҳамбаҙакәа, иуҳәо азхаҳҵом» анышәҳәа, иаразнак амаҵәыс шәысит.

56- Нас, шәаныҧслак ашьҭахь еиҭах аҧсы шәхаҳҵеит иаҳцьышәшьарц азы.

57- Уи адагьы, аҧҭақәа рыла ашәшьыра шәзыҟаҳҵеит, амч шәызҭоз аҳалуеи, а́чақәеи шәзынаҳашьҭит: «Ишәааҳҭаз ачыс хыккәа шәрылача» ҳҳәеит. Иашаҵәҟьаны урҭ ҳара ҳакәым, рхы аҵәгьара азыруан.

58- Убас ҳҳәеит: «Абри ақалақь шәалала, уа ишәҧыхьашәо рҟынтә ишышәҭаху ишәфала, ишәжәыла, ашәхымс аҟынтә шәхырхәаны, насгьы аҭамзаара шьҭаҵәаны шәҭал, ҳаргьы шәыгхақәа шәанаҳажьып. Ҳара ибзианы зхы мҽаҧызго акыр ираҭәаҳшьоит» (аҳамҭақәа).

59- Аха агәымбылцьбаҽцәа ираҳҳәаҟәаз даҽа ажәақәак рыла ирыҧсахит. Ҳаргьы изҿыз аҵәгьарақәа рымшала ажәҽан аҟынтә ихәмгоу гәаҟрак рзылбааҳашьҭит.

60- Мыса иуаажәлар рзы азы данаҳәа: «Улабашьа ахаҳә иаарха!» ҳәа иаҳҳәеит. Абри ала уи ахаҳә аҟнытә жәаҽа зыхь ыҵхәрааит, ауаа зегьы ирдырит азы ахьыржәшаз. Аллаҳ ишәаҭәеишьаз шәфа-ишәжәы; аҧсабараҿы аҵәгьа шәмыршан.

61- Шәарҭ: «Уа Мыса! Ҳара чысхкык ала уаҳа иаҳзычҳауам. Унцәа уҳазиҳәа адгьыл аалыҵкәа рҟынтә; аутраҭыхқәеи, аҟаби, аҵыши, асафранцьи, аҵьымшьи ҳзыҵихааит» шәҳәеит. Мыса иакәзар: «Абзиа аҵәгьа ала ишәыҧсахыр шәҭахума? Ақалақь ахь шәылбаа, ишәҭаху зегьы уа иҟоуп» иҳәеит. Аҵыхәтәаны арыцҳареи аҕарреи рзааины ирхаҧеит, Аллаҳ игәахеибакра иакәшәеит. Ари аҭагылазаашьа Аллаҳ иажәаҟәа маҧ рыцәкреи, иҧааимбарцәа рҭархареи, анцәа иҽагылареи, ишақәнагамыз ахымҽаҧгареи ахырҟьареи ирылҵшәан.

62- Хымҭада азхаҵаҽцәеи (аҧсылманцәеи) аурианцәеи, ақьырсианцәеи, асабиитцәеи (гәыҧцыҧхьаза дара рыҧҟарақәа рыла), Аллаҳи нарцәытәи амши азхаҵаны, аус бзиақәа ҟазҵаз рзы Рынцәа иҽаҧхьа аҳамҭақәа рзыҧҵәоуп; урҭ ашәарҭа иакәшәом, рылахьгьы еиқәылом (ҳәа избоуп).

63- Шәара, (Ҭора шәашықәныҟәо ала) ҕыҕәҕәала ажәа анҳашәҭа, Ҭур ашьха шәхаргыланы: «Шәҽышәыхьчарц, ишәаҳҭаз ашәҟәы ҕәҕәала ишәкы, уи иагәылоу шәазхәыц, абас ала Аллаҳ ихьчара шәаҵанакып» ҳәа ҳҳәахьан.

64- Уи ашьҭахь еиҭах шәымҽахҟьеит. Аллаҳ илҧхеи игәрыцҳашьареи ыҟамызҭгьы, ҳәарада, аҧхасҭа зауз шәреиуахон.

65- Хымҭада, шәарҭ асабшатәи аҧҟара иаҕрагылаз зустцәаҟәоу жәдыруеит. Ҳара урҭ: «Иҽаастоу амаамынҟәа шәреиҧшхаит» ҳәа раҳҳәеит.

66- Ҳара абри, уи избо рзыҳәангьы, нас иеиҵагылараны иҟоу рзыҳәангьы ҕырҧшны, Аллаҳ иҽагылара зеацәызыхьчаз рзы илабжьаганы иҟаҳҵеит.

67- *Мыса иуаажәлар: «Аллаҳ ишәыдиӷоит жәык шәшьырц» ҳәа реиҳәеит. Уртҷгьы: «Уара уҳалахәмаруама?» ҳәа атак аныкарӷа, Мысагьы: «Зхы ззымдыруа амдырцәа реиԥш акалара Аллаҳ саԥәихьчааит!» иҳәеит.*

68- *«Ҳахьзала Унцәа уиҳәа, иитаху ажә зеиԥшроу ҳирдырааит!» рҳәеит. Мысагьы абас реиҳәеит: «Анцәа убас иҳәоит: Уи, акрызхыӷуа акәымзааит, мыцхәгьы иҽамзааит. Рыбжьара икоу жәык акәзааит. Шьта адӷа ишәымоу нашәыгза».*

69- *Уртҷгьы: «Унцәа уҳазиҳәа иаҳирдырааит, уи аԥштәы зеиԥшроу» рҳәеит. Мыса убас иҳәеит: «Анцәа излеиҳәо ала, уи ицәҿежьза икоуп. Иахәаԥшуа агәеизҳара изто жәык ауп» иҳәеит.*

70- *«Унцәа уҳазиҳәа, иҳаилиркааит уи ажә зеиԥшрӷәкьоу. Избанзар, ажәҟәа зегьы ҳахьрыхәаԥшуа иеиԥшуп. Амала, Аллаҳ игәаԥхар ишԥаҳзымԥшаари?» рҳәеит.*

71- *Мыса абас иҳәеит: «Сынцәа излеиҳәо ала, уи ацәаҷәареи, аутра азы аӷатәареи рзы ауҷә иаӷарымкыз, агха змам, ԥшшәыла иҷрам жәык акәзарауп». Уртҷгьы: «Абар абыржәоуп аиашаӷәкьа анҳауҳәа» рҳәеит. Аӷыхәтәангьы ажә ршьит, амала маҷк аарыгхеит, ари аус нармыгзарц азы.*

72- *Ишәгәалашәоума, азәы дышьны, агәҿара шәыбжьаланы зегьы лахь шәибатон. Аха Аллаҳ шәымаза ааиртраны дыкоуп.*

73- *«Абри ажә ажьыхәтак ала убри иршьыз шәнаис!» ҳҳәеит. (Ираҳҳәаз аныкарӷа, аԥсы дҿагылеит) Абар, Аллаҳ аԥсцәа абас аԥсы рхеиӷоит, шәара шәхәыцырц азы аԥьашьахәҟәагьы абас ишәирбоит.*

74- *Нас абри ашьтахьгьы еитах шәыгәҟәа жәпахан ахаҳә иеиԥшхеит, иагьеицәахеит. Икоуп азыхь згәылӷуа ахаҳәҟәа. Икоуп урт рыбжара ианеиҿушалак азы згәылӷуагьы. Ахаҳә ыкоуп Аллаҳ ицәшәаны иахьаду иамӷны икаҳауагьы. Аамтак ыкам, Аллаҳ икашәӷо анизымдыруа.*

75- *Уажәы абарт ишәҳәо харӷоит ҳәа шәгәыҷуама? Урт рыбжьара гәыԥҿык Аллаҳ иажәа иазызҿырны, ианеилыркаа ашьтахьгьы, уи ажәаҟәа дырҿашьон, рӷакы рыԥсахуан.*

76- *Урт, азхаӷҿцәа ианрыҟәшәалак: «Шәара иазхашәӷо ҳаргьы иазхаҳӷеит» рҳәоит. Аха дара-дара анеизынхалак абас рҳәоит: «Анцәа иҽаԥхьа ршаҳатгас икаӷаны шәзымцәажәо шәкарӷарц азы аума, Аллаҳ (Ҭора акны) ишәирдырҟәаз дара израшәҳәо. Абри амаҷгьы шәыхшыҿ азымцазои?»*

77- *Урт ирзымдырзои, рымазагьы, раргамагьы зегьы Аллаҳ ишидыруа?*

78- *Урт рыбжьара аԥхьашьа ззымдыруа ауаа ыкоуп, ашәкәы закәу рыздыруам; ирдыруа агәҿара мацара ауп. Урт икарӷо ахара адӷареи азԥхьагәатареи роуп.*

79- *Рнапала шәкәык ҿны, ахә ақәӷаны иртиирц азы: «Ари Аллаҳ икынтә ауп» зҳәо ҽааҳәыра рмоуааит! Рнапала ирҿыз аҿымта амшала аума рԥеиԥшуп! Икарӷази иаладырҳази иахырҟьаны ҳаҷоу имшхара рзыԥшуп!*

80- *«Иалкаау мышқәак рзы ада ҳартӡ амца ҳалакьысуам» рҳәеит. Ираҳәа: (Абри иазкны) Аллаҳ ажәа инырҿама? Ус анакәха, Аллаҳ иажәа дахьхәуам, мамзар Аллаҳ ихьзала ишәзымдыруа акы шәалацәажәома?*

81- *Маӡ! Ацәгьара ҟаҿаны, зыцәгьара зыкәыршаны иҟоу ауаа – ӡьаҳанымуаа роуп; урт уаҟа наунагза иҟазааueит.*

82- *Иазхаҿаны аус бзиаҟәа ҟазҿаз ракәзар – ӡьанатуаа роуп; уртӡгьы убра наунагза иаанхоит.*

83- *Ҳара аамтӡак азы Исраил иӡацәа: «Аллаҳ мацара шәиашьапкы, ани, аби, атынхеи, аиатымцәеи, аҕарцәеи абзиара рзышәҳәа. Ауааӡсыра ажәа бзиа рашәҳәа, анамаз шәкы, азеқьатӡ шәтӡии» ҳәа раҳәаны, ажәа рымаҳхьан. Аха ашьтахь, ӡытӡ҃ык рыда, еиҳараӡ҃ык шәажәа шәахыӡеит; иахьагьы шәышьтахь архоуп, шәажәа шәацныҟәазом.*

84- *«Шәара-шәара шәшьа каибатәазом, шәынхартӡаҟәа рҟынтә шәыҟәибацазом» ҳәа шәызхымӡаша ажәа ҳашәтахьан. Абас ишәыдышәкылахьан. Шәхатӡаҟәа иахьагьы абри шаҳатра азыжәуеит.*

85- *Амала шәартӡ, шәара-шәара шәеибашьны, ишәылагылоу гәыӡ҃ык рзы ацәгьареи агәымбылӡьбара рзуреи рӡы шәеицхырааны; ишышәзыҳарамугьы уртӡ рыӡсадгьыл иахцаны, нас итҟәаны шәаӡхьа ианааиуагьы рыхӡыхӡсаҟәа шәаны иӡызхуа шәоуп. Ишәгәалашәоума ауаа ртӡыӡ рахцара азин шшәымамыз? Мамзар шәара Ашәҟәы (Ҭора) ахәтӡак хаҿаны, ахәтӡак маӡ ацәышәкуама? Уажәшьта шәыбжьара абартӡҟәа ҟазҿо ирыхәтӡоу, рыӡстӡазаараӡы ацәыршәагахара акәхоит. Акаамет амш аҟынгьы иреиҳау ахьырхәра иаҟәшәаран иҟоуп. Избанзар, Аллаҳ шәызӡҟәо изымдыруа дыҟам.*

86- *Уртӡ, зынарцә тӡины, адунеитә ӡстӡазаара аазхәаз роуп. Уажәшьта уртӡ агәаҟра рыгхараны иҟазам, ацхыраарагьы роузом.*

87- *Иҿабыргыҿәҟьаны, Мыса Ашәҟәы иаҳтӡеит. Уи ашьтахьгьы еишьтӡаргыланы аӡааимбарцәа наҳашьтӡит. Мариам лӡа Иаса ацьашьахәаҟәа ианаҳшьеит. Уи ацқьа (Гаврил) ила ҳаицхрааит. Аӡааимбарцәа шәгәы иамыхәо акы аншәыдыргалалоз, шәара шәеырӡагьаны (уртӡ) рыхәтӡак амцҳәара рыдкыланы, рыхәтӡакгьы тӡашәырхома?*

88- *«Ҳагәҟәа хҟьоуп, дырралагьы итӡәуп» рҳәоит. Аха ус акәзам. Маӡ ахьыркуа азы Аллаҳ уртӡ дрыҟәшәихьеит. Убри азы ауп имачӡны изазхарҿогьы.*

89- *Рнапаӡы ирку (Ҭора) зырҿабыргуа шәҟәык (Аҟәырҟан) анааи, уигьы маӡ ацәыркит. Аха уаанза (абри ашәҟәы аазгаша аӡааимбар ихьз ала) азхамҿаӡ҃цәа рзы ацхыраара иаҳәон. (Ҭора) аҟынтә ирдыруаз (ари аӡааимбар) данырзаа маӡ ицәыркит. Аллаҳ ишәиӡхьыз азхамҿаӡ҃цәа ирыҟәыз.*

90- *Рхаӡ҃рақәа ӡхастӡазтәыз ршьыцрақәа рымшала, Аллаҳ игәы иатӡаххаз уаӡ҃ӡсык иахь ааицҳаз иажәаҟәа маӡ рыцәкра шаҟа ицәгьоузеи! Уи аҿыхәала иааиӡмырҟьазакәа агәаҟра иаҟәшәеит. Маӡ зкуа зегьы рхы лазырҟәыша рыцҳарак рӡеиӡшхоит.*

91- Урҭ: «Аллаҳ ишәзылбааигаз (Аҟәырҟан) азхашәӷа» ҳәа анрарҳәа, «Ҳартҭ, ҳара маҷара иаҳзылбааз Ҭора азхаҳӷоит» ҳәаны, уи ашьҭахь ирзааиз (Аҟәырҟан) мап аҷәыркуеит. Арахь, дара иркугьы Ҭора зырӷабыргуа ииашоу шәҟәуп уи. Убас раҳәа: «Шәара иазхазӷоз ауаа шәакәзар, избан уаанҵа Аллаҳ иҵааимбарҷәа зҭашәырхоз?»

92- Сыҟәуеит, Мыса шәара иаартыӷәкьаны аҵьашьахәҟәа шышәзааигахьазгьы, шәартҭ шәхаҿрақәа шәрыҕрагыланы, аҳәыс нҵәахәыс ишәыдышәкылеит. Абас ала (Аллаҳ дааныжьны, даҽа нҵәахәҟәак шәрышьҭаланы) зхы-зыҵсы зыргәаҟуа шәакәхеит.

93- Ишәгәаламшәазои, Ҭур ашьха шәхаргыланы, ажәа шәымаҳхьан: «Ишәаҳҭаз ашәҟәы ҕәҕәала шәҽеадҳәаланы, шәлымҳа азкыдышәӷа» анаҳҳәа, урҭгьы: «Ҳазызырԥит, ҳаҿагылеит» рҳәахьан. Рмапкыра амшала рыгәқәа аҳәыс абзиабара иамҽеханакхьан. Иҳәа: «Абасӷәкьа иазхашәӷозар, шәазхаӷара, иҽеим шәыднаӷоит».

94- Урҭ: «Аллаҳ иҿаԥхьа, нарҷәытәи аҵстазаара егьыртҭ ауааҵсыра аламӷакәа шәара маҷара ишышәтәу шәҳәозар, ус анакәха, аҵсра зышәҭахымхои?» ҳәа раҳәа.

95- Рхала иеиӷарҟәаҟәааз аусҟәа рымшала аҵсра зынҵаскгьы ирҭаххазом. Аллаҳ агәымбылԥьбаԥцәа ибзиазаны идыруеит.

96- Ҳәарада, рхатҭақәа, ауааҵсыра рыбжьара зегь раастҭа аҵстазаара зҭаху ракәны иуҵылоит; Анҵәа деицазкуа (аварҟәылаԥцәа) ауаа зҟьы шыҟәса нырӷыр рҭахуп. Аха анӷыра дугьы агәаҟра ирзыԥшу иаҷәнахьчазом. Аллаҳ урҭ зҿҟәоу ибзиазаны ибартҭоуп.

97- Иҳәа (Ауриаҷәа рахь): Аҵҟьа (Гаврил) аҕас дышьҭызхуа ирдыруазааит, Аллаҳ игәаԥхарала уаанҵа ишәзааз ашәҟәқәа рырӷабыргразы, азхаӷаԥцәа рзы лашарбагас, гәырҕьаҿҳәашас Аҟәырҟан лбааганы, уара угәы иҭазӷазгьы иара иоуп.

98- Дызустазаалак, Аллаҳи, имаалыҟьҵәеи, иԥаимбарҷәеи, Аҵсыҵкьеи, Миҟьаили аҕас ишьҭызхыз ирдыруазааит, Аллаҳгьы азхамӷаԥцәа дышраҕоу.

99- Ииашаӷәкьаны, ҳара иузынаҳашьҭит иеилыкка иҟоу аҳәамҭақәа. Урҭ аҳәатәхамӷаԥцәа маҷара мап аҷәыркуеит.

100- Урҭ ажәа рҭиицыԥхьаза, дара рҟынтә гәыԥԥык уи иаҕрагылома? Урҭ реиҳараԥык усгьы иазхамӷаԥцәаҟәоуп.

101- Аллаҳ иганахь ала, рывараҿы иҟаз Ҭора зырӷабыргуаз аҵҳаражәҳәааԥ данааи, ашәҟәы азхазӷоз рыхәҭак, Аллаҳ ишәҟәы рзымдыруазшәа, рышьҭахьҟа иааныжьны иаҷәхьаӷит.

102- Урҭ, Шәлиман иаҳра аганалагьы аԥстаа иаԥшьигаз амҵҟәа азхарӷеит. Аиашазы, Шәлиман азхамӷаҷәа дрылазамызт, амала аԥстаацәа иазхамӷаԥцәахеит; избанзар ауааҵсыра алаԥшхырԥара дзырӷоз Бабилионаа Ҳарутҭи Марутҭи зыхьзыз амаалыҟьҵәа ишыддырӷаз еиԥш иддырӷон. Аха артҭ амаалыҟьҵәа: «Ҳара аԥышәара ҳазкуп; шәара имԥахыӷыз шәырԥызамхан!» имҳәазакәа азәгьы рдырра ирҭазомызт. Дара ракәзар, артҭ амалыҟьҵәа рҟынтә хаӷеи-ԥҳәыси иеилызхшаҟәа рӷар

рҭахын. Арахь, Аллаҳ иаҟәиҭимтәыкәа азәгьы ҧырхага рызиҭомызт. Зегь дарароуп ирыхәаша акәымкәа, ирҧырхагаша иашьҭан. Сыҟәны исҳәоит, урҭ абри алаҧшхырҧара иалахәаахәҭуа азәы, иахраҭ шразҟыдахоз ибзиазаны ирдыруан. Рхи-рыҧси ҭины изыхҭнырҿаз, шаҟа иҽеимыз рдыруандаз!

103- Хымҧада урҭ, аиаша азхаӡаны, рхы ацәгьара иацәырыхьчандаз, Аллаҳ иганахь ала ироуаз аҧсыҧ реиҳа иеиҕьхон, убри рдыруандаз, уаҳа ирҭахыз!

104- Шәарҭ азхаӡаԥцәа! (Ауриацәа «ҳаргьы уаҳхылаҧш ҳахьчаԥ» ҳәа цасҳәа ирҳәо) «Раина» ажәа шәымҳәан; «унзурна» (иҟалозар уҳахәаҧш) ажәа шәҳәа, насгьы шәзыргьы. Азхамӡаԥцәа ахьаа рызҭо гәаҟрак ыҟоуп.

105- Иҧшьоу ашәҟәы иаӡанакуа азхамӡаԥцәеи амыртатцәеи Анцәа иҟынтә ибзиоу акы шәзылбаар рҭахзам. Амала Аллаҳ илҧха иитаху ирзикуеит. Уи игәыҳалалра кырза идууп.

106- Ҳара ҳҳәамҭак амчра ахаҳхыр, мамзаргьы идхаҳаршҭыр ҳҭаххар, хымҧада, реиҳа иеиҕьу аҧаҳӡоит. Аллаҳ зегьы имч шрыҟәхо узымдырзои!

107- Нас иузымдырзои ажәԥанҟәеи адгьыли знапаҷы иҟоу, аҳрагьы зтәу Аллаҳ маца́ра шиакәу? Шәара шәзы, Аллаҳ ида, хылаҧшԥыкгьы, цхыраԥгьы дыҟам.

108- Мамзар, уааназа Мыса ишиазӡааз еиҧш, шәаргьы шәҧааимбар азӡаара ишәҭарц шәҭахума? Дарбанзаалак азәы, азхаӡара азхамӡара иахҭниӡар, хымҧада, амԥа иаша даца́хьаӡуеит.

109- Абиблиа иаӡанакуа реиҳараԥык, аӡабырг дара рзы иҷаҷазаианаатгьы, ирыҕраз агәаҕ маца́ра амшала шәара ихашәӡаз аиаша шәахьдырхәыр рҭаххеит. Ус иҟазаргьы, шәарҭ Аллаҳ иизбаз ааирҧшаанза иранашәыжь, лыҧхалагьы шәрызныҟәа. Аллаҳ, хымҧада, зегь имч рыҟәхоит.

110- Шәнамаз шәкы, шәзеҟьаҭ шәҭии. Уаанза бзиарас иҟашәӡаз ауп Аллаҳ иҷаҧхьагьы ишәҧыло. Аллаҳ, хымҧада, иҟашәӡо зегьы акы агымкәа ибоит.

111- Урҭ: «Ауриацәеи Аҟьырсианцәеи рыда азәгьы ҵьанаҭ дызҭалом» рҳәеит. Уи дара ирхәыцыз ауп. Иҳәа: «Шәажәаҷы шәиашазар, изырӡабыргуа шәыршаҳаҭга аажәг!»

112- Уимоу, зыгәҭакы цҟьаны, зхымԥаҧгашьа бзианы Аллаҳ зыҽеизҭаз, уи иҷаҧхьа ацкы иоуеит. Урҭ рзы шәартҭа ыҟазам. Урҭ ахьаагьы рҧеиҧшзам.

113- Зегьы ашәҟәы аҧхьара ишаҷугьы, Ауриацәа: «Аҟьырсианцәа аӡабырг шьаҭас ирымам» рҳәеит; Аҟьырсианцәагьы: «Ауриацәа аӡабырг шьаҭас ирымам» рҳәеит. Иззымдыруагьы артҭ ажәаҟәа ireиҧшыз рҳәеит. Аллаҳ урҭ реимакраҟәа акаамеҭ амш аҽены даҟәызбараны дыҟоуп.

114- Аллаҳ иныҳәартҭаҟәа рҷы, Уи ихьыз аҳәара иаҷагыланы, урҭ аҭыҧҟәа реиларбгара зҽазызкыз раастҭа гәымбылцьбаԥыс иҟаларыда? Аиашазы дара урҭ аҭыҧҟәа ишәаҧырҳаҧуа ирыԥналар акәын. Урҭ рзы адунеи аҟны цәыршәагароуп иҟоу, нарцәыгьы агәаҟра рзыҧшуп.

115- Мрагыларагьы Аллаҳ итәуп, мраҭашәарагьы. Шәахьынаҳәалак, Аллаҳ уаҟа дыҟоуп. Хымҧада, уи аҳәаа дыузҭагзазом, уи зегьы здыруа иоуп.

116- «Аллаҳ ахшара диоуит» рҳәеит. Ҟалашьа амоума? Уи ари аҽыза узидкылом. Уимоу, ажәҽанҟәеи адгьыли рҟны иааԥыло зегьы иара итәуп. Рыззегьы иара иеихырхәараны иҟоуп.

117- Уи ажәҽанҟәеи адгьыли зеиԥш ыҟам ршаҽы иоуп; акы ҟаларц анитаххалак, «уҟала!» иҳәоит, иаразнакгьы иагьыҟалоит.

118- Адырра иазрыцҳау ауааԥсыра: «Аллаҳ ҳара дҳацәажәар, мамзаргьы шанак ҳирбар акәзамзи!» рҳәеит. Уртӡ раԥхьатәиқәагьы абри аҽыза ажәа рҳәахьан. Гәыла зегьы шԥеиԥшу! Ҳара аӷабырг еилызкаарц зтахыӷәкьоу рзы ҳажәаҟәа аартны иаххәеит.

119- Ииашаӷәкьаны (уара аԥааимбар) ҳара аиашала уеибытӡаны, гәырҕьаҽеҳәашаҽыс, насгьы гәеанӷаҽыс ураҳтӡеит. Гәаҟрала абылра иаҟәшәараны иҟоу ртӡакԥхыҟәра уара иудым.

120- Уара уртӡ рдин уацымныҟәакәа, ауриацәагьы аԥьырсианцәагьы уганахьала агәаҳәара роураны иҟазам. Иҳәа: «Амҽа иашаӷәкьа - Аллаҳ имҽа ауп!» ҳәа. Уажәашьта иуаҳтӡаз адырра ашьтахь, уртӡ ртахраԥәа урыцныҟәар, иудыруазааит, Аллаҳ уинахыс дагьуыуам, дагьуцхрааҽым.

121- Ашәҟәы заҳтӡаз рыбжьара, уи ишахәтӡоу ала иаԥхьо ауаа ыҟами, убартӡ ашәҟәы азхазӷаз роуп; аха дазустӡазаалак абри мап ацәызкыз, ацәызӷәкьа зауз роуп.

122- Шәартӡ Исраил иԥацәа! Уаанӡа шәара ишәыстӡаз аразҟи, насгьы аԥсабара зегьы шәалкааны шәышсымази шәгәалашәыршәа.

123- Убри аҽыза амш шәацәшәа, уи амш аҽны азәы даҽеазәы изы акагьы аҟаӷара илшом; азәы ихатӡыԥаны даҽеазәы дрызрыдкылом, азәы даҽеазәы дызихәом, уи амш аҽны азәгьы ҵьарантә ацхыраарагьы изааиам.

124- Аамтӡала Анцәа, Ибраҳим ажәаԥәак рыла дԥышәаны, Ибраҳимгьы уртӡ гхада ианынаигза, «Уара ауаа ԥызас урыстӡоит» ҳәа иеиҳәеит, аха Ибраҳим «схылӷышьтрагьы» ҳәа анациӷа, Инцәагьы: «Сара сажәа агәымбылԥьбаҽцәа аӷанакзом» иҳәеит.

125- Усҟан ҳара Ҟьааба, ауааԥсыра ахьатӡааша ишәартӡадароу тӡыԥны иҟаҳӷеит. Шәаргьы Ибраҳим итӡыԥ аҟны намазкыртӡак алышәх. Ибраҳимгьы Исмаилгьы «Иакәшо рзыҳәан, исашьапкуа рзыҳәан, асаара ишьтӡаланы исымӷахырхәеи рзы сыҽны (ҟьааба) цԥьаны иныҟәыжәга» ҳәа адӷа раҳтӡеит.

126- Ибраҳим: «Уа Анцәа! Абри аԥалаԥь ашәартӡа иацәыхьча, ауааԥсыра рҟынтәгьы Аллаҳи нарцәытәи амши азхазӷо иеиуеиԥшым аалыӷԥәа разҟыс ирытӡ» ҳәа даҳәахьан. Аллаҳгьы убас адӷа ҟаиӷеит: «Мап зкуагьы ҳамтӡакы адунеи аразҟԥәа рыстӡоит, аха аӷыхәтәан ҵьаҳаным агәаҟрахь инасышьтӡуеит. Уи аӷыхәтәа шаҟа ицәгьоузеи!»

127- Ибраҳим, Исмаил ила ҟьааба ауасхыр шьтӡихуан: «Уа Ҳанцәа! Абри ҳахьзала иудкыл; хымԥада, уара изаҳәуа, избо уоуп!

128- Уа Ҳанцәа! Ҳара зыҽеузтӡо ҳрылаԥхьаза, ҳхылӷышьтра аҟынтәгьы зыҽеузтӡо жәларык ҳалириаа. Ҳара уашьапкышьа ҳарба, ҳатӡамзаарԥәа удкыл. Хымԥада, атӡамзаарԥәа здызкыло, зрыцҳашьарагьы кырза ирацәоу уара мацара уоуп.

129- Ҳхылҿышьҭра рыбжьара, урҭ уара уҳәоуқәа ирызрыԥхьаша, ашәкәи ақәыҕареи дзырҿаша, аԥерыцқьашьа иақәзыршәаша ҵҳаражәҳәаԧык дрылҿыртә иҟаҿа, Ҳанҵәахәы! Избанзар, амчреи ақәыҕареи иақәиҭу уара маҵара уоуп.

130- Хшыԧда зхы аҵәгьара азызуа ида Ибраҳим ижәлар ирзааигаз адин маԥ аҵәызкуада! Арахь ҳара уи адунеи аҕы далаҳкаахьеит. Хымԥада, уи нарҵәгьы абзиақәа дрылаԥхьазахоит.

131- Избанзар, Инҵәа, «Сара уҩсыҭ» ҳәа анидиҿа, иаргьы «Жәԧантәылақәа (аԥсабарақәа) рынҵәа сыҩеиҵеит» ҳәаны, иагьынаигзахьан.

132- Ибраҳим, абри адин Иақәыԥгьы днарылакны иԥаҵәа Исмаили Исҳаҟи уасиатҵ ирзынижьит: «Сԥаҵәа! Аллаҳ абри адин шәара шәзы иалихит; ус анакәха, Иара маҵара зыҩеизҭаз зхаҿԧҵәас шәыԥсы шәҭии!»(иҳәеит).

133- Мамзар, Иақәыԥ иԥсы анихыҿуаз уа шәыҟаны, уи аамҭазы Иақәыԥ иԥаҵәа даҩа уасиатқ шырзаанижьыз шәҳәарц шәҭахума? Аха уи иҷкәынҵәа рахь: «Сара снаԧс шәзымҿахырхәода!» аниҳәа: даргьы «Уареи, уабдуҵәа Ибраҳими, Исмаили, Исҳаҟи рынҵәа, иазәыкәу Анҵәа ҳимҿахырхәоит; ҳара уи маҵара ҳаҩеиаҳҭеит» рҳәаахьан.

134- Урҭ жәларыкны имԧасит. Урҭ идырҳақәаз – дара, шәара ишәырҳазгьы шәара ишәтәуп. Шәара урҭ ирамхаҟаҿақәаз рзы лахь шәоузом.

135- Урҭ рыбжьара, ауриаҵәа «шәауриаха», ақьырсианҵәа ракәзар, «шәқьырсианха, ус ала амԧа иаша шәақәшәап» рҳәоит. Уаргьы убас раҳәа: «Маԥ! Ҳара ицқьашәқьоу Ибраҳим идин ҳақәныҟәоит. Уи азхамҿаҵәа дреиуамызт».

136- «Ҳара, Аллаҳи иаҳзылбаази, иара убасгьы Ибраҳими, Исмаили, Исҳаҟи, Иақәыԥи рмоҭаҵәеи ирзылбаази, Мысаи, Иасеи иритәази, насгьы аԥааимбарҵәа зегьы Анҵәа иритәази азхаҳҿеит, урҭ рыбжьара еилых ҟаҳҿом; ҳара Уи ҳаҩеиаҳҭахьеит» шәҳәа.

137- Аха урҭгьы шәара ишазхашәҿо еиԥш иазхарҿар, хымԥада, амԧа иаша иқәлоит; амала рԥы аадырҳәыр, иудыруазааит, хазы иахо аҵәгьаршыԧҵәа ракәхоит. Ус ианыҟала, рԥаԥхьа уара Аллаҳ дузхоит; Уи зегьы ишахәҭоу изаҳауа иоуп, зегьы ишахәҭоу издыруа иоуп.

138- Ҳартҭ Аллаҳ ишәыга ала ҳҩеаҳшәит. Аллаҳ ишәыга аасҭа иԥшзоу ашәыга арбану? Иара иаасҭа иԥшзаны изшәуа дарбану? Ҳара Уи маҵара ҳиеихырхәоит.

139- Иҳәа: «Аллаҳ шәаргьы, ҳаргьы Дышҳанҵәоугьы, Уи изкны ҳамакра шәҩазышәшәома? Ҳара иҟаҳҿо – ҳара, шәара иҟашәҿогьы шәара ишәтәуп. Ҳартҭ Уи гәыла ҳаҩеидаҳҳәалахьеит.

140- Мамзар шәара Ибраҳими, Исмаили, Исҳаҟи, Иақәаԥи, рмоҭаҵәа иауриан, мамзаргьы иқьырсианын шәҳәома? Иҳәа: «Шәара шәакәу иеиҕьны издыруа, мамзаргьы Аллаҳ иакәу?» Аллаҳ иҟынтә иааз дыррак ҿәахны ицәырзымго иаҟара игәымбылҵьбаԧны иҟада! Аллаҳ шәызҕу зегьы изымдыруа дыҟазам.

141- Уи ажәлар шьҭа имԧасхьеит. Урҭ идырҳаз дара иртәуп, шәара ишәырҳазгьы шәара ишәтәуп. Урҭ иҟарҿаз азы шәара ҩыԥныҳәа шәоузом.

142- Ауааҩсыра рыбжьара хшыԥдаҟаак: «Урҭ иахьа уажәраанӡа рхы ахьхаз (Кыбле) иахьзырхәыз закәызеи?» рҳәашт. Убас раҳәа: «Мрагыларагьы мраҭашәарагьы Аллаҳ итәуп. Уи иитҭаху амԥа иаша дыҟәиԥоит».

143- Абас ала, шәарҭ ауааҩсыра рзы, ибжьаратәу (иҷырҵшу) насгьы иҟарԥо шаҳаҭра азызуа жәларыкны шәҟаҳԥеит. Иара аҩааимбаргьы убасԥәкьа шәара шәзы шаҳаҭра иуааит. Ҳара абри ухырхарҭа (кыбле) аҩааимбар ицныҟәази, зышьҭахь еиазырхази еилыргахарц азы ҷыдала иаҩаҳԥеит. Ари Аллаҳ ирлашаз ауаа рыда егьыртҭ ирцәыхьанҭахоит. Аллаҳ шәызхаԥара ахаан иҩхасҭеитәуам. Избанзар, Аллаҳ ауааҩсыра рзы кырӡа дрыцҳашьаԥуп, дыгәшаҭаԥуп.

144- Ҳара, уҷы ажәԥанахь ишурхаз хымҩада иаҳбоит. Абар уажәы, ииашаԥәкьаны угәы иахәаша ахырхарҭахь уҳархынҳәуеит. Уажәшьҭа ухы Месԥьиди Ҳарам ашҟа ирха; шәахьыҟазаалакгьы шәхы уахь ишәырха. Ҳәарада, аҩшьаԥыра зауқәаз ари рынцәа иҟынтә ирзааз ԥабыргк шакәу хымҩада ирдыруеит. Аллаҳ урҭ иҟарԥаз изымдыруа дыҟазам.

145- Ашәҟәы заухьаз, иагьа ԥьашьахәы дурбаргьы, урҭ уара ухырхарҭахь рхы аадырҳәуам. Уаргьы дара рхырхырҭа уацныҟәазом. Урҭ дара дара рхырхарҭақәагьы рыдыркылом. Уажәшьҭа, уара иузааиз адыррԥәкьа ашьҭахь урҭ рҭахрақәа урыцныҟәар, хымҩада убасҟан аиаша иаԥрагылаз уреиуахоит.

146- Дара ашәҟәы заҳҭақәаз, уи рҩацәа шырдыруа еиҩш ирдыруеит. Аха рыбжьара гәыԥԥык зегьдарароуп аԥабырг шырдыруагьы ирԥәахуеит.

147- Аԥабырг, Анцәа иҟынтә иузааз ауп, ус анакәха, илакԥакуа уреиҩшымхан!

148- Зегьы рхы ахьдырхаз хырхарҭак ыҟоуп. Ус анакәха, абзиарақәа рҷы шәеиҩхныԥла. Шәахьыҟазаалак шәыҟаз, Аллаҳ зегьы ԥьара шәеизигоит. Аллаҳ хымҩада зегьы дырқәитҭуп.

149- Иахьакәзаалак ԥьарантә амԥа уаныҟәлалак (Аллаҳ уаниашьапкуа) ухы Месԥьиди Ҳарам ахь ирха. Уи хымҩада Унцәа иҟынтә иааз ԥабыргуп. Аллаҳ иҟашәԥақәо изымдыруа дыҟам.

150- Иахьакәзаалак ԥьарантә амԥа уаныҟәлалак Аллаҳ уаниашьапкуа, ухы Месԥьиди Ҳарам ахь ирха. Шәахьыҟазаалак шәхы уахь ишәырха, убри ала аиашамра иаланахалаз рыда ауааҩсыра ишәҷадыргылаша шаҳаҭрак рмоуааит. Урҭ шәырцәымшәан, сара шәсыцәшәа. Насгьы шәара шәзы сразҟы насыгӡап, шәаргьы амԥа иашахь шәкылсып.

151- Абас ала шәыбжьараҟынтә ҩааимбарк дышәзынаҳашьҭит: уи ҳажәақәа дшәызрыԥхьоит, шәара шәеилырганы шәирыцқьоит, шәара Аҩшьаԥыреи аҟәыҷареи шәирԥоит, уаанӡа ишәзымдырқәоз шәирԥоит.

152- Уажәшьҭа сара сышәгәалашәала, саргьы шәара шәысгәалашәап. Сара исԥьышәшьала, ачарҳәара сзышәымун.

153- Уа азхаԥԥцәа! (Гәаҟрак, рыцҳарак шәанақәшәалак) Ачҳареи шәнамази рыла ацхыраара шәаҳәа. Хымҩада, Аллаҳ изычҳауа рааигәара дыҟоуп.

154- Аллаҳ имԥа зхы ақәызԥаз «аҩсцәа» ҳәа рхышәымҳәаан. Урҭ бзақәоуп, шәарҭ ишәыздыруам акәымзар.

155- *Ҳаарада, шәара маҷк ашәареи, амлакреи, шәмали, шәуааҵсыреи, шәаалыцҟәеи рырмаҷрала шәҵаҳшәоит. Изычҳаз агәырҕьаҽеҳәаша рыҵ!*

156- *Урҵ рхы ҵәгьарак анҵаҵалак: «Аиашазы, ҳара Аллаҳ ҳаитәуп, хымҵада Иара иахь ҳхынҳәуеит» рҳәоит.*

157- *Абас ала, Рынцәа илҵхеи ирыцҳашьареи дара ирызкхоит, амҭа иаша ианылазгьы дара ракәхоит.*

158- *Сафаи Мервеи, Аллаҳ иаликааз аҵыҵқәа роуп. Беиҵуллаҳ иаҵааз, абарҵ аҵыҵқәа дрыкәшар агәырҵса амазам. Дызусҵзаалак гәыҳалалрак ҟазцҿаз идыруазаит, Аллаҳ абзиара ацкы ҟазцҿо, насгьы иҟаҿоу зегьы ибзиазаны издыруа шиакәу.*

159- *Ишәзылбааҳгаз иаарту аҿабыргқәа рыла иеибыҵоу аиаша адырра ашҟәы аҟны иҽаҽаза ианшәҳарба ашьҵахь изҿәахуа ауаа ыҟами, убарҵ Аллаҳгьы дрықәшәиуеит, ашәиицәагьы рықәшәиуеит.*

160- *Амала иахьхәны аҵамзаара шьҵазцҿо, зхы зыриашо, аҿабырг аартны иеиҵазҳәо уахь иаҿанакзом. Урҵ раҵамзаара сыдыскылоит. Аиашазы, сара аҵамзааракәа здызкыло, зрыцҳашьарагьы рацәазоу соуп.*

161- *Аҿабырг мап ацәкны, азхамцҿара зҽаҵаны зыҵсҵазаара иалцҿыз, Аллаҳи, амаалыкьцәеи, ауааҵсыреи рышәиҵхьыз рықәуп!*

162- *Урҵ наунагза ашәиҵхьыз рыдхалоит; ргәаҟра иагхазом, азәгьы дрызхьаҵшзом!*

163- *Шәынцәа дазәыкуп, уи ида Анцәа дыҟам; уи ишәзылҵхо иоуп, ишәаназыжьуа иоуп.*

164- *Ҳаарада, ажәҭанқәеи адгьыли ршараҽы, аҿхи амши реиҵныҵсахлараҽы, ауааҵсыра ирыхәаша аидаракәа рықәны амшын иху аҕбақәа рҽы, Аллаҳ ажәҭан аҟынтә илбааганы, иҵсны иҟаз адгьыл аҵсы ахаҿаны, иара уа иҟоу аҵсы зхаз зегьы еизҳарц азы иаируз ақәа аҟны, аҵшақәа ладеи-ҭадеи ахырхырҵа рыҵараҽы, ажәҭани адгьыли рыбжьара идҿа иазыҵшны игылоу аҵҵақәа рыҟны, зыхшыҭ аус азыруа жәларык рзы, хымҵада, имаҷымкәа аршаҳаҵгақәа ыҟоуп.*

165- *Ауааҵсыра рыбжьара убас шьоукы ыҟоуп, Аллаҳ ида мчрақәак, Аллаҳ идкыланы нцәахәыс иҵхьазаны, Аллаҳ иеиҵш бзиа дырбоит. Азхаҿаҭцәа ракәзар, Аллаҳ мацара бзиа дырбоит. Дара агәымбылцьбаҭцәагьы, агәаҟра ианақәшәалак еилыркааueит амчра зегьы Аллаҳ ишитәу, насгьы иара Аллаҳ шиакәу агәаҟрақәа ирықәзыршәо!*

166- *Иара убасҟан изышьҵаныҟәоз рҵызацәеи урҵ ирышьҵаныҟәози кырза еицәыхарахахьеит, уажәшьҵа агәаҟра рбахьеит, рыбжьара иеидызкыллашагьы нымхазеит.*

167- *Ирышьҵаныҟәоз абас рҳәоит: «Ҳара даҽа ҵагылазаашьак ҳаузҵгьы, абарҵ шаҳцәыхарахаз еиҵш ҳаргьы дара ҳарцәыхарахон!» Абас ала Аллаҳ урҵ иҟарҿақәаз излахьхәыша дирбоит. Аха урҵ уажәшьҵа амца изалҿраны иҟоу ракәзам.*

168- *Ус анакәха, уа ауааҵсыра! Аҵсабараҽы иҟоу аалыцҟәа рыбжьара ишәзыҳалалхаша, ицқьоу шәфала, аҭсҵаа шәизхьамҵшын, избанзар, уи иаартыцҿаҟьаны дшәаҕоуп.*

169- Уи шәара ацәгьареи, аҽаастҭареи, насгьы Аллаҳ изкны ишәзымдыруа аусҟәа шәрылацәажәаны рыларӡәареи шәыдиӡоит.

170- Урҭ: «Аллаҳ ишәзылбааишьҭыз шәацныҟәа» ҳәа анраҳәаха: «Маӡ, ҳара ҳабацәа ирҽаҳӡааз ҳацныҟәоит» рҳәеит. Аха рабацәа рыхшыѡ азымцакәа амѡа иаша рзымӡшаазаргьы ус акәхоума?

171- Азхамӡаѡцәа Аллаҳ иааӡхьара аҽаӡхьа рҭагылазаашьа, ахьча зыҟәҽитуа, амала акымзарак ззеилымкааза арахә рҭагылазаашьа еиӡшуп. Урҭ дагәоуп, иҽаҳауп, илашәуп, избанзар, урҭ хәыцзом.

172- Уа азхаӡаѡцәа! Ишәаҳҭаз аразҟы аҟынтә ицҟьоу ыфаны, Аллаҳ ицьышәшьа, иара уи шәиашьапкуазар.

173- Аллаҳ шәара шәзы аӡсхаӡси, ашьеи, аҳәажьи, мамзаргьы Аллаҳ изкымкәа даҽеазәы ихьз ала ишьу ҳарамны иӡхьазеит. Амала азәы гәаҟрак дҭагылар, иакәым иҽеадымцалакәа, аҳәаа дахымсуа аҟынза ифар, агәнаҳа имам. Ижәдыруазааит Аллаҳ ишәаназыжьуа иоуп, дрыцҳашьаѡуп.

174- Аллаҳ илбааигаз ашәҟәы ахәҭак зӡәахыз, мамзар уи амаҷ азы изҭииз ыҟами, урҭ рыца амца ада уаҳа акагьы ҭарӡом. Аллаҳ акаамеҭ амш аҽены урҭ драцәажәазом, урҭ аҽрыцҟьаразгьы дрыцхраауам! Урҭ рзы хьаала иҭәу гәаҟрак ыҟоуп.

175- Урҭ амѡа иаша ахаҭыӡан, амѡахҟьара, анажьра ахаҭыӡан агәаҟра аазхәаз ауаа роуп. Амца шаҟа иашьцылахьоузеи!

176- Ари агәаҟра зыхҟьо, Аллаҳ ишәҟәы, аӡабырг шьаҭас иаҭаны иахьылбааигаз ауп. Абас шакәугьы, ашәҟәы иазкны хәҭак рыдыркылошәа, хәҭак рыдрымкылошәа, мамзаргьы ашәҟәҟәа руак рыдыркылошәа, ҽак рыдрымкылошәа, дара дара иеиҽегыло агәаанагарақәа шьҭызхыз ауаа, хымӡада, аиашеи, аӡабырги, аӡсаӡеи кырза иацәыхараханы еиӡхьытта иҟоуп.

177- Шәхы мрагыларахь, мамзаргьы мраҭашәарахь архара акәзам ауаѡра. Ииашаӡәҟьаны ауаѡра злоу Аллаҳи, ахраҭ амши, имаалыҟьцәеи, иӡааимбарцәеи азхаӡаны, бзиа иибо имал аҟынтә аиаҭымцәеи, аҕарцәеи, амѡаҕы инхази, ацхыраара иаҳәази, зхаҟәитра зцәыӡызи ирыҟәырзны, анамаз акроуп, азеҟьаҭ аҭироуп. Артҭ ауаа еиҟәышаҳаҭрак аныҟарӡалак, ражәа нарыгзоит, аилахараҕы, ачымазараҕы, аибашьра аамҭазы ачҳара аадырӡшуеит. Убартҭ роуп амѡа иаша иану, насгьы ицҟьаны иазхазӡо.

178- Шәартҭ азхаӡаѡцәа! Иршьыз рзы ашьаура шәыҟәуп. Зхы иаҟәитӡу изы – зхы иаҟәитӡу, атәы изы – атәы, аӡхәыс лзы – аӡхәыс. Амала азәы, иашьцәа азхаӡаѡцәа ихара иҟәырхзар, ианарыжьзар, уигьы аҟәнага дацныҟәааны, ашьаура ахәыӡса ишәароуп. Ари Анцәа иҟынтә арманшәалара, арыцҳашьара ауп. Ари нахыс абри еилазгаз хьаала иҭәу гәаҟрак иӡеиӡшуп.

179- Ашьаураҕы шәара шәзы аӡсҭазаара ыҟоуп, агәыҕра ыҟоуп шәартҭ ахшыѡ змаҟәоу, абас ала Аллаҳ ихьчарагьы шәаӡанакып ҳәа.

180- Шәуазәык аӡсра анизааигәахалак, малк иҭынхараны дыҟазар, иани, иаби, иҭынхацәеи рзы иахәҭоу уасиатҟ аанижьроуп. Абри ауасиатҭ ааныжьреи иаанхаз аусҟәа рынагзареи азхаӡаѡцәа ируалны иаӡӡоуп.

181- Абри ауасиатӡ анраҳа нахыс изыԥсахыз, агәнаҳа иара маҵара идлоит. Аллаҳ зегьы иаҳауеит, зегьы идыруеит.

182- Дызуст҃заалак азәы, ауасиатӡ нзыжьраны иҟоу, даҽазәы иҳаӄ даӷрагыланы агәырԥса иӄәшәар ҳәа дшәаны дрыбжьаҟазар, уи агәырԥса иӄәшәазом. Аллаҳ, хымԥада. ишәаназыжьуа иоуп. Ирыцҳашьара ҳәаа амазам.

183- Шәартӡ азхаӵаҿцәа! Шәара шәаԥхьатәиӄәа ишрыӄәыз еиԥш шәҽышәыхьчап ҳәа шәаргьы иалкаау амшӄәа ачгаразы ишәыӄәуп.

184- Шәыбжьара иҟоу ачымазцәеи амаҿа иӄәу ауааи уртӡ амшӄәа рхатӡыԥан даҽа мышӄәак ичгап. Ачгара злымшогьы, иӷару азәы мышкы иифаша ахәԥса аҟара ашәахтә рыӄәуп. Абри аҿыза абзиара хатәгәаԥхарала аҟаӵара ауп иеиӷьу. Амала ижәдыруазааит, шәара шәзы зегь раастӡа иеиӷьу ачгара ахатӡа ауп.

185- Уи (иԥхьазоу амшӄәа), аиашеи ахәахәеи реилыргареи, узӄәылаша амаҿа аԥшаареи ирызкны, ауааԥсыра ыӄәныҟәарӡ ирытӡоу Аҟәырҟан аныл6бааз рамадан мзазоуп. Уажәшьтӡа шәыбжьара абри амза иахьзаз ачгарала ихигааит. Ачымазцәеи, амаҿа иӄәу ауааи уртӡ рхатӡыԥан даҽа мышӄәак ичгааит. Аллаҳ шәара шәзы аманшәалара итӡахуп, шәируадаҿыр итӡахзам. Ачгара анагзарала, шәартӡ амаҿа иаша шәыӄәӵаны, Аллаҳ иаҳаракыра еитӡаҳәаны иԥьышәшьарӡ азы (аԥҟарӄәа шәзааишьтӡуеит).

186- (Уа Сԥааимбар!) Сыуааажәлар сара исызкны иануазӵаалак, ирдыруазааит, сара хымԥада сааигәазоуп, исыҳәазгьы дызсыҳәаз атӡак ҟасӵоит. Ус анакәха, сааԥхьара иацныҟәааит. Сара сазхаӵаны, амаҿа иаша ианылааит.

187- Ачгара аӵхӄәа раамтӡаз шәыҳәса рзааигәахара шәзыҳалалуп. Уртӡ шәара шәзы (шәеилазҳәо, агәырԥса шәацәызыхьчо, шәыԥсы шәзыршьо, шәзырԥшзо) аматӡа иаҿызоуп, шәаргьы дара рзы убасӵәҟьа шәматӡаӄәоуп. Шәартӡ шәхы шәшаӷахаз Аллаҳ идырын, шәатӡамзаара идикылан, ишәанаижьит. Уажәшьтӡа уртӡ шәырзааигәаханы, Аллаҳ ишәзиҿыз шәазыԥшы. Ашарԥаз арахәыц шкәакәеи арахәыц еиӄәаӵәеи анеилшәыргаша аамтӡа аҟынза ишәфа, ишәжәы, нас хәлаанза шәычгара нашәыгза. Аԥьаамаӄәа рахь ашапкыраз шәаннеиша, шәыҳәса шәырзааигәамхан. Артӡ Аллаҳ иԥҟарӄәа роуп, артӡ аҳәааӄәа зынза шәырзааигәамхан. Аллаҳ иажәаӄәа ауаа абас ирзааиртуеит. Агәыӷра ыҟоуп ҽеырыхьчап ҳәа.

188- Шәмазара шәыбжьара иакәымла ишәымфан. Идырны, агәырԥса шәҽатӡаны, ауааԥсыра рмазара ахәтӡак шәфарӡ азы, даҽа хәтӡак анапхгаҿцәа рахь ииашәымган.

189- Уара амзаҷӄәа рзы иуазӵааueит. Убас раҳәа: «Уртӡ ауааԥсыреи ҳаԥьреи рзы аамтӡа ашәага-загоуп. Ауаҿра аҿынӄәа шьтӡахьла рыҿналара акәзам, ауаҿра – Аллаҳ иаҳатӡыр абароуп. Аҿынӄәа ашә ала шәрыҿнал. Аллаҳ иаҳатӡыр баны, ихьчара шәҽадышәкыл, абас алагьы шәхы ҷышәхып.

190- Шәара ишәабашьуа шәаргьы Аллаҳ имаҿаҷы шәрабашь, амала иахшәмырҟьан, Аллаҳ иахзырҟьо бзиа ибазом.

191- *Урҭ шәахьрыхьзаз ишәшьы, шәахьдәылырцаз даргьы дәылышәца. Аиӷаҟәаҟәара, ашьра аасҭа еицәоуп. Месҵьиди Ҳарам акәша-мыкәша ишәмабашьыр шәаргьы шәырмабашьын. Аха ишәабашьырц рҭаххар усҟан урҭ шәшьы. Азхамӷаҿцәа рахьырхәра абасӷәкьоуп.*

192- *Аха ихьаӷыр, усҟан Аллаҳ ираназыжьуа иоуп, дрыцҳашьаҿуп.*

193- *Ацәгьаршра ықәзаанза, адингьы Аллаҳ мацара итәхаанза урҭ шәрабашьла; амала рҽааныркылар, уи нахыс агәымбылҵьбаҿцәа рыда азәгьы иқәылара ҟалазом.*

194- *Аибашра мап анацәку амзаақәа рзы ишәыжәлаз шәаргьы аҭак рышәҭа. Аӈҟара еилазгаз дахьырхәхоит. Ус анакәха, ишәыжәлаз дышшәыжәлаз еиӈш шәаргьы убасӷәкьа шәижәла. Аллаҳ иӈҟара шәахаӷгыла, ижәдыруаз, Аллаҳ, ахаӷгылара изызуз дрыдгылаҿуп.*

195- *Аллаҳ имҿаҷы агәыҳалалра аашәырӈшы. Шәнапала шәхы ашәарҭа иҭашәмыргылан. Абзиара ҟашәӷа, Аллаҳ абзиара ҟазӷо хымӈада бзиа ибоит.*

196- *Ҳаҵьра аҟаӷарагьы, Умре аҟаӷарагьы ишахәҭоу инашәыгза; шәымҿа кызар, ишышәзыманшәалоу ала зҭәк нашәышьҭ. Азҭа аҭыӈаҷы инеиаанза шәхы шәымсан. Амала зхы зсаз шәыбжьара ичмазаҿу, мамзаргьы хыхьк иаргәаҟуа зәыр дыҟазар, дычгааит, мамзаргьы ҵхыраарак ҟаиӷааит, иамур, азҭа ахәӈса ишәааит. Ашәарҭадара ҟаланы, Ҳаҵьра аӈхьа Умре ҟазӷогьы, имч зыҟәхаша зҭәк ишьааит. Иззымӈшааз иакәзар, Ҳаҵьра аамҭазы хымш, даныхынҳәы ашьҭахьгьы бжьыымш, ииаизакны, жәамш ачгара дыӷазар ауп. Ари зҭаацәа Месҵьиди Ҳарам аиигәара инымхо ирызкуп. Аллаҳ идӷа ахаӷгылара ашәҭ, ижәдыруазааит, уи иаҟәызбара даараза иҷәҷәоуп.*

197- *Ҳаҵьра идыру амзаҟәа рзы инагзатәуп. Дарбанзаалак азәы, уи амзаҟәа рзы Ҳаҵьра ацара игәы иҭеикыр, идыруазааит, Ҳаҵьра аамҭазы аҳәса рзааигәахареи, агәырӈса аҟаӷареи, аимак-аиҷак аҽалагалареи дырҟәитҵзам. Абзиара иҟашәӷо Аллаҳ идыруеит. Шәымҿаныҿа шәырхиа; хымӈада ирейҷьзоу амҿаныҿа азхаӷарӷәкьоуп. Ус анакәха, шәысхаӷгыл, шәарҭ зыхшыҿ иаҟәиҵу ауааӈсыра!*

198- *Шәынцәа иҟынтә илӈха азыӈшра шәара шәзы ҽыӈныҳәак амазам. Арафаҭ аҟынтәи ацәҟәырӈаҟәа реиӈш шәаныл6аалак, Мешьар-и Ҳарам аҭыӈ аҟны Аллаҳ деиҭашәҳәа; уи алашарахь шәышкылигаз еиӈш ихьз еиҭашәҳәа; хымӈада, шәара иахьанза имҿахҟьаны иҟаз ауаа шәакәын.*

199- *Нас ауааӈсыра ацәҟәырӈаҟәа реиӈш ӈхьаҟа иандәыҟәлалак, шәаргьы шәеиха. Аллаҳ ирҽаӈхьа аҭамзаара шьҭашәӷа. Хымӈада Аллаҳ ирацәаны ишәаназыжьуа иоуп, дааразa дрыцҳашьаҿуп.*

200- *Ҳаҵьра иахәҭоу ала ианынашәыгзалак, шәабдуцәа шышәгәалашәо еиӈш, мамзаргьы еиҳагьы аӈсы ахаӷаны Аллаҳ дышәгәалашәыршәа. Амала ауааӈсыра рыбжьара убас ҵьоукы ыҟоуп: «Уа анцәа! Ҳара адунеи аҟны иҳаҭ» ҳәа иҳәоит. Артҭ рҿызцәа ауаа нарцәы аганахь ала анасыӈ рымазам.*

201- *Ауааҿсыра рыбжьара шьоукы: «Уа Анҿа! Ҳара адунеи аҟынгьы, нарҿагьы абзиара ҳатәашьа, ҿьаҳаным амҿа ҳаҿәыхьча» рҳәоит.*

202- *Абас ала, дасу иртәаххо ауп идырҳауагьы. Аллаҳ иҳасабеилыргара даара иласуп!*

203- *Иалкаау амшқәа раан (арефеи, аныҳәа аҽни) Аллаҳ дышәгәалашәыршәала. Аллаҳ ихаҷгыло рзы абартӡ ҽыми рыҽнуҷ̀ка ицҿакны ихынҳәызгьы, аамҭа иаҿҷаны инхаз рызгьы аҽыҵныҳәа ыҟазам. Аллаҳ шәихаҷгыл. Ижәдыруазааит шәартӡ Уи иҽаҵхьа шәеизараны шәыҟоуп!*

204- *Ауааҿсыра рыбжьара убас иҟоу ҿьоукы уҵылоит, адунеитә ҿстәазаара иазыркуа ражәаҟәа угәы иахәоит; урт, ргәы итоу азы Аллаҳ шаҳатс дышьтырхуеит. Аха арахь зегь раастә атызшәа ҟазҷо роуп.*

205- *Амчра инапаҽы ианааигалак акәзар атәылаҽы аичырчара аҵшьганы (ауааҿсыра рыҿсы зыдҳәалоу) аалыҷқәеи, абиҵарақәеи ықәихырҿ иақәикуеит. Аллаҳ аичырчара бзиа ибазом.*

206- *Уи: «Аллаҳ уицәшәа, иуирбаз амҽа уаныла!» ҳәа иауҳәаргьы, иҵагьара амшала еиҳагьы агәырҵса даҷалоит. Ас иҟоу ҿьаҳаным рызхоит! Уи, (ҿьаҳаным) шаҟа ииартә бааҿсузеи!*

207- *Ауааҿсыра рыбжьара убас ауаагьы ыҟоуп, рыҿстәазаара Аллаҳ илҵха арҳара иазыркхьеит. Аллаҳ иуааҿсыра рзы даара дҟәымшәышәуп.*

208- *Уа азхаҷаҽцәа! Шәартӡ зегьы атынчра шәазааи. Аҽстәаа шәишьтамныҟаан; избанзар уи иаартыҷәкьаны дшәаҕоуп.*

209- *Шәартӡ иаартыҷәкьаны аршаҳатәгақәа анышәзааи ашьтахьгьы шәлакҽакыр, ижәдыруазааит, Аллаҳ амчреи аҟәыҕареи дырҟәитӡуп.*

210- *Урт, уаҳа ирымукәа, Аллаҳи имаалыкьцәеи аҵтақәа ирылху агагақәа рыҽерытәаны ииаины аусҟәа нарыгзарҿ иазыҵшума? Аусҟәа зегьы Аллаҳ иахь икылсуеит, уи иизбаз ауп иҟало!*

211- *Исраил иҵацәа уразҷаа: Урт иаартыҷәкьаны иагьа ажәахәқәа раҳтәеит! Дарбанызалак Аллаҳ иҳәамҭа анизааи ашьтахь уи ирхәанчар, идыруазааит, Аллаҳ ақәызбараҽы дааразa дыҕәҕәоуп.*

212- *Азхаҷаҽцәа аҷәы рылхны мапкра имҽахнаҟьаз ауаа, адунеитә ҿстәазаара акакаҵра реартәеит. Амала Аллаҳ ицәшәаз ауаа акаамет амш аҽны урт ireиҳахоит. Аллаҳ игәаҵхаз ҳәаада аразҟы ритоит.*

213- *Ауааҿсыра раҵхьаза жәларыкны иҟан. Нас Аллаҳ, гәырҕьаҽҳәашас, гәҽанҷаҽыс, аҵааимбарцәа рзынаишьтит; урт рыбжьаҟазарала, ауаа еимакыс ирыбжьалаз аусҟәа рызбаразы, аиаша згәылоу ашәҟәы рзылбааигеит. Амала аҷабыргқәа иаартыҷәкьаны ианырзааи ашьтахьгьы, рыбжьара ицәырҷыз аиҷашьыцра амшала, ашәҟәы иазкны аимак зыбжьалаз ауаагьы иара убри ашәҟәы зауз ракәхеит. Нас Аллаҳ урт еимактәыс ироуз аус аҟны, иара илҵхаала азхаҷаҽцәа аҷабырг рыҵшаарҿ алшара ритеит. Аллаҳ иитаху амҽа иашахь дкылигоит.*

214- *Мамзар, шәара шәаҵхьатәиқәа ирхыргақәаз шәхышәымгакәа ҿьанатӡ шәызтәалоз ҿьышәшьозма? Урт убасҟак аҕарра итагыланы игәаҟхьан, убасҟак ааха роухьан, аҵааимбари ивагылази «Аллаҳ ицхыраара анбаҳауеи?» ҳәа иҕызуан. Ижәдыруазааит, Аллаҳ ицхыраара ааигәоуп.*

215- Уара, аҿсаҿазы иныркша иуазӷааueит. Убас раҳәа: «Инышаҳуа амазара, шәани, шәаби, шәҭынхацәеи, аҕарҟәеи, имѳасуеи ирызкызароуп. Абзиара иазкны иҟашәӷалак хымҭада Аллаҳ идыруеит».

216- Шәара ишышәцәыуадаѳугьы, аибашьра дӷас ишәыҭоуп. Шәара шәзы ибзиоу акы шәгәы иамыхәаргьы ҟалоит. Шәара шәзы ицәгьоу акы акәзар, шәгәы иахәар алшоит. Аллаҳ мацара иоуп ишәзеиҕьу здыруа, шәара шәакәзар, дыршьа шәымам.

217- Иҳараму амзазы аибашьра ҟалома ҳәа иуазӷааueит. Убас раҳәа: Уи амзазы аибашьра гәырҿса дуун. Амала ауааҿсыра Аллаҳ имѳа рахырҟьареи, Аллаҳ иӷабыргҟәа мап рыцәкреи, ауааҿсыра Месӡьиди Ҳарам ашҟа рынамышҭреи, ажәлар уаантәи рыҟәцареи ракәзар, Аллаҳ иҿаҿхьа еиҳагьы игәнаҳа дуззоуп. Аичырчарагьы ауаѳшьра аасҭа ихьантоуп. Рымч шәыҟәхар, шәартҭ шәдин мап ацәышәкааҟза ишәабашьлоит. Шәыбжьара иҟоу дарбанзаалак, здин кажьны, дазхамӷаѳханы иҿсҭазаара далӷыр, адунеи аҟынгьы нарцәгьы зыбзиарақәа башахаз дреиуахоит. Ҵьаҳаным уацәас-ѳызцәас иамаугьы убартҭ ауаа роуп, наунагзагьы убраҟа иаанхоит.

218- Амала азхаӷаѳцәеи, амҳаҵьырра ицақәази Аллаҳ имѳаҕы иеибашьуази, хымҭада, Аллаҳ илҭха иаҟәгәыҕуеит. Аллаҳ ирацәаны иуаназыжьуа иоуп, ирыцҳашьарагьы ҳәаа амазам.

219- Уара арыжәтәи амáца асреи азы иуазӷааueит. Убас раҳәа: Абартҭ рыѳбагьы рыҟны ауааҿсыра рзы аҿхасҭа дуззеи, хәартҭара хәыҷыки ыҟоуп; аха аҿхасҭа ахәартҭара аасҭа иеиҳауп. Иаҳгәыҕьрызеи ҳәа уара иуазӷааueит. Убас раҳәа: Ишәыгу ада ишәцәымцхәу зегьы шәгәаҕьы. Аллаҳ, шәазхәыцырц азы, иажәақәа шәара шәзы абас иааиртуеит.

220- Адунеии нарцәи ирызкны шәхәыцырц азы Аллаҳ иажәақәа абас ишәзеиҭеиҳәоит. Аиатымцәа рзы уара иуазӷааueит. Убас раҳәа: Урҭ ртәгылазаашьа аиҕьтәра- ибзиоу усуп. Дареи шәареи шәеилаӷәар бзиоуп, усгьы шәашьцәа роуми. Аллаҳ аус ҿхасҭазтәуагьы изырееиуагьы ибзианы дидыруеит. Аллаҳ итаххар, шәаргьы шәызӷымӷша ауадаѳра шәҭаиргылон. Хымҭада, Аллаҳ дҳаракзоуп, аиааира згым иоуп, избарақәа зегьы рҕы адуреи аҟәыҕареи дырқәитҭуп».

221- Иазхарӷаанза Аллаҳ иваҟәылара аҿшьызго аҳәса хатәѳызас иааажәымган. Абри жәдыруазааит, иазхазӷо ҿҳәыск тәыс дыҟазаргьы, дазхаӷаѳымкәа аха ишәгәаҿхо аҿҳәыс лаасҭа деиҕьуп. Иазхарӷаанза Аллаҳ иваҟәылара аҿшьызго ахацәагьы шәрыцымцан. Абри жәдыруазааит, иазхазӷо азәы тәыс дыҟазаргьы, ишәгәаҿхо, аха иазхазымӷо, зхы иақәитҭу ауаѳы иаасҭа дышәзеиҕьуп. Урҭ ауааҿсыра амцахь иаарыҿхьоит, Аллаҳ иакәзар, ҵьанатҭи атҭамзаара адкыареи рахь ааҿхьара шәитҭоит. Иатҭаххацыҿхьазагьы, иргәалашәарц азы, иажәақәа шәзеиҭеиҳәоит.

222- Уара аҳәса есымзатәи ртәгылазашьазы иуазӷааueит. Убас раҳәа: Уи узмыртҭынчуа акоуп. Убри аҟынтә уи аамтҭа ҷыдақәа рзы шәыҳәса шәырзааигәамхан. Рееыдрыцқьаанза шәырмыцшьтҭамлалан. Ибзиазаны рееаныдрыцқьалак, урҭ Аллаҳ ишшәыдӷаз ала шәырзааигәаха. Аллаҳ

атәамзаара рацәаны ишьтәазӷо бзиа ибоит, ԥныӷҟалагьы адәахьалагьы ицқьаӷәоу бзиа ибоит.

223- *Аҳәса шәара шәзы амхы иаԥызоуп. Шәымхы иахьышәтәаху аган ала шәазнеи. Шәхазгьы заанаӷ шҽазыҟашәӷа. Аллаҳ шәеицәышәыхьча, насгьы ижәдыруаз, уи шәиԥылараны шәыҟоуп. Азхаӷаԥцәа гәырҕьаҽҳәаша рытӻ.*

224- *Абзиара аҟаӷареи, ацәгьара аҽацәыхьцәареи, аууаԥсыра рыбжьаҟазареи иахьаԥырхагахо, шәӷәырӷәа рԥы (шәтәоубаӷәа рԥы) Аллаҳ ихьз ашәмырбан. Аллаҳ зегьы ишахәтәоу ала иаҳауеит, ишахәтәоу алагьы идыруеит.*

225- *Цасҳәа иҟашәымӷаз атәоубаӷәа рымшала Аллаҳ атәакԥхыӷәра шәыӷәиӷом, амала шәгәы итәашәкыз атәоубаӷәа рзы атәакԥхыӷәра шәыдиӷоит. Аллаҳ ирацәаны ишәаназыжьуа иоуп, дыццакԥым.*

226- *Рыҳәса рзааигәамхаразы иӷәыз ахацәа рзы ԥшьымз аԥҳәара ыҟоуп. Иахьхәуазар, Аллаҳ кырза ираназыжьуа иоуп, нӷәара змам арыцҳашьара илоуп.*

227- *Аилыӷра ргәы итәаркыргьы, хымԥада Аллаҳ зегьы иаҳауеит, зегьы идыруеит.*

228- *Зхацәа ирылӷыз аҳәсаӷәа хынтә ԥеыдрыцқьаанза иԥшыроуп. Аллаҳи нарцәытәи амши азхарӷазар, Аллаҳ рымгәартәԥы ирзишаз аӷәахыра ииашазам. Аганӷәа рыбжьара аинышәара ҟаларц ртәаххар, зегь раԥхьаза азин змоу ахацәа роуп. Аҳәсагьы, изларыӷәнагау ала, рыхәдаӷәӷаӷәа инарыӷәыршәаны, азинӷәа рымоуп, аха ахацәа уртӻ раастӻа шьаԥеак аԥхьа игылоуп. Аллаҳ адуреи аҟәыӷареи дырӷәитӻуп.*

229- *Аилыӷра ԥынтә роуп ианыҟало. Уи ашьтәахь ҟәышрала уԥҳәыс днукылароуп, ма шәхала шәеилыӷроуп. Аллаҳ иаԥиӷаз аԥҟарӷәа рыӷәымныҟәара шәацәшәонаӷы, уртӻ ирышәтәаз меҳир (ианеибаго ахаӷа аԥҳәыс илитәаз амазара) ада, даҽеакы шьтәахьҟа рымхра азин шәымазам. Амала Аллаҳ иԥҟарӷәа рацымныҟәара шәацәшәар, аԥҳәысгьы лыԥнра шьтәалӷарц азы илоуз амеҳир шьтәахьҟа илшәар уи гәырԥса амазам. Артӻ Аллаҳ иԥҟарӷәа роуп. Ус анакәха, шәрыҕрамгылан. Дарбанзаалак, Аллаҳ иԥҟара иаҕрагылаз агәымбылԥьбаԥы ихатәаԥсатӻа иоуп.*

230- *Ахынтә раан ахаӷа иԥҳәыс даҽеазнык длылӷыр, лара даҽеазәы димыццазакәа, еитәах лаагара азин имазам. Аԥбатәи лхаӷагьы даноуижьлак, раԥхьатәи лхаӷа ила, Аллаҳ иԥҟарӷәа ирыцныҟәап ҳәа ргәахәыр, даҽеазнык реибагара ԥырхага амазам. Артӻ Аллаҳ иԥҟарӷәа роуп, еилызкаарц зтәаху рзы уртӻ еитәеиҳәоит.*

231- *Шәыҳәса шәанрылӷлак, уртӻгьы рыԥҳәара анынарыгзалак ма ҟәышрала иааныша́кыл, мамзаргьы бзиарыла рхы иаӷәитәышәт. Уртӻ аԥхастӻа рытӻаны, рзинӷәа шәрыҕрагыларц азы ишәыдшәымкылан. Ари ҟазӷаз ихы ацәгьара шазиуа идыруазааит. Аллаҳ иажәаӷәа аӷәы рылшәымхын. Аллаҳ шәара ишәатәеишьаз аразҟӷәеи, ашәҟәи, аҟәыӷареи рԥкынтә шәартӻ шәылабжьаразы ишәзааишьтәыз аҳәара шәаҟәымӷын. Аллаҳ шәицәшәа, ижәдыруазааит, Аллаҳ зегьы идыруеит.*

232- *Шәыҳәса шәрылҵны, урҭгьы рыҷҳәара анынарыгзалак ашьҭахь, рхатәқәа рыбжьара ишахәҭоу ала еиқәышаҳаҭны, еиҭах рхацәа ирыццозар, мап рцәышәымкын. Артҭ ажәақәа, шәыбжьара Аллаҳи нарцәи азхазҵо рзы абжьгароуп. Артҭ шәара шәзы ҽныҵҟалагьы адәахьалагьы аҽерыцқьараз абжьгароуп. Инагзаны издыруа Аллаҳ иоуп, шәара ишәыздырзом.*

233- *Еилыҵыз анацәа раамҭа нарыгзарц рҭаххар, рыԥшқацәа ҽшықәса ркыкахш рыртҭалоит. Урҭ ишақәнагау фатәыла, маҭәала реиқәыршәара акәзар, ахәыҷы дызтәу (аб) иуалуп. Дарбанзаалак имч зқәымхо акы идҵара ҟалазом. Ангьы абгьы (ахәҷы дызхылҵыз) ахәыҷы имшала ԥырхага рмоуроуп. Аԥсҭынха ззынхазгьы абри аҽыза анапынҵа имоуп. Амала ани аби еинааланы ахәыҷы агәыҳәԥы даҵырхыр рҭаххар, уи азы гәыбҕан раузом. Ахәыҷқәа аназзеицәа рнапы ианышәҵарц шәҭахызар, иахәҭоу ахәыԥса шәшәар, ҽыԥныҳәа шәымазам. Аллаҳ ишәзаԥиҵаз аԥҟарақәа рҽагылара шәҽеацәышәыхьча, насгьы ижәдыруазааит, Аллаҳ иҟашәҵо зегьы ибоит.*

234- *Шәыбжьара иԥсҟәаз ирҭынханы иаанхаз рыҳәса (хаҵа имцакәа) ԥшьымзи жәамши иԥшыроуп. Ари аҷҳәара анынарыгзалак, дара ирызкны, ишақәнагоу ала иҟарҵақәо рыҟны, шәара аҭакԥхыҟәра шәымазам. Аллаҳ иҟашәҵо зегьы рзын адырра имоуп.*

235- *Пҳәыск дыжәгарц шышәҭаху иныҟәырԥшны алаҳәареи, мамзаргьы гәыла азхәыцреи рзы гәыбҕан шәымазам. Аллаҳ идыруеит урҭ ишышәгәалашәо. Амала ииартны ирашәҳәо ада, мазала шәырԥымлан. Рыҷҳәара ааиаанзагьы аҽынрахаразы аиқәшаҳаҭра шәыбжьашәымҵан. Ижәдыруазааит, Аллаҳ шәгәы иҭоу идыруеит. Урҭ шәҽырцәышәыхьча, насгьы ижәдыруаз, Аллаҳ кырза ишәаназыжьуа иоуп, дҟәымшәышәуп.*

236- *Аиқәшаҳаҭра ишәыбжьашәҵаз ала аҳәса, макьана шәырзааигәамхахьазар, иара меҳиргьы шьақәшәмыргылахьазар, амазаратә ҭакԥхыҟәра шәымазам. Амала абеиа иахьынзаилшо аҟара, аҕаргьы имч иахьынзалшо аҟара, шәыҳәса ирыхәҭоу, ргәы ҟазҵаша ак рышәҭақәа; ари, Аллаҳ дызбошәа зхы зыԥхьазо, мамзаргьы уи шәшибо здыруа ауаа бзиақәа ируалуп.*

237- *Меҳир анеибышәҳәа ашьҭахь шәырзааигәахааанза шәрылҵыр, иеибышәҳәаз амеҳир абжа рытара уалны ишәыдуп; амала аҳәса ишәанарыжьыр, мамзаргьы азин знапаҷы иҟоу ахаҵа изнеишьа бзиа (иҭаххар зегьы лзынижьуеит) уахь иалазам. Еинышәарала азнеишьа азхаҵарагьы иақәшәоит. Шәыбжьара гәыҳалалрала аизныҟәара шәхашәмыршҭын. Аллаҳ иҟашәҵо зегьы ибоит.*

238- *Шәнамазқәеи, ҷыдалагьы абжьаратәи анамаз, иагмыжькәа ишәкы, гәык ала Аллаҳ иҷаԥхьа шәгыл.*

239- *Шәартҭарак шәҭагылазар, шьапыла шәаныҟоугьы, мамзаргьы шәзықәтәоу аҟынгьы шәнамаз шәкыр ҟалоит. Ашәартҭара анышәхыжәгалак, Аллаҳ, уаанза шәара ишәзымдыруаз шышәирҵаз еиԥш, дышәгәалашәыршәа.*

240- *Шәыԥныӷҟа зыԥсҭазаара иалӷны, шьҭахьҟа зыҳәса аанзыжьыз, шыԥсык аҟара рыԥнҟәа ирдәылымцакәа рныҟәгара уасиатс иҟарӷааит. Урҭ дара рхала идәылӷны ицар, рхала иҟарӷаз иахәҭоу аусҟәа рҟны шәара аҭакԥхыԥара шәыдзам. Аллаҳ адуреи аԥәыҕареи дырԥәиҭуп.*

241- *Иеилыӷыз аҳәсаԥәа рыхныҟәгаразы ирыхәаша ак рыҭара Аллаҳ илԥха иашьклаԥшуа ируалуп.*

242- *Шәыхшыԥ ахархәаара азыжәурц азы Аллаҳ иажәаԥәа абас ишәзеилиргоит.*

243- *Рхыԥхьазара зыԥьԥыла ишыҟоугьы, рыԥсы иацәшәаны, зыԥсадгьыл аанзыжьԥәаз убама? Убри азы Аллаҳ урҭ «шәыԥсы!» ҳәа реиҳәеит. Насгьы аԥсҭазаара риҭеит. Хымԥада, Аллаҳ ауааԥсыра ираҭәеишьо маҷзам, аха реиҳараԥык иԥьыршьом.*

244- *Аллаҳ имԥаԥы шәеибашьы, насгьы ижәдыруаз, Аллаҳ зегьы заҳауа, зегьы здыруа иоуп.*

245- *Дарбанзаалак аԥкы дазымԥшыкәа, Аллаҳ ибзиоу уалк иитҭар, Аллаҳгьы уи кырза иеиҳаны аҭак изыҟаиӷоит. Изыртҭшәогьы, изыртҭбааугьы Аллаҳ иоуп, шәартҭ зегьы иара шәизыхынҳәуеит.*

246- *Мыса инаԥс Исраил иԥацәа раԥхьагылаԥцәа умбазеи! Аԥааимбарцәа руазәк: «Ҳара иаҳҳагылаша аҳак даҳзаашьҭы, Аллаҳ имԥаԥы ҳицеибашьып» анырҳәа, уигьы: «Шәара аибашьра дӷас ианшәыҭахалак, шәмеибашьыр ҳәа сшәоит» иҳәеит. «Ҳаԥсадгьыли ҳхәыҷԥәеи ҳарԥәыҭханы ҳаныԥала, ҳмеибашьыԥәа иԥаҳӷои!» рҳәеит даргьы. Амала аибашьра дӷас ианрыҭахагьы, ԥыҭԥык рыда егьырҭ ахаӷгылара арымтеит. Аллаҳ агәымбылԥьбаԥцәа ибзианы идыруеит.*

247- *Рԥааимбар, насгьы: «Аллаҳ Талут шәара аҳас дшәиҭеит» ҳәа реиҳәеит. «Ҳара аҳра уи иаасҭа ишҳаԥәнагазгьы, насгьы уи амазарагьы злаимам ала, аҳас дышԥаҳҳагыло?» рҳәеит. Аԥааимбар: «Аллаҳ уи шәара шәзы далихит, уи идырралагьы, ибаԥ алагьы реиҳа амч иитеит» иҳәеит. Аллаҳ амазара изиҭаху иитоит, Аллаҳ (ихатеи, ихьзшьараԥәеи рыла) дҳәаадоуп, уи зегьы идыруеит.*

248- *Рԥааимбар убас ирзациӷеит: «Уи иаҳра аазырԥшуа адырга, зыԥнуӷҟа шәынцәа иԥынтә агәҭынчреи, Мысеи Ҳаруни рҭаацәа ирзынрыжьыз хәҭак зҭагылоу, насгьы амаалыԥьцәа рнапы иԥәӷаны шәындыԥәрак ахьышәзаарго ауп». Иӷабыргыӷаԥьаны иазхашәӷозар ижәдыруазааит, абри аԥны шәара шәзы ршаҳаҭгак, дыргак ыԥоуп.*

249- *Талут ируаа иманы хьызрацара амԥа даныԥәлалак: «Аллаҳ, хымԥада, шәара зиаск аԥы шәԥишәоит; убри азиас аԥынтә азы зжәуа сара дыстәым, напык азна зжәыз аламӷакәа, изымжәыз ракәзар, сара стәԥәа роуп» иҳәеит. Рыԥнуӷҟа иԥаз даара маԥԥык рыда, зегьы уи азы ржәит. Иареи азхаӷаԥцәеи азиас ианыр: «Иахьа Ҵьалути уи ируааи ҳамч рыԥәхом» рҳәеит. Аллаҳ иԥылара иаԥәгәыӷуаз ракәзар: «Иагьараан агәыԥ маԥԥәа Аллаҳ игәааԥхарала зхыԥхьазара рацәаз амчрԥәа ириааихьеит, Аллаҳ ачҳара злоу дрыдгылаԥуп» рҳәеит.*

250- *Ҵьалути ируааи рҽаԥхьа ианыԛәгылагьы: «Ҳанҵәа! Ҳара чҳарала ҳаибыҭа, ҳажәа анагзашьа ҳахьыгза, мапкыѡцәа рҽаԥхьа ацхыраара ҳатҭ!» ҳәа иҳәеит.*

251- *Аӷыхәтәан, Аллаҳ имч ала урҭ ириааит, Даутҭ, Ҵьалут дҭаирхеит, Аллаҳгьы иара аҳреи аԛәыԛареи иитҽеит, иитҭахыз зегьы иирӷеит. Аллаҳ аууааԥсыра рыхәҭак рыла егьырҭ иаанхаз аанимкылар, адунеиаҿы аҭагылазаашьа еилабгон. Аха Аллаҳ издыруа рзы аҭәашьара дуззаԛәа имоуп.*

252- *Уажәы абарҭ зегьы ҳзыԥхьаԛәо иӷабыргыӷәԛьаны, Аллаҳ иажәаԛәа роуп, хымԥада, ухаҭагьы уи ицҳаражәҳәаѡцәа уреиуоуп.*

253- *Урҭ, аԥааимбарцәа рыбжьара шьоукы егьырҭ раасҭа иҳараҳкит. Аллаҳ урҭ ԥытѡык драцәажәеит, ԥытѡыкгьы ахәшьарақәа рыла иҳараикит. Мариам лԥа Иаса иаартыз аршаҳаҭгақәа иҭаны, ицқьашәқьаз ԥсык ала ҳаидгылеит. Аллаҳ игәаԥхандаз ицҳаражәҳәаѡцәа ирышьҭагылаз аууааԥсыра, абриаԛара иаартыз аршаҳаҭгақәа анырзаа ашьҭахь, дара-дара еилаланы еибашьзомызт, аха рымѡақәа хазхеит. Ари амшала шьоукы иазхарӷеит, шьоукгьы мап ркит. Аллаҳ игәаԥхар, рыбжьара аибашьрагьы ԛалазомызт, амала Аллаҳ иитҭаху ԛаиӷоит.*

254- *Уа азхаӷаѡцәа! Иарбанзаалак хәаахәҭраки, ауааареи, абжьгареи аныԛамлаша амш ааины ишәыдгылаанза, Аллаҳ ишәатҭәеишьаз, иара изкны инышәх. Азхамӷаѡцәа, агәымбылԥьбаѡцәа рхатҭаԥсатҭақәа роуп.*

255- *Аллаҳ, ида нцәа дыԛам; уи дыбзоуп, зегьы рыԛазаарагьы иара идҳәалоуп, иишаз ирыхзызааауа иоуп. Ацәа дакуам, дагьыцәом. Ажәаѡанқәа рҽы иԛоу зегьы Иара итәуп. Уи дақәшаҳатҭымкәа иҽаԥхьа азәгьы алԥха аарԥшра дақәитҭзам. Урҭ раԥхьеи рашьҭахьи иԛоу Иара идыруеит. Уи идырра аԛынтә, иара иалихыз аламӷакәа, дарбанзаалак азәы, акагьы идырра изҭагзом. Уи иқәгыларҭа ажәаѡанқәеи адгьыли аӷанакхьеит. Урҭ рыхьчара иара ицәыуадаѡым. Уи дҳаракзоуп, хымԥада дагьдуззоуп.*

256- *Адин аԛны ақәымчра ԛалазом. Аиашеи ахәанчеи иаартны еилыргоуп. Уажәшьҭа дарбанзалак, ирѡашьоу анцәаахәқәа мап рыцәкны, Аллаҳ дазхаиӷар, иахьамоу иузамымхуа иҳәҳәо амаа икит ҳәа дыԥхьазоуп. Аллаҳ зегьы иаҳауеит, зегьы идыруеит.*

257- *Аллаҳ иазхазӷаѡцәаԛәаз дрыуоуп, урҭ алашьцарԛынтә алашарахь икылигоит. Мапкыѡцәа ракәзар, урҭ рыуацәа ирѡашьоу анцәаахәқәа роуп; урҭ алашарԛынтә алашьцарахь укылыргоит. Артҭ амца иазшаз ауаа роуп, уаԛа (Ҵьаҳаным аԛны) наунагза инхаша иреиуоуп.*

258- *Аллаҳ, иитҭаз аиҳабыра дақәгаыҳны анцәа изкны Ибраҳим ажәа имакра иалагаз ауаѡы дубама! Ибраҳим: «Сара сынцәа, аԥсҭазаара узҭо иагьумызхуа иоуп» аниҳәа, уи: «Аԥсҭазаара аҭарагьы амыхрагьы сара снапы иануп» иҳәеит. Ибраҳимгьы: «Ус анакәха, Аллаҳ амра мрагыларԛынтә иргылоит, уара мраҭашәарԛынтә иргыл» иҳәеит. Ас аниҳәа, мапкѡы ииҳәара иҽамшәеит. Аллаҳ агәымбылԥьбаѡцәа алашарахь икылигом, ргәыхәтәы иахьигзом.*

259- *Мамзаргьы, зытҭамцқәеи зхыбрақәеи еилаҳаз аҽынқәа рыла итҭыууа иҟоу қалақьк иалалаз ауаҽы иеиԥш: «Аллаҳ, абартҭ зегьы аныԥсы ашьҭахь даҽеазнык ишԥаиргыло?» аниҳәа, Аллаҳ уи ауаҽы шәышықәса иԥсы ихыхны дааникылан, нас еитҭах иԥсы ихаиӡахт. «Абас уабанзаҟаз?» ҳәа даниазӡаагьы: «Мышкы, мамзаргьы мшыбжьак аҟара саанхеит», - иҳәеит. Аллаҳ иакәзар: «Маԥ, шәышықәса абас уҟан. Еилукаарц азы уфатә-ужәтә унахәааԥш, акы аҽамԥсахзеит; уҽада уахәааԥш, абартқәа зегьы, уара ууааԥсыра рзы дыргас уҟаҳӡарц азоуп, насгьы абаҽқәа урыхәааԥш, урҭ ҳариашоит, аԥсы рхаҳӡоит»,- иҳәеит. Уажәшьҭа уи ауаҽы изы зегьы ҽаҽаза ианаартха: «Издырит, хымԥада, Аллаҳ зегьы дрықәитҭуп» иҳәеит.*

260- *Ибраҳим: «Сынцәа! Аԥсцәа рыԥсы шԥархауӡо, саргьы исырба!» ҳәа даниҳәа, инцәа: «Мамзар агәра умгазои?» иҳәеит. Аха уи: «Маԥ ихасӡоит, амала сгәы инагзаны агәра агарц ҵаххеит» ҳәа атак ҟаиӡеит. Инцәаагьы: «Аӡарақәа ԥшьба ааг, урҭ унапы иаршьцыла, насгьы инаганы хаз-хазы ахәқәа рыҟны иныжь, нас урыԥхь. Ишьҭыԥрааны уара уахь рҽаархоит, иудыруазааит, Аллаҳ еснагь даиааиуеит, аҟәыҕарагьы дақәитҭуп» иҳәеит.*

261- *Змазара Аллаҳ имҽаҽы иныз хуа рҭагылазаашьа, рыцԥхьаза шәцырак згәылоу быжь цәыхӡәы згәылӡуа арыц жәла иаҽызоуп. Аллаҳ иитҭаху ауаа иаццӡаны иритҭоит. Аллаҳ (ихатҭеи ихьзшьарақәеи рыла) дҳәаадоуп, уи зегьы идыруеит.*

262- *Змазара Аллаҳ имҽа иахҭынӡаны, насгьы ҽыԥныҳәас ухы ианызымҟьо ауаа рзы рынцәа иҽаԥхьа иҵыдоу аҳамҭа ыҟоуп. Уажәшьҭа урҭ рзы ашәарҭа ыҟазам, агәхьаагьы роузом.*

263- *Ибзиоу ажәаки, анажьраки, ауаҽы наҟ-наҟ ихы иануҟьо цхыраарак аасҭа еиҕьуп. Аллаҳ дбеиоуп, дҟәымшәышәуп.*

264- *Уа азхаӡаҽцәа! Аллаҳи нарцәытәи амши шазхаимӡогьы, змазара аҽеырбаразы иныз хуа реиԥш, шәмазара ауаа ҽыԥныҳәас иҟашәӡарц, мамзар ргәы цәышәҟьарц азы баша иныншәымхын. Уи аҽыза ауаҽы аныша зқәыԥсоу хаҳә ҟьаҟьак даҽызоуп. Иҕәҕәаны қәак анаулак, аныша ықәганы ахаҳә ҟьантазза ишааннажьуа еиԥш, артҭ рҽызцәа ауаагьы идырҳаз акы ирыхәазом, Аллаҳ маԥ зкуа жәларык амҽа иашахь икылигом.*

265- *Змазара Аллаҳ илԥхазы гәык ала иныз хуа рҭагылазаашьа акәзар, ибзиоу дгьыл наарак аҽы, ибзианы ақәа здызкыло, уи иабзоурангьы ҽынтә иеиҳаны аҽеаҽра узҭо утрак иаҽызоуп; ақәа кыдӡәаны иамургьы, иԥсатаны иауеит. Аллаҳ ижәуа, иҟашәӡо ибоит.*

266- *Шәыбжьара изҭахыда, ахәырмеи азахәеи рыла еиқәычаԥа иҟоу, зыҽнуӡҟа азиасҟәа зҭысуа, иеиуеиԥшым ашәыр хыккәа ахьрызҳауа баҳчак шимоу, анапы згу ахшарагьы дшырхагылоу, аҭаҳмадара ихьзаны, ибаҳчагьы амца зыҕроу ԥшатлакәк аахысны, ицҵышә иқәнаӡар! Шәхәыцырц азы, Аллаҳ идыргақәа абас иаартны ишәирбоит.*

267- *Уа азхаӡаҽцәа! Ишәырҳаз, насгьы шәара ишәызкны адгьыл иӡаххқәаз рҟынтә абзиақәа шәгәаҕьы. Шәхатҭақәа шәыԥсы иатҭахымкәа ишәыдышәкыло баша-машақәак бзиарак аҟаӡаразы ҳәа азәгьы*

идшәымгалан. Ижәдыруазааит, Аллаҳ дбеиоуп, абзиарақәеи аҧшзарақәеи зегьы иара изкуп.

268- Аҭсҭаа, аҕарра ацәшәара шәгәы иҭаҵаны, иҽеим ахымҭаҧгашьахь дшәыхоит. Аллаҳ иакәзар, иара иҟынтә анажьреи аҭәашьареи рзы ажәа шәиҭоит. Аллаҳ зегьы имҽхеикуеит, насгьы зегьы идыруеит.

269- Уи иитҳаху аҟәыҕара иитҳоит, аҟәыҕара зитҳазгьы ирацәазаны абзиарақәа инапаҕы иааигоит. Амала, иҵаулоу аилыргара змақәоу абри иазхәыцны ишахәҭоу ала еилыркааueит.

270- Шәара бзиарас иҟашәҵақәои, затәҵас шәгәы иҭашәкуеи зегьы, хымҧада, Аллаҳ идыруеит. Агәымбылцьбаҭцәа ракәзар, (аамҭак азы шәартҭарак иҭагыламшәа ргәы иабаргьы, иҵабыргыҵәҟьаны) ацхырааҭы дрымазам.

271- Шәыцхыраарақәа (асадаҟа) иаартны иҟашәҵар шҧабзиоу! Аха аҕарцәа ианрышәҭо, аргама иҟашәымҵар, шәара шәзы реиҳа еиҕьуп, шәыгәнаҳақәа рыхәҭак рцымхәрасгьы иҟалоит. Аллаҳ иҟашәҵақәо идыруеит.

272- Урҭ амҭа иашахь рнагара уара иууалзам, амала Аллаҳ иитҳаху амҭа иашахь дкылигоит. Абзиара аҟаҵаразы инышәхыз зегьы, шәхы иақәшәырзыз ауп. Ирышәҭаз Аллаҳ илҧхазы ирышәҭоит. Абзиара аҟаҵаразы инышәхыз зегьы рцымхәра, иагмыжькәа, инагзаны ишәоураны шәыҟоуп.

273- Зхы Аллаҳ имҭа иазызкыз, (уи амшала) аныҟәареи ахәаахәҭреи рзы аҭагылазаашьа змоуз аҕарцәа ирышәҭ. Рмамзаара ахьырҵәахуа амшала, урҭ иааигәаны иззымдыруа, ибеиоу ҵьыршьоит. Аха рлакҭала иудыруеит. Насгьы урҭ ахаан акы иаҳәазом. Абзиара иазкны инышәхуа зегьы Аллаҳ ишахәҭоу идыруеит.

274- Змазара уахынлеи ҽынлеи, мазалеи аргамеи абзиара иақәзырзуа рынцәа иҽаҧхьа аҳамҭақәа рзыҟоуп; урҭ рзы ашәартҭагьы ыҟазам, лахьеиқәҵарагьы рҧеиҧшзам.

275- Аназын зфауа аҭыстаа дрынҟьаны зхы шаҟәаз реиҧш игылоит. Ари зыхҟьо, урҭ: «Ахәаахәҭрагьы абри аназын иеиҧшуп» ахьырҳәо ауп. Арахь, Аллаҳ ахәаахәҭра ҳалалны, аха аназын ҳарамны иҧхьазахьеит. Уажәшьҭа Аллаҳ иҟынтә алабжьарак ихьзаны аназын аус шьҭазҵаз, ажәытә иҟаиҵаз иара итәуп, иусгьы Аллаҳ изынхеит. Аха аназын аус иазыхынҳәыз, убартҭ наунагза ҵьаҳаным иҭанхо иреиуоуп.

276- Аллаҳ аназын абарақьатра иалхәдаттуеит, ацхыраара акәзар, иеизирҳауеит, насгьы Аллаҳ дарбанзаалак мапкыҭцәеи агәырҧсауааи бзиа ибазом.

277- Хымҧада, иазхаҵаны адунеии нарцәи ирызкны абзиара ҟазҵаз, анамаз зкуеи, азеқьатҭ зҭиуеи рынцәа иҽаҧхьа аҳамҭақәа рзыҟоуп; урҭ рзы ашәартҭагьы ыҟазам лахьеиқәҵарагьы рҧеиҧшзам.

278- Уа азхаҵаҭцәа! Аллаҳ шәицәшәа, насгьы ииашаҵәҟьаны иазхашәҵазар, аназын ахашәала шәаҟәыҵ.

279- Ари ҟашәымҵар, Аллаҳи иҧааимбари рганахь ала аибашьра шшәылаҳәахо жәдыруаз. Амала аҭамзаара шьҭашәҵар, аиашамра ҟашәымҵарц, аиашамрагьы шәақәымшәарц азы, шәҧара ахаҭа шәара ишәтәуп.

280- Агәаҟра иҭагылоу азәы ауал даӷазар, дманшәалахаанӡа иҵеиҵшра аҭахуп. Амала ианашәыжьыр, ижәдыруазааит, шәара шәзы еиҳа ибзиоуп.

281- Уи амш шәеацәышәыхьча, уи амш азы Аллаҳ шәизыхынҳәуеит, ашьҭахьгьы азәгьы дмыргәаҟкәа зегьы ирыхәҭоу нагзаны ироуеит.

282- Уа азхаӷаԥцәа! Ҿҳәарак аҭаны уалк аншәыбжьашәӷалак, ҵьара ианышәӷа. Шәыбжьара анӷара зылшо азәы ииашаны ианиӷааит. Изыԥуа Аллаҳ ишиирӷаз еиҵш, аԥра мап ацәимкааит. Уажәшьҭа уи иԥааит, ауал зҟәугьы идирыԥааит, анцәа дызмоу инцәа дицәшәааит. Ауал иагырханы ианимӷааит. Амала ауал зҟәу дымчыданы, игны, насгьы аԥра илымшоны дыҟазар, ихылаҵшуа иашарала иԥааит. Ахацәа ԥыцьагьы шаҳатс иҟашәӷа, ԥыцьа ахацәа ҟамлар, шәзыҟәшаҳатхо хаӷаки, (руазәк илхашҭыр егьи илгәалалыршәарц азы) ԥыцьа аҳәсагьы ҟалааит. Аанҳьара анроулак ашаҳатцәа имааикәа рымуааит. Ауал, маҷзаргьы ирацәазаргьы, анӷара шәацәымаашьан. Абас иҟашәӷо, Аллаҳ иҿаҵхьа еиҳа иашарала ашаҳатра иацхрааны, гәԥара шәызцәырымӷырц азы, еиҳа иахәҭоуп. Амала шәыбжьара уалда иаразнак ахә шәаны хәаахәҭрак ҟашәӷар, уи шәымԥыр гәырҵса амазам. Ахәаахәҭра аныҟашәӷо, ашаҳатҵ дышьҭышәх. Изыԥуагьы ашаҳатҵгьы аҵхасҭа рмоуааит. Амала ҵырхага роур, ашәара шәымԥахҟьеит аанагоит. Аллаҳ шәицәшәа, Аллаҳ шәара ишәирӷоит, Аллаҳ зегьы ишахәҭоу ала идыруеит.

283- Акызаӷәык, амԥа шәыҟәнаӷы, изԥыша азәы дышәзымҵшаазар, шасыс иҟашәӷаз азшәырха. Шәара-шәара шәеиҟәгәыҕуазар, агәыҕра ззаарыҵшу, Аллаҳ дицәшәаны ихәҭоу ажәа наигзааит. Ашаҳатра шәымӷәахын. Дарбанзаалак уи зҭаз, хымҵада, уи згәы агәырҵса иҭахәаҿыз уаԥуп. Аллаҳ иҟашәӷо зегьы акы агымкәа идыруеит.

284- Ажәԥанҟәеи адгьыли рҿы иҟоу зегьы Аллаҳ итәуп. Шәгәы иҭоу, иаашәыртыргьы ишәзаргьы, Аллаҳ уи иазкны азӷаара шәитҭашт. Нас игәаҵхаз иранаижьып, игәамҵхаз иргәаҟып; Аллаҳ зегьы дрыҟәитҵуп.

285- Аллаҳ ицҳаражәҳәаԥи азхаӷаԥцәеи рынцәа иҟынтә ирзылбааз азхарӷоит. Зегьы Аллаҳи, ималыҟьцәеи, ишәҟәҟәеи, иҵааимбарцәеи азхарӷоит: «Уи ицҳаражәҳәаԥцәа рыбжьара еилых ҟаиӷом, иҳаҳаит, иазхаҳӷеит, иҳанаужьырцгьы ҳуҳәоит, ҳзызнеиуа уара уоуп, ҳанцәа!» рҳәоит.

286- Аллаҳ дарбанзалак азәгьы изышьҭымхуа ала дҵишәазом; ауаԥы ихашәалогьы иара ирҳаз ауп, иҿагылоугьы иара ирҳаз ауп. Ҳанцәахәы! Иаҳхаштны гхак ҳахьыр, уҳақәмызбан! Ҳара ҳаҵхьтәиқәа ишрыҟәуӷаз еиҵш, ҳаргьы иаҳцәхьантоу ҳақәумӷан! Ҳаззымиааиша акы уалс иҳадумӷан! Ҳара иҳанажь, ҳахьымзҕқәа хԥа, ҳара рыцҳашьарала уҳазныҟәа! Уара ҳаҵшәма уоуп, ҳацхыраа уоуп; уажәшьҭа агәрамгаԥцәа реиҳа ҳамч аиааирц уҳацхраа!

3. Али Имран
(Имран иҭаацәара)

Иаҳзылҩхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Елиф. Лам. Мим.*
2- *Наунагза ибзоу, насгьы зегьы напхгара рызҭо Аллаҳ ида нцәа дыҟам.*
3- *Уи, Ашәҟәы аиашареи уаанзатәи ашәҟәқәа рырӷабыргреи рзы хәҭа-хәҭала иузылбааигоит. Уаанза Ҭораи Инҵьили ауааҵсыра рзы абас илашарбаганы илбааигахьан.*
4- *Аҟәырҟангьы уи илбааигеит. Ииашаны, Аллаҳ иажәаҟәа идырны маҵ рцәызкуа рзы агәаҟра ҕәҕәа ыҟоуп. Аллаҳ дҳаракзоуп, амчраӷәҟьа дақәиҭуп, ахьырхәарагьы назыгзо иоуп.*
5- *Ииашаӷәҟьаны адгьыл аҟынгьы, ажәҩан аҟынгьы Аллаҳ иҿаҧхьа имазоу ҳәа акагьы ыҟазам.*
6- *Уи, шәара амгәаартқәа рҿы ишиҭаху ала аҧшреи асахьеи шәызҭаз иоуп. Уи ида нцәа дыҟазам. Уи, амчра иаҟәиҭуӷәҟьа иоуп, азбареи аҟәыҕареи дрыҟәиҭуп.*
7- *Уи, уара Ашәҟәы узылбаазгаз иоуп. Аҟәырҟан аҟны убри аҩыза аҧҟарақәа ыҟоуп, урҭ ихьчоу аҧҟарақәа роуп, ашәҟәы иагәыцәны иҟоуп. Агьыртҩ ракәзар, иеиҧшқәоу роуп. Згәы хәаҵсоу шьоукы, ацәгьаршреи иҟамлаша аҳҳәаақәа рыҟаӷәареи рзы абри иеизеиҧшу ажәаҟәа ирышьҭалоит. Амала урҭ аҳәоуқәа ирыӷәанакуаӷәҟьа, Аллаҳ мацара идыруеит. Здырра ӷаулоугьы, «Ҳара иазхаҳӷеит, зегьы ҳазшаз иҟынтә ауп» рҳәоит. Абри аҩыза аилкаарк аазырҧшуа, ахшыҩ змоу мацара роуп.*
8- *(Урҭ абас иаҳәоит): «Ҳанцәахәы! Ҳара алашарахь ҳанкылуга ашьҭахь ҳагәқәа умырхәахәан. Уара уҟынтә арыцҳашьара ҳатәашьа. Уара затәашьара рацәазоу уоуп».*
9- *«Ҳанцәахәы! Ҳәарада, уара, ихьаҳәа-ҧаҳәадоу ҩнак ауааҵсыра иеизугараны уҟоуп». Аллаҳ иажәа дахыҧазом.*
10- *Ҳәарада, азхамӷаҩцәа рбеиарагьы, рыхшарагьы Аллаҳ иҿаҧхьа ҵьарамзар ҵьара акала ирыхәазом. Урҭ амцаҿы былтәыс иҟалоит.*
11- *(Урҭ ртәагылазаашьа) Фараон иҭаҳцәеи, урҭ раҧхьатәиқәеи ртәагылазаашьа иаҩызоуп: Ҳажәаҟәа мцны иазныҟәеит. Аллаҳгьы урҭ ргәырҧсаҟәа рыла иаҟәикит. Аллаҳ зыргәаҟра кырза иҕәҕәоу иоуп.*
12- *Мапкыҩцәа убас раҳәа: «Шәартҩ, хымҧада, шәаӷаханы ҵьаҳаным шәтарҵьгәоит. Шаҟа нхарҭа ҵәгьоузеи уи!»*
13- *Ҳәарада иеиҿагылаз ҩ-гәыҧк рҟны шәара шәзы аҿырҧшы ыҟоуп: Жәларык Аллаҳ имҩазы иқәҧон. Агьыртҩ ракәзар, иазхамӷаҩцәан (Урҭ) иахьрыхәаҧшуаз дара раастҭа ҩынтә иеиҳазшәа ирбон. Аллаҳгьы иитҭахыз*

ацхыраара ритӡон. Аилкаара змоу рзы хымӡада абри узызхәыцша ҽырӡшуп.

14- *Аҳәсеи ахшареи, еидарала ахьи аразни, зхы иоужьу аеҟәеи, ашьамаҟеи, аеаԥреи реиӡш уӡсы иатӡахҟәо зегьы ауаԥӡсы ирӡшзоушәа изааиуеит. Артӡ адунеиаҽ ахныҟәгара азоуп. Аха узызнеиша атӡыӡ ӡшзаҟәа иреиҕьу Аллаҳ иҟноуп иахьыҟоу.*

15- *Убас иҳәа: «Шәара, убартӡ раастӡа иеиҕьу жәабжьк шәасҳәарыма? Аллаҳ иҽагылара зеацәызыхьчаз рзы рынцәахәы иҽаӡхьа, зыԥныцҟа азиасҟәа зыбжьысуа, наунагзагьы изӡынхаша аӡьанатӡҟәеи, ицҟьашәкьоу ахатәԥызцәеи, Аллаҳ илӡхеи ыҟоуп». Аллаҳ иуааӡсыра ишахәтӡоу ала избо иоуп.*

16- *(Артӡ) «Ҳанцәахәы, ҳара уазхаҳцеит. Ҳагәырӡсаҟәа ҳанажь, ӡьаҳаным амца ҳацәыхьча» зҳәо,*

17- *Изычҳауеи, ииашоуи, уҽаӡхьа гәыкала зхы ларҟәны игыло ауааи, Аллаҳ имԥазы инызхуеи, ашарӡазы Аллаҳ иҟынтә анажьра иаҳәои роуп.*

18- *Аллаҳ, азини аиашеи ршьапы иқәыргыланы, иара ида анцәа дшыҟам рылеиҳәеит; амаалыкьцәеи адырра змаз ауааеи уи ицырҳәеит. Уи ида анцәа дыҟазам; уи амчраҵәкьеи аҟәыҕареи иаҟәитӡу иоуп.*

19- *Ҳәарада, Аллаҳ иҽаӡхьа адин ӡсылманроуп. Ашәкәы зоухьаз, даргьы адырра аныр зааи ашьтахь, рыбжьара ицәырҵыз аӡсымтәареи ахырҟьареи амшала хаз-хазы реԥыршеит. Аллаҳ иажәаҟәа идырны изҵәахуеи маӡ рцәызкуеи зустцәазаалакгьы ирдыруаз, Аллаҳ зҳасаб лассы изызбо иоуп.*

20- *Уара иумаркуа иалагар, убас раҳәа: «Сара, исыцныҟәаз рыла схатара Аллаҳ инапы ианысҵеит». Ааанза ашәкәы заухьази, ашәкәы иазкны адырра змамгьы абас раҳәа: «Шәаргьы убасҵәкьа аӡсылманра шәыдышәкылама?» Аӡсылманра рыдыркылазар, алашара иазкылсит ҳәа иӡхьазоуп. Маӡ, иазхьамӡшуазар, уара иузкашәо аиаша раҳәара ауп. Аллаҳ иуааӡсыра ишахәтӡоу ала избо иоуп.*

21- *Аллаҳ иажәаҟәа дырны изҵәахуеи маӡ рцәызкуеи, иӡааимбарцәа иашамкәа итазырхаҟәази, ауааӡсыра рыбжьара зинла ахымԥаӡгашьа рыдызҵоз тазырхази ыҟами? Уртӡ хьаала итәу гәаҟрак гәырҕьаеҳәашаны ирытӡ!*

22- *Уртӡ, адунеи аҽгьы, нарцәгьы, зцьабаа башахаз ауаа роуп. Дарбанзаалак цхыраа԰ыкгьы дрымазам.*

23- *Ашәкәы аҟынтә хәтӡак зауҟәаз умбазои? Рыбжьара ирыҟәызбарц азы Аллаҳ ишәкәы ашҟа ааӡхьара шроуагьы, гәыԥык уи иазхьамӡшкәа ихынҳәны ицоит.*

24- *Ари зыхҟьо, уртӡ: «Ҳара, иӡхьазоу мышҟәак рыда амца ҳалакьысзом» ҳәа ахьырҳәо ауп. Иаӡшьыргаз ахытҳәааҟәа рыла, рдин иазкны рхы абас иржьоит.*

25- *Ҳахәаӡшып, рхатӡаҟәагьы ишааиуа зыгәра рго амш аеназы ӡьара ианеизаҳгалак, насгьы азәгьы иакәым даҟәымшәакәа зегьы адунеи аҟны идырҳаз анрызшәахалак, ртӡагылазаашьа зеиӡшрахо.*

26- *Убас ҳәа: Уа зегьы зтәыӷәкьоу Аллаҳ! Уара амал изуҵаху иуҵоит. Изуҵахугьы иааимухуеит. Изуҵаху дуҧшьоит, изуҵахугьы длаурҟәзоит. Абзиара унапаҟны иҟоуп. Ҳәарада, уара зегьы ишахәҵоу ала зымч аҟәхо уоуп».*

27- *«Аӷх, ҽынла иалауӷоит, ҽынлагьы аӷх иалауӷоит. Аҧсы иҟынтә абза далухуеит, абза иҟынтәгьы аҧсы далухуеит. Изуҵахугьы меигзарах аразҟы иуҵоит».*

28- *Азхаӷаҿцәа, рҿызцәа азхаӷаҿцәа ааныжьны, азхамӷаҿцәа ҿызас ишьҭырымхааит. Абас ҟазӷо Аллаҳ ила аимадара иоуам. Аха урҵ рҟынтә (ишәзааиша ашәарҵара) аҽеацәыхьчара даҽеакуп. Аллаҳ иара иганахь ала ахшыҿзышьҭра шәымазарц азы агәҽеанызаара шәиҵоит. Избанзар ахынҳәра иара иахь ауп.*

29- *Убас ҳәа: «Шәгәы иҵоу ишәзаргьы, ишәыраргамаргьы Аллаҳ идыруеит. Уи, Ажәаҿанқәа рҽы иҟоугьы, адгьыл аҟны иҟоугьы зегьы идыруеит. Аллаҳ зегьы имч аҟәхоит».*

30- *Зегьы иҟарӷаз абзиареи ацәгьареи рҽаҧхьа ианырбаша амш аҽены, рыцәгьараҟәа инаскьаны ирызгылар рҵаххоит. Зегь дарароуп Аллаҳ иара иганахь ала ахшыҿзышьҭра шәымазарц азы агәҽеанызаара шәиҵоит. Аллаҳ иуааҧсыра дааразә дрыхзызаауеит.*

31- *Убас ҳәа: «Аллаҳ бзиа дыжәбозар, сара сышьҭра шәхыла, усҟан Аллаҳгьы шәарҵ бзиа шәбаны шәгәырҧсаҟәа шәанаижьуеит. Избанзар Аллаҳ кырзә анажьреи арыцҳашьареи злоу иоуп».*

32- *Убас ҳәа: «Аллаҳи иҧааимбари шәреихырхәа». Амала иузхьамҧшыз (ирдыруазааит) Аллаҳ азхамӷаҿцәа бзиа ибом.*

33- *Ииашаӷәкьаны Аллаҳ, Адами, Ныҳәи, Ибраҳим иҵаацәареи, Имран иҵаацәареи алкааны ауааҧсыра ирейҕьны иҧхьазеит.*

34- *Урҵ зегьы, иеишьҭагыланы иааиуа абиҧарак ирхылӷышьҭроуп. Аллаҳ зегьы заҳауа иоуп, зегьы ишахәҵоу издыруа иоуп.*

35- *Имран иҧҳәыс убас лҳәеит: «Сынцәахәы! Сымгәаргҵа иҵоу, уара умаӷура дшазызскуала ажәа сҳәеит. Сара сҟынтә иудкыл. Уара зегьы заҳауа, издыруа уоуп».*

36- *Аха ахшара данлоу: «Сынцәахәы! Сара аҵыҧҳа дсыхшеит, дычҟәынамхеит!» лҳәеит. Амала Аллаҳ уи илыхшаз дызусҵоу лара лацкьысгьы иеиҕьны идыруан. Нас: «Уи Мариам лыхьзысӷеит. Лхаҵеи лхылӷышьҭреи иҧхарсу аҿсҵаа иҟынтә уара ухылаҧшра иазынсыжьуеит» лҳәеит.*

37- *Абас ала лынцәахәы уи лыҧхала дидикылеит. Қәнагала даазаны, ибзианы дахьигзеит. Насгьы Зеқьериа лнапы даниӷеит. Зеқьериа уи лныҳәарҵа дыҿналацыҧхьаза лааигәара фатәык ибон. «Мариам, абри бара иабантәи бзааи?» ҳәагьы длаӷаауан. Ларгьы: «Ари Аллаҳ иҟынтәауп, избанзар Аллаҳ изиҵаху меигзарах ахныҟәгага иҵоит» лҳәон.*

38- *Усҟан Зеқьериа Анцәа абас диҳәеит: «Сынцәа! Сара уара уҟынтә ицқьоу хылӷшьҭрак дсаҵәашьа. Избанзар уара аҳәара ишахәҵоу изаҳауа уоуп».*

39- *Зеқьериа аныҳәартәҿы анамаз аникуаз амаалықьцәа: «Аллаҳ, ухылӷышьтра аҟынтә, иара иажәаҟәа рышьаҟәырҷҟәаҿыс, зыԥсы иааиааиуа, аԥьа Иаҳиа ԥааимбарс дудиныҳәалоит» ҳәа иҟәҿыртит.*

40- *Зеқьериагьы: «Уа Анцәа! Сара сажәымтҿыеха, сыԥҳәысгьы ахшара дызлалмоуала сара хылӷ дышԥасоуеи?» иҳәеит. Аллаҳ: «Иагьа ус акәзаргьы, Аллаҳ игәааԥхаз ҟаиӷоит!» иҳәеит.*

41- *Зеқьериа: «Уа Анцәа! (уи зланаҭо ала) дыргак сырба» иҳәеит. Аллаҳгьы убас иҳәеит: «Уара узы дыргас иҟало ауааԥсыра хымш напышьашәала мацара рацәажәара ауп. Насгьы Анцәа дугәаларшәала, шьыжьи хәылбыехеи ихьӡ еитаҳәала» ҳәа.*

42- *Аамта анааи амаалықьцәа Мариам рыбжьы лыҟәдыргеит, «Уа Мариам! Аллаҳ бара баликааит. Бара быцқьашәқьаны егьырт аҳәса раастагьы беиӷьны бишьеит».*

43- *«Уа Мариам! Бынцәа иҿаԥхьа бҿеырмашьца, бимӷахырхәа, насгьы (иҿаԥхьа) иеихырхәо брыцеихырхәала».*

44- *(Уа Муҳаммед!) Абартҟәа зегьы уара иузааҳацҳаз имаӡоу ажәабжьҟәа ирецуоуп. Мариам зхы дадызкыларыда, дзыхьчарыда? ҳәа рҿыгаҟәа (аӷәтԥаҵсаразы) итазыршәуаз рааигәара уҟазамызт, абартҟәа анеимаркуазгьы урыдгылазамызт.*

45- *Амаалықьцәа абас рымҳәахьази: «Уа Мариам! Аллаҳ иара иҟынтә ажәак ала гәырҷьаҿеҳәаша бниӷоит, уи Мариам лԥа Иаса Қьырса иоуп. Адгьыл аҿгьы нарцәгьы пату иҟәны Аллаҳ изааигәазоу дрецуахоит» ҳәа.*

46- *«Уи, дангароугьы, данахьзалакгьы ауааԥсыра драцәажәоит, аԥсыцқьаҟәа дрецуахоит».*

47- *(Мариам): «Уа Анцәа! Хаӷак иҟынтә кьыс сымамкәа сара ахшара дышԥасоуеи?» лҳәеит. Аллаҳгьы, «Бара ибыҟәҿу (блахьыӈӷа) абас ауп, уи Аллаҳ инаигзоит. Уи игәаԥхаз ишоит. Уи акы ҟаларц анитаххалак «Иҟалааит!» ҳәа ахьиҳәо мацара азхоит, иаразнак иҟалоит» иҳәеит.*

48- *Аллаҳ уи ашәҟәи, аҟәыҷареи, Ҭораи Инцьыли иирӷоит.*

49- *Аллаҳ уи, Исраил иԥацәа рахь дԥааимбарны днаишьтуеит (уигьы урт убас реиҳәоит): «Ҳәарада, сара шәынцәа иҟынтә ԥьашьахәак шәзаазгеит. Сара анышаԥшь иалхны аӷыс иеиԥшу ак ҟаӷаны, уи снатәҳәоит. Уигьы Аллаҳ игәаԥхарала иаразнак иӷысхоит. Алашәреи ацәаҿкчымазареи схәышәтәуеит. Аллаҳ итахрала аԥсцәа сыргылоит. Шәыҿнатаҟәа рҿы ишәфаҟәои иеидышәкылаҟәои шәзеитасҳәоит. Шәартҭ шәазхаӷаҿцәазар, абри аҟны шәара шәзы аӷатәхәы ыҟоуп».*

50- *«Сара, уаанӡа ишәзылбаагаз Ҭора аҟәыриашараз, насгьы шәызҟәитым акы-ҿба шәаҟәитҳарц азы саашьтуп, шәынцәа иҟынтәгьы шәара шәзы аршаҳатга шәзаазгеит. Шьта Аллаҳ иҿагылара шәҿацәыхьчаны сҳәатәы хашәӷа».*

51- *«Ҳәарада, Аллаҳ саргьы дсанцәоуп, шәаргьы дшәанцәоуп. Ус анакәха уи шәиашьапк. Ииашоу амҿа абар абри ауп».*

52- *Иаса, урт рхамӷара игәы ианиӷанаҳәа:«Аллаҳ имҿаҿы сыцхырааҿцәа зустцәада?» ҳәа дӷааит. Имаӷаԥацәа, (иапостолцәа):«ҳара ҳауп Аллаҳ*

имѳаҽы уҵхыраа𝔴ҵәа. Аллаҳ дазхаҳӷеит. Ушаҳатҩыз, ҳартҩ зегьы Аллаҳ иҽизҩаз аԥсылманҵәа ҳауп!» рҳәеит.

53- *«Уа Ҳанҵәа! Уара илбааугаз азхаҳӷан аԥааимбар ишьҭра ҳхылеит. Шьҭа ҳара аӷабырг шаҳатра азызуа рахь ҳанӷа».*

54- *Урт ршьаҵҳәа ықәдыргылеит. Аллаҳгьы иара итәы ықәиргылеит. Аллаҳ, ашьаҵҳәа ықәзыргыло ирегьзо иоуп.*

55- *Аллаҳ абас адӷа ҟаимӷахьази: «Уа Иаса! Уара уԥсҭазаара сара иҽахысӷәоит. Сышҟа у𝔴азгоит. Маԥ уҵәызкуа урылзгоит, насгьы уара иуцныҟәаз, акаамет амш аҟынза ум𝔴а иаҵәхьаӷыз раасҭа иҳараскуеит. Усгьы шәахьыхынҳәуа сара сахь ауп. Шәыбжьара еимактәыс иҟалаз аҟны сара сызба𝔴хоит».*

56- *«Маԥ зкуа ракәзар, урт ари адунеи аҽгьы нарԥәгьы ҕәҕәала исыргәаҟуеит. Урт цхыраа𝔴гьы дроуам».*

57- *«Иазхаӷа𝔴ҵәаханы аус ҵқьаҟәа назыгзаз ракәзар, Аллаҳ урт рҳамҭаҟәа нагзаны ириҭоит. Аллаҳ агәымбылԥьба𝔴ҵәа бзиа ибазом».*

58- *(Уа Муҳаммед) Абартҩ зегьы ҳара ҳажәаҟәеи ҟәыҕарала ихартәааау аҟәырҟани рҟынтә ҳаузаԥхьоит.*

59- *Иӷабыргыӷәкьаны Аллаҳ иҽаԥхьа (ршара аганахь ала) Иаса Адам диеиԥшуп: Уи аныша далихит, ана𝔴с «Уҟала!» иҳәеит. Уигьы иаразнак даа𝔴калеит.*

60- *Аиаша Унҵәа иҟынтә ауп. Ус анакәха, агә𝔴ара змоу ур𝔴ызамхан.*

61- *Уара иахәҭоу адырра ануоулак ашьҭахь, иумазкуа дҟалар абас раҳәа: «Шәааи, ҳаҵкәынҵәеи шәыҵкәынҵәеи, ҳаҳәсеи шәыҳәсеи ҳрыԥхьап. Шәаргьы ҳаргьы ҳҽеизаҳгап. Нас гәык ала ҳныҳәаны, Аллаҳ ишәиԥхьыз (ҳабжьара) амц зҳәо ирыҟәаҳӷап».*

62- *Иӷабыргыӷәкьаны ари Иаса изку алкааup. Аллаҳ ида нҵәа дыҟам. Ииашаӷәкьаны Аллаҳ амчра знапы иаку, азбара иаҟәиҭу, иҟәыҕоу иоуп.*

63- *Абас ишыҟоугьы маԥ ркуазар, ҳәарада урт аӷәы зыршаҟәо Аллаҳ ибзиазаны идыруеит.*

64- *Иҳәа: «Уа ашәҟәыуаа! Шәареи ҳареи ҳабжьара иеицаҳзеиԥшу ажәа шәаҟәашаҳатха: Аллаҳ маҵара ҳимӷахырхәап. Уи ицназго ҳәа азәгьы дазхаҳамӷап. Аллаҳ дааныжьны ҳара-ҳара нҵәас ҳҟеибамӷап». Аха уигьы иазхьамԥшыр, усҟан ишәҳәа: «Шаҳатра жәуы, ҳара ҳаԥсылманҵәоуп».*

65- *Уа ашәҟәыуаа! Ибраҳим изкны аимак зшәымои? Ҭорагьы, Инҵьылгьы (Евангелие) иара ина𝔴с илбааган. Шәартҩ абри зынза ишәзеилымкаазо?*

66- *Шәартҩ абас шәыҟоуп! Иаҳҳәап маҵк ишәдыруаз аҟны еимашәкит. Аха зынза ишәзымдыруа аус зеимашәкуеи? Уи, Аллаҳ идыруеит, шәартҩ ишәыздыруам.*

67- *Ибраҳим дагьауриамызт дагьқьырсианмызт. Аха уи, Аллаҳ дхазӷоз, аиашахь зхы хаз ԥсылманк иакәын. Аллаҳ иваҟәылара аԥшьызгоз дреиуамызт.*

68- *Иӷабыргны, Ибраҳим еиҳа изааигәоу, уи ишьҭа иху ауаа, аԥааимбар Муҳаммед иазхаӷа𝔴ҵәа роуп. Аллаҳ азхаӷа𝔴ҵәа рхылаԥш𝔴ы иоуп.*

69- *Ашәҟәыуаа рыбжьара шьардаԥык шәымԥахырҟьарц ртӡахын. Аха, рхы маҵара мԥыхырҟьеит, рхатӡаҟәа ирыздаруам акәымзар.*
70- *Уа ашәҟәыуаа! (Аҿабырг) шәшаҟәшаҳатӡхазгьы, избан Аллаҳ иажәаҟәа мап зырҵәышәкуа?*
71- *Уа ашәҟәыуаа! Избан аиашеи ирԥашьоуи зеилашәҿо, насгьы ишыжәдыруагьы аҿабырг зышәҿәахуа?*
72- *Ашәҟәыуаа рыбжьара гәыԥык ирҳәоит: «Азхаҿаԥцәа ирзылбааз, амш алагамтӡазы иазхашәҿа, анҿәамтӡазы мап ацәышәк. Иҟалап даргьы агәԥара рызцәырҿны иахьхәыр» ҳәа.*
73- *«Аха, шәара шәдин азхазҿо ида азәгьы иҳәатәы хашәымҿан» Убас ҳәа: «Узҟәылаша амԥа лаша, ҳәарада Аллаҳ имԥа ауп». Еитӡах, «Азәы, шәара ишәоуз аԥыза иоуп, мамзаргьы Анцәа иҷаԥхьа ишәҷагылаша аршаҳатӡгаҟәа ааирыԥшып ҳәа акы азхашәымҿан» рҳәеит. Убас ҳәа: «Атәашьара Аллаҳ инапаҷы иҟоуп. Иззитӡаху иитӡоит. Аллаҳ иатәашьара амԥехак ҭбааup, насгьы уи изыҟәнагоугьы ишахәтӡоу ала издыруа иоуп.*
74- *Уи ирыцҳашьара иззитӡаху изикуеит. Аллаҳ атәашьара дуузза даҟәитӡуп.*
75- *Ашәҟәыуаа рыбжьара дыҟоуп азәы, умал наганы еидарала инапы иануҿаргьы кьыс амамкәа ирхынҳәуеит. Аха дыҟоуп даԥеазәгьы, игәра ганы хьык иутӡар, ҭаха ааиумтӡакәа ирхынҳәраны дыҟазам. Абартӡ рԥызцәа, «ҳдин иалам, насгьы ҳара ҳԥыза ашәҟәы змам ауаа ирзаҳаулакгьы атӡакԥыҟәра ҳамам!» ҳәа иазхарҿоит. Уртӡ, Аллаҳ изкынгьы идырны амцҟәа рҳәоит.*
76- *Мап! (уртӡ ирҳәо акәзам аиаша). Зажәа нагзаны, Аллаҳ иҷагылара зԥеацәызыхьчаз ауаԥы идыруазааит, Аллаҳ, зԥеызыхьчаз ауаа бзиа ибоит.*
77- *Иҿабыргны, Аллаҳ иртӡаз ажәеи, ртӡоубаҟәеи амаҵ азы изыԥсахыз ауаа, нарцәы рыхәтӡаа ҳәа акагьы алазам. Аллаҳ акаамет аԥш аԥены уртӡ драцәажәазом, дрызхьаԥшзом, иагьирыцҟьом. Уртӡ хьаала итәу гәаҟрак рԥеиԥшуп.*
78- *Уртӡ (Ашәҟәыуаа) рыбжьара гәыԥк ыҟоуп, Ашәҟәы аҟынтәи ишамыԥхьогьы Ашәҟәы аҟынтә ҵьышәшьап ҳәа рыбзҟәа нарҳәы аарҳәуа иҟаҿаны, «Абри, Аллаҳ иҟынтә ауп» рҳәоит. Уи, Аллаҳ иҟынтә акәзам. Уртӡ идырны, Аллаҳ иҷаԥхьа амц рҳәоит.*
79- *Аллаҳ, Ашәҟәи, азбареи (аҟәыҷареи), аԥааимбарреи ауаԥҿсы иитӡазар, «Аллаҳ иакәымкәа сара шәсымҿахырхәа» ҳәа иҳәараны дыҟазам. Амала: «Зҿареи зытӡаареи шәызҷу Ашәҟәы излаҳәо ала, Аллаҳ ишитӡаху еиԥш иҷырԥшу, насгьы адин иацныҟәо уааԥсыраны шәҟала» ҳәа иҳәоит.*
80- *Уи шәара, «Амаалыҟьцәеи аԥааимбарцәеи нцәахәыс иҟашәҿа» ҳәа адҿа злашәитӡаша азхәыцрагьы ҟалом. Шәартӡ шәаныԥсылманха ашьтӡахь, уи шәара мапкра шәыдиҿарц дыҟоума?*
81- *Аллаҳ иԥааимбарцәа рҟынтә: «Сыҟәуеит, шәара ишәысҭо ашәҟәҟәеи аҟәыҷарақәеи рышьтӡахь, шәнапаҷы иҟоу зырҿабыргуа даԥеа ԥааимбарк данааилак, уи дазхашәҿоит, хымԥада, шәагьицхраауеит» ҳәа ажәа рымхны, насгьы «Абри шәыдышәкылама, ишәысҿаз шәхы иадышәҿама?»*

ҳәагьы данразӷаа, урҭгьы, «Иҳадаҳкылеит» рҳәахьан. Аллаҳгьы: «Ус анакәха, шаҳатҳра жәуы, саргьы шәара шәыла шаҳатҳра зуеит» иҳәахьан.

82- *Уажәшьҭарнахыс дызусҭазаалак, абри иазхьамҧшкәа даҽеакала зхы мҩаҧызгҟәаз, имҩахкьаз рхатҳаҧсатҳақәа роуп.*

83- *Ажәҩанҟәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы, ирҭаху ирҭахым иҽаҧхьа ихырхәаны, аӷыхәтәангьы иара иахь ихынҳәраны ишыҟоугьы урҭ Аллаҳ идин ада даҽеакы иашьҭоума?*

84- *Убас ҳәа: «Аллаҳи, иаҳзылбааигази (Аҟәырҟан), Ибраҳими, Исмаили, Исҳаки, Иақәыҧи, насгьы Иақәыҧ иҧацәа ирзылбаази, Мысеи, Иасеи, егьыртҭ аҧааимбарцәеи рынцәахәқәа рҟынтә ироузи азхаҳӷеит. Урҭ рыбжьара еилых ҳамазам. Ҳара уи (Аллаҳ) зыҽеизҭаз ҳреиуоуп».*

85- *Дызусҭазаалак аҧсылманра ада динк дашьҭазар, идыруазааит, уи адин динс иҧхьазахазом, иаргьы нарцәыҟа ацәыз зауқәаз дреиуахоит.*

86- *Иазхаӷаны, аҧааимбар ииашара шаҳатҳра азуны, насгьы иаарту аршаҳатҳгақәа роуны, абартҭ рышьҭахьгьы мап зкыз ауааҧсыра, Аллаҳ амҩа иашахь ишҧакылигари? Аллаҳ игәымбылцьбаҩу ауааҧсыра амҩа иашахь икылигазом.*

87- *Абар урҭ зықәшәаша: Аллаҳи, имаалықьцәеи, ауааҧсыреи зегьы рышәиҧхьыз дара ирықәшәоит.*

88- *Урҭ уи ашәиҧхьыз (ҵьаҳаным) аҩныӷка наунагза иҭанхоит. Урҭ ргәаҟра иагхазом, аблахтыхагьы раузом.*

89- *Аха абри ашьҭахь, иахьхәны зхы зыриашаз, урҭ хазы иалкааup. Ииашаӷәкьаны, Аллаҳ кырза анажьреи арыцҳашьареи злоу иоуп.*

90- *Аха раҧхьа иазхаӷаны, нас мап ацәызкыз, уи ашьҭахьгьы иахзырҟьаз рахьхәра адкылашьа амазам. Урҭ, иблаҟьаз рхатҳаҧсатҳақәа роуп.*

91- *Ҳәарада, иазхамӷаҩцәаны иҧсыз ауаа, адунеи азна ахьы ахҷыхыҧсаз иршәаргьы, дара рганахьала иарбанзалак акагьы адкылашьа амазам. Урҭ рзы хьаала иҭәу гәаҟрак ыҟоуп. Урҭ цхырааҩкгьы дроузом.*

92- *Иеиҷьашәшьо аҟынтә Аллаҳ имҩа иақәшәмырзыр абзиара шәҧылараны шәыҟазам. Насгьы инышәхлак зегьы Аллаҳ хымҧада идыруеит.*

93- *Ҭора лбаанза, Исраил ихазы ҽатҳахьаны мап зцәикхьаз рыда, афатәқәа зегьы Исраил иҧацәа ирзыҳалалын. Убас раҳәа: «Шәартҭ аиаша зҳәо шәакәзар, шәааи, Ҭора ааганы шәаҧхьа».*

94- *Аринахыс Аллаҳ иҽаҧхьа амц аҧшьызгаз, ақәнага аилагаҩцәаӷәкьа роуп.*

95- *Убас ҳәа: «Аллаҳ иҳәеит аиаша. Ус анакәха, Ибраҳим идин шәықәныҟәа. Уи, Аллаҳ иваҟәылара аҧшьызгоз дреиуазамызт».*

96- *Ииашаӷәкьаны, ауааҧсыра рзы иргылаз раҧхьазатәи аныҳәартҳа ҩны, аизыразреи алашареи ирхыӷхыртҳаны иҟоу Меқьқье иргыло Қьааба ауп.*

97- *Уи аҟны (Қьааба) иаарту аршаҳатҳгақәеи Ибраҳим итәартҳеи ыҟоуп. Уа иҩналаз ашәартҳа дацәыхьчоуп. Аныҟәара зылшо рзы ҳаҵьра анагзара, Аллаҳ иуааҧсыра рыбжьара ирықәуп. Дарбанзаалак абри аҳақ мап ацәикыр, ҳәарада, Аллаҳ акы игзам, акы дазрыцҳазам, зегьы иара инапы ианыҧшылоит.*

98- *Убас ҳәа: «Уа ашәҟәыуаа! Аллаҳ иҟашәӷо зегьы шибогьы, избан иажәаҟәа мап зырцәышәкуа?»*

99- *Убас ҳәа: «Уа ашәҟәыуаа! Аӷабырг баны, ишыжәдыруагьы аӷабырг зеицашәкуеи, Аллаҳ имѳа иқәу азхаӷаѳцәа зшәырҟьалои? Шәара шәызҿу, иҟашәӷаҟәо Аллаҳ изымдыруа дыҟам».*

100- *Уа азхаӷаѳцәа! Ашәҟәы зыртӡахьаз рыбжьара ӡытӡѳык рымѳа шәыҟәланы, ирҳәо шәазыҵырѳуа шәалагар, ижәдыруазааит, шәазхаӷара ашьтӡахь, шәымѳахҟьаны шәазхамӷаѳны шәааҟарӷоит.*

101- *Аллаҳ иажәаҟәа ишышәзаӡхьогьы, Аллаҳ иӡааимбар дышшәылагылоугьы, шәааҳәны мап шӡаицәышәкуеи? Дарбанзаалак Аллаҳ ҭҭәала иҽеидиҳәалар, хымӡада, уи амѳа иаша дыҟәуп ҳәа дыӡхьазоуп.*

102- *Уа азхаӷаѳцәа! Аллаҳ иҿагылара аҽеацәыхьчара шатӡаху еиӡшӷәҟьа шәҽышәыхьча, насгьы шәыӡсылмацәаны шәыӡсы шәтӡии.*

103- *Шәыззегьы, Аллаҳ ишаха (Аҟәырҟан) ҭҭәала ишәкы. Хаз-хазы шәҽеиѳышәымшан. Аллаҳ ишәатәеишьаҟәаз шәрызхәыц. Шәартӡ шәеиҭацәаны шәшыҟазгьы, шәыгәҟәа еидикылахьан. Абас ала уи инасыӡ ала шәеишьцәахахьан. Еитӡах шәара, быжра-быжьӷәа амца аган аҿы шәышгылаз, уи шәеиҟәирхеит. Аллаҳ иажәаҟәа, амѳа иашахь шәкылсырц азы абас ааартыӷәҟьаны адырра шәыртӡоит.*

104- *Шәара шәахьтә гәыӡѳык агәыҳалалрахь ишәыӡхьо, абзиара шәыдызӷо, ацәгьара шәаҿазыргыло ҟалааит. Убартӡ роуп изыҟәҿио, зыхгьы ҿызхуа.*

105- *Дара рзы ааартӡ аршаҳатӡагҟәа анааи ашьтӡахь, рҽеиѳшаны иеиҿагылаз шәреиӡшымхан. Уртӡ рзы агәаҟра дуззаҟәа ыҟоуп.*

106- *Уи амш азы, шьоукы рхаҿсахьа лашахоит, шьоукы рхаҿсахьа акәзар, еиҟәаӷәахоит. Зхаҿсахьа еиҟәаӷәахаз: «Азхаӷара ашьтӡахь мап шәкит, ус ауми? Ус анакәха, шәмапкра ахатӡыӡан уажәы агәаҟра агьама жәба» ҳәа раҳәахоит.*

107- *Зхаҿсахьа лашоу ракәзар; Аллаҳ илӡха рымоуп. Наунагзагьы уиала ааанхоит.*

108- *Абартӡҟәа зегьы Аллаҳ иҟынтә, ииашаны ҳзыӡхьаз аӡҟарақәа роуп. Аллаҳ, жәѳантәылаҟәа рҿы иҟоу акы, мамзаргьы азәы диргәаҟыр итӡахым.*

109- *Ажәѳанҟәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы, Аллаҳ итәуп. Аусҟәагьы зегьы аӷыхәтәан иара иахь икылсуеит, насгьы иара иизбаз ауп иҟалогьы.*

110- *Шәартӡ, ауааӡсыра рзы ицәыргоу зегьы раастӡа абзиара злоу жәларык шәоуп. Абзиара шәадгыланы, ацәгьара мап ацәкны, Аллаҳгьы дазхашәӷоит. Ашәҟәыуаагьы абас иазхарӷар, хымӡада дара рзы иеиҭьхон. Уртӡ рыбжьарагьы азхаӷаѳцәа ыҟоуп, аха еиҳараѳык аҳәатәхамӷаѳцәа роуп.*

111- *Уртӡ шәара шәганахьала ақәымчра ада уаҳа ӡырхагак рылшом. Ишәабашьырц иақәыркыргьы, рызҟәа шәаиарханы ибналаны ицоит, уи ашьтӡахь ацхыраарагьы роузом*

112- *Уртӡ иахьыҟазаалакгьы, Аллаҳи иазхаӷаѳцәеи рхы рыӷарымкыр ахьымзҭ итӡагылоит. Уртӡ Аллаҳ игәыӡжәара иақәшәаны аҭарра рхаӡеит. Ари зыхҟьаз – Аллаҳ иажәаҟәа мап рыцәкны иӡааимбарцәа харада*

иахьҭадырхоз акәын. Убартӡ зегьы зыхҟьазгьы, аҽагылара шьҭыхны, Аллаҳ иаԥиҵаз аҳәааҟәа ахьеиларгоз акәын.

113- *Урҭ (Ашәҟәыуаа) зегьы еиԥшзам. Рыбжьара, ҵхыбжьон зшьапы иҟәгылоу, асаара рыҩекажьны Аллаҳ иажәаҟәа ирыԥхьо ауаагьы рылоуп.*

114- *Урҭ, Аллаҳи нарцәытәи аԥсҭазааареи азхарҵоит. Абзиара удырҵоит, ацәгьара мап уацәдыркуеит, агәыҳалалраҽы иеиԥхныѡлоит. Урҭ аԥсыцҟьаҟәа ирецуоуп.*

115- *Урҭ бзиарас иҟарҵо акагьы ҭакда инхазом. Аллаҳ, ахаҵгылара изҭои, иҽагылара зеацәызыхьчои ибзиазаны идыруеит.*

116- *Мапкыѡцәа рмалгьы рыхшарагьы Аллаҳ иҽаԥхьа ԥьарамзар ԥьара ирыхәазом. Урҭ ԥьаҳанымуаа роуп. Уаҟа наунагза иҭанхоит.*

117- *Урҭ рдунеитә ԥсҭазааараҽы инырхыз рмалҟәа рҭагылазаашьа, зхы зыргәаҟуа жәларык, аҵаа иаѡызоу ԥшахьшәашәак аарызкылсны, рҽаѡра иасны, ибылны ишыҟәнахуа иаѡызоуп. Аллаҳ урҭ имыргәкзеит, дара рхала рхы дыргәаҟит.*

118- *Уа азхаҵаѡцәа! Шәара ишәеиуам ауаа ԥхыраа ѡцәас ишьҭышәымхын. Урҭ шәара ацәгьара шәзырымукәа изаангылом. Еснагь ауадаѡра шәҭадыргылар рҭаххоит. Урҭ ргәаҷ, ражәаҟәа рҽы иҽаҽаза ииааԥшит. Ргәы иҭаҵәаху акәзар, иҵегьы иеиҳауп. Еилышәкаарц азы ҳажәаҟәа ииартны ишәзеиҭаххәоит.*

119- *Шәара убас шәыҟоуп, урҭ бзиа ижәбоит, дара ракәзар, ашәҟәҟәа зегьы ишазхашәҵогьы бзиа шәырбазом. Урҭ шәара ианшәыҟәшәалак «иазхаҳҵеит» рҳәоит. Аха рхала ианынхалак, шәгәаҷ аҟынтә рнаҵәкьараҟәа ирыцҳауеит. Убас ҳәа: «Шәгәыԥжәара шәагааит, Аллаҳ агәҟәа иҭоу усгьы идыруеит» ҳәа.*

120- *Шәара бзиарак шәаҟәшәар, уи иазхьааueит. Цәгьарак шәаҟәшәаргьы иеигәырҷьоит. Аха мачӡк иаачҳаны, Аллаҳ иҽагылара шәеацәышәыхьчар, урҭ рыгзмалраҟәа шәара ишәԥырхагахом. Избанзар Аллаҳ урҭ русҟәа амацәааз ахы иҭеикхьеит.*

121- *(Уа сԥааимбар!) Уара, шьыжьык шаанза уҭаацәа (аѡны) иианыжьны, азхаҵаѡцәа (Уҳуд) иҟоу ахырҷәҷәартәаҟәа рҽы рҭыԥҟәа иҭаумыргылози. Аллаҳ, ишахәҭоу изаҳауа, ишахәҭоу издыруа иоуп. (Ажәак ала уи амш аҽены иҟалаз, ианылазгьы ишахәҭоу идыруан, иаҳауан).*

122- *Шәыбжьара ѡ-гәыԥк ргәы ҭҟьаны аиԥхьыттара, ахьаҵра ианалага, урҭ рыцхыраа ѡыс иҟаз Аллаҳ иакәын. Азхаҵаѡцәа гәыҷыртӡас, Аллаҳ мацара дышьҭырхааит.*

123- *Ииашаҵәҟьаны, шәартӡ Бедир аҟны кырза шәымчыданы шәаныҟаз, Аллаҳ дшәыцхрааны аиааира шәиргахьан. Ус анакәха, Аллаҳ иҽагылара шәеацәышәыхьча, абас ала шәагьиатәабуп.*

124- *Уи амш аҽены, азхаҵаѡцәа рахь: «Ишәзылбааишьҭыз х-нызҟьѡык амаалыҟьцәа рыла дахьшәыцхрааз шәзымхазои?» уҳәон.*

125- *Аиеи, ичҳара аарԥшны, Аллаҳ иҽыгыларагьы шәеацәышәыхьчар, урҭ шәгәышәеанзамкәа ишәыжәларгьы Анцәа адырга змоу хә-нызҟьѡык амаалыҟьцәа рыла дшәыцхрааueит.*

126- *Аллаҳ, абри шәара шәзы игәырҷьаҽеҳәашаханы шәыгәҷәа еиҷәтәааит ҳәа иҟаиҵеит. Ацхыраареи аиааиреи амчраҵәҟьа иаҷәитҵу, азбареи аҟәыҷареи змоу Аллаҳ иҟны мацароуп иахьыҟоу.*

127- *Насгьы Аллаҳ абартҵәа, мапкѡыцәа рыхәтак нырҵәаны, иаанхазгьы арыцҳара итҵаргыланы гәыҷыртҵада ихынҳәны ицарц азы иҟаиҵеит.*

128- *Ари аҟны уара иҟауҵаша ҳәа акагьы ыҟам. Аллаҳ ма ратҵамзаара идкыланы иранаижьуеит, мамзаргьы аҵҟарақәа ахьеиларго азы агәаҟра итҵаиргылауеит.*

129- *Ажәѡанҷәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Аллаҳ итәуп. Уи иззитҵаху иранаижьуеит, иззитҵахугьы агәаҟра итҵаиргылоит. Аллаҳ кырза анажьреи рыцҳашьареи злоу иоуп.*

130- *Уа азхаҵаѡцәа! Еиҷәҵа-еиҷәҵаны, иаццҵаны анаҙын шәымфан. Аллаҳ иҽагылара шәеацәышәыхьчар ахҽыхрагьы шәахьҙар ҟалап.*

131- *Азхамҵаѡцәа рзы иеиҽкаау амца шәеацәышәыхьча.*

132- *Аллаҳи иҵааимбари рҳәатәы хашәҵа, убас алагьы арыцҳашьара шәаҵанакып.*

133- *Шәынцәа иааирҵшуа анажьреи, Аллаҳ иҽагылара зеацәызыхьчаз ауаа рзы ирхиоу ажәѡанҷәеи адгыли рыбжьара аҟара итбаау ҵьанатҵ ашҟа шәеиха.*

134- *Уртҵ амҵаҟаҵара аҟынгьы, амамзаара аҟынгьы, Аллаҳ имѡаҽы иныҙхуеи, згәыҵжәара иаиааиуеи, ауааҵсыра ираназыжьуеи роуп. Абзиара ҟазҵо Аллаҳгьы бзиа ибоит.*

135- *Иара убартҵ, цәгьарак анрамхаҟаҵалак, мамзаргьы рыҵсы андыргәаҟлак, Аллаҳ дыргәаларшәаны иаразнак атҵамзаара шьҭазҵо роуп. Аллаҳ ида агәырҵса уаназыжьуада? Насгьы згәрыҵса идырны иацзымҵо ауаа роуп.*

136- *Уртҵ рҳамҵа Рынцәа иҟынтә анажьреи, зыѡныҵҟа азиасҷәа зҵысуа ҵьанатҵ баҳчаҷәеи роуп, иара убраҟа наунагза инхараны иҟоуп. Аллаҳ имѡа иазыхандеиз рҳамҵа шаҟа иҵшзоузеи!*

137- *Шәара шәаҵхьатәи ажәларҷәагьы иагьа ҵышәара рыхҵысит. Аҵсабараҽы шәеимданы, шәныҟәаны амцҳәаѡцәа рҵыхәтәа зеиҵшрахаз шәнахәаҵш.*

138- *Ари (Аҟәырҟан) ауааҵсыра рзы еитаҳәароуп, Аллаҳ иҽагылара зеацәызыхьчаз рызгьы лашароуп, мѡаҷәҵагоуп.*

139- *Шәеышәмыркәадан, шәылахьгьы еиҷәышәымҵан. Иҵабыргыҵәҟьаны иазхашәҵазар усҟан зегь раасҵа иҳараку шәара шәакәхоит.*

140- *Шәара (Уҳуд) аҟны аахак шәоузар, ҳәарада уртҵгьы (азхамҵаѡцәагьы Бедир аҟны) иеиҵшыз ааха роуит. Убас ауп, уи аѡыза аамҵаҷәа ауааҵсыра рыбжьара иеишьҭаргыланы инаҳгоит (зны жәларык ибзиоу ма ицәгьоу амш дҳарбоит, даҽазныкгьы агьырт). Аллаҳ, шәыбжьара азхаҵаѡцәа аликаарц, шәыбжьара ашаҳатцәа ирҳарц азы абас ҟаиҵоит. Аллаҳ аҷәнамгаҟаҵаѡцәа бзиа ибаҙом.*

141- *Насгьы Аллаҳ, азхаҵаѡцәа ирыцҟьарц азхамҵаѡцәагьы иахьирхәырц азы абас ҟаиҵоит.*

142- *Мамзаргьы шәгәы ишҭаанагоз, Аллаҳ шәыбжьара зхы иамеигзо иҭышәаны иалимхыкәа, ачҳара аазырҭшуагьы иҭышәаны иалимхыкәа ҵьанатҵ шәызҭалоз ҵьышәшьозма?*

143- *Иара, аҭсра шәаҟәшәааныза уи шәҭахымзи. Абар шәҿаҭхьа иахьыҟоу, шәахәаҭшуа шәгылоуп.*

144- *Муҳаммед, дҭааимбар мацароуп. Уи иаҭхьагьы аҭааимбарцәа мҩасит. Уажәы уи иҭсҭазаара далҵыр, мамзаргьы дҭадырхар еитҵах ажәытәтәи шәдин ашҟа шәхынҳәума? Дарбанзаалак ихынҳәыз, Аллаҳ ҭырхагак изиҭазом. Аллаҳ, иара иҵьызшьаз, ҳамҭала дырҭылоит.*

145- *Дарбанзаалак азәгьы Аллаҳ дақәиҭимтәыкәа дыҭсуам. Аҭсра аамҭак азыҭҵәаны ишәыҟәуп. Азәы имаз абзиара ацымхәра адунеи аҟны иҭаххар, иитҵаху ишиаҳҭо еиҭш, зҳамҭа нарцәыҟа изҭахугьы, убраҟа иаҳҭоит. Иаҳҵьызшьаз зегьы ҳаҭхьаҟа хымҭада аҳамҭақәа раҳҭоит.*

146- *Аҭааимбарцәа азәырҩы ыҟан, Аллаҳ зыҭсы ихҭнызҵаз ахацәа рыла иеицеибашьуан, Аллаҳ имҩа иахьыҟәу изыҟәшәаз рҟынтә ргәы камҳазеит, рыеҩмыркәадеит, рхы ладмырҟәит. Аллаҳгьы (абас) ачҳара аазрыҭшуа бзиа ибоит.*

147- *Урҭ:«Ҳанцәахәы! ҳара ҳгәырҭсақәеи ҳаҩныҵҟа иҳаґроу ахырҟьарақәеи иҳанажьны, уара умҩаҷы ҳшьамхы рыґәґәа. Азхамҵаҩцәа рҿаҭхьа уҳацхраа!» рҳәон.*

148- *Аллаҳгьы урҭ, адунеи анасыҭи, нарцәытәи аҳамҭа ҭшзақәеи ратәеишьеит. Аллаҳ ахымҩаҭгашьа шьахә змоу бзиа ибоит.*

149- *Уа азхаҵаҩцәа! Шәара азхамҵаҩцәа шәрышьҭаныҟәар, еитҵах шьҭахьҟа (азхамҵарахь) шәыргьежьны лахьеиқәҵара шәҭеиҭшхоит.*

150- *Аха, шәара шәыцхырааҩ, шәыхьчаҩ Аллаҳ иоуп. Уи, ацхырааҩцәа ирейґьзоу, аиааира уахьызыгзо иоуп.*

151- *Азхамҵаҩцәа ргәы ашәарҭа ҭаҳҵоит. Избанзар урҭ Аллаҳ иарбанзаалак ршаҳатґак ззылбааимгаз акы, иара ицнагаҩыс (иваҟәылараз) иаҭшьыргеит. Урҭ ахьнанагаша ҵьаҳаным ауп. Агәымбылҵьбаҩцәа рынхарҭа ишҭа ҵәгьоу!*

152- *Аиашазы, Аллаҳ игәаҭхарала, азхамҵаҩцәа ахьырхәны шәанцоз аамҭазы уи иажәа наигзеит. Амала аҵыхәтәан шәзызхьааузаз аиааирагьы шәанахьигза, уи ашьҭахь шәыҩшәырҭсыҩеит. Аҭааимбар идҵақәа еимашәкуа, шәаҿагыло шәалагеит. Шәыбжьара ари адунеи аҿы аанхара зҭахугьы ыҟан, нарцәы зҭахугьы. Нас шәара шәҭишәарц азы урҭ рҿаҭхьа дшәызхьамҭшит. Иагьа ус акәзаргьы, шәыбналаны, шәшаҵахазгьы, ишәанаижьит. Аллаҳ азхаҵаҩцәа кырза ирәҭәеишьоит.*

153- *Аҭааимбар, шәышьаҭахь ала аншәыҟәҿитуаз, шәарҭ шәааныгылазакәа аҩада шәыбналон, азәгьы шәааҳәны шәихәаҭшзомызт. Абас ала, абри аҩыза аҭагылазаашьа шәҩаршьцыланы ушьҭангьы ишәцәызуа, мамзаргьы шәхаҿы иааиуа шәазымхьаарц азы шәгәырҩа ишацийоз иацҵеит. Аллаҳ иҟашәҵақәо ишахәҭоу ала идыруеит.*

154- *Нас, уи агәырҩа ашьҭахь, Аллаҳ шәара убри аҩыза ахақәгәыґра шәитҵеит, шәыбжьара гәыҭҩык ргәы рхаштуа аҟынза ацәа иалазшәа иҟалеит; даҩа*

гәыԥѳыкгьы рхы-рыԥсы иашьҭаланы, Аллаҳ изкны ажәытәзатәи ргәаанагарақәагьы аԥшьганы: «Ари аус ҳара иаҳзалозеи?» рҳәо иалагеит. Убас раҳәа: «Аус зегьы Аллаҳ итәуп». Уҽаԥхьа ирзымҳәаақәо, ргәы иҭаӵәахуп: «Абри аус аӄны ҳгәаанагара иазӵаандаз, абраӄа ҳҭахомызт» рҳәоит. Убас раҳәа: «Шәыѳнаҭақәа рҽы шәыӄазаргьы аԥсра зԥеиԥшқәаз убраӄагьы ирыхьзараны иӄан. Абри ала Аллаҳ, шәгәы иҭоу иаргаманы, шәлакѳакра аԥыхра иҭахуп. Аллаҳ агәқәа иҭаӵәаху амазақәа зегьы ишахәҭоу идыруеит.

155- Ѳ-гәыԥк анеиҽагыла аѳны, шәыбжьара иааҳәыны ибналақәаз, рыгхақәа ихы иархәаны аѳыстҭаа имѳыхиӄьар иҭахын. Аха Аллаҳ, (зегьдарароуп) урҭ иранаижьит. Ҳәарада, Аллаҳ кырза ишәаназыжьуа иоуп, дӄәымшәышәуп.

156- Уа азхаӵаѳцәа! Рашьцәа хьызрацара, мамзаргьы аибашьрахь ицаз ирызкны; «Ҳаварарҽы итәандаз иԥсрымызт мамзаргьы иҭадырхарымызт» зҳәо мапкыѳцәа шәырѳызамхан. Абас ицәажәо ауаа ҕәҕәала иахьхәраны иӄоуп. Избанзар, аԥсҭазаара узҭогьы, иумызхуагьы Аллаҳ иоуп. Уи иӄашәӵақәогьы ишахәҭоу ала избо иоуп.

157- Аллаҳ имѳаҽы шәҭадырхар, мамзаргьы шәыԥсыр, Аллаҳ иҽаԥхьа ишәзыԥшу анажьреи арыцҳашьареи, урҭ иеидыркылаз амазара аасҭа кырза иеиҕьуп.

158- Шәыԥсыргьы, шәыршьыргьы, Аллаҳ иҽаԥхьа шәеизараны шәыӄоуп.

159- Аллаҳ илԥха иабзоураны, уара урҭ уӄәымшәышәны урызныӄәеит. Уыхжәаны, угәаӵәа жәпаны уӄаландаз, еиԥхьытта инауԥырӵны ицон. Уажәшьҭа уара иранажь. Урҭ иранаижьырц азы Аллаҳгьы уиҳәа. Аус аганахь ала урацәажәа. Знык избаны амѳа уаныӄәлагьы Аллаҳ уиӄәгәыҕ. Ҳәарада Аллаҳ иӄәгәыҕуа бзиа ибоит.

160- Аллаҳ дшәыцхраар, ишәиааиша дыӄазам. Амала цхыраарада шәаанижьыр, уи ида ишәыцхрааудада? Ус анакәха, азхаӵаѳцәа Аллаҳ мацара иӄәгәыҕлааит.

161- Дарбанызаалак ԥааимбарк, агәрагара ачарҳәара азиуам. Ачарҳәара зуыз, акаамеҭ амш аѳны ичарҳәара иԥылоит. Насгьы адунеи аҽы ак зырҳаз, иакәымк иаӄәымшәакәа, зегьы идырҳаз ахәԥса ишахәҭоу ирызшәахоит.

162- Аллаҳ игәаԥхара зҽеақәзыршәаз ауаѳы, Аллаҳ игәыԥжәара дақәшәаны ҵьаҳаным ашӄа ицараны иӄоу диеиԥшума! Уи аҭыԥ, шаӄа анеирҭа бааԥсузеи!

163- Урҭ ауааԥсыра Аллаҳ иҽаԥхьа хәҭа-хәҭалоуп ишыӄоу. Аллаҳ, урҭ иӄарӵақәо ибзиазаны ибартҭоуп.

164- Иӵабыргыӵәӄьаны, Аллаҳ, урҭ рыбжьарахьтә азәы; иԥӄарақәа урҭ дырзаԥхьарц, рыҽрыцқьара алиршарц, ашәӄәи аӄәыҕареи дирӵарц азы ԥааимбарк дырзынашьҭны азхаӵаѳцәа аҭәашьара дузза рзааирыԥшит. Урҭ уааназа иаартыӵәӄьаны маҳагьарак иҭагылан.

165- Урҭ (азхамӵаѳцәа), Бедир аӄны ѳынтә иеиҳаны изҭаҳаргылаз арыцҳара (Уҳуд) аӄны шәахаҭақәа шәанақәшәа: «Ари аѳыза ҳзақәшәеи?» шәҳәоума?

Убас ҳәа: «Уи, ҳәарада, шәара шәымшалоуп». Аллаҳ, зегьы ишахәҭоу зымч ақәхо иоуп.

166- *Ҩ-рык анеиҿагыла шәзыҟәшәаз арыцҳара, Аллаҳ изхаҷаҿцәа алкаахарц азы иитҭаххаз ауп.*

167- *Насгьы агьангьашра иаҷу цәырнагарц азы акәын. Урҭ агьангьашцәа: «Шәааи, Аллаҳ имҩаҷы шәеибашьны шәхы шәыхьча» ҳәа анрарҳәа, уи аҩны азхаҷара аасҭа мапкра иазааигаан. Рҷы иаҳәоз ргәы иҭамыз акәын. Аха Аллаҳ, рыҩныйҟа ирзоз зегьы ибзиазаны идыруеит.*

168- *Урҭ, рхатҵақәа штәазгьы рашьцәа рзы, «Ҳара иҳацныҟәандаз аҵсра иаҟәшәазомызт!» зҳәо роуп. Убас раҳәа: «Ишәҳәо иашазар, аҵсра шәхы ацәышәыхьча, ҳаргьы иаҳбап!» ҳәа.*

169- *Аллаҳ имҩаҷы иҭадырхаҟәаз ҵсуп ҳәа шәырзымхәыцын. Маҵ, урҭ бзоуп, рынцәа иҿаҵхьа аразҟы ратәашьахоит.*

170- *Шьҭахьҟа ааанрыжьызгьы ашәартҩеи ахьааи рымамка иахьыҟоу иеигәырҷьоит.*

171- *Иҭахаҟәаз, Аллаҳ ибзиареи игәыҭбааареи, насгьы Аллаҳ, азхаҷаҿцәа рцьабаа ахьимырзуа азы игәырҷьоит.*

172- *Урҭ ахәра анроу ашьҭахь, Аллаҳи иҵааимбари рааҵхьара зҿаҟәзыршәаз роуп. Рыбжьара абзиара ҟаҷаны, Аллаҳ иҿагылара зҿацәызыхьчаз рзы аҳамҭа ду ыҟоуп.*

173- *Урҭ, убас иҟоу уааup, ажәлар; «Ҳаҷацәа шәара ишәҿадыргыларц ар еизыргеит, урҭ шәрыцәшәа, маҷк шәхьаҷ» ҳәа анрарҳәа, артҭ ажәаҟәа, рызхаҷара реиҳагьы иеизнарҳаны «Ҳара Аллаҳ дҳазхоит, уи шаҟа дыгәрагаҩы ҩшзоузеи!» рҳәеит.*

174- *Абасалагьы Аллаҳ ибзиареи иатәашьареи рыла цәгьарак иаҟәымшәакәа ихынҳәны Аллаҳ игәаҵхара иацныҟәеит. Аллаҳ, иатәашьара кырза идуup.*

175- *Уи аҩсҭаа, шәартҩ ицхырааҩцәа рыла шәиршәарц иҭахуп. Урҭ шәырцәымшәан, шәазхаҷаҩцәазар, сара мацара шәсыцәшәа.*

176- *Азхамҷараҿы иеицлабуа улахь еиҟәырымҷааит. Урҭ Аллаҳ иарбанзаалак ҵырхагак изрыҭом. Аллаҳгьы, урҭ нарцәы насыҵ ҳәа акагьы рмоур иҭахуп. Урҭ ирзыҵшу гәаҟра дук акәхоит.*

177- *Азхаҷара ахатҵыҵан, азхамҷара аазхәаз, Аллаҳ иарбанзаалак ҵырхагак иҭара рылшом. Урҭ рзы хьаала иҭәу гәаҟрак ыҟоуп.*

178- *Мапкыҩцәа дара ираҳҭахьаз азара ирзеиҷьхаз ҵьырымшьааит. Ҳара урҭ ргәырҵсаҟәа ицегьы иеизҳааит ҳәа аамҭа раҳҭоит. Урҭ рзы илазырҟәыша гәаҟрак ыҟоуп.*

179- *Аллаҳ аҟьашьи ацқьеи еилихаанза азхаҷаҩцәа ари аҩыза аҭагылазашьаҿы инижьуам. Аллаҳ иҟалашагьы шәеиҳәашам. Амала, иҵааимбарцәа руазык далихуеит (иҟалаша уи ирдыруеит). Ус анакәха, Аллаҳи иҵааимбарцәеи азхашәҷа. Аллаҳ дазхаҷаны иҿагыларагьы шәҿацәышәыхьчар аҳамҭа ду шәзыҵшуп.*

180- *Аллаҳ илҵха ала ироуз аразҟы аҟны акаҷбеира аазрыҵшуа, ари ирзеиҷьу ҵьырымшьааит. Маҵ! Уи дара рзы хәымгароуп. Изеигзазгьы акаамеҭ амш*

аҽны рыхәда ихшьызааueит. Ажәҿанқәеи адгьыли раԥшәма Аллаҳ иоуп. Аллаҳ иҟашәӡо зегьы ишахәҵоу ала идыруеит.

181- *Ҳәарада, Аллаҳ изырҳәоз: «Аллаҳ дҕаруп, ҳара ҳбеиоуп!» ҳәа ажәақәа иаҳаит. Уртҵ ирҳәаԛәази аԥааимбарцәа харада ртҵархареи анӡаны, насгьы «Агьама жәба, уи шәызбылуа агәаҟра!» ҳәа раҳҳәоит.*

182- *«Ари агәаҟра, ааанза ишәамхаҟаӡаны шәнапала нарцәыҟа иаашәышьҵыз агәырԥсаԛәеи ахарԛәеи рцымхәра ауп. Мамзаргьы Аллаҳ, иуаажәлар рзы дыргәаҟыҿзам».*

183- *Уртҵ: «Аллаҳ, ҳара амца иафаша ҭатәк ҳзааиганаза дарбанзаалак иԥааимбарк дазхаҳамӡарц иҳадиӡеит» рҳәеит. Убас раҳәа: «Сара саԥхьа иагьа ԥааимбарцәа иаарту аршаҳаҵгаԛәеи аԥьашьахәаԛәеи шәзаргеит. Аиаша зҳәо шәреиуазар, уртҵ зҵашәырхазеи?»*

184- *Уара умцҳәаҿуп ҳәа удыркылозар, уара уаԥхьатәи иаарту аршаҳаҵгаԛәеи, иҟәыԛаз абԛьыцԛәеи, илашарбагаз ашәҟәи рзаазгаз аԥааимбарцәагьы имцҳәаҿцәоуп ҳәа рыдыркылон.*

185- *Ԥсы зхоу зегьы аԥсра агьама рбараны иҟоуп. Аха акаамеҵ амш аҽны иҟашәӡаз ацымхәра инагзаӡәҟьаны ишәоуеит. Дарбанзаалак азәы ԥьаҳаным дацәганы ԥьанаҵ дҵарӡар, уи ахҕыхра дахьзеит ауп. Адунеитә ԥсҭазаара ижьагоу акы ада уаҳа даҽеакы акәзам.*

186- *Шәмазареи шәыԥсԛәеи рганахь ала аԥышәара шәахысуеит. Шәара шәаԥхьа ашәҟәы заҳҵаԛәази Аллаҳ иҽԛагылаԛәази рҟынтә имаҷымкәа шәзызхьааua ажәақәа шәаҳауеит. Аха ичҳаны, Аллаҳ иҽԛагылара шәҽацәышәыхьчар, ижәдыруазааит, ари ачҳареи аҽадцалареи зҵаху ишьахәу усуп.*

187- *Аллаҳ, ашәҟәы зиҵаԛәаз: «Уи хымԥада ауааԥсыра ирызнажәгароуп, ирцәышәымзароуп» ҳәа ҕыԛәԛәала ажәа рымиххьан. Аха уртҵ ражәа рышьҵахьҟа инкажьны, амаҷ азы ирԥсахит. Идырҳаз ахәаахәҵра шаҟа ихәымгоузеи.*

188- *Иҟарӡаз иеигәырԛьаны, ирзыҟамӡазгьы алаҽхәара бзиа избо ауаа, агәаҟра изацәыбнало ԥьумшьан. Уртҵ рзы хьаала итәу гәаҟрак ыҟоуп.*

189- *Ажәҿанқәеи адгьыли раҳра Аллаҳ итәуп. Аллаҳ зегьы ишахәҵоу ала имч рыԛахоит.*

190- *Ажәҿанқәеи адгьыли ршареи, аӡхи амши иеишьҵаргыланы рыҟаӡареи аҟны ахшыҿ змоу рзы хымԥада аҕырԥшԛәеи аршаҳаҵгаԛәеи ыҟоуп.*

191- *Уртҵ, ршьапы ианыԛәгылогьы, иантәогьы, рган ианыԛәиогьы, Аллаҳ дыргәаладыршәоит. Ажәҿанқәеи адгьыли ршара шыҟалаз иазхәыцуеит. «Ҳанцәахәы! Ари баша иумшазеит, уара агхаԛәа урҟәыгоуп. Ҳартҵ амца аргәаҟра ҳацәыхьча!» рҳәоит.*

192- *«Ҳанцәахәы! Уара ԥьаҳаным амца итәуӡаз, ахьымзҕ зуыргаз иоуп. Агәымбылԥьбаҿцәа зынза ацхырааҿы драузом».*

193- *«Ҳанцәахәы! Ҳара, «Шәынцәахәы дазхашәӡа» ҳәа азхаӡарахь иҳаԥхьоз ибжьы ҳаҳаит, иаразнакгьы уазхахӡеит. Ҳанцәахәы! Ҳгәырԥсаԛәа ҳанажь, ҳацәгьарԛәа хҿа, ҳаԥсԛәагьы рҵынч».*

194- «Ҳанцәахәы! Уԥааимбарцәа рыла иҳаутԥаз ажәаӷәа ҳатәашьа. Акаамет ҩ-ены ахьымзԥ ҳаумырган. Ҳәарада, уара, зажәа иахымԥо уоуп.

195- Рынцәахәгьы абас атԥак рзыӄаиҵеит: «Сара, дхаҵазааит, дыԥҳәысзааит, шәыбжьара азәгьы иԥьабаа сырзуам. Шәара иеиӄароу шәоуп. Амҳаԥьырра ицаӷәази, зыԥсадгьыл иахырцази, сымҭаӷы агәаӄра иаӷәшәази, иеибашьызи, итԥахази, ргәырԥсаӷәа хымԥада ирхыхны, Аллаҳ иӄынтә иҳамтԥаны, зыҭныҵӄа азиасӷәа зыбжьысуа аԥьанатԥ баҳчаӷәа итԥасҵоит. Аҳамтԥаӷәа иреиԥгьзоу Аллаҳ иӄноуп иахьыӄоу.

196- Азхамҵаҭцәа меигзара амазара рыманы тәылацыԥхьаза рныӄәара уара уамжьааит.

197- Маԥк хархәароуп уи. Аҵыхәтәан хыҵакыртԥас ироуаԥьаҳаным ауп. Шаӄа анеиртԥа бааԥсузеи иара уа!

198- Аха Аллаҳ, иҩагылара зҩеацәызахьчаз рзы, Иара иӄынтә нхартԥ тыԥс, наунагза изтԥынхаша, зыҭныҵӄа азиасӷәа зтԥысуаԥьанатԥ баҳчаӷәа хиоуп. Аллаҳ иӄны иӄоу иреиԥгьу зегьы, ҳәарада, азхаҵаҭцәа ирызкуп.

199- Ашәӄәыуаа рыбжьара убас ауаа ыӄоуп, Аллаҳи, шәара ишәзылбаази рхатԥаӷәа ирзылбааӷәази азхаҵаны, Аллаҳ иҩаԥхьа рҩеырмашьцаны иӄазааueит. Аллаҳ иажәаӷәа амаԥ азы иртԥизом. Убартԥ ауаа, Аллаҳ иҩаԥхьа аҳамтԥаӷәа рзаԥҵоуп. Ҳәарада, Аллаҳ зыҳасаб лассы иназыгзо иоуп.

200- Уа азхаҵаҭцәа! Ишәычҳа. Чҳарала аиԥхныҭлараҭы шәаԥгацәа шәраԥыс. Ахамеигзаразы (ԥьиҳад азы) шәҩеазыӄаҵаны шәлахҩыхны шәыӄаз, насгьы Аллаҳ иҩагылара шәҩеацәышәыхьча, убри алагьы ахҩыхра шәоуп.

4. Ниса (Аҳәса)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Уа ауааԥсыра! Шәара ԥсык шәалзхыз, уи аӄынтәгьы ҭыԥьа алызхыз, нас рҭыԥьа рӄынтәгьы имаԥҭымкәа ахацәеи аҳәсеи рхылҵны иеиззырҳаз шәынцәа иҳәатәхамҵара шәҩеацәышәыхьча. Шәыбжьара акы анышаԥтаххо зыхьз шәҳәо Аллаҳ ихамҵгылареи, атԥынхара аԥӄарақәа рыԥрагыларагьы шәҩеацәышәыхьча. Ҳәарада, Аллаҳ шәара дышәхылаԥшҭуп.

2- Аиатԥымцәа дара рмазара рышәтԥ, ицԥьоу, иӄьашьу ала ишәмыԥсахын, уртԥ рмал шәара шәмал иадкылан ишәымфан; избанзар уи гәырԥса дууп.

3- Шәнапаҵаӄа иӄоу аиатԥым тыԥҳацәа аныжәгалак ӄәнагала шәырзымныӄәар ҳәа шәацәшәозар, усӄан ишәгәаԥхо аҳәса рӄынтә ҭыԥьа, хҭы, ԥшьҭы хатәҭызас ижәга. Аха уртԥгьы иашамкәа рызныӄәара шәацәшәар, ԥҳәыс зазәык, мамзаргьы шәнапаҵаӄа иӄоу амаҵуҭԥҳәыс дазшәырха; ари, аиаша шәахымԥарԥ азы иреиԥгьу ауп.

4- *Аҳәса рычма (меҳир), шәуал шәшәоушәа ирышәт. Аха уи аҟынтә хәҭак гәыкала дара ишәыздырхынҳәыр, гьамала ишәфа.*
5- *Шәыхныҟәгара шьаҭас Аллаҳ иҟаиҿаз шәмазара, иҟәышым ирышәымҭан; уи ахаҭыԥан шәмал ала урҭ крырҷашәҿа, иеилашәҳәа, ажәа бзиаҟәагьы рашәҳәала.*
6- *Аҽынра алаларазы раамҭа ааиаанза аиаҭымцәа ԥышәшәа; рыхшыҽ ҭышәынтәалазшәа жәбар, усҟан рмазара дара ирышәт, усгьы ианеизҳалак рмалҟәа роуеит ҳәа иныхны шәалымган. Ибеиоу, иҷынкыланы аиаҭым имазара дазхьамԥшааит. Иҕаругьы ихәы арбаны, ихы иаирхәаит. Рмазара анрышәтҩ рыварацҕы ашаҳаҭгьы дшәыргыл; аҳасаб азуразгьы хылаԥшҽысгьы Аллаҳ дазхоит.*
7- *Ани, аби, аҭынхацәеи ирҭынхаз амазара аҟынтә ахацәа рыхәҭаа ыҟоуп; иара убас ани, аби, аҭынхацәеи ирҭынхаз амазара аҟнытә аҳәсагьы рыхәҭаа ыҟоуп; имаҷыз ирацәаз, иеилкаау хәҭак ыҟоуп. Артҩ, аԥсҭынхацәа ирзку Аллаҳ иԥҟарақәа роуп.*
8- *(Аԥсҭынха ашараан) аҭынхацәа, аиаҭымцәа, аҕарцәа, шәыднагалар, урҭгьы ирыхәҭоу рышәт, ажәа бзиа рзышәҳәа.*
9- *Шьҭахьҟа знапы намзо, ҳхәыҷқәа рхы иамыхәо ааанхар, ирԥсыхәои? ҳәа ихәыцуа ауаа, егьырҭ ирҭынхаз риаҭымцәа рызгьы ишәалааит. Абас алагьы Аллаҳ иҟынтә ҷеырыхьчааит, ажәа иаша рҳәалааит.*
10- *Аиаҭымцәа рыхәҭаа иахәҭамкәа изфаз, ҳәарада рымгәаҟәа амцала идырҭәуеит. Урҭ усгьы амца қьоуқьад аҟны ибылраны иҟоуп.*
11- *Аллаҳ, шәхәыҷқәа ирызкны аԥсҭынха ашара абас ишәыдиҿоит: Ахацәа рыхәҭаа, аҭыԥҳацәа рыхәҭаа аасҭа ҽынтә иеиҳазароуп. Аԥсҭынха иалахәу рыбжьара ахацәа ыҟамкәа, ҽыцьа ма иреиҳаны аҳәса ыҟазар, усҟан хыцьара ишаны ҽ-хәҭак дара иртәуп. Аха, ҭыԥҳа заҿәык лакәзар, абжа лара илтәуп. Иԥсыз, ахәыҷы диманы, иани иабигьы ԥсҭынхаҽцәас иҟазар, усҟан ан илыхәҭоу хԥа рҟынтә хәҭак ауп. Иԥсыз ахшара димамкәа, иани иашьцәеи ракәзар итҩынхаз, усҟан ан лыхәҭаа фыцьара ишаны хәҭак ауп. Абартҩәа зегьы иԥсыз иуасиатҩ нагзаны, иуалҟәа аныршәалак ашьҭахь ауп. Шәҭаацәеи шәыхшареи еиҳа шәара ишәыхәартҩоу, ишәзааигоу шәыздырзом. Артҩ Аллаҳ ишәзаԥиҿаз ахәҭаҟәа роуп. Ҳәарада, Аллаҳ адырреи аҟәыҕареи злоу иоуп.*
12- *Ауасиатҩ инаҟәыршәаны ауалҟәа ршәара ашьҭахь, шәыҳәса ирҭынхаз, ахәыҷы дыҟамзар, абжа шәара ишәтәуп. Ахәыҷы дыҟазар, усҟан ԥшьба рҟынтә хәҭак шәара ишәтәуп. Ахәыҷқәа шәымамзар, шәаргьы иҟашәҿо ауасиатҩ анагзаразы шәуалҟәа аныршәалак ашьҭахь иаанхаз ԥшьынтә ишаны хәҭак дара (шәыҳәса) иртәуп. Ахәыҷы дшәымазар, аантәы ишаны хәҭак дара иртәуп. Амала хаҿак, мамзаргьы ԥҳәыск, ани, аби, ахәыҷқәа рымамкәа рыԥсҭынха егьырҭ рҭынхацәа ирзынхар, мамзаргьы ешьаки ма еҳәшьаки рымазар, рыхәҭаа ауалҟәа аншәаха ашьҭахь фба рҟынтә хәҭак ауп. Аха еиҳазар, усҟан дара зегьы хԥа рҟынтә хәҭак иалахәуп. Абартҩәа зегьы ауасиатҩ анагзареи, мамзаргьы ауалҟәа ршәареи рыҟны аԥсҭынхаҽцәа азәгьы ԥырхага рнамҭароуп; Аԥсҭынха ашара иазку*

аӈҟарақәа, Аллаҳ иизбаз ауп. Аллаҳ зегьы здыруа иоуп, иуааӈсыра ирамхаҟаӵо агхақәагьы кырза изычҳауа, иҟәымшәышәу иоуп.

13- *Артӡ Аллаҳ иҳәаақәа роуп. Аллаҳи иӈааимбари рҳәатәы хаӵо иқәныҟәо ауаҽы, азиасҟәа згәылсны ицо аӵьанатӡқәа дӡеиӵоит, уаҟа инхарагьы наунагзахоит; абри ауп иреиҳазоу ахеиқәырхарагьы.*

14- *Аллаҳи иӈааимбари рҳәатәы хамӵакәа иҳәаақәа еилазгаз, Аллаҳгьы уи, наунагзатәи амца қьоуқьад далаижьуеит. Уи длазырҟәуа гәаҟрак иӈеиӈшуп.*

15- *Шәыҳәса рахьтә ҟьышьырак мамзаргьы калтӡшьтӡаныҟәарак ҟазӵаз рзы ирҽашәыргылаша ӈшьҽык ашаҳатӡәа шәрыӈхьа. Шаҳатра рур, уртӡ аҳәса аӈсра ирымнахаанза, мамзаргьы Аллаҳ даҽеа мҽак рзалихаанза шәыҽны иааныша̊кыл.*

16- *Акалтӡшьтӡаныҟәара ҟазӵаз рҽыӵьагьы шәрыҟәызба. Аха атӡамзаара шьтӡаӵаны, рхы дыриашар, уи нахыс рыргәаҟра шәаҟәыӵ; избанзар Аллаҳ атӡамзаарақәа ирацәаны издызкыло, ирацәаны ишәзылыӈхо иоуп.*

17- *Аллаҳ идикыло атӡамзаара, цәгьарак рамхаҟаӵаны иаарласны иахьхәыз ртәы ауп; Аллаҳ убартӡ ратӡамзаара идикылоит; Аллаҳ аҟәыӷареи адырреи злоу иоуп.*

18- *Цәгьарас иҟоу зегьы ҟаӵаны, аӈсра анаарыдгылалак: «абыржәы сахьхәит» зҳәо, иазхамӵаҽцәаны иӈсуа рзы ахьхәра ҳәа акагьы ыҟам. Уртӡ рзы агәаҟра, аазаб ҳармазеихьеит.*

19- *Уа азхаӵаҽцәа! Зыӈстӡазаара иалӵыз шәтӡынхацәа рыҳәса, иӈстӡынхоушәа иӈхьазаны мчыла, дара ақәшаҳатӡымкәа шәыдкылара азин шәымазам. Иаартны ламысдарак ҟарымӵазар, шәыҳәсагьы ирышәтӡахьаз меҳир ахәтӡак шьтӡахьҟа рымхрагьы ииашахом. Шәыҳәса шәҳәоу еиқәшәаны иныҟәыжәга. Аха акы шәгәы иатӡахымхаргьы шәааарӈеиӈш, издыруада Аллаҳ уи аҟны бзиарақәак ақәиҽызар.*

20- *Шәыӈҳәыс шәлылӵны даҽеа ӈҳәыск дыжәгарӡ шәтӡаххар, руазәык инармыцхәны ачма (меҳир) лышәтӡахьазаргьы, акымзарак шьтӡахьҟа илымшәымхын. Шәара уртӡ аҳәынӵәа ргәыдӵаны, агәырӈса дуззагьы шәаӵаланы шьтӡахьҟа ирымышәхуама?*

21- *Аамтӡала шәара шәара шәҽеидӵаны, ақәнага шынашәыгзо ала, шәара шәҟынтә ажәа шроухьогьы уи ишӈа рымышәхуеи?*

22- *Ажәытә иҟалахьоу рыда, шәабацәа ӈҳәысс иргахьаз, ӈҳәысс ишәымган; избанзар ари ламысдароуп, гәымхароуп, иҽаастӡоу мҽоуп.*

23- *Шәанацәеи, шәтӡыӈҳацәеи, шәаҳәшьцәеи, шәаб иаҳәшьцәеи, шәан лаҳәшьцәеи, шәашьа иӈҳацәеи, шәаҳәшьа лыӈҳацәеи, шәаназзеицәеи, гәыҳәӈыхшла шәаҳәшьцәеи, шәанхәацәеи, шәыӈҳаӈсацәеи ӈҳәысс ргара шәзыҳарамуп. Аха аӈҳәыс шәылнымиакәа шәлылӵзар, лыӈҳа ӈҳәысс лаагаразы ӈырхага шәымам. Шәара ишәхылӵшьтӡроу шәыҵкәынцәа рыҳәсеи, ҽыцьа аиҳәшьцәеи ӈҳәысс реицгарагьы шәақәитӡым; акы зазәык, уаанза иҟалаз ҟалахьеит. Аллаҳ кырза ишәаназыжьуеи ишәхылаӈшуеи иоуп.*

24- *Шәнапы аӷаҟа иҟоу ауадалықьцәа рыда, иԥнроу аҳәсагьы шәрыҟәитҵым. Шәара шәзы абри Аллаҳ идӷоуп. Абартҵ рыда агьыртҵ, ламысла анхареи, иакәым ахь амныҟәареи рыла, шәмазара ала (ачма шәаны) хатәԥызас ртҳаххара азин шәымоуп. Уртҵ рыла хаӷеи ҧҳәыси шәакәны шәынхарц азы ҧҟарала ачма рышәтҵ. Шәеизыразны иаҟәнаго ачма аналышәх ашьҭахь агәырҧса шәоуам. Ҳәарада, Аллаҳ адырреи аҟәыҕареи дырҟәитҵуп.*

25- *Шәыбжьара, азхаӷаԥцәеи, зхы иаҟәитҵу аҳәсеи рҟынтә, ҧҳәыск лаагара зымч аҟәымхаз ауаԥы, инапаӷаҟа иҟоу иазхазӷахьоу ауадалықь ҭыҧҳацәа рҟынтә азә дааигааит. Аллаҳ шәара шәеиҳа еиҕьны идыруеит шәазхаӷара. Шәара шәара шәеихылӷны шәааиуеит. Ус анакәха, ламысла анхареи, акалт амҟьашьреи, мазала ауаа шьҭымхреи ала, ртәаацәагьы аҟәыршаҳатҵны уртҵ ҧҳәысс ижәга, рычмагьы излаӷасу ала ишәшәа. Ианыԥнраха ашьҭахь калтаҟьашьрак ҟарӷар, уртҵ зхы иаҟәитҵу аҳәса изыҟәшәо ахьырхәра абжа иаҟәыршәатәуп. Абри ауадалықь лыла аԥнрахара, шәыбжьара агәырҧса аҟәшәара иацәшәо рзыҳәан ауп; ачҳара акәзар, шәара шәзы реиҳа иеиҕьуп. Аллаҳ кырза иуаназыжьуеи узыхьчауеи иоуп.*

26- *Аллаҳ ишәзымдыруа шәзаартны, шәара шәаҧхьатәиҟәа рымԥа шәыҟәӷаны, шәгәырҧсаҟәа шәанаижьыр иҭахуп. Аллаҳ адырреи аҟәыҕареи злоу иоуп.*

27- *Аллаҳ шәара шәатҵамзаара идикылар иҭахуп; аха згәаҳәарақәа ирышьҭоу ауаа ракәзар, зынза шәымԥахҟьаны атышахь шәнаргарц иашьҭоуп.*

28- *Аллаҳ шәеидара ирмаҷыр иҭаххоит; избанзар ауаԥы дыҧсыԥны дшоуп.*

29- *Уа азхаӷаԥцәа! Шәара шәеизыразны шәеилахәаахәҭрада, даԥеакала, (аиӷаҕьычра, амаца асра, аӷартыша, анаҙын уҳәа ала) ииашамкәа шәмал шәымфан, шәыхгьы шәымшьын. Ҳәарада, Аллаҳ шәара шәахь дааразa дрыцҳашьаԥуп.*

30- *Абас ишыҟоугьы, абартҵ аҳәааҟәа шидыруа дырхыҧаны, аҟәнамга дыхнаҧааны абри аԥыза агәырҧса ҟазӷазгьы, амца далаҳажьуеит, ари Аллаҳ изы кырза имариоуп.*

31- *Амала ишәзыҳараму агәырҧса дуҟәа шԥеырцәышәыхьчар, ҳаргьы шәгәырҧса маҷҟәа хԥаны, патула ҳшәызныҟәоит, шәҳараҳкуеит.*

32- *Аллаҳ шәыбжьара шьоукы еиҳаны изатҵәеишьаҟәо рзы «ҳаргьы иҳауындаз» ҳәа шәҟамлан. Ахацәа идырҳаз аҟынтә рыхәҵа шрымоугьы, аҳәсагьы идырҳаз аҟынтә анасыҧ рымоуп. Шәара Аллаҳ иатҵәашьара аҟынтә ламысла шәаҳәа; ҳәарада Аллаҳ зегьы здыруа иоуп.*

33- *Ани, аби, аҭынхацәеи иртҵынхаз зегьы рыцыҧхьаза ирзааигәоу аҧсҭынхаԥцәа аҳарбеит. Амала еиԥшаҳатҵрала аҭынхара зыбжьашәӷаҟәазгьы рыхәҵаа рышәтҵ. Ижәдыруазааит, Аллаҳ зегьы рҷы ишахәҭоу ала дшаҳатҵуп.*

34- *Аллаҳ, ахацәеи аҳәсеи еиҧшым ауыдараҟәеи аҭәашьараҟәеи ахьранеишьаз амшала, ахацәа аҳәса рнапхгаԥцәеи рыхьчаԥцәеи ракәны иҧхьазоуп. Аҳәса хатәраҟәа, Аллаҳ иҳәатәхаӷаԥцәоуп; Аллаҳ амазаҟәа шихьчо еиҧш даргьы убри инаҟәыршәаны азәгьы иахьимбогьы рхы рыхьчоит. (Аԥнра*

азакәанқәа) иаҿагылап ҳәа гәѡарас ишәымоу аҳәса ракәзар, шәрылабжьа, аиартԥҿы рхала иианшәыжь, насгьы (ирмузар)маԥк ишәыпҟа. Амала шәҳәатәы харӡар, урԥ шәызларыԥәымчыша шәашьԥамлан; избанзар Аллаҳ дҳаракзоуп, ддуззоуп.

35- *Хаӡеи ԥҳәыси акы рыбжьалар ҳәа шәацәшәар, ахаӡа иԥаацәеи аԥҳәыс лԥаацәеи рҟынтә збаѡыс азәазәа рзынашәышьԥ. Еинышәар рԥахызар, Аллаҳ дрыбжьаҟазоит; ҳәарада Аллаҳ зегьы здыруа, зегьы зызбахә еилызкааua иоуп.*

36- *Аллаҳ шәиеихырхәала, иваҟәылара аԥшьызгогьы азхашәымӡан. Ани, аби, аԥынхацәеи, аиаԥымцәеи, иааигәазоу агәылеи, ихаразоу агәылеи, иааигәоу аѡызеи, имѡасуа ауаѡи, шәнапы аӡаҟа иҟоу ауааи, ибзианы шәрызныҟәа. Аллаҳ зхы иамаԥагьаны иҿехәо игылоу ауаѡы зынза бзиа дибазом.*

37- *Икаԥбеиу, ауаагьы икаԥбеизарԥ зԥахны, Аллаҳ ираԥәеишьазгьы зӡәахуа ауаа рзы ҳара, урԥ азхамӡаѡцәа лазырҟәыша гәаҟрак ҳармазеит.*

38- *Насгьы абарԥ, Аллаҳи нарцәытәи амши азхарымӡақәо, змазара аҿырбаразы иныхуа ауаа (лазырҟәыша гәаҟрак ҳармазеит). Азәы ѡызас аѡсԥаа дышьԥихыр, уи шаҟа дѡыза бааԥсузеи!*

39- *Аллаҳи нарцәытәи амши азхаӡаны, Аллаҳ ириԥаз аҟынтә иныхындаз ирцәызуааз? Аллаҳ урԥ рԥагылазаашьа ишахәԥоу идыруеит.*

40- *Ҳәарада, Аллаҳ рыцк аҟара аиашамра ҟаиӡом. (Амала ауаԥсы цәгьарак ҟаиӡар, ихәԥоу дақәиршәоит) Иаҟаиӡо абзиарагьы, аҟара аԥиӡоит, иара иҟынтә аҳамԥа дуала даԥылоит.*

41- *Жәларыцыԥхьаза шаҳаԥк даааганы, уаргьы урԥ шаҳаԥс уаныдҳарбалак рԥагылазаашьа зеиԥшрахозеи?*

42- *Мапкра амѡа ианыланы аԥааимбарцәа ирзымзырѡуаз ауаа, уи амш аҿены, Аллаҳ иҿаԥхьа акагьы рзымӡәахуа иҟаланы, адгьыл ихәыӡаларԥ рԥаххоит. Аха урԥ Аллаҳ иҿаԥхьа ирҳәазгьы, ируызгьы рзыӡәахуам.*

43- *Уа азхаӡаѡцәа! Арыжәтә ижәны, шәхы шәзымдыруа шәаныҟоу, ишәҳәаша еилшәыргааназа, мамзаргьы шәанҟьашьугьы –амѡа иану даламӡакәа– шәҿышәкәабаанза анамаз кра шәҿазышәымкын. Амала, шәычмазаѡхар, амѡа шәыԥәзар, ашьашьматԥрахьы шәныҟәазар, мамзаргьы аҳәса шәрынианы аҿыкәабаразы азы шәзымԥшаазар, усҟан ицԥьоу аныша ахь шәеиха (теиеммум ҟашәӡа); (шәнапала аныша шәнасны) шәҿи шәнапи иахьышәшь. Ҳәарада Аллаҳ кырза ишәаназыжьуа иоуп.*

44- *Ашәҟәы аҟынтә анасыԥ зыԥоу урмыхәаԥшзаци? Агьангьашра аахәаны, иазмырхакәа шәаргьы шәымѡахырҟьарԥ рԥахуп.*

45- *Аллаҳ шәаҕацәа зустԥәоу шәара шәаӡкыс иеиҕьны идыруеит. Ѡызаӡәҟьас Аллаҳ дшәызхоит, цхыраа ѡык иаҳасабалагьы Аллаҳ дшәызхоит.*

46- *Ауриацәа рыхәԥак, ажәаԥәа рԥыԥҟәа рыԥсахуеит. Рыбызԥәагьы инарҳәы аарҳәны аԥааимбар иҿаԥхьа адин иажәланы «Иҳаҳаит, иагьазхаҳӡеит» ахаԥыԥаны, «Иҳаҳаит, иагьазхаҳамӡеит» рҳәоит. «Уаҳзызырѡыр ҟалома?» рҳәошәа ҟаӡаны «Узырѡы, имзырѡыша» рҳәоит. «Иҟалозар уҳазхьаԥшь» рҳәошәа ҟаӡаны «Ҳаргьы уаҳхылаԥш ҳахьчаѡы» рҳәоит.*

Абартқәа зегьы, аҿәылхразы маҵара ауп изыҟарҿо. Абас ҟарымҿакәа; «Иҳаҳаит, иагьазхаҳҿеит», «Уаҳзызырԥыр ҟалома?», «Иҟалозар уҳазхьаԥш» рҳәондаз, хымԥада, дара рзы реиҳа иеиҧьхон, иагьиашахон. Аха абас иааиԥмырҟьазакәа рмапкра амшала Аллаҳ урт ишәихьеит. Уажәшьта маҷԥык рыда егьырт дазхарҿом.

47- *Уа аԥыра затәашьахьоу! Зылбаагара ҳаҷу, шәнапаҷы иҟоу абри ашәҟәы, шәгәыҧрақәа зынза ишәцәызаанза, мамзаргьы асабшауаа ишаҳшәииз аԥыза ашәира шәаҟәшәааанза иазхашәҿа. Аллаҳ иҟаиҿаз адҿа хымԥада инагзахоит.*

48- *Аллаҳ, иваҟәылара аԥшьгара, ахаан ианаижьзом; ари ада агьырт агәырԥсақәа изитәаху иранаижьуеит. Амала Аллаҳ иваҟәылара аԥшьызгаз ауаԥы, агәырԥса ду рҳаны, Аллаҳ аҳәынҿәа игәыдызҿаз ҳәа дыԥхьазоуп.*

49- *Зхы зыриашазшәа, агәырԥсагьы рымамшәа избо ауаа ирхыуҳәаауеи! Маԥ, Аллаҳ иитәаху дириашоит, хәыцк аҟара акәзаргьы азәы азалымдара дақәиршәом.*

50- *Уԥши, Аллаҳ изкны амцқәа шеиқәдырҷаҷо! Иаартыҿәҟьоу гәырԥсак акәны абри маҵара рызхоит!*

51- *Ашәҟәы аҟынтә анасыԥ зоухьоу ауаа умбазаци? Аныхабаҟақәеи амци азхарҿоит, насгьы азхамҿаԥцәа рзы «Артҭ Аллаҳ дазхазҿо раастҭа амԥа иаша иануп» рҳәоит.*

52- *Урт, Аллаҳ дзыҟәшәииз ауаа роуп. Аллаҳ, ихылаԥшра иацәыхараитәыз изы ацхырааԥгьы дузыԥшаазом.*

53- *Мамзаргьы урт амчра аҟынтә хәтак рымоума? Ус акәызтгьы, ауааԥсыра хәыцк аҟарагьы ак рыртазомызт.*

54- *Мамзаргьы урт Аллаҳ иатәашьара аҟынтә иранашьақәаз рымшала ауааԥсыра ирыҿашьыцуама? Ҳара Ибраҳим ихылҿшьтрагьы ашәҟәи аҟәыҧареи рытәаны аҳра дузза ратәаҳшьахьан.*

55- *Урт рыхәтак, Ибраҳим дазхарҿеит, рыхәтакгьы уи изхьамԥшра адагьы иара ишҟа зхы хаз ауааԥсыра рымԥа ркит; убартҭ иеилашуа (быжьрабыжьҿәа) иҟоу амца қьауқьад рызхоит.*

56- *Ҳәарада, ҳажәаҟәа маԥ рцәызкыз мышкы амца қьауқьад иалаҳажьраны ҳаҟоуп; урт рцәа былны ирхыҿаанза, ахьаа роурц азы рцәа аҷарҷыцуеит. Аллаҳ еснагь дҳаракзоуп, аҟәыҧара дақәитҭуп.*

57- *Агьырт, ҳазхаҿаны аус бзиаҟәа назыгзазгьы, наунагза изтынхаша, азиасҟәа зтысуа аҵьанатҭ баҳчаҟәа итаҳаргылоит. Уаҟа дара рзы ицқьашәқьоу ахатәԥызцәа ыҟоуп. Урт, ихааза иҟоу ашәашьыраҷы инҳархоит.*

58- *Аллаҳ, шәара анапхгара изыхәтоу рнапы анҿареи, ауааԥсыра рыбжьара акы аныша́ызбо иашарала азбара шәыдиҿоит. Аллаҳ, шәара шаҟа ибзианы дшәылабжьаны амԥа иаша шәирбозеи! Ҳәарада, Аллаҳ зегьы ишахәтоу иаҳауеит, ишахәтоугьы ибоит.*

59- *Уа азхаҿаԥцәа! Аллаҳ иҳәатәы хашәҿа, аԥааимбар иҳәатәы хашәҿа, иара убас шәара ишәеиуоу анапхгаԥцәагьы рҳәатәы хашәҿа. Уск аҟны еилибамкаарак шәыбжьалар (Аллаҳи нарцәытәи амши*

азхашәӷаӷәкьозар) уи аус Аллаҳи аԥааимбари рахь инажәг. Ари еиҳа иеиӷьуп, алӷшәа аганалахьгьы зегьы раастԥа иԥшӡоуп.

60- *Уара иузылбаазгьы, уара уаԥхьа илбаақәазгьы иазхарӷазшәа аԥшьызгаз умбазеи? Урԥ Тааутԥ азхамӷара шрыдӷогьы, аҽаԥхьа аиқәызбара ртәахуп. Аҽстԥаагьы урԥ зынӡа имҽахызкьаша аусқәа дрышьԥоуп.*

61- *Урԥ, «Аллаҳ илбааигази аԥааимбари рышка шәааи» ҳәа анрарҳәалак, азхамӷаҽцәа зынӡа иуцәыхараны ишгылоугьы убартԥахоит.*

62- *Рнапала иҟарӷақәаз рымшала цәгьарак рхы иантԥаԥалак, иаразнак «Ҳара абзиареи абжьаҟазареи мацара акәын иаҳԥахыз» ҳәа иқәуа уара уахь ишԥааиуеи?*

63- *Урԥ ауаа ргәы итԥоу ибзиазаны идыруеит Аллаҳ. Хьаас ишьԥумхын, урылабжьаны ртԥагылазаашьа иазкны рыгәаҽы инеиша ажәақәа раҳәа.*

64- *Ҳара ԥааимбарцәак наҳашьԥзар, Аллаҳ рнапы ианиӷаз амшала ацхыраарагьы шрымоу дырны, рҳәатәы хаӷара атԥахуп. Амала урԥ цәгьарак ианақәшәалак, уара иузнеины Аллаҳ иранаижьыԥц аҳәара ҟарӷар, аԥааимбаргьы дара рзы Анцәа диҳәар, ҳәарада, Аллаҳ кырӡа ираназыжьуа, ирхылаԥшуа иакәны дырбон.*

65- *Маԥ! Унцәаиныс, рыбжьара аимак цәырӷны, уара збаҽыс уҟаӷаны, насгьы иузбаз гәыҽбарак аламкәа ирыдрымкылакәа, рхы ларҟәны иақәшаҳатԥымхакәа, иазхаӷаҽцәоуп ҳәа иԥхьазахом.*

66- *Урԥ, шәгәырԥсақәа шәхышәхырц азы Аллаҳ имҽаҽы аԥсра шәаԥыла, мамзаргьы шәыԥсадгьыл ааншәыжь ҳәа адӷа раҳԥандаз, маҷҽык аламӷакәа абри наргыӡомызт. Амала ирабжьгаз адӷа рзынарыгзандаз, ари дара рзы ибзиахон, рызхаӷарагьы арҷҷәон.*

67- *Ҳәарада, усҟан аҳамԥа дуқәа ранаҳшьон.*

68- *Насгьы урԥ амҽа иашаӷәкьа иқәаҳӷон.*

69- *Аллаҳи иԥааимбари рҳәатәы хазӷо ауаа, Аллаҳ абзиарақәа затәеишьаз аԥааимбарцәеи агәрагаҽцәеи, Аллаҳ имҽа зхы ақәызӷаз ауааи, ауаа цқьақәеи ирылахәуп; урԥ шаҟа иҽызцәа бзиақәоузеи!*

70- *Ари Аллаҳ ираԥәеишьаз ауп; адырразы Аллаҳ дазхоит.*

71- *Уа азхаӷаҽцәа! Шәеазыҟаӷаны хаз-хазы агәыԥқәа рыла, мамзаргы зегьы шәееидкыланы аибашьрахь шәеиха.*

72- *Шәыбжьара шьоукы ыҟоуп, зынӡа иццакуам. Урԥ ауаа, рыцҳарак шәақәшәар, «Аллаҳ даҳзылыԥхан, дара ҳрыцӡамызт» рҳәоит.*

73- *Амала Аллаҳ иҟынтә шәара ак шәатәашьахар, усҟангьы дареи шәареи шәзеибамдыруазшәа, ишәмыцынхошәа, шәыцныҟәара азы ԥынгылак рымазшәа «Ах, иҟаларыз, ҳаргьы урԥ ҳрыцызтгьы ақәҽиара дуқәа ҳрылахәымхоз» рҳәоит.*

74- *Ус анакәха, адунеитә ԥстԥазаара ԥины, нырцәытәи аԥстԥазаара аазхәаз, Аллаҳ имҽаҽы иеибашьлааит. Аллаҳ имҽаҽы деибашьны, итԥахаз, мамзаргьы иааирала иалӷыз, хара имгакәа уи ҳара, аҳамԥа дуқәа ианаҳшьоит.*

75- *Ишәыхьи шәара? «Ҳанцәахәы, зыжәлар игәымбылцьбаԥу абри ақалақь ҳалга, хылаԥшԥык даҳзаашьҭы, уара уҟынтә цхыраԥык дҳаҭәашьа!» ҳәа исыҳәо, иҭынхадоу ахацәеи, аҳәсеи, ахәыцқәеи рзы шәзымеибашьуеи?*

76- *Азхаԥцәа Аллаҳ имԥаԥы иеибашьуеит, азхамԥаԥцәа ракәзар, аиашамра азы. Ус анакәха, аԥсҭаа иуацәа шәрабашьы. Ҳәарада аԥсҭаа ишьацҳәа еснагь имчыдоуп.*

77- *«Аибашьра шәнапы алышәх, шәнамаз шәкы, шәзеқьаҭ шәшәа» ҳәа заҳҳәақәаз умбазои? Аԥыхәтәан аибашьра дԥас ианроу, рыбжьара гәыԥԥык Аллаҳ ицәшәошәа ҟарԥоит, аха иара иаасҭа ауааԥсыра ирыцәшәаны «Ҳанцәхәы! Аибашьра ҳара изҳақәуԥи, ҳара ҳамҭакы шьҭахьҟа ҳанужьыр амузоз?» рҳәоит. Убас раҳәа: «Адунеитә ҭахрақәа ԥакыдоуп, Аллаҳ ихаԥгыланы агәырԥса ақынтә зеыԥхьазкуа рзы нарцәы еиҳа иеиҕьуп, уаҟа шәара хәыцк ақарагьы қәнамгарак шәақәшәазом».*

78- *Шәахьыҟазаалакгьы аԥсра шәыхьзоит; абахә иаԥну, иҕәҕәазоу абаагәарақәа шәрыԥназаргьы! Насгьы бзиарак иақәшәар «Ари Аллаҳ иҟынтә ауп» рҳәоит, амала цәгьарак ианақәшәалакгьы «Ари уара умшалоуп» рҳәоит. «Зегьы Аллаҳ иҟынтә ауп» ҳәа раҳәа. Ирыхьи абартҭ ауаа, уажәа уаҳа ирзеилымкааua?*

79- *(Уа ауаԥҿсы!) Уара иузаашуа абзиарақәа зегьы Аллаҳ иҟынтә ауп. Узықәшәаз ацәгьарақәа ракәзар, уара уҟынтә ауп. (Уа сыԥааимбар!)Уара ауааԥсыра рахь цҳаражәҳәаԥыс унаҳашьҭит; абри азы шаҳаҭс Аллаҳ дазхоит.*

80- *Аллаҳ иԥааимбар иҳәатәы хазԥаз, Аллаҳгьы иҳәатәы хаиԥеит ауп, изхьамԥшыз ракәзар (урҭ хьаас ишьҭумхын), ҳара урҭ рзы хьчаԥыс унаҳмышьҭзеит.*

81- *Ааигәара ианыҟоу «упату ҳҳы иқәуп» рҳәоит, аха ианудԥлакгьы рыбжьара гәыԥԥык, уара уажәа иаԥеагыланы агьангьашрақәа ирылагоит, аха Аллаҳ урҭ реиԥаҟәаҟәарақәа зегьы аниԥоит. Уаргьы урҭ шьҭа хьаас иумкын, Аллаҳ уиқәгәыҕ, уусқәа зегьы знапы иануԥаша ҳәа (гәрагаԥыс) Аллаҳ дазхоит.*

82- *Аҟәырҟан иазкны имхәыцзо? Ари ашәҟәы Аллаҳ иҟынтә акәымкәа даеаԥьарантә ирзаандаз, имаԥымкәа аиԥеагыларақәеи аиқәымшәарақәеи рбарын!*

83- *Дара рахь (атәылеи ауааԥсыреи ирызкны) ршәартҭадара мамзар изыцәшәаша акы иазкны жәабжьк анырзааилак (атԥаарԥәҟьа иазымхәыцкәа) уи иаразнак ажәлар ирыладырԥәоит. Аха уи, Аллаҳ иԥааимбари рыбжьара ҳатҭыр зқәуи рахь инаргандаз, ҳәарада уи ажәабжь аԥаки ахыԥәки еилзыргашагьы ҟалон. Шәара Аллаҳ иатәашьареи ирыцҳашьареи шәзыҟамландаз, маԥԥык шәыда, аԥсҭаа имԥа шәыԥәлараны шәыҟан.*

84- *Ус анакәха, Аллаҳ имԥаԥы уеибашьы. Уара, зегьы реиԥш ухазы мацара атҭакԥхыԥәра удуп. Азхаԥцәагьы азыҟаԥа. Аллаҳ, мапкра зеазҭаз рымч хижәааран дыҟоуп. Аллаҳ имчгьы, иақәызбарагьы кырза иҕәҕәоуп.*

85- *Аҭаы бжьаҟазара бзиак ҟаиҵар, уи аҟынтә иара изгьы насыԥк ҟалоит; ҵәгьауск зҽалазырхәыз, уигьы ихәҵоу изкашәоит. Аллаҳ зегьы ишахәҵоу ибоит, насгьы иааигәаԥхо ҟаиҵарц азы амчи алшареи имоуп.*

86- *Шәарҵ аԥсшәа аншәарҳәалак, ма иеиҷьу, мамзаргьы иеиҳау ажәак ала аҵак ҟашәҵа. Аллаҳ зегьы рҳасаб гхада икуеит, ацкгьы ҟаиҵоит.*

87- *Аллаҳ – иара ида нцәа дыҟам. Хымԥада, уи акаамеҵ амш аҽны иҽаԥхьа шәеизигоит. Ажәа анагзара аҟны Аллаҳ иаасҵа ииашоу дыҟоума?*

88- *Ишәыхьи шәара? Ҩхаҷык змоу ирызкны шәыҽзеиҩышәшеи? Аллаҳ урҵ иахьрыԛәнагааз азы азхамҵарахь ирхынҳәит. Аллаҳ имҩахьиҟаз роума амҩа иашахь ааажәгарц ишәҵаху? Аллаҳ имҩахиҟьаз рзы амҩа иаша зынза иузыԥшаазом.*

89- *Рхаҵаԛәа мап шыркыз еиԥшҵәҟьа, шәаргьы мап кны, абас ала дара шәраҟараны, шәреиԥшны шәҟалар рҵаххоит. Аллаҳ (дазхаҵаны) имҩаҷы имҳаҵьырхаанза урҵ ҩызас ишьҵышәымхын. Зегь дарароуп ишәызхьамԥшыр, урҵ аанышәкыл, шәахьрыԛәшәогьы иҵашәырха; дарбанызаалак аҭаы ҩызасгьы, ҵхырааҩысгьы ишьҵышәымхын.*

90- *Амала аиԛәшаҳаҵра зшәыбжьоу жәларык зхы рыҵазкыз ауааи мамзаргьы шәареи, рыуаажәлари рылагьы аибашьра ззымгәаҷьыкәа зхы шәыҵазкыз ауаа абри иалазам. Аллаҳ иҵаххандаз урҵ шәхы иҵаирԥон, усҟангьы ҳәарада ишәабашьуан. Уажәшьҵа ишәмабашьыкәа ишәҵәыхараны, насҵха игыланы аиԛәшаҳаҵрагьы рҵаххар, Аллаҳ, урҵ шәрыжәларц азы мҩак аԛәлара азин шәиҵазом.*

91- *Арҵ рыдагьы даҽа уааԥсырак ыҟоуп. Урҵгьы (наҟ-ааҟ иҟарҵо аиԛәшаҳаҵраԛәа рыла) шәаргьы, излыҵыз руаажәлар рҟынтәгьы ашәарҵадара рҵаххоит. Аха шәара ишәызкны ацәгьаршырак ашҟа ианрыԥхьалак, иаразнак ииашәыдҵны уахь ҽерыладырхәуеит; арҵ ауаа ишәыҷрымзаакәа, ҵынч ишәзымныҟәар, иаанышәкыл, шәнапаҷы ианаажәагагьы, иҵашәырха. Абарҵ ҩызцәа ауаа ирызкны анапынҵеи азини шәаҳҵеит.*

92- *Машәырла иҟало ада, зхаҵаҩык даҽа зхаҵаҩык ишьра ҟалашьа змам ауп. Машәырла азхаҵаҩык дызшьыз ауаҩы, Анцәа дазхаҵо тәуаҩык ихы даԛәиҵитәроуп, мамзаргьы иԥсыз иҵаацәа ашәахтә рзишәароуп; амала иԥсыз иҵаацәа ашәахтә ианарыжьыр, уи даҽеакуп. Иҵахаз ауаҩы, дазхаҵаҩны, амала ишәаҷоу жәларык дреиуазар, усҟангьы иазхаҵаҩу тәуаҩык ихы даԛәиҵтәуп. Амала аиԛәшаҳаҵра зшәыбжьоу жәларык дреиуазар, иԥсыз иҵаацәагьы ашәахтә рызшәатәуп, мамзар иазхаҵаҩу тәыуаҩык ихы даԛәиҵтәуп. Арҵ злымшаз ауаҩы иакәзар, Аллаҳ иҽаԥхьа, иаҵамзаара идикыларц азы, ииааиԥмырҟьазакәа ҩымз есыҽны дычгароуп. Аллаҳ зегьы идыруеит, уи зызбарԛәеи зусҟәеи аҟәыҷара згәылоу иоуп.*

93- *Дарбанзаалак, зхаҵаҩык идырны дишьыр, уи ихәҵоу наунагза ҵьаҳаным аҵанхароуп. Аллаҳ уи диԛәызбахьеит, диԛәшәихьеит, иара изы агәаҟра дугьы ирмазеихьеит.*

94- *Уа азхаҵаҩцәа! Аллаҳ ихьзала аибашьра мҩа шәаныԛәлалак, ибзианы иеилкааны шәзырҩы. Аԥсшәа ҳәаны, сыԥсылмануп ҳәа шәазҳәо ауаҩы,*

адунеи аамҭалатәи аҭахрақәа шәазгәаҳәаны «Уара уазхаӡаԥзам!» ҳәа шәиҿамгылан; избанзар Аллаҳ иҟны ҳәаада аҳамҭәақәа ыҟоуп. Ааанҵа шәаргьы абасӡәкьа шәыҟан. Ус шакәызгьы Аллаҳ ишәаҭәашьаны дышәзылԥхеит. Уи амшала, абас акы шәанақәшәалак, ибзианы иҭымӡаакәа, ишәыхәҭам шьаҿак ҟашәымӡан. Ҳәарада, Аллаҳ иҟашәӡақәо ирызкны ишахәҭоу ала адырра имоуп.

95- *Азхаӡаԥцәа рҟынтә – ҽызгак змоу рыда– аибашьра изымцакәа итәаны иаанхаз, рмали рыԥси ақәӡаны Аллаҳ имԥаҿы зхы иамеигзаз ираҟараны изыҟалом. Аллаҳ, рмали рыԥси рыла зхы иамеигзаз рыцьшьара, итәаз раасҭа иҳараикит. Аллаҳ, усгьы азхаӡаԥцәа зегьы, уи аԥеиԥш бзиа иақәиргәыҳхьеит, аха зхы иамеигзаз –иреиҳазоу аҭәашьара ала– итәаны иаанхаз ауаа раасҭа иҳараикит.*

96- *Уи иҟнытә иааиуа арыцҳашьареи, аҭәашьареи, агәырԥсақәа рыхԥареи, иҳараку аԥьшьарақәеи роуп. Аллаҳ усгьы шәгәырԥсақәа хԥаны лыԥхала ишәызныҟәо иоуп.*

97- *Рхы аԥырхагахара маԥара ишаҿыз зыԥсҭазаара назыгзаз ауаа, амалықьԥа «Шәызҿыз?» ҳәа ианразӡаалак, (урҭгьы) «Ҳарҭ уи атәыла аҟны агәаҟра иақәшәаз, имчыдаз уааны ҳаҟан» ҳәа аҭак ҟарӡеит. Амаалықьԥа ракәзар: «Аллаҳ идгьыл иҭбаатыԥза иҟазамзи, даҽеаԥьара шәиасны шәызнымхеи?» рҳәеит. Абас иҟоу ауаа, хыӡакыртас иахьнеиуа ԥьаҳаным ауп, уа шаҟа неиртә ԥәгьоузеи!*

98- *Имчыданы иҟоу ахаԥәеи, аҳәсеи, ахәыҵқәеи ахҿыхразы даҽеа мԥак ззымԥшааз ауаа уахь иалазам.*

99- *Агәыҿра ыҟоуп, Аллаҳ урҭ иранаижьып ҳәа; избанзар, Аллаҳ кырҵа иуаназыжьуа иоуп, агәырԥсақәа ухызхуа иоуп.*

100- *Аллаҳ имԥа дыԥәланы ихӡәаз ауаԥы, аԥсабараҿы ацартәақәа имаҷымкәа иԥшааueит. Дарбанзаалак, Аллаҳи иԥааимбари рзы дыхӡәаны амԥа дшыԥәу аԥсра ихьзар, уинахыс уи аҳамҭа ианашьара Аллаҳ идуп; Аллаҳ, еснагь агәырԥсақәа ухызхуа иоуп, зылԥха меигзараху иоуп.*

101- *Адгьылтәылаҿы хьызрацараз амԥа шәаныԥәлалак, азхамӡаԥцәа шәгәышәеанзамкәа шәыжәлар ҳәа агәԥара шәоур, шәнамаз иахьагшәырхо азы аҽеыԥныҳәа шәоузом. Ҳәарада, азхамӡаԥцәа иаартыӡәҟьаны ишәаҒаԥәоуп.*

102- *Уаргьы дара урылахәны анамаз аныдуркуа, рыбжьара хәҭак уара анамаз уԥыркааит, аха рабԥьарԥәагьы рыҟәныз. Артҭ асаара рыҽекажьны рнамаз анынарыгзалак, макьана знамаз зымкыц агәыԥ ааины рнамаз уԥыркааит, агәҽеанызаара иазҿлымҳәны рабԥьарԥәагьы рыҟәнызааит. Азхамӡаԥцәа убас иртәахуп, шәара шәабԥьарԥәа шәырԥәыхараны, ишәхашҭны шәаныҟоу, иаалырҟьаны ишәыжәларԥ ауп ргәы иҭоу! Аха ақәа шәыхьзаны, мамзаргьы чымазарак шәақәшәаны шәабԥьарԥәа шәыҟәнышәхыр, аҽеыԥныҳәа шәымазам. Аха шәгәышәеаныз! Ҳәарада, Аллаҳ азхамӡаԥцәа лазырҟәыша гәаҟрак ирмазеихьеит.*

103- *Анамаз шәаналга шәшьапы шәшыԥәгылоугьы, шәантәоугьы, шәаниоугьы Аллаҳ дышәгәалашәыршәа, деиҭашәҳәа. Аҭышәынтәалара*

шәанахьзалакгьы шәнамаз ишахәҭоу ишәкы. Ҳәарада, анамазкра, азхаӡаԥцәа рзы, заамҭа иазыԥӡәаны ирыԥхәԥу дӡоуп.

104- *Аҕацәа рышьҭа ахыларазы аԥсыҩра аашәмырԥшын. Шәара шәхьааузар, ҳәарада, даргьы шәеиԥшӡәкьа ихьааueит. Насгьы шәара урҭ зԥәымгәыԥхәо Аллаҳ иԥхынтә шәаԥхәгәыԥны шәазыԥшуп! Ҳәарада, Аллаҳ зегьы ишахәҭоу идыруеит, аԥхәыԥхарагьы даԥхәитҭуп.*

105- *Ауааԥсыра рыбжьара Аллаҳ ишуирбаз ала аҳра рзуурц азы аӡабырг згәылоу ашәԥхәы узылбааҳгеит; ачарҳәаԥцәа урыдымгылан, иумыхьчан!*

106- *Аллаҳ иуанаижьырц уиҳәа. Ҳәарада, Аллаҳ кырза ишәаназыжьуа иоуп, зылԥхагьы кырза итбаау иоуп.*

107- *Ачарҳәара зуа умыхьчан. Избанзар Аллаҳ, ачарҳәара занаатс ишьҭызхыз агәырԥсауаа бзиа ибазом.*

108- *Ауааԥсыра рԥхынтә иагьа ирзаргьы, Аллаҳ иԥхынтә ирыззазом. Аллаҳ урҭ иԥхарӡо, изԥу зегьы ибзиазаны идыруеит.*

109- *Иаҳҳәап, ари адунеи аԥхны дара шәрыдгыланы ишәыхьчеит; аха акаамеҭ амш аԥены Аллаҳ иԥәԥхьа урҭ зыхьчода, агәрагаԥы хаҭарнакс ироуада?*

110- *Дарбанзаалак цәгьарак ԥазӡаз, мамзаргьы зхы ԥәнамгала иазныԥәаз, уи ашьҭахьгьы ианаижьырц азы Аллаҳ иҳәаз, Аллаҳ кырза ианазыжьуа иакәны, кырзагьы дизылԥханы дибоит.*

111- *Дарбанзаалак гәырԥсак ԥазӡаз, уи ихы иазиуит ауп. Аллаҳ зегьы идыруеит, уи избареи иусԥәеи рыԥхны мыцхәы аԥхәыԥара дԥәитҭуп.*

112- *Дарбанзаалакгьы гхак ԥаӡаны, мамзаргьы гәырԥсак рԥаны, изхарам ауаа ирыԥәижьыр, ҳәарада, аҳәынӡәа агәыдӡара ԥԥәеи, иаарту агәырԥсеи дрыӡалоит.*

113- *Аллаҳ иатәашьареи ихылаԥшреи умамындаз, гәыԥԥык рыбжьара уара удырԥашьарц иаԥәыркхьазаарын; аха урҭ рхы маца́ра мԥахырԥьоит, уара ԥырхагак уҭара рылшом. Аллаҳ уара ашәԥәи аԥхәыԥареи узылбааигеит, иузымдыруазгьы уирӡеит. Аллаҳ уара иуатәеишьаз ииашаӡәԥьаны дааразa идууп.*

114- *Урҭ мазалатәи реиԥцәажәара еиҳарак бзиарак аӡазам. Аха ауаа садаԥа (ацхараара) рыҭареи, бзиарак аԥаӡареи, мамзаргьы ԥыцьа рыбжьаԥазареи зҭаху ауаа мазалатәи реиԥцәажәара алазам. Дарбанзаалак ибжьы мыргазакәа Аллаҳ илԥха арҳаразы, абри аԥыза аус ԥаиӡар, ҳаргьы уи иаԥхьаԥа дызԥәымгәыԥуа аҳамҭа дук изыԥаҳӡараны ҳԥоуп.*

115- *Аллаҳ имԥа шиашоу баны, аха данымлакәа аԥааимбар иԥагылаз ауаԥы, уи ҳара ихы ахьирхаз дҳашьҭуеит, ԥьаҳаным амца ԥьауԥьад далаҳажьуеит. Уа дахьнеиуа изакә ҭыԥ бааԥсузеи!*

116- *Аллаҳ ивԥәылара аԥшьгара зынза ианаижьзом, уи ада агьырҭ агәырԥсԥәа ракәзар, игәаԥхаз иранаижьуеит. Аллаҳ ивԥәылара аԥшьызгаз, зынза дымԥахԥьеит ҳәа дыԥхьазоуп.*

117- *Урҭ, Аллаҳ дааныжьны, аҳәса рыхьзԥәа зхырӡаз аныха хаҳәаԥәа рылԥха иаԥәгәыԥуеит; абас алагьы, даԥа ԥьарантә акәымкәа, аԥстҭаа аҳәатәхамӡа иԥхынтә ацхыраара иаҳәоит.*

118- *Аллаҳ ишәиҩхьыз аҽстаа иқәзааит! Уи аамҭак азы: «Ҳәарада, ууаажәлар рабжьара сара исыцныҟәаша снапаҷы иаазгаша хәҭак ҟалоит» ҳәа иҳәахьан.*

119- *«Ҳәарада, урҭ мҽахысҟьоит, баша агәаҳәарақәеи, агәыҕрақәеи ирышьҭасҵоит, ианрыдысҵалакгьы (аныха хаҳәаҟәа кәырбанс ирыҟәҵаны, рхатәқәа ирымфарц азы) арахәқәа рлымҳақәа дырҟьоит, еиҭах ианрыдысҵалак, Аллаҳ иишаз иеицакны ирыҩсахуеит» ҳәа иҳәеит. Аллаҳ дааныжьны аҽстаа ҽызас дышьҭызхыз, ҳәарада, урҭ иаартыҵәҟьаны ацәыз ду зауз ракәхоит.*

120- *Аҽстаа дааҟәымҵзакәа урҭ баша ажәақәа рыҭаны, иаҟәиргәыҕуеит. Аха уи иажәаҟәа урҭ ржьара ада уаҳа даҽеакы иазкзам.*

121- *Урҭ рҭыҩ амца қьауқьад ауп, уаантәи рхы злаҷырхша амҽагьы рзыҩшаазом.*

122- *Иазхаҵаны адунеии нарцәи рзы ихәартҭоу аусҟәа назыгзазгьы, аҽныҵҟа наунагза иахьҭынхаша, зыҵаҟа азиасҟәа ахьлеиуа аҵьанатҟәа иртаҳҵоит. Аллаҳ ари хымҩада инаигзаша ажәаны ишәитҭеит. Аллаҳ иажәа ада еиҳа зажәа иашада?*

123- *Шәартҭ шәыгәҽарақәагьы, ашәҟәыуаа рыгәҽарақәагьы иҵәҵҕәыдоуп. Дарбанзаалак, цәгьарак ҟазҵаз, ихәҭоу дақәыршәахоит, насгьы Аллаҳ ицынхәра ахьчаҽгьы, ацхырааҽгьы дизыҩшаазом.*

124- *Дхаҵазааит, дыҩҳәысзааит дарбанзаалак Аллаҳ ишахәҭоу дазхаҵаҽны адунеии нарцәи рзы ихәартҭоу аусҟәа назыгзаз ҵьанатҭ итәалоит, рыцк аҟарагьы аиашамра иаҟәшәаазом.*

125- *Аллаҳ дырбошәа, мамзаргьы иара ишибо дырны Уи иҽеизҭаз, Аллаҳ иваҟәылареи, ацәгьаршрагьы зҽеацәыхьацәаны, Аллаҳ дзаҵәны дазхазҵо Ибраҳим идин мҽас иалызхыз ауаҽы иаасҭа здин бзиахарыда? Аллаҳ Ибраҳим ҽызас дышьҭихит.*

126- *Ажәҽанҟәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Аллаҳ итәуп, Аллаҳ (идырреи имчреи рыла) зегьы дрымчхакуп.*

127- *Уара уҟынтә аҳәса ирызкны аххәаа рҭахуп. Убас раҳәа: «Урҭ ирызку аҩҟара, Аллаҳ ишәҟәы иану иажәаҟәа иаадырҩшуеит; урҭ хатәҽызас рыдкылара шәзазгәаҟуазгьы ирышәҭараны иҟаз ачма (меҳир) зышәымтәац иеҭыму аҳәсаҟәеи, царҭа змамкәа иаанхаз ахәыҷҟәеи, аеҭымцәеи, иашарыла шәышрызныҟәаша атәы зҳәо ажәаҟәа зегьы шәзыҩхьо ашәҟәы иаанарҩшуеит. Ижәдыруазааит, абзиара иазкны иҟашәҵалак зегьы, ҳәарада, Аллаҳ акы агымкәа идыруеит.*

128- *Ҧҳәыск, лхаҵа ихымҽаҩгашьа бааҩс азы, мамзаргьы дахьлызхьамҩшуа азы гәынамзарак лоур, рыбжьара даҽеазнык аинышәара аҩҵара аҽеыҩныҳәа амазам, аинаалара бзиароуп. Ауаҽы иҩсы акаҷбеирахь, ихатәы ҭахрақәа рахь ихоуп. Амала шәхы бзианы имҽаҩганы, Аллаҳ иҳәатәхамҵарагьы шәеацәышәыхьчар, ижәдыруазааит, Аллаҳ иҟашәҵо зегьы шидыруа.*

129- *Иагьа ҟашәҵаргьы, аҳәса рыбжьара еиҟараны рызныҟәара шәымч ақәхазом;ианаму, зынза азәы шәыҽелыҭаны егьи дгәыгәҭыжьны дааныша҃мыжьын. Рыбжьара еиҟараны шәрызныҟәаны, ирызцәырҵуа*

аимакҟәа риашаны, Аллаҳ иҳәатәхамӷарагьы шәеацәышәыхьчар, ижәдыруазааит, Аллаҳ кырза анажьра злоу иоуп, илҧхагьы дааразa итҧбааup.

130- *Ахаӷеи аҧхәыси (уаҳа ҧсыхәа рмоукәа) еилыӷыр, Аллаҳ меигзарах иразҟы ала урт еилаирхазом. Аллаҳ иатәашьара тбааup, иҟәыҷара ҳәаадоуп.*

131- *Ажәҽанҟәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Аллаҳ итәуп. Шәара шәаҧхьа ашәҟәы заҳтаҟәазгьы шәхатаҟәагьы «Аллаҳ иҽагылара шәеацәыхьчаны, изхаӷарала ихьчара шәаӷагыл» ҳәа адӷа шәаҳтахьан. Абас ишыҟоугьы, азхамӷарахь шәымҽахҟьаны ишәатәашьоу пату шәзаҟәымӷар, ижәдыруазааит, ажәҽанҟәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Аллаҳ итәуп. Аллаҳ акы дазрыцҳазам. Уи арехәаҧхьызҟәа зегьы дрыҧсоуп.*

132- *Ааи, ажәҽанҟәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Аллаҳ итәуп. Узыҟәгәыҷны уусҟәа знапы иануӷаша Аллаҳ иоуп.*

133- *Уа ауааҧсыра! Уи итаххар, шәарт зегьы шәыҟәыхны шәхатыҧан даҽеа жәларык ааигоит. Аллаҳ имч хымҧада ари азхоит.*

134- *Ари адунеиаҷынтәи аҳамта зтаху ирдыруазааит, Аллаҳ имоуп ари адунеи азгьы нарцәы азгьы аҳамтаҟәа. Аллаҳ зегьы ишахәтоу иаҳауеит, ишахәтоугьы ибоит.*

135- *Уа азхаӷаҽцәа! Шәареи, шәани шәаби, шәтынхацәеи ирҷагылозаргьы аиаша зынза шәацрымӷкәа, Аллаҳ изы шаҳатра уны, шәымч зегьы аиашара иазышәк. Ижәдыруазааит, ибеиазааит, иҷарзааит, ауааҧсыра шәара шәаастa Аллаҳ дырзааигәоуп. Ус анакәха, шәаргьы шәтахрақәа шәрышьтаныҟәаны аиаша шәацәхьамӷын. Мамзар, шәыбыз нарҳәы аарҳәны аиаша аҳәара шәацәхьаӷны, ишәыхәтоу ҟашәымӷар, ижәдыруазааит, Аллаҳ шәызҷеу зегьы ишаҟәнагоу идыруеит.*

136- *Уа азхаӷаҽцәа! Аллаҳи, иҧааимбарцәеи, иҧааимбар изылбааигаз ашәҟәи, уаанза илбааигаз ашәҟәҟәеи (ишахәтоу) иазхашәӷа. Аллаҳи, имаалыҟьцәеи, ишәҟәҟәеи, иҧааимбарцәеи, нарцәытәи амши мап рцәызкыз ауаҽы, зынза имҽахҟьаз иоуп.*

137- *Раҧхьа иазхаӷаны, нас мап зккәаз, ашьтахь еитах иазхаӷаны даҽеазныкгьы мап зккәаз, ашьтахьгьы рмапкра иӷегьы иацызӷаз, Аллаҳ иагьранаижьуам, амҽа иашахьгьы икылигом.*

138- *Агьангьашцәа агәаҟра цаҳәцаҳә зларзыҧшу ала агәырҷьаҽҳәаша рытҧ!*

139- *Азхаӷаҽцәа ааныжьны азхамӷаҽцәа ҽызас ишьтырхуеит. Уртҧ, ахьз-аҧшеи, амчреи, азхамӷаҽцәа иахьрыцу ироуа ҵьыршоума! Ирдыруазааит ахьз-аҧшеи, амчреи зегьрыла Аллаҳ мацара итәуп.*

140- *Уи ишәҟәы абас ишәзылбааигахьан: Аллаҳ иажәаҟәа мап рцәыркуашәа, мамзаргьы аӷәы рылырхуашәа аныжәбалак, уртҧ ражәа рмыҧсахкәа уаҳа шәырмыдтәалан; мамзар, шәхатаҟәагьы дара шәреиҧшхоит. Аллаҳ, агьангьашцәеи азхамӷаҽцәеи зегьы, хымҧада, ҵьаҳаным иеизигараны дыҟоуп.*

141- *Ишәышьклаҧшуа итәоу ауаа, Аллаҳ аиааирак шәатәеишьар: «Шәареи ҳареи ҳаицымзи!» рҳәоит. Азхамӷаҽцәа аҧыжәара аныргалакгьы: «Ацхыраара шәытаны шәиааира ҳахәтаа алаҳамӷеи, азхаӷаҽцәа*

рҟынтәгьы шәаҳмыхьчеи!» рҳәоит. Ари нахыс дареи шәареи шәыбжьара акаамет, амш аҽны Аллаҳ дызбаԥхоит. Аллаҳ, азхамӷԥцәа азхаӷԥцәа изларҿагылаша аҭагылазааша риҭараны дыҟазам.

142- Агьангьашцәа, Аллаҳ иҿаԥхьа ахәмарра рҽазыршәоит. Аха Аллаҳ рыхәмаррақәа рхы иҭаирԥоит. Урҭ ауаа анамазахь иангылалак иацәаашьауа игылоит, ауааԥсыра рахь иҽырбоит, Аллаҳгьы имаҷзаны дыргәаладыршәоит.

143- Абарҭ рыбжьара илакԥакуа игылоуп; уахьгьы иҟам, арахьгьы! Аллаҳ ирблаҟьаз ауаԥы изы уажәшьҭа даҽа мԥак узыԥшаараны уҟазам.

144- Уа азхаӷԥцәа! Азхаӷԥцәа ааныжьны азхамӷԥцәа ԥызас ишьҭышәымхын. Мамзар Аллаҳ, иҿаԥхьа иаартыӷәҟьаны ишәҿагылаша ршаҳаҭгак ишәҭар шәҭахума?

145- Ҳәарада, агьангьашцәа ҵьаҳаным аӷаҟаза иҟоуп; урҭ рзы зынҳа ҵхыраԥык дузыԥшаазом.

146- Амала аҭамзаара шьҭаӷаны зхы зыриашази Аллаҳ ҕәҕәала зыҽеидҳәаланы здин иара мацара изызкызи урҭ хазуп. Убарҭ азхаӷԥцәа ирхыԥхьазалоуп, Аллаҳ азхаӷԥцәа раԥхьаҟа ҳамҭа дук риҭараны дыҟоуп.

147- Шәаргьы шәазхаӷԥцәаханы иҵьышәшьалар, Аллаҳ шәызиргәаҟри? Аллаҳ, иҵьшьара аҭак ҟазӷо, насгьы зегьы ишахәҭоу ала издыруа иоуп.

148- Аиашамра иаҟәшәаз ирамхаҳәо ада, Аллаҳ, ажәа бааԥсы ааартны изҳәо бзиа ибазом. Ҳәарада, Аллаҳ зегьы ишахәҭоу иаҳауеит, ишахәҭоугьы идыруеит.

149- Бзиарак мазала, мамзаргьы аргама иҟашәӷар, мамзаргьы ҵәгьарак ранашәыжьыр, ижәдыруазааит, Аллаҳ дааразa ишәаназыжьуа иоуп; ишахәҭоу ала зегьы зымч аҟәхо иоуп.

150- Аллаҳи иԥааимбари маԥ рҵәызкызи, Аллаҳи иԥааимбари реиҟәыҭхара зҭаху ауааи, «Хәҭак азхаҳӷоит, аха хәҭак азхаҳӷом» ҳәа, абарҭ рыбжьара мԥак алхра зҭахқәо ыҟоуп.

151- Азхамӷԥцәаӷәҟьаҟәа абарҭ роуп. Ҳара убарҭ рзы илазырҟәыша гәаҟрак ҳармазеихьеит.

152- Аллаҳи иԥааимбари азхаӷаны урҭ рыбжьара еилых ҟазымӷаз ракәзар, Аллаҳ мышкы урҭ рҳамҭаҟәа риҭаран дыҟоуп. Аллаҳ кырза раназыжьуа иоуп, азхаӷԥцәа рызгьы илԥха меигзарахдоуп.

153- Ашәҟәыуаа уажәгьы, ажәԥан аҟынтә шәҟәык рзылбааугар рҭахуп. Урҭ, абри аасҭа еиҳаз, Мыса иҟынтәгьы ирҭахханы: «Ҳара, Аллаҳ иаартыӷәҟьаны дҳарба!» ҳәа аниарҳәа, абри аԥыза ахымԥаԥгашьа амшала иаразнак амацәыс рысхьан. Уи нахыс, иаартыӷәҟьаны аршаҳаҭгаҟәа ишырзааизгьы (рхьы маҭәа еилартәаны аҳәыс баҟак ҟаӷаны) аҳәыс нцәахәыс ирыдыркылеит; ҳара аригьы ранаҳажьит. Нас, Мыса иаартыӷәҟьаз аршаҳаҭга иҭаны аҳрагьы иаҭәаҳшьеит.

154- Аҳәахьа иҟарӷаз амшала (аиҟәшаҳаҭра арҕәҕәареи аӷаки азгәаҭареи рзы) ашьха рхаргыланы, насгьы иҟьаланы асакара иахьалаз изыҟәҳаршәаз ацуҭа аҿаԥхьа: «Ашә аҟынтә шәҳаихырхәаны шәыԥнала»

ҳәа раҳҳәеит; насгьы: «Асабшатәи аҳәааа шәахьымсын» ҳәа ирыдаҳҷеит. Дара рҟынтәгьы ихьаҳәа-ԥаҳәаз ажәа ҳауит.

155- *Ражәаԥа иахьахьхәыз, Аллаҳ иажәаԥаагьы мап ахьырцәыркыз, харада иԥааимбарцәа ахьҭадырхаз, насгьы: «Ҳагәыԥа ахҟьа рымоуп, ацәабаҕь аанахәеит» ҳәа ахьырҳәаз ази, еиҳаракгьы рмапкра амшала, Аллаҳ урҭ рыгәы амҳәыр ааирхахьеит. Рыбжьара маҷԥык рыда уажәшьҭа иазхарҷазом.*

156- *Насгьы разхамҷара иҷагьы иаццҷаны Мариамгьы ҕәҕәала аҳәынҷәа ахьылгәыдырҷаз азыҳәан.*

157- *Уи адагьы: «Аллаҳ ицҳаражәҳәаԥ Иаса Қьырса ҳара дҭаҳархеит» ҳәа рхы иахьалаҽхәо азы. Аха урҭ уи дрызҭамырхазеит, ашьаҟа аҟынгьы дрызкыдымҷеит; (даҽазәы уи дахьиеиԥшыртәыз азы) агәыԥбара роуит. Уи изкны аимак роуны, абри аус аҟны лакԥакрак инҭагылеит. Иара усгьы ргәааанагараԥа рышьҭаныкәарада уаҳа дырракгьы рымазам. Аиашаҷәкьа, урҭ Иаса дрызҭамырхазеит.*

158- *Уимоу, Аллаҳ уи иара иахь дхаигалеит. Аллаҳ аҳаракыреи, амчхареи, аусҿа зегьы рыҟны аиааиреи, аҟәыҕареи дырҟәитҭуп.*

159- *Ашәкәыуаа рыбжьара уи (Иаса) дазхазымҷакәа иԥсуа азәгьы дҟалом. Акаамеҭ амш аҽны акәзар, уи (Иаса) урҭ шаҳатс дырзыҟалоит.*

160- *Ауриацәа рзалымдара амшала, ауаа уааҩза ирфарц изԥәитҭыз фатәԥәак ирызкны афара азин рымаҳхит; насгьы ауаа Аллаҳ имԥа ашҟа рынамышьҭра амшала.*

161- *Азин шрымамгьы аназын ганы ажәлар рмазара ԥәнамгала иахьырфоз амшала, рыбжьара азхамҷарахь имԥахыҷыз рзы кырза ихьаау гәаҟрак ҳармазеит.*

162- *Урҭ рыбжьара дыррала иҷаулахаз азхаҷаԥцәеи (дара убартҭ, уара иузылбаазгьы, уааҩза илбаахьазгьы азхарҷоит) знамаз зкуеи, ззеԥьатҭ зҭиуеи, Аллаҳи нарцәытәи амш азхазҷои рҭагылазаашьа хазуп. Урҭ ааигәаза ҳамҭа дук раҳҭоит.*

163- *Ҳара Ныҳәи уи иашьҭахь иааиз аԥааимбарцәеи ишырзыҳацҳаз еиԥш уаргьы убас иузыҳацҳауеит. Ибраҳими, Исмаили, Исҳаки, Иаԥәыԥи, ихылҷышьҭреи, Иасеи, Еиуби, Иунуси, Ҳаруни, Шәлимани ирзыҳацҳаит (ирыҷаҳҳәеит). Даутҭгьы Аԥсалтыр иаҳҭеит.*

164- *Аԥааимбарцәа рыхәҭак узеиҭаҳҳәахьеит, рыхәҭак ракәзар, иузеиҭаҳамҳәазац. Насгьы Аллаҳ, Мыса ҷыдала диацәажәеит.*

165- *Агәырҕьаҽҳәашеи агәҽанызаареи шәызҭоз аԥааимбарцәа шәзынаҳашьҭит, абас ала ауааԥсыра; аԥааимбарцәа рышьҭахь Аллаҳ иҽԥаҳьа рхы иадырхәаша ҽызгак рмоуааит! ҳәа. Ҳәарада, Аллаҳ амчхареи, аҳаракыреи, зусҿа аҟәыҕара злоуи иоуп.*

166- *Аха Аллаҳ, уара иузылбааигаз, ишҷабыргыҷәкьоу ихаҭа шаҳатра азиуеит; насгьы еиҭах идырра иадҳәаланы иара идырра ала ишылбааиго шаҳатра азиуеит. Амаалыԥьцәагьы абри шаҳатра азыруеит. Шаҳатс Аллаҳ маца дазхоит.*

167- *Маҭ зкуеи, Аллаҳ имѡа аҟынтә умѡахызҟьо ауааи, ҳәарада, амѡа иаша кырза иацәхьаӷхьеит.*

168- *Маҭ зкуеи, аиаша иазхьамҭшуеи, (ауааҵсыра Аллаҳ имѡа аҟынтә рымѡахҟьаразы) агәаҟра уҭазыргыло ауааи, Аллаҳ зынза иранаижьзом.*

169- *Урҭ, наунагза изҭанхаша ҵьаҳаным амца қьауқьад ада даҽеаҵьара рхы ирхазом. Абри аҟаӷара Аллаҳ изы дааразa имариоуп.*

170- *Уа ауааҵсыра! Аҵааимбар шәынцәа иҟынтә аӷабырг шәзааигеит. Ус анакәха, шәыбзиаразы уи азхашәӷа. Иазхашәымӷар, ижәдыруазааит ажәанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Аллаҳ итәуп. Аллаҳ зегьы ишахәҭоу издыруа иоуп. Зусқәа зегьы аҟәыӷара злоу иоуп.*

171- *Уа ашәҟәыуаа! Шәдин аҟны иахышәмырҟьацәан, Аллаҳ изкны аӷабырг ада даҽеакы шәымҳәан. Ижәдыруазааит, Мариам лҵа Иаса, Аллаҳ ицҳаражәҳәаѡ мацара иоуп, Аллаҳ, Мариам илхьигзаз иажәа «Уҟала» мацара ауп, насгьы иара иҟынтә ҵсык иоуп. Ус анакәха, Аллаҳи иҵааимбари азхашәӷа, «Анцәа хазәк иоуп» шәымҳәан, ари шәахьхәы; ишәзеиӷьугьы абри ауп. Аллаҳ иазәыку анцәа иоуп. Уи, ахшара иоура ҟалашьа амоума? Уи абартқәа узидкылом. Ажәѡанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы иара итәуп. Гәрагаѡы хатәрнаксгьы Аллаҳ дазхоит.*

172- *Иаса Қьырсагьы, зегь реиҭш Аллаҳ иишаз уаѡык иакәны, уи иашьапкра зынза дацәхьаӷзом, Аллаҳ изааигәазоу амаалықьцәагьы убасӷәкьоуп ишыҟарӷо. Ус анакәха, дарбанзаалак Аллаҳ иеихырхәареи иашьапкреи дацәхьаӷны иҽеирҭагьар, Аллаҳ урҭ зегьы ааигәа иҿаҵхьа иеизигараны дыҟоуп.*

173- *Иазхаӷаѡцәаны адунеии нарцәи рзы аус бзиақәа назыгзаз, Аллаҳ рҵьабааҵса иагымкәа ирытҭаны, илҵха аҟынтә иеиҳангьы иратәеишьоит. Итәра иацәхьаӷны иамхаҵагьаз ракәзар, урҭ ахьаа иарганы иргәаҟуеит; артҭ ауаа рхатәқәа рзы Аллаҳ ида ѡызакгьы ҵхыраа ѡыкгьы дырзыҭшаазом.*

174- *Уа ауааҵсыра! Ҳәарада, шәынцәа иҟынтә ршаҳатәгаӷәкьак шәзааит, насгьы иаартыӷәкьаны шәымѡа зырлашо лашарак шәзылбааҳгеит.*

175- *Аллаҳ дазхаӷаны, Уи ҕәҕәала зыҽеидызҳәалаз, Аллаҳ урҭ, илҵхеи иатәашьареи рыгмыкәа, ишиашо иара иахь икылызго амѡа иаша ианиӷоит.*

176- *Уара уҟынтә азбажәа ртаххоит. Убас раҳәа: «Аллаҳ, аби ахшареи змам ауаѡы иҵсҭынхазы избара абас ииаирҭшуеит: ахшара змамкәа иҵсыз, иаҳәшьак дыҟазар, имазара абжа лара илтәуп. (Ааанхаз абжагьы аб иганахь атынхацәа ыҟазар, урҭ иртәуп, амала азәгы дыҟамзар, уигьы лара илтәуп). Иҵсыз аиаҳәшьагьы ахшара длымамзар, лашьа дыҵсҭынхоуп, аҵсҭынхагьы зегьы иара итәуп. Уаҳа тынха димамкәа иҵсыз ишьтахьҟа ѡыцьа иаҳәшьцәа аанхазар, аҵсҭынха хынтә ишаны ѡ-хәтак дара иртәуп. Амала аишьцәеи аиҳәшьцәеи ирацәаѡны иҟазар, аишьцәа руазәк ихәтаа аиҳәшьцәа ѡыцьа рыхәтаа иаҟароуп. Шәѡашьаны гхак шәмыхьырц азы Аллаҳ абартқәа шәзеитеиҳәоит. Аллаҳ зегьы ишахәҭоу издыруа иоуп.*

5. Маиде (Аишәа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Уа азхаԥаҿцәа! Шәеиқәшаҳатрақәа ишахәтоу инашәыгза. Зыхьызқәа шәаҳәоу, иԥагьы ишәаҳәахаран иҟоу рыдагьы агьыртԥ ашәарахқәа ржьы афара шәақәитԥны иԥхьазоуп. Иҳрам анышаҿәу шәарыцара аныҟәара азин шәымазам. Ҳәарада, Аллаҳ иитԥаху ишитԥаху избоит.*

2- *Уа азхаԥаҿцәа! Аллаҳ иаԥиԥаз адыргақәеи, игәрыԥсоу амзеи, ҳаԥьратәи акәырбанқәеи, акәырбан ишазку ала адырга зну ашьтәақәеи, насгьы рынцәахәқәа рҟынтә аразҟи, алԥхеи иаҳәарԥ азы Қьааба иатԥааua ауаа, иакәым шәырзымныҟәан. Иҳрам анышаҿхышәхлак (ишәтԥахызар) шәшәарыца. Шәара Месԥьиди Ҳарам шәнармышьтԥит ҳәа шьоукы рганахь ала ишәоуз агәаг, аҳәаа ахысра ашҟа шәнанамгааит. Абзиареи ахдырреи (Аллаҳ иҽагылара аҽацәыхьчара) аҟны шәеицхыраа. Амала, агәырԥсеи, аиҩареи рыҟны шәмеицхыраан. Аллаҳ иҽагылара шәҽацәышәыхьча. Избанзар, Аллаҳ иааирԥшуа ақәызбара кырза иԥьбароуп.*

3- *Иԥсхаԥсыз арахәи, ашьеи, аҳәажьи, насгьы Аллаҳ изкымкәа даҽазәы ихьз ала ишьу, (макьана рыԥсы рхыԥаанза шәрыхьзаны ишахәтоу ала ишәашьқәаз аламԥакәа); ихәаҽызи, ааха зауны ишьуи, аҳаракыра аҟынтә икаҳаны иԥсызи, атәыԥа аҩрасны иԥсызи, агыгшәыг иеимҿырхызи, игылоу аныха хаҳәқәа ирзкны ишьу ашьтәақәа рыжьқәеи, аҟәыдрԥарала, амаца асра ала (мамзаргьы абри аԥыза амԥала) ишәырҳаз ақәац афара ишәзыҳарамуп. Абартԥқәа зегьы рыфара Аллаҳ имԥа ацәхьаԥра ауп. Иахьа, азхамԥаԥцәа шәдин аганахьала ргәыҩра рцәызхьеит. Ус анакәха, уажәшьта уртԥ шәырцәымшәан, сара мацара шәсыцәшәа. Иахьа, шәара шәдин ихартԥәааны инагзаны, динс аԥсылманра шәзалысхит. Дарбанзаалак, амлакра дацәшәаны агәырԥса иҽамтԥазакәа (иҳараму жьыхәтԥак) афара дақәшәар, ҳәарада Аллаҳ кырза ишәанаижьуеит, кырзагьы дрыцҳашьаԥуп.*

4- *(Уа сыԥааимбар!) Уртԥ, ирзыҳалалны иҟоу азы уара иуазԥааueит. Убас раҳәа: «Шәара ицқьоуи ибзиоуи, насгьы Аллаҳ ишәылаиԥаз аҟазарала ишәааазаз ашәарыцаратә маԥуарқәа рыцхыраарала ааанышәкылаз ашәарахқәа шәзыҳалалуп. Уртԥ, шәара шәзы иааныркылаз шәфа. Амала ашәарах ианашьтԥашәԥо, Аллаҳ ихьз шәгәалашәыршәа (ишәҳәа). Аллаҳ иҽагылара шәҽацәышәыхьча. Ҳәарада, Аллаҳ аҳасаб лассы иеилзырго иоуп.*

5- *Иахьа, ицқьоу насгьы ибзиоу афатәқәа ҳалалс ишәзыҟалеит. Ашәҟәы зоухьаз рыфатәқәеи, даҽа хьзык иаԥкны акәымкәа, Аллаҳ ихьз ала ишьу*

арахәқәа рыжьқәа шәзыҳалалуп, шәара шәыфатәқәагьы дара ирзыҳалалуп. Зыламыс цқьоу иазхаҷаԥцәоу аҳәсеи, уаанза ашәҟәы захҵахьаз ирԥуоу зыламыс цқьоу аҳәсеи, рычма ашәарала; насгьы иакәымла шәырзымныҟәакәа, мазала рыцныҟәара шәаламгакәа, хатәԥызас раагара шәаҟәитҵуп. Дарбанзаалакгьы ихаиҷарц зыхәҵоу маԥ ацәикыр, ицьабаа зегьы башахоит. Нарцәгьы ацәыз зауз диԥызахоит.

6- *Уа азхаҷаԥцәа! Анамазкра шәалагаанза шәҷи, шәмашьхәылҷ аҟынза шәнапқәеи, насгьы шәышьхәаҟәа рҟынза шәыԥшьапык шәызәзәа. Шәыцқьамзар, ибзиазаны шәҿышәкәааба. Шәычмазаԥызар, амԥа шәыҟәзар, мамзаргьы ашьашьмаҟынтә шәааизар, уи адагьы аҳәса шәрыцынианы азы шәзымҵшаазар, ицқьоу адгьыл ахь шәеиха. Уи ала (напыла аныша шәнасны) шәҷи шәмахәаркәеи, шәнапы ныкәышәшь (ҵеиеммум ҟашәҷа). Аллаҳ, шәара ауадаԥра шәызцәыргара иҵахзам. Амала уи, шәыцқьашәкьа шәҟаҷаны, ишәзикыз абзиарагьы наигзар иҵахуп. Иҟалап шәаргьы убриазы ицьышәшьар.*

7- *Аллаҳ ишәзикыз абзиарақәа, насгьы «иҳаҳаит, иазхаҳҷеит» ҳәа иаҳәаны, ҿыҕәҕәала шәшыҿидышәҳәалаз шәгәалашәыршәа. Аллаҳ иҿагылара шәҿацәышәыхьча. Ҳәарада, Аллаҳ, шәгәы иҵаҷәкьоу ишахәҵоу ала издыруа иоуп.*

8- *Уа азхаҷаԥцәа! Излашәылшо ала аиаша шәахзызаала, аиашара абырҷкал икылхны шаҳаҵра азызуа ауаа шәреԥуаха. Жәларык рышҟа ишәымоу агәаҕ, аиашамрахь шәнанамгааит. Еиҟараны шәрызныҟәа, шәазхаҷара абри еиҳа ианаалоит. Аллаҳ ишахәҵоу шәихаҷгыланы иҿагыларагьы шәҿацәышәыхьча. Ҳәарада, Аллаҳ, иҟашәҷо зегьы ишахәҵоу ала издыруа иоуп.*

9- *Аллаҳ, иазхаҷаԥцәаханы аус бзиақәа назыгзо ирызкны, «Урҵ анажьреи аҳамҵа дуззеи рзыԥшуп» ҳәа ажәа иҵихьеит.*

10- *Маԥ кны, ҳажәақәа имцны изыԥхьазо ыҟами? Урҵ амца қьоуқьад иалажьхо роуп.*

11- *Уа азхаҷаԥцәа! Аллаҳ ишәатәеишьаз абзиарақәа шәгәалашәыршәа. Жәларык рнапы шәыҟәкны, шәҵадырхарц аныртахха, Аллаҳ, урҵ дырԥырхагаханы шьҵахьҟа ирхынҳәхьан. Аллаҳ шәихаҷгыла, иҿагылара шәҿацәыхьчаны шәыҿеимҷашәк. Азхаҷаԥцәа Аллаҳ мацара иқәгәыҕлааит.*

12- *Иҷабыргыҷәҟьаны, Аллаҳ, Исраил иԥацәа рҟынтә ажәа рымиххьан. Рыбжьара жәаԥаԥык хатәрнак, гәрагаԥцәас ирзынашьҵны абасгьы реиҳәахьан: «Шәара сшәыцуп. Шәартҵ шәнамаз кны, шәзеқьатҵ ҵины, ацҳаражәҳәаԥцәа азхаҷаны, адгылара рышәҵар (аҕарцәагьы гәык ала ацхыраара рыҵаны), Аллаҳ, уал бзиак ишәҵар, ҳәарада шәыцәгьарақәа хызԥоит, зыԥныҷҟа азиасҟәа ҵысуа аԥьанатҵ баҳчақәа шәыртасҷоит. Амала, уинахыс, шәыбжьара маԥ зкыз, хымԥада, амԥа иаша ианыҷыз иоуп».*

13- *Абас ишыҟаз, иҳартҵаз аҳәахьа ахьеиларгаз амшала, ҳара урҵ ҳрыҟәшәиит, ргәаҷәақәагьы иҳаржәпеит. Урҵ, ҳажәақәа рҵыԥқәа еиҵаганы рҷакы рыԥсахуеит, еиҳа ирхамышҵшагьы рхаҿы иааргом. Уа*

Муҳаммед! Мачѳык рыда, урҵ реиҳараѳык еснагь ачарҳәара узыруеит. Аха зегь дарароуп иранажь, хьаас иумкын. Избанзар, Аллаҳ, ихаҵа дырбозшәа, мамзаргьы иара ишибаӷәкьо дырны, абзиара иазхәыцуа, насгьы иагьыназызго ауаа бзиа ибоит.

14- *«Ҳартҵ ҳҟьырсианцәоуп» зҳәаҟәазгьы ҕәҕәала ажәа ҳартҵахьан. Амала урҵгьы ирхамыштраны иҟаз реиҳарак рхаштҵит. Уи амшалагьы, рыбжьара акаамеҵ амш аҽенынза ицаша аиҕарак бжьаҳӷеит. Аллаҳ, урҵ шьцылараны ишьҵырхыз рыцәгьарақәа рхы ианиҟьараны дыҟоуп!*

15- *Уа ашәҟәыуаа! Уажәшьҵа ҳаҵҳаражәҳәаѳ (Муҳаммед) дшәызнеит. Уи ишәыҵаз ашәҟәы аҟынтә, ажәытә аахыс зыӷәахра шәызҕәу аӷабыргҟәа реиҳарак шәзеитаҳәара даҕуп, шәыгхаҟәагьы ишәанаижьуеит. Абар уажәшьҵа, Аллаҳ иҟынтә, иҕаҕаза илашароу, насгьы аӷабырг шәзаазырҧшуа шәҟәык (Аҟәырҟан) шәзааины иҟоуп.*

16- *Аллаҳ, абри ашәҟәала, илҧха иашьҵоу ауаа, абзабаахь икылганы, алашьцара аҟынтәгьы алашарахь ииаганы амѳа иаша иҟәиӷоит.*

17- *Иӷабаргыӷәҟьаны: «Мариам лҧа Иаса, Аллаҳ иоуп» зҳәаз, хымҧада, иазхамӷаѳцәааны иҟалеит. Убартҵ абас раҳәа: «Иаҳҳәап; Аллаҳ, Мариам лҧа Иасагьы, уи иангьы, адунеи иҟәынхо аууаҧсырагьы, зегьы ыҟәихырц иҵаххар, Аллаҳ иҕаҧхьа зәыр кыр илшома? Ажәѳанҟәеи адгьыли, насгьы рыбжьара иҟоу зегьы раҳра Аллаҳ итәуп. Уи иитҵаху ишоит. Аллаҳ зегьы ишахәҵоу ала зымч аҟәхо иоуп.*

18- *Аурианцәеи аҟьырсианцәеи: «Ҳара, Аллаҳ иҧацәеи, бзиа иибо иуаажәлари ҳауп!» рҳәоит. Убас раҳәа: «Ус анакәха, Аллаҳ шәгәырҧсаҟәа рымшала агәаҟра шәызҵаиргылои? Маҧ, шәаргьы уи иишаз аууаҧсыра рҟынтә жәларык шәоуп». Аллаҳ, иззиҵаху иранаижьуеит, иззиҵахугьы агәаҟра иҵаиргылоит. Ажәѳанҟәеи адгьыли, урҵ рыбжьара иҟоу зегьы раҳра Аллаҳ итәуп. Аӷыхәтәан ахынҳәрагьы-иара иахь мацароуп.*

19- *Уа ашәҟәыуаа! Аҧааимбарцәа раамышьҵахь, даҽеа ҧааимбарк дышәзымнеикәа: «Ҳара гәырҕьаҽеҳәаѳыс ҧааимбарк, гәҽеанӷаѳык даҳзымааит» шәымҳәарц азы, аӷабырг шәзеитазҳәо цҳаражәҳәаѳык (Муҳаммед) дышәзааит. Ааи, уи шәара гәырҕьаҽеҳәашаѳыс, агәҽеанӷаѳыс дышәзааит. Аллаҳ, зегьы ишахәҵоу ала зымч аҟәхо иоуп.*

20- *Иара Мысагьы аамҵак азы ижәлар абас реимҳәахьаз: «Уа сыуаажәлар! Аллаҳ ишәаҵәеишьаз шәгәалашәыршәа. Шәыбжьара аҧааимбарцәа шәылхны, шәартҵ аҳцәас шәҟаӷаны, агьыртҵ ажәларқәа иримҵаз, шәартҵ ишәиҵахьан».*

21- *«Уа сыуаажәлар! Аллаҳ ишәыҟәиѳѳыз иҧшьоу адгьыл, аҵаларазы шәеиха! Шьҵахьҟа шәааҳәны шәмыбналан. Мамзар, зегьы рыла ацәыз зоуз ауаа шәреиуахоит».*

22- *Даргьы абас рҳәеит: «Уа Мыса! Уи зызбахә умоу адгьылқәа рыҟны, кырза иҕәҕәоу, иҵьбароу жәларык нхоит. Урҵ уи адгьыл ааныр мыжькәа ҳара уахь неишьа ҳамам. Амала дара ҵыӷыр, ҳаргьы уи адгьыл ҳахылап».*

23- *Ишәаны иҟаз ауаа рыбжьара, Аллаҳ аразҟы зиҵаз ѳыцьа афырхацәа абас рҳәеит: «Аҟалаҟь агәашә ала шәрыжәла. Усала, знык аѳныӷҟа*

шәанҭала, ҳәарада, аиааирагьы шәара ишәтәхоит. Шәарҭ шәазхаԥԥцәазар, Аллаҳ мацара шәиқәгәыз!» рҳәашт.

24- *Аха, убас рҳәеит: «Уа Мыса! Урҭ уа иҟанаԥы ҳара уахь ҳазнеиуам. Уареи унцәеи шәцаны шәрабашьы. Ҳара абраҟа ҳтәаны ҳашәзыԥшуеит».*

25- *Мыса (днаҳәын): «Уа Анцәа! Сара схаҭеи сашьцәеи ражәа сақәитуп. Уажәшьҭа, ҳареи, имԥахҟьаз ауааи, ҳаидых» иҳәеит.*

26- *Аллаҳгьы убас избеит: «Ус анакәха, урҭ ауаа ԥынԥажәа шыԥҳәса уи аҭыԥ ахь анеира азин рымхуп. Уи аамҭазы иҟьалаԥаланы адунеи иалазааueит. Уаргьы уажәшьҭарнахыс абри аԥыза имԥахҟьаз жәларык рзы умхьаан.*

27- *(Уа сыԥааимбар!) Урҭ, Адам иԥацәа ԥыцьа ирхыргаз, иҷырԥшу ахҭыс рзеиҭаҳәа. Дара рԥыцьагы ҙатәк ҙатәк анаҳзырк, руакы итәы ҳадкыланы егьи маԥ ацәаҳкхьан. Ҙҙатә маԥ ацәаҳкыз дшьыцны; «Усшьуеит уара!» ҳәа иашьа данижәла, егьи, «Аллаҳ, иҷагылара зҷеацәызыхьчаз ртәы мацара идикылоит» иҳәеит.*

28- *«Уара сушьырц азы унапы уԥахаргьы, сара ушьразы знапы иԥахо сакәзам. Избанзар, жәԥантәылаԥәа зегьы ирынцәоу Аллаҳ сицәшәоит».*

29- *«Сара снапы шьҭыхны, угәырԥса сыдлар сҭахзам. Уи амшала, угәуҷеаныз, агәырԥса зегьы уара иудланы, амца ԥьоуԥьад иаларыжьуа уреиуахоит. Избанзар агәымбылԥьбаԥцәа ирыхәҭоу ахьырхәра абри ауп».*

30- *Абас ишыҟазгьы, иԥсы дзазымиааикәа иашьа дишьит, абри алагьы ацәыз зауз дреиуахеит.*

31- *Аԥыхәтәаны Аллаҳ, иишьыз иашьа иԥсыбаԥ иазиуша иирбарц азы, адгьыл иԥабгьаҭны ак хәыԥазԥоз ҟәраанк изынаишьҭит. (ари аниба)«Ихәыласкааит, сара! Абри аҟәраан аҟарагьы сзылымшакәа, сашьа иԥсыбаԥ иазызуша сзымдыруа сҟьалеит!» иҳәеит. Уи уажәшьҭа иахьхәыз дреиуан.*

32- *Абри амшала, Исраил иԥацәа рахь (Ашәҟәы аҟны) абас ҳԥит: «Дарбанзаалак азәы, адунеиаҷы аԥәы аршразы уаԥԥсык харада дҭаихар, уи, ауааԥсыра зегьы ишьит ҳәа дыԥхьазоуп. Дарбанзаалакгьы, уаԥԥсык иԥсы еиԥәирхар, уигьы ауааԥсыра зегьы рыԥсы еиԥәзырхаз иеиԥш дыԥхьазоуп!» Ҳәарада, ҳԥааимбарцәа урҭ иаартыԥҟьаз аршаҳаҭгаԥәеи аԥьашахәаԥәеи рызнаргеит. Аха урҭ реиҳараԥык, уи ашьҭахьгьы рхырҟьара изаҟәымԥит.*

33- *Аллаҳи иԥааимбари ирҷагыланы, аибашьра рылазҳәаз, насгьы адунеиаҷы ацәгьа зыршаз ауаа ирхәҭоу; рышьреи, рыкнаҳареи, рнапԥәеи ршьапԥәеи еихданы рԥыҟҟареи, мамзаргьы, рҭыԥ аҟынтә рыԥәцареи ауп. Ари аԥыза ахьырхәра адунеи аҟны хьымзҷы дууп. Нарцәы акәзар, урҭ агәаҟра дуззa рзыԥшуп.*

34- *Амала, рхаҭԥәа аанышәкылаанза, иахьхәны аҭамзаара шьҭазԥаз уахь иаԥанакзом. Ижәдыруазааит, Аллаҳ кырза данажьԥуп, кырзагьы дрыцҳашьаԥуп.*

35- *Уа азхаҿцәа! Аллаҳ иҽагылара шәеацәышәыхьча, уи шәизааигәахарц азы амҭа шәыԥшаа, насгьы уи имҭазы шәхы шәамеигзан, абас ала ахеиқәырхарагьы шәахьзап.*

36- *Азхамҿара аҟынтә имхьаҿуа ракәзар, адунеи аҟны иҟоу зегьы, даҽа убри аҟарагьы инаҿцаны ахҽыхыԥсазы иршәаргьы, адкылашьа амазам. Урҵ рыхәҵаа, хьаала иҵәу гәаҟрак ауп.*

37- *Амца иалҿыр рҵаххашт, аха зынза изалҿзом. Урҵ, ԥымкрада агәаҟра рзыҟоуп.*

38- *Иҕьычыз, ахацәагьы аҳәсагьы, иҟарҿаз ацәгьаразы, насгьы Аллаҳ иҟынтә иҽырԥшу ахьырхәразы рнапқәа ԥышәыҟка. Аллаҳ хьаҳәа-ԥаҳәада амчреи, аҳаракыреи, аҟәыҕареи дырқәитуп.*

39- *Дарбанзаалак, иҟаиҿаз азалымдара ашьҭахь аҵамзаара шьҭаҿаны ихы ириашар, ҳәарада, уи иаҵамзаара Аллаҳ идикылоит. Избанзар, Аллаҳ, кырза ишәаназыжьуа иоуп, кырзагьы дрыцҳашьаҭуп.*

40- *Ажәҭанқәеи адгьыли рыԥсҳара Аллаҳ ишитәу узымдырзо? Уи иитаху диргәаҟуеит, изитахугьы ианаижьуеит. Аллаҳ зегьы ишахәҵоу ала имч рыԥҳоит.*

41- *Уа хьзи ԥшеи згым аԥааимбар! Гәыла ишазхармҿогьы, ҽыла «иазхаҳҿеит» зҳәо агьангьашқәеи, ауриацәа рыҭныҿкҭа азхамҿараҽы иеиԥхныҭло ауааи урзымхьаан. Урҵ, амци ацәгьаршреи ирзызырҭуеит, уара уааигәара имааиц ауаа ражәа иазызырҭуеит. Ажәақәа рҿакы шырдыруагьы рҵыԥқәа ԥсахны, абас рҳәалоит: «Шәара абри аҭыза аԥҟара шәоур, шәахаҿгыл, ус ианыҟамла, ишәыдшәымкылан» ҳәа. Аллаҳ азәы гәаҟрак ала дԥышәаны, уигьы аԥышәара дзахымсыр, уинахыс уара, уи изкны Аллаҳ иҽаԥхьа иҟауҿаша ҳәа акгьы ыҟам. Урҵ, Аллаҳ згәы цқьахарц иҵахым ауаа роуп. Урҵ, ари адунеи аҟны ахьымзҩ ргараны иҟоуп, нарцәгьы агәаҟра дузза рԥеиԥшуп.*

42- *Урҵ, акыр амц иазызырҭуа, мыцхәгьы изқәитым зфо ауаа роуп. Уара иузнеир, иуҵаххар урыбжьаҟаза, иуҵаххаргьы урызхьамԥшын. Урҵ урызхьамԥшыргьы уара ԥырхага уҵара рылшазом. Амала, рыбжьара ақәызбарак уақәшәар, аиашара ала урыҟәызба. Ҳәарада, Аллаҳ, аиаша абырҿкал икылхны иацныҟәо бзиа ибоит.*

43- *Рааигәа Аллаҳ иԥҟара згәылоу Ҭора шыҟоугьы, уара збаҭыс ушԥаҟарҿо? Насгьы уи ашьҭахь иузбаз ишԥацәхьаҿуеи? Маԥ! Артҵ ауаа зынза иазхаҿцәазам!*

44- *Ҳәарада, Ҭора ҳара илбааҳгеит. Аҭныҿкҭа амҭа иашеи алашареи агәылоуп. Аллаҳ зыҽеизҵаз аԥааимбарцәа, убри ашәҟәала ауриацәа напхгара рырҵон. Анцәа имҭа зхы ақәызҿаз ауаагьы, агьырҵ аҿарауаагьы аусҟәа убриала ирызбон. Избанзар, Аллаҳ ишәҟәы ахьчара рыдҿан. Урҵ, Ҭора шиашоу азгьы шаҳаҵра азыруан. Ус анакәха, шәаргьы ауааԥсыра ракәымкәа, сара шәсыцәшәа, насгьы сажәаҟәа амаҷ азы ишәымҵиин (ҳәа ҳрылабжьахьан). Дарбанзаалак, Аллаҳ илбааигаз аԥҟаракәа рыла азбара мҭаԥимгар, азхамҿаҭы ихаҵаԥсаҵаҿәкьа убриоуп.*

45- *Ҭора аҟны урҭ абасгьы рыҟәаҳҿит: Аԥсы изы – аԥсы, абла азы – а бла, аԥынӷазы-аԥынӷа, алымҳазы – алымҳа, ахаԥыц азы – ахаԥыц, ашьаура аганахь ала ақәнага ақәыршәара шәыдаҳӷахьан. Ахәрақәагьы убрахь иахыԥхьазалоуп. Амала дарбанзаалак азәы, иҳақ ранажьра иԥсаԥаны иԥхьазар, уи иҟаиӷазгьы иара изы хҟыхыԥсахоит. Дарбанзаалак, Аллаҳ илбааигаз аԥҟарала азбара мҿаԥимгар, азхамӷаҿыӷәкьа убри иоуп.*

46- *Мариам лԥа Иасагьы, аԥааимбарӷәа рышьҭра дхыланы, ааанза илбааҳгаз Ҭора арӷабыргразы днаҳашьҭит. Уи, зыҿныӷка аиашареи алашареи згәылоу, насгьы Ҭора зырӷабыргуа, Аллаҳ иҟәагыларагьы зҟеацәызыхьчо рзы, амҿа иашахь иназгаша алабжьагас Инԥьил иаҳҭеит.*

47- *Инԥьил азхазӷо, Аллаҳ уи аҟны илбааигаз ала азбара мҿаԥыргааит. Аллаҳ илбааигаз ала измызбаз, имҿахкьаз рхатԥаԥсатԥақәа роуп.*

48- *(Уа сыԥааимбар!) Уаргьы, ииашаӷәкьаны уи ашәкәы (Аҟәырҟан), ааанзатәи ашәыкәқәа рырӷабыргразы, насгьы рыхьчаразы иузылбааҳгеит. Ус анакәха, уажәшьҭа ауааԥсыра рыбжьара ицәырӷуа азӷаарақәа Аллаҳ илбааигаз ала избала, уара иузааиз аиаша уацәхьаӷны, дара ртԥахрақәа урыцымныкәан. Ҳара, шәыцыԥхьаза закәанки мҿаки шәзаԥаҳӷеит. Аллаҳ иҭаххандаз, зегьы жәларыкны шәишон. Амала, ишәиҭаз ашәыкәқәа рыла шәԥишәарц азы хаз-хазы шәишеит. Ус анакәха, абзиарақәа рҿы шәеицлабла. Аӷыхәтәан зегьы шәахьыхынҳәуа Аллаҳ иахь ауп. Насгьы Уи, иеимакуа ииажәго азӷаарақәа зегьы шәзеиҭаҳәаны, дагьшәықәызбоит.*

49- *(Абас ауп ишудаҳӷаз): Урҭ рыбжьара Аллаҳ илбааигаз ала азӷаарақәа збала. Дара ртԥахрақәа урыцымныкәан, насгьы угәуҟеаныз, Аллаҳ иузылбааигаз рыхәҭак ала уԥышәара рҟеазкны, удырҟьаларц иаламгааит. Иузбаз рыдрымкылакәа иуԥырӷны ицар, иудыруазааит, Аллаҳ ргәырԥсақәа рымшала урҭ гәаҟрак иҭаиргылоит. Артҭ реиҳарамык, хымԥада имҿахкьаны иҟоу уааԥ.*

50- *Урҭ абыржәгьы ааанза излазбоз ртԥахума? Хьаҳәа-ԥаҳәада иазхазӷо рзы Аллаҳ иаасҭа иеиҕьны изызбаша дарбану?*

51- *Уа азхаӷаҿцәа! (азхаӷаҿцәа аҕас ирызныкәо) ауриацәеи ақьырсианцәеи ҿызцәас ишьҭышәымхын. Урҭ дара дара иеиҿызцәоуп. Шәыбжьара урҭ ҿызцәас ишьҭызхыз, хымԥада ихатԥагьы дара дреиԥшхоит. Аллаҳ ари аҿыза агәымбылԥьбаҿцәа аиашахь икылигом.*

52- *Абас, згәы хәаԥсоу ауаа: «Иҟалаша ҳәа крыжәдыруама, атԥагылазаашьа аҟеаԥсахны хлымзаахк ҳақәшәар?» ҳәа уи агәымбылԥьбаҿцәа рыбжьара еибарыҿуа ишрылоу убартԥахоит. Амала, Аллаҳ, иааигәаны ииаираки гәытԥбааракн ратәеишьар, мамзаргьы дӷак ритԥар, усҟан ргәы иҭарӷәахыз ахәаԥсара амшала «ҳанаԥьалбеит, иҟаҳӷеи ҳара?» ҳәа ршьамхы адырсуеит.*

53- *(Усҟан) азхаӷаҿцәагьы иԥьашьаны абас рҳәоит: «Абартҭ ракәзамзи, Аллаҳ иҟаԥхьа ҕыҕәҕәала иқәны, ҳартҭ азхаӷаҿцәа ишҳацу атәы зҳәоз? Абар лӷшәас ироуз; рԥьабаақәа зегьы башаханы, ацәыз зоуз иреиуахеит».*

54- *Уа азхаҿцәа! Шәыбжьара здин аанзыжьыз ауаа (ирдыруазааит), Аллаҳ урҭ рхаҭыҵан убас жәларык ааигоит, Аллаҳ дара бзиа ишибо еиҵшҿаҟьа, даргьы Аллаҳ бзиа дырбалоит. Урҭ, азхаҿцәа рҽаҵхьа иҟәымшәышәны ишыҟоугьы, азхамҿцәа рҽаҵхьа иҳәҳәоуп, ахьз-аҵшагьы рымоуп. Аллаҳ имҭа азгьы иқәҵоит, зәыр гәыбҳан риҭар ҳәагьы ишәазом. Абри, Аллаҳ ираҭәеишьаз ауп. Уи, изиҭаху ианеишьоит. Аллаҳ иаҭәашьареи идырреи кырза иҭбааup.*

55- *Шәарҭ, шәусҟәа знапы ианышәҿаша, насгьы шәыхьчаҿҿаҟьа, Аллаҳ маҵара иоуп, (насгьы) иҵааимбар иоуп, (насгьы) Аллаҳ идҿаҟәа рыҽрыҭаны, анамаз зкуеи азеҟьаҭ зҭиуа азхаҿцәеи роуп.*

56- *Дарбанзаалак, Аллаҳи, уи иҵааимбарҵәеи, азхаҿцәеи ҭызас ишьҭызхыз ирдыруазаит, Аллаҳ идгылаҿцәа, ҳәарада, аиааира згаз рхаҭаҵсаҭаҟәа роуп.*

57- *Уа азхаҿцәа! Шәара шәаҵхьа ашәҟәы зыҭаҟәаз рҟынтә, шәдин ҿәылызхуеи, азхамҿцәеи ҭызас ишьҭышәымхын. Шәарҭ шәазхаҿцәазар, Аллаҳ иҽагылара шәеацәыхьчаны уи ихьчара шәеаҿашәкы.*

58- *Шәарҭ, анамаз ахь ааҵхьара аныҟашәҿалак, урҭ, уи ҿәылхны иалахәмаруеит. Ҳәарада, ари зыхҟьо, зыхшыҭ назам жәларыкны иахьыҟоу азоуп.*

59- *Убас раҳәа: «Уа ашәҟәыуаа! Шәарҭ абриазы ҳашәҭахымхозар акәхап; ҳара, Аллаҳ маҵареи, иаҳзылбааигази (Аҟәырҟан), уаанза иаҳзаашьҭызи (иҵшьоу егьирҭ ашәҟәҟәа) ахьазхаҳҿо азоума ҳзышәгәамҵхо? Шәара шәакәзар, шәеиҳарҭык шәымҭахҟьаны иҟоу ауаа шәоуп».*

60- *Убас раҳәа: «Сара, Аллаҳ иҽаҵхьа, зегьы раасҭа иеицәоу аҭагылазааша шәсырдыррыма? Урҭ, Аллаҳ дзыҟәшәиизи, игәыҵжәара иаҟәшәази, зыҭныҿҟантәи амаамынҟәеи аҳәаҟәеи згәылихызи, аҭыстаа имҿахырхәози роуп. Убартҭ ртҭыҵ, зегьы раасҭа ицәгьоуп, урҭ амҭа иаша кырза иацәхҟьалаз ауаа роуп».*

61- *Артҭ ауаа, шәааигәара ианааилак, «иазхаҳҿеит», рҳәоит, аха Аллаҳ урҭ ргәы иҭарҿәахуа (азхамҿара) ибзиазаны идыруеит.*

62- *Урҭ реиҳарҭык агәырҵсаҽы, аиҳараҽы, изҟәиҭым афараҽы ишеиҵхныҭло убартҭоуп. Иҿабыргыҿаҟьаны, иҟарҿаҟәо шаҟа ицәгьоузеи!*

63- *Рдинуааи, рҿарауааи, абартҭ ауаа, иаҟәнагам ажәа аҳәареи, изҟәиҭым афареи иацәырыхьчондаз! (амала иабаҟоу!) Урҭ иҟарҿаҟәо шаҟа ицәгьоузеи!*

64- *Нас, ауриацәа, «Аллаҳ инапы ҽаҳәоуп» (дкаҷбеиуп) рҳәоит. Ирҳәо ажәа амшала рхаҭаҟәа рнапҟәа ҽаҳәазааит, ашәиҵхьызгьы иаҟәшәааит! Маҵ! Уи иҭнапыкгьы аартуп, ишиҭаху иуиҭоит. Иҿабыргыҿаҟьаны уара, Унцәа иҟынтә иузылбааз (Аҟәырҟан), урҭ реиҳарҭык арбыжкны разхамҿарагьы еизнарҳауеит. Ҳара урҭ рыбжьара, акаамеҭ амш аҭенынза ицаша аиҳареи агәаҳи бжьаҳҿеит. Иарбан аамҭазаалак аибашьразы мцак еиҟәырҿар, Аллаҳ уи иеихәлаирцәоит. Урҭ адунеиаҽы ацәгьаршра аҵшьгаразы иҭуеит. Аллаҳ, аиҽакшаҿцәа бзиа ибазом.*

65- *Дара ашәҟәыуаа ишахәҭоу ала иазхаҷаԥцәаханы Аллаҳ иҽагыларагьы ԥеаԥцәырыхьчандаз, усҟан, ҳәарада, урҭ рыԥцәгьараԥҟәагьы хаҳԥон, меигзарахда аразҟы ахьыҟоу ԥьанаҭгьы иҭаҳҵон.*

66- *Урҭ, Ҭореи Инԥьили, насгьы рынԥа иҟынтә ирзылбаази (Аҟәырҟан) ишахәҭоу иаԥныҟәондаз, ҳәарада, рхыхь аҟынтәгьы, рыҵаҟа аҟынтәгьы ирфаша арызҟы имаԥымкәа ироуан. Урҭ рыбжьара зегьдарароуп, ишәаны-изаны иныҟәоу, иахызмырҟьо гәыԥԥык ыҟоуп. Аха реиҳараԥык иҟарҵаԥәо шаҟа ицәгьоузеи!*

67- *Уа аԥаимбар! Унԥа иҟынтә иузылбааз гхада ирылаҳәа. Уи ҟаумҵар, унапы ианиҵаз аԥааимбарра узынамыгзеит ҳәа уԥхьазахоит. Аллаҳ, уара ауааԥсыра зегьы урԥәихьчоит. Ҳәарада, Аллаҳ, азхамҵаԥцәа рхыԥәкы наигзазом.*

68- *Убас раҳәа: «Уа ашәҟәыуаа! Ҭореи Инԥьили, насгьы шәара ишәзылбаази (Аҟәырҟан) ишахәҭоу ала иазхаҵаны, аԥҟараԥәа нашәмыгзакәа, Аллаҳ иҽаԥхьа ҳаҭыр ҳәа акагьы шәыԥәымкәа, адин аганахьалагьы шәзыԥәгәыгуа ҳәа акы шәымазам». Иҵабыргыҵәҟьаны, уара унԥа иҟынтә иузылбаагоу абри Аҟәырҟан, урҭ реиҳараԥык рахырҟьареи разхамҵареи иаԥнаҵоит. Аха, абри амшала уара урҭ азхамҵаԥцәа урызхьааны улахь еиԥәумҵан.*

69- *Ирҭахызар, иазхаҵаԥцәазааит (иԥсылманцәазааит), ирҭахызар, ауриаԥәеи, асабиитԥәеи, аԥьырсианцәеи ireиуазааит, иҵабыргыҵәҟьаны Аллаҳи нарԥәытәи амши азхаҵаны, иашарала зхы мԥаԥызгаз рзы иарбанзаалак ашәарҭа ҳәа акагьы ыҟазам. Урҭ рылахьгьы еиԥәылазом.*

70- *Ииашаҵәҟьаны, Исраил иԥаԥәа (абри аганахь ала) ажәа ҕҕәа рымхны имаԥԥымкәа аԥааимбарԥәа рзынаҳашьҭхьан. Амала, дарбан ԥааимбарзаалак, рыԥсы иаҭахым ак рыдызгалаз, ԥыҭԥык амԥхәаԥы ҳәа ирҽагылеит, ԥыҭԥыкгьы ҭадырхеит.*

71- *Абас ахьыҟарҵо азы гәаҟрак ишаԥәшәаша иазымхәыцкәа, илашәызшәа идагәазшәа, рхы мԥыԥыргеит. Насгьы, Аллаҳ урҭ ахьхәра раҭәеишьеит, раҭамзаарагьы идикылт. Аха, еиҭах реиҳараԥык илашәызшәа, идагәазшәа иааԥәгылахт. Аллаҳ, урҭ ируа иҟарҵо ишахәҭоу ала избо иоуп.*

72- *«Мариам лԥа Аҽыхыԥ Аллаҳ иоуп!» зҳәаԥәаз хымԥада иазхамҵаԥцәахеит. Аҽыхыԥ иакәзар, уаанӡа абас реиҳәахьан: «Уа Исраил иԥаԥәа! Сареи шәареи ишәынԥәоу, Аллаҳ маԥара шәимҵахырхәа. Дарбанзаалак азәы Аллаҳ иваҟәылара аԥшьигар, Аллаҳгьы хымԥада ԥьанаҭ ҳарамс изыҟаиҵоит. Уи хыҵакыртас иоураны иҟоу амԥа ауп, насгьы агәымбылԥьбаԥы дарбанзаалак ԥхырааԥык диоузом».*

73- *Иҵабыргыҵәҟьаны: «Аллаҳ, хазәк рҟынтә ахԥатәи иоуп» зҳәаз, иазхамҵаԥцәахеит. Избанзар, анԥа ида уаҳа анԥа дыҟазам. Ирҳәо иахьымхәыр, урҭ рыбжьара, абас мапкра иаԥәхьамҵуа, хьаала иҭәу рыԥҳарак иаԥәшәараны иҟоуп.*

74- *Ус анакәха, абыржәгьы Аллаҳ иҽаԥхьа аҭамзаара шьҭаӷьаны, иранаижьырц имыҳәаҭо? Уи агәырԥсаӷәа кырҭа иуаназыжьуа, кырҭагьы урыцҳазшьауа иоуп.*

75- *Мариам лԥа Аҽыхыѡ, дԥааимбар маҵароуп. Иара иаԥхьагьы аԥааимбарҵәа иагьаѡы мѡасхьан. Уи иангьы, ииашаӷәкьоу, Аллаҳ идӷа иахымԥоз, аламыс ҕәҕәа змаз ԥҳәыск лакәын. Рѡыцьагьы (агьыртӡ ауаа реиԥш) акрырфон. Уахәаԥш, уи ҳажәаӷәа аршаҳаҭгаӷәа рыла ишеиҭаххәо, амала урҭ, зегьдарароуп рхы жьаны аиаша ицәхьаӷны ирѡашьоу иашьҭаныкәоит.*

76- *(Уа Муҳаммед!) Убас ҳәа: «Аллаҳ даанижьны, ахәартӡагьы аԥхастӡагьы шәыҭара иаӷәитым шәрымӷахырхәоума? Аха Аллаҳ, зегьы ишахәҭоу ала изаҳауа иоуп, ишахәҭоу алагьы издыруа иоуп».*

77- *Убас ҳәа: «Уа ашәкәыуаа! Шәдин аӄны, аӷабырг аҳәаа шәахыӷны иахшәмырӄьан, насгьы уаанҭа имѡахӄьаз, имаҷымкәа ауаагьы мѡахызӄьаз, уажәагьы амѡа иаша иацәыхӄьаны иӄоу ауаа, рҭахрӄәеи ргәаҳәарӄәеи шәрыцымныӄаан».*

78- *Исраил иԥацәа рыбжьара имапкыѡцәахаз, урҭ Дауди, Мариам лԥа Иасеи ражәаӷәа рыла ишәиин. Урҭ иаадырԥшыз аҽагылареи ахырӄьареи амшала акәын.*

79- *Урҭ ҵәгьарак иаҽыз ҭәыр дахьдырхәырц рҭахымызт. Ииашаӷәкьаны, изҽыз аусӷәа шаӄа ицәгьази!*

80- *Урҭ реиҳараѡык, азхаӷаѡцәа ракәымкәа, мапкыѡцәа ѡызцәас ишышьҭырхыз убоит. Ииашаӷәкьаны, рхатӡаӷәа нарцәыӄа инеиаанҭа, рыхьз ала инарышьҭуа; Аллаҳ агәаӄра изҭаиргылаша рхымѡаԥгашьаӷәа шаӄа ибааԥсузеи! Урҭ, агәаӄра аѡныӷӄа наунагҭа иаанхоит.*

81- *Амала, Аллаҳи, иԥааимбари, уи изылбаази (Аӄәырӄан) азхарӷандаз. Урҭ (азхамӷаѡцәа) ѡызцәас ишьҭырхҭомызт. Аха реиҳараѡык, усгьы имѡахӄьаз роуп.*

82- *(Уа Муҳаммед!) Иӷабыргыӷәкьаны, азхаӷаѡцәа аиҕара рзура аӄны, ауриацәеи, Аллаҳ иваӄәылара аԥшьызго ауааи, зегь раасҭа ишыцьбароу убартӡоуп. Азхаӷаѡцәа зегь раасҭа бзиабарала ирзааигәаны иуԥылогьы, «Ҳартӡ ҳҟьырсианцәоуп» зҳәо шраӄәу убартӡахоит. Избанзар, рыбжьара амонахцәеи, аԥшьаѡцәеи ыӄоуп. Урҭгьы аԥагьара злам уааԥ.*

83- *Урҭ, аԥааимбар изылбаагоу (Аӄәырӄан) ианазызырѡлак, аиаша ахьырдыруа амшала рылаҕырзӄәа рыбла ишыхчыло убартӡахоит. «Уа ҳанцәа! Уазхаҳӷеит. Уажәашьҭарнахыс ашаҳаҭцәа ҳархыԥхьазала» рҳәоит.*

84- *«Ҳанцәахәы, ауаацӄьаӄәа ҳрылакны ҵьанатӡ ҳҭеиӷап ҳәа ҳашгәыҕуа, Аллаҳи иаҳзааигаз аӷабырги изазхаҳамӷари?»*

85- *Ирҳәаз абри ажәа аҵымхәрас, Аллаҳгьы урҭ наунагҭа изҭанхаша, зыѡныӷӄа азиасӄәа зҭысуа аҵьанатӡӄәа ҳамҭас иритӡоит. Абри, абзиара ӄазӷо ирҳамҭоуп.*

86- *Амала, мапкыѳцәеи, ҳажәаӷәа имцны изыԥхьаӡои ракәзар, урт ԥьаҳаныԥуаа роуп.*
87- *Уа азхаӵаѳцәа! Аллаҳ, шәара ишәзыҳалалитәызи, ицӷьоу ачаӷьаӷәеи, шәхазы ҳарамс иҟашәымӵан. Аллаҳ ишәзаԥиӵаз аҳәааӷәа шәырхымсын. Избанзар, Аллаҳ аҳәаа иахысуа бзиа ибаӡом.*
88- *Аллаҳ ишәатәеишьаз рҟынтә, иҳалалны, ибзианы, ицӷьаны ишәфа. Иазхашәӵо Аллаҳ иҽагылара шәеацәышәыхьча. Избанзар шәара, иӵабыргыӵәҟьаны шәазхаӵаѳцәаӷәоуп.*
89- *Аллаҳ, машәыршәа ишәҽыӵҟьаз аӷәрӷәа рымшала атәакԥхыӷәра шәыдиӵом. Амала, идырны иҟашәӵо аӷәрӷәа рзы атәакԥхыӷәра шәыдиӵоит. Ус анакәха, уи аѳыза аӷәра ацымхәрас, шәтәаацәа кыршырҽашәӵо еиԥш, жәаѳык арыцҳацәа рызхара рҽашәӵа. Мамзаргьы, матәаала иеилашәҳәа, мамзаргьы тәык ихы даӷәитәышәтә. Абартӷәа злымшазгьы, хымш дычгароуп. Абас еиԥш шәыӷәны, ианышәзынамыгзалак, шәыӷәра ацымхәрас иҟашәӵаша абри ауп. Шәанӷәлак инашәыгза. Аллаҳ, шәихатәабурц азы, иажәаӷәа абас ишәеилиркааueит.*
90- *Уа азхаӵаѳцәа! (Ахшыѳ зхәаҽуа) арыжәтәи, амаца асреи, (амӵахырхәаразы) иргылоу ахаҳә баҟаӷәеи, аҟәыдырԥаратә хыцӷәеи уҳәа, зегьы аѳыстәаа иус ҟьамсарӷәа роуп. Убартӷ шәырцәыхараханы ахеиӷәырхара шәҽашәыхьыгза.*
91- *Аѳстәаа, арыжәтәи амацеи рыла шәыбжьара аиӷареи агәаӷи бжьаӵәны, шәартӷ Аллаҳ игәалашәареи анамази шәацәыԥхьеикыр итәаххоит. Уажәшьтә шәаҟәыӵит, ус ами?*
92- *Ус анакәха, Аллаҳ иҳәатәаҟны шәааи, аԥааимбар иҳәатәаҟны шәааи, Аллаҳ иҽагылара шәеацәышәыхьча. Мамзар, ҽыцха шәааҳәыр, ижәдыруазааит, ҳара ҳацҳаражәҳәаѳ дӵәны инапы иану, иаартыӵәҟьаны иҟоу шәылаҳәара ауп.*
93- *Иазхаӵаны аус цӷьаӷәа назыгзо ауаа; ирамхаҟаӵаз агәыԥсаӷәа ирзыхьааua, Аллаҳ иҽагылара рҽацәыхьчаны, реиҳагьы дазхаӵаны, иӵагьы аус цӷьаӷәа нагзаны, абзиарӷәа аныҟарӵалак, уаанза ирамхаҟаӵаз агәыԥсаӷәа рзы аҽыԥныҳәа роузом. Аллаҳ, абзиара абырсҟак зҽазтәаз, насгьы ихатә дырбозшәа зхы мѳаԥызго ауаа бзиа ибоит.*
94- *Уа азхаӵаѳцәа! Ииашаӵәҟьаны, Аллаҳ, шәнапӷәеи шәыԥсаӷәеи зыхьзаша ашәарахӷәа рыла (шәарыцара азин аншәымам аамтәазы) шәԥышәаны, ауаа дахьырымбогьы иара ицца̀шәо далхны дцәыригоит. Дарбанзаалак абри аҟны аҳәаа дахысыр, хьаала итәу гәаҟрак изыԥшхоит.*
95- *Уа азхаӵаѳцәа! Иҳрам анышәшәу ашәарах шәымшьын. Дарбанзаалак, иҳрам шишәу шәарахк цасҳәа ишьыр, уи ахьырхәра ҕәҕәа дӷәшәоит. Ари ахьырхәра: Ҟьааба ҳамтәас иеитәарц азы иршьуа ашьтәа иадукылаша, шәыбжьара ѳыцьа ауаа зыӷәшаҳәтҳо затәк, мамзаргьы арыцҳацәа рызхара аҟаӵареи, иаӷәнагау ачгара анагзареи ауп. Абри иҟаиӵаз ахәымгара агьама зеиԥшроу ибарц азын оуп. Аллаҳ, уи ихтәысыз*

ианаижьхьеит. Амала, дарбанзаалак абри аҩыза даҽазнык иамхаҟаӷар, Аллаҳ уи иҟны ишьа иуеит. Аллаҳ ихьаҳәа-ԥаҳәадоу амчра дақәитԥ, зшьагьы зуа иоуп.

96- *Шәара шәзыҳәангьы, амҩасыҩцәа рзыҳәангьы, ахныҟәгара азыҳәангьы, амшын аҟны ашәарыцареи, амшын аалыӷқәа рыфареи ишәзыҳалалны иҳаԥхьазеит. Зҽаԥхьа шәеизараны шәыҟоу Аллаҳ иҽагылара шәҽеацәышәыхьча.*

97- *Аллаҳ; Қьааба, ҳатԥыр зқәу ҩнны, ауааԥсыра имшәа-имырҳа иеиқәшәаны иахьеибадырша, зегь рыла пату зқәырӷаша тыԥны, насгьы рдини, рдунеитә ԥстԥазааареи ашьапы иқәзыргылаша акны иԥхьазеит. Абри, ажәҩанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Аллаҳ ишидыруа, шәаргьы ижәдырырц азоуп.*

98- *Ижәдыруазааит, Аллаҳ ихьырхәара кырза ицәгьоуп, амала кырзагьы данажьҩуп, дрыцҳашьаҩуп.*

99- *Аԥааимбар иуалу, аитԥаҳәароуп. Аллаҳ шәара ишәмырзаз шидыруагьы, ишәыраргамазгьы идыруеит.*

100- *(Уа Муҳаммед!) убас ҳәа: «Аҟьашьи ацәгьеи рыла ицқьоуи ибзиоуи иеиԥшзам. Аҟьашьи ацәгьеи ахьырацәоу иԥьаушьозаргьы абас ауп ишыҟоу. Уа зыхшыҩ иақәитԥ ауаа! Аллаҳ иҽагылара шәҽеацәыхьчаны ахеиқәырхара шәҽеахьышәыгза.*

101- *Уа азхаӷаҩцәа! Ианцәыргахалак шәгәы шәзырхьша, шәтԥагылазааша зыруадаҩша иазкны азӷаарақәа шәымтԥин. Аҟәырҟан анышәзылбааua убартԥ ирызкны зӷаарак шәымазар, атԥак шәоуеит. Шәзызӷааша, реиҳарак Аллаҳ уажәшьта усгьы ишәанаижьхьеит. Аллаҳ кырза ишәаназыжьуа иоуп, дагьыццакзом.*

102- *Шәара шәаԥхьагьы жәларык, абри аҩыза азӷаарақәа тԥины, уи ашьтԥахьгьы имапкыҩцәахахьан.*

103- *Аллаҳ; «Баҳире», «Саибе», «Василе», насгьы «Ҳам» ҳәа иҟоу аӷасқәа ииашам ҳәа иԥхьазеит. Амала, мапкыҩцәа Аллаҳ иҽаԥхьа абас амцқәа аԥырӷоит. Уртԥ реиҳараҩык рыхшыҩ аус аузом.*

104- *Уртԥ: «Аллаҳ ишәзылбааигаз (Аҟәырҟан) ашҟа, иԥааимбар ишҟа шәааи» ҳәа анрарҳәалак: «Ҳабацәа зықәныҟәоз адин ҳара иҳазхоит» рҳәоит. Аха, рабацәа акы рзымдыуаны амҩа иаша иқәымныҟәозаргьы, убас акәхоума?*

105- *Уа азхаӷаҩцәа! Шәара шәхы шәыриаша. Шәартԥ амҩа иаша шәанызар, имҩахҟьаз дзышәԥырхагахазом. Зегьы шәахьыхынҳәуа Аллаҳ ишҟа ауп. Усҟан, Аллаҳ иҟашәӷаз зегьы шәзеитԥеиҳәоит.*

106- *Уа азхаӷаҩцәа! Шәуазәы иԥсра ааигәаханы иуасиатԥ аниҳәаша, шәыбжьара аиашара иқәныҟәо, ҩыцьа шаҳатс ишьтԥихааит. Амала, амҩа шәықәны, аԥсра шәақәшәар, ишәзааигәам ҩыцьа ауаагьы рышаҳатра ҟалоит. Рганахьала агәҩара шәызцәырӷыр, анамаз кра азы иаанкыланы, насгьы Аллаҳ ихьзала: «Аллаҳ изы ҳашаҳатра ҳӷәахуам, кыр ҳӷәахуазар, ҳәарада, агәырԥса зырҳаз ҳарҩызахааит» ҳәа ишәырқәы.*

107- *(Амала наҟ-наҟ) артԥ рҩыцьа амц шырҳәаз еилкаахар, усҟан аԥхастԥа зоуз рганахь ала даҽа ҩыцьа дара ртԥы аанкыланы: «Аллаҳ ихьзала ҳқәуеит,*

ҳара ҳашаҳатра, ҳаарада, урҵ раасҵа иӷабыргуп. Ҳара аиаша ҳаҷрамгылазеит. Избанзар, усҟан хымҵада, агәымбылҵьбаԥцәа ҳарԥызахон» ҳәа ҵоуба руеит.

108- *Ари аԥыза ахымԥаҵгашьа, рышаҳатра ишахәҵоу инарыгзарц, ианҟәы ашьҵахьгьы рыҟәра аҵсҵынхаԥцәа ирыдрымкылар ҳәа ишәаны агәҵынчымра рнатарц азы еиҳа еиҷьуп. Аллаҳ иҽагылара шәеацәышәыхьча. Аллаҳ идӷаҟәа назмыгзаз ажәлар, аиашарахь икылигазом.*

109- *Аллаҳ, иҵааимбарцәа зегьы еизганы: «Шәара шәышьҵахь шәааԥхьара иабанза ацныҟәеи?» ҳәа данразӷааша, урҵгьы: «Ҳара иарбанзаалак дыррак ҳамам, амазаҟәа ишахәҵоу ала издыруа уара зазәык уоуп» ҳәа аҵак аныҟарӷаша амш шәазхәыц.*

110- *Уи амш аԥены, Аллаҳ убас иҳәашт: «Уа Мариам лҵа Иаса! Уареи, уани, ишәыстаз аразҟы шәгәалашәыршәа. Уара, ацқьа ила (Гаврил) ацхыраара устахьан. Агара уангаразгьы, уанеизҳагьы, ауаа урацәажәон. Уара, ашәҟәи, аҟәыҷареи, Ҭореи, Инҵьили усырӷахьан. Сара иҟасӷаз азин ала, аҳәынӷәа аҟынтә аӷыс иеиҵшу ак ҟаӷаны аԥныӷка уҵатәҳәон, сара иҟасӷоз азин алагьы уи иаразнак иҵсаатәхон. Еитах сара иустаз азин ала, алашәреи, аҷра чымазареи ухәышәтәуан. Сара иҟасӷоз азин ала аҵсцәагьы бзаутәуан. Уара, Израил иҵацәа аҵьашьахәҟәа аныдуырба аамҵазы, саргьы дара рҟынтә уҵсы анҷыс, урҵ рыбжьара иҟаз мапкыԥцәа «Ари иаартыӷәҟьаны лаҵшхырҵароуп» рҳәахьан.*

111- *Насгьы «Сареи сыҵааимбарцәеи азхашәӷа!» ҳәа умаӷаҵцәа (апостолцәа) ргәы итасҳәан. Урҵгьы: «Уазхаҳӷеит. Ҳаргьы ҳшыҵсылманхаз азы шаҳатра ҳазуы» рҳәахьан.*

112- *Аамҵак азы уԥызцәа: «Уа Мариам лҵа Иаса! Унцәа ҳара ҳзы ажәԥан аҟынтә еишәак изылбаагоума?» анырҳәа, Иасагьы: «Шәарҵ шәазхаӷаԥцәазар, Аллаҳ иҽагылара шәеацәышәыхьча» ҳәа реиҳәеит.*

113- *Урҵ: «Убри афатә ҳфап, ҳагәҟәа ҳартәып, уаргьы аиаша шҳауҳәо еилаҳкаап, насгьы зыблала ибаны шаҳатра азызуз ҳреиуахап» рҳәеит.*

114- *Мариам лҵа Иасагьы абас иҳәеит: «Уа с-Аллаҳ! Уа Ҳанцәахәы! Ҳара ажәԥан аҟынтә убас еишәак ҳзылбаага; ааанза иҟазгьы, анаԥс иҟалараны иҟоу рзыҳәангьы, иныҳәаны, насгьы уара уҟынтә иҵьашьахәны иҟалааит. Ҳара аразҟы ҳаҵ. Уара, аразҟы зшо зегьы уреиҷьуп».*

115- *Аллаҳгьы: «Сара уи шәзылбаазгоит. Амала, уи ашьҵахьгьы азәыр мап икыр, убри адунеиаҷы азәгьы изызымуӡ агәаҟра дҵасыргылоит!» иҳәеит.*

116- *Аллаҳ, акаамеҵ амш аԥены абас иҳәараны дыҟоуп: «Уа Мариам лҵа Иаса! Уара уоума, ауааҵыра, Аллаҳ шәиҟәаӷны сани сареи ҳԥыцьа нцәахәыс ҳалышәх ҳәа разҳәаз?» Иасагьы убас иҳәашт: «Уара, агха-ҵха ҳәа иҟоу зегьы уара иуҟәыгоуп. Исыҟәнагам акы аҳәарагьы ҟалашьа змам усуп. Амала, сара уи аԥыза ажәа сҳәазҵгьы, хымҵада, уара иудыруан. Уара,*

сара сгәы иҭоугьы удыруеит, аха сара, уара уҷы иҟоу дыршьа сымам. Ҳәарада, уара амазақәа зегьы ишахәҭоу ала издыруа уоуп.

117- *Сара, урҭ, дӷас исуҭаз маҵара рзеиҭасҳәеит: Саргьы исынҵәахәу, шәаргьы ишәынҵәахәу Аллаҳ шәимӷахырхәа, сҳәеит. Рыбжьара саныҟаз аамҭазы, уи шаҳаҭрагьы азызуит. Амала, сара санрылуга нахыс, хылаԥшԥыс уара маҵара урыман. Уара, зегьы ишахәҭоу ала избо уоуп.*

118- *Урҭ ургәаҟыр, ҳәарада, уара ууааԥсыра роуп. Аха, иранауыжьыргьы, уара амчра иаҟәиҭуӷәкьа уоуп, азбареи аҟәыҷареи урыҟәиҭуп».*

119- *Аллаҳгьы абас иҳәоит: «Иахьа, ауаа иашаҟәа, риашара анрыхәаша амш ауп. Урҭ рзы, зыԥныӷка азиасҟәа зҭысуа, наунагзагьы изҭынхаша аԥьанаҭҟәа ыҟоуп. Аллаҳ, урҭ дырзыразуп, урҭгьы Аллаҳ изыразуп. Ари ҟәҷиара дузҭоуп».*

120- *Ажәԥанҟәеи адгьыли, насгьы урҭ иргәыло зегьы раҳра Аллаҳ маҵара итәуп. Уи, зегьы ишахәҭоу ала имч рыҟәхоит.*

6. Ен-ам (Ашьамаҟа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Арехәааԥхьызҟәа, ажәԥанҟәеи адгьыли зшаз, алашьцарақәеи алашареи аԥызӷаз Аллаҳ изкуп. Абриаҟара ажәааԥҟарақәеи аршаҳаҭгақәеи рышьҭахьгьы иазхазымӷаз, абыржәгьы ахаҳә баҟақәеи (атотемкәеи) Анцәеи иеиҟароушәа ирыдыркылоит.*

2- *Шәарҭ анышә шәалхны, шәаныԥсыша аамҭа аԥызӷаз Иара иоуп. Насгьы уи иҷаԥхьа, иазыԥӷәоу аамҭа (акаамеҭ амш) ыҟоуп. Аха шәарҭ абыржәгьы алак-ԥакра шәаҷуп.*

3- *Уи, ажәԥанҟәеи адгьыли рҟны изаӷәу Аллаҳ иоуп. Шәымазагьы шәаргамагьы идыруеит. (Абзиеи аҵәгьеи рҟынтә) иҟашәӷашагьы идыруеит.*

4- *(Абас ишыҟоугьы) Урҭ, рынҵәахәы иажәааԥҟарақәа рҟынтә (азхамӷаԥцәа) ҳәоук, мамзаргьы ршаҳаҭгак рзымааииааит, ҵасҳәагьы иазхьаԥшзом.*

5- *Иӷабыргыӷәкьаны урҭ, аиаша рхаҭақәа ианырзааизгьы маԥ аҵәыркхьан. Амала хара имгакәа уи иӷәылырхуа зеиԥшроу рбараны иҟоуп.*

6- *Ирымбазеи? Адунеиаҷы дара раԥхьа, шәара ишәаҳамҭаҵ алшарақәа зегьы заҳҭахьаз, ажәԥан аҟынтәгьы меигзарах аҟәа рзылбаашьҭны рыԥнҟәа рыӷаҟа аҟынтә азиасҟәа еиаҳгахьаз абиԥарақәа? Аамҭа анааи, ргәырԥсақәа рымшала адунеи ианыззааратәы иҟаӷаны, рхаҭыԥаны даҷеа абиԥарақәак ааҳгеит!*

7- *Уара ақьаад ианӷаны ашәҟәы рзылбааганы, рхатӡаҟәа рнапала иркызтӡгьы, зегьдарароуп: «Иаартыӷәҟьаны ари алаӡшхырӡароуп!» рҳәон.*
8- *«Муҳаммед (лабҽаба иаҳбашаз) маалықьк дизылбаарымгоз!» рҳәоит. Амала ҳара ус маалықьк дылбааҳгандаз, усҟан рус хыркәшахон, абла ахтыхагьы рмоукәа, акаамет рзыҟалон.*
9- *Иара аӡааимбаргьы дмаалықьны дырзынаҳашьтындаз, хымӡада, уигьы ауаҩӡсы ихаҽсахьала дахьырбо азы, зегьдарароуп иахьатәи рыгәҩарақәа рызцәырӷуан.*
10- *Уара уаӡхьа ирызнеиз аӡааимбарцәагьы иӷәылрхуан, амала рӷәылхрақәа зегьы, дара рзы игәаҟраханы рхы итӡаӡеит.*
11- *Убас ҳәа: «Адгьылтәылаҽы шәнеиааи, насгьы (аӡааимбарцәа) амцҳәара рыдызкылаз рӷыхәтәа зеиӡшрахаз шәнахәаӡш!»*
12- *Ажәҩанқәеи адгьыли рҟны иҟоу зегьы зтәыда? ҳәа уразӷааны, «Аллаҳ итәуп!» ҳәа раҳәа. Уи, алӡха аарӡшра ихы иадиӷахьеит. Шәартӡ, хырӡашьа змам уи акаамет амш аҩны, хымӡада, шәеидикылоит. Зхы аӡхастӡа итӡазыргылаз ауаа роуп абри азхазымӷо.*
13- *Аӷхи амши иргәылоу зегьы иара итәуп. Уи, зегьы ишахәтӡоу изаҳауа иоуп, ишахәтӡоугьы издыруа иоуп.*
14- *Убас ҳәа: «Ажәҩанқәеи адгьыли ыҟамкәа изшаз, кыршуҽеиӷогьы крызымфо Аллаҳ ида даҩеазәы иоума тӡынхас ишьтӡысхуа?» Убасгьы ҳәа: «Сара, зегьы раӡхьаза Аллаҳ сыҩеистӡарц (сыӡсылманхарц) исыдӷоуп, насгьы Аллаҳ иваҟәылара аӡшьызго уреиуамхан!» (ҳәа саҳәоуп).*
15- *Убас ҳәа: «Сара, Сынцәахәы сиҽагылар, иашаӷәҟьаны игәытҟьагоу уи амш, (акаамет амш) агәаҟра саӡәшәоит.*
16- *Уи амш аҩны агәаҟра иацәаз, иашаӷәҟьаны Аллаҳ иихьчаз иоуп. Иаартыӷәҟьоу ахеиқәырхарагьы убри ауп.*
17- *Аллаҳ, уара ӡхастӡак уитӡар, иара ида изырҩеиша дыҟазам. Амала бзиарак уақәиршәаргьы, (уи шьтӡахьҟа иумызхша дзыҟалом). Ҳәарада уи зегьы дрыӷәитӡуп.*
18- *Уи иишаз ауааӡсыра рыҟны, зегьы дрыӷәитӡуп. Уи, азбареи аҟәыҕареи дрыӷәитӡуп, зегьы рызбахә здыруа иоуп.*
19- *Убас ҳәа: «Иарбан шаҳатӡроу зегьы ареиҳау?» Убас ҳәа: «(Сышӡааимбарӷәҟьоу азы) шәареи сареи ҳабжьара Аллаҳ дшаҳатӡуп. Абри Аҟәырҟан, шәареи изыхьзаз ауааи, ргәырҩеанӷаразы сара исзылбааит. Мамзар шәара, Аллаҳ ида даҩеа нцәахәқәак шыҟоу шаҳатӡра рзыжәуама?» Убас ҳәа: «Сара уи азы шаҳатӡра сызуам». Еитӡах иҳәа: «Уи, хымӡада иазәыку Аллаҳ иоуп, сара уи иваҟәыларазы иаӡшьыжәгаҟәаз зынза сырцәыхароуп».*
20- *Дара ашәҟәы заҳтӡаҟәаз рӡацәа шырдыруа еиӡшӷәҟьа, уи (Аллаҳ иӡааимбаргьы) дырдыруеит. Амала зхы ӡхастӡазтәуа ауаа ыҟами, убартӡ иазхарӷом.*

21- *Имцу ажәаҟәа рыла, Аллаҳ ахьыз ихызӷаз, мамзаргьы уи иажәаҟәа амц рыдызкылаз раҟара игәымбылцьбаԥу дарбану? Ҳәарада, агәымбылцьбаԥцәа ахеиҟәырхара изахьзом!*

22- *Иухаумыршҭын, уи амш анааилак, зегьы еидаҳкылоит; насгьы Аллаҳ ивашәылара аԥшьызгаз рахь: «Иабаҟоу урҭ, Аллаҳ ивашәырҟәылаҟәаз?» ҳәа ҳразӷаауеит.*

23- *Нас, урҭгьы рхы ариашаразы «Ҳанцәахәы Аллаҳ иныс, ҳара увашәылара аԥшьызгоз ҳреиуазамызт!» ада уаҳа акы аҳәара рылшазом.*

24- *Уахәаԥш, абыржәгьы рхы иаҷәгыланы амц шырҳәо, насгьы (инцәахәуп) ҳәа иаԥшьыргаҟәазгьы урҭ рхала иааныжьны ишызыз!*

25- *Урҭ рыбжьара, уара (Аҟәырҟан уанаԥхьо) иузызырԥҟәогьы ыҟоуп. Аха, уи рзеилымкаарц азы рыгәҟәа аԥарда ахҟьаны, рлымҳаҟәагьы ахьанҭара аҳҭахьеит. Урҭ, уажәшьҭа иагьа аршаҳаҭгеи, аԥьашьахәи рбаргьы иазхарӷазом. Уимоу, урҭ азхамӷаԥцәа, уара ианузааилак: «Ари Аҟәырҟан ажәытәуаа иаԥшьыргаз алакә ада уаҳа даҽеакы акәзам» ҳәагьы иумаркуеит.*

26- *Урҭ, ауааԥсыра Аҟәырҟан иацәыхарахартә иҟарӷоит, рхаҭаҟәагьы иацәыхарахоит. Абас ала, рхы ашәаартҭа иҭадыргылоит, аха уи иеилзыргаша ахшыԥ рымам.*

27- *Урҭ аӷыхәтәааны, амца аҷаԥхьа игыланы «Ах! даҽеазнык адунеи ахь ҳзыхынҳәны, даҽеазнык ҳазшаз иажәаҟәа ҳарҷамгылакәа иазхазӷаз ҳреиуазҭгьы!» ҳәа шырҳәо убандаз!*

28- *Маԥ! Уаанза ирзоз (ргәырԥсаҟәа) зегьы ирбартахеит. Еиҭах адунеи ашҟа изыхынҳәыргьы, уаанза иҟашәымӷан ҳәа ираҳәааз зегьы даҽеазнык иҟарӷоит. Избанзар, урҭ иӷабыргыӷәҟьаны имцҳәаԥцәоуп.*

29- *Урҭ, (адунеи аҟны иагьараан) «Ԥстҭазаарас иҟоу – адунеиаҟны иҳамоу ауп, ҳара, даҽеазнык ҳаԥсы ҳхалараны ҳаҟазам!» ҳәа рҳәалон.*

30- *Амала, рынцәа иҷаԥхьа ианнарго аамҭа убондаз урҭ! Аллаҳ: «Ари, (аитаира) ииашаӷәҟьазма?» ҳәа данразӷаалакь, даргьы: «Ҳанцәа иныс иашоуп!» рҳәоит. Аллаҳгьы: «Ус анакәха, шәмапкра иалӷшәаны уажәы уи агәаҟра агьама жәба!» ҳәа реиҳәоит.*

31- *Аллаҳ иҷаԥхьа ишнанагаша, имцны, ихыҭҳәааны изыԥхьазаз, иашаӷәҟьаны ацәыз зоуз роуп. Аӷыхәтәан, акаамеҭ амш иаалырҟьаны иааиныianрыдгылалак, ргәырԥсаҟәа рҟәаҟәа иныҟәӷаны: «Адунеиаҟны абзиара ахьаҳзыҟамӷаз азы шаҟа ҳрыцҳаузеи!» ҳәа ршьамхы адырсраны иҟоуп. Иӷабыргыӷәҟьаны, рҟәаҟәа иԥу аидара шаҟа ибааԥсузеи!*

32- *Ижәдыруазааит, адунеитә ԥстҭазаара, ахәмарреи баша аамҭа ахгареи ада уаҳа даҽеакы акәзам. Аллаҳ, гәык ала ихаӷгыланы, иҷәгыларагьы зҽеацәызыхьчаз нарцәытәи рыԥстҭазаара хымԥада еиҳа иеиҷьуп. Абыржәгьы шәыхшыԥ азымцазои?*

33- *Урҭ ражәаҟәа, иӷабыргыӷәҟьаны уара ушархьааua ҳдыруеит. Аиашазы, хаҭала уара уакәзам изҷәгылоу, Аллаҳ иажәаҟәа роуп ааартыӷәҟьаны маԥ зцәыркуа урҭ агәымбылцьбаԥцәа.*

34- *Иашаҿаҟьаны, уара уаԥхьатәи аԥааимбарцәагьы мыцхәаѳцәас ирыԥхьазахьан. Урҭ, амцхәара рыдкылареи, изыԥдыршәоз агәаҟрԥәеи рычхаит. Аҿыхәтәаны ҳацхыраара рыхьзаны аиааира згазгьы дара ракәхеит. Аллаҳ иажәаԥҟарԥәа зыԥсахша азәгьы дыҟазам. Ҳәарада, аԥааимбарцәа ирызку, иҽырԥшу ахҭысԥәа рыхәҭак рызбахә, усгьы уара иухьзахьеит.*

35- *Урҭ ахьузхьамԥшыз аҟынтә иуцәыхьанҭахазар, иузыҟаҿозар адгьыл аҿаҟа узлалбааша мѳак, мамзаргьы ажәѳан ахь узлахалаша мардуанк ԥшааны, ԥьашьахәык дырба! Аллаҳ иҭаххандаз, хымԥада, урҭгьы аиаша аҟны иеидикылон, ус анакәха, амдырцәа урмеиԥшхан!*

36- *Гәыкала изырѳуа мацара роуп ааԥхьара здызкыло. Аԥсцәа ракәзар, Аллаҳ, урҭ рыԥсы рхаҿаны рнышәынтрԥәагьы ирҭыганы, насгьы иара иахь ирхынҳәуеит.*

37- *Игыланы: «Инцәа иҟынтә ԥьашьахәык изылбаандаз!» рҳәоит. Убас раҳәа: «Ҳәарада, Аллаҳ аԥьашахә шәзылбаагара дԥәитуп». Амала урҭ реиҳараѳык ари рыздырам.*

38- *Адгьыл аҟны иныҟәо арахәи-ашәахәи, ажәѳан аҽы мҿәыжәѳа зманы иԥыруа зегьы, шәара шәеиԥш гәыԥ-гәыԥны инхоит. Ҳара, ашәҟәаҟны акгьы агыжьны иаанаҳмыжьзеит. Аҿыхәтәан, убартҭ зегьы еитҭах рыԥсы рхаҿаны, Рынцәа иҽаԥхьа иеизгахоит.*

39- *Абас шыҟоугьы, ҳажәаԥәа имцны изыԥхьазо, алашьцара иҿахаз адагәацәеи аҽаҳацәеи роуп. Аллаҳ иитҭаху дымѳахиҟьоит, иитҭахугьы амѳа иашахь дкылигоит.*

40- *Убас ҳәа: «Аллаҳ иганахь ала гәаҟрак шәзааир, мамзаргьы акаамеҭ амш ааины иаашәыдгылар, Аллаҳ ида даҽеазәы шәиҳәома? Аҭакс иҟашәҿои? Шәажәа иашазар, ишәҳәа!*

41- *Ҳәарада, Аллаҳ шәиҳәоит. Уигьы (иаҳԥырга ҳәа) шәзызиҳәаз ахлымзаах, игәаԥхар ишәԥыригоит; насгьы шәара, Аллаҳ иваҟәылара шаԥшьыжәгаԥәазгьы аашәахаштуеит.*

42- *Иҿабыргыҿаҟьаны, уара уаԥхьагьы кырза ажәларԥәа ацҳаражәҳәаѳцәа рзынаҳашьҭит. Уи ашьҭахьгьы рхы ларҟәны (Анцәа) иҳәап ҳәа ауадаѳрԥәеи агәаҟрԥәеи иҭаҳаргылеит.*

43- *Абри аѳыза агәаҟра ианаԥҳаршәа, ианамуза ҳганахь рхы ларҟәны, иҳаҳәар акәымзи? Аха, урҭ, рыгәԥәа жәпацәахеит, аѳстаагьы, иҟарҿоз иеиҷьушәа идирбеит.*

44- *Ирзыҟаҿаз агәаларшәарԥәеи агәҽеанҿарԥәеи анырхашҭ, убасҟан ирзаԥаҳҿаз агәаҟрԥәеи, ацәгьарԥәеи аарԥырганы агәашәԥәа зегьы рзааҳартит. Аҿыхәтәангьы ироуз аҭагылазаашьа маншәала амшала, иԥагьаханы ишынхоз инаԥәаҳкит, убри алагьы ргәыҷрԥәа аарцәызит.*

45- *Абас ала, агәымбылԥьбара иаҽыз ауааԥсыра, рдаракәац ааҽахаҳҿәеит. Арҽхәаԥхьызԥәа, жәѳантәылаԥәа рынцәа Аллаҳ изкуп!*

46- *Убас ҳәа: «Аллаҳ, шәлымҳԥәа ирмаҳауа, шәыблакәа ирымбауа иҟаҿаны, шәыгәԥәагьы амҳәыр ааирхар, абартԥәа зегьы Аллаҳ ида дарбан нцәахәу*

ишәызҭыша?» Иубома, аршаҳатҭгаҟәа ганраҵәала ишааҳарԥшуа? Аха, урҭ еиҭахгьы иазхьаԥшуам!

47- *Убас ҳәа: Аллаҳ иргәаҟра, иаалырҟьаны, насгьы иаартыцҟьаны ишәзааир, игәымбылԥьбԥу жәларык рыда уаҳа иԥәзааираны иҟада?»*

48- *Ҳарҭ, аԥааимбарԥәа агәырҕьаԥеҳәашеи агәеанцҟареи рзы инаҳашьҭуеит. Дарбанзаалак урҭ азхаԥцаны рхы дыриашар, дара рзы ашәарҭара ыҟазам. Урҭ ахьаагьы рбазом.*

49- *Ҳажәаԥәа имцны изыԥхьазо ракәзар, рмапкреи рымԥахҟьареи амшала агәаҟра иаԥәшәараны иҟоуп.*

50- *Убас ҳәа: «Сара, Аллаҳ ихазынарԥәа снапаҷы иҟоуп ҳәа шәасҳәом. Сара, амазагьы сыздыруам, смаалыԥуп ҳәагьы сызҳәом. Сара, Аллаҳ исыцеиҳәаз маԥара сыԥәныҟәоит». Еиҭах убас ҳәа: «Илашәуи илашәыми иеиԥшума? Зынза шәазымхәыцзои?*

51- *Рынԥәахәы иҷаԥхьа иеизаны, азцаара иаԥәшәараны иахьыҟоу иаԥәшәо ауаа, уи ала (Аҟәырҟан ала) агәеанцара рзыҟаца. Дара рзы, рынԥәахәы ида, ауагьы абжьаҟазагьы дыҟам, абас ала, агәырԥса рҿаԥәыхьчаны агәаҟра аҟынтә рхы зларыхьчаша мԥак ианылап.*

52- *Иахьеи-уахеи рынԥәахәы илԥха роурԥ азы уи имцаныҳәо ауаа (иҕару, иҭынхадоу азхацԥԥцәа, азхамцаԥәагьы ус иртахуп ҳәа) иԥхаумцан! Урҭ ирызкны уара ҭакԥхыԥәрак шудымло еиԥш, даргьы уара узы ҭакԥхыԥәрак рыдлазом. Ус анакәха, урҭ ԥхацаны агәымбылԥьбԥԥцәа урԥызамхан.*

53- *Ҳара, ауааԥсыра дара-дара рыла иеиԥԥаҳшәоит; «Ҳабжьара Аллаҳ дыззылыԥхаз ауааԥсыра абарҭ роума?» рҳәоит. Аха, Аллаҳ, иҭабуп зҳәо ауаа, еиҳа иеиҕьны изымдырзо?*

54- *Ҳажәаԥҟарԥәа азхазцо уааигәара ианааилак убас раҳәа: «Абзиара шәымаз! Шәынԥәахәы дышәзылыԥхарԥ ихы иадицеит. Иашацәҟьаны, шәыбжьара азәы изымдыркәа ԥәгьарак иамхаҟаца, насгьы дахьхәны ихы ириашар, идыруазааит, Аллаҳ кырза иуаназыжьуа иоуп, иузылыԥхауа иоуп.*

55- *Абас ала, зыԥстазаара зегьы агәырԥса арҳара иазку амапкыԥԥцәа рымԥа еилкаахааит ҳәа, ацабыргԥәеи, урҭ шәзырбо аршаҳатҭгаԥәеи еилырганы ишәзеиҭаххәоит.*

56- *Убас ҳәа: «Аллаҳ ида, шәзымцахырхәаԥәо рымцахырхәара ԥәнагам!» Еиҭах убас ҳәа: «Сара, шәара шәҭахра гьангьашԥәеи, шәыгәԥарԥәеи сызрыцныҟәом, мамзар сымԥахҟьаны, алашарахь икылсыз ауаа сырԥызахазом».*

57- *Убас ҳәа: «Ҳәарада, сара, сынԥәа иҟынтә исоуз иаарту ршаҳатҭгак саԥәгәыҕуеит. Шәара шәакәзар, уи имцны ишәыԥхьазоит. Амала, иаарласны иааирԥ шәыззыҳәо (уи агәаҟра) сара снапаҷы иҟам! Азцаарԥәа зегьы рыҟны збаԥыс иҟоу Аллаҳ маԥара иоуп. Уи, аиаша ҳзеиҭеиҳәоит, насгьы уи, азбаԥцәа зегьы ирейԥьу иоуп».*

58- *Убас ҳәа: «Иаарласны иааирԥ ишәҭахыз уи агәаҟра, сара снапаҷы иҟандаз, ҳәарада, шәареи сареи ҳабжьаратәи аус уажәшьҭа*

ихырқәшахахьазаарын». Аллаҳ, агәымбылцьбаҽцәа реиҳа ибзиазаны идыруеит.

59- *Амаза ацаҧхаҟәа, Аллаҳ иҷоуп иахьыҟоу. Уртӡ, иара ида издыруа дыҟам. Уи, адгьыли амшыни рыҟны иҟоу зегьы идыруеит; Уи, идырра аламкәа бзҭьыцкгьы изкашәом. Уи, адгьыл алашьцарақәа иргәылоу арыц азбахәгьы идыруеит. Азеи аҽеи, иҟоу зегьы иаартны Уи ишәҟәы иануп.*

60- *Уахынла шәыҧсы шәхызхуа (ҧсык иеиҧш шәзырцәо), ҿынлагьы иҟашәӵаз зегьы здыруа; насгьы ишәзыҧӵәоу аамҵа нашәыгзарц азы ашьыжь еитӡах шәыҧсы шәхазӵо (шәаазырҧшуа) Иара иоуп. Аӵыхәтәан, шәыхынҳәрагьы иара ишҟа ауп. Нас Уи, адунеи аҟны шәаныҟаз иҟашәӵақәаз шәзеитӡаҳәаны, шәҷахәы шәҷихуеит.*

61- *Уи, иуааҧсыра рыҟны хьаҳәа-ҧаҳәада амчреи азбареи иаҟәитӡуӵәҟьа иоуп. Шәара шәхылаҧшцәеи, шәыхьчаҽцәеи ракәны, иааҟашәӵо зегьы анызӵо амаалықьцәа шәзынаишьҭуеит. Аӵыхәтәангьы шәыбжьара азәы аҧсра анааилак, ҳаҵҳаражәҳәаҽцәа (адӵа змоу амаалықьцәа) уи иҧсы ааихырхуеит. Уртӡ, рус гхада инарыгзоит.*

62- *Нас, ауааҧсыра изтәыӵәҟьо иахь, Аллаҳ иахь идырхынҳәуеит. Ижәдыруазааит, азбара иара мацара дақәитӡуп, насгьы Уи, зегь раасҵа ирласны зыҳасаб еилзырго иоуп.*

63- *Убас ҳәа: «Адгьыли амшыни рылашьцарақәа рҟынтә (ршәартҵарақәа рҟынтә) шәара шәзыхьчода? (Уи аамҵазы) Иара мазала шәиҳәаны «Абри ашәартҵа ҳалугар, иӵабыргыӵәҟьаны иҵабуп ҳәа уазҳәо ҳреиуахоит! ҳәа шәиҳәон».*

64- *Убас ҳәа: «Убри аҽыза ашәартҵарақәа рҟынтә шәартӡ, Аллаҳ шәҷихуеит. Аха насгьы шәара еитӡах уи иваҟәылара аҧшьыжәгоит.*

65- *Убас ҳәа: «Аллаҳ шәара хыхьынтә (ажәҽан аҟынтә) мамзаргьы шәыӵаҟантә (адгьыл аҟынтә) гәаҟрак шәзаашьҭреи, мамзаргьы шәара шәара шәеиҷакшаны шәуазәы иҟны агьи ишьа ируреи имч ақәхоит». Уахәаҧш, азӵаара агәыцә еилыркаарц азы ҳажәаҟәа ган рацәала ишеитӡаҳҳәо!*

66- *Аха, уара ужәлар Аҟәырҟан шиашазгьы, уи имцны ирыҧхьазеит. Убас ҳәа: «Сара шәара шәзы сыхәдақәӵаҽзам».*

67- *Жәабжьцыҧхьаза ианыҟалаша аамҵак азыҧӵәоуп. Ҳәарада, аамҵа анааилак шәаргьы уи жәбараны шәыҟоуп.*

68- *Ҳажәахәҟәа ирызкны иахәҵоу, иахәҵам ахцәажәара иаҷу анубалак, уртӡ ражәа рыҧсахаанза рааигәара умнеин. Амала, аҽсҵаа иухаиршҵны унеир, ишугәалашәаз еиҧш иаразнак урылӵ, уи агәымбылцьбаҽцәа уаҳа урыдымтәалан.*

69- *Азхаӵаҽцәа рзы, азхамӵаҽцәа ирызкны иарбанзаалак ҵакҧхыҟәрак ыҟазам. Амала ахыхьчаразы уртӡ рылабжьара аҵахуп.*

70- *Адин хәмаргас, аамҵагагас иалзхыз, адунеитә ҧсҵазаара ибыжьнахыз ауаа наҟ урҟәаӵ! Идырҳаҟәаз рыла, уаҽҧсык ацәгьара дақәдмыршәарц азы, уртӡ Аҟәырҟан ала урылабжьа. Ауаҽҧсы изы Аллаҳ ида ауагьы дыҟам, ацхырааҽгьы. Уи, имоу зегьы, хҷыхгас ишәаргьы, иара иҟынтә ауп ҳәа*

адкылашьа аиузом. Уртҵ идырҳаз агәырҷсақәа рымшала ақәзаарахь зхы хоу ауаа роуп. Маҵ зцәыркқәаз рымшала дара рзы рыжәтәс азыршы, насгьы изырхьааша гәаҟрак ыҟоуп.

71- *Убас ҳәа: «Аллаҳ дааныжьны, ҳара, ахәартҵеи аҷхастҵеи ҳатҵара злымшаша ҳрымҿахырхәарыма? Аллаҳ, ҳара амҩа иаша ҳаныҟәиҿа ашьҭахь, аҩстҵаацәа дырҟьаланы асакара иаларҿаз, аха, зҩызцәа «арахь ууаи!» ҳәа амҩа иашахь зыҟәҷыртҵуа ауаҩы иеиҷш, еитҵах мапкра мҩас иалаҳхуама?» Убас ҳәа: «Аллаҳ илашара, амҩа иаша ахатҵаҷсатҵа ауп. Ҳара жәҩантәылаҟәа рынцәа ҳаҩиаҳҵарҵ дҿас иҳамоуп.*

72- *«Шәнамаз иашаҿаҟьаны ишәкы, насгьы Аллаҳ шәицәшәа, уи иҷәагылара шәҩеацәыхьчаны азхаҿара шәҩеазышәк ҳәа ҳадҿоуп. Уи, зҷаҷхьа ҳаизараны ҳаҟоугьы Аллаҳ иоуп.*

73- *Уи, ажәҩанҟәеи адгьыли, аиашареи аҟәыҷареи рыла изшаз иоуп. «Уҟала!» аниҳәа аамҵазы зегьы ҟалоит. Уи иажәа ҿабыргуп. Абыкь (Сур) данҵатҵәҳәо амш аҩынгьы аҳра зтәу иара иоуп. Амазеи аргамеи здыруа иоуп. Уи аҟәыҷара даҟәитҵуп, зегьы ишахәҵоу ала издыруа иоуп.*

74- *Аамҵак азы Ибраҳим иаб Азер иахь: «Абартҵ ахаҳә баҟақәа роума нцәахәыс ишьҭухуа? Аиашазы, ухатҵагьы ууаажәларгьы маҳагьарак шәалагыланы шәызбоит» ҳәа иеиҳәахьан.*

75- *Абас ала, ҳара, азхаҿаҩцәа дреиуахарҵ азы, Ибраҳим ажәҩанҟәеи адгьыли ирыҿаз амазақәеи, иргәылаз аҿабыргҟәеи иҳарбон.*

76- *Аҿх алашьцара анахыла, аеҿәа ибан, «Сынцәахәы абри иоуп» иҳәеит. Амала аеҿәа антҵашәа, «сара итҵашәо бзиа избом» иҳәеит.*

77- *Амза гылазшәа аниба, «Сынцәахәы абри иоуп» иҳәеит. Уигьы антҵашәа, «Сынцәахәы амҩа иаша сыҟәимҿар, ҳәарада, имҩахҟьаз сырҩызахоит» иҳәеит.*

78- *Амра гылазшәа анибагьы, «Сынцәахәы абри иоуп, избанзар, ари зегьы иреиҳәуп» иҳәеит. Аха, уигьы антҵашәа, убас иҳәеит: «Уа сыуаажәлар! Сара, шәартҵ Аллаҳ иваҟәыларазы иаҷшьыжәгаҟәаз сырцәыхароуп».*

79- *«Сара сыцҟьашәҟьаны, ажәҩанҟәеи адгьыли ыҟамкәа изшаз Аллаҳ иахь схы сырхеит. Сара, Аллаҳ иваҟәылара аҷшьызго среиуам».*

80- *Ижәлар, уи имаркуа иалагеит. Уртҵ убас реиҳәеит: «Сара, амҩа иашахь сышкылигахьоугьы, Аллаҳ изкны ажәа сымашәкуама? Сара, уи иваҟәыларазы иаҷшьыжәгаҟәаз ирыцәшәо сакәзам. Сынцәахәы ак сыҟәиҩҩызар, убри ауп сзыҟәшәаша. Сынцәахәы идырра зегьы ирымҩехакуп. Абыржәгьы лкаак ҟаҿаны шәхы атыҷаҷы ишәзаамгазои?*

81- *Шәара, Аллаҳ, дара ирызкны ҷҟарак шышәзынеимышьҭхьоугьы, иара иваҟәылара аҷшьгара шәанацәымшәо, сара, Аллаҳ иваҟәыларазы иаҷшьыжәгаҟәаз сышҷарыцәшәо? Уажәы ижәдыруазар (ишәҳәа), ҩ-гәыҷк рҟынтә иарбану реиҳа ишәартҵадароу?».*

82- *Иазхаҿаны, разхаҿарагьы хәашьрак алазымҿаз ауаа ыҟами, убартҵ рзы ашәартҵара ыҟам, насгьы амҩа иаша зыҷшаазгьы дара убартҵ роуп.*

83- *Абартқәа, иуаажәлар рҽаԥхьа Ибраҳим иаҳҭаз ҳаршаҳатҭгақәа роуп. Ҳара, иаҳҭаху рыԥазара ҳараҳкуеит. Ҳәарада, уара унцәахәы аҟәыҷара дақәитԥуп, зегьы ишахәҭоу ала издыруа иоуп.*

84- *Ҳара, уи ашьҭахь, Исҳаки, Иақәыԥи (Исҳак иԥа), Ибраҳим ҳамҭас иаҳҭеит; насгьы зегьы амԥа иашахь икылаҳгеит. Ааанҵагьы Ныҳәи уи ихылӷышьҭра аҟынтә Дауҭи, Шәлимани, Еиуби, Иусуфи, Мысеи, Ҳаруни амԥа иашахь икылаҳгахьан; Ҳара, зхы бзианы имԥаԥызго абас аҳамҭақәа ранаҳшьоит.*

85- *Зеқьериеи, Иаҳиеи, Иасеи, Илиаси (амԥа иашахь икылаҳгахьан). Зегьы (Аллаҳ дырбошәа, мамзаргьы иара урҭ ишибо дырны зхы мԥыԥызгоз ауаа бзиақәа ракәын.*

86- *Исмаили, Елиасеи, Иунуси, Лути (алашара иахьаҳагҵеит) рыззегьы издыруа иреиҳаны иҟаҳӷеит.*

87- *Урҭ, рабаҵәеи, рхәыҵқәеи, рҭынхаҵәеи рыбжьара ԥыҭԥыкгьы, (аҷыдарақәа ратәааҳшьеит). Урҭ иалкаау уааны иҟаҳӷеит, амԥа иашахьгьы икылаҳгеит.*

88- *Иара абри, Аллаҳ илашара ауп, иуааԥсыра рыбжьара иитҭаху уахь днеигоит. Амала урҭгьы, Аллаҳ иваҟәылара аԥшьыргандаз, ҳәарада, рԥьабаақәа зегьы башахон.*

89- *Убартҭ ауаа, ашәҟәи, аҟәыҷареи, аԥааимбарреи заҭәаҳшьаз роуп. Амала азхамӷаԥцәа, абри маԥ ацәыркыр, хымԥада, рхатҭыԥаҷы, абартқәа маԥ рцәызымкыша даҽа жәларык ааҳгоит.*

90- *Урҭ аԥааимбарцәа, Аллаҳ ирлашаз ауаа роуп. Уаргьы урҭ рымԥа ылх. Убасгьы иҳәа: «Сара, абри (аԥааимбарра) азы шәара шәҟынтә ахәыԥса ҳәа акагьы ҵтахым. Абри, Аҟәырҟан, ԥсы зхоу зегьы рзы агәаларшәареи алабжьареи маҵароуп».*

91- *(Ауриацәа ԥыҭԥык) Аллаҳ ишахәҭоу ала дазхарымӷеит. Избанзар «Аллаҳ дарбанзаалак уаԥсык акы изылбаимышьҭит» рҳәеит. Убас раҳәа: «Ус анакәха, Мыса ауааԥсыра рзы лашараны ишәызнеигаз, аха имыхьчазакәа қьаадк иаԥызашәтәыз, насгьы ишәҭаху аартны, еиҳаракгьы зҵара шәаҷу, шәахатақәеи шәабаҵәеи урҭ рабаҵәеи, ишәзымдыруа зегьы зҷышәӷааз ашәҟәы лбаазгада?» (Сԥааимбар!) Уара «Аллаҳ» ҳәа, насгьы урҭ нақ урҟәаӷ, изҭагылоу азбаара иҭахәмарлааит!*

92- *Ари (Аҟәырҟан), Меқьқьеи акәша-мыкәша иҟоуи ргәырҽеанӷаразы иузылбааҳгаз, ааанҵатәиқәа зырӷабыргуа иԥшьоу шәҟәуп. Нарцәы азхазӷо аригьы азхаӷаны рнамазқәа ианаамҭоу иагмыжькәа иркуеит.*

93- *Аллаҳ иҽагыланы амцқәа аԥызӷази, акагьы шрыӷаимҳәогьы «Саргьы исыӷаҳәоуп» зҳәази, «Сара схатҭа, Аллаҳ илбааигаз иеиԥшӷәкьоу лбаазгоит» зҳәази раастҭа игәымбылԥьбаԥны иҟада? Урҭ агәымбылԥьбаԥцәа, узхәаҽуа ацәқәырԥақәа рзааины аԥсра анрыдгылалак, амаалыԥьцәа рнапқәа нароуны; «Уажәы еиқәшәырха шәыԥсҷәа, ишәзеиқәырхозар! Аллаҳ иҽаԥхьа иӷабыргым ахьышәҳәази, уи иажәааԥҟарақәа рганахь ала аҽеырԥагьара ахьаашәырԥшызи рымшала, иахьа шәлазырҟәыша гәаҟрак ала ишәықәызбоит!» ҳәа анрарҳәо убандаз!*

94- *Иӷабыргыӷәҟьаны, шәара раԥхьаза шәшаҳшаз еиԥш, азәазәала ҳара ҳахь шәааиуеит, насгьы (адунеиаҷы) шәара ишәаҳҭаз зегьы шәышьҭахьҟа иааншәыжьуеит. Шәаныршоз ишәылахәуп ҳәа шәзызхәыцуаз шәыцхыраауцәагьы шәааигәара иаҳбазом. Ишыжәбо еиԥш, шәеимадара ҷахӷәеит, Аллаҳ иваҟәыларазы, нцәахәыс иԥхьазаны шәзыԛәгәыӷуаз зегьы, ишәцәызны ицахьеит.*

95- *Ҳәарада, Аллаҳ, ажәлеи агәаӷьи еиҟәзырччо иоуп, аԥсы иҟынтә абза, абза иҟынтәгьы аԥсы далызхуа иоуп. Абар Аллаҳ дзакәу! Ус анакәха, (аиаша) шәышԥацәхьаӷуеи!*

96- *Уи, алашьцара ԥхьацаны ашьыжь зырлашо иоуп. Уи, аӷх ԥсшьара аамҭаны, амрагьы амзагьы (аамҭа азыԥӷәаразы) шәага-загас иаԥиӷеит. Абри, ахьз-аԥша змоу, (насгьы зегьы) ибзиазаны издыруа Аллаҳ иаԥиӷаз ауп.*

97- *Уи, адгьыли амшыни рылашьцарақәа рҟны, дара рыла шәымаа шәыԥшаарц азы, рсахьеи ргылашьеи рыла аеӷәақәа зшаз иоуп. Ииашаӷәҟьаны, ҳара адырра змоу жәларык рзы аӷабырг дыргақәеи аршаҳаҭгақәеи абас инарҭбааны ицәыраҳгеит, ҳажәааԥҟарақәагьы убасӷәҟьа инарҭбааны иеиҭаххәоит.*

98- *Уи, шәара ԥсык (Адам иҟынтә) шәалызхыз иоуп. Уажәшьҭа шәара шәзы шәахьынхаша аҭыԥи, ишәзыԥӷәоу аамҭеи, аӷыхәтәаны шәахьнанагаша аҭыԥи ыҟоуп. Аӷабырг иӷауланы иеилызкаарц зҭаху рзы ҳажәааԥҟарақәа абас инарҭбааны иеиҭаххәеит.*

99- *Уи, ажәаан аҟынтә азы лбаазго иоуп. Ҳара иеиуеиԥшым аӷиаақәа убриала иҳаргылоит. Уи аӷиаа аҟынтәгьы, иеиқәӷоу арыцқәа злаххуа аеӷәареи, ахәырма ахьпытуа аҟынтә икахәхәо ажьымжәаақәеи, насгьы зыхәҭак иеиԥшу, зыхәҭакгьы иеиԥшымкәа иҟоу азахәаақәеи, азеҭи, амыӷмыцьи рбаҳчақәа (ршәырыртҭақәа) еиқәҳаршәеит. Артҭ зегьы ашәыр анырҷәало, насгьы ианыҟалалак шәнарыхәаԥши! Ҳәарада, абартҭ зегьы рыҟны, иазхазӷо жәларык рзы алкаақәеи аршаҳаҭгақәеи ыҟоуп.*

100- *Абас ишыҟоугьы, аҵьинқәа Аллаҳ ивадырҟәыларц иаԥшьыргеит. Аха, урҭ зшазгьы Аллаҳ иоуп. Уи адагьы, хшыаdarыла Уи (Анцәа) аԥацәеи, аԥҳацәеи идыркылеит. Ари ҟалашьа амоума? Урҭ, уи идыркылақәаз дырцәыхароуп, дагьҳаракзоуп.*

101- *Уи, ажәаанқәеи адгьыли аваҟәылаа диммкәа изшаз иоуп. Иара, иаыза аԥҳәыс дызлаимам ала аԥа дышԥаиоуеи? Иара, зегьы зшаз иоуп, зегьы ишахәҭоу ала издыруагьы иара иоуп.*

102- *Абар шәынцәахәы! Уи, Аллаҳ иоуп. Уи, зегьы зшаз иоуп. Ус анакәха, уи шәимӷахырхәа. Уи, зегьы рзы дыхәдақәӷаауп, узыԛәгәыӷша, узымӷагылаша иоуп, зегь рыӷәра зкугьы Иара иоуп.*

103- *Аблақәа уи дрызбазом; амала, иара аблақәа ибоит. Уи, зегьы инарӷауланы издыруа, зегь зызбахә заҳауа иоуп.*

104- *(Аиашазы) шәара, шәынцәа иҟынтә аилкаара шәыҭоуп. Уажәшьҭа аиаша збаз ихазы ибеит, илашәхазгьы ихы даԥырхагахеит. (Ус анакәха, убас иҳәа): «Сара хьчаыс сшәымазам».*

105- *Абас ала, аӷабырг аршаҳатӡгаӄәа иеиуеиԥшым аганӄәа рыла инартӡбааны иеитӡаҳҳәоит, уи ала; «Уара, абри алкаа, даҽаҭазәы имхны иаҳзеитӡауҳәоит» ҳәа уарҳәашт. Амала ҳаргьы аилкаара змоу жәларык рзы, аӷабырг Аӄәырӄан аӄны иӷегьы ааартны иеитӡаҳҳәап.*

106- *Унцәахәы иуӷаиҳәаз уацныӄәа. Уи ида, нцәа дыӄам. Иваӄәылара аԥшьызгогьы урызхьамԥшын.*

107- *Аллаҳ игәаԥхандаз, урт иваӄәылара рзаԥшьгомызт. Ҳара урт хьчаҩыс ураҳамтӡазеит. Уара, урт рзы уагьыхәдаӄәӷҩзам.*

108- *Аллаҳ ида изымӷахырхәо агьырт (рныхабаӄаӄәа) ирызкны ажәа бааԥсы шәымҳәан; нас даргьы, рымдырреи ргәаӡи ала Аллаҳ изы ажәа гәымхаӄәа рҳәарц иалагоит. Абас ала ҳара, жәларыцыԥхьаза иӄарӷо аусӄәа иԥшзаны идҳарбеит. Аӷыхәтәааны ахынҳәра -Рынцәа ишӄа ауп. Аӷыхәтәан Уи, иӄарӷаз зегьы рзеитӡеиҳәараны дыӄоуп.*

109- *Амала ҵьашьахәык дрбазар, ҳәарада, Аллаҳ дшазхарӷо ала иҿаԥхьа ҿыӡәӡәала иӄәуеит. Убас ҳәа: «Аҵьашьахәӄәа зегьы зылшо Аллаҳ маҵара иоуп. Аха, ааартӡаху аҵьашьахәӄәа зегьы дырбазаргьы, ишазхарымӷо шәызгәамтӡазои?*

110- *Иахьанза уи дшазхарымӷоз еиԥш, иахьагьы урт рыгәӄәеи рыблаӄәеи ҿыцха иааҳарҳәуеит. Насгьы урт, рыблаӄьареи рхырӄьареи иазынҳажьуеит.*

111- *Ҳара урт, иртӡаххацыԥхьаза амаалыӄьцәа рзылбааҳгазтӡгьы, аԥсцәагьы дара ирацәажәаратәы иӄаҳӷазтӡгьы, насгьы зегьы еизганы рҿаԥхьа иеизаҳгазтӡгьы, зегьдарароуп Аллаҳ игәамԥхакәа дазхарӷараны иӄазамызт; аха еиҳараҩык ари рыздыруам.*

112- *Абас ала ҳара, ԥааимбарцыԥхьаза ауаҩԥси аҵьин ҩыстӡаацәеи ҩ-гәыԥкны аӡас ирзыӄаҳӷеит. (Артӡ), иеибажьарц азы дара-дара ажәа ԥшзаӄәа еиҿахәытҳәытӡуеит. Унцәа итӡахымхандаз уигьы рзыӄаӷазомызт. Уажәшьта, урт иаԥшьыргаз русӄәа рызныжь.*

113- *Нарцәытәи аԥстазаара азхазымӷо рыгәӄәа, уи ижьагоу ажәа ԥшзаӄәа азханаӷоит, уи алагьы ааанымгылакәа иргәаԥхоит, насгьы изышьцылац ацәгьараӄәа ӄаӷаны, изӷалац агәырԥсаӄәа ирыӷалоит.*

114- *Убас ҳәа: «Аллаҳ ида даҽа збаҩык сишьтӡалома? Шәара, ааартыӷәӄьаны ашәӄәы шәзылбаазгаз Иара иоуп. Ашәӄәы заҳтӡахьоу ауаа, Аӄәырӄан Анцәа иӄнынтәӷәӄьа ишылбаагоу рдыруеит. Амарцьа, илакҩакуа уреиуамхакәа, уазхаӷареи угәрагареи урыӄәныӄәа.*

115- *Унцәа иажәа, аиашареи аӄьиареи рганахьала инагзахеит. Уи иажәаӄәа зыԥсахша дыӄазам. Уи, зегьы ишахәтӡоу ала изаҳауа иоуп, ишахәтӡоу алагьы издыруа иоуп.*

116- *Адунеи иӄәынхо реиҳараҩык, дара урыцныӄәар, Аллаҳ имҩа аӄынтә умҩахырӄьоит. Избанзар урт, хытҳәаак ада уаҳа акагьы иадгылом, мцымзаргьы даҽа ажәак рҳәом.*

117- *Ҳәарада, уара унцәахәы, имҩахӄьаз ауаа ибзиазаны идыруеит. Уи, амҩа иаша иануагьы ибзиазаны издыруа иоуп.*

118- *Аллаҳ иажәахәқәа азхашәӷозар, (шәыфара, шәажәра аҟны агьырҵ ишәарҳәо шәацымныҟәакәа) уи ихьз арбаны иршьыз ржьы шәфар азин шәымоуп.*

119- *Аллаҳ ихьз аҳҳәааны иршыз зышәмфари? Аллаҳ, ҧсыхәа анышәмоулак ишәфаша рыда, агьырҵ ишәымфашаӄәагьы шәзеиҵеиҳәахьеит. Аиашазы, еиҳарԥык дара рҵахра цәгьаӄәа инаӄәыршәаны ажәлар мԥахырҟьоит. Ҳәарада, Унцәа, аҳәаа иахысыз ибзиазаны идыруеит.*

120- *Ишәзыҳараму акы мазалагьы аргамагьы иҟашәымӷан! Избанзар, агәырҧса ҟазӷаз зегьы, хымҧада, ахьырхәра иаӄәшәараны иҟоуп.*

121- *Аллаҳ ихьз мҳәакәа ишьу арахәӄәа ржьы шәымфан. Ҳәарада, уи гәырҧса дууп. Избанзар, уи Аллаҳ имԥа аныӷроуп, уи иҽагылараup. Аиашазы аԥсҭаацәа, рыуацәеи, рмаӷуԥцәеи шәара ишәҽагыларӡ азы иааиҧмырҟьазакәа ирабжьыргоит. Урҵ рышьҭра шәыӄәлар, ҳәарада, шәаргьы Аллаҳ ивакәылара аҧшьызгаз шәреиуахоит.*

122- *Дшыҧсызгьы, зыҧсы ҵаҳӷаз, насгьы ауааҧсыра рыбжьара дныҟәаратәы лашарак заҳҵаз ауаԥы, алашьцара дагәылаханы зынза изалымӷуаны иҟоу ауаԥы диеиҧшхоума? Ҟалаша амазам! Аха, мапкыԥцәа иҟарӷӄәо (аԥсҭаа инапала) абас ирҧшзаны идырбахоит.*

123- *Абас ала ҳара, тәылацыҧхьаза, аӷәы зыршо аилаԥынтра ҟазӷо агәырҧсауаа ҧызас ираҳҵоит, урҵгьы есаамҵа рхы мацара ржьалоит, ирыздыруам акәымзар.*

124- *Урҵ ҳажәахәҵӄәа рзаацыҧхьаза, «Аллаҳ ицҳаражәҳәаԥцәа ирыҵоу ахаҵа ҳаргьы иаҳмоукәа иазхаҳӷараны ҳаҟам» рҳәоит. Аллаҳ, аҧааимбарра зиҵаша еиҳа иеиӷьны идыруеит. Агәырҧса аизырҳара мацара иаҽу азхамӷаԥ агызмалрӄәа рзы, хара имгакәа Аллаҳ иганахьала урҵ илазырҟәыша гәаҟра ҕәҕәак рыхьзараны иҟоуп.*

125- *Абас ишыҟоугьы, Аллаҳ, азәы амԥа иашахь дкылигарӡ иҵаххар, уи игәы аҧсылманразы иааиртуеит; дымԥахиҟьарӡ иҵаххаргьы ажәԥанахь дхаигалошәа игәы ирмаҷуеит. Аллаҳ азхамӷаԥцәа абри аԥыза ахәымгара рыдикылоит.*

126- *Ари амԥа, Унцәа имԥа иашаӷәҟьоуп. Ҳара, аилкаара змоу жәларык рзы ҳажәааӈҟарӄәа абас инеиӷыхны иеиҵаҳҳәеит.*

127- *Рынцәа иҽаҧхьа, урҵ агәырҕьатәыла (ҷьанатҵ) рзыҟоуп. Насгьы иҟарӷо аус бзиаӄәа рыбзоурала, Аллаҳ урҵ дрыуаӷәҟьоуп, рыцхыраԥы иоуп.*

128- *Аллаҳ, урҵ зегьы ҷьара ианеидикыло аԥны, «Уа аҷьинцәа! (аԥсҭаацәа) Шәарҵ ауааҧсыра кырза ишәыргәаҟит» иҳәоит. Урҵ рыбжьара ирзааигәоу ауаагьы: «Уа Ҳанцәа! (ҳара) ҳаизыбзиан, уажәшьҭа иҳаҵаз аамҵагьы анӷәамҵахь инеит» рҳәоит. Аллаҳгьы абри аԥыза реиҳәоит: «Аллаҳ игәаҧхаз рыда, шәарҵ, наунагза шәахьҭынхаша амцауп». Ҳәарада, Унцәа иусӄәа рыҟны аӄәыҕара даӄәиҵуп, зегьы ишахәҵоу ала издыруа иоуп.*

129- *Абасала, изӷалаз агәырҧсаӄәа рымшала, агәымбылҷьбаԥцәа зегьы дара-дара иеицхыраԥцәааны иҟаҳӷоит.*

130- «Уа аҵьынҵәеи, ауааӈсыреи! Шәыбжьара сажәаӷәа шәзеитӈаҳәааны, иахьатәи амш шәшаӷәшәашала шәгәышәеанызҵаз аӈааимбарҵәа шәзымнеизеи?» Убас рҳәоит: «Ҳхы ҳаҷәагылозаргьы шаҳатра азаҳуеит». Адунеитә ӈсҭазаара урҭ ажьеит, насгьы ишмапкыԥҵәаз азы рхы иаҷәагыланы шаҳатра руит.

131- Аиашаҵәӷьа убри ауп: Уара Унҵәа, ажәлар адырра рымамкәа, ртәылаӷәа залымдарала иӷәызхуа иакәзам.

132- Зегьы, иӷарҵаз аусӷәа рыла ԥазарак рымоуп. Унҵәа, урҭ иӷарҵаӷәаз изымдыркәа дыӷазам.

133- Унҵәа ак игзам, дрыцҳашьаԥуп. Иҭаххар, зегьы шәыӷәыхны, шәартҭ даҷеа жәларык шәышрылихыз еиӈш, шәара шәхатҭыӈангьы даҷеа жәларык аӈиҵоит.

134- Шәара шәзыӷәдыргәыӷыз, шәызладыршәаз зегьы, хымӈада, ишәзааueит; шәартҭ уи шәзаанкылазом.

135- Убас ҳәа: «Уа сыуаажәлар! Ишәылшо ӷашәҵа! Саргьы иӷасҵоит! Атәыла (адунеи) аҵыхәтәа ааира, изхәартҭахараны иӷоу хара имгакәа иеилышәкаап. Аиашаҵәӷьазы, агәымбылҵьбаԥҵәа ахеиӷәырхара иахьзараны иӷазам».

136- Аллаҳ ирзишаз аҷеаԥреи арахәӷәеи рӷынтә, Аллаҳ ихәҭа аалхны, насгьы дара ртәала, ари Анҵәа, аригьы иҳалахәҵәоу (ҳтотемӷәа) ирзкуп рҳәоит. Рылахәҵәа ирзалху Аллаҳ иахь иназом, аха Аллаҳ изы иалырхыз рылахәҵәа ирзыршоит! Шаӷа ибааӈсны избоузеи, насгьы ирзбаз шаӷа ицәгьаны иацныӷәоузеи!

137- Ари аԥыза алахәҵәа, Аллаҳ ивӷәылара аӈшьызгаз ауаа реиҳараԥык, рхәыҵӷәа (ртыӈҳаҵәа) ршьра ргәадырӈхеит. Ариала, рыхгьы ыӷәырхып, рдингьы еилаганы иӈхасҭартәып ргәахәуан! Аллаҳ игәааӈхандаз, абри рзыӷаҵазомызт. Ус анакәха, урҭ иаӈшьыргаз рус иазныжь.

138- Урҭ, ихәашьыз рхәыцрӷәа рыла: «Ари, анҵәахәӷәа ирзалху арахәӷәеи аҷеаԥреи ауаа ирызкзам. Ҳара иаҳҭаху рыда азәгьы ифаргьы ӷалазом. Артҭ арахәӷәа ирыӷәтәаргьы ауам» рҳәоит. Агьыртҭ арахәӷәа аныршьуагьы, Аллаҳ убас адҵа ҳаитҭеит ҳәаны, ихьз мҳәазӷәа аҳәынҵәа игәыдырҵоит. Иӷарҵо ацәгьарӷәа рымшала, Аллаҳ урт ахьырхәра иаӷәиршәараны дыӷоуп.

139- Абри аӷынгьы ааанымгылакәа: «Абартҭ арахәӷәа рымгәартҭа итҭоу анрыхшалак, ҳхаҵәа мацара ирзкуп, ҳаҳәса азин рымазам. Амала ианхьалак (аӈа) ӈсыр, усӷан (хаҵеи ӈҳәыси) зегьы ирзкуп» рҳәоит. Аллаҳ ари аԥыза аӈӷара дақәызбараны дыӷоуп. Ҳәарада, уи аӷәыӷара дақәитҭуп, зегьы ишахәҭоу алагьы издыруа иоуп.

140- Рымдырра амшала, хшыԥдарала зхәыҵӷәа ҭазырхо ауааи, Аллаҳ иритҭаз аразӷы, Аллаҳ аҳәынҵәа игәыдҵаны аҳәса ахызбааueи, хымӈада, ацәыз зауыз роуп. Урҭ иҵабыргыҵәӷьаны имԥахӷьаз ауаа роуп, амԥа иаша зыӈшаашагьы ракәзам.

141- Амчындыр змоуи, мамзаргьы измам азахәатрӷәеи, иеиueиӈшым ахәырмақәеи, аҷеаԥреи, азетҭи (иеиӈшуи-иеиӈшыми), амыҵмыцьӷәеи зшаз

иара иоуп. Рыцыԥхьаза ашәыр анҽалалак ргьама жәба. Иантԥажәгалогьы иахәтԥоу (изыхәтԥоу ирзышәша) ҟашәӵа, амала иԥхастԥашәымтәын; избанзар Аллаҳ, иԥхастԥазтәуа ауаа бзиа ибазом.

142- Ашьамаҟеи аԥсасеи рҟынтә, аидара шьтԥызхуеи, зыхши зкәаци шәхы иашәархәогьы, зыласа ала ауарҳал ҟашәӵогьы зшаз иара иоуп. Аллаҳ, шәара разҟыс ишәитԥаҟәаз ргьама жәба, аҽстԥаа шәимышьтԥаныҟәан; ҳәарада, уи шәара иаартыӵәҟьаны дшәаҕоуп.

143- Ҽба-ҽбала иҟоу (рбаҕьии рцынаки- цәыки жәыки… рыла) ашьамаҟеи аԥсасеи ааба-ааба иеицишеит: Ауаса аҟынтә ҽба, аԥьма аҟынтә ҽба… Убас ҳәа: «Абартԥ рҟынтә иарбан шәызҟәитԥим, атԥыҕьи абаҕьи роума? Ауасеи аԥьмеи роума? Мамзаргьы амгәартԥа итԥаҟәоу роума? Шәиашазар, дырралеи аршаҳатԥгаҟәеи рыла иеитԥашәҳәа».

144- Амахеҟәагьы ҽба, ашьамаҟагьы ҽба. Убас ҳәа: «Артԥ рыцәҟәа роума, рыжәҟәа роума, мамзаргьы амгәартԥа итԥаҟәоу роума ишәзыҳараму? Мамзаргьы, Аллаҳ абри аҽыза аԥҟара анаԥиӵоз шаҳатԥра азыжәуазма? Амдырра ала ауааԥсыра рымҽахҟьараҷы, Аллаҳ амц идызкыло раҟара игәымбылцьбаҽыда? Ҳәарада, Аллаҳ агәымбылцьбаҽцәа амҽа иашахь икылигом, ргәахәтәгьы иахьигзом.

145- Убас ҳәа: «Сара исыӵаҳәаҟәо рыҟны, аԥсхаԥси, ашьеи, аҳәажьи (аиашазы уртԥ ихәымгаӵәҟьоуп) мамзаргьы гәырԥсак ҟаӵаны Аллаҳ ида даҽеазәы ихьз арбаны ишьу арахә ржьы ада, фатәыс ишәзыҳараму ҳәа акагьы сыздыруам. Даҽеазәы диԥырхагамхакәа, иҳәаагьы дахымскәа дарбанзаалак (абартԥ рҟынтә) ԥсыхәа имамкәа имфар амуыр, идыруазааит, Анцәа иуаназыжьуа иузылыԥхауа иоуп.

146- Ауриацәа ашьаԥхыц змоу арахәҟәа ҳарамс ирзыҟаҳӵеит. Рҟәаҟәеи, ркьатеиҟәеи, рыбаҽ иалоу ашшаҟәеи аламӵакәа ашьамаҟеи аԥсасеи рышшагьы ҳарамс ирзыҟаҳӵеит. Ари, ргәымбылцьбара амшала уртԥ ирыҟәаҳӵаз аҟәадоуп. Ҳәарада, ҳара аиаша зҳәо ҳауп.

147- Абас ишыҟоугьы, уара амцҳәара удыркыдар, убас раҳәа: «Шәынцәа илԥха тԥбаазоуп. Амала уи, агәырԥса аӵалара иагәылахаз амапкыҽцәа ирыҟәиӵаз ахьырхәрагьы шьтԥахьҟа хныркәышьа амазам.

148- Аваҟәылара аԥшьгаҽцәа, рхы дырҟьиарц азы убас рҳәашт: «Аллаҳ игәаԥхандаз, ҳаргьы ҳабдуцәагьы уи иваҟәылара ҳзаԥшьгарымызт, акымзаракгьы ҳарамраны иаҳзыԥхьазарымызт». Уртԥ раԥхьатәиҟәагьы аԥааимбарцәа абасӵәҟьа амцҳәара рыдыркылахьан, амала аӵыхәтәаны изтԥаҳаргылаз аргәаҟра агьама рбеит. Убас ҳәа: «Шәзыҟәгәыҕуа дыррак, мамзаргьы ршаҳатԥгак шәыманы аума абас зышәҳәо? Ус анакәха, ишәымоу ҳшәырба! Иӵабыргыӵәҟьаны, шәара баша гәҽарак ада уаҳа даҽеакы шәацныҟәазом, амц мацароуп шәызлацәажәогьы.

149- Убас ҳәа: «Ишьаҟәырҕәҕәоу аршаҳатԥга Аллаҳ итәуп. Аллаҳ итԥаххандаз зегьы амҽа иаша шәыҟәиӵон».

150- Убас ҳәа: «Иҳарамуп ҳәа ишәыԥхьазаҟәо ирызкны, Аллаҳ, мап злашәцәикиз ала шаҳатԥра шәзызуыша кыр шәымазар ааажәг!» Уртԥ имцны шаҳатԥра рургьы, уара шаҳатԥра рыцумуын; ҳажәаҟәа мцны изыԥхьазази,

нарҿаытәи аҿстәазаара азхазымҿази, Анҿаа иваҟәылара аҿшьызгази ртәахрақәа урыцымныҟаан!

151- *Убас ҳәа: «Шәааи, Шәынҿаа ҳарамс ишәзиҿхьазақәаз шәзеитәасҳәап: Зегьы раҿхьаза уи иваҟәылара азы акымзарак аҿшьшәымган, шәани шәаби абзиара рзыҟашәҿа, аҕарра ҽызгас иҟаҿаны шәыхшара шәымшьын, (даргьы, шәаргьы аразҟы шәызтә ҳара ҳауп), ацәгьара аргамазаргьы имазазаргьы шәадымгылан, насгьы Аллаҳ азин ахьшәимтә аҟны, иагьа шәиашазаргьы ҿсы зхоу рыҿсы рхышәымхын! Абартқәа, Аллаҳ ишәыдиҿақәаз роуп. Агәыҕра ыҟоуп, шәазхәыцны иеилышәкаап ҳәа.*

152- *Иеизҳәаны рхы рдыруа иҟалаанза, аиатым имал ламысла шәазныҟәа; ашәага-загеи, акапанреи ииашаны иҟашәҿа. Ҳартә зегьы ишьтырхша аҟара аидара рыҟәаҳҿоит. Ажәа анышәҳәалак, шәтынхацәа ирызкызаргьы аиаша шәацәхьамҿын, Аллаҳ ишәтаз ажәа нашәыгза. Аллаҳ, ибзиазаны шәазхәцырц азы абартқәа шәыдиҿоит.*

153- *Ҳәарада, абри, сара сымҽа иашаҿәкьоуп. Ари амҽа шәаныла. Даҽа мҽақәак алшәымхын. Избанзар, уртә амҽақәа, гәыҿ-гәыҿла шәеиҽшаны, Аллаҳ шәицәыхарартәуеит. Уи шәихаҿгыланы, иҳәатәхамҿарагьы шәҽеацәыхьчаны, ихьчара шәҽҿашәкырц азы Аллаҳ абри аҽыза шәыдиҿоит.*

154- *Нас, абзиара ҟазҿо рзы, ҳатәашьарақәа наҳагзарц, зегьы еитаҳҳәарц, алашарахь икылаҳгарц, насгьы ҳарзылыҿхарц азы, Мысагьы ашәкәы иаҳтәеит. Агәыҕра ыҟоуп, рынҿаа иҽаҿхьа инеираны ишыҟоу азхарҿап ҳәа.*

155- *(Иара убасгьы) Абри (Аҟәырҟан), ҳара илбааҳгаз иҿшьоу, имҽақәҿагоу шәкәуп. Ус анакәха, уи шәыҷәыҟәа, насгьы уи мап ацәкреи аҽагылареи шәҽеацәышәыхьча. Абас алагьы Аллаҳ ирыцҳашьара шәаҿанакып.*

156- *Уи адагьы, «Ашәкәы, ҳара ҳаҿхьатәи ҽжәларыкгьы (ақьырсианцәеи аурианцәеи) ирзылбааган, ҳара уртә изыҿхьоз азбахә ҳаздырзомызт» шәымҳәарц азы.*

157- *Мамзаргьы, «Ашәкәы ҳара иаҳзылбаагандаз, ҳара уртә раастә иеиҕьны амҽа иаша ылзхыз ҳакәхон» шәымҳәарц азы Аҟәырҟан лбааҳгеит. Абар, шәара шәзынгьы шәынҿаа иҟынтә иаарту аршаҳатәгеи, алашареи, алҿхеи ааит. Аллаҳ иажәаҟәа мцуп ҳәа иҿхьазаны иазхьамҿшыз иаҟара игәымбылҿьбаҽыда? Ҳажәаҟәа ирызхьамҿшыз, уи амшала ирейҳазоу агәаҟра итәаҳаргылоит.*

158- *Уртә ззыҿшузеи? Зыҿсы рхырхырц, мамзаргьы гәаҟрак итәадыргыларц азы амаалыҟьцәа рзааирц, мамзаргьы Анҿаа уртә иргәаҟырц азы иизбаз наигзарц, мамзаргьы Анҿаа иҟынтә дыргаҟәак рзааирц иазыҿшума? Унҿаа идыргаҟәа анырзааи аҽны, уааҿза иазхазымҿази, иазхаҿаны бзиарак ҟазымҿази рзы, уи нахыс азхаҿара акы иахәартәахазом. Убас ҳәа: «Шәааҿшы, ҳәарада, ҳаргьы ҳаҿшуп!»*

159- *Здинҟәа ҽыт-ҽыт иеидыхны, рхатәақәагьы ганкы иадгылаз ыҟами, уара уртә зынза урыдҳәалазам. Уртә рус, Аллаҳ инапы иануп. Аамтә анааилак, иҟарҿаз зегьы азы Аллаҳ хаз-хазы дразҿааираны дыҟоуп.*

160- *Дарбанзаалак ус бзиак нагзаны Аллаҳ иҽаԥхьа убриала изнеиз, ацкы жәантә иеиҳаны иоуеит. Амала, дарбанзаалак цәгьарак ала инеиз, уигьы ицәгьара аҟара ахьырхәра дақәшәоит. Дарбанзаалак азәгьы қәнамгарак дақәдыршәазом.*

161- *Убас ҳәа: «Ҳәарада, сынцәахәы, сара амҭа иашахь, ииашаӷәкьоу адин ахь, Аллаҳ дазәыкны дзыԥхьазо Ибраҳим идин ахь снаигзеит. Уи, (Ибраҳим) Аллаҳ иваҟәылара аԥшьызгоз дреиуамызт.*

162- *Убас ҳәа: «Ҳәарада, сара снамази, сзатәи, сыԥсҭазаареи, насгьы сыԥсреи зегьы жәҭантәылақәа (аԥсабарақәа) рынцәа Аллаҳ изкуп.*

163- *«Уи алахә димазам. Сара абри мацара сыдӷоуп, насгьы уи раԥхьаза иҽизҭаз (иԥсылманхаз) соуп».*

164- *Убас ҳәа: «Аллаҳ зегьы дышрынцәахәугьы, сара иара ида нцәак дсыԥшааууама? Зегьы идырҳаша дара мацара иртәуп. Дарбанзаалак харак здугьы даҽазәы ихара ихахьы изгом. Аӷыхәтәан зегьы шәахьыхынҳәуа Аллаҳ ишҟа ауп. Насгьы уи, аилибамкаара ахьшәоуз аҟны аӷабырг шәзеиҭеиҳәараны дыҟоуп.*

165- *Шәара дгьылтәылаҟны хаҭыԥуаҭыс шәалзхыз, ишәиҭаз (аразҟҟәа) ирзкны, шәԥишәарц азы шәыбжьара ԥыҭҭык агьырҭ раасҭа иҳаразкызгьы иара иоуп. Абас ала уи шәара шәԥишәоит. Ҳәарада, Унцәахәы, ахьырхәра аҟны дыццакуп, насгьы иӷабыргыӷәкьаны Уи акырза иуаназыжьуа иоуп, зылԥхагьы кырза ирацәазоу иоуп.*

7. Араф

(Ҵьанаҭи ҵьаҳаными рыбжьара)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Елиф. Лам. Мим. Сад.*

2- *Ари ашәкәы, ауааԥсыра ргәырҽануӷарц, урылабжьарц азы иузылбаагоуп. Уажәшьҭа уи аганахьала гәыҭбарак умоуааит.*

3- *(Уа ауааԥсыра!) Шәынцәа иҟынтә ишәзылбаагоу (Аҟәырҟан) шәыԥәныҟәа! Уи ааныжьны даҽа ԥызацәак шәырмышьҭаныҟәан. Алабжьарақәа шаҟа имаԥны шәырзызырҭуазеи, шаҟа имаԥны шәхәыцны, шаҟа имаԥны алкаа ҟашәӷозеи!*

4- *Шаҟа тәылақәа ыԥәаҳхьоузеи. Уахынла, мамзаргьы ҽынла рыԥсы аныршьоз аамҭазы, иаразнак агәаҟра рхьаҳагзон.*

5- *Ҳганахь ала агәаҟра рзааины ианрыдгыла, «Ҳара ииашаӷәкьаны ҳгәымбылцьбаҭцәазаарын!» ҳәа аԥызра ада уаҳа акы рылымшеит.*

6- *Аԥааимбарцәа ззынаҳашьҭыз ауааԥсырагьы, ирзынаҳашьҭыз аԥааимбарцәагьы хымԥада рҿахәы ирҿаҳхуеит.*

7- *Иҟаз-ианыз зегьы, урҵ дырралаӷәҟьа ирзеиҵаҳҳәоит. Ҳара, иҟаз-ианыз ҳзымдыруа, ҳацәыхараны, насгьы иҵаҳамѳыкәа ҳаҟам.*
8- *Уи амш аҽны, ашәага-загареи, акапанреи ииашахоит. Уажәшьҵа, абзиара аганахь ала зыкапан хьанҵаханы, изыԛәҽианы ахеиԛәырхара иахьзаԛәаз роуп.*
9- *Зыкапан ласхазгьы, ҳажәаԛәа ирҽагыланы иашамрала иахьрызныҟәаз амшала, ацәыз дузза зауз роуп.*
10- *Аиашазы, шәара адгьылтәылаҽы амчра шәыманы шәнырханы, ахныҟәгашьа бзиагьы шәзаԓаҳӷеит. Шаҟа имаԓны иҵабуп шәҳәозеи!*
11- *Иӷабыргыӷәҟьаны, шәартҵ шәаҳшеит, нас асахьеи аҵеиҵԓши шәаҳҵеит, насгьы амаалыԛьцәа: «Адам изы шәсымӷахырхәа!» ҳәа адӷа раҳҵеит. Иблис (Аѳсҵаа) ида зегьы ҳадӷа нарыгзеит. Уи иакәзар, ихырхәаз рыбжьара дҟамлеит.*
12- *Аллаҳ: «Сара адӷа шусҵазгьы ахырхәара ухы зацәыԓхьауки?» ҳәа дӷааит. Иблисгьы, «Сара, уи ауаѳы иаасҵа сҳаракуп; избанзар сара амца салухит, уи иакәзар, анышә далухит!» иҳәеит.*
13- *Аллаҳ: «Ус анакәха, ӷаҟа улбаа! Уахьыԛоу аҽырԓагьара уаԛәитҵам. Удәылӷ! Избанзар, уара уажәшьҵа илаҟәу, ипатудоу урхыԓхьазалоуп!»*
14- *Иблис, абас иҳәеит: «Сара (ауааԓсыра) даҽеазнык рыԓсы анырхауӷаша амш аԛынза исараза».*
15- *Аллаҳгьы, «Аҽҳәара зыстԛәаз уреиуоуп» иҳәеит.*
16- *Иблис, иажәа абас иацӷеит: «Рымѳахԛьара азин ахьсуҵаз амшала, саргьы ари нахыс дара мѳахысԛьаларц азы, умѳа иаша сангылоит!»*
17- *«Насгьы, урҵ раԓхьала, рышьҵахьала, рарԓьарахьала, рармарахьала срывӷалоит. Убартҵ реиҳараѳык, иҵабуп ҳәаӷәҟьа уазымҳәо ауаа иреиуахоит».*
18- *Аллаҳ убас адӷа ҟаиӷеит: «Уажәшьҵа иларԛәу, иԓхаӷоу уакәны уԓхьазоуп, удәылӷ! Иӷабыргыӷәҟьаны, урҵ рыбжьарагьы уара иуцныԛәо дҟалар, шәартҵ зегьы амца ԛьауԛьад шәаласыжьуеит!»*
19- *(Нас, Адами ихатәѳызеи ԛьанатҵ интԛәаӷаны убас адӷа ритҵеит) «Уа Адам! Уареи уԓшәма ԓҳәыси ԛьанатҵ аԛны шәынхала, шәгәы ззыҳәо шәфала. Амала абри аӷла ааигәара шәымнеин! Мамзар, агәымбылԛьбаѳцәа шәреиуахоит».*
20- *Ус, аѳсҵаа, рыблаԛәа ирцәымазаз рыхтыраԛәа дара-дара иеибарбаны, рыѳныӷԛа иҵәӷәахыз ргәаҳәараԛәа рызцәыригарц азы, дрыӷахәытҳәытуа ихихит. Насгьы «Шәынцәа абри аӷла ааигәара шәнеира, шәмаалыԛьцәаханы, ԓсра зԛәымкәа шәԛамларц азы маԓ ацәикит» ҳәа реиҳәеит.*
21- *«Сара иӷабыргыӷәҟьаны шәыбзиара сҵахуп» ҳәагьы дԛәит.*
22- *Абас ала, рѳыцьагьы хихит. Аӷла иҽаз ашәыр анырфа, рыԓхашьартԛәа шыхтыз рбартҵахеит. Нас, иаразнак ԛьанатҵәи абҕьԛәа рыла рыхтыраԛәа хырѳо иалагеит. Рынцәагьы уи аамҵазы: «Сара уи аӷла маԓ шацәышәкшаз, аѳыстҵаагьы иаартыӷәҟьаны дышшәаҕаз шәасымҳәазацзи?» ҳәа рыԛәҽитҵит.*

23- Иаразнак иҳәо иалагеит: «Уа ҳанцәа! Ҳара ҳхы ақәнамгара азаҳуит. Ҳара иҳанамыжькәа, ҳрыцҳаумшьар, хымԥада, ацәыз зауз ҳреиуахоит!»
24- Аллаҳ убас иҳәеит: «Шәара-шәара шәеиҒацәааны ҵьанатӡ шәтыӵ! Адгьылтәыла аамтӡак азы шәартӡ шәынхареи шәхархәареи иазкуп».
25- «Уаҟа шәыԥсы ҭазааueит, шәагьыԥсueит, насгьы еитӡах шәыбзахоит» иҳәеит.
26- Уа Адам иԥацәа! Шәыхтыраԛәа злахыжәԛаша, шәзырԥшзаша аматӡәа шәзаҳшеит. Амала ишәхашәмыршҭын, азхаӵара аматӡәа, уи зегь раасҭа иеиԛьу ауп. Артӡ, Аллаҳ иажәаԛәа роуп. Агәыԛра ыҟоуп, ауаа азхәыцны алкаа ҟарӵап ҳәа.
27- Уа Адам иԥацәа! Аԛсҭаа, шәани шәаби рыԥхашьартӡаԛәа еибаирбарц азы рыматәаԛәа ршәыхны ҵьанатӡ иштигаз еиԥш, шәаргьы шәхимхааит. Избанзар, аԛсҭааи идгылаԛцәеи, шәара уртӡ ахьынтәишәымбо ала шәырбоит. Ҳәарада, ҳара ҳазхазымӵо, аԛсҭаацәа ԛызцәас ираҳҭеит.
28- Уртӡ азхамӵаԛцәа, цәгьарак аныҟарӵалак: «Ҳабацәа абри аԛыза амԛа ианын. Иара Аллаҳгьы абас иҳадиӵеит» рҳәоит. Убас ҳәа: «Аллаҳ ацәгьара зынза иудиӵом. Мамзаргьы, шәара Аллаҳ изкны ишәзымдырԛәо шәрылацәажәома?»
29- Еитӡах абас иҳәа: «Сара сынцәа, зегьы рыҟны аиашара удиӵоит». Иара иахь шәхы рханы, асаара шәыҵекашәыжьцыԥхьаза гәык-ԥсык ала шәиҳәала! Раԥхьаза шәшишаз еиԥш (еитӡах иара иахь) шәхынҳәраны шәыҟоуп.
30- Уи, гәыԥԛык амԛа иашахь инеигеит, гәыԥԛыкгьы амдырра иарԛашьеит. Избанзар, уртӡ Аллаҳ дааныжьны аԛсҭаа ԛызас дышьҭырхит. Абас ишыҟоугьы, рхатӡаԛәа амԛа иаша иану ҵьыршьоит.
31- Уа Адам иԥацәа! Анамаз шәкыцыԥхьаза шәыԥшзаза шәееилашәҳәа, ишәфа, ишәжәы, амала ишәмырмыцхәын. Избанзар Аллаҳ изырмыцхәуа бзиа ибазом.
32- Убас ҳәа: «Аллаҳ иуаажәлар ирзишаз арԥшзагаԛәеи, ицԛьоуи, иԥшзоуи аразҟԛәа мап рцәызкда?» Еитӡах убас раҳәа: «Уртӡ, адунеитә ԥсҭазааараԛы азхаӵаԛцәа ирнаалоит; акаамет аш аԛны акәзар, дара мацара ирызкхоит». Абар, аилкаара зҭаху жәларык рзы ҳажәаԛәа абас иеитӡаҳҳәоит.
33- Убас ҳәа: «Иаргамоу мамзаргьы имазоу ацәгьараԛәеи, агәырԥсеи, аиашамра аҟны ахырҟьареи, иара иазкны ршаҳатӡак шыҟамгьы Аллаҳ иваҟәылара аԥшьгареи, насгьы Аллаҳ изкны ишәзымдыруа аҳәареи Сынцәа шәаԛәитӡимтәит».
34- Жәларыцыԥхьаза ҵьалк (аԥсра аамтӡа) рымоуп. Рыԥсра аамтӡа анааилак, уи аамтӡацк аҟара иузахырԥом, уагьызнахом, уагьзаахом.
35- Уа Адам иԥацәа! Шәыбжьара, сажәаԛәа шәзеитӡазҳәаша аԥааимбарцәа аншәызнеилак, уртӡ ирзызырԛны, ацәгьара зеацәыхьчаны зхы зыриашаз рзы ашәартӡара ыҟазам, уртӡ гәхьаагьы роузом.
36- Ҳажәаԛәа иашамкәа изыԥхьазази, зеырԥагьаны ирызхьамԥшызи ауаа ракәзар, уртӡ, ҵьаҳанымуаа роуп. Уаҟа наунагзагьы ааанхараны иҟоуп.

37- *Аллаҳ аҳәынӷәа игәыдызӷаз, мамзаргьы, уи иажәаҟәа иашамкәа изыԥхьазаз раасҭа игәымбылԥьбаԥны иҟада? Урҭ, дара ирыҟәԥу аҟара анасыԥ дырҳауеит. Аӷыхәтәаны ҳаԥҳаражәҳәаԥцәа неины рыԥсы анырхырхуа, «Аллаҳ ида шәзымӷахырхәоз шәынцәахәҟәа абаҟоу?» ҳәа ианразӷаалак, «Зегьы ҳааныжьны рыҿзаны ицеит!» рҳәоит. Абас ала, адунеи аҟны ишазхамӷаԥцәаз азы рхы иаҿагыланы шаҳатәра руеит.*

38- *Аллаҳ убас рыдиӷоит: «Шәара шәаԥхьа имԥасыз ауааԥсыреи, аԥьинцәеи шәнарыԥцланы шәаргьы амца шәалала!» Жәларыԥыԥхьаза, амца ишалалаз еиԥш, изыԥныҟәоз ршәиуеит. Зегьы иеишьҭагыланы ԥьаҳаным аҟны ианеизалакгьы, дара раԥхьа имԥасыз рзы: «Уа ҳанцәахәы! Ҳара ҳамԥахызҟьаз абарҭ роуп! Урҭ иреиҳау агәаҟра иҭаргыл!» ҳәа иҳәоит. Аллаҳгьы: «Зегьы иреиҳау агәаҟра шәзыԥшуп, ишәыздыруам акәымзар!» ҳәа реиҳәашт.*

39- *Усҟан, аԥхьатәиқәагьы агьырҭ рзы убас рҳәашт: «Шәаргьы ҳара ҳаасҭа шәызлеиӷьу ҳәа акагьы ыҟам. Ус анакәха, иҟашәӷаҟәаз рԥымхәрас агәаҟра агьама жәба!» ҳәа.*

40- *Ҳажәаҟәа иашамкәа изыԥхьазази, зҿырԥагьаны иазхьамԥшызи ауаа ыҟами? Убарҭ рзы ажәԥан агәашәҟәа аатзом, насгьы урҭ, амахе агәыр аԥынӷа икылсаанза, ԥьанатҭ изҭалазом! Ахара зду, абас ауп ахьырхәра ишаҟәҳаршәо!*

41- *Урҭ рзы, ԥьаҳаныԥтәи амца иалху ацәарҭаҟәеи ахызаҟәеи ыҟоуп. Агәымбылԥьбаԥцәа абас ауп ахьырхәра ишаҟәҳаршәо!*

42- *Иазхаӷаԥцәаханы, адунеии нарцәи рзы аус бзиаҟәа назыгзаз ртәы ҳҳәозар (ҳара, азәгьы изышьҭымхуа аидара даӷаҳӷом), убарҭ, ԥьанатҭуаа роуп. Урҭ уа наунагза иҭанхараны иҟоуп.*

43- *Ԥьанатҭ аҟны, азиасҟәа рыӷысны ахьлеиуа, ргәы иҭоу агәаӷ зегьы, иҭыӷьӷьаа иҭаҳгоит. Нас, абас рҳәоит: «Ҳара абри аԥыза аразҟы ҳазҭаз, Анцәа арҿхәаԥхьызҟәа имазааит! Аллаҳ иҳаҭәеимшьазҭгьы, амԥа иаша ҳхала ҳзаныларымызт. Аиашазы, ҳанцәа ицҳаражәҳәаԥцәа аӷабырг ҳзаргазаап». Нас, дара рахь, «Абар, шәара ишәызкыз ԥьанатҭ! Иҟашәӷаз абзиарақәа рԥымхәра уи шәара ишәзынхеит» ҳәа рыҟәҿыҭхоит.*

44- *Ԥьанатҭуаа, ԥьаҳаныԥуаа рышҟа, «Ҳара, ҳанцәа иаҳниӷаз ажәа шӷабыргыз ҳбеит; шәаргьы шәынцәа ишәниӷаз, иӷабыргны ишәԥылама?» ҳәа рыҟәҿыртҭуеит. Урҭгьы «аиеи!» рҳәашт. Насгьы рыбжьара азәы: «Аллаҳ ишәиԥхьыз агәымбылԥьбаԥцәа ирыҟәзааит!» ҳәа ибжьы рыҟәиргоит.*

45- *Урҭ агәымбылԥьбаԥцәа, Аллаҳ имԥа аҟынтә умԥахызҟьо, насгьы уи арблаҟьара зҭаху роуп. Урҭ, нарцәытәи аԥсҭазаарагьы маԥ ацәыркхьеит.*

46- *Аԥганкы, (ԥьанатҭуааи, ԥьаҳаныԥуааи) рыбжьара ԥардак ыҟоуп, Араф аҟынгьы рхаҿсахьаҟәа мацара рыла зегьы здыруа ауаа гылоуп. Артҭ ауаа, макьана ԥьанатҭ иштҭамлацгьы, аҭаларазы агәыӷра змоу ԥьанатҭуаа «Абзиара шәымаз!» ҳәа рыҟәҿыртҭуеит.*

47- *Рыблаҟәа ԥьаҳаныԥуаа рганахь иандырхалак; «Уа ҳанцәахәы! Ҳара агәымбылԥьбаԥцәа рыла ԥьарак ҳаицнумырхан!» ҳәа иҳәашт.*

48- *Арафтәи ауаа, зхаҽсахьаӷәа рыла ирдыруа, ҧытҩык рыбжьы рыӷәырганы: «Иеидышәкылаз амчреи шәызлаҧагьаз шәдунеии ҵьаргьы ишәмыхәеит!» рҳәоит.*
49- *(Ҵьанатӡуаа рнапы рыӷәкны): «Аллаҳ, иарбанзаалак лыҧхак ритӡом ҳәа шәызхыӷәааузаз абартӡ ракәызма?» (уи аамтӡазы ҵьанатӡуаа рыӷәҽыртӡуеит:) «Ҵьанатӡ шәтӡал; уажәшьтӡа шәара шәзы ашәартӡа ыҟазам, шәартӡ гәхьаакгьы шәаузом» ҳәа рарҳәоит.*
50- *Ҵьаҳанымуаа ҵьанатӡуаа рахь рхы рханы: «Ишәымоу азы, Аллаҳ ишәитӡаз аразҟи рҟынтә маҵк аҟара ҳаргьы иҳашәтӡ!» ҳәа ирыҳәоит. Уртӡгьы, «Аллаҳ, абартӡқәа азхамҿаҩцәа рытӡара ҳаӷәитӡимтәит» рҳәашт.*
51- *Уртӡ азхамҿаҩцәа ракәын, адин рдунеитә ҧсҭазааразы хәмаргас иҟаҿаны аамтӡа зхызгоз. Уртӡ, иахьатәи амш ишаҧылаша ахьырхаштӡыз, насгьы ҳажәаӷәа мап ахьырцәыркыз азы, ҳаргьы иахьа дара ҳхаштӡуеит, зынзагьы иаҳгәалаҳаршәазом.*
52- *Иҿабыргыҿәҟьаны, иазхаҿаҩцәоу жәларык рзы мҩаӷәҿагас, лыҧхас, дыррала иеитӡаҳәоу шәҟәык рызнаҳгеит.*
53- *Амала уртӡ, азбара амш анырзааиша ада уаҳа акагьы иазыҧшзам. Уи анҿабыргхалакгьы, уаанза ҟалашьа змам усуп ҳәа изыҧхьазоз рхатӡаӷәа абас рҳәоит: «Аиашазы, ҳанцәа ицҳаражәҳәаҩцәа аҿабырг ҳзааргазаарын. Уажәы ҳара дгылаҩцәаӷәак ҳхашшаар, мамзаргьы (адунеи ахь) шьтӡахьҟа ҳдырхынҳәыр, уаанза иҟаҳҿоз зегьы даҽеакала иҟаҳамҿоз!» Уртӡ иҿабыргыҿәҟьаны рхы арыцҳара итӡадыргылеит, иаҧшьыргаӷәазгьы (ртотемӷәа) ирҧырҿын рҽеырзеит.*
54- *Ҳәарада, шәара шәынцәа, ажәҩанӷәеи адгьыли фымш рыла изшаз, насгьы ажәҩан аҳра иахылаз; аҿх, ааанымгылазакәа иашьтӡаныҟәо ҽынлатәи аамтӡа иакәыршаны ихызҩаз; амреи амзеи, аеҿәаӷәагьы идҿа аҽаҧхьа ихырхәаны, изшаз Аллаҳ иоуп. Ижәдыруазааит, ашареи адҿа ҟаҿареи, иара мацара дырӷәитӡуп. Жәҩантәылаӷәа рынцәа Аллаҳ, заҟа дҳаракзоузеи!*
55- *Шәынцәахәы, гәык ала, насгьы мазала шәиҳәала. Ижәдыруазааит, Уи, зҳәаа иахысуа бзиа ишимбо.*
56- *Аиҿьтәра (атӡышәныртәалара), ашьтӡахь адгьылтәылаҽы ацәгьаршра ҟашәымҿан. Аллаҳ, шәицәшәаны, шәиӷәгәыҳны шәиҳәа. Хымҧада, абзиара ҟазҿо ауаа, Аллаҳ илҧха кырза ирзааигәоуп.*
57- *Аҧшаӷәа илҧха аҧхьа инаргыланы гәырҳьаҽҳәашаҿас ааазышьтӡуа Иара иоуп. Аҿыхәтәан уи аҧшаӷәа, аҧтӡа хьантӡаӷәа инарыӷәҿаны иҧсыз тәылак ашҟа идәыӷәаҳҿоит. Уаҟа азы рзылбааганы, уи алагьы иеиуеиҧшым аҽеаҩра рызцәыригоит. Дара аҧсцәагьы абас ауп ишҳаргыло. Ус анакәха, абригьы лкаак алышәхыр ҟалоит.*
58- *Атәыла ҧшза аҿиаагьы, унцәа игәаҧхарала (иҧшзаны) игылоит; ицәгьоу атәыла аҟны акәзар, алҿшәа змам ауп ааурыхуа. Ҳара иҳатӡабуа жәларык рзы ҳажәааҧҟараӷәа абас иеитӡаҳҳәоит.*
59- *Иҿабыргыҿәҟьаны, Ныҳә ҵҳаражәҳәаҩыс ижәлар данырзынаҳашьтӡ абас реиҳәеит: «Уа сыуаажәлар! Аллаҳ шәимҿахырхәа, шәара уи ида анцәа*

дшәымазам. Аиашазы, сара агәаҟра шәҭазыргылаша, игәыҭҟьагоу мшык шәԥеиԥшхар ҳәа сшәоит».

60- *Иуаажәлар рԥызаҵәа ракәзар: «Ҳара иӡабыргыӡәҟьаны маҳагьарак удаҳбалоит!» ҳәа иарҳәеит.*

61- *Ныҳә, абас аҭак рзыҟаиӡеит: «Уа сыуаажәлар! Сара иарбанзаалак маҳагьарак салахәым; амала, сара жәҩантәылаҟәа рынҵәа иганахь ала иаашьҭу ҵхаражәҳәаҩык соуп».*

62- *«Шәара, сынҵәа исыӡеиҳәаҟәаз шәзеиҭасҳәоит, сшәылабжьоит. Шәарҭ сызлашәеиԥшым; сара Аллаҳ иҟынтә исзааиуа аӡаҳәара ала шәара ишәзымдырҟәо здыруеит».*

63- *«Агәырԥса шәеацәыхьчаны, илԥха шәатәашьахарц азы, шәыбжьара азәы инапала шәгәышәеанӡаразы анцәа иҟынтә дӡак, алабжьарак ахьышәзаазго аума иҵьашәшьауа?»*

64- *Аха, Ныҳә иажәаҟәа ирызхьамԥшкәа, уи амҵҳәара идыркылеит. Ҳаргьы, иареи аҕба ицҭалаз ауааи еиҟәҳархеит; ҳажәаҟәа имҵны изыԥхьазазгьы азы иҭаҳхәаеит! Избанзар, урҭ илашәыз жәларык рыкәын.*

65- *Ад жәларгьы (рыбжьарантәи) рашьа Худ ԥааимбарс дырзынаҳашьҭит. Уигьы абас реиҳәеит: «Уа сыуаажәлар! Аллаҳ шәимӡахырхәа; уи ида нҵәа дшәымазам. Абыржәгьы уи гәыкала шәихамӡгылазо, иҷагылареи, иара иҟынтә ишәзааиша аргәаҟреи шәеацәышәмыхьчазои?»*

66- *Ижәлар ираԥхьагылаҩцәаз азхамӡаҩцәа: «Ҳарҭ, уара хшыҩдарак удаҳбалоит, насгьы уара амҵҳәаҩцәа уреиуоуп ҳәа ҳазхәыцуеит!» рҳәеит.*

67- *Худ, абас аҭак ритеит: «Уа сыуаажәлар! Сара сыхшыҩдазам, аха жәҩантәылаҟәа рынҵәа ииаишьҭыз ҵхаражәҳәаҩык соуп».*

68- *«Сара, анцәа исыӡеиҳәаҟәаз шәзеиҭасҳәоит, гәыкала ишәылабжьо, зыгәрагоу уаҩуп».*

69- *«Шәыбжьара азәы инапала, шәгәышәеанӡаразы шәынцәа иҟынтә шәҟәык ахьышәзааиз аума иҵьашәшьауа? Шәазхәыци шәара уи, Ныҳә иуаажәлар рхаҭыԥаҷы шәааигеит. Насгьы дара рҵымхәрас шәара шәшаны шәҳараикит. Ус анакәха, Аллаҳ ишәатәеишьаҟәаз шәгәаларшәаны ахеиҟәырхарахь шәхы шәырха».*

70- *Убас рҳәеит: «Уара, изаӡәу Аллаҳ ҳаимӡахырхәарц, насгьы ҳабдуцәа зымӡахырхәоз анцәахәҟәа каҳажьырц азоума узаҳзааз? Уара ауаа иашаҟәа уреиуазар, ҳазлауршәаз агәаҟрагьы ҳзааг!»*

71- *Хәыд абас аҭак ҟаиӡеит: «Шәарҭ шәынцәа иҟынтә гәаҟраки гәыԥжәараки шәзылбааит. Дара ирызкны Аллаҳ ршаҳатәгак шылбааимгазгьы, шәареи шәабдуцәеи иаԥьганы изымӡахырхәаз, баша хьызҟәак ирызкны сара ажәа сымашәкуама? Ус анакәха шәаасԥеиԥш, иаҳбап аус ахкылсуа! Ҳәарада, саргьы шәара шәеиԥш сыԥшызаауеит».*

72- *Аӡыхәтәан, иареи иҵыз ауааи ҳарзылԥханы иеиҟәҳархеит. Ҳажәаҟәа мап рыҵәкны ҳазхазымӡаз ауаагьы рдаракәац ааҷахаҳӡәеит.*

73- *Семудаа рахьгьы рашьа Салиҳ (дырзынаҳашьҭит). Уигьы, иуаажәлар агьыртҭ реиԥшӡәҟьа: «Уа сыуаажәлар! Аллаҳ шәимӡахырхәа, шәарҭ уи ида нҵәа дшәымазам. Шәара, уи иҟынтә ииарту ршаҳатәгак шәзааит. Абар,*

сара сҟынтә шәыззыԥшу аԥьашьахәгьы. Уи, шәара шәзы Аллаҳ дыргаӡас, ҷыдала ишаз абни ажәмахе ауп. Уи амахе ахы иазоушәыжь, Аллаҳ идгьыл иԥаҳәлааит. Ҵәгьарак азыжәымун, мамзар ахьаа шәҵазыргыло гәаҟрак шәԥеиԥшхоит» ҳәа реиҳәеит.

74- *«Шәазхәыци, Аллаҳ Ад жәлар рхаҵыԥаны, шәара шәшаны, адгьылтәылаҷы шәынирхеит. Уи идгьыл каршәрԥәа рҷы аҳҵынрԥәа шәыргылоит, ишьхԥәа иҵыжааны аԥнԥәа ҟашәӡоит. Уажәшьҵа Аллаҳ иаҵәашьарԥәа шәрызхәыцны адгьылтәылаҷы ацәгьаршыԥәа реиԥш аилаԥынтра ҵәыршәымган».*

75- *Иуаажәлар раԥхьагылаԥәа рҟынтә, аԥагьара ихнахыз ауаа рыбжьара имчыданы иҟаз азхаӡаԥәа абас ирыԥәымчуан: «Шәарҵ иӡабыргыӡәҟьаны, Салиҳ анцәа ииашьҵыз ԥааимбарк иакәны дазхашәӡома?» Урҵгьы: «Ҳәарада, ҳарҵ иара ила иаҳзаашьҵу зегьы гәыкала иазхаҳӡоит» рҳәон.*

76- *Аԥагьара иханагалаз ауаагьы: «Ҳаргьы шәара иазхашәӡо мап ацәаҳкуеит» ҳәа аҵак рыртон.*

77- *Ус ишааиуаз, уи амахецша ашьапԥәа хыӡәӡәаны иршьит, абас алагьы анцәа идӡа еилаганы: «Уа Салиҳ! Ииашаӡәҟьаны уԥааимбарзар, ҳара ҳазлауршәоз агәаҟра узаагозар, иаҳзааг!» рҳәеит.*

78- *Уи амшалагьы игәыҵҟьагоу ӡысрак ааҟалан, зегьы рыдгьылԥәа рҷы иеиԥхьытта, ицҟьаны ӡаҟа иҟаҳаит.*

79- *Салиҳ убасҟан иуаажәлар уаҳа дырзхьамԥшкәа даныргԥырӡуаз убас реиҳәеит: «Уа сыуаажәлар! Иӡабыргыӡәҟьаны, сара анцәа ишәзааицҳаз шәзеиҵасҳәеит, гәыкала сшәылабжьеит; амала шәарҵ шәзы абзиара зҵаху абжьагаԥәа бзиа ижәбазом».*

80- *Лутҵгьы егьирҵ ҳаԥҳаражәҳәаԥәа реиԥш дԥааимбарны днаҳашьҵит. Иуаажәлар убас реиҳәеит: «Шәара уаанза уааԥсырак иҟарымӡацыз калтҟьашьра хәымгак ҟашәӡоит, усоума?»*

81- *«Избанзар шәарҵ, аҳәса ааныжьны шәкалҵ агәаҳәаразы ахацәа рахь шәеихоит. Аиашазы иахзырҟьацәаз жәларык шәоуп».*

82- *Аха, ажәлар, «Абарҵ (Лутҵи иԥызцәеи) ҳҵәыла иалышәца! Избанзар, арҵ ауаа рыцҟьара мыцхәы иахԥагьоит!» аҳәара ада уаҳа аҵак ҟарымӡеит.*

83- *Ҳаргьы иареи иҵаҳцәеи еиԥәҳархеит. Иԥҳәыс лакәзар, шьҵахьҟа ааанхаз (азхамӡаԥәа) дреиуан.*

84- *Нас, игәыҵҟьагоу ԥәак (ахаҳә) рзаҳаруит. Уахәааԥш агәырԥса арҳара зҷазҵаз ауаа рӡыхәҵәа зеиԥшрахаз!*

85- *Медианаагьы рашьа Шьуаиб (дырзынаҳашьҵит). Уигьы ижәлар убас реиҳәеит: «Уа сыуаажәлар! Аллаҳ шәимӡахырхәа, шәара уи ида уаҳа нцәа дшәымазам. Шәарҵ, шәынцәа иҟынтә ииарту аршаҳаҵга шәзааит. Уажәшьҵа ашәага-зага ииашаны иҟашәӡа, ауааԥсыра рмал ахә ларԥәны ишәмыргәаҟын, аҵынчрахь икылсыз адгьылтәыла аԥҟны ацәгьаршра ҟашәымӡан. Шәарҵ шәазхаӡаԥәазар, еиҳа ишәзеиҷьуп».*

86- *«Азхаӡаԥәа ршәааны, Аллаҳ имԥа аԥҟынтә ирԥҟьаланы, мԥацыԥхьазагьы (ашьацҳәа ргыланы) шәаныҵтәалан. Шәазхәыц, шәаргьы шәмаҷԥын, аха*

уи шәеизирҳаит, шәымчгьы иацицеит. Ацәгьаршыԥцәа рӷыхәтәа зеиԥшрахаз шәназхәыцны алкаа ҟашәӷа!»

87- *Шәыбжьара гәыԥԥык, сара исзаашьҭу азхаӷаны, даԥа-гәыԥк иазхарымӷазар, шәыбжьара Аллаҳ еилиргаанза иаашәычҳа! Уи, азбаԥцәа зегьы дреиӷьуп.*

88- *Иуаажәлар рыбжьара, иԥагьаз ԥызацәак убас рҳәеит: «Уа Шьуаиб! Ма уареи уԥызцәа азхаӷаԥцәеи ҳақалақь шәалцахоит, мамзаргьы ҳара ҳдин ахь шәгьежьуеит!» Шьуаибгьы абас дӷааит: «Иаҳҭахымзаргьы мчылоу?»*

89- *«Аиашазы, Аллаҳ, иашамыз шәхаӷара аҟнынтә ҳара ҳанеиԥҟаирха ашьҭахь, даԥазнык шәдин шьҭаҳхыр, Аллаҳ изкны амц аԥшьыызгаз ҳреиуахоит. Ҳанцәа игәамԥхакәа, шәара шәдин азыгьежьра иҟамлаша усуп! Ҳанцәа идырра зегьы амԥхакуп. Ҳарҭ, Аллаҳ мацара ҳаиԥҟәгәыӷуеит. Уа ҳанцәахәы! Ҳареи ҳажәлари иҳабжьоу, иашарала уаԥҟәызбаны аӷабырг ҳзаарты. Ҳәарада, уара азбаԥцәа зегьы уреиӷьуп!»*

90- *Ажәлар ираԥхьагылаз азхамӷаԥцәа ауаа ирыԥҟәыӷәӷәон: «Шьуаиб шәицныҟәар, ижәдыруазааит ацәыз шәоуеит, арыцҳарагьы шәаԥҟәшәоит!» рҳәон.*

91- *Аӷыхәтәан, дгьылӷысра ӷәӷәак ааҟалан, (ахеиԥҟәырхара изахьымзԥакәа) изԥҟәыз адгьыл ицҟьа иныԥҟәнаԥсеит.*

92- *Шьуаиб амцҳәара идызкылоз, уи атәылаԥы зынза инымхозшәа иааҟалеит. Абасала, Шьуаиб иҳәатәы хамӷакәа ирыцҳатәра зҭахыз, рхаҭаԥа арыцҳара иаԥҟәшәеит.*

93- *Шьуаиб урҭ дрыцрыӷит. Аха, уи аамҭазы «Уа сыуаажәлар! Сара анцәа ишәзааишьҭыз аӷабыргԥа шәсырдырит, сшәылабжьеит. Аха, иазхазымӷаз жәларык уажәшьҭа изларыцҳасшьари?» иҳәон.*

94- *Иарбан тәылазаалак ԥааимбарк дахьырзынаҳашьҭуаз, хымԥада, аҭыԥынтәи ауаа (аԥааимбар иахьиҿагылаз амшала) ҳара иҳаҳәарц азы, амамзаареи агәаҟреи иҭаҳаргылахьеит.*

95- *Нас, ианԥаҳшәа ашьҭахь, ацәгьара рхыганы, абзиара рзаԥаҳӷеит. Аӷыхәтәангьы иҿианы «Ҳабдуцәа абри аԥыза агәаҟра иаԥҟәашәахьан» рҳәо иалагеит. Амала, (рмапкра аҟны уаҳа ианырмузԥ) ҳаргьы урҭ, ргәыԥеанзамкәа иаԥҟәаҳкит.*

96- *Уи атәыла ауааԥсыра, иазхаӷаԥцәаханы агәырԥса ԥеацәырыхьчазҭгьы, ҳәарада, ажәԥан аҟынтәгьы, адгьыл аҟынтәгьы абараԥьатра агәашәԥәа рзааҳартуан. Амала, ҳажәа имцны ианырыԥхьаза, ҳаргьы убри амшала урҭ, иеиԥҟәҳәа иаанаҳкылт.*

97- *Мамзаргьы, уи атәыла ауааԥсыра уахынла ишыцәаз, ҳгәаҟра дара ишырзымнеиуаз ала агәыӷра рымазма?*

98- *Мамзаргьы, уи атәыла ауааԥсыра аԥенышьыбжьон игәырӷьаӷәа ишыҟаз ҳгәаҟра рыхьԥарым ҳәа игәыӷуазма?*

99- *Аллаҳ, иаалырҟьаны ирзааигаз агәаҟра аҟынтә абас рхы иаԥҟәгәыӷуазма? Зхы ԥхасҭазтәыз ауаԥы ида, дарбанзаалак азәы, Аллаҳ иргәаҟра аҟынтә абас ихы дзаԥҟәгәыӷзом?*

100- *Ажәытә иаԥшәымацәаз рҟынтә адгьылтәыла ззынхаз, абри аӷабырг макьана ирзеилымкаазаци? Ҳара иаҳгәаԥхандаз, ргәыԥсаӷәа рымшала урт ҳамашәырӷәа ирыӷәҳаршәон! Ҳара урт рыгәӷәа амҳәыр ааҳархоит (иаҳшәаҳауеит) даргьы (аӷабыргӷәа) раҳазом.*

101- *Иара убри атәылаӷәа, убарт рызбахәӷәа рыхәтак уара иузеитаххәоит. Аиашазы рԥааимбарцәа урт ааартыӷәҟьаз аршаҳатгаӷәа рызнаргахьан. Амала, уаанза имцуп ҳәа ирыԥхьазахьаз акы изазхарӷомызт. Абас ауп, Аллаҳ, азхамӷаҿцәа рыгәӷәа шишәаҳауа (амҳәыр шааирхо).*

102- *Урт реиҳараҿык, ражәа аӷәныҟәара ҳәа акагьы рыдҳамбалеит. Аиашазы, рыбжеиҳараҿык имҿахҟьаҿцәаны иаҳԥылеит.*

103- *Нас, уртӷәа рышьтахь Мыса, ҳаԥьашьахәӷәа рыла, Фараони иуаажәлари рахь днаҳашьтит; аха, уртгьы аԥьашьахәӷәа мап рԥәыркит; амала, уахәаԥш ацәгьаршыҿцәа рӷыхәтәа зеиԥшрахаз!*

104- *Мыса убас иҳәеит: «Уа Фараон! Сара жәҿантәылаӷәа рынцәа иганахь ала иаашьтӡ ԥҳаражәҳәаҿык соуп».*

105- *«Аллаҳ изкны аӷабырг ада даҿакы аҳәара сӷәитӡам. Шәара, шәынцәа иҟынтә ааарту аршаҳатгa шәзаазгеит. Уажәашьта Исраил иԥацәа рхы иазоужь, сара исыцааиааит».*

106- *Фараон абас иҳәеит: «Уара ԥьашьахәык ааугазар, иӷабыргыӷәҟьангьы аиаша уҳәозар, иҳарба усҟан».*

107- *Ус аныҟала, Мыса илабашьа нкаижьит. Ианахәаԥш, алабашьа ааартыӷәҟьаны игәылшьапхахьан!*

108- *Нас, иарӷьа напы икәа иахьтаз, ааатигеит. Уигьы, иԥьашьаны иахәаԥшуаз рҿаԥхьа ишкәакәаза, ицырцыруа ирбартан!*

109- *Фараон иуаажәлар раԥхьагылаҿцәа убас рҳәеит: «Ари иӷабыргыӷәҟьаны адырра рацәа змоу алаԥшхырԥаҿык иоуп».*

110- *«Шәара шәтәыла шәалицар итахуп» рҳәеит. Фараонгьы дразӷааит: «Ус анакәха, иҳабжьыжәгозеи?» ҳәа.*

111- *Даргьы абас рҳәеит: «Ихатагьы, иашьагьы ааарыԥшы; аӷалаӷьӷәа рышҟагьы аизгаҿцәа (умаӷаҿцәа) дәыӷәӷа!» ҳәа.*

112- *«Алаԥшхырԥаҿцәа иҟоу зегьы еидкыланы иузааргааит».*

113- *Алаԥшхырԥаҿцәа Фараон изааит: «Амала, аиааира згаз ҳара ҳакәхар, аҳамта ҳауеит, ус ами?» рҳәан иӷааит.*

114- *Уигьы: «Сӷәшаҳатуп, шәарт исзааигәазоу ауаа шәреиуахоит» иҳәеит.*

115- *Алаԥшхырԥаҿцәа убас рҳәеит: «Уа Мыса! Уара уоума иказыжьуа (алабашьа), мамзар ҳара ҳакәу?»*

116- *«Шәара ишәыршә» иҳәеит. Урт иандыршә, ауаа рылаԥш хнакит, ргәы шәартӡак тарӷеит, абас алагьы алаԥшхырԥара дуззак аадырԥшит.*

117- *Ҳаргьы, «Улабашьа ыршә!» ҳәа Мыса иӷаххәеит. Инаԥшызар, ари иршәыз дара идыршәыз алабаӷәа аанкыланы албаадара иаҿуп!*

118- *Абас ала, аӷабырг цәырӷит, дара иҟарӷаз шымцызгьы ааԥшит.*

119- *Фараони иуаажәлари убраӷәҟьа иаӷахеит, хьымзӷылагьы шьтахьҟа ихьаӷит.*

120- *Алаԥшхырԥаҿцәа зегьы асаара рыҿкарыжьит.*

121- *«Жәфантәылақәа рынцәа дазхаҳцеит!»*
122- *«Мысеи Ҳаруни рынцәахәы!» рҳәеит.*
123- *Фараон иакәзар, абас иҳәеит: «Сара азин шәысымҭакәа уи дазхашәцеит, ус аума? Ҳәарада, ари иҟашәаҵаз, ажәлар ақалақь иалыжәгарц азы иеицышәызбаз хәмаррак акәын. Амала, хара имгакәа шәзыҟәшәаша жәбараны шәыҟоуп!»*
124- *«Хымҩада, шәнапҟәеи шәшьапҟәеи инеихданы иҧысыҟҟоит, насгьы зегьы шәыкнасҳауеит!»*
125- *Алаҧшхырҧафцәаагьы: «Ҳәарада, ҳаргьы анцәа изыхынҳәыз ҳакәхоит!» рҳәеит.*
126- *«Амала уара, ҳанцәа иажәаҟәа иаҳзааиз азхаҳцеит ҳәа ушьа ууеит. Уа ҳанцәа! Ҳара ачҳара ҳатәашьа, ҳаҧсылманцәааны ҳаҧсы ҳхых!»*
127- *Фараон иуаажәлар ираҧхьагылафцәаз убас рҳәеит: «Уареи унцәахәҟәеи ааныжьны, адгьылтәылаҟны ацәгьаршра ҟарцҵарц азы аума Мысеи иуаажәлари рхы изаҟәитҧутәуа?» Фараонгьы аҧакс: «Ҳара урҧ рҧацәа шьны, ртҧыҧхацәа мацара аанҳажьуеит. Ҳәарада, ҳара урҧ иаҳҧаху рылаҳагзартә, насгьы ирҟьацны ҳархысыртә ҳаҟоуп» иҳәеит.*
128- *Мысагьы иуаажәлар убас реиҳәеит: «Аллаҳ иҟынтә ацхыраара шәаҳәааны ачҳарагьы аашәырҧшы. Ҳәарада, адгьылтәыла зегьы Аллаҳ итәуп. Иуаажәлар рҟынтә иитҧаху уи даҟәитҧитәуеит; аиааира назагьы, згәы еснагь иара ишҟа ахаҵгыларала итҧәны иҟоу, насгьы иҷәагылара рхы ацәыхьчаны, идцҵаҟәа назыгзо ахдырфыцәа иртәуп».*
129- *(Фараон иргәаҟыз ауаагьы): «Уара уаҳзааиааназагьы ҳдыргәаҟуан, уажәы уанаҳзааи ашьҧахьгьы ҳдыргәаҟуеит» рҳәеит. Мысагьы: «Иҟалап, шәынцәа, шәхы шымфаҧыжәго ибарц азы, шәаҷа дыҟәганы ихатҧыҧаҷгьы шәара шәнаганы, шәхы шымфаҧыжәгаша дахәаҧшуазар?» иҳәеит.*
130- *Иҵабыргыҵәҟьаны, ҳаргьы Фараон ицныҟәаз ауаа алкаа ҟарҵап ҳәа, шыҟәсы рацәала арфареи, аҩафра армаҷреи рыла ахьырхәра иаҟәҳаршәеит.*
131- *Урҧ, бзиарак (аҩафреи абараҟьатҧреи) анырзааи, «Ари ҳара иҳаҟәнагоуп» ҳәаны, гәаҟрак ианаҟәшәалакгьы, Мысеи ифызцәеи рымшьҧацәгьара иадырҳәалон. Ижәдыруазааит, изыҟәшәаз зегьы Аллаҳ иҟынтә ауп; амала реиҳарафык адырра иахьадҳәалам азы, уи ус шакәу рыздыруамызт.*
132- *Нас убас рҳәеит: «Ҳара ҳабла хыукырц азы иуҧаху ҳарба, ҳарҧ уара уазхазҵаша ҳреиуазам».*
133- *Ҳаргьы, иаарту ҵьашьахәыҵәҟьаҟәаны азхыҵра дуи, арҵуҟәеи, ахәаҷамаҷаҟәеи, адаҕьҟәеи, иҟаҧшза илеиуаз азиасҟәеи рыжәаҳҵеит. Аха зегьдарароуп аҧагьара изаҟәымҵит, агәырҧса иаҵоу жәларыкны аҟалара мфас иалырхит.*
134- *Агәаҟра ааины ианырхаҧалак: «Уа Мыса! Уара иуитҧаз ажәа аҳатҧыр азы, унцәа уҳазиҳәа! Ҳгәаҟра ҳхихыр, уҳәатәы хаҳҵоит, ҳәарада, Исраил иҧацәаагьы уара ула амфа иҟәаҳҵоит» рҳәон.*
135- *Амала, ражәа нарыгзартә аҟара агәаҟра анырхаҳгалак, ражәа иаразнак иахьхәуан.*

136- *Аӷыхәтәан, ҳажәаӄәа ӷаӷҕәыда иԥхьазаны, урҭ иахьрызхьамԥшуа амшала ахьырхәра иаӄәыршәаны, амшын иҭаҳхәаҽеит.*

137- *Иларӄәны идыргәаӄуаз уи ажәлар, (Исраил иԥацәа) барақьатрала ихаҳӄьаз атәыла, мрагылареи мраҭашәареи рганӄәа рҿы (иахьабалак) ԥшәымас иӄаҳӷеит. Рычҳара иабзоураны, рынцәа, Исраил иԥацәа ирниӷаз иажәа ԥшзагьы нагзахеит. Фараони иуаажәлари, зыргылара иаҿыз рханӄәеи, раҳҭынрақәеи, ираазоз рбаҳчақәеи зегьы адгьыл иаӄараҳтәит.*

138- *Израил иԥацәа амшын ираҳгеит; ус шаҳҳәоз, дара ирызкыз ныхабаӄақәак изымӷахырхәоз жәларык ирыӄәшәеит. Ас ианыӄала, «Уа Мыса! Абартҭ рынцәахәӄәа реиԥш ҳаргьы нцәахәык даҳзыӄаӷа» рҳәеит. Мыса усӄан абас реиҳәеит: «Шәартҭ здырра маҷу жәларуп!»*

139- *«Ҳәарада, шәара шәзеилаҳаз ауаа, реилазаара ахыбгалара изацәцом; урҭ ашьапкра ҳәа изҿугьы башоуп».*

140- *Мыса: «Шәара шәзы Аллаҳ ида даҽеа нцәахәык сишьҭалап, ус аума? Аха, уи шәара ауааԥсыра зегьы шәреиҳәаны шәиԥхьазахьан» иҳәеит.*

141- *Шәара Фараон иуаажәлар рӄынтә шәҿаҳамхи. Урҭ, шәара ирецәаз ала шәдыргәаӄуан; шәҭыԥҳацәа ааныжьны шәыҷӄәынцәа ршьуан. Абри аӄны шәынцәа иӄынтә ԥышәара дуззак ыӄан.*

142- *Мыса, ҽажәижәаба ӷхы (дҳамӷаныҳәарц азы) аҽҳәара иаҳҭеит; аха, нас аӷхӄәа даҽеа жәаба изацаҳӷеит; абас ала, унцәа изаԥиӷаз аамҭа ҽынҽажәа уыха аӄынза инаҵеит. Мыса иашьа Ҳарун убас иеиҳәеит: «Сыуаажәлар рыбжьара сара сҭыԥ аанкыла, урҭ урылабжьа, амарԥьа, ацәгьаршыҽцәа рымҽа алумхын!»*

143- *Мыса, ианеибаҳҳәаз аамҭазы (Синаитәи ашьха) дааины инцәаагьы иара даниацәажәа, «Сынцәа! Уҽесырба, снауҿаԥшып» иҳәеит. Анцәа иакәзар: «Уара зынзаскгьы сузбазом. Амала абни ашьха унахәаԥш; сара убри санахәааԥшлак аҭыԥаҿы изаанхар, уаргьы сбара улшап» иҳәеит. Уи аамҭазы анцәа ихаҿсахьа ашьха ианақәыҽҽы иԥыххаа иӄәнаӷеит; Мысагьы иԥсы маҷханы дынкаҳаит. Ихы аҭыԥ аҿы ианааигьы убас иҳәеит: «Иарбанзаалак гхак удкылара уаӄәыгоуп, сара сахьхәит, аҭамзаара шьҭасӷоит; сара раԥхьазатәи уазхаӷаҽ соуп!»*

144- *Аллаҳ: «Уа Мыса! Сара, сажәаӄәа узынашьҭреи уацәажәареи рыла, ауааԥсыра рыбжьара усгьы аҭыԥ ҷыда устеит. Иуаҭәасшьаз удкыланы иҭабуп ҳәа зҳәо уреиуаха» иҳәеит.*

145- *Аӷыхәтәан, зӷаара цыԥхьаза алабжьарақәеи, иаҭахыз аиҭаҳәарақәеи абҕьыӄәа ирнаҳӷеит. (Насгьы Мыса убас иаҳҳәеит:) «Абартҭ ҕәҕәала уҿрыдҳәала; ужәларгьы иԥшзоу абжьгарақәеи аиҭаҳәарақәеи рыдыркыларц ирыдӷа. Хара имгакәа имҽахӄьаз ауаа ртәыла шәсырбараны сыӄоуп».*

146- *«Зынза ишрыхәҭамкәа, адгьылтәыла баша иҿырԥагьауа иалоу ауаа, сажәаӄәа иалхәдастәуеит. Урҭ, аԥьашьахәӄәа зегьы рбаргьы иазхаӷаҽцәахом; амҽа иаша рбаргьы ианылазом. Амала, мҽа хәахәак рбар иаразнак уахь рхы дырхоит. Ари аҽыза ахымҽаԥгашьа, ҳажәаӄәа имцны иахьырԥхьазо, насгьы рымдырра иахӄьоит».*

147- *Аха, ҳажәаҟәеи нарцәытәи аҵстҭазаара аҵылареи, иашам ҳәа изыҵхьазаз русҟәа башахеит. Урт, иҟарӷаҟәаз рыда, даҽеакы азыҳәан аума ахьырхәра изаҟәшәо?*

148- *Мыса ишьтахь, иуааҽәлар рхьыматәа иеилартәаны ҳәыск абаҟа ааҟаӷаны (нцәахәыс) ирыдыркылеит. Ирымбазоз, уи иагьрацәажәомызт, иагьрабжьнагомызт! Убри (нцәас) ирыҵхьазеит, уи алагьы аҟәнамгара алырхит.*

149- *Аха, ишымҩахҟьаз еилкааны ианахьхәгьы: «Ҳанцәахәы ҳрыцҳашьаны иҳанеимыжыр, ҳәарада, ацәыз зоуз ҳреиуахоит!» рҳәеит.*

150- *Мыса игәы ҧжәаны, насгьы дхьааua иуааҽәлар данырзыхынҳәы: «Сара сышьтахь шаҟа аус цәгьаҟәа ҟашәӷазеи! Ҳанцәа идӷа шәазымҧшыкәа шәыццакыма?» ҳәа реиҳәеит. Ҭора абҕьыцҟәа нкажьны, иашьа ихәдацәа аанкыланы диихо далагеит. Ҳарунгьы: «Уа сан лҧа! Уара ууааҽәлар сара сымчыданы сырбеит; сыршьырцгьы ак рыгымхеит! Уажәгьы саҕацәа схумырыччан, насгьы сара, абартҭ агәымбылцьбаҩцәа реиҧш судумкылан!» иҳәеит.*

151- *Мыса: «Уа сынцәа! Сареи сашьеи иҳанажь, ҳартҭ улҧха ҳалархә! Уара, арыцҳашьаҩцәа зегь раастҭа урыцҳашьаҩуп!» иҳәеит.*

152- *(Нас Аллаҳ убас иҳәеит:) «Аҳәыс баҟа иамӷахырхәаҟәо ыҟами, ҳәарада, уртҭ рынцәа иҟынтә агәыҧжәареи, адунеитә ҵстҭазааraҕы аларҟәреи рыхьзараны иҟоуп. Ҳара, ачарҳәара ҟазӷаз абас ахьырхәра иаҟәҳаршәоит».*

153- *Ацәгьара аныруы ашьтахь, иахьхәны иазхаӷаҩцәаахаз ртәы ххәозар, ҳәарада, уртҭ ратамзааареи разхаӷареи рышьтахь унцәа ираназыжьуа иоуп, ирзылыҧхауа иоуп.*

154- *Мыса игәыҧжәара анихыӷ абҕьыцҟәа шьтихит. Уртҭ ирныз аҩырақәа рҕы анцәа ицәшәаз рзы алашареи алҧхеи шыҟоу (атәы зҳәоз аҧҟарақәа) анын.*

155- *Мыса, иеибаҳҳәаз аамтҭеи аҭыҧи рыҟны иҟаларц азы, ижәлар рҟынтә хынҩажәижәаҩык алихит. (Амала, убраӷәҟьа ирбаз азмырхакәа, Аллаҳ иаартны дрымбар, Мыса ирзааигаз ишазхарымӷаша аныркәа) Уртҭгьы адгьылӷысра ҕәҕәа инаҟәнакит. Мыса иакәзар, иаразнак Аллаҳ иҳәара дналагеит: «Уа сынцәа! Ус еиҧш иутҭахханда даргьы саргьы ааанзагьы ҳаҟәухуан. Ҳабжьара иҟоу ахшыҩдаҟәа рымшала зегьы ҳҭаурхоума? Ари аус, уара уҧышәара ада уаҳа даҽеакы акәзам; уи ала иутҭаху дымҩахуҟьоит, иутҭахугьы амҩа иашахь дкылугоит. Уара, ҳара ҳҭынха уоуп. Уажәшьта ҳара иҳанажь, ҳрыцҳашьа! Уара анажьыҩцәа иреиҕьзо уоуп.*

156- *Ҳартҭ, ари адунеи аҟынгьы нарцәгьы абзиараҟәа ҳаҟәҩы! Ҳәарада, ҳара, уара уахь ҳаихеит». Аллаҳгьы убас иҳәеит: «Истҭаху, агәаҟра даҟәсыршәоит; сылҧха акәзар, зегьы аӷанакуеит; уи адагьы, сылҧха Аллаҳ ицәшәара злоуи, азеҟьатҭ зҭиуеи, сажәаҟәа азхазӷои ирыҟәзыҩуеит».*

157- *Уртҭ, рнапаҕы ирку Ҭораи Инҵьили рыҟны зызбахә ану ацҳаражәҳәаҩы, уи аӷара змамыз аҧааимбар иҳәатәы харӷоит. Аҧааимбар, уртҭ абзиара рыдӷаны ацәгьара мап рцәикуеит; дара рзы ицҟьоу ҳалалны, иҟьашьугьы ҳарамны иҧхьазоит. Рыхьантарақәа шьтихуеит, ирыҟәну азынцьырҟәа*

ԥиртлоит. Уи аԥааимбар дазхазӷази, уи дыхьчаны адгылара изҭази, уи ицхраази, иара ила ирзынашьҭу алашара иацныҟәази роуп ахеиқәырхара иахьзақәаз.

158- *Убас ҳәа: «Уа ауааԥсыра! Иӷабыргыӷәҟьаны сара ажәфанқәеи адгьыли ирыԥшәмоу Аллаҳ, шәышҟа иааишьҭыз ицҳаражәҳәаф соуп. Уи ида анцәа дыҟазам. Уи, аԥсы ухазӷо, иагьыухызхуа иоуп. Ус анакәха, Аллаҳи, аӷара змамыз иԥааимбари азхашәӷа, насгьы уи шәицныҟәа, абас алагьы, амфа иаша аԥшаара шәылшәыршап».*

159- *Мыса иуаажәларгьы амфа иаша уқәызӷо, иашаралагьы имфасуа ауаа рылан.*

160- *Исраил иԥацәа жәафа абиԥараны иаҳшеит. Мыса иуаажәлар иара иҟынтә азы анырҭахха; «Улабашьа ала ахаҳә уас!» ҳәа иӷаҳҳәеит. Ахаҳә данас, жәафаԥьара азы кылҟьеит. Абиԥарацыԥхьаза азы ахьыржәша аҭыԥ ылрхит. Аԥҭақәа рыхӷаны ашәашьырагьы рзыҟаҳӷеит; дара рзы, амч рызҭаша аҳалуеи, а́ча ажьы рзылбааҳгеит. «Ишәаҳҭаз аразҟқәа рҟынтә ицқьоу шәфа» (ҳҳәеит). Аха урҭ, (абзиара ирзаҳуз еилымкаарала) ҳара ҳакәым, рхы ацәгьара азыруан.*

161- *Урҭ, «Абри ақалақь аҷы шәынха; убраҟа ишышәҭаху ишәфа, ишәжәы, насгьы аҭамзаара шьҭаӷаны, ашә ақынтәгьы шәхы ларҟәны шәыфнала, убри ала ҳаргьы ишәанаҳажьып. Абзиара ҟазӷо рзы, наҟ-наҟ ҳаҭәашьара еиҳагьы ирзацаҳӷоит» ҳәа раҳәан.*

162- *Аха урҭ рыбжьара аиаша иаԥрагылаз ауаа, ҳажәа ԥсахны, дара ишраҳҳәаз акәымкәа даҷеакала иаадырҳәит. Ҳаргьы аиаша иахьаԥрагылаз азы, ажәфан ақынтә гәаҟрак рзынаҳашьҭит.*

163- *Урҭ, аԥшаҳәа иаԥныз ақалақь ауааԥсыра рҭагылазаашьа уразӷаа. Иркраны иҟаз аԥсызқәа, ԥсшьараны ирымаз асабшаҷены, рҷеиуыжьны азы ахыхь ифхаланы, рганахь иааua ианалага, аԥсшьара анрымамыз аҷены иахьцәырымӷуаз амшала асабшатәи аԥҟарақәа еилаганы ишәарыцон. Ирзаԥӷаз аԥҟарақәа ирыԥрагыланы, рахырҟьара амшала, ҳара урҭ, абас иԥаҳшәон.*

164- *Рыбжьара гәыԥфык: «Аллаҳ иқәихша, мамзаргьы ҕәҕәала иахьирхәыша жәларык баша шәызрылабжьозеи?» анырҳәа, даргьы: «Шәынцәа иҷаԥхьа иаҳҳәаша ҳамазарԥ азы, насгьы рҷеыԥхьакны рҷеааныркылап ҳәа агәыԥра ахьҳамоу азы ауп» рҳәеит.*

165- *Абас ала, ирзыҟаӷаз агәҷеанӷарақәа ианрызхьамԥш, ҳаргьы ацәгьара аанкыларазы ихандеиуаз ауаа алганы, аиашамрахь имфахыӷызгьы изҷыз ацәгьарақәа рымшала игәыҭҟьагаз аргәаҟрак инақәҳаршәеит.*

166- *Изҟәиҭмыз аусҟәа ианырҟәамӷ, ҳаргьы дара: «Иларҟәзоу амаамынқәа шәреиԥшха!» ҳәа раҳҳәеит.*

167- *Унцәа, акаамеҭ амш ақынза, урҭ агәаҟра ҕәҕәа иақәзыршәаша ауаа шрыжәиӷаша иҳәахьеит. Ҳәарада, унцәа иахьырхәра иаарласны иҟалоит, амала уи, зегь дарароуп кырза иуаназыжьуа иоуп, кырзагьы иузылԥхо иоуп.*

168- *Урҭ, гәыԥ-гәыԥла адгьылтәыла иалаҳаԥсеит. Рыбжьара шьоукы, иуаа бзиаԛәоуп, шьоукгьы ус иԥам. Артҭ аӡыхәтәантәиԛәа, рыгхаԛәа рԥынтә иахьхәны аиаша иазыхынҳәыр ԥалап ҳәа, атҭагылазаашьа бзиаԛәеи аԥәгьарԛәеи рыла иԥаҳшәеит.*

169- *Урҭ рышьҭахь ашәԥәы ззынхаз, насгьы «Усгьы иҳанажьхоит» ҳәа адунеитә ҭахрԛәа зеазҭаз даеа абиԥарак ааит. (Аамҭацыԥхьаза) абри аҧыза атахрԛәа раԥхьа ианрызцәырӡлак, иаразнак реартҭоит. Артҭ ауаа, Аллаҳ изкны аиаша ада уаҳа акагьы шырымҳәаша иазкны, ашәԥәы излашьаԛәнаргылаз ала ажәа рымҭизази? Уи адагьы, ашәԥәы иамыԥхьазази? Нарцәытәи атәыла, Аллаҳ иҽагылара зеацәыԥхьазкуеи уи иргәаԥра иацәшәои рзы ҳәарада, еиҳа иеиԥьуп. Абыржәгьы шәыхшыҧ азымцазои?*

170- *Ашәԥәы ԛԛәала реакәыршаны, рнамаз иашаны изккәо ыԥами, ҳара абзиара, абас аус адызуло рҳамҭа зынза иԥхасҭаҳтәзом.*

171- *Аамҭак азы Исраил иԥацәа ашьха шәшьырартҭаны ирхаҳаргылан, ирыԛәҳауаз ҵьыршьеит. «Шәартҭ ишәаҳҭаз (ашәԥәы) ԛԛәала ишәкы, иагәылоугьы шәхы итажәгала, абас алагьы, Аллаҳ ихьчара шәаӡанакып» ҳәа раҳҳәеит.*

172- *Акаамет аамш аҧны «Ҳара абри аҧыза ҳаздырзомызт» шәымҳәарц азы, уара унцәа, Адам иԥацәа рԥынтә, урартҭ рыбԛа аԥынтә рхылӡышьҭра ҭыганы, абри аҧыза азӡаарагьы ритеит: «Сара, зегьы шәынцәа сакәзами?» урҭгьы: «Ҳәарада! Ҳаԛәшаҳатуп!» рҳәеит.*

173- *Мамзаргьы, «Раԥхьаза акәны Аллаҳ иваԥәылара аԥшьызгаз ҳабдуцәа роуп. Ҳаргьы урҭ ҳархылӡшьҭроуп. Уажәы аиашамра зеадцаланы иԥаз рыгхаԛәа ирхырԥьаны ҳара ҳанурӡәома?» ҳәа шәымҳәарц азы (абас ԥаҳӡеит).*

174- *Издыруада иахьхәыр ҳәа ҳаԛәгәыԛны, ҳажәаԛәа абас иаартны иеитаҳҳәоит.*

175- *Аршаҳатгаԛәа заҳҭахьаз, амала наԥ ҵьара икҽазыжьыз, уи амшалагьы аҧстаа дзышьҭалаз, аӡыхәтәангьы ибыжкыз ауаҧы избахә убартҭ ирзеитаҳәа.*

176- *Иаҳгәаԥхазҭгьы уи ауаҧы ҳаршаҳатгаԛәа рыла дҳараҳкуан. Амала, уи, адунеи иеадҳәаланы даанханы, итахрԛәа дрышьҭалеит. Абас иԥоу ртагылазаашьа, иԥхаурсыргьы, рхы иазоуужьыргьы, зыбз ҭыганы иҳашҳашуа иумӡагылоу ала атагылазаашьа иаҧызоуп. Ҳажәаԛәа мцны изыԥхьазо ажәлар ртагылазаашьагьы абасӡәԥьоуп ишыԥоу. Уажәы уара абри ажәабжь кьаҷ, урҭ ирзеитаҳәа, нас ибзиазаны иазхәыцыргьы ԥалап.*

177- *Ҳажәаԛәа мцны изыԥхьазаз, абас алагьы, зхы ацәгьара азызуыз ажәлар ртагылазаашьа, шаԥа иҽырԥшы бааԥсузеи!*

178- *Аллаҳ амҧа иашахь зхы ирхаз ауаҧы, алашарахь икылсыз иоуп; Уи имҧахиԥьазгьы ацәыз зоуз рхатаԥсатаԛәа роуп.*

179- *Иӡабаргыӡәԥьаны, ҳара, аԥьинцәеи ауааԥсыреи шьардаҧык ԥьаҳаным азы иаҳшеит. Артҭ, агәы рызҭоуп, аха уи ала аиаша рзеилкааузм; аблаԛәа рымоуп, аха урҭ рыла ирбаша рызбом; алымҳаԛәа рымоуп, аха урҭ рыла*

ираҳаша раҳауам. Уртӡ арахәқәа ирԥызоуп, уимоу, еиҳагьы иблаԛьоуп. Абартӡ ауаа, амдырцәа рхатӡаԥсатӡақәа роуп.

180- Ахьз ԥшзаӵәԛьақәа Аллаҳ изкуп; абартӡ ахьз ԥшзақәа рыла уи шәиҳәа. Уи ихьзқәа ирзкны аиаша азхаӵара иацәхьаӵызгьы рхы иазыншәыжь. Уртӡ иԛарӵақәаз рымшала ахьырхәра иақәшәараны иԛоуп!

181- Иаҳшаз рыбжьара, аиашахь уназго, насгьы убри алашарала зхы мԥаԥызго жәларыкгьы ыԛоуп.

182- Ҳажәақәа мцны изыԥхьазо ауаа, иахьырзымдыруа ҭыԥк аԛынтә шьаҷа шьаҷала ахыбгаларахь инаҳгоит.

183- Уртӡ, аҷеҳәара рыстӡоит. (Амала) ижәдыруазааит, сара сахьырхәра дааразa иҷәҷәоуп!

184- Иазымхәыцзои? Шыԛәсыраҵәала изцыз уи аԥааимбар, иԛәымшәара узидбалазом; уи, хымԥада, дыгҷеанӵаԥыӵәԛьоуп.

185- Ажәԥанԛәеи адгьыли раҳраҷы, Аллаҳ ишамҭақәа зегьы ирмыхәаԥшзеи? Насгьы дара раԥьалԛәагьы шааигәахо иазымхәыцзеи? Уртӡ, Аԛәырԛан акәымкәа иарбан ажәоу иазхарӵараны иԛоу?

186- Аллаҳ имԥахиԛьаз ауаԥы уажәшьҭа алашарахь дкылызгаша азәгьы дыԛазам. Аллаҳ, артӡ рԥызцәа ауаа, рыбыжкра аԥныӵԛа иԛьалаԥцәаны иааниҿьуеит.

187- «Иааины ианбаҳадгыло?» ҳәа уара акаамет аамҭазы иуазӵаауеит. Убас раҳәа: «Уи иазку адырра анцәа иԛны мацароуп иахьыԛоу. Аамҭа анааилак, ицәырызгашагьы Аллаҳ мацара иоуп. Уи, (акаамет) ажәԥанԛәагьы адгьылгьы ихьанҭаны ирзааиуеит! Шәаргьы иаалырԛьаны шәаанныкылоит!» Уара иудыруашәа иуазӵаахуеит. Убас раҳәа: «Уи иазку адырра анцәа иԛны мацароуп иахьыԛоу, аха ауааԥсыра реиҳараԥык ари рыздыруам».

188- Убас ҳәа: «Сара, Аллаҳ иҭахымкәа, схазыҳәан хәартӡакгьы ԥхастӡакгьы сзыԛаӵом. Иԛалаша здыруандаз, ҳәарада, абзиара аганахьала кырза схы иасырхәарын, цәгьаракгьы сақәшәарымызт. Сара, иазхаӵаԥцәоу ауаа рзы сыгҷеанӵаԥуп, сгәырҷьаҷеҳәашаҳәаԥуп».

189- Шәартӡ зегьы ԥсык шәалызхыз, насгьы уи иԛынтә дгәырҷьап ҳәа зхатә ԥыза (аԥҳәыс) дызшазгьы Иара иоуп. Ахаӵа иԥшәма данлыцу, аԥҳәыс еидара хәыҷык лыԛәлоит, ҳамҭакгьы уи ныԛәылгоит; лцәалтәымра анхьанҭахалак, рынцәахәы Аллаҳ абас иҳәоит: «Иӵабыргыӵәԛьаны, ҳара гха змам хшарак дҳауҭар, хымԥада, иҭабуп ҳәа уазҳәаша ҳреиуахоит!» ҳәа.

190- Амала, Аллаҳ, уртӡ гхада хшарак данриҭа, Аллаҳ дара ириҭаз (ахшара) аԛынгьы уи иваԛәылара аԥшьыргоит. Аллаҳ, ауааԥсыра иваԛәыларазы иаԥшьыргаԛәо дузрыдкылом.

191- Зхатӡақәа шоу, насгьы акымзарак ззымшо, Аллаҳ ишԥаивадырԛәыло?

192- Насгьы уртӡ (ахаҳә баԛаԛәа), ирымӵахырхәо ауаа ишзырмыхәогьы, рыхгьы изахәом.

193- Амԥа иашахь анаҵаразы уртӡ шәрыҳәар, аҭак рзыԛаӵазом; уртӡ шәрыҳәаргьы, шәыбжьы мыргазакәа шәгыларгьы шәара шәзы акоуп.

194- *Аиашаҿәкьа убри ауп, Аллаҳ ида шәзымҿаныҳәо зегьы, шәара шәеиԥш имчыдоуп. Маԥ шәҳәозар, ус анакәха, ирыԛәҷышәҵ, аҵак шәыртәааит!*

195- *Изланыкәо ашьапқәа рымоума; изларкыша анапқәеи, изларбаша аблақәеи, изларахаша алымҳақәеи рымоума уртҵ? Убас ҳәа: «Шәааи, сыва́кәыларазы иаԥшьыжәгаз зегьы, абрахь шәрыԥхьа, насгьы шәысҷәагыланы ишәҵаху шәызба, ишәылшозар аблахтыхагьы сышәымҵан!*

196- *Амала ижәдыруазааит, сара исыуаҿәкьоу, ашәкәы лбаазгаз Аллаҳ иоуп. Уи, ауаа бзиақәа дырхылаԥшны ихьчоит.*

197- *Уи ида, шәызҳәо –шәызчо (ирфашьоу анцәахәқәа) шәаргьы изшәыцхрааурам, рыхгьы изацхрааурам.*

198- *Алашарахь акылсразы, уртҵ иагьа шәрыҳәаргьы шәыбжьы раҳазом, иухәааԥшуа ҵьушьоит, аха урбазом».*

199- *Иманшәалоу алых, ибзиоу рыдҿа, амдырцәа хьаас ишьҵумхын.*

200- *Амала аҩсҵаа иԥкынтә ҷәгьаршрак улакьакьар, иаразнак Аллаҳ уимҿагыл! Аллаҳ зегьы иаҳауеит, зегьы идыруеит.*

201- *Азхаҿара иаԥшәымацәоу, аҩсҵаа иԥкынтә ргәы иавҿалаз хәыцрак анрызцәырҿлак, иаразнак Уи, (Аллаҳ) изхәыцны аҿабырг рбартҵахоит.*

202- *Аҩсҵаа иуацәа (Аллаҳ ивакәылара аԥшьгаҩцәа), уртҵ дырбыжкуеит. Насгьы иаарылшо ала ирыԛрызаазом.*

203- *Уара, ҵьашьахәык аныр зааумгалак: «Иԥкалеи, акы узаԥшьымгазеи?» ҳәа иҿаауеит. Убас раҳәа: «Сара сынцәа исыҿеиҳәаз мацара саԥныкәоит. Абар, абри Акәырԥан, шәынцәа иԥкынтә ишәзааз ршаҳаҵгоуп, иазхазҿо жәларык рзы уи лашароуп, (ԥхызлаҿәкьа ирзымбо акара абарақьаҵра згәылоу) илԥхоуп.*

204- *Акәырԥан ианаԥхьо уи шәазызырфы, насгьы шәеыртынчны шәыказ, убри алагьы алԥха шәахьзап.*

205- *Ухала, шьыжьи хәылԥази гәык ала, ухәыужьы еилагылартә унцәа уиҳәала, бжьы ҵаала ихьз еитаҳәала, амдырцәа уреиуамхан!*

206- *Сынцәа иҷаԥхьа иԥоугьы (амаалыԛьцәа), уи имҿахырхәаразы аԥагьара рҷартазом, уи имҿаныҳәоит, насгьы уи изы мацара асаара рыҷекарыжьуеит.*

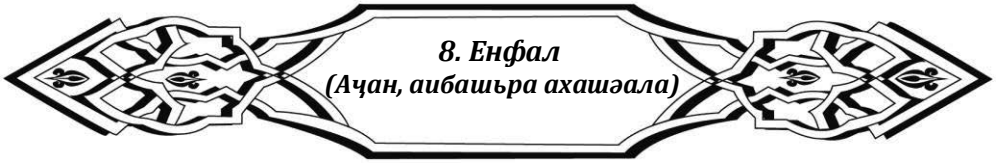

8. Енфал
(Аҷан, аибашьра ахашәала)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *(Уа сԥааимбар!) Уара, аибашьра иалыжәгаз ахашәалазы иуазҿааурам. Убас раҳәа: «Аибашьра ахашәала, Аллаҳи иԥааимбари иртәуп» ҳәа. Иҿабыргыҿәкьаны шәазхаҿаҩцәазар, Аллаҳ иҷәагылара шәеацәыхьчаны, шәыбжьара иԥоу аимак аҵыԥ иԥәышәҿа. Аллаҳи иԥааимбари рҳәатәы хашәҿа.*

2- *Азхаҿаҿцәа иашаҿәкьаҟәа, Аллаҳ ихьз анраҳалак ргәы иҭазызауеит. Уи иажәаҟәа ианырзаԥхьалакгьы разхаҿара еиҳа иҕәҕәахоит, русҟәа зегьы рҽы еснагь иара мацара иҟәгаыҕуеит.*
3- *Урҭ, рнамазҟәа ирыгмыжькәа, ианаамҭоу, ишахәҭоу иркуеит. Насгьы ираҭәашьаз аҟынтә (изгу ауаа рзы) агәаҕьра рылшоит.*
4- *Азхаҿаҿцәаҿәкьаҟәа убартҭ роуп. Анцәа иҽаԥхьа дара ирызкны, аҿазара ҳаракҟәеи, анажьреи, насгьы меигзарах аразкы ыкоуп.*
5- *(Урҭ рҭагылазаашьа) Азхаҿаҿцәа гәыԥҿык зынза ишыртахымызгьы, аиашара иазкыз уск азы Унцәа уҿны уандәылигаз (аамҭазтәи аҭагылазаашьа) иаҿызоуп.*
6- *Аллаҳ уаанза иизбахьаз, насгьы уажәшьҭа аҟаларахь зхы ирхаз аус аҟныҿәкьа рыбла ишабо аԥсра иаԥылозшәа, уара ажәа умаркуан.*
7- *Аллаҳ, шәара урҭ аҿгәыԥ рҟынтә (ахәаахәҭратә каравани, Меԥԥьетәи аруааи) руак аҽаԥхьа хымԥада аиааира ижәгоит ҳәа ажәа шәиҭахьан. Шәара шәакәзар, еиҳа имчыдаз шәыҟәшәар шәҭахын. Аха Аллаҳ избарала аиаша аиааира арганы, азхамҿаҿцәа раԥхьагылаҿцәа рышьаҭа ыҿызхша, насгьы азхамҿара зынза иаҿазырхаша мҿак ааиртыр иҭахын.*
8- *Зыԥсҭазаара агәырԥса арҳара мацара иазку азхамҿаҿцәа, ргәы иамыхәозаргьы, аиаша аиааира арганы, ирҿашьоу, ишымчыдоу дирбар иҭахын.*
9- *Шәартҭ уи аамҭазы шәынцәа иҟынтә ацхыраара шәаҳәон. Уигьы: «Ишәыцхраарц азы, амаалыԥьцәа зыԥьҿык еишьҭаргыланы ишәзынасышьҭуеит» ҳәа аҭак шәзыҟаиҿон.*
10- *Аллаҳ, аиааира ижәгашазы игәырҕьаҿеҳәашаны, насгьы шәыгәҟәа шәыртынчырц азы, зыԥьҿыла амаалыԥьцәа цхырааҿыс ишәзааишьҭит. Иҿабыргыҿәкьаны ацхыраара иара иҟынтә ауп. Ҳәарада, Аллаҳ, адуреи аҳаракыреи дырԥәитуп, иарбан усзаалак аиааира зтәу иоуп, избарԥәеи иусҟәеи зегьы аҟәыҕара злоу иоуп.*
11- *Иара, ианшәартаз аамҭазы, иаҭәашьара ала шәыгәҭынчымрԥәа злашәхашәырштыша ацәа хаак шәыкәиршон. Насгьы, зегь рыла шәыҿерыцԥьаны, аҿсҭаа ишәызцәыригаз шәыгәҿарԥәа аԥырҟәҟәааны, Аллаҳ иажәа шәаԥәгәыҕуа шәҟаланы, адгьылгьы шьапы ҕәҕәала шәыԥәгылап ҳәа, ажәҿан аҟынтә ԥәак шәзылбааишьҭуан.*
12- *Унцәа, ганкахьалагьы имаалыԥьцәа абас ирыдиҿон: «Ҳәарада, сара, шәартҭ сшәыцуп. Шәаргьы гәык ала иазхазҿаз азхаҿаҿцәа гәҿарак рмоуртә иҟашәҿа. Азхамҿараҽы зҽааныԥкылазаз рыгәԥәа ашәартҭара ҭасҿоит, шәаргьы урҭ рыхәдаҵьал шәас, (аҳәеи, ахыци ахәымпали зкуагьы) рнаҵәкьарԥәа шәрыс!*
13- *Избанзар, урҭ, Аллаҳи иԥааимбари ирҽагылт. Дарбанзаалак, Аллаҳи иԥааимбари ирҽагылаз ирдыруазааит, ҳәарада, Аллаҳ иахьырхәра кырза иҕәҕәоуп.*
14- *Уажәы, уи шәзыԥәиршәаз аҿахареи ахьырхәреи ргьама жәба; азхамҿаҿцәа рзы уи ашьҭахь, амца аргәаҟрагьы ыкоуп.*

15- *Уа азхаӷаԥцәа! Азхамӷаԥцәеи шәареи, аруаа рыла шәанеиҿагылалак, шәышьҭахь раԥашәмырхан (шәыҭрысны шәыбнамлан!)*
16- *Абри аԥыза аҭагылазаашьа аӄны, дарбанзаалак даҽазнык ажәылареи, аибашьразы даҽа гәыԥк алалареи, мамзаргьы даҽа архәҭак рабашьреи рзы, знеишьак ала ахырхарҭа ааныжьра ада, иҭыԥ кажьны дхьаӷыр, ҳәарада уи, Аллаҳ иахьырхәра ҕәҕәагьы зхахьы изгаз иакәхоит. Уи наунагза дахьаангылашагьы ҵьаҳаным ауп. Ари, закәытә ӷыхәтәа ҵәгьоузеи, шаӄа аангылартҭа бааԥсузеи!*
17- *Аибашьраҿы шәара урҭ, шәымч маҵара ала иҭашәмырхазеит. Урҭ ҭазырхаз Аллаҳ иоуп. (Уа сԥааимбар!) Аибашьра алагамҭазы аныша анырҿауԥса зегьы рыблаӄәа ирҭазыԥсаз уара уакәмызт, Аллаҳ иакәын. Аллаҳ, абас ала азхаӷаԥцәа зылӷшәа бзиахашаз ԥышәак иахигон. Ҳәарада, Аллаҳ, ишәҳәо зегьы ишахәҭоу ала изаҳауа иоуп, ишахәҭоу алагьы издыруа иоуп.*
18- *Аллаҳ (шәахьазхаӷаԥцәоу азы) абас дшәызныӄәоит, насгьы уи, азхамӷаԥцәа ршьаҵҳәаӄәагьы ҳәарада, лӷшәада инижьуеит.*
19- *(Уа азхамӷаԥцәа!) Аиааира шәҭахызар, абар аиааира ижәгаз! (ҳаиааиуеит шышәҳәоз шәаӷахеит.) Уажәшьҭа азхаӷаԥцәа ргәаҕ шьҭыхра шәаӄаыӷыр, шәара еиҳа ишәзеиҕьуп; мап, еиҭах аиҕара ҵәырыжәгар, ҳаргьы ааанҵеиԥш ҳхы мԥаԥаҳгоит. Ижәдыруазааит, хыԥхьазарала иеиҳау ауаа шәрылахуп ҳәа, уи ишәнаҭо акгьы ыӄазам. Избанзар Аллаҳ, азхаӷаԥцәа дрыцуп.*
20- *Уа азхаӷаԥцәа! Аллаҳи иԥааимбари рҳәатәы хашәӷа, насгьы (Аллаҳ иааишьҭыз ажәаӄәа) ишшәаҳауагьы, аԥааимбар шәизхьамԥшуа шәӄамлан.*
21- *Уи адагьы, ишырмаҳауагьы «иҳаҳаит!» зҳәаз ауаа реиԥш шәӄамлан.*
22- *Аллаҳ иҿаԥхьа, адгьылтәылаҿы зыԥсы ҭаны иӄоу рахьтә зегьы иреиҵәоу; зынза имхәыцуа аҿаҳаӄәеи адагәаӄәеи роуп.*
23- *Аллаҳ урҭ бзиарак рыдибаландаз, ҳәарада, идирҳауан. Амала иӷабыргыӷәӄьаны, урҭ идирҳаргьы (азхаӷаратә ҵәаныррa ахьырҵәызыз амшала) хьаас ишьҭырымхкәа, еиҭах изхьамԥшкәа ицон.*
24- *Уа азхаӷаԥцәа! Аԥааимбар аԥсы шәахазӷаша рышӄа даншәыԥхьалак Аллаҳи иԥааимбари рааԥхьара шәацныӄәа. Ижәдыруазааит, Аллаҳ, ауаԥи иара игәи рыбжьара ԥардак бжьеиӷоит. Насгьы, ҳәарада, шәартҭ зегьы Уи иҿаԥхьа шәеизараны шәыӄоуп.*
25- *Аҵәгьаршреи аиҿакшареи шәеырҵәышәыхьча, избанзар уи шәыбжьара иӄоу агәымбылҵьбаԥцәа ркьысра маҵарала иаангылазом. Еиҭах ижәдыруазааит, Аллаҳ иргәаӄра дааразa иҕәҕәазоуп.*
26- *Ишәгәалашәыршәа, аамҭак азы хыԥхьазарала кырза шәмаҷын, азәгьы хьаас шәикымызт, ишәыӄәымчуан, шәдыргәаӄуан, ауааԥсыра шәыкны шәыргап, ма шәырӄьыцны ишәхысны ицап ҳәа ашәартҭара шәыман. Абас шәшыӄазгьы, Аллаҳ шәхы ахьыӷашәкыша тәылак шәатәеишьеит; ицхыраарала амч шәиҭеит, насгьы ицӄьаз аразӄӄәа шәзаԥиӷеит.*

27- *Уа азхаҿцәа! Аллаҳи иԥааимбари ачарҳәара рзышәымун; абас ианыҟашәҿа, шәнапы ианышәҿаԥхәазгьы ишәзымыхьчакәа ачарҳәара рзыжәуеит.*
28- *Ижәдыруазааит, шәыхшарагьы, шәбеиарагьы шәара шәзы иԥышәагоуп. Иреиҳазоу аҳамҭа акәзар, Аллаҳ иҟнауп иахьыҟоу.*
29- *Уа азхаҿцәа! Шәыгәҷәа Аллаҳ ихаҿгылара ала итәны, уи иҿагыларагьы шәеацәышәыхьчар, Аллаҳгьы, уи шәиԥҳәгәыԥны аиашеи ахәанчеи злеилшәыргаша шәага-загак шәзаԥиҿоит, шәыгхаԥәа ириашоит, ишәанаижьуеит. Избанзар, Аллаҳ заҭәашьара дааразa иҳаракзоу иоуп.*
30- *(Уа сԥааимбар!) Азхамҿцәа уеиԥҳәаҳәаны уаанкылареи, уҭархареи, мамзаргьы атәыла уалцареи рзы ашьаԥҳәаԥәа узыԥҳәдыргылон. Урҭ, ашьаԥҳәаԥәа рыԥәыргылара ианаҳәыз, Аллаҳгьы иара итәы ҟаиҿон. Аллаҳ, ашьаԥҳәа аԥызҿо ирейԥзо иоуп.*
31- *Ҳажәаԥҟарԥәа ианырзаԥхьо, мамзаргьы ирзаԥхьараны ианыҟоу: «Ҳара артҭ рҭызцәа ирацәаны иҳаҳахьеит, ҳхатԥԥәагьы абартҭ ирейԥшу ажәаԥәа ҳҳәарԥ ҳалшоит. Артҭ, ажәытәуаа иаԥшьыргаз алакәԥәеи ахьытҳәааԥәеи рыда уаҳа даҭеакы акәзам!» рҳәоит.*
32- *Аамҭак азгьы абас рымҳәахьази: «Уажәашьҭа игәыԥҿәагахеит ари! Уа анцәа! Абри ушәҟәы иҿабыргыҿәҟьазар, ус анакәха, ажәҭан аҟынтә ахаҳә ҳԥәԥәааит, мамзаргьы, даҭеа гәаҟрак ҳԥәыршәа!»ҳәа.*
33- *Амала, уара урҭ рыбжьара уҟанаҿы Аллаҳ агәаҟра иаԥәиршәазом. Насгьы ирамхаҟаҿԥәәаз иахьхәны аҭамзаара шьҭазҿазгьы иргәаҟраны дыҟазам.*
34- *Қьааба иаԥәнагоу напхгаҭцәас, насгьы хьчаҭцәас ишыҟамгьы, Месԥьид-и Ҳарам аҟны Аллаҳ иашьапкреи, азхаҿцәа рҭаареи мап ацәызкуа ауаа, Анцәа изимыргәаҟри? Месԥьид-и Ҳарам анапхгареи, ахьчареи изыԥәнаго ауаа; Аллаҳ иҿагылара зҭеацәыхьчаны, ргәы, уи ихаҿгыларала ирҭәны, идҿԥәа назыгзо азхаҿцәаԥәа ракәзароуп. Амала, уи азхамҿцәа ари излардыруеи?*
35- *Урҭ, Беиҭуллаҳ (Аллаҳ иҭны) авараҳәы, (Месԥьид-и Ҳарам аҟны) аныҳәареи анамазкреи ахатԥыԥаны иҟарҿо, ашәышәареи, анапеинҟьареи роуп.Уажәы, (абас зхы мҭаԥызго азхамҿцәа) иааиԥмырҟьазакәа иаԥшьыжәго шәызхамҿара амшала агәаҟра агьама жәба!*
36- *Азхамҿцәа рмазара, Аллаҳ имҭа ашҟа ауаа рынамышьҭра иаԥәдырзуеит. Аԥәырзрагьы иаҟәыҿзом! Амала, мышкы ааиуеит, уи иҟарҿаз ахарԥьԥәа ргәы архьааueит, аҿыхәтәангьы иаҿахаҿәҟьоит. Азхамҿараҳәы иаангылаԥәазгьы ԥьаҳаным амца қьауқьад аҟны иеизгахоит.*
37- *Аллаҳ, абас ала ахәымгеи аԥқьеи иеилихуеит, насгьы ахәымгаԥәа зегьы ԥьарак инеиԥҿԥәны иааидкыланы ԥьаҳаным амца қьауқьад иалаижьуеит. Убартҭ роуп, зегь рыла ацәыз зауз ауаагьы.*
38- *Зызхамҿара аҟынтә имхьаҿуа ауаа, убас раҳәа; рызхамҿара нышьҭаҿаны аԥсылманра ҭеадырҳәалар, уаанзатәи ргәырԥсаԥәа ранажьхоит. Мап кны ихьамҿуазар, дара раԥхьа абри аҭыза иаԥәшәаз ирыхтҵысызгьы мазазам.*

39- *Рызхамҷареи реиҕареи рҟынтә ихьаҷны, Аллаҳ иваҟәылара аԥшьгарагьы иаҟәыҷны, Аллаҳ идин иара аҭыԥ аанакылааҩза урҭ шәрабашьла. Амала (рыцәгьаршреи, реиҕареи рҟынтә) иахьхәыр, ҳәарада, Аллаҳ иҟарҷо зегьы ишахәҭоу ала избо иоуп.*

40- *Амала, ирдыруа маҵара иаҵныҟәозар, ижәдыруазааит, Аллаҳ шәара шәыԥшәма иоуп. Уи шаҟа даԥшәыма бзиоузеи, шаҟагьы дыцхыраауеиуеиуеиу

шәылымшо збоит, Аллаҳгьы сицәшәоит! Аллаҳ зҟәада дааразa иҕәҕәоу иоуп!» ҳәа раҳәааны дыбналеит.

49- *Уи аамҭазы агьангьашцәагьы, згәы хәаԥсоу ауаагьы, азхаӷаԥцәа ирызкны; «Абарҭ ауаа, рдин иажьеит! (Мамзар, Меқьқьаа рыр ишԥарабашьуаз?)» рҳәон. Амала, иӷабыргыӷәкьоу убри ауп; дарбанзаалак, Аллаҳ диқәгәыҕны иԥеимӷаикыр, ҳәарада, Аллаҳ ирейҳазоу, иаҳаракзоу иоуп, еснагь аиааира зго иоуп, иусқәеи избарақәеи аҟәыҕара злоу иоуп.*

50- *Амаалықьцәа, азхамӷараԥы здацқәа зырҕәҕәаз ауаа: «Агьама жәба абыржәы, аԥԥа ҳәа абылра ахьаа!» ҳәа раҳәааны, рԥи рышьҭахьи (рҟәаҟәеи) ирысуа, рыԥсы шырхырхуаз убандаз!*

51- *Шәзықәшәаз арыцҳара, шәнапала нарцәыҟа инашәышьҭыз шәгәырԥсақәа рымшалоуп. Мамзар, Аллаҳ, иуаажәлар зыргәаҟуа иакәзам.*

52- *(Артҭ рҭагылазаашьа) Фараун иҭаацәеи, уаанзатәиқәеи рҭагылазаашьа иаԥызоуп: Аллаҳ иажәақәа иаартыӷәкьаны мап анацәырк; Аллаҳгьы, урҭ ргәырԥсақәа рымшала изымқәацо иақәикит. Аллаҳ, амчра наза дақәиҭуп, зҟәадагьы дааразa иҕәҕәоу иоуп.*

53- *Абри изышәгәалаҳаршәо убриазоуп; жәларык, ԥныӷҟала аиҭакра рԥеақәдмыршәар, Аллаҳгьы уи ажәлар ираҭәеишьаз аразҟы ахаан иԥсахзом. Ҳәарада, Аллаҳ, ажәақәа зегьы ишахәҭоу изаҳауа иоуп, зегьы ишахәҭоу ала издыруа иоуп.*

54- *Ааи, Фараун иҭаацәареи уаанзатәиқәеи рҭагылазаашьа иаԥызоуп: Рынцәа иажәақәа мцны ирыԥхьазеит; ҳаргьы ргәырԥсақәа ирхырҟьаны урҭ ықәааҳхит, Фараун иҭаацәа азы иҭаҳҳәԥеит. Абас иқәааҳхыз зегьы, аиашазы дара рхазы мацара игәымбылцьбаԥцәан.*

55- *Аллаҳ иԥаԥхьа, аԥсабараԥы ԥсы зхоу зегьы ирейцәазоу, азхамӷараԥы здацԥашә аузышьҭыз роуп. Избанзар урҭ, уажәынахысгьы иазхазӷаша ракәзам.*

56- *Урҭ, аиқәшаҳаҭра ззыбжьоуӷо, аха Аллаҳ ицәымшәакәа, есымша зеиқәшаҳаҭра иеилазо ауаа роуп.*

57- *Амала, аибашьраԥ урықәшәар, урмеигзан, иумшаҭан, избанзар урҭ рышьҭахь иааиуа ирбартә, иабжьартә иҟалар ԥырԥшхоит.*

58- *Уара ула аиқәшаҳаҭра зыбжьоу жәларык, чарҳәарак рыдубалар, дара ирызкны шьаԥак ҟауӷаанза, аиқәышаҳаҭра ушьҭарнахыс аус шамуа аганахь ала иаартны адырра рыҭ. Аԥ-ганкгьы аҭагылазаашьа ишахәҭоу ала ирдыруазароуп. Аиашазы, Аллаҳ ачарҳәаԥцәа бзиа ибазом.*

59- *Азхамӷаԥцәа иҟарӷақәо дара ирзынханы, иаҳзаанкылом, абас алагьы ҳҟәада иацәцоит ҳәа ргәы иаанамгааит. Урҭ ҳнапы изацәцазом.*

60- *(Уа азхаӷаԥцәа!) Шәаҕацәа рԥаԥхьа шәымчқәа зегьы еидышәкыла, аибашьразы аԥқәа шәааза. Абас алагьы, Аллаҳ иаҕацәеи, шәара шәаҕацәеи, насгьы макьаназы изустцәоу шәзымдыруа, аха Аллаҳ иидыруа шәаҕацәеи шәыршәап. Аллаҳ имԥаԥы иныша хлак ацымхәра иагмыжькәа ишәызшәахоит, шәартҭ зынза иашамрак шәақәшәазом.*

61- *(Абас ишыҟоугьы) Дара аҭынчра иадгылар, шәаргьы шәадгыланы Аллаҳ шәиқәгәыҷ. Ҳәарада, Аллаҳ, зегьы ишахәҭоу ала изаҳауа, ишахәҭоу алагьы избауа иоуп.*

62- *Уара ужьара иазгәыҳәуазаргьы хьаас иумкын. Уара Аллаҳ дузхоит. Ицхыраареи иазхаҵаԥцәеи рыла еснагь адгылара узҭогьы Иара иоуп.*

63- *Аллаҳ, азхаҵаԥцәа рыгәқәа еидиҵеит. Аҿсабараԥы иҟоу зегьы, абри аус иазукызҭгьы, уи уара иулшарымызт, аха Аллаҳ урҭ иеидиҵеит. Ҳәарада, Аллаҳ, ареиҳаҳоу, иҳаракҳоу иоуп, еснагь иаиааиуа иоуп, зусқәеи зыҳбарақәеи зегьы аҟәыҷара злоу иоуп.*

64- *Уа Аԥааимбар! Уареи уҳәатәы хазҵо азхаҵаԥцәеи рзы (цхыраԥыс) Аллаҳ дшәызхоит.*

65- *Уа Аԥааимбар! Азхаҵаԥцәа аибашьра иазыҟаҵа! Шәара шәыбжьара ачҳареи, ахымԥаԥгашьеи ирфырхацәоу ԥажәаԥык ҟалар, ԥышәԥык ирыԥсоуп. Шәара шәҟынтә шәԥык ҟалар, азхамҵаԥцәа рҟынтә зҟьԥык ириааиуеит. Избанзар, урҭ ахәыцреи аилкаареи иазрыцҳау уааup.*

66- *Амала уажәы, Аллаҳ шәеиадара ирмаҷуеит. Иахьазы шәымч шазымхо идыруеит. Уи амшала, шәыбжьара ачҳареи ахымԥаԥгашьеи ирфырхацәоу шәԥык ҟалар, азхамҵаԥцәа рҟынтә ԥышәԥык ириааиуеит, шәара шәҟынтә зҟьԥык ҟалар, Аллаҳ имч ала ԥнызҟьԥык ириааиуеит. Аллаҳ, ачҳареи ахымԥаԥгашьеи ирфырхацәоу ауаа дрыцуп.*

67- *Ԥааимбарк, (адҵа ахьимоу аҭыԥ аҟны) иааиира хартәааны, идин уааԥсыра рыбжьара инаимыгзакәа (насгьы аибашьраԥы аиааира наза имгакәа) атҟәацәа игар диашахом. Шәартҭ иаамҭалатәиу адунеитә ҭахраԥа роума иалышәхуа? Аха Аллаҳ, шәара шәзы нарцәы иҭахуп. Аллаҳ, ареиҳаҳоу, иаҳаракҳоу иоуп, еснагь иаиааиуа иоуп, зусқәеи зыҳбарақәеи зегьы аҟәыҷара злоу иоуп.*

68- *Аллаҳ иҟынтә (атҟәацәа ахҿыхыԥса рымхны роужьра шәшақәиҭу, насгьы ахашәала шышәзыҳалалу ала) ҳбарак шәымамызҭгьы, ауаа тҟәаны ахҿыхыԥса ахьыжәгаз азы, ҳәарада, агәаҟра ҷәҷәа шәақәшәараны шәыҟан.*

69- *Аха, абри аԥыза аԥҟара ахьшәылаҳәаз амшала, ишәыдышәкылаз ахашәалеи ахҿыхыԥсеи, ицқьаны, иҳалалны, шәгәабзиара иазеиҷьны инышәх, насгьы Аллаҳ иҿагылара шәеацәышәыхьча. Ҳәарада, Аллаҳ, кырҳа ишәаназыжьуа иоуп, ҷыдалагьы иазхаҵаԥцәа рзы зылԥхеи зрыцҳашьареи иамеигҳо иоуп.*

70- *Уа аԥааимбар! Шәнапаԥы иҟоу атҟәацәа абас раҳәа: «Аллаҳ шәыгәқәа рыҟны абзиареи, азхаҵареи, аҳәатәхаҵареи шәыдибалар, шәара ишәымху ахҿыхыԥса аасҭа ишәзеиҷьу акы шәатәашьаны, шәгәырԥсақәа зегьы шәанаижьуеит. Аллаҳ, агәырԥсақәа кырҳа ишәаназыжьуа иоуп; ҷыдалагьы (аҭамзаара шьҭаҵаны, иара иахь зхы зырхаз) иуаажәлар рзы зылԥхеи зрыцҳашьареи меигҳарахда иҟоу иоуп.*

71- *(Уа сԥааимбар!) Маԥ, уара уганахь чарҳәарак иазгәышьуа ыҟазар, иҵабыргыҵәҟьаны, ааанҳагьы уи аԥыза ачарҳәара аԥшьызгаз изыԥәшәаз зегьы ирбартан. Аллаҳ, урҭ рҿаԥхьа уара амч уҭаны, унапы иҵашәартә*

иҟаиҿеит. Аллаҳ, зегьы ишахәҭоу ала издыруа иоуп; зызбарақәеи зусқәеи кырза аҟәыҷара згәылоу иоуп.

72- *Иазхаҿаҵцәаханы амҳаҵыррa иаҟәшәазаи, рмали рыԥси рыла Аллаҳ имҩа иазыԥҟәԥазаи, урҭ ахылаԥшреи ацхыраареи рызҭазаи ыҟами, убартҭ ауаа, дара дара иеиуацәоуп, иеицхырааҿцәоуп, насгьы аԥсҭынхаҿцәоуп. Аха иазхаҿаҿцәаны, амҳаҵьыррa имцаз ракәзар, урҭ амҳаҵьыррa ицааныза дара ирызкны абри аҿыза ауал шәыҟәзам, шәыбжьара ԥсҭынхаҿыс рыҟаларагьы ахәҭазам. Амала адин аганахь ала шәыцхыраара рҭаххар, дара рыла аиҟәшаҳаҭра ахьшәыбжьоу азы жәларык шәырҷамгылакәа, ацхыраара рышәҭароуп. Аллаҳ иҟашәҿалак зегьы ишахәҭоу ала избо иоуп.*

73- *Азхамҿаҿцәагьы (еиҳаракгьы шәара шәҷаԥхьа) дара дара иеицхырааҿцәоуп. Шәаргьы убасҿәкьа шәмеицхырааҿцәахар, адгьылтәыла аҟны шәахьнанагаша шәзымдыруа ахынҭаҿынҭареи, ацәгьаршреи, аиҷакшареи шәызцәырҿуеит.*

74- *Иазхаҿаҿцәаханы амҳаҵыррa иаҟәшәазаи, рмали рыԥси рыла Аллаҳ имҩа иазыԥҟәԥазаи, урҭ ахылаԥшреи ацхыраареи рызҭазаи роуп азхаҿаҿыҿәкьаҟәа. Урҭ рзы (шәыззымхәыцша аҟара аҳамҭаҟәа згәылоу) анажьреи, меигзарах аразҟҟәеи ыҟоуп.*

75- *Амҳаҵьыррa ашьҭахь иаразнак иазхаҿаҿцәаханы, зхаҭаҟәагьы мҳаҵьырхаз, насгьы Аллаҳ имҩаҷы ишәыцеибашьуаз ракәзар, убартҭгьы шәара ишәыцуп. Аллаҳ иԥҟара инаҟәыршәаны, аԥсҭынхара, иеитҭынхацәоу ауаа рыбжьара еиҳа иахәҭоуп. Ҳәарада, Аллаҳ зегьы ишахәҭоу издыруа иоуп.*

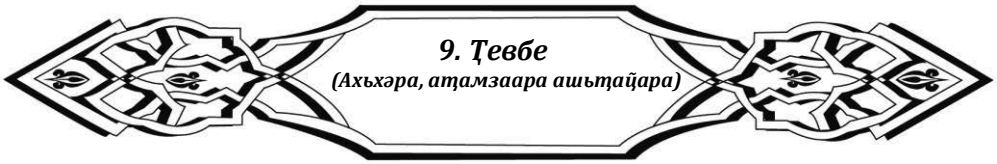

9. Ҭевбе

(Ахьхәра, аҭамзаара ашьҭаҿара)

1- *Аллаҳи иԥааимбари рҟынтә, аиҟәшаҳаҭра ззыбжьаҳҿахьоу аварҟәылаҿцәа рахь гәеанҿароуп.*

2- *Адгьылтәылаҷы даҷеа ԥшьымз ишышәҭаху шәныҟәаны шәҷеазыҟашәҿа. Амала, ижәдыруазааит, иҟашәҿалакгьы Аллаҳ имч шәзаиааизом. Аллаҳ иакәзар, ҳәарада мапкыҿцәа ахьымзҷ иҭаиргылараны дыҟоуп.*

3- *Аҿыхәтәан, ҳаҵьра ду амш аҷены, Аллаҳи иԥааимбари рҟынтә ауааԥсыра рахь иҟаҿоу алаҳәара абри ауп: Хымԥада, Аллаҳи, уи иԥаамбари, (аиҟәшаҳаҭра еилазгаз) азхамҿаҿцәа рыла, еимадара ҳәа акгьы рзаанымхазеит. Амала, (Уа азхамҿаҿцәа!) аҭамзаара шьҭаҿаны, шәхымҿаԥгашьа шәыԥсахыр, ҳәарада, ишәзеиҷьхоит. Маԥ кны, ҳажәа еитах шәазхьамԥшуазар, ижәдыруазаит, Аллаҳ имч шәзаиааизом. (Уа*

сԥааимбар!) азхамӷараҷы ихьамӷуа ауаа, ихьаагоу ҕәаԥрак ҕәырҕьаҽҳәашас ирыԥ.

4- *Амала, аиԥәашаҳаԥра аншәыбжьашәӷа ашьԥахь, ишахәԥоу иацныԥәаны шәҷәагылаҭцәа ирыдымгылаз азхамӷаҭцәа, абри иаӷанакҭом. Дара рыла ишәымоу аиԥәашаҳаԥра ихыркәшахаанҭа шәацныԥәа. Ҳәарада, Аллаҳ, аиашамра зҽеацәызыхьчаз ауаа бзиа ибоит.*

5- *Аамԥа ирыԥоу анӷәамԥахь инеины, иҳараму ԥшьымзтәи аамԥа анхыркәшахалак, аиԥәашаҳаԥра иацымныԥәаз уи аварԥәылаҭцәа, аибашьра рылаҳәаны, шәахьаарыԥәшәо иԥашәырха; ишәытԥәа, иԥашәк, рхы иаԥәитԥны аныԥәара азин рышәымԥан, иахьцо-иахьааауа шәрыцклаԥш. Амала, аԥамзаара шьԥаӷаны, рнамаз кны, рзеԥьаԥ рԥиир, амҭаԥәа рзаашәырты. Ҳәарада, Аллаҳ, агәырԥсаԥәа кырза ишәаназыжьуа иоуп. (Еиҳаракгьы аԥамзаара шьԥазӷаз рзы) ҷыдала зылԥхеи зрыцҳашьареи меигзараху иоуп.*

6- *Абри адагьы, аварԥәылаҭцәа рԥынтә, ацхырааразы иудгылаз, агәыҕра иԥаны дудкыл; абас ала, Аллаҳ иажәа иаҳаратәы аԥагылазаашьагьы иоуп (издыруада дазхаӷаҭхаргьы). Уи, ихылаԥшра уацәхьамӷкәа (иԥси имали рганахь ала) кьыс имамкәа иахьиԥаху днага. Урԥ, абас рызныԥәара заԥаху, ҳәарада, азхаӷареи аԥсылманреи ззымдыруа, амдырра иалахаз жәларыкны иахьыԥоу азыҳәан ауп.*

7- *(Аԥԥареи, азакәани ззымдыруа, аиԥәашаҳаԥраԥәагьы иацымныԥәо) Аллаҳ иваԥәылара аԥшьгаҭцәа, Аллаҳи иԥааимбари рҷаԥхьа аиԥәашаҳаԥра ҳәа ирзыԥәалари? Амала, Месӡьид-и Ҳарам ааигәа аиԥәашаҳаԥра зшәыбжьашәӷаԥәаз уахь иалазам. Урԥ, рхы иашаны имҭаԥыргонаӷы шәаргьы дара иашаны шәрызныԥәа. Избанзар, Аллаҳ, зажәа аилагара зҽеацәызыхьчаз ауаа бзиа ибоит.*

8- *Аллаҳ иваԥәылара аԥшьгаҭцәа, аиԥәашаҳаԥра ҳәа ирзыԥәалари? Рымч шәыԥәхаратәы иԥалазԥгьы аиԥәашаҳаԥрагьы, аԥоубагьы, азакәангьы хьаас иркуамызт. Ажәала шәгәы ԥәарӷошәа иԥоуп, аха ргәы иԥоу даҽеакуп. Избанзар, урԥ реиҳараҭык имҭахԥьаз ауаа роуп.*

9- *Аиԥәашаҳаԥраԥәа еилаганы, Аллаҳ иажәаԥәа рдунеитә ԥахраԥәа рзы ирԥиит, ауааԥсырагьы Аллаҳ имҭа аԥынтә имҭахырԥьеит. Аиашазы шаԥа ус ҷәгьаԥәозеи иԥарӷаԥәо!*

10- *Азхаӷаҭцәа ирызкны, аԥоубагьы, аиԥәашаҳаԥрагьы хьаас ирымам. Урԥ, абас ҳәаак ииаанамкыло ажәылаҭцәа роуп.*

11- *Амала, аԥамзаара шьԥаӷаны ирамхаԥәаӷаз иахьхәаны, рнамаз кны, рзеԥьаԥгьы рԥиир, усԥан, шәдин аганахьала шәашьцәа роуп. Идырны иеилызкааауа рзы ҳажәаԥәа абас инарԥбааны иеиԥаххәоит.*

12- *Шәеиԥәашаҳаԥраԥәа рышьԥахь, ражәа иаҕрагыланы, шәдингьы иажәлар, усԥан раԥхьагылаҭцәа шәрабашьы; избанзар, урԥ ражәагьы, реиԥәашаҳаԥрагьы аанымхазеит. Агәыҕра ыԥоуп, ианамуза абри аҭыза аԥагылазаашьаҷы (шәареи шәдини ржәылара) иаԥәыӷып ҳәа.*

13- *Зԥоуба еилаганы, аԥааимбар итәыла иахцара зҽеазызкыз, насгьы раԥхьаза акәны ажәылара иалагаз жәларык шәырмабашьзо? Мамзаргьы, урԥ*

шәрыцәшәома? Аха шәара шәазхаҷаԥыҷәкьазар, зегьы реиҳа шәзыцәшәаша Аллаҳ иоуп.

14- *Урҭ шәрабашьы, Аллаҳ, шәнапала ахьырхәра иаҟәыршәаны хьымзҷы диргап; рҿаԥхьа шәара ацхыраареи аиааиреи шәатәашьаны (аҟәымчреи агәаҟреи иҭагылоу) иазхаҷаԥу ажәларқәа рыгәқәа ирҭәып.*

15- *Насгьы ргәыԥжәара рхигап. Аллаҳ иззиҭаху, аҭамзаара ашьҭаҷара (алашарахь акылсра) иатәеишьоит. Аллаҳ, зегьы ишахәҭоу ала издыруа иоуп, зусҟәеи зызбарақәеигьы аҟәыҷара згәылоу иоуп.*

16- *Мамзаргьы шәартҭ шәыбжьара Уи (Анцәа) имԥа иазыԥҳәо, насгьы Аллаҳи, иԥааимбари, иазхаҷаԥцәеи рыда уаҳа аԥыза дышьҭызымхыз ауаа, Аллаҳ урҭ зырымгазакәа, ииаанижьуаз ҵьышәшьозма? Аллаҳ иҟашәҷалак зегьы ишахәҭоу ала издыруа иоуп.*

17- *Урҭ, Аллаҳ ивоҟәылара аԥшьгаԥцәа, азхамҷара иштәагылоу рхатәақәа шаҳатра шазыруа, Аллаҳ иҵьаамақәа рыргылара азин рымазам. Урҭ, иҟарҷо зегьы башоуп, наунагзагьы амца ԥсҭазаараны ироуеит.*

18- *Аллаҳ иҵьаамақәа, Аллаҳи нарцәытәи амши ишахәҭоу ала иазхазҷаз, насгьы знамазқәа ирыгмыжькәа ианаамҭоу изкуеи, ззеԥьатҭ хартәаааны изҭиуеи, Аллаҳ ида уаҳа азәгьы ицәымшәо азхаҷаԥцәа идыргылоит. Убартҭ роуп алашара иазкылсны, ргәыхәтәы иахьзап ҳәа агәыԥра змоугьы.*

19- *Шәартҭ, ҳаҵьра иааиуа азы рыҭареи, Месҵьид-и Ҳарам ахылаԥшра аҭара, Аллаҳи нарцәытәи амши азхаҷаны, уи имԥазы аибашьра аҭыԥ аннакылап ҳәа ишәыԥхьазома? Аллаҳ иҿаԥхьа артҭ узеидкылом. Аллаҳ, агәымбылҵьбаԥцәа, алашарахь икылигазом.*

20- *Иазхаҷаԥцәаханы амҳаҵьырра ицази, Аллаҳ имԥаҿы рмазареи рыԥси рыла иеибашьызи, Аллаҳ иҿаԥхьа ртыԥ кырза иҳаракуп. Урҭ роуп ахеиԥәырхара иахьзаҷәкьазгьы.*

21- *Рынцәа урҭ иара иҟынтә (аҳамҭақәа згәылоу) лыԥхаки, Иара дырзыразны, рхатәақәагьы, Иара изыразны рыҟаареи, насгьы дара рзы ирхиоу, имеигзарахны аразҟгьы згәылоу ҵьанатҟәа гәырҷьаҿҳәашас иреиҳәоит.*

22- *Урҭ уаҟа наунагза инхоит. Ҳәарада, иреиҳазоу аҳамҭа, Аллаҳ иҿаԥхьоуп иахьыҟоу.*

23- *Уа азхаҷаԥцәа! Азхаҷара ахатҭыԥаны, шәабацәагьы шәашьцәагьы азхамҷара алырхзар, ԥызцәасгьы, хылаԥшыԥцәасгьы ишьҭышәымхын. Шәыбжьара, урҭ ԥызцәас, хылаԥшыԥцәас ишьҭызхыз, агәымбылҵьбаԥцәа рхатәаԥсатәақәа роуп.*

24- *(Уа сԥааимбар!) Азхаҷаԥцәа абас раҳәа: «Шәабацәеи, шәыхшареи, шәашьцәеи, шәхатәԥызцәеи, шәыуацәеи, шәҭынхацәеи, шәыжәлантәқәеи, шәыԥхзышала ишәырҳаз шәмалкәеи, иԥхастахар ҳәа шәзыцәшәо шәхәаахәҭреи, шәгәалаҟаны шәахьынхо шәыԥнҟәеи, шәара шәзы, Аллаҳи иԥааимбари, насгьы урҭ рымԥаҿы ақәԥареи раасҭа иԥшзазар, еиҳа аҷакы рымазар, Аллаҳ дшәықәызбаны шәзықәшәаша шәақәиршәааныза шәааԥшы. Аллаҳ, аҳәатәхамҷаԥцәа аиаша ашҟагьы, агәырҷьарҷәкьа ашҟагьы инеигазом.*

25- *Иӷабыргыӷәҟьаны Аллаҳ, иеиуеиԥшым аҭыԥқәа рыҟны, насгьы Ҳунеин амш__аҽеынгьы шәарҭ дшәыцхрааит. Уи амш, шәхьԥхьазара рацәа шәахԥагьазаргьы, ҵьаракыр ишәмыхәакәа, иҭбаатыцәза иҟаз адунеи иҭшәаза ишәзыҟаланы, шьҭахьҟагьы шәхьаӷит.*
26- *Амала Аллаҳ, Иара иԥааимбари, уи иҩызцәеи гәыҕыртак, гәҭынчрак рзылбааигеит, уи адагьы, шәара ишәымбоз аруаагьы шәзынашьҭны, азхамӷаҩцәа ҕәҕәала иаӷаирхеит. Абри, азхамӷаҩцәа рахьырхәраа ауп!*
27- *Насгьы Аллаҳ, абри ашьҭахь, еиҭах иззиҭаху, аҭамзаара шьҭаӷара иатәеишьоит. Избанзар Аллаҳ, кырза ишәаназыжьуа иоуп, зылԥхеи зрыцҳашьареи меигзарахдоу иоуп.*
28- *Уа азхаӷаҩцәа! Аллаҳ иваҟәылара аԥшьгаҩцәа (доуҳала) ихәымгоуп. Уи амшала, абри ашыԥқәс ашьҭахь, уаҳа Месҵьид-и Ҳарам ааигәара имнеииаит. Урҭ иахьымнеиуа амшала шәҕархап ҳәа ашәарҭа шәызцәырӷуазар, Аллаҳ иҭаххар, имеигзарахдоу иатәашьарала шәирбеиоит. Ҳәарада, Аллаҳ зегьы ишахәҭоу издыруа иоуп, зызбареи зусҟәеи кырза аҟәыҕара згәылоу иоуп.*
29- *Ашәҟәы заухьоу ишреиуоугьы, иӷабыргыӷәҟьаны Аллаҳи нарцәытәи амши азхазымӷаз, Аллаҳи иԥааимбари мап зцәызкыз, цасҳәа мап рцәызымкуа, адин иаша здызымкылауа ауаа, ишьамхныщгыланы рнапала ахылаԥшратә шәахтә ршәааныза шәрабашьы.*
30- *Ауриацәагьы: «Узеир Аллаҳ иԥа иоуп!» рҳәеит. Аԥьырсианцәагьы (еиҳаразак) «Аҳыхҩы (Иаса) Аллаҳ иԥа иоуп!» рҳәоит. Рҳы иҭадырбылгьо абарҭ ажәакәа, амдырцәа ражәакәа роуп, абас ала уааныза имҩасыз зхамӷаҩцәаҟәак ireиԥшханы рхаҭакәагьы иазхамӷаҩцәахоит. Аллаҳ, урҭ рыԥсы рхихааит! Рыхшыҩкәеи, рыгәкәеи мҩахҟьаны, ирҩашьоу иашьҭоуп.*
31- *Ауриацәа Аллаҳ дааныжьны рҳаҳамцәа, аԥьырсианцәагьы рыԥшьаҩцәеи Мариам лԥа Иасеи нцәахәкәас ишьҭырхит. Аха урҭ зегьы, иазәыку Аллаҳ имӷахырхәара дӷас ирыман. Иазәыку анцәа ида уаҳа анцәа дыҟазам. Аллаҳ, урҭ иваҟәыларазы иаԥшьыргакәо зегьы зынза дырцәыхароуп.*
32- *Урҭ, Аллаҳ илашара иатәҳәааны идырцәар рҭахуп. Аллаҳ иакәзар, азхамӷаҩцәа иргәамԥхозаргьы, илашара анагзара ада уаҳа даҽеакы дакәшаҳатҳараны дыҟазам.*
33- *Аллаҳ иваҟәылара аԥшьызго ауаа иргәамԥхозаргьы, идин егьырҭ адинкәа рыбжьара ирхыҳәҳәо ҭыԥк ааннакыларц азы, алашареи ииашоу адини рыла зыԥааимбар дназышьҭыз иоуп.*
34- *Уа азхаӷаҩцәа! Аҳаҳамцәеи, апапцәеи реиҳараҩык, ииашам амҩакәа рыла ажәлар рмал рымхны ауааԥсыра Аллаҳ имҩахь инармышьҭырц иаҳуп. Ахьи аразни еизганы, Аллаҳ имҩазы иныҗымхуа (иззымгәаҕьуа) ыҟами? (Уа сԥааимбар!) Убарҭ, дааразa иҕәҕәоу гәаҟрак шырзыԥшу ала адырра рыҭ.*
35- *Уи агәаҟра амш аҽены, адунеиаҳы еизганы еиӷәрыжьыз ахьи аразни, ҵьаҳаным амца аҟны иршны, изтәыз ауаа рылахьи, рывараӷәеи, рҟәаҟәаӷәеи иҳырыблааueит. «Абар!» рҳәоит, «Шәыԥсыцәгьаразы мацара*

еиқәҵаны еизыжәгаз ахьи аразни абартӡ роуп. Уажәы, ргьама жәба, шәызхара ҟамлакәа иеизыжәгоз шәыхьқәа!»

36- *Ҳәарада, Аллаҳ ажәԥанқәеи адгьыли шаны, иахьатәи рҭагылазаашьа анаԥиҵа аԥены излаиҵбаз ала, амзаҟәа рхыԥхьаҵара жәаԥа ыҟоуп. Абартӡ рыбжьара ԥшьымз иҳараму амзаҟәа роуп. Ари, Аллаҳ ииашаны иизбаз ауп, ус анакәха, урҭ амзаҟәа рҽы шәхы шәмыргәаҟын. Амала Аллаҳ иваҟәылара аԥшьгаԥцәа рҽеидкыланы ишәабашьуа реиԥш, шәаргьы шәҽеидкыланы урҭ шәрабашьы. Ижәдыруазааит, Аллаҳ иҽагылара зҽацәызыхьчаз ауаа дрыцуп.*

37- *Иҳараму амзаҟәа раамҭаҟәа еитакны, раҳатыр аԥсахра; Аллаҳ мап зцәикыз аҟаҵареи, мап зцәимкызгьы мап ацәкреи рыла аамҭаҟәа ԥсахны азхамҵарақәы ԥхьаҟа ацароуп. Абриалагьы азхамҵаԥцәа зынҵа имԥахырҟьоит. Насгьы уи амзаҟәа шыҟәсык иҳалалны, шыҟәсыкгьы иҳарамны иԥхьаҵаны, Аллаҳ ҳалалас ииԥхьаҵаз иҳарамны иазныҟәоит. Урҭ, абри аԥыза иҟьашьу русҟәа (аԥсҭаа ила) ирԥшҵаны идырбан. Амала, Аллаҳ, азхамҵаԥцәа ргәыԥ алашарахь икылигом, ргәыхәтәгьы иахьиҵзом.*

38- *Уа азхаҵаԥцәа! Ишәыхьи шәара? Аллаҳ имԥазы аибашьрахь ианшәыԥхьа, адунеи шәыхнахны, шәахьыҟоу шәаангылоума? Мамзаргьы, нарцәытәи аԥсҭазаара мап ацәкны адунеитә ԥсҭазаароума иалышәхуа? Амала, адунеитә ԥсҭазаара, нарцәытәи аԥсҭазаара иузадымкыло аҟара иҵакыдоуп.*

39- *Ишшәыдҵо ала, шәҽеидкыланы шәҽынашәымхар, Аллаҳ аамҭа мгазакәа гәаҟра дуззак шәаҟәыршәаны, шәхатыԥаҽгьы даԥа жәларык ааигоит. Шәартӡ, аибашьра ацәхьаҵра ала, Уи аԥхасҭа шәызитӡом. Аллаҳ, зегьы зымч ақәхо иоуп.*

40- *Шәара, аԥааимбар ацхыраара ишәымҭаргьы, ижәдыруазааит, Аллаҳ уи еснагь дицхраауан. Ишәгәалашәыршәа, зызбахә ибзианы ижәдыруа азхамҵаԥцәа, уи Меҟьҟье аанимыжьыр ада аҭагылазаашьа данҭадыргыла, ихы ахьыԥхьеикыз аҳаԥы аҟынгьы, ицыз иԥыза: «Хьаас иҟаумҵан, Аллаҳ ҳара дҳацуп!» ҳәа иеиҳәон. Абри амшалагьы Аллаҳ, (агәтынчреи, агәыґреи ирызкыз) илԥха, уи иқәикит. Уи, шәара ишәымбоз аруаа рыла дицхрааны, азхамҵаԥцәа ражәа лаирҟәит. Аллаҳ иажәа усгьы иҳаракзоуп. Избанзар, Аллаҳ, адуреи аҳаракыреи иаҟәитӡу иоуп, иусҟәа зегьы рыҟны хымԥада аиааира зтәу иоуп, аҟәыґара иаҟәитӡу иоуп.*

41- *Имариазааит, иуадаԥзааит, шәылшарақәа маҷзааит, ираҵәазааит, иласу, мамзаргьы ихьантӡоу абҵьарқәа рыла шәеибытәзааит, шәашыҟазаалакгьы Аллаҳ имԥаҽы шәмали шәыԥси шәырмеиҵзакәа шәеибашьы! Шәара шәзы ирейґьугьы абри ауп.*

42- *Имазеиу хашәалак азбахә ыҟандаз, мамзаргьы иманшәалоу ныҟәарак акәындаз, ҳәарада, (уи агьангьашцәа) иушьтагыланы инеирын. Амала иуадаԥыз амԥа, дара ихараны ирзааит. Урҭ, Аллаҳ ихьз арбаны: «Ишԥаҳтахыз, амчи алшареи ҳаманы уара ҳуцны амԥа ақәлара!» ҳәа иқәуеит, аха урҭ рхы аҭархара иаҽуп. Избанзар Аллаҳ, урҭ шымцҳәаԥцәоу ҳәарада идыруеит,.*

43- *Ҳаи, Аллаҳ иуанаижьааит уара аԥааимбар! Аибашьра иуыцымнеирц азы азин зҭаххаз уи агьангьашцәа еилырганы, аиашеи амци зҳәоз узеилымкаакәа, азин зрутеи?*
44- *Аллаҳи нарцәытәи амши азхазӡо ауаа, Аллаҳ имѡа рмали рыԥси ақәӡаны азыԥҳәара рҽагдмырхарц азы, уара уҟынтә зынза азин рҭаххазом. Аллаҳ, зыгәԥәа иара ихаӡгыларала иҭәу, насгьы ҳәатәхамӡара зҽацәызыхьчо ауаа (азхаӡаѡцәа) ибзиазаны идыруеит.*
45- *Уара уҟынтә азин зҭаххаз ауаа, Аллаҳи нарцәытәи амши азхамӡакәа, зыгәԥәа гәѡарала ицәԥәырԥо ауаа роуп.*
46- *Амѡа иуцыԥәлар рҭаххандаз, ҳәарада, убри иазкны рҽазыҟарӡон. Аиашазы Аллаҳ, абас еиԥш рхымѡаԥгашьа игәамԥхеит, уи амшалагьы шьҭахьҟа иааниҗьит. Насгьы: «Шәыҟаз, зыѡнатԥԥәа рҽы итәоу шәрыдтәаланы!» ҳәа дрыԥәызбеит.*
47- *Урҭгьы ишәыцны хьызрацара амѡа иԥәландаз, ауадаѡра шәызцәыргара ада уаҳа акгьы ихәартԥахарымызт. Насгьы, шәара-шәара шәеиҿарыкшарц азы, иѡуа ишәыбжьазаауан. Иара шәыбжьара, урҭ ирзызырѡышагьы ҟаларын. Аллаҳ агәымбылԥьбаѡцәа ибзиазаны идыруеит.*
48- *Урҭ, ааанзагьы ацәгьаршра рҽазышәаны, уара иузкынгьы иагьа аус ҟьашьԥәа еиладырѡынтхьан. Амала, ишыртԥахымызгьы аиаша аҭыԥаҿы иааины, Аллаҳ иизбаз ҟалеит.*
49- *Рыбжьара: «Сара азин сыҭ, хьызрацара сымнеииаит, ацәгьаршрак саламлааит!» рҳәоит. Аха арахь ацәгьаршра агәҭаӡәҟьа иалагылоуп. Ҵьаҳаным азхамӡаѡцәа ауразоуроу ирыкәшауеит.*
50- *Бзиарак уаԥәшәар уи дара архьааueит, аха ҵәгьарак уаԥәшәаргьы: «Абри азы ҳара агәҽанӡара ҳаман!» ҳәа рхы иахԥагьаны игәырԥьаӡәа ихынҳәны ицоит.*
51- *Убас раҳәа: «Аллаҳ, ҳара иҳазкны иҳԥәыѡызаалак, ҳара иҳазкны иизбазаалак ауп ҳзыԥәшәашагьы. Уи ҳара иаҳхылаԥшуа иоуп, ҳаԥшәма иоуп. Убри азгьы азхаӡаѡцәа Аллаҳ мацара иԥәгәыԥлааит.*
52- *Убас ҳәа: «Шәартԥ ҳара иҳазкны ацәгьара ҳәа шәыззыԥшу, ҳара ҳзы зегьы раастԥ иԥшзоу ахаԥәӡареи аиааира агареи рыда уаҳа даҽеакы акәзам! Аха ҳартԥ, Аллаҳ ҳнапала ишәхьигзаша агәаҟра ҳазыԥшуп. Ус анакәха, шәазыԥшла, ҳәарада, ҳаргьы ҳашәыцԥшуеит».*
53- *Еиҭах убас раҳәа: «Шәмазара аҟынтә хатәгәаԥхаралагьы, шәгәы иатԥахымкәагьы акәзааит, ишәшәа. Иҟашәӡаз ԥәырз, Аллаҳ иҿаԥхьа адкылара аиузом. Аиашазы шәартԥ, амѡа иаша иацәыхароу аҳәатԥхамӡаѡцәа шәоуп.*
54- *Урҭ иныркыз адкылара змоуагьы; Аллаҳи иԥааимбари иахьазхарымӡо азоуп, урҭ анамаз иацәааашьо иааиueит, ҵхыраарак аныҟарӡогьы ирҭахымкәа иҟарӡоит.*
55- *Урҭ рмалгьы рыхшарагьы урмеилаҳааит. Избанзар, Аллаҳ убартԥ рыла адунеи аҿы иргәаҟны, иазхамӡаѡцәаны рыԥсы рхихыр итԥахуп.*

56- *Аллаҳ ихьзала иқәны: «Ҳаргьы шәара ҳшәыцуп!» рҳәоит. Аха зынза ишәыцзам, амала Аллаҳ иваҟәылара аҧшьгаҽцәа ирзыжәуыз иацәшәаны згәы тҟьаз уааup.*

57- *Рхы ахьыҵаркыша тыҧк, мамзаргьы иахьынхаша ҳаҧык рзыҧшаазтгьы, иаразнак уахь ибналон.*

58- *Рыбжьара шьоукгьы, уара азеқьатӣ асадаҟеи ахьырзушо рыбз аларҵоит. Уртӣ азеқьатӣ асадаҟеи рҟынтә рхатәқәа ак рызкашәар, ргәы иахәоит, аха акгьы румтӣар, усҟангьы иаразнак ргәы ҧжәоит.*

59- *Абас иҟарымҵакәа, Аллаҳи иҧааимбари рҟынтә ироуз иақәшаҳатҳаны: «Ҳара Аллаҳ дҳазхоит, Аллаҳ иатәашьара аҟынтә еитах иҳаитап, иҧааимбаргьы иҳаитап, ҳара ҳхы ахьхоу Аллаҳ ишҟа ауп!» рҳәар, иҟаларыз?*

60- *Азеқьатқәа; амамзаара итагылоу ауааи, зхы цәырзымго арыцҳацәеи, азеқьатӣ еидызкыло амаҵуцәеи, згәы аҧсылманрахь ихап ҳәа шәзызхәыцуа ауааи, атәцәеи, зуал ашәара злымшо ауааи, Аллаҳ имҽа иазықәҧо ауааи, амҽа ианхалази ирызкызароуп. Абри азҵаара аҟны, Аллаҳ иизбаз, абас ауп ишыҟоу. Аллаҳ, зегьы ишахәтоу издыруа иоуп, зызбарақәеи зусқәеи зегьы аҟәыҕара згәылоу иоуп.*

61- *Агьангьашқәа рҟынтә гәыҧҽык, аҧааимбар дҵәылхны, уи изыҳәан: «Зегьы ирзызырҽуа лымҳак иоуп!» рҳәоит. (Уа сҧааимбар!) Убас иҳәа: «Аи, усоуп ишыҟоу, аха уи, шәара шәзы, шәыбзиаразы изырҽуа, шәыбзиара мацара заҳарц зтаху лымҳак иоуп. Аллаҳ дазхаҵаны дышиқәгәыҕуа еиҧш, азхаҵаҽцәагьы ражәақәа азхаҵаны ҳатыр ақәиҵоит. Ари, шәыбжьара иҟоу азхаҵаҽцәа рзы алҧха дуup». Аиашаҵәкьазы, Аллаҳ иҧааимбар игәы нзырхаз рзы агәаҟра ҕәҕәа ыҟоуп.*

62- *Шәааигәара иааины, шәгәы аҟаҵаразы Аллаҳ ихьзала иқәуеит. Аха, иазхаҵаҽыҵәкьазар, зегьы раҧхьаза ирдырша, Аллаҳи иҧааимбари ргәы шыҟарҵаша ауп.*

63- *Абыржәгьы ирзымҵазаци, дарбанзаалак, Аллаҳи иҧааимбари дырҕагыланы аиаҕара рзиур, ҳәарада, уи ихәтаа, наунагза дызтанхаша ҵьаҳаныштәи амца ауп. Абри ауп ирейиҳазоу ахьымзҕгьы.*

64- *Агьангьашқәа, ргәы итоу акы ааартны иразҳәаша жәаҧҟарақәак лбаар ҳәа ишәоит. Убас иҳәа: «Шәартӣ аҵәылхра шәаҕыз! Аллаҳ уи шәзыцәшәақәо зегьы цәыригараны дыҟоуп!*

65- *Уртӣ, иеибырҳәаз азы уразҵаар: «Баша аамтӣа ҳхаҳгон, иеибаҳҳәаз ҳәа акгьы ыҟазамызт!» рҳәоит. Убас раҳәа: «Шәартӣ, Аллаҳи, иажәаҧҟарақәеи, иҧааимбари ҵәылшәхуеит акәу?!» ҳәа.*

66- *Баша атамзаара ашьтаҵара шәҽазышәымкын. Избанзар, шәартӣ шәшазхаҵаҽцәоу атәы шышәҳәоз, шәазхамҵара аашәырҧшит. Шәыбжьара зтамзаара ҳадаҳкылаша ҟалозаргьы, агәырҧсеи азхамҵареи рыҟны иаангылаз агьыртӣ, ҳәарада, ахьырхәра иақәҳаршәараны ҳаҟоуп.*

67- *Ихацәазааит, иҳәсазааит агьангьашуаа дара дара еиҧшуп. Ацәгьареи ахәымгареи иацхрааны, ажәлар ирыларҵәаны, абзиареи, аиашареи, аҧшзареи раанкылара ҽеазыркуеит. Аллаҳ имҽаҕы аныхразы рнапы*

дааразa икуп. Урҭ, Аллаҳ дырхаштҳьеит, Аллаҳгьы урҭ ихаштҳьеит! Ҳаарада, агьангьашцаа аҳаатәхамӷаӷәҟьаҟәа роуп.

68- *Ихацәазааит, иҳәсазааит агьангьашҟәеи азхамӷаӷцәеи Аллаҳ наунагзa изҭанхаша ҵьаҳаным амца ауп ажәаны иритҭо. Уи, дара ирызхоит. Аллаҳ урҭ дрыҟәшәихьеит. Урҭ рзы инымӷәо гәаҟрак ыҟоуп.*

69- *(Уа агьангьашцаа!) Шәаргьы уаанзатәиҟәа шәырԥызоуп: Урҭ шәара шәаасҭа иҕәҕәан, рмали рыхшареи шәара шәтәҟәа иеиҳан. Урҭ (адунеи амазара аҟынтә) ирызкашәаз рхы иадырхәеит. Абас, шәара шәаԥхьатәиҟәа, рыхәҭаа рхы ишадырхәаз еиԥш, шәаргьы шәыхәҭаа шәхы иашәырхәахьеит. Урҭ адунеи аҟьаф рыԥшартҭаз еиԥш, шәаргьы шәԥашәҭеит. Урҭ агьангьашцәеи азхамӷаӷцәеи рԥьабаакәа зегьы, адунеи аҟынгьы нарцәгьы ибашахеит. Ацәыз зоуны зхы ҭазырхаз ауаагьы убатҭ роуп.*

70- *Урҭ раԥхьа имԥасыз; Ныҳәи, Ади, Семуд жәларҟәеи, Ибраҳим ижәлари, Медиенааи, насгьы иҟәыбаса ишьҭаӷаз ақалақьҟәеи, рызбахә дара рҟынзa имназазеи? Рԥааимбарцәа иаартыӷәҟьаз аԥьашьахәҟәа рзааргахьан. (Амала ианазхарымӷа, Аллаҳгьы урҭ ахьырхәра иаҟәиршәеит) Ус анакәха, Аллаҳ иакәзамызт урҭ зыргәаҟуаз, дара рхатҭаҟәа рхала рхы дыргәаҟуан.*

71- *Иазхаӷаӷцәоу ахацәеи аҳәсеи еиуацәоуп. Абзиара уабжьганы, ацәгара маԥ ацәыркуеит. Анамаз иашаӷәҟьаны иркуеит, азеҟьатҭ ршәоит, Аллаҳи иԥааимбари рҳәатәы харӷоит. Абартҭ ауаа, Аллаҳ дырзылыԥхараны иҟоуп, ҳаарада, Аллаҳ, амчраӷәҟьа зтәу иоуп, азбареи аҟәыҕареи ирҟәитӯ иоуп.*

72- *Аллаҳ иазхаӷаӷцәоу ахацәеи аҳәсеи, наунагзa изҭынхаша, зыԥныӷҟа азиасҟәа зҭысуа аԥьанатҟәеи, Аднтәи ҵьанатҟәеи рыҟны иԥшзазоу аханҟәа ирыҟәиргәыҕит. Аллаҳ иразра арҳара акәзар, абартҭ зегь раасҭа еиҳауп. Убри ауп аҟәҽиара дуззагьы.*

73- *Уа аԥааимбар! Азхамӷаӷцәеи агьангьашцәеи урабашь, насгьы иԥьбараны урызныҟәа. Урҭ ахьнанагаша ҵьаҳаным ауп. Шаҟа инеирҭа бааԥсузеи уи атҩыԥ!*

74- *Акгьы шырымҳәаз ала Аллаҳ ихьзала иҟәуеит. Аха урҭ ажәа гәымха рҳәеит, насгьы ианыԥсылманха ашьҭахь, еитах иазхамӷаӷцәахеит. Иазмырхакәа, ирыҟәымҕиаз аусгьы (аԥааимбар ишьра) рҽазыршәеит. Аллаҳи иԥааимбари урҭ абзиара ада уаҳа акы шраҭәарымшьазгьы, ргәы ашьаура мацара ҭагьежьуеит. Абас ишыҟоугьы, иахьхәны атамзаара шьҭарӷар, дара ирзеиҕьуп. Аха иазхьамԥшыр, Аллаҳгьы урҭ, адунеиаҕгьы нарцәгьы хьаала итәу гәаҟрак иаҟәиршәараны дыҟоуп. Уажәшьта, дара рзы дгьылтәылаҕы, ауа-атынхагьы, цхыраԥгьы дыҟазам.*

75- *Рыбжьара, «Аллаҳ иаҳаракыра аҟынтә иҳатәеишьар, ҳаргьы ауаа меигзарах агәыҳалалра рзыҟаҳӷарын, ҳаарада, аҳәатәхаӷаӷцәагьы ҳреиуахон» ҳәа, Аллаҳ ажәа изҭаҟәогьы ыҟоуп.*

76- *Амала, Аллаҳ, иатәашьареи иаҳаракыреи рҟынтә урҭ ианритҭа, акаҷбеира аадырԥшит, ражәа иазхьамԥшит.*

77- *Абри амшала Аллаҳ ражәа иаҕрагыланы амцҳәара шьцыларас иахьышьҭырхыз азы, ргәы агәҭаӷәкьа, иара ишҟа инеиаанза ааанхаша гәыԥбарак рызҭеиӷеит.*

78- *Аллаҳ, урҭ ргәы иҭарӷәахуеи, реиҷахәыҭхәыҭрақәеи шидыруеиԥш, иҟалашагьы ибзиазаны ишидыруа абыржәгьы ирзеилымкаазаци?*

79- *Азхаӷԥцәа рҟынтә, азеқьаҭ шрыхәҭамгьы хатәгәаԥхарала иназыгзо, ҷьабаала ирҳаны иалазӷауа азхаӷԥ ҕарцәа аӷәы рылхны ирхыччо ыҟами? Аллаҳ, урҭ цәыршәагас иҟаиӷахьеит. Урҭ рыхәҭаа, иҕәҕәазоу гәаҟрак ауп.*

80- *(Уа сԥааимбар!) Урҭ иранасыжьырц усыҳәаргьы, усмыҳәаргьы акгьы аҷеаԥсахуам. Урҭ рзы хынԥажәижәабантә анажьра уаҳәаргьы, Аллаҳ иранаижьырц дыҟазам. Избанзар, Аллаҳи иԥааимбари азхарымӷазеит, иагьирҷегылеит. Аллаҳ, абарҭ рԥызцәа аҳәатәхамӷаԥцәа илашара ратәеишьом.*

81- *Аллаҳи иԥааимбари ирҷегыланы, хьызрацара имцакәа шьҭахьҟа ааанхаз, рыԥнқәа рҷы иахьтәаз иеигәырҕьеит. Аллаҳ имԥаҷы рмали рыԥси рыла ақәԥара ргәы иамыхәакәа, агьырҭ ауаагьы; «Абри ашоураха хьызрацара шәыдәықәымлан» ҳәа рабжьыргеит. (Уа сԥааимбар!) Убас раҳәа: «Ҷьаҳаным амца еиҳагьы ишуп» ҳәа. Ма убриак рзеилкааауандаз!*

82- *Абри амшала, ирамхаҟаӷаны ирықәԥу ргәырԥсақәа рымшала, имаҵзаны игәырҕьалааит, кырзагьы иӷәыуалааит!*

83- *Аллаҳ, уара хьызрацара аҟынтә уанирхынҳәлак, шьҭахьҟа ааанхаз агьангьашцәа рҟынтә гәыԥԥык, даҷеа хьызрацарак ашҟа идәықәларц ртаххар, убас раҳәа: «Шәартҭ ари нахыс сара шәсыцны иарбанзаалак хьызрацарак ашҟа неишьа шәымам, шәсыцеибашьыртә еиԥш аҭагылазаашьагьы шәоузом. Избанзар, шәара хьызрацара акәымкәа, шьҭахьҟа аанхара алышәхит. Абыржәгьы, шьҭахьҟа ааанхаз (аҳәсеи, ахәычқәеи, ананамгацәеи) шәрыдтәала!»*

84- *Урҭ рҟынтә иԥсыз дҟалар, аԥсы изку анамаз рзумкын, рнышәынтҩагьы уахамгылан. Избанзар урҭ, Аллаҳи иԥааимбари мап рыцәкны имԥахҟьаны ишыҟаз рыԥсы рхыӷит.*

85- *Урҭ рмазареи, рыхшареи урмеилаҳааит. Избанзар, Аллаҳ абарҭ рыла, урҭ адунеи аҟны агәаҟра еизырҳаны, иазхамӷаԥцәаны ишыҟоу цәгьаԥсышьала рыԥсҷәа рхихыр иҭахуп.*

86- *«Аллаҳ дазхашәӷа, иԥааимбар шәицны шәеибашьы!» ҳәа адӷа анроу, рыбжьара амали аҭагылазаашьа бзиеи змоу, азин умырхырц азы «Ҳара уаҳҟәаӷ, аԥнқәа рыҟны ааанхаз (аҳәсеи ахәычқәеи) ҳрыдтәалаз!» рҳәеит.*

87- *Урҭ шьҭахьҟа ааанхаз (аҳәсеи ахәычқәеи) рыдтәалара ахьалырхыз азы рыгәқәа ҳшәаҳаит. Уажәшьҭа акы рзеилкааауам.*

88- *Амала, аԥааимбари ицыз азхаӷԥцәеи, рмали рыԥси ақәӷаны ҷьиҳад ицҟазӷақәаз ракәзар, абзиарақәа зегьы зызку роуп. Абарҭ ауаа, ахеиқәырхара иахьзаз рхатәаԥсатақәа роуп.*

89- *Аллаҳ урҭ рзы наунагза изҭанхаша, зыԥныӷҟа азиасҷәа зҭысуа аҷьанатқәа ирмазеихьеит. Абар ақәҷиара дузза!*

90- *Абедуинцәа рҟынтә аҽызга змаӷаз, хьызрацара имцакәа ртыԥ аҽы иаангыларц азы азин роурц иааит. Аллаҳи иԥааимбари, амц разҳәаӷаазгьы итәаны иаанхеит. Урт рыбжьара иҟоу азхамӡаҿцәа агәаҟра ҩаҩәа иаӷәшәараны иҟоуп.*

91- *Хьызрацара изымцо аҟара имчыдоу, ичмазаҿу ауааи, насгьы иахәтоу аҽазыҟаӡара рылымшакәа рҿызцәа еидарас ирзыҟалаша ауааи, Аллаҳи иԥааимбари гәыкала ирзыҟаны, шьтахьҟа иаанхаз рыцхыраареи, ирызкашәо агьыртԥ аусҩәа назыгзоз ауааи, атакԥхыӷареи аҽыԥныҳәеи рыдӡахазом. Аллаҳ дырбошәа, ианамузагьы Уи дара ишибо дырны, абзиара иазхәыцны иназыгзо ауаа, гәыбҩан зларутԥаша ҳәа акгьы ыҟазам. Аллаҳ, ирацәаны ишәаназыжьуа, насгьы алԥхеи арыцҳашьареи шәзаазырԥшуа иоуп.*

92- *Акы иаӷәыртәаны хьызрацара иушьтԥырц азы цузааиз, аха «шәзыӷәсыртәаша сымам» ҳәа зауҳәаз, уаҳа иҟарӡаша анырмоугьы рыгәӷәа хьааua алаӷырз катәо шьтахьҟа ихынҳәыз ауаагьы такԥхыӷәрак рыдзам.*

93- *Атакԥхыӷәра; ишбеиоугьы, атагылазашьа шрымоугьы, хьызрацара имцарц азы уара уҟынтә азин зтаххаз ирыдуп. Артԥ ауаа, шьтахьҟа иаанхаз (аҳәса) рыдтәалара иаӷәшаҳатхеит. Аллаҳгьы рыгәӷәа ишәаҳаит. Уажәшьта уртԥ амдырцәа ирецуоуп.*

94- *Шәаныхынҳәалак рҽыӡгаӷәа шәзеитарҳәашт. Убас раҳәа: «Аҽыӡга ҳзеиташәымҳәан. Ҳара шәазхаҳӡараны ҳаҟазам. Избанзар, Аллаҳ, шәартԥ шәхымҿаԥгашьа ҳирдырит. Уажәшьтарнахыс шәхымҿаԥгашьа Аллаҳгьы, иԥааимбаргьы ибаны, ахәшьара артԥашт. Аӡыхәтәаны, цубартԥоугьы, иубартԥамгьы, зегьы здыруа иахь шәхынҳәуеит, иҟашәӡаӷәазгьы шәаԥхьа иӷәӡахоит» ҳәа.*

95- *Шьтахьҟа шәхынҳәны шәанеиӷәшәалак, азӡаара роуны аҽыԥныҳәа иаӷәымшәарц азы, Аллаҳ ихьзала ишӷәыц иӷәуеит. Аха шәартԥ уаҳа шәрызхьамԥшын. Ииашаӡәҟьаны, уртԥ ихәымгоу жәларуп. Хатԥала идырҳаз агәырԥсаӷәа рымшала наунагза иахьаангылашагьы ԥьаҳаным ауп.*

96- *Шәырзыразхарц азы шәҩаԥхьа иӷәуеит. Аха, шәартԥ шәырзыразхаргьы, Аллаҳ уи аҳәатәхамӡаҿцәа зынза дырзыразхазом.*

97- *Абедуинцәа, мапкреи ацәгьаршреи рганахь ала раԥхьаҟа игылоуп, насгьы ртԥагылазашьала, Аллаҳ иԥааимбар изылбааигаз аԥҟарӷәа рызхамӡара еиҳа иазаагәоуп. Аллаҳ, зегьы ишахәтоу ала издыруа иоуп, зызбарӷәеи зусӷәеи аҟәыӷара згәылоу иоуп.*

98- *Абедуинцәа рыбжьара убри аҿыза ауаа ыҟоуп, (Аллаҳ имҿаҽы) инырхуа рымтӷәа зегьы цәызны иԥхьазаны (абри аҿыза иаӷәымшәарц азы) шәартԥ гәаҟрак шәанбаӷәшәо ҳәа иазыԥшуеит. Агәаҟра рхатԥӷәа аӷәшәааит! Аллаҳ ишахәтоу ала изаҳауа иоуп, ишахәтоу ала издыруа иоуп.*

99- *Абедуинцәа рыбжьара даҽа шьоукгьы ыҟоуп, уртԥ Аллаҳи нарцәытәи амши азхарӡоит. Иныркуа зегьы Аллаҳ изааигәахареи аԥааимбар иныҳәара аԥсахареи иазкызар ртаххоит. Ижәдыруазааит, абри (иныркыз*

амал, Аллаҳ иҽаԥхьа) урҭ азааигәаазтәуа ауп. Алаҳ урҭ илԥха иаԥаикуеит. Ҳәарада, Аллаҳ акырза ишәаназыжьуа иоуп, кырзагьы шәрыцҳазшьо иоуп.

100- Аԥсылманра раԥхьаза издызкылаз амҳаԥьырцәеи, енсарааи, урҭ инарымаданы бзиарала ирышьҭаныкәаз ауааи ыкәми, Аллаҳ урҭ дырзыразуп, рхатәҟәагьы Аллаҳ изыразуп. Аллаҳ урҭ, зыԥныԥҟа азиасҟәа зҭысуа, наунагзагьы изҭынхаша ԥьанатҟәа рызирмазеит. Абри ҟәҽиара дуззоуп.

101- Шәзааигәара инхо Абедуинцәа рҟынтә зхамԥаԥцәаҟәак ыкоуп. Медине инхо рыбжьарагьы аԥәгьаршраҽы иҟазахаз азхамԥаԥцәаҟәа ыкоуп, аха ҳара иуаҳамҳәар, уара урҭ зустԥәоу уздырзом. Урҭ, зеиԥш гьангьашҟәау ҳара мацара иаҳдыруеит. Урҭ ԥынтәны ахьырхәра иаҟәҳаршәараны ҳаҟоуп, насгьы идуззоу гәаҟрак ахь ҳрыгәҭасуеит.

102- Даҽеа гәыԥкԥык ракәзар, ргәырԥсаҟәа имзакәа еиҭарҳәеит. Урҭ иҟарԥаз аус бзиаҟәеи рыцәгьарақәеи неилаԥаны, агәырԥсагьы аԥсаԥагьы дырҳаит. Аха агәыҕра ыкоуп, Аллаҳ рҭамзаарақәа идикылап ҳәа. Ҳәарада, Аллаҳ, агәырԥсаҟәа кырза ишәаназыжьуа иоуп, зылԥхеи зрыцҳашьареи меигзарахдоу иоуп.

103- Урҭ рмал аҟынтә, дԥас ирымоу азеԥьаҭи насгьы асадаҟеи рымхны, абриала рҽеыдрыцԥьартә иҟаԥаны урыԥәныҳәа. Избанзар, уара уныҳәара дара рзы гәҭынчроуп. Аллаҳ, ишахәҭоу изаҳауа иоуп, ишахәҭоугьы издыруа иоуп.

104- Ауааԥсыра рҭамзаарақәеи, Аллаҳ имԥаҽы иҟарԥо ацхыраарақәеи здызкыло Аллаҳ шиакәу, рҭамзаарақәа ираҵәаны издызкыло, зрыцҳашьарагьы даараза иҭбаау Аллаҳ шиакәу рзымдырзо?

105- Убас иҳәа: «Аус шәуы, иҟашәԥо Аллаҳгьы, иԥааимбаргьы, азхаԥаԥцәагьы ирбарҭахоит. Аԥыхәтәаны, иҟалашагьы, иҟаԥәкьоугьы здыруа Аллаҳ ишҟа шәдырхынҳәуеит. Уигьы иҟашәԥахьоу зегьы акакала ишәзеиҭеиҳәоит» ҳәа.

106- (Хьызрацара имцаз) Даҽеа гәыԥԥык рызԥаара азбарагьы Аллаҳ инапы иануп. Уи иҭаххар, ахьырхәра иаҟәиршәап, иҭаххаргьы рҭамзаарақәа идикылап. Аллаҳ ишахәҭоу издыруа иоуп, азбареи аҟәыҕареи иаҟәиҭу иоуп.

107- Агьангьашҟәа рҟынтә гәыԥԥык, аԥсылманреи аԥсылманцәеи аԥхасҭа рыҭаны, азхамԥара адгылара артҭарц азы, аԥсылманцәа рыбжьара аимак цәырыргарц, насгьы ажәытә аахыс Аллаҳи иԥааимбари ирҽагыланы ирабашьуа хыԥакыртҭаны ирзыкәаларц азы аԥьаамагьы дыргылеит. Артҭ ауаа, «Ҳара абзиара ада уаҳа акагьы ҳазкым» ҳәа иԥәуеит. Аха, Аллаҳ дшаҳатҭуп, урҭ зынза имцҳәаԥцәоуп.

108- Уаҟа идыргылаз аԥьаамаҽы анамаз умкын. Аханатә азхаԥара шьатас иаманы идыргылаз аԥьаама аҟны унамаз укыр, ҳәарада, еиҳа иахәҭоуп. Уаҟа аҽрыцԥьара хыкәкыс измоу ахацәа ыкоуп. Аллаҳ аҽрыцԥьара иашьҭоу ауаа бзиа ибоит.

109- Зхыбра, Аллаҳ иҽагылара аҽыхьчареи, уи иразра арҳареи рзы изыргылаз ауаԥы иакәу реиҳа ибзиоу; мамзаргьы азы аԥаҟала иҭыжааны

ахарбгаларахь инанагаз ҭыԥк алыхны, зхыбрагьы зхаҭагьы ҵьаҳаным иҭаҳараны иԥоу ауаѳы иакәу? Аллаҳ агәымбылҵьбаѳцәа реилазаара амѳа иашахь икылигом.

110- Агьангьашцәа рхыбраԥәа, (рыԥсы рхыӵны) рыгәԥәа иԥыхха ицаанза, рыгәѳарԥәа рыѳныӵԥа иҭанхалоит. Аллаҳ, зегьы ишахәҭоу ала издыруа иоуп, азбареи аԥәыҕареи ирыԥәиҭу иоуп.

111- Аллаҳ, ацымхәра ҵьанаҭ риҭарц азы, азхаӵаѳцәа рԥынтә рыԥсԥәеи рмалԥәеи ааихәахьеит. Избанзар урҭ, Аллаҳ имѳаҷы иеибашьуеит, иҭахоит, иҭадырхоит. Ари, Ҭора аԥынгьы, Инҵьил аԥынгьы, Аԥәырԥан аԥынгьы иҳәаз ажәа ауп. Аллаҳ иаасҭа зажәа иацныԥәаша ҳәа иԥаларыда? Уа азхаӵаѳцәа! Аллаҳ ила иԥашәӵаз абри аѳыза аилахәаахәҭра амшала гәырҕьаҿхәаша шәымаз! Абри ауп алӵшәа ду, аԥәҷиара дуззa!

112- Артҭ ауаа, аҭамзаара шьҭаӵаны, рашьапкра нагзаны, иҭабуп ҳәаны, ичганы, рнамаз ишахәҭоу ала икны, абзиара абшьганы, ацәгьарагьы маԥ ацәкны, Аллаҳ иаԥиӵаз аҳәааԥәа ишԥәнагоу ала иацныԥәаз роуп. (Уа сԥааимбар!) Урҭ азхаӵаѳцәа агәырҕьаҿхәаша рыҭ.

113- Аллаҳ иваԥәылара аԥшьгарала зыԥсҭазаара иалӵны ҵьаҳаныҭмҭәи амца ишазку ала еилкаахаз ауаа, аԥааимбари уи иазхаӵаѳцәеи рҭынхацәԥәа ракәзаргьы, абри аѳыза ауаа (аварԥәылаѳцәа) рзы иранаижьырц азы Аллаҳ иҳәара, аԥааимбари иазхаӵаѳцәеи ирыхәҭам.

114- Ибраҳим иаб ианажьхарц азы Аллаҳ дызиҳәаз, уаанза иитҭахьаз ажәа азы акәын. Амала Аллаҳ дышиаҕаз анеилкааха, уигьы дацәхьаӵит. Ҳәарада, Ибраҳим, агәыԥшаара злаз, згәы ӵаҕаз уаѳы ԥәымшәышәк иакәын.

115- Жәларык, амѳа иашахь инаганы, зхы зцәырыхьчашԥәагьы ааартны ирамҳәазакәа, Аллаҳ уи ажәлар мѳахиԥьарц дыԥәзам. Ҳәарада, Аллаҳ зегьы ишахәҭоу ала издыруа иоуп.

116- Ажәѳанԥәеи адгьыли рыԥсҳара Аллаҳ мацара итәуп. Уи, аԥсҭазаарагьы аԥсрагьы узҭо иоуп. Шәара шәзы, Аллаҳ ида, ҭынхакгьы ҵхыраа ѳыкгьы дзыԥалом.

117- Иӵабыргыӵәԥьаны Аллаҳ, уи аԥааимбар лыԥхала дизныԥәеит, иара убасӵәԥьа ауадаѳра аамҭазы гәыԥѳык агәѳарԥәа анроугьы дырзылԥханы, рееидкылара даҵхрааны, абас ала аԥааимбар ицыз амҳаҵьырцәеи енсарцәеи иранаижьхьан. Ҳәарада, Аллаҳ, иԥааимбари, амҳаҵьырцәеи, енсарцәеи рзы кырза дгәыбзыҕуп, дааразагьы дрыцҳашьаѳуп.

118- Хьызрацара иацәынхаз хѳык раҭамзаарагьы идикылеит. Адгьылтәыла иагьа иҭбаатыцәзаргьы, урҭ ирзыҭшәаханы, рыгәԥәа еивӵаханы ианыԥала, Аллаҳ иргәаԥра аԥынтә, еиҭах рхы иара ийԥакра ада уаҳа ԥсыхәа шрымамыз еилыркааит. Абри амшала, Аллаҳ урҭ аҭамзаара шьҭаӵара иԥәиҭитәит. Даргьы гәыкала аҭамзаара шьҭарӵеит. Ҳәарада, Аллаҳ, аҭамзаарԥәа ирацәазаны издызкыло, зрыцҳашьарагьы дааразa ирацәоу иоуп.

119- *Уа азхаҿцәа! Аллаҳ иҽагылара шәеацәышәыхьча, насгьы ауаа иашаҟәа шәрыцла.*

120- *Медине инхо ауааи, акәша-мыкәша инхо Абедуинцәа, Аллаҳи, иҭааимбари ирҽагыланы, урҭ рыцымныҟәареи, рыҵсҟәа аҭааимбар иҵсы аастҭа аиҧьашьареи иаҟәнагам усуп. Избанзар урҭ, Аллаҳ имҿаҽы изыҟәшәаз, азба акреи, ааҵсареи, амлакреи, насгьы азхамҵаҿцәа ргәы ҭыржәарҵ азы иҟарҵаз ашьаҽаҟәеи, аҧа иҽаҵхьа иаадырҵшыз аҟәҽиарақәеи уҳәа зегьы рхатҵыҵаны, дара рзы ҵсаҵак анырымҵакәа иҟамызт. Ҳәарада, Аллаҳ, абзиара ҟазҵаз рҳамҭа ахаан ирзуам.*

121- *Аллаҳ имҿаҽы, имаҷыз, ирацәаз ак нызхыз ракәзааит, аҿхаак иҭысыз ракәзааит, Аллаҳ урҭ иҟарҵаз азы, иеиҧьу ала аҭак ҟаимҵакәа, рыхьзала ҵсаҵак азгәеимҭаакәа дыҟазам.*

122- *Уи адагьы, азхаҵаҿцәа есымша ишынеибакәу еицны хьызрацара рцарагьы ииашазам. Избанзар, рыбжьара гәыҵҿык, адин аганахьала иҵауланы аҵара ҵаны, рыжәлар аныхынҳәлак ргәы реанырҵарҵ азы шьҭахьҟа ааанхароуп.*

123- *Уа азхаҵаҿцәа! Азхамҵаҿцәа рҟынтә, раҵхьаза шәааигәара иҟоу шәрабашьы, шәара ҭыҵк шәыцьбараны шәырбааит. Ижәдыруазааит, Аллаҳ иҽагылара зеацәызыхьчаз дрыцуп.*

124- *Иарбан аамҭазаалак, ажәаҵҟара ҕыцк анылбаалак, агьангьашцәа рыбжьара гәыҵҿык, «Уажәы абри зызхаҵара иацнаҵаз шәарбану?» ҳәа иҵәылхны иҵааueит. Уи иазхазҵо ауаа ыҟами, убартҭ разхаҵара иацнаҵеит, насгьы урҭ игәырҕьаҵәа иеибаныҳәоит, ироуз агәырҕьаҽҳәашагьы ргәы иахәаны иҟоуп.*

125- *Згәаҽы ачымазара зызҭоу ауаа ракәзар, рыхәымгара аҟара ацлоит, насгьы урҭ, абас ала иазхамҵаҿцәаны рыҵсы рхыҵуеит.*

126- *Ирымбазо есышыҟәса знык, ҿынтә амашәыр иаҟәыршәаны ишҵышәахо. Нас, аҭамзаарагьы шьҭарҵом, лкаакгьы рзыҟаҵом.*

127- *Жәаҵҟара ҕыцҟәак анылбаалак, «ҳара зәыр ҳаибарымашь?» ҳәа ишәаҵырҳаҵуа инаҵшы-ааҵшуа, дара-дарагьы инеилацәҟәысны, инхәыҵашьшьы ицоит. Аилкаара змам жәларыкны иахьыҟоу амшала, Аллаҳ урҭ рыгәҟәа ааирҳәхьеит.*

128- *Иашаҵәҟьаны, шәара ишәылҵыз рҟынтә ҭааимбарк дшәызнеит, уи, ауадаҿра шәаҟәыршәара даараза ицәыхьантоуп. Избанзар, кырза ишәыхзызааua иоуп, азхаҵаҿцәа рзы дгәыбылҿуп, дааразагьы дрыцҳашьаҿуп.*

129- *(Уа сҵааимбар! Уара абас ушрыхзызааuагьы) Урҭ, уареи умҿеи иацәхьаҵыр, убас раҳәа: «Сара Аллаҳ дсызхоит. Уи ида анцәа дыҟазам. Сара, уи мацара сиҟәгәыҕueит. Уи, иҳаракзоу жәҿантәылақәа драҵшәымоуп» ҳәа.*

10. Иунус

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Елиф. Лам. Ра. Артӡ, ҟаыҷара ала итәу ашәҟәы ажәааԥҟарақәа роуп.*
2- *Рыбжьара уаԥсык: «Ауааԥсыра ргәыԥеанӷа, рынцәа иԥаԥхьа, иазхазӷаз рзы дара ирызкны ишәартӡадароу тыԥк шыҟоу гәырҷьаԥеҳәашаны ирытӡ!» ҳәа ахьиӷаҳҳәаз, дара рзы иԥьаршьаша усны иҟалама? Абри амшалоума, азхамӷаԥцәа, «Абри иаартыӷәкьаны длаԥшхырԥаԥуп!» ззырҳәо?*
3- *Ҳәарада, шәара шәынцәа, ажәԥанқәеи адгьыли фымш рыла изшаз, насгьы ажәԥан аҳаракыра дахыланы аусқәа зегьы рԥыԥ иқәызӷаз Аллаҳ иоуп. Уи дақәшаҳатӡымкәа, азәы даԥеазәы дзихашшааӡам. Уи, шәынцәа Аллаҳ иоуп. Ус анакәха, уи шәиашьапк. Абыржәгьы шәрызхәыцны, абартӡқәа зегьы рҟынтә алкаак шәзалымхӡои?*
4- *Аӷыхәтәан зегьы шәахьыхынҳәуагьы иара ишҟа ауп. Избанзар, Уи, акымзарак ыҟамкәгьы ишоит, насгьы иишаз (ианыԥслак ашьӡахь) даԥеазныk рыԥсы рхеиӷоит (ирбзоит). Абас ала, иара дазхаӷаны абзиарақәа ҟазӷаз, аҳамӡақәа ритӡар итӡахуп. Азхамӷаԥцәа ракәзар, рызхамӷара амшала, зыршыла арыжәтәи агәаҟра ҷәҷәеи рзыҟоуп.*
5- *Уи Аллаҳ иоуп, амра алашара зхылӷуа хыӷхыртӡак акәны иҟазӷаз; амзагьы (амра иадҳәаланы) илашо иҟаӷаны, ашықәс хыԥхьазареи, аамтӡеи, аҳасабреи шәдырырц азы анеиртӡақәа азаԥиӷеит. Аллаҳ абартӡқәа зегьы, баша акәымкәа, хықәкык инақәыршәаны ишеит. Уи, адырреи аилкаареи змоу ауаа рзы иажәааԥҟарақәа иеитӡеиҳәоит.*
6- *Аӷхи амши раамтӡақәа аԥеаԥсахуа иеишьтӡаргыланы раaира аҟны, Аллаҳ ажәԥанқәеи адгьыли рыҟны иишаз зегьы рыҟны, насгьы ахтӡысқәа зегьы рԥы, зыгәқәа Аллаҳ ипату ала итәу, зыԥстӡазааразԥгьы Уи иԥагылара зԥеацәыхьчаны, иргәаҟрагьы иацәшәаз ауаа рзы, кырӡа адыргақәеи аршаҳатӡгақәеи ыҟоуп.*
7- *Аха убас ауаагьы ыҟоуп, уртӡ нарцәы ҳара иаҳԥылап ҳәа гәаҳәараки, гәыҷыртӡаки, азыԥшраки рымазам; уртӡ, адунеитә ԥстӡазаара алырххьеит, уи иалазоит. Уртӡ ирзылбааҳгаз ашәҟәы ажәааԥҟарақәагьы зынӡа ирцәыхароуп, иагьрызхьаԥшуам.*
8- *Хатӡала идырҳаз агәырԥсақәа рымшала, аӷыхәтәантәи рнеиртӡа амца ауп.*
9- *Уртӡ рыда; иазхаӷаԥцәаханы, разхаӷара иалнахыз ахырхыртӡа ала; иахәтӡоу, иҷәҷәоу, насгьы иатӡаху аус шьахәқәа ҟазӷаз ракәзар: Рынцәа, разхаӷара иабзоураны, уртӡ, иара иахь инагзаны, ргәыхәтәы иахьигзоит, зыԥныӷҟа иеиуеиԥшым аразҟҟәа ахьырчаԥо, зыӷаҟа азиасқәа ахьлеиуа аԥьанатӡқәа ирхьигзоит.*

10- *Урҭ, (ргәы иаатҭаху зегьы имазеины иахьроуша) уи аҵьанатҵәа рыҟны рныҳәарақәа рҿы иуаҳауа: «Уара иарбанзалак гхак удкылазам, авақәыла думазам, ииашам уск аҟаҷарагьы уацәыхароуп с-Аллаҳ!» абартҭ ажәақәа роуп. Уаҟа еиқәшәацыԥхьаза аразра зцу «Аԥсшәа еибыҳәара» мацара ауп. Рныҳәарақәеи реиқәҿытреи еснагь, «Арехәааԥхьызқәа жәҽантәылақәа рынцәа Аллаҳ изкуп!» ажәала ихдыркәшоит.*

11- *Аллаҳ ауааԥсыра абзиара иаарласны ишратҭеишьо еиԥш, ирыхәтоу ахьырхәрагьы, иаразнак аамҭа иахымгазакәа иаҟәиршәондаз, рҷыхәтәа ааины иқәзааны ицахьазаарын. Аха ҳара ҳатҭаара, агәаҳәареи, аҟәгәыгреи, азыԥшреи иазхьамԥшыз ауаа, ҳамҭакы рхы иазынҳажьуеит, рахырҟьарала, ҷакыда, хыҟәкыда, изазо ааанҳажьуеит.*

12- *Ауаҽԥсы гәаҟрак даҟәшәаны дҟамлааит, дтәазааит, дгылазааит, дзеиԥшразаалак ҳара дҳаҳәоит. Игәаҟра аниԥыраҳгалакгьы, уаанза абри аҽыза зҳәаз иара иакәымшәа даҽа хымҽаԥгашьак ааирыԥшуеит. Аллаҳ, дара иритҭаз (аԥсҭазааареи, ахшыҽи, иеиуеиԥшым аҷыдарақәеи уҳәа...) амазара баша иныхны, иахзырҟьацәаз ауаа, иҟарҷаз аусҟәа (аҽсҭаа инапала) абас иԥшзаны идирбоит.*

13- *Иҷабыргыҷәҟьаны, шәара шәҟынза имҽасыз ажәларқәа азәырҽы, ирзынашьҭыз аԥааимбарцәа имазамкәа иаартыз аҷабыргқәеи аршаҳатҭгакәеи шрызнаргазгьы, (урҭ амцҳәара рыдкыланы, аиаша аҿагыларала) агәымбылцьбара ахьырзаадырԥшыз, насгьы иахьазхамҷаҽцәахаз амшала иқәзаа иаҳгеит. Зыԥсҭазаара агәырԥса арҳара иазку амапкыҽцәа абас ауп ахьырхәра ишаҟәҳаршәо.*

14- *Насгьы урҭ рышьҭахь; шәхы шымҽаԥыжәгаша ҳбарц азы, рхатҭыԥаҿы шәнаҳгеит.*

15- *Ҳажәааԥҟарақәа иаартыҷәҟьоу аршаҳатҭгақәаны дара ианырзаԥхьалак, (ианыԥслак ашьҭахь) ҳара ҳахь иааираны ишыҟоу агәра зымгоз ауаа, «Ма, ҳара абри ада даҽа Ҟәырҟанк ҳзаага, мамзаргьы ахатҭа ԥсах» рҳәеит. Убас раҳәа: «Уи, ԥсахрак алагалара ҟалашьа змам усуп. Сара, исыҷаҳәаз сыҟәныҟәоит. Насгьы сынцәа иҿагыларала, акырза игәытҟьагоу амш аргәаҟра саҵәшәоит».*

16- *Еитҭах убас ҳәа: «Аллаҳ итахымхандаз сара уи сзышәзаԥхьарымызт, снапалагьы уи ишәзааишьҭрымызт. Уи адагьы, сара кыр шыҟәса раахыс сшәыланхон. Абыржәгьы шәазхәыцны ахшыҽзышьҭра ашәымҭазои?»*

17- *Аллаҳ ихьз ала амцқәа аԥшьганы аҳәынҷәа игәыдҷареи, уи иажәааԥҟарақәа мцны аԥхьазареи иаҿу раҟара гәымбылцьбаҽыс иҟада? Абри иҷабыргыҷәҟьоуп; зыԥсҭазаара зегьы агәырԥса арҳара иазкыз амапкыҽцәа, ахаан иеиҕьхараны иҟам.*

18- *Аллаҳ инаишьҭаргыланы, аԥхасҭагьы ахәартагьы уҭара злымшо аматәарқәа ирымҷахырхәаны, насгьы «Аллаҳ иҿаԥхьа иаҳхашшаараны иҟоу абартҭ роуп!» рҳәоит. Убас раҳәа: «Абас акы ыҟаны, Аллаҳ уи изымдыркәа ҟалашьа амоума? Мамзаргьы, шәара ажәҽанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу, аха Аллаҳ издыруам ҳәа ишәгәахәуа рызбахә аума Аллаҳ*

изеитҭашәҳәо? Ҡалашьа амам! Уи, иваҡәыларазы иаҧшьгоу зынза дырцәыхароуп, уи дҳаракзоуп.

19- *Ауааҧсыра, аханатә жәларыкны иҡан; нас хаз-хазы ицеит, рҳәоу анеиқәымшә хазы гәыҧны иҡалеит. Унцәа иҡынтә (аҿыхәтәантәи ақәызбара, нарцәы азныжьра аганахь ала) збарак ыҡамындаз, ҳәарада шәыбжьара иҡоу аимак уажәраанза дақәызбахьазаарын.*

20- *Абас ишыҡоугьы иҩагыланы, «Уи (аҧааимбар), инцәа иҡынтә ҵьашахәык зылбаимгои?» рҳәоит. Убас раҳәа: «Иҡалаша Аллаҳ инапы иануп. Уажәы шәартҵ шәыҧшла, саргьы сыҧшлоит».*

21- *Уртҵ азхамҿаҩцәа, изыҟәшәаз гәаҡрак ашьҭахь, маҷк ҳаарзылҧхар, иаразнак ҳажәааҧҡарақәа ирызкны агьангьашрақәеи, ашьацҳәақәеи раҧҿара иалагоит. Убас раҳәа: «Аллаҳ, шәартҵ шәзызхәыцуа ашьаҳагақәа нашәыгзаанза, шәара шәхы иҭаирҧоит. Ижәдыруазааит, ҳамаалыҟьцәа, шәгьангьашрақәеи шәшьацҳәақәеи зегьы анҿара иаҷуп».*

22- *Шәазхәыц; шәартҵ адгьыл аҟынгьы, амшын аҟынгьы шәзырныҡәо Аллаҳ иоуп. Убас, ҷбак ала амшын шәанхылалак, аҷба иҭоу ауаа, иманшәалоу ҧшак арсуа, ауааҧсырагьы абри иеигәырҷьо ишцо, иаалырҡьаны ҧшатлакәк аацәырҿны зехьыҧьаратә ацәқәырҧақәа иржәыланы, уажәшьҭа еиқәхашьа шрымам ианазхәыцлак, идин ишынеибакәу ирыдыркылазшәа Аллаҳ имҿаныҳәара иалаганы: «Ииашаҿәҡьаны, абри ахлымзаах ҳалугар, хымҧада, иҭабуп ҳәа уазҳәо ҳреиуахоит!» рҳәоит.*

23- *Аллаҳ уртҵ, уи ахлымзаах ианалигалакгьы зегьы аархашҵны, адгьылтәыла аҟны рхырҡьарақәеи ржәыларақәеи инарылагоит. Уа ауааҧсыра! Ижәдыруазааит, абартҵ шәхырҡьарақәеи шәжәыларақәеи зегьы шәхы мацара иаҧырхагоуп. Шәзышьҭалаша, шәнапаҷы иҟоу ахархәара мацара ауп. Уи ашьҭахь шәахьыхынҳәуагьы ҳара ҳашҡа ауп. Усҡан, адунеи аҟны ижәуыз, иҟашәҿаз зегьы акакала шәҷаҧхьа инцәырганы, ҳшәазҿаараны ҳаҟоуп.*

24- *Адунеитә ҧсҭазаара, ажәҩан аҟынтә илбааҳгаз аҷәа аҭагылазаашьа иеиҧшуп. Ауааҧсыреи, агьырҵ ҧсы зхоу зегьы ирфо аҿиаақәа убри азы ала иеизҳәаны ихибартәааueит. Аҿыхәтәан, адгьылтәыла иҧшзаза ихҡьаны, ажәларгьы убраҡа ирҭаху ҡарҿап ҳәа ргәы иаанаго, ашәырқәеи аҩаҩреи ҭаргалар рҭаххоит. Амала, уахынла, мамзаргьы ҩынла ҳадҿа нагзатәханы, уи аҭыҧ, мышкы аҧхьа иблахкыганы ицарцаруа ишгылаз акәымкәа, аҩаҩра ҭагаланы, ирхны иҟоушәа иааҡаҳҿоит. Абас ауп, иҿауланы иазхәыцны алкаа ҡазҿаша ауаа рзы аҿабыргқәеи уртҵ рыршаҳаҭгақәеи инартбааны иеиҭаххәоит.*

25- *Аллаҳ, иуааҧсыра абзабаои ашәартҵадареи ртәыла ахь дрыҧхьоит, Уи изиҭаху амҩа иашахь дкылигоит.*

26- *Аллаҳ, ишибо иазхәыцны еснагь ибзианы зхы мҩыҧызго, рхымҩаҧгашьа азы ираҭәеишьо аҳамҭақәа, шәара шәыззымхәыцуа ақара ирацәоуп. Уртҵ, ахаан рхы лазырҡәыша хьымзҷык ргазом. Уртҵ, ҵьанатҵуаа роуп, уаҡа наунагза инхараны иҟоуп.*

27- *Ацәгьара ҟаҷаны, гәырҧсала инхо ракәзар, иҟарҷаз ацәгьарақәа инарыҟәыршәаны иеиҳау ала ахьырхәра иаҟәыршәахоит, ахьымзҭ дыргахоит. Аллаҳ иҽаҧхьа уртҩ хьчаѳы дроузом. Рхаҿсахьаҟәа, еиҟәылашьцоу аҷх иагәылаханы иҟазшәа иҟалоит. Уртҩ ҵьаҳаныҧуаақәаны, уаҟа наунагза инхаша роуп.*

28- *Уи амш, уртҩ зегьы (рнышәынтҩрақәа рҟынтә иргыланы) ҵьарак иеизганы, адунеи аҟны Аллаҳ иваҟәылара аҧшьызгақәоз рахьгьы, «Шәареи, Аллаҳ иваҟәыларазы иаҧшьыжәгақәазы шәтыҧқәа рахь шәеиха!» ҳәа раҳҳәоит. Уажәшьҭа азхаҷаѳцәеи дареи еидыхны, Аллаҳ иваҟәыларазы иаҧшьыргақәазы дареи иеиҿаҳаргылахьеит. Амала, ваҟәылаѳцәас иаҧшьыргақәаз убас ҿаартуеит: «Шәара усгьы ҳара шәҳамҷахырхәазомызт!»*

29- *«Шәареи ҳареи ҳабжьара шаҳатс Аллаҳ дҳазхоит. Шәартҩ шәышҳамҷахырхәоз аганахь ала ҳара адырра ҳамамызт» ҳәа.*

30- *Уаҟа зегьы, адунеи аҟны иҟарҷақәаз рыла ииаизынхоит. Уажәшьҭа зегьы, ираҧшәымаҷәҟьаны иҟаз Аллаҳ ишҟа идырхынҳәхьеит, адунеи ианыҟәынхоз Аллаҳ аҳәынҷәа игәыдырҷарц, иваҟәыларазы иаҧшьыргақәозгьы, уртҩ рхала иааныжьны уаѳы имбо иҟалахьеит.*

31- *Убас ҳәа: «Шәартҩ ажәѳан аҟынтәгьы адгьыл аҟынтәгьы аразҟы шәызтҩоуда? Шәаҳареи шәбареи иаҧшәымаҷәҟьоу дызустҩада? Аҧсы иҟынтә абза, абза иҟынтәгьы аҧсы далзхуада? Жәѳантәылақәа рҿы имѳаҧысуа аусҟәа зегьы ртыҧ иҟәызҷода?» зегьы, «Аллаҳ!» ҳәа атҩак ҟарҷараны иҟоуп. Ус анакәха, убас ҳәа: «Нас, шәзыҟәныҟәо абри амѳа аҷыхәтәа шәацәымшәазои? Уи иахьырхәра хьаас ишәымкзои?»*

32- *Шәара шәынцәахәы, Аллаҳ иоуп! Аиашара анеилажәга, гьангьашрада уаҳа иҟалари? Ус анакәха, агьангьашра ашҟа шәышҧамѳахырҟьои?*

33- *Унцәа, имѳахҟьаз ауаа ирызкны: «Уртҩ уаҳа иазхарҷараны иҟоу ракәзам» ҳәа ииҳәаз ажәагьы абас ала иҷабыргхеит.*

34- *Убас ҳәа: «Аллаҳ иваҟәыларазы иаҧшьыжәгақәаз рыбжьара, иарбанзаалак акы, раҧхьа аҧсы ахаҷаны, нас ианыҧслак ашьҭахьгьы, даҽазнык аҧсы ахаҷара зылшо зәыр дыҟоума?» Убас ҳәа: «Аллаҳ, изакәызаалак акы, раҧхьа аҧсы ахаҷаны, нас ианыҧслак ашьҭахьгьы даҽазнык аҧсы ахаҷаны ибзаны иргылоит. Абас ишыҟоугьы иреѳашьоу шәышҧшьҭаныҟәои?*

35- *Убас ҳәа: «Аллаҳ иваҟәыларазы иаҧшьыжәгақәаз рыбжьара, аиашахь шәназго акы ыҟоума?» Убасгьы раҳәа: «Аллаҳ аиашахь укылигоит». Ус анакәха, аиашахь уназго иоума реиҳа азхаҷара зыхәтоу, мамзаргьы рнапы кны амѳа иаша иҟәумҷакәа зхала амѳа ззымыҧшааua роума? Ишәыхьуеи шәартҩ? Абри аѳыза ииашам азбарақәа шҧашәыдышәкыло?*

36- *Уртҩ реиҳараѳык ргәаанагара иашьҭаныҟәоит. Агәааанагара акәзар, аҷабырг аҿаҧхьа акагьы аанагазом. Ҳәарада, Аллаҳ, уртҩ зҿу ишахәтоу ала издыруа иоуп.*

37- *Абри Аҟәырҟан, азәы ихытҳәааны, нас Аллаҳ ихьзала ирҳәазшәа аҳәара ҧсыхәа змам усуп. Уи, уаанза илбаагаз ашәҟәқәа ырҷабыргны, уртҩ*

зыдҳәалаз ахыӵхырҭақәагьы еиҭанаҳәоит. Абри аӄны хьаҳәа-ԥаҳәак ыӄазам. Уи жәԩантәылақәа рынцәа иеиҭеиҳәаз ауп.

38- *Мамзаргьы уи (Муҳаммед) ихаҭа ихы иҭиҳәааит рҳәома? Убас раҳәа: «Аиаша зҳәо шәакәзар, шәааи, Аллаҳ ида зегьы цхыраԩыс шәрыԥхьаны, шәахаҭақәагьы абри аԩыза ажәааԥӄара еиӄәшәыршәа!»*

39- *Маԥ, ражәа рзынагзазом. Урҭ макьана цӄьа иеилкааны, ииашоу дыррак роуаанза, иаразнак Аӄәырӄан мцыс ирыԥхьазарц иалагеит. Уааназа ирзааиз ашәӄәқәагьы абас ирызныӄәон. Ииашамкәа ишәаны-изаны, изкапануа, абри аԩыза агәымбылцьбаԩцәа рӵыхәтәа зеиԥшрахаз унахәааԥш!*

40- *Урҭ (Меӄӄье инхо ажәлар) рыбжьара, Аӄәырӄан азхазӵаз, уажәшьҭан иазхазӵаша шыӄоугьы, иахьа иазхазымӵо, аринахысгьы иазхазымӵаша ауаагьы ыӄоуп. Уара унцәа ацәгьаршыԩцәа ибзиазаны идыруеит.*

41- *Уара, амцҳәара удкылара иаӄәымӵыр, уаргьы убас раҳәа: «Сара иӄасӵо, сара истәуп, шәара иӄашәӵо, шәара ишәтәуп; шәартҭ, сара иӄасӵақәаз рыла аҭакԥхыӄәра шәыдзам; саргьы, шәара иӄашәӵақәаз рзы аҭакԥхыӄәра сыдзам».*

42- *Рыбжьара уара иузызыԩырц иааиуа ауаа ыӄоуп. Амала ихәыцны ахшыԩзышьҭра арымҭозар, адагәацәа уара идурҳауеи?*

43- *Урҭ рыбжьара уара иухәааԥшуагьы ыӄоуп. Аха, рӄәыӷара цагәызар, алашәқәа уара уоума амԩа иашахь иназго?*

44- *Ийӵабыргыӵәӄьаны, Аллаҳ, ауааԥсыра иарбанзаалак акала иргәаӄзом; ауааԥсыра рхаҭақәа роуп зхы зыргәаӄуа.*

45- *Аллаҳ, урҭ зегьы рнышәынҭрақәа рӄынтә иргыланы цьарак ианеизига амш аԩены, адунеи аӄны аибадырха рмоуа аӄынза, аамҭакьаԩк инхазшәа рзааиуеит. Амала мышкызны Аллаҳ иԩаԥхьа ишнеиша имцны изыԥхьазаз ауаа, ҳәарада, рхы рыцҳартәит, урҭ аиаша иаԥыланы, згәыхәтәы иахьзаз ракәымхеит.*

46- *Урҭ ирызкны ҳажәақәеи, ҳагәԩеанӵарақәеи рыхәҭак уара уԥсы шҭоу инаҳагзар, мамзаргьы иаразнак уԥсы ааухыхны инаҳагзар, кыр аԩеаԥсахуазма? Зегьдарароуп урҭ зегьы ахьыхынҳәыша ҳара ҳашӄа ауп. Насгьы, Аллаҳ, урҭ иӄарӵаз зегьы ишахәҭоу ала дазышаҳаҭуп.*

47- *Жәларыцыԥхьаза аԥааимбар дрымоуп. Аԥааимбар даныр зааилак (иажәа ԥытԩык иазхаӵаны, даԩа ԥытԩыкгьы аԩагылар), рыбжьара иашарала азбара мԩаԥганы азәгьы ддыргәаӄзом.*

48- *(Аха урҭ,) «Ишәҳәаз иашазар, шәажәа анбаназо?» ҳәа ийӵааueит (абас алагьы рмапкра аадырԥшуеит).*

49- *Убас раҳәа: «Аллаҳ игәамҭхакәа сара ԥхасҭак схы сзацәгом, мамзаргьы схазы хәартҭарак сзыӄаӵом. Жәларыцыԥхьаза ирзыԥӵәоу аамҭак ыӄоуп. Уи аамҭа анааилак, аамҭацк шьҭахьӄа узнахом, ԥхьаӄагьы иузаагом».*

50- *Убас ҳәа: «Аллаҳ иахьырхәра, уахынла, мамзаргьы ԩынла ишәыӄәшәар ишәылшари, уи шәазхәыцхьоума?» ҳәа. Абас ишыӄоугьы, рыԥсҭазаара зегьы агәырԥса аӄаӵара иазку мапкыԩцәа абри ахьырхәара иаарласны ирзааир рҭаххаратәы изыӄәгәыӷуеи?*

51- *Иҟалаша аныҟалалак ашьҭахь аума Уи (Аллаҳ) даназхашәӷо? (Амала уи аҽны, абри аҩыза шәарҳәоит:) «Абыржәоума? Уажәшьҭа икьасацәоуп! Насгьы шәарҵ уи агәаҟра иаарласны ишәзааир шәҭахзамзи?»*

52- *Нас, уи агәымбылԥьбаҩцәа абас рарҳәоит: «Агьама жәба, нӷәара зқәым абри агәаҟра! Адунеи аҟны ишәырҳаҟәаз рыцкы ада даҽеакы жәбазом усгьы!»*

53- *«Иӷабыргыӷәкьаны, ииашоума ари?» ҳәа уара иуазӷаашт. Убас раҳәа: «Ааи, Анцәаиныс аиаша ахатаҵсаҭа шакәу; насгьы шәарҵ уи иззахырԥаша шәакәзам» ҳәа.*

54- *(Уи амш аҽны) Агәымбылԥьбара аазрыԥшқәаз, адгьылтәыла аҟны иҟоу абеиара зегьы дара иртәны, убарҵ зегьы рхыршәааргьы, ргәаҟра рзахырԥазом. Уи агәаҟра анырзааилак, ргәы ҭҟьаны, рҿы акуеит, рыҩныӷҟа ирызцәырӷыз рахьхәраӷәкьа рзеиҭаҳәом. Уи аҽны, ауааԥсыра рыбжьара иашарала ирыҟәызбоит, дарбанзаалак азәгьы иашамрак даҟәшәазом.*

55- *Ибзианы ижәдыруаз, ажәҩанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Аллаҳ итәуп. Еиҭах ибзианы ижәдыруаз, Аллаҳ иажәа ӷабыргуп, амала ауааԥсыра реиҳараҩык адырра ахьрымам азы абри рыздыруам акәымзар.*

56- *Аԥсҭазаара шәызҭогьы Иара иоуп, шәыԥсы шәхызхуагьы, насгьы Уи ишҟа шәхынҳәуеит.*

57- *Уа ауааԥсыра! Иӷабыргыӷәкьаны, шәара шәзы шәынцәа иҟынтә алабжьара рӷаганы, шәгәышԥқәа (шәыгәқәа рдоуҳатә чымазарақәа) рзы ихәшәны, насгьы азхаӷаҩцәа рзы зегь рыла илашаларцы лыԥхаӷәкьак шәзааит.*

58- *(Уа сԥааимбар!) Убас ҳәа: «Аллаҳ иатәашьареи илԥхеи рзы игәырӷьалааит, избанзар ари, урҵ адунеи аҷы иеидыркылаз зегь раасҭа иеиӷьуп».*

59- *Убас ҳәа: «Ишәымбазои? Аллаҳ шәарҵ аразкы шәзылбааигоит, шәара шәакәзар, урҵ рыбжакы ҳарамс, рыбжакгьы ҳалалс ишәыԥхьазоит». Еиҭах убас раҳәа: «Исашәҳәа сара, Аллаҳ иоума шәарҵ азин шәызҭаз? Мамзар, шәара иаԥышәӷаз аԥҟарақәа рыла, Аллаҳ аҳәынӷәа игәыдшәымӷозааит?» ҳәа.*

60- *Дара ртәала аԥҟарақәа аԥшьганы, Аллаҳ аҳәынӷәа игәыдызӷаз ауаа, акаамеҵ амш иазкны ирхәыцуеи? Иӷабыргуп, Аллаҳ, ауааԥсыра рзы кырза даҭәашьаҩуп; амала ауаа реиҳараҩык иатәабуп зҳәо ракәзам.*

61- *(Уа Муҳаммед!) Ушыҟазаалак уҟаз, Аҟәырҟан иану ажәааԥҟарақәа узыԥхьозаалак уаԥхьа, шәарҵгьы (уа ауааԥсыра!) шәызҷызаалак шәаҷыз, уи аус шәҽатәаны шәаныҟоугьы, ҳара шаҳатра шәзаҳуеит. Адгьыл аҟынгьы, ажәҩан аҟынгьы, хәыцк аҟара ихьанҵоу акы унцәа иҷаԥхьа ӷәахышьа амам; уи аасҭа ихәычу, мамзаргьы идуу, хымԥада, зегьы згәылоу, иаарту шәҟәык аҟны итаҩуп.*

62- *Абри ижәдыруазааит, Аллаҳ изыуаау рзы ашәарҭа ҳәа акагьы ыҟазам. Урҵ зынза гәхьаакгьы роузом.*

63- *Урҭ Аллаҳ ишахәҭоу ала дазхаԥаны, рыгәқәа ипату ала ирҭәны, уи иҽагылара ҽеаԥыхьчаны, идԥақәагьы назыгзаз роуп.*
64- *Урҭ рзы адунеитә ҟсҭазаара аҟынгьы, нарԥагьы гәырҷьаҽҳәаша ыҟоуп. Аллаҳ избарақәеи иажәаақәеи рыҟны зынза ҟсахрак ҟалом. Абри ауп ахеиԥәырхара дуззагьы.*
65- *(Уа сҟааимбар!) Урҭ ражәаԥәа угәы унамырхьааит. Иԥабыргыԥәкьаны, адунеи аҳаракыреи, ахьз-аҟшеи зтәу Аллаҳ иоуп. Уи, зегьы ишахәҭоу изаҳауа иоуп, ишахәҭоугьы издыруа иоуп.*
66- *Ибзиазаны ижәдыруаз, ажәҩанԥәа рԥы иҟоугьы, адгьыл аԥы иҟоугьы зегьы Аллаҳ итәуп. Аллаҳ иваҟәылара аҟшьганы, урҭ ирымԥахырхәауа ауаа, изакәызеи изышьҭаныҟәо? Ҳәарада, урҭ гәаанагарак иашьҭаныҟәаны, рҭахрақәа инарыԥәыршәаны амԥ рҳәоит.*
67- *Аллаҳ, шәыԥсы шәшьаларԥ, шәҭынчхаларԥ азы аԥх шәзишеит, насгьы ҽынла, абареи аусуреи ираамҭаны ишәзаԥиԥеит. Ҳәарада, изаҳауа рзы абри аҟны кырза ршаҳаҭгақәеи алкаакәеи ыҟоуп.*
68- *Агьангьашцәа, «Аллах ахшара диоуит!» рҳәеит. Ҟалашьа амоума! Уи, абартԥәа зынза иузидкылом. Иара, акы дазрыцҳамкәа, зегьы зтәыԥәкьоу иоуп. Ажәҩанԥәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы иара итәуп. Насгьы абри аҟны ршаҳаҭгакгьы шәымазам. Аллаҳ изкны дыррак шәымамкәа шәцәажәаны, уи ишакәызаалак ак идышәкыларԥ шәҭахума?*
69- *Убас ҳәа: «Аллаҳ изкны амԥ аҟшьганы, уи аҳәынԥәа игәыдызԥо ауаа ахеиԥәырхара зынза изахьзазом.*
70- *Адунеи аҟны аамҭак ала анхароуп дара рзы иҟоу, нас, ҳара ҳашҟа ауп иахьыхынҳәуа. Ҳара, урҭ рмапкра амшала агәаҟра ҕәҕәа агьама дҳарбараны ҳаҟоуп.*
71- *Урҭ, Ныҳә изку ахҭыс рзеиҭаҳәа. Уи, ижәлар абас реиҳәахьан: «Уа сыуаажәлар! Сара абас сшәылагыланы, Аллаҳ ижәаԥҟарақәа сышәзаԥхьаны сахьшәылабжьо ишәцәыхьанҭазар, ижәдыруазааит, сара Аллаҳ мацара сиқәгәыԥны сыҽеидысҳәалоит. Шәаргьы шәҽааидкыланы, сара исызкны шәхы шымҩаԥыжәгаша шәазхәыц, ишәҭахызар, Аллаҳ иваҟәыларазы иаԥшьганы ишәымоу рыцхыраарагьы шәхы иашәырхәа. Убас иҟашәԥа, нас, абас иҟаҳԥандаз ҳәа шәахьымхәааит! Саргьы аҽҳәара сышәымҭакәа исзышәызбаз, иаразнак инашәызга!*
72- *Амала сара ишәыдызгалази, ишәабжьызгази шәрызхьамԥшуа шәҟалар, сара исцәызуа ҳәа акагьы ыҟазам; избанзар шәара шәҟынтә ахәыԥса сазыԥшзам! Сара сыхә зшьауа Аллаҳ иоуп. Дԥас исымоугьы уи зегьрыла иҽизҭаз аԥсылманцәа сыруазәкны аҟалароуп».*
73- *Аха иуаажәлар Ныҳә изымзырҩыкәа, амцҳәара идыркылеит. Ҳаргьы, иареи иҕба ицҭақәази, адгьылтәыла аҟны ҳхаҭыԥуаҩцәаны иҟаҳԥарԥ азы рыԥсы еиқәҳархеит; ҳажәаԥҟарақәа мап рцәызккәазгьы азы (амшын) иҭаҳхәаҽеит. Агәеанԥара ззыҟаԥаз (аха иазхьамԥшыз) ауаа рԥыхәтәа зеиԥшрахаз убама?*
74- *Ныҳә инаҩсгьы, ажәларԥәа азәырҩы аԥааимбарцәа рзынаҳашьҭит. Урҭ, рыуаажәлар, иаартыԥәкьаз аршаҳаҭгақәеи аԥьашьахәқәеи рыла*

ирызнеит. Амала рыуаажәлар, рԥааимбарцәа ирзааргаз аиаша мыцны аԥхьаҭареи, иддырбаз аԥьашьахәқәагьы мап рыцәкреи изаҟәымӡит. Иахзырҟьаз ауаа, рыгәқәа абас иаҳшәаҳауеит.

75- *Нас, урҭ аԥааимбарцәа рашьҭахь Мысеи Ҳаруни еиҭах ҳаԥьашьахәқәа рыла Фараони иԧызцәеи рахь инаҳашьҭит; аха, урҭгьы рԥагьахара амшала азхаӡара раҭәарымшьакәа, еснагь агәырԥса аазрыхуа жәларыкны аҟалара мԧас иалырхит.*

76- *Ҳара ҳҟынтә ирызнагаз аӡабырг анырбагьы: «Ари, ҳәарада лаԥшхырԥароуп!» рҳәеит.*

77- *Мыса иакәзар, абас реиҳәеит: «Шәарҭ ишәзааиз аиаша абри аума иахышәҳәааua? Абри лаԥшхырԥароуп, ус аума? Аха алаԥшхырԥаԧцәа ргәыхәтәы иахьҭаны, рхеиԥәырхара рбарҭахаҭом?»*

78- *Убас рҳәеит: «Уара, ҳабдуцәа рымԧа аҟынтә ҳамԧахуҟьарц, абри атәылаԥы амчра шәарҭ шәԧыцьа шәнапахьы ииашәгарц азы аума узаҳзааи? Мап, мап! (Уа Мысеи Ҳаруни!) ҳара, шәарҭ шәазхаҳӡом!»*

79- *Фараон: «Атәылаԥы иҟоу хар змамҳәа ижәдыруа алаԥшхырԥаԧцәа зегьы сзаажәга» иҳәеит.*

80- *Алаԥшхырԥаԧцәа анааигьы, Мыса урҭ рахь: «Ишәыршәырц ишәҭаху, шәыршә!» ҳәа реиҳәеит.*

81- *Алаԥшхырԥаԧцәа (рлабашьақәа) андыршә, Мыса абас реиҳәеит: «Шәарҭ иҟашәӡаз алаԥшхырԥароуп. Аллаҳ, ҳәарада уи лӡшәада ааанижьуеит. Избанзар, Аллаҳ аиԥакшаԧцәа рус нагзара аиҭом.*

82- *Насгьы агәырԥса арҳаԧцәа иргәамԥхозаргьы, Аллаҳ, иажәақәа иашарыла ишьақәирҳәҳәоит».*

83- *Ижәлар рыбжьара ԥыц игылоз ԥытԧык аԥар рыда Мыса дазхарымӡеит. Избанзар, Фараони иԧызцәеи идыргәаҟыр ҳәа ирыцәшәон. Иӡабыргыӡәҟьаны, Фараон, атәыла мчыла инапаԥы иааганы иман, аиашарагьы хьаас измамыз гәымбылԥьбаԧык иакәын.*

84- *Мыса: «Уа сыуаажәлар! Иӡабыргыӡәҟьаны, Аллаҳ дазхашәӡазар, зегьрыла уи шәыԥеишәҭазар, уи шәиԥәгәыԥ!» ҳәа иуаажәлар дрылабжьон.*

85- *Урҭгьы: «Аллаҳ мацара ҳиԥәгәыԥуеит!» ҳәаны, абасгьы нацырӡон: «Ҳанцәахәы! Ҳара, абарҭ агәымбылԥьбаԧцәа рыргәаҟра ҳазныжьны, дара рзы ԥышәагас ҳҟаумӡан!*

86- *Улыԥхала, азхамӡаԧцәа рҟынтә ҳԥых!»*

87- *Мысеи иашьеи: «Шәыжәлар рзы Мысра аԧнԥәа рхианы, урҭ анамаз ахышәкша ҭыԥны иҟашәӡа. Анамазгьы ишахәҭоу ала ишәкы, насгьы азхаӡаԧцәа агәырҳьаԥеҳәаша рыҭ» ҳәа рыӡаххәеит.*

88- *Мысагьы Аллаҳ абас диҳәеит: «Уа ҳанцәа! Уара, Фараони инапхгареи иблахкыгоу адунеитә ԥсҭазааареи, амазареи руҭеит, урҭгьы абарҭ рхы иархәаны ауааԥсыра уара умԧа иахганы амдырра иаларыжьуеит. Уа ҳанцәа! Урҭ рмазара ицҟьа иԥӡаны, ргәы хьаала ирҭәы. Урҭ агәаҟра иаԥәымшәакәа уазхазӡаша ракәзам.*

89- *Аллаҳгьы: «Шәҭыцьа аҳәара иҟашәҵаз сыдыскылеит. Шәаргьы, уажәраанӡа шәшыҟаз еиԥш, уажәшьҭарнахысгьы аиашара шәыԛәныҟәа, амдырыҭцәа рымҭа ашҟа шәмеихан» иҳәеит.*

90- *Исраил иԥацәа амшын ираҳгеит. Фараонгьы, ируаа рыла урҭ дрыжәланы иргәаҟырц азы дрышьҭалеит. Аха аҵыхәтәан азааԛәрылара даналага: «Исраил иԥацәа иазхарҵо ида даҽеа нцәахәык дшыԛам азхасҵеит. Саргьы уажәшьҭа аԥсылманцәа среиуоуп!» иҳәеит.*

91- *Абыржәы аума (ҳаназхауҵо)? Аха уаанӡа уаҳҷәагыланы ацәгьаршыҭцәа уреиуахахьан.*

92- *Ҳаргьы иахьа, уцәеижь хьчаны, уара ушьҭахь игылараны иԛоу абиԥарақәа рзы ҵатәхәыс инҳажьуеит. Избанзар, ауааԥсыра реиҳараҭык ҳажәаԥҟарақәа иҵабыргыҵәҟьаны иазхьаԥшӡом.*

93- *Исраил иԥацәа, изыԛәҳаргәыӡыз зегьы, иманшәаланы иахьроуша иԥшьоу тәылак аҟны инырханы, ицҟьоу, иҳалалу, ргәабзиарагьы иазеиӡьу аразҟқәа ратәааҳшьеит. Амала, аиаша иазкыз адырра аныӡзааи нахыс ҽеиҭыршеит. Ҳәарада, рыҽзеиҭыршаз атәы, рынцәахәы акаамет, амш аҽены даԛәызбараны дыҟоуп.*

94- *Уара иузылбааҳгаз аганахь ала гәыҭбарак умазар, уара уаԥхьагьы ашәҟәы ззылбааҳгаз уразҵаа, ҳәарада, унцәа иҟынтә аҵабырг ахатәаҵәҟьа узааит. Ус анакәха, зынӡа алакҭакра злоу уреиуамхан!*

95- *Аллаҳ ижәаԥҟарақәа имцны изыԥхьазо уреиԥшымхан! Усҟан ацәыз зауз уреиуахоит.*

96- *Урҭ, дара ирызкны анцәа иажәа (избара) анынаӡа ашьҭахьгьы иазхарҵом.*

97- *Иагьа аԥьашьахәқәа рбаргьы, хьаала итәу агәаҟра иаԛәшәааанӡа иазхарҵазом.*

98- *Иунус ижәлар рыда (зыуаажәлар ыԛәаҳхыз егьыртҭ атәылаԛәа рҟынтә), даҽеа жәларык, агәаҟра иаԛәымшәакәа иазхаҵаҭцәаханы, разхаҵарагьы рыхәанда! Иунус ижәлар ианазхарҵа, рыԥсҭазааразы изыԛәшәаша арԥхашьагарақәагьы ирҟәыганы, даҽеа аамҭак адунеи аԛәынхара иаԛәитаҳтәит.*

99- *Ҳәарада, унцәа итаххандаз, адунеи иԛәынхоз зегьы ишынеибакәу иазхаҵаҭцәахон. Абас ишыҟоугьы, уара мчыла иазхаҵаҭцәахааит ҳәа ирыдуцалоума?*

100- *Аллаҳ игәамԥхакәа азәгьы дзазхаҵаҭхом. Аллаҳ, зыхшыҭ зхы иазмырхәо ауаа агәаҟра итаиргылоит.*

101- *Убас раҳәа: «Ажәаҭанԛәеи адгьыли рыҟны, иԛоуи-иануи, имҭаԥысуеи шәнарыхәааԥши! Иазхазымҵаша жәларык рзы, абриаҟара ажәааԥҟарақәеи, аршаҳатәгақәеи, агәеанҵарақәеи кыр аанагома?*

102- *Абри аҭыза ахымҭаԥгашьала, уаанӡа дара реиԥш имҭасыз ажәларқәа зыԛәшәаз агәаҟра ада уаҳа иззыԥшузеи? (Уа сԥааимбар!) Убас ҳәа: «Шәыԥшыз, саргьы шәара сшәыцыԥшлоит».*

103- *Уи аҽыза амш аҽны, уаанӡа ҳҭааимбарцәеи рызхаҵаҽцәеи шеиҟәҳархаз еиҭш, иахьагьы убасҵәкьа иеиҟәҳархоит. Ҳара излаҳаҟәнагоу ала, насгьы еснагь изланаҳагзо ала, азхаҵаҽцәа, ҳәарада, еиҟәҳархауеит.*

104- *(Уа сҭааимбар!) Убас ҳәа: «Уа ауааҵсыра! Сара сдини, сазхаҵареи, сзымҵахырхәои рганахь ала гәыҽбарак шәымазар, ижәдыруазааит, сара, шәартҵ Аллаҳ ида шәзымҵахырхәаҟәо зынӡа срымҵахырхәом. Аха зегьы шәыҭсра знапаҷы иҟоу Аллаҳ симҵахырхәоит. Сара дҵас исымоу, азхаҵаҽцәа среиуахарц ауп».*

105- *Сара уи адагьы: «Ицҟьашәҟьа иҟоу анцәа иазәыкра азхаҵаны, ииаулшо зегь рыла, ииашаҵәкьоу адин ашҟа (аҵсылманрахь) уеиха; насгьы зынӡа Аллаҳ иваҟәылара аҭшьызго уреиуамхан!» ҳәа исыдҵан.*

106- *Аллаҳ дааныжьны, цәгьарак уацәырыхьчаратәы амч змам, хәыцк аҟара хәартҵак утҳарагьы злымшо акы нцәахәыс ишьҭыхны уамҵамныҳәан. Абас аныҟауҵа, ҳәарада, уаргьы, Аллаҳ иваҟәылара аҭшьызго уреиҭшханы, зхы иаҭырхагахаз урҽызахоит.*

107- *Аллаҳ, уара гәаҟрак уаҟәиршәар, мамзаргьы ҭхасҭак уитҳар, Аллаҳ ида уи аҟынтә уалзырго даҽеазәы дыҟам. Уара бзиарак узеиҷьаишьаргьы, уи иатҳәашьара аанызкылаша дзыҟалом. Уи, иатҳәашьара изитҳаху ирхьигзоит. Иара, кырза иуаназыжьуа иоуп, кырзагьы урыцҳазшьо иоуп.*

108- *Убас ҳәа: «Уа ауааҵсыра! Шәара шәынцәа иҟынтә аҵабырг (Аҟәырҟан) шәзааит. Уажәшьҭарнахыс, амҽа иаша ианылаз, ихазы данылеит, имҽахҟьазгьы ихазы дымҽахҟьеит. Сара, шәартҵ шәҭакҭхыҟәра сыдзам» ҳәа.*

109- *(Уа Муҳаммед!) Уара, иуыҵаҳәаз уацныҟәаны, Аллаҳ иизбаз ааирҭшаанӡа ичҳа! Уи, азбаҽцәа иреиҷьзоу иоуп.*

11. Хәыд

Иаҳзылҭхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Елиф. Лам. Ра. Ари ҟәыҷарала иҭәу, насгьы зегьы здыруа (Аллаҳ) ила ишьаҟәырҷәҷәоу, ииартны иеиҭаҳәоу шәҟәуп.*

2- *Уи (Аҟәырҟан), Аллаҳ ида даҽеазәы шәимҵамхырхәарц азоуп. Ҳәарада, сара Аллаҳ иҟынтә ишәзаашьҭу гәеанҵаҽык, гәырҷьаҽҳәашаҽык соуп.*

3- *Насгьы, Аллаҳ иҟынтә анажьра шәаҳәаны, иара иахь шәхы шәырхарц азы илбаагоуп. Абри ала Аллаҳ, шәара ишәзыҵҵәоу аамҭа хыркәшахаанӡа иреиҷьу ала шәнырханы, зыҵстазаара шьахәны изхызгазгьы меигзарах аҳамҭаҟәа ратәаишьоит. Аха абас ҟамҵакәа, шәазхьамҭшыр, усҟан сара, ишәҵеиҭшхараны иҟоу уи амш дузза ишәзаанаго аргәаҟра саҵәшәоит.*

4- *Шәахьыхынҳәуа Аллаҳ иахь ауп; Уи, зегьы зымч аҟәхо иоуп.*

5- *Аԥааимбар иҟынтә ҽеырӷәахуеит, шәрыхәаԥши, рыматәаӄәа рхы иҭадырԥоит. Аха Аллаҳ урҭ рыԧныӷҟа ирӷәахуагьы, аргама иҟарӷогьы идыруеит. Ҳәарада, Уи, агәӄәа ирҭоу зегьы ишахәҭоу ала издыруа иоуп.*
6- *Адгьылтәылаҽ иҟоу, ԥсы зхоу зегьы рразҟы Аллаҳ маҵара идҳәалоуп. Аллаҳ, урҭ зегьы адунеи аҟны иахьаангылогьы нарҵәы иахьнанагашагьы здыруа иоуп. Артҭ зегьы ииарту ашәҟәы (жәԧангәашәԥхьара аҟны) ианup.*
7- *Уи, шәара шәахьтә еиҳа еиӷьны зхы мԧаԥызго ԥишәарҵ азы, жәԧан ӄәаҵә азы ианахыз аамҭазы, ажәԧанӄәеи адгьыли фымш рыла (ф-шаҽак рыла) изшаз иоуп. Абас ишыҟоугьы: «Аԥсра ашьҭахь, ҳәарада, даҽеазнык шәыбзахоит» ҳәа рауҳәар, мапкыԧцәа «Ари ииартыӷәкьоу лаԥшхырԥарак ада уаҳа даҽеакы акәзам» рҳәоит.*
8- *Излаҳаршәаз агәаӄра иаразнак иаӄәмыршәакәа, аамҭак азы ирхаҳгар, «Уи дааныз кылеи?» ҳәа иӷәылхра иалагоит. Ибзиазаны ижәдыруаз, уи агәаӄра рзааираны иҟоу амш хырԥашьа амазам. Убасҟан уи иӷәылырхуаз агәаӄра ауразауроу ирыкәшараны иҟоуп.*
9- *Ауаԧԥсы лыԥхак агьама ирбаны, насгьы ианимаҳхлак, ҳәарада, гәкаҳарак даӄәшәаны, абзиара пату ззаӄәымӷаӄәаз дырԧызахоит.*
10- *Амала иԥырхагаз ҵәгьарак ашьҭахь бзиарак агьама иҳарбар, хымԥада, «Аҵәгьараӄәа наӄ исԥырӷит» иҳәоит. Избанзар, иӄьынцыцу, иԥагьо азә иоуп.*
11- *Аха ичҳаны, аус бзиаӄәа назыгзо рзы анажьреи идуззоу аҳамҭеи ыҟоуп.*
12- *(Уа Муҳаммед! Аллаҳ ивӄәылара аԥшьгаԧцәа) «Уи хазынак изылбаандаз, мамзаргьы маалыӄьк дацылбаандаз!» ҳәа ахьуарҳәо амшала, иузылбааз ахәҭак умбошәа ҟауӷома? Уи амшалагьы угәы еивӷахома? Амала уара, угәҽанӷаԧы маҵароуп. Зегьы еиӄәыршәаны аҭыԥ иӄәызӷо, Аллаҳ иоуп.*
13- *Мамзаргьы, «Уи (Аҟәырҟан) ихыҭҳәааԥ» рҳәоума? Убас ҳәа: «Аиаша зҳәо шәакәзар, Аллаҳ ида, шәара шәымч зыӄәхо зегьы рыцхыраара шәаҳәаны, шәаргьы абри аԧыза ажәаԥҟара хәҭаӄәа жәааба еиӄәшәыршәа».*
14- *«Амала ацхырааразы шәзыҳәаз, шәааԥхьара аҭак рзыҟамӷар, усҟан ижәдыруазаит, Аҟәырҟан Аллаҳ маҵара идырра ишадҳәалоу. Уи, идырра иадҳәаланы ишәзылбааԥеит, насгьы иара ида анцәа дыҟазам. Убри ашьҭахьгьы шәара шәааԥсылманымхазои?*
15- *Адунеитә ԥсҭазаареи уи аԥшзарӄәеи алзхыз рзы, иҟарӷаз ацымхәра иагмыжьӄәа ирхаҳшәааԥеит. Уаҟа урҭ иашамрак иаӄәыршәахазом.*
16- *Аха, урҭ убас еиԥш иҟоу уааԥ; дара рзы нарҵәы амца ада уаҳа акагьы ыҟазам. Адунеи аҟны иҟарӷаз зегьы шьҭахьҟа иианханы, нарҵәы азыҳәан акы аанамгазо, ибашаханы ицахьеит.*
17- *Ус анакәха, шәазхәыц, Инцәа иҟынтә изааз ииарту аршаҳаҭга (Аҟәырҟан) иадҳәалоу, зхаҭагьы Анцәа иаҭәеишьаз ашаҳаҭ ила ахылаԥшра змоу, уаанзагьы мԧаӄәӷагас, лыԥхас ииашьҭыз Мыса ишәҟәы алагьы ишьаӄәырҷәҷәоу ауаԧы, (амапкыԧцәа) дреиԥшума? Абартҭ реиԥшымра агәаҭара зылзыршаз, Аҟәырҟангьы азхарӷоит. Жәларыс дзеиуазаалак; дарбанзаалак, абри дырны мап ацәызкыз, аӷыхәтәан дахьнанагаша амца ауп. Ажәакала, (Уа сԥааимбар!) уи, ҳара ҳҟынтә ишуӷаҳәо ала, уара*

агәыҩбара шуымам еиԥшӡаҟьа егьыртԥгьы ирымамзароуп. Ҳәарада, уи, Унцәа иҟынтә иузааиз аӡабырг ахатԥаԥсатԥа ауп, аха ауааԥсыра реиҳараҩык иазхарӡом.

18- *Аллаҳ изкны амц аԥшьызго раҟара игәымбылԥьбаҩу дарбану? Урт, Аллаҳ иҽаԥхьа ианнаргалак, ашаҳатԥаагьы: «Аллаҳ иҽагыланы амц зҳәоз абарт ракәын!» рҳәоит. Ижәдыруазааит, агәымбылԥьбаҩцәа зегьы, Аллаҳ илыԥха иалхәдаитәхьеит.*

19- *Урт, ауааԥсыра Аллаҳ имҩа иаҟәыганы, уи амҩа, арблаҟьара зтԥаху ауаа азхамӡаҩцәа роуп. Урт, нарцәгьы азхазымӡо роуп.*

20- *Урт, адгьылтәыла аҟны Аллаҳ иизбаз анагзара зынза изаԥырхагахазом. Насгьы (рхазы имаԛымкәа анцәахәқәа аԥырӡазаргьы) Аллаҳ ида дара хылаԥшра рызтԥаша, русқәагьы назыгзаша уаҳа цхырааҩк дрымазам. Урт ргәаҟра аҟара ацлараны иҟоуп. Избанзар, адунеи аҟны ианыҟаз, аӡабырг аҳареи абареи ахьырцәызыз амшала, уажәшьтԥа иагьраҳауам, иагьырбауам.*

21- *Абарт ауаа, ацәызз зоуз роуп; адунеи аҟны иаԥшьыргақәазгьы (ирҩашьоу анцәахәқәагьы) уажәшьтԥа наҟ ирԥырӡны рыла иамбо ицахьеит.*

22- *Ҳәарада, нарцәы зегь раастԥа ацәызз зоуз дара роуп.*

23- *Амала иазхаӡаҩцәаханы, разхаӡара ишақәнагаз ала абзиарақәа назыгзаз, насгьы рынцәа гәык ала зыҽеидызҳәалаз ауаа ракәзар, урт ԥьанатԥуаа роуп. Урт уа наунагза инхаша роуп.*

24- *Артԥ аҩ-гәыԥк ртԥагылазаашьа, алашәцәеи адагәацәеи ргәыԥи, избои изаҳауеи ргәыԥи ирҩызоуп. Абартԥ, дара-дара изеиԥшхоума? Абыржәышьтԥагьы, шәхәыцны алкаа шәзыҟамӡазои?*

25- *Иӡабыргыӡәҟьаны, ҳара, Ныҳә иуаажәлар ԥааимбарс дырзынаҳашьтԥит. Иара, урт абас реиҳәеит: «Сара, шәара шәзы иаартыӡәҟьаны сыгәҽеанӡаҩуп».*

26- *«Аллаҳ ида даҽеазәы шәимӡамхырхәан. Амала, ишәтԥагылазаашьоу ала ишәԥеиԥшхараны иҟоу, хьаала итԥау уи амш аргәаҟра саԥәшәоит».*

27- *Иуаажәлар рыбжьара азхамӡаҩцәа ираԥхьагылаҩцәаз, иаразнак рыбжьы ақәдыргеит: «Ҳара ҳтәала уаргьы, ҳара ҳаиԥшӡәҟьа ууаҩыԥсуп, насгьы ҳабжьара агәааанагара змам ацәҳәыҟьантазқәа рыда иушьтԥаныҟәогьы даҳбом. Уи адагьы ҳҽаԥхьа, шәҳаразкуа ҳәа ак шәымам! Уимоу, шәымцҳәаҩцәаны шәҳаԥхьазоит» ҳәа.*

28- *Ныҳә абас реиҳәеит: «Уа сыуаажәлар! Абас шәҳәоит, сара анцәа иҟынтә иаартыӡәҟьоу ршаҳатԥак сшьақәнаррԥәԥәаны, иара иҟынтә лыԥхак сатԥәашьаны, шәаргьы убри збаша абла шәымамзар? Иҟаҳӡари, шәара ишәтԥахымкәа, уи мчыла излашәыдаҳԥалари?*

29- *«Уа сыуаажәлар! Абри ишәабжьызго азы, шәара шәҟынтә малк стԥахым. Сара сыхә зшьаша Аллаҳ иоуп. Уи адагьы, исыдгылоу азхаӡаҩцәагьы исзыԥхаӡазом. Избанзар урт, рынцәа иԥылараны иҟоуп. Амала сара, шәартԥ ииашаӡәҟьаны амдырра иалахаз жәларыкны шәызбоит».*

30- *«Уа сыуаажәлар! Сара урт ԥхасӡар, Аллаҳ иҽаԥхьа сзыхьчода? Шәартԥ абри шәазымхәыцзои?*

31- Сара, «Аллаҳ имазара зегьы сақәитҵуп», ҳәа шәасҳәом; иҟалашагьы здыруа сакәзам. «Смаалықьуп» ҳәагьы сҳәом, шәартҵ иҟәнышәшьо ауаа рзыҳәангьы, «Аллаҳ уртҵ бзиарак рзыҟаиҵом» ҳәа сызҳәом. Аллаҳ, уртҵ ргәы итҵоу ҳара ҳаастҳа иеиҷьны идыруеит. Уртҵ ԥхасҵар, усҟан агәымбылҵьбаҿцәа среиуахоит.

32- Абас рҳәеит: «Уа Ныҳҳ! Иҳамаукит, мыцхәыгьы иуроуит. Аиашаҵәкьа зҳәо уакәзар, ҳазлауршәаз агәаҟра ҳзааг!» ҳәа.

33- Ныҳәгьы убас реиҳәеит: «Уи Аллаҳ игәааԥхар, ишәзааиуеит; шәара Аллаҳ дымчыданы дышәзыҟаҵом».

34- Аллаҳ шәирбыжкыр итҵахызар, сара сшәылабжьара ҵьаргьы ишәыхәартҵахазом. Уи, шәара шәынцәа иоуп, шәартҵ зегьы (аҵыхәтәан) иара иахь шәырхынҳәхоит.

35- (Уа Муҳаммед!) Мамзаргьы, «Уи (Аҟәырҟан), ихы итҵиҳәаама?» рҳәоит. Убас раҳәа: «Уи схы итҵысҳәаазар, агәырԥса зду сара соуп. Амала шәартҵ, шәазхамҵара иаҿеыҵганы абас аҳәынҵәа сгәыдышәҵозар, шәызҵалаз агәырԥсаҟәа сырцәыхароуп».

36- Ныҳҳ абас иҵаҳәахеит: «Ужәлар рыбжьара ааанза уазхазҵаз рыда уаҳҳа азәгьы уазхеиҵом. Ус анакәха, уртҵ иҟарҵаҟәо хьаас иумкын».

37- «Ҳхылаԥшрала, ишуҵаҳҳәо еиԥш, уи ағба ҟаҵа. Агәымбылҵьбаҿцәа ирызкынгьы сара акгьы саумҳәан. Избанзар уртҵ азы итҳҳәаҿеуеит».

38- (Ныҳҳ) Аҕба аҟаҵара дшаҿыц даҿын. Ижәлар раԥхьагылаҿцәагьы иааигәа иааицыԥхьаза аҵәы илырхуан. Убас иҳәон: «Ҳара аҵәы ҳалшәхуеит, аха, шәартҵ ишҳалышәхыз еиԥшҵәкьа ҳаргьы аҵәы шәылаҳҳраны ҳаҟоуп!» ҳәа.

39- Уажәшьҭа ахьымзҕ дзыргаша, уи агәаҟра ззааишагьы, иааиԥмырҟьазакәа уи агәаҟра иакәшәаша зустҵәахогьы, ҳаԥхьаҟа иеилышәкааираны шәыҟоуп».

40- Аҵыхәтәан ҳадҵа аамҭа ааины, азҟәа хыҵуа иалагеит. Усҟангьы Ныҳҳ абас иаҳҳәеит: «Рахәыцыԥхьаза рбаҕьки-рцынаки, цәыки-жәыки рыла иудкыл, дара ирызкны ақәызбара ззыԥҵәоу рыда, утҳҵәеи егьырҭ уазхаҵаҿцәагьы аҕба итагала!» Аха, Ныҳҳ дазхазҵахьаз дааираза имаҷҿын.

41- (Ныҳҳ), «Шәааины аҕба шәҭал! Уи азсарагьы, аангыларагьы Аллаҳ ихьзалоуп. Ҳәарада, сынцәа кырза иҳаназыжьуа, кырзагьы ҳрыцҳазшьауа иоуп» иҳәеит.

42- Аҕба, ашьхаҟәа реиԥш ацәҟәырԥаҟәа иргәылсны, уртҵ аманы ицон. Аҕба даҵәыхараны иҟаз Ныҳҳ иԥа даниба, иаразнак: «Сыҷкәын, ааи, аҕба уҳацҭал, азхамҵаҿцәа уреиуамхан!» ҳәа иҟәҷитҭит.

43- Аха, иҷкәын: «Иҳараку шьхак схалар азы сахьчап!» ҳәа атҭак ҟаиҵеит. Ныҳҳ иакәзар: «Иахьа, Уи иргәаҟра аҟынтә, илыԥха ҷыдала иаҵанакыз рыда, дарбанзаалак азәы, дзыхьчаша мчрак ыҟазам!» иҳәеит. Уи аамҭазы цәҟәырԥак аарыбжьалан иԥагьы азы итҳәаҿеыз дыруазәкхеит.

44- Аҵыхәтәан, Аллаҳ: «Уа адгьылтәыла, узы лбаада! Уа жәҿантәыла, уаргьы узы аанкыла!» ҳәа адҵа ҟаиҵеит. Азы лаҟәны атыԥ аҟны инеит, Аллаҳ идҵа анынагзахагьы аҕба Ҵьуди ашьха ақәацәа аҿы иныҟәтәеит. Насгьы

«Агәымбылцьбаҿцәа ргәыԥ цьаҳаным ртԥыԥхааит!» ҳәа бжьык ныԥәыҿит.

45- *Ныҳә, инцәа ибжьы наиԥәырганы абас иҳәеит: «Сынцәа! Ҳәарада, азы итԥахәаҿыз сыԥԥәын дазхаԥаҿны стԥаацәара дахәтԥакын. Уара (азхаԥаҿцәа шеиԥәурхауала) уажәагьы иԥабыргуп. Насгьы уара; азбаҿцәа рызбаҿы уоуп».*

46- *Аллаҳ: «Уа Ныҳә! Уи зынза уара утԥаацәара датәзамызт. Иԥстԥазаара зегьы иҿеим ала ишьаԥәгылан. Ус анакәха, адырра умамкәа сара усмыҳәан. Амдырцәа реиԥш ухы мҿаԥыумгарц уабжьызгоит».*

47- *Ныҳә: «Уа сынцәа! Ииашаны адырра зласымам ала, зԥаарак аганахьала акы уҳәара сеацәысыхьчоит. Уара, исанаумыжьыр, лыԥхалагьы усзымныԥәар, ацәыз сауз среиуахоит» иҳәеит.*

48- *Анаҿс уи абас адԥа итан: «Уа Ныҳә! Аԥба шәԥыԥ; уареи, иуыцу азхаԥаҿцәеи шәхылԥышьтԥаԥәа, уажәшьта агәтынчреи, ашәартԥадареи, абараԥьатԥреи шәзыԥоуп. Аха аԥхьаԥа, азхамԥаҿцәаԥәагьы ԥалашт, уртԥгьы адунеи аԥны аамтԥала ахныԥәгара раҳтԥоит, амала нас; ҳганахь ала агәаԥра ду иаԥәшәараны иԥоуп.*

49- *Абартԥәа, иԥалаша рԥынтә уара иуыԥаҳҳәаз ажәабжьԥәа роуп. Уаанза уаргьы иуыздыруамызт, ужәаргьы. Ус анакәха, ичҳа. Избанзар, алԥшәа бзиа (ичҳаны), Аллаҳ иҽагылара зеацәызыхьчаз иртәхоит.*

50- *Ад (Адитԥ) жәаргьы рашьа Хәыд дырзынаҳашьтԥит. Хәыд убас иҳәеит: «Уа сыуаажәлар! Аллаҳ шәимԥахырхәа. Уи ида шәара нцәа дшәымазам. Шәартԥ, уи иваԥәылара аԥшьгарала, Аллаҳ аҳәынԥәа игәыдԥара ада уаҳа даҿеакы ԥашәԥом».*

51- *«Уа сыуаажәлар! Сара абри ишәабжьызго ахәԥса стԥахым. Сара сыхә зшәараны иԥоу, сара сызшаз мацара иоуп. Абыржәгьы шәыхшыҿ шәаԥәитԥзами?»*

52- *«Уа сыуаажәлар! Шәынцәа ишәанаижьырц шәиҳәаны, гәыкалагьы иара ишԥа шәхы шәырха; абас ала, ажәҿан (аԥәа)меигзарах ишәзылбааганы, шәымч амчра ацԥап. Агәырԥса аԥалара зеатԥаны, Аллаҳ изхьамԥшра мҿас илшәымхын!»*

53- *«Уа Хәыд!» рҳәеит иуаажәлар: «Уара уажәа шьаԥәзырԥәԥәаша ршаҳатԥаки цьашьахәыки ҳаумырбазац. Ҳартԥ, уара уажәаԥәа мацара ҳрыхәааԥшны ҳанцәахәԥәа ҳазкажьуам, уаргьы уҳазхаԥом».*

54- *«Иаҳҳәарц иаҳтаху убри ауп; ҳара ҳанцәахәԥәа уара ԥәԥәала укыдырԥьазар акәхап!» Хәыд, абас атԥак ритԥеит: «Аллаҳ шаҳатс дсымоуп, шәаргьы шәшаҳатԥыз; сара, Аллаҳ иваԥәыларазы иаԥшьганы ишәымоу зегьы сырцәыхароуп».*

55- *(Нцәас, нцәахәыс) «Уи мацара дыздыруеит. Абри кыр ахышәҳәаар шәтԥахызар, шәҿеизганы сара иааашәтԥаху ашьацҳәа сзыԥәшәыргыл, аблахтыхагьы сышәымтԥан!»*

56- *Сара; схатԥагьы исынцәоу, шәаргьы ишәынцәоу Аллаҳ сиԥәгәыԥуеит. Аллаҳ, адгьылтәыла аԥны зыхцәхәыц кны имчреи ихылаԥшреи иаԥаимкыц, ԥсы зхоу ҳәа акагьы ыԥам. Ҳәарада, Сынцәа амҿа иашаԥәԥьа дануп.*

57- *«Мамзаргьы шәсызхьамҭшуазар, ижәдыруазааит, сара сыла ишәзынашьҭыз шәабжьызгеит. Сынҵаа (игәаҧхар) шәхаҭыҧаҷы даҽа жәларык ааигоит, шәартҭ уи ишәзаанкылом, ҧхасҭакгьы шәзаҭоуп. Избанзар, сара сынҵаа, зегьы хылаҧшра рызҭо иоуп».*

58- *Рыҷәзаара иазкыз ҳадӡа анааи, Хәыди, ицны иҟаз азхаӡаҿцәеи, ҳарзылҧханы иеиҷәҳархеит. Урҭ агәаҟра хьанҭа рҧыраҳгеит.*

59- *Абар, Ад жәлар! Рынҵаа иажәаҧҟарақәа шырдыруаз маҧ ацәыркит. Абри аҟынгьы ииаанымгылакәа аҧааимбарҵаа зегьы ирҷәагыланы агәымбылҵьбаҿцәа рыдӡа нарыгзеит.*

60- *Убриала, адунеи аҟынгьы, акаамеҭ амш аҽеынгьы алҧха рҟәыганы, ашәиҧхьыз иаҷәшәеит. Хәыд ижәлар Ад (Адиҭ), рынҵаа маҧ ицәкны изхамӡара мҿас иалырхит. Аӡыхәтәангьы иҷәзаа ицеит!*

61- *Семуд жәларгьы ҧааимбарс, рашьа Салиҳ дырзынаҳашьҭит. Уигьы, абри аҿыза рабжьигеит: «Уа сыуаажәлар! Аллаҳ шәиашьапк; шәара шәзы уи ида нцәа дыҟазам. Шәара шәаныҟамызгьы уи аныша шәалхны шәыбҿаркыра аҧӡаны, адгьылтәыла аҟны аҧсҭазаара шәзышьаҷәыргыланы убраҟа шәынирхеит. Ус анакәха, шәгәырҧсаҷәа рзы ианажьра шәааҳәааны, гәык ала иара иахь шәхы шәырха. Ииашаӡәҟьаны сынҵаа иуааҧсыра кырза дырзааигәоуп; аҳәара иҟарӡаҷәогьы здызкыло иоуп».*

62- *Ижәлар убас рҳәеит: «Уа Салиҳ! Уара, иахьа уажәраанза ҳабжьара ҳзыҷәгәыҷуаз азә уакәын. Уажәы иҟалеи, ҳабдуцәа зымӡахырхәоз анцәаахәҷәа рымӡахырхәара ҳахьурхәыр уҭахума? Аиашазы, ҷыц иҳадугалаз ари азхаӡара аганахьала агәыҿбара ҷәҷәа ҳамоуп» ҳәа.*

63- *Салиҳгьы абас аҭак риҭеит: «Уа сара сыуаажәлар! Абас шәҳәоит, аха ма сара сынҵаа иҟынтә ршаҳаҭгак сшьаҷәнарҷәҷәозар, сара Уи илыҧха ҷыда саҭәашьазар? Абас ишыҟоугьы, Аллаҳ сиҷәагылар, Уи иҷәаҧхьа сара сзыхьчарыда? Усҟан шәаргьы, сара аҧхасҭа сытара ада уаҳа шәабасыхәари?»*

64- *«Уа сыуаажәлар! Абар сара сҟынтә шәыззыҧшу аҵьашьахәы, Аллаҳ шәара шәзы иишаз абри амахҽцша ауп. Шәаҟәыӡ уи, ахала Аллаҳ идәы иҷәҳәааит. Амарҵьа! цәгьарак азыжәымун, мамзар, хара имгакәа гәаҟрак шәаҷәшәоит».*

65- *Амала Сумуд жәлар амахҽцша ашьапҷәа ҧыкканы иршьит. Салиҳгьы убас реиҳәеит: «Шәтәыла даҽа хымш шәыҷәынха, ашьҭахь иҟалаша ҳбап!» иҳәеит.*

66- *Рыҷәзаара иазкыз ҳадӡа аамҭа анааи, Салиҳи идгылаҿцәеи ҳалҧха ала уи амш ахьымзҷ иалаҳгеит. Ҳәарада, уара унцәа амчраӡәҟьа даҷәитҵуп, аҳаракыреи аиааирақәеи дрыҷәитҵуп.*

67- *Аллаҳ ивакәылара аҧшьгарала зхаҭақәеи ауааҧсыреи зыргәаҟуаз уи агәымбылҵьбаҿцәа, игәыҭкьагаз бжьыцәгьак иианнакылан, ӡысыхагьы рмоукәа адгьыл рҽыҷәыжьны ииаанхеит.*

68- *Зынза инымхазшәа акәын ишыҟаз! Ишәымбеи, Семудаа, Анцәа маҧ ицәкра аҟны ишымхьаӡыз. Ишәымбеи, аӡыхәтәангьы иныҷәзаа ишцаз!*

69- *Аамҭак азы ҳаиҳаражәҳәаԥцәа гәырҕьаҽеҳәашак ала Ибраҳим инаидгыланы аҵсшәа иарҳәеит. Ибраҳимгьы «шәаргьы абзиара шәымаз» ҳәа аҭак ҟаҿаны аамҭа мгазакәа ацәҿыс ажьы изны раԥхьа иныҟәиҿеит.*

70- *Амала афатә ишаламкьысуа ангәеиҭа, рҭагылазаашьа игәамԥхакәа, игәы гәԥарак ҭашәеит. «Умшәан!» рҳәеит даргьы, «Ҳара Лутҭ ижәлар рзы ҳаашьҭуп».*

71- *Уи аамҭази Ибраҳим иԥшәмаԥҳәысгьы раиигәара дгыланы дырзызырԥуан. Иаразнак лшьабара́ аагәалҭан (дыԥхашьаны дааԥышәрыччеит). Ҳаргьы уи, раԥхьа Исҳак; уи инаԥсгьы Иаҟәыԥ дышлыхшо гәырҕьаҽеҳәашаны илаҳҳәеит.*

72- *«Унан, сара рыцҳа! Сара сҭакәажәны, схаҿагьы дҭаҳмаданы, ахшара дсоурцу? Аиашазы иҵьаушьаша усуп!» лҳәеит.*

73- *Даргьы: «Бара, Аллаҳ иус ҵьабшьоума? Аллаҳ илыԥхеи ибарақьатреи шәыҟәзааит шәартҭ аԥны аԥшәмацәа! Ҳәарада, Аллаҳ, меигзарах атәашьара змоу, арҽхәааԥхьызҟәагьы зыхәҭаҿәкьоу иоуп» рҳәеит.*

74- *Уажәшьҭа Ибраҳимгьы игәыԥбара ихыҿны ҳгәырҕьаҽеҳәаша аниоу, иаразнак Лутҭ ижәлар ирызкны ҳаиҳаражәҳәаԥцәа рымакра далагеит.*

75- *Избанзар, Ибраҳим кырза дҟәымшәышәын, ачҳара иман, игәы ԥшқан, Аллаҳ кырза иҳәоз, гәык алагьы иара иахь зхы хаз, уи зыҽеизҭоз уаԥын.*

76- *Ҳаиҳаражәҳәаԥцәа убас рҳәеит: «Уа Ибраҳим! Ҳамакра уаҟәыҿ! Уажәшьҭа Унцәа азбара идикылахьеит, анаҭрагьы иаҷуп. Урҭ ирзааираны иҟоу агәаҟра хырԥашьа амазам!»*

77- *Ҳаиҳаражәҳәаԥцәа, (арԥарацәа рсахьа рыҭаны) изнеихьан азы Лутҭ, урҭ шизымыхьчаша дазхәыцны агәаҭеира далагеит, игәы еивҿаханы «иахьа ихьанҭоу мшуп!» иҳәеит.*

78- *Лутҭ иуааҳәлар, ргәаҳәара ҟьашьҟәа рыла иԥны иажәлеит; усгьы кыраамҭа абри аԥыза ахәымгарақәа ирҷын. Лутҭ, раԥхьа дԥагыланы, «Уа сыуааҳәлар!» иҳәеит: «Абар сҭыԥҳацәа; шәара шәзы ицҟьоу, насгьы иҳалалу дара роуп. Аллаҳ шәицәшәа, саргьы сысасцәа рҷаԥхьа сышәмырԥхашьан. Шәара шәыбжьара зхаҭыԥаҷы иҟоу уаԥсык дыҟазами?»*

79- *«Уара иудыргәышьозеи, ҳартҭ уҭыԥҳацәа рахь усс иҳамои? Уара, ҳара иаҳҭахуҿәкьа ибзиазаны иудыруеит!» ҳәа иҟәмаҟарит.*

80- *«Шәара сызлашәҷагылаша мчык сымандаз, мамзаргьы хыҿакыртас баагәарак сымандаз, уаҳа иҭахыз!» иҳәеит Лутҭ.*

81- *Ҳаиҳаражәҳәаԥцәа, абас иаҳәаны ддыртынчит: «Уа Лутҭ! Ҳара, Унцәа ицҳаражәҳәаԥцәа ҳауп. Хьаас иҟаумҿан, уара изуылакьысзом. Ҭхагәазы уҭаацәеи уареи шәыԥны ааныжьны шәындәыҟәла, азәгьы шьҭахьҟа дыхнымҳәааит, уԥшәма ԥҳәыс лыда. Ужәлар зыҟәшәаша уигьы даҟәшәароуп. Рыҟәзааразы иазыԥҿәоу аамҭагьы иахьа ашьыжь ауп. Мшәан ашьыжь ааигәазами?» рҳәеит.*

82- *Аҿыхәтәаны ҳадҿа анагзашьа аҭаны, уи (иҟьашьыз) атәыла хыла-гәыла иеилаҿаны, рхыхь ала изыз анышәаԥшь иалхыз ахаҳәҟәа рзаҳаруит.*

83- *(Уртҭ ахаҳәқәа) Унцәа иҟны рыцыԥхьаза иахьцаша еилырган. Абри аҩыза ахаҳә алеира, есаамҭа, иахьабалак агәымбылцьбаҩцәа ирцәыхаразам.*

84- *Медиен (Мадианитиан) жәларгьы рашьа Шуаиб дырзынаҳашьҭит. Уигьы (егьырҭ реиԥш) «Уа сыуаажәлар!» иҳәеит: «Аллаҳ шәиашьапк, шәара шәзы уи ида Анцәа дыҟам. Ашәаага-загеи, акапанреи иагшәмырхан. Сара, шәарҭ (аиашамрала ишәырҳаз, иҭабуп ҳәагьы изхышәымҳәаауа) беиарак шәагәылатәаны шәызбоит, насгьы ишәыкәшараны иҟоу амш цәгьа аргәаҟра саҵәшәоит».*

85- *«Уа сыуаажәлар! Ашәаага-загеи, акапанреи шәахзызааны инашәыгза; ауааԥсыра дара иртәу иагырханы ишәмыргәаҟын, атәылаҷы шәыцәгьаршыҩцәаны, аилаҩынтра цәыршәымган».*

86- *«Шәазхаҵаҩцәазар, ижәдыруазааит, Аллаҳ, арҳареи алҵшәеи рганахь ала иҳалалны ишәзалихыз, шәарҭ еиҳа ишәзеиҷьуп. Сара, (шәыбзиара сазхәыцны сшәылабжьоит) ахьчаҩыс сшәымазам».*

87- *Даргьы: «Уа Шуаиб! Ҳабаҵәа зымҵахырхәаԛәоз ҳарҟәаҵны, ҳмалгьы ишаҳҭаху ахархәара аҳамҭарц, уара унамаз аума иудызҵо? Аха уара, иҟәымшәышәу, насгьы зхы аҭыԥаҷы иҟоу уаҩуп» рҳәеит.*

88- *Шуаибгьы абас иҳәеит: «Уа сыуаажәлар! Сара сынцәа иҟынтә (иааиз) иаарту ршаҳаҭгак сымазар, мамзаргьы иара иҟынтә иреиҷьзоу аразҟы сатәашьазар иахышәҳәааузеи? Сара, шәарҭ сышәҷагыланы, маԥ ацәышәкырц ишәыдызгалаԛәаз рыҟаҵара стҭахзам. Сара, иахьынзаисылшо ала шәсыриашар стҭахуп. Исыԛҷиар, Аллаҳ ицхыраара алоуп. Иара мацара сиԛәгәыҷит, иара иахь мацара схынҳәуеит».*

89- *Уа сыуаажәлар! Сара шәысҷагыланы аиҷара ахьысзыжәуа амшала Ныҳә иуаажәлари, Хәыд иуаажәлари, мамзаргьы Салиҳ иуаажәлари зыԛәшәаз аҩыза ахлымзаах шәаԛәымшәааит! Лутҭ итәылагьы шәара ишәцәыхаразам».*

90- *(Уажәраазатәи) Шәгәырԥсаԛәа рзы, Анцәа иҟынтә ишәанаижьырц шәиҳәааны, гәык ала иара иахь шәхы шәырха. Ҳәарада, сынцәа (гәык ала иара иахь зхы зырхаз рзы) илыԥха ҷыдеи, ирыцҳашьареи меигзарахдоуп, ибзиабарагьы ҭбаазоуп.*

91- *Убас рҳәеит: «Уа Шуаиб! Уара иуҳәо еиҳарак ҳзеилкааауам, насгьы уара, ҳабжьара умчыданы уаҳбоит. Ушьҭра раҳаҭыр ыҟамызҭгьы, ахаҳә уаҳаргарын. Иудыруазааит, ҳҷаԥхьа амчгьы умазам».*

92- *Шуаиб абас реиҳәеит: «Уа сыуаажәлар! Сара сышьҭра, Аллаҳ иаасҭа ҳаҭыр рыԛәума? Уи шәизхьамԥшкәа, шәызԛәа иеиашәырхеит. Ҳәарада, сынцәа, иҟашәҵаз зегьы здыруа, избауа, насгьы изаҳауа иоуп».*

93- *«Уа сыуаажәлар! Шәымч зыԛәхо ҟашәымҵакәа шәаанымгылан! Саргьы исылшо ҟасҵап! Изеиԥшрахо макьана ишәзымдыруа, аха иаԥылазгьы ахьымзҷ изыргаша, игәыҭҟьагоу уи агәаҟра иаԛәшәараны иҟоу, амц зҳәо дызусҭоу, иара убасҟан ижәбараны шәыҟоуп. Уажәы шәаазыԥшы, саргьы шәара сшәыцыԥшуеит».*

94- *Аӷыхәтәан, дара рыргәаҟра иазкыз ҳадӷа анагзара анааи, ҳаргьы Шуаиби изхаӷацәеи ҳатәашьара ала иеиқәҳархеит. Агәымбылцьбацәа ракәзар, игәытҟьагоу бжьык ала, изыҟәгылаз адгьыл илыҟәҳажьит.*

95- *Аамтацк иалагзаны амазареи абарақьатреи рымамызшәа иааҟалеит. Иеилабгааит, иқәзааны ицааит Медиенаа (Мадианитианаа), Семуд жәлар иқәзаа ишцаз еиԥш!*

96- *Мысагьы иаартыз аршаҳатәгаҟәеи аԥьашахәҟәеи рыла,*

97- *Фараони иҧызцәеи дырзынаҳашьтит; амала уртӡ, Фараон инапхгара алырхит. Аха Фараон идӷаҟәа аиаша иадҳәалазамызт.*

98- *Уи, акаамет амш аҧены; ижәлар драԥхьагыланы, уртӡ (арахә азахьы ишырго еиԥш) амца ашҟа инаигоит. Аиашазы шаҟа итыԥ бааԥсузеи уи амца!*

99- *Уртӡ, ари адунеи аҟынгьы, акаамет амш аҧеынгьы ашәиԥхьыз иаҟәшәеит. Шаҟа иҳамтӡа бааԥсузеи ари аҧыза ашәиԥхьыз!*

100- *(Уа сԥааимбар!) Абартӡ иузеитаҳҳәаҟәо, иқәзааз уи атәылаҟәа ражәабжьҟәа рҟынтә ауп. Уртӡ рышьтыбжь иахьанза ааанагаз шыҟоугьы, идырхыз аҧеаҧра еиԥш иҟамызшәа, ицахьоугьы ыҟоуп.*

101- *Ҳара уртӡ, иаҳмыргәаҟзеит, амала дара рнапала рхы агәаҟра итәадыргылт. Унцәа агәаҟра иазкыз идӷа анааи, Аллаҳ дааныжьны изымӷахырхәоз (ирҧашьаз) рынцәахәҟәа ԥьаргьы ирмыцхрааит; рыхәара акәым, рцәыз иацнаӷеит.*

102- *Унцәа, агәымбылцьбара зҧеазтӡаз атәылаҟәа абас ауп ишаҟәикуа. Ҳәарада, Уи, абас уахьаҟәикуа кырза ихьаагоуп, кырзагьы иҕәҕәоуп.*

103- *Ҳәарада, нарцәытәи агәаҟра иацәшәо рзы, абри аҟны аӷатәхәы ыҟоуп. Уи амш, ауааԥсыра (аҳасаб еилыргареи ахьырхәреи рзы) ианеиқәшәаша мшуп. Ари, зегьы иеизаны ԥьарак ианнанаго амш ауп.*

104- *Ҳара уи (акаамет амш), иазԥаҳӷәаз ҧеҳәарак аҟынза иахҳарԥоит.*

105- *Уи аамтӡа анааилак, Аллаҳ азин ҟаимӷакәа азәгьы ажәак изҳәом. Уртӡ рыбжьара зылахь еиҟәугьы ыҟоуп, игәырҕьаӷәа иҟоугьы.*

106- *Зылахь еиҟәу ауаа; ԥьаҳанымуаа роуп. Уртӡ уа, ирыцҳахәха иҟәыԥсычҳауа игылоуп.*

107- *Ажәҧанҟәеи адгьыли ыҟанаӷгьы наунагза амца итәанхараны иҟоуп. Амала унцәа даҧеакала игәаԥхар, хымԥада, ус ҟалазом. Унцәа акы анитәаххалак, ҳәарада, уи гхада инаигзоит.*

108- *Игәырҕьаӷәа иҟоу ракәзар; уртӡ ԥьанатӡ итәоу роуп. Ажәҧанҟәеи адгьыли ыҟанаӷгьы наунагза убра итәанхараны иҟоуп. Амала унцәа даҧеакала игәаԥхандаз, хымԥада, абас ҟаларымызт. Ари, дара рзы меигзарах аҳамтӡеи атәашьареи ауп.*

109- *Уажәшьтӡа абартӡ, Аллаҳ иваҟәылара аԥшьгаҧцәа изымӷахырхәаҟәоз рымшала ирԥеиԥшхараны иҟоу агәаҟразы гәыҧбарак умоуааит. Уртӡ, ааанза рабдуцәа зымӷахырхәоз роуп изымӷахырхәо. Ҳаргьы убартӡ ирыҟәнагоу (агәаҟра) иагмыжькәа иаҟәҳаршәараны ҳаҟоуп.*

110- *(Абыржәы уара ишуаҳтӡаз еиԥш) Убасӷәкьа Мысагьы ашәкәы иаҳтӡеит, аха уи ашәкәы иазкынгьы аимак ҟалеит. Унцәа ааанзатәи иажәа*

ыҟамызҭгьы, ҳәарада, урҭ реимакгьы збахон. Иҿабыргыҿәкьаны урҭ, (Аллаҳ иваҟәылара аҧшьгаԝцәа) Аҟәырҟан иазкны агәыԝбара ҕәҕәа рымоуп.

111- Хымҧада, уара унцәа, зегьы иҟарҿаз амыцхәра иагмыжькәа ириҭараны дыҟоуп. Избанзар, урҭ зҕу ишахәҭоу ала идыруеит.

112- Ус анакәха, уа сҧааимбар! зҿаарацыҧхьаза, излауыдҿоу ала, ухы ииашаны имԝаҧга. Аллаҳ иахь рхы рханы иудгылазгьы, рхы убас имԝаҧыргааит. Шәхырхарҭа шәацәхьаҿны амԝа иаша шәанымҿын. Ҳәарада, иҟашәҿалак зегьы Аллаҳ ишахәҭоу ибауеит.

113- Аллаҳ иваҟәылоу ыҟоушәа ҧхьазаны, зхы ҧхасҭазтәыз ауаа шәырмеилаҳан. Мамзар, амца шәаргьы ишәылакьысуеит. Шәара, Аллаҳ ида хылаҧшԝы дшәымазам. Нас (уи иҟынтә) ацхыраарагьы шәоузом.

114- Амш, аԝганкы аҟынгьы, аҿх ашьыжь ианазааигәоу аамҭаҟәа аҟынгьы, унамаз ишахәҭоу ала икы. Избанзар, абзиарақәа, ацәгьарақәа ыҟәнагоит. Абри, аилкаара зманы иазызырԝуа рзы агәаларшәареи алабжьареи ауп.

115- Насгьы ичҳа! Избанзар, Аллаҳ абзиареи аҧшзареи аҧшьызго рҧьабаа ирззом.

116- Шәара шәаҧхьатәи абиҧарақәа рыбжьара иҟаз ауаа ҟәыҕақәа, ауааҧсыра адгьылтәыла аҟны ацәгьаршра аҟаҿара иаҟәырхындаз, ишҧаҟаларыз? Амала урҭ, рыбжьара, зхатҭақәа еиқәҳархахьаз, дааразa имаҷԝыз ауаа роуп абри аԝыза аус зеазызкыз. Агәымбылҧьбаԝцәа ракәзар, аҧагьарахь икылызгаз рбеиара инашьҭаланы, агәырҧсауаа ирԝызахеит.

117- Уара унцәа, зыуааажәлар абзиареи аиашареи рзы аҟәҧара иахьаҕу атәылақәа агәаҟра иҭаргыланы иқәихзом.

118- Унцәа иҭаххандаз, ауааҧсыра зегьы жәларыкны иҟаиҿон.

119- Амала унцәа дыззылыҧхаз аламҿакәа, агьырҭ реиҕагылара иацырҿалоит. Аллаҳ урҭ зишазгьы убри азыҳәан ауп. Абас ала унцәа: «Иҿабыргыҿәкьаны ҵьаҳаным; аҵьнышцәеи, ауааҧсыреи рҟынтә ахьырхәара зыҟәшәаз рыла исыртәуеит» ҳәа ииҳәаз ажәагьы назеит.

120- Уара иузеитаххәаз абартҭ ажәабжь кьаҕәа, аҧааимбарцәа рыҧсҭазаарақәа рҟынтә, угәы зырҕәҕәаша аҿатәхәқәа роуп. Абартҭ рҟынтә уара иалухша, аиаша ахатҭаҧсатҭа ауп, азхаҿԝцәа рзыҳәангьы имԝаҟәҿагоу алабжьареи, агәеанҿареи, агәаларшәареи роуп.

121- Иазхазымҿо убас раҳәа: «Шәымч зыҟәхо зегьы ишшәылшо ала иҟашәҿа, ҳаргьы излаҳалшо ала ҳаҕуп».

122- «Ус анакәха, шаазыҧшы алҿшәа зеиҧшрахо; ҳәарада, ҳаргьы ҳаҧшуп».

123- Ажәԝанқәеи адгьыли иргәылаҿәаху зегьы здыруа, насгьы зегьы знапаҕы иҟоу Аллаҳ иоуп. Аусҟәа зегьы аҿыхәтәаны иара иахь икылсуеит. Ус анакәха, уи уеиҭаны уиқәгәыҕ. Иудыруазааит, иҟашәҿо унцәа изымдыруа дыҟазам.

12. Иусуф

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Елиф. Лам. Ра. Артӡ, иаартӡоу ашәҟәы ажәаԥҟарақәа роуп.*
2- *Ҳара уи Аҟәырҟан иеилышәкаарц азы араԥ бызшәала илбааҳгеит.*
3- *(Уа сԥааимбар!) Ҳара, абри аҟәырҟан уӷаҳәарала, ажәытәтәи ажәларқәа ирызку ажәабжьқәа ибзиазаны узеитаҳҳәоит. Иӷабыргыӷәҟьаны, уара, абартԥқәа рызбахә уаанза иуздырзомызт.*
4- *Аамтԥак азы Иусуф иаб (Иаԥәыԥ) абас иеиҳәеит: «Уа саб! сара ԥхызла аеӷәаԥәа жәеиза цыреи, амреи, амзеи исымӷахырхозшәа збеит».*
5- *Иаԥәыԥгьы, «Сыҵкәын!» иҳәеит: «Абри аԥхыз уашьцәагьы ирзеитаумҳәан. Иҟалап, иуӷашьыцны, ашьацҳәа узыԥәдыргылар. Избанзар, аҽстԥаа иаартыӷәҟьаны ауаҽԥсы диаҕоуп».*
6- *«Уԥхыз атәы ҳҳәозар; Унцәа уара уаликааueит, аԥхызи ахтысԥәеи рыхҳәаа аҟаӷаразы, уабдуцәа Ибраҳими Исҳаки аҷыдара шратәеишьаз еиԥш уаргьы ухылӷшьтрагьы иратәашьаны, Иаԥәыԥ итәаацәара ирызку илԥхагьы наигзоит. Ҳәарада, уара унцәа зегьы ишахәтӡоу ала издыруа иоуп; аҟәыҕарагьы даԥәитԥуп.*
7- *Аӷабырг иашьтӡо, насгьы азҽлымҳара азтӡо рзы; Иусуфи иашьцәеи ирыхтысԥәаз рыԥны кырза аӷатәхәԥәа ыԥоуп.*
8- *Иашьцәа убас рҳәеит: «Ҳара иҕәҕәаза иԥоу гәыԥк шҳакәугьы, Иусуфи иашьеи (Биуниамин), ҳаб урԥ еиҳа бзиа ибоит. Аиашазы ҳаб агха ихьуеит». (Иусуфи Биуниамини ран дхазын)*
9- *Руазәк: «Иусуф дышәшьы, мамзаргьы дахьзымааша ԥьара дыншәыжь! Абас ала, шәаб ибзиабара шәара мацара ишәзынхап, насгьы атәамзаара шьтәаӷаны, ауаа ԥԥьаԥәа шәреиуахап» иҳәеит.*
10- *Даҽеазәгьы абас реиҳәеит: «Иусуф дшәымшьын, уи ӷеԥьк дтәашәыжь, уаантәи ииасуа караванԥәа руак, дбаны дышьтырхып» ҳәа.*
11- *(Абри аԥны рҳәоу еиԥәыршәаны) Раб иԥны иааин: «Уа ҳаб! Уара Иусуф ҳнапы дануӷом, аха ҳартӡ еснагь уи ибзиара зтӡаху ҳауп!»*
12- *«Иҟалозар, уаӷәы ҳара дҳаԥӷа, ифааит, ижәааит, дыхәмарааит. Гәыҽбаракгы умоуааит, ҳара уи ҳаихылаԥшуеит» рҳәеит.*
13- *Иаԥәыԥ: «Уи дшәыманы шәԥара, иӷабыргыӷәҟьаны сархьаауеит. Избанзар шәара уи дышәхаштԥны, шәхы шәшашьтӡоу, ԥәыԥьмак ааины дафар ҳәа сшәоит» иҳәеит.*
14- *«Ииашаӷәҟьаны, ҳара абас ҳаҕәҕәаза ҳшыԥоу ԥәыԥьмак ааины убри дафар, Аллаҳиныс, ахьымзҕ згаз ҳакәхоит!» ҳәа атәак ҟарӷеит.*
15- *Аӷыхәтәан (раб даԥәыршаҳатԥны), Иусуф дрыманы ицеит. Насгьы уи аӷеԥь ӷаҟа дтәарыжьырц рызбеит. (Уи, аӷеԥь дантәарыжьуаз*

аамҭазгьы) ҳара Иусуф абас иҿаҳҳәеит: «Гәыԥбарак умоуааит, мышкызны, зынза ианазыԥшым аамҭазы, абри иҟарҿаз ргәалауршәараны уҟоуп» ҳәа.

16- *(Иусуф аҿеҵь дҭажьны) Ахәылбыеха иеибарҿәыуо раб ишҟа инеит.*

17- *«Уа ҳаб! Ҳара ҳаицлабуан, Иусуфгьы дырхылаԥшырц азы ҳаматәаҟәа ахьышьҭаз ааигәа дынҳажьит. Шьҭахьҟа ҳанааи, аума ҳбеит; ҟәыцьмак Иусуф дафазаап! Аха ҳара иагьа аиаша ҳҳәаргьы уара ҳагәра угарым!» рҳәеит.*

18- *Иусуф ихарԥ, даԥеа шьак аҟәҵәаны изааргахьан. Раб: «Маԥ! Шәара шәыԥсы шәзазымиааикәа ак шәамхаҟаҿазар акәхап. Уажәшьҭа сара исуалу ачҳара ауп. Шәажәаҟәа ирызкны ацхыраара сахьаҳәашагьы Аллаҳ иҽоуп» иҳәеит.*

19- *Ас ишыҟаз, караванк ааин, еицыз рахьтә азәы, азы ааигарц азы аҿеҵь ахь дрышьҭит. Азы ҭызгоз, аныга аҿеҵь ахь илбааишьҭит, аха данԥаха ҵкәынак дахьынҳалан азы дыҳәҳәеит: «Агәырҷьаԥеҳәаша! Хаҿарԥыск дызбеит!» Уи, илахәаахәҭразы дрыдкыланы, дрыхьчеит. Амала Аллаҳ иҟарҿогьы, иҟарҿараны иҟоугьы ибзиазаны идыруан.*

20- *Аҿыхәтәаны, хәмариала, разны ҟәрышьҟәак рзы дыртиит. Усгьы ихә ҳаракны ирызшьомызт (иаразнак дырԥырыргар рҭахын).*

21- *Уи, даазхәаз Мысратәи ауаԥы, иԥхәыс лахь ихы рханы: «Абри ибзианы бихылаԥш, иаҳаҭыр шьҭых. Иҟалап ҵьара дҳахәар, мамзаргьы ԥас дҟаҳҿар» иҳәеит. Абас ала, Иусуф, атәылаҷы иҷәҷәаз ҭагылазаашьак изаԥаҳҿеит. Дзызкыз аус инаҟәыршәангьы (аԥхызҟәагьы налаҿаны), ахҭысҟәа рыхҳәаа аҟаҿара иҳарҿараны ҳаҟан. Аллаҳ акы игәаԥханы, ак избар, хымԥада уи наигзоит. Аха, ауааԥсыра реиҳараԥык абри рыздыруам.*

22- *Ус, Иусуфгьы деизҳаит, дхаҿарԥысхеит, ацәгьеи абзиеи аилыргареи, аҟәыҷареи, адырреи дырҟәитҳеит. Ҳара, зхы абзиара иазызкуа, абас аҳамҭаҟәа ратәаҳшьоит.*

23- *Аха абри аамҭазы, аԥнатҭа аԥшәма ԥҳәыс, дхылхырц иаҟәылкхьан. Ашәҟәа зегьы иҿарҟаца иаркны «Уажәшьҭа, ааи сара сахь!» ҳәа иалҳәеит. Иусуф иакәзар: «Аллаҳ саҵәихьчааит! Избанзар, бара бхаҿа, сара даара ибзианы дысхылаԥшит, ибзианы дсызныҟәеит. Иашаҿәкьаны, агәымбылҵьбаԥцәа аԥееиҷытәра зынза изаҟәшәом!» иҳәеит.*

24- *Аԥҳәыс, Иусуф лнапаҷы даалгарц лгәы иҭалкхьан. Иара ишҟа лҷыналхеит. Анцәа иршаҳаҭга мбакәа дыҟазҭгьы, иҟаларын Иусуфгьы лара леиԥш дныҟәар. Амала ҳара, ацәгьареи акалтҟьашьреи Иусуф ицәыхараҳтәхьан. Аиашазы уи, ҳара аԥерыцҟьара иахьаҳагзаз ҳуааԥсыра дыруазәкын.*

25- *(Иусуф, адәахьы адәылҿразы данеиха) Рԥыцьагьы ашә ашҟа иццакит. (Уи аамҭазы ааанкылара дшашьҭаз) Ишьҭахьала ихарԥ дамҿысны иҷылжәеит. Ашәхымс ихыҿаанзагьы аԥшәма даарԥылеит.*

Аԥшәмаԥҳәыс иаразнак даарыԥхьагылан: «Уара уԥшәма иакәымала илызныҟәаз абахҭа аҭакра ада уаҳа ихәҭаны уԥхьазои?» лҳәеит.

26- *Иусуф: «Аиашазы, лара лхаҭа лхы салырхәар лҭахын!» ҳәа ихы ихьчеит. Аԥшәмаԥҳәыс лҭынхацәа рҟынтә азәы, даԛәызбо абас иҳәеит: «Иусуф ихарԥ аԥхьала иԥжәазар, аԥшәмаԥҳәыс диашоуп, Иусуф дымцҳәаԧуп».*

27- *«Маԥ, ишьҭахьҟа иԥжәазар, усҟан аԥшәмаԥҳәыс амц лҳәоит, Иусуф диашоуп» ҳәа.*

28- *Аԥшәма, Иусуф ихарԥ ашьҭахь ала ишыԥжәаз ангәеиҭа, иԥҳәыс лахь: «Ҳәарада, ари аҳәса шәшьаԥҳәоуп. Избанзар, шәара шәшьаԥҳәаԛәа рымҿхак кырза иҭбааԥ».*

29- *«Уа Иусуф! Абри аус ухаршҭ, уаҳагьы уаламцәажәан!» ҳәа Иусуф дилабжьеит, нас «Баргьы бгәырԥсаԛәа рзы аҭамзаара шьҭаӵа. Избанзар, агәырԥса ду ҟабӵеит» ҳәа иԥҳәыс илеиҳәеит.*

30- *Аԛалаԛь аԥкны ԥытԧык аҳәса: «Ишәаҳама?» ҳәа уҳәан-сҳәан аиҭаҳәаара иалагахьан: «Ишәаҳама? Аԥыза иԥҳәыс, тәыс ирымаз бзиа дылбазаап. Лыбзиабара убасҟак илылсзар акәхап, зынза дыхнаԥааит. Аиашазы, ҳара абри аԧыза ҳазлаҭәашьом!»*

31- *Лара илызкны игәараз уҳәан-сҳәанԛәа заҳаз аԥшәмаԥҳәыс, аҳәса зегьы лыԧныҟа ааԥхьара рылҭеит. Аишәачара рызлырхиеит, рыцыԥхьазагьы ҳәызбак ҳәызбак рзыԛәылӵеит. Аҳәса аҳәызбаԛәа кны ашәыр аныцәдырԥссоз аамҭазгьы Иусуф, «Уажәшьҭа уааины уԧнал!» ҳәа илырбеит. Аҳәса, Иусуф рҿаԥхьа данцәырӵ ишанханы иаанхеит, уи иԥшзара изалымӵуа, ирызгәамҭазаԛәа зегьы рнацәкьараԛәа ԥырҟҟеит: «Ҟалашьа амам, Аллаҳиныс, ари дуаԧԥсзам; ари, кырза иҳараку маалыԛьк иакәзар ҟалап!» рҳәон.*

32- *Аԥшәмаԥҳәысгьы убас ралҳәеит: «Абар, сара сгәы зызцаз, уи амшалагьы лахь зсышәҭаз арԥыс! Уи, схы дасырхәарц ҭаххеит, иашоуп; амала иара, иламыс даԛрагыланы, агәырԥса иҿеимҭеит. Ииашаӵәҟьаны, уи идысӵаз ҟаимӵар, абахҭа дҭажьны, аларҟара иаԛәшәаз дреиуахоит».*

33- *(Иусуф, Аллаҳ иахь ихы рханы): «Сынцәа! Абартҭ сара исыдыркыло аԥкаӵара аасҭа, абахҭа аҭалара еиԛьасшьоит. Уртҭ ршьаԥҳәаԛәа сԥырумгар, сгәы рызцаны, амдырыԧцәа сырԧызахоит» ҳәа диҳәеит.*

34- *Инцәа, уи иԥкаиӵаз аҳәара идкыланы, аҳәса ршьаԥҳәаԛәа наҟ иԥыригеит. Ҳәарада, уи зегьы ишахәҭоу изаҳауа иоуп, зегьы ишахәҭоу издыруа иоуп.*

35- *Аҳҭынра анапхгарагьы, аиашаӵәҟьа еилкааны, изхараз рыбла дшабазгьы, аамҭак азы акәзаргьы, Иусуф абахҭа иҭакра мԧас иалырхит.*

36- *Абахҭа, ԧыцьа арԥарацәагьы ицҭалеит. Рыуазәк, зны иибаз ԥхызк Иусуф изеиҭеиҳәеит: «Ԥхызла аԧы ҟасӵарц азы ажь шысхәоз збеит», иҳәеит. Уи аамҭазы агьи арԥысгьы: «Саргьы ԥхызла, ача-мгьал схы иԛәӵаны изгон, амала аԥсаатәԛәагьы уи афара иаҿын», иҳәеит. «Ҳаԥхызԛәа иаанаго ҳауҳәар ҟалома? Аиашазы ҳара, уара абзиара ҟазӵо, уаԧы иашаны уаҳбоит» рҳәеит.*

37- *Иусуф убас реиҳәеит: «Шәартӡ ишәзааргараны иҟоу афатәқәа шәзааииаанза, артӡ рыхҳәаа заанаӷы ишәасҳәап. Ари адырра, сара Анцәа исылаиӷаз ауп. Аиашазы сара, Аллаҳ дазхазым
о, нарцәгьы мап ацәызкуа жәларык рдин садҳәалазам».*

38- *«Сабдуцәа Ибраҳими, Исҳаки, Иаӷәыԥи рдин сыӷәныҟәеит. Ҳара, Аллаҳ иваҟәылара аԥшьгара ҳахәтәазам. Ари, ҳареи ауааԥсыреи Аллаҳ иҳатәеишьаз ауп, аха ауааԥсыра реиҳарԧык итәбуп ҳәа аҳәашьа изаӷәшәом».*

39- *«Уа исыцтәку сԧызцәа! Хаз-хазы анцәахәӷәа роума еиҳа иеиӷьу, мамзаргьы иазәу, зегьы ирыӷәитӡу Аллаҳ иоума?»*

40- *«Шәартӡ, Аллаҳ дааныжьны; шәареи шәабдуцәеи зыхьз ршьаз (ирԧашьоу анцәахәӷәа) шәрымӷахырхәоит. Аллаҳ уртӡ ирызкны ршаҳатәгакгьы лбааимгазац. Амала ихадароу, Аллаҳ иизбаз ауп. Уи, иара ида даҽа мчрак амӷахырхәара шәаӷәитәитәуам. Абри ауп зегь рыла ииашоу адингьы, аха ауааԥсыра реиҳарԧык ирыздыруам».*

41- *«Уа исыцтәку сԧызцәа! Шәыԥхызӷәа рызбахә ҳҳәозар; раԥхьа исазӷааз аԧыза, ажәытә дшыҟаз еиԥш иԥшәма имаӷура дазыхынҳәны, уаанза еиԥш аԧынаҳара дызҿыз наигзалоит; егьы иакәзар, дыкнарҳауеит, аԥсаатә ихы дыркәыкәуеит. Шәара аҳҳәаа ҟасӷарц шәысзыҳәаз аус иазкны, уажәшьта азбарагьы рыдыркылахьеит!»*

42- *Иусуф, уртӡ аԧыцьа рҟынтә зыԥсы еиӷәхоит ҳәа ииԥхьазаз иԧыза: «Уԥшәма иҟны сара сызбахә (ак шысхарам) еитаҳәа!» ҳәа иеиҳәеит. Аха аԧстаа, иԧыза абри аҳәара ихаиршԥын, Иусуф даҽа шыӷәсӷәак абахта дтахеит.*

43- *Ус ишыҟаз, зны атәыла аҳ: «Сара ԥхызк збеит! Сыԥхыз аҟны ажә ссаӷәа быжьба, ипсыла-ичах иҟаз ажә дуззаӷәа быжьба аанкыланы ирфон; насгьы ииаӷәаза иҟаз ачахәӷәӷәа быжьбеи, иԧаны иҟаз ачахәӷәӷәа быжьбеи иеивагылан. Уа сабжьагаԧцәа! Ари сыԥхыз иаанагозеи? Иеилырганы исашәҳәа, аԥхыз аилыргашьа шәдыруазар» иҳәеит.*

44- *Уртӡ: «Иеилаԥатәоу ԥхызӷәоуп; ҳара ари аԧыза аԥхыз аилыргара ҳалшом» ҳәа атәак ҟарӷеит.*

45- *Абахта итаз ԧыцьа дыруазәкны иеиӷәхаз ауаԧы, кыр аамта цахьазаргьы, иԧыза (Иусуф) дааигәалашәан: «Сара уи иҟаиӷаша аҳҳәаа шәзеитасҳәап, абыржәыӷәҟьа абахтахь сдәыӷәышәӷа» иҳәеит.*

46- *(Абахтаҿы даннеи) «Иусуф! Зажәа иашоу! Аԥхыз аҟны, изгыу ажәӷәа быжьба, иԥсыла-ичах иҟоу ажәӷәа быжьба аанкыланы рыфареи; насгьы ииаӷәаза иҟоу ачахәӷәӷәа быжьбеи, иԧаны иҟаз ачахәӷәӷәа быжьбеи еивагыланы рбареи, ҳҳәаас ирзыҟауӷои? Агәыԥра сымоуп, иахәтәоу аҳҳәаа ала шьтахьҟа схынҳәны, сзызнеир, абри ала уара иухәтәоу еилыркаап ҳәа» иҳәеит.*

47- *Иусуф убас иҳәеит: «Быжь шыӷәса, ишаԥу еиԥш адгьыл шәыӷәаарых. Аха, аҽеаԧра антажәгало, ишәфаша амаӡ ада, иаанхаз зегьы ачахәӷә аҟны ишыҟоу ишәӷәахы».*

48- *«Анаѳстәи быжь шыҟәса аарѳара ҕәҕәа ҟалоит. Артӡ ашыҟәсҟәа рзы, ажәлазы иааншәыжьуа рыда, ийҕәахны ишәымоу аҽеаѳра зегьы ифаны шәрылгашт».*

49- *«Нас уи ашьҭахьгьы убас шыҟәсык шәзааиуеит, ажәлар рызхара аҟәа леиуеит, ргәаҟрақәа рыхганы, ашәыргьы меигзарахда ашәырзии ахәшеи алырхуеит».*

50- *(Иӡхыз аххәаа анизеиҭарҳәа) Аҳ: «Уи арахь дысзаажәга!» иҳәеит. Аҳ ицҳаражәҳәаѳы, Иусуф дааигарц азы абахҭахь даннеи: «Маӡ, раӡхьа уаҳ иҟны унеины: уи знацәкьарақәа ӡызыҟҟаз аҳәса гәаҟрас ирымаз закәыз? ҳәа уиазцҕаа. Ҳәарада, сынцәа урҭ ршьацҳәаҟәа дааразa ибзианы идыруеит» иҳәеит.*

51- *Аҳ, (аҳәса еизганы): «Иусуфи шәареи шәыбжьара иҟалеи? Уи шәхы дашәырхәарц анышаҭахха, ихы шӡамѳаӡигаз?» ҳәа дразцҕааит. «Аллаҳиныс, ҟалашьа амам! Ҳара уи изкны ицәгьоу акы ҳаздыруам!» рҳәеит. Аҳ ицхыраа иӡҳәысгьы даацаҭырцҕын: «Сара уи исҭаху иласыгзар сҭаххеит, аха уи, ииашоу, ачарҳәара злам уаѳуп» ҳәа лыгха еиҭалҳәеит.*

52- *Иусуф (абартҟәа зегьы аниаҳа): «Уаҳа даҽеаказы акәым, аҳ ицхыраа, ианимбо ачарҳәара шизызымуз, насгьы ачарҳәаѳцәа ргьангьашрақәа Аллаҳ ақәҽиарахь ишкылимго зегьы ирдырырц азоуп абас схы зымѳаӡызгаз» иҳәеит.*

53- *«Абас ишыҟоугьы, сыӡсы (сгәаҳәара-сыӡсыцәгьара) срыцкьеит сзыҳәом. Избанзар уӡсы есымша ацәгьара уцҕанаҳәоит; акызазәык иухәаша, Анцәа дузылӡханы уихьчар ауп. Ҳәарада, сынцәа агәырӡсақәа кырзa цуаназыжьуа иоуп, кырзагьы урыцҳазшьауа иоуп».*

54- *Аҳ: «Уи арахь дысзаажәга, схазы далкааны бжьагаѳыс дҟасцҕап!» ҳәа рыдицеит. Иусуф даниацәажәа ашьҭахьгьы: «Иахьарнахыс иреиҳазоу аҭыӡ змоу, зыгәрагоу цхыраа ѳыс уҟаӡоуп» иҳәеит.*

55- *Иусуф: «Сара, атәыла амазарақәа сырхаргыл. Избанзар, зегьрыла зыгәрагоу, урҭ ишахәҭоу изыхьчаша, насгьы зус ибзиазaны издыруа соуп» иҳәеит.*

56- *Абас ала Иусуф Мысра дынҳархеит, амчреи алшареи иаҳҭеит. Иахьитҭаху даӡшәыман. Аллаҳ, ирыцҳашьара иззитҭаху рзы меигзарахдоуп. Насгьы ҳара, абзиара зеазызкыз рҳамҭа ҳарзуам.*

57- *Ҳәарада, Аллаҳ дазхаӡаны, ацәгьара зеацәызыхьчаз ауаа рзы нарцәытәи аҳамҭа зегьы иреиҕуп.*

58- *Аамҭа анаа, (ртәылаҟны иҟаз амлакра иарҳәацәаз) Иусуф иашьцәа, Мысра иааны, Иусуф иҟны иныдгылт. Иусуф урҭ идырит, аха дара дырзымдырзеит.*

59- *Иусуф, изааз агәыӡ реидарақәа андырхиа: «Даҽеазнык шәанааua абрыла ишәашьоу егьи шәашьагьы даажәга. Ишәымбазои, сара ииашаӡәҟьаны ишәаны, изаны, инацҕаныгьы ишшәысҭо, сысасцәагьы ҳаҭырла исыдыскылоит!» иҳәеит.*

60- *«Аха, уи даажәымгар, ижәдыруазааит, сара сҟынтә уаӡсҕәык ачарыцгьы шәоузом; баша сааигәарагьы шәмааин!»(иҳәит).*

61- *«Иаб дақәыршаҳатҩы, ԥсыхәак аҳҭаԥ» ҳәа атак ирҭеит.*
62- *Иусуф, арыц рызҭоз аусуѳцәа убас реиҳәеит: «Ачарыц злаархәазгьы, реиадара иалаӵаны шьҭахьҟа ишәырхынҳәы. Рҭаацәа рахь ихынҳәны ианнеилак, реидарақәа анаадыртлак игәаҭаны даҽазныкгьы ргәы ҭынчны иаҳзаап».*
63- *Иусуф иашьцәа, раб (Иақәыԥ) ишҟа ианыхынҳәы: «Ҳаб ухаӵкы! Ҳара, уаҳа ачарыц ҳартҩазом. Уи амшалагьы иҟалозар, даҽазнык ҳанцо ҳашьа дҳацӵа, абас алагьы иҳагу арыц ааҳхәап. Уи, ҳаблагәы еиԥш дшаҳахьчо алагьы ажәа уаҳҭоит» рҳәеит.*
64- *Иақәыԥ убас реиҳәеит: «Уааӡа шәыгәра ганы, иашьа шәнапы дшанысӵаз еиԥш, уажәгьы иара дшәыцысӵап, ус аума? Амала, иӵабыргыӵәкьаны узыхьчаша Аллаҳ иоуп, Уи, арыцҳашьаѳцәа зегьы раасҭа дрыцҳашьаѳуп».*
65- *Реидарақәа анаадырты, ахәыԥса ҳәа иршәаз зегьы убраҟа ишрылаз гәаҭаны: «Ҳаб, ҳаб!» рҳәеит: «Ари аӵкыс еиӷьу бзиара ыҟоума? Абар арыц злааҳхәазгьы шьҭахьҟа идырхынҳәызаап. Уажәшьҭа даҽазныкгьы ҳцаны арыц аахәара ҳалшоит. Ҳашьагьы дҳахьчоит! Абас ала, махҽек иазышьҭыхуа аҟара арыцгьы инацӵаны иааҳхәоит. (Избанзар ари аҳ, дарбанзаалак азәзәала хазы ачрыц риҭон.) Даара иманшәалоу хәааахәҭрахоит ари ҳара ҳзы!»*
66- *«Маԥ!» иҳәеит Иақәыԥ: «Уаҳа ԥсыхәа шәымамкәа шәаанымхакәа, уи деибганы дшаажәго ала Аллаҳ иҽаԥхьа ҽыӷәӷәала ажәа сышәымҭар, уи шәара дшәыцны дсышьҭуам!» Аха, ажәа аниртҩагьы абас реиҳәеит: «Иеибаҳҳәаз Аллаҳ дазышаҳатҩы хылаԥшѳыс дамоуп».*
67- *Насгьы: «Уа сыҵкәынцәа! Уа шәаннеилак (ақалақь) ҵьарантә мацара акәымкәа, иеиуеиԥшым аҭалартҩақәа рыла шәнеи; сара усгьы Аллаҳ шәара ишәызкны иизбаз сзыԥсахуам. Ҳәарада, азбареи амчреи Аллаҳ мацара итәуп. Уи мацара симӵагыланы, уи мацара сиқәгәыӷуеит. Дазхазӵо ауаагьы, иара мацара имӵагыланы, иқәгәыӷааит».*
68- *Раб ишрыдиӵаз еиԥш, хаз-хазы аҭыԥқәа рыла ақалақь иалалеит. Анцәа дара ирызкны ак избахьазар, ари аѳыза аҽегәаҭара Иақәыԥ изцәырӵыз игәыѳбара аԥыхра ада уаҳа даҽеакы иахәомызт. Иақәыԥ, иара илаҳӵаз иҵыдоу адырра дақәиҭын. Аха ауааԥсыра реиҳараѳык уи рыздыруамызт.*
69- *Аӵыхәтәан, Иусуф иҭыԥ аҟны инеит. Иусуф, иашьа гәакьа иԥхаза дидкыланы, ҵыдала дизныҟәеит. Насгьы: «Иудыруазааит, сара уашьа соуп; урҭ аханатә аахыс иҟарӵақәазгьы хьаас ишьҭумхын!» ҳәа иеиҳәеит.*
70- *Иусуф, иашьцәа реидарақәа ирмазеины амахҽеқәа ирықәдирӵеит. Уи аамҭазы зыхә ҳаракзаз зыржәтәгакгьы иашьа гәакьа иеидара иалеиӵеит. Амѳа иқәланы ԥытрак ианца ашьҭахь, майуѳык дрыхьзан, «Шәартҩ уа шәааныҽас! Избанзар, шәӷьычцәоуп!» ҳәа ибжьы нарықәиргеит.*
71- *Иаразнак шьҭахьҟа инаҳәны, ишшанхаз мѳашьо: «Иҟалеи? Ишәыԥшааузеи?» ҳәа иразӵааит.*

72- «Аҳ иҽа ызит; иԥшааны изназгоҭы, махек иазышьҭнахуа аҟара аҳамҭа изыԥшуп!» ҳәа аҭак ҟарҿеит. Урҭ рыбжьара азәы: «Саргьы, уи ԥшааны ишназго ала ажәа рыстахьеит!» иҳәеит.
73- «Аллаҳиыс! Шәаргьы ишыжәдыруа еиԥш, ҳара араҟа ацәгьаршразы ҳмааит; ҳарҭ ҳҕьычцәазам» рҳәеит.
74- Иааиз агәаҭаԛцәа: «Ибзиоуп, ус анакәха, амала амц шәҳәозар, шәара шәҽы аҕьычра ҟазҿаз ихәҭоузеи?» ҳәа иразҿааит.
75- «Ихәҭоу убри ауп, уи азыржәтәга аҽа зеидараҽы ицәырҿыз ауаԛы, изцәиҕьычыз тәыс диоуеит. Ҳарҭ, иҕьычыз, агәымбылԥьбара ҟазҿаз абри аԛыза ахьырхәра даԛәҳаршәоит» рҳәеит.
76- Иусуф, иашьа гәакьа иаԥхьа, агьырҭ реидарақәа гәарҭарц рыдиҿеит. Азыржәтәгагьы аҿыхәтәаны иашьа иҟны ирԥшааит. (Абас ала, иашьа иара иҟны дынхараны дыҟан). Ҳарҭ абартқәа Иусуф изы иеиқәҳаршәеит. Мамзар, атәыла аҳ иԥҟарақәа рыла иныҟәандаз, иашьа дизаанкылазомызт; аха Аллаҳ акы игәаԥхар, уи хымԥада иҟалоит. Ҳара иаҳҭаху, абас аҭыԥ ҳаракқәа рахь днаҳгоит. Избанзар, адырԛцәа зегьы реиҳа издыруа Аллаҳ дыҟоуп.
77- «Иахаҳҳәаари, уи иҕьычзар? Ааанза иашьагьы дҕьычхьан» рҳәеит. Иусуф, абри иаҳаз игәы инархьзаргьы, ирыдмырдыркәа ԛныҿҟала: «Уажәы абас шәҳәоит, аха шәара, еиҳа еицәоу шәҭагылоуп. Аллаҳ уи азҿаара иазкны, аиаша ибзиазаны идыруеит» иҳәеит.
78- «Уа аԥыза! Ари крызхыҿуа абык димоуп. Иҟалозар, уи ихаҭыԥаны ҳабжьара даҽеазәы даанкыл. Аиашазы, ҳарҭ, уара аилкаара змоу, насгьы зегь рыла абзиара зеазҭаз азә уакәны уаҳбоит» рҳәеит.
79- Иусуф: «Аллаҳ сацәихьчааит!» ҳәа аҭак ҟаиҿеит: «Ҳара ҳмал здаҳбалаз даанаҳкылоит. Мамзар, аиашамра ду ҟаҿаны, агәымбылԥьбаԛцәа ҳарԛызахоит!»
80- Аҿыхәтәан, Иусуф дышриимҭоз анеилыркаа, ҽеыԥхьакны, дара дара иааицәажәеит. Реиҳабза: «Ишәхашҭма, ҳаб, Аллаҳ ихьз ала ажәа ишәымихыз. Ааанзагьы Иусуф изкны агха ду иҟаҳҿахьаз, шәхашҭма? Сара, саб уажәшьҭа ааи ҳәа сзаицҳаанза, мамзаргьы Аллаҳ сара исызкны ак избаанза, абраантәи шьаҽакгьы ҟасҿом. Аллаҳ еснагь иреиҕьзаны изызбо иоуп» иҳәеит.
81- «Уажәы, шәарҭ шәцаны, шәаб убас иашәҳәа: Ҳаб ухаҿкы! Ииашаҿәкьаны уԥа аҕьычра ҟаиҿеит. Иаҳдыруаз, ҳаблала иаҳбаз хҭыск шаҳаҭра азаҳуит. (Уи дҳахьчоит ҳәа ажәа ануаҳҭоз) Ҳаԥхьаҟа иаҳԥеиԥшхоз злаҳдыруаз. Ҳара иҟалараны иҟоу хьчаԛыс ҳамоума?
82- «Ҳҳәатәы хаумҿозар, ҳахьыҟаз аҭыԥ, ауааԥсыра, мамзаргьы иҳацыз ауаа уразҿаа. Ҳара аиашаҿәкьа ҳҳәоит».
83- Ихынҳәны ианааи, абартҭ зегьы раб иарҳәеит. Иақәыԥ (гәаныла) абас иҳәеит: «Маԥ, абри иҟалаз зегьы, шәара шәыԥсыцәгьара шәызҭанаргылаз аус аҿҿара ада уаҳа даҽеакы акәзам. Сара исуалугьы ишахәҭоу ала ачҳара ауп. Ус сгәыҕуеит; Аллаҳ урҭ зегьы сара исзааганы,

исцәызны иҟоу зегьы срыҟәиршәашт. Избанзар уи, зегьы ишахәҭоу издыруа; зызбареи зусҟәеи аҟәыҷара згәылоу иоуп.

84- *Уинахыс уаҳа дрызхьамҵшкәа «Уа Иусуф! Уабаҟоу Иусуф?» ҳәа алаҷырз каитҭаон, дҷызуан. Иҵәыуара иахҟьаны иблаҟәа аш рхылан, длашәхеит.*

85- *Икәша-мыкәша иҟаз ауаа: «Аллаҳиныс, абриаҟара аамҭа шцазгьы Иусуф ихьз аҳәара уаҟәымҵит. Абас мацара уцар, ухьаа уарчмазаҽуеит, мамзаргьы уахыҵсааueит» рҳәон.*

86- *Иаҟәыҵ: «Сара схьааҟәеи сгәырҽаҟәеи Аллаҳ изеитаҳәааны, сырхашшааueит. Насгьы Аллаҳ исирҵаз, издыруа, убри аҽыза аусҟәа ыҟоуп, шәартҵ урҭҟәа шәыздыруам» ҳәа аҭак ҟаиҵон.*

87- *«Уа сыҵкәынцәа! Иаашәылшо зегьы шәхы иархәааны, Иусуфи иашьеи ирызку акыр шәзеилкааueазар, иеилышәкаа. Аллаҳ илыҵха аҟәгәыҷра шәацәхьамҵын. Абри иҵабыргыҵәҟьоуп, уи дазхазымҵо рыда дарбанзаалак азәгьы, Аллаҳ илыҵха аҟәгәыҷра дацәхьаҵуам».*

88- *Инеин еитҭах Иусуф иҽаҵхьа ирҳәеит: «Уа аҵыза! Ҳхатҭаҟәагьы ҳауааҿәаргьы, амамзаареи аарҽареи ааха ҷәҷәа рнатҭеит; даара имаҷны, акы злааҳхәаша ҳаманы ҳааит; амала уара ҳнапы иаку уамыхәаҵшкәа итҭаны иҳатҭ, уигьы уара уҵсатҭа акәны иҟалааит! Ҳәарада, Аллаҳ абзиара мыцхәы иҟазҵо, меигзарах аҳамҭа ратҭеишьоит» рҳәеит.*

89- *Иусуф иакәзар: «Шәартҵ, шәыхшыҽдара ала Иусуфи иашьеи ирзыжәуҟәаз шәдыруама?» ҳәа ҿааитҭит.*

90- *«Уара Иусуф уоума?» ҳәа иааилауатҭырит. «Аи! Сара Иусуф соуп, абригьы сашьа иоуп» ҳәа аҭак ритҭеит Иусуф. «Аллаҳ, ҳартҵ иатҭәашьара ҳаҵеикит. Ииашаҵәҟьаны, дарбанзаалак уи ишахәҭоу пату иҟәиҵар, иҽәагылара иҽацәыхьчаны, дзыҟәшәазгьы ичҳар, ҳәарада, Аллаҳ, абас бзиарала зхы мҽаҵызго рҳамҭа бжьаирззом».*

91- *«Аллаҳиныс, иҵабыргыҵәҟьаны, Аллаҳ, ҳара ҳаастҭа уара уеиҷьаишьеит. Ҳартҵ ииашаҵәҟьаны агха ҳахьит».*

92- *Иусуф иаразнак ражәа даҵылеит: «Иахьа, шәара лахь шәытҭахазом. Аллаҳ ишәанаижьааит. Избанзар уи, арыцҳашьаҽцәа зегьы раастҭа дрыцҳашьаҽуп».*

93- *«Уажәы абри схарҵ наганы саб иҽы иныҟәшәашь, иблаҟәа аатуеит. Насгьы шәтҭаацәа зегьы ааидкыланы арахь исзаажәга!»*

94- *Агәыҵ амҽа иҟәлеит. Уи аамҭазгьы раб, икәша-мыкәша иҟаз рахь: «Ииашаҵәҟьаны, Иусуф ифҽы саҳауеит, амала ухшыҽ цеит ҳәа сашәымҳәан!» иҳәон.*

95- *Аха ивагылаз ауаа: «Анцәаиныс уара ажәытәтәи ушанхара уалагылоуп» рҳәеит.*

96- *Ус ишыҟаз, агәырҷьаҿҳәашаҳәаҽы дааин, ахарҵ Иаҟәыҵ ианааиҿишь, иблаҟәа аатит. (Уи аамҭазы агьырҭ иҵкәынцәагьы ааит) Иаҟәыҵ: «Сара уаанза, Аллаҳ исирҵаз адырра ҵыдаҟәа сымоуп, аха шәартҵ ишәыздыруам ҳәа шәасымҳәазози?» иҳәеит.*

97- *Иԥацәа: «Уа ҳаб! Ҳара ҳагәырԥсақәа ҳанаижьырц азы Аллаҳ уҳазиҳәа. Избанзар, ҳартӡ ииашаӷәкьаны, агәырԥса ҳаӷалеит» рҳәеит.*

98- *Иақәыԥгьы: «Ҳаԥхьаҟа шәара шәзы, Анцәа ишәанаижьырц сиҳәоит. Ҳәарада, уи агәырԥсақәа шәаназыжьуа иоуп, меигзарахгьы дрыцҳашьаҿуп» иҳәеит.*

99- *(Нас) Иусуф иҟны инеит. Иусуф, иани иаби игәыдиҳәҳәалеит, насгьы ииаз зегьы: «Аллаҳ игәаԥхарала, шәымшәа, шәмырҳа Мысра шәтӡал» ҳәа реиҳәеит.*

100- *Иани иаби итәарӡа ҳарак иԥҟәиртәеит. Зегьы иҿаԥхьа ҳатӡырла ихырхәеит. Иусуф иаб убас иеиҳәеит: «Саб ухаӷкы! Абри, ииаԥза избаз аԥхыз аххәаа ауп. Сынцәа уи ирӷабыргит. Аҿстӡаа, сареи сашьцәеи данҳавӷала ашьтӡахь; сынцәа сара абахтӡа стыганы, шәаргьы асакара шәахыганы, абранза шәааганы, абзиара дузза сзиуит. Ииашаӷәкьаны сынцәа, ииаигәаԥхалак, зегь раастӡа еиԥьны, ауаагьы ирызгәамтӡазакәа ртыԥ иԥәиӷоит. Ҳәарада, уи зегьы ишахәтӡоу издыруа иоуп, зызбарԥәеи зусԥәеи аҟәыԥара згәылоу иоуп».*

101- *«Сынцәа! Сара анапхгареи амчреи сатәаушьеит, ажәаԥәеи ахтӡысԥәеи рыххәаа аҟаӷашьа сурӷеит. Уа ажәҿанԥәеи адгьыли зшаз! Уара адунеи аҟынгьы, нарцәгьы, ԥшәымас, хьчаҿыс исымоу уоуп. Сара сыԥсылманны сыԥсы схыхны аԥсыцԥьаԥәа сырхыԥхьазала!»*

102- *(Уа сԥааимбар!) Абартԥәа зегьы (Иусуф ихтӡысԥааз) амазԥәа рызбахәԥәа роуп, уртӡ уара иуыӷаҳәаны иуҳардыруеит. Избанзар, ашьацҳәа ыԥәзыргылоз ауаа, абартԥәа зегьы аныҟарӷоз уара рааигәара угылазамызт.*

103- *Уара, ҕәҕәала иутӡахызаргьы, ауааԥсыра зегьы иазхаӷаҿцәаханы изыҟалом.*

104- *Арахь, уара абри азы дара рҟынтӡ ахәыԥсагьы утӡахзам, уи (Аҟәырҟан) издыруа рзы алабжьара мацара ауп.*

105- *Ажәҿанԥәеи адгьыли рыҟны убасҟак аршаҳатӡгаԥәа ыҟоуп, аха абартԥәа зынза ирызхьаԥшуам.*

106- *Уртӡ реиҳараҿык, Аллаҳ, аваҟәыла диваргыланы дазхарӷоит.*

107- *Мамзаргьы, Аллаҳ иҟынтӡ изыԥәшәаша гәаҟрак шырзымааиуа, акаамет амшгьы иаалырҟьаны ишрыдымгылашала гәыҕрак рымоума?*

108- *Убас ҳәа: «Абри сара сымҿоуп. Сара, Аллаҳ иахь шәаасыԥхьоит. Сареи сыдгылаҿцәеи амҿа лаша ҳануп. Аллаҳ, аваҟәыларԥәа зегьы дырҟәыгоуп. Сара, Уи аваҟәылаҿ дивазыргыло среиуазам!*

109- *Ҳара, уара уаԥхьагьы, атәылаԥәа рыуаажәлар рахьтәгьы, ҳажәаԥҟарԥәа зыӷаххәаз ахацәа рыда аԥааимбар дырзынаҳмышьтӡеит. Адгьылтәыла иакәшаны, дара раԥхьа имҿасыз ажәларԥәа ирлахьынӷахаз иахәааԥшааит! Ҳәарада, Аллаҳ иҿагылара ҿеацәызыхьчаз ауаа рзы нарцәытәи атәыла еиҳа еиԥьуп. Абыржәгьы шәыхшыҿ аус шәзамырузои?*

110- *Аӷыхәтәаны, аԥааимбарцәа ргәыҕрԥәа рцәызны, амцҳәара ҳадыркылоит ҳәа азхәыцра ианалагоз аамтӡазы, ҳацхыраара рхьыгзаны иаҳгәаԥхазгьы ахҿыхра иахьаҳагзеит. Ҳаргәаҟра акәзар, ахьырхәра зыхәтӡоу ауаа рҟынтӡ шьтӡахьҟа хнырҳәышьа амазам.*

111- *Ииашаӷәкьаны, уртӡ ражәабжьԥәа, ахшыҿ змоу рзы аӷатәхәԥәа ргәылоуп. Аҟәырҟан, ухы итӡуҳәааша ажәа акәзам. Ииаԥзатәиԥәа зырӷабыргуа, насгьы зегьы акакала иеитӡазҳәо, иазхазӷо жәларык рзыҳәангьы имҿаԥәӷагоу лыԥха зцу ауп, илашароуп.*

13. Рад- Адыд

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Елиф. Лам. Мим. Ра. Абартӡ, Аҟаырҟан ажәаԥҟарақәа роуп. Унцәа иҟынтә уара иузылбаагоу аӷабырг ахатӡаԥсатӡа ауп. Аха абас ишыҟоугьы, ауааԥсыра реиҳарԥык иазхарӷом.*
2- *Шәыбла иабо ажәԥанԥәа ашьаҟақәеи аӷаргылақәеи ыҟамкәа иҳаразкыз, уи ашьтӡахь жәԥан аҳаракыраза дахыланы, амреи амзеи инапы аӷаҟа иаазгаз Аллаҳ иоуп. Артӡ зегьы ирзыԥӷәоу аамтӡак аҟынза иныҟәоит. Уи, аусҷәа зегьы ишахәтӡоу атӡыԥ иԥәиӷоит, напхгара ритӡоит, насгьы аӷабырг нартӡбааны ишәзеитӡеиҳәоит, абасала, шәынцәа шәеиԥәшәараны шәшыҟоугьы азхашәӷап.*
3- *Адгьыл зырхиаз, уи аҟны иҳараку ашьхаԥәеи азиасԥәеи зшаз, насгьы рбаԥьи рцынеи рыла зегьы ԥба-ԥбала иаԥызӷаз, аӷхгьы иааиԥмырԥьазакәа амш ахыхь иахызԥьаз Иара иоуп. Абартӡәа рыԥны, ихәыцуа рзы, ҳәарада, аӷатәхәԥәа ыҟоуп.*
4- *Адгьылтәыла аҟны иеизааигәоу, мамзаргьы иеицәыхароу адгьыл ҷаԥәԥәеи, азахәатӡраԥәеи, амхурстӡаԥәеи, дацԥ, мамзаргьы адаԥ рацәа иахылӷуа ахәырмаӷлаԥәеи ыҟоуп. Артӡ зегьы зык ауп иржәуа, аха ҳара, зегьы гьамалеи фԥылеи иеиуеиԥшым ахԥԥәа рыла иаԥӷаны, ак аӷкыс ак еиҕьны иҟаҳӷоит. Ҳәарада, иҟәышу жәларык рзы абраҟа акыр аӷатәхәԥәеи, адыргаԥәеи ыҟоуп.*
5- *Иԥьашьатәу: «Ҳара ҳцәеижь анышә ианалазлак ашьтӡахь, еитӡах ҳабзахоума?» ҳәа ирҳәо ажәоуп. Абартӡ ауаа, Анцәа мап ицәызкыз роуп. Уртӡ, зыхәдаԥәа аҟәараԥԥәа зхарԥоу ауаа роуп. Абартӡ ауаа, ԥьаҳанымуаа роуп. Уртӡ уаҟа наунагза инхаша роуп.*
6- *Насгьы, дара раԥхьа ахьырхәра иаԥәшәаԥәаз шыҟоугьы, рхатӡаԥәагьы иԥшзаза анхара шрымоугьы: «Ииааг, абри ҳазлауршәаз агәаҟра!» ҳәа иуҷәагылоит. Аиашазы, ауааԥсыра абас ацәгьара ишалагылоугьы, Унцәа, дара рзы ирзеилымкааua аҟара анажьра ду имоуп. (Иагьа убас иҟазаргьы) Унцәа иахьырхәрагьы даараза иҷәҷәоуп.*
7- *Аллаҳ, идырны мап ицәызкуа азхамӷаԥцәа (аԥааимбар изы): «Инцәа иҟынтә иаарту ршаҳатӡак (ԥьашьахәык) лбааигар акәзамзи?» рҳәоит. (Аха) Уара угәеанӷаԥуп. Жәларыцыԥхьазагьы мԥаԥәӷаԥык дрымоуп.*
8- *Аллаҳ ахшара аиура иазку зегьы, рымгәартӡа итӡоугьы, иацлоугьы иагхоугьы идыруеит. Уи иҟны зегьы ашәага-загалоуп ишыҟоу.*
9- *Аллаҳ, иумбогьы, иумаҳауагьы, ԥааныррала иузеилмыргогьы, иҟалахьоугьы, иҟалашагьы здыруа иоуп. Уи идуззоу, насгьы иҳаракзоу иоуп.*

10- *Шәыбжьара зажәа мазала, мамзаргьы иаартны изҳәогьы, мамзаргьы аӡх зхы иӡазӡәахырц иаҟәызкызи, ҽынла аныҟәара иаҷуегьы, уи изы, идырра аҷаԥхьа иеиԥшуп.*

11- *Уаԥсыцыԥхьаза, раԥхьаҟагьы рышьҭахьҟагьы Аллаҳ идӡа ала ирхылаԥшны изыхьчо амаалыԥцәа ыҟоуп. Ҳәарада, жәларык дара рҭагылазаашьа рмыԥсахкәа Аллаҳ урҭ иԥсахуам. Амала, Аллаҳ жәларык рзы ацәгьара иҭаххаргьы, уи шьҭа аанкылашьа амазам. Урҭ, Аллаҳ ида цхырааҿгьы дрымазам.*

12- *Уи, ашәареи агәыԥреи шәиҭарц азы амацәыс шәзырбо, насгьы еидарас аԥәа змоу аԥҭаԥәа шәзаԥызӡо иоуп.*

13- *Адыдра, уи ирехәааԥхьыз еиҭанаҳәоит. Амаалыԥцәагьы, уи ицәшәаны дҳараркуеит. Урҭ Аллаҳ иҷагыланы ианыԥәԥо, иаргьы амацәысԥәа рзынашьҭны иззиҭаху ирааирхоит. Уи, захьырхәара дааразa иҷәҷәоу иоуп.*

14- *Узыҳәалашьа Иара мацара иоуп. Уи ида изашьапкуаз, аҭакӡәҟьагьы рзыҟаӡазом. Урҭ рҭагылазаашьа, азы сзааиндаз ҳәа знапы еиӡыхны иԥшуа ауаҿы иҭагылазаашьа иаҿызоуп. Азы ахала иааины иҷы изҭалом. Азхамӡаҿцәа рыҳәарԥәа, рхырхарҭа еснагь абас ибашоуп.*

15- *Ажәаҿанԥәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы, рхаҭԥәагьы, рыгагԥәагьы, ирҭахы ирҭахым, шьыжьи хәылбыехеи Аллаҳ иеихырхәоит.*

16- *Убас ҳәа: «Ажәаҿанԥәеи адгьыли рынцәа дызусҭада?» Убас ҳәа: «Аллаҳ иоуп!» Ус анакәха, убасгьы ҳәа: «Уи дааныжьны, зхыӡәҟьа изамыхәо, аԥхасҭагьы злымшо ауацәа (аҭынхацәа) шьҭышәхма?» Убас ҳәа: «Илашәуи илашәыми зеиԥшхома? Уи адагьы, алашьцареи алашареи иеиԥшума? Мамзаргьы урҭ, Аллаҳ иишаз шишаз еиԥш, изшаша алахәцәак ԥшааны, абри ашара аус иеиԥшу ԥьашьаны, ашараӡәҟьа зылшо иеилкаара рцәыуадаҿхама? Убас ҳәа: «Аллаҳ зегьы зшаз иоуп, насгьы уи, даӡәуп, аҳраӡәҟьагьы иаԥәиҭу иоуп.*

17- *Уи, ажәаҿан аҟынтә азы лбааигоит, аҿхааԥәа рыбжьара илеиуа азиасԥәагьы убри ала иҭәны илеиуеит. Абас ицо араҿашԥәа, ирхыло ашәахгьы шьҭыхны иргоит. Ауааԥсыра ахьыматәа, мамзаргьы даҷеа матәаарк алырхырц азы амаденԥәа амцаҷы иандырҭәогьы абри аҿыза ашәах хылоит. Аллаҳ, аиашеи ахәахәеи абас ҷырԥшыла иеиҭеиҳәоит. Ашәах аанхазом, иԥәзаа ицоит, аха ауааԥсыра ирыхәаша аус акәзар, аҭыԥ аҟны иаанхоит. Аллаҳ, абас ауп аҷырԥшԥәа шышәзааиго.*

18- *Зынцәа иҳәатәы хазӡо рзы ireиҷьзоу аҳамҭԥәа ыҟоуп. Уи изхьамԥшуагьы, ирԥеиԥшхараны иҟоу иаԥәымшәарц азы, адгьылтәыла аҟны иҟоу зегьы дара иртәны, ахҷыхԥсазы иршәар рҭаххоит. Дара убартҭ роуп, аҳасабеилыргара ireицәазоу зызкугьы. Урҭ ахьнанагаша ԥьаҳаным ауп. Уа шаҟа ҭыԥ бааԥсузеи!*

19- *Унцәа иҟынтә иузылбааго шӡабыргу здыруа ауаҿы, алашә диеиԥшхома? Аха, абри зыхшыҿ иаԥәиҭу мацара роуп иеилызкааua.*

20- *Урҭ, Аллаҳ иртаз ажәа нагзаны, зеиԥәашаҳатрагьы иаҷрамгыло роуп.*

21- *Урҭ, Аллаҳ изыԥәаныҟәарц ирыдиӡаз азгәазҭо, рынцәа ихаӡгыло, насгы ицәгьоу аҳасаб иацәшәо ауаа роуп.*

22- *Урҭ, рынцәа илԥха арҳаразы изычҳауа, знамаз ииашаны изкуа, дара ирԥәаҳшьаз аҟынтәгьы маҵалеи аргамеи Аллаҳ изы иныҳхуа, насгьы бзиарала ацәгьара аԥырызхуа роуп. Адунеитәыла алӷшәа бзиаԥәа дара маҵара ирызкуп.*
23- *Уи алӷшәа, Аднтәи ҿьанатԥәа роуп. Рабшьҭреи, рыԥшәмаҵәеи, рыҷкәынцәеи рҟынтә ибзиаԥәо рыла уахь иҭалоит. Амаалыԥьҵәагьы ашәԥәа иарбанзаалак ирзаатуеит.*
24- *«Шәычҳара иабзоураны, абзиара шәымаз! Адунеитәыла алӷшәа (ҿьанат) шаҟа иԥшӡоузеи!» ҳәа рарҳәоит.*
25- *Аллаҳ иритаз ажәа, ианышьаԥәгыла ашьҭахь иаԥрагылаз, ирыхьчарц азы Аллаҳ рнапы ианиӷаз (аҭынхаратә еизыҟазаашьаԥәа) назмыгзаз, насгьы адгьылтәыла аҟны ацәгьаршра ҵәырызгаз; ашәиԥхьыз рзыҟалааит, ирейцәоу атәылагьы, (ҿьаҳаным) дара ирызкуп.*
26- *Аллаҳ, аразҟы ззиҭау меигзарах ирԥәеишьоит; (иззиҭаху рызгьы) ирмаҷуеит. Амала урҭ, адунеитә ԥсҭазаара иеигәырԥьаны иахнаԥаауеит. Арахь, адунеитә ԥсҭазаара нарцәытәи аԥсҭазаара иаҷурԥшуазар, ибашоу, ӷакы змам хныҟәгашьак иаҩызоуп.*
27- *Мапкыҩцәа убас рҳәоит: «Уи, инцәа иҟынтә ҿьашьахәык изылбаагазар акәымзи?» Усҟан убас ҳәа: «Ҳәарада, Аллаҳ иитаху дымҩахиҟьоит, иара ишҟа зхы зырхазгьы амҩа иашахь дкылигоит».*
28- *Урҭ, иазхаӷаҩцәаханы, зыгәԥәа Аллаҳ игәалашәарала иҭынчхаз роуп. Ижәдыруазааит, агәԥәа, Аллаҳ игәалашәара маҵарала аҭынчрахь икылсуеит.*
29- *Иазхаӷаҩцәаханы, аус бзиаԥәа назыгзаз ракәзар, агәырԥьареи, анеирҭа ԥшӡеи рзыҟоуп.*
30- *(Уа Муҳаммед!) Абас ала, уара, дара раԥхьа имаҷымкәа ажәларԥәа имҩасхьоу жәларык ԥааимбарс урзынаҳашьҭит. Ашаҭара ду змоу иганахьала, азхамӷара аазрыԥшуа артҭ ауаа, уара иуыӷаҳҳәаз Аҟәырҟан иаартыӷәҟьаны урзаԥхьа. Убасгьы ҳәа: «Уи, сара сынцәа иоуп, уи ида анцәа дыҟазам. Сара, зегь рыла уи сыҩеидысҳәалеит, сыззыхынҳәуагьы иара маҵара иоуп» ҳәа.*
31- *Ашьхаԥәа нык̀әаратәы, адгьылтәыла еиҟәыҷҷа ицаратәы, аԥсҵәагьы ҵәажәаратәы иҟазӷоз шәҟәык ҟалондаз, убри Аҟәырҟан маҵара акәхон. Амала, адӷа, Аллаҳ маҵара итәуп. Азхаӷаҩцәа абыржәгьы ирзеилымкаазаци? Аллаҳ иҭаххазҭгьы, ауааԥсыра зегьы амҩа иашахь икылигон. Аллаҳ иажәа нагзахаанӡа, мапкыҩцәа иҟарӷаԥәаз рымшала, ма рхы гәаҟрак иҭадыргылоит, мамзаргьы уи агәаҟра рыҩнԥәа рзааигәара илбааueит. Аллаҳ, иажәа зынӡа дахыԥазом.*
32- *Ииашаӷәҟьаны, уара уаԥхьагьы аԥааимбарцәа аӷәы рылырхит. Амала, сара уи азхамӷаҩцәа раԥхьа аамҭа рыстеит, ашьҭахьгьы инаԥәыскит. Сара сахьырхәра зеиԥшрааз?*
33- *Ауааԥсыра зегьы идырҳауа гәаҭаны, иахылаԥшуа Аллаҳ мап ицәкра ҟалома? Аха урҭ, Аллаҳ иваҟәылара аԥшьыргеит. Убас ҳәа: «Урҭ хьызԥәак рышәҭа (изустцәада урҭ?), мамзаргьы, шәара Аллаҳ изымдыруа ак*

иашәҳәо ҵьышәшьома? Мамзаргьы баша шәцәажәома?» Аиашазы, мапкыѡцәа ргьангьашрақәа иԥшзаны идырбан, насгьы урҵ, амѡа иаша ақынтә имѡахкьан. Аллаҳ имѡахикьазгьы, уинахыс амѡа иашахь дназгаша дыкәзам.

34- *Урҵ, адунеитә ԥсҭазаараҷы иззыԥшым ақара аргәаҟра рԥеиԥшуп. Нарцәытәи рыԥсҭазаара акәзар, еиҳагьы ихьанҵоуп. Урҵ, Аллаҳ иргәаҟра ақынтә изыхьчашагьы дзыкәлазом.*

35- *Аллаҳ иҷагылара зҟацәызыхьчаз, ажәаны ирыҵоу ҵьанаҵ аҵагылазаашьагьы абас ауп: Уи аѡныҵ̀ка азиасҟәа ҵысуеит, ашәырқәеи рышәшьырақәеи ԥымкрадоуп. Абри, Аллаҳ иҷагылара зҟацәызыхьчаз рҿыхәтәа бзиа ауп. Мапкыѡцәа рҿыхәтәа акәзар, амца ауп.*

36- *Зхаҵақәа ашәкәы заухьаз ауаа, уара иузылбааз Ақәырҟан иеигәырҕьоит. Аха, урҵ рыбжьара, Ақәырҟан ахәҵак map ацәызкуагьы ыкоуп. Убас ҳәа: «Сара Аллаҳ имҿахырхәара, насгьы уи иваҟәылара map ацәкра сыдҿоуп. Сара, Уи мацара иахь ааԥхьара ҟасҿоит, сахьыхынҳәуагьы иара ишка мацарауп.*

37- *Ишыжәбаз еиԥш, абри Ақәырҟан, арԥ бызшәла аҿыхәтәантәи збараны, ақәыҕарагьы иашьаҵаны илбааҳгеит. Уара, иузааиз абри адырра ашьҵахь, урҵ ргәаҳәарақәеи ртахрақәеи урыцныкәар, Аллаҳ иганахьала ауагьы, ахьчаѡгьы дуоузом.*

38- *Ийҿабыргыҿәкьаны, уара уаԥхьагьы аԥааимбарцәа наҳашьҵит. Урҵгьы ахатәѡызцәеи ахшареи раҳҵеит. Аллаҳ игәамԥхакәа, дарбанзаалак ԥааимбарк аҵьашьахәы изаагом. Ҩҳәарацыԥхьаза изну шәкәык ыкоуп.*

39- *Аллаҳ иитаху анихуеит, иитахугьы аҵыԥ ақны иаанижьуеит. Ашәкәқәа рхаҵақәа ракәзар, Уи иааигәара иҟоуп.*

40- *Урҵ злаҳаршәаз агәаҟра ахәҵак уара иуҳарбар, мамзаргьы иумырбазақәа уԥсы ухаҳхыргьы, уара иуду, (Аллаҳ иуыдиҿаз) рзеиҵаҳәара ауп. Аҳасаб аилыргара акәзар, ҳара мацара иаҳусуп.*

41- *Урҵ, ҳара адгьылтәылахь ҳнеины акәша-мыкәша ишагҳархо рымбазеи? Аллаҳ ишитаху избоит. Уи иизбаз зыԥсахшагьы дыкәзам. Насгьы Уи, зҳасаб иаарласны иеилзырго иоуп.*

42- *Урҵ раԥхьатәиҟәагьы, (аԥааимбарцәа рзы) ашьацҳәақәа дырмазеихьан. Аха, ашьацҳәақәа зегьы Аллаҳ итәуп. Уи, зегьы идырҳаша идыруеит. Мапкыѡцәагьы адгьылтәыла аҿыхәтәа зтәыҿәкьоу ааигәа иеилыркаараны иҟоуп!*

43- *Мапкыѡцәа: «Уара уԥааимбарзам!» рҳәоит. Убас раҳәа: «Шәареи сареи ҳабжьара шаҳаҵс Аллаҳи, Ақәырҟан адырра змоуи (аԥааимбар) азхоит» ҳәа.*

14. Ибраҳим

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Елиф. Лам. Ра. Ари Аҟәырҟан, Анцәа иҟаиӷаз аԥҟарала, ауааԥсыра алашьцарахьтә алашарахь икылугарц; амчраӷәҟьа иаҟәитӯу, арԥхәааԥхьызҟәагьы ирыԥсоу Аллаҳ имѳахь инаугарц азы иузылбааҳгаз шәҟәуп.

2- Аллаҳ – ажәѳанҟәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы зтәу иоуп. Иҕәҕәазоу агәаҟрақәа рԥеиԥшуп азхамӷаѳцәа!

3- Адунеитә ԥсҭазаара нарцәы аасҭа иеиҕьашьаны, (ауааԥсыра) Аллаҳ имѳа иахыганы, уи амѳа иашамкәа, ихәахәаны идзырбо ауаа, убартӡ иӷаулазоу мѳахҟьарак иҭагылоит.

4- Ҳара (Аллаҳ идӷаҟәа) ибзианы иеиҭарҳәап ҳәа, аԥааимбарцәа рыжәлар рбызшәа ала ирзынаҳашьҭит. Уажәшьҭа, Аллаҳ иитҭаху дымѳахиҟьоит, иитҭахугьы амѳа иашахь дирхоит. Избанзар, Уи, амчреи аҟәыҕареи дырҟәитӯп.

5- Иара Мысагьы: «Ужәлар алашьцара аҟынтә алашарахь инага, урҭ, Аллаҳ ажәларқәа уаанза ахьырхәра ишаҟәиршәаз ргәаларшәа» ҳәа ҳцьашьахәҟәа рыла дырзынаҳашьҭит. Ҳәарада, абри аҟны ачҳареи аҭабуреи аазырԥшыз зегьы рзы аӷатәхәҟәа ыҟоуп.

6- Мысагьы иуаажәлар рахь: «Аллаҳ ишәаҭәеишьаз анасыԥ шәгәалашәыршәа. Уи, шәара Фараон иуаажәлар рҟынтә шәҕиххьан. Урҭ, шәара иреиҳазоу агәаҟра шәаҟәдыршәон, шәыҵкәынцәа ҭарханы, шәыҳәсахәыҵҟәа маҵара аанрыжьуан. Абартӡ ишәзеиҭаҳәаҟәоу шәынцәа шәызхигаз аԥышәа дуззаҟәа ракәын» ҳәа реиҳәахьан.

7- Насгьы, шәынцәа ишәеиҳәаз шәгәалашәыршәа: «Ииашаӷәҟьаны, иҭабуп ҳәа сашәҳәар, ҳәарада, сатәашьара ишәзацысӷауеит. Амала, абзиара ззеилымкааua шәреиуахар, усҟангы, сахьырхәара дааразa иҕәҕәахоит!»

8- Мыса убас иҳәеит: «Шәартӡ адгьылтәыла иҟәынхо зегьы, абзиара ззеилымкааua шәреиуахар, ижәдыруазааит, Аллаҳ зегь рыла ибеиазоу, насгьы арԥхәааԥхьызҟәа зегьы ирыԥсоу иоуп» ҳәа.

9- Шәара шәаԥхьа имѳасыз, Ныҳә, Ад, Семуд рыжәларқәеи, насгьы урҭ рышьҭахьтәиҟәеи рызбахә шәмаҳазаци? Урҭ рызбахә, Аллаҳ ида уаҳа азәгьы издырам. Рԥааимбарцәа иаартыз аҵьашьахәҟәа шрызнаргазгьы, рнапҟәа рԥааимбарцәа рҿы инаҟәырҕәҕәаны: «Ҳара, шәартӡ ишәзаашьҭу зегьы мап рцәаҳҟуеит. Ааԥхьара иҳашәҭаз аганалахьгьы агәыѳбара ҕәҕәа ҳамоуп!» рҳәеит.

10- *Рҭааимбарҷаагьы убас рҳәеит: «Ажәфанқәеи адгьыли зшаз Аллаҳ изкны агәыфбара шәымоума? - ҳәа. Аха Уи, шәгәырҧсақәа шәанажьны аеҳәарагьы шәыҵаны азхаӷарахь ааҧхьара шәиҵоит». Урҵгьы: «Шәаргьы, ҳара ҳаиҧш шәуааӡуп, ҳара ҳабдуҷаа зымӷахырхәоз ҳарҟәышәхыр шәҵахуп. Ус анакәха, иаартыӷәкьоу ршаҳаҵгак ҳзаажәга!» рҳәеит.*
11- *Аҧааимбарҷаа ракәзар, абас рарҳәеит: «Ҳаргьы шәара шәеиҧш ҳуааӡуп. Амала, Аллаҳ иуааҧсыра рыбжьара иитҵаху ираҵәеишьоит. Уи, азин ҟаимӷакәа ҳара ршаҳаҵгак шәзаагара ҳақәнагам. Азхаӷафцаа ирыхәҵоу, Аллаҳ мацара иазхаӷара ауп» ҳәа.*
12- *«Насгьы, Аллах амфа иаша анаҳирба ашьҵахь, ҳара уи дзазхаҳамӷари? Шәара ҳазҵашәыргалаз агәаҟрагьы, хымҧада, иҳачҳауеит. Азхаӷафцаа Аллаҳ мацара дазхарӷааит».*
13- *Мапкыфцаа ракәзар, рҧааимбарҷаа рахь: «Хымҧада, ҳҵәыла шәалаҳцоит, мамзаргьы ҳара ҳдин шәазыхынҳәроуп!» ҳәа рарҳәеит. Рынҷаа иҟынтәгьы убас ажәааҧҟара ааит: «Ҳара, агәымбылҵьбафцаа хымҧада инҳарӷәоит!»*
14- *«Урҵ рышьҵахьгьы уи аҵыҧ аҟны, ҳәарада, шәара шәынҳархоит. Ари, ҳҵыҧ иацәшәаны ҳаршәара зеацәызыхьчаз ирызкуп».*
15- *(Аҧааимбарҷаа) Аиааира рҵаххан, (Аллаҳгьы) иритҵеит. Аӷыхәтәан, агәымбылҵьбафцәагьы ргәыҕрақәа башахеит.*
16- *Згәыҕрақәа башахаз, агәымбылҵьбафы иҧеиҧшу ҵьаҳаным ауп. Уаҟа уи ашьаҟзыҟ злоу азы идыржәуеит.*
17- *Ари азы, ҕамфа ҕамфала мацара илбааидар иҵаххоит, аха, иҟарҟы изкылсӡом. Уи, ганрацәала аҧсра изааиуеит, аха дыҧсӡом, ашьҵахьгьы агәаҟра ҕҕәа дақәшәоит.*
18- *Рынҷаа мап ицәызкуа рҵагылазаашьа абас ауп: Урҵ русҷәа, аҧшатлакә анасуа аамҵазы, аҧша ицҟьа иқәнаӷаз ахәа иафызоуп. (Адунеи аҕы) Идырҳаз акымзарак, (нарҷәы) ирыхәараны иҟазам. Абар, иӷаулазоу аҟьалара.*
19- *Аллаҳ ажәфанқәеи адгьыли, аиашеи аҟәыҕареи инарықәыршәаны ишишаз умбазеи? Уи иҵаххар, шәартҵ шәықәганы даеа жәларык ааигоит.*
20- *Ари, Аллаҳ изы иуадафзам.*
21- *Ауааҧсыра зегьы Аллаҳ иҕаҧхьа ианнеилак, имчыданы иҟаз ауаа, рхы иазҧагьаны зхы мфаҧызгоз абас иразӷааӡеит: «Адунеи аҟны шәара ҳшәыдҳәалан. Уажәы, Аллаҳ иргәаҟра аҕаҧхьа ҳашәзыхьчома?» Агьыртҵгьы абас аҵак ҟарӷоит: «(Иҟаҳӷари) Аллаҳ, амфа иашахь ҳкылигандаз, ҳаргьы шәара уахь шәнаҳгарын. Уажәшьҵа иагьа ҳазхьааргьы зегьдарароуп, ҳара ҳзы ахеиқәырхара ҳәа акгьы ыҟазам».*
22- *Рыҳасаб еилырганы, рус анынагзахалакгьы, афстаа абас драцәажәоит: «Хымҧада, Аллаҳ, иҟалаша шәаҟәиргәыҕит; сара сакәзар, ус баша акы шәаҟәсыргәыҕын, насгьы сахьхәит. Сара усгьы, сажәа зланасыгзаша алшара сымазамызт. Мапкразы ааҧхьара мацара шәыстҵеит, шәаргьы шәыфуа сааҧхьара шәахаӷгылеит. Уи амшалагьы, уажәы гәыбҕан сышәымтҵан, шәхы шәаҟәызба. Иахьа, шәара шәыцхыраара сзахьзарангьы сыҟам, сара сыцхыраарагьы шәартҵ шәзахьзом. Адунеи аҟынгьы сара*

Аллаҳ сахьивашәырҟәылаз мап ацәыскхьеит». Ҳәарада, агәымбылԥьбаѳцәа рзы хьаала иҭәу гәаҟрак ыҟоуп.

23- *Иазхаԥаѳцәаханы аус бзиаԥҳа назыгзаз ракәзар, Рынцәа игәааԥхарала науназа изҭынхаша, зыѳныԥҟа азиасԥҳа зҭысуа ԥьанатԥҳа иҭарԥоит. Урҭ, уаҟа еиԥҳашәацыԥхьаза ирҳәаша «абзиара умаз» ажәа ауп.*

24- *Иумбазеи, Аллаҳ ажәа ԥшза ҿырԥшыс ишааигаз? Ажәа ԥшза, здацԥҳа адгьыл аҟны иҕәҕәоу, зымахәԥҳагьы ажәѳан аҟынза иназо ԥлак иаѳызоуп.*

25- *Ари аԥла, Анцәа игәааԥхарала еснагь ашәыр ҿалоит. Аллаҳ, ихәыцны аԥатәхәы алырхырԥ азы ауааԥсыра абас аҿырԥшԥҳа рзааигоит.*

26- *Ажәа бааԥсы аҭагылазаашьагьы; адгьыл иԥжәаны икажьу, здацԥәәа ҕәҕәам аԥла иаѳызоуп.*

27- *Аллаҳ дазхазԥо ауаа, ԥсахра зԥәым, иҕәҕәоу, насгьы иԥабыргу ражәа иахьацныҟәо азы, адунеи аҟынгьы, нарцәгьы рҭыԥ ҕәҕәоуп, ршьапы иԥәҟьом. Агәымбылԥьбаѳцәа ракәзар, Аллаҳ, урҭ ирблаҟьоит, имѳахиҟьоит. Аллаҳ, иааигәаԥхаз ҟаиԥоит.*

28- *Аллаҳ ибзиарԥҳа, ачарҳәара рзуны, зыуааажәлар инаганы, иԥәзааша атәылаҿы инзырхаз умбазеи?*

29- *Урҭ ԥьаҳаным иҭалаша роуп. Шаҟа нхарҭа бааԥсузеи уи!*

30- *Ауааԥсыра, Аллаҳ имѳа иахыргарԥ азы, уи, аваҟәылацәа ивадыргылеит. Убас ҳәа: «Даѳа ҳамҭакы шәынха. Избанзар, шәахьнанагаша амца ауп».*

31- *Иазхаԥаѳцәоу суаажәлар абас раҳәа: Рнамаз ииашаны иркааит, иарбанзаалак хәаахәҭраки аиѳызареи аныҟамлаша уи амш аааиаанза, дара ираҭәаҳшьаз рҟынтә, Аллаҳ имѳазы мазалеи аргамеи инырхааит.*

32- *Аллаҳ, ажәѳанԥҳеи адгьыли зшаз, ажәѳан аҟынтә аԥҳа лбаашьҭны, убри ала шәарҭ разҟыс ишәоуша, иеиуеиԥшым ашәырԥҳа ԥәырызгаз; идԥа ала аҕбаԥҳа амшын аҟны изсаларԥ шәнапы ианызԥаз, азиасԥҳагьы шәмаԥура иазызкыз иоуп.*

33- *Уи, ишырзаԥу ала аныҟәара иаҿу амреи амзеи шәара хәарҭас ишәзыҟазԥаз, аԥхи амши шәара шәмаԥура иазызкыз иоуп.*

34- *Уи, ишәҭахыз зегьы шәиҭеит. Шәарҭ, Аллаҳ иразҟԥҳа аиԥәыԥхьазара шәалагар, шәзахьзарым. Аиашазы, ауаѳԥсы кырза дгәымбылԥьбаѳуп, кырзагьы абзиара знымаало иоуп!*

35- *Ибраҳим аамҭак азы абас иҳәахьан: «Сынцәа! Абри аԥалаԥ ишәарҭадароу ҭыԥны иҟаԥа, сареи сыхшареи аныхабаҟаԥҳа рымԥахырхәара ҳаԥәыхьча» ҳәа.*

36- *«Сынцәа! Избанзар уи аныхабаҟаԥҳа, ауааԥсыра реиҳараѳык мѳахырҟьеит. Уажәшьҭа дарбанзаалак сара исыцлаз, уи сара дыстәуп. Дарбанзаалакгьы сҳәатәы хамԥакәа исҿагылаз, ҳәарада, уара кырза уанажьѳуп, кырзагьы урыцҳашьаѳуп».*

37- *«Ҳанцәа! Сара сыхшара рыхәҭак, уара иԥшьоу уѳны (Қьааба) аварԥҳы, аарыхра ахьалымшоз аѳхаак аҟны инсырхеит. Ҳанцәа! Урҭ, рнамаз ииашаны иркырԥ азы абас ҟасԥеит. Уаргьы ауааԥсыра ԥытѳык рыгәԥҳа дара рахь ирха, урҭ уаалыԥԥҳа рыла аразҟы ратәашьа, иҟалап даргьы иҭабуп ҳәа уарҳәар».*

38- *«Ҳанцәа! Ҳәарада, уара, иаҳзогьы иҳаргамоугьы удыруеит. Избанзар, адгьыл аҟынгьы, ажәҭан аҟынгьы акымзарак Аллаҳ изы имазаны изаанхом».*

39- *«Сажәымҵыҿха Исмаили Исҳаки ҳамҵаны исызҵаз Аллаҳ арҿхәаԥхьызҟәа зегьы дрыԥсоуп! Ҳәарада, сара сынцәа аныҳәарақәа ишахәҵоу изаҳауа иоуп».*

40- *«Сынцәа! Сареи схылҿшьҵреи, анамаз аԥҟарақәа инарыԥҟәыршәаны, ианаамҵоу, насгьы иагмыжькәа изкуа ҳреиԥштә. Уа ҳанцәа! аҳәара иҟасҿаз удкыл!»*

41- *«Ҳанцәа! Аҳасаб анеилыргахо амш аҿены, сареи, сани, саби, азхаҿаҭцәеи иҳанажь».*

42- *(Уа сԥааимбар!) Урҵ агәымбылҵьбаҭцәа зҕәоу Аллаҳ изымдыруа ҵьумшьан. Уи, аблақәа ҳаҕеимшхара баны ианытҟьаша амш аҿенынза, урҵ аҿҳәара риҵоит.*

43- *Уи аҿены урҵ, рыхшыҭ ҵацәны, иааҳәны рхы рымбо, рыблақәагьы ҵьарак мацара икыдхаланы, иеибарыҭуа иҟазааueит.*

44- *(Уа Муҳаммед) Ауааԥсыра, уи агәаҟра амш шырзааиша аганахьала агәҿанызаара рытҵ. Избанзар, уи аҿены агәымбылҵьбаҭцәа: «Уа ҳанцәа! Ҳамҵакы иҳараза, ҳаргьы уааԥхьара ҳҿеақәҳаршәап, уԥааимбарцәа рымҭа ҳнанылап» рҳәашт. Аха урҵ абас раҳәахоит: «Шәара уаанзагьы ԥырхагак шышәмоуа алагьы шәымҟәаззи?»*

45- *«Рнапала, рхы агәымбылҵьбара азуны, зҿыхәтәа зхала иаазгаз ажәларқәа ртәылақәа шәрыԥҟәынхеит. Урҵ ҳашрызныҟәаз иаартны ишәбартҵан, уи адагьы шәартҵ аҕырԥшқәагьы шәҳарбахьан».*

46- *Дара ртәала, ацәцашьа змам ашьацҳәаԥҟәа ыԥҟәдыргылахьан. Аха Аллаҳ урҵ ршьацҳәаԥҟәа шидыруа еиԥш, илҿшәаданы рыҟаҿарагьы имч аԥҟәхоит, ршьацҳәаԥҟәа, ашьхаԥҟәа ртыԥ ирыхнацартә иҟазаргьы.*

47- *Аллаҳ иԥааимбарцәа иритҵаз иажәа наимыгзо ҵьумшьан! Избанзар, Аллаҳ амчраҿәҟьа даԥәитҵуп, ахьырхәара аԥәыршәараҕегьы ишьаура аанижьуам.*

48- *Уи амш, адгьылтәыла, даҿа дгьылтәылак, ажәҭанԥҟәагьы даҿа жәҭанԥҟәак реиԥш инарҳәы аарҳәхоит, насгьы ауааԥсыра иазәыку, зегьы зымҿхаку Аллаҳ иҕаԥхьа инагахоит.*

49- *Уи аҿены ацәгьауцәа азынҵьырқәа рыла иеиԥҕәаҳәа иубап.*

50- *Рхарԥҟәа иршәу, акатҵран иалхуп, рхаҕсахьагьы амца ацралахьеит.*

51- *Аллаҳ, зегьы (адунеиаҕы) идырҳаз ацымхәра риҵарҵ азы абас ҟаиҿоит. Ҳәарада, Аллаҳ зыҳасаб лассы иеилзырго иоуп.*

52- *Абри Аҟәырҟан; ргәыреанырҿап, Аллаҳ дшазәыку рдырып, насгьы ахшыҭ змоу ауаа ихәыцны аҿатәхәы алырхып ҳәа ауааԥсыра ирзынашьҵу шәҟәуп.*

15. Ҳиӡьр (Ахаҳәра)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Елиф. Лам. Ра. Артӡ ажәаӷәа, ахьз-аԥша змоу, иаарту, насгьы аӡабырг еитӡазҳәауа Аӄәырӄан ажәаԥӄарӄәа роуп.*

2- *Аамтӡак ааиуеит, азхамӡаҿцәа «ҳаргьы ҳаԥсылманцәазтӡгьы!» ҳәа аныркәаша.*

3- *Урӄәаӡ уртӡ; ирфалааит, иржәлааит, аԥстӡазаара ԥьаф алыхра иаҷызааит; ргәаҳәарӄәеи ртӡахрӄәеи аамтӡа рцәагааит. Хара имгакәа иеилыркааранеи иӄоуп!*

4- *Ҳара, иарбанзаалак жәларык, шәӄәык рзынамышьтӡкәа иӄәҳамгазеит.*

5- *Жәларык, дара рацьал аамтӡа, аԥхьаӄагьы изаахом, шьтӡахьӄагьы изнахом.*

6- *Азхамӡаҿцәа уӡәылхны: «Уа аӡаҳәара ззааиуа ауаҿы! Уара, хымԥада, зыхшыҿ цаз уоуп!» ҳәа уарҳәеит.*

7- *«Аиаша зҳәо уакәзар, ҳартӡ амаалыӄьцәа ҳзааугар акәын!» рҳәоит.*

8- *Ҳартӡ амаалыӄьцәа иаартӡу аӡабырг азы илбааҳгоит, аха усӄангьы уртӡ аҷеҳәара рытӡахазом.*

9- *Ижәдыруазааит, абри ашәӄәы ииашаӡәӄьаны ҳара илбааҳгеит, уи зыхьчогьы хымԥада ҳара ҳакәхоит.*

10- *Иӡабыргыӡәӄьаны, уара уаԥхьагьы ажәларӄәа дара рыбжьарантәи ацҳаражәҳәаҿцәа рзынаҳашьтҳьан.*

11- *Аԥааимбарцәа анрызнеилак, уртӡ иаразнак аӡәы рылырхуа иалагон.*

12- *Абас ала, ҳара убри (Аӄәырӄан) ахара зду рыгәӄәа итӡаҳӡоит.*

13- *Уртӡ, уаанзатәиӄәа ирыхтӡысӄәаз аӡатәхәы алхра шрыхәтӡоугьы, ахаан абри (Аӄәырӄан) азхарӡараны иӄам.*

14- *Дара убартӡ ажәҿан аӄынтә ҿнашәк рзаартны, аҿада ихаҳгаларгьы,*

15- *Еитӡах: «ҳаблаӄәа аш хылеит, мамзаргьы алаԥшхырԥарак ҳзыӄаӡазар акәхап!» рҳәоит.*

16- *Иӡабыргыӡәӄьаны, ҳара ажәҿан аӄны еӡәаӷьаа аԥӡаны, иахәаԥшуа рзы уи ҳарԥшзеит.*

17- *Насгьы уртӡ, ахаҳә иаргоу (иԥхаӡоу) аҿстӡаацәа рӄынтә иҳахьчеит.*

18- *Амала, алымҳа аӡаӷьычра зеазызкыз (акылзырҿы) дхазуп. Уигьы ицырцыруа ибылуа агәашьа цәымзак ишьтӡалоит.*

19- Адгьылтәылагьы еиӷаҳхит, уаҟа иҕәҕәоу ашьхаӷәа шьаҟаны иалаҳаргылт, иара убра, ашәага-загала аӷиаа хкӷәагьы иаҳартә иаԥаҳӷеит.

20- Убраҟа шәара шәзыҳәангьы, зразкы шәара ишәыдым, ԥсы зхоу зегьы рзгьы, ахныкәгатәӷәагьы аԥаҳӷеит.

21- Зегьы рыхазынарӷәа ҳара ҳнапаҷы иҟоуп. Амала ҳара урҭ шәага-загак инаӷәыршәаны илбааҳгоит.

22- Аԥшаӷәа, еихаҳагас инашьҭны, насгьы ажәҩан аҟынтә зык лбааҳашьҭуеит, абри ала ишәзымхо азгьы шәоуеит. (Абартӷәа ҟаҳамӷазҭгьы) Шәара уи азы, адгьыл аӷаҟа ишәзеизгазомызт.

23- Ҳәарада, аԥсҭазаара шәызҭогьы, ишәымызхуагьы ҳара маӡара ҳауп! Аӷыхәтәаны зегь ззаанхогьы ҳара ҳауп.

24- Ҳара, ииашаӷәкьаны, шәара шәкынтә ԥхьаҟа ицаӷәазгьы ҳдыруеит, шьҭахьҟа ааанхазгьы ибзиазаны иаҳдыруеит.

25- Урҭ зегьы, акаамеҭ амш аҷены иеидызкылашагьы уара унӡәа иоуп. Избанзар, Уи, зегьы ҟаыӷарала ирӷәиҭу, зегьы здыруа иоуп.

26- Иӷабыргыӷәкьаны, ҳара ауаԥсы иԥоу аҳәынӷәеи, анышәаԥшь еиӷәаӷәеи далаҳхит.

27- Аԥьнышцәа ракәзар, ааанза ашҳам злоу мцак иалаҳхьан.

28- Уара унӡәа амаалыӷьцәа рахь: «Сара, иԥоу аҳәынӷәа аҟынтә, ичаԥоу анышәаԥшь еиӷәаӷәа аҟынтә уаԥсык дысшоит» ҳәа реиҳәахьан.

29- «Уи ҭеиҭыԥшла дчаԥаны, сыԥсы аҟынтәгьы санихәлатәҳәалак, шәаргьы иаразнак (уи ипату шәахаӷгыларазы) асаара шәыҷекашәыжь!»

30- Амаалыӷьцәагьы иаразнак асаара рыҷекарыжьт.

31- Амала, Иблис; уи, асаара зыҷеказыжьыз рыҷерылаимырхәзеит.

32- Аллаҳгьы абас иҳәеит: «Уа Иблис! Уара иухьи, асаара зыҷеказыжьыз узрылахәми?» ҳәа.

33- Иблис, абас аҭак ҟаиӷеит: «Сара, ирԥоу аҳәынӷәа, анышәаԥшь еиӷәаӷәа иалухыз уаԥсык изы сыҷесызкажьзомызт».

34- «Удәылӷ!» иҳәеит Аллаҳ : «Уара уажәшьҭарнахыс ара узынхом!»

35- «Аӷәызбара амш аҟнынза абри ашәиԥхьыз ала уҟазааueит!»

36- «Сынӡәа! Ус анакәха, ауааԥсыра даҷеазнык аԥсы анырхауӷаша амш аҷенынза аҷеҳәара сытҭ» – иҳәеит Иблис.

37- Аллаҳгьы: «Аҷеҳәара утҭоуп!» иҳәеит.

38- «Амала, иазыԥӷәоу аамҭа (акаамеҭ амш) аҟынза».

39- Иблис: «Сынӡәа, сара амԥахҟьара азин суҭазар, саргьы урҭ адгьылтәыла аҟны (агәырԥсаӷәа) иԥшзаны идырбаны, зегьы мԥахысҟьоит».

40- «Амала, уара утәӷәа, аҷерыцҟьара иахьзаз ауаа аламӷакәа».

41- *Аллаҳ, убас иҳәеит: «Абар, сара сахь иназаша, ииашаӡәкьоу амҭа абри ауп».*

42- *Ҳәарада, имҭахкьаны, уара умҭа ианыло рыда, сара истәқәоу рахьтә уара амчра умам.*

43- *Ҳәарада, уара иуцныкәаз зегьы рзы, ҵьаҳаным еиқәшәартә тыԥны иҟалоит.*

44- *Уа агәашәқәа быжьба ҿоуп, уртӡ зегьы зызку хазхазуп.*

45- *Аллаҳ иҿагылара зҽацәызыхьчаз, хымԥада, ҵьанатӡәи абаҳчаҟәа рҿы азыхьқәа рхыԥҳ аҟны иҟалашт.*

46- *«Шәазызарада, гәтӡынчрала шәтӡал уахь!» (ҳәа раҳәахоит).*

47- *Уртӡ рыгәқәа аиҩара тӡыгоуп, уажәшьтә зегьы иеишьцәаны, ацәардаҩәқәа рыԥҳны наҟ-аак еиҿаԥшуа иныԥҳәиалоит.*

48- *Уаԥҳа иарбанзаалак ааԥсарак рныԥшран иҟам, наунагзагьы уаантәи итӡыргазом.*

49- *(Уа сԥааимбар!) Суааԥсыра адырра рытӡ, ҳәарада, сара ишәаназыжьуа, ишәзылыԥхауа шсакәу.*

50- *Амала сара сҟынтә аргәаԥрагьы, кырза ахьаа узтӡо шгәаԥроу рзеитӡаҳәа!*

51- *Уртӡ, Ибраҳим исасцәагьы ргәаларшәа.*

52- *Уи иааидгыланы аԥсшәа иарҳәеит. Ибраҳимгьы: «Шәганахь ала агәтӡынчымра ҳамоуп» ҳәа реиҳәеит.*

53- *«Умшәан!» рҳәеит: «Уара гәырҩьаҿҳәашаны адырра змоу ԥак дуаҳтӡоит».*

54- *Ибраҳим: «Сажәымтӡыҿха абри аҭыза агәырҩьаҿҳәаша сышәтӡома? (ахшара дызласмоуа ала) Гәырҩьаҿҳәаша сытӡаразы шәзыԥәгәыҩуеи?» иҳәеит.*

55- *«Аӡабырг, гәырҩьаҿҳәашас иуаҳҳәеит. Згәыҩра зцәызыз уреиуамхан!» рҳәеит.*

56- *«Аиаша иацәхьаӡыз рыда Анцәа иҟынтә згәыҩра зцәызуада?» иҳәеит.*

57- *«Уа ацҳаражәҳәаҭцәа! Дӡас ишәымои?» ҳәагьы дразӡааит.*

58- *«Ҳартӡ, ахара зду жәларык ахьырхәра иаԥәҳаршәарҵ азы ҳаашьтӡуп».*

59- *«Амала, Лутӡ итәаацәа аԥхастӡа роузом, уртӡ зегьы еиԥәҳархоит,*

60- *Иԥҳәыс мацара лыда! Уи илызку азбара – иԥәзааираны иҟоу дышрыцу шьтӡахьҟа лаанхара ауп.*

61- *Ацҳаражәҳәаҭцәа, Лутӡ итәаацәарахьгьы инеит.*

62- *Лутӡ, уртӡ рахь: «Шәартӡ, иаҳдырԥәо шәреиуазам!» ҳәа реиҳәеит.*

63- *«Ус ауп, аха ҳартӡ ауааԥсыра ргәы зызҭоз (аргәаԥреи, аԥәзааареи) узааҳгеит».*

64- *«Уара аиаша узааҳгеит. Ҳартӡ, хымԥада аиаша уаҳҳәоит».*

65- *«Уажәы, аӷх иалагзаны, утаацәа иаарласны амҭа иқәӷа, уаргьы урышьтагыла уҷынаха! Азәгьы ишьтахьҟа дхьамҵшааит! Иахьшәыдӷоу атып ашҟа шәца!»*

66- *Уи (Лут), абри аҭыза ҳазбара иӷаххәеит: «Урт, ашьыжь аламтҵалазы рдарақәац ҷахӷәахоит!»*

67- *Ақалақьуаа гәырҕьаӷәа (Лут иҭныҟа) иааит.*

68- *Лут урт абас реиҳәеит: «Арт, сара сысасцәа роуп. Сшәыҳәоит рҷаҵхьа сышәмырҵхашьан» ҳәа.*

69- *Аллаҳ шәицәшәа, сара ахьымзҷ сышәмырган!»*

70- *«Ҳарт, атәымуаа рыхьчара уеалаумырхәын ҳәа удҳамӷазази?» ҳәа иӷаҟьеит.*

71- *Лут: «Абарт сыҵҳацәа роуп, кыр шәгәы итазар (урт ҭнра ижәга)», иҳәеит.*

72- *(Уа сҵааимбар!) Уара умсааит, урт, арыжәтә иашьны иҟарӷара рзымдыруа иҟан.*

73- *Аӷыхәтәаны, амра агыламтаз игәытҟьагаз уи абжьыцәгьа урт ааннакылеит.*

74- *Ашьтахьгьы ртәыла хылагәыла ииааҳарҳәит, ихаҳәхьаз анышәгәал рзаҳаруит.*

75- *Ҳәарада, еилызкааua рзы, абри аҟны иагьа адыргақәеи аӷатәхәқәеи ыҟоуп.*

76- *Урт ақьаҵтажәқәа, мҭак аганаҷы абыржәгьы игылоуп.*

77- *Уи аҟны азхаӷаҭцәа рзы аӷатәхәы ыҟоуп.*

78- *Еиқье инхо ажәлар иӷабыргыӷәҟьаны игәымбылцьбаҭцәаақәаз ракәын.*

79- *Ҳара урт, ирыхәтаз иақәҳаршәеит. Арт аҭқалақькгьы, ииарту мҭак иаҵнуп.*

80- *Иӷабыргыӷәҟьаны, Ҳицьр ажәларгьы рҵааимбар амцҳәара идыркылеит.*

81- *Ҳара урт, ҳажәаҵҟарақәа рзынаҳашьтзаргьы, иазхьамҵшит.*

82- *Ашьхақәа рҷы, дара рзы ишәартҵадараны иахьырыҵхьазоз аҭнқәа дыргыларц итыржаауан.*

83- *Шьыжьык, уртгьы ииалырҟьаны игәытҟьагаз уи абжьы иианнакылеит.*

84- *Идырҳахьаз амазарагьы, рылшарақәагьы цьаргьы ирмыхәеит.*

85- *Ҳара, ажәҭанқәеи адгьыли, насгьы абарт рыбжьара иҟоу зегьы баша акәымкәа, хыкәкык инақәыршәаны, зегьы ртып аҟны, аӷабрг иадҳәалоу шьақәгылашьак ала иаҳшеит. Хымҵада, акаамет амшгьы ааираны иҟоуп. Ус анакәха, уара ауааҵсыра еилкаарала урызнеи.*

86- *Ҳәарада, уара унцәа, дҳаракзоуп, зеиҵш дыҟам ашаҭы иоуп, насгьы зегьы ишахәтаӷәҟьоу издыруа иоуп.*

87- *Иашаӷәкьаны ҳара, лассы-лассы иеитӡаҳәатәу ажәаӡкарақәа быжьбеи, хьзи-ӡшеи змоу Аҟәырҟани уаҳӡеит.*

88- *Азхамӷаԥцәа рыбжьара гәыӡԥык, ираҳӡаз адунеитә мазара улаӡш адымхалааит! Уи амшала умхьаан, насгьы азхаӷаԥцәа лыӡхала урызныҟәа!*

89- *«Ҳәарада, сара иаартыӷәкьаны сыгәеынӷаԥуп» ҳәа раҳәа.*

90- *Ажәакала, ҳара, (Аҟәырҟан) хәӡала иааиԥшаны иеиҿазыргыло агәаҟра рзылбааҳгеит.*

91- *Урт, Аҟәырҟан еытӡ-еытӡ иеиԥызшо роуп.*

92- *Унцәаиныс, иҟарӷаӷәаз рымшала,*

93- *Ҳара урт зегьы ҳразӷаараны ҳаҟоуп.*

94- *Уара, дӷас иумоу ааартны ирзеитӡаҳәа, Аллаҳ иваҟәылара аӡшьызго урызхьамӡшын.*

95- *Урт аӷәылхыԥцәа рҿаӡхьа, ҳара ҳузхоит.*

96- *Аллаҳ дышрымоу, даҿа нцәахәык дышьтызхыз ракәзар, ӡхьаҟа иеилыркаараны иҟоуп!*

97- *Ражәаӷәа рымшала угәы шеиӷахо ҳдыруеит.*

98- *Амала, уара, унцәа арехәаӡхьызӷәа рыла ихьз ырҳаракны, уеитӡаны, уимӷахырхәа!*

99- *Хырӡашьа змам (аӡсра) ааиаанза, унцәа уиашьапкла!*

16. Наҳл - Ашьхыцӷәа

Иаҳзылӡхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Аллаҳ идӷа хымӡада инагзахоит. Ус анакәха, уи арласра шәахымыццакын. Аллаҳ иваҟәыларазы урт иаӡшьыргаӷәаз кырза дырцәыхароуп, дҳаракзоуп.*

2- *Аллаҳ иуааӡсыра рахьтә иажәаӡкара иззитӡаху ирзнаргарц азы амаалыӷьцәа лбаашьтны, абри аԥыза адӷа ритоит: «Сара сыда анцәа дшыҟам ала сыуаажәлар ргәырҿанышәӷа, насгьы, сара мацара шәсыцәшәа» ҳәа.*

3- *Уи, ажәԥанӷәеи адгьыли хыкәкык инаӷәыршәаны, аиаша иадҳәаланы ишеит. Уи, ивадырҟәылаӷәаз дырҟәыгоуп.*

4- *Уи, ауаԥӡсы цәыкәбарк далихит, амала уи иаартыӷәкьаны инцәа диаҕахеит.*

5- *Зжьы шәфо аҿсасеи ашьамаҟеи уи ишеит. Урҭ рыҟны шәзырҿхаша, насгьы иҵегьы ишәыхәартҭахаша ыҟоуп. Урҭ чыссгьы шәхы иашәырхәалоит.*
6- *Урҭ ахәылбыҽеха рхыбрахь иааганы, ашьыжь рҳәыртҭаҷәа рахь ианкашәцо ҽакала гәахәак алышәхуеит.*
7- *Артҭ арахәҷәа, шәара ҵьабаала ҭыҵк ашҟа инажәгаша шәеиадарҷәа еитҭаргоит. Ҳәарада, шәынцәа кырза дҟәымшәышәуп, кырзагьы дрыцҳашьаҽуп.*
8- *Шәрыҷәтәарҵ, насгьы рыҵшзара шәгәы иахәарҵ азы аҽҷәеи, агәыжьҷәеи, аҽадҷәеи ишеит. Уи ишахьеит шәара ишәзымдыруа акыр, макьана иагьа ишараны дыҟоуп.*
9- *Амҽа иаша зтәу Аллаҳ иоуп. Амҽа иаша шыҟоу еиҵш, ихәахәоу амҽагьы ыҟоуп. Аллаҳ игәаҵхандаз зегьы амҽа иашахь шәкылигон.*
10- *Ажәҽан аҟынтә азы шәзылазышьҭуа уи иоуп. Уи, шәхазы азыржәтә шыҟоугьы, шәырахәҷәа злашәырҳәыша аҵиаақәагьы убри ала иеизҳауеит.*
11- *Аллаҳ, убри азала, шәара шәзы, аҵиаақәеи, азетынтрақәеи, ахәырматрақәеи, азахәатрақәеи, иеиуеиҵшым ашәырҷәеи иеизирҳауеит. Абри аҟны ихәыцуа жәларык рзы кырзҵазкуа аҵатәхәҷәа ыҟоуп.*
12- *Уи, аҵхи амши, амреи амзеи шәмаҵура иазикит; аеҵәаҷәагьы зегьы иара идҵала иныҟәоит. Абри аҟны зыхшыҽ зхы иазырхәауа жәларык рзы кырзҵазкуа аҵатәхәҷәа ыҟоуп.*
13- *Шәара шәзы иеиуеиҵшым аҵшашҷәа рыманы адгьыл аҟынтә изызҳауа ашәтҷәа ишеит, убартҭ рҟынгьы ихәыцуа жәларык рзы идуззоу аҵатәхәҷәа ыҟоуп.*
14- *Зжьы шәфо (аҿсыз), ишәыҟәнышәҵо (абырлашҷәа) ҭыжәгарҵ азы амшын шәмаҵура иазызкызгьы Иара иоуп. Аҷбаҷәа амшын аҟны азы наҟ-ааҟ еиҽшаны ишцо жәбоит, абригьы уи иатәәашьара шәаҵанакырҵ, насгьы иара шәихатәабурҵ азыҳәан ауп.*
15- *Шәартҭ шәамырхыцхыцырҵ азы, адгьыл ашьаҟаҷәа (ашьхаҷәа) аирсит; шәхырхартҭаҷәагьы шәыҵшааларҵ азы азиасҷәеи амҽаҷәеи шәзаҵиҵеит.*
16- *Шәымҽа аҵшааразы уи еиҵш иагьа дыргаҷәа шәзыҟаиҵеит; уртҭ, аеҵәаҷәа рылагьы рымҽа рыҵшаауеит, рхырхартҭа ылырхуеит.*
17- *Ус анакәха, абас шәназхәыц; изшази (Аллаҳ), акымзарак ззымшази (аныхабаҟаҷәа) иеиҵшхома? Абыржәгьы шәазымхәыцзои?*
18- *Аллаҳ иатәәашьарақәа иагьа ишәыҵхьазргьы шәзахьзарым. Аллаҳ иҵабыргыҵәҟьаны кырза данажьҽуп, дааразa дрыцҳашьаҽуп.*
19- *Аллаҳ ишәмырзогьы ишәырзогьы идыруеит.*
20- *Урҭ зымҵахырхәаҷәо акымзарак рызшазом Аллаҳ ида. Избанзар дара рхатҭаҷәа ишоу роуп.*
21- *Урҭ ибзоу ракәзам, иҵсҷәоу роуп; еитҭах ианыбзахашагьы рыздыруам.*
22- *Шәара шәынцәа иазәу иоуп. Нарцәы азхазымҵо ракәзар, урҭ рыгәҷәа мапкра иазкуп; рхатҭаҷәагьы рыҽхарззаланы иныҟәо роуп.*
23- *Хымҵада, Аллаҳ урҭ ирзогьы идмырзогьы идыруеит. Уи, аҽхарззалаҽцәа бзиа ибазом.*

24- *Урҭ, «Шәынцәа илбааигазеи?» ҳәа иаразӷаалак: «Уи – ажәытәтәи ажәларқәа рлакәқәа роуп!» ҳәа аҭак ҟарӷоит.*
25- *Аӷыхәтааны, акаамеҭ амш аҽны дара ргәырҧсаҟәа инагзаны ишрыдло еиҧш, амдырра ала имҩахырҟьаз ауаа ргәырҧсаҟәа рҟынтәгьы хәҭак рыдлараны иҟоуп. Ииашаӷәкьаны, шаҟа аидара бааҧсузеи урҭ изӷало!*
26- *Урҭ раҧхьа имҩасҟәазгьы ашьаҵхәаҟәа ыҟәдыргылахьан, аха Аллаҳ урҭ рыргыларҭаҟәа руасхырҟәа рҟынтә иӷжәаны, рхыбҟәагьы рхы иҭаирҧеит. Ари агәаҟраҟәа, урҭ зынза ргәы ахьазымҩоз аганала ирзааит.*
27- *Нас, акаамеҭ амш аҽны, Аллаҳгьы урҭ ахьымзӡ дырганы абас реиҳәашт: «Иабаҟоу зымшала азхаӷаҩцәа аиӡара ззыжәуаз сываҟәылаҩцәа?!» Адырра зауз ауаа абас рҳәоит: «Иахьа, ахьымзӡи ацәгьареи, ҳәарада, мапкыҩцәа ирызкуп!»*
28- *Амаалыҟьцәа, азхамӷаҩцәа рнапала рхы шдыргәаҟуа рыҧсҟәа рхырхуеит. Урҭгьы агәаҟра аныр6алак: «Ҳара иарбанзаалак цәгьарак ҟаҳамӷеит» ҳәа рхы ларҟәны рнапҟәа иҩахоит. «Маҧ! Аллаҳ иҟашәӷаҟәаз ибзиазаны идыруеит!»*
29- *«Ус анакәха, зыҩныӷҟа наунагза шәахьҭынхаша ҵьаҳаным агәашәҟәа рҟынтә шәҭал! Аҽхарззалаҩцәа рӷыхәтәа шаҟа ицәгьозеи!»*
30- *Аллаҳ иҽагылара зҽацәызыхьчаз: «Шәынцәа илбааигазеи?» ҳәа иаразӷаалак: «Абзиара ҳзылбааигеит!» рҳәоит. Абри адунеи аҟны абзиара ҟазӷаз, алӷшәа бзиа рҧеиҧшуп. Нарцәытәи атәыла акәзар, еиҳагьы ибзиоуп. Аллаҳ иҽагылара зҽацәызыхьчаз ртәыла шаҟа иҧшзоузеи!»*
31- *Иахьҭалаз аҭыҧ, зыӷаҟа азиасҟәа ахьлеиуа аднтәи ҵьанатҟәа роуп; урҭ уаҟа ииаартҭаху ирҟәитҭуп. Аллаҳ азхаӷаҩцәа абас аҳамҭа ратәеишьоит.*
32- *Урҭ ауаа, амаалыҟьцәа имыргәаҟкәа рыҧсы рхыхны: «Абзиара шәымаз; шәхымҩаҧгашьа иалӷшәаны ҵьанатҭ шәҭал!» ҳәа ззырҳәаша ауаа роуп.*
33- *Уи мапкыҩцәа, амаалыҟьцәа рызнеиреи, анцәа идӷа рызнеиреи рыда даҽеакы иазыҧшума? Урҭ раҧхьатәиҟәагьы абас акәын рхы шымҩаҧыргоз. Аллаҳ урҭ ирыхәҭамкәа дырзымныҟәеит, амала рхатҭаҟәа рхы дыргәаҟит.*
34- *Аӷыхәтәан, рыцәгьарақәа еиҭах дара ирыхьзеит, аӷәы злырхуазгьы иааины урҭ инарыкәшеит.*
35- *Аллаҳ иваҟәылара аҧшьгаҩцәа убас рҳәеит: «Аллаҳ иҭаххандаз, ҳхатҭаҟәагьы ҳазхылӷызгьы иара ида даҽеазәы ҳимӷахырхәомызт. Уи идӷа ыҟамкәа акымзаракгьы иаҟәнамганы иаҳзыҧхьазарымызт!» Урҭ раҧхьатәиҟәагьы абас ауп рхы шымҩаҧыргоз. Аҧааимбарцәа рыдӷа, рнапы иану ииартны аитаҳәарада уаҳа даҽеакы акәзам.*
36- *Ииашаӷәкьаны ҳара, жәларыцыҧхьаза: «Аллаҳ шәимӷахырхәа, ирҩашьоу анцәаахәҟәа шәеырцәышәыхьча» ҳәа разҳәаша цҳаражәҳәаҩык дырзынаҳашьҭит. Урҭ рыхәҭак, Аллаҳ амҩа иашахь икылигеит, рыхәҭак ракәзар, амҩахҟьара рлахьынӷахеит. Адгьылтәыла*

шәнакәшаны, иашоу адин маҧ ацәызкыз рӷыхәтәа зеиҧшрахаз шәнахәаҧш!

37- *(Уа сҧааимбар!) Уара, урҭ амҩа иашахь рхы дырхарҵ гәыкала иуҭаххаргьы, Аллаҳ имҩахиҟьаз ауаҩы, азәгьы алашарахь дизкылгом. Урҭ зынза ацхырааҩцәаагьы роузом.*

38- *Урҭ, иҧсхьоу азәы ирбзара Аллаҳ ишилымшо ҳәа ҕәҕәала иқәхьеит. Маҧ! Ари Аллаҳ ҷыдала ихахьы иигаз иажәа ауп, аха ауааҧсыра реиҳараҩык ирыздыруам.*

39- *Аллаҳ убри амшала, гәыҩбарас ирымоу рзеиҭаҳәаны, маҧкыҩцәа ишымцҳәаҩцәоу рхаҭақәа иеилыркаарҵ азы (рыҧсы рхеиӷоит).*

40- *Ҳара, акы ҟаларҵ анаҳҭаххалак, ҳажәа: «Уҟала!» аҳәара мацароуп. Иаразнак иааҟалоит.*

41- *Агәаҟра изыҟәшәаз ашьҭахь, рҭыҧқәа ирхыӷны ахӷәарагьы иаҟәшәаз ауааҧсыра ракәзар, урҭ, абри адунеи аҟны хымҧада ҭыҧ ҧшзак аҟны инҳархоит. Амала ирдыруандаз, нарцәытәи рҳамҭа, еиҳагьы ишеиҕьхо!*

42- *Урҭ ауадаҩрақәа чҳаны, Анцәа иқәгәыҕыз ауаа роуп.*

43- *Уара уаҧхьагьы, ҳажәаҧҟарақәа зыӷаххәаҟәаз рыда азәгьы ҧааимбарс днаҳмышьҭзеит. Ишәзымдыруазар, адырра змоу шәразӷаа.*

44- *Урҭ, иаарту аршаҳатҭгақәеи иҧшьоу аҩырақәеи рыла инаҳашьҭит. Ауааҧсыра ирзынаҳашьҭыз рзеиҭауҳәарҵ, насгьы иазхәыцны иеилыркаарҵ азы, абри ашәҟәы узылбааҳгеит.*

45- *Уажәы, ацәгьаршра иаҷу ауаа, Аллаҳ урҭ адгьыл аӷа ишыӷаимыргыло, мамзаргьы зынза иахьазыҧшым ала гәаҟрак ишаҟәимыршәо ҳәа агәыҕра рымоума?*

46- *Мамзаргьы, рҩырҧагьа ишыҟоу, Аллаҳ ааалырҟьаны иаҟәикрым ҳәа игәыҕуама? Урҭ, абри аҩыза аус аанкылшьа рымазам.*

47- *Мамзаргьы, ргәы ашәарҭа аӷаӷаны ашьшьыҳәа ирыгырхо, Аллаҳ ахьырхәара ишаҟәимыршәо ала агәыҕра рымоума? Ҳәарада, шәара шәынцәа, кырза дгәыбзыҕуп, кырзагьы дрыцҳашьаҩуп.*

48- *Аллаҳ ишамҭақәа рымбазои? Урҭ, рышәшьырақәа Аллаҳ идӷа аҷаҧхьа ихырхәаны арҕьарахьи армарахьи инаҳәы-ааҳәуа, рҩырмашьцаны асаара рыҩекарыжьуеит.*

49- *Ажәаҩанқәеи адгьыли рыҟны ҧсы зханы иҟоу зегьы, насгьы амаалықьцәа, рхы иахҧагьамкәа Аллаҳ иҷаҧхьа асаара ихырхәоит.*

50- *Урҭ, зегьы раасҭа иҳаракзоу Рынцәа ицәшәоит, ирыдӷоу нарыгзоит.*

51- *Аллаҳ урҭ убас рыдиӷеит: «Ҩ-нцәак шәыдшәымкылан. Ижәдыруазааит, Анцәа дазәуп. Ус анакәха, сара мацара шәсыцәшәа!»*

52- *Ажәаҩанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Иара итәуп. Хьаҳәа-ҧаҳәада уи мацара иҳәатәы хаӷатәуп. Жәҩантәылақәагьы уи иҳәатәхаӷарала ишьақәгылоуп. Абас ишыҟоугьы, Аллаҳ ида даҩеазәы шәицәшәоума?*

53- *Ишәымоу абзиарақәа зегьы Аллаҳ иҟынтә ауп. Уи адагьы гәаҟрак шәанақәшәалакгьы, шәзыҳәо иара мацара иоуп.*

54- *Амала, Аллаҳ агәаҟра шәанацәихьчалак, шәыбжьара ҧытҩык, иаразнак уи иваҟәылара аҧшьгара рҩеазыркуеит.*

55- *Усҟан, дара ирацәаҳшьаҟәаз ачарҳәара рзыруеит. Ус анакәха, макьаназы ишәфала-ишәыжәла; амала абартҟәа закәу лассы еилышәкааранe шәыҟоуп.*
56- *Урҭ ирацәаҳшьаҟәаз рҟынтә, изызку рхатәаҟәагьы ирзымдыруа (аныхабаҟаҟәа ирызкны) рыхәҭаа рзалырхуеит. Аллаҳиныс, абри иаԥшьыжәгаҟәаз рымшала, хымԥада шәҿахәы шәҿырхраны шәыҟоуп.*
57- *Урҭ, (Ҟалаша змам ала): «Аҭыԥхацәа Аллаҳ итәуп» рҳәоит. Иргәаԥхаҟәазгьы (аԥацәа) рхы иаҟәнадыргоит.*
58- *Урҭ рыбжьара азәы, хшараны аҭыԥха гәырҕьаҿхәашас данрыртәалак, ргәы ԥжәаны рхаҿы еиҟәаҵәаза иҟалоит.*
59- *Абри агәырҕьаҿхәаша (дара ртәала) иахьыцәгьоу азы, ауаа рҟынтә ирҵәахуеит. Ужәы иҟаиҵари? Дара ртәала изыҟәшәаз ахьымзҭ чҳаны, уи арыцҳа дааныркыларыма, мамзаргьы анышә дартәарыма? Шәахәааԥши (аԥеи аԥҳаи реилыхрала), рызбареи рҵаси шаҟа ицәгьоу!*
60- *Ахьыз цәгьаҟәа ахҵара нарцәы азхазымҵо ауаа ирҟазшьоуп. Аллаҳ иакәзар, иреиҳазоу ахьызҟәа иҟәнагоуп. Уи дҳаракзоуп, амчраҵәкьа иаҟәитӡ иоуп, дҟәыҕазоуп, ахьз-аԥша змоу иоуп.*
61- *Аллаҳ ауааԥсыра, рыҟәнымгаҟәа рзы иаразнак ахьырхәара иаҟәиршәозҭгьы, адгьылтәылаҟны ԥсы зхоу ҳәа акагьы аанижьуамызт. Аха, урҭ ҿхәарак аҟынза араҕара ритоит. Аха, ирзыԥҵәоу аамҭа анааилак, аамҭацкгьы ирзахырԥом, иагьырзааигәатәуам.*
62- *Иргәамԥхаҟәо, рхы иаҟәнадмыргаҟәо зегьы Аллаҳ ихарартәуеит. Иреиҕьзоу алҵшәаҟәа дара ирыбзоуроушәа амцҳәара иаҿуп. Ҳәарада, урҭ рзы иҟоу амца мацароуп, уахь иагьалажьхоит.*
63- *Аллаҳиныс, уара уаԥхьагьы иеиуеиԥшым ажәларкәа ацҳаражәҳәаҽцәа рзынаҳашьҭит; амала, аҽыстәа уи ажәларкәа иҟарҵаз аусҟәа (иазхамҵаҽцәахарц азы) ирԥшзеит. Уи аҽстәа, иахьагьы убас иҟоу ауаа хылаԥшҽыс дрымоуп. Аха урҭ рзы игәыҭҟьагоу гәаҟрак ыҟоуп.*
64- *Абри ашәкәы, азхаҵаҽцәа аҿеиҽшара иахьаҟәшәаз азҵаарақәа рзеитӡоуҳәарц азы, насгьы иазхаҵаҽцәоу жәларык рзы мҽаҟәҵаганы, илԥханы иҟалааит ҳәа иузылбааҳгеит.*
65- *Аллаҳ, ажәҽан аҟынтә азы лбаашьҭны, уи ала иԥсхьоу адгьыл аԥсы ахаиҵоит. Ҳәарада, абри аҟны азырҽышьа здыруа жәларык рзы иаарту аҵатәхәы ыҟоуп.*
66- *Ҳәарада, ахш змышәхуа арахәҟәа рҟынгьы, шәара шәзы аҵатәхә ду ыҟоуп. Ҳара урҭ, ркьатеии ршьеи рыбжьара иҟоу ирылхны, мариала илбаажәдо ахш цқьа шәҳаржәуеит.*
67- *Ахәырмаҵлаҟәеи азахәаҟәеи раалыҵҟәа рҟынтә арыжәтәи, ибзиоу афатәҟәеи рылшәхуеит. Абри аҟны зыхшыҽ зхы иазырхәо ауаа рзы иаарту аршаҳатга ыҟоуп.*
68- *Нас, унцәа ашьхыц абас аҵеиҳәеит: «Ашьхаҟәа рҟыны, аҵлаҟәа рҟыны, ауааԥсыра идыргыло аҟьалаҟәа рҟыны ахыбраҟәа ылх.*
69- *Насгьы иеиуеиԥшым ашәырҟәа рҟынтә ифала; Анцәа иузаԥиҵаз азакәанҟәа урыҟәныҟәаны, уи иузалихыз амҽала уцала!» Урҭ рыҽныҵҟа*

рҟынтә иеиуеиԥшым аԥштәыҟаа змоу ацха ылх. Уи, ауааԥсыра ргәабзиаразы ихәартԥоуп. Абри аҟынгьы ихәыцуа жәларык рзы иаарту ршаҳатԥгак ыҟоуп.

70- *Шәартԥ Аллаҳ шәишеит, нас шәыԥсы шәхихраны дыҟоуп. Шәыбжьара, зегьы шырдыруагьы уаҳа акгьы рзымдыруа иажәны, неихыркәа рымамкәа иҟалаанза аԥсынӷыра ду зитԥашагьы ҟалашт. Ҳәарада, Аллаҳ адырреи амчреи дрыԥәитԥуп.*

71- *Аллаҳ, шәыбжьара ԥытԥык, еиҳа аразҟы ратԥәеишьеит. Абас меигзарахда аразҟы затԥәашьаԥәоу, уртԥ, рнапаӷаҟа иҟоу ауаагьы ирызшаны, еиҟарахар ртԥахым. Абас ишыҟоугьы, Аллаҳ иритԥаз аразҟы мап ацәыркуама?*

72- *Аллаҳ, шәартԥ ишәеиԥшу ахатәԥызцәа ишеит, шәхатәԥызцәа рҟынтәгьы шәара шәзы аԥацәеи амотԥацәеи ишеит; насгьы ицԥьоу афатәԥәа шәатԥәеишьеит. Уртԥ, абыржәгьы амц азхаӷаны, Аллаҳ иратԥәеишьаз мап ацәыркуама?*

73- *Аллаҳ дааныжьны, дара рзы ажәԥанԥәа рҟынтәгьы, адгьыл аҟынтәгьы разҟык рзаагара злымшо (аныхабаҟԥәа) ирымӷахырхәоума?*

74- *Аллаҳ изкны аҽырԥшԥәа раагара шәаҟәыӷ. Избанзар, аӷабырг здыруа Аллаҳ иоуп, шәартԥ ишәыздырам.*

75- *Аллаҳ, акагьы имчымкәа тәыс иҟоу уаԥыки, аразҟы бзиа затԥәаҳшьахьоуи, насгьы убартԥ рҟынтәгьы мазалеи, аргамеи иныхзуа ауаԥы ҽырԥшыс ишәзааигоит: Абартԥ ауаа еиҟарахоума? Арехәаԥхьызԥәа Аллаҳ мацара изкуп, аха уртԥ реиҳараԥык абри рыздыруам.*

76- *Еитԥах, Аллаҳ абас ԥыцьа ҽырԥшыс ишәзааигоит: Руазәк дҽаҳауп, акгьы злымшо иоуп, иԥшәма ԥьабаас димоуп, дахьдәыԥәиӷалак ихәартԥоу лӷшәак ала дзыхынҳәуам. Уажәы, абас азәы ила, аиашеи аӷабырги здыруа, насгьы иарбан усзаалак аҽы ишахәтԥоу ахылаԥшра азызуа ауаԥи зеиҟарахоума?*

77- *Ажәԥанԥәеи адгьыли ирыӷоу амазԥәа ирыԥәитԥу Аллаҳ мацара иоуп. Акаамет аҟаларагьы (Аллаҳ имчра аҽаԥхьа) лацәҟәысрак, мамзаргьы еиҳа еиӷаны аамтԥак аԥныӷҟа имԥаԥысуеит. Ҳәарада, Аллаҳ зегьы имч рыԥәхоит.*

78- *Шәартԥ, акымзарак шәзымдыруа шәшыҟаз, Аллаҳ шәанацәа рымгәартԥәԥәа шәыртԥыганы; Иара ицьышәшьаларц азы алымҳәԥәеи, аблԥәеи, агәԥәеи шәатԥәеишьеит.*

79- *Ажәԥан аӷаҟа Аллаҳ идӷа аҽаԥхьа ихырхәаны иԥыруа аԥсаатә рымбазои? Уртԥ, уа, Аллаҳ ида даҽеазәы изкзом. Ҳәарада, абри аҟны иазхаӷаԥу жәларык рзы аӷатәхәԥәа ыҟоуп.*

80- *Аллаҳ, тынч нхартԥас, насгьы ԥсшьартԥас ишәымазарц азы аԥнԥәа шәзыҟаиӷеит; шәырахәԥәа рцәԥәа ирылхны, шәныҟәарԥәа рҽы, мамзаргьы аамтԥала шәахьынхаша атԥыԥәа рыҟны шәхы иашәырхәарц азы, зеитԥагара мариоу ахыӷакыртԥәԥеи, уртԥ рхәыц ирылхны ахашәалахәы алышәхырц азы иҟашәӷо аматԥәарԥәеи амаругаԥәеи шәатԥәеишьеит.*

81- *Аллаҳ, иишаз рҟынтә шәартԥ ашәшьыра тԥыԥәа шәзаԥиӷеит, ашьхаԥәа рҽы ахыӷакыртԥәԥәа шәзаԥиӷеит; ашоураи ахьтеи шәырцәызыхьчо*

аматәаҟәаи, аибашьраҽы аҕа шәицәызыхьчо акәылҭы ачаԥашьа шәатәеишьеит. Аллаҳ, зегьрыла иҳәатәы азхашәӡарц азы иатәашьарақәа абас ихартәааны ишәзаԥиӡоит.

82- *(Уа сԥааимбар!) Абас ишыҟоугьы, уртӡ уара иузхьамԥшыр, уинахыс уара иузкашәо, ааартыӡәҟьаны аитәаҳәароуп.*

83- *Уртӡ, Аллаҳ иатәашьарақәа рдыруеит, аха убас ишыҟоугьы, мап ацәыркуеит. Уртӡ реиҳарԥык имапкыԥцәоуп!*

84- *Аамтӡа ааины, жәларыцыԥхьаза шаҳатӡк данрылаҳҳуа амш аҽны, уртӡ атәамзаара ашьтәаӡахагьы рытәахазом, атәамзаара шьтәарӡарцгьы ираҳәахазом.*

85- *Уртӡ агәымбылцьбаԥцәа, агәаҟра анырбалак иаадырԥшуа ахьхәра, дара рахьырхәра иагнархазом, аҽҳәарагьы рытәахазом.*

86- *Аллаҳ ивақәылара аԥшьгаԥцәа, уи ивадырҟәылақәаз анырбалак: «Уа ҳанцәа! Абартӡ иубо, уара уааныжьны ҳзымӡахырхәақәоз роуп!» ҳәа рыгха еитәарҳәоит. Амала, Аллаҳ ивадырҟәылақәозгьы: «Шәартӡ иӡабыргыӡәҟьаны шәымцҳәаԥцәоуп» ҳәа ирыхәтәоу атәак рыртәоит.*

87- *Даргьы уажәшьтӡа иртәахы иртәахым, Аллаҳ имчра иамӡахырхәоит; иаԥшьыргаз ирԥашьоу рынцәахәқәа ракәзар, рхала иааныжьны рҽырзоит.*

88- *Рхатәақәа ахьмапкыԥцәаҟәоу азмырхакәа, ауааԥсыра Аллаҳ имԥа ашҟа рнеирагьы иаԥырхагахаз ыҟами, убартӡ рыцәгьаршрақәа рымшала, изыҟәшәараны иҟоу ргәаҟра аҟара иацаҳӡоит.*

89- *Уи амш, жәларыцыԥхьаза шаҳатӡк дрылаҳҳуеит; уаргьы убартӡ зегьы шаҳатӡс урзыҟаҳӡоит. Уара, абри ашәҟәы, зӡаарацыԥхьаза аиаша рзеитәаҳәаразы мԥақәӡагас, алашареи алԥхеи ируасхырхарц, насгьы Аллаҳ гәык ала зыҽеидызҳәалаз рзыҳәангьы игәырҷьаҽеҳәашахарц иузылбааҳгеит.*

90- *Хымԥада, Аллаҳ, аиашареи, абзиареи, атәынхацәа ацхыраара рытәареи шәыдиӡоит; аԥхамшьареи, ацәгьареи, ахырҟьареи мап рцәышәкырцгьы ишәыдиӡоит. Уи, шәазхәыцны алкаа ҟашәӡарц дшәылабжьоит.*

91- *Ажәа анышаҭилак, Аллаҳ ишәтаз шәажәа нашәыгза; Аллаҳ хәдақәӡаԥыс дҟаӡаны, ишьақәшәырҷәҷәаз шәажәақәа шәрыҷрамгылан.*
Ишәхашәмырштӡын, Аллаҳ шәызҿу зегьы идыруеит.

92- *Гәыԥк, еиҳа амч рымоуп ҳәа, шәажәа имчыдоу ирԥырхагахаратәы иԥсахны, аласа анылхаха ашьтәахь, икәыкәны ишьтәаӡаны зус ԥхастәазтәыз аԥҳәыс шәылмеиԥшхан. Аллаҳ, абри ала шәара шәԥишәоит. Насгьы уи, еимактәыс ишәоуз азӡаара иазку аӡабырг, акаамет аҭ аҽны хымԥада ишәзеитәеиҳәараны дыҟоуп.*

93- *Аллаҳ итәаххандаз, хымԥада, шәартӡ зегьы иазхаӡаԥцәоу жәларыкны шәҟаиӡон. Амала уи, изитәаху амԥахҟьара дақәитәитәуеит, изитәахугьы амԥа иашахь дкылигоит. Иҟашәӡақәаз рзы, хымԥада, шәҽахәы шәҽырхуеит.*

94- *Шәыҟарақәа, шәыбҷгаракәа шәыбжьаратәи аибажьарақәа рзы хархәагас иҟашәымӡан! Мамзар шәшьапы иҷәҷәаза шәшыҟәгылоу шәлыҟәҟьаны, Аллаҳ имԥа шәахьымԥахҟьаз азгьы ацәгьара агьама жәбоит, уи ада (нарцәгьы) агәаҟра ҷәҷәа шәԥеиԥшхоит.*

95- *Аллаҳ ишәҭаз ажәа, амаҵ азы (адунеитә ҭахрақәа рзы) ишәмыԥсахын! Аллаҳ иҽаԥхьа иҟоу аԥсаԥа шәара еиҳа ишәзеиҒьуп.*

96- *Шәарҭ шәнапаҽы иҟоу нышәхуеит, аха Аллаҳ иҟны иҟоу нӷәара ақәзам. Ҳәарада, изычҳаз, иреиҒьзоу ала аҳамҭақәа ратәаҳшьоит.*

97- *Дхаӷазааит, дыԥхәысзааит, дарбанзаалак адунеии нарцәи рзы ихәарҭоу аусҟәа назыгзаз, хымԥада, ҳара уи иԥшзоу ԥсҭазаарак ианаҳшьоит. Абас зхы мҩаԥызгаз ауаа рҳамҭақәагьы, иҟарӷаз аусҟәа инарыҟәыршәаны иреиҒьзоу раҳҭоит.*

98- *Ус анакәха, Аҟәырҟан уанаԥхьаша аамҭазы иԥхарсу уи аҩсҭаа иҟынтә ахыхьчаразы Аллаҳ уеимӷакы!*

99- *Ийӷабыргыӷәкьаны, иазхаӷаҩцәаны Рынцәа иқәгәыҒыз ауаа рҽаԥхьа аҩсҭаа илшо ҳәа акгьы ыҟазам.*

100- *Аҩсҭаа имч зыҟәхо – иара хылаԥшҩыси цхырааҩыси дыԥхьазаны, Аллаҳ иваҟәылара аԥшьызгази роуп.*

101- *Аллаҳ, ажәаԥҟарак ахатҵыԥаны даҽеа ажәаԥҟарак аныԥбааигалак (ҳәарада, Аллаҳ илбааигаша ибзиазаны идыруеит): «Уара ухы итуҳәааueит» рҳәоит. Ус акәзам, аха урҭ реиҳараҩык ирыздыруам.*

102- *Азхаӷаҩцәа ачҳара рнатап, аԥсылманцәа мҩаӷәӷагас, гәырҒьаҽҳәашас ирзыҟалап ҳәа унцәа иҟынтә ийӷабыргны, ацҟьа (Гаврил) Аҟәырҟан шуитаз ҳәа.*

103- *Ҳәарада: «Абартҟәа, уи уаҩԥсык иирӷоит» ҳәа шырҳәогьы ҳдыруеит. Аха, уи иирӷоит ҳәа ззырҳәо ибызшәа тәым бызшәоуп, Аҟәырҟан абызшәа акәзар, иаартыӷәкьаны араԥ бызшәоуп.*

104- *Аллаҳ иажәаԥҟарақәа азхазымӷақәо, Аллаҳ урҭ алашарахь икылигазом; урҭ рзы хьаала итәу гәаҟрак ыҟоуп.*

105- *Аллаҳ иажәаԥҟарақәа азхазымӷо мацара роуп абри аҩыза амцҟәа аԥшьызго, урҭ амцҳәаҩцәа рхатаԥсатақәа роуп.*

106- *Аллаҳ даназхаиӷа ашьҭахь (қәымчрала, уаҳа ԥсыхәа анимоу, дмапкыҩхазшәа зхы аазырԥшуа ида) дарбанзаалак Аллаҳ мап ицәикыр, Аллаҳ игәыԥжәара убартҭ ирыҟәуп, урҭ рзы иҒәҒәазоу агәаҟра ыҟоуп.*

107- *Урҭ адунеитә ԥсҭазаара нарцәы аасҭа иахьеиҒьаршьаз азыҳәан ауп. Аллаҳ азхамӷаҩцәа алашарахь икылигом.*

108- *Артҭ, Аллаҳ зыгәҟәеи, злымҳаҟәеи, зыблаҟәеи ишәаҳаз ауаа роуп; амдырра итагылаӷәкьоу убартҭ роуп.*

109- *Ҳәарада, нарцәы зцәызраны иҟоугьы дара роуп.*

110- *Абас ишыҟоугьы, уара унцәа, агәаҟраҟәа рыла иԥышәаны, зҭыԥҟәа рҟынтә ихырӷәаз, аха уи ашьҭахьгьы ичҳаны ихандеиз рзы дыцхырааҩуп; абартҟәа зегьы рышьҭахь унцәа, ҳәарада, кырза иуаназыжьуа, кырзагьы урыцҳазшьауа иоуп.*

111- *Уи амш анааилак рхы ахьчара иашьҭалоит, зегьы иҟарӷаз ацымхәра роуеит, азәымзар азәгьы ҟәнымгак дақәшәазом.*

112- *Аллаҳ ҟалаҟьк ҽырԥшыс ишәитоит: Ари ақалаҟь, ишәартәдаран, итынчран; ган рацәала аразҟы азааиуан. Ус ишыҟаз, ауааԥсыра Аллаҳ*

ирацәеишьаз аразҟы ачарҳәара азыруит. Аллаҳгьы абри амшала, урҵ ҕәҕәала амлакреи ашәарҵеи интаиргылеит.

113- *Арахь, рхаҵақәагьы ҧааимбарк дрылӷны дрызнеихьан. Аха, амцҳәара идыркылеит, убри амшалагьы риашамрақәа ишырҕыз, агәаҟра рзааин иааннакылеит.*

114- *Уажәшьҵа, Аллаҳ ишәиҵаз, иҳалалу, иҧшӡоу аразҟқәа рҟынтә ишәфала, ишәыжәла, Аллаҳ шәимӷахырхәозар, уи ишәаҵәеишьаз рызгьы иҵабуп шәҳәа.*

115- *Аллаҳ шәара, аҧсхаҧси, ашьеи, аҳәажьи, Аллаҳ ида даҽеазәы ихьзала ишьу афара шәақәиҵимтәзеит. Амала гәаҟрак шәҵагылар, аҳәаа шәахымскәа ҧсымышьҵыгак аҟара афара шәақәиҵуп. Ҳәарада, Аллаҳ кырза ишәаназыжьуа иоуп, дагьрыцҳашьаҽуп.*

116- *Шәҕы ишаҵашәо еиҧш шәцәажәааны: «Абри ҳақәиҵуп, абри ҳақәиҵзам» шәымҳәан; избанзар, абас ала Аллаҳ изкны ииашам шәҳәарҵахоит; Аллаҳ изкны иҟам ианым зҳәаз, рхы рзыргеиуам.*

117- *Урҵ адунеи аҟны идырҳаз дааразa имаҷуп, нарцәы акәзар, хьаала иҵәу гәаҟрак рзыҧшуп.*

118- *Уара иузеиҵаҳҳәаҟәаз (аҧсхаҧси, ашьеи, аҳәажьи, Аллаҳ ида даҽеазәы ихьзала ишьу), уаанза ауриацәа рызгьы мап ацәаҳкхьан. Ҳара урҵ, ақәнамга рзаҳмузеит, аха рхаҵақәа рхы иазыруит.*

119- *Иӷабыргыӷәкьаны, уара унцәа, мдыррала агәырҧса замхаҟаӷаз, аха нас аҵамзаара шьҵаӷаны зхы зыриашаз рзы дыцхырааҽуп; урҵ аҽеыриашарақәа рышьҵахь, унцәа ианажьреи илҧхеи кырза иҵбаазоуп.*

120- *Хымҧада, Ибраҳим, анцәа иазәкра шәыдызгалоз, Аллаҳ гәык ала иҳәатәы хазӷоз ҧызак иакәын, Аллаҳ иавҟәылара аҧшьгаҽцәа дреиуамызт.*

121- *Аллаҳ иаҵәашьарақәа дырхаҵабуан; избанзар, Аллаҳ уи далкааны, амҽа иашахь дирхахьан.*

122- *Ҳара уи, (Ибраҳим) адунеи аҟны абзиара иаҵәаҳшьеит; ҳәарада, уи нарцәгьы ацқьацәа дырхыҧхьазалахоит.*

123- *Насгьы уара: «Анцәа иазәкра шәыдызгалоз Ибраҳим идин удкыл. Уи, анцәа иваҟәылара аҧшьгаҽцәа дреиуамызт» ҳәа уӷаҳҳәеит.*

124- *Асабшатәи ҧсшьарамш азгәаҵара, уи иазкны аимак зыбжьалаз рзы мацара иаҵахны иҧхьазан. Унцәа, урҵ ирбжьалаз уи аимак, хымҧада дақәызбараны дыҟоуп.*

125- *Уара унцәа имҽа ашҟа ҟәыҕарала, насгьы иҧшӡоу алабжьарала ааҧхьара ҟаӷа; урҵ ажәа анрымаукуа, еиҳа иҧшӡоу ажәақәа ухы иархәа. Ҳәарада, уара унцәа имҽахҟьаз зустцәоу зегь раасҵа иеиҕьны издыруа иоуп. Уи, амҽа иашаианугьы ибзиазаны идыруеит.*

126- *Ахьырхәара иақәшәыршәар шәҵахызар, шәара ишшәызныҟәаз еиҧш шәрызныҟәа, амала ачҳара аашәырҧшыр, ижәдыруазааит, изычҳауа рзы еиҳа еиҕьуп.*

127- *Уара ичҳа! Избанзар учҳарагьы Аллаҳ иҟынтә ауп. Урҵ рзы умхьаан, иқәдыргылаз ашьацҳәақәа рымшалагьы умгәырҽан!*

128- *Избанзар, Аллаҳ, аҕәрыҧса зхы ацәыхьчаны абзиара ҟазӷо дрыцуп.*

17. Исра
(Уахынлатәи аныҟәара)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Уахык, иажәаԥҟарақәа рыхәҵак иирбарц азы итәы (Муҳаммед), Месцьид-и Ҳарам аҟынтә, зыкәша-мыкәша иԥшьаны иԥхьазоу Месцьид-и Ақса дназгаз Аллаҳ агха-ԥхақәа дырҟәыгоуп. Ийҿабыргыйҿаҟьаны Уи, зегьы збо, зегьы заҳауа иоуп.*

2- *Ҳара, Мыса ашәҟәы иҵаны, Исраил иԥацәагьы: «Сара сыда уаҳа азәгьы шәимыԛәгәыԛын» ҳәа раҳәаны, уи ашәҟәы мҩақәҿагас ирзыҟаҳҿеит.*

3- *Уа Ныҳә ицны (ҕбала) ииаҳгақәаз рхылҿыштра! Ижәдыруазааит, Ныҳә кырза иҵабуп зҳәоз уаҩԥсык иакәын.*

4- *Ҳара, ашәҟәаҟны Исраил иԥацәа абас раҳҳәахьан: «Адгьылтәыла аҟны ҩынтә ацәгьаршра аԥшьганы, шәԥагьара ҳәаак амамкәа шәхы шәыхнахшт».*

5- *Абри ацәгьаршрақәа раԥхьатәи аамҵа аҟны, зымч ҕәҕәаз ҳуааԥсыра шәыжәаҳҿеит. Артҵ аҩнқәа ирбжьаланы кәакьҵацыԥхьаза шәартҵ шәрыԥшааит, ари инагзахараны иҟаз ҳажәа акәын.*

6- *Аамҵак ашьҵахь, уртҵ рҕаԥхьа шәара шәҳараҳкит, беиаралеи, ҿеиралеи еиҳагьы амч шәаҳҵеит; шәуааажәлар рхыԥхьазарагьы еизҳарҳаит.*

7- *Абзиара ҟашәҿар, шәхазы иҟашәҿоит; ацәгьарагьы шәхазы. Аҩбатәи шәыцәгьаршра аамҵа анааигьы, шәыпату иаҕрагыланы, уаанзатәи еиԥш Беитҵул Мақдисгьы иҵаланы ааарԥыхьашәо зегьы иԥыххаа иқәҿаны ирблырц азы шәаҕацәа шәыжәаҳҿеит.*

8- *Агәыҕра ыҟоуп Анцәа шәрыцҳаишьап ҳәа. Амала еитҵах шәыцәгьаршра шәазыхынҳәыр, ҳаргьы уи аҩыза ахьырхәра еитҵа шәаԛәҳаршәоит. Ҳара, азхамҿаҩцәа рзы ҵьаҳаным, наунагзатәи бахҵаны иалаҳҳхьеит.*

9- *Ҳәарада, абри Аҟәырҟан, аиашаҿәҟьа шәанаҳәоит. Абзиара ҟазҿо азхаҿаҩцәа рзы ҳамҵа дуззак шыҟоу гәырҕьаҕеҳәаша рнатҵоит.*

10- *Нарцәы азхазымҿо ракәзар, уртҵ рзы ихьантҵазоу гәаҟрак ҳармазеит.*

11- *Абас ишыҟоугьы, ауаҩԥсы ацәгьарагьы абзиареиԥш иҵахуп. Ийҿабыргыйҿаҟьаны, ауаҩԥсы кырза дыццакцәоуп.*

12- *Ҳара, аҿхи амши идырганы иаҳшеит. Абас ала, Шәынцәа ишәатәеишьақәо шәыԥшаарц, насгьы ашыԛәсԛәа рхыԥхьазареи, аамҵа аҳасабреи жәдырырц азы, аҿх алашьцара ахыхны, амш алашара шәзааҳгеит. Ҳара, зегьы иаартыйҿаҟьаны иеитҵаҳҳәеит.*

13- *Уаҩыԥсыцыԥхьаза иҵакԥхыԛәра, иара иҟәаҟәа иқәаҳҿеит. Акаамеҵ амш аҕынгьы ауаа, ааартны раԥхьа иқәырҿаша шәҟәык рызцәыраҳгоит.*

14- *«Абыржәы ушәҟәы уаԥхьа! Иахьа ухы уақәызбарц азы, ухаҵа мацара уазхоит!»*

15- *Дарбанзаалак амҭа иаша ылызхыз – ибзиаразы илихит, имҭахҟьарзгьы ихы аҧхаста азиуит. Дарбанзаалак азәы ихара, иара ихахьы изгом. Ҳара, ҧааимбарк дырзынамышьтҟаа жәларык агәаҟра итаҳмыргылазац.*
16- *Тәылак ақәхра анатаххалак, уи, зхы иахҧагьацәахаз анапхгаҭцәа (абзиара иазку) адҿақәа раҳтоит; дара ракәзар, агәырҧса арҳара ишаҕыц иаҕызааueит. Абриалагьы, уи атәыла ақәзаара ахәтахоит, ҳаргьы, хылагәыла иааҳарҳәueит.*
17- *Ныҳә инаҭсгьы иагьа абиҧарақәа ықәаҳхит. Иуааҧсыра ргәырҧсақәа рдырреи рбареи рзы, унцәа дазхоит.*
18- *Дарбанзаалак, нарцәы дагәтасны аамтала иҟоу абри адунеи алихыр, убри ауаҭ, адунеиаҕы итаху иахьынзахтаху итаны; насгьы аҕыҧныҳәа зманы, иҧхарсу азәы иаҳасабала ҵьаҳаным далаҳажьueит.*
19- *Дарбанзаалакгьы нарцәы итахханы, зхаҿаҭык иаҳасабала уи ишақәнаго ала дхандеир, абас иҟоугьы иҵьабаа ишахәтоу ала атак иоueит.*
20- *Дарбанзаалак, (уртгьы, агьыртгьы) Анцәа иатәашьара аҟынтә ииартаху зегьы меигзарахда ираҳтоит.*
21- *Адунеи аҟны ҧытҭык ауаа, агьыртҩ ireиҧшымкәа иҳараҳкит. Ҳәарада, нарцәытәи аҭазарақәеи аиҧшымрақәеи еиҳа идуззоуп.*
22- *Аллаҳ ида даҕеа Нцәак дышьтумхын! Мамзар, аҕеыҧныҳәа зманы зымацара ииаанхаз азә уакәхоит.*
23- *Унцәа, иара мацара уимҿахырхәаны, уани уаби ибзиазаны урызныҟәарц удиҿоит. Уртҩ рыбжьара руазәы, мамзагьы рҭыцьагьы, рыҟәрахь ианнеилак, «уф!» ҳәаҿәҟьа роумҳәан! Уртҩ урмаҕьлан! Рҭыцьагьы ргәы ҟазҿаша ажәақәа раҳәала.*
24- *Уртҩ рыцҳашьарыла, уераҟаратәны урыхзызаа: «Сынцәа! Санхәыҵыз гәыразрала сшыраазаз еиҧш, уаргьы абыржәы арыцҳашьара рзаарҧшы!» ҳәа урыҟәныҳәа.*
25- *Шәыгәқәа иртоу зегьы, ибзиазаны издыруа шәынцәа иоуп. Шәыбзиахар, ижәдыруазааит, Аллаҳ иара ишҟа зхы зырхаз рзы данажьҭуп.*
26- *Атынхеи, аҕари, амҭасҭи рыхәтаа рытҩ. Аха мыцхәгьы иумҟьан.*
27- *Избанзар, абас мыцхәы иныызхуа, аҭстаа иуацәа роуп. Аҭстаагьы Анцәа иҕаҧхьа абзиара ззеилымкауа иоуп.*
28- *Уара ухатҩ уазрыцҳаны, Анцәа иатәашьара уазыҧшны уҟазаргьы, ианамуза ргәы ҟазҿаша ажәақәак раҳәа.*
29- *Укаҷбеимхан, иагьыумҟьацәан; нас аҕеыҧныҳәа зауа, зхы иазашшуа уреиуахоит.*
30- *Унцәа, иззитаху меигзарах аразҟы иатәеишьоит, иззитахугьы иразаны иитоит. Ҳәарада, Уи, иуааҧсыра зҕу идыруеит, уртҩ зегьы ишахәтоу ибоит.*
31- *Амамзаара шәацәшәаны шәхәыҵқәа шәымшьын! Ҳара уртгьы, шәаргьы шәразҟы шәахтоит. Уртҩ рышьра, ииашаҿәҟьаны гәырҧса дуззоуп.*
32- *Акалтҟьашьра ааигәара шәымнеин! Избанзар уи ҕаастоуп, даараза ихәымгоу мҭуп.*

33- *Ииашаҿаҟьаны ҽызгак амамкәа, Аллаҳ дыззыразым дшәымшьын. Аҭәы қәнамгарыла дыршыр, уи игәакьа, ашьауразы азин имоуп; амала уигьы ашьаурацҿы ақәнамгахь дахнамгааит; ҳәарада, уи, (закәанла) иахәҵоу ацхыраара иоухьеит.*
34- *Деизҳаны, ихы идыраанӡа, аеҵым имазара, уи иахьихәартҵоу аламҿакәа, шәаламкьысын. Шәажәа шәахаҿгыла; избанзар ажәа аҵакҧхықәра ацуп.*
35- *Ианышәшәо, ианышәзо, ииашаҿаҟьаны ишәаны, заны, ииашоу акапанга ала ишәкапан. Ари ирейҕьу ауп, зылҿшәагьы еиҳа иҧшӡоу ауп.*
36- *Цқьа иузымдыруа уск, уақәгәыӡны уашьҵамлан! Избанзар, улымҳа, убла, угәы, абартҵ зегьы аҵакҧхықәра рыдлоит, аҵак аҟаҿара рықәшәоит.*
37- *Адгьылтәылаҟны ухы уахҧагьаны умныҟәан! Адгьылгьы узеиԥшом, ашьхақәагьы узырхыҳәҳәом.*
38- *Абартҵкәа зегьы, Унцәа иҽаҧхьа ицәгьоуп, иаҵахым, иҧшӡам ҳәа иҧхьазақәоу роуп.*
39- *Иара абартҵ, унцәа иуҿеиҳәаз аҟәыҕарақәа роуп. Аллаҳ ида даҽа нцәак дышьҵумхын; нас аҽыҧныҳәа зманы, иҧхаҿоу азәы иаҳасабала ҵьаҳаным иҵарҿо уреиуахоит.*
40- *(Уа аварҟәылаԥцәа!) Анцәа, шәара аҧацәа шәаҵәашьаны, иара амаалықьцәа рҟынтә аҵыҧҳацәа идикылоума? Ииашаҿаҟьаны, шәартҵ дааразa ихьанҵоу ажәа шәамхаҳәоит!*
41- *Ҳара, ауааҧсыра ибзиазаны иазхәыцырц азы, абартҵқәа Аҟәырҟан аҟны инартбааны иеитаххәеит. Амала абри аԥыза аҿабыргқәа уртҵ еиҳагьы аиаша иацәыхаранатәит.*
42- *Убас ҳәа: «Дара ишырҳәо еиҧш, Аллаҳ ида даҽа нцәақәак ыҟазҵгьы, рхатҵақәа жәԥантәылақәа раҧшәма Аллаҳ иахь иназарц азы амԥақәа рыҧшаара ирышьҵалахьазаарын».*
43- *Аллаҳ, уртҵ Иара идыркылақәо дырҟәыгоуп, Уи дааразa дҳаракзоуп.*
44- *Быжь-жәԥанки, адгьыли рыҟны иҟоу зегьы, Уи ибзырзы рҳәоит; Иара рҽхәаҧхьызла деитазымҳәо ыҟам. Амала, уртҵ реитаҳәара шәара ишәзеилкаауам. Уи дҟәымшәышәуп, данажьԥуп.*
45- *Аҟәырҟан уанаҧхьалак, уареи нарцәы азхазымҿои шәыбжьара, иубартам ҧардак шәыбжьаҳҿоит.*
46- *Насгьы ирзеилымкаарц азы рыгәқәа ахҟьак ақәҳаршәуеит, рлымҳақәагьы ҳаҵьгәоит. Уаргьы Аҟәырҟан аҟнытә Унцәа ихьз ухала мацара ианеитауҳәалак, ргәы иамыхәакәа рышьҵахь уаиарханы ихынҳәны ицоит.*
47- *Ҳара, уртҵ ауаа, уара ианузызырԥуа рлымҳа ахькыдҿаҟьоугьы, уи агәымбылцьбаԥцәа рыбжьара еиҽахәытҳәытуа: «Шәартҵ алаҧшхырҧара иахнагаз уаԥык шәишьҵаныҟәоит!» ҳәа шырҳәогьы ибзиазаны иаҳдыруеит.*
48- *Урыхәаҧш уздыркыло? Уртҵ абас ауп ишымԥахҟьаз, уаҳагьы амԥа иаша рзыҧшаараны иҟам.*
49- *Убас рҳәоит: «Ҳара, ҳабаԥқәа иеиқәыҧсаны, ианхәашхәшаха ашьҵахьгьы, даҽазнык ҳаҧсҷәа ҳхалозаап, усоума?»*

50- Убас ҳәа: «Иатҭахызар, шәхаҳәхааит, иатҭахызаргьы шәихахааит.
51- Иатҭахызар, зынза зыԥсы ҭамлаша (ибзамхаша) ҳәа шәзызхәыцуа акәыз!» Усҟангьы: «Ҳара даҽазнык аԥсҭазаарахь ҳзырхынҳәуада?» ҳәа иӡаашт. Усҟан: «Шәара раԥхьаза аԥсы шәхазӡаз!» ҳәа раҳәа. Нас, рԥаӡа иалаччаны рхы аарӡысны: «Ианбыкәу уи аныҟало?» ҳәа иӡаахуеит. Убас ҳәа: «Иааигәазар ҟалоит!»
52- Уи амш аҽны Аллаҳ шәара дшәыԥхьоит, (шәдамрақәа рҟытә) имаҷзаз аамҭак шәыҟаз ҵьша, арҽхәаԥхьызқәа рыла деиҭаҳәны ииааԥхьара шәацныҟәоит.
53- Суааԥсыра убас раҳәа, ирейгьзоу ажәақәа рҳәалааит, мамзар аҿсҭаа дрыбжьаланы еиҿаиргылар алшоит. Избанзар, аҿсҭаа иаартыӡәкьаны ауаҿԥсы диаҕоуп.
54- Шәартҭ зегьы шәаасҭа еиҕьны шәыздыруа Шәынцәа иоуп. Уи, иҭаххар шәрыцҳаишьоит, иҭаххаргьы ахьырхәра шәақәиршәоит. Ҳара, уара ауааԥсыра ртәкԥхықәра зду хылаԥшҿыс унаҳмышьҭзеит.
55- Ажәҿанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы, ибзиазаны издыруа Унцәа иоуп. Аиашазы ҳара, аԥааимбарцәа ԥытҿык, агьырҭ аԥааимбарцәа раасҭа иҳараҳкит; Даутҭгьы Аԥсалтыр иаҳҭеит.
56- Убас ҳәа: «Аллаҳ иакәымкәа, (нцәахәқәас) иаԥшьыжәгақәаз шәрыҳәа! Аха урт, шәгәаҟрақәагьы рзаԥыхуам, агәҭынчрахьгьы шәрызкылгом».
57- Артҭ нцәахәыс ишьҭырхыз рхатҭақәагьы, Аллаҳ еиҳа изааигәахарц азы иҟарӡара иашьҭоуп. Уи ирыцҳашьара иақәгәыҕуеит, иргәаҟрагьы иацәшәоит. Избанзар, Унцәа иргәаҟра уҽызцәухьчашьа гәаҟроуп.
58- (Агәырԥса иалаҟьашьыз) Атәылақәа зегьы акаамет амш аҽнынза, ма иқәзаа иқәаҳӡоит, мамзаргьы агәаҟра ҕәҕәа иҭаҳаргылоит. Ари, ашәҟәаҟны (жәҿангәашәԥхьара аҟны) иануп.
59- Ҳара, аҵьашьахәқәа рынашьҭра аҟны ҳаанызкыло, уаанзатәи азхамӡаҿцәа абартҭ зегьы имцны иахьырыԥхьазаз ауп. Семуд жәлар, иаарту ҵьашьахәыс ажәмахе рзынаҳашьҭхьан, аха уи ацәгьара азыруын, игәымбылҵьбаҿцәахеит. Амала, ҳара уи аҵьашьахәқәа, урт ршәаны ргәы рҽанаҳӡарц азы ирзынаҳашьҭуеит.
60- Ухатҭагьы: «Унцәа ауааԥсыра шынеибакәу амацәаз иҭеикхьеит» ҳәа уаҳҳәахьан. Иуҳарбаз аԥхызқәеи, Аҟәырҟан аҟны ишәиу уи аӡлеи, ауааԥсыра ԥаҳшәарц азы иеиҿаҳкааит. Ҳара урт зыршәаша агәҽанӡарақәа ҟаҳӡоит, аха уигьы рахырҟьара аӡара ада даҽакы иахәом.
61- Амаалықьцәагьы: «Адам шәиеихырхәа» ҳәа анрарҳәа, Иблис ида зегьы асаара рыҽкарыжьит. Иблис иакәзар: «Сара, аҳәынӡәа иалху ауаҿы изы сышԥахырхәо?» иҳәеит.
62- Анаҿсгьы абас нацӡеит: «Абри сара саӡкыс иҳараукыз уихәааԥши! Сқәыны иуасҳәоит, сара акаамет амш аҽнынза аамҭа сутар, маҷҿык рыда, уи ихылӡышьҭра зегьы исышьҭаныҟәаратәы иҟасӡоит!» хәа.
63- Аллаҳгьы абас иҳәеит: «Уца! Уаргьы, дара рахьтә уара иуцныҟәазгьы шәзықәшәаша ахьырхәра, ҳәарада, ҵьаҳаным акәхоит. Ахьырхәраӡәкьа убри ауп!

64- *Уажәшьҭа, умч ахьынзарықәхо урацәажәаны имѳахҟьала! Уҽыуааи ушьаҟауааи рыла, ирҽагылаша аруаагьы еизга; рмазареи рыхшареи уҽрылархәы, урҭ ажәа рыҭ. Усгьы, аѳсҭаа ауаа излеижьашьа ада уаҳа иреиҳәаари?»*

65- *«Иӷабыргыӷаҟьаны, суааӈсыра (гәык ала исзыҟоу) рыбжьара уара акгьы улшазом». (Урҭ) Рыхьчаразы, Унцәа дрызхоит.*

66- *(Суааӈсыра!) Шәынцәа, иатәашьара аҟынтә ишәызкашәо шәоурц азы, амшын аҟны аҕбаҟәа зырныҟәо иоуп. Аиашазы уи, шәара шәзы кырза дрыцҳашьаѳуп.*

67- *Амшын аҟны шәартҭарак шәанаҟәшәалак, Аллаҳ ида зыцхыраара шәаҳәаз зегьы иныӷаба ицоит. Аха, ашәартҭа шәалганы, адгьыл шәшьапы аныҟәшәыргылалакгьы, еитҭах Уи шәизхьаӈшзом. Ауаѳӈсы, абзиара кырза пату аҟәзымӷо иоуп!*

68- *Аха, уи, адгьыл аҟны анышә шәшыӷеимӷо, мамзаргьы ахаҳәҟәа шышәзылеимышьҭуа агәра шәгома? Нас шәзыхьчашагьы дышәзыӈшаазом.*

69- *Мамзаргьы, шәара даҽеазнык амшын ашҟа шәырхынҳәны, ӈшатлакә бааӈсык шәыҟәыршәаны, (шәызхамӷара амшала) амшын шәҭеихәаҽерым ҳәа шәгәыҕуама? Усҟан, ҳҽаӈхьа ишәыдгылашагьы дышәзыӈшаауам.*

70- *Иӷабыргыӷаҟьаны ҳара, ауаѳӈсы ахьз-аӈша иҭаны далаҳкааит. Урҭ адгьыл аҟынгьы амшын аҟынгьы изланыҟәаша раҭәашьаны, аразҟы бзиаҟәа рзаӈаҳӷеит, насгьы урҭ, иаҳшаз реиҳараѳык раасҭа иҳараҳкит.*

71- *Амала, аамҭа ааины, ауааӈсыра зегьы рӈызацәа раӈхьа иргыланы ҳанрыӈхьаша уи амш аҽены, дарбанзаалак зыхҭысшаҟәы зарҕьарахь ала изауз, урҭ рышәҟәҟәа гәырҕьарала иаӈхьоит, хәыцк аҟарагьы иашамрак иаҟәшәазом.*

72- *Аха, адунеи аҟны аӷабырг аҽаӈхьа илашәхаз, нарцәгьы длашәхоит, уи адагьы зынза имѳахҟьаз ракәхоит.*

73- *Дара ртәала, иуыӷаҳҳәаз уахыганы, ҳара иаҳтәушәа ззуҳәаша ажәаӈҟарақәак аӈшьугарц, ухыхны, убас алагьы ѳызас ушьҭырхырц рҭахын.*

74- *Уара уҭыӈ аҟны уаҳмырҕәҕәар, маҷк иадамзаргьы дара рышҟа ухьаӈшыргьы ҟаларын.*

75- *Аха усҟан, ҳәарада, аӈсҭазааареи аӈсреи ргәаҟрақәа ргьама мыцхәы иуҳарбон; ҳҽаӈхьа иуцхраашагьы дузыӈшаазомызт.*

76- *Насгьы, еитҭах урҭ, утәыла уахырцарц азы адунеи узаадырҳәхьан. Амала уара ушьҭахь рхатҭақәа рҭыӈ аҟны изааныгылакәа иқәзаа ицауеит.*

77- *Уара уаӈхьа инаҳашьҭыз аӈааимбарцәа ирызкыз азакәангьы абри акәын. Ҳара ҳзакәан аҟны ӈсахрак уӈылазом.*

78- *Ҽынла амра ҭашәаны, алашцара ахылаанза унамаз кы, иара убас ашьыжьтәи унамаз; избанзар ашьыжьтәи анамаз ашаҳаҭ дамоуп.*

79- *Аӷхыбжьон азгьы уѳагыланы ухазы намазк кы, абас ала Унцәа арехәаӈхьыз змоу аҭыӈ аѳазарахь ухаигалап ҳәа угәыӷлап.*

80- *Насгьы абас уиҳәа: «Сынцәа! Сахьҭалаша иашарала сҭаланы, сахьҭыӵшагьы иашарала аҭыӵра сақәыршәа. Уганахьала, ишахәҭоу исыцхрааша мчык сыҭ!» ҳәа.*

81- *Убасгьы ҳәа: «Аиаша ааит, ирԥашьагаз ықәзаа ицеит! Ирԥашьоу усгьы ахыбгалара аҧеиҧшуп».*

82- *Ҳара, Аҟәырҟан ала убри аԥыза лбааҳгоит, уи азхаӵаԥцәа рзы агәабзиареи алҧхеи акәны иҟалоит; агәымбылцьбаԥцәа ракәзар, рцәыз иацнаӵоит.*

83- *Ауаԥҧсы аразҟы аниаҳҭалак, дҧагьаханы уаҳа дҳазхьаҧшуам; цәгьарак данақәшәалакгьы, иаразнак агәкаҳара ааирҧшуеит.*

84- *Убас ҳәа: «Зегьы дара рҟазшьеи руаԥышьеи инарықәыршәаны рус рчаҧоит». Убри аҟны, амԥа иаша ианыӵәҟьоугьы ибзиазаны издыруа шәынцәа иоуп.*

85- *Уара, аҧсы иазкны азӵаара урҭоит. Убас ҳәа: «Аҧсы закәыӵәҟьоу сынцәа мацара иоуп издыруа, шәарҭ даара имачӯ адырра шәыҭоуп».*

86- *Ийӵабыргыӵәҟьаны, ҳара иаҳҭаххар, уара иуыӵаҳҳәаз зегьы ықәаҳгоит; уи ашьҭахь уаргьы, ҳҿаҧхьа узықәгәыӷша цхыраԥык дузыҧшаазом.*

87- *Амала, унцәа илыҧха ала, Аҟәырҟан наунагза иаанхоит. Избанзар, Уи иатәашьара, уара узы кырза идууп.*

88- *Убас ҳәа: «Сықәуеит, абри Аҟәырҟан иеиҧшу аҧӵаразы, ауааҧсыреи аԥьинцәеи зегьы иеизаны, рымчқәа еибыртәргьы акымзарак шрылымшо ҳәа».*

89- *Ҳәарада, ҳара абри Аҟәырҟан ауааҧсыра рзеитаҳәаразы иеиуеиҧшым ахырхартақәа ҳхы иаҳархәеит. Аха, ауааҧсыра мапкра аҟынтә ихьамӵит.*

90- *Уажәы убас рҳәоит: «Уара, адгьыл аҟынтә зык ҳзааумышьҭыр зынза уазхаӵазом» ҳәа.*

91- *«Мамзаргьы ахәырмартәеи, азахәартәеи умазароуп; рыԥныӵҟагьы агәараҳәа азиасҟәа лаушьҭроуп».*

92- *«Мамзаргьы ишуҳәахьаз еиҧш, ажәԥан еиҟәырҷҷаны иаҳзылоушьҭроуп, иамур, Аллаҳи имаалықьцәеи абас ҳҿаҧхьа иаҳзааугароуп».*

93- *«Мамзаргьы ахьы иалхны ԥнык умазароуп; мамзаргьы ажәԥанахь ухаларoуп. Ҳара ҳзыҧхьаша шәҟәык ҳзааумгакәа уахь ушхалазгьы азхаӵазом». Убас ҳәа: «Сынцәа агха-ҧхақәа дырҟәыгоуп! Сара уаԥҧсык, ҧааимбарк мацара соуп».*

94- *Усгьы ауааҧсыра мԥақәӵагак анырзааилак, урҭ разхаӵара иаҧырхагоу: «Аллаҳ абри азы уаԥҧсык ида иааишьҭшаз азәгьы димоузеи?» ҳәа ахьырҳәо ауп.*

95- *Убас ҳәа: «Адгьылтәыла аҟны амаалықьцәа рымацара инхозҭгьы, усҟан, ажәԥан аҟынтә цҳаражәҳәаԥыс, ҳәарада, маалықьк дырзылбааҳгон.*

96- *Еиҭах убас ҳәа: «Шәареи сареи ҳабжьара шаҳатс Аллаҳ дҳазхоит. Уи, иуааҧсыра ишахәҭоу ала идыруеит, ибауеит.*

97- *Аллаҳ алашарахь икылигаз, амԥа иаша ианылаз иоуп; илашара иацәыхараитәыз рызгьы Иара ида ацхыраԥы дузыҧшаазом. Акаамет амш аԥены, урҭ илашәны, иҿаҳаны, идагәаны насгьы ишыҳәазо мацара*

иеидаҳкылоит. Урҵ рнеирҵа ҵьаҳаным ауп; уи амца аҵаара иалагаҵыҵхьаза, ҳара амца иаҵаҳӷоит.

98- *Рҟаада убри ауп! Избанзар урҵ, ҳажәаӈҟарақәа маа рыҵәкны, абас ҳарҳәахьан: «Ииашаӷәкьаны, ҳара ҳбаҽы маҵараны ҳаиқәыжьны, ҳҳәашхәашо ҳаныҟалалак ашьҵахьгьы даҽазнык ҳабзахоума?» ҳәа.*

99- *Ажәҽанқәеи адгьыли зшаз Аллаҳ, урҵ иреиӈшу ашарагьы даҟәитҵуп, абри зынза иазымхәыцзои? Аллаҳ, урҵ аамҵак рзаӈиӷеит, абри аҟны агәыҽбара ыҟазам. Амала, агәымбылҵьбаҽцәа мапкра ада уаҳа акгьы рыдрымкылеит.*

100- *Убас ҳәа: «Сынҵәа илӈха ахазынарақәа шәаргьы шәаҟәитҵны шәыҟандаз, аныхра шәаҵәшәаны иахьынзалшо шәеигзон. Ауаҽыӈсы инапы даараза икуп.*

101- *Ииашаӷәкьаны, ҳара Мыса иаартыӷәкьаны ажәаӈҟарақәа жәба иаҳҵеит. Абар, Исраил иӈаҵәа уразӷаа. Мыса урҵ данрызнеи, Фараон: «Уа Мыса! Уара лаӈшхырӈарак уақәшәеит ҳәа сазхәыцуеит!» иҳәеит.*

102- *Мысагьы абас иҳәеит: «Ибзиазаны ишудыруа ала, абарт ӷатәхыс ажәҽанқәеи адгьыли рынҵәахәы илбааигеит. Уа Фараон! Саргьы сызлахәыцуала, иӷабыргыӷәкьаны, уара уусгьы аринахыс иҽахӷәоуп!*

103- *Ус ишыҟаз, Фараон урҵ атәыла иалицар иҵаххеит. Ҳаргьы, уи амшала иареи ицыз ауааи амшын иҵаҳхәҽеит.*

104- *Уи ашьҵахьгьы Исраил иӈаҵәа: «Шәтәылаҽы шәынха! Нарҵәытәи аамҵа анааилак зегьы ҵьарак шәеизаҳгоит!» ҳәа раҳҳәеит.*

105- *Ҳара, Аҟәырҟан, аиаша ахаҵа акәны илбааҳгеит; уаргьы гәырҕьаҽеҳәашаҽыс, гәҽанӷаҽыс маҵара урзынаҳашьҵит.*

106- *Ҳара, уи ауааӈсыра, уаатҕыланы аамҵа аамҵала урзаӈхьаларӵ азы хәҵа хәҵала илбааҳгеит.*

107- *Убас ҳәа: «Шәара ихашәӷаргьы ихашәымӷаргьы, абри ӷабыргуп, уаанза адырра зыртҵахьоу ауаа, Аҟәырҟан ианырзаӈхьалак, иаразнак асаара рыҽекарыжьуеит.*

108- *Насгьы абас рҳәоит: «Анцәа арҽхәаӈхьызқәа рыла деиҵаҳҳәоит, Уи иажәа хымӈада инагзахоит» ҳәа.*

109- *Ишӷәыуо асаара рыҽекарыжьуеит; урҵ Аҟәырҟан ирзаӈхьацыӈхьаза рыпату еизҳауеит.*

110- *Убас раҳәа: «Ишәҵахызар, Аллаҳ шәҳәа, ишәҵахызар Раҳман (Иузылӈхо) шәҳәа. Ихьзқәа ишәҳәалак ҟалоит, избанзар, иӈшзоу ахьзқәа зегьы иара маҵара изкуп». Унамаз аҟынгьы, уныҳәара аҟынгьы убжьы умырдуун, амцхәгьы илаумырҟәын, рыбжьара мҽак ылх.*

111- *Насгьы: «Ахшара дызмам, зымчраҽ лахә дызмам, арыцҳареи амчыдареи зыздыумкылаша, ацхырааареи адгылареи згым Аллаҳ арҽхәаӈхьызқәа зегьы дрыӈсоуп» ҳәаны, ихьз еиҵаҳәо иҳәаадоу идузза рылаҳәа!*

18. Қьеҳф (Аҳаӈы)

Иаҳзылӈхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Арехәааӈхьызқәа зегьы Аллаҳ изкуп.*
2- *Уи иганахьала ирӈеишхараны иҟоу агәаҟра ҕәҕәазы ргәырҽеанӵаны, адунеии нарцәи рзы абзиара назыгзаз рҳамҵагьы, наунагза изҵанхаша ӵьанаҵ шакәхо гәырҕьаҽеҳәашас ириҵарц азы,*
3- *Насгьы: «Аллаҳ аӈа дидикылеит!» зҳәазгьы, ргәырҽеанӵарц азы,*
4- *Еиқәымшәарак амамкәа, аиҕагыларакгьы агәыламкәа абри ашәҟәы, ииашаза аууаӈсыра ирзылбааигеит.*
5- *Абри аҟны («Аллаҳ ахшара дидикылеит!» ахьырҳәо аҟны), рхаҵақәа дыррак шрымам еиӈш, рабацәагьы адырра рымамызт. Ирҕыӵҟьаз абри ажәа, шаҟа идуззоузеи! Мӵымзар уаҳа даҽеакы рҳәом.*
6- *Абас ишыҟоугьы, абри аӵыхәтәантәи ашәҟәы азхарымӵар ҳәа ушрызхьааua ухы ҵаурхашт!*
7- *Ҳара, еиҳа ибзианы зхы мҩаӈызгараны иҟоу ӈаҳшәарц азы, адгьылтәыла аҟны иҟоу зегьы, аууаӈсыра рыбла хнахратәы иҳарӈшзеит.*
8- *Амала, уа иҟоу зегьы, хымӈада, ӈсы зхам нышәны иҟаҳӵарангьы ҳаҟоуп.*
9- *Мамзаргьы, уара ҳара ҳажәааӈҟарақәа рыҟны, Асҳабы Қьеҳфи (аҳаӈы аҟны ицәаз быжьҩык аҕарацәа) Асҳаб-ы Ракими (аҳаӈы иҵахаз хҩык аҕар)ирызку ажәабжьқәа мацара роума иӵьашьатәны иудыруа?*
10- *Урҵ, аҳаӈы рхы аныӵаркы ашьҵахь «Ҳанцәа! Ҳара уаҳзылӈханы ҳҵагылазаашьа ҳазлалӵша мҩак ҳарба!» рҳәеит.*
11- *Абри азы ҳаргьы, урҵ уи аҳаӈы аҟны шықәсыла ацәа хьанҵак иалаӵаны иҳарцәеит.*
12- *Нас, ҩ-гәыӈкны ишаны, аҳаӈы шаҟа аамҵа иҵанхаз еиҳа иеиҕьны изыӈхьазо цәыраҳгарц азы ацәа иалаҳҳит.*
13- *Уажәы, урҵ изыниаз иӵатәхәу ахҵыс, ишыҟаӵәҟьаз уара иузеиҵаҳҳәоит. Урҵ, Анцәа гәыкала дазхазӵаз аҕар ракәын, ҳаргьы аӵабырг еиҳа ҽеадырҳәаларта иҟаҳӵеит.*
14- *Ршьапы иқәгыланы абас анырҳәоз ргәы ҳарҕәҕәеит: «Ҳара ҳанцәа, ажәҩанқәеи адгьыли дрынцәоуп; ҳара, уи ида даҽеазәы нцәас дыӈхьазаны ҳиҳәазом. Мамзар, зынза ииашамыз акы ҟаҳӵон».*
15- *«Абартҵ ҳауааажәлар, Аллаҳ ида нцәахәқәак рыдыркылеит. Ииашазар, урҵ зланцәоу ала ршаҳаҵгак аадмырӈшуеи! (Ҟалаша амоума?) Ус анакәха, Аллаҳ изкны амц аӈшьызгаз раҟара игәымбылӵьбаҩцәаны иҟада?»*
16- *(Урҵ рахьта азәы абас иҳәахьан:) «Шәартҵ, шәыуаажәлари урҵ Аллаҳ ида изымӵахырхәаҟәози шәырцәыхарахеит, ус анакәха, аҳаӈы шәхы ныӵашәк.*

Абас алагьы шәынцәа дышәзылҭхап; шәусҟәа рҿгьы ахәартҭареи аманшәалареи шәзааирҭшып».

17- *Урҭ урыхәаҵшыр, иубашаз абри акәын, амра ангылалак, аҳаҵы арҕьарахьтәи аган ала иаҟәшон. Иантҭашәозгьы ирыламкьыскәа, рармарахь ала ирывсны ицон. Дара ракәзар, аҳаҵы агәҭаӡәкьа ицаан. Абар, абри Аллаҳ иажәааҵҟароуп. Аллаҳ, дарбанзаалак азәы алашарахь дкылигазар, уи ауаҿ, амҿа иаша зыҵшааз иоуп; дарбанзаалакгьы алашара далхәдаитәзар, уажәшьҭа уи аиашахь дзырхаша ҿызак дизыҵшаазом.*

18- *Урҭ, ишыцәазгьы, уара ииааҵшуаз ҵьушьарын. Зны арҕьарахь, зынгьы армарахь инаҳарҳәы ааҳарҳәуан. Рлагьы аҳаҵы аҭалартҭаҿы, аҵхьатәи ашьапҟәа аӡхны ишьҭан. Рҭагылазаашьа убаӡәкьандаз, иаразнак ухынҳәны урцәыбналарын, дара рымшалагьы угәы шәартҭак нҭаларын.*

19- *Ишҳарцәааз еиҵш, убасӡәкьагьы ииааҳарҵшын, дара дара аизӡаара иналагеит. Руазәк: «Шаҟа аамҭа шәыцәааз?» ҳәа дӡааит. «Мышкы, мамзаргьы мышбжак аҟара ҳаанхеит» рҳәеит; насгьы инацырӡеит: «Ҳахьынзацәааз, Ҳанцәа, еиҳа иеиҕьны идыруеит». Даҽазәы: «Уажәы шәуазәк, абри аразны ҵара иҭаны аҟалаҟь ашҟа ддәыҟәышәӡа. Еиҳа ицҟьоу, иҳалалу афатәҟәа рҟынтә иаахәаны ишәзааигааит, амала мазала, ихы цәырымгазакәа, ҳахьыҟоу аҭыҵ азәгьы имырдырааит.*

20- *«Избанзар урҭ рнапаҿы шәааргар, ма ахаҳә шәарганы шәыршьуеит, мамзаргьы дара рдин ашҟа шәиаргоит; усҟан наунагза ахеиҟәырхара шәзахьзом» иҳәеит.*

21- *Абас ала, Аллаҳ иажәа иишиашаӡәкьоу, акаамеҭ амш аҽны иазкынгьы агәыҿбара шаҭахым ибзиазаны иеилыркаарц азы, аууааҵсыра урҭ рызбахә дҳардырит. Рыҵстҭазаара ианалӡ ашьҭахьгьы, аамҭак азы аууааҵсыра рыбжьара урҭ рҭагылазашьа еимактәыс иҟан. Убас рҳәеит: «Урҭ рыхьзала баҟак шәыргыл. Рҭагылазаашьа ҳара иаҳзеилымкаазаргьы, Анцәа иеиҕьны идыруеит». Рнапхгара ракәзар, иеицҿакны: «Ҳара урҭ рывараҿы хымҵада ныҳәартҭак ҳаргылоит» рҳәеит.*

22- *(Нас, иеиднагалаз ауаагьы) Ирзымдыруаз зӡаарак иазкны, алашьцарахь ахаҳә зыршәуа реиҵш ргәааанагараҟәа неиҭаҳәо: «Урҭ хҿык ракәын; аҵшьбатәи, рла акәын» рҳәон: «Хәҿык рҳәарын, афбатәи рла акәын» зҳәозгьы дубарын. Убас ҳәа: «Урҭ рхыҵхьазарӡәкьа сынцәа еиҕьны идыруеит. Дара ирызкны адырра змоу шьарда имаҷҿуп. Урҭ ирызкны аиаша аитаҳәара ада аимак уҽалаумгалан, азәгьы иҟынтәгьы дара ирызкны адырра уамыҳәан.*

23- *Иҟауӡар узызхәыцуа уск иазкынгьы: «Уаӡәы абри ҟасӡап» умҳәан.*

24- *«Аллаҳ дысзылыҵхар, иҟасӡап» ҳәа. Уи данухаштҭлак, иаразнак дугәаларшәаны «Сгәы ииаанагоит, сынцәа, еиҳа аиаша иазааигәо амҿа сирбап» ҳәа.*

25- *Урҭ аҳаҵы аҟны хышә шыҟәса ииаангылт, насгьы даҽа жәы-шыҟәса ацырӡеит.*

26- *Убас ҳәа: «Урҭ уа шаҟа инхаз Аллаҳ еиҕьны идыруеит. Ажәфанқәеи адгьыли рымазаҟәа Иара итәуп. Уи убас ибзианы ибоит, убасгьы ибзианы иаҳауеит, уаҳа ҟалашьа амам! Иҟоу зегьы Аллаҳ ида напхгафы дрымазам. Уи, иара иаҳра даҽеазәы далаирхәзом.*
27- *Унцәа ишәҟәы аҟынтә уара иуыцҳәо уаԥхьа! Уи иажәаҟәа зыԥсахша мчрак ыҟазам. Уи ида хыцакыртҭагьы узыԥшаазом.*
28- *Уи илԥха роурц азы уахгьы ҽынгьы иҳәара иаҷу ауаа урыцларц азы ухандеи. Адунеи аԥшзара уҽатҭаны, урҭ убла рхыумкын! Ҳара ҳгәалашәара зхаҳаршҭыз, рҭахрақәа маҵара ирышьҭалаз, зегь рыла иахзырҟьаз ауаа ражәаҟәа урызхьамԥшын.*
29- *Насгьы убас ҳәа: «Аҵабырг, Шәынцәа иҟынтә иааиз ауп. Уажәшьҭа изҭаху иазхаиҵааит, изҭахугьы маԥ ацәикааит. Ҳара, агәымбылцьбафцәа ауразоуроу ирыкәшаша мцак ҳармазеихьеит. Ишабаны, азы ҳәа иангәаҟлак, иртәоу аиха еиԥш, рҷы зыблыша зыршык рыртоит. Шаҟа рыжәтә бааԥсузеи уи, шаҟа нхарҭа бааԥсузеи уи аҭыԥ!*
30- *Иазхаҵафцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартоу аусҟәа ҟазҵаз ирдыруазароуп, ҳара аус бзиаҟәа назыгзаз рҳамҭа ахаан ишаҳмырзуа.*
31- *Убартҭ рзы, зыфныҵҟа азиасҟәа зҭысуа Аднтәи ҵьанатҟәа ыҟоуп. Урҭ уаҟа атәарҭа бзиаҟәа ирыԛәтааны, абырфын иалху, иблахкыгоу аматҭәа иаҵәаҟәа ршәырҵоит; рнапқәагьы ахьтәы напхаҵаҟәа рыла ихырҟьоит. Шаҟа иҳамҭа бзиоузеи, шаҟагьы нхарҭа бзиоузеи!*
32- *Урҭ ҷырԥшыс абартҭ фыцьа ауаа рзаага: Руазә, зыкәша-мыкәша ахәырмаҵлаҟәа зкәыршоу азахәатрақәа фба иатәааҳшьеит, насгьы убартҭ рыбжьара иахьылеиҵаша мхык изаԥаҳҵеит.*
33- *Азахәатрақәа ԥхасҭак рымамкәа аҽеафра бзиаза аргеит, иара уи ақәаҵақәа рыбжьара зиаскгьы леиуа иҟаҳҵахьан.*
34- *Азахәатра аԥшәма, иҵегьы аагартҭақәа иман. Уи амшала ифыза даниацәажәоз: «Сара, мазарала уара уаасҭа сбеиоуп; ахшара рылагьы еиҳа сыҕәҕәоуп» иҳәон.*
35- *Абри афыза аԥагьарала ихы ацәгьара азуны, иқәаҵа даныҵалалаак, иажәаҟәа абас инарыцҵон: «Абри ақәаҵа акы ахьны, иԥхасҭахап ҳәагьы сгәы иаанагом» ҳәа.*
36- *«Акааметҭгьы иҟалап ҳәа сыҟам. Анцәа иҷаԥхьа снаргар, ҳәарада, абри аасҭа иеиҕьу ҭагылазаашьак сыԥшааueит».*
37- *Дзацәажәоз ифызагьы иара иахь ихы нарханы: «Уара, раԥхьаза аныша ала узчаԥаз, насгьы цәыкәбарк уалызхыз, ашьҭахьгьы ауафԥсы исахьа узҭаз Аллаҳ дазхаумҵазои?» ҳәа.*
38- *«Уара иуҭаху ҳәа, уи Аллаҳ сара сынцәа иоуп, насгьы сара уи аваҟәыла дивасыргылазом».*
39- *«Уара уқәаҵа уантҭала, Машьшьаллаҳ! Амчра Аллаҳ маҵара итәуп, умҳәоз! Уара, амали ахшареи рганахь ала, уаасҭа сымчыданы суԥхьазозар (иудыруазааит):»*

40- *«Саргьы, сынцәа, уара уқәаӵа аастӡа иеиҕьу ситӡап ҳәа сгәыҕуеит. Насгьы Аллаҳ уқәаӵа ажәԛан аҟынтә хлымзаахк азылбааиганы, ԥсызхам дгьылк иаԛызаитәыргьы иҟамлои?»*
41- *«Мамзаргьы, иамоу азы, адгьыл иныӵаба ицаны, уаҳа аԥшаарагьы улымшар?»*
42- *Дук мӵыкәа уи ауаԛы изахәатӡра, иқәаӵа, ахлымзаах ииаатӡагылеит. Амчындырқәа зегьы еилаҳаит, иаргьы инапқәа рҟәычуа дахьырхагылаз, уаанзатәи ихымԛаԥгашьа дахьхәны: «Ах! Сынцәа авақәыла дивасмыргылазтӡгьы исхарааз!» иҳәон.*
43- *Аллаҳ ида уи ицхрааша дзыҟаломызт, дагьыҟамлеит, иара имчгьы ихеиқәырхара иазымхеит.*
44- *Абри аԛыза ахлымзаах аамтӡазгьы ацхыраара Аллаҳ иҟынтә ауп. Иара иоуп аҳамтӡақәа иреиҕьзоу уанашьаны, аԥеиԥш бзиа уатӡәазшьогьы.*
45- *Урт, адунеитә ԥстӡазаара абри аԛыза аҷырԥшы ала ирзеитӡаҳәа: Уи (Адунеитә ԥстӡазаара), ажәԛан аҟынтә илбааҳгаз азы иаԛызоуп, уи ала адгьыл аҟны аӵиаақәа еизҳәаны дара-дара иеилаӵәоит, насгьы хара имгакәа иԛаны аԥшақәа анахь-арахь идыршәуа асаба иаԛызахоит. Аллаҳ имч, зегьы ишахәтӡоу ала ирызхоит.*
46- *Амазареи аԥацәеи, адунеитә ԥстӡазаара арԥшзагақәа роуп. Амала Аллаҳ имԛаҷы иҟауӵаз абзиарақәа ракәзар, Унцәа иҷаԥхьа, аԥсаԥа арҳәареи, ақәгәыҕреи рганахьала, уи еиҳа иԥхастӡамхо, имызуа бзиароуп.*
47- *Ишәхашәмырштӡын, уи амш анааилак ашьхақәа ҳарныҟәоит, адгьылгьы каршәраны ишыҟало убап. Урт амапкыԛцәагьы, шьтӡахьҟа азәгьы даанмыжькәа рыԥсы рхаӵаны Маҳшер (аизартӡа) атып аҟны иеизаҳгоит.*
48- *Уажәшьтӡа урт егьы неишьтӡаргыланы рынцәа иҷаԥхьа инагоуп: «Ийӵабыргыӵәҟьаны шәартӡ раԥхьаза шәшаҳшаз еиԥш, шәхала мацара шәаҳзааит. Аха, ҳаиқәшәара аамтӡа абас ишазыԥӵәаз шәгәахәуамызт, ус ауми?»*
49- *Зегьы, рҳасабырба шәыҟәқәа раԥхьа иқәӵоуп, уа иану рыцәгьарақәа ирыцәшәааны: «Абыржәы иҳаԥсыхәои? Ари закә шәҟәузеи? Ихәычу-идуу акагьы аанмыжькәа зегьы аныза ап!» ҳәа шырҳәо уаҳауеит. Абас ала, иҟарӵақәаз зегьы рҷаԥхьа ииацәырӵуеит. Унцәа азәгьы иашамрала дизныҟәазом.*
50- *Ишәгәалашәыршәа, ҳара урт амаалықьцәа: «Адам изы шәсымӵахырхәа!» ҳәа раҳҳәахьан; Иблис ида зегьы асаара рыҷекарыжьит. Уи, Аԥьнышцәа (Аԛстӡаацәа) дреиуан, Унцәа идӵа дазхьамԥшит. Уажәы шәартӡ, сара сааныжьны ишшәаҕацәоугьы убри ихатӡеи, ихылӵышьтреи уацәас ишьтӡышәхуама? Агәымбылԥьбаԛцәа рзы ари шаҟа ицәгьоу збароузеи!*
51- *Сара урт, ажәԛанқәеи адгьыли ршарагьы, рхатӡақәа ршарагьы дысмырбеит. Сара, имԛахҟьаз ауаа ԥхырааԛыс ишьтӡысхраны сыҟазам.*
52- *Иухаумырштӡын, мышкызны, Аллаҳ: «Сара исывашәырҟәылақәаз шәрыԥхьа!» ҳәа адӵа ҟаиӵашт. Даргьы урт ирыԥхьашт, аха атак ҳәа акагьы роузом; избанзар, ҳара урт рыбжьара узызхымԥаша тышак бжьаҳӵеит.*

53- *Ацәгьауцәа амца анырбалак, рхатҭақәа уахь рхы шхоу еилыркааueит; амала рхы злалаҷырхша амҩагьы рзыԥшаазом.*
54- *Аиашазы ҳара, Аҟәырҟан аҟны ауааԥсыра рзы еиueиԥшым аҷырԥшқәа ааҳгеит. Аха, ауаҩԥсы дааразa аимак бзиа избо иоуп.*
55- *Алашара анырзааилак, ауааԥсыра азхаҵара иазхьамԥшуа, Анцәа ианажьрагьы иамыҳәо изыҟало; дара раԥхьа имҩасыз ажәларқәа рԥааимбарцәа аҵәы рылхны, изладыршәаз агәаҟрагьы рзааирц шыртҭаххоз еиԥш, насгьы уи агәаҟра ааины урҭ рхы иштԥаԥаз еиԥш, уи аҩызаҵәкьа аҭагылазаашьа иахьазыԥшу ауп.*
56- *Ҳара, аԥааимбарцәа гәырҷьаҿҳәашагаҩыс, гәеанҵаҩыс мацара инаҳашьҭуеит. Азхамҵаҩцәа ракәзар ирҩашьоу шьаҭас иҟаҵаны, аиаша мап ацәыркуеит. Урҭ, ҳажәаԥҟарақәеи ирзыҟаҵоу агәеанҵарақәеи ҵәылырхлоит.*
57- *Анцәа иажәаԥҟарақәа игәаларшәаны, уи иазхьамԥшыз, ихаҭа инапала иҟаиҵаз изхаштҩы хьаас ишьҭызымхыз иаҟара гәымбылԥьбаҩыс иҟада? Ҳара урҭ рыгәқәа, ҳагәеанҵарақәа реилкаара ааныз кыло хьанҭарак бжьаҳҵеит, рлымҳақәагьы ҳардагәеит. Уара урҭ, алашарахь иагьа урыԥхьаргьы, иузнагарц уҟазам.*
58- *Уара Унцәа, еснагь данажьҩуп, дрыцҳашьаҩуп. Урҭ, иҟарҵақәаз рымшала иара иаразнак ахьырхәра иаԥҳәиршәар иҭаххандаз, ааарласны агәаҟра иҭаиргылон. Ирзыԥҵәоу ҿҳәарак рымоуп, аха иара иацәыбналаны иахьцаша хыҵакыртҭакгьы роузом.*
59- *Абар уи атәылаԥәа, агәымбылԥьбара рҿанартҭа наҟ иԥәаҳхит. Уиазгьы аҿҳәара рызԥаҳҵәахьан.*
60- *Аамҭак азы Мыса иҩыза ҷкәынак: «Саанымгылазакәа ҩ-мшынк ахьеилало аҟынза сцоит, иаҭаххар, абри азы шыԥҳәсылагьы сныҟәалоит» ҳәа иеиҳәахьан.*
61- *Ус ишыҟаз, ҩ-мшынк ахьеилало ианнеи, мҩаныфас ишьҭырхыз аԥсыз убра ирхаштҩит. Аԥсыз акәзар, амшын иҭаланы ицахьан.*
62- *Иахьеибырҳәаз аҭыԥ рызгәамҭазакәа иахысны ианца ашьҭахь, Мыса иҩыза иахь: «Уажәшьҭа ҳамҩаныфа ааг. Ииашаҵәкьаны ҳныҟәара кырза ҳарааԥсеит» иҳәеит.*
63- *«Иубама?» иҳәеит иҩыза. «Ацаҟьа авара ҳахьтәаз аҭыԥ аҟны аԥсыз схаштҩит! Уи схазыршҭыз аҩсҭаа иакәымкәа даҿаазәым». Аԥсыз акәзар, ԥьашьахәыла амшын иҭаланы ицахьан.*
64- *Мыса: «Абар, ҳзышьҭаҵәкьаз абри акәын» иҳәеит. Иаразнак излааз амҩа ианыланы шьҭахьҟа ихынҳәит.*
65- *Ацаҟьа иазааигәаны ианнеи, ҳауааԥсыра рахьтә иалкааз уаҩԥс бзиак иԥәшәеит. Уи ауаҩ, ҳганахь ала адырра ҷыда заҭәаҳшьахьаз дыруазәкын.*
66- *Мыса: «Уара иуҵаз, аиашахь укылызго адырра саргьы исуырҵарц азы унапаҵаҟа сыҟазар ҟалома?» ҳәа иеиҳәеит.*
67- *Уигьы: «Аиашазы сара аҩызара сзура, уара учҳара азхарым.*
68- *Изакәыҵәкьоу узымдыруа ачҳара злаауырԥшуеи?» иҳәеит.*

69- *Мыса: «Аллаҳ иҳәозар, сара ачҳара злоу среиуаны субап. Уара уажәагьы сахыԥарым» иҳәеит.*
70- *Уигьы: «Ус анакәха, уара адырра устԥаанӡа иарбанзаалак уск иазкны сара азӷаара сумтԥан!» ҳәа игәиҽаниӷеит.*
71- *Абас ала амҭа иеицыԛәлеит. Агаҷаԛны инеины ҕбак ианаԛәтәа ашьтԥахь, ауаҭы аҕба кылижәеит. Мыса: «Итԥоу ауаа азы итԥаухәаҽеырц азоума абас изкылужәо? Аиашазы дааразӡа ицәгьаз уск ԛауӷеит!» ҳәа иеиҳәеит.*
72- *Ауаҭы: «Сара сыцныԛәара узычҳауам ҳәа уасымҳәахьази?» иҳәеит.*
73- *Мысагьы: «Иахьысхаштԥыз амшала гәыбҕан сыумтԥан, сусгьы ԥхастԥаумтәын!» ҳәа атԥак ԛаиӷеит.*
74- *Еитԥах рҿынархеит. Ишнеиуаз, ҷкәынак дырԥылеит, уи ауаҭы иаразнак аҷкәын дышьны дылкаижьит. Мыса убас иҳәеит: «Изхарамыз уаҭԥсык дтԥаурхеит. Иӷабыргыӷәԛьаны дааразӡа ицәгьоу уск ԛауӷеит!»*
75- *Ауаҭы: «Уара, сыцныԛәара зынӡа иузычҳауам ҳәа уасымҳәахьази?» иҳәеит дҽеазнык.*
76- *Мыса: «Ари нахыс иԛауӷо акы иазкны зӷаарак устԥар, уаҳа аҭызара сзуумун! Дҽеазнык атԥамзаара шьтасӷаратәы схы мҭаԥызгарым» иҳәеит.*
77- *Еитԥах иныԛәеит. Ишнеиуаз, қытԥак иналаланы ауаа рԛынтә афатә иаҳәеит. Амала аԛытԥауаа, урԥ исасцәаны ирыдрымкылеит. Ус ишнеиуаз, иеилабгараны иԛаз тӡамцк ианаԛәшәа, ауаҭы иаразнак уи атӡамц ириашеит. Мыса: «Иутԥаххар уԥьабаа ахәԥса рымхра улшон» иҳәеит.*
78- *Уигьы абас атԥак ԛаиӷеит: «Абриала уареи сареи ҳаицныԛәара хыркәшахеит. Уажәы уара иузымычҳаз аусҷәа закәыӷәԛьаз узеитԥасҳәап» иҳәеит.*
79- *«Уи аҕба ҳзыԛәтәаз, амшын аԛны аус зуаз уаа ҕарԛәак иртәын. Икылжәаны грак астԥеит. Избанзар, инеираны иахьыԛаз атәылаԛны, аԥхастԥа змам аҕбаԛәа мчыла ирымызхуаз ҳәынтԥқарк дыԛан.*
80- *Аҷкәын иакәзар, иани иаби азхаӷаҭцәаан; аҷкәынгьы, урԥ амҭахԛьареи ачарҳәареи итԥаиргыларц дыԛан.*
81- *Абасала, ҳара иаҳԥаххеит, уи аҷкәын иаастԥа иеиҕьу, ирыцҳашьаҭу, иҳәатәхаӷаҭу хшарак Анцәа дритԥарц.*
82- *Атӡамц атәы уҳәозар; уи ахыбра, ҭыцьа аиетԥым хәыҷԛәа иртәын. Атӡамц аӷаԛагьы дара иртәны ахьы хәыӷан; рабгьы дуаҭԥсы бзиан. Анцәа убас итԥаххеит, урԥ ахәыҷԛәа анеизҳалак Рынцәа илыԥхала убри ахьы аӷыхра иаԛәшәарц. Сара абартԥәа схала иԛасымӷеит. Абар, иузымычҳаз азӷаараԛәа закәыӷәԛьаз.*
83- *Уара, Зулкарнаин изкны азӷаара урԥоит. Убас ҳәа: «Шәара уи изкны хәтԥак сышәзаԥхьап» ҳәа.*
84- *Иашаӷәԛьаны, ҳара уи адгьылтәыла аԛны амчра иаҳԥеит, уи ихыԛәкы дахьызыгзаша зегь рыла дхаҳартәааит.*
85- *Уигьы мҭак дыԛәлеит.*
86- *Аӷыхәтәан, мратԥашәаратәи атыԥ аԛны даннеи, уа аҳәынӷәа еиԛәаӷәа аԛны изааԛәрылошәа ибеит. Уи ааигәара жәларыкгьы дрыԛәшәеит. Убри*

амшала ҳаргьы: «Уа Зулкарнаин! Урҵ, ма ахьырхәра иаҟәуршәоит, мамзаргьы бзиарала рызныҟаара алухуеит» ҳәа иаҳҳәеит.

87- *Уи, абас иҳәеит: «Аиашамра ҟазҿаз, ахьырхәра даҟәҳаршәоит, насгьы уи Инцәа иахь ддәыҟәҿахоит. Аллаҳгьы, уи агәаҟра ҕәҕәа даҟәиршәоит.*

88- *Иазхаҿаԥцәаханы аус бзиаҟәа назыгзаз ракәзар, урҵ рызгьы иреиҕьу аҵак ыҟоуп. Аманшәалара иаҟәыршәаны, аус уадаԥҟәа иазаҳкуам».*

89- *Нас, еиҵах имԥак дыҟәлеит.*

90- *Амра ахьгыло даннеи, убраҟагьы жәларык иҵылеит, урҵ макьана амра аҟынтә рхы зларыхьчашаз хыҿакыртҵакгьы ратәаҳамшьацызт.*

91- *Ҳаргьы Зулкарнаин уи ажәлар ибзианы дышрызныҟәо ҳдыруан.*

92- *Нас, даԥеа мԥак данылеит.*

93- *Аҿыхәтәаны ԥ-шьхак рыбжьара даннеи, урҵ раԥхьа ажәакгьы ззеилымкааузаз жәларык дрыҟәшәеит.*

94- *Убас рҳәеит: «Уа Зулкарнаин! Ари атәыла аҟны Иеԥьуԥьи Меԥьуԥьи (Гоги Магоги) ацәгьаршра иаԥеуп. Дареи ҳареи ҳабжьара, урҵ зызхымсша ҳәаак ҟауҿарԥ азы ашәахтә уаҳҵар иудукылоума?»*

95- *Зулкарнаин абас аҵак ҟаиҿеит: «Сынцәа сара исаҵәеишьаз аразҟи амчреи, шәара шәтәы аасҵа иеиҳауп. Шәара шәымч ала ацхыраара сышәҵ, саргьы дареи шәареи шәыбжьара изызхымсуа ҳәаак ҟасҿап.*

96- *«Сара, аиха рацәа сзаажәг». Аҿыхәтәан, аԥхаа еихала иҵартәааны ԥ-шьхак рыбжьара иеиҟареитәын: «Амца еиҟәҿаны, аԥша аҿашәҿа!» иҳәеит. Ианеилашгьы: «Уажәы азытра иаԥеу абԥа сзаажәг, иеиластәап» иҳәеит.*

97- *Уи нахыс Иеԥьуԥьи Меԥьуԥьи уи аанда иагьзахымсит, иагьрызкылымҿәеит.*

98- *Зулкарнаин: «Ари, сынцәа илԥхоуп. Амала сынцәа иажәа аԥеҳәара анааилак, абри ицҟьа иҟәиҿоит. Сынцәа иажәа ииашаҿәҟьоуп» иҳәеит.*

99- *Уи амш аԥены (акаамеҵ амш аԥены) ҳара урҵ, дара дара иеинҟьаны изазо ааанҳажьит; абыкьгьы иҵаҵәҳәахьеит, абас ала, урҵ зегьы еидаҳкылахьеит.*

100- *Уи аԥены ԥьаҳаным, азхамҿаԥцәа таҳарԥшуеит.*

101- *Азхамҿаԥцәа рыблаҟәа роуп, (адунеи аҟны) сара сыргәалазыршәалоз аршаҳаҵгаҟәа рзы ихԥаны иҟаз, урҵ рзызырԥраҿәҟьа ззымычҳауаз.*

102- *Амапкыԥцәа, сара саанижьны, суааԥсыра цхырааԥыс ирзышьҵыхуаз ԥьыршьозма? Аиашазы, ҳара ԥьаҳаным мапкыԥцәа рзы нхарҵаны иҳархиеит.*

103- *Убас ҳәа: «Шәара, зуси зхымԥаԥгашьеи рыла еиҳа ацәыз зауҟәаз шәҳардыррыма?» ҳәа*

104- *Урҵ, абзиа ҟарҿо ԥьашьаны, здунеитә ԥсҵазааараҕы зԥьабаақәа башахаз роуп.*

105- *Убарҵ ауаа, рынцәа иажәаԥҟарақәеи Уи иҵылареи мап ацәызкыз, уи амшалагьы зԥьабаақәа башахаз роуп; уи азы, акаамеҵ амш аԥены урҵ рдунеитә усҟәа ахәшьара аҳҵазом.*

106- Рмапкреи, сажәаӈкарақәеи сӈааимбарцәеи иахьӷәылырхуаз амшала, урт рахьырхәра ҵьаҳаным ауп.
107- Иазхаӷаҿцәаханы, адунеии нарцәи рзы аус бзиақәа назыгзаз ракәзар, урт рзыҳәангьы нхартас иблахкыгоу аҵьанатӈәа ыкоуп.
108- Урт уа наунагза инхараны икоуп. Зынза аӈсахрагьы ртаххазом.
109- Убас ҳәа: «Сынцәа иажәақәа анӷаразы амшынӈәа шәыгаханы, даҽеа убриакарагьы рыцӷандаз, амшынӈәа табон, аха Сынцәа иажәақәа аҿра ала инӷәомызт».
110- Убас ҳәа: «Сара, шәара шәеиӈш суаҿӈсы маҵароуп. Сара, шәынцәа иазәкра аганахьала аӷаҳәара соуит. Уажәшьта, дарбанзаалак Анцәа диӈыларц итахызар, адунеии нарцәи рзы ихәартоу аус ҟаиӷааит. Насгьы Инцәа иашьапкраҽы авакәыла аӈшьимгааит.

19. Мариам

Иаҳзылӈхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Каф. Ҳа. Иа. Аин. Сад.
2- Абри, Унцәа, иуаҿӈсы Зекьериа (Захариа) иатәеишьаз алӈха аитаҳәароуп.
3- Уи, мазала Инцәа диҳәеит.
4- «Сынцәа!» иҳәеит: «Сара сыбаҿҳәа кәадахеит, схы шлеит. Сынцәа! Сара уара суҳәаны зныкгьы агәынхара сакәымшәац.
5- Ииашӷәкьаны, сара сышьтахь аус иахагылаша рганахьала агәтынчымра сымоуп; сыӈшәмаӈҳәысгьы ахшара длоуам. Уганахь ала стыӈ ааныз кылаша ӷеик дсатәашьа.
6- Уи, сара стәеиӈш, Иакәыӈ иаҳрагьы ззынхаша иакәхааит. Сынцәа! Уи иаӈсоу уаҿӈсык иакәны дкаӷа!»
7- (Аллаҳгьы:) «Уа Зекьериа! Ҳара, Иаҳиа зыхьзуӷаша ӈак гәырҷьаҽеҳәашас дуахтоит. Ари ахьз иахьа уажәраанза азәгьы ихырымӷазац» иҳәеит.
8- Зекьериа: «Сынцәа! Сыӈшәмаӈҳәыс ахшара дылмоуа дыкоуп, саргьы сажәымта стагылоуп, сара аӈа дызласоуеи?» иҳәеит.
9- «Иагьа ус иҟазаргьы, уи сара сзы имариоуп, уара ухатагьы ааанза уаныкамыз усшахьан».
10- Зекьериа: «Уа Анцәа! Иаарту дыргак сырба» иҳәеит. Аллаҳгьы: «Уара узы дыргас иҟоу, агәабзиара уманы, хаха хымш ауааӈсыра уахьзырмацәажәо ауп».
11- Зекьериа, аныҳәартӈа дтыӷны иуаажәлар напышьашәала маҵара идирдырит: «Ашьыжьи ахәылбыҽхеи Аллаҳ ихьз ҳарашәкла» ҳәа.
12- (Ус ишыказ, Иаҳиа диит, деизҳаит. Дцәажәаратәы даныкала:) «Уа Иаҳиа! Излаумчу ала ашәкәы уеадҳәала» ҳәа иаҳҳәеит. Макьана дшыхәыҵзазгьы уи акәыҷареи адырреи иахтеит.

13- *Уи адагьы арыцҳашьареи аҿсыцқьареи иатәаҳшьеит. Уи, ацәгьара дааразa зҽацәызыхьчоз азә иакәын.*
14- *Иани иаби даара ибзиа ибон дҿагьамызт, дҳәатәхаҷоын.*
15- *Уи, даниз амшгьы, даныҿсыша амшгьы, аҿстәазаара даҽеазнык даназыхынҳәуа амш аҽеынгьы, абзиара иқәзааит!*
16- *(Уа сҿааимбар!) Ашәҟәаҟны Мариамгьы дугәаларшәа. Уи, лыҽны ааныжьны аныҳәартә мрагыларатәи аган ахь лҽеыҿхьалкит.*
17- *Дареи лареи рыбжьара ҿардак рыбжьан. Ус ишыҟаз, лышҟа ҳаҿсы лзынаҳашьтит, ҳаҿсы, уи уаҽҿсык исахьала илызцәырҷит.*
18- *Мариам даатрысын, убасгьы лҳәеит: «Уара уҟынтә, кырза ихьчаҽу ҳазшаз сыҽеумҷаскуеит! Уара Аллаҳ ицәшәо азә уакәзар, усыламкьысын!» ҳәа.*
19- *Амаалықьгьы: «Сара ицқьашәқьоу ҿак дбатәашьахарц азы Бынцәа ибзааишьтыз ацҳаражәҳәаҽы соуп» иҳәеит.*
20- *Мариам: «Сара, хаҷак инапыҷәкьа скьымскәа, калтҟьашьракгьы салахәымкәа ахшара дызласоури?» лҳәеит иааҵьашьаны .*
21- *(Амаалықь:) «Бара ибызкны избоу абри ауп. Бынцәа, уи сара сзы имариазоуп, ҳара уи, ауааҿсыра рзы ршаҳатәгас, насгьы ҳара ҳҟынтә лыҿхас дҟаҳҷоит» иҳәеит.*
22- *Мариам лцәалтәымкәа дҟалеит, уи амшалагьы инахараны тыҿкаҷы лҽеыҿхьалкит.*
23- *Илызцәырҷыз ахьаа аҟынтә ахәырмаҷла аҷаҟа днанагеит. Мариам: «Абри аҽыза сақәымшәакәа иахьанза сыҿсны, сырхаштны сыҟандаз!» лҳәеит.*
24- *Ҵаҟантәи бжьык лара лышҟа игеит: «Гәырҽас иҟабымҷан! Бахәаҿши, Бынцәа бара бзы быҷаҟа зыхьк цәыригеит».*
25- *«Абри ахәырмаҷлагьы рышәшәа, иҷоу, иҟалахьоу ашәырқәа бызкаҿсап».*
26- *«Иф, ижә. Амшра бымазааит! Ауааҿсыра зәыр брықәшәар, напышьашәала, сара ҳазшаз изы аҷатәахьа сықәысҷеит, убри амшала иахьа азәгьы сиацәажәом, ҳәа раҳәа».*
27- *Нас лхәыҷы далгәыдкыланы лыуаажәлар дрызнеит. Уртәгьы: «Уа Мариам! Бара ииашаҷәкьаны, хәымгарак бамхаҟаҷеит!»*
28- *«Уа Ҳарун иаҳәшьа! Баб дуаҽыцәгьамызт, бангьы ламысдак лакәзамызт».*
29- *Абас аныҟала, Мариам (сара сакәым, иара шәиазҷаа лҳәозшәа) ахәыҷы дыдлырбеит: «Игароу ахәыҷы ҳашҿаиацәажәари?» рҳәеит.*
30- *Аха, ахәыҷы ацәажәара дналагеит: «Сара Аллаҳ иуаҽҿсы соуп. Уи, сара, ашәҟәы ситеит, ҿааимбарс сҟаиҷеит».*
31- *«Сахьыҟазаалакгьы, абзиареи, абарақьатреи сыланы сҟаиҷеит, сыҿсы тәанаҷы анамаз акреи, азеқьатә атиреи дҷас иситеит».*
32- *«Уи адагьы, сан лаҳатыр абара сыдиҷеит, сара қәымчҽыс, ҷагылаҽыс сҟаимҷеит».*
33- *«Саниз аҽеынгьы, саныҿсышагьы, даҽеазнык сыҿсы анысхало амш аҽеынгьы агәырҷьара сыцзааueит».*

34- Абар, иара изкны агәҭара зызцәырӷуа рзы Мариам лӈа Иаса изку, иӷабыргу ажәабжь абри ауп.
35- Аллаҳ, ахшара имазара ҟалашьа змам усуп. Уи, дыцқьоуп. Уи, акы анизбо: «Уҟала!» ҳәа аҳәара маҵара азхоит, иаразнак иааҟалоит.
36- «Ҳәарада, Аллаҳ, саргьы сынцәа иоуп, шәаргьы шәынцәа иоуп. Ус анакәха, уи шәимӷахырхәа, ииашоу амҭа убри ауп». (иҳәеит Мариам лӈа Иаса).
37- Нас, ирҭашьагоу агәыӈқәа дара-дара аимак рыбжьалеит, еиҭнашеит. Уи амш ду ианахьзалак, урҵ амапкыҭцәа ирӈеиӈшу ҳаҷеимшхароуп!
38- Урҵ, ҳҷаӈхьа ианнеиша аҩны, (изықәшәаша) иагьраҳауам, иагьырбауам! Аха, уи агәымбылҵьбаҭцәа, иахьа ааарту мҭахҟьарак иҵагылоуп.
39- Уара урҵ, ахьхәра амш иазкны ргәырҩанӷа; избанзар, урҵ рымдырра иалахәаҩны, макьанагьы иазхаӷаҭымкәа ишыҟоу аусқәа зегьы назоит.
40- Ииашаӷәкьаны, адгьылтәылеи уи иқәынхауеи зегьы аӷыхәтәаны ҳара иаҳзынхоит, насгьы рызынтәык ҳара ҳахь ихынҳәуеит.
41- Ари ашәкәаҟны Ибраҳимгьы дугәаларшәа! Ҳәарада, уи, зажәеи зуси иашаз уаҭӈсын, дагьӈааимбарын.
42- Мышкызны иаб убас иеиҳәеит: «Саб! Измаҳауа, изымбауа, насгьы ҵьаргьы иумыхәауа акы узамӷахырхәои?» ҳәа.
43- «Саб! Уара иумоуз дыррак, ииашаӷәкьаны, сара исзааит, ус анакәха, сара усыцныҟәа. Абас ала амҭа иашахь укылызгоит».
44- «Саб! Аҭсҵаа ихәура уҵамлан! Избанзар аҭсҵаа, ҳрыцҳашьаҭы Аллаҳ идӷа наимыгзазеит».
45- «Саб! Аллаҳ иргәаҟра уақәшәаны, аҭсҵаа уидгылаҭхар ҳәа сшәоит».
46- (Иабгьы:) «Уа Ибраҳим! Уара, сынцәаҟәа урыцәхьаӷуама? Ари уахьымхәыр, иӷабыргыӷәкьаны ахаҳә уасыргоит, кыраамҵа сыла уҩаумырбан!» иҳәеит.
47- Ибраҳим: «Ус анакәха, абзиара узыҟалааит! Сынцәа, иуанаижьырц азы сиҳәалоит. Избанзар, уи сара сзы кырза даҵәашьаҭуп» иҳәеит.
48- Шәаргьы, Аллаҳ ида шәзымӷахырхәаҟәогьы сырцәыхараханы, сынцәа сахьиҳәало аҟынтә уи снасыӈданы саанижьрым ҳәа сгәыҷуеит.
49- Аӷыхәтәан, Ибраҳим, уи ауааӈсыреи, Аллаҳ ида изымӷахырхәози даныртцәыхараха, ҳара уи, Исҳаки Иақәыӈи иаҵәаҳшьеит. Дара аҭыцьагьы ӈааимбарцәаны иҟаҳӷеит.
50- Урҵ ҳарзылӈхан, ирыхәҵаз хьзи-ӈшеигьы насыӈс ираҳҵеит.
51- Ашәкәаҟны Мысагьы дугәаларшәа. Уи, ииашаӷәкьаны, агәыцқьара иахьзаз иакәын, дыцҳаражәҳәаҭын, дӈааимбарын.
52- Ҳара уи, Ҭур ашьха арҷьарахь ала ҳабжьы иқәырганы ҷыдала ҳабжьы иҳарҳарц азы даҳзааигәаҳҵәит.
53- Ҳалӈха иалӷшәаны, иашьа Ҳарунгьы ӈааимбарк иаҳасабала цхырааҭыс диваҳаргылеит.
54- Ари ашәкәаҟны Исмаилгьы дугәаларшәа. Уи, ииашаӷәкьаны зажәа назыгзоз иакәын, дыцҳаражәҳәаҭын, дӈааимбарын.
55- Ижәлар анамази, азеқьаҵи анагзара рыдиӷон, уи Инцәагьы дизыразын.

56- *Ари ашәҟәаҟны Идрисгьы дугәаларшәа. Ииашаӡәҟьаны уи, дуаѳ иашан, дԥааимбарын.*
57- *Уигьы атԥы ҳаракы иаҳҵеит, дҳараҳкзеит.*
58- *Абартҵ зегьы, Аллаҳ ҷыдала иатәашьара ззааирԥшыз ԥааимбарцәоуп; Ныҳәа ицны (аҕбаҷы) иеиҟәҳархаз рхылӡышҵреи, Ибраҳими Исраили рхылӡшҵраҟәеи, насгьы аиашахь икылганы иалаҳкааз роуп. Уртҵ, кырза ирзылԥхауа Аллаҳ иажәаԥҟарақәа ианырзаԥхьалак, иԥьызԥьызуа асаара ишьҵалон.*
59- *Нас, дара рышьҵахь, знамаз зымкуа, зыԥсыцәгьара иацныҟәауа абиԥарак ааит. Артҵ ауаа, хымԥада рахырҟьара амшала ахьырхәра иаԥәшәараны иҟоуп.*
60- *Амала, уртҵ рыбжьара, атҵамзаара шьҵазӡази, иазхаӡаѳцәаханы аус бзиаԥәа назыгзази уахь иалазам. Артҵ ауаа, иашамрак иаԥәымшәакәа ҷьанатҵ иҵалоит.*
61- *Кырза иҳаназыжьуа Аллаҳ, иуаажәлар изыԥәиргәыԥыз ҷьанатԥәа иртҵалоит. Ҳәарада, Уи иажәа нагзахоит.*
62- *Уртҵ, уа ибашоу ажәаԥәа ракәымкәа, абзиареи атԥынчреи ирызку маҵара раҳауеит. Уаҟа, шьыжьи хәылбыҟеи реишәачарагьы хиоуп.*
63- *Ҳуааԥсыра рахьтә, аҳәатәхаӡаѳцәа ираҳҵо ҷьанатҵ, абри ауп.*
64- *(Амаалыԥьцәа убас рҳәеит:) «Ҳара, Анцәа идӡа маҵарала ҳалбааueит. Ҳаԥхьа иҟоугьы, ҳашьҵахь иҟоугьы, убартҵ ирыбжьагылаԥәоугьы, зегьы Иара итәуп. Уара Унцәа зынза хашҵра зԥәу иакәзам.*
65- *Иара, ажәаѳанԥәеи адгьыли, насгьы убартҵ рыбжьара иҟоу зегьы дрынцәоуп. Ус анакәха, ичҳаны, умхьаӡкәа Иара иҳәатәы хаӡа. Уи ишьашәалоу даҽеазәы дудыруама?*
66- *Ауаѳԥсы: «Сара саныԥслак ашьҵахь, иӡабыргыӡәҟьаны даҽеазнык сыбзахома?» иҳәоит.*
67- *Ауаѳԥсы дазымхәыцзои, ааанза зынза дшыҟамызгьы дшаҳшаз?*
68- *Унцәаиныс, ҳара уртҵгьы, аѳстаацәагьы Маҳшьер аҟны иеизаҳгоит, насгьы ишьамхныршгыланы амцаԥьоуԥьад акәша-мыкәша имазеины иаҳрыԥшуеит.*
69- *Нас, жәларыцыԥхьаза рҟынтә, зегьы раастҵа Аллаҳ иҷагылаз ауаа ҳаарыханы, иаарылаҳхуеит.*
70- *Нас, уртҵ рыбжьара еиҳа амцаԥьоуԥьад зыхәҵоугьы, ҳәарада, ибзиазаны иаҳдыруеит.*
71- *Шәыбжьара ҷьаҳаным иҵамлаша азәгьы шәыҟазам. Ари, Шәынцәа иганахьала хырԥаша змам избароуп.*
72- *Нас ҳара, ацәгьаура зҽеацәызыхьчаз еиԥәҳархоит, агәымбылҷьбаѳцәа ракәзар, ишьамхныршгыланы ишыҟоу ааанҳажьueит.*
73- *Ҳажәаԥҟарақәа ааартыӡәҟьаны ианырзаԥхьо аамҵазы, маԥ рцәызкуаз, азхаӡаѳцәагьы: «Ѳгәыԥ ҳҟынтә, зҵагылазааша бзиоу, зҵыԥгьы ҳараку ҳарбану?» ҳәа иӡааuан.*
74- *Аха, ҳара, уртҵ раԥхьагьы еиҳа ибеиаз, еиҳагьы иԥагьаха иҟаз иагьа абиԥарақәа ыԥәзаа иԥәаҳгахьеит.*

75- *Убас ҳәа: «Имоахкьаны иҟоу дарбанзаалак, Ҳрыцҳашьаоы уи иҿегьы аамҵа иитҵааит!» Аҿыхәтәаны, згәыреанҿаз агәаҟра, мамзаргьы акаамеҵ аныр балак, зҵагылазаашьа еиҳа ицәгьоугьы, зыруаа еиҳа ихьысҳаугьы еилыркааранын иҟоуп.*
76- *Аллаҳ, амоа иаша иану рылашара ирҷҷәоит. Анҿыра змоу абзиарақәа, унцәа иҽаҵхьа, аҳамҵа аганахьалагьы, алҿшәа аганахьалагьы еиҳа иеиҷьуп.*
77- *Ҳажәақәа маф рыцәкны, ашьҵахьгьы: «Сара, хымҵада амалгьы ахшарагьы соуеит!» зҳәоз ауаоы дубама?*
78- *Уи, иҟалаша идыруама, мамзаргьы Аллаҳ иҟынтә ажәа ҳәа кыр иаухьоума?*
79- *Ҳәарада, маф! Ҳара уи иажәақәа анаҳҿоит, иахьырхәрагьы иацаҳҿоит.*
80- *Уи зызбахә имоугьы, аҿыхәтәан ҳара иаҳзынхоит, иаргьы дзаҿәны ҳара даҳзааиуеит.*
81- *Урҵ хьзи-ҧшеии амчреи роурц азы, Аллаҳ ида даеа нцәахәқәак шьҵырхит.*
82- *Маф, маф! Урҵ (аныхабаҟақәа) рымҿахырхәарагьы азхарымҿакәа, рхаҵақәа ҷас ишьҵырхуеит.*
83- *Иумбазои? Ҳара уи азхамҿаоцәа, иаҳҽагыларц азы изырбыжкуаз аоҵаацәа рыжәаҳҿеит.*
84- *Ус анакәха, урҵ урхымыццакын, ҳара урҵ рымшқәа аиқәыҧхьазара ҳаҽуп.*
85- *Аамҵак аашуеит, азхаҿаоцәаҿәҟьақәа иалкаау сасцәақәааны, кырза ирыцҳашьаоу Аллаҳ иҽаҵхьа иеизаҳгоит.*
86- *Агәырҧсауаа ракәзар, ишшабо амцаҟьоуҟьад ахь икаҳцоит.*
87- *(Уи аены) Азылҧхаоы иҽаҵхьа, ажәеи азини зауз рыда азәгьы ахашшаара даҟәиҵхазом.*
88- *«Иаҳзылҧхауа аҿеи дидикылт» рҳәеит.*
89- *Ииашаҿәҟьаны, уиала шәара дааразa ихәымгоу акы аҧшьыжәгеит.*
90- *Уи аҟынтә, иҟалап ажәоан еиошахар, адгьыл еиҟәыжәжәар, ашьхаҟәа еиҟәыбганы ихәашхәашо ицар!*
91- *Избанзар, Азылҧхаоы аҿеи дидыркылоит.*
92- *Иаҳзылҧхауа иҟәнагам аҧа димазарц!*
93- *Ажәоанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы дарбанзаалак, Азылҧхаоы изнеиуеит тәык иаҳасабала маҵара.*
94- *Уи, урҵ зегьы имехаикхьеит, рхыҧхьазарагьы еилиргахьеит.*
95- *Урҵ зегьы, акаамеҵ амш аены Аллаҳ иҽаҵхьа изаҿәны инеираны иҟоуп.*
96- *Иазхаҿаоханы, адунеии нарцәи рзы ихәартҵоу аусҟәа ҟазҿоз ракәзар, ирыцҳашьаоу Аллаҳ, урҵ рзы (агәҟәа рҽы) бзиабарак цәыригоит.*
97- *Ҳара, агәырҧса зеацәызыхьчаз, Аҟәырҟан ала агәырҷьаеҳәаша рызнаугап, мапкраҽы имхьаҿуагьы ргәырееануҿап ҳәа уара убызшәала иҳармариеит.*
98- *Ҳара урҵ раҧхьа шаҟа абиҧарақәа ыҟәаҳхьада. Уара, урҵ рахьтә азәы иадамзаргьы иҟазаара уныруама, мамзаргьы бжьыҵаак акәзаргьы кыр уаҳауама?*

20. Ҭаҳа (Уа ауаԥҿы)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Уа ауаԥҿы!*
2- *Ҳара, Аҟәырҟан ауадаԥра уаҟәшәааит ҳәа акәымкәа,*
3- *Аллаҳ ицәшәо рзы лабжьагас илбааҳгеит.*
4- *Уи, адгьыли иҳаракзоу ажәԥанҟәеи зшаз Аллаҳ иҟынтә хәҭахәҭала илбаагоуп.*
5- *Азылԥхаԥы Аллаҳ , ажәԥанҟәацә аҟны иҟоу иҭыԥҳарак дахылеит.*
6- *Адгьыли ажәԥанҟәеи рыҟны иҟоугьы, урҭ рыбжьара иҟоугьы, адгьыл аӡа иҟоугьы, зегьы Иара итәуп.*
7- *Уара, ажәа иаартны иуҳәаргьы, иудыруазааит, Уи, имазоугьы амаза иагәылаӡәахугьы идыруеит.*
8- *Аллаҳ, уи зыда анцәа дыҟам иоуп. Ирегьзоу ахьзҟәагьы Иара изкуп.*
9- *Мыса изкыз ажәабжь уара уҟынза иназама?*
10- *Уи, мцак аниба иҭаацәа рахь абас иҳәахьан: «Шәаасзыԥшы, мцак гәастҭеит, сцаны сахәаԥшып, издыруада ԥырҕык шәзаазгар, мамзар акәша-мыкәша мԥаԥгаԥык дсыԥшаар».*
11- *Уи ааигәара даннеи «Уа Мыса!» ҳәа (ҳара ҳҟынтә) бжьык иҟәырган.*
12- *«Иӡабыргыӡәкьаны, сара, уара унцәа соуп! Уажәшьҭа ушьаӡаҟәа ушьых! Избанзар иԥшьоу аԥхаа, Ҭува уҟоуп.*
13- *Сара, уара уалыскааит. Уажәы иуӡаҳҳәараны иҟоу улымҳа азкыдӡа.*
14- *«Иӡабыргыӡәкьаны, сара, Аллаҳ соуп. Сара сыда анцәа дыҟам. Ус анакәха, сара усымӡахырхәа, сгәалашәара уцәымзырц азы анамаз кы».*
15- *«Уи аамҭа, зегьы рзы имазаны иҟасӡазаргьы, уаԥҿсыцыԥхьаза ируыз-иҟарӡаз аҭак роурц азы акаамет, хымԥада, иааираны иҟоуп».*
16- *«Уи азхамӡакәа, зхатәы ҭахрақәа ирышьҭаланы ицо ауаа, уаргьы уи (акаамет амш) азхаӡара уацәхьарымкааит, усҟан ухаҭагьы уқәзаа уцоит!»*
17- *«Уа Мыса! Уарҕьа напы иаку закәызеи?»*
18- *«Ари слабашьоуп. Уи саланыҟәоит, уи ала суасақәа абҕьы рызҿсыршәшәоит, уи адагьы кырԥьара исыхәоит».*
19- *Аллаҳ: «Уа Мыса! Икажь уи!» ҳәа адӡа ҟаиӡеит.*
20- *Мыса илабашьа анкаижь, уи маҭхан, иласны иҳәазо аҿынанахеит!*
21- *Аллаҳ: «Умшәакәа икы уи, ҳара иаразнак ажәытә ишыҟаз иеиԥшаҳҭәуеит» иҳәеит.*
22- *«Унапы укәа иҭаӡа, аахак амамкәа, даԥеа ԥьашьахәык акәны, ишкәакәаза иҟалоит.*
23- *Абас ала ҳԥьашьахә дуқәа рыхәҭак уҳарбап.*

24- *Фараон иахь уца, избанзар уи аҳәаа кырза дахысит».*
25- *Мыса: «Сынцәа, агәытҭбаара сытҭ.*
26- *Сус ырманшәал.*
27- *Еиқәҳәалоу сыбз ҧыртҧла.*
28- *Сажәа еилыркаартә иҟаҿа.*
29- *Сҭаацәа рҟынтә цхыраауысгьы азәы дсытҭ.*
30- *Сашьа Ҳарун.*
31- *Уи ила сымч иазырҳа.*
32- *Уигьы сус даларҳәы.*
33- *Абас ала акырза ухьз еитаҳҳәап.*
34- *Кырзагьы уаҳгәалаҳаршәап.*
35- *Ҳәарада, уара ҳаубартоуп».*
36- *Аллаҳ абас иҳәеит: «Уа Мыса! Уҳәара сыдыскылеит.*
37- *Уара ааанзагьы ҳатәашьара уаҿанакхьан.*
38- *Уан абас лыҿаҳҳәахьан:*
39- *«Уи шәындыҟәрак дҭаҿаны азиас дыхҿа; абас ала, азиас агаҽы цьара днанаганы, саргьы исаҕоу, иаргьы иаҕоу азәы дбаны дышьҭихып». (Уа Мыса!) Уара убаны уздыруа рыгәқәа рҽы, уара узы бзиабарак ҭасҿеит, абас ала, сылаҧш ухны ураазап, уеизҳап ҳәа.*
40- *Иара уаҳәшьагьы дара дрызцаны: «Уи ихылаҧшыша азәы дышәсырбарыма?» ҳәа ралҳәон. Аҿыхәтәаны, дҳаргәырҕьап, лылахьгьы еиқәымлааит ҳәа, уан улықәҳаршәеит. Уара азәы дануамхашьгьы агәхьаа уалганы, ашьҭахь аҧышәара ҕәҕәаҟәагьы урхаҳгеит. Уа Мыса! Уи амшала, шыҟәсы рацәала Медиен жәлар рыбжьара ааанхеит, насгьы излаулахьынҿаз ала арахь ааит».*
41- *«Уара, схазы уҳҳаражәҳәаауны уалысхит».*
42- *«Уашьеи уареи, сҿьашьахәҟәа рыла шәца; сара сгәалашәара аҟынгьы шәхы шәамеигзан».*
43- *«Фараон шәизца, избанзар уи аҳәаа кырза дахысит».*
44- *«Иашәҳәаша ирҟәымшәышәны иашәҳәа, иҟалап ихатҭыҧаҽы ааргьы, дшәаргьы».*
45- *«Уа ҳанцәа! Аиашазы, иара иахырҟьаны, еиҳагьы иҽеирбыжкып ҳәа ашәартҭа ҳамоуп».*
46- *Аллаҳ убас реиҳәеит: «Шәымшәан, ижәдыруазааит, сара шәартҭ сшәыцуп; зегьы саҳауеит, зегьы збауеит.*
47- *Уи иахь шәнеины абас иашәҳәа: Ҳартҭ, уара унцәа ицҳаражәҳәаауцәа ҳауп. Уажәшьҭа Исраил иҧацәа рхы иазоужь, иҳацны ааааааит. Уртҭ умыргәаҟын. Иҿабыргыҿәҟьаны, ҳара, унцәа иҟынтә ааарту ршаҳатҭгак узааҳгеит. Агәырҕьареи ахҕыхреи Аллаҳ имаа алызхыз маца иртәуп.*
48- *Ҳара излаҳаҿаҳәо ала, аҧааимбар амцҳәара идызкылаз агәаҟраҿәҟьа рҧеиҧшхоит».*
49- *Фараон: «Уа Мыса! Шәара шәынцәа дызустҭада?» ҳәа дҿааит.*
50- *«Ҳара ҳанцәа, зегьы зшаз, хыҟәкык инаҟәыршәаны амаа иаша иҟәызҿаз иоуп» ҳәа атҭак ҟаиҿеит Мыса.*

51- *Афараон: «Ибзиоуп, аха иҳаҩсыз абиԥарақәа ртԥагылазаашьа зеиԥшрахои?» ҳәа деитԥаӷааит.*
52- *Мыса: «Уртԥ ирызку адырра, ҳазшаз иҽаԥхьа иҟоу ашәкәы иагәылоуп; ҳанцәа дагьҩашом, иагьихаштԥуам» иҳәеит.*
53- *Адгьылтәыла шәара шәзы игараны иҟазӷаз, уи аҟны амҩақәа шәзаазыртыз, насгьы ажәҩан аҟынтә азы шәзылбаазгаз Иара иоуп. Уи азала иеиуеиԥшым аӷиаақәа ҩба-ҩбала иеицҳаргылт.*
54- *Шәхатԥақәа ишәфа, шәырахәгьы шәырҳәы. Ҳәарада, абри аҟны ахшыҩ змоу ауаа иалыркааша аӷатәхәқәа ыҟоуп.*
55- *Шәаргьы убри (анышә) шәалаҳхит, еитԥахгьы уахь шәҳархынҳәуеит. Насгьы даҽазнык убраантәи шәҳаргылоит.*
56- *Иӷабыргыӷәкьаны уи (Афараон), ҳаршаҳатԥгақәа зегьы иҳарбеит, аха имцны иԥхьазеит, адкылара мап ацәикит.*
57- *Убасгьы иҳәеит: «Уа Мыса! Иҟауӷо алаԥшхырԥарала ҳтәыла ҳахугарц азоума узаҳзааиз?*
58- *Ҳаргьы, уи иеиԥшу лаԥшхырԥарак ала атԥак узыҟаҳӷоит. Уажәы, уареи ҳареи иеицаҳзеиԥшу, зегьы мап зцәаҳамкыша тыԥк алхны, аамтԥагьы азыԥӷәа, убри аштԥаҷы ҳаиқәшәап».*
59- *Мыса: «Ҳанеиқәшәаша, аныҳәа амш аҽены акәзааит, амра агыламтԥазы ажәлар ахьеизо аштԥаҷы ҳаиқәшәап» иҳәеит.*
60- *Абри ашьтԥахь, Фараон дцан иҽазыҟаиӷеит, ианаамтԥазгьы илаԥшхырԥаҩцәа зегьы еидкыланы итԥып ааникылт.*
61- *Мыса уртԥ абас реиҳәеит: «Лахь шәоуааит шәара! Аллаҳ шәиҽагыланы амц аԥшьшәымган, мамзар ахьырхәра ҕәҕәа шәақәыршәаны, шәдац ыӷихуеит! Аҳәынӷәа агәыдӷаҩы, хымԥада ахлымзаах дԥагылоит.*
62- *Ари амшала даргьы, иҟарӷаша аус ҳамтԥакы иеимаркит, иахьынзалшозгьы мазала иеицәажәон.*
63- *Абас рҳәон: «Абартԥ рҩыцьагьы лаԥшхырԥарала шәтәыла шәалцаны, шәызқәу, иҽырԥшыгоу амҩагьы аԥыхра зԥаху лаԥшхырԥаҩцәаӷәак роуп!»*
64- *«Ус анакәха, шәаргьы шәгьангьашрақәа еицышәӷа, иаашәылшо зегьы аашәырԥшы. Иахьа аԥыжәара згаз роуп игәырҕьараны иҟоу».*
65- *Убас рҳәеит: «Уа Мыса! Ма уара иршә, мамзаргьы, раԥхьа ҳара иҳаршәып».*
66- *Мыса: «Маԥ, раԥхьа шәара ишәыршә» иҳәеит. Нас дыԥшызар, уртԥ ршахаҷәеи рлабаҷәеи, иҟарӷаз алаԥшхырԥара амшала иара иганахь иааиуазшәа убон!*
67- *Мыса ҩныӷҟала даатԥрысит.*
68- *«Умшәан!» ҳәа иаҳҳәеит: «Аԥыжәара згаша, хымԥада, уара уоуп».*
69- *«Уарҕьа унапаҷы иуку ыршә, уртԥ иҟарӷаз зегьы иахәлабгап. Иҟарӷаз алаԥшхырԥаратә гьангьашроуп. Алаԥшхырԥаҩы изакәызаалак аҷәҽиара иԥеиԥшхом».*
70- *Аӷыхәтәан, алаԥшхырԥаҩцәа асаара рыҽкарыжьын: «Ҳара, Мысеи Ҳаруни рынцәа дазхаҳӷеит!» рҳәеит.*

71- *Фараон иакәзар, абас дрыҿаҟьеит: «Сара азин шәысымҭаҟәа уи дазхашәҿеит, ус аума? Излазбо ала, шәарҭ алаԥшхырԥара шәзырҿаз шәеиҳабы Мыса иакәзаап. Иҿабыргыҿәҟьаны, шәарҭ шәнапқәеи шәшьапқәеи инеихда-ааихда ихыҿәҿааны, ахәырмаҿла амахәқәа рҽы шәыкнасҳауеит! Абас алагьы, захьырхәара ҕәҕәоу, насгьы нҿыра змоу дарбану ибзиангьы еилышәкаап!»*

72- *Даргьы абас аҭак ҟарҿеит: «Ҳартҭ абысҟак иаартны иаҳзааиз аршаҳаҭгақәеи, ҳазшаз анцәа иҽаԥхьа уара уаҳзалхуам. Уажәшьҭа уара иуҭаху, ишыуҭаху, избала, амала уара узбарақәа ари адунеи маҵара иазкхоит.*

73- *Ҳагхақәеи, мчыла иаҳурҟаҿаз алаԥшхырԥареи рымшала иҳанаижьырц азы ҳанцәа хьаҳәа-ԥаҳәада дазхаҳҿеит. Аллаҳ заҭәашьарақәа рыла зегьы ирейҕьу, захьырхәрагьы ԥымкрадоу иоуп.*

74- *Дарбанзаалак, Анцәа иҽаԥхьа игәырԥсақәа дрыҿаланы днеир, идыруазааит, ҵьаҳаным ауп изыԥшу. Уаҟа убас дгәаҟраны дыҟоуп, дыԥсны ахҽыхрагьы дзахьзом, аԥсҭазаарагьы ибом.*

75- *Адунеии нарҵәи рзы ихәартҭоу аусҟәа ҟазҿаны, иазхаҿаҧцәаханы, иҽаԥхьа инеизгьы иҳаракзоу аҭыԥқәа рзыҟоуп.*

76- *Зыҧныҿка наунагза иахьҭанхаша, зыҿаҟа азиасҟәа ахьлеиуа наунагзатәи аҵьанатҭқәа, абартҭ, агәырԥса аҟынтә зҧеызрыцқьаз ауаа ирҳамҭоуп.*

77- *Мыса абас иҿаҳҳәахьан: «Суаажәлар уманы уахынла амҧа уқәла, иҳахьзап ҳәа умхәыцкәа, азы ҳахәаҧеып ҳәагьы умшәакәа амшын уалаланы, амҧа рзаарты».*

78- *Убри амшала, уи (Фараон) ируаа рыла дрышьҭалеит, амала амшын урт иахәлабгеит, иахәаҧеит.*

79- *Фараон ижәлар мҧахиҟьахьан, амҧа иашахь икылимгеит.*

80- *Уа Исраил иԥацәа! Абас ала, шәара аҕа иҽаԥхьа шәеиқәҳархеит, насгьы Ҭур ашьха арҕьарахьтәи аган ахь шәнеирц азы аҧҳәара шәаҳҭеит, шәартҭ амч шәызҭаша аҳалуеи а́чақәеи шәаҭәаҳшьеит.*

81- *Шәара разҟыс ишәаҳҭаз рҟынтә ицқьоу шәфала, амала иахшәмырҟьан, мамзар сгәыԥжәара шәақәшәоит, сгәыԥжәара иақәшәазгьы атыша дҭаҳаит ҳәа дыԥхьазоуп.*

82- *Абригьы жәдыруазааит, аҭамзаара шьҭаҿаны гәыкала иазхаҿаҧцәахаз, насгьы ихәартҭоу аусҟәа ҟазҿаз, изқәылаз амҧаҕгьы ачҳара аазырԥшыз, иранасыжьуеит.*

83- *(Аллаҳ убас дҿааит:) «Уа Мыса! Уара, абас иаарласны ууаажәлар аанужьыртә узырццаки?»*

84- *Уигьы аҭакс абас иҳәеит: «Уа Сынцәа! Абар, даргьы сара сышьҭа ихуп. Сара агәааԥхара уоурц азы сыццакны сузааит».*

85- *Аллаҳ: «Амала ҳара, уара ушьҭахь ужәлар ԥаҳшәеит, Самариатәи урт мҧахиҟьахьеит» иҳәеит.*

86- *Абри амшала, Мыса игәы ԥжәаны дхьааua ижәлар дырзыхынҳәит. Абасгьы реиҳәеит: «Уа Сыуаажәлар! Шәынцәа шәара ажәа бзиа*

шәимтәзацзи? Нас уи аамтә шәара шәзы иауцәахама, мамзаргьы шәынцәа игәыԥжәара шәақәшәарц азы аума исышәтәз ажәа шәзаґрагылаз?»

87- *Абас атәак ҟарӡеит: «Иуаҳтәз ажәа идырны, иаҳтәхханы ҳахьымхәзеит, аха ҳара уи ажәлар (Мысратәи ажәлар) рхьыматәа ҳахьрыӡаз, иҳақәнагам ҳҳәан, амца иалаҳажьит, избанзар Самариатәигьы ус ҟаиӡахьан».*

88- *Ари ауаҩы, убартӡ ахьқәа ртәаны, ихәааузаз ҳәыск абаҟа ҟаиӡеит. Идгылаҩцәагьы: «Абар шәара шәынцәа! Мыса инцәагьы абри акәын, аха уи ихашҭын, даҩа нцәахәык дышьҭихит» рҳәеит.*

89- *Аха ирымбазоз? Уи абаҟа рызӡаарақәа ратәак азыҟанаӡомызт, уртӡ ԥырхагак шырнамҭо еиԥш, хәартәарак рытәарагьы алшазомызт.*

90- *Аиашазы, Ҳарунгьы уаанза: «Уа суаажәлар! Шәара, абриала ԥышәарак шәахысуеит, ҳәарада, шәартӡ шәынцәагьы кырза иаҳзылыԥхауа Аллаҳ иоуп. Ус анакәха, сара шәсыцныҟәа, сҳәатәы хашәӡа!» ҳәа реиҳәахьан.*

91- *Аха уртӡ: «Мыса даиааныза ҳара абри амӡахырхәара ҳацәхьаӡзом!» рҳәеит.*

92- *(Мыса даныхынҳәы) Убас дӡааит: «Уа Ҳарун! Уртӡ анымҩахҟьа иуԥырхагахеи?*

93- *Сара сышьҭа узыԥәымлеи, мамзаргьы, сыдӡа уаҩагылазар?»*

94- *Уигьы убас атәак ҟаиӡеит: «Уа сан лԥа! сыхцәы, сжакьа уамыхан. Сыгәра ганы уҟаз: «Сажәа уацымныҟәакәа Исраил иԥацәа рыбжьара агәыҩбара бжьауӡеит!» ҳәа сауҳәар ҳәа сшәеит».*

95- *Мыса дӡааит: «Нас гәаҟрас иумаз Уара Самариатәи?»*

96- *Егьы иҳәеит: «Сара уртӡ ирымбақәаз збеит, уи амшалагьы аиҳаражәҳәаҩ ишьапҭыԥ аҟынтә напык азна анышә аашьҭыхны (амца иалажьыз ахьыматәа) инарыԥҳәсыԥсеит. Сыԥсыцәгьара абри аҩыза снарҟаӡеит».*

97- *(Мыса) Убас иҳәеит: «Уажәшьҭа уца! Аринахыс ухала уҟоуп, иузааигәахарц зҭаххогьы учымазарақәа рымшала «Сара шәсыламкьысын!» ҳәа рауҳәоит. Насгьы зынза узызцәыбнамлаша ахьырхәара амш уԥеиԥшуп. Уажәы, узымӡахырхәоз унцәахәы абаҟа унахәааԥши, ҳара уи былны, ицциышәны амшын ихаҳаԥсалоит» ҳәа.*

98- *Шәара шәынцәаӡәҟьа Аллаҳ иоуп, Уи ида нцәа дыҟазам. Уи, идыррала зегьы имҩехакуп.*

99- *Абас ала, ажәытә жәабжьқәа рыхәтәак узеитәаҳҳәоит. Ҳәарада, уара ҳара ҳҟынтә ашәҟәгьы уаҳтәеит.*

100- *Дарбанзаалак уи дазхьамԥшыр, ирдыруазааит, акаамет аамш аҩны ирзышьҭымхуа еидара хьантәак иаӡаланы ҳҿаԥхьа иааиуеит.*

101- *Наунагзагьы уи еидара ишаӡоу ааанхоит. Акаамет аамш аҩны дара рзы шаҟа иеидара бааԥсузеи ари!*

102- *Уи аамш аҩны, абыкь иантәатәҳәалак, агәырԥсауаа зегьы рыблақәа еӡәаза, ашәыта иаганы, ишабаны, илашәны иеизаҳгоит.*

103- *Уи агәытҟьара амшала рыхәтәак иеиҿахәытҳәытуа: «Адунеиаҿ жәамш роуп шәахьынзаҟаз» рҳәоит.*

104- *Рыбжьара зегь раастӡа зхы аҭыԥаҿы иҟоугьы: «Маԥ, мышкы иеиҳаны шәнымхазеит» рҳәоит. Аха излацәажәо аус зегьы раастӡа издыруа ҳара ҳауп.*

105- *Уара ашьхаԥа рзы иуазӷаауеит. Убас раҳәа: «Сынцәа урҭ иццышәны иԥәиӷашт» ҳәа.*

106- *«Аӷыхәтәангьы адгьылтәыла, иҭацәны, икказа иаанхаз, ԥьаԥьарак акәхоит».*

107- *Уаԥа хылаԥьаракгьы, мардаракгьы, ҭаҳаракгьы, ҳәыгәракгьы убазом.*

108- *Уи амш аҽны, зегьы рааԥхьаҿы (Исрафил) ицныԥәоит. Ицәыбналара ԥсыхәа амазам. Азылыԥхаҿы Аллаҳ идуззара абзоурала зегьы рыбжьԥәа ҭааза иԥалахьеит. Уи амшалагьы, аарлаҳәа иуаҳауа быжьԥәак рыда улымҳа акгьы ҭаҿзом.*

109- *Уи амш аҽны (азылыԥхаҿы азин зиҭаԥәаз, игәаԥхара зду ауаа рыда) азәгьы ахашшареи ацхыраареи илшазом.*

110- *Урҭ ирзыԥшуи ирхыргахьоуи зегьы Уи идыруеит. Аха, дара рдырра, ари аилкаара алшазом.*

111- *Ибзоу, насгьы зегьы рыԥказаара зыдҳәалоу Аллаҳ иҿаԥхьа иԥхашьаԥхаӷо ихырхәаны игылоуп, агәымбылԥьбара еидарас зԥәаԥәа иԥәу ракәзар, лахьеиԥәӷара дуззак иалагылоит.*

112- *Иазхаӷаҿцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартӡоу аусԥәа ԥазӷаз ауаа ракәзар, иашамрак иаԥәшәар, мамзаргьы рҳамҭа рыԥәымшәар ҳәа ашәартӡа рымазам.*

113- *Ҳара урҭ, рҽырыхьчап, насгьы ргәаларшәара алнаршап ҳәа араԥ бызшәала Аԥәырԥанк акәны илбааҳгеит, уи аԥны ҳагәҽанӷарԥәагьы акакала иааҳарԥшит.*

114- *Иӷабыргыӷәԥьаны зегьы ирԥәиҭу, аҳас ирымоу Аллаҳ дҳаракзоуп. Уара иуыӷаҳәо Аԥәырԥан, узеиҭаҳәара хыркәшахааза уи ҿырҳәала аԥхьара уахымццакын: «Сынцәа! Сдырра еизырҳа» ҳәа уныҳәала.*

115- *Ҳара, уаанза Адамгьы адӷа иаҳҭахьан, аха уи (иажәа) ихашҭит, иахәҭаз ачҳареи ахаӷгылареи изаамырԥшит.*

116- *Амаалыԥьцәа: «Адам шәиеихырхәа» ҳәа раҳҳәеит, урҭгьы асаара рыҽкарыжьын ихырхәеит, аха Иблис зазәык маԥ ацәикит.*

117- *Уи амшала: «Уа Адам! Иудыруазааит, Иблис, уаргьы ухатәҿызагьы дшәаԥоуп. Амарԥьа, шәыҽгәашәҭа, ԥьанаҭ шәҭимгааит, мамзар шәгәырԥьара шәцәызуеит.*

118- *Араԥа уара узы амлакреи, маҭәада анхареи ҳәа акагьы ыԥказам.*

119- *Иара убас, азбагьы уакуам, ашоурагьы».*

120- *Ус ишыԥказ, аҿсҭаа абри ажәаԥәа рыла ихшыҿ еилеигеит: «Уа Адам! Уара унаунагзазтәуа аӷлеи, ԥсра зԥәым ахреи усырбарыма?»*

121- *Аӷыхәтәан, рҿыԥьагьы уи аӷла аԥынтә ирфеит. Уи амшалагьы рыԥхашьарԥәа шыхтыз рбеит, даргьы ԥьанаҭтәи абыԥьԥәа рыла ихырҿарԥ ртаххеит. Абас ала Адам, инԥәа идӷа данахамӷгыла имҿагьы даԥәыхԥьеит.*

122- *Нас инцәа уи даликааит, иатҭамзаарагьы идкыланы амҭа иашахь дирхеит.*
123- *Абасгьы иеиҳәеит: «Шәҭыцьагьы, шәара-шәара шәеиҩацәаны уаантәи (цьанатҵ аҟынтәи) шәылбаа. Сара сҟынтә шәара шәышҟа лашарак аннеилак ижәдыруазааит, иацныҟәаз уинахыс дагьымҭахҟьом, арыцҳарагьы дақәшәом.*
124- *Дарбанзаалакгьы сара сгәалашәара дацәхьаҵыр, ҳәарада, иҧсҭазаара гәаҟрахоит, уи, акаамет аиш аҽеынгьы длашәны дҳаргылоит».*
125- *Усҟан урҭ абас рҳәоит: «Уа сынцәа! Избан слашәны сзушаз? Уаанза зыблақәа ирбоз сакәын».*
126- *Аллаҳгьы убас иҳәоит: «Абас ауп ишыҟоу! Уаргьы ҳажәааҧҟарақәа анузнеи, урҭ умбозшәа ҟаҵаны, ишухашҭыз еиҧш, ҳаргьы иахьа уара уаҳхашҭит!»*
127- *Аиаша иацәхьаҵыз, анцәа иажәааҧҟарақәа азхазымҵаз, абас ахьырхәара иақәҳаршәоит. Ҳәарада, нарцәытәи рахьырхәара еиҳагьы иҩәҩәоуп, иҧымкрадоуп.*
128- *Дара раҧхьа кырза абиҧарақәа ықәзаа рықәхрагьы, урҭ амҭа иашахь рнагара алнамыршазеи? Арахь, урҭ ртәылақәа рҽы анхара иаҽуп! Ҳәарада, ахшыҭ змоу рзы абри аҟны кырза аҵатәхәқәа ыҟоуп.*
129- *Амала, Унцәа иҟынтә, уаанза ирытҭаз ажәеи иазыҧҵәаз аҽеҳәареи ыҟамындаз, иаразнак ахьырхәара иақәҳаршәон.*
130- *Уара урҭ ражәақәа чҳа, амра гылаанзагьы, атҭашәамҭа аҧхьагьы унцәа арҽхәааҧхьызқәа рыла деитҭаҳәа. Аҵх аамҭақәеи, амш аҭганкы аҵыхәаҽгьы ихьз еитҭаҳәа, абас ала Аллаҳ игәаҧхара уахьзап.*
131- *Амарцьа, ҧытҭык ҧаҳшәарц азы иратҭәаҳшьаз адунеитә ҧсҭазаара акаҷҷара уазхьамҧшын! Унцәа, уара иуитҭаз аразкқәа еиҳа ихәартҭоуп, еиҳагьы иҧымкрадоуп.*
132- *Утҭаацәа зегьы анамаз рыдҵа, ухатҭагьы уахзызааны инагза. Уара уҟынтә аразкы ҳтахым; ҳара ҳоуп аразкы узтҭо. Алҵшәа бзиа, агәырҧса аҽеацәыхьчаралоуп ишыҟало.*
133- *Урҭ: «(Муҳаммед) Инцәа иҟынтә цьашьахәык заҳзааимгои!» рҳәеит. Аха, уаанза ирызнеиз ашәҟәқәа рҽгьы иаартыз аршаҳатҭгақәа рмоухьази?*
134- *Ҳара урҭ, уаанза гәаҟрак иақәыршәаны иқәзаа иаҳгазҭгьы, хымҧада, абас рҳәарын: «Уа Ҳанцәахәы! Ҳара ҧааимбарк даҳзааууышҭызҭгьы, ҳаргьы абри аҭыза аларҟәреи ахьымзҩи ҳхы итамҧакәа, убри аҧааимбар имҭа ҳанымларыз!» ҳәа.*
135- *Убас ҳәа: «Зегьы ҧшуп, ус анакәха, шәаргьы шәыҧшыз. Амҭа иаша иану зустцәоу, насгьы алашара иазкылсыз зустцәоу ааигәа иеилышәкааueит!»*

21. Енбиа
(Аԥааимбарцәа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ауааԥсыра рҿахәы анырҿырхша аамҵа ааигәахеит, аха урҵ, убас ишыҟоугьы акгьы хьаас ирымкыкәа аиаша иазхьаԥшуам.*

2- *Ргәырҿеанӷаразы, мамзаргьы рымҩа арлашаразы жәаԥҟарак рзааир, уи хәмаррак акәушәа, иӷәылхны иазызырҩуеит.*

3- *Урҵ агәымбылԥьбаҩцәа: «Абригьы шәара шәҩыза уаҩԥсык иакәзами? Уажәы лабҿаба илаԥшхырԥара шәҿеашәҵоума?» ҳәа иеиҿахәытҳәытуеит.*

4- *Аԥааимбар убас иҳәеит: «Сара сынцәа, дгьыли жәҩани рҿы иеибырҳәо зегьы идыруеит. Уи, ишахәҵоу изаҳауа иоуп, ишахәҵоугьы здыруа иоуп» ҳәа.*

5- *«Маг!» рҳәеит: «Артҵ иеилаԥатҵоу аԥхызҟәа роуп, иара ихы итҵиҳәаазар акәхап, иҟалап иҿаԥыцгьы ҕәҕәазар. Ус акәымзар, уаанзатәи аԥааимбарцәа ирзынашьҵыз аԥьашьахәҟәа иреиԥшу ҳаргьы иаҳирбааит».*

6- *Иахьа уажәраанза иҟәаҳхыз ажәларкәа ҳазхарымӷазацызт, уажәы абартҵ роума ҳазхазӷараны иҟоу?*

7- *Ҳара, уара уаԥхьагьы ҳажәаԥҟарақәа зыӷаҳҳәаҟәаз рыда азәгьы ԥааимбарс ауааԥсыра дырзынаҳмышьҵзеит, ишәзымдыруазар, издыруа шәразӷаа.*

8- *Ҳара урҵ аԥааимбарцәа, крыфара, крыжәра згым уааны иҳамшазеит, ԥсра рыҟәымкәагьы иҟазамызт.*

9- *Нас, урҵ ираҳҵаз ҳажәа наҳагзеит. Абас ала даргьы ҳгәы иатҵахыз егьыртҵ ауаагьы, ахҿыхра иахьаҳагзеит, иахзырҟьаз ауаа ракәзар, иҟәаҳхит.*

10- *Ииашаӷәҟьаны, убри аҩыза ашәҟәы шәзылбааҳгеит; уи аҟны шәзыҟәныҟәаша зегьы ануп. Абас ишыҟоугьы шәымхәыцзои?*

11- *Ҳара, зыуаажәлар агәымбылԥьбара ихнахыз атәылақәа ыҟәыхны рхатҵыԥҿы даҩа жәларкәак ааҳгеит.*

12- *Ҳаргәаҟра шрыхьзо анырнырлак, ртҵыԥкәа ирхыӷны абналара иалагоит.*

13- *«Шәыбнамлан! Аԥагьара шәахьыхнахыз, амазареи атҵагылазаашьа бзиеи ахьшәымаз шәтәылахь шәхынҳәы, иҟалап азӷаара шәыртҵарц азы иааины иаашәыдгылар» ҳәа анраҳәахалак,*

14- *«Унан! Иҟаҳӷеи ҳара? Ҳхы ҵаҳархеит, ииашаӷәҟьаны, ҳгәымбылԥьбаҩцәазаап!» рҳәоит.*

15- *Ҳара урҭ, ирху амхыртҩеи, иеихәлацәаз амцеи ирԥызаҳтәааӡа абас рхы иазашшуа иҟазааueит.*

16- *Ҳара, ажәԥанқәеи адгьыли, насгьы рыбжьара иҟоу зегьы, хәмаргас иҳамшазеит.*

17- *Ахәмарга ҳҭаххандаз уи ҳара ҳҟны иаҳшарын. Уи аԥыза ҟаҳҿарц ҳҭахызҭгьы, ҳәарада, убас иҟаҳҿарын. Аха, уи аԥыза ҟазҿо ҳакәзам.*

18- *Уимоу, аиаша амц иагәыдҿаны иҭыххаа иқәаҳҿоит. Абас ала амц лыҿашәкәа ицоит. Ус ишыҟоугьы, Аллаҳ идышәкыло ибашоу шәхәыцрақәа рымшала лахь шәоуааит!*

19- *Ажәԥанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы иара итәуп. Уи иҷаҧхьа игылақәоу, иашьапкра ратәарымшьо иҟам, иагьааҧсазом.*

20- *Урҭ гәыҧҿаарак ҟамҿакәа уахи-ени Аллаҳ ихьз-иҧша еитҭарҳәоит.*

21- *Мамзар, урҭ (Аллаҳ иваҟәылара аҧшьызго), адгьылтәыла аҟны анцәахәқәак рыдкыланы, убартҭ роума аҧсцәагьы зыргылаша?*

22- *Аха, ажәԥанқәеи адгьыли рыҟны Аллаҳ ида анцәахәқәа ыҟандаз, ажәԥани адгьыли ршьақәгылазаашьа хымҧада ихыбгалон. Ус анакәха, жәԥан қәацә иаҧшәымоу Аллаҳ, урҭ идыркылақәаз зынза дырцәыхароуп, дырҟәыгоуп.*

23- *Аллаҳ иууз, иҟаиҿаз аганахьала азҿаара узитҩом, аха урҭ зегьы, рҷахәы рҷыххоит.*

24- *Мамзар урҭ, Аллаҳ ида даҽа нцәақәак рыдыркылама? Убас раҳәа: «Иаажәг шәыршаҳатҩақәа! Абар, сара исыцу, сзықәыҟәо ашәҟәы, абар, сара саҧхьатәиқәа зықәыҟоз ашәҟәқәагьы!» Маҧ, урҭ реиҳараԥык аиашаҿәҟьа рыздыруам, уи амшалагьы иузхьаҧшзом.*

25- *Уара уаҧхьа инаҳашьҭыз рыбжьарагьы: «Сара сыда нцәа дыҟазам, ус анакәха, сара шәсымҿахырхәа!» ҳәа зыҿаҳамҳәаз ҧааимбарк дыҟам.*

26- *Абас ишыҟоугьы, иԥагыланы: «Иаҳзылыҧхауа аҧа диоут!» рҳәоит. Ҟалашьа амоума? Уи, ари аԥыза зынзаск иуызидкылом. Иара ахшара ҳәа ззырҳәогьы (амаалықьцәа) уи иатәашьареи ихәшьареи иаҿанакыз итәыуаа роуп.*

27- *Уи иажәа изаҧылазом, идҿа мацара нарыгзоит.*

28- *Уи, урҭ иҟарҿахьоугьы, изҷугьы, иҟарҿараны иҟоугьы ибзиазаны идыруеит. Аллаҳ игәаҧхара зду рыда даҽеазәы ацхыраара итҭара иақәитҩам, насгьы Аллаҳ ицәшәаны иқыцьыцьуеит.*

29- *Урҭ рахьтә азәы: «Анцәа уи иакәзам, сара соуп!» ҳәа иамхаҳәар, ҳара уи, ҵьаҳаным ала ахьырхәра даҟәҳаршәоит. Агәымбылҵьбаԥцәа абас ауп ишахьҳархәуа.*

30- *Мапкыԥцәа, ажәԥанқәеи адгьыли иеидны ишыҟаз, ишеидаҳхыз, насгьы аҧсы зхоу зегьы азы ишалаҳхыз рымбазои? Абыржәыгьы иазхарымҿазои?*

31- *Иамыршәырц азы, ашьха ҕәҕәаҟәа адгьыл иалаҳаргылт, рхыҟәкы мариала иахьзарц азгьы аҽхаакәеи амҽаҟәеи рзааҳартит.*

32- *Ажәҽан, ихьчоу тҵуанны иҿаҳҟеит. Дара ракәзар ажәҽан адыргаҟәа иазхьаԥшуам.*

33- *Иара, аҿхи амши, амреи амзеи зшаз иоуп. Артҵ зегьы, мҽак аҕы азсара иаҕуп.*

34- *Ҳара, уара уаԥхьагьы азәгьы наунагзатәи аԥсҭазаара иаҳамҭазеит. Уара уԥсны, дара наунагза ааанхома?*

35- *Ԥсы зхо зегьы аԥсра агьама рбашт. Шәԥаҳшәарц азы ацәгьеи абзиеи рыла шәгәаҳҭоит. Аҿыхәтәангьы ҳара ҳахь шәхынҳәуеит.*

36- *Мапкыҽцәа уара уанырбалак: «Абри иоума шәынцәахәҟәа мап рцәызкуа?» ҳәа уҿәылырхуеит. Арахь, Азылыԥхаҽы ишәҟәы мап ацәызкуа рхатԥаԥсатԥаҟәа роуп.*

37- *Ауаҽԥсы дыццакыҽны дшоуп. Шәартҵ сажәаԥҟарақәа шәсырбараны сыҟоуп, уажәы сышәмырццакын.*

38- *«Аиашаҿаҟьа шәҳәозар, абри ҳазлашәыршәаз анбаҟало?» ҳәа иҿаауеит.*

39- *Мапкыҽцәа, рхаҕҟәеи рҟәаҟәҟәеи ирыкәшаз амца рԥыргара анрылымшаша, ацхыраарагьы анырмоуша уи аамҭа иахьанатә ирдыруандаз!*

40- *Иаалырҟьаны акаамеҵ уртҵ иаарызкылсны иаршанхоит. Уинахыс, шьҭахьҟа аргьежьышьагьы ҟалом, аҕҳәарагьы рыҭахазом.*

41- *Ҳәарада, уара уаԥхьатәи аԥааимбарцәагьы ҿәылырххьан, амала аҿыхәтәаны излаҿәылырхуаз аҽызаҿәҟьа аҭагылазаашьа дара инарыкәшеит.*

42- *Убас раҳәа: «Шәиргәаҟыр иҭаххар, иаҳзылԥхо иҕаԥхьа уахгьы-ҕынгьы шәартҵ шәзыхьчарыда?» Аха, иагьа убас иҟазаргьы, Анцәа игәалашәара иазхьаԥшуам.*

43- *Мамзаргьы, ҳҕаԥхьа уртҵ зыхьчаша нцәахәҟәак рымоума? Уртҵ рхыҿәҟьа рзыхьчом, ҳара ҳганахьалагьы ацхырара ҳәа акгьы роуам.*

44- *Аха, ҳара уртҵ рхатԥаҟәагьы изхылҿызгьы ҳатәашьара иаҿанакит. Уи амшалагьы, рыԥсҭазаара (иныԥҿәозшәа) иауны ирԥхьазоит. Уажәы ҳара ҳааины, рыдгьылкәа ганла рагырхара ҳшаҕу рымбазои? Ус анакәха, аиааира згаз дара роума?*

45- *Убас ҳәа: «Сара ажәаԥҟара мацарала шәгәышәҕеанысҿоит. Амала, згәы шәаҳаны иҟоу ауаа дагәаҟәа, иагьа ргәырҕеануҿаргьы уааԥхьара раҳараны иҟазам».*

46- *Ииашаҿәҟьаны, Анцәа иҟынтә аргәаҟразы ԥшак аарзасыр, хымԥада: «Иҟаҳҿеи ҳара! Иҿабыргыҿәҟьаны ҳхы ацәгьара азаҳузаап!» рҳәоит.*

47- *Ҳара акаамеҵ амш аҕены, аиашара акапангаҟәа ыҟәҳаргылоит, уинахыс дарбанзаалак иашамрак даҟәшәазом. Иҟаҿоу аус, абáцьар арыц иаҟаразаргьы ицәыраҳгоит. Аҳасаб аилыргаразы ҳара ҳазхоит.*

48- *Аиашазы, ҳара, Мысеи Ҳаруни алашареи алабжьареи ирхыӵхыртӡаны, зыгәӷәа Аллаҳ ихаӵгыларала итәу рзы ашәҟәы раҳҭеит.*

49- *Дара убартӡ, рыблала Анцәа дшырымбогьы ихаӵгыланы имӵахырхәоит, еитӡах убартӡ, акаамеҭ амшгьы иацәшәаны иӷыцьӷыцьуеит.*

50- *Абри Аҟәырҟангьы, ҳара илбааҳгаз абарақьатреи ахәартӡареи ирхыӵхыртӡоу лабжьагоуп. Уажәы уи маи ацәышәкуама?*

51- *Ҳара, Ибраҳимгьы ииашаны ахәыцра иатәааҳшьахьан. Ҳара уи, ибзиан даҳдыруан.*

52- *Иара, иаби иуааҿәлари рахь: «Абартӡ шәзымӵахырхәо абаҟаӷәа закәызеи?» ҳәа дразӵаахьан.*

53- *Уртӡгьы: «Ҳабдуцәа абартӡ ишрымӵахырхәоз ҳбахьан» ҳәа атӡак ҟарӵеит.*

54- *Ибраҳим: «Аиашазы, шәабдуцәа иаартыӵәҟьаны маҳагьарак ишалагылаз еиԥш, шәаргьы аҩызаӵәҟьа шәтӡагылоуп» иҳәеит.*

55- *«Абри иҳауҳәаз иашоума, мамзаргьы уҳалахәмаруама?» ҳәа иазӵааит.*

56- *Ибраҳим абас атӡак ҟаиӵеит: «Маи, шәара шәынцәа ажәҩанӷәеи адгьыли рынцәа иоуп, зегьы Иара иоуп изшаз, саргьы уи ашаҳатра азызуа соуп».*

57- *(Нас игәы итеиҳәеит): «Аллаҳиныс, шәара шәанцалак ашьтахь, абри шәныхабаҟаӷәа (шәтотемӷәа) срылахәмаруеит!»*

58- *(Дара анца ашьтахь) Изымӵахырхәоз рныхабаҟаӷәа иԥыххаа иӷәӵаны, иреиҳаз руак даламкьыскәа иааниҿжьит.*

59- *«Ҳанцәахәӷәа абри аҩыза рзызуз дызусҭада? Хымԥада, уи агәымбылԥьбаҩцәа иреиуоу азә иоуп» рҳәеит.*

60- *(Уртӡ рахьтә ԥытҩык:) «Арԥыск абартӡ дрыхцәажәо дыҟан. Ибраҳим захьзыз!» рҳәеит.*

61- *Егьыртӡгьы: «Ус анакәха, абыржәыӵәҟьа ажәлар рҿаԥхьа даажәг, иҟалап шаҳатра зуышагьы ҟалар» рҳәеит.*

62- *Ибраҳим данаарга: «Ҳанцәахәӷәа абри аҩыза рзызуз уара уоума?» ҳәа иазӵааит.*

63- *Ибраҳим: «Абри иреиҳау иҟанаӵазар акәхап. Изцәажәозар, дара рхатӡаӷәа шәыразӵаа?»*

64- *Инеихәаԥшы-ааихәаԥшын: «Аиашаӵәҟьа иацәхьаӵыз шәара шәоуп, шәара!» рҳәеит.*

65- *Аха, нас еитӡах уааҩза еиԥш ихәыцуа иналагеит: «Артӡ ишзымцәажәо уара ибзиазаны иудыруеит» рҳәеит.*

66- *Ибраҳимгьы: «Аллаҳ дааныжьны, ԥырхагак, мамзаргьы хәартӡарак шәытӡара злымшо роума анцәахәӷәа ҳәа шәзымӵахырхәаӷәо?»*

67- *«Шәхатӡаӷәагьы, Аллаҳ дааныжьны шәзымӵахырхәаӷәогьы шәаргьы лахь шәоуааит! Шәартӡ шәыхшыҩ аус шәзамыруҩои?» ҳәа атӡак ритӡеит.*

68- *(Уртӡ рахьтә ԥытҩык:) «Кыр ҟашәӵарц шәтӡахызар, дшәыблы наҟ, абас ала, шәынцәахәӷәагьы шәрыцхраап!» рҳәеит.*

69- *Ҳаргьы: «Уа амца! Ибраҳим изы ухьшәашәаны, уеиқәырхаганы уҟала!» ҳҳәеит.*

70- *Уи шьаҵхәак даҷадырԥар ртԥаххеит, аха ҳара урт еиҳа аҵәыз роуратәы иҟаҳӣеит.*

71- *Ҳара, иаргьы, Лутгьы ргәаҟра иалганы, ауааԥсыра зегьы рзы ибарақьатԥраны иаԥаҳӣаз атәыла ашҟа инаҳгеит.*

72- *Ибраҳим, Исҳак ишьтԥахь, Иақәыԥгьы диатԥәаҳшьеит, рҭыцьагьы иуааҵқьақәааны иҟаҳӣеит.*

73- *Урт, ҳара ҳадӣа инақәыршәаны ауааԥсыра амҭа иаша дзырбо ԥызацәаны иҟалеит. Насгьы аус бзиақәа рынагзареи, анамаз акреи, азеқьатԥ атԥиреи рыӣаҳҳәеит. Урт, еснагь ҳҳәатәы хазӣоз ракәын.*

74- *Лутгьы ииашаны азбареи адырра ҷыдеи иаҳтеит. Уи, агәымхара ҟазӣоз ақалақьуаа дрылаҳгеит. Ииашаӣәкьаны, урт имҭахкьаз жәлары бааԥсык ракәын.*

75- *Лут ҳалԥха дагәылаҳӣеит, избанзар уи дуаҭы бзиан.*

76- *Ныҳәгьы дугәаларшәа, уигьы уаанза дҳаҳәахьан, ҳаргьы иҳәара ҳадкыланы иареи итынхацәеи агәаҟра ду иалаҳгахьан.*

77- *Уи, ҳажәаԥҟарақәа мап рцәызкуа ажәлар дырцәааҳахьчахьан. Ииашаӣәкьаны, урт уаа хәымгақәан, уи амшалагьы зегьы азы итԥаҳхәаҭеит.*

78- *Даутԥ Шәлимани угәаларшәа. Аамтԥак азы аԥхастԥа зауз аҭеаҭра аганахь ала уск рызбон. Жәларык руасақәа, ӣхыбжьон хылаԥшрада амхы иалаланы аҭеаҭра аԥхастԥа артԥахьан. Ҳаргьы урт ирзбаз шаҳатԥра азаҳуан.*

79- *Шәлиман, аимак цқьа иеиликааратәы дҟаҳӣеит. Ҳара урт, рыцыԥхьазагьы азбара аҟазшьеи, адырреи ратԥәаҳшьеит. Аԥсаатәи, ашьхақәеи Даутԥ идӣа иаӣаҳӣеит. Иеицны анцәа ихьз еитԥарҳәон. Абартԥқәа зегьы ҟазӣаз ҳара ҳауп.*

80- *Уи, шәара шәзы акәылзы ачаԥашьа иҳарӣеит. Аибашьрақәа рԥы еиҳа шәихьчон. Уажәшьтԥагьы итԥабуп ҳәа шәымҳәазои?*

81- *Шәлимангьы, абарақьатԥра агәылаӣаны иаҳшаз аԥша, иахьитԥаху иаирсратәы алшара иаҳтеит. Ҳара зегьы ҳдыруеит.*

82- *Аҭстаацәа рахьтәгьы иҟан, иара изы иеиуеиԥшым аусқәа назыгзоз, азы изаакәарылоз (азы аӣантәи абырлаш аӣхра зылшоз) ыҟан. Ҳара урт зегьы ҳалаԥш рхын.*

83- *Еиубгьы дугәаларшәа! Уи: «Гәаҟрак сақәшәеит, аха Уара арыцҳашьаҭцәа иреиҳазоу уоуп» ҳәа инцәа диҳәахьан.*

84- *Абри амшала, ҳаргьы, ҳганахь ала лыԥхак акәны, насгьы иҳаихырхәо рзы иҭеыԥшларц, иныҳәара ҳадаҳкылеит. Игәаҟреи ихьааи зегьы иԥыраҳгеит, атԥаацәара имазгьы, аҟара еизҳарҳеит.*

85- *Исмаили, Идриси, Зулқьифлеи угәаларшәа. Урҭ ачҳара аазрыԥшқәаз ракәын.*

86- *Урҭгьы ҳалԥха иагәылаҳҿеит, избанзар қәнагала иҟаз ауаа иреиуан.*

87- *Иунусгьы дугәаларшәа! Уи, игәы ԥжәаны дцахьан, ҳара ҳамчра изхьымзоз ҵьишьон. Аҿыхәтәаны алашьцара дахьхәыҿаз: «Уара уда нцәа дыҟам! Уара уалыскааueит. Иҿабыргыҿәкьаны, ицәгьаз аусҷәа самхаҟаҿазаап!» ҳәа дҳаҳәеит.*

88- *Абриазы, ҳаргьы иҟаиҿаз аҳәара ҳадаҳкылан игәаҟра иԥыраҳгеит. Азхаҿаҷцәа абас ауп ишҷаҳҳуа.*

89- *Зеқьериагьы дугәаларшәа! Уи, инцәа абас диҳәахьан: «Сынцәа! Зегьы ззынхо Уара уоуп, сара схала (ҿаҷаншьапыда) саанумыжьын!» ҳәа.*

90- *Ҳаргьы уи иныҳәара ҳадкыланы, Иаҳиа диаҳҵеит, иԥшәмаԥҳәысгьы абри лылшаратәы аҵагылазаашьа лзаԥаҳҿеит. Урҭ, аус бзиаҟәа рзы ихандеиуан, гәыҕрала, насгьы иҳацәшәаны иҳаҳәалон, урҭ ҳҷаԥхьа ахаҿгылара ҕәҕәа аадырԥшуан.*

91- *Зыламыс зыхьчас аԥҳәысгьы (Мариам) дугәаларшәа! Уи, ҳаԥсы аҟынтә ҳлыҵаҳәеит, лареи, лԥеи жәҷантәылаҟәа зегьы рзы дыргас иҟаҳҿеит.*

92- *«Абас ала, шәара зегьы динк иаҿанакуа шәоуп, сара, шәара шәынцәа соуп. Ус анакәха, сара шәсымҿахырхәа».*

93- *Ауааԥсыра рахьтә иҟаз аидгылара иԥыххаа иқәырҿеит, аха аҿыхәтәан зегьы ҳара ҳахь ауп иахьыхынҳәуа.*

94- *Уи амшала, дарбанзаалак дазхаҿаҷханы, адунеии нарцәи рзы аус хәарҵақәа наигзар, уи ҵакда дынхазом, ҳара урҭ ранҿара ҳаҷуп.*

95- *Иқәзаа иқәаҳҿаз таылак азы акәзар, шьҭахьҟа ахынҳәра ҟалашьа змам усуп, урҭ шьҭахьҟа изыхынҳәзом.*

96- *Аҿыхәтәан, Иеҵьуҵьи Меҵьуҵьи ргәашәқәа аатны, урҭ зегьы ахәқәа ирхыҿны ажәылара ианалага аамҵазы;*

97- *Ажәа анҿабыргхаша аамҵагьы анааигәахалак, мапкыҷцәа зегьы рыблаҟәа ҵҟьоит! «Лахь ҳамазааит ҳара! Ииашацәкьаны, амдырра ҳҵагылазаарын, уимоу, агәымбылҵьбарагьы ҳалаханы ҳаҟазаарын» ҳәа рхы иаҟәызбара иалагашт.*

98- *Ҳәарада, шәаргьы, шәзымҿахырхәоз шәынцәахәқәагьы, ҵьаҳаным былтәыс шәамоуп, зегьы уахь шәҵалоит.*

99- *Урҭ, инцәахәқәандаз ҵьаҳаным ахь ицарымызт. Аха урҭ зегьы наунагза уа иҵанхараны иҟоуп.*

100- *Уаҟа аҕызра мацароуп ирыхәҵоу. Уи ада уаҳа бжьыкгьы раҳауам.*

101- *Уаанза ҳара ҳҟынтә, алҿшәа бзиа аганахь ала ажәа заухьаз ракәзар, урҭ ҵьаҳаным иацәыхароуп.*

102- *Урҭ, ҵьаҳаным абыжьгьы раҳазом, рыԥсы иаҵаху аразҟқәа рыбжьара наунагза ааанхоит.*

103- Ирейиҳазоу агәытҟьарагьы урҭ аршәазом. Амаалықьцәа: «Абар шәара ажәаны ишәытҭаз амш!» ҳәа ирҧылоит.

104- Уи игәытҟьагоу амш аҽны, ажәҩанқәа ақьаадқәа шеикәадырҳәуа еиҧшӡәкьа иеикәаҳарҳәуеит. Ашара алагаанзатәи аамтҭахь иҳархьнҳәуеит. Ҳажәа ажәоуп, ҳара абри хымҧада, инаҳагзоит.

105- Иӡабыргыӡәкьаны, Ҭора анаҩсгьы Зебур ақьынгьы: «Адгьылтәыла суаабзиақәа ирзынхоит» ҳәа анаҳӡахьан.

106- Абри аҟны, Аллаҳ имӡахырхәо жәларык рзы иахәҭоу аҳәамҭа иҟоуп.

107- Насгьы уара, жәҩантәылақәа зегьы рзы лыҧхас унаҳашьҭит.

108- Убас ҳәа: «Шәынцәа даҙәуп ҳәа исыӡаҳәоуп, абыржәгьы аҧсылманра шәыдшәымкылазои?»

109- Иузхьамҧшыргьы абас раҳәа: «Сара, шәара зегьы аӡабырг шәзеиҭасҳәеит. Уажәшьҭа, ишәытҭаз ажәа ааигәоума, ихароума, исыздыруам.

110- Ҳәарада, Аллаҳ, ааартны ишәҳәогьы идыруеит, шәгәы иҭашәкуа амазагьы.

111- Исыздыруам, иҟалап уи агәаҟра аамҭа ахыгара, шәара шәҧышәаразы, мамзаргьы адунеи даҽа аамҭак аҟара шәалачаразы акәзар ҟалап.

112- Аҧааимбар абас иҳәеит: «Сынцәа! (урҭ ирзку) уҙбараҷы уиашара аарҧшы. Ҳанцәа иаҳзылҧхауа иоуп. Аҳәынӡәа иаҳгәыдышәӡақәо рзы ҳхы зӡаҳкуагьы иара маҵара иоуп.

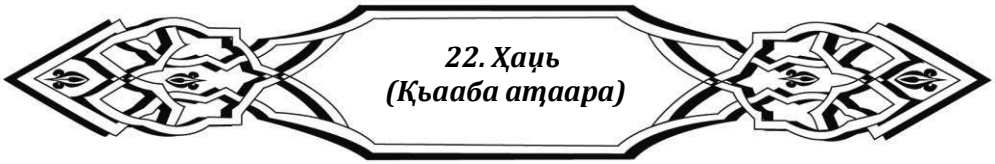

22. Ҳаҵь
(Қьааба аҭаара)

Иаҳзылҧхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Уа ауааҧсыра! Шәынцәа шәицәшәа! Избанзар, акаамеҭ аныҟало аамҭазтәи адгьылӡысра, ииашаӡәкьаны игәытҟьагоуп.

2- Уи шәанахьза амш, зыхшара згәыҳәҧы иаӡо анацәа рыҧшқақәа рхаштуеит, зцәа зтәымкәа иҟоу аҳәса ироураны иҟоу рыхшара рцәызуеит. Ауааҧсыра ракәзар, ишырымжәыцгьы, аҩы иашьызшәа, ршьапы изыҟәымгыло иубоит, избанзар Аллаҳ иргәаҟра кырза иҵьбароуп.

3- Ауаа рахьтә шьоукы, Аллаҳ изку дыррак рымамкәа ажәа еимазкуа ыҟоуп, урҭ аҩсҭаа ишьҭаныҟәоит.

4- Аҩсҭаа изкны абас ауп ишҩу: Дарбанзаалак, аҩсҭаа ҩызас дышьҭызхыз идыруазааит, аҩсҭаа убри ауаҩы дымҩахҟьаны ҵьаҳаным амца ҟьоуҟьад ашҟа дыширҳәазо.

5- Уа ауааҧсыра! Шәаныҧслак ашьҭахь даҽазнык шәыҧсы штәало азы гәыҩбарак шәымазар, ишәхашәмыршҭын; ҳара, шәартҭ раҧхьаза анышә,

нас цәыкәбарк, нас ан лыҕра иадҷабло кәтаҕык, насгьы бԥаркырала цқьа инагзам ԥсы зхоу жьыхәҭахәыҷык шәалаҳхит. Абас алагьы, ҳамчра шәҳарбоит. Ҳара иззаҳҭаху, ҽхәарак аҟынза, ан лыҕраҕы дааныжьны, нас дыԥшқаны дцәыраҳгоит, насгьы аизҳара дахьыҳагзоит. Ԥыҭԥык заа рыԥсҭазаара иалҵуеит, даҽа ԥыҭԥык ирдыруа ргәаламшәо иажәны иҟалаанза, рымчқәа зынза икәадахаанза инаҳгоит. Иубоит, адгьыл аԥсы ахамкәа ишыҟогьы, аха, қәак анаҳарулак, иаразнак аԥсы ҭаланы, иеиуеиԥшым аҵиаақәа ахылҵуеит.

6- *Избанзар, Аллаҳ аиашаҵәкьа, ахаҭаԥсаҭа иоуп. Уи, аԥсцәа рыԥсы рхаиҵоит, насгьы зегьы имч рықәхоит.*

7- *Акаамет аамҭагьы, хымԥада, иааиуеит, насгьы Аллаҳ, зҳаҭгәынқәа рҕы ишьҭоу зегьы рыԥсы рхаҵаны иргылоит.*

8- *Аууааԥсыра рыбжьара, дыррак, ршаҳаҭгак, мԥақәҵагак ыҟамкәа, рыгәқәа зырлашо шәкәыкгьы рымамкәа, Аллаҳ изкны ажәа аимакра иаҕуп.*

9- *Рҽырԥагьаны ауаа ажәа рымазкуа рхыԥкы хада, аууааԥсыра Аллаҳ имԥа аҟынтә рымԥахкьароуп. Убартҭ рԥызцәа ауаа адунеи аҟны ахьымзҕ шыдҳарго еиԥш, нарцәгьы амцаԥьоуԥьад аргәаҟра, агьама дҳарбараны ҳаҟоуп.*

10- *«Абартҭқәа зегьы, адунеи аҟны ирҳаны, абрахь иааушьҭыз агәырԥсаԥәа ирылҵшәоуп. Мамзар, Аллаҳ зыуааажәлар зыргәаҟуа иакәзам.*

11- *Аууааԥсыра рыбжьара ԥыҭԥык, акы иазыԥшны мацара ауп Аллаҳ ишимҵахырхәо. Артҭ ауаа, бзиарак иаԥәшәар, даара ргәы иахәоит, аха ԥышәарак аҵыхәала уадаԥрак ианаԥәшәалакгьы иаразнак ихьаҵуеит. Артҭ ауаа, рдунеигьы рынарцәгьы рцәызхьеит, абриоуп арыцҳарҵәҟьа.*

12- *Аллаҳ дааныжьны, зхы иамыхәо, ахәартҭарагьы аԥхастҭагьы злымшо ирыҳәоит. Ари, иреиҳазоу амаҳагьара ахаҭаԥсаҭа ауп.*

13- *Ахәартҭара аастҭа аԥхастҭа иазааигәо абартҭ аԥшьгамҭаԥәа ирыҳәоит. Уртҭ шаҟа цхыраԥы бааԥсԥәоузеи, шаҟа иԥызацәгьаԥәоузеи!*

14- *Аллаҳ, дазхаҵаны адунеии нарцәи рзы ихәартҭоу аусԥәа ҟазҵаз, зыҵаҟа азиасԥәа зҭысуа аԥьанатԥәа иртеиҵоит. Ҳәарада, Аллаҳ ишитаху иҟаиҵоит.*

15- *Дарбанзаалак, Аллаҳ адунеии нарцәи рыҟны уи (иԥааимбар), ацхыраара иитарым ҳәа дхәыцуазар, шахак ԥшааны ажәԥанахь инароуны, илшозар, иоураны иҟоу ацхыраара ааникылааит. Насгьы, ииԥшааз амԥа днахәаԥшааит, игәы ззыԥжәоз изаанкылама?*

16- *Ҳара, Аҟәырҟан абас иаартыҵәкьоу ажәаԥҟарԥәаны илбааҳгеит. Ҳәарада, Аллаҳ, иззитаху амԥа иашахь дкылигоит.*

17- *Азхаҵаԥцәеи, аурианцәеи, асабиитцәеи, аԥьырсианцәеи, амца иамҵахырхо ауааи, аварҟәылаԥцәеи рзы Аллаҳ избара акаамет аҽны ааирԥшуеит. Ҳәарада, Аллаҳ, зегьы ишахәҭоу ала шаҳатра рзиуеит.*

18- *Иумбазои, ажәԥанқәеи адгьыли рыҟны иҟаԥәоу, амреи, амзеи, аеҵәаԥәеи, ашьхаԥәеи, аҵлаԥәеи, арахәԥәеи, насгьы ауааԥсыра реиҳараԥык, еснагь уи имҵахырхәоит! Иагьаԥгьы агәаҟра рлахьыԥҵахахеит. Аллаҳ илаирҟәыз ауаԥы дҳаразкуа азәгьы дзыҟалом. Ҳәарада, Аллаҳ ишитаху иҟаиҵоит.*

19- *Абартӡ аҭгаыӡк рынцәахәҟәа рганахьала аимак зыбжьаҟәоу роуп. Артӡ рҟынтә мап зкуа рзы амца иалху ашәҵатәҟәа мазеиуп, хыхьынтәгьы ахьаа рыҟәтәахоит.*
20- *Абри ала рыҭныҵҟагьы, рцәеи-ржьгьы изытӡны ицоит.*
21- *Урт ирызкны аиха иалху аҟамчҟәагьы ыҟоуп.*
22- *Рхьаа ҕәҕәаҟәа рымшала, уахьынтәи атыҵра ртаххацыӡхьаза шьтахьҟа ирхынҳәны: «Агьама жәба шәзыргәаҟуа абылра!» ҳәа раҳәахоит.*
23- *Иазхаҵаҭцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартӡоу аусҟәа назыгзазгьы, Аллаҳ, зыҵаҟа азиасҟәа зтысуа ҵьанатӡҟәа итеиҵашт. Урт уаҟа, ахьтәы напхаҵаҟәеи абырлашҟәеи рыла рыҩедырӡшзашт. Уаҟа иршәырҵараны иҟогьы бырфын лыхуп.*
24- *Иара убартӡ, ажәаҟәа ирегьзоу иазырхьаӡшны, арҩхәаӡхьызҟәа зыхәтӡоу Аллаҳ имҭахь инаго ауаа роуп.*
25- *Рхатӡаҟәа ишазхаҵаҭцәам азмырхакәа, агьыртӡ ауаагьы Аллаҳ имҭаҟынтә имҭахызҟьо, уи адагьы; Меҟьҟье дынхозааит, антыҵ дынхозааит, ауааӡсыра зегьы рзы ныҳәартӡас иалаҳкааз Месҵьиди Ҳарам атӡаара иаӡырхаго ауаа ракәзар, абри аҭыза азалымдарала, аиашара иахьацәхьаҵуа азы агәаҟра ҕәҕәа агьама дҳәрбоит.*
26- *Аамтӡак азы, убри атыӡ Ибраҳим изы ныҳәартӡас ирхианы, абасгьы адҵа иаҳтӡахьан: «Иарбанзаалак, сара ак сываумырҟәылан, насгьы сыҭны иакәшаны исымҵахырхәараны иҟоу рзы уи атыӡ зегьырыла ицҟьаны иныҟәга» хәа.*
27- *Ауааӡсыра ҳаҵьра ацара рылаҳәа, шьапыла, мамзаргьы адунеи иеиуеиӡшым акәакьҟәа рҟынтә ииааӡсаны, икарахаз амахеҟәа ирыҟәтәаны уара ушҟа иааиааит.*
28- *Абас ала, дара рзы ихәартӡоу аусҟәагьы иаартыҵәҟьаны ирбап. Насгьы, иазыӡҵәоу аамтӡазы, Аллаҳ разҟыс иритӡаз, азатәҟәа уи ихьз ҳәаны иӡырҟарц азы иааиааит. Уи нахыс уи азатәҟәа ржьҟәа рҟынтә шәаргьы ишәфа, иҕару ауааӡсырагьы рызхара рҷашәҵа.*
29- *Нас, ҳаҵьра иазкны ирзынхаз русҟәа нагзаны реыдрыцҟьааит. Рзатәҟәагьы шьны, уи ажәытә хыбра (Қьааба,) иакәшааит.*
30- *Иҟаҵатәу абри ауп. Дарбанзаалак, Аллаҳ идҵаҟәеи мап зцәикҟәази дырхаҵгылар, Анцәа иҷаӡхьа иара изы еиҳа ихәартӡоуп. Шәартӡ, ажәаӡҟарақәа рыла ишәзеиҟәыӡхьазаҟәоу рыда агьыртӡ зегьы ржьы шәзыҳалалуп. Ус анакәаха, ахәымгаҟәеи, аныхабаҟаҟәеи, иҵаҵҕәыдоу, имцу ажәаҟәеи шәеырцәышәыхьча.*
31- *Абартӡкәа зегьы, Аллаҳ иазәкра иазхаҵаҵәҟьаны иҟашәҵа. Аллаҳ иваҟәылара аӡшьызгаз ауаҭы, ажәҭан аҟынтә икаҳаны иӡыххаа ицаз, аҵарақәа иеимырҵәо, мамзаргьы аӡша анахь-арахь иаршәуа акы даҭызоуп.*
32- *Аҵабыргҵәҟьа абриоуп. Дарбанзаалак, Аллаҳ идыргаҟәа дырхаҵгылозар, ҳәарада, уи игәы азхаҵарала иахьхартәааау азоуп.*
33- *Урт (азатәҟәа), ишәзыӡҵәоу еҳәарак аҟынза ахархәара шәаҟәитӡуп. Аҵыхәтәан иахьнанагаша, ажәытәтәи аҭны (Қьааба) аҟынза ауп.*

34- *Ҳара, жәларыцыԥхьаза, разҟыс ираҳҭаз арахәӷәа рыла Аллаҳ ихьзгьы еиҭарҳәалап ҳәа азатә ашьра рыдаҳҷеит. Уажәы, зегьы шәынцәахәы, иазәыку Анцәа иоуп. Ус анакәха, уи мацара шәыԥеишәҭа. (Уа Муҳаммед!) Аллаҳ идҷаӷәа гәыкала иназыгзо ауааԥсыра, агәырӷьаҿхәаша рыҭ!*
35- *Урҭ убас иԥоу уааԥ, Аллаҳ ихьз анырзеиҭарҳәалак, ргәы ҭрысуеит, гәаԥрак иаӷәшәар, ирычҳауеит, рнамазӷәа ирхзызааны иркуеит, насгьы ираҭәаҳшьаз рԥынтә Аллаҳ имҩа иаӷәдырзуеит.*
36- *Ҳара, урҭ ашьамаԥаӷәагьы, шәара шәзы Аллаҳ иԥазаара шьаӷәзырӷәӷәаша дыргаӷәаны иҳаԥхьазеит. Урҭ рыԥны иеиуеиԥшым ахәартҭарӷәа шәзыԥоуп. Урҭ, ршьапы ишыӷәгыло Аллаҳ ихьз рыӷәҳәаны ишәшьы (иԥышәԥа). Ржьы, шәхаҭӷәа шәхы ишашәырхәо еиԥш, шәхы иагыжьны, ишрыгу ззо аӷарцәеи, иаартны изҭаххо аӷарцәеи ирҿашәҷа. Абартҭ арахәӷәа, иҭабуп ҳәа шәҳәарц азоуп ахархәаразы изшәаҳҭаз.*
37- *Урҭ рыжьгьы ршьагьы Аллаҳ иахь инаҵом, Уи ишԥа инаҵаша шәара шәазхаҷара ауп. Абартҭ шәара ахархәаразы изшәиҭазгьы, амҩа иаша ахьышәнарбо азы Аллаҳ ҳаҭырла дышәгәалашәыршәарц азоуп. Бзиарала зхы мҩыԥызго ауаа гәырӷьаҿхәаша рыҭа.*
38- *Ижәдыруазааит, Аллаҳ иазхаҷаҩцәоу ихьчоит. Амала, ачарҳәаҩцәеи абзиара знымаало ауааи бзиа ибаҵом.*
39- *Ажәыларе аг аԥкреи иаӷәшәаз аибашьразы азин рыҭоуп. Ҳәарада, Аллаҳ урҭ аиааира раҭәашьарагьы даӷәитҵуп.*
40- *Урҭ: «Ҳанцәа Аллаҳ иоуп» ҳәаны уи иахьимҷахырхәаз мацаразы зыԥсадгьыл иахырцаз роуп. Амала Аллаҳ, ауааԥсыра рыхәҭак, агьыртҭ иуаа рыла иаанимкыландаз, зыҩныҷԥа Аллаҳ ихьыз кырза иахьеиҭарҳәо аныҳәартҭӷәа; амоностырԥәеи, ауахәамаԥәеи, асинагогаԥәеи, аԥьаамаԥәеи иԥыххаа ицон. Аллаҳ, иара идин иацхрааз, хымԥада, ацхыраара риҭараны дыԥоуп. Ҳәарада, Аллаҳ, амчра змоу иоуп, аиааирҷәԥьагьы зтәу иоуп.*
41- *Урҭ, убас иԥоу уааԥ, ҵьара напхгарак раҭәаҳшьар, рнамаз ишахәҭоу ала иркуеит, рзеԥьатҭ ртиуеит, ауааԥсыра абзиара рыларҷәаны, ацәгьара мап ацәыркуеит. Аусԥәа зегьы аҷыхәтәан Аллаҳ иԥны ихыркәшахоит.*
42- *Уара амцҳәара удыркылозар, иудыруазааит, дара раԥхьа имҩасхьоу Ныҳәа иуаажәларгьы, Ад жәларгьы, Семуд жәларгьы (ирызнеиз аԥааимбарцәа) амцҳәара рыдыркылахьан.*
43- *Ибраҳим ижәларгьы, Лут ижәларгьы убасҷәԥьа.*
44- *Медиен жәларгьы, иара Мысагьы амцҳәара идыркылеит. Амала, сара мапкыҩцәа аҿхәара рыстеит. Нас, уаҳа ианазхьамҭшгьы инаӷәыскит. Сара сахьырхәара зеиԥшрахаз абар иубеит!*
45- *Зыуаажәлар игәымбылҵьбаҩцәахаз иагьа тәылаӷәа иӷәзаа иӷәаҳгеит. Уажәы уи атәылаӷәа иӷьаԥҭажәханы иԥоуп. Хыла-гәыла ииааҳәыз аҩнӷәеи, ахархәара узымуа инхаз аҷеицьӷәеи, иҭацәны игылоу ахан дуззаӷәеи рыла.*

46- *Урҭ амапкыѡцәа адгьылтәыла иқәныҟәандаз, абартҟәа зегьы баны иеилызкааua агәқәеи, изаҳауа алымҳаҟәеи роуратәы иҟаларын! Иӡабыргыӡәҟьаны, аблаҟәа ракәзам илашәхо, илашәхо агәқәа роуп.*
47- *Урҭ, излауршәаз агәаҟра иаразнак иааир ртҭахуп. Аллаҳ, иажәа зынӡа дахыԥазом. Амала ирдыруаз, Аллаҳ иҽаԥхьа мышкы, шәара шәыԥхьазара ала зқьы шыҟәса ишаѡызо.*
48- *Иагьа тәылаҟәа ыҟоуп, руааԥсыра агәымбылԥьбара ҽеатҭаны ишыҟазгьы аҽеҳәара рытҭаны сырԥеиԥшын, нас ргәыҽеанӡамкәа инаҟәаскит. Усгьы, аӡыхәтәан иахьыхынҳәуа сара сахь мацара ауп.*
49- *Убас иҳәа: «Уа ауааԥсыра! Сара, шәара шәзы иаартыӡәҟьаны сыгәеанӡаѡуп».*
50- *Иазхаӡаѡцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартоу аусҟәа ҟазӡо рзы анажьреи, кырза иаԥсоу аразҟҟәеи ыҟоуп.*
51- *Ҳажәаԥҟарақәа рҽагыларазы иеиԥхныѡуа ракәзар, урҭ ԥьаҳанымуаа роуп.*
52- *Уара уаԥхьагьы, ԥхаражәҳәаѡык, мамзаргьы ԥааимбарк дыҟазам, ҳажәаԥҟарақәа ажәлар даныԥзаԥхьо аѡстҭаа урҭ акы рыбжьагалара иҽазимшәакәа. Амала Аллаҳ, аѡстҭаа иацӡарԥ дызҿу аԥырихуеит. Насгьы иара иажаԥҟарақәа иҳәҳәаза итаиѡуеит. Аллаҳ зегьы ишахәтоу дырны, ҟәыҳарала напхгара рызтҩо иоуп.*
53- *Аллаҳ, аѡстҭаа абри аѡыза аус, ргәықәа чмазаѡханы, згәаӡәақәа жәпахаз ауаа ԥишәарԥ азы иирҟаӡоит. Агәымбылԥьбаѡцәа, ииашаӡәҟьаны аӡабырг инаԥәыхараны ҽеыԥхьакны иҟоуп.*
54- *Насгьы, адырра зытҩоу ауааԥсыра, уи Анцәа иҟынтә ишроуӡәҟьаз еилкааны дазхазӡарԥ, гәык алагьы иҽидырҳәаларԥ азы абас ҟаиӡоит. Хымԥада, Аллаҳ, азхаӡаѡцәа ииашаӡәҟьоу амѡа ашҟа икылигоит.*
55- *Мапкыѡцәа ракәзар, ргәыҽеанӡамкәа акаамет рзааины, агәаҟра рԥеиԥшхаанӡа, Аҟәырҟан иазкны ргәыѡбарақәа шрымоу иаанхоит.*
56- *Уи амш, аҳра Аллаҳ мацара итәуп. Ауааԥсыра рыбжьарагьы избара ааирԥшуеит. Иазхаӡаѡцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартоу аусҟәа ҟазӡаз рзы разҟыла итәу аԥьанатҟәа ыҟоуп.*
57- *Мап кны ҳажәаԥҟарақәа имԥны изыԥхьазаз ракәзар, илазырҟәыша гәаҟрак рзыҟоуп.*
58- *Аллаҳ имѡаҷы ахӡәара иаҟәшәаны, ашьтахьгьы итадырхаз, мамзаргьы зыԥстазаара иалӡыз ракәзар, Аллаҳ урҭ кырза иԥшзоу аҳамҭа ратәеишьоит. Уи, аразҟы узтҩо зегьы дреиҷуп.*
59- *Аллаҳ, урҭ ргәы иахьахәаша тыԥк итеиӡоит. Аллаҳ хымԥада зегьы ишахәтоу издыруа иоуп, дгәыбзыҷуп.*
60- *Абас ауп ишыҟоу, дарбанзаалак, дзыҟәшәаз аиашамреи ажәылареи иахәтоу ала атак рытҭаны, ашьтахьгьы даҽеазнык убри аѡыза даҟәшәар, Аллаҳ уи хымԥада дышицхрааua агәра игароуп. Иӡабыргыӡәҟьаны, Аллаҳ кырза урыцҳазшьо иоуп, кырзагьы иуаназыжьуа иоуп.*
61- *Абас ауп, избанзар Аллаҳ, аӡх амш иацӡоит, амшгьы аӡх иацӡоит. Иара убасгьы, Аллаҳ зегьы ишахәтоу изаҳауа иоуп, ишахәтоугьы избауа иоуп.*

62- *Абас ауп ишыҟоу, избанзар Аллаҳ, аиаша ахатәаҿсатә иоуп, Иара ида изымҵахырхәо зегьы, ихәанчаҵәҟьоу роуп. Ҳәарада, идуззоу, иҳаракзоу Аллаҳ маҵара иоуп.*

63- *Иумбазоу? Аллаҳ ажәҩан аҟынтә азы лбааигоит, уи ала адгьылтәылагьы ииаҵәкаҟараза иҟалоит! Ҳәарада, Аллаҳ датәашьаҩуп, зегьы ишахәтоу издыруа иоуп.*

64- *Ажәҩанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Иара итәуп. Ииашаҵәҟьаны, Аллаҳ, азәгьы ицхыраара иазрыцҳам, арҿхәаҳхьызқәагьы зыхәтаҵәҟьоу иоуп.*

65- *Иумбазои? Аллаҳ, адгьылтәыла иқәу зегьы, насгьы уи идҵа ала амшын иху аҕбақәагьы шәара шәымаҵа аура иазикит. Иара азин ҟаимҵакәа, ажәҩангьы адгьыл иаҟәымҳарц азы ааанкыланы имоуп. Избанзар, Аллаҳ, ауааҳсыра рзы кырза дҟәымшәышәуп, кырзагьы дрыцҳашьаҩуп.*

66- *Шәартә аҳстәазаара шәызтә, нас шәыҳсы шәхызхуа, ашьтәахьгьы даҿазнык шәзыргылашагьы Иара иоуп. Иашаҵәҟьаны, ауаҩыҳсы абзиара знымаало иоуп.*

67- *Ҳара, жәларыцыҳхьаза изыҟәныҟәаша адинтә ҧҟарақәа рзаҳаҳҵеит. Абри иазкны баша ажәа умарымкааит. Уаргьы, унцәа имҩа ашҟа ааҳхьара ушаҧыц уаҧыз! Уара, амҩа иашаҵәҟьа уануп.*

68- *Зегьдарароуп ажәа умакра ртәаххар, абас раҳәа: «Ижәуа-иҟашәҵо зегьы, Аллаҳ ибзиазаны идыруеит» ҳәа.*

69- *Аллаҳ, шәыбжьара иҟоу аимак-аиҧак иазкны акаамет, амш аҿны избара ааирҧшуеит.*

70- *Иузымдырзои? Жәҩани дгьыли рыҟны иҟоу зегьы Аллаҳ ибзиазаны ишидыруа! Абартқәа зегьы шәҟәык аҟны итәҩуп. Ҳәарада, ари аҩыза аус Аллаҳ изы кырза имариоуп.*

71- *Уртә, Аллаҳ дааныжьны, дара ирызкны иарбанзаалак ршаҳатәгак шылбааимгац, рхатәақәагьы, адырра зларымам ала ҟаҵамтәақәак ирымҵахырхәоит. Агәымбылцьбаҩцәа зынзаск ацхырааҩы дроузом.*

72- *Ҳажәааҧҟарақәа иаартыҵәҟьаны ианырзаҳхьалак, мапкыҩцәа ргәынамзара рхаҿсахьаҧы ирнубаалоит. Ҳажәааҧҟарақәа ирзаҳхьо ауаа ирыжәларц азы ак рыгхом. Убартә абас раҳәа: «Уажәы шәартә, абри шәгәыҧжәара аастә иеицәоу шәасҳәарыма? Аллаҳ, ҵьаҳаным заҳиҵаз, уи мап ицәызкыз рзы ауп. Закәытә ҵыхәтәа цәгьоузеи уи!»*

73- *Уа ауааҳсыра! Шәара ҿырҧшыс ишәзааго уажәы цҟьа шәазызырҩы: «Аллаҳ ида шәззыҳәаҟәо зегьы, абри ахыҟәкы маҵара азы иеизаргьы, мҵыкгьы рызшазом! Уимоу, амҵ акы рымҵнаҳаар, убриҵәҟьа амыхра рылшазом. Аҳәара ҟазҵогьы рыцҳауп, иззыҳәогьы!»*

74- *Уртә, Аллаҳ ишахәтаҵәҟьоу ала дырзымдырит. Ҳәарада, Аллаҳ кырза дыҕәҕәоуп, кырзагьы дҳаракзоуп.*

75- *Аллаҳ, амаалыҟьцәагьы ауааҳсырагьы ацҳаражәҳәаҩцәа рылихуеит. Ҳәарада, Аллаҳ, зегьы ишахәтоу иаҳауеит, ишахәтоугьы ибауеит.*

76- *Уртә раҳхьа иҟоугьы, рашьтахь иҟоугьы идыруеит. Аусқәа зегьы аҵыхәтәаны иахьнанагашагьы Иара иахь ауп.*

77- *Уа азхаҿаҷцәа! Шәхырхәа, асаара шәаҵекашәыжь, шәынцәа шәимҿаныҳәа, адунеии нарцәи рзы ихәартҭоу аусҟәа ҟашәҿа, абасалагьы ахеиҟәырхара шәахьзап.*

78- *Аллаҳ имҭаҷы ишахәҭоу ала ҵьиҳад ҟашәҿа. Уи шәара шәаликааит, насгьы адин аганахь ала уадаҭрак шәыдимҿазеит, шәабду Ибраҳим идин аҟны ишыҟаз еиҵш. Шәара уаанзагьы, абри Аҟәырҟан аҟынгьы, «аҵсылманцәа» ҳәа ахьз шәитҭеит, убри ала, аҵааимбарцәа шәара шаҳатра шәзыруп, шәаргьы ауааҵсыра шаҳатра рзыжәуп. Уажәшьта шәнамаз шәкы, шәзеҟьатҭ шәтҭии, Аллаҳ ҕәҕәала шәыҵеидышәҳәала. Шәара шәхылаҵшҭы Уи иоуп. Уи шаҟа дхылаҵшҭы бзиоузеи, насгьы шаҟа дыцхырааҭы бзиоузеи!*

23. Муминун (Азхаҿаҷцәа)

Иаҳзылҵхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Азхаҿаҷцәа, ииашаҿәҟьаны ахеиҟәырхара иахьзаз роуп,*
2- *Урҭ, рнамазҟәа гәык ала иркуеит,*
3- *Иҿакыдоу, ихәартам аусҟәа ирцәыхароуп,*
4- *Рзеҟьатҟәа рҭиуеит,*
5- *Рыламыс рыхьчоит,*
6- *Рыҳәсеи, рнапаҿаҟа иҟоу рыла рыҵеныркылоит, уи амшалагьы гәыбҕан рытахазом.*
7- *Аха дарбанзаалак абри аҳәаа дахысыр, урҭ иахзырҟьаз ракәхоит.*
8- *Иара урҭ, ирыхьчарц азы рнапы иануҿаз иахзызааueит, ажәа ирҭиизгьы нарыгзоит.*
9- *Рнамазҟәа иааиҵмырҟьазакәа иркуеит.*
10- *Абартҭ роуп аҵстынхаҭыс иҟалогьы,*
11- *Фирдаустәи аҵьанатҟәа ззынхашагьы, убраҟа наунагза инхашагьы дара роуп.*
12- *Иааашаҿәҟьаны, ҳара ауаҭҵсы иразоу аҳәынҿәа далаҳхит.*
13- *Насгьы уи, цәыкәбарк иалху жәлак иакәны, ҕәҕәала ихьчоу тыҵк дагәылаҳҿеит.*
14- *Ашьтахь, уи ажәала амгәартҭа атзамц иадҷабларатәы алҳаршеит. Нас, атҭаыц иаҟароу жьыхәтак иаҭызаҳтәит, уинахысгьы, ари ажьыхәтҭа абаҭкәа алаҳхит, нас абаҭкәа зегьы ажьышәкәа рыла ихаҳҟьеит. Аҿыхәтәангьы, уи зынза даҩа шарак ала дуаҭҵсны даацәыраҳгеит. Зеиҵшыҟам ала, иреиҕьзоу ашаҭы Аллаҳ, шаҟа дҳаракзоузеи!*
15- *Ашьтахьгьы, хымҵада. шәартҭ шәыҵсраны шәыҟоуп.*
16- *Насгьы акаамет амш аҩены. даҩеазных шәыҵсы шәхалоит.*

17- *Иҿабыргыҿәҟьаны, ҳара. шәара шәхыхь бжьымҭак ҳшеит. Ҳара, ашара ҳзымдыруа ҳаҟам.*
18- *Ажәҭан аҟынтә иахьынзахәҵоу азы лбаашьҵны, уи адгьыл аҟны иаанаҳкылоит. Ҳәарада, уи ақәгарагьы ҳамч ақәхоит.*
19- *Уи азы иабзоураны, ашәырқәа зҵагылоу, шәызлачо, ахәырматрақәеи азахәатрқәеи аҵаҳҿеит. Абраҟа иеиуеиҵшым ашәырқәа ыҟоуп. Шәаргьы убартҵ шәрылачоит.*
20- *Уи адагьы, Синаи ашьхаҷы ҿлак ҳаазеит, уи аҿла ахәшагьы алҿуеит, акрызфо ацыфагьы (азетҵ) рнатҵоит.*
21- *Шәара шәзы, арахә-ашәахә рҟынгьы аҿатәхәқәа ыҟоуп. Шәартҵ, уртҵ рымгәартҵаҷы иҟало акы (ахш) шәҳаржәуеит, уртҵ ирылышәхуа иҿегьы ахәартҵарақәа рымоуп, ркәац алагьы шәызхара шәчоит.*
22- *Дареи (аҵстәқәа) аҕбақәеи шәрыҟәтәаны шәныҟәоит.*
23- *Иҿабыргыҿәҟьаны, Ныҳә иуаажәлар дырзынаҳашьҵит: «Уа суаажәлар! Аллаҳ шәимҿахырхәа, шәартҵ уи ида Анцәа дшәымазам. Абыржәгьы иҷагылара шәеацәышәмыхьчазои?» иҳәеит.*
24- *Ижәлар рмапкыҭцәа рҵызацәагьы убас рҳәеит: «Ари ауаҭ, шәара шәеиҵш уаҭҵсык иоуп, аха дшәеиҳахарц итҵахуп. Аллаҳ ҵҳаражәҳәаҭык иаашьҵра итҵаххазҵгьы, маалыҟьк дааимышьҵуази. Ҳара ҳабдуцәа рҟынтә абри аҭыза ҳмаҳазац.*
25- *Ари ауаҭ, аҭсҵаа диҵырхагахазар акәхап, ҳамҵакы шәааиҵеиҵш».*
26- *Ныҳә: «Сынцәа! Артҵ амцҳәара ахьсыдыркыло азы ацхыраара сытҵ!» иҳәеит.*
27- *Абри амшала убас иҿаххәеит: «Ҳхылаҵшрала, иуҿаххәаз инақәыршәаны ҕбак ҟаҿа. Ҳадҿа ааины, азқәа дәықәланы ахыҿра ианалагалак, ҵсы зхоу рҟынтә хкы цыҵхьаза рбаҕьи рцынаки рыла ишеицу аҕба итаҿа, иара убас, мап зцәаҳамкқәазгьы уахь урыҵхьа, амала, аиашамрахь имҭахыҿыз рзы сара усмыҳәан! Уртҵ хымҵада, азы итахәехоит!»*
28- *Иуцу рыла аҕба уантҵатәалак: «Ҳара абартҵ агәымбылцьбаҭцәа ҳрылызгаз Аллаҳ арехәааҵхьызқәа имазааит!» ҳәа (Аллаҳ аҵьшьара итҵ).*
29- *Убасгьы ҳәа: «Сынцәа! Сара ибарақьатӡу ҵыҵк аҟны сылбаага! Иманшәаланы аҵыҵ бзиа алхшье зылшо Уаразәк уоуп».*
30- *Ҳәарада, абартҵ ажәаҟәа рҷы аҿатәхәқәа ыҟоуп, иҿабыргыҿәҟьаны, ҳара абартқәа рыла ҳуааҵсыра ҵаҳшәоит.*
31- *Нас, уртҵ рышьҵахь даҷа абиҵарак ҳшеит.*
32- *Убартҵ рахьтә дара рзы ҵҳаражәҳәаҭык далхны: «Аллаҳ шәимҿахырхәа, шәартҵ уи ида Анцәа дшәымазам. Уи иҷагылара шәеацәышәмыхьчазои?» ҳша реихәарц дырзынаҳашьҵит.*
33- *Уи ижәлар рахьтә, мап ицәкны нарцәытәи аҵстазаара имцны изыҵхьазази, адунеи аҟны абзазара бзиа заҳҵази, пату зқәу ауааи, абас рҳәеит: «Абригьы, шәара шәеиҵшҿәҟьа уаҭҵсык иоуп. Ишәфо ифоит, ишәжәуа ижәуеит».*
34- *«Шәара, ишәеиҵшҿәҟьоу уаҭҵсык иҳәатәы хашәҿар, усҟан ацәыз зоуа шәреиуахоит».*

35- *«Уи, шәыԥсны анышә шәалазѡаны, шәыбаѡқәа маԥара анаанхалак ашьҭахь, даҽазнык шәыԥсы шәхалоит ҳәа шәеиҳәоума?»*
36- *«Ари аѡыза ажәақәа аӷабырг кырза иаԥәыхароуп!»*
37- *«Иӷабыргыӷәкьоу, адунеитә ԥсҭазаара маԥара ауп. (Шьоукы) Ҳаԥсуеит, (шьоукгьы) ҳабзахоит. Уаҳагьы аԥсы ҳхалараны ҳаҟазам.*
38- *Ари ауаѡ, Аллаҳ изкны амԥқәа еиқәзыргеаҽо иоуп. Ҳара уи дазхаҳӷом» рҳәеит.*
39- *Аԥааимбар абас иҳәеит: «Сынԥәа! Абартӡ амԥҳәара ахьсыдаркыло амшала уԥхыраара сыҭ!» ҳәа.*
40- *Аллаҳгьы убас иҳәеит: «Хымԥада, хара имгакәа иахьхәуеит!»*
41- *Иара убасӷәкьа, хырԥашьа змам рӷыхәтәа, игәыҭкьагоу уи абжьы ааины иаарыкәшеит! Абас ала урҭ азхыӷ арѡаш иагоз иаѡызаҳтәит! Агәымбылԥьбаѡԥәа рыԥсы ԥьаҳаным иаҭыԥхааит!*
42- *Нас, урҭ рхаҭыԥаҽы даҽа абиԥарақәак ҳшеит.*
43- *Иарбан жәларызаалак, раԥьал ԥхьаҟа изаахом, иагьызнахом.*
44- *Ашьҭахь иеишьҭаргыланы ҳаԥҳаражәҳәаѡԥәа рзынаҳашьҭит. Жәларыцыԥхьаза рыԥҳаражәҳәаѡԥәа анрызнеи, амԥҳәара рыдыркылеит, ҳаргьы, урҭ аҭоурых ианаҳхит, аӷатәхәы злыхтәу ижәабжьқәаны иҟаҳӷеит. Уажәшьҭа, иазхазымӷаз ажәлар рыԥсы ԥьаҳаным иақәшәааит!*
45- *Нас, Мысеи уи иашьа Ҳаруни, ҳажәааԥҟарақәеи, иаартыӷәкьоу ҳаршаҳатәгақәеи рыла Фараони иѡызԥәеи рахь инаҳашьҭит.*
46- *Амала урҭ рыҽедырԥагьеит. Зегьы ireиҳазшәа рхы рбо иалагеит.*
47- *Убас рҳәеит: «Руаажәлар ҳара тәыс ишҳамоугьы, ҳара ҳаиԥш иҟоу абартӡ ѡыԥьа роума иазхаҳӷо?*
48- *Абас ала, амԥҳәара рыдыркылеит, аӷыхәтәаны рхатәақәагьы ықәзаа ицаз ирхыԥхьазалахеит.*
49- *Аиашазы ҳара, урҭ амѡа иаша ианылар ҟалап ҳәа Мыса ашәҟәы иаҳҭеит.*
50- *Мариам лԥеи, лара лхатәагьы иԥьшьахәны иҟаҳӷеит, рѡыԥьагьы анхартәазы иахьманшәалаз, азыхьгьы ахьыӷыӷуаз, иахьыҳаракыз ҭыԥк аҟны инҳархеит.*
51- *Уа аԥааимбарԥәа! Иԥқьашәқьоу ачысқәа рҟынтә ишәфала-ишәыжәла, ихәартәоу аусқәа ҟашәӷала. Ҳәарада, сара иҟашәӷо зегьы ишахәтәоу ала издыруеит.*
52- *Ижәдыруазааит, абри ажәлар, шәыжәларӷәкьа роуп, сара, шәара шәынԥәа соуп. Ус анакәха, сымѡа ацәыхкьара шәеацәышәыхьча.*
53- *Аха, аԥааимбарԥәа рышьҭахь, ауааԥсыра рыбжьара иҟаз аимадарақәа иеиԥырҟәкәааны, хаз-хазы рееиѡыршеит. Досу, дара ртәы маԥара ргәаԥханы иалаҽхәоит.*
54- *Уажәы уара, урҭ ҳамҭакы рымдырреи рымѡахкьареи рызныжь!*
55- *Урҭ, иҟарӷалакгьы, амали ахшареи ратәашьаны, рыбзиара маԥаразы ҳарзыхандеиуа ԥьыршьоума!*
56- *Маԥ, урҭ иҟоу рзеилкааум.*

57- *Анцәа ишҟа ирымоу ахаҷгылара ҕәҕәа амшала, ҭакӈхыҟәрала зхы мҽаӈызго,*
58- *Рынцәа иажәаӈҟарақәа азхазҵо,*
59- *Рынцәа авақәылаҽы дивазмыргыло,*
60- *Иныркуа зегьы, Рынцәа ишҟа ишыхынҳәыша азхаҷаны, ргәы ҭрысуа иныззхуа,*
61- *Абарҭ зегьы, абзиара аҟны иеиӈхныҽуеит.*
62- *Ҳара, дарбанзаалак азәгьы изышьҭымхуа ала дӈаҳшәазом. Ҳара ҳаҟны, аиаша зҳәо ашәҟәы ыҟоуп, урҭ иашамрак иаҟәшәазом.*
63- *Маӈ! Уи амапкыҽцәа рыгәқәа абри аус аганахьала илашьцоу мдыррак иҭагылоуп. Урҭ абри адагьы, иага аус цәгьақәа нарыгзоит.*
64- *Рыбжьара, зҭагылазаашьа бзиоу ауаа, аҷыхәтәаны ахьырхәра рақәыршәара ҳаналагалак, арҷәаа ҳәа рыбжьы дыргоит.*
65- *Иахьа баша шәхы шәмыргәаҟын! Избанзар, ҳара ҳҟынтә ацхыраара ҳәа акгьы шәоузом!*
66- *Избанзар, ҳажәаӈҟарақәа ианышәзаӈхьа, шәеырӈагьаны шәызқәа аиашәырхон,*
67- *Уахынла аицҵәажәарақәа аныҟаз, иакәым ажәақәа шәҳәалон.*
68- *Урҭ, абри ажәа (Аҟәырҟан), иазымхәыцзои? Мамзаргьы, уаанза рабдуцәа ирмоуцыз акы рзааима?*
69- *Мамзаргьы, рӈааимбар макьана дырзымдыркәа, уи амшалоума маӈ зицәыркуа?*
70- *Мамзаргьы, иара хеилагарак идырбалама? Маӈ! Уи аҷабыргҷәҟьа рзааигеит, аха реиҳараҽык аҷабырг бзиа ирбом.*
71- *Амала аиашара, ртахрақәа ирыҟәшәандаз, ҳәарада, ажәҽанқәеи адгьыли, насгьы урҭ рыбжьара иҟаҟәоу зегьы ртҭагылазаашьа бжьысуан. Маӈ! Ҳара урҭ хьзи-ӈшеи рзааҳгеит, амала дара рхатҭақәа рыхьз-рыӈша иазхьаӈшуам.*
72- *Уара, дара рҟынтә атҭак уазыӈшума? Унцәа иҟаиҷаша атҭак еиҳа еиҕьуп. Уи, аразҟы узтҭо зегьы дреиҳазоуп.*
73- *Иҷабыргыҷәҟьаны, уара, урҭ ииашоу амҽахь урыӈхьоит.*
74- *Нарцәы азхазымҷо ракәзар, амҽахҟьара иаҟәызкыҷәҟьаз роуп.*
75- *Урҭ рыцҳашьаны, изҭагылоу ргәаҟра рхаҳгаргьы, зегьдарароуп ахырҟьара ишаҕыц иаҕызааueит.*
76- *Иҷабыргыҷәҟьаны, ҳара урҭ ауадаҽра хьанҭа иштаҳаргылазгьы Анцәа имҷахырхәара ргәамӈхеит, абыржәгьы иҳәазом.*
77- *Аҷыхәтәан, иҕәҕәазоу гәаҟрак агәашә анырзааҳартлак, усҟангьы иҟарҷара рзымдыруа гәыҕыртҭада ишынхаз убартҭахоит.*
78- *Шәартҭ, шәыблақәеи, шәлымҳақәеи, шәыхшыҽқәеи рыла шәеибызҭаз Иара иоуп. Шаҟа имаҷны аҵьшьара ишәҭоузеи!*
79- *Шәартҭ шәшаны, адгьылтәыла шәанызҷазгьы Иара иоуп. Аҷыхәтәан, Иара иҟны маҵара шәеизараны шәыҟоуп.*

80- *Аҿсы шәахазӷогьы, ишәхызхуагьы Иара иоуп. Аӷхи амши рҽеитҭыҿсахларагьы Уи ибзоуроуп. Абыржәыгьы шәыхшыҩ аус ашәмырузои?*
81- *Абас ишыҟоугьы, ажәытәуаа реиҭш ацәажәара иаҷуп.*
82- *Убас рҳәоит: «Ииашаӷәкьаны, ҳара ҳаҿсны, ҳнышәны, еиқәыҿсоу абаҩқәа реиҭш ҳаныҟала ашьҭахь, еиҭах ҳаҿсы ҭалоит, ус аума?»*
83- *Аиашазы ҳаргьы, иара ҳабдуцәагьы абри аҩыза ажәақәа ааанзагьы иҳаҭан. Аха ари, ажәытәуаа рлакәқәа рыда уаҳа даҽеакы акәзам.*
84- *Убас раҳәа: «Ижәдыруазар ишәҳәа, абри адунеии, уи иқәынхои зегьы зтәыда?» ҳәа.*
85- *«Аллаҳ итәуп» рҳәашт. «Ус анакәха, шәазымхәыцзои?» ҳәа уразӷаа.*
86- *Насгьы: «Быжь-жәҩанки, иҳаракзоу жәҩанқәацә иаҭшәымада?» ҳәа уразӷаа.*
87- *«Аллаҳ иоуп!» рҳәашт. «Ус анакәха, Аллаҳ шәихамӷгылазои?» ҳәа уразӷаа.*
88- *«Ижәдыруазар ишәҳәа, иҟоу зегьы рнапхгара рызҭода? Зегьы ирхылаҭшуа, изыхьчо, аха зхаҭа ахьчара иазрыцҳам дызусҭада?» ҳәа уразӷаа.*
89- *«Анапхгара Аллаҳ итәуп!» рҳәашт. «Ус анакәха, абас шәыхшыҩ рытҟәазшәа шәхы зымҩаҭыжәгои?» ҳәа уразӷаа.*
90- *Иӷабыргыӷәкьаны, ҳара урҭ аиаша рзеиҭаххәеит, дара ракәзар, имцҳәаҩцәоуп.*
91- *Аллаҳ зынза ахшара дидимкылазеит. Уи инаҷыданы, даҽа нцәахәыкгьы дыҟазам, мамзар нцәахәыцыҳьаза, дара иршаз даҽа ганк ашҟа ирыханы, агьыртҭ анцәахәқәа ириааиларц иқәҭалон. Аиашазы, Аллаҳ, аварҟәылаҩцәа уи идыркылақәо зынза дырҟәыгоуп.*
92- *Аллаҳ, амазаҟәагьы, ииартугьы зегьы здыруа иоуп. Уи, аварҟәылаҩцәа иара ивадырҟәылаз кырза дырцәыхароуп.*
93- *Убас ҳәа: «Сынцәа! Урҭ ануршәаша аамҭа саргьы исурбараны уҟазар,*
94- *Усҟан, уи агәымбылҵьбаҩцәа срылоумыргылан!»*
95- *Урҭ анҳаршәаша аамҭа урбара, ҳәарада, иҳалшоит.*
96- *Уара, ацәгьара, иреиҷьзоу ахымҩаҭгашьала иухга. Урҭ иҳадыркылақәо ҳара ибзиазаны иаҳдыруеит.*
97- *Насгьы убас ҳәа: «Сынцәа! Аҩсҭаа мазала ирбыжкраҟәа рҟынтә уара сыҽеумӷаскуеит.*
98- *Урҭ сааигәара рыҟазаара аҟынтәгьы уара сыҽеумӷаскуеит».*
99- *Аӷыхәтәан, урҭ руазәк иацьал ааины ианидгылалаак: «Сынцәа! Сара шьҭахьҟа сдәыҟәӷа!»*
100- *«Иаансыжьыз адунеи аҟны ихәартҭоу аусҟәа ҟасӷап» иҳәоит. Маг! Уи ииҳәаз баша ажәоуп. Урҭ рышьҭахь акәзар, даҽеазнык рыҿсы рхалааныза ҿынгылак ыҟоуп.*
101- *Ус ишыҟоу, абыкь иантҭаҳәалак, уинахыс рыбжьара ртынхарагьы акы иахәом, дара-дарагьы изеибаҭшааоуам!*

102- *Уинахыс, (зыбзиарақәа рыла) зыкапан хьанҭахаз, ахеиқәырхара иахьзаз ракәхоит.*
103- *Зыкапан ласхаз ракәзар, аҧхасҭа зауз роуп. Урҭ ҵьаҳаным аҟны наунагза ааанхоит.*
104- *Амца рхы-рҷы иабылуеит, рқьышәқәа еизыӷәаны, рхаҧыцқәа хырҵьаҵьаны иччархәха ааанхоит.*
105- *Шәарҭ, сажәаҧҟарақәа ианышәзаҧхьоз имцны ишәыҧхьазон, ус ами?*
106- *Убас рҳәоит:«Ҳанцәа! Ҳара, ҳацәгьара ҳиааит, имоахҟьаз ауаа ҳреиуахеит».*
107- *«Ҳанцәа! Ҳара абраантәи ҳҭыга, еиҭах ажәытә аамҭахь ҳазыхынҳәыр, уажәшьҭа иеилкааup, ҳашгәымбылҵьбаоцәоу».*
108- *Аллаҳ убас иҳәоит: «Шәеыҧхьашәк наҟ! Уаҳа ажәакгьы сашәымҳәан!»*
109- *Суааҧсыра рыбжьара: «Ҳанцәа! Ҳарҭ уазхаҳӷеит, ҳара иҳанажь, ҳрыцҳашьа! Уара арыцҳашьаоцәа иреиҳазоу уоуп» зҳәозгьы ыҟоуп, ҳәарада.*
110- *Шәарҭ, урҭ ӷәылшәхит, абри аоыза шәхымоаҧгашьа, сара сгәалашәарагьы шәханарьҭит, еснагь шәырхыччон».*
111- *«Саргьы иахьа урҭ рычҳара аҭак азыҟасӷеит. Урҭ, иӷабыргыӷәҟьаны, згәыхәтәы иахьзаз роуп».*
112- *Аллаҳ (мапкыоцәа): «Адгьылтәыла аҟны шаҟа шыҟәса шәыҟааз?» ҳәа дразӷаауеит.*
113- *«Мышкы, мамзаргьы мшыбжак аҟара ҳаанхеит, абар аҧхьазара знапы ианыз ахьыҟоу, убарҭ уразӷаа» рҳәоит.*
114- *Аллаҳ убас реиҳәоит: «Даара аамҭа кьаҷк аҟара шәынхеит, аха ижәдыруандаз!»*
115- *Шәарҭ баша шәысшеит ҳәа шәыҟазма, насгьы сҷаҧхьа шәаарымгоз ҵьышәшьозма?*
116- *Амчраӷәҟьа иаҟәиҭу Аллаҳ, кырза дҳаракзоуп. Уи ида нцәа дыҟазам. Уи, ахьз-аҧша змоу, жәоанҟәацә иаҧшәымоу иоуп.*
117- *Дарбанзаалак, ршаҳаҭгак шимамгьы Аллаҳ диварҟәыланы даеа нцәак димӷахырхәар, ҳәарада, уи иус Анцәа иҷаҧхьа избахоит. Абригьы иӷабыргыӷәҟьоуп, уи амапкыоцәа ахаан рхы рзеиқәырхазом.*
118- *(Сҧааимбар!) Убас раҳәа: «Уа сынцәа, иҳанажь, ҳрыцҳашьа! Уара арыцҳашьаоцәа иреиҕьзоу уоуп» ҳәа.*

24. Нур (Алашара)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *(Ари) Ҳара илбааҳгаз, зыԥкарақәагьы еилкаау, насгьы хьаҳәа-ԥаҳәада ақәныкәара зыхәтԥоу ажәоуп. Шәазхәыцырц, мҭақәӷагас иҟашәӷарц азы уи аҟны иаартыӷәкьоу ажәаԥкарақәа шәзылбааҳгеит.*
2- *Калтԥкьашьрала зхы мҭаԥызгаз аԥҳәыси ахаӷеи, шәынтә алаба раашәырха. Аллаҳи нарцәытәи амши азхашәӷозар, Аллаҳ идин анагзараҷы уртԥ рҷаԥхьа арыцҳашьара шәыхнамхааит. Ахьырхәара ианақәшәыршәо гәыԥҭык азхаӷаҭцәагьы шаҳатԥс иҟазааит.*
3- *Зкалтԥ ԥьашьу ахаӷа, зкалтԥ ԥьашьу, мамзаргьы аварԥәылаҭык ԥҳәыс дааигоит. Зкалтԥ ԥьашьу аԥҳәысгьы, зкалтԥ ԥьашьу, мамзаргьы аварԥәылаҭык хаӷа диццоит. Абри аҭыза, азхаӷаҭцәаарзы иҟалом.*
4- *Зыламыс цԥьоу аԥҳәыс ахьз лхызӷаз, насгьы ԥшьҭык ашаҳатцәа рылагьы абри ззышьақәмыргылаз ауаа ԥшьынҭажәантә алаба раашәырха, уи адагьы, уи нахыс рышаҳатрақәа зынза ишәыдшәымкылан. Артԥ ауаа, амҭа иаша ианыӷӷәԥьаз роуп.*
5- *Амала, атԥамзаара шьтԥаӷаны зхы зыриашаз ракәзар, уахь иалазам. Аллаҳ кырза иуаназыжьуа иоуп, зрыцҳашьарагьы кырза итԥбаау иоуп.*
6- *Зхатәҭыза акалтԥкьашьрала ахара здызкылаз ахаӷа, ԥшьҭык ашаҳатцәа имоур, аиаша шиҳәо ала, ԥшьынтә Аллаҳ ихьзала дыԥәны ихы шаҳатра азиуроуп.*
7- *Ахәбатәи аангьы, «Амц сҳәозар, Аллаҳ ишәиԥхьыз сақәшәааит!» ҳәа дыбԥароуп.*
8- *Аҳәынӷәа згәыдӷоу аԥҳәысгьы, лхаӷа амц злеиҳәо ала ԥшьынтә Аллаҳ ихьз ала дыԥәны лхы шаҳатра азылуыр ахьырхәара дақәшәазом.*
9- *Амала уигьы, лхаӷа аиаша иҳәозар, Аллаҳ ишәиԥхьыз дшақәшәаша ала лхы лшәиироуп.*
10- *Аллаҳ иатәашьареи илԥхеи шәхьымзандаз, шәатԥамзаарақәа еснагь идкыланы ишәаназыжьуа, азбареи ақәыԥареи шәзааимырԥшындаз ишәыԥсыхәоз?*
11- *Уи (Аԥааимбар иԥшәмаԥҳәыс), аҳәынӷәа лгәыдӷара иалахәыз, шәыбжьара гәыԥҭык ыҟоуп. Ари, шәхазы цәгьароуп ҳәа шәазымхәыцын, уимоу иагьшәзеиԥуп. Уртԥ зегьы, иҟарӷаз агәырԥса иаӷалараны иҟоуп. Рыбжьара агәырԥса ду зхахьы изгазгьы агәаҟра дузза изыԥшуп.*
12- *Абри аншәаҳа аамтԥазы, иазхаӷаҭцәоу ахацәеи аҳәсеи дара дара рыбжьара абзиа иазхәыцны: «Ари иаартыӷәԥьаны, аҳәынӷәа гәыдӷароуп» рҳәарц рыхәтԥазамзи?*

13- *Абри аҩыза ахара адҿаразы, ԥшьҩык ашаҳатԥаа аргааит. Ашаҳатԥаа рзаамгозар, ус анакәха, урԥ, Аллаҳ иҽаԥхьа амцҳәаҩцаа рхатԥаԥсатԥакәа роуп.*
14- *Адунеии нарцәи рыҟны Аллаҳ иатәашьареи илыԥхеи еснагь ишәымамындаз, шәызгәылалаз абри аҩыза агәырԥса амшала агәаҟра дуззa шәԥеиԥшхон.*
15- *Избанзар, шәарԥ аҳәынҿаа агәыдҿара, еитаҳәарала ауаа ирыларҿааны, ишәзымдыруаз акы шәалацәажәон, насгьы шәарԥ, абри баша уск акәны ишәыԥхьазон, аха иара, Аллаҳ иҽаԥхьа ус (ацәгьаура) дуззан.*
16- *Абри аҩыза шәлымҳа иантԥас: «Алацәажәара ҳара иҳакәнагам, иҳаракзоу Аллаҳ ихьзала ари ииартыҿаҟьаны ацәаԥероуп» шәҳәар акәзамзи?*
17- *Шәарԥ шәазхаҿаҩцәаҿаҟьазар, Аллаҳ, даҽазнык абри аҩыза ҟашәымҿарц азы шәгәышәҽаниҿоит.*
18- *Аллаҳ, иажәаԥҟарақәа шәара ишәзеитԥеиҳәоит. Аллаҳ адырреи аҟәыҷареи дырқәитԥуп.*
19- *Азхаҿаҩцәа рыбжьара алеишәадара аизырҳара зԥаху рзы, адунеиаҷгьы нарцәгьы иҷәҷәоу ахьырхәра ыҟоуп. Аллаҳ урԥ идыруеит, шәарԥ ишәыздырзом.*
20- *Аллаҳ иатәашьареи илыԥхеи шәхьымзазԥгьы, мамзаргьы, Аллаҳ мыцхәы дҟәымшәышәны дрыцҳашьаҩны дыҟамызԥгьы?! Аллаҳ дрыцҳашьаҩуп, илԥха мемгзарахдоуп.*
21- *Уа азхаҿаҩцәа! Аҩстаа ишьԥра шәхымлан. Дарбанзаалак, аҩстаа имҩа данылар, идыруазааит, уи аламысдареи ацәгьареи шәыдиҿоит. Аллаҳ иатәашьареи илыԥхеи шәара ишәыцымзԥгьы, абри аҩыза агәырԥса шәыбжьара азәгьы дзаҿыҿзомызт, амала Аллаҳ иитаху дирыцҟьоит, Аллаҳ зегьы ишахәԥоу ала иаҳауеит, ишахәԥоу алагьы идыруеит.*
22- *Шәыбжьара, ацхыраара бзиа избо ауаа беиаҟәа, ауацәеи, атынхацәеи, аҷарцәеи Аллаҳ имҩаҷы амҳаҵьырра иаҟәшәази, акгьы шрырымԥо ала имҟәааит. Иранарыжьааит, иргәаҷьааит, Аллаҳгьы шәарԥ ишәанаижьыр шәԥахзами? Аллаҳ кырза ишәаназыжьуа иоуп, кырзагьы шәрыцҳазшьо иоуп.*
23- *Иазхаҿаҩу, ицҟьоу, ламыс змоу аԥҳәыс ахьз бааԥс лхызҿаз, адунеи аҟынгьы нарцәгьы ашәиԥхьыз зҟәу роуп. Урԥ ахьырхәра ҷәҷәа рзыԥшуп.*
24- *Уи, ахьырхәра амш аҽны, рыбзҟәеи, рнапҟәеи, ршьапҟәеи, ируыз, иҟарҿаз аусҟәа рҽагыланы шаҳатра рзыруеит.*
25- *Уи аҽны, Аллаҳ урԥ ирыхәԥоу ала, иагмыжькәа иахьирхәуеит, иара убас, Аллаҳ дышҿабыргыҿаҟьоугьы ииартны иеилыркааueит.*
26- *Ихәымгоу зегьы, ауаа хәымгақәа ирзкуп, ихәымгоу ауаагьы ахәымга рыҟәнагоуп. Ицҟьақәоугы, ауаа цҟьақәа ирзкуп, ауаа цҟьақәагьы ицҟьоу рыҟәнагоуп. Артԥ ауаа, аҳәынҿәагәыдҿаҩцәа ирхырҳәааua кырза ирцәыхароуп, урԥ рзы анажьреи, кыр иаԥсоу анасыԥи ыҟоуп.*
27- *Уа азхаҿаҩцәа! Шәхатәы аҩны ада, азин ыҟамкәа, атәым аҩнҟәа, насгьы иҩноу аԥсшәа рамҳәазакәа шәыҩнамлан. Шәара шәзы иеиҷьу убри ауп. Агәыҷра ыҟоуп, шәазхәыцны иеилышәкаап ҳәа.*

28- *Урҭ аѳнқәа азәгьы дрыѳнамзаргьы азин шәымамкәа шәрыѳнамлан. «Шәҳазҳадкылом, шьҭахьҟа шхынҳәы» ҳәа шәарҳәар, иаразнак шәхынҳәы, избанзар, ари шәара ишәыхәҭоу хымѳаԥгашьоуп. Аллаҳ иҟашә
о зегьы идыруеит.*

29- *Азәгьы дахьыѳнам, амала шәара шәыматәахәқәа ахьыѳнагылоу аѳнқәа рыѳналаразы азин шәтахзам. Аллах ишәыраргамоугьы, ишәзоугьы ибзиазаны идыруеит!*

30- *Иазхаԥаѳцәоу ахацәа ираҳә, рыблақәа зқәиҭым иацәыхьчаны рыламыс рыхьчааит. Абри, дара рзы еиҳа иԥкьоу хымѳаԥгашьоуп. Ҳәарада, Аллаҳ, урҭ иҟарԥо зегьы идыруеит.*

31- *Иазхаԥаѳцәоу аҳәсагьы ираҳәа, урҭгьы рыблақәа зқәиҭым иацәыхьчаны рыламыс рыхьчааит. Иаартны ааанужьша рыда, агьыртҭ рыԥшзартҭақәа цәыррымгааит. Рқәыршәқәагьы ргәыԥхәқәа хнаѳо иоурышьҭааит. Рыԥшзартҭақәагьы, рхацәеи, рабацәеи, рабхәцәеи, рԥацәеи, рԥаԥсацәеи, рашьцәеи, рашьцәа рԥацәеи, раҳәшьаԥацәеи, аҳәсеи, риатҭымцәа рыхшареи, аҳәса ирызхьамԥшуа иҟалаз рҟынтә маԥуѳыс ирымоу ахацәақәеи, аҳәса рыԥшзареи рыԥхашьартҭеи ззеилымкааua ахәыҵқәеи рыда агьыртҭ рыкны иԥхьаркааит. Иԥхьаркыз рыԥшзарақәа аадырԥшырц азы ршьапқәа адгьыл иқәырмыкшааит. Уа азхаԥаѳцәа! Зегьы Аллаҳ иҽаԥхьа аҭамзаара шьҭашәԥа, иҟалап абри алагьы ахеиқәырхара шәахьзар!*

32- *Шәыбжьара аҭаацәара иаламлаци, тәыс, мамзаргьы маԥуѳцәас ишәымоу рҟынтә, зҭагылазаашьа маншәалоу аҭаацәара иалашәԥа. Амамзаара иҭагылазар, Аллаҳ иатәашьарала урҭ ргәаҟра рхигап. Аллаҳ, мазарала зуааҿлар ирзылыԥхауа иоуп, зегьы ишахәтоу алагьы издыруа иоуп.*

33- *Аҭаацәара алаларазы аҭагылазаашьа змам, Аллаҳ иатәашьара рыхьзаанза рыцқьара еиқәдырхааит. Рыхҽыхыԥса шәаны зхы иақәиҭхарц зҭаху атәцәеи ауадалықьцәеи абзиара рыдыжәбалозар, ишәыдыргало шәақәшаҳаҭха. Аллаҳ шәара ишәатҽишьаз амал аҟынтә урҭгьы ирышәҭ. Рыламыс ала анхара рҭахызар, адунеи аамҭалатәи аҭахрақәа рзы, шәуадалықьцәа мчыла акалтҟьашьра иазышәымкын. Урҭ абри азы ирыԥәымчыз ирдыруазааит, Аллаҳ, дара рзы кырза дранажьѳуп, дрыцҳашьаѳуп.*

34- *Иԥабыргыԥәҟьаны, шәара шәзы, иаарту ажәааԥҟарақәеи, уаанза имѳасыз рԥырԥшқәеи рыла ацәгьара зхы ацәызыхьчо рызгьы абжьгарақәа шәзылбааҳгеит.*

35- *Аллаҳ, ажәѳанқәеи адгьыли рылашара иоуп. Уи илашара, ҽырԥшыла аитаҳәара абас иалшоит: Ацәашьқәа зҭагылоу шьандалуп. Ацәымза абырлаш иалху рлашагак иҭагылоуп, уи арлашагагьы абырлаш иаѳызоу еԥәак ауп. Мрагыларагьы мраҭашәарагьы иатәым, зыхәша амца аламкьысыргьы алашара зхылԥуа, иԥшьоу азеҭынԥла (иалԥуа ахәша) ала амца аркхоит. Алашара инахыкны даҽа лашарак ахылԥуеит. Аллаҳ*

илашара, иитҭаху ихьигзоит. Аллаҳ, ауааҧсыра рзы аҷырҧшқәа ааигоит, Аллаҳ зегьы ишахәҭоу ала издыруа иоуп.

36- *Аллаҳ, рыргылареи рыԥныцҟа ихьз аитаҳәареи азин ззыҟаиҵаз аԥнқәа рыҟны, шьыжьи хәылбыҽхеи Аллаҳ дҳаракзаны деитарҳәоит.*

37- *Урҭ реилахәаахәтрақәа, Аллаҳ игәалашәареи, рнамаз ишахәҭоу ала акреи, рзеқьаҭ аҭиреи изаҧырхагахазом. Урҭ, ргәыҭкьаны ианыҭрысша амш иацәшәоит.*

38- *Аллаҳ, уи амш азы ирегьзоу аҳамҭа рыҭаны, иеиҳазоу ратәеишьоит. Аллаҳ иитаху меигзарах аразҟы ратәеишьоит.*

39- *Мапкыԥцәа ракәзар, урҭ рус, ишабаны азы иашьҭо ауаԥы асакара дахьыԛәу ибаз азы асахьа иаԥызоуп, аҵыхәтәан, уи аҭыҧаҷы даннеилак, акгьы избом, аха Аллаҳ ивараҷы дибоит. Аллаҳгьы уи иус, иагмыжькәа иеилиргоит. Аллаҳ иусеилыргара дааразa иласуп.*

40- *Мамзаргьы, ацәқәырҧақәеи аҧҭақәеи иеиқәыланы изхаҧаз амшын дузза аҟны иҟоу алашьцарақәа ирԥызоуп, аки аки иеиқәылаз алашьцарақәа! Алашьцара аԥныцҟа инапы ироур, убриҵәкьа избарым. Аллаҳ илашара азәы иатәеимшьазар, уи нахыс алашара аганахь ала уаҳа анасыҧ иоузом.*

41- *Иумбазои? Ажәԥанқәеи адгьыли рыҟны иҟоугьы, ажәԥан аҟны зымҵәыжәԥақәа аартны имҵысуа аҳауа иалоу аҧсаатәқәагьы Аллаҳ ирехәааҧхьыз еитарҳәоит. Зегьы, рныҳәаҧхьызқәеи рырехәааҧхьызи рдыруеит, Аллаҳгьы урҭ иҟарҵо зегьы ишахәҭоу ала идыруеит.*

42- *Ажәԥанқәеи адгьыли раҳра Аллаҳ итәуп, ахынҳәрагьы – иара ишҟа мацара ауп.*

43- *Иумбазои? Аллаҳ аҧҭақәа ирныҟәоит, нас иеидиҵоит, насгьы урҭ иеиқәҵаны ижәпазоу ҧҭақәаны иҟаиҵоит. Уи аамҭазы аҧҭақәа рыбжьарантәи ақәа аируеит. Ажәԥан аҟынтә, убраҟа иҟоу аҧҭа шьхақәа рҟынтә акырцх аруны иахьитаху иақәиршәоит, иитахугьы ирцәыхараитәуеит, уи аамҭазы амацәыс иахылҵуа алашара ублақәа арлашәуашәа иҟоуп.*

44- *Аллаҳ, аҵхи амши дара-дара иеитҩниҧсахлоит, ҳәарада, абри аҟны ихәыцуа рзы аҵатәхәыҵәкьа ыҟоуп.*

45- *Аллаҳ, ҧсы зхо зегьы азы иалихит. Абартҭ рыбжьара, рыхәҭак ргәышҵа иқәҳәазоит, рыхәҭак ԥ-шьапык ирыԛәныҟәоит, рыхәҭакгьы – ҧшь-шьапык. Аллаҳ иитаху ишоит, ҳәарада, Аллаҳ зегьы дрыԛәитҭуп.*

46- *Иҵабыргыҵәкьаны, иаартыҵәкьоу ажәаҧҟарақәа шәзылбааҳгеит. Аллаҳ иитаху амԥа иашахь дкылигоит.*

47- *(Ҧытԥык ауааҧсыра): «Аллаҳгьы, иҧааимбаргьы дазхаҳҵеит, ҳреихырхәеит» рҳәоит, ари аныркәо ашьҭахьгьы рыбжьара гәыԥԥык мԥахкьоит. Артҭ иазхаҵԥцәазам.*

48- *Рыбжьара еимакык рызцәырҵны, ирбжьаҟазарҵ азы Аллаҳи иҧааимбари рахь ианрыԥхьалак, рыбжьара гәыԥԥык агәынамзара аадырҧшуеит.*

49- *Амала ишрыхәаша агәра ргар, иеибарыԥуа иара ишҟа иааугеит.*

50- *Артӡ ргәы хәаӡсоума? Мамзаргьы гәҿарак рымоума? Мамзаргьы Аллаҳи иӡааимбари иашамкәа ирызныҟәар ҳәа ишәоума? Маӡ! Иашамкәа иныҟәаҵәҟьо рхатӡақәа роуп.*

51- *Рыбжьара иҟоу аимак азбаразы Аллаҳи иӡааимбари рышҟа ааӡхьара анроулак, усҟан азхаҵаҿцәа: «Ҳазызырҿит, ҳаихырхәеит» ҳәа маӡароуп ирҳәо. Абар, ахеиҟәырхара иахьзазгьы абартӡ роуп!*

52- *Аллаҳи иӡааимбари рҳәатәы хаҵаны, Аллаҳ иҽагылара иацәшәаны, уи ахәымгара зеацәызыхьчаз ауаа, агәырҕьара иахьзаҵәҟьаз роуп!*

53- *Агьыртӡ ракәзар, адҵа анрутӡалак, Аллаҳ имҿаҷы ишеибашьуала иҟәуеит. Уртӡ убас раҳәа: «Баша шәымҟәын, аҳәатәы шхашәҵо иеилкааӡп! Аллаҳ иҟашәҵо зегьы идыруеит.*

54- *Убас раҳәа: «Аллаҳ шәиеихырхәа, аӡааимбар шәиеихырхәа!» Амала шәрызхьамӡшыр, рҳәатәы хашәымҵар, аӡааимбар итӡакӡхыҟәра иара идуп, шәара шәтӡакӡхыҟәрагьы шәара ишәыдуп. Уи иҳәатәы хашәҵар, амҿа иаша шәанылап, аӡааимбар иуалу, Аллаҳ иажәа иаартыҵәҟьаны, иеилырганы шәзеитӡаҳәара маӡара ауп.*

55- *Аллаҳ, шәыбжьара иазхаҵаҿцәаханы адунеии нарӡәи рзы ихәартӡоу аусҟәа ҟазҵаз ауаа, ажәа зларитӡаз ала, дара раӡхьатәиҟәа ишратәеишьаз еиӡш, даргьы адгьылтәыла аҟны амчра рытӡаны, игәаӡханы ирзалихыз рдин аҿыртӡбаара алиршоит. Ршәартӡарақәагьы рхыхны, ашәартӡадара рзаӡиҵоит. Избанзар, уртӡ сара азәгьы дсывармыркәылакәа исымҵахырхәоит. Абартӡқәа рышьтӡахь шьоукы мапкра хтӡаркыр, имҿахҟьаз агәырӡсауаагьы убартӡ роуп.*

56- *Шәнамаз ишахәтӡоу ала ишәкы, шәзеҟьатӡ шәтӡии, шәӡааимбар иҳәатәы хашәҵа, абас алагьы арыцҳашьара шәаҟәшәап.*

57- *Мапкыҿцәа адгьылтәыла аҟны узызҽамгалаша мчык рымоу ҵьумшьааит! Уртӡ ахьнанагаша ҵьаҳаным мца ауп, шаҟа анеиртӡа бааӡсузеи уи атӡыӡ!*

58- *Уа азхаҵаҿцәа! Шәнапаҵаҟа иҟоу амаҵуцәеи, макьана имшәыц, цқьа иззымҳац ахәыҷқәа, шәааигәара иааирц азы ххтӡагылазаашьак азы азин шәымырхлааит. Ишаанзатәи анамаз аӡхьа, шьыбжьонтәи ашоура аамтӡазы аӡсшьарахь шәиасны шәыматәаақәа шәхышәхуаны, насгьы аҵыхтәи анамаз ашьтӡахь. Абартӡ аамтӡақәа, шәеыӡхьакны шәаныҟалаша аамтӡақәа роуп. Абартӡ аамтӡақәа рыда шәахьыҟоу рнеира ӡырхага ыҟазам. Артӡ ауаа, ласы-лассы шәааигәара иааиуа, ишәыларсу ауаа роуп. Аллаҳ иажәаӡҟарақәа абас ишәзааиртуеит, Аллаҳ зегьы идыруеит, насгьы зегьы ишахәтӡоу ала иҟазҵо иоуп.*

59- *Шәыхшарагьы аншәлалак, реиҳабацәа азин шшәымырхуаз еиӡш, даргьы азин шәымырхлааит. Аллаҳ иажәаӡҟарақәа абас ишәзааиртуеит, Аллаҳ зегьы здыруа, насгьы зегьы ирыҟәитӡу иоуп.*

60- *Хаҵа ацаразы згәыӷра зцәызхьоу, крызхыҵуа аҳәса, рыӡшзарақәа аамырӡшыкәа адәахьтәи рыматәаақәа ршәыхра ӡырхага амазам, амала иагьа ус акәзаргьы рыламыс ахьчара дарарзы еиҳа ихәартӡоуп. Аллаҳ, изаҳауеи, издыруеи иоуп.*

61- *Илашәу, ицыркьу,, насгьы ичмазаѳу рзы игәырԥсам. Шәара шәызгьы шәыѳнқәеи, шәабацәа рыѳнқәеи, шәанацәа рыѳнқәеи, шәашьцәа рыѳнқәеи, шәаҳәшьцәа рыѳнқәеи, шәаб иашьцәа рыѳнқәеи, шәаб иаҳәшьцәа рыѳнқәеи, шәаншьцәа рыѳнқәеи, шәан лаҳәшьцәа рыѳнқәеи, зцаԥха шәнапаҷы иҟоу аѳнқәеи, шәѳызцәа рыѳнқәеи рыҟны шәыкрыфареи шәыкрыжәреи гәырԥса амазам. Шәеицны, мамзаргьы хаз-хазы шәыкрыфарагьы ԥырхага амазам. Аѳнқәа шәанрыѳналалак Аллаҳ иҟынтәи иԥшзоу ажәақәа рыла аԥсшәа еибышәҳәа. Шәазхәыцырц азы Аллаҳ иажәаԥҟарақәа абас ишәзеитԥеиҳәоит.*

62- *Аллаҳи иԥааимбари мацара азхазӷаз роуп иазхаӷаѳцәоу. Уртԥ, аԥааимбар уск ицуразы ианеизалак, азин имымхкәа дааныжьны ицазом. Абартԥ, уара уҟынтә азин зԥахқәо, аби, убартԥ Аллаҳи иԥааимбари ишахәԥоу ала иазхазӷаз ауаа роуп. Иеиуеиԥшым русқәа рзы, уара уҟынтә азин анырԥаххалак, иуԥаху азин рыԥаны Аллаҳ иранаижьырц азгьы аҳәара ҟаӷа. Ҳәарада, Аллаҳ кырза данажьѳуп, кырзагьы дрыцҳашьаѳуп.*

63- *Аԥааимбар иааԥхьара, шәыбжьара азәы даҽазәы иахь иҟаиӷаз ааԥхьара еиԥш ишәмыԥхьазан. Шәыбжьара мазала ибналаны ицақәаз, Аллаҳ, ҳәарада, идыруеит. Абри амшала, Уи идӷа иаҷеагылаз ауаа, рхы цәгьарак атԥаԥареи, агәаҟра итазыргылаша хьырхәраки иацәшәалааит!*

64- *Ижәдыруазааит, ажәѳанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Аллаҳ итәуп. Уи, иахьа ишәԥагылазаашьоугьы, Иара ишҟа шәаннарго аамԥазы ишәԥагылазаашьахогьы ибзиазаны идыруеит. Усҟан, рхатԥақәа ируз, иҟарӷазгьы акакала ирзеитԥеиҳәоит. Аллаҳ, зегьы ишахәԥоу ала издыруа иоуп.*

25. Фуркан

(Аиашеи ирѳашьоуи иеилызхуа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Адгьылтәылақәа ргәырҽанӷахааит ҳәа, итәыуаѳы (Муҳаммед) Фурҟан (Аҟәырҟан) изылбаазгаз Аллаҳ, аразҟы узԥо иоуп, абарақьатра дахыӷхыртԥоуп.*

2- *Уи, ажәѳанқәеи адгьыли раҳра зтәу, ахшара дыздызымкыло, иаҳраҷы алахәы дызмам, зегьы зшаз, иишазгьы лахьынӷак инақәыршәаны ԥагылазаашьак рзаԥызӷаз иҳаракзоу Аллаҳ иоуп.*

3- *Абас ишыҟоугьы, Аллаҳ дааныжьны акгьы ззымшо, уимоу, зхатԥақәа шоу, зхазы мацарӷәкьа аԥхасԥеи ахәартԥареи аҟаӷара злымшо, аԥсреи абзареи, аԥсра ашьԥахьгьы даҽазнык абзахара знапаҷы иҟам (ирѳашьоу) анцәахәқәа рыдыркылоит.*

4- *Мапкыѡцәа: «Ари Аҟәырҟан, уи ихы иҭиҳәааз мцуп, даҽа шьоукгьы абри аҟны иара ицхырааит» рҳәеит. Абас ала, иаартыӵәкьоу иашамраки аҳәынӵәа агәыдӵареи ашҟа рхы дырхеит.*
5- *Иара убасгьы: «Артҵ ажәаҟәа, шьоукы иддырѡѡыз, уахгьы-ҽынгьы изаԥхьоз, ажәытәуаа рлакәҟәа роуп!» рҳәеит.*
6- *Убас ҳәа: «Уи ашәҟәы, ажәѡанҟәеи адгьыли рымазаҟәа здыруа Аллаҳ илбааигеит. Иашаӵәкьаны Уи, кырза данажьѡуп, кырзагьы дрыцҳашьаѡуп.*
7- *Убас рҳәеит: «Ари дызлаԥааимбарузеи? Акрифоит, аҵьырмыкьа далоуп. Иара изы шаѡык дылбаагазар, иара ила уи амаалықьгьы агәҽанӵара наигзар акәымзи?*
8- *Мамзаргьы, беиара дуззак иманы, ҵьабаада крахьифаша, акрахьижәша баҳчак имазар акәымзи». Уртҵ агәымбылҵьбаѡцәа (азхаӵаѡцәа рзы): «Шәартҵ алаԥшхырԥара зызу уаѡык шәишьҭаланы шәцоит» рҳәоит.*
9- *Иумбои, уара иузкны шаҟа ҳәатәы рыԥшааз! Абас ала, уртҵ имѡахҟьаз ирeиуахеит, уажәшьҭарнахысгьы амѡа иаша рзыԥшаараны иҟам.*
10- *Аллаҳ, убас дбараҟьатҵуп, убас дгәыҵбааup, иҭаххар, еиҳа ибзиоу, азиасҟәа зҵысуа абаҳча ԥшзаҟәагьы уиҵоит, аҳҵынрақәа узиргылоит.*
11- *Аха уртҵ, акаамеҵ амш мап ацәыркит. Ҳаргьы акаамеҵ амш имцны изыԥхьазаз рзы амцабз зхылӵуа мцак ҳармазеихьеит.*
12- *Уи амца харантәи ианырбартҵахалак, иара убри агәыԥжәареи агәрымреи аууыбжьгьы раҳауеит.*
13- *Рнапқәа рыхәда иҳәҳәаза иадҳаҳәаланы, уи (ҵьаҳаным) еиҳа иахьыҵшәоу аҵыԥ иантҵарыжьлак, убраӵәкьа иԥсыр ртҵаххоит.*
14- *Иахьа, баша знык аԥсра шәамыҳәан! Кырынтә шәыԥсырц азы шәаҳәала!*
15- *Убас раҳәа: «Абри аума еиҳа иеиҳьу, мамзаргьы Аллаҳ ихаӵгылаз рзы ажәаны ирыҵаз наунагзатәи ҵьанатҵ акәу?» Уи аҳамҵа, наунагза нхартҵа ҵыԥны ирзыҟалоит.*
16- *Уаҟа дара рзы, наунагза ииартҵаху зегьы ыҟоуп. Абри унцәа анагзаразы ихы иадиӵаз иажәа ауп.*
17- *Уи амш аҽны Аллаҳ, Аллаҳ ида изымӵахырхози дареи, ҵьарак иеизганы: «Абартҵ сыуаажәлар, шәара шәоума имѡахызҟьаз, мамзаргьы рхатҵақәа роума имѡахҟьаз?» ҳәа дразӵааueит.*
18- *Уртҵ: «Уара уи аѡыза уҟәыгоуп! Уара уааныжьны даҽа уааҵәақәак рышьҭыхра ҳара иаҳнааломызт. Артҵ ауаа, рхатҵақәагьы рабдуцәагьы аразҟы меигзарахда ирутҳьан, аха, аӵыхәтәан угәалашәарӵәкьа рцәызит, абас алагьы, атыша иҭаҳаз жәларык ракәхеит» рҳәоит.*
19- *Абар, шәзымӵахырхәаҟәоз, ишәжәа шымцу ааԥшит. Уажәшьҭа шәзыҟәшәаша агәаҟра ахгара шшәылымшо еиԥш цхыраараҟгьы шәзыԥшаазом. Шәыбжьара аиашамрахь имѡахыӵыз дарбанзаалак, уи агәаҟра дуззa агьама иҳарбоит!*
20- *Уара уаԥхьатәи аԥааимбарҵәагьы, ҳәарада, акрырфон, аҵьырмыкьагьы иалан. Шәара шәҟынтә ԥытѡык, агьырҵ рзы ԥышәагас шәҟаӵаны убри алагьы шәычҳара гәаҳҵоит! Унцәа зегьы ишахәҵоу ала избо иоуп.*

21- *Сҿаԥхьа ишаргаша зынза иаҟәымгәыҕуаз ауаа: «Ҳара, амаалыԥцәа ҳзаашьҭра, мамзаргьы Анцәа ибара ҳахәҭазамзи?» рҳәоит. Аиашаӷәҟьазы урҭ ҿеырԥагьара еиздырҳауеит, ахырҟьара аҟынгьы ҳәаак иианнакылом.*
22- *Амаалыԥцәа анырбаша амш, агәырԥса иалахәаҿу ауаа рзы зынза жәабжь бзиак ыҟазам, урҭ , усҟан: «зегьы шәрылхәдахеит!» ҳәа рарҳәараны иҟоуп.*
23- *Урҭ иҟарӷаз зегьы ҳнапаҿы ииааганы, аԥша иаманы ицо асаба иаҩызаҳтәуеит.*
24- *Уи амш, ҵьанатӡуаа анхарҭа ҭыԥҟәа иреиҕьзоуи, аԥсшьарҭа ҭыԥҟәа еиҳа иԥшзоуи ратәашьахоит.*
25- *Уи амш азы, ажәҩан хызҩо аԥҭаԥәа хтуеит, амаалыԥцәагьы иеишьҭагыланы илбаагахоит.*
26- *Уи амш аҿены, аҳрӷәҟьа, иаҳзылԥхауа ишитәу шаԥәрыҕәҕәахоит, мапкыҩцәа рзы, дааразa иуадаҩу мшуп.*
27- *Иара убри амш, аиаша иацәхьаӷыз ауаҩы, инапԥәа дрыцҳаны абас иҳәашт: «Исыбаргыз, аԥааимбар имҩа санылазҭгьы!» ҳәа.*
28- *«Исыбаргыз, абни ауаҩы (арҩашьаҩы) ҩызас дышьҭысымхызҭгьы!»*
29- *«Агәҿеанӷаразы исзааиуаз ажәа, абри ҩызас изыԥхьазоз ауаҩы саԥәԥхьеикуазаарын!» Аҩсҭаа ауаҩы абас ихала дааныжьны ахьымзҭ ииргоит.*
30- *Уи аҿены аԥааимбаргьы: «Сынцәа! Сыуаажәлар Аҟәырҟан зынза иазхьамԥшит» иҳәеит.*
31- *Ааи, абас ауп. Ҳара, ԥааимбарцыԥхьаза абас агәырԥса иалахәаҿыз аҕацәа рызцәыраҳгеит. Аха амҩа иаша аԥәӷаҩыс, насгьы цхырааҩыс унцәа дузхоит.*
32- *Мапкыҩцәа: «Аҟәырҟан зныk ала ииаизакны албаагара ахәҭазамзи?» рҳәоит. Аха, ҳара уи, ибзиазаны игәныукылар, азы убас иҟаҳӷеит, иахәҭоу аамҭаԥәа рзы хәҭа-хәҭала ҳаузаԥхьеит.*
33- *Урҭ гәынамзарак аадырԥшыцыԥхьаза, ҳаргьы аиашаӷәҟьа ареиҕьзоу ала ииааҳмырԥшыкәа ҟамлазаӡ.*
34- *Ирҳәазаны ҵьаҳаным иҭаҳажьша ауаа ыҟами, убартӡ ртыԥ шаҟа иҭыԥ ҿәгьоузеи, рымҩагьы шаҟа ииашами.*
35- *Ииашаӷәҟьаны, ҳара, Мыса ашәҟәы иҭаны, иашьа Ҳарунгьы уи цхырааҩыс дизыҟаҳӷахьан.*
36- *Урҭ: «Ҳажәааԥҟарԥәа имцны изыԥхьазо ажәлар шәрызца» ҳәа раҳҳәеит. Аӷыхәтәангьы уи аҳәатәхамӷаҩцәа ицҟьа иԥәаҳӷеит.*
37- *Аԥааимбарцәа имцҳәаҩцәаны иахьырыԥхьазаз амшала Ныҳә ижәларгьы азы иҭахәаҿны, аууаԥсыра рзы иӷатәхәны иҟаҳӷеит. Ҳара агәымбылԥьбаҩцәа рзы дааразa ихьаагоу гәаҟрак ҳармазеит.*
38- *Ади, Семуди, Ресс жәларԥәагьы, абартӡ рыбжьара иҟаз абиԥарԥәагьы (ахьҳархәит).*
39- *Зегьы иӷатәхәу аҕырԥшԥәа дырбаны, ианырмуза иеилаҟәыбаса ишьҭаҳӷеит.*

40- *Артӡ ауаа, ахлымзаахқәа зхызгахьоу уи атәылахь ицахьан, аха убартқәа рымбазоз? Маӡ! Артӡ ауаа аӡсра ашьҭахь даҽазныкь абзахарагьы иазыӡшым.*
41- *Уртӡ уқәшәацыӡхьаза: «Аллаҳ ӡааимбарс иааишьҭыз ауаҩы абри иоума?» ҳәа уӡәылырхуеит.*
42- *«Ҳанцәаахәқәа ғәғәала ҳаҽерыдҳамҳәалар, уртӡ ҳрыцрихырц азы акагь игзамызт» рҳәоит. Амала агәаӄра анырбалак, имҩахӄьаӡәӄьаз зустцәоу еилыркаараны иӄоуп.*
43- *Зҭахрақәа нцәахәыс иӄазӡаз ауаҩы дубама? Уажәы уара, абри ауаҩы амҩа иашахь инагара ухы иузадӡоума?*
44- *Мамзаргьы уара, уртӡ реиҳараҩык уааӡхьара иӡабыргыӡәӄьаны иазхәыцуа ӡьушьоума? Маӡ, уртӡ арахәқәа ирҩызоуп, изқәу амҩа аганахь ала еиҳагьы илаӄәуп.*
45- *Унцәа агага широуз умбазеи? Уи иҭаххандаз, ҳәарада, зегьы изымӡысуа иӄаиӡон. Насгьы ҳара амра убри азы шьақәырғәғәагас иӄаҳӡеит.*
46- *Нас уи, ашьшьыҳәа ҳара хашӄа ҳахеит.*
47- *Шәара шәзы аӡх қәыршәсӡас, ацәарагьы – ӡсшьараны иаӡызӡаз, ҽынлагьы абзазара ииамҭаны иӄазӡаз Иара иоуп.*
48- *Илыӡха аӡхьа аӡшақәа гәырғьаҽеҳәашас ишәзыназышьҭуа Иара иоуп. Насгьы ажәҩан аӄынтә ицқьашәқьоу ақәа шәзылбааҳгоит.*
49- *Уи азы ала, иӡсу адгьыл аӡсы ахаҳӡоит, рахәыла, уаҩӡсыла иаҳшаз зегьы азы рызҳархоит.*
50- *Аиашазы ҳара, абартқәа зегьы ауааӡсыра азхәыцны иеилыркаап ҳәа иааиӡмырӄьазакәа ирзеиҭаххәон, аха, абас ишыӄоугьы реиҳараҩык абзиара агәамҭара рҽадырцалеит.*
51- *Иаҳҭаххазҭгьы тәылацыӡхьаза гҽеанӡаҩык дырзынаҳашьҭуан.*
52- *Ус анакәха, мапкыҩцәа рҽаӡхьа ухы лаумырӄәын, абри Аӄәырӄан ала, умчқәа зегьы еизганы урҽагыланы уқәӡала.*
53- *Рыуак изыцқьаны, азба уазмыркуа, егьы, аӡьыка аланы, иашаны иӄоу ҩ-мшынк, еилеиӡеит. Уртӡ рыбжьара ӡынгылак, узхымӡауа ҳәаак аӡызӡазгьы Иара иоуп.*
54- *Ауаҩӡсы зык далхны, ахылӡышьҭреи аибагареи рыла аҭынхара изаӡызӡазгьы Иара иоуп. Унцәа зегьы зымч ақәхо иоуп.*
55- *Амала уртӡ, Аллаҳ дааныжьны хәартаракгьы ӡырхагакгьы злымшо маҭәарқәак ирымӡахырхәоит. Маӡ зкуа ауаҩы, инцәа диҽагыланы дыӄәӡоит.*
56- *Ҳара, уара гәырғьаҽеҳәашаҩыс, гҽеанӡаҩыс унаҳашьҭит.*
57- *Убас ҳәа: «Абри азы сара акымзарак стахзам, акызаӡәык истаху; ауааӡсыра Аллаҳ иахь ицартә амҩа ранылара ауп».*
58- *Ӡсра зқәым, еснагь ибзоу Аллаҳ уиқәгыӡны, уихаҭабуны, арҽхәаӡхьызқәа рыла деиҭаҳәа. Иуааӡсыра ргәырӡсақәа Уи иахьидыруа азхоит.*
59- *Ажәҩанқәеи адгьыли насгьы рыбжьара иӄоу зегьы фымш рыла изшаз, насгьы жәҩанқәацә иахылаз Иара иоуп. Уи, иишаз рзы кырза дрыцҳашьаҩуп. Абри азы издыруа уиазӡаа.*

60- *Урҭ: «Ишәзылыԥхо шәимӡахырхәа» ҳәа рауҳәар: «Азылԥхара закәызеи? Ҳартҭ, уара иззуҳәаз ҳамӡахырхәарҵ ҳаҟоума?» рҳәоит. Ари аҧыза ааԥхьара урҭ рԥагьареи рцәымыӷреи иӡегьы еизнарҳауеит.*
61- *Ажәҧан аӄны аеӡәаӄәа ргәыԥӄәа аԥызӡаз, убартҭ рыбжьара цәымзак (амра) шьаӄәызргылаз, насгьы уи ала амза зырлашаз Аллаҳ, иҳаракзоу раастҭагьы дҳаракзоуп.*
62- *Иазхәыцны аӡатәхәы алырхырц, насгьы итҭабуп зҳәарҵ зҭаху рзы, аӡхи амши иеишьҭазыргылазгьы Иара иоуп.*
63- *Азылԥхаҧы итәыуааӡәӄьаӄәа убартҭ роуп, адгьылтәылаӄны хьымзӷыда иныӄәаны, амдырцәа урҭ ажәала ианыладырӄәуа: «Абзиара шәымаз» ҳәа нараҳәаны ирывсуеит.*
64- *Рыӡхӄәа, рынцәа иеихырхәаны, уи иҿаԥхьа игыланы ирхыргоит.*
65- *«Уа ҳанцәа!» рҳәоит: «Ҳара ҵьаҳаныҧтәи агәаӄра ҳҭоумырԥшын! Избанзар, уи агәаӄра аамҭала акәымкәа, нӡәарах змам ауп» ҳәа.*
66- *«Уи ҵьаҳаным, шаӄа нхартҭа бааԥсузеи, шаӄа аангыларҭа бааԥсузеи!»*
67- *(Утәыуаа бзиаӄәа) Аныхраҿы баша ирӄьазом, амала иагьеигзазом, урҭ рныхра абартҭ рыбжьара еибакапанрала имҧаԥысуеит.*
68- *Аллаҳ иварӄәылоу даҩеа нцәахәык имӡахырхәазом. Иашамрала, Аллаҳ мап зцәикыз аԥсы баша иҿахырӡәом, акалтӄьашьра ашӄа иныӄәом. Избанзар, абартӄәа ӄазӡаз рыӄәнага иаӄәыршәахоит.*
69- *Акаамет амш аҩены, урҭ ргәаӄра иацӡахоит, раҳатыр ларӄәны наунагза убас ааанхоит.*
70- *Амала, атамзаара шьҭаӡаны ихәартоу аусӄәа ӄазӡаз ртагылазаашьа хазуп, Аллаҳ урҭ рыцәгьараӄәа, абзиа ашӄа ирхоит. Аллаҳ кырза данажьҧуп, кырзагьы дрыцҳашьаҧуп.*
71- *Дарбанзаалак, атамзаара шьҭаӡаны ихәартоу аусӄәа ӄаиӡар, ҳәарада уи, Аллаҳ иахь ихы ирхеит ҳәа дыԥхьазоуп.*
72- *(Уи аҧыза атәыуаа) Иахәҭам азы шаҳатра рузом, иӡакыдоу, ибашоу хымҧаԥгашьак ианахҭыгәлалак, рхы пату ақәӡаны инаԥырӡны ицоит.*
73- *Рхатӄәа анцәа иажәааԥӄарӄәа аныргәаладыршәалак, уи ажәаԥӄарӄәа рҿаԥхьа идагәацәоушәа, иҿаҳоушәа рхы мҧаԥыргазом.*
74- *Урҭ: «Уа ҳанцәа! Ҳара агәырӷьара ҳзаазгаша ахатәҧызацәеи ахшареи ҳатәашьа, ҳара агәырԥса зҩеацәызыхьчо ауаа ԥхьагылаҧцәас ҳрытҭ!» рҳәоит.*
75- *Абартҭ рҧызцәа ауаа, рԥьабаа ахатҭыԥан ҵьанатҭәи аханӄәа ҳамҭас ирытҭахоит, убраӄа ахаӡгылареи ажәааԥхаӄәеи рыла ирԥылоит.*
76- *Иара убраӡәӄьа наунагза иӄазааueит. Уи, шаӄа нхартҭеи аангыларҭеи ԥшзоузеи!*
77- *Убас ҳәа: «Шәтәыуаҧреи, шәныҳәарӄәеи ӄамлар, Аллаҳ шәара ҳатҭыр зшәыӄәиӡари? (Уа амапкыҧцәа!) Шәартҭ, Уи идин имцны иахьышәыԥхьазаз амшала ишәырҳаз агәырԥса ахаангьы ишәанажьхазом!»*

26. Шуара (Апоетцәа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ҭа. Син. Мим.*
2- *Артҵ, иаартыӵәкьоу ашәкәы ажәаԥкарақәа роуп.*
3- *(Сԥааимбар!) Иазхарӵом ҳәа ухы ҵаурхарц ак уыгым!*
4- *Ҳара иаҳҵаххар, урҵ ажәҩан ақынтә ҵьашьахәык рзылбааҳгон, даргьы иаразнак иеихырхәон.*
5- *Ирзылԥхауа иқынтә гәеанӵарак рзааины, урҵ уи мап ацәырымкыкәа ҟамлазац.*
6- *Еснагь имцны ирыԥхьазоит, аха уи ийәылрхуа иқәу, ааигәа иаартыӵәкьаны ирызнеираны иҟоуп.*
7- *Урҵ амапкыҩцәа, адгьылтәылагьы иқәымԥшзои? Уаҟа иеиуеиԥшым аӵиааҟәа ҳаазеит.*
8- *Ҳәарада, абри ақны имаҷымкәа аӵатәхәҟәа ыҟоуп, аха еиҳараҩык иазхарӵом.*
9- *Ҳәарада, уара унцәа, амчраӵәкьа дақәитԥуп, меигзарахгьы арыцҳашьара змоу иоуп.*
10- *Уара унцәа, Мыса абас ибжьы иқәиргахьан: «Урҵ агәымбылԥьбаҩцәа рахь, Фараон ижәлар рышҟа уца.*
11- *Урҵ (ирԥеиԥшу) абыржәыгьы рҿацәырмыхьчазои?» ҳәа.*
12- *Мыса: «Сынцәа! Аиашазы сара амҵхәара сыдыркылар ҳәа сшәоит».*
13- *«Сгәы еивӵахоит, сыбыз еилаԥатԥоит, уи амшала Ҳарунгьы ацҳаражәҳәара идӵа».*
14- *«Насгьы, сара, урҵ ахара исыдырӵахьоу амшала стԥадырхар ҳәагьы сшәоит» иҳәеит.*
15- *Аллаҳ: «Мап, урызшьуам! Шәҩыцьагьы сцьашьахәқәа шәыманы шәрызца. Ҳәарада, ҳартҵ шәара ҳшәыцуп, зегьы ҳаҳауеит!*
16- *«Шәнеины Фараон, ҳара ийӵабыргыӵәкьаны жәҩантәылақәа рынцәа ицҳаражәҳәаҩцәа ҳауп».*
17- *«Исраил иԥацәа рхы иаҟәитԥутәроуп, ҳара иҳацуӵароуп» ҳәа иашәҳәа.*
18- *Фараон абас иҳәеит: «Уара уанхәыҷыз нахыс уҳадкыланы уаҳмаазазеи? Уԥстԥазаара ашыҟәсҟәа имаҷымкәа ҳара ҳҷы иухумгазеи?»*
19- *«Аӵыхәтәан, аусцәгьагьы ҟауӵеит. Уара абзиара ззеилымкааua уакәзаап!»*
20- *Мыса: «Сара, уи аус исзымдыркәа исамхаҟаӵеит» иҳәеит.*
21- *«Насгьы шәара шәыцынхара саԥәшәаны сышәцәыбналеит. Ашьҭахь, сынцәа сара аиашала азбашьа сирӵан, иԥааимбарцәа сыруазәкхеит».*

22- *«Уи, абзиара исзыҟашәӷаз ҳәа исаҽԥнуҳәоӡыы изызку, Исраил иԥацәа ухазы тәыс рыҟаӷара ада уаҳа даҽеакы акәзамызт».*
23- *Фараон: «Жәҩантәылаԥаа рынцәахәы ҳәа ззуҳәоӡыы дызусҭада?» ҳәа дӷааит.*
24- *Мыса: «Аӷабырг азхаӷара шәгәы азцозар, ижәдыруазааит, Уи, ажәҩанԥаеи адгьыли, насгьы рыбжьара иԥоу зегьы рынцәа иоуп» ҳәа аҭак ҟаиӷеит.*
25- *Фараон иааигәара иԥаз: «Ииҳәаз шәаҳама?» ҳәа дразӷааит.*
26- *Мыса: «Уи, шәаргьы шәынцәа иоуп, уаанза шәабдуцәагьы рынцәа иакәын» иҳәеит.*
27- *Фараон: «Шәара ишәзаашьҭу абри ацҳаражәҳәаҩ, хымԥада, еилагак иоуп» иҳәеит.*
28- *Мысагьы иажәа иацӷо абас иҳәеит: «Шәыхшыҩ аус ашәырур иеилышәкаап, уи, мрагыларагьы, мраҭашәарагьы, урҭ рыбжьара иԥоугьы дрынцәоуп».*
29- *Фараон: «Сара сыда даҽа нцәахәык дышьҭухыр, абахҭа ушҭасыргәаԥуа ала сыԥәуеит!» иҳәеит.*
30- *Мыса дӷааит: «Уара иаартыӷәԥьаны акы узаазгазаргьы, ус акәхоума?»*
31- *Фараон: «Аиаша зҳәо уакәзар, исырба уршаҳаҭга!» ҳәа аҭак ҟаиӷеит.*
32- *Ас ианыԥкала, Мыса илабашьа каиршәит, усԥан ирбарыз? Алабашьа маҭхеит!*
33- *Нас, инапы икәа иааҭигеит, уигьы иблахкыгоу, лашара шкәакәак ахылӷуан.*
34- *Фараон, иуаажәлар абас реиҳәеит: «Аиашазы ари ауаҩ, кыр здыруа лаԥшхырԥаҩык иоуп».*
35- *«Иԥкаиӷаз алаԥшхырԥарала, шәыԥсадгьыл шәахигарц иҭахуп. Абри азы исабжьыжәгои?»*
36- *Убас рҳәеит: «Иаргьы, иашьагьы ҳамҭакы ааанкыланы, аԥалаԥьԥәа рышԥка алаԥшхырԥаҩцәа реизгаразы ауаа дәыԥәӷа,*
37- *Алаԥшхырԥара иазԥазоу зегьы узааргааит».*
38- *Абас ала, алаԥшхырԥаҩцәа зегьы, иазыԥӷәоу амш аҽены, ианрылаҳәаз аамҭазы ҷьарак иеизыргеит.*
39- *Ажәларгьы: «Аизарахь шәнеи!» ҳәа раҳәан.*
40- *(Фараон иуаажәлар) Алаԥшхырԥаҩцәа аиааира ргар, ҳаргьы урҭ рымҩа ҳанылап, рҳәон.*
41- *Алаԥшхырԥаҩцәа анеиза: «Аиааира анаҳԥалак ҳамҭак ҳԥеиԥшзар акәхап?» ҳәа Фараон иазӷааит.*
42- *Фараонгьы: «Аои», иҳәеит: «Ус ианыԥкала, ииашаӷәԥьаны исзааигәазоу ауаа шәреиуахоит».*
43- *Мыса алаԥшхырԥаҩцәа рахь: «Ишәыршәырц ишәҭаху шәыршә!» иҳәеит.*
44- *Ас анреиҳәа, ршахаԥәеи рлабаԥәеи ыршәны инкарыжьын, убасгьы рҳәеит: «Фараон ареиҳазоу имчра ахьзала! Ҳәарада, иаиааиуа ҳара ҳакәхоит».*

45- *Нас, Мысагьы илабашьа нкаиршәит, аха ирбарыз, урҵ рылаԥшхырԥагаҟәа зегьы албаадара иналагеит!*
46- *Алаԥшхырԥаԧцәа иаразнак асаара рыԧекарыжьит.*
47- *«Жәԧантәылаҟәа рынцәа дазхаҳҷеит!» рҳәеит.*
48- *«Мысеи Ҳаруни рынцәахәы!»*
49- *Фараон: «Сара шәысмазҷаакәа уи дазхашәҷоит, ус аума? Излеилкаахаз ала уи, алаԥшхырԥара шәзырҷаз шәырҷаԧы иакәзаап! Амала, абыржәы ишәсырбоит! Шәнапҟәеи шәшьапкәеи инеихда-ааихданы иԥыҟҟаны, шәыззегьы шәыкнарҳартә иҟасҷоит!» иҳәеит.*
50- *«Пырхага ҳанатԥом, ҳара усгьы ҳанцәа иахь ҳхынҳәуеит» рҳәеит.*
51- *«Раԥхьаза дахьазхаҳҷаз иабзоураны ҳанцәа ҳатҵеиҷарым ҳәа ҳгәыгуеит».*
52- *Мыса иҷаҳҳәеит: «Сыуаажәлар уахынла амԧа иқәҵа, избанзар ишәышьҭашәарыцоит» ҳәа.*
53- *Фараонгьы аруаа еизыргарҵ ақалақьҟәа рахь ауаа дәыҟәиҷеит.*
54- *«Артҵ, хыԥхьазарала имачу, иеиԥхьыттоу жәларуп».*
55- *«Амала, ҳара ҳашҟа агәаҕ дузза рымоуп».*
56- *«Ҳаргьы, ҳәарада, агәеанызаара змоу, иазәыку жәларк ҳауп» (иҳәон).*
57- *Нас, ҳара, урҵ (Фараон иуаажәлар), рутра бзиаҟәеи рбаҳчаҟәеи, ииасны ицоз рзыхьҟәеи,*
58- *Рыхазынарақәеи рбеиарақәеи, дара ртәаала кырза ирзаԥсаз рмаҷурақәагьы ирымпыҷаҳхит.*
59- *Абас ала, абартҟәа зегьы Исраил иԥацәа ирацәааҳшьеит.*
60- *Ус ишыҟаз, Фараони ируааи ашамҭазы урҵ ирышьҭалеит.*
61- *Аԧ-гәыԥк анеибаба, Мыса иуаажәлар: «Абар ҳахьааныркылаз!» рҳәеит.*
62- *Мыса иакәзар: «Маԥ! Агәра ганы сыҟоуп, сынцәа сара дсыцуп, ҳазлеиҟәирхаша мԧак сирбоит» иҳәеит.*
63- *Абри азы ҳаргьы: «Улабашьа ала амшын уҭас!» ҳәа, Мыса иҷаҳҳәеит. Амшын иаразнак иеиҟәшеит, аԧганкгьы ашьха дуззақәа реиԥш иааҟалеит.*
64- *Агьыртҵгьы уа иазааигәаҳҭәит.*
65- *Мысагьы, ицыз ауаагьы, зегьы еиҟәҳархеит.*
66- *Агьыртҵ ракәзар, азы иҭаҳҳәаԧеит.*
67- *Ҳәарада, абри аҟны кырзҷазкуа аҷатәхәҟәа ыҟоуп, аха реиҳараԧык азхаҷаԧцәамхеит.*
68- *Ҳәарада, уара унцәа, Иара иоуп аиааираҷәҟьа зтәу, Уи зрыцҳашьарагьы аҳәаа змам иоуп.*
69- *Урҵ Ибраҳим иажәабжьгьы рзеиҭаҳәа.*
70- *Иара, иаби иуаажәлари рахь: «Шәзымҷахырхәои?» ҳәа дразҷаахьан.*
71- *«Баҟаҟәак ҳрымҷахырхәоит, рҿаԥхьа ахырхәара ҳагьаҟәыҷуам» ҳәа аҭак ҟарҷеит.*
72- *Ибраҳим: «Ус ауп, аха шәанрыҳәалак шәыбжьы раҳауама?*
73- *Мамзаргьы, шәара хәартҵараки ԥырхагаки шәзыҟара рылшоума?» ҳәа азҷаара риҭеит.*
74- *«Маԥ, аха ҳабдуцәа абас ишыҟарҷоз ҳрыхьзеит» рҳәеит.*

75- *Ибраҳим убас иҳәеит: «Ибзиоуп, аха шәзымӷахырхәо маҷк иадамзаргьы шәрызхәыцхьоума,*
76- *Шәабдуцәа рхаан аахыс шәззымӷахырхәо?*
77- *Ибзиазаны ижәдыруаз, жәҩантәылақәа рынцәа ида шәзымӷахырхәо зегьы сара исаҕацәоуп,*
78- *Уи, сара сызшаз, насгьы амҩа иаша сзырбаз иоуп.*
79- *Сара крысҿазӷо, крысзыржәуа иоуп.*
80- *Санычмазаҩхалакгьы агәабзиара сызҵо иоуп.*
81- *Сыԥсы схызхуа, ашьҵахь еиҵах аԥсы схазӷо иоуп.*
82- *Аҳасабеилыргара азбара аҽеынгьы сыгхақәа санаижьып ҳәа сзыԥәгәыҕуа Иара иоуп.*
83- *Сынцәа! Сара аҟәыҕара сыҵаны ауаа бзиақәа сырхыԥхьазала.*
84- *Схылӷышьҵра рыбжьара, сызбахә ибзианы ирҳәартәы исаҵәашьа!*
85- *Сара, разҟыла иҵәу ҷьанаҵ иахаанхаша ауаа среиуатә.*
86- *Сабгьы ианажь, ҳәарада, иара амҩа иаша иацәхьаӷыз дреиуахеит.*
87- *Ауааԥсыра даҽеазнык рыԥсы рхаӷаны ианеизырго амш аҽены ахьымзҭ сумырган.*
88- *Уи амш, абеиарагьы ахшарагьы ацхыраара анрылымшо мшуп.*
89- *Аллаҳ иҽаԥхьа, ицқьашәқьоу гәык ала инеирада уаҳа даҽеакы аныумыхәо мшуп.*
90- *Уи амш, агәырԥса зҽацәызыхьчаз ауаа ҷьанаҵ ирзааигәанатәуеит.*
91- *Имҩахқьаз азхамӷаҩцәагьы иаартыӷәқьаны ҷьаҳаным дырбахоит.*
92- *Урҵ убас рыҟәҽырҵуеит: «Иабаҟоу адунеиаҽ шәзымӷахырхәаҟәоз?*
93- *Аллаҳ дааныжьны шәзымӷахырхәаҟәоз уажәы ҷьаракыр ишәыхәартахама, мамзаргьы, рхыӷәқьа изамыхәо иҟалама?»*
94- *Нас, зегьы хланӷы ҷьаҳаным ахь идыршәуеит, имҩахыӷыз рхаҵәҟәеи,*
95- *Аҩсҵаа ируааи зегьы.*
96- *Убраҟа дара дара еиҽагыланы абас рҳәоит:*
97- *«Аллаҳ иныс, ҳартҵ ииашаӷәқьаны мҩахқьарак ҳҵагылан.*
98- *Шәартҵ, жәҩантәылақәа рынцәа шәиваҳарҟәылон.*
99- *Ҳара агәырԥса ҳалазгалаз, уи иалахәаҽены иҟаз амапкыҩцәа роуп.*
100- *Уажәшьҵа дгылаҩгьы дҳамам,*
101- *Гәык ала иаҳзыҟоу аҵынхагьы.*
102- *Аҳ! Шьҵахьҟа ҳхынҳәыртә алшара ҳамазҵгьы, ҳазхаӷаҩцәахон!»*
103- *Абартҟәа рыҟны ҳәарада кырза аӷатәхәы ыҟоуп, аха еиҳарак иазхарӷом.*
104- *Ҳәарада, уара унцәа, аиааираӷәқьеи аҳәаа змам арыцҳашьареи ирҟәиҵу иоуп.*
105- *Ныҳә иуаажәларгьы, рԥааимбар амцҳәара идыркылеит.*
106- *Рашьа Ныҳә, урҵ абас реиҳәахьан: «Мапкра шәеацәышәмыхьчазои?*
107- *Ҳәарада, сара, шәартҵ ишәзаашьҵу, зыгәрагоу цҳаражәҳәаҩык соуп.*
108- *Уажәшьҵа Аллаҳ иҽагылара шәеацәыхьчаны сҳәатәы хашәӷа.*
109- *Абри азы шәара шәҟынтә акагьы сҵахзам. Сара сҷьабааԥса сызҵаша жәҩантәылақәа рынцәа иоуп.*
110- *Уажәшьҵа, Аллаҳ иҽагылара шәеацәыхьчаны сҳәатәы хашәӷа» ҳәа.*

111- *Абас атӡак иртӡеит: «Уара, илаҟәзоу ажәлар рхатӡарнакцәа злаушьтӡаныҟәо ала, ҳартӡ узазхаҳҷарызеи?»*
112- *«Уртӡ, ааанӡа изҕыз сара исыздырам.*
113- *Уртӡ азҷаара рытӡара Анцәа заҷәык иоуп изду. Шәазхәыцындаз абриҷәкьа еилышәкаарын!*
114- *Сара иазхаҷаҿцәахаз ауаа ӈхасҷараны сыҟам.*
115- *Сара, аҷабырг иаартыҷәкьаны иеитӡазҳәо гәеанҷаҿык соуп».*
116- *«Уа Ныҳә!» рҳәеит: «Абри узҕу уаҟәымҷыр, хымӡада, ахаҳә уаҳаргоит!»*
117- *Ныҳә: «Сынцәа! Сыуаажәлар сара сымцҳәаҿны срыӈхьазеит.*
118- *Уажәшьтӡа дареи сареи ҳабжьара иҟоу, уара узбарала иеилырганы, саргьы, исыцу ауаагьы еиқәырха!» иҳәеит.*
119- *Абри амшала, ихатӡагьы, ицыз ауаагьы, зегьрыла итӡәыз уи аҕба аҿныҷҟа иеиқәҳархеит.*
120- *Насгьы, шьтӡахьҟа иаанхаз, азы итӡаҳхәаҿеит.*
121- *Иҷабыргыҷәкьаны, иеилызкааua рзы абри аҟны аҷатәхәы ду ыҟоуп, аха реиҳараҿык иазхаҷаҿцәамхеит.*
122- *Ҳәарада, уара унцәа, аиааираҷәкьеи аҳәаа змам арыцҳашьареи ирықәитӡу иоуп.*
123- *Ад жәларгьы рӡааимбар амцҳәара идыркылеит.*
124- *Рашьа Хәыд, уртӡ абас реиҳәахьан: «Аллаҳ иҕагылара шәеацәышәмыхьчазои?»*
125- *Сара, шәартӡ ишәзаашьтӡу, зыгәрагоу цҳаражәҳәаҿык соуп.*
126- *Уажәшьтӡа Аллаҳ иҕагылара шәеацәыхьчаны сҳәатәы хашәҷа.*
127- *Абри азы шәара шәҟынтә акагьы сазыӈшзам. Сара сцьабааӡса сызтӡаша жәҿантәылақәа рынцәа иоуп.*
128- *Шәартӡ иҳараку атыӈқәа зегьы рыҟны абаҟақәа ргыло шәыхәмаруама?*
129- *Наунагза шәааанхоит ҳәа шәазхәыцны ахан дуқәа шәыргылоума?*
130- *Шәымчра, еснагь агәымбылцьбаҿцәа реиӈш аума шәхы ишашәырхәо?*
131- *Уажәшьтӡа Аллаҳ иҕагылара шәеацәыхьчаны сҳәатәы хашәҷа».*
132- *«Шәицәшәа Уи, шәартӡ абриаҟара, ижәдыруа аразҟқәа:*
133- *Арахә- ашәахәи, ахшареи,*
134- *Абаҳчақәеи, азыхьқәеи, шәатӡеишьеит.*
135- *Аиашазы, шәара ишәызку уи амш ду аргәаҟра, дааразa саацәшәоит».*
136- *Абас атӡак ҟарҷеит: «Уара уҳалабжьаргьы уаҳмылабжьаргьы ҳара ҳзы зегь акоуп.*
137- *Ҳартӡ ҳазқәу амҿа, жәытәнатә аахыс ҳабдуцәа зқәу амҿа ада даҕеакы акәзам.*
138- *Уи амшала, агәаҟра ҳақәшәарангьы ҳаҟам».*
139- *Абас ала, уи амцҳәара идыркылеит, ҳаргьы дара иқәзаа иқәаҳгеит. Аиашазы абри аҟны аҷатәхәы ду ыҟоуп, аха реиҳараҿык иазхаҷаҿцәамхеит.*
140- *Ҳәарада, уара унцәа, аиааираҷәкьеи аҳәаа змам арыцҳашьареи ирықәитӡу иоуп.*
141- *Семуд жәларгьы рӡааимбар амцҳәара идыркылеит.*

142- Рашьа Салиҳ, уртӡ абас реиҳәахьан: «Аллаҳ иҽагылара шәеацәышәмыхьчазои?»
143- Сара, шәартӡ ишәзаашьҭу, зыгәрагоу ҵхаражәҳәаԥык соуп.
144- Уажәшьҭа Аллаҳ иҽагылара шәеацәыхьчаны сҳәатәы хашәӷа.
145- Абри азы, шәара шәкынтә акагьы сазыԥшзам. Сара сҵьабааԥса сызҭаша жәԥантәылақәа рынцәа иоуп.
146- Шәартӡ абраҟа, абаҳчақәеи, аутрақәеи, азыхьқәеи рхыҷа аҟны,
147- Аеаԥреи, зшәырҷәа ҽалаз ахәырмартӡақәа рыбжьара,
148- Агәҭынчреи ашәартӡадареи шәыманы шәзаанхо ҵьышәшьоума?
149- Ашьхақәа рыҟны, ахан ԥшзақәа ҟазарала иҭаԥҟаны, иеиқәычаԥа ишәыргылоит.
150- Уажәшьҭа, Аллаҳ иҽагылара шәеацәыхьчаны сҳәатәы хашәӷа.
151- Адгьылтәыла аҟны ацәгьа зыршо ауаа рҭахрақәа нашәмызан.
152- Ахырҟьаԥцәа рҳәатәы хашәымӷан».
153- Убас рҳәеит: «Ҳәарада, уара иҟу уаԥуп!
154- Уаргьы, ҳара ҳаиԥш ууаԥҿсуп. Уажәа ииашазар, ус анакәха, ҵьашьахәык ҳзаарԥшы».
155- Салиҳгьы: «Абар, аҵьашьахәы, абри ажәмахе ауп, азы ажәра агәаран мышкы иара иатәуп, мышкгьы шәара ишәтәуп.
156- Амала ҵәгьарак азаҳуп ҳәа иақәшәымкын. Мамзар идуззоу уи амш аргәаҟра шәыхьзоит» иҳәеит.
157- Абас ишыҟазгьы, ажәмахе ршьит, аха нас иҟарӷаз иахьхәит.
158- Избанзар, агәаҟра рыхьзеит. Ииашаӷәкьаны, абри аҟны кырза аӷатәхәы ыҟоуп, аха реиҳараԥык иазхаӷԥцәамхеит.
159- Ҳәарада, уара унцәа, аиааираӷәкьеи аҳәаа змам арыцҳашьареи ирыԥәитӡ иоуп
160- Лутӡ ижәларгьы рԥааимбар амцҳәара идыркылеит.
161- Рашьа Лутӡ, уртӡ абас реиҳәахьан: «Аллаҳ иҽагылара шәеацәышәмыхьчазои?»
162- Ижәдыруазааит, сара, шәартӡ ишәзаашьҭу, зыгәрагоу ҵхаражәҳәаԥык соуп.
163- Уажәшьҭа Аллаҳ иҽагылара шәеацәыхьчаны, сҳәатәы хашәӷа.
164- Абри азы шәара шәкынтә акагьы сазыԥшзам. Сара сҵьабааԥса сызҭаша жәԥантәылақәа рынцәа иоуп.
165- Шәынцәа шәара шәзы иишаз шәхатәԥызацәа ааныжьны,
166- Ауааԥсыра рыбжьарантәи ахацәа шәырзааигәахоума? Аиашазы шәартӡ иахзырҟьацәаз (имаҳагьоу) жәларык шәоуп!»
167- «Уа Лут!» рҳәеит: «Абри ухымԥаԥгашьа умыԥсахыр, иудыруазааит, атәыла уалцахоит!»
168- Лут: «Аиашазы сара усгьы, шәызҿу аусқәа ихәымгасшьоит!» иҳәеит.
169- «Сынцәа! Стаҳцәеи сареи, абартӡ иҟарӷо ахәымгара атәакԥхыҷара ҳацәыхьча!»
170- Абри азы, итаҳцәагьы иаргьы еиқәҳархеит.
171- Шьҭахьҟа ааанхаз, ирыланхаз ҭакәажәык лыда,

172- Егьыртӡ иааизакны иқәаҳгеит.
173- Уаѳ иӡумбаӡ қәак рзаҳаруит. Аӡыхәтәан, згәызҽанаҳӡахьаз ирзауыз ақәа ҳаҕеимшхарахеит.
174- Ҳәарада, абри ақны идуззоу аӡатәхәы ыкоуп, аха реиҳараѳык иазхаӡаѳцәамхеит.
175- Ҳәарада, уара унцәа, аиааирӡәкьеи аҳәаа змам арыцҳашьареи ирықәитӡу иоуп.
176- Еиқье жәларгьы рӈааимбар амцҳәара идыркылеит
177- Рашьа Шуаиб, уртӡ абас реиҳәахьан: «Аллаҳ иҽагылара шәҽеацәышәмыхьчазои?
178- Ижәдыруазааит, сара шәартӡ ишәзаашьтӡу, зыгәрагоу цҳаражәҳәаѳык соуп.
179- Уажәшьтӡа Аллаҳ иҽагылара шәҽеацәыхьчаны, сҳәатәы хашәӡа.
180- Абри азы шәара шәкынтә акагьы сазыӈшзам. Сара сцьабааӈса сызтӡаша жәѳантәылақәа рынцәа иоуп.
181- Ашәага ииашаны иқашәӡа, иагырханы икапанны, аӈырхага ҟазӡо шәреиуамхан.
182- Ииашоу акапанга ала ишәкапанла.
183- Ауааӈсыра ирыхәтӡоу иагшәмырхан, аиҽакшара аӈшьганы адгьылтәыла ақны аилаѳынтра цәыршәымган.
184- Шәареи, ааанзатәи абиӈарақәеи зшаз шәихаӡгыл».
185- Даргьы абас атӡак изыҟарӡеит: «Ҳәарада, уара иқу уоуп!
186- Уаргьы ҳара ҳаиӈш уаѳӈсык уоуп. Иудыруазааит, ҳартӡ, уара умцҳәаѳны уҳаӈхьазоит.
187- Амала уажәа иашазар, ииаг, ажәѳан ақынтә агәаҟра (ахаҳә) ҳзаруы».
188- Шуаиб: «Иҟашәӡо, зегьы раастӡа еиҕьны издыруа сынцәа иоуп» иҳәеит.
189- Ажәакала, уи амцҳәара идыркылеит, аха ус ишыҟаз еиқәылашьцоу, агага ихәаҽеыз уи амш, игәытӡьагоу хлымзаахк ааины уртӡ ааннакылеит. Ииашаӡәкьаны, уи амш дааразa ихлымзаахын!
190- Аиашазы, абри ақны идуззоу аӡатәхәы ыкоуп, аха реиҳараѳык иазхаӡаѳцәамхеит.
191- Ҳәарада, уара унцәа, аиааирӡәкьеи аҳәаа змам арыцҳашьареи ирықәитӡу иоуп.
192- Ҳәарада уи (Ақәырҟан), адгьылтәылақәа рынцәахәы хәтӡа-хәтӡала илбааигаз шәкәуп.
193- Уи, зыгәра гоу ацқьа (Гаврил) илбааигеит,
194- Агәҽанӡаѳцәа уреиуахап ҳәа,
195- Иаартыӡәкьаны арӈ бызшәала угәы ақны илбаагоуп.
196- Уи, ҳәарада ааанзатәи ашәкәқәа рыкынгьы иҟан.
197- Исраил иӈацәа рӡарауаа ари ахьырдыруа, дара рзы иршаҳатӡгазами?
198- Амала ҳара, уи, арӈ бызшәа ззымдыруа азәы изылбааҳгандаз,
199- Насгьы, дара ҳарзаӈхьандаз, зегьдарароуп иазхарӡомызт.
200- Абасала, уи агәырӈсауаа рыгәқәа итӡаҳӡеит.
201- Уртӡ, ихьаагоу агәаҟра рбаанза уи азхарӡазом.

202- *Уи агәаҟра, ирызгәамҭазакәа, иаразнак ирзааиуеит.*
203- *Усҟангьы: «Ҳара даҽазнык аҽеҳәара ҳарҭоума?» ҳәа иҵаашт.*
204- *Урҭ (ҵьашьахәык абара ахьыртҭаху азы) ргәаҟра иаразнак ирзааир ртҭахума?*
205- *Усгьы иубартҭоуп, аразҟы рацәа рыманы кыраамҭа инҳархар,*
206- *Ашьҭахьгьы излаҳаршәахьаз агәаҟра рзааир,*
207- *Рхы иадырхәаҟзоз акагьы ҵьаргьы ирыхәазом.*
208- *Ҳара, алабжьаразы агәеанҵаҩцәа рзынаҳмышьҭкәа,*
209- *Жәларык наҳмырҵәазац. Ҳара ҳгәымбылцьбаҩцәазам.*
210- *Уи (аҟәырҟан), аҩсҭаацәа илбаарымгазеит.*
211- *Ари, дара рус алам, рымчгьы азхазом.*
212- *Ҳәарада, дара, аҵаҳәарақәа рмаҳаратәы иацәыҵхьакуп.*
213- *Ус анакәха, Аллаҳ ида даҽа нцәахәык уимҵахырхәаны уимыҳәан, мамзар иахьырхәқәаз уреиуахоит.*
214- *Утынха гәакьацәа ирыҵаҳәа, ргәырҽеанҵа.*
215- *Иуцу азхаҵаҩцәа ахылаҵшра рытҭ.*
216- *Аха иуҽагыларгьы убас раҳәа: «Сара шәартҭ иҟашәҵақәо, хымҵада, сырцәыхароуп».*
217- *Уара, аиааираҵәкьа зтәу, иҳәаадоу арыцҳашьара злоу Аллаҳ уиқәгәыг.*
218- *Уи уара, уангыло (уахынла анамаз акразы) уибартҭоуп,*
219- *Асаара рыҽкажьны, ахырхәара иаҽу рыбжьара иутҭагылазаашьоугьы ибартҭоуп,*
220- *Избанзар, Уи, зегьы заҳауа, зегьы здыруа иоуп.*
221- *Аҩсҭаацәа ракәзар, иззылбаауа шәартҭ ишәасҳәарыма?*
222- *Урҭ, агәырҵсеи, аҳәынҵәа агәыдҵареи иазгагоу ауаа ирзылбааueит.*
223- *Урҭ, рлымҳа аҩсҭаа изкыдуп, реиҳараҩыкгьы мцҳәаҩцәоуп.*
224- *Апоетцәа ракәзар, урҭ рышьҭахгьы имҩахҟьаз ауаа гылеит.*
225- *Иеиуеиҵшым аҵсҭаҟәа рҽы хыҟәкыда ишылеиҩеиуа умбазои?*
226- *Иҟарымҵази ирзыҟамҵашеи рызбахә аҳәароуп изҽу.*
227- *Амала, иазхаҵаҩцәаханы, адунеии нарцәи рзы ихәартҭоу аусҟәа ҟазҵази, Аллаҳ кырза дызгәалазыршәази, аиашамра ианаҟәшәа зхы зыхьчази, ртҭагылазаашьа хазуп. Аиашамра ҟазҵаз, ирҵеиҵшхараны иҟоугьы хара имгакәа ирбараны иҟоуп.*

27. Немл (Ашышкамс)

Иаҳзылҵхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ҭа. Син. Абартҭ, аҵабыргҳәа аазыртуа ашәҟәы Аҟәырҟан ажәаҵкарақәа роуп.*

2- *Уи, азхаҿаҷцәа рзы ицқьашәқьоу лашарак ишахыҿхыртҵоу еиԥш, игьгәырҕьаҽеҳәашоуп.*
3- *Урҵ азхаҿаҷцәа, рнамаз ркуеит, рзеқьаҵ рҵиуеит, нарҷәытәи аԥстазаарагьы хьаҳәа-ԥаҳәада агәра ргоит.*
4- *Ҳәарада, ҳара, нарҷәы азхазымҿо ауаа, иҟарҿо зегьы иԥшзаны идҳарбеит, уи амшалагьы баша ихандеиуа иқәуп.*
5- *Иара убартҵ, зегьы раасҵа ихьанҵоу ахьырхәра зыҟәнаго роуп, нарҷәы зегьы раасҵа аԥхасҵа зауышагьы дара ракәхоит.*
6- *Ҳәарада, абри Аҟәырҟан, адырреи аҟәыҕареи ирыҟәитҵу Аллаҳ иҟынтә уара иутҵоуп.*
7- *Аамҵак азы Мыса итаацәа рахь: «Ийҷабыргыҷәҟьаны мцак збеит. Шәартҵ уаантәи жәабжьк, мамзаргьы шәыҽшәырԥхаразы мцак злеиҟәышәҷаша кәытҕак шәзаазгоит» ҳәа реиҳәахьан.*
8- *Уаҟа даннеи, бжьык иҟәырган: «Амца иавагылоугьы, ааигәара иҟоугьы иԥшьоуп ҳәа иԥхьазоуп! Аԥсабарақәа рынцәахәы Аллаҳ, агха-ԥхақәа дырҟәыгоуп.*
9- *«Уа Мыса! Ҳәарада, сара аиааирҷәҟьеи аҟәыҕареи зтәу Аллаҳ соуп!»*
10- *«Улабашьа наҟ икаршә!» Мыса илабашьа каршәны, уи амаҵ еиԥш ишҳәазоз аниба, шьҭахьҟа дмыԥшыкәа дыҷҟьеит: «Уа Мыса! Умшәан, сара сҽаԥхьа аԥааимбарцәа зыцәшәо ҳәа акагьы ыҟам».*
11- *«Амала, аиашамрахь имҿахыҷыз шәоит, аха урҵгьы иҟарҷаз ацәгьара ахатҵыԥан бзиарак ҟарҷар, ирдыруазааит, сара кырза санажьҿуп, кырзагьы срыцҳашьаҿуп».*
12- *«Уажәгьы унапы укәа итаҷаны, чмазарак, аахак амамкәа ишкәакәаза, ицыр-цыруа иаатҵугап. Аҵьашьахәқәа жәба рыла Фараони иуаажәлари урызца. Избанзар, урҵ имҿахҟьаз жәларны иҟалеит».*
13- *Уҵьашьахәқәа урҵ рҽаԥхьа ианцәыруга: «Ари, иаартыҷәҟьаны лаԥшхырԥароуп» рҳәеит.*
14- *Аҵьашьахәқәа хьаҳәа-ԥаҳәада, иаартыҷәҟьаны ишырбазгьы ргәымбылҵьбареи рҽырԥагьареи амшала мап рцәыркит. Аха аҷыхәтәаны, аиҽакшаҿцәа рлахьынҷа зеиԥшрахаз унахәаԥш!*
15- *Ҳәарада, ҳара, Даутҵи, Шәлимани адырра ратәааҳшьеит: «Ҳартҵ, азхаҿаҷцәа реиҳараҿык ҳреиҕьызтәыз Аллаҳ арҽхәааԥхьызқәа зегьы дрыԥсоуп!» рҳәеит.*
16- *Шәлиман, Даутҵ итыԥ дахагыланы убас иҳәеит: «Уа ауааԥсыра! Ҳара аԥсаатә бызшәа ҳарҷоуп, насгьы ауаа иратәашьоу зегьы рҟынтә иахәҵоу аҟара ҳатәашьоуп. Ииашаҷәҟьаны абри, иаартыҷәҟьоу атәашьарак ауп».*
17- *Шәлиман аамҵак азы аҵьинцәеи, ауааԥсыреи, аԥсаатәи рыла иеиҽкааз ируаа, зегьы шеицыз напхгара ритҵон.*
18- *Аҷыхәтәан, Ашышкамсқәа рыԥсҵа аҟны ианааи, шышкамск убас аҳәеит: «Уа Ашышкамсқәа! Амарԥьа, шәытрақәа шәыртҵал, Шәлиман ируаа шәрызгәамҵакәа шәыдмырҟьацааит!» ҳәа.*

19- *Ари ажәа заҳаз Шәлиман дааԥышәарччан: «Уа сынцәа! Сани, саби, сареи иҳатәаушьаз сырхатәбуны, угәы иахәаша аусҟаа рыҟаӷара сахьыгза, улԥхала, сара ауаа бзиаҟаа сырхыԥхьазала!»иҳәеит.*
20- *Шәлиман аԥсаатә днарылаԥшын: «Ашамыхьажь зысымбои, мамзар изыз ирылахама?» ҳәа дӷааит.*
21- *«Иаартыӷәкьоу ҽызгак сзаанамгар, ма ҕәҕәала иахьсырхәып, мамзаргьы ахәда хысӷаап!» иҳәеит.*
22- *Дук мырӷыкәа Ашамыхьажь ааин убас аҳәеит: «Сара, уара иузымдыруаз акы еилыскааит. Сабатәи ажәлар ирызкны ииашаӷәкьоу жәабжьк узаазгеит».*
23- *«Урт аҳкәажәк напгара рылтоит, лара алшара ҷыдаҟаа лытоуп, иблахкыгоу тәартакгьы лымоуп.*
24- *Амала, лареи лыуаажәлари, Аллаҳ дааныжьны амра иамӷахырхәоны избеит. Аҭстаа, иҟарӷо ибзиоушәа идырбаны имҭахиҟьазаап. Абри амшалагьы амҭа иаша рзыԥшааауам.*
25- *Ажәҭанҟәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы цәырызго, иаҳзозгьы иҳарзозгьы зегьы здыруа Аллаҳ имӷхырхәазом.*
26- *Аха идуззоу жәҭанҟәацә иаԥшәымоу Аллаҳ ида нцәа дыҟазам».*
27- *Шәлиман: «Иуҳәо иашоума, мамзар умцҳәаҭма, ҳахәаԥшып.*
28- *Абри сышәҟәы рзнаганы раԥхьа иныҟәӷа, насгьы унаскьаны угыл, ирызбогьы унахәаԥш» иҳәеит.*
29- *(Ашәҟәы зауз Сабатәи аҳкәажә абас ҿаалтит:) «Аҭызцәа! Сара кыр зӷазкуа шәҟәык сзаашьтуп!*
30- *Ашәҟәы, Шәлиман иҟынтә иаҳзаауеит, «иаҳзылыԥхауа, иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала» ҳәа иалагоит,*
31- *«Сара шәысҿамгылан, шәааины сҳәатәы хашәӷа», ҳәа ианиӷоит» лҳәеит.*
32- *Аҳкәажә убас лҳәеит: «Аҭызцәа! Стагылазаашьа иазкны шәгәаанагара сашәҳәа. Шәара шәгәаанагара еилымкаакәа зынза акгьы сызбазом».*
33- *Абас атак ҟарӷеит: «Ҳартҭ ҳаҕәҕәоуп, аибашьҭы ҵьбараҟәа ҳауп, аха иагьа ус акәзаргьы, азбара бнапы ианup, ибызбаша бара базхәыц».*
34- *Аҳкәажә убас лҳәеит: «Аҳцәа тәылак ианалалак, хыла-гәыла иеилаӷаны ажәлар раԥхьагылаҭцәагьы раҳатыр ладырҟәуеит. Абартгьы уи аҭыза ҟарӷозар акәхап.*
35- *Сара урт, ҳамтак рзысышьтуеит, нас ҳацҳаражәҳәаҭцәа шьтахьҟа ишыхынҳәуа ҳахәаԥшып».*
36- *(Ацҳаражәҳәаҭцәа) Шәлиман ианизнеи, убас реиҳәеит: «Шәартҭ, сара амал ала цхыраара сышәтоума? Аллаҳ сара исатәеишьаз, шәара исышәтаз аастҭа иеиҕьуп. Маԥ, маԥ! Шәара шәҳамтҭа, шәара ишәеиԥ иҟоу мацара роуп иеигәырҕьо.*
37- *(Уа ацҳаражәҳәаҭы!) Уахь урзыхынҳәы, ибзианы ирдыруаз, зынза изырҿамгылаша ар рыла ҳнеины, хымԥада иаӷарханы, раҳатыр ларҟәны, ртәылагьы иалаҳцоит!»*

38- (Нас иабжьагаԥцәа рахь днаҳәны): «Сԥызцәа! Урҭ машьцаханы, сара исзааииаанӡа, шәыбжьара уи аҳкәажә лтәаарҭа ҭыԥ сзаазгарыда?» ҳәа дразӷааит.

39- Аԥьинцәа рыбжьара зегьы раасҭа иҕәҕәаз, насгьы зсахьа ҵәгьаз: «Утәаарҭа уахыӷаанӡа сара уи узаазгоит. Ииашаӷәкьаны, уи сымч ақәхоит, сара узыԥкәгәыԥша соуп» иҳәеит.

40- Ашәкәы иазкны адырра змаз даҽа ԥьынк иакәзар: «Сара уи, ублаԥәа хԥаны ихыутаанӡа иузаазгоит» ҳәа аҭак ҟанаӷеит. Шәлиман атәаарҭа ивараҕы ианиба, абас иҳәеит: «Ари, иҭабуп ахысҳәааууама, мамзаргьы абзиара сзеилымкааua сҟалома ҳәа сԥызшәаз сынцәа иаҭәашьароуп. Иҭабуп зҳәаз, ихазы иҳәоит, абзиара ззеилымкаазгьы идыруазааит, сара сынцәа акы згыу иакәзам, гәыҭбааралагьы дҳаракзоуп».

41- «Уи лтәаарҭа лзымдыруа иҟашәӷа, ҳахәааԥшып, еилызкааua, мамзаргьы иззеилымкааua дреиуоу» иҳәеит.

42- Аҳкәажә данааи: «Бара бтәаарҭагьы абас аума ишыҟоу?» ҳәа илазӷааит. Лара: «Ахаҭаԥсаҭа акәушәа избоит!» лҳәан, инаԥылӷеит: «Ҳарҭ уааӡагьы, шәара ишәызкны адырра ахьҳауз азы уажәшьҭа ҳаԥсылманцәахоит» лҳәеит.

43- Уи, уааӡа Аллаҳ ида дзымӷахырхәаԥәоз дымԥахырҟьахьан, избанзар лара имапкыԥцәаз жәларык дреиуан.

44- Иларҳәеит: «Ахан быԥнал» ҳәа. Аҳкәажә иӷаулаз зык дҭалоз ԥьылшьан лкалҭ ааидылкылеит. Шәлиман: «Ари абырлаш иалху ахан, асаркьа иалху адашьма ауп» ҳәа аҳкәажә лгәылҽанӷеит. Аҳкәажәгьы: «Сынцәа! Сара ииашаӷәкьаны схы агәымбылԥьбара азызуазаарын! Уажәшьҭа Шәлиман ила адгьылтәылаԥәа рынцәахәы Аллаҳ иҽаԥхьа сшьамхнышгылеит» лҳәеит.

45- Семуд жәларгьы: «Аллаҳ шәимӷахырхәа» ҳәа реиҳәарԥ азы рашьа Салиҳ дырзынаҳашьҭит. Аха иаразнак иеиҿагылаз ԥ-гәыԥкны рҽааиԥыршеит.

46- Салиҳ: «Уа сыуаажәлар! Избан, абзиара шыҟоу, ацәгьара ашҟа шәхы зшәырхо, дышәзылԥхарԥ азы Аллаҳ ианажьра шәаҳәар ҟамлазои?» иҳәеит.

47- Абас аҭак ҟарӷеит: «Уареи уԥызцәеи шәымшала мышьҭацәгьарак ҳаԥәшәеит». Салиҳ: «Шәара шәзыԥәшәаԥәаз Аллаҳ иҟынтә ауп. Ииашазы шәарҭ иԥыршәо жәларык шәоуп» иҳәеит.

48- Уи аԥалаԥь аҟны жәԥык ыҟан, арҭ ауаа адгьылтәылаҕы ацәгьаршра иаҕын, абзиара ашҟа рхы хазамызт.

49- Рыбжьара ҭоуба уны абас иеицәажәан: «Уахынла ҳрыԥәланы, иаргьы иҭаацәагьы ҭаҳархап, насгьы ихылаԥшԥы; ҳара уа ҳаҟазамызт, иӷабыргыӷәкьаны ааиаша ҳҳәоит ҳәа иаҳҳәап» ҳәа рызбеит.

50- Урҭ абас шьаԥҳәак ишазхәыцуаз, ҳаргьы дара ирызгәамҭазакәа хьырхәарак рзаԥаҳӷеит.

51- Уахәааԥш, ршьаԥҳәа аӷыхәтәа зеиԥшрахаз: Рхаҭаԥәагьы рыуаажәларгьы ииаизакны, иԥәзаа иныԥәаҳгеит.

52- Абар, риашамра амшала иеилабгаз рыԥнԥәа! Иеилызкааua жәларык рзы ҳәарада, абри аҟны аӷатәхәы ыҟоуп.

53- *Иазхаӷаҿцәаханы Аллаҳ иҽеагылара зҽеацәызыхьчаз ауаа ракәзар, уи ахлымзаах иалаҳгеит.*
54- *Лутҷгьы дугәаларшәа! Уигьы иуаажәлар: «Шәыбла ишабо, абри аҿыза аламысдара ҟашәӷома?»*
55- *«Аҳәса рцымхәрас, ахацәа гәахәарала шәрызнеиуама? Аиашазы шәартҷ ҽаастҷала зхы мҿаҷызго жәларык шәоуп» иҳәеит.*
56- *Аха иуаажәлар: «Лутҷгьы итҷаацәагьы шәтәыла иалышәца, избанзар уртҷ, зыцқьареи зыламыси иазҷагьоу ракәзаап!» ҳәа атҷак ҟарӷеит.*
57- *Абри амшала, иҷҳәыс лыда, иареи итҷаацәеи еиқәҳархеит. Иҷҳәыс шьҭахьҟа ааанхаз дрылахәзарҷ ҳазбеит.*
58- *Уртҷ, ҕәҕәала қәак рзаҳаруит, уаанза згәызҽеанаҳӷахьаз (аха, хьаас ишьҭызымхыз) ауаа ирзаҳаруз ақәа кырза ицәгьахеит.*
59- *Убас ҳәа: «Арҿхәаҷхьызқәа зызку Аллаҳ сихатҷабуеит, абзиара рымаз иаликааз иуаажәларгьы. Аллаҳ иакәу мамзаргьы ивадырҟәылаз ракәу еиҳа иеиҕьу?»*
60- *Ус анакәха, ажәҿанқәеи адгьыли зшаз, ажәҿан аҟынтә азы шәзылбаазгаз дызусҭада? Ҳара уи азы ала, шәартҷ ӷла зӷәык аазара шшәылымшазгьы абаҳча ҭшзақәеи ашәырырҭақәеи аҭаҳӷеит. Аллаҳ ида даҽа нцәак дыҟоуп рҳәоума? Аиашазы уртҷ зымҿахҟьара иацызӷо уааup.*
61- *Насгьы адгьылтәыла ақәынхаразы ирзырманшәалаз, аҭсҭақәа рыбжьарантәи азиасқәа рызназгаз, адгьыл мӷысырҷ азы ашьхақәа шьаҟақәаны изшаз, ҿ-мшынк рыбжьара (еиламларатәы) ҭынгылак бжьазӷаз дызусҭада? Аллаҳ ида даҽа нцәахәык дыҟоума? Аиашазы уртҷ реиҳараҿык аӷабырг рыздыруам.*
62- *Ауадаҿра уақәшәаны уаниҳәалак иухьзо, угәаҟра ухызго, насгьы адгьылтәылаҷ напхгаҿыс уҟазӷо дарбану? Аллаҳ ида даҽа нцәахәык дыҟоума? Шаҟа илаҟәны шәхәыцуазеи!*
63- *Уи адагьы, адгьыли амшынқәеи рылашьцарақәа рыҟны амҿа шәзырбо дарбану? Аҭшақәа, илыҭха аҭхьа иргыланы гәырҕьаҽҳәашас ааазышьҭуа дарбану? Аллаҳ ида даҽа нцәахәык дыҟоума? Аллаҳ, уртҷ ивадырҟәылақәаз раасҭа кырза дҳаракуп, уртҷ дырҟәыгоуп.*
64- *Нас, раҭхьаза изшаз, ашьҭахьгьы иааиҭмырҟьазакәа зшара иацызӷо дарбану? Шәартҷ, ажәҿан аҟынтәгьы, адгьыл аҟынтәгьы аразҟы шәызҭо дарбану? Аллаҳ ида даҽа нцәахәык дыҟоума? Убас раҳәа: «Аиаша шәҳәозар, ус анакәха, шәыршаҳатҷга ҳшәырба!»*
65- *Убас ҳәа: «Ажәҿанқәеи адгьыли рыҟны Аллаҳ ида иҟалаша здыруа дыҟам». Уртҷ ҭсны, рыҭсы антҷалашагьы рыздырзом.*
66- *Маҭ, уртҷ нарцәы иазку рдыррагьы назам, уи адагьы, абри иазкны есымша агәыҿбара рымоуп, аиашазы уртҷ нарцәы иазкны илашәыӷәкьоуп.*
67- *Маҭкыҿцәа убас рҳәеит: «Ҳареи ҳабдуцәеи анышә ҳаналаз ашьҭахь, даҽазнык ҳабзахоума?*
68- *Аиашазы, абри аҿыза ажәабжь ала ҳабдуцәагьы дыршәахьан. Амала уи, ажәытәуаа рлакәқәа рыда уаҳа даҽакы акәзам».*

69- *Убас раҳәа: «Адгьылтәыла шәакәшаны, агәырҧсауаа рӷьыхәтәа зеиҧшрахаз шәнахәаҧш!»*
70- *Уаргьы, дара рымшала умхьаан, ашьаҵхәа ахьыузықәдыргыло азгьы умгәырԥан.*
71- *Урҵ: «Шәиашаӷәкьазар, шәажәа анбаназо?» ҳәа иӷаауеит.*
72- *«Лассы ииаирҵ ззышәҵаху агәаӄра, хәҵак шәхы иштҵаҧара иӄазаргьы алшоит» ҳәа раҳәа.*
73- *Ҳәарада, уара унҵәа ауааҧсыра рзы дшаҵаԥуп, аха урҵ реиҳараԥык иҵабуп ҳәагьы рызҳәом.*
74- *Унҵәа, урҵ ргәы иҵарӷәахызгьы, идыраргамоугьы хымҧада идыруеит.*
75- *Жәԥани дгьыли рыӄны имазоу акы ыӄазам, ииартыӷәкьоу шәӄәык ианымлакәа.*
76- *Аиашазы, абри аӄәырӄан аӄны, Исраил иҧацәа еимактәыс ирымоу иазкны реиҳарак ииартны иеиҵаҳәоуп.*
77- *Ҳәарада, урҵ, азхаӷаԥцәа рзы, алашареи алҧхеи ирхыӷхыртҵоуп.*
78- *Ииашаӷәкьаны, унҵәа урҵ рыбжьара иӄоу даӄәызбараны дыӄоуп. Уи аиааирӷәкьа зтәу иоуп, зегьы здыруа иоуп.*
79- *Ус анакәха, уара Аллаҳ уиӄәгәыӡ, избанзар ииартыӷәкьоу аӷабырг мԥа уануп.*
80- *Иудыруазааит, уара аҧсҵәа ираҳартә иузыӄаӷом, рышьҵахь аиарханы ицо адагәаҵәагьы ираҳартә иузыӄаӷом.*
81- *Уара, илашәу ауаа ихәанчоу амԥа аӄынтә амԥа иашахь иузаагом. Уара, ҳажәаҧӄарӄәа рыгәра ганы, иазхазӷаз дырҳара улшоит.*
82- *Уи ажәа (акаамеҵ) анынаҭалаак, адгьыл аӄынтә, иаҳшаз акы рызцәырганы, ауааҧсыра ҳажәаҧӄарӄәа инагзаны ишазхарымӷаз раҳаратәы иӄаҳӷоит.*
83- *Уи аԥны, жәларыцыҧхьаза ҳажәаҧӄарӄәа мыцны изыҧхьазоз агәыҧӄәа, ҵьарак иеизаҳгоит. Урҵ еиԥкаарала (рҳасаб ахьеилдыргаша аҵыҧ ашӄа) идәыӄәӷахоит.*
84- *Аӷыхәтәан, уа ианнеилак, Аллаҳ убас иҳәоит: «Шәартҵ, сара сажәаҧӄарӄәа изакәу еилымкаакәа, имцны ишәыҧхьазеит, ус ами? Ус акәымзар, шәызԥыз закәыз?»*
85- *Агәымбылҵьбарахь иахьыԥахыӷыз амшала, дара ирызкны ииҳәаз ажәа нагзахеит, уажәшьҵа изцәажәазом.*
86- *Рыҧсы ршьааит ҳәа аӷх шаҳшаз, ҿынлагьы илашаза ишыӄаҳӷаз рымбазеи? Иазхазӷаз жәларык рзы абри аӄны ҳәарада, аӷатәхәӄәа ыӄоуп.*
87- *Абыкь (Сур) иантҵаҳәо амш, Аллаҳ игәаҧхаз рыда, ажәԥанӄәеи адгьыли рыӄны иӄоу зегьы ргәы ҵӄьоит, зегьы рыхӄәа ларӄәны Иара иахь ииаиуеит.*
88- *Ашьхаӄәа урыхәаҧшны, игыло ҵьушьоит, аха урҵгьы аҧҵаӄәа реиҧш иныӄәоит. Артҵ зегьы ҕәҕәаза иӄазӷаз Аллаҳ иӄазара ауп. Ҳәарада, Уи, иӄашәӷо зегьы ирызкны адырра имоуп.*
89- *Дарбанзаалак, бзиарала дааир, еиҳа иеиҕьу иатәашьахоит, урҵ уи амш, акаамеҵ агәыҵӄьагарагьы иацәыхьчахоит.*

90- *Амала, цәгьарала иааиз ракәзар, урҭ хланӷы, ҵьаҳаным иҭарыжьуеит: «Иҟашәӷаҟәаз рышьҭахь даҽеакала ишәҵылозма?» ҳәа раҳәаахоит.*
91- *Убас ҳәа: «Сара, абри аҟалаҟь (Меҟьҟье) ишәартҭаданы изыҵхьаҳаз анцәа имацара имӷахырхәара сыдӷоуп. Усгьы зегьы Иара итәуп. Насгьы сара сыҵсылмынхарц сыдӷоуп».*
92- *«Аҟәырҟангьы саҵхьарц сыдӷоуп». Уажәшьҭа амҩа иаша ианылаз ихазы данылеит, имҩахҟьазгьы ихазы. Убас раҳәа: «Сара сыгәҽанӷаҩы мацароуп».*
93- *Еиҭах иҳәа: «Арҽхәааҵхьыҳҟәа зегьы Аллаҳ изкуп, уи, идыргаҟәа шәара ишәирбоит, шәаргьы урҭ баны иеилышәкааueит. Унцәа, иҟашәӷаҟәо изымдыруа дыҟазам».*

28. Касас (Ажәабжь)

Иаҳзылҵхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьҳала!

1- *Та. Син. Мим.*
2- *Артҭ, иаартыӷәкьоу ашәкәы ажәаҵкарақәа роуп.*
3- *Иазхаӷаҩу жәларык рзы, Мысеи Фараони ражәабжьқәа рҟынтә хәҭак, ишыҟаӷәкьаз ала иузеиҭаҳҳәоит.*
4- *Ҳәарада, Фараон, адура иҽеаҭаны, иуаажәлар гәыҵ-гәыҵла ишахьан. Убартҭ рыбжьара гәыҵк имчыданы ибон азы, ахшара анроулак рыҵкәынцәа ҭарханы, рҭыҵҳацәа мацара аанижьуан, избанзар уи дыцәгьаршҩын.*
5- *Аха ҳаргьы, уи атәыла аҟны, амчра змамкәа иҟоу ауаа ираҭәаҳшьар, рыбжьара аҵызацәа рзалхны, иҵшьоу адгьылқәа рҵеиҵшгьы дара рнапы ианаҳӷар ҳҭахын.*
6- *Насгьы урҭ уи атыҵ аҟны инырканы, Фараони, Ҳамани, дара рыруааи, (Исраил иҵацәа рҟынтә ирзааирц) изыцәшәоз аусгьы дҳарбарц ҳҭахын.*
7- *Мыса иан: «Уи бгәыҳәҵы даӷаӷа цәгьарак дақәшәап ҳәа ашәартҭара анбоулак, азиас дазныжь. Бымшәан, бымхьаан. Ҳара уи дбызҳархынҳәуеит, насгьы ҵааимбарс дҟаҳӷоит» ҳәа лыӷаҳҳәеит.*
8- *Убас иагьыҟаҳеит. Фараон иҭаацәа уи (азиас аҟны) дырбан, дрыдыркылеит. Амала аӷыхәтәан драҕахараны, гәырҩасгьы дырзыҟалараны дыҟан. Ҳәарада, Фараони, Ҳамани, дара рыруааи изҭаҳашаз ҭыжаарак ажра иаҷын.*
9- *Фараон иҵҳәыс: «Уи, уаргьы саргьы гәырҕьаҽҳәашас даҳзыҟалеит! Уи дшәымшьын, ҵьара дҳахәар ҟалоит, мамзаргьы ҵас дҟаҳӷап» лҳәеит. Урҭ иҟалаша рзеилкааua иҟамызт.*
10- *Мыса иан лгәы акәзар, лӷеи мацара изкын. Уи дазхаӷаҩны, дыгәрагаҩны дҟаларц азы лгәы ҳмырҕәҕәазҭгьы, аус илыраргамон.*

11- Мыса иаҳәшьа: «Азәгьы изеилымкааӡа, уи бицклаԥш» ҳәа лалҳәеит. Ларгьы агьырҵ идмырбазакәа харантәи лашьа дицклаԥшуан.
12- Ҳара уааӡа, уи анаӡеицәа идимкыларц ҳазбахьан. Уи амшала иаҳәшьа: «Шәара шәыхьӡала уи дзаазаша, ихӡызааша ҵааӡәарак шәзысыԥшаарыма?» лҳәеит.
13- Абас ала, иан лгәы ҵынчханы, агәхьаа дамгарц, насгьы Аллаҳ иажәа шԥабыргыз лбарц азы, уи иҵааӡәа дрызҳархынҳәит, амала реиҳарԥык ари рздырӡомызт.
14- Мыса, деизҳаны данҵышәынтәала, аҟәыҕареи адырреи иаҵәаҳшьеит. Ибзианы зхы мԥаԥызго, ҳара убас ираҵәаҳшьоит.
15- Мыса, ауаа ианрызгәамҵаша аамҵак азы ақалақь далалеит. Уаҟа иара ижәлар иреиуази, рҕаӡәа иреиуази, ԥыӡьа шеисуаз ибеит. Иуаажәлар иреиуаз ауаԥы, Мыса иҟынтә ацхыраара даҳәеит. Абри амшалагьы Мыса, агьи ауаԥы ҵаӡкәымла дисын, иԥсы ааихихит. Мыса: «Ари аԥсҵаа иусуп, уи иаартыԥҟьаны ауааԥсыра драҕоуп» иҳәеит.
16- «Сынӡәа! Аиашазы сара, иакәымны схы мԥаԥызгеит, абри амшала исанажь!» аниҳәа, Аллаҳгьы уи ианаижьит. Избанзар, Уи, кырӡа данажьԥуп, кырӡагьы дрыӡҳашьаԥуп.
17- Мыса: «Сынӡәа! Исаҵәаушьаз аразҟҟәа мсааит, уажәшьҵарнахыс ацәгьара зуа ахаан срыдгылазом» иҳәеит.
18- Ақалақь аҟны дшәааԥырҳаԥуа аарлаҳәа иршеит. Аха ашьыжь; иацы ацхыраара зиҵаз ауаԥы, еиҵах дыҳәҳәо, иара иҟынтә ацхыраара даҳәон. Мыса уи ауаԥ: «Уара иаартыԥҟьаны хытҟьак уоуп» ҳәа иеиҳәеит.
19- Мыса, рԥыӡьагьы ираҕаз ари ауаԥы дааникыларц анитаххагьы, уи ауаԥы абас ибжьы иргеит: «Уа Мыса! Иацы уаԥыԥсык дшыушыз еиԥш, уажәгьы сара сушьыр уҵахума? Уара, аиашамра арԥеира зҵаху уакәны уҟаларц акәымкәа, атәылаԥы гәымбылӡьбԥыс уҟаларц уҵахызаап!»
20- Ақалақь егьи аган аҟынтә иԥуа иааиз азәы убасгьы иҳәеит: «Уа Мыса! Аԥхьагылаԥцәа уара уршьырц азы аицәажәара мԥыԥыргоит, иаарласны ақалақь уалԥны уца! Сара убзиара зҵаху азә соуп, сыгәра га».
21- Мыса, дшәааԥырҳаԥуа, днаԥшы-ааԥшуа ақалақь далԥит: «Сынӡәа! Сара абартц агәымбылӡьбԥцәа срылга!» ҳәа диҳәеит.
22- Мыса, Медиан ашҟа ихы анирха: «Агәыҕра сымоуп, сынӡәа амԥа иашахь скылигап» иҳәеит.
23- Медиан азы азааигәара даннеи, рырахә азы дзыржәуаз гәыԥԥык ауаа дрыԥҳәеит. Уртц рнаԥсгьы рырахә аанкыланы иԥшыз ԥыӡьа аҳәса шыҟаз ибеит. «Гәаҟрас ишәымоузеи?» ҳәагьы данразԥаа: «Ахьчаԥцәа рырахә азы дыржәны имнаскьакәа, ҳартц ҳазнеиуам, ҳабгьы кырӡа дҵаҳмадоуп» рҳәеит.
24- Ас анырҳәа, Мыса уртц рырахә азы диржәит. Насгьы днаҵҳаны: «Уа сынӡәа! Иарбанзаалак исаҵәаушьаша абзиара сазыԥшуп!» ҳәа диҳәеит.
25- Уи аамҵазы аҵыԥҳацәа руазәк дыԥхашьаԥхаԥо ииааигәара дааин: «Ҳара иҟаҳԥараны иҟаз, ҳхаҵыԥан ҳарахә азы дуржәит, абри ахә ишәарц азы ҳаб дуԥхьоит» лҳәеит. Мыса уи (Шуаиб) ииааигәара днеины, ихҵысыз

зегьы анизеитҭеиҳәа: «Умшәан, агәымбылцьбаԥцәа ухы рцәуегеит» иҳәеит.

26- *Аҭыԥҳацәа руазәк: «Ҳаб ухаӷкы! Ари ихә шәаны дудкыл. Избанзар, ԥарала иудукылаша зегь раасҭа иҿәҿәоу, насгьы узыԥәгаыҿша азә иоуп» лҳәеит.*

27- *Аб, «Аашыԥәса аус сыцура ацымхәрас, сыԥҳацәа руазәк хатԥызас дустҭоит, амала, жәа-шыԥәсанза иацуӷаргьы уара иудырып, суԥәымчыр стҭахым. Анцәа иҳәозар, саргьы ауаа бзиаԥәа сышреиуоу убартҭахап» иҳәеит.*

28- *Мыса: «Уи, уареи сареи ҳабжьара иԥаз, аамтҭаԥәа рԥынтә инасыгзозаалакгьы, иашамрак саԥәымшәароуп, иеибаҳҳәаз азы Аллаҳ дшаҳатҭуп» ҳәа атҭак ԥаиӷеит.*

29- *Мыса, ари аамтҭа нагзаны итҭаацәеи иареи амԥа иԥәланы ишцоз, Ҭур ашьха аганахь ала мцак аниба: «Шәартҭ, абраԥа шәаасзыԥшы, сара мцак збеит, издыруада убрантәи жәабжьк, мамзаргьы шәзырԥхаша мцак злеиԥәаҳӷаша кәытҭԥак сзаагозар» ҳәа итҭаацәа иреиҳәеит.*

30- *Уахь даннеи, иԥшьоу уи аԥстҭа арԥьарахь игылаз аӷла аганахьынтә, абас бжьык иԥәырган: «Уа Мыса! Сара жәԥантәылаԥәа ирынцәоу Аллаҳ соуп».*

31- *«Улабашьа шьтҭаӷа!» Мыса илабашьа шьтҭаӷаны, уи аматҭ еиԥш ишьтҭаҳәазо ианалага, дшәаны шьтҭахьԥа дхьаӷит: «Уа Мыса! Арахь уааи, умшәан, избанзар уара ашәартҭара утҭагылазам!*

32- *Уажәы унапы укәа итҭаӷа, чмазарак амамкәа, ишкәакәаза итҭугараны уԥоуп. Ушәаны иеиӷыухыз унапԥәагьы ртҭып ахь иааг. Абартҭ, уара Фараони иԥызцәеи унцәа иԥынтә идурбаша ихьаҳәа-ԥаҳәадоу аршаҳатҭԥәԥәа ԥба роуп. Избанзар, уртҭ имԥахԥьаз жәларык ракәхеит».*

33- *Мыса: «Сынцәа! Сара, убартҭ дреиуаны уаԥык дсамхашьхьан, сыршьыр ҳәа сшәоит!*

34- *Сашьа Ҳарун сара саасҭа иҿаԥыц ҿәҿәоуп, уигьы цхыраԥыс дсыцӷа. Избанзар сара амцҳәара сыдыркылар ҳәа сшәоит».*

35- *Аллаҳ убас иҳәеит: «Уара, уашьа ила ҳауцхрааueит, насгьы шәара, убри аԥыза мчык шәаҳтҭоит, уи амшала уртҭ шәааигәара изааиуам, ҳцьашьахәԥәа рыла шәареи, шәҳәатәы хазӷԥәазаи аиааира шәҳаргоит».*

36- *Мыса, уртҭ иаартыз ҳажәаԥԥарԥәа анрызнеига: «Ари иеиԥәырҿаҿо лаԥшхырԥарак акәзар ԥалап. Уаанза, ҳабдуцәа рхаангьы абри аԥыза ҳмаҳазацызт» рҳәеит.*

37- *Мыса убас иҳәеит: «Иара иԥынтә алашара аазгазгьы, атәыла аӷыхәтәан иззынхашагьы зегь раасҭа ибзианы издыруа сынцәа иоуп. Агәымбылцьбаԥцәа зынза ахеиԥәырхара изахьзом».*

38- *Фараон: «Уа иалкааu ауаа! Шәара шәзы сара сыда даҿа нцәак дыԥам. Уа Ҳаман! Абыржәыӷәԥьа аԥьырмытзырҭа сзеиԥәӷаны, ашьҭахьгьы баа ҳаракык сзыргыла. Издыруада, убра схаланы Мыса инцәа дызбаргьы. Амала уи, зынза дымцҳәаԥуп ҳәа сазхәыцуеит» иҳәеит.*

39- *Фараони ируааи ҳара ҳашԥа ихынҳәраны ишыԥоу иазымхәыцԥәа адгьылтәыла аԥны ииашамкәа адура ҿеартеит.*

40- *Ҳаргьы, иареи ируааи аанкыланы азду (амшын) ахь иҳаршәит. Уахәаԥши агәымбылԥьбаҭцәа рӷыхәтәа зеиԥшрахаз!*
41- *Урҵ, ажәлар амца ашҟа ааԥхьара рызҵоз ԥхьагылаҭцәаны иҟаҳӷеит. Урҵ, акаамеҵ амш аҿынгьы ацхыраара ҳәа акгьы роузом.*
42- *Ари адунеи аҟынгьы ашәиԥхьыз рышьҭаҳӷеит, акаамеҵ амш аҿынгьы ҿыԥныҳәа змоу ааны иԥхьазахоит.*
43- *Ҳәарада, ҳара ааанзатәи абиԥарақәа иқәзаа ианаҳга ашьҭахь, уи ашәкәы иазхәыцны аӷатәхәы алырхааит ҳәа, ауааԥсыра рзы иаарту ршаҳатҵаны, илашарбаганы, насгьы илԥханы Мыса иаҳҵеит.*
44- *Мыса адӷа аниаҳҵоз аамҵазы, уара мраҵашәаратәи аган аҟны уҟазамызт, иҟаз, ианыз блала избазгьы уреиуамызт.*
45- *Уимоу, шәыбжьара иагьа абиԥарақәа мҭасит, урҵ рышьҭахь акыр шыҟәсҟәагьы цеит. Уара, сажәаԥҟарақәа дара рҟынтә уаԥхьаны ирҿуӷаарц азы Медиан жәаргьы урыцнымхазеит. Аха ҳара, ацҳаражәҳәаҭцәа назышьҭуа ҳауп.*
46- *Ааи, Мыса аниқәҿаҳҵуаз, уара Ҭур ашьха ааигәара уҟазамызт. Уара уаԥхьа агәҿанӷаҭы дыззынамышьҭыз жәларык, ргәыргәануӷарц азы унцәа иҟынтә илыԥханы убартқәа уара иуӷаххәеит, агәыґра ыҟоуп, иазхәыцны аӷатәхәгьы алырхып ҳәа.*
47- *Ргәырԥса амшала цәгьарак ианақәшәар: «Ҳанцәа! Аԥааимбар даҳзааууышьҭызҵгьы, иажәааԥҟарақәа ҳрыԥәыҟәаны ҳаргьы ҳазхаӷаҭцәаханы ҳҟамларыз!» рымҳәааит уажәшьҭа.*
48- *Амала, ҳганахьала уи аӷабырг (Аҟәырҟан) анрызнеи: «Уи Мыса иатәашьаз (аԥьашьахәқәа) зиатәашьами?» рҳәеит. Аха иара Мыса итәашьазгьы мап ацәырымкзази? «Иеиқәҿызҵуа ҩ-лаԥшхырԥагақәоуп!» ҳәаны, насгьы: «Аиашазы, иарбанзалак акы азхаҳӷом» ҳәагьы иацрымӷази.*
49- *Убас ҳәа: «Аиаша шәҳәаӷәкьозар, Аллаҳ иҟынтә, абартҵ ҩшәкәык раасҵа амҭа иаша узырбо даҿа шәкәык сзаажәг, саргьы уи сақәыҟәап!»*
50- *Уара аҵак урмҵар, иудыруазааит, урҵ дара ртҵахрақәа мацара ирыԥәыҟәоит. Аллаҳ имҭақәӷаҭы дрымамкәа, рхатәы ҵахрақәа мацара ирыԥәыҟәо раасҵа имҭахкьаҭны иҟада? Ҳәарада, Аллаҳ, игәымбылԥьбаҭцәоу жәларык амҭа иашахь икылигом.*
51- *Аиашаӷәкьа убри ауп, иазхәыцны аӷатәхәы алырхааит ҳәа, ҳажәа (ҳаӷаҳәара) инеишьҭаргыланы ирхьаҳагзеит.*
52- *Уаанза ашәкәы захҵақәаз, абри ажәагьы (Аҟәырҟан) азхарӷоит.*
53- *Урҵ Аҟәырҟан ианырзаԥхьалак: «Иазхаҳӷеит. Ари ҳәарада, ҳанцәа иҟынтә иаҳзааз аӷабыргӷәкьа ауп. Аиашазы ҳара ааанзагьы ҳанцәа ҳимӷахырхәон» рҳәоит.*
54- *Абар, рычҳара амшала урҵ аҳамҵа ҩынтәны ироуеит. Урҵ, ацәгьара бзиарала ирԥырыргоит, дара ираҵәааҳшьаз аразкы аҟынтәгьы Аллаҳ игәаԥхаразы иныркуеит.*

55- *Урҭ, ибашоу ажәак анраҳалак иазхьамҧшкәа: «Ҳара иҟаҳӷаз ҳара, шәара иҟашәӷазгьы шәара ишәтәыз, абзиара шәымазааит, ҳартҭ амдырыԥцәа рыла ус ҳамазам» рҳәоит.*
56- *Ҳәарада, иааутҭаху зегьы амԥа иашахь иузкылгом. Амала Аллаҳ иитҭаху зегьы алашарахь икылигоит. Алашарахь икылсраны иҟоу, зегь раастҭа иеиҧьны издыруагьы иара иоуп.*
57- *«Уара ҳуцны амԥа иаша ҳанылар, ҳтәыла ҳалырцоит» рҳәоит. Ҳара, урҭ узламкьысуа, ишәартҭадароу, ҳганахь алагьы аразҟҟәа зегь рыла ихартәааз ҭыҧк аҟны инаҳмырхазеи? Аха реиҳарԥык абри рыздыруам.*
58- *Ҳара, амазара ихнахыз иагьа ақалақьқәа рыуаажәлар иқәзаа иқәаҳгахьеит. Абар ртыҧқәа! Дара рышьҭахь дааразa имаҷны ҧытԥык ауааԓсыра нхеит, зегьы ззынхаз ҳара ҳакәхеит.*
59- *Ихадоу рыԛалақь ашҟа ҳажәаԓҟарақәа ирзаԓхьаша ԓааимбарк дырзынамышьҭкәа унцәа уи атәылақәа ыԛәихзом. Ҳара, атәылақәа рыуаажәлар, агәымбылԛьбараҷы ианыхҭарклак инҳарӷәоит.*
60- *Шәартҭ ишәытҭоу зегьы, адунеитә ԓстҭазааразы ишәыхәартҭоу аԓшзарақәа роуп. Аллаҳ иҟны иҟақәоу ракәзар, еиҳа иеиҧьу, еиҳагьы анӷыра змақәоу роуп. Шәыхшыԥ аус ашәмырузои?*
61- *Абри инақәыршәаны, ибзиоу аказы ажәа заҳҭахьоу, насгьы уи иақәҳаршәаз ауаԥы, адунеи аамҭалатәи аԓшзарақәа мацара ргьама ирбаны, акаамет амш аԥны ҳазбартҭахь иаҳзааргаша ауаԥы диеиԓшхоума?*
62- *Уи амш аԥны, Аллаҳ урҭ дрыԓхьаны: «Сара исывашәырҟәылоз шәынцәахәқәа уажәы иабаҟоу?» ҳәа дразӷаауеит.*
63- *Усҟан ажәа зызкыз рхатҭақәа: «Ҳанцәа! Абартҭ иҳарбыжкыз ауаа роуп. Ҳара ҳашбыжкыз еиԓшӷәкьа даргьы ҳарбыжкит. Ртакԓхықәра ҳхахьы имгакәа, уара ирзузбаша иазынҳажьуеит, дара усгьы ҳара ҳакәзамызт изымӷахырхәоз (рхатәы ҭахрақәа ракәын)» рҳәоит.*
64- *«Аллаҳ ивашәырҟәылақәаз шәрыԓхьа!» ҳәа раҳәахоит. Ирыԓхьоит, аха атак роузом, агәаҟра иақәшәоит! Ианаамҭаз амԥа иаша ианылазҭгьы уаҳа иртаххарыз?*
65- *Уи аԥны, Аллаҳ урҭ дрыԓхьаны: «Аԓааимбарцәа атакс ирышәҭеи?» ҳәа дразӷаауеит.*
66- *Иара убри амш, хеиқәырхагас иҟоу атакҟәа зегьы ргәашәқәа дара рзы иаркхоит, дара дара рыбжьарагьы азӷаара рзытԥуам.*
67- *Атамзаара шьҭаӷаны, аус бзиақәа назыгзаз ауаԥы иакәзар, уи зхы еиқәзырхаз рыбжьара дҟалап ҳәа агәыҧра ыҟоуп.*
68- *Унцәа, иитҭаху ишоит, насгьы иаликааueит. Урҭ алхра азин рымазам. Аллаҳ урҭ ивадырҟәылақәаз дырҟәыгоуп, уи ихьз-иԓша ҳаракзоуп.*
69- *Унцәа, урҭ ргәы итарӷәахызгьы идырзазгьы идыруеит.*
70- *Уи Аллаҳ иоуп, Иара ида анцәа дыҟазам. Аханатәгьы аӷыхәтәангьы арԥхәаԓхьызқәа иара изкуп, азбарагьы Иара итәуп. Шәартҭ Иара мацара шәизыхынҳәуеит.*

71- *Убас ҳәа: «Шәазхәыцхьоума, Аллаҳ, акаамет, амш аҟынӡа иааиԥмырҟьаӡакәа иӷхны иҟаиӷарц избазҭгьы, Иара ида лашарак шәзаазгаша дарбан анцәаз? Абыржәгьы ишәмаҳаӡои?»*

72- *Убас ҳәа: «Ус анакәха, ишәҳәа, Аллаҳ, акаамет, амш аԥенынӡа иааиԥмырҟьаӡакәа амшлаша избазҭгьы, Иара ида, шәыԥсы шәзыршьо аӷх шәзаазгаша дарбан анцәаз? Абыржәгьы ишәымбазои?*

73- *Аллаҳ, илԥха ала, аӷхи амши шәзишеит, абри ала шәыԥсы шәшьап, иатәашьара аҟынтә шәразҟы шәыԥшаап, насгьы абартҟәа зегьы, иҭабуп ҳәа рхышәҳәаап, ҳәа.*

74- *Уи амш азы, Аллаҳ урт ибжьы рыԛәырганы: «Сара исывашәырҟәылаԛәоз абаҟоу?» ҳәа дразӷаауеит.*

75- *Жәларыцыԥхьаза шаҳатк далхны: «Шәыршаҳатга ҳзаажәг!» ҳәа раҳҳәоит. Аӷабыргӷәҟьа Аллаҳ шиакәу, иварҟәыларазы иаԥшьыргаԛәазгьы дара ааныжьны ишцахьоу убасҟан аупианеилыркааua.*

76- *Карун (Корей), Мыса ижәлар дреиуан. Уи, имчра даԛәгәыӷны ижәлар иргәаҟуан. Ҳара уи, убриаҟара ахьыматәа иаҳҭахьан, рцаԥхаԛәа мацара гәыԥԧык ахацәа аарлаҳа иеитаргон. Ижәлар убас иарҳәахьан: «Амарԥьа, ухы уахԥагьамхан! Аллаҳ аԥагьацәа бзиа ибазом.*

77- *Аллаҳ уара иуатәеишьаз ала, нарцәытәи аԥсҭазаара арҳара уазхәыц, адунеи аҟынтәи унасып ухаумыршҭын! Аллаҳ, уара ишуатәеишьаз еиԥш, уаргьы ауаа иратәашьа. Адгьылтәыла аԥны аичырчара уԥазумкын! Ҳәарада, Аллаҳ, аичырчаԧцәа бзиа ибазом» ҳәа.*

78- *Карун: «Абри аԧыза амазара сдырра мацарала исырҳаит» ҳәа атак ритеит. Аллаҳ, уаанӡатәи абиԥарԛәа рԥынтә иара иаасҭа иӷәӷәаз, еиҳангьы амазара змаз иагьаԧы иԛәзаа ишыԛәиӷахьаз изымдырӡоз? Аха уажәшьҭа, зус збоу ауаа ргәырԥса азӷаара атахым.*

79- *Карун, иԥеырԥагьаны ижәлар рԥаԥхьа дцәырӷуан. Адунеитә ԥсҭазаара иеилаҳаз: «Карун имоу аԧыза ҳаргьы иҳамандаз! Аиашазы, уи шаҟа насып имоузеи!» рҳәон.*

80- *Адырра заҭәашьоу ауаа ракәзар, абас рҳәалон: «Лахь шәоуааит шәара! Иазхаӷаԧцәаханы ихәартоу аусԛәа ҟазӷо рзы Аллаҳ иҳамҭа еиҳа иҳаракуп. Уигьы, ачҳара аазырԥшыз мацара ақәшәоит».*

81- *Аӷыхәтәан ҳара, ихатагьы ихыбраԛәагьы адгьыл инахәлабга ицартә иҟаҳӷеит. Уажәшьҭа Аллаҳ иԥаԥхьа ицхраашаз иуаа шизнымхаз еиԥш, ихы мацара еиԛәирхартәгьы дыҟазамызт.*

82- *Иацы, уи ихатыԥаԥы аҟалара иеилаҳаз ауаагьы, абыржәы: «Лахь ҳауындаз ҳара! Аллаҳ, аразҟы изитаху инаӷӷаны, изитахугьы ишәаны изаны иритозаап. Аллаҳ, иатәашьара ҳалеимырхәыр, ҳаргьы абыржәы адгьыл ҳаӷабгозаарын. Закәытә рыцҳароузеи! Мапкыԧцәа иҟарӷалакгьы ахеиԛәырхашьа рымамзаарын!» ҳәа рҳәо иналагеит.*

83- *Абар, нарцәытәи атәыла! Ҳара уи, адгьылтәыла аԥны аԥехарззалареи аичырчареи зҭахымыз ауаа рзы иҳармазеит. Аӷыхәтәа бзиа, Аллаҳ иԥагылара зԥеацәызыхьчаз ауаа ирԥеиԥшхоит.*

84- *Дарбанзаалак, бзиарак ала иааиз, еиҳау абзиара изыҟоуп, дарбанзаалакгьы ацәгьарала иааиз, иҟаиӷаз ацәгьаура аҟара аҭак иоуеит.*

85- *Аҟәырҟан уара иузылбаазгаз, ҳәарада, иахьыхынҳәтәу уи аҭыҵ ашҟа уаргьы уирхынҳәуеит. Убас ҳәа: «Дарбанзаалак, амҩа иаша ианугьы, имҩахыӷны иҟоугьы, зегь раасҭа иеиҷьны издыруа Аллаҳ иоуп».*

86- *Абри ашәҟәы, уара ишуӷаҳҳәашаз уаҟәгәыҷуамызт, аха уи, унцәа иҟынтә илыԥханы иузааит. Ус анакәха, мапкыҩцәа зынза адгылара румҭан!*

87- *Аллаҳ иажәаԥҟарақәа уара ианузылбаа ашьҭахь, урҭ иахәҭоу аҟаӷара уахырымгааит. Ауааԥсыра унцәа ишҟа ааԥхьара рыҭ, насгьы аварҟәылаҩцәа урҩызамхан!*

88- *Аллаҳ диварҟәыланы даҩа нцәахәык уимыҳәан! Уи ида нцәа дыҟазам. Уи ида зегьы ақәзаара рԥеиԥшуп. Азбара иара маҵара дақәиҭуп, насгьы шәарҭ аӷыхәтәан Иара иахь шәдырхынҳәуеит.*

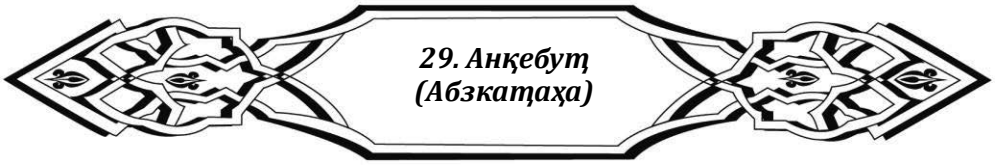

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Елиф. Лам. Мим.*

2- *Ауааԥсыра, аԥышәара иахмыжькәа, «иазхаҳӷеит» ахьырҳәаз маҵаразы рхы иазынрыжьуаз ҵыршьама?*

3- *Иӷабыргыӷәкьаны, ҳара урҭ раԥхьатәиқәагьы аԥышәара иахаҳгахьан. Аллаҳ, ҳәарада амҩа иаша иану ҵәыригараны дыҟоуп, амыцҳәаҩцәагьы ҵәыригашт.*

4- *Мамзаргьы, ацәгьара ҟазӷаз ауаа, ибналаны изҳацәцо ҵыршьома? Шаҟа ииашамкәа ихәыцуазеи!*

5- *Дарбанзаалак, Аллаҳ иԥылара зҭаху идыруазааит, Аллаҳ иазԥиӷәаз аҩеҳәарагьы хымԥада, аӷыхәтәа ааираны иҟоуп. Уи зегьы идыруеит, зегьы иаҳауеит.*

6- *Дарбанзаалак, иахьынзаилшо аҟара ихы аҵьабаа аирбар, идыруазааит, иара ибзиаразы ҵьабаа ибоит, избанзар Аллаҳ акы дазрыцҳаны дыҟазам.*

7- *Ҳара, иазхаӷаҩцәаханы, адунеии нарцәи рзы ихәартәоу аусҟәа ҟазӷаз, ааанзатәи рыцәгьарақәа хаҳҩоит, иҟарӷаз абзиарақәагьы ирԥеиҷьзоу ала аҭакқәа раҳҭоит.*

8- *Ҳара ауаҩԥсы, иани иаби бзиарала рызныҟәара идаҳӷеит. Амала урҭ, макьана иузымдыруа акы сываурҟәыларц азы иуқәымчыр, рҳәатәы хаумӷан! Шәахьыхынҳәыша сара сышҟа маҵароуп. Иара убри аамҭазы, ааанза иҟашәӷаз зегьы шәаԥхьа ицәырызгараны сыҟоуп.*

9- *Иазхаӷаҿцәаӄәааны, адунеии нарцәи рзы ихәартӡоу аусӄәа ҟазӷаз ракәзар, ҳара уртӡ, хымӡада, ауаа бзиаӄәа ирхаҳаӡхьазалоит.*

10- *Ауааӡсыра рыбжьара убри аҿызцәа ауаа ыҟоуп, «Аллаҳ дазхаҳӷоит» рҳәоит, аха Аллаҳ имҿаӷы гәаӄрак ианаӄәшәалак, изыӄәшәаз ауадаҿра Аллаҳ иҟынтә ирзааиз хьырхәраны иазхәыцуеит. Амала унцәа иҟынтә цхыраарак рзааир, усҟангьы хымӡада, «ҳара еснагь шәартӡ ҳшәыцын» рҳәоит. Ибзиоуп, аха ауаа ргәы итӡаку, зегьы раастӡа еиӷьны издыруа Аллаҳ иакәзами?*

11- *Хымӡада, Аллаҳ, азхаӷаҿыӷәҟьаӄәагьы идыруеит, иазхаӷаҿцәоушәа ҟазӷогьы идыруеит.*

12- *Мапкыҿцәа, азхаӷаҿцәа рахь: «шәааи, ҳара ҳамҿа шәаныла, шәгәырӡсагьы ҳара ҳхахьы иаҳгап» рҳәоит. Аха уртӡ, уи аҿыза агәырӡса здызкылаша ракәзам, аиашазы дара мыцҳәаҿцәоуп.*

13- *Уртӡ, хымӡада дара ргәырӡса еидара ада, иӷегьы аидарӄәа рҟәаҟәа иӄәлараны иҟоуп. Иаӡшьыргаз амыцӄәеи, ауаа иргәыдырӷаз аҳәынӷәаӄәеи рганахьала акаамет аамш аҽены, ҳәарада, рҽахәы рҽыххоит.*

14- *Ҳара, Ныҳә иуаажәлар ӡааимбарс дырзынаҳашьӡхьан. Уртӡ рзы Ныҳә дыӄан, зӄьы шыӄәса рзы ҿынҿажәежәаба агны (950 шыӄәса). Аӷыхәтәаны ргәымбылӡьбара ишацырӷозгьы азхыӷра ду уртӡ ааннакылеит.*

15- *Аха ҳара, Ныҳәи аӷба ицӡаӄәази еиӄәҳархеит, насгьы ауааӡсыра зегьы рзы ӷатәхәыс иҟаҳӷеит.*

16- *Ибраҳимгьы ӡааимбарс днаҳашьӡит. Уи ижәлар абас реиҳәахьан: «Аллаҳ шәимӷахырхәаны иҳәатәы азхамӷара шәҽеацәышәыхьча. Ижәдыруазааит, абри шәара шәзы еиҳа еиӷьуп» ҳәа.*

17- *«Шәартӡ, Аллаҳ дааныжьны аныхабаҟаӄәак шәрымӷахырхәоит, ииашам азхаӷарӄәа аӡшьыжәгоит. Ҳәарада, Аллаҳ дааныжьны шәзымӷахырхәо аныхабаҟаӄәа, шәара аразҟы шәытӡара рылшом. Ус анакәха, шәразҟы Аллаҳ иҽаӡхьа ишәыӡшаа, Уи шәимӷахырхәа, Уи итӡабуп ҳәа иашәҳәала, аӷыхәтәан иара иахь шәхынҳәуеит».*

18- *«Амала, аӷабырг, имцны ишәыӡхьазо шәалагар, ижәдыруазааит, шәара шәаӡхьагьы ажәларӄәа имаҷымкәа убри аҿыза амҿа ылырххьан. Ацҳаражәҳәаҿы дӷас имоу, иҟоу иаартыӷәҟьаны аитӡаҳәароуп».*

19- *Уртӡ, Аллаҳ ашара дшалагаз, иааиӡмырҟьазакәагьы аӷӷара дшаҷу рымбазои? Ҳәарада, ари Аллаҳ изы кырза имариоуп.*

20- *Убас ҳәа: «Адгьылтәыла аҟны шәныҟәаны, Аллаҳ раӡхьаза ашара дшалагази, уи аӷӷара дшаҷуи шәнахәаӡш. Аллаҳ, нарцәытәи шәыӡстазаарагьы абас ишараны дыҟоуп. Аллаҳ зегьы имч рыӄәхоит».*

21- *«Уи, иитӡаху иргәаҟуеит, иитӡахугьы дырзылӡхоит. Зегьы аӷыхәтәан уи иҽаӡхьа шәнанагараны шәыҟоуп.*

22- *«Адгьылтәыла аҟынгьы, ажәҿан аҟынгьы Аллаҳ мчыда дышәзааныжьуам. Аллаҳ ида хылаӡшҿык, мамзар цхырааҿыкгьы дышәзыӡшаазом.*

23- *Аллаҳ, иажәааӡҟарӄәеи уи иӡылареи мап рцәызкуа, - иара убартӡ роуп сара сылӡха аӄәгәыӷра зцәызызгьы, уртӡ ихьаагоу гәаӄрак рӡеиӡшуп.*

24- *Иуаажәлар Ибраҳим изкны аҭакс иҟарҿаз: «Уи дышәшьы, мамзаргьы амца далашәыжь» акәхеит. Амала, Аллаҳ уи амца дацәихьчеит. Абри аҟны иазхаҿаԥцәоу жәларык рзы аҿатәхәқәа ыҟоуп.*

25- *Ибраҳимгьы урҭ абас реиҳәахьан: «Шәарҭ, адунеитә ҩстҭазаара ашҟа ишәымоу шәыбзиабара аҿҭаразы, Аллаҳ дааныжьны аныхабаҟақәак аԥшьыжәгеит. Нас, акаамеҭ амш аԥены шәара-шәара шәзеибамдыруа, шәеиԥәышәиуа шәааԥәгылоит. Шәахьнанагаша аҭыԥ акәзар, ҵьаҳаным ауп, иарбанзаалак ҵхыраԥкгьы дшәоуҳом».*

26- *Абри амшала Лутҭ уи дазхаиҿеит. Ибраҳимгьы: «Уажәшьҭа сара сынҵәа ишҟа амԥа сыԥәлоит. Ҳәарада, уи дыԥәԥәазоуп, аҟәыԥарагьы дԥәитҵуп» иҳәеит.*

27- *Уи, Исҳаки Иаԥәыԥи иатҭәаҳшьеит, ихылҿшьҭрагьы аԥааимбарреи ашәҟәи ратҭәаҳшьеит. Ҳәарада, иара, нарҵәгьы абзиаԥәа дырхыԥхьазалахоит.*

28- *Лутҭ иакәзар, уигьы иуаажәлар абас реиҳәахьан: «Шәарҭ, жәларык рхы иатҭәарымшьацыз ԥхамшьарак ҟашәҿоит».*

29- *«Шәарҭ, абыржәгьы ахацәа шәырзааигәаханы, иахәҵоу амԥа маԥ ацәкны, шәеизарԥәа рыҟны ицәырԥхашьагоу аусԥәа шәырҷума?» Иуаажәлар ракәзар, абас аҭак ҟарҿеит: «Аиаша зҳәаҿәкьо уакәзар, Аллаҳ иргәаҟра ҳзааумго!»*

30- *Лутҭ: «Абри иламысдоу ажәлар рҷаԥхьа ацхыраара сытҭ, сынҵәа!» иҳәеит.*

31- *Ҳаҵҳаражәҳәаԥцәа, Ибраҳим агәырҧьаҷҳәаша анизааргa аԥены: «Ҳартҭ абри атәыла ауааԥсыра ыԥәаҳхуеит, избанзар уртҭ агәымбылҵьбара ҷеадырцалеит» рҳәеит.*

32- *Ибраҳим: «Аха, уаҟа Лутҭгьы дынхоит!» иҳәеит. «Ҳартҭ уа иҟаԥәоу ибзиазаны иаҳдыруеит, иареи итаацәеи, хымԥада, иеиԥәҳархоит, иԥҳәыс лакәзар, шьҭахьҟа ааанхаз дреиуахоит» рҳәеит.*

33- *Ҳаҵҳаражәҳәаԥцәа анизнеи, Лутҭ агәҭынчымра изцәырҿын иҟаиҿара изымдыруа даанхеит. Уи: «Умшәан, умгәырԥан!» ҳәа иарҳәеит: «Ҳартҭ, уаргьы, уҭаацәагьы еиԥәҳархоит, уԥҳәыс лакәзар, шьҭахьҟа ааанхаз дреиуахоит» рҳәеит.*

34- *«Ҳартҭ, уртҭ рымԥахҟьара амшала ари атәыла ауааԥсыра, ажәԥан аҟынтә илазырҟәыша рыцҳарак рзылбааҳгоит!»*

35- *Абар, убри атәыла, зыхшыԥ аус аруны иеилызкааua жәларык аҿатәхәы алырхырц азы, ҳара, уи иаартҳоу ршаҳатҭганы ааанҳажьит.*

36- *Медианаагьы, рашьа Шуаиб дынырзынаҳашьҭ, иара ус иҳәеит: «Уа сыуаажәлар! Аллаҳ шәимҿахырхәа, нарцәытәи амшгьы гәыԥрала шәазыԥшы, дгьылтәыла аҟны аиҷакшара аԥшьганы аилаԥынтра ҟашәымҿан!»*

37- *Аха иара, амыцҳәара идыркылеит. Убри амшалагьы игәытҟьагаз дгьылҿысрак иаԥәшәааны, ртәыла аҟны ишьамхнышгыланы ааанхеит.*

38- *Ади Семуди ажәларԥәагьы убас ауп. Уртҭ рҭагылазаашьа зеиԥшраз, рхыбратә ҵәынхаԥәа ааартны ишәнарбоит. Аԥсҭаа дара иҟарҿаԥәоз бзиоушәа идырбаны имԥахиҟьеит. Амала, аҿабырг рбаратәгьы иҟан.*

39- Ҳаруни Каруни рӷыхәтәа абри иаԥызахеит. Аиашазы, Мыса урҭ иаартыз аршаҳатҭгақәа рызнеигахьан. Амала дара, адгьылтәыла аӄны адура рԥеартҭеит. Арахь, ибналаны ицаратәыӷәӄьа амч рымазамызт.

40- Абас ала, урҭ зегьы, ргәырҧсақәа рымшала иахьҳархәит, шьоукы ахаҳә зыршәауаз аҧшатҭлакәқәа рыжәаҳӷеит, шьоукы бжьыцәгьак иааннакылт, шьоукы адгьыл рыӷаҳрыбгеит, даԥеа шьоукгьы азы иҭаххәаԥеит. Аллаҳ иитҭахыз, урҭ ацәгьара рақәыршәара акәзамызт, аха дара рхатҭақәа рхы ацәгьара итҭадыргылон.

41- Аллаҳ дааныжьны даԥеа хьчаԥык ишьҭалаз рҭагылазаашьа, абызкатҭаҳа атҭагылазааша иаԥызоуп. Абызкатҭаҳа, акатҭала ахазы нхартҭак ӄанаӷоит, аха зегьы раасҭа иҟәҟәам уи анхартҭа, ҳәарада, иара абызкатҭаҳа атрӷәӄьоуп. Абри мацара рдыруандаз!

42- Аллаҳ, иара дааныжьны, даԥеа шьоукы ирыҳәо ирычо ишыӄоу, ҳәарада, идыруеит. Уи, дыҟәҟәазоуп, аӄәыҟарагьы иакәитҵу иоуп.

43- Ҳара, ауааҧсыра абас аҟырҧшқәа рзеитҭаххәоит, амала уи ӄәыҟарас иаӷоу, адыррӷәӄьа иакәитҵу рыда агьырҭ ирзеилкааауам.

44- Аллаҳ, ажәԥанқәеи адгьыли аӄәыҟара инарыӄәыршәаны ишеит. Ҳәарада, иазхаӷԥцәоу рзы абри аӄны аӷатәхәы ыӄоуп.

45- Уара, иуӷаҳәо ашәӄәы уаҧхьаны унамазгьы уахзызааны икы. Ҳәарада, анамаз ахьымзҟи ацәгьауреи урҧырнагоит. Аллаҳ игәалашәара зегьы раасҭа ихадоуп. Аллаҳ иӄашәӷо ибзиазаны идыруеит.

46- Урҭ рахьтә аиашамрахь имԥахыӷыз рыда, ашәӄәыуаа рыла шәеиԥыхара, ireиҟьу амԥала имԥаҧганы абасгьы рашәҳәа: «Ҳара иаҳзылбаагоугьы, шәара ишәзылбаагоугьы азхаӷӷеит. Ҳара ҳанцәагьы, шәара шәынцәагьы дазәыкуп. Ҳартҭ зегьы Уи ҳԥеиаҳҭахьеит» хәа.

47- Абас ала, абри ашәӄәы уара иузылбааҳгеит. Уи азы, ашәӄәы заҳҭақәаз уи азхарӷоит, агьырҭ аварӄәылԥцәа рыбжьарагьы иазхазӷо ыӄоуп. Ҳажәаҧӄарақәа, азхамӷԥцәа рыда азәгьы идырны мап рцәикуам.

48- Уара уаанза шәӄәык узаҧхьомызт, унапалагьы иузыԥуамызт, ус акәмызҭгьы, ирԥашьоу азхазӷо ауаа агәыԥбара рызцәырӷуан.

49- Мап! Уи (Аӄәырӄан), адырра заҭәашьоу ауаа, ргәыԥы аҭыҧ аанызкыло, иаартзоу ажәаҧӄарақәа роуп. Ҳажәаҧӄарақәа агәымбылцьбаԥцәа рыда азәгьы идырны мап рцәикуам.

50- Урҭ абыржәгьы: «Уи, инцәа иӄынтә цьашьахәқәак изылбаар акәымзи?» рҳәоит. Убас раҳәа: «Ацьашьахәқәа анцәа иԥаҧхьа мацароуп иахьыӄоу, сара сыгәԥанӷԥы мацароуп» ҳәа.

51- Дара абри ашәӄәы ирзаҧхьо, уара иахьузынашьҭу урҭ ирзымхазои? Ҳәарада, иазхаӷԥцәоу ауааҧсыра рзы убри аӄны алҧхеи аӷатәхәи ыӄоуп.

52- Убас ҳәа: «Шәареи сареи ҳабжьара шаҳатс Аллаҳ дазхоит. Уи, ажәԥанқәеи адгьыли рыӄны иӄоу зегьы идыруеит» ҳәа. Ирԥашьоу азхаӷӷаны, Аллаҳ мап ицәызкуа ракәзар, лахьеиӄәӷара зҧеиҧшхараны иӄоу убартҭ ракәхоит.

53- Урҭ, уара уӄынтә агәаӄра урццакыр рҭахуп. Уи аԥеҳәара, уаанза иазыҧӷәамызҭгьы, ҳәарада, агәаӄра рхы итҭаҧараны иӄан. Аха уи, зынза ирызгәамҭазакәа иаалырӄьаны ирзааираны иӄоуп.

54- *Урҭ уара уҟынтә агәаҟра лассы ирзааугарц рҭахуп. Агәыԥбара рмоуааит, мапкыԥцәа ҵьаҳаным рыкәшараны иҟоуп!*
55- *Уи амш, рхы инаркны ршьапаҟынза агәаҟра рыкәшоит. Аллаҳгьы: «Иҟашәҵаҟәаз рагьама (рахьырхәра) жәба!» ҳәа реиҳәоит.*
56- *Уа иазхаҵԥцәоу сыуаажәлар! Сара сыдгьыл ҭбааup, ус анакәха, сара мацара шәсымҵахырхәарц азы шәыццакы.*
57- *Ҧсы зхоу зегьы аҧсра агьама рбашт. Аҵыхәтәан, ҳара ҳахь шәхынҳәуеит.*
58- *Иазхаҵԥцәаны, адунеии нарцәи рзы ихәартоу аусҟәа ҟазҵаз, хымҧада, наунагза изҭанхаша, зыҵаҟагьы азиасҟәа зҭысуа аҵьанатҟәа рҿы иҟоу аханҟәа ирыԥнаҳҵоит. Зыҧсҭазаара, ихәартоу аусҟәа ирзызкыз рҳамҭа шаҟа иԥшзоузеи!*
59- *Урҭ, ичҳаны рынцәа мацара иҟәгәыгуеит.*
60- *Ахныкәгара хьаас имкыкәа икәаҧза анхара иаҿу имаҷымкәа ҧсы зхоу ыҟоуп. Даргьы шәаргьы аразкы шәызҭо Аллаҳ иоуп. Уи зегьы иаҳауеит, зегьы идыруеит.*
61- *Амапкыԥцәа: «Ажәԥанҟәеи адгьыли зшаз, амреи амзеи изакәан аҿаҧхьа иеихырхәаратәы иҟазҵаз дызусҭада?» ҳәа уразҵаар, хымҧада, «Аллаҳ иоуп» рҳәоит. Ус анакәха, аиаша ишҧацәхьаҵуеи?*
62- *Зыуаажәлар рыбжьара аразкы, иззиҭаху меигзарахда, иззиҭахугьы ишәаны изаны ирызҭо Аллаҳ иоуп. Аллаҳ зегьы ишахәҭоу ала идыруеит.*
63- *Еиҭах урҭ: «Ажәԥанҟәа рҟынтә азы лбааганы, уи ала иҧсу аныша аҧсы ахазҵо дызусҭада?» ҳәа уразҵаар, хымҧада, «Аллаҳ иоуп» рҳәоит. Убас раҳәа: «Арԥхәаҧхьызҟәа Аллаҳ изкуп, амала урҭ реиҳараԥык, рахшыԥ рхы ирзархәом».*
64- *Аиашазы, адунеитә ҧсҭазаара агәырҷьареи ахәмарреи мацара роуп, нарцәытәи атәыла акәзар, аҧсҭазаараҵәкьа убри ауп. Аха ирдыруандаз!*
65- *Урҭ, ҷбак ианаҟәтәалак, гәык ала дазхаҵаны Аллаҳ иҳәоит, аха рыҧсы ҭаны, ршьапы адгьыл ианыҟәиргылалак унарыхәаҧшыр, еиҭах Аллаҳ иваҟәылара аҧшьыргоит.*
66- *Дара ираҭәаҳшьаҟәаз рҿаҧхьа, абзиара рзеилымкаакәа қьаф рулааит! Амала иаарласны еилыркаараны иҟоуп!*
67- *Ирымбазои, рыкәша-мыкәша иҟоу ауаа рҭыҧ иахцаны ианырго аамҭазы, ҳара Меқьқье дара рзы ишәартәадароу ҭыҧны ишыҟаҳҵаз! Абыржәгьы иҟам-ианым азхаҵаны, Аллаҳ ираҭәеишьо рзеилымкааua иҟоума?*
68- *Аллаҳ изкны амцҟәа аҧшьызго, мамзаргьы аҵабырг анизааи, уи мыцны изыҧхьазаз иааста игәымбылцьбаԥхарыда? Мапкыԥцәа рзы, иааиҧмырҟьазакәа иахьынхаша ҵьаҳаным аҟны, ҭыҧымзар иҟои?*
69- *Ҳара иҳазкны изларылшо ала ихандеиз ракәзар, урҭ, хымҧада, ҳара ҳахь икылызгаша амԥаҟәа рахь рхы ҳархоит. Ҳәарада, Аллаҳ, абзиара ҟазҵо рааигәара дыҟоуп.*

30. Рум (Рим)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Елиф. Лам. Мим.*
2- *Римиаа аҳәаа иахьазааигәоу (араԥцәа ирзааигәоу) ҭыԥк аӄны иаӷахеит.*
3- *Аха урҭ, абри аӷахара шыӄасӄаак рнаҽс аиааира ргараны иӄоуп,*
4- *Аусӄаа зегьы, аӷыхәтәаны, Аллаҳ ишизбаз алоуп ишыӄало. Мышкы азхаӷаҽцәаӄәагьы Аллаҳ ицхыраарала игәырӷьараны иӄоуп.*
5- *Иара амчраӷәӄьа даӄәитԥуп. Кырза дыӷәӷәоуп, ирыцҳашьарагьы меигзарахдоуп.*
6- *Ари Аллаҳ иажәауп. Аллаҳ иажәа дахьхәуам, амала ауааԥсыра реиҳараҽык ирыздыруам.*
7- *Урҭ, адунеитә ԥсҭазаара иубартԥоу аган ауп ирдыруа, нарцәытәи аԥсҭазаара аганхьала акәзар, амдырра иҭагылоуп.*
8- *Дара-дара иазымхәыцзои? Аллаҳ, ажәҽанӄәеи адгьыли, урҭ рыбжьара иӄоу зегьы аӄәыӷареи ҿҳәараки шьаҭас ирыҭаны ишеит. Аха, имаӵымкәа ауааԥсыра рынцәа ишиӄәшәаша абыржәгьы мап ацәыркуеит.*
9- *Адгьылтәыла еимданы, дара раԥхьа иӄаӄәаз рӷыхәтәа зеиԥшрахаз гәарымҭазои? Урҭ дара раасҭагьы амч-алшара змаз ракәын, адгьыл иӄәаарыхны, дара идыргылаӄәаз ахыбраӄәа раасҭагьы ибзиаӄәаз дыргылахьан. Урҭ рԥааимбарцәаагьы иаартыз иагьа ршаҳаҭгаӄәа рзааргахьан. Ус анакәха, Аллаҳ урҭ агәымбылԥьбара рзимузеит, агәымбылԥьбара дара рхы иазыруит.*
10- *Аӷыхәтәан, Аллаҳ иажәааԥкараӄәа мап рыцәкреи аӷәылхреи аӄны иахзырӄьаз ауаа рԥеиԥш, рӷыхәтәа дааразa ицәгьахеит.*
11- *Аллаҳ, раԥхьаза ишоит, анаҽсгьы уи иацӷоит. Аӷыхәтәангьы еснагь иара иахь шәдырхынҳәуеит.*
12- *Акаамеҭ аныӄалаша амш аҽены, агәырԥсауаа гәыӷырҭада, иӄарӷара рзымдыруа ааанхоит.*
13- *Аллаҳ ивадырӄәылаз рӄынтә ирхашшааua дӄалазом, усгьы дара рхаҭаӄәа Аллаҳ иахьивадырӄәалаз мап ацәыркуеит.*
14- *Акаамеҭ аныӄалаша амш, иара убри амш аҽены ауааԥсыра зынза рҽеиӄәыршоит.*
15- *Иазхаӷаҽцәаханы, адунеии нарцәи рзы ихәартԥоу аусӄаа назыгзаз, ԥьанаҭ баҳчаӄәа рҽы игәырӷьалоит.*
16- *Мапкыҽцәа, ҳажәааԥкараӄәеи нарцәытәи аиԥылареи имцны изыԥхьазаз ракәзар, урҭгьы агәаӄра аҽныӷӄа иааныжьхоит.*
17- *Абри амшала, ахәылԥаз шәанахьзалак, насгьы ашьыжь шәангылалак, Аллаҳ ирехәааԥхьыз еиҭашәхәала.*

18- *Ажәҩанқәеи адгьыли рҟны иҟоу арҿхәаԥхьызқәа зегьы иара изкуп. Шьыбжьони, шьыбжьышьҭахьтәи аамҭақәа рзы, Уи ирҿхәаԥхьыз еиҭашәҳәала.*
19- *Уи, аԥсы иҟынтә абза, абза иҟынтәгьы аԥсы далихуеит, адгьылтәылагьы аԥсра ашьҭахь еиҭах аԥсы ахеиӡоит. Шәаргьы убас (шәнышәынтрақәа рҟынтә) шәиргылашт.*
20- *Уи зырӡабыргуагьы шәара анышә шәахьалихыз ауп. Нас шәара, хыԥхьазарала шәеизҳәаны адгьылтәыла иахыӡәаз шәуааԥсырахеит.*
21- *Шәырзааигәаханы, шәеилаӡәарц азы, шәартҭ шәыԥсы иалхны ахатәҩызацәа шәызшареи, шәыбжьара абзиабареи арыцҳаибашьареи аҿиареи, Уи иршаҳатҭгақәа иреиуоуп. Аиашазы, абри аҟны иеилызкааua рзы ҳәарада, аӡатхәқәа ыҟоуп.*
22- *Уи иршаҳатҭгақәа руакгьы, ажәҩанқәеи адгьыли ршареи, шәбызшәақәеи, шәыԥшәақәеи хаз-хазы рыҟазара роуп. Ҳәарада, издыруа рзы абри аҟны аӡатәхәқәа ыҟоуп.*
23- *Уахынлеи ҽынлеи шәыцәара, Аллаҳ иатҭәашьара аҟынтә шәразҟы аԥшааразы ахандеирагьы Уи иршаҳатҭгақәа иреиуоуп. Абри аҟны изырҩуа рзы ҳәарада, аӡатәхәқәа ыҟоуп.*
24- *Еиҭах, Уи иршаҳатҭгақәа ракәны, ашәартҭеи агәыԛреи шәытҭаразы амацәыс шәирбоит, ажәҩан аҟынтә азы лбааганы, аԥсра ашьҭахь убри ала адгьылтәыла аԥсы ахеиӡоит. Аиашазы абри аҟны зыхшыҩ аус азыруа рзы аӡатәхәқәа ыҟоуп.*
25- *Ажәҩани адгьыли, Аллаҳ идӡа ала рышьақәгылашьагьы Уи иршаҳатҭгақәа ируакуп. Аӡыхәтәан Уи, шәара даншәыԥхьалак, иаразнак (шәнышәынтрақәа рҟынтә) шәҩагылоит.*
26- *Ажәҩанқәеи адгьыли рҟны иҟоу зегьы Уи итәуп, зегьы Уи иеихырхәоит.*
27- *Раԥхьаза изшаз, анаҩсгьы уи иацызӡаша Иара иоуп. Убригьы Иара изы дааразa имариоуп. Ажәҩанқәеи адгьыли рыҟны иреиҳазоу ахьыз иара изкуп. Уи аиааираӡәкьа зтәу иоуп, аҟәыԛара иақәитӡу иоуп.*
28- *(Уа аварҟәылаҩцәа!) Аллаҳ, шәахатҭақәа шәҟәынтә аҿырԥшы шәзааигоит: Шәнапаӡаҟа иҟоу атәцәа рыбжьара, шәартҭ ишәаҳҭаз аразҟы, урҭгьы иеиҟараны ирызшаны, ишәылархәны, зхы иақәитӡу шәышрыцәшәо еиԥш урҭгьы шәрыцәшәоума? Абар, зыхшыҩ аус азыруа рзы ҳажәааԥҟарақәа абас иеиҭаҳҳәоит.*
29- *Аха, агәымбылцьбара зҟазшьоу ауаа, дыррак иадымҳәалазакәа рхатәы ҭахрақәа ирышьҭаланы ицоит. Аллаҳ ирблаҟьаз ауаҩы, уи нахыс амҩа иашахь дкылызгарыда? Артҭ рҩызцәа ауаа ацхыраа ҩгьы дроузом.*
30- *Ус анакәха, Анцәа иазәкра азхаӡаны, зегьрыла адинахь, Аллаҳ ауааԥсыра ззишаз ашҟа ухы рха! Аллаҳ ишара аҟны аԥсахра ҟалом. Абар, ииашоу адингьы абри ауп, аха ауааԥсыра реиҳараҩык ирыздыруам.*
31- *Зегь рыла иара иахь шәеиха, ихамӡгылара шәҿеацәышәыхьча, шәнамаз шәкы, имҩахҟьаз аварҟәылаҩцәа шәреиԥшымхан.*
32- *Рдин аҿаҩшарахь икылганы, хаз-хазы ицазгьы шәреиԥшымхан.*

33- *Ауааҿсыра уадаҩрак ианаҟәшәалак, анҵәа маҵара рыҩеимҵакны, уи иҳәоит, аха нас, иара иатәашьарала разҟык агьама аныр балак унарыхәыҿшыр, рыхәҵак ҩагыланы ивадырҟәылаз рынҵәахәҟәа рахь иҩуеит.*
34- *Ирацәаҳшьаз абзиарақәа рзеилымкааит! Уажәазы адунеи аҟьаф алыжәгала, амала ааигәа ижәбараны шәыҟоуп!*
35- *Мамзаргьы, урҵ ршаҳаҵгак рзылбааҳгахьаны, авакәылара аҿшьгара убри аума ирыҵазҳәо?*
36- *Ауааҿсыра бзиарак агьама аныдҳарбалак иеигәырҷьоит, аха дара иҟарҵаз амшала ҵәгьарак иаҟәшәар, иаразнак агәкаҳара рызҵәырҵуеит.*
37- *Аллаҳ, иззиҵаху аразҟы меигзарахда ишриҵо, иззиҵахугьы ишәаны изаны ишриҵо рымбазои? Ҳәарада, абри аҟны иазхаҵаҩцәоу рзы аҵатәхәҟәа ыҟоуп.*
38- *Ус анакәха, аҵынхацәагьы рыхәҵаа рыҵ, аҕаргьы амҩа ианхалазгьы. Абри, Аллаҳ игәаҿхара зҵаху рзы еиҳа иеиҷьуп. Ииашаҵәкьаны, ахеиқәырхарахь икылсуа ауаагьы убарҵ роуп.*
39- *Ауаа рмазара еизшәырҳарҵ азы, назынала ҿсахра ирышәҵаз, Аллаҳ иҩаҿхьа иеизҳазом. Аллаҳ игәаҿхара шәазхәыцны, ирышәҵаз азеқьаҵ акәзар, кырза изцылараны иҟоу ауп.*
40- *Аллаҳ, шәара шәызшаз, аразҟы шәызҵаз, шәыҿсы шәхыхны даҩеазныкгьы аҿсы шәхазҵараны иҟоу иоуп. Аха, шәара уи ивашәырҟәылақәаз рыбжьара, абарҵ руак ззыҟаҵо дыҟоума? Аллаҳ, уи ивадырҟәылақәаз зынза дырҟәыгоуп, Уи дҳаракзоуп.*
41- *Ауааҿсыра дара рнапала иҟарҵақәаз рымшала, адгьыл аҟынгьы, амшын аҟынгьы, аҵагылазааша ҵәгьахеит, абри ала Аллаҳгьы, урҵ ахьхәып ҳәа иҟарҵақәаз рыхәҵак агьама дирбоит.*
42- *Убас ҳәа: «Адгьылтәылаҷы шәеимданы, шәара шәаҿхьа иҟақәаз рҵыхәтәа зеиҿшрахаз шәнахәаҿш. Урҵ реиҳараҩык аварҟәылара имҩахнаҟьаз ауаа ракәын».*
43- *Ус анакәха, Аллаҳ хырҿаша змам имш ааиаанза, зегь рыла уи идин ашҟа ухы рха. Уи аҩены, ауааҿсыра хәҵа-хәҵала иеилырхеит.*
44- *Дабанзаалак мап зкыз, имапкра иара иҷеагылоит. Адунеии нарцәи рзы ихәартоу аусқәа ҟазҵаз ракәзар, урҵгьы дара рхазы (ҿьанатҵ аҟны) ртыҿ дырхиоит.*
45- *Избанзар, Аллаҳ, иазхаҵаҩцәаханы иара игәаҿхара ишаҟәшәо ала зхы мҩаҿызгаз, иатәашьарала ирҷьишьоит. Ҳәарада, Уи, мапкыҩцәа бзиа ибазом.*
46- *Агәырҷьаҩеҳәаша еитазго аҿшаҟәа рынашьҭрагьы, Уи иршаҳаҵгақәа ирецуоуп, абас ала шәара илыҿха агьама шәырбаны, идҵала аҕбақәа ныҟәап, шәаргьы иатәашьарала шәынасыҿ аҿшаара шәашьҭаланы итабуп ҳәа иашәҳәап.*
47- *Ийҵабыргыҵәкьаны ҳара, уара уаҿхьагьы иагьа аҿааимбарцәа рыуаажәлар ирзынаҳашьҭит. Аҿааимбарцәа, урҵ иаартыз аҷьашьахәҟәа рызнаргеит. Абас ишаҟазгьы, ирзымзырҩыкәа агәырҿса зҩеалазыжьыз ауаа, ирыхәҵаз*

ала иахьҳархәит. Иазхаҷаҿцәоу ирхәҵоу ацхыраара рыҵарагьы ҳара иаҳуалуп.

48- *Аҵҵаҟәа иеиҵаҷырц азы аҵшаҟәа назышьҵызгьы Аллаҳ иоуп. Уи, аҵҵаҟәа ажәҿан аҟны ишиҵаху иеиҷихуеит, зны-зынлагьы хәҵа-хәҵала иеидихуеит, аҷыхәтәаны рыҿныҷҟантәи аҟәа шыргәылҷуагьы убап. Уи, иуааҗәлар иззиҵаху аҟәа анырзаирулак, урҵгьы агәырҷьара ихҵанакуеит.*

49- *Аха урҵ ҟәак шырзауа аганахьала ргәыҕраҟәа рцәызны, иҟарҷара рзымдыруа иҟан.*

50- *Аллаҳ илыҵха иахылҷуа унахәаҵш: Адгьыл аныҵслак ашьҵахь аҵсы шахеиҷо убап! Аҵсцәагьы абас аҵсы рхазҷараны иҟоугьы Иара иоуп. Уи зегьы имч рыҟәхоит.*

51- *Ийҷабыргыҷәҟьаны, ҵшак рзынашьҵны, уи (аҿеаҿра) иҿеижьханы ирбар, иаразнак абзиарақәа аархашҵуеит.*

52- *Иудыруазааит, аҵсцәа дырҳара улшазом, рызҟәа уаиарханы ицо адагәацәагьы уааҵхьара дырҳара улшазом.*

53- *Уара, илашәу ауаа ииашам амҿа аҟынтә амҿа иашахь иузнагазом. Уара, ҳажәааҵҟарақәа иазхаҷаны рыҿрызҵаз мацара убжьы дурҳауеит.*

54- *Шәара шәымчыданы шәызшаз, ашьҵахь амч шәызҵаз, амч шәыманы шәаныҟала ашьҵахьгьы амчымхара шәҵазыргылаз, шәыхцәи шәжакьеи зыршлаз Аллаҳ иоуп. Уи иитаху ишоит. Уи ишахәҵоу издыруа иоуп, иҳаракзоу амчра иаҟәитҵу иоуп.*

55- *Агәырҵса иагәылаханы иҟаз ауаа, акаамеҵ амш аҿены (адунеи аҟны) аамҵа кьаҷзак шыҟаз ала иҟәуеит. Убартҵ ауаа, аиаша аҟынтәгьы абас имҿахырҟьон.*

56- *Адырреи азхаҷареи заҵәашьоу ауаа ракәзар, абас рҳәоит: «Ийҷабыргыҷәҟьаны шәара, Аллаҳ ишиҿҿхьаз инаҟәыршәаны, еиҵах шәыҵсы аныша́хало амш аҟынза шәаанхеит. Абар, иахьа аитаира амш ауп, аха шәартҵ уи азхашәҷазомызт».*

57- *Уи нахыс, агәымбылцьбаҿцәа иҟәдыргыло амзызҟәа цьаргьы ишырмыхәо еиҵш, дара рҟынтә, Аллаҳ игәы аҟаҷаразы ахандеирагьы ртаххазом.*

58- *Ийҷабыргыҷәҟьаны, ҳара, абри Аҟәырҟан аҟны, ауааҵсыра иеиуеиҵшым аҷырҵшҟәа дҳарбеит. Аха, урҵ цьашьахәык рзааугазҵгьы, уи амапкыҿцәа хымҵада, абас рҳәон: «Шәартҵ иҟам-ианым мацара ауп иҳадыжәгало!» ҳәа.*

59- *Абар, Аллаҳ идырра аҟынтә анасыҵ змам ауаа рыгәҟәа абас ишәаҳахоит.*

60- *Уажәы уара ичҳа. Иудыруазааит, Аллаҳ иажәа ҷабыргуп. Азхаҷара иазхьамҵшуа ауаа, агәҵынчрахь ухы дмырхааит!*

31. Локман

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Елиф. Лам. Мим.*
2- *Абартӡ уара иузылбааз, ҟаыҷарала итӡау Ашәҟәы ажәаԥҟарақәа роуп.*
3- *Ари ашәҟәы, аус бзиақәа ирышьтӡоу рзы илашараны, алԥхагьы иахыцхыртӡаны иҟаларц (илбаагоуп).*
4- *Уртӡ, гәыкала иеицхырааueит, рзеԛьатӡ ртӡиуеит, нарцәгьы хьаҳәа-ԥаҳәада иазхарҵоит.*
5- *Рынцәа иҟынтә ирзааиз амҭа иаша ианup, ахеиԛәырхара иахьзазгьы дара роуп.*
6- *Ауааԥсыра рыбжьара убри аҭызцәа ауаа ыҟоуп, рымдырра амшала агьыртӡ ауаагьы Аллаҳ имҭа иахыганы, насгьы иҵәылырхырц азы ибашоу ажәақәа рхы иадырхәоит. Абартӡ ауаа, илазырҟәыша гәаҟрак рԥеиԥшуп.*
7- *Абас иҟоу азәы, ҳажәаԥҟарақәа ианизаԥхьалак, илымҳақәа хьантӡарак рыԛәҳаны имаҳауашәа ҟаҵаны, иҽхарззаланы изԛәа аиаирхоит. Уаргьы, хьаа зцу агәаҟра гәырҷьаҽҳәашаны итӡ!*
8- *Иазхаҵаҭцәаны адунеии нарцәи рзы ихәартӡоу аусԛәа ҟазҵо ракәзар, уртӡ, разҟыла итӡау, наунагзагьы иахьынхаша ҷьанатӡқәа рԥеиԥшуп.*
9- *Ари, иҵабыргҵәҟьоу Аллаҳ иажәауп. Уи дыҷәҷәоуп, дҳаракзоуп, зегь зызбо иоуп.*
10- *Иубартӡо ажәҭанԛәа ҵаргылак рымамкәа, Иара ишеит, шәартӡ ҷәҷәала шәымҵысырц азы адгьылгьы иҷәҷәоу ашьхаԛәа ыԛәиргылеит, уаҟа иеиуеиԥшым аԥсаатә еизҳарц аӡагылазаашьа рзаԥиҵеит. Ҳара ажәҭан аҟынтә азы лбааганы, адгьылтәыла аҟны хкы рацәала аҵиаԛәа ҭба-ҭбала еицны иеизҳарҳаит.*
11- *Абартӡ, Аллаҳ иишаԛәаз роуп. Уажә сара исшәырба, Уи ида дарбану акы зшахьоу? Маԥ, агәымбылҷьбаҭцәа иаартыҵәҟьаны маҳагьарак итӡагылоуп.*
12- *Ииашаҵәҟьаны, ҳара Локман аҟәыҷара иаҳтӡеирт: «Аллаҳ уихатӡабу! Итӡабуп зҳәаз, ихазы иҳәоит. Абзиара ззеилымкааuагьы идыруазароуп, Аллаҳ акгьы дазрыцҳазам, Уи арҽхәаԥхьызԛәа зегьы дрыԥсоуп» ҳәа иаҳҳәеит.*
13- *Локман, иҷкәын данилабжьоз абас иеиҳәеит: «Сыҷкәын! Аллаҳ азәгьы диваумырҟәылан, избанзар, Уи иварҟәылара аԥшьгара гәымбылҷьбара дуззоуп».*
14- *Ҳара, ауаԥсы иани иаби ирызкны ҳилабжьеит. Иан, лымчԛәа шкәадахазгьы, уи лымгәартӡаҷы дныҟәылгеит, аԥшԛа агәыҳәԥы аҵыҵрагьы ҭышыԛәсанза иназоит. (Абри азы) раԥхьа сара, нас уани уаби*

иҭабуп ҳәа ҳаҳәатәуп ҳәа ҳилабжьеит. Аӷыхәтәан, ахынҳәрагьы сара сышҟа маҵара ауп.

15- *Уани уаби, иузымдыруа акы, сара исываурҟәыларц иуқәымчыр, усҟан рҳәатәы хаумӷан, аха зегьдарароуп адунеи аҟны урҭ ибзианы урызныҟәа, сара сахь зхы зырхаз рымҩа уаныла, аӷыхәтәан, шәахьыхынҳәыша сара сышҟа ауп. Усҟан, ижәуз, иҟашәӷаз зегьы шәсырдыруеит.*

16- *Локман: «Сыҷкәын! Иҟауӷаз аус (аҵәгьеи абзиеи) абаҵа рыцк ахьанҭара иаҟаразаргьы, хаҳәык иагәылаӷәахны иҟазаргьы, ажәҩанқәа рҿы, мамзаргьы адгьыл аӷа иҟазаргьы, Аллаҳ уаҧхьа иузҵәыригоит. Ҳәарада, Аллаҳ, зегьы рымазақәа збо, издыруа иоуп. Уи зегьы рызбахә идыруеит».*

17- *«Сыҷкәын, угәыҳалалра уахзызаа, ауаа абзиара рыдӷа, рыцәгьара уаҿагыл, узықәшәаз чҳа. Абарҭқәа зегьы, азҿлымҳахара иаҧсоу аусҟәа роуп».*

18- *«Уҩхарззаланы ауааҧсыра уатәаумшьоушәа ухы мҩаҧумган, ауаа рыбжьара уҩырҧагьаны умныҟәан, иухаумыршҭын, Аллаҳ зыҩхарззаланы зхы иахҧагьо бзиа ибазом».*

19- *«Адгьылтәыла аҟны ухы разаны уҟаз, убжьы мыцхәы иумырдуун, избанзар абжьқәа зегьы ирейцәоу аҩада ахәаабжь ауп» иҳәеит.*

20- *Аллаҳ, ажәҩанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы шәмаӷура ишазикыз, иразҟқәагьы мазалеи аргамеи, меигзарахда ишшәатәеишьаз шәымбазои? Убри аҩыза ауааҧсыра ыҟоуп, дыррак, ҧхьагылаҩык, мамзаргьы илашарбагоу шәҟәык рымамкәа, аха Аллаҳ изкны ажәа аимакра рҩазыршәоит.*

21- *Урҭ, «Аллаҳ илбааигаз шәықәныҟәа» ҳәа анрарҳәа: «Маи, ҳарҭ ҳабдуцәа рҟынтә иаҳбахьаз ҳақәныҟәоит» рҳәеит. Аха аҩсҭаа, урҭ амцабз зхылӷуа амца ашҟа дрыҧхьозар?!*

22- *Дарбанзаалак ихы абзиара иазкны, ихы-иҧсы Аллаҳ инапы ианиӷар, амаа ҕәҕәа икит ҳәа дыҧхьазоуп. Аусҟәа зегьы рӷыхәтәа Аллаҳ иахь ауп иахьҟылсуа.*

23- *Дарбанзаалакгьы маи икыр, уи имапкра уара улахь еиқәнамӷааит, избанзар урҭ зегьы аӷыхәтәаны иахьнанагаша ҳара ҳашҟа ауп, ируз, иҟарӷаз рӷыхәтәа убасҟан идҳардыруеит. Аллаҳ, агәқәа (рыҩныӷҟа) ирҭоу ибзиазаны идыруеит.*

24- *Урҭ, аамҭа кьаҿк азы адунеитә ҧсҭазаара абзиарақәа ргьама дырбаны, нас агәаҟра дузза интаҳаргылоит.*

25- *Урҭ: «Ажәҩанқәеи адгьыли зшада?» ҳәа уразӷаар, хымҧада, «Аллаҳ» ҳәа уарҳәоит. Убас ҳәа: «Арехәаҧхьызқәа зегьы Аллаҳ изкуп», аха урҭ реиҳараҩык уи рыздыруам.*

26- *Ажәҩанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Аллаҳ маҵара итәуп, ҳәарада, акы иазрыцҳам, акгьы згым, арехәаҧхьызқәагьы зегьы ирыҧсоу Аллаҳ маҵара иоуп.*

27- *Адгьылтәыла аҟны иҟоу аӷлақәа зегьы иҩыгандаз, амшынгьы, шьҭахьла иааиуа бжьымшынкгьы инаӷҵаны, ишәыгандаз, Аллаҳ иажәақәа*

ранҿаразы иазхарымызт. Ҳаарада, Уи дыҕәҕәазоуп, дҟәыҕазоуп, зегь зызбо иоуп.

28- *Шәартӡ зегьы шәшарагьы, нас еитӡах шәыԥсны аԥсы шәхаҿарагьы, азәы зазәык ишареи, даҽазнык аԥсы ихаҿареи иаҽызоуп. Аллаҳ зегьы иаҳауеит, зегьы ибауеит.*

29- *Аллаҳ, аҿх иахыхны амш ишацицо, амш иахыхны аҿхгьы ишацицо, рыцыԥхьаза ҽҳәарак ала иныҟәаларц амреи амзеи идҿа ишацныҟәо, насгьы ижәуа, иҟашәҿо зегьы рызбахә шидыруа узымдырзои?*

30- *Избанзар, аҿабырг ахатӡаԥсатӡа Аллаҳ иоуп. Уи ида изымҿахырхәо зегьы башоуп, Аллаҳ идуззоу, иҳаракзоу иоуп.*

31- *Иҟазаара аршаҳатӡгаҟәа рыхәтӡак шәирбарц азы, амшын аҟны аҕбаҟәа Аллаҳ иатәашьарала изсаны ишцо убартӡазами? Абри аҟны ачҳара аазырԥшуеи ирацәаны итӡабуп зҳәауеи рзы иаарту аҿатәхәҟәа ыҟоуп.*

32- *Ацәҟәырԥаҟәа, агага еиҟәаҿаҟәа реиԥш уртӡ ианрыкәшалак, адин Аллаҳ идкыланы иҳәоит. Аллаҳ уртӡ еибганы адгьыл ианыҟәиргылалакгьы, рыбжьарахьтә хәтӡак зегьы аархаштӡуеит. Ачарҳәара иагәылахаз, абзиара ззеилымкааua ауааԥсыра рыда даҽеазәы ҳажәааԥҟарақәа маԥ рцәикуам.*

33- *Уа ауааԥсыра! Шәынцәа ихамыҿгылара шәҽеацәышәыхьча, дарбанзаалак абык ихшара рҟынтә хәартӡак анимоуша, ахшарагьы иаб иҟынтә хәартӡак анимоуша амш шәацәшәа. Аллаҳ ишәитӡаз ажәа ҿабыргуп. Адунеитә ԥстӡазаара шәамжьааит, уи шәымҽахызҟьогьы (аҽстӡаа) Аллаҳ ианажьра шәаҟәыргәыҕны шәимжьааит.*

34- *Акаамет аамтӡа иазку адырра Аллаҳ иҟны мацароуп иахьыҟоу. Уи, аҟәа аируеит, амгәартӡа итоугьы дидыруеит. Дарбанзаалак, уаҿәы ирҳараны иҟоу издыруам, дарбанзаалакгьы дахьыԥсыша издыруам, аха Аллаҳ зегьы идыруеит, уи зегьы рызбахә ала адырра имоуп.*

32. Сеԥьде
(Ахырхәараз асаара аҽекажьра)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Елиф. Лам. Мим.*

2- *Ари ашәҟәы, адгьылтәылаҟәа рынцәахәы инапала ишылбаагоу ала гәыҽбара ыҟам.*

3- *Абас ишыҟоугьы: «Уи аԥааимбар ихы итӡиҳәааит» рҳәоит, ус аума? Маԥ! Уи, уара уаԥхьа гәҽанҿаҽык дыззымнеиз жәларык, амҽа иаша рыԥшаарц азы, ргәырҽанууҿарц унцәа иҟынтә инашьтӡу, ииашоу шәҟәуп.*

4- *Ажәҽанҟәеи адгьыли, уртӡ рыбжьара иҟоу зегьы фымш (ф-аамтӡак) рыла изшаз, уи ашьтӡахьгьы имчра ажәҽан аҳаракыраза иахызҿаз Аллаҳ иоуп.*

Уи ида шәара, ауагьы ахашшаҭгьы дшәымазам. Абыржәгьы шәазхәыцны аӡатәхәы алшәымхзои?

5- *Уи, ажәҭан аҟынтә адгьыл аҟынза зегьы напхгара риҵоит. Насгьы аусҟәа зегьы шәара шәаҳасаб ала зқьы шыҟәса ҳәа ззышәҳәо мышкала Уи ишҟа ихалоит.*

6- *Иара, иубартҵоугьы, иубартҵамгьы идыруеит, имч-илшара иҳәаадоуп, ирыцҳашьареи илҵхеи меигзарахдоуп.*

7- *Уи, иишаз зегьы ибзиазаны иаҵӡаны, раҵхьазагьы ауаҭҵсы анышә далихит.*

8- *Нас, уи ихылӡшьҭра, амч змам зык агәаҷь аҟынтә деизирҳаит.*

9- *Иишаз, иҵшра-исахьала нагзаны, иҵсы аҟынтә диҵәҳәеит. Шәартҵ алымҳаҟәеи, аблаҟәеи, агәҟәеи рыла шәхаиртҵәааит. Шаҟа имаҷны иҵабуп шәҳәозеи!*

10- *Мапкыҭцәа абас рҳәоит: «Анышә ҳалазыҵны ҳанцалак ашьҵахь, еиҵах ҳаҵсы ҳхалоума?» ҳәа. Аиашазы, уртҵ рынцәа иҷаҵхьа инеираны ишыҟоу мап ацәыркуеит.*

11- *Убас ҳәа: «Шәара ишәызкны адӡа змоу аҵсцәааҳа шәыҵсы шәхихуеит, нас шәаргьы шәынцәа ишҟа шәгьыжьуеит».*

12- *Уртҵ агәырҵсауаа, рынцәа иҷаҵхьа рыхҟәа ларҟәны: «Ҳанцәа! Иаҳбеит, иҳаҳаит, ҳартҵ шьҭахьҟа ҳдәыҟәӡа, угәы иахәаша аусҟәа ҟаҳӡап, уажәшьҭа зынза уазхаҳӡеит» ҳәа шырҳәо убандаз!*

13- *Иаҳҵаххандаз, ауаа зегьы амҭа иаша ианыларатәы иҟаҳӡон. Аха: «Ҵьаҳаным аҵьынцәеи ауааҵсыреи рыхәҵак ала исыртҵәуеит!» ҳәа ажәа, хымҵада, сара сажәоуп.*

14- *«Абри амш шәаҟәшәараны шәшыҟаз ахьышәхашҵыз азы, уажәы ахьырхәра агьама жәба! Абыржәгьы, ҳара шәартҵ шәаҳхашҵит, уажәшьҭа иҟашәӡаҟәаз рхаҵыҵаны наунагзатәи агәаҟра агьама жәба!»*

15- *Ҳажәаҵҟарақәа иӡабыргыӡәҟьаны иазхазӡаз ауаа ракәзар, артҵ ауаа уанрылабжьалак адура ҩеазырымкыкәа ихырхәаны асаара рыҩкарыжьуеит, рынцәа иҵабуп ҳәа иаҳәаны, ирехәааҵхьыз еиҵарҳәоит.*

16- *Ашәареи агәыҷреи рыла, рынцәа имӡахырхәареи иҳәареи ишаҷу аиартҵа рбазом, дара ираҵәаҳшьаз аразкы аҟынтәгьы Аллаҳ имҭазы иныркуеит.*

17- *Иҟарӡаҟәаз рцымхәра, уртҵ рзы закәытә гәырҷьараҟәоу иӡәахны иҟоу азәгьы издыруам.*

18- *Иазхаӡаҭу ауаҭы, агәырҵса иалаҳаз диеиҵшума? Артҵ хымҵада иеиҟаразам.*

19- *Иазхаӡаҭцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартҵоу аусҟәа ҟазӡаз рзы, иҟарӡаҟәаз рцымхәра, имазеины уртҵ ирзыҵшу – ҵынч изҵынхаша аҵьанатҟәа ыҟоуп.*

20- *Агәырҵса иалаҳаны иҟоу ауаа ракәзар, уртҵ ахьнанагаша – амца ауп. Уаантәи аҵыӡра ртаххацыҵхьаза, шьҭахьҟа идырхынҳәуеит, насгьы абас раҳәахоит: «Имцуп ҳәа ишәыҵхьазоз ҵьаҳаным агәаҟра агьама жәбала!» ҳәа.*

21- *Идуззоу агәаҟра аԥхьа, урҭ, хымԥада, иааигәоу агәаҟра агьама дҳарбоит. Иҟалап (азхаӷарахь) ихынҳәыргьы.*
22- *Анцәа иажәаԥҟарақәа анигәаладыршәалак, уи иазхьамԥшыз иаасҭа игәымбылцьбаѳны иҟаларыда? Ҳара, агәырԥсауаа ирыхәҭоу ахьырхәра хымԥада иақәҳаршәоит.*
23- *Иӷабыргыӷәкьаны, ҳара Мыса ашәкәы иаҳҵахьан, уара уи ушақәшәашала агәѳара умоуааит, ҳара уи ашәкәы Исраил иԥацәа лашарбагас ирзыҟаҳӷахьан.*
24- *Ичҳаны, ҳажәаԥҟарақәа хьаҳәа-ԥаҳәада ианазхарӷа, урҭ рыбжьара, ҳадӷа инақәыршәаны амѳа иаша дзырбоз аԥхьагылаѳцәа рылаҳхит.*
25- *Ҳәарада, унцәа урҭ еимактәыс ирымоу аусҟәа ирызкны акаамеҭ амш аҽны избара ааирԥшраны дыҟоуп.*
26- *Абыржәгьы изҟәынхо ртәылақәа рҿы иагьа абиԥарақәа иқәзаа иахьыҟәаҳӷахьоугьы урҭ амѳа иашахь икылнамгазеи? Абри аҟны ҳәарада, аӷатәхәқәа ыҟоуп. Абыржәгьы иазымзырѳызои?*
27- *Ирымбазои, ҳара аарѳара ахьыҟоу азы наганы, уи ала арахәқәагьы, дара рхаҭақәагьы ирфаша аҽеаѳра ишыҳаазо. Абыржәгьы аӷатәхәы злалырхшала иамыхәаԥшзои?*
28- *«Ишәҳәаз ииашаӷәкьазар, ианбаназои?» ҳәа иӷаауеит.*
29- *Убас раҳәа: «Ҳара ҳажәа анынаҳахо аҽны, мап зкыз разхаӷара ҵьарамзар ҵьара ирыхәартахазом, урҭ аҽҳәарагьы рыҭахазом.*
30- *Уажәшьҭа уара урҭ хьаас ишьҭумхкәа ааԥшы. Дара рхаҭақәа усгьы иԥшуп.*

33. Аҳзап
(Аӷа ирхәҭақәа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Уа аԥааимбар! Аллаҳ иҳәатәхамӷара уҽеацәыхьча, мапкыѳцәа ражәа уазымзырѳын. Ҳәарада, Аллаҳ зегьы идыруеит, насгьы зегьы ҟәыӷарала напхгара риҭоит.*
2- *Унцәа иҟынтә иуӷаҳәо уыҟәныҟәа. Аллаҳ иҟашәӷо зегьы здыруа иоуп.*
3- *Аллаҳ уиҟәгәыӷ, хьчаѳыси дгылаѳыси Аллаҳ дузхоит.*
4- *Аллаҳ, уаѳԥсык ицәеижь аҽы ѳ-гәык итҭаны дшимшаз еиԥш, шәҳәсақәагьы шәанацәа ракәны иҟаимӷазет, ԥас иҟашәӷақәазгьы шәԥацәа гәакьақәаны имыԥхьазеит. Абартҳәа, шәара шәгәааанагарақәа роуп. Аллаҳ иакәзар, аиашеи аӷабырги шәеиҳәоит, амѳа иашагьы Уи ишәирбоит.*
5- *Ԥас ишәыдышәкылақәаз, рабацәа рыхьызҳәа рыла рыҟәҿышәҭла. Ари, Аллаҳ иҽаԥхьа аиашара еиҳа иазааигәоуп ҳәа иԥхьазоуп. Аха урҭ рабацәа зустҵәоу шәзымдыруазар, усҟангьы шәдин аганахьала шәашьцәа роуп, шәыуацәа роуп. Шәѳашьар, уи аҟны агәырԥса шәыҟәзам, амала идырны*

иҟашәҿо азы аҭакӈхыҟәра шәыдуп. Аллаҳ, кырза ишәаназыжьуа, кырзагьы ишәзылыӈхауа иоуп.

6- *Аӈааимбар, азхаҿаҧцәа дара рыӈсҟәа раасҭа дырзааигәоуп, иӈшәмаҳәсаҟәагьы урҭ ранацәа роуп. Еигәакьацәоу ракәзар, Аллаҳ ишәҟәы аганахьала (аӈсҭынхара иазкны), агьырҭ азхаҿаҧцәеи амҳаҵьырцәеи раасҭа, дара-дара еиҳа еизааигәоуп, аха шәыуацәа ирашәашьо абзиара акәзар, уи ихазуп. Артҟәа, избаны ашәҟәы ианup.*

7- *Ҳара, аӈааимбарцәа зегьы рҟынтә; уара уҟынтә, Ныҳә иҟынтә, Ибраҳим иҟынтә, Мыса иҟынтә, Мариам лӈа Иаса иҟынтә ҽыҕәҕәала ажәа ҳаухьан.*

8- *Аллаҳ, абри ажәа, ииашоу риашарала аҭакӈхыҟәра рыдиҿарц азы ирымихит. Уи, мапкра мҩас иалызхыз рзы, ихьаагоу гәаҟрак ирмазеихьеит.*

9- *Уа азхаҿаҧцәа! Аллаҳ иаҭәашьара шәгәалашәыршәа. Шәарҭ аҕа ируаа аншәыжәла, ҳаргьы урҭ аӈшатлакә ҕәҕәеи, ишәызгәамҭоз аруааи рыжәаҳҿахьан. Аллаҳ, иҟашәҿоз зегьы ибарҭан.*

10- *Ҩадантәгьы ладантәгьы ианшәыжәла, ашәарҭара амшала шәыблаҟәа наҟ-ааҟ икьаҳәаханы, шәгәыҟәа шәҟырҟаҕы иааихьан, уи аамҭазы Аллаҳ изкны агәҩарақәагьы шәызцәырҿхьан.*

11- *Иара убри аамҭазы азхаҿаҧцәа аӈышәара дузза рхыргеит, кырзагьы ааха роуит.*

12- *Иара убри аамҭазы, агьангьашцәеи агәы хәаӈсаҟәеи: «Аллаҳи иӈааимбари ражәаҟәа ҳара ҳжьара мацара иазкызаарын!» рҳәон.*

13- *Урҭ рыбжьара гәыӈҩык: «Уа Иасрибаа (Мединатәиҟәа)! Шәара шәус, абраҟа агылара акәзам, иаразнак шәхынҳәы!» рҳәон. Рыбжьара гәыӈҩыкгьы: «Ҳаҩнҟәа хьчазам!» ҳәа аӈааимбар иҟынтә азин рҭаххон, аха урҭ ирҭахыз абналара ада уаҳа даҽеакы акәзамызт.*

14- *Медине ган рацәала жәыларак иаҟәшәаны иеибашьырц ирыдҿандаз, усҟан рыҩнҟәа рыҽгьы иааныкгылакәа, иаразнак уахь иҩраны иҟан.*

15- *Аха урҭ, шьҭахьҟа ишымхынҳәуала Аллаҳ ажәа ирҭахьан, Аллаҳ ирҭаз ажәагьы анагзара аҭахын.*

16- *Убас раҳәа: «Аӈсреи аҭахареи шәацәыбналозар, уи шәара ҵьаргьы ишәыхәаартахазом. (Шәаҵьал мааицзар) Усҟангьы шәыбналаны ахеиҟәырхаразы аамҭа кьаҽк шәоуеит».*

17- *Абасгьы раҳәа: «Аллаҳ шәара шәзы ҵәгьарак иҭаххар, Уи иҽаӈхьа шәара шәыхьчара зылшарыда? Мамзаргьы, шәара дышәзылӈхарц иҭаххар, дарбану уи алызмыршаша?» Аллаҳ урҭ илаӈш рхихзар, Уи ида хылаӈшҩык, мамзаргьы цхырааҩык дырзыӈшаазом.*

18- *Аллаҳ идыруеит, шәыбжьара аибашьра шәацәхьазкырц азы рмаҿуцәеи рашьцәеи: «Шәхы ашәарҭара иҭашәмыргыларц азы ҳара ҳашҟа шәааи!» ҳәа разхәогьы. Урҭ рыбжьара даара имаҷны ауаа аибашьра рҽаладырхәуеит.*

19- *Ишәзааиргьы, урҭ даараза рҽырҟьынцыцны, ирҭахымкәа иааиуеит. Ашәарҭара аныҟоугьы рыӈсы маҷхазшәа, рыблаҟәа ааҳәызшәа убап.*

Ашәартҭа аныркыԥсаалак ашьҭахьгьы, абзиара рнымаалакәа, рыбзԥәа ҭырхуеит. Артҭ ауаа ииашаҵәҟьаны иазхаҵаԥцәаҭзам, Аллаҳгьы урҭ иҟарҵо башаны иԥхьазоит. Абри, Аллаҳ изы дааразa имариоуп.

20- *Аҕа ируаа макьанагьы имцаҵ ҿыршьоит. Аҕа ҽазнык дааиргьы, асакараҕы инхо Абедуинцәа рааигәара инханы, шәара ишәызку ажәабжьԥәа харантә ираҳаларҵ ртҭаххоит. Шәыбжьара иҟазҭгьы, зегьдарароуп аибашьра имаԥны ҽеаладырхәлон.*

21- *Аллаҳи, нарцәытәи амши ахьзара иаԥәгәыԥуеи, Аллаҳ кырза дызгәалазыршәо рзы, Аԥааимбар ҳәарада дҕырԥшыга бзиазаны дыҟоуп.*

22- *Азхаҵаԥцәа ракәзар, аҕа ируаа рҕаԥхьа ианырба: «Ари, Аллаҳи иԥааимбари ажәаны иҳартҭаз ҭагылазаашьоуп, Аллаҳи иԥааимбари еснагь аиаша рҳәоит» рҳәеит. Абри, урҭ разхаҵареи Аллаҳ рыҽеидҳәалареи иеизнарҳауеит.*

23- *Азхаҵаԥцәа рыхәҭак, Аллаҳ иртҭаз ражәа нарыгзеит, ԥытԥыкгьы уи имԥа рыԥсы аԥәырҵеит, иаанхаз ракәзар, раамҭа иазыԥшуп, ражәеи рхымԥаԥгашьеи зынза ирмыԥсахзеит.*

24- *Ҳәарада, Аллаҳ, зажәа назыгзаз ауаа, рҳәатәхаҵара амшала ирԥьишьоит. Агьангьашцәа ракәзар, иҭаххар иахьирхәыт, иҭаххаргьы иранаижьыт! Аллаҳ, кырза данажьԥуп, кырзагьы ишәылԥхауа иоуп.*

25- *Аллаҳ, мапкыԥцәа, акгьы рмоузакәа, ргәаҕи ргәыԥжәареи рыла шьҭахьҟа ирхынҳәит. Азхаҵаԥцәа аибашьраҕы Аллаҳ дрызхеит. Аллаҳ дыҕәҕәоуп, зегьы дреиҳауп.*

26- *Аллаҳ ашәҟәыуаа рыҟынтә, урҭ (азхамҵаԥцәа) адгылара рызҭозгьы рбаашқәа иртыганы, рыгәқәа ашәартҭара ҭеиҵеит, уажәшьҭа урҭ рыхәҭак ҭашәырхоит, рыхәҭакгы шәытҟәоит.*

27- *Урҭ рыдгьылқәеи, рыԥнқәеи, рмазареи, уаанза шәшьапы зыԥәшәмыргылахьаз адгьылқәеи шәара ишәзынижьит. Аллаҳ зегьы имч рыԥәхоит.*

28- *Уа аԥааимбар! Ухатәԥызцәа абас раҳәа: «Адунеитә ԥсҭазааареи аԥшзарԥәеи шәҭахызар, шәааи, аилыҵразы шәахәҭаа шәыстҭап, ԥшзала шәхы шәԥәитҭыстәып.*

29- *Аха Аллаҳи, иԥааимбари, нарцәи алышәхуазар, ижәдыруазааит, шәыбжьара абзиара алзхыз рзы, Аллаҳ аҳамҭа дузза ирмазеихьеит.*

30- *Уа аԥааимбар иҳәса! Шәыбжьара азәы, иаартыҵәҟьаны ԥхамшьарак ламхаҟаҵар, уи лахьырхәра ԥынтә иеиҳахоит, уи Аллаҳ изы имариазоу усуп.*

31- *Шәыбжьара, Аллаҳи иԥааимбари рҳәатәы хаҵаны аус бзиаԥәа назыгзазгьы, илыхәҭоу аасҭа ԥынтә иеиҳаны илатәаҳшьоит, уи адагьы лара лзы меигзарахда анасыԥ ҳармазеиуеит.*

32- *Уа аԥааимбар иҳәса! Шәхы ацәгьара иацәышәыхьча, шәартҭ баша шәуаԥԥсҭәазам. Уи амшала, атәым хацәа рҕаԥхьа шәанцәажәо, шәажәа урҭ хнахратәы, ирҟәымшәышәны ишәымҳәан, згәы хәаԥсоу агәыҕра изцәырҵыр ҟалоит. Шәартҭ излашәыхәҭоу ала ажәа ԥшза шәҳәала.*

33- *Шәыԥнӷәа рԥы шәтәа, уаанза амдырра шәанҭагылаз аамҭа еиԥш, шәеыхтны шәеоушәмыжьын, шәнамаз иԥшзаза ишәкы, шәзеӷьатҭ шәтҩи, Аллаҳи иԥаамбари рҳәатәы хашәӡа. Уа аԥааимбар итҭаацәа! Аллаҳ шәара шәӷынтә иитҭаху: шәартҭ шәыӷьашьра шәԥырганы, шәыцӷьашәӷьа шәыӷалара ауп.*
34- *Шәыԥнатҭӷәа рԥы изыԥхьо Аллаҳ иажәаԥӷарӷәеи, уртҭ рӷәыҕареи шәгәалашәыршәала. Аллаҳ иӡаулазоу амазӷәа идыруеит, уи зегьы рызбахә иаҳауеит.*
35- *Аԥсылман хаҵәеи, аԥсылман ҳәсеи, иазхаӡаԥцәоу ахаҵәеи, иазхаӡаԥцәоу аҳәсеи, иҳәатәхаӡаԥу ахаҵәеи, иҳәатәхаӡаԥу аҳәсеи, зажәа ииашаӡәӷьоу ахаҵәеи, зажәа ииашаӡәӷьоу аҳәсеи, ачҳара злоу ахаҵәеи, ачҳара злоу аҳәсеи, згәы амӡахырхәара иазҭаз ахаҵәеи, згәы амӡахырхәара иазҭаз аҳәсеи, Аллаҳ изы аԥхыраара ӷазӡо ахаҵәеи, Аллаҳ изы аԥхыраара ӷазӡо аҳәсеи, ачгара назыгзо ахаҵәеи, ачгара назыгзо аҳәсеи, зыламыс зыхьчо ахаҵәеи, зыламыс зыхьчо аҳәсеи, Аллаҳ кырза дызгәалазыршәо ахаҵәеи, Аллаҳ кырза дызгәалазыршәо аҳәсеи – абартҭ рзы Аллаҳ идуззоу ҳамҭак ирмазеихьеит.*
36- *Аллаҳи иԥааимбари зӡаарак збаны, дӡак аныӷарӡалак, иазхаӡаԥу ахаӡеи, иазхаӡаԥу аԥҳәыси, уи нахыс даҩа мԥак алхра азин рымам. Аллаҳи иԥааимбари рыдӡа назмыгзаз, ииартыӡәӷьаны амԥа иаша иаҵәхьаӡыз роуп.*
37- *Аамҭак азы, Аллаҳ иатҭәашьарала дыззылыԥхаз, уаргьы ҳатҭырла узызныӷәоз ауаԥы: «Уԥшәмаԥҳәыс лыла уԥнра хьча, Аллаҳ уицәшәа!» ҳәа иауҳәахьан. Ари аныуҳәоз, Аллаҳ наӷ-наӷ ииаиртыша акы угәы итҭауӡәахуан. Узыцәшәаша Аллаҳ шиакәызгьы, уара ауаа ирҳәаша уацәшәон. Зеид иԥҳәыс данлылӡ ашьҭахь, ҳара уи хатәԥызас уара дуаҳҭеит. Абриалагьы, азхаӡаԥцәа ԥас иӷарӡаз, рыҳәса ианрылӡлак, уртҭ дара хатәԥызас раагара ԥырхага шамам реилҳаркааит. Аллаҳ идӡа хымԥада инагзахоит».*
38- *Аллаҳ, иара изы иизбаз, мамзаргьы дӡас иӷаиӡаз акы анагзаразы, аԥааимбар изы уадаԥреи ԥырхагеи ыӷазам. Аллаҳ иизбаз иузымԥсахуа лахьынӡоуп.*
39- *Уртҭ аԥааимбарцәа, Аллаҳ иажәаԥӷарӷәа ажәлар ирызназгоз, уи ицәшәоз, Аллаҳ идагьы азәгьы ицәымшәоз роуп. Аҳасабеилыргаразы, Аллаҳ зегьы дрызхоит.*
40- *Муҳаммед, шәара шәыбжьара дарбанзаалак хаӡак иаб иакәзам. Амала уи, Аллаҳ ицҳаражәҳәаԥ иоуп, аԥааимбарцәагьы рӡыхәтәантәи иоуп. Аллаҳ зегьы ибзиазаны идыруеит.*
41- *Уа азхаӡаԥцәа! Аллаҳ кырза дышәгәалашәыршәа.*
42- *Шьыжьи хәылбыҩхеи уи деиҭашәҳәала.*
43- *Шәара алашьцарӷәа рӷынтә алашарахь шәкылигарц азы, илыԥха ала ишәатҭәеишьоит, ишаҵәагьы шәартҭ ишәыӷәныҳәоит. Уи, азхаӡаԥцәа рзы кырза дӷәымшәышәуп.*

44- *Иара иҽаԥхьа ианнеиуа амш, урҭ абзиара гәырҷьаҽҳәашас ирыҭаны, ажәаԥхаҟәа реиҳәоит. Аллаҳ, урҭ рзы крызӷазкуа аҳамҭа ирмазеихьеит.*
45- *Уа аԥааимбар! Ҳарҭ уара иӷабыргыӷәкьаны шаҳатс, гәырҷьаҽҳәашаҩыс, насгьы гәеанӷаҩыс унаҳашьҭит.*
46- *Аллаҳ игәыԥхарала ауааԥсыра рымҩа зырлашо лашарбагас унаҳашьҭит.*
47- *Аллаҳ иатәашьара дузза шырԥеиԥшу, азхаӷаҩцәа гәырҷьаҽҳәашас ирыҭ!*
48- *Мапкыҩцәеи агьангьашцәеи урзымзырҩын, урҭ уара уахьдыргәаҟуа хьаас ишьҭумхын. Аллаҳ уимӷагыланы уиқәгәыҷ, ақәгәыҷразы Аллаҳ дузхоит.*
49- *Уа азхаӷаҩцәа! Иазхаӷаҩцәоу аҳәса аиқәшаҳатра рыцҟаӷаны, насгьы шәеинымиазакәа шәрылӷыр, урҭ ирзку аҽҳәара аӷыхәтәанза ишәырԥшырц азин шәымазам. Ус анакәаха, ирхәҭоу рыҭаны, ргәы ҟаӷаны, ԥшзала шәрылӷ.*
50- *Уа аԥааимбар! Зычмаӷәа ушәахьоу уҳәсеи, Аллаҳ аибашьра аҟны итҟәаны иуатәеишьаз ауадалыӷьцәеи, уара уеиԥш Мединеҟа мҳаӡьырра имҩахыӷыз; уаб иашьцәа рҭыԥҳацәеи, уаб иаҳәшьцәа рҭыԥҳацәеи, уаншьцәа рҭыԥҳацәеи, уан лаҳәшьцәа рҭыԥҳаәеи, ачма зҭахымкәа хатгәаԥхарала аԥааимбар ицца рц зҭаху аҳәсаӷәеи (ари аӷыхәтәантәи уара маӡара иузкуп) рыла аҩнрахара, уара узы маӡара иҳалалны иҳаԥхьазеит. Азхаӷаҩцәа ракәзар, рыҳәсеи рнапаӷаҟа иҟоу руадалиӷьцәеи ирзкны рыдӷаӷәа шәҳардырхьеит. Ари азбара, уара уадаҩрак уаӷәымшәарц азоуп. Аллаҳ кырза данажьҩуп, хатала ирыцҳашьарагьы меигзарахдоуп.*
51- *Урҭ рыбжьара, иуҭаху шьҭахьҟа дааныжьны, иуҭаху уааигәара дааугап. Узлыӷызгьы даҽазнык раагара азин умоуп. Абри аҩыза азбара, урҭ ргәы ҟаларц, имхьаарц, насгьы уара ирутҭаша иаӷәшаҳатҳарц азы ирейҷьу ауп. Аллаҳ шәгәы иҭашәккәо идыруеит, Аллаҳ адырреи ачҳареи дрыӷәитҭуп.*
52- *Уажәашьҭарнахыс даҽа ҳәсаӷәак раагара, унапаӷаҟа иҟоу ауадалыӷьцәа рыда, рыԥшзара ухнахыргьы, аҳәса иумоу аушьҭны, рхатыԥаны даҽа ҳәсаӷәак раагара уаӷәитҭам. Аллаҳ зегьы ишахәҭоу ала хылаԥшра ритоит.*
53- *Уа азхаӷаҩцәа! Аԥааимбар иҩнатҭа, акрыфаразы азин аншәытам зынза шәыҩнамлан, ааԥхьара аншәоулакгьы афатә дырхиаанза заанаӷы шәымнеикәа, ианаамҭоу шәнеи. Кранышәфалак ашьҭахьгьы иаразнак шәеимпы, баша ажәа шәеатҭаны шәааныжьхан. Абартӷәа шәԥааимбар даруадаҩуеит, аха игәаҷьны изыҳәом, аха Аллаҳ аиаша аҳәара даӡәшәом. Аԥааимбар иҳәса рҟынтә акы аныкәшәҭаххалак, урҭ аԥарда ашьҭахь ианыҟоу ишәҭахха, ари, урҭ рыгәӷәагьы, шәартҭ шәыгәӷәагьы цӷьаны иаанхарц азы ирейҷьу ауп. Аллаҳ иԥааимбар ирхьаара азәгьы азин шәымазом, иара ишьҭахьгьы уи иҳәсаӷәа рыла аҩнрахара науынагза азәгьы шәаӷәитҭам. Ари аҽазкра Аллаҳ иҽаԥхьа игәырԥса дуззоуп.*
54- *Шәартҭ акы ишәыраргамаргьы, ишәзаргьы, Аллаҳ ҳәарада, зегьы идыруеит.*
55- *Урҭ (Аԥааимбар иҳәса), рабаӡәеи, рԥаӡәеи, рашьцәеи, рашьцәа рԥаӡәеи, раҳәшьаԥаӡәеи, урҭ рыҳәсеи, рнапаӷаҟа иҟоу амаӷуӡәеи рыла аԥарда*

рыбжьамкәа рацәажәара иаҟәитҭуп. Аллаҳ иҳәатәхамӷара шәеацәышәыхьча. Ҳәарада, Аллаҳ зегьы рзы дшаҳатҭуп.

56- *Аллаҳи ишацәеи аԥааимбар кырза иҟәныҳәоит. Уа азхаӷаԥцәа! Шәаргьы уи шәиҟәныҳәаны, гәыкала абзиара умаз ҳәа иашәҳәа.*

57- *Аллаҳи иԥааимбари ргәы нзырхаз рзы, Аллаҳ, адунеии нарцәи рыҟны ашәиԥхьыз иаҟәыршәаны, илазырҟәыша гәаҟрак ирмазеихьеит.*

58- *Иазхаӷаԥцәоу ахацәеи аҳәсеи, ирыхәҭамкәа ргәы нзырхаҟәазгьы, ахьз ахӷареи иаартыӷәкьоу агәырԥсеи рҟәаҟәа иҟәлоит.*

59- *Уа аԥааимбар! Уҳәсеи, уԥҳацәеи, азхаӷаԥцәа рыҳәсеи ираҳәа, адәахьы иандәылӷуа ирзымдырратәы рҽеиларҳәлааит. Урҭ идырны ргәы ныдмырхарц азы ирейҵьу амԥа абри ауп. Аллаҳ кырза данажьԥуп, кырзагьы ишәзылԥхауа иоуп.*

60- *Агьангьашцәеи згәы хәаԥсаҟәоуи, аҟалаҟь аҷы иҟам-ианым ала ажәабжь цәгьаҟәа гәаразӷо ауаа, изҷу ианаҟәымӷ, дара урыжәаҳӷоит, уи ашьҭахьгьы уара уааигәара аамҭа кьаҷк аҟара инхоит.*

61- *Урҭ рԥызцәа ауаа, Аллаҳ ирыцҳашьара иаҟәыгоуп, уи амшалагьы иахьырԥыхьашәалак ианкыланы хымԥадагьы иҭадырхоит.*

62- *Аллаҳ, уаанза имԥасыз ауаа рзы иаԥиӷаз аԥҟара абри ауп. Аллаҳ иԥҟара аҟны зынза ԥсахрак уԥылазом.*

63- *Ауааԥсыра акаамеҭ аамҭа иазкны иуазӷааueит: «Ари адырра Аллаҳ иҟны мацара ауп иахьыҟоу» ҳәа раҳәа. Акаамеҭ аамҭа ааигәазаргьы уи уара иабаудыруеи?*

64- *Аллаҳ, мапкыԥцәа дрыҟәшәины ибыжку мцак рзирхиахьеит.*

65- *Уаҟа, хьчаԥык, мамзаргьы цхырааԥык дрымамкәа наунагза иҭанхоит.*

66- *Рхаҷҟәа амцахь иандырхалак аҽены: «Аллаҳ иҳәатәы хаҳӷазҭгьы, аԥааимбар ҳаизызырԥызҭгьы уажәы иаҳхараз!» рҳәашт.*

67- *Насгьы инацырӷашт: «Ҳанцәа! Ҳарҭ ҳаԥхьагылаԥцәеи, ҳаиҳабацәеи ҳарзызырԥит, ҳара урҭ ҳамԥахырҟьеит» ҳәа.*

68- *«Ҳанцәа! Урҭ ԥынтә иеиҳаны агәаҟра иаҟәыршәа, насгьы ҷҷәала урыҟәшәаи!»*

69- *Уа азхаӷаԥцәа! Мыса игәы нзырхаз шәырԥызамхан. Аллаҳ, уи дыцҟьашәҟьа дшыҟаз ааирыԥшит. Иӷабыргыӷәкьаны уи, Аллаҳ иҷаԥхьа пату зҟәыз иакәын.*

70- *Уа азхаӷаԥцәа! Аллаҳ иҳәатәхамӷара шәеацәыхьчаны, ажәа иаша шәҳәала.*

71- *Абас алагьы, Аллаҳ шәусҟәа риашаны шәгәырԥсаҟәа шәанаижьып. Дарбанзаалак, Аллаҳ иԥааимбар иҳәатәы хаиӷар, иӷабыргыӷәкьаны уи ахашәалахә дузза ирҳауеит.*

72- *Ҳара абри анапынӷа, ажәԥанҟәеи, адгьыли, ашьхаҟәеи ирыдаҳгалеит. Аха, урҭ маԥ ацәыркит, иацәшәеит, ауаԥҿсы иакәзар, уи даӷалеит. Ҳәарада, ауаԥҿсы кырза дгәымбылԥьбаԥуп, кырзагьы амдырра злоу иоуп.*

73- *Аллаҳ, игьангьашу ахацәеи аҳәсеи, иаварҟәылаԥцәоу ахацәеи аҳәсеи ахьырхәны, иазхаӷаԥцәоу ахацәеи, аҳәсеи раҭамзаарақәа идикыларц азы абас иҟаиӷеит. Аллаҳ дааразa данажьԥуп, кырзагьы шәрыцҳазшьауа иоуп.*

34. Себе
(Сабатәи ажәлар)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Арԥхәаԥхьызқәа, ажәԩанқәеи адгьыли рыԥны иԥоу зегьы зтәу Аллаҳ изкуп, нарцәгьы арԥхәаԥхьызқәа Иара мацара изкуп. Уи, аԥәыԥара иаԥәитӡу, насгьы зегьы рызбахә здыруа иоуп.*
2- *Адгьыл иӷалогьы иӷыӷуагьы, ажәԩан аԥынтә илбааугьы уахь ихалогьы зегьы идыруеит. Уи дрыцҳашьԩуп, данажьԩуп.*
3- *Мапкыԩцәа: «Ҳара акаамет ҳзааизом» рҳәоит. Убас раҳәа: «Мап! Амаза здыруа анцәа имаҷоуп, уи хымԥада ишәзааираны иԥоуп». Ажәԩанқәеи адгьыли рыԥны, хәыцк иаԥароугьы, Уи изы имазаны изыԥалом. Зегь расӷкыс ихәычу, мамзаргьы идуу, иаартыӷәԥьоу шәԥәык итԩымкәа иԥам.*
4- *Аллаҳ иазхаӷԩцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәарҭоу аусқәа назыгзаз ирԥьишьарц азы (иаартыӷәԥьоу шәԥәык аԥны иаирбеит). Убарҭ рзы, анажьра дуззеи иԥшзоу аразԥи ыԥоуп.*
5- *Ҳажәаԥԥарақәа илӷшәадахарц азы зхы ԥьабаа азырбазгьы, ирeицәазоу, ихьаагоу гәаԥрак ыԥоуп.*
6- *Адырра зытҭоу ауаа, унцәа иԥынтә уара иузылбаагоу (Аԥәырԥан), аӷабырг ахатҭа-ԥсатҭа шакәу, уи иҳәҳәазоу, арԥхәаԥхьызқәагьы ирыԥсоу Аллаҳ имԩа шышәнарбо ибзиазаны ирдыруеит.*
7- *Мапкыԩцәа абас рҳәеит: «Шәбааны шәеиԥхьытта шәаныԥала аамҭазы еитҭах шәиираны шәшыԥоу зҳәо ауаԩы дышәҳарбарыма? –ҳәа.*
8- *Аллаҳ изкны мцык аԥшьигоу, мамзаргьы ихшыԩ цахьоу?» (Рҳәеит). Мап! Нарцәы азхазымӷо агәаԥра итҭагылоуп, иӷаулазоу маҳагьарак иалагылоуп.*
9- *Иаарыкәыршаны иԥоу ажәԩани адгьыли иахәаԥшны имхәыцзои? Иаҳҭаххар, урҭ адгьыл иӷарбганы, ажәԩан аԥынтәгьы аԥеыхаԥәа рзылбааҳгоит. Ҳәарада, абри аԥны Аллаҳ ишԥа зхы хоу ауаа рзы аӷатәхәы ыԥоуп.*
10- *Иӷабыргыӷәԥьаны, ҳара ҳганахьала Даутҭ ԥыдарак иатҭәаҳшьеит. «Уа ашьхаԥәа! Уи ила Аллаҳ ирԥхәаԥхьыз еитҭашәҳәала. Уа аԥсаатә! Шәаргьы убас!» ҳҳәеит, насгьы аиха иара изы иҳартатеит (иҳарԥәымшәышәит).*
11- *«Шәусқәа инагзаны, ишәаны изаны иԥашәӷа. Адунеии нарцәи рзы ихәарҭоу аусқәарзы шәхандеи, ҳәарада, сара иԥашәӷо сбарҭоуп» (ҳҳәеит).*
12- *Ашьыжь, мызктәи амԩа ианылоз, ахәылбыԥехагьы мызктәи амԩа аԥынтә ихынҳәуаз аԥшагьы Шәлиман маӷауԩыс иаҳҭеит. Иара изы абԩа ртәаны илаҳашьҭит. Аԥьинқәа рԥынтәгьы анцәа игәаԥхарала имаӷ зыуԥәоз ыԥан. Урҭ рыбжьара азәы ҳҳәатәы даԥәхьаӷыр, дызблыша амца агьама иҳарбон.*

13- *Урҭ Шәлиман изы, иҳараку, иблахкыгоу ахыбрақәеи, абаҟақәеи, ахәы зныршоз, азҭарчқәа ираҟароушәа, иузеиҭамго ақәаб дуззақәеи изыҟаршон. Уа Даутҭ иҭаацәара! Иҭабуп шәҳәа. Суаажәлар рахьтә иҭабуп зҳәо дааразa имачҷуп.*

14- *Шәлиман иҵсра аныҳазба, уи дшыҵсыз, илабашьа иагәылаланы изфаз аҷ иҟамзар иагьрызгәаҭомызт. Шәлиман данкаҳа ауп дшыҵсыз анеилкааха, аҵьинцәа иҟалаша рдыруазҭгьы, илазырҟәышаз уи агәаҟра иҭагылазомызт.*

15- *Ииашаҵәҟьаны, Себе жәлар рзы, иахьынхоз аҭыҵ аҟны дырга дуззак ыҟан. Акы арҷьарахь, агьи армарахь ҷ-баҳчак. (Урҭ:)«Шәынцәа ишәатәеишьаз аразҟы агьама баны, иҭабуп ҳәа иашәҳәа. Абар атәыла ҧшзеи дааразa ишәаназыжьуа Анцәеи иахьыҟоу!» (ҳәа раҳәан).*

16- *Амала урҭ иазхьамҧшзеит. Ҳаргьы Арим захьзу азхыҵра рыжәаҳҵеит. Абаҳчақәа рыҷбагьы, иашоу шәырҟәаки, ахьараҵь ҵлақәаки, акы-ҷба аҵса ҵлақәеи зҭагылаз ҟьаҧҭажәқәак ракәны ииаҟаҳҵеит.*

17- *Абзиара ахьырзеилымкааз азы абас иахьҳархәит. Ҳара, абзиара ззеилымкааua рыда зәыр дахьҳархәхьоума?*

18- *Урҭ ртәылеи барақьаҭрала ихаҳҟьаз аҭыҵқәеи рыбжьара мариала иубартоу иеиуеиҧшым ацуҭақәа аҧҵаны, дара дара рыбжьара аиҭанаииааирагьы ишахәҭоу ишьақәҳаргылт. «Убраҟа уахгьы-ҿынгьы шәартҭарак шәымамкәа шәеиҭанаииааи» ҳҳәеит.*

19- *Уи амшала: «Уа Ҳанцәа! Ҳанхартҭа ҭыҵқәа (ҳақалақьқәа) иеицәыхараны иҟаҵа!» рҳәан, рхы ҧхастартәит. Ҳаргьы урҭ, аҵатәхәқәа рзы иҷырҧшны иҟаҵаны, ицҟьа иқәаҳҵеит. Ҳәарада, абри аҟны, иахәҭоу ачҳареи аҭабуреи аазырҧшуа рзы аҵатәхәқәа ыҟоуп.*

20- *Ииашаҵәҟьаны, Иблис, дара ирызкны дзызхәыцыз игәҭакы дақәшәеит, иазхаҵаҷцәоу гәыҧҷык рыда агьырҭ зегьы, уи иҳәатәы азхарҵеит.*

21- *Арахь, уи дызларыҟәымчуа ҳәа акгьы имазамызт. Аха (Аҷстаа уи аҷыза аҭагылазаашьа зиахҭаз) нарцәы иазхаҵаҷцәахази, агәыҷбара змази иеилҳаргарц азоуп. Унцәа, ииашаҵәҟьаны зегьы ирхылаҧшуа иоуп.*

22- *Убас ҳәа: «Аллаҳ ида, (иҧшьоу, амчра змоу) ҳәа шәзызхәыцуа шәрыҧхьа! Урҭ, ажәҷанқәеи адгьыли рыҟны хәыцк иаҟароу акы ишақәитым, иагьалахәылаҷцәам, Аллаҳгьы урҭ рҟынтә ацхырааҷы димазам».*

23- *Аллаҳ ицҳаҧхьа, иара ихаҭа иақәиҭитәыз рыда азәгьы иахашшаара алҵшәа аиузом. Аҵыхәтәаны, урҭ рыгәқәа ашәартҭа анҭыгахалак: «Шәынцәа дҵас ишәзыҟаиҵеи?» ҳәа иразҵааueит. Урҭгьы: «Аиаша анагзара дҵас иҳадиҵеит. Уи дҳаракзоуп, ддуззоуп» ҳәа атак ҟарҵоит.*

24- *Убас ҳәа: «Ажәҷанқәеи адгьыли рҟынтә шәартҭ аразҟы шәызҭода?» ҳәа. Убас ҳәа: «Аллаҳ иоуп. Ус анакәха, ҳара, мамзаргьы шәара, аҷ-ганк ҳҟынтә хәҭак, мҷа иаша иануп, мамзаргьы ииартыҵәҟьаны маҳагьарак иҭагылоуп».*

25- *Убас ҳәа: «Ҳара иҳамхаҟаҵаз ацәгьарақәа рҭакҧхыҟәра шәартҭ ишшәыдымло еиҧш, шәара иҟашәҵақәаз ирхырҟьаны ҳаргьы иҳазҵаазом».*

26- *Убас ҳәа: «Ҳанцәа зегьы ҵьарак ҳаизигоит, насгьы ҳабжьара иашарыла дҳаҟәызбоит. Аиаша зегь раастӡа иеиҕьны иеилзыргауа, насгьы зегьы ишахәҵоу ала здыруа Иара иоуп.*
27- *Убас ҳәа: «Уи илахәуп ҳәа ивашәырҟәылаҟәаз сара иаасшәырбеишь! Маҧ! Уи зынҳа ишәылшазом. Уимоу, аиааира згаӷәкьаз, насгьы зегьы ҟәыҕарала напхгара рызҵо Аллаҳ мацара иоуп!»*
28- *Ҳара, уара даҽеаказы акәымкәа, гәырҕьаҽеҳәаша руҵарц, гәҽеанӷаҩыс ауааӡсыра урзынаҳашьҵит, амала ауаа реиҳараҩык абри рыздыруам.*
29- *Дара ӷааит: «Аиаша шәҳәаӷәкьозар, шәажәа анбаназо?» ҳәа.*
30- *Убас ҳәа: «Шәара убри аҩыза ҽеҳәарак шәзыӈӷәоуп, уи аамҵацк аҟарагьы шәзагхом, ӈхьаҟагьы шәзацәцом» ҳәа.*
31- *Маҧкыҩцәа абас рҳәеит: «Ҳара абри Аҟәырҟангьы, уааҳзатәи ашәкәҟәагьы азхаҳӷом!» Уара уи агәымбылҵьбаҩцәа рынцәа иҽаӈхьа итҟәаны ианыҟоу ажәа шеимаркуа убандаз! Иладырҟәауаз ауаагьы, зхы иахӈагьаз рахь абас рҳәоит: «Шәартӡ шәыҟамызҵгьы, ҳара, ҳәарада ҳазхаӷаҩцәахон» ҳәа.*
32- *Зхы иахӈагьазгьы, иладырҟәауаз ауаа рахь: «Шәара амҩа иаша анышәдырба, ҳара ҳаума шәымҩахызҟьаз? Маҧ! Агәырӈса зырҳаз шәахаҵаҟәа шәоуп» рҳәоит.*
33- *Иладырҟәауаз ауаа ракәзар, зхы иахӈагьаз рахь абас аҵак ҟарӷоит: «Маҧ! Ҳара Аллаҳ маҧ ицәкреи уи ивакәылара аӈшьгареи анҳаӷашәҳәоз, уахгьы-ҽыҩгьы шәызҿыз ҳжьара мацара акәын». Аӷыхәтаан, агәаҟра анырбалак ҩныӷҟала абылра иалагоит. Ҳаргьы маҧкыҩцәа рыхәдаҟәа аихатәы агьажьҟәа рхаҳаршәуеит. Урҵ ируз, иҟарӷаз мацаразы иахьырхәхоит.*
34- *Ҳара, тәылацыӈхьаза агәҽеанӷаҩы дыззынаҳашьҵыз рыбжьара, аҟьафура зманы иҟаз ауаа, хымӈада: «Ҳартӡ, шәара иҳадыжәгалаз азхаҳӷом» ҳәа ҳарҳәахьеит.*
35- *Ашьҵахьгьы абас нацырӷеит: «Амазара алагьы, ахыӈхьазара алагьы ҳшәеиҳауп, ус анакәха, агәаҟра иаҟәшәараны иҟоугьы ҳара ҳакәхазом».*
36- *Убас ҳәа: «Сынцәа аразҟы иззиҵаху меигзарахда иитӡоит, иззиҵахугьы ирмаҷны, амала ауааӡсыра реиҳараҩык абри рыздыруам!*
37- *Шәара шәаҳзааигәазтәуа, шәмазареи шәыхшареи ракәым. Амала иазхаӷаҩцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартӡоу аусҟәа ҟазӷо ртәы даҽеакуп, урҵ иҟарӷаҟәаз мыцхәыла иреиҳаны аӈьшьарақәа рзыҟоуп, насгьы урҵ, (ҵьанаҵтәи) рханҟәа рҽы аҵынчреи агәыҕреи рыла инхауеит.*
38- *Ҳажәаӈҟарақәа имчыдахарц азы зхы аӈьабаа азырбазгьы, агәаҟра аҩныӷҟа иианыжьхоит».*
39- *Убас ҳәа: «Сынцәа аразҟы иззиҵаху меигзарахда иитӡоит, иззиҵахугьы ирмаҷны. Абзиара иазкны ианнышәхлак, Аллаҳ ацкы шәитӡоит. Уи аразҟы шәызҵо иреиҕьзоу иоуп».*
40- *Уи амш азы, Аллаҳ, урҵ зегьы еизганы, насгьы ашацәа дразӷааueит: «Абартӡ ракәызма шәара ишәымӷахырхәоз?» ҳәа.*

41- *Ашацәагьы абас атӡак ҟарӷашт: «Уара иҳаракзоу уреиҳауп. Ҳартӡ ҳауа-ҳтӡынха дара ракәым, Уара уоуп. Аиашаӷәҟьазы уртӡ аӡьинцәа ирымӷахырхәон, реиҳарԥык уртӡ азхарӷахьан».*

42- *Уажәшьӡа, шәара-шәара шәыбжьара хәартӡаракгьы, ӈхастӡакгьы шәибатӡара шәылшазом. Ҳара, агәымбылӡьбԥцәа: «Имцуп ҳәа ишәӈхьазоз амца аргәаҟра агьама жәба абыржәы!» ҳәа раҳҳәоит.*

43- *Уртӡ, ииартыӷәҟьоу ҳажәаӈҟарақәа ианырзаӈхьалак: «Ари, шәабдуцәа изымӷахырхәақәоз шәырцәыӈхьаикырц зӡаху азә иоуп» ҳәаны, абасгьы ацырӷахьан: «Ари, иеиқәырԥеиԥо мцык ада уаҳа даԥеакы акәзам». Мапкыԥцәа аӷабырг дараианрыхьзагьы уи иазкны: «Ари, ииартыӷәҟьаны лаӈшхырӈароуп» рҳәахьан.*

44- *Аха ҳара, уртӡ изыӈхьаша ашәҟәқәа раҳамӡазацызт, уара уаӈхьагьы гәԥанӷԥык дырзынаҳмышьӡзацызт.*

45- *Уртӡ раӈхьатәиқәагьы (сӈааимбарцәа) мап рцәыркхьан. Артӡ, уаанзатәиқәа ираҳӡахьаз жәаба рҟынтә хәӡак ишахьымзацгьы, сӈааимбарцәа имцҳәаԥцәаны ирыӈхьазеит. Саргьы убартӡ шахьсырхәыз жәдыруандаз!*

46- *Убас ҳәа: «Шәартӡ, акы зӷәык шәабжьызгоит: Аллаҳ изы, шьоукы шәрыцны, мамзаргьы шәхала абас шәхәыц! (ишыжәбо еиӈш) Шәԥыза (аӈааимбар) ихшыԥ атӡыӈаҷы иҟоуп, уи, иҷәҷәоу гәаҟрак аҷаӈхьа шәгәышәԥеанызӷо ӈааимбарк иоуп».*

47- *Убас ҳәа: «Шәара шәҟынтә кыр сазыӈшызар, уи шәара ишәымаз. Сара исӡьызшьараны иҟоу Аллаҳ мацара иоуп. Уи зегьы рзы дшаҳатӡуп».*

48- *Убас ҳәа: «Ҳәарада, сынцәа аӷабыргӷәҟьа цәыригоит, Уи, амазга ишахәтӡоу ала издыруа иоуп».*

49- *Убас ҳәа: «Аиаша ааихьеит, уажәшьӡа ирԥашьоу, иҷыцу акы ацәыргарагьы алшом, ажәытә, шьӡахьҟа архынҳәрагьы».*

50- *Убас ҳәа: «Сара ииашам амԥа санызар, изхарахо сара соуп. Амала амԥа иаша санызар, сынцәа ибзоуроуп. Ҳәарада, Уи зегьы иаҳауеит, дагьҳзааигәоуп.*

51- *Ашәартӡеи алаԥеиласреи ианрыԥәшәалак уртӡ убандаз! Уинахыс ахеиԥәырхара рылшазом, ииааигәазаны ианкылахоит..*

52- *«Уажәшьӡа дазхаҳӷеит» рҳәашт, аха убриаҟара харантәи (уӈстӡазаара анухыуга ашьӡахь) уеиԥәзырхаша азхаӷара азааигәахара излалшари?*

53- *Арахь, уаанзагьы уи (аиаша) мап ацәыркхьан. Иҟалаша иазкынгьы ирзымдырзакәа ажәа рҳәон.*

54- *Уажәшьӡа, дареи ртӡахраԥәеи рыбжьара; уаанза дара ирԥиӈшԥәаз ишырзыҟаӷаз еиӈшӷәҟьа аандак бжьаӷоуп. Избанзар уртӡ, есаамӡа игәыҷыртӡаданы гәыԥбарак итӡагылан.*

35. Фатыр (Ашафы)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ажәфанқәеи адгьыли ыҟамкәа изшаз, фба-фба, хԥа-хԥа, ԥшьба-ԥшьба амҿәыжәфақәа змоу амаалықьцәа цҳаражәҳәафцәаны иҟазҿаз Аллаҳ арехәаԥхьызқәа, изкуп. Уи, иахьынзаитԥаху аҟара, инаццҿангьы ишоит. Ҳәарада, уи зегьы дрықәитԥуп.*

2- *Аллаҳ ауааԥсыра рзы иааиртыз алԥха азыркыша дыҟазам, Уи иаиркызгьы Иара ида азәгьы изаартуам. Уи, амчреи ицҿаулазоу аҟәыҷараеи ирықәитԥу иоуп.*

3- *Уа ауааԥсыра! Аллаҳ ишәзикыз аразҟқәа шәгәалашәыршәа. Аллаҳ ида ажәфани адгьыли рҟынтә шәара аразҟы шәызԥаша нцәак дыҟоума? Уи ида Анцәа дыҟазам! Ус анакәха, аиаша шәзацәхьаҿуеи?*

4- *Уара умцҳәафны урыԥхьазозар (ихьааумган), иудыруазааит уаанзатәи аԥааимбарцәагьы убас ирыԥхьазахьан. Аусқәа зегьы аҿыхәтәаны Аллаҳ мацара иахь ихынҳәуеит.*

5- *Уа ауааԥсыра! Аллаҳ иажәа ҿабыргуп. Адунеитә ԥстԥазаара шәыхнамхааит, насгьы ажьара иазҟазоу (афстԥаа) шәартԥ шәхимхааит!*

6- *Избанзар, афстԥаа шәара дшәаҷоуп, шәаргьы уи аҷас дышьтԥышәх. Избанзар, иҳәатәы хазҿо ауаа, амца иалаҳарц азы ааԥхьара ритԥоит.*

7- *Мапкыфцәа рзы даараза иҷәҷәоу гәаҟрак ыҟоуп, иазхаҿафцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартԥоу аусқәа ҟазҿаз ракәзар, анажьреи аҳамтԥа дуззеи рԥеиԥшуп.*

8- *Ацәгьаус игәаԥханы, иԥшзаны изыԥхьазо ртәы уазҿаама? Аллаҳ, иитԥаху агьангьашра дтԥаиргылоит, иитԥахугьы амфа иашахь дирхоит. Ус анакәха, уртԥ рзы ухьааны ухы умыргәаҟын. Аллаҳ уртԥ зҷу идыруеит.*

9- *Аԥшаҟәа рзынашьтԥны аԥтԥаҟәа зырныҟәо Аллаҳ иоуп. Ҳара уртԥ, иԥсхьоу тԥыԥк ашҟа идәыҟәаҳҿоит, аԥсра ашьтԥахь адгьылтәыла убриала аԥсы ахаҳҿоит. Аԥсцәа даҷеазнык рыбзахарагьы абас ауп ишыҟало.*

10- *Ахьз-аԥша зтԥаху идыруазааит, хьзи-ԥшеи зегь рыла Аллаҳ изкуп. Уи иахь, ажәа ԥшзаҟәа мацара халоит. Уртԥгьы ишҟа иназго, игәы иаҟәшәаша аусқәеи ахымфаԥгашьаҟәеи роуп. Ҭаҟа-ҿаҟала ацәгьара еиҟәзырҷаҷо ракәзар, уртԥ рзы иҷәҷәоу гәаҟрак ыҟоуп, иара убартԥ ршьацҳәаҟәагьы лҿшәадахоит.*

11- *Аллаҳ, шәара раԥхьаза анышә, нас цәыкәбарк шәалихит. Насгьы шәара шәара шәеинаало хаҿеи ԥҳәыси шәакәны шәҟаиҿеит. Уи идырра аламкәа иарбанзалак ԥсы зхо акы ацәа ак залашәом, изыҷеиом. Ԥсы зхоу зегьы рыԥсынҿра ацлара мамзаргьы агхара хымԥада рлахьынҿа инадҳәаланы имфаԥысуеит. Ҳәарада, абартԥкәа Аллаҳ изы даараза имариоуп.*

12- Ѳмшынк, дара-дара еиԥшзам, еиҟаразам, акы хааup, ушабара ухнагоит, ажәшьа бзиоup, агьи акәзар, аҵьыка алоup, иашоup. Аѳба рҟынтәгьы иҽыцу, акәаҵ шәфоит, ишәҟәнышәҵаша арԥшзагаҟәа рылышәхуеит. Аҕбаҟәагьы амшын иеѳырффаны ишцо убартԥахоит, абригьы Уи иатәашьара шәаҵанакны итәбup ҳәа иашәҳәарҵ азоup.
13- Аллаҳ, аҵх амш, амшгьы аҵх иагәылеиҵоит. Амреи амзеи идҵа иаҵанакхьеит, рыцыԥхьаза ирзыԥҵәоу аамтԥак аҟынза рхатәы амѳа ианызааueит. Абар, шәара шәынцәа, уи – Аллаҳ иоup. Аҳра Иара итәup. Уи ида шәыззыҳәо зегьы, гәаҕьк ацәабаҕьҵәҟьа иаҟәитԥзам.
14- Урԥ шәрыҳәаргьы, шәыҳәара раҳазом, иаҳҳәап, ираҳаргьы, атԥак рзыҟаҵазом. Акаамеԥ амш аҽны, Аллаҳ иахьивашәырҟәылазгьы маp ацәыркуеит. Дарбанзаалак азәгьы, зегьы здыруа Аллаҳ иеиԥш адырра утԥара илшом.
15- Уа ауааԥсыра! Аллаҳ ицхыраара зԥаху шәара шәоup. Аллаҳ акымзарак дазрыцҳазам. Ибеиоу, арҽхәаԥхьызҟәагьы зегьы ирыԥсоу Иара иоup.
16- Уи итԥаххар, шәартԥ шәыҟәзаа шәыҟәганы шәԥыԥаҽы даҽа шьоукы ааигоит.
17- Ари, Аллаҳ изы иуадаѳзам.
18- Дарбанзаалак гәырԥсауаѳык, даҽазәы игәырԥса дзаҵалазом. Згәырԥса зцәыхьантԥахаз ауаѳы, иеидара ицеиѳыршарҵ азы ааԥхьара ҟаиҵар, изааигәазаҟәоугьы аԥхьа инаргыланы, азәгьы уи иеидара даҵалазом. Зынцәа рыблала дрымбакәа ицәшәаны, знамазгьы иахзызааны изкуа ргәыреанҵара уара улшоит. Дарбанзаалак зҽызрыцҟьаз, ихазы иҽирыцҟьоит. Ахынҳәра Аллаҳ иахь ауp.
19- Илашәуи илашәыми,
20- Алашьцареи алашареи,
21- Ашәшьыреи ашоуреи иеиԥшхазом.
22- Абзацәеи аԥсцәеи иеиԥшзам. Аллаҳ, ҳәарада иззитԥаху иирҳауеит, аха уара зҳатԥгәынҟәа рҽы ишьԥоу дырҳара улшазом.
23- Уара угәеанҵаѳы мацароup.
24- Ҳара, гәырҕьаҽҳәашаѳыс, насгьы гәеанҵаѳыс унаҳашьԥит. Иарбанзаалак жәларык, рыбжьарантәи гәеанҵаѳык дырзымнеикәа иҟамлац.
25- Уара амцҳәара удыркылозар, иудыруазааит, уаԥхьатәиҟәагьы амцҳәара рыдыркылахьан, рԥааимбарцәа, иаартыҵәҟьаз адыргаҟәеи абҕьыцҟәеи, изырлашоз ашәҟәгьы шрызнаргахьазгьы.
26- Нас, сара амапкыѳцәа наҟәыскит, иудыруандаз закәытә ахьырхәараз уи!
27- Аллаҳ ажәѳан аҟынтә азы шылбааиго убартԥазами? Нас уи ала, зыԥшәи зыхккәеи хазу аалыҵҟәа цәыраҳгеит. Ашьхаҟәа иргәылсуа иеиуеиԥшым аԥшәаҟәа змоу: ишкәакәоу, иҟаԥшьу, иеиҟәаҵәамлаҳза иҟоу амѳаҟәа шәзылаҳхит.
28- Иара убас, ауааԥсырагьы, узыҟәтәаша арахәҟәеи, зжьы уфаша арахәҟәагьы иеиуеиԥшым ахккәеи аԥшәаҟәеи рылоup ишыҟоу. Иуааԥсыра рыбжьара издыруа маца роup Аллаҳ идура аҽаԥхьа згәы хытԥ-хытԥуа иҟоу. Ҳәарада, Аллаҳ кырза дҳаракзоup, кырзагьы данажьѳup.

29- *Аллаҳ ишәҟәы иаԥхьаны, знамаз иахзызааны икны, ирԥәаҳшьаз аразҟы аҟынтәгьы мазала, мамзаргьы аргама иныз хыз, зынза ԥхасԥа злармоуша хәаахәԥрак иаҟәгәыҕыртә иҟоуп.*
30- *Избанзар Аллаҳ, урԥ рҳамԥа ишахәԥоу ала ишишәо еиԥш, иаԥәашьарала инаԥҿангьы ириԥоит. Уи кырза данажьҿуп, аԥабурагьы меигзарахла аԥак азԥо иоуп.*
31- *Уара иуҿаҳҳәаз ашәҟәы, ааанзатәи ашәҟәҟәа зырҿабыргуа ауп. Ҳәарада, Аллаҳ иуаажәлар рызбахә идыруеит, уи зегьы збауа иоуп.*
32- *Нас ҳара уи ашәҟәы ҳуааԥсыра рахьтә иалаҳкааз ираҳԥеит. Урԥ рыхәԥак рхы иаԥырхагоуп, рыхәԥак абжьара иҟоуп, рыхәԥакгьы, Аллаҳ игәаԥхарала абзиара аҟны иеиԥлабуеит, абар, иреиҳазоу абзиарагьы убри ауп.*
33- *Урԥ ахьԥаша, Аднтәи ԥьанатԥәа роуп. Уаҟа ахьтәы напхаҿԥәкәеи абырлашԥәеи рыла рыҕедырԥшзоит. Уаҟа иршәырҿараны иҟоу бырфын лыхуп.*
34- *Убас рҳәоит: «Ҳартԥ, ҳгәырҿа ҳхызгаз Аллаҳ ҳиаԥабуеит. Ииашаҿәҟьаны, ҳанԥәа дааразa данажьҿуп, аԥабура аԥакгьы иагмыжькәа иҟазҿо иоуп.*
35- *Уи иоуп, иаԥәашьарала наунагза ҳахьынхаша атәылагьы (ԥьанатԥ) ҳазԥаз. Уаҟа ҳара ааԥсаракгьы ҳныруам, агәҕыҕьрагьы ҳазԥәырҿуам.*
36- *Мапкыҿԥәа ракәзар, урԥ ԥьаҳаныԥтәи амԥа рзыҟоуп. Излаушьри, усгьы иԥсзом, ԥьаҳаныԥтәи ргәаҟра иаԥымлозар иагхазом. Мапкра мҿас иалызхыз зегьы абас ахьырхәра иаԥәҳаршәоит.*
37- *Иара убраҟа: «Ҳанԥәа! Абрантәи ҳԥыга, зынза даҽеакала ҳҟаланы, игәаԥхара иаԥәшәаша аусԥәа ҟаҳҿап» ҳәа иҿәаа-ҿәааауеит. Шәартԥ ихәыԥуа ауаҿы изхаша аҟара аԥсԥазаара шәаҳамԥазеи? Агәҽеанҿаҿгьы дышәзынаҳмышԥзеи? Уажәы агьама жәба (агәаҟра)! Агәымбылԥьбаҿԥәа аԥхырааҿы дроузом.*
38- *Ҳәарада, Аллаҳ ажәҿанԥәеи адгьыли рымазаԥәа дрыԥәитԥуп, насгьы Уи, агәԥәа иртԥҿәахугьы ибзиазаны идыруеит.*
39- *Шәара, адгьылтәыла аҟны хатыԥуаҿԥәас шәҟазҿаз Иара иоуп. Уажәшьԥа дарбанзаалак азәы маи аԥәикыр, имапкра иара иԥырхагоуп. Азхамҿаҿԥәа рмапкра рынԥәа иҕаԥхьа рыргәаҟра аԥҿара ада уаҳа даҽеакы иахәазом. Ус анакәха, азхамҿаҿԥәа рмапкра аԥхасԥа маԥара рнатԥоит.*
40- *Убас ҳәа: «Аллаҳ дааныжьны шәзымҿахырхәоз, уи ивашәырҟәылаԥәоз ирызкны зынза шәхәыԥхьоума? Исшәырба сара, адгьылтәыла аҟны иахьанза иршахьоу акы? Мамзаргьы урԥ, ажәҿанԥәа рҕоума алахәылаҿԥәа ахьрымоу? Мамзаргьы, ҳара урԥ, шәҟәык раҳԥахьаны, убра иану иҿабыргыҿәҟьоу ршаҳатԥгак аума изыԥәгәыҕуа? Маи, маи! Уи агәымбылԥьбаҿԥәа дара-дара иеибырҳәо, аибажьара ада даҽеакы акәзам.*
41- *Аиашаҿәҟьа убри ауп, Аллаҳ ишьаԥәиргылаз атыԥ иԥәымҟьарԥ азы ажәҿанԥәеи адгьыли кны дыҟоуп. Аиашазы урԥ рышьаԥәгылашьа знык атыԥ иԥәҟьар, Иара ида азәгьы изаанкылом. Ҳәарада, уи дҟәымшәышәзоуп, кырзагьы данажьҿуп.*

42- *Урҭ, гәеынӷаҿык дырзааир, уи нахыс даҽа жәларык иреиԥшымкәа амҿа иаша ишанылашала ҕәҕәала иқәыхьан. Амала агәеанӷаҿы даныр зааи, ари ахҭыс, урҭ аиаша рацәхьаӷра мацара иацнаӷеит.*

43- *Избанзар, адгьылтәыла аҟны аԥагьара ихнахны, ацәгьаразы ашьацҳәаҟәа ыҟәдыргылон. Аха, ашьацҳәа ыҟәзыргылаз иара даҕәашәоит. Мамзаргьы урҭ, дара раԥхьатәиҟәа ирызкыз аԥҟарақәа рыда даҽеакы иазыԥшызма? Аллаҳ иԥҟарақәа рҟны иарбанзаалак ԥсахрак уԥылазом, Аллаҳ иԥҟарақәа рҟны иарбанзаалак мҿахҟьаракгьы уԥылазом.*

44- *Адгьылтәыла аҟны имныҟәазои, дара раԥхьатәиҟәа рӷыхәтәа зеиԥшрахаз рымбазои? Иара убартҭ, дара раастҭагьы иҕәҕәаҟәан. Ажәҿанҟәеи адгьыли рҟны Аллаҳ имч иаҕәагылаша мчрак ыҟазам. Ҳәарада, Иара зегьы идыруеит, зегьы дрыҟәитҭуп.*

45- *Аллаҳ, ауааԥсыра ируыз, иҟарӷаз амшала иаразнак дрыҟәызбозҭгьы, адгьылтәыла аҟны ԥсызхаз акгьы нхарымызт. Аха, Уи, ҽҳәарак аҟынза иахигоит. Аамҭа анааилак, зегьы еилыркаараны иҟоуп. Ҳәарада, Аллаҳ, иуааԥсыра ишахәҭоу ала избо иоуп.*

36. Иасин (Уа ауаҿԥсы!)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Уа ауаҿԥсы!*

2- *Ҟәыҕарыла ихартәааау Аҟәырҟан мсааит ҳәа сыҟәуеит.*

3- *Уара, ҳәарада аԥааимбарцәа уреиуоуп.*

4- *Амҿа иаша уануп.*

5- *Ари ашәҟәы, иҳаракзоу, зрыцҳашьарагьы меигзарахдоу Аллаҳ иҟынтә илбаагоуп.*

6- *Забдуцәа агәеанӷара змоухьаз, абри амшала зхатҭаҟәагьы амдырра иҭагылоу жәларык, ргәырҽеануӷарц азы илбаагоуп.*

7- *Ийӷабыргыӷәҟьаны, урҭ реиҳараҿык рымдырра амшала ахьырхәра рыхәҭоуп. Избанзар иазхаӷаҿцәазам.*

8- *Ҳара урҭ, рыхәдаҟәа, рыцламҳәаҟәа рҟынза иназо аҟәараҕҟәа рхаҳӷеит, уи амшалагьы рыхҟәа аҿадаҟа иханы иҟоуп.*

9- *Раԥхьагьы рашьҭахьгьы абаашҟәа ргыланы иҭаҳкит, уажәшьҭа ирбазом.*

10- *Ргәырҽеаныуӷаргьы, ргәырҽеанумӷаргьы акгьы аанагазом, зынза иазхарӷом.*

11- *Аҟәырҟан иацныҟәо, Аллаҳ зынза дшырымбогьы, рзылԥхаҿы ицәшәаз ауаа мацара ргәеанӷароуп уара иулшо. Абас иҟоу ауаа, анажьреи, кырзӷазкуа аҳамҭеи гәырҕьаҽеҳәашаны ирытҭ.*

12- *Ҳаарада, аҿсцәа зыргылаша ҳара ҳауп. Урҵ иҟарӷо зегьы, насгьы шьҭахьҟа ааанрыжьуа русҟәагьы анӷара ҳаҷуп. Аиашазы, ҳара урҵ зегьы ааартыӷәкьоу шәкәы хадак аҷыианаҳӷахьеит.*
13- *Урҵ, уи ақалақьуаа ҷырҵшыс ирзаага. Убартҵгьы ацҳаражәҳәаҧцәа рызнеихьан.*
14- *Ҳара усҟан, ҧыцьа ацҳаражәҳәаҧцәа рзынаҳашьҭит, амала рҧыцьагьы имцҳәаҧцәаны ирҵхьазеит. Ас ианыҟала, ахҵатәи дырзынаҳашьҭит: «Ҳартҵ, шәара ишәзаашьҭу ацҳаражәҳәаҧцәа ҳауп» ҳәа рарҳәеит.*
15- *Агьыртҵгьы абас атҵак ҟарӷеит: «Шәаргьы ҳара ҳаиҵш шәуааup. Иаҳзылҵхауа акы лбааимгазац, шәартҵ ишәҳәо зегь мцуп» ҳәа.*
16- *«Ҳанцәа идыруеит, ҳартҵ ииашаӷәкьаны, шәара ишәзаашьҭу ацҳаражәҳәаҧцәа ҳауп.*
17- *Ҳара иаҳуалу, Аллаҳ идӷаҷәа ааартыӷәкьаны шәзеитаҳәароуп» рҳәеит.*
18- *Абас атҵак роуит: «Аиашазы шәара шәымшала мышьҭацәгьарак ҳаҷәшәеит. Шәахьымхәыргьы ижәдыруазааит, ахаҳә шәаҳаргоит, насгьы шәзыргәаҟша шәаҷәҳаршәоит».*
19- *Урҵгьы убас рҳәеит: «Шәымшьҭацәгьара шәара ишәыцуп. Шәартҵ ҳахьшәылабжьаз азоума амшьҭацәгьара шәзаҷәшәаз? Маҵ! Шәара аҳәаа иахысыз жәларык шәоуп».*
20- *Уи аамҵазы ақалақь егьи аган аҟынтә уаҧык дыҧуа дааин, убас реиҳәеит: «Уа сыуааажәлар! Абартҵ ацҳаражәҳәаҧцәа рҳәатәы хашәӷа!»*
21- *«Шәара шәҟынтә ахәыҵса ҳәа акгьы зҵахым ауаа рҳәатәы хашәӷа, урҵ амҧа иаша иану роуп!»*
22- *«Насгьы исыхьи сара? Избан саргьы сызшаз, шәаргьы аӷыхәтәаны зыҟны шәнеиша Аллаҳ сышҵаимӷамхырхәо?*
23- *«Иара ида даҧа нцәахәҷәак сыдыскылоума? Иаҳзылыҵхауа сара ҵырхагак ситарц иҵаххар, урҵ (иваҟәылаҷәоу) изласыхәартахари, сызлеиҷәдырхари?»*
24- *«Убасҟан, ааартыӷәкьаны гьангьашрак салагылеит ауп».*
25- *«Ҳәарада, сара, шәынцәа дазхасӷеит, сара шәысзызырҧы».*
26- *(Аха изымзырҧыкәа, ахаҳә дадыргеит. Даныҵсыша аамҵазгьы уи:) «Ҵьанатҵ утҵал» ҳәа иаҳәан. Иара иакәзар, «Сынцәа сара ишсанаижьыз,*
27- *Ирейҵьзангьы сышидикылаз, сыуааажәлар ирдыруазҵгьы!» иҳәеит.*
28- *Ҳара, уи ашьҭахь иуааажәлар ирыжәаҳӷарц азы ажәҧан ақынтә аруаа лбааҳамгазеит, иагьылбааҳгазомызт.*
29- *Урҵ рҟәада, игәыҵҟьагаз бжьык акәын. Иаразнак инеихәлацәаз амца иаҧызахеит.*
30- *Лахь роуааит урҵ ауаа! Ҵааимбарк дрзынеир, иаразнак иӷәылхра иалагоит.*
31- *Дара раҵхьа иагьа абиҵарақәа иҷәзаа ишаҳгаз, ртыҵ ахьгьы уаҳа ишзымхынҳәуа рбартазами?*
32- *Ҳәарада, урҵ зегьы иеидкыланы ҳҷаҵхьа ааргашт.*
33- *Урҵ рзы иҵсу аныша, ирейҵьзоу ршаҳатҵгоуп. Уи, аҿсы ахаҳӷеит, насгьы арыцҷәа еизҳарҳаит, убри ақынтә акрырфоит.*

34- Уаҟа, иагьа ахәырматҩрақәеи азахәтҩрақәеи аҧаҳӡеит, рыѡныӡҟантәи азыхьқәа ыӡхәраа ицо иҟаҳӡеит.
35- Убартҩ ршәырқәеи, уртҩ раалыӡқәеи рфаларҵ азы. Абыржәгьы итҧабуп рзымҳәазои?
36- Адгьыл иахылӡуагьы, ауааҧсыра рхатҧақәагьы, насгьы ирзымдыруа иӡегьы иагьа хкы, ѡба-ѡбала изшаз Аллаҳ, иарбанзаалак гхак даҟәыгоуп.
37- Аӡхгьы дара рзы ииарту ршаҳатҩоуп. Амш аӡх аҟынтә ҳааханы иаалаҳхыр, алашьцара иныӡахоит.
38- Амра акәзар, иара иазку хырхартҩак ала изсо (игьажьуа) ицоит. Ари, кырза иҩәҩәоу, насгьы зегьы здыруа Аллаҳ иизбаз ауп.
39- Амза азыҳәангьы ахырхартҩақәа алаҳкааит. Аӡыхәтаан уи, ахәырма амахәӡә кьынаа (амзаҿа) еиҧш аҿырҳәны, аҿикәанаҧсоит.
40- Амра, амза ишзахьымзо еиҧш, аӡхгьы амш изаҧысуам, иарбанзаалак дара рхырхартҩақәа рҿы изсоит.
41- Рхатҩақәагьы рхылӡышьтрақәагьы, аҩбақәа ртҩаны иахьеитаҳгоугьы дара рзы аршаҳатҩга дуззоуп.
42- Уртҩ, абри аѡыза иӡегьы изыҟәтәашақәа рзаҳшеит.
43- Иаҳтаххар, азы итаҳхәаҿуеит. Усҟан азәымзаразәгьы рыцхыраара дызнеиуам, ахеиҟәырхашьагьы роуам.
44- Амала, ҳрыцҳашьарала, ҿхәарак аҟынза адунеитә ҧстазаара хырхәагас ираҳто уахь иаламӡакәа.
45- Уртҩ: «Шәаҧхьагьы шәышьтахьгьы иҟоу аусҟәа зегьы рҿы Аллаҳ шәицәшәа, иҟалап илыҧхагьы шәоур» ҳәа раҳҳәаргьы, хьаас иркуам.
46- Уртҩ рынцәа иажәаҧҟарақәа рҟынтә ирзнеиз зегьы, цасҳәагьы иазхьамҧшьит.
47- «Аллаҳ шәара ишәатәеишьаз аразҟы аҟынтә егьыртҩ ауааҧсыра рызгьы иныша» ҳәа анраҳәахалак, мапкыѡцәа азхаӡаѡцәа абас рарҳәоит: «Аллаҳ иааитаххар зызхара ҟаиӡаша ауаа, ҳара крырҿаҳӡома? Аиашазы шәартҩ, иаартыӡәкьаны мѡахкьарак шәтҩагылоуп».
48- Насгьы абас нацырӡоит: «Аиашаӡәкьа шәҳәозар, абри ҳазлашәыршәо шәажәа ианбаназо?» ҳәа.
49- Уртҩ дара-дара ишеиҿыхо, иаалырҟьаны иианыз кылаша, игәытҟьагоу бжьык иазыҧшуп!
50- Уи аамтҩазы, руасиатҩгьы рзеитаҳәом, ртаацәа рышҟагьы изхьаҧшуам.
51- Аӡыхәтаан, абыкь (Сур) интатәҳәоит. Уажәшьта рҳатҩгәынҟәа рҟынтә иѡагыланы, иѡуа рынцәа ишҟа рҿынархоит.
52- Убас рҳәоит: «Унан! Ҳзыҟәшәаз закәи? Ҳартҩ ҳахьышьтаз ҳзыргылада? Ари, Азылҧхаѡы иажәоуп! Аҧааимбарцәа аиашаӡәкьа ҳарҳәозаарын!»
53- Иҟало, абжьыҩәҩәа заӡәык ауп! Амала уи ашьтахь, абар зегьы иаразнак ҳҿаҧхьа иҟалоит.
54- Уи амш, дарбанзаалак азәгьы, имаҷзоугьы иашамрак даҟәшәом. Ижәуз, иҟашәӡаз маҵара ртҩак шәоуеит.
55- Уи аҿены ҵьанатҩуаа, иӡабыргыӡәкьаны игәырҩьоит.
56- Дареи рхатәѡызцәеи ашәашьыраҿы, ртәартҩәаҟәа инарыҟәтәоит.

57- *Уаҟа дара рзы, хкыцыԥхьаза ашәырқәа ҟалоит. Иаартԥаху зегьы нагзахоит.*
58- *Арыцҳашьара дузза злоу рынцәа абас реиҳәоит: «Абзиара шәымаз!»*
59- *Насгьы: «Уа агәырԥсауаа! шәартԥ иахьа абас шәнаскьа!» ҳәа рарҳәоит.*
60- *Уа Адам иԥацәа! «Аҽстԥаа шәимӡамхырхәан, уи иаартыӡәҟьаны дшәаҕоуп» ҳәа шәасымҳәахьаз?*
61- *«Сара шәсымӡахырхәа, ииашоу амҽагьы абри ауп» ҳәа шәасымҳәахьаз?»*
62- *Аҽстԥаа шәыбжьара иагьаҽы мҽахиҟьеит. Шәыхшыҽ шәхы иашәырхәар акәымзи?*
63- *Абар, ажәаны ишәаҳԥахьаз ԥьаҳаным!*
64- *Шәмапкра амшала уажәы уахь шәԥал!*
65- *Уи аҽны, урԥ рыҿқәа ҳшәаҳауеит, ируыз, иҟарӡаз рнапқәа иҳарҳәоит, ршьапқәагьы шаҳатра руеит.*
66- *Иаҳԥаххар, рыблақәа зынза иҳарлашәуан, усҟан амҽа иаша рыԥшаарԥ азы иеибарыҽуа иқәзааиан, аха ишԥарбарыз?*
67- *Иаҳԥаххар, иахьыҟаӡәҟьаз рԥагылазаашьа ҳаԥсахуан, уинахысгьы (ахаҳә еиԥш) ԥхьаҟагьы изцарымызт шьԥахьҟагьы изыхынҳәуамызт.*
68- *Ашыҟәс рацәа заҳԥақәогьы рыԥстԥазаара ацашьа ааҳарҳәуеит. Зынза иазымхәыцзои?*
69- *Ҳара уи, (Муҳаммед) ажәеинраала иаҳмырӡазеит, уи иагьинааломызт. Уи иӡаҳәоу, алабжьара маԥареи, иаартыӡәҟьоу Аҟәырҟани роуп.*
70- *Ибзоу ргәырҿаннаӡарԥ, мапкыҽцәагьы ирыхәԥоу ахьырхәра ишақәшәаша ранаҳәарԥ азы инашьԥуп.*
71- *Ирбартԥазами, ҳара ҳамчра иалӡшәаны дара рзы иагьа арахә-ашәахә ҳшахьеит.*
72- *Урԥ зегьы, дара рнапаӡаҟа иҟаҳӡеит. Рыхәԥак ирыԥәтәоит, рыхәԥакгьы ржьы рфоит.*
73- *Абартԥ арахәԥеәа рыҟны дара рзы иагьа ахәартԥарақәеи иржәыша ахши ыҟоуп. Абыржәгьы иԥабуп рзымҳәазои?*
74- *Урԥ, ацхыраара роуп ҳәа игәыԥны, Аллаҳ ида даҽа нцәахәԥәак рыдыркылеит.*
75- *Аха, ирҽашьоу анцәахәԥәа ацхыраара рылшазом, уимоу дара рхатԥакәа урԥ рымаӡуразы аруаа ирҽызцәоуп.*
76- *Урԥ ражәаԥәа улахь еиԥәнамӡааит! Ҳәарада, ҳара урԥ ирзогьы, идырзогьы ҳдыруеит.*
77- *Ауаҽԥсы ихатԥ цәыкәбарк дшалху имбазои? Аха уихәаԥши уажәы, уи иаартыӡәҟьаны иаҳҿагылоу азә иакәхеит.*
78- *Ихатԥ дышшаз ихаштԥны, аҿырԥшԥәа ҳзааигарԥ иҽазикуеит, насгьы «Абартԥ ибаахьоу абаҽԥәа аԥсы рхазӡода?» иҳәоит.*
79- *Убас ҳәа: «Урԥ раԥхьаза изшаз иоуп аԥсы рхазӡо. Избанзар, Иара ашара аганахьала хкыс иҟоу зегьы идыруеит».*
80- *Ииаӡәҟаҟараза иҟоу аӡла аҟынтә, шәара амца шәзалызхуа иара иоуп. Шәаргьы убри аҟынтә ауп амца злеибашәыркуа.*

81- *Ажәҩанқәеи адгьыли зшаз Аллаҳ, урҭ иреиԥшу ашара дақәитҵами? Ҳәарада, дақәитҵуп. Уи зеиԥшыҟам шаҩуп, зегьы здыруа иоуп.*
82- *Уи, акы ишарц анитҵаххалак «Уҟала!» ҳәа маҵара иҳәоит. Иаразнак иааҟалоит.*
83- *Зегьы раҳра знапаҷы иҟоу Аллаҳ, ихьз-иԥша шаҟа иҳаракзоузеи! Шәарҭ зегьы Иара иахь шәхынҳәуеит.*

37. Саффатҭ

(Еицрыхәхәа, иеишьҭаргыланы)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Еицрыхәхәа аҵәаҳәа иқәгылаҟәоу,*
2- *Еидкыланы идәыҟәызӡаҟәоу,*
3- *Ажәԥкараҟәа ирыԥхьаҟәоугьы мсааит,*
4- *Шәара шәынцәа – дазәуп!*
5- *Уи, ажәҩанқәеи адгьыли, урҭ рыбжьареи иҟоу зегьы рынцәа иоуп, урҭ рыдагьы мрагыларақәагьы дрынцәоуп.*
6- *Ҳара, иааигәоу ажәҩан рԥшзагак ала, аеӡәакәа рыла иҳархиеит.*
7- *Насгьы уи, имҩахҟьаз аҩстҵаацәа зегьы ирцәаҳахьчеит.*
8- *Урҭ уажәшьҭа иаҳаракзоу ахеидкыла иазызырҩуам. Зехьынҵьарантә ахаҳә раадырхоит.*
9- *Иԥхарсны идәыҟәырӡоит. Урҭ рзы иааиԥмырҟьазакәа агәаҟра ыҟоуп.*
10- *Амала (ашацәа рцәажәараҟәа рҟынтә) ажәак рымзԥааua дҟалар, уигьы ишьҭалашт ижжаза ахыкәлаа иаҩызоу амца.*
11- *Уажәы урҭ уразӡаа! Ашара аганахь ала, дара ршара акәызма еиҳа иуадаҩыз, мамзаргьы ҳара иаҳшаз (ауааԥсыра) ракәзу? Ҳәарада, ҳара урҭ рхатҵақәа иҵабуа ҳәынӡәак иалаҳхит.*
12- *Маԥ, уара иҵьаушьоит, аха урҭ уӡәылырхуеит.*
13- *Урылабжьаргьы акгьы рзалхзом.*
14- *Ҵьашьахәык рбар, уигьы ӡәылырхуеит.*
15- *Ари, баша лаԥшхырԥагак ауп, рҳәоит.*
16- *«Ииашаӡәкьаны, ҳартҭ ҳаԥсны, ҳнышәханы, ҳабаҩқәа мацара анаанхалак аума ҳаныбзахо?»*
17- *«Раԥхьазатәи ҳабдуцәагьы бзахома?» рҳәоит.*
18- *Убас ҳәа: Аа и, насгьы иларҟәзоу шәакәны (шәашахоит).*
19- *Уи игәытҟьагоу бжьык ала иҟалоит, уи аамтҭазы иаразнак рыблаҟәа аатны рыкәша-мыкәша инаԥшы-ааԥшуеит.*
20- *«Унан, ҳара! Абри, ахьырхәра иамшуп» рҳәашт.*
21- *Абар иара! Имцны ишәыԥхьазоз ақәызбара мшы!*

22- *(Уи амш аҽны, Аллаҳ ишацәа адҿа ритоит:) Агәымбылцьбаԥцәагьы, рԥызцәагьы, Аллаҳ дааныжьны изымҿахырхәаԥәозгьы цьарак иеизыжәга!*
23- *Цьаҳаным амԥа дшәырба!*
24- *Ишәырбаандаԥы уртӡ! Адунеи аԥны ируз, иԥарҿаз азы рҽахәы рҽыххоит!*
25- *(Уа амапкыԥцәа!) Шәартӡ ишәыхьи, шәара-шәара шәзымеицхырааueи иахьа?*
26- *Аои, уи амш, уртӡ уаҳа ӡсыхәа рымамкәа иаанхоит.*
27- *Азәы, даҽеазәы ишԥа деихоит, наԥ-ааԥ дара-дара ахара рыԥәеибаҿоит.*
28- *Убас рҳәоит: «Шәартӡ бзиарак шәгәы итӡашәкызшәа ԥаҿаны, шәаҳзааигәахон».*
29- *Егьыртӡ ракәзар: «Ус акәым, шәара шәхатӡаԥәа шәазхаҿаԥцәазамызт,*
30- *Ҳартӡ, шәара шәганахьала аԥәыӡәӡаарак ҳалшаратәы амч ҳамамызт, амала шәара шәхатӡаԥәа иахзырԥьаз жәларык шәакәын.*
31- *Уи амшалагьы, ҳанцәа иаҳзизбаша иҳахәто ауп, уажәшьта хымӡада, (иҳаԥәнагоу ахьырхәра) агьама ҳбараны ҳаԥоуп.*
32- *Шәартӡ шәымԥахаҳԥьеит, избанзар ҳхатӡаԥәа ҳамԥахԥьахьан».*
33- *Уи аҽны уртӡ агәаԥраԥы иеилахәуп.*
34- *Ҳара, ахара зду абас рзаҳуеит!*
35- *Избанзар уртӡ «Аллаҳ ида нцәа дыԥазам» ҳәа анраҳҳәоз, рҽырӡагьаны рыҽхадырззалон.*
36- *«Аԥстаа зтааз поетк иажәаԥәа рыла ҳанцәахәԥәа ҳаӡсахуама?» рҳәон.*
37- *Аха уи, аиаша шәзааигеит, Аллаҳ ишәзааишьтыз егьыртӡ ацҳаражәҳәаԥцәагьы ирҿабыргит.*
38- *Ҳәарада, ихьаагоу уи агәаԥра агьама жәбарц шәыԥоуп.*
39- *Амала, иԥашәҿаԥәаз рзы мацара ахьырхәра шәаԥәшәоит.*
40- *Аллаҳ, гәыкала изыԥоу иуаажәлар ракәзар, абри ахьырхәра иаҿанакзом.*
41- *Уртӡ рзы ҷыдала иеиҽԥкааu разԥык ыԥоуп.*
42- *Уртӡ ашәыр хԥԥәеи иеиуеиӡшым аразԥԥәеи рыдыргалоит.*
43- *Разԥыла итәу ҷьанатӡәа рҽы,*
44- *Наԥ-ааԥ изыԥәтәоу ртаартәаԥәа рыԥны,*
45- *Рыбжьара азыхь аԥынтә идыртәыз аҿәцаԥәа еимырдоит,*
46- *Ицԥьакәакәараза иԥоуп, изжәуа агьама хаа рнатӡоит.*
47- *Уи арыжәтә, изжәуа ирӡырхагахазом, иагьа ржәыргьы иашьзом.*
48- *Рывараҽы, зыбла ӡшзаԥәа даҽеазәы дзымбо, дара мацара ирыхәаӡшуа ахатԥызцәа,*
49- *Амра зымбац акәтаҳь еиӡш ишԥәакәаза игылоуп.*
50- *Абас иштәоу, дара-дара инеиҽаӡшны, цәажәара хаак иналагоит.*
51- *Рыбжьара азәы убас иҳәоит: «Сара ԥызак дсыман,*
52- *Убас иҳәон: Уара ииашаҿәԥьаны уаԥәшаҳатӡума?*
53- *Ҳартӡ ҳаӡсны, ҳнышәны, ҳбаԥханы ҳанеиԥәыжьу, аӡсы ҳхаҿаны ҳҽахәы ҳҽырхуазаап, ус аума?» ҳәа.*
54- *«Уажәы уи дыжәбар шәтахума?»*
55- *Абас днаҳәны данынаӡшы, иԥыза ҷьаҳаным агәтӡа дшалагылаз дибеит.*

56- *«Аллаҳ иныс! Кыр сыгымхеит, саргьы сҭаурхон!»*
57- *«Сынцәа иатәашьара ҟамлазҭгьы, саргьы ҵьаҳаным инаргаз ауаа срылазаауан».*
58- *«Уажәшьҭа уаҳа ҳаҵсзом, ус ауми?»*
59- *«Уаанзатәи аҵсрада даҽа ҵсрак ыҟазам, агәаҟрагьы ҳбазом».*
60- *Ари ииашаҿәкьаны алҿшәа дуззоуп.*
61- *Ихандеиуа зегьы абри аҽыза ахеиҵәырхаразы аус руааит.*
62- *Ари акәу еиҳа иеиҷьу аҳамҭа, мамзаргьы Олеандр ҿла акәу?*
63- *Ҳара уи (Олеандр ҿла), агәымбылҵьбаҽцәа рзы ҵышәагас иҟаҳҿеит.*
64- *Уи, ҵьаҳаным аҿаҿәкьа иеизҳауа ҿлак ауп.*
65- *Аҵтыраҵәа аҽстәааҵәа рхеиҵш ауп ишыҟоу.*
66- *Агәымбылҵьбаҽцәа хымҵада уи рфараны иҟоуп, рымгәа уи ала идыртәышт.*
67- *Нас, уи аныртфалак ашьҭахь, азыршы рыжәлоит.*
68- *Аҿыхәтәан иахьнанагашагьы, хымҵада, амцаҵьауҵьад ашҟа акәхоит.*
69- *Избанзар урҭ рабдуцәа мҽахҟьаны ирбеит.*
70- *Рхатәаҵәагьы иҽуа урҭ рышьҭа ихылеит.*
71- *Дара раҵхьа имҽасыз ауаа реиҳараҽыкгьы абас имҽахҟьахьан.*
72- *Аха, рыбжьарантәи гәеанҿаҽыс ацҳаражәҳәаҽцәа рзынаҳашьҭхьан.*
73- *Агәеанҿара ззыҟаҿаз ауаа рҿыхәтәа зеиҵшрахаз уахәааҵш*
74- *Аллаҳ, гәыкала изыҟоу иуааҵсыра рыда.*
75- *Ныҳәгьы ҳара дҳаҳәахьан, ҳаргьы шаҟа ибзианы атәак иаҳҭазеи!*
76- *Абас ала иареи иҭаацәеи ахлымзаах дуззa иалаҳгеит.*
77- *Иара мацара ихылҿшьҭра анҿыра раҳҭеит.*
78- *Ишьҭахь иааиуа рыбжьарагьы ихьз-иҵша рзынҳажьит.*
79- *Адгьылтәылаҵәа зегьы рыҟны абзиара имаз уи!*
80- *Абар, абзиаҵәа ҳара абас ирҵьаҳшьоит.*
81- *Избанзар урҭ, иазхаҿаҽцәаз ҳуааҵсыра ракәын.*
82- *Аҿыхәтәаны егьыртҭ азы иҭаҳхәаҽеит.*
83- *Ҳәарада, Ибраҳимгьы, Ныҳә имҽа ианыз дреиуан.*
84- *Уи, ицҟьашәҟьоу гәык ала инцәа иахь ихы ирхеит.*
85- *Иаби иуаажәлари: «Шәартҭ шәзымҿахырхәо закәызеи?» ҳәа реиҳәеит,*
86- *«Аллаҳ ида, ирҽашьоу даҽа нцәахәҟәак шәыдышәкыларц шәҭахума?»*
87- *«Ус анакәха, адгьылтәылаҵәа рынцәахәы изкны шәгәаанагара зеиҵшроузеи?»*
88- *Нас аеҿәаҵәа абас днарыхәааҵшын:*
89- *«Сара сычмазаҽуп» иҳәеит.*
90- *Уи амшала иҽызцәа шьҭахьҟа инаҳәын ицеит.*
91- *Ибраҳим, мазала урҭ рынцәахәҵәа рааигәара днеит, «Избан, акрызышәымфои?» иҳәеит,*
92- *«Ишәыхьи, шәзымцәажәои?»*
93- *Нас, рааигәара днеин иарҷьа напала, ҷҷәала дрысит.*
94- *Егьыртҭ, ари анраҳа, ргәы ҵжәаны иеибарыҽуа Ибраҳим иахь иааит.*
95- *Убас реиҳәеит: «Шәнапала ишәцәыз абаҟаҵәа шәрымҿахырхәоума?*

96- *Аха шәаргьы, абартӡ иҟашәӷаҟәазгьы, Аллаҳ иоуп изшаз.*
97- *Егьыртӡ: «Хыбра дук ргыланы, иаразнак убра амца далашәыжь» рҳәеит.*
98- *Абас ала, имҩа ркырцгьы рызбеит, аха ҳара, уртӡ аӷаҳархеит.*
99- *Ибраҳим: «Сара сынцәа ишҟа сцоит, уи мҩак сирбап» иҳәеит.*
100- *«Сынцәа! Сара абзиаҟәа иреиуахаша ӷеик дсатәашьа!»*
101- *Абри амшала, ахшыҩи аламыси змоу ӷеик дышиоуша гәырҷьаҿҳәашас иаҳтӡеит.*
102- *Ахәыҷы, иаб аус ициуртәы ианизҳа, иаб: «Сыҷкәын! Сыԥхыз аҟны, уаргьы, саргьы ҳгәаҟха ҳшыҟаз збеит, иахьуҳәааузи абри?» иҳәеит. Аҷкәынгьы абас атӡак ҟаиӷеит: «Саб! Уара иуыдӷоу нагза, Анцәа иҳәозар, саргьы ачҳара сыманы сҟалап».*
103- *Рҩыцьагьы реанеиҟәырк, иабггьы ичкәын, иган дыҟәырианы данышьтӡеиӷа,*
104- *«Уа Ибраҳим!» ҳәа иҟәҳаҳтит.*
105- *«Иазхеит, уԥхыз назеит». Ҳара абзиаҟәа абас ирԥьаҳшьоит.*
106- *Ари, иаартыӷәҟьаз ԥышәарак акәын.*
107- *Ҳара, уи машәыр дузза дацәааҳахьчеит.*
108- *Анаҩстәи абиԥараҟәа рызгьы ахьз-аԥша бзиагьы изынҳажьит.*
109- *Абзиара имаз Ибраҳим! ҳҳәеит.*
110- *Ҳара, абзиаҟәа абас ирԥьаҳшьоит.*
111- *Избанзар иара иазхаӷаҩцәаз ҳуааԥсыра дыруазәкын.*
112- *Ауаа иашаҟәа рҟынтә ԥааимбарк иакәны, Исҳаҟгьы уи гәырҷьаҿҳәашас диаҳтӡеит.*
113- *Иареи Исҳаҟи рзы абарақьатрақәа лбааҳгеит. Уртӡ рхылӷшьтрақәа рахьтә абзиаҟәа шыҟалаша еиԥш, иаартыӷәҟьаны зхы ацәгьара азызушагьы ҟалап.*
114- *Мысеи Ҳаруни аразҟҟәа ратәааҳшьеит.*
115- *Дареи рыуаажәлари агәаҟра дузза иалаҳгеит.*
116- *Уртӡ ҳрыцхрааны аиааирагьы дҳаргеит.*
117- *Дара рҩыцьагьы иаартыӷәҟьоу ашәҟәы раҳтӡеит.*
118- *Рҩыцьагьы амҩа иашахь инаҳгеит.*
119- *Анаҩстәи абиԥараҟәа рыҷгьы ахьз бзиа рзынҳажьит.*
120- *«Абзиара рымаз Мысеи Ҳаруни!»*
121- *Ҳара ауаа бзиаҟәа абас ирԥьаҳшьоит.*
122- *Ҳәарада, уртӡ рҩыцьагьы иазхаӷаҩцәаз ҳуааԥсыра иреиуан.*
123- *Илиасгьы, ҳәарада, ҳацҳаражәҳәаҩцәа дыруазәкын.*
124- *Иуаажәлар «Агәырԥса шәеацәышәмыхьчазои?» ҳәа дразӷааит.*
125- *«Шәхатӡаҟәеи шәабдуцәеи рынцәахәы, иреиҷьзоу ашаҩы Аллаҳ дааныжьны*
126- *Бáль анцәахәы ҳәа шәимӷахырхәоума?» иҳәеит.*
127- *Аха уртӡ, амцҳәара идыркылеит. Уи амшалагьы ԥьаҳаным атӡалара рыҟәшәеит.*
128- *Аллаҳ гәыкала изыҟоу иуааԥсыра уахь иаламӷакәа.*
129- *Анаҩстәи абиԥараҟәа рҷы ихьз бзианы инҳажьит.*

130- *Абзиара имаз Илиас!*
131- *Ҳара ауаа бзиаҟәа абас ирԥьаҳшьоит.*
132- *Избанзар иара, иазхаӷаԥцәаз ҳуааԥсыра дыруазәкын.*
133- *Ҳәарада, Лутҷьы ҳаԥҳаражәҳәаԥцәа дреиуан.*
134- *Иареи иазхаӷаԥцәахаз итәааԥеи еиԥәҳархеит,*
135- *Шьтахьҟа иаанҳажьыз иразҟыдаз аԥҳәыс лыда.*
136- *Нас, агьырт зегьы иԥәзаа иԥәаҳгеит.*
137- *Шьыжьи хәылбыҽхеи урт рԥьаԥтажәԥәа шәыртәааueит,*
138- *Уажәшьта шәыхшыԥ аус аруны абри аӷатәхәы алшәымхзои?*
139- *Ҳәарада, Иунусгьы ҳаԥҳаражәҳәаԥцәа дреиуан.*
140- *Аамтԥак азы, итәыз ҕбак дтәаланы дыбналахьан.*
141- *Аӷәтԥаԥсара дахьалахәыз даӷахеит.*
142- *(Уи амшалагьы амшын даларыжьит) Иунус, ихы дԥәызбо дшыҟаз ԥсызк дылбаанадеит.*
143- *Аллаҳ ихьз-иԥша ҳаразкуаз дреиуамызтҷьы,*
144- *Акаамет аш аҟынза аԥсыз амгәартԥа дтахон.*
145- *Игәабзиара бжьысны, дкараха, иахьыԥхьакыртԥаз ԥшаҳәак аҟны дынҳажьит.*
146- *Ашәшьыра изыҟанаӷарц азы аҟаб иаԥызаз, збыҕьԥәа дуззаз ӷиаак иваҳаргылт.*
147- *Иара, шәнызԥьԥыла иҟаз, иӷегьы аизҳара иаҕыз иуаажәлар цҳаражәҳәаԥыс дырзынаҳашьтит.*
148- *Усҟан, иуаажәлар иазхаӷаԥцәахеит, ҳаргьы ҽҳәарак аҟынза урт ҳразҟԥәа рыла инҳархеит.*
149- *Уажәы убартԥ, абри аԥызa азӷаара рытԥ: Атыԥҳацәа Анцәа итәны, аԥкәынцәа мацара роума дара иртәу?*
150- *Мамзаргьы ҳартԥ, ашацәа уртԥ рҕаԥхьа итыԥҳацәаны иаҳшама?*
151- *Иӷабыргыӷәҟьаны, уртԥ рхы итҳәааны ицәажәоит.*
152- *«Аллаҳ дихшеит» рҳәоит. Ҳәарада, уртԥ мцҳәаԥцәоуп.*
153- *Аллаҳ, хаӷеи-ԥҳәыси иеилыхны, атыԥҳацәа роума иалихыз?*
154- *Ишәыхьи шәара? Абри аԥызa шԥашәызбои?*
155- *Зынза шәымхәыцзои?*
156- *Мамзаргьы, иаарту ршаҳатԥак ҳәа шәзыԥәгәыҕуа акы шәымоума?*
157- *Аиаша шәҳәозар, нас иаажәг шәыршаҳатԥакәа.*
158- *Насгьы, Аллаҳи аԥьинцәеи рыбжьара хылӷышьтрала еимадарак ыҟоушәа иаԥшьыргеит. Аха уртԥгьы, ирыԥәызбарц азы Аллаҳ иҕаԥхьа ишнаргаша рдыруеит.*
159- *Аллаҳ, мапкыԥцәа идыркылаԥәо зынза дырҟәыгоуп.*
160- *Аллаҳ, гәыкала изыҟоу иуааԥсыра, абас рхы мԥаԥыргазом.*
161- *Шәара шәакәзар, шәаргьы, шәзымӷахырхәаԥәогьы,*
162- *Аллаҳ гәыкала изыҟоу иуааԥсыра рымԥахҟьара шәылшазом.*
163- *Амала азәы, хатԥала ԥьаҳаным атԥалара итахыӷәҟьазар, уи даҽеакуп.*
164- *(Зызбахә рымаз ашацәа ракәзар, абас рҳәашт:) «Ҳартԥ зегьы Аллаҳ иҕаԥхьа уски тыԥки ҳамоуп.*

165- *(Уи идҿақәа анагзаразы) Иеицрыхәхәа игылоугьы ҳара ҳауп.*
166- *Ҳәарада, ҳара, уи гха имамкәа дшыҟоу дырны иааиԥмырҟьазакәа ихьз еитԥаххәоит.*
167- *Урԥ агьангьашцәа еснагь абас рҳәалон:*
168- *«Ҳнапаҷы, ааанзатәиқәа ироуз иеиԥшны шәҟәык ҳкызԥгьы,*
169- *Ҳәарада, ҳаргьы Аллаҳ дазхазҿоз ауааԥсыра ҳреиуахон».*
170- *Уажәы, абри ашәҟәы (Аҟәырҟан) мап ацәыркуеит! Аха хара имгакәа зегьы еилыркааранe иҟоуп!*
171- *Ийҿабыргыҿәҟьаны, ицҳаражәҳәаҽцәаны инаҳашьԥыз ҳуааԥсыра, усҟан ажәа раҳԥахьан:*
172- *Урԥ, хымԥада аиааира ргоит.*
173- *Аиааира згаз, ҳәарада, ҳара ҳар ракәхоит.*
174- *(Уа сԥааимбар!) Уажәы уи амапкыҽцәа ҳамԥакы рхы иазныжь.*
175- *Урԥ рԥагылазаашьа унахәаԥш, ҳаԥхьаҟа рхаԥаҟәагьы ирбашт изыҟәшәаша!*
176- *Ҳаргәаҟра арццакроума ирԥаху?*
177- *Ирԥаху рхы иантԥаԥалак, згәызҽанҿаз ауаа рышьыжь дааразa ицәгьахоит.*
178- *Аои, уара урԥ, ҳамԥакы рхы иазныжь.*
179- *Нагьы рԥагылазаашьа унахәаԥш, ҳаԥхьаҟа рхаԥаҟәагьы ирбашт изыҟәшәаша!*
180- *Амчраҿәҟьа иаҟәитԥу унцәа, урԥ идыркылаҟәаз зынза дырҟәыгоуп, дҳаракзоуп.*
181- *Абзиара рымаз аԥааимбарцәа зегьы!*
182- *Арҽхәаԥхьызҟәа зегьы адгьылтәылаҟәа рынцәахәы Аллаҳ изкызааит!*

38. Сад
(Аҟәаҿа, абаҳча)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Сад. Шәзакәыҿәҟьоу шәгәалазыршәо, гәеанҿарала итәу Аҟәырҟан мсааит.*
2- *Мапкыҽцәа, агәеанҿара азызырҽра ахатԥыԥаны, аԥагьара ихнахны аҷегылаҽцәа ирегуахеит.*
3- *Урԥ раԥхьа, иагьа абиԥарақәа ыҟәзаа иаҳгахьеит. Урԥ, уи аамԥазы ийәааиан, аха уажәшьԥа ахеиҟәырхара иааамԥамызт.*
4- *Уажәы абартԥ ауаа, дара ирылҿыз азәы гәеанҿаҽыс дахьрызнеиз ԥьаршьоит, насгьы дара амапкыҽцәа абас рҳәоит: «Ари ауаҽы дыҟҽуп, дымцҳәаҽыҿәҟьоуп» ҳәа.*
5- *«Анцәахәҟәа ҳәа иҟаз зегьы иазәыкны иҟаиҿама? Ари, ийҿабыргыҿәҟьаны ицьаушьаша усуп».*

6- *Урҭ раԥхьагылаҿцәагьы: «Шәымҿа шәаныз! Шәынцәахәқәа рызхаӡарагьы шәацәхьамӡын! Шәара ишәыхәҭаӡәкьоу убри ауп.*
7- *Аӡыхәтәантәи адин аӄны абри аҿыза ҳмаҳазеит, ари хытҳәааup, уаҳа даҽеакы акәзам.*
8- *Ҳабжьарантәи иара (Муҳаммед) иоума Аӄәырӄан ззылбаагаз?» ҳәаны иҿагыланы ицеит. Аиашазы, урҭ агәеанӡара иӄасӡо аҽаԥхьа агәыҿбара рымоуп. Маԥ! Сыргәаӄра агьама макьана ирымбазац.*
9- *Мамзаргьы, иҳаракзоу, насгьы заҭәашьара меигзарахдоу унцәа ирыцҳашьаратә хазынарақәа дара рывара игылоума?*
10- *Мамзаргьы, ажәҿанқәеи адгьыли, насгьы урҭ рыбжьара иӄоу зегьы раҳра дара рнапаҽоума иахьыӄоу? Ус анакәха, мҿак ԥшааны, ажәҿан ахь ихалааит!*
11- *Урҭ, еиуеиԥшым ахәҭақәа рыла рҽеиҿыршахьеит. Ус анакәха, урҭ уажәнатә иаӡахаша ауааԥсыра роуп.*
12- *Абартҭ раԥхьагьы, Ныҳә иуаажәлари, Ад жәлари, Апирамидақәа ираԥшәымаз фараонцәеи иааиԥмырӄьазакәа аӡабырг имцны ирыԥхьазон.*
13- *Семуд жәлари, Лутҭ жәлари, Еикье жәларгьы ыӄәзаа иӄәгаз ажәларӄәа ракәын.*
14- *Урҭ зегьы, ирзынашьҭыз ацҳаражәҳәаҿцәа имцҳәаҿцәаны ирыԥхьазеит, уи амшалагьы ахьырхәра рақәыршәара сара исуалхеит.*
15- *Абартҭгьы уажәы, хырԥашьа змам, игәытӄьагоу уи абжьыцәгьа иазыԥшуп.*
16- *Урҭ, «Ҳанцәа! Ҳартҭ ҳахәҭаа, аҳасабеилыргаратә мшы ааиаанза уажәнатә иҳаҭ!» рҳәоит.*
17- *Уара, урҭ ражәаӄәа чҳа, амч ҷәҷәа змаз ҳуаҿԥсы Даутҭ дугәаларшәа! Уи, ихы еснагь Аллаҳ иахь ихан.*
18- *Ашьхаӄәа идӡа аҽаԥхьа ашьамхнышгылара иаӄәиршәеит, абас ала хәылбыҽхеи шарԥази иара ицны (Даутҭ) Аллаҳ деитҭарҳәон.*
19- *Идеизалаз аԥсаатәгьы, зегьы Аллаҳ деитҭарҳәарц рҽынархон.*
20- *Уи иаҳра рҷәҷәаны, аӄәыҷареи аҽаԥыци иатәаҳәшьеит.*
21- *Уара, зус азбартҭахь иназгаз ауаа ражәабжь уаҳахьоума? Артҭ ауаа, аныҳәартҭа атзамц икыдланоуп Даутҭ дахьыӄаз ишыҿналаз.*
22- *Даутҭ урҭ аниба, агәтынчымра изцәырӡит. «Умшәан!» рҳәеит, «Ҳара ҳуазәы, егьи ахара идызӡо ҳауп. Ҳабжьара иӄоу аимак иашарала иаҳзызба, аиаша уацәхьамӡын, ҳара амҿа иаша ҳарба».*
23- *«Абри ауаҿ, сашьа иоуп. Уи, ԥшьынҿажәизеижә (99) хы ауаса имоуп, сара хык мацара сымоуп. Абас ишыӄоугьы, уигьы сара исытҭ ҳәа сыхтҭаикит. Аимак аӄны иҽаԥыц алагьы дысиааиуеит».*
24- *Даутҭ иаразнак абас иҳәеит: «Уара уахь иашамкәа дузныӄәеит. Усгьы иеилахәу реиҳараҿык рыбжьара абас аиашамрақәа рамхаӄаӡоит, амала иазхаӡаҿцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартҭоу аусҷәа назыгзо ауаа абас иӄам, аха урҭ рхыԥхьазарагьы шаӄа имачузеи!» Даутҭ дышԥаҳшәоз еиликаан, иаразнак асаара иҽекажьны анцәа иӄынтә анажьра даҳәаны,*

гәык ала Аллаҳ иахь ихы ирхеит. (Избанзар, егьи ауаҩгьы дизызырҩыр акәын).

25- *Ҳаргьы, абри аҟны ианаҳажьит. Ҳәарада, уи ҳҿаԥхьа аҭыԥ ҳараки аԥеиԥш бзиеи имоуп.*

26- *«Уа Даутҵ! Уара адгьылтәыла аҟны хаҭыԥуаҩыс ушьаҟәҳаргылеит, уи азы, ауааԥсыра рахьтә ицәырҿуа аимакҟәа иашарала изба, аԥсыцәгьара аҭахрақәа урыцымнаҟәан, ус акәымхар, Аллаҳ имҩа уахнаҟьоит. Ҳәарада, Аллаҳ имҩа иацәхьаҿыз ауаа, аҳасабеилыргаратә мшы ахьырхашҭыз азы, ихьанҭазоу агәаҟра рԥеишхоит».*

27- *Ажәҩани адгьыли, насгьы урҭ рыбжьара иҟоу зегьы баша иҳамшазеит. Ари, мапкыҩцәа ргәаанагара ауп. Урҭ ҵьаҳаным амцаҟны, аумаҿәкьа иаҟәшәараны иҟоуп!*

28- *Мамзар, иазхаҿаҩцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартҭоу аусҟәа назыгзо ауааи, адгьылтәыла аҟны ацәгьара зыршо ауааи иеиԥшны ҳрызныҟәозма? Агәырԥса зҽацәызыхьчаз ауаа, уи иалахәаҽыз иреиԥшны иҳаԥхьазозма?*

29- *Ари, иԥшьоу шәҟәуп, ауааԥсыра ажәаԥҟарақәа ирызхәыцлааит, насгьы ахшыҩ змоу ауаа аиҿатәхәы алырхлааит ҳәа иузылбааҳгеит.*

30- *Ҳара Даутҵ, Шәлиман диатәаҳшьеит. Уи шаҟа дуаҩԥсы бзиааз! Ихы еснагь Аллаҳ иахь ихан.*

31- *Хәылԥазык, иблахкыгаз аҽыжәла бзиақәа иҿаԥхьа ианнарга:*

32- *«Сара, аҽқәа, сынцәа дахьсгәаладыршәо азы бзиа избоит» иҳәеит. Амра ҭашәаны илашьцаанӡа абас иҳәон.*

33- *Нас, «Урҭ (аҽқәа), иргьежьны арахь исзаажәга» иҳәеит. Ршьапқәеи рыхәдақәеи ишьышьуа далагеит.*

34- *Иҿабыргыҿәкьаны ҳара Шәлиман ԥышәарак дахыганы, итәартҭа ахыхь ԥсыбаҩык иеиԥш дықәҳартәеит, нас еитҭах игәабзиара ҳархынҳәит.*

35- *«Сынцәа!» иҳәеит, «Исанажь, сара, снаҩс уаҳа азәгьы имоуша аҳрак сатәашьа. Заҭәашьара ҳәаадоу уара мацара уоуп».*

36- *Ари аҩыза ахымҩаԥгаша убзоураны, адҿа аныҟаиҿалак иахьитҭаху аган ахь ихааза иасуаз аԥшеи,*

37- *Ахыбрақәа зыргылоз, азы аҿаҟагьы зыҽзаазыҟәрылоз аҩстҭаацәеи,*

38- *Азынҵьырқәа рыла иеибаркыз агьыртҭ ҳшамтҭақәагьы иара идҿа иаҿаҳҿеит.*

39- *Ари, ҳара ҳгәыҳалалратә цхырароуп, иутҭаххар унапаҷы икы, иутҭаххаргьы уамеигзакәа ауаа ирызша.*

40- *Ҳәарада, уи, ҳҿаԥхьа иҳаракзоу аҳатҭыри, аҭыԥ бзиеи имоуп.*

41- *Ҳуаҩԥсы Еиубгьы дугәаларшәа. Уигьы: «Аҩстҭаа сара агәтынчымреи, ахьааи ситоит» ҳәа инцәа иқәҿитҳьан.*

42- *«Шьапыла адгьыл унас, абар узлаҽукәабаша, насгьы иужәша азы!» (Ҳҳәеит).*

43- *Ҳганахьала илԥханы, ахшыҩ змоу ауаа иргәалашәаша ҷырԥшны иҟаларц азы, уи итәаацәа, насгьы ирыцыз ауаагьы зыҟьҩыла иеизырҳаны иратәаҳшьеит.*

44- «Уаҩсҿәык аҿиаа аашьҭыхны, убри ала уҩхәыс улыс, абас ала уажәагьы наугзап» ҳҳәеит. Ииашаҿәкьаны, ҳара уи, агәаҟрақәа дышазрыжәызгьы ҳбеит. Уи шаҟа дуаѳҩсы бзииаз! Ихы еснагь Аллаҳ иахь ихан.
45- Иҳәҳәаз, насгьы хара ихәыцуаз ҳуааҩсыра иреиуаз Ибраҳими, Исҳаҟи, Иаҟәыҩи угәаларшәа.
46- Ҳара урҭ, нарцәытәи атәыла гәҭыҳьҳьаала иахьазхәыцуаз азы, зҿызрыцкьахьоу уааны иҟаҳҿеит.
47- Аиашазы урҭ, ҳара ҳҿаҩхьа иалкаау ауаа бзиаҟәа ҳәа иҩхьазоуп.
48- Исмаили, Елиасеи, Зиулкьифлгьы угәаларшәа. Урҭ, иуаа бзиаҟәан.
49- Ари гәаларшәароуп. Ҳәарада, Аллаҳ иҳәатәхамҿара зҿеацәызыхьчаз рҩеиҩш бзиоуп.
50- Згәашәкәа дара рзы мацара иаатуа Аднтәи ҵьанатҟәа рзыҟоуп.
51- Убраҟа, рҭыҩкәа ирыҟәтәаны хкы рацәала ашәырҟәеи арыжәтәкәеи рҭаххоит.
52- Рывараҳы, зыблакәа зѳызцәа рыда уаҳа азәгьы дзымбо, ихааза ирыхәааҩшуа рхатәѳызцәа ҟалоит.
53- Иара абарҭ, аҳасабеилыргаратә амш азы шәара ишәыҭаз ажәакәа роуп.
54- Ҳәарада, ари нҿәара зкәым ҳразҟоуп.
55- Ари абас ауп. Аха агьырахь, ахырҟьаѳцәа рзы аҩеиҩшыцәгьа ыҟоуп.
56- Урҭ ҵьаҳаным иҭалашт. Уа шаҟа инхарҭа бааҩсузеи!
57- Абас ауп уи, иеилашуа азы, ашьаҟзыки ирылхуп! Ирбалааит уажәшьҭа уи агьама!
58- Ари иеиҩшу иҿегьы иагьа ргәаҟрақәа рзыҟоуп!
59- (Мапкыѳцәа рҩызацәа:) «Абарҭ шәара ишәыцны ҵьаҳаным иҭалаша ауаа роуп» (ҳәа анрарҳәалак), «Аҩсҭазаара ҭынч рмоуааит урҭ!» рҳәоит.
60- Егьыртҭ ауаа ракәзар: «Мап, ҭынч аҩсҭазаара змоушаҿәкьа шәара шәоуп, ҳара абри аѳыза ҳҭашәыргылеит. Шаҟа иҭыҩ бааҩсузеи абра!» рҳәоит.
61- «Уа ҳанцәа!» рҳәашт насгьы: «Ҳара абри аѳыза ҳҭазыргылаз, амца аҟны изыҟәшәаша агәаҟра аҟара рзаҿа!» рҳәашт.
62- Насгьы (амапкыѳцәа) ҿаашт: «Ишҩаҟалеи ари? Ҳара адунеиаҳы ицәгьоуп ҳәа иаҳаҩхьазоз ауаа уажәы араҟа изаҳамбои?»
63- «Урҭ иатәамбазакәа, иахьҿәылаҳхуаз агха ҟаҳҿазар? Мамзаргьы абра иҟаны ҳабла иҿамшәозар?»
64- Иара, ҵьаҳаныму аа дара-дара реимак ҿабыргыҿәкьоуп.
65- Убас ҳәа: «Сара сыгәҽанҿаѳы мацароуп. Узызҳамгылаша амчра иаҟәитҵу Аллаҳ ида уаҳа нцәа дыҟазам.
66- Уи, ажәѳанҟәеи адгьыли, насгьы урҭ рыбжьара иҟоу зегьы зтәу иоуп, еснагь иаииааиуа иоуп, кырзагьы данажьѳуп».
67- Убас ҳәа: «Ари кыр зҿазкуа жәабжьуп.
68- Аха шәара уи шәазхьаҩшуам».
69- «Иаҳаракзоу ахеидкыла анеицәажәоз рыбжьара сыҟаны, дыррак смоузеит.
70- Сара, иаартыҿәкьаны сахьыгәҽанҿаѳу азы, аҿаҳәара соуеит».

71- *Унцәа имаалықьцәа абас реимҳәахьаз: «Сара аҳәынӷәа далхны уаԥсык дысшоит.*
72- *Уи дшьақәыргыланы, сыԥсы ақынтә санитәҳәалак иаразнак иҽаԥхьа шәхырхәа!»*
73- *Ас ианыҟала, амаалықьцәа асаара рыҽкарыжьит*
74- *Иблис ида. Уи, иԥагьара дыхнахны азхамӷаԥцәа дыруазәкхеит.*
75- *«Уа Иблис! Сыԥнапык ала исшаз абри ауаԥсы иҽаԥхьа ахырхәара уацәхьазкзеи? Адура уҽауҭоу, мамзаргьы ухаҭа иҳаракзоу уреиуоу?» ҳәа Аллаҳ диазӷааит.*
76- *Иблис: «Сара, уи иаасҭа сеиҳауп. Избанзар амца салухит, уи иакәзар, аҳәынӷәа далухит» ҳәа аҭак ҟаиӷеит.*
77- *Аллаҳ: «Ус анакәха, иаразнак уҭыӷ уахьыҟоу!» (ҵьанатҵ ақынтәи) иҳәеит, «Уажәшьҭа уԥхаӷоуп!*
78- *Акаамеҵ амш аҽенынза сылԥха уалхәдаханы уаанхоит!»*
79- *«Сынцәа! Ус анакәха, ауааԥсыра даҽазнык рыԥсы анырхауӷаша аамҭа ақынза аҽҳәара сыҵ» иҳәеит.*
80- *Аллаҳгьы: «Иазыԥӷәоу аамҭа ақынза,*
81- *Аҽҳәара уҭоуп» иҳәеит.*
82- *Иблис: «Сынцәа, уара умчра мсааит! Гәык ала иузыҟоу рыда,*
83- *Ауааԥсыра зегьы хымԥада имԥахысҟьоит» иҳәеит.*
84- *Аллаҳ абас иҳәеит: «Ус анакәха, аиашаӷәҟьа сҳәоит.*
85- *Саргьы, уареи уҳәатәы хазӷази рыла ҵьаҳаным ипеипеиуа исыртәуеит!»*
86- *(Сыԥааимбар!) Убас ҳәа: «Сара инасыгзо адӷазы шәара шәҟынтә акгьы стахзам, сара, сызлаҟоу акәымкәа, даҽеакала зхы аазырԥшуа среиуам.*
87- *Абри (Аҟәырҟан) акәзар, адгьылтәылақәа зегьы рзы алабжьага мацароуп.*
88- *Хымԥада еилышәкаараны шәыҟоуп, ишәанаҳәо шиашоу.*

39. Зумер (Агәыԥқәа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ари ашәҟәы, амчреи ақәыҕареи ирықәиҭу Аллаҳ иҟынтә хәҭа-хәҭала илбаагоуп.*
2- *Ҳара уи, аӷабырг ахаҭаԥсаҭа акәны иузылбааҳгеит. Ус анакәха, гәык ала дазхаӷаны, уҽрыцқьаны Аллаҳ мацара уиашьапк.*
3- *Иудыруазааит, ицқьашәқьа иҟоу адинхаӷара, Аллаҳ мацара иитәу ауп. Аллаҳ ицымхәрас даҽа нцәаԥәак хьчаԥыс издызкылаз: «Артҵ, Аллаҳ ҳаизааигәартәырц ҳрымӷахырхәоит» рҳәозаргьы, азхаӷаԥцәеи дареи еимактәыс ироуз азӷаарақәа рыҟны, рыбжьара Аллаҳ дызбаԥхашт. Ҳәарада, амцҳәареи мапкреи имԥахнаҟьаз ауаԥы, Аллаҳ, уи амԥа иашахь дирхарц дыҟам.*

4- *Аллаҳ, урҭ ишырҳәо еиԥш, ахшара диоурц иҭаххазҭгьы, ҳәарада, иишаз рԥыҵтә иитҭахыз далихрын. Аха иара, абри аҩыза аҭагылазаашьа узидкылом. Уи, иазәу Аллаҳ иоуп, зегьы ирыԥәиҭугьы, хымԥада, Иара иоуп.*
5- *Уи, ажәҩанԥәеи адгьыли хыкәкык инаԥәыршәаны ишеит, иааиԥмырԥьазакәа аӡх амш аԥәиршоит, амшгьы аӡх акәиршоит, амрагьы амзагьы иԥԥара аҽаԥхьа ишамхнышгыларта иԥаиӡахьеит. Зегьы ирзыпӡәоу ҽҳәарак аԥынза анеира (азсара) иаҽуп. Ижәдыруазааит, Аллаҳ кырза дыԥԥәоуп, кырзагьы данажьҩуп.*
6- *Уи шәара, гәаԥык шәалихит, насгьы иара убри аԥынтә аҩызагьы аԥҳәыс дишеит. Шәара шәзы арахә рԥынтәгьы аа-уԥак (рбаԥьки-рцынаки рыла еицны) ишәзишеит. Шәарҭ, шәанацәа рымгәарҭԥәа рыԥны, х-лашьцарак аҩныӡԥа иеиуеиԥшым аамҭԥәа шәырхыганы шәишоит. Уи шәшаҩы, шәынцәа Аллаҳ иоуп. Аҳрагьы Иара мацара итәуп, Иара ида нцәа дыԥам. Абас ишыԥоугьы аӡабырг шәашԥацәхьаӡуеи?*
7- *Маԥ ицәышәԥуазар, ижәдыруазааит, Аллаҳ шәара шәыцхыраара иазыԥшу иԥәзам, амала Уи, иуааԥсыра абзиара ахьырзеилымкааua дзԥәшаҳаҭхом. Аха иҭабуп изышәҳәар, идикылоит. Дарбанзаалак азәы, даҽеазәы игәырԥса дзаӡалом, аӡыхәтәаны шәахьыхынҳәуагьы шәынцәа ишԥа ауп, уи ашьҭахьгьы, ижәуз, иԥашәӡаз зегьы шәара ишәирдыруеит. Ҳәарада, Уи, агәԥәа рыӡаҽы иӡәаху амазԥәагьы здыруа иоуп.*
8- *Ауаҩԥсы гәаԥрак данԥәшәалак инцәа ишԥа ихы рханы, Уи диҳәоит, нас инцәа, уи данизылԥхалакгьы, уааԥза дышиҳәаз ааихашҭны, аварԥәылаҩцәа иварԥәылара дналагоит. Абас ала, ихаҭа дшымҩахԥьо еиԥш, ауаагьы мҩахиԥьоит. Уи убас иаҳәа: «Умапкрала аамҭак азы ԥьаф ула! Аиашазы, амца иалажьхараны иԥоу азәы уоуп!*
9- *Абас иԥоу иакәу, мамзаргьы нарцәы дазхәыцны, инцәа илԥха иоурц азы ӡхыбжьон, асаара зыҽкажьны, мамзаргьы ишьапы дыхгыланы анцәа иашьапкра зҽазҭаз ауаҩы иакәу (еиҳа иеиԥьу)?» ҳәа. Убас ҳәа: «Издыруеи иззымдыруеи зеиԥшхома?» ҳәа. Аиашазы ахшыҩи агәеилгареи змоу мацара роуп абри еилызкааua.*
10- *Убас ҳәа: «Уа иазхаӡаҩцәоу суааԥсыра! Шәынцәа иҽагылара шәҽацәышәыхьча. Абри адунеи аԥны абзиара ԥазӡаз, абзиара рԥеиԥшхоит. Аллаҳ иатәашьара кырза иҭбааup. Изычҳаз, меигзарахда аҳамҭԥәа рыҭахоит.*
11- *Убас ҳәа: «Ҳәарада, саргьы, гәык ала дазхаӡаны, сыҽрыцԥьаны, Аллаҳ иашьапкра сыдӡоуп.*
12- *Насгьы сара, раԥхьатәи аԥсылман сакәны аԥалара сыдӡоуп».*
13- *Убас ҳәа: «Сынцәа идӡа саҽагылар, игәыҭԥьагоу уи амш аргәаԥра сыԥәшәар ҳәа саца́шәоит».*
14- *Убас раҳәа: «Сара, ихаҭа гәык ала дазхаӡаны, насгьы сыҽрыцԥьаны, Аллаҳ мацара сиашьапкуеит» ҳәа.*
15- *«Шәаргьы уажәшьҭа, Иара ида иззышәҭаху шәрымӡахырхәала! Хымԥада, ацәыз ду заураны иԥоу, акаамет амш аҽны рхатԥԥәеи рҭынхацәеи*

аҟхастҭа рзаазгаз ауаа ракәхоит. Ижәдыруазааит, агәыҕырҭаҟәа рхыбгалараӡәкьагьы убри ауп!»

16- *Урҭ рхыхьгьы, рыӡаҟагьы, еиҟаӡа-еиҟаӡа амца рзыҟалараны иҟоуп. Аллаҳ, иуааҵсыра абарҭ рыла иршәаны ргәыреаниӡоит. Уа суааҵсыра! Сара сгәыҵжәара шәеацәышәыхьча!*

17- *Ирфашьоу анцәахәҟәа рымӡахырхәара зеацәыхьчаны, Аллаҳ иахь зхы зырхаз ауаа гәырҕьаеҳәаша рытҭ. Ажәаҟәа иреиҕьзоу ирзыҵырфны, иаҟәыҟәаз суааҵсыра гәырҕьаеҳәаша рытҭ!*

18- *Урҭ, Аллаҳ амфа иаша иҟәиӡаз, ахшыфи агәеилгареи змоу ауаа роуп.*

19- *Иара изкны агәаҟра ззызбоу, аӡыхәтәангьы амца иаларыжьраны иҟоу ауафы, уара уоума деиҟәзырхо?*

20- *Аха зынцәа иҽагылара зеацәызыхьчаз ракәзар, урҭ, зыӡаҟа азиасҟәа зӡысуа аханҟәа рзыргылахоит. Абри Аллаҳ иажәоуп! Аллаҳ иажәа дахьхәзом.*

21- *Аллаҳ, ажәфан аҟынтә азы лбааганы, адгьыл аҟны иҟоу азыхь ҭыҵҟәа рахь ишнеиго рымбазои? Насгьы, уи ала ҵшшәы рацәала аӡиаҟәа иргылоит, урҭ еизҳаны ишәҵуеит, анафсгьы ифежьхоит, аӡыхәтәан, Аллаҳ урҭ ирфаны, исабаны иааҟаиӡоит. Ҳәарада, абри аҟны ахшыфи агәеилгареи змоу рзы аӡатәхәҟәа ыҟоуп.*

22- *Аллаҳ, азәы игәы аҵсылманразы иааиртызар, уи инцәа иҟынтә изааua лашарак далагылазами? Аллаҳ игәалашәаразы зыгәҟәа хаҳәхаз шаҟа ирцҳаҟәоузеи! Иара урҭ иаартыӡәкьаны маҳагьарак иҭагылоуп.*

23- *Аллаҳ иреиҕьзоу ажәаҟәа, иеиҟәышәшәа иҟоу, аӡабыргҟәагьы еишьҭаргыланы иҟәзыргыло шәҟәык акәны ишәзылбааигеит. Зынцәа ицәшәо ауаа, уи аныррала рхәыржьы гылоит, нас, Аллаҳ ихьыз иеиҭаҳәарахь рхы рханы рыгәҟәа дырҭынчуеит. Иара абри ашәҟәы, Аллаҳ илашарбага акәны, изҭаху ауафы убри ала амфа иашахь ихы ирхоит, аха Аллаҳ ирблаҟьаз, уи амфа иаша изырбашагьы дзыҟалазом.*

24- *Ус анакәха, акаамеҭ амш аеены, зхаесахьа мацара амца ацәыхьчара иаҷу ауафы иакәу (зҭагылазаашьа цәгьоу), мамзаргьы ҵьанатҭ иҟоу азхаӡафы иакәу? Уи аеены агәымбылҵьбафцәа: «Иаашәрыхыз агьама жәба!» ҳәа раҳәахоит.*

25- *Урҭ раҵхьатәиҟәагьы, аиаша имцны иахьырыҵхьазоз азы, иахьынтәааз рзымдыркәа гәаҟрак рзылбаахьан.*

26- *Абас ала, Аллаҳ урҭ адунеи аҟны ахьымзҷ диргеит, нарцәытәи ргәаҟра акәзар, кырза иеиҳахоит. Амала ирдыруандаз!*

27- *Ҳара, ҳәарада, ихәыцны аӡатәхәы алырхааит ҳәа ауааҵсыра рзы ҷырҵшыс иҟоу зегьы Аҟәырҟан аҟны иаҳарбеит.*

28- *Ауааҵсыра Аллаҳ иҽагылара реацәырыхьчааит ҳәа, араҵ быззшәала, аҽагылара злам Аҟәырҟан шәҟәны илбааҳгеит.*

29- *Аллаҳ абас ҷырҵшык шәзааигоит: Уафҵсык шәизхәыц, дара-дара аимак змоу, хыҵхьазаралагьы ирацәафу аҳцәа имазааит, даеазәгьы аҳак мацара димазааит; уажәы абарҭ ауаа ртҭагылазааша еиҵшны изыҟалоума?*

Арҽхәаԥхьызқәа зегьы Аллаҳ изкуп, амала ауааԥсыра реиҳарԥык абри рзеилкауам.

30- *Ҳәарада, уаргьы уԥсуеит, даргьы ԥсыуеит.*

31- *Нас, акаамет, амш аҽны, шәынцәа иҽаԥхьа шәеизашшуеит.*

32- *Аллаҳ изкны иҟам, ианым аԥшьыызгаз, аиаша анрыхьзалак, уи имцны изыԥхьазаз раасҭа игәымбылԥьбԥны иҟада? Азхам
ԥцәа рзы ԥьаҳаным аҟны ҭыԥымзар иҟоузеи?*

33- *Аӡабырг рзаазгази, уи азхазӡази ракәзар, Аллаҳ иҽагылара зҽацәыхьчаны, ихьчара иаӡанакыз убартӡ роуп.*

34- *Рынцәа иҽаԥхьа уртӡ рзы иаартӡаху зегьы ыҟоуп. Иара абри, зхы бзианы имԥаԥызгаз рҳамҭа ауп.*

35- *Избанзар, Аллаҳ, уртӡ уааӡа ирамхаҟаӡаз ацәгьарақәа ранажьны, иҟарӡаз абзиарақәа зегьы рԥьишьоит.*

36- *Иуԥԥсы, Аллаҳ дизымхазои? Ус ишыҟоугьы, иԥагыланы, Иара ида мчрақәак рыла удыршәарц иаҽуп. Аллаҳ азәы дымԥахьиҟьазар, уинахыс уи амԥа иаша изырбаша дзыҟалом.*

37- *Дарбанзаалакгы, Аллаҳ, амԥа иашахь ихы ирхазар, уигьы дымԥахызҟьаша мчрак зыҟалом. Аллаҳ, ацәгьарақәа зегьы ириааиуа, амчраӡәҟьагьы иақәиҭу иакәзами?*

38- *Ииашаӡәҟьаны уртӡ: «Ажәԥанқәеи адгьыли зшада?» ҳәа уразӡаар, хьаҳәа-ԥаҳәаада «Аллаҳ!» рҳәоит. Убас ҳәа: «Ус анакәха, нас изышәымҳәои, Аллаҳ даанижьны абартӡ шәзымӡахырхәаҟәо, Аллаҳ сара ԥырхагак ситӡарц иҭаххар, ирзаанкылоума? – ҳәа. Мамзаргьы, дысзылыԥхарц иҭахызар, илԥха рзаанкыларыма? –ҳәа. Убас ҳәа: «Аллаҳ сара дсызхоит! Ачҳара змоу зегьы, Уи маӡара иқәгәыӷуеит».*

39- *Убас ҳәа: «Уа суаажәлар! Иаашәылшо зегьы ҟашәӡа! Ҳәарада, саргьы исылшо ҟасӡоит!*

40- *Илазырҟәыша агәаҟра ззааираны иҟоу, ԥымкра змам агәаҟрагьы зхы иҭаԥаша зустӡәоу ааигәа ижәбараны шәыҟоуп.*

41- *Ҳәарада, абри ашәҟәы, ауааԥсыра аӡабырг рызцәыраҳгарц азы иузылбааҳгеит, уажәшьҭа амԥа иашаianылаз, ихазы данылоит, амԥа иаша иацәхьаӡызгьы, ихазы дымԥахҟьоит, уртӡ рҭакԥхықәра уара иудзам.*

42- *Рацьал анааилак, Аллаҳ, ауааԥсыра рыԥсы рхихуеит, имԥсызгьы дшыцәоу иԥсы ихихуеит. Нас аԥсра ззизбаз рыԥсы рхамӡакәа ааанкыланы, егьыртӡ ааанхаз ҽҳәарак аҟынза рыԥсы шьҭахьҟа ирхынҳәуеит. Ҳәарада, абри аҟны ибзианы ихәыцуа рзы аӡатәхәқәа ыҟоуп.*

43- *Мамзаргьы уртӡ, Аллаҳ ида ирхашшааша дрыԥшаама? Убас ҳәа: «Уртӡ ахашшаԥцәа акыр рымч аҟәымхауа, акымзарак рзеилымкааua иҟазаргьы хашшаԥцәас ишәыдышәкылома?»*

44- *Убас ҳәа: «Ахашшаара зегь рыла Аллаҳ итәуп. Ажәԥанқәеи адгьыли раҳра Уи инапаҟны иҟоуп. Аӡыхәтәангьы Иара иахь шәхынҳәуеит» ҳәа.*

45- *Аллаҳ ихьз маӡара анеиҭаҳәахалак, нарцәы азхазымӡо ргәаӷ рхаҷсахьаҟәа ирнубаалоит, аха Аллаҳ ида агьыртӡ рызбахә анраҳалак, игәырӷьаӡәа, рхы-рҷы лашаза иааҟалоит.*

46- *Убас ҳәа: «Уа ажәаанқәеи адгьыли зшаз, имазоугьы иаргамоугьы, зегьы здыруа с-Аллаҳ! Уааанцыра аимак ахьроуа, збаԥыс, рыбжьара Уара уоуп иҟоу» ҳәа.*
47- *Уртҵ агәымбылҵьбаԥцәа, адгьылтәыла аҟны иҟоу зегьы, уимоу, ирымоу инаҵцаны ирымазаргьы, акаамет аҵ аԥены игәытҟьагоу уи агәаҟра ацәцаразы уи иахҵнырҵон. Аха, уаанза иззымхәыцуаз аусҟәа зегьы Аллаҳ иганахьала раԥхьа ицәыргахоит!*
48- *Иҟарҵаз ацәгьарақәа иаартыҵәҟьаны раԥхьа ицәырҵны, иҵәылырхуазгьы иааины иарыкәшоит.*
49- *Ауаԥцы ԥхастак аниоулак, ҳара дҳаҳәоит, нас уи разҟык иатәаҳшьар: «Ари сара сдыррала исырҳаз ауп» иҳәоит. Маԥ! Уи аразҟы иара изы иԥышәагоуп, аха еиҳарак уи рыздыруам.*
50- *Уртҵ раԥхьатәиқәагьы абри аԥыза ажәақәа рҳәахьан, аха идырҳақәаз хәартас ирзыҟамлеит.*
51- *Абри амшала иҟарҵаз ацәгьарақәа хьырхәраны ирзыхынҳәит. Рыбжьара аиашамрахь имԥахыҵызгьы, иҟарҵаз ацәгьарақәа рзы ахьырхәра иақәшәараны иҟоуп. Уртҵ, Аллаҳ имч изацәцазом.*
52- *Ирзымдырзои, Аллаҳ, аразҟы изитаху меигзарахда, иззитахугьы ишәаны-изаны ишритҵо. Ҳәарада, иазхаҵԥцәоу жәларык рзы абри аҟны аҵатәхәқәа ыҟоуп.*
53- *Убас ҳәа: «Уа зхы иаҷәагыланы, агәырԥсаҷы аҳәаа иахысыз суааԥсыра! Аллаҳ илԥха аҟынтә шәгәыҕра шәцәымзааит. Аллаҳ (итаххар) агәырԥсақәа зегьы шәанаижьуеит, аиашазы Уи, кырза данажьԥуп, кырзагьы дрыцҳашьаԥуп».*
54- *Агәаҟра ааины ишәыдгылаанза, шәынцәа ишҟа шәхы рханы, Уи шәыҷеишәта, мамзар, уаҳа ацҳыраара шәоузом.*
55- *Иаалырҟьаны ишәзааираны иҟоу уи агәаҟра ҟалаанза, шәынцәа иҟынтә ишәзылбагоу, иреиҕьзоу аԥҟарақәа шәрыҟәыҟәа!*
56- *Ауаԥцы:«Аллаҳ иҳәатәхаҵара аганахьала иахәтоу ахьысзыҟамҵаз азы лахь соуааит! Сара ииашаҵәҟьаны аҵәылхыԥцәа среиуазаарын!» (ҳәа ихы данақәызбааша аамта шәеацәышәыхьча).*
57- *Мамзаргьы:«Аллаҳ сара алашарахь акылсра сатәеишьандаз, агәырԥса зеацәызыхьчаз срылаԥхьазахон».*
58- *Мамзаргьы, агәаҟра анибалак: «Даҷеазнык аамта сытандаз, абзиақәа среиуахандаз!» ҳәа аниҳәаша аамта шәеацәышәыхьча.*
59- *(Аллаҳ уи абас иеиҳәоит:) «Маԥ! Сажәааԥҟарақәа узнеихьан, амала уара уртҵ иҵаҵҕәыданы иуԥхьазеит, адура уеатаны мапкыԥцәа рыбжьара утыԥ аанукылеит».*
60- *Акаамет аҵ аԥены, Аллаҳ изкны ирԥашьоу азхаҵарақәа аԥшьызгоз ауаа, рхырҷқәа еиқәаҵәаза иубартахоит. Аҷехарззалаԥцәа ртыԥ ҵьаҳаным акәзами?*
61- *Аллаҳ иҷәагылара зеацәызыхьчаз ауааԥсырагьы, Аллаҳ, ргәыхәтәы иахьыгзаны ахеиқәырхарахь икылигоит, уртҵ цәгьарак иақәшәом, лахьеиқәҵаракгьы рызцәырҵуам.*

62- *Аллаҳ зегьы зшо иоуп, зегьы хьчаны напхгара рызҭогьы Иара иоуп.*
63- *Ажәҩанқәеи адгьыли рцаԥха, Иара иҟноуп иахьыҟоу. Аллаҳ иажәаԥҟарақәа мап рцәызкуа ракәзар, згәыґрақәа зцәызыз ауаа убартҵ роуп.*
64- *Убас ҳәа: «Уа амдырҩцәа! Аллаҳ ида даҽазәы имӡахырхәароума сара исыдыжәгало?»*
65- *Уаргьы, уаԥхьатәиқәагьы абас ирыӡаххәахьан: Аллаҳ аварҟәылаҩы диваурыгылар, иудыруазааит, иҟауӡаз зегьы башаханы, згәыґрақәа зцәызыз уреиуахоит.*
66- *Мап! Уара Аллаҳ мацара уимӡахырхәаны, иҭабуп ҳәа зҳәо уреиуаха!*
67- *Урҵ, Аллаҳ ишахәҭоу дырзеилымкаазеит. Акаамеҵ амш аҽны адунеи зегьы Уи инапсыргәыӡа иануп, ажәҩанқәагьы Уи имчра аҽаԥхьа иаарҳәаны, ихьарҽны иҟалоит. Аллаҳ, ивадырҟәыло алахәылаҩцәа дырцәыхароуп, уи дҳаракзоуп.*
68- *Нас абыкь иҭаҵәҳәоит, ашьҭахьгьы, Аллаҳ игәаԥхаз рыда ажәҩанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы ԥсуеит, нас, абыкь еиҭах иҭаҵәҳәоит, уиалагьы зегьы ршьапы иаахгыланы, анаԥшы-ааԥшра иналагоит.*
69- *Уинахыс, унцәа илашарала адгьыл лашоит. Аҳасаб шәҟәықәа цәыргахоит, аԥааимбарцәеи ашаҳаҭцәеи аагахоит, ауааԥсыра рыбжьара иашарала азбара мҩаԥгахоит, дарбанзаалак азәгьы иашамрак дақәшәазом.*
70- *Зегьы иҟарӡаз ацымхәра нагзаны ироуеит. Аллаҳ, урҵ иҟарӡақәаз ибзиазаны издыруа иоуп.*
71- *Аиаша мап ацәызкыз ауаа, гәыԥ-гәыԥла ҵьаҳаным ашҟа идәықәӡахоит, аӡыхәтәан уа ианнеилак, ҵьаҳаным агәашәқәа рзаатуеит, ахьчаҩцәагьы: «Шәыбжьара, шәынцәа иажәааԥҟарақәа ишәзаԥхьаны ишәзырҳауаз, насгьы абри аҩыза амш шышәԥеиԥшхоз шәаҳәаны шәгәышәеанызӡоз цҳаражәҳәаҩык дҟамлазеи?» ҳәа иразӡааueит, урҵгьы «Ааи, дҟамлеи» рҳәоит. Аха уажәшьҭа мапкыҩцәа рзы агәаҟра збаны иалгахьеит.*
72- *Урҵ: «Наунагза шәызҭынхаша ҵьаҳаным агәашәқәа рыла шәҭал!» ҳәа раҳәахоит. Аамҭала адура зеаҭаны, зхы иахԥагьаз ауаа рҵыԥ шаҟа ицәгьоузеи!*
73- *Анцәа иҽагылара зеацәызыхьчаз ауааԥсырагьы, гәыԥ-гәыԥла ҵьанаҵ ашҟа идәықәӡахоит. Аӡыхәтәан уа ианнеилак, ҵьанаҵ агәашәқәа рзаатуеит, ахьчаҩцәа, урҵ: «Абзиара шәымаз! Бзиала шәаабеит! Наунагза шәызҭынхаша ҵьанаҵ шәҭал!» ҳәа рарҳәоит.*
74- *Даргьы: «Ҳара ажәа ҳаҭаны иназыгзаз, ҵьанаҵ аҟны иахьаҳҭаху аҭыԥ нхартас иҳазҭаз Аллаҳ, арҽхәааԥхьызқәа имазааит! Аус бзиазы ихандеиз рылӡшәа шаҟа иԥшзоузеи!» рҳәоит.*
75- *Амаалыԥцәагьы, арҽхәааԥхьызқәа рыла рынцәа иаҳаракыра еиҭаҳәаны, жәҩангәашә акәша-мыкәша ишакәшало убартахоит. Уажәшьҭа, ауааԥсыра рыбжьара иашарала ирыԥәызбаны абас раҳәахоит: Арҽхәааԥхьызқәа зегьы адгьылтәылақәа рынцәахәы Аллаҳ изкуп!*

40. Ғафир
(Иуаназыжьуа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ҳа. Мим.*
2- *Ари ашәҟәы, иԥшьоу, иҳаракзоу, зегьы здыруа Аллаҳ иҟынтә илбаагоуп.*
3- *Иара, агәырԥсақәа аназыжьуа, атәамзаарақәа здызкыло, захьырхәра кырза иҕәҕәоу затәашьарагьы меигзарахданы иҟоу Аллаҳ иоуп. Уи ида нцәа дыҟазам, ахынҳәрагьы Иара иахь мацароуп.*
4- *Мапкра имҩахнаҟьаз рыда, Аллаҳ иажәаԥҟарақәа аимакра азәгьы иҽазикуам. Уртӡ ақалақьқәа рҽы (тынч) рныҟәара уара уамжьааит.*
5- *Дара раԥхьа, Ныҳә иуаажәларгьы, рнаҩс иааиз егьырӡ ажәларқәагьы иԥшьоу аҿабырг имцны ирыԥхьазахьан. Жәларыцыԥхьаза, рхатәы ԥааимбар инкылара рҽазыркхьан, иҟам-ианым ахытҳәаақәа рыла аҿабырг ықәыргарӡ иқәԥахьан. Аха аҿыхәтәаны, уртӡ рымахцә кны иааныскылт. Абар, ижәбеит сахьырхәра зеиԥшроу!*
6- *Абас ала, мапкра ашҟа имҩахыҿыз ирызкны: «Уртӡ, аринахыс ҵьаҳаныԥтәқәоуп!» ҳәа унцәа иизбаз ҿабыргхеит.*
7- *Жәҩангәашә иаҿагылоугьы, уи акәша-мыкәша иҟоугьы, рынцәа арҽхәааԥхьызқәа рыла деитәарҳәоит. Уи дазхаҿаны, азхаҿаҩцәа иранаижьырӡ азы иҳәоит: «Уа ҳанцәа! Уара, улыԥхеи удырреи зегьы рымҽханакит, атәамзаара шьтәҿаны умҩа ианылаз ауааԥсыра иранажь, уртӡ ҵьаҳаным агәаҟра иацәыхьча!» (рҳәоит).*
8- *«Ҳанцәа! Даргьы, изхылҿызгьы, рыҳәсагьы, амҩа иаша ылзхыз рхылҿышьтрагьы, ажәаны ирутәаз уҵьанатқәа рахь иудкыл. Ҳәарада, Уара, иҳәаадоу аҳаракыреи, амчреи урықәитӡуп».*
9- *«Уртӡ, ацәгьарақәа ирцәыхьча, уи амш аҽны, уара ацәгьарақәа ирцәухьчаз, улыԥха даҿанакит ҳәа дыԥхьазоуп. Ари, ирейҳазоу ахеиқәырхароуп».*
10- *Мапкрахь имҩахҟьаз ауааԥсыра (нарцәы) абас рықәҽыртӡуеит: «Шәартӡ азхаҿаразы ааԥхьара шәоуны, мап анацәышәкуаз, Аллаҳ ишәзааирыԥшыз агәыԥжәара, абыржәы шәхазы иаашәырԥшуа аастӡа иеиҳан ҳәарада. Избанзар, азхаҿарахь ишәытӡаз ааԥхьара мап ацәышәкуан».*
11- *«Уа ҳанцәа! Ҳартӡ, ҩынтә ҳаԥсы ҳхухит, ҩынтәгьы ҳаԥсы ҳхауҿеит. Уажәы иҟаҳҿаз ҳгәырԥсақәа ҳҳәоит, абраантәи (амца аҟынтә) ҳазлатәыҿша мҩак ыҟазами?» ҳәа иҿаашт.*
12- *Абри аҩыза атәагылазаашьа шәзаҟәшәаз, Аллаҳ ихьз анеитәарҳәалак мап ацәкны, ваҟәылак данивадыргылоз, иаразнак уи агәра ахьыжәгоз азоуп. Уажәшьтә азбара, иҳаракзоу Аллаҳ итәуп.*
13- *Шәара, идыргақәа шәырбаны, ажәҩан аҟынтә аразҟы (ақәа) шәзылбаазгаз Иара иоуп. Амала, Аллаҳ иахь зхы хоу ида, абри азәгы ҿатәхәык изалхуам.*

14- *Шәааи, мапкыѳцәа ргәы иамыхәозаргьы, гәык-ԥсыкала Аллаҳ мацара шәыҽеидҳәаланы, Уи шәиҳәа!*
15- *Ахәшьарақәа ҳаразкуа, жәѳангәашә зтәу Иара иоуп. Аиԥылара амш иазкны ргәырҽаниӡарц, иуааԥсыра рҟынтә иитԥаху рзы иажәаԥҟарақәа лбаазгогьы Иара иоуп.*
16- *Урԥ уи аҽны, Аллаҳ изы мазак рымамкәа (рнышәынтԥрақәа) ирԥыӡуеит. Иахьа аҳра зтәыда? Хымԥада, иазәу, насгьы хьаҳәа-ԥаҳәада аҳра иақәитԥ Аллаҳ иоуп.*
17- *Уи аҽны, зегьы иҟарӡаз ацымхәра роуеит. Уи аҽны, иарбанзаалак иашамрак ҟалазом, ҳәарада, Аллаҳ иҳасаб дааразa иласуп.*
18- *Иааигәахаз уи амш аганахьала ргәырҽанӡа! Избанзар, гәытҟьарала рыԥсыԥ аныԥбаардо, ргәы рҟырҟахьы иааиуеит. Агәымбылԥьбаѳцәа, ауагьы, зажәа мѳасны ирхашшааша атынхагьы дырзыҟалазом.*
19- *Аллаҳ, аблақәа гәаԥла рыԥшрагьы, агәқәа итԥарӡәахуагьы зегьы идыруеит.*
20- *Насгьы Аллаҳ, зегьы иашарала избоит. Урԥ Аллаҳ дааныжьны изымӡахырхәаақәоз ракәзар, акымзарак рзызбазом. Ҳәарада, Аллаҳ зегьы ибзиазаны изаҳәауа, избауа иоуп.*
21- *Адгьылтәыла иакәшаны, дара раԥхьа имѳасыз рӡыхәтәа зеиԥшрахаз рымбазеи? Урԥ, рымчреи, адунеи аҟны ааанрыжьыз рыҟаӡамтԥақәеи рыла дара раасԥа кырзагьы иҷәҷаан. Абас ишаҟазгьы, Аллаҳ, урԥ аанкыланы ахьырхәара иақәиршәеит. Аллаҳ иҷаԥхьа урԥ зыхьчозгьы дзыҟамлеит.*
22- *Ари зыхьҟьаз, иаартыз аршаҳатԥгақәа рԥааимбарцәа ишырзааргазгьы мап ахьырцәыркыз ауп. Абри амшала, Аллаҳ урԥ аанкыланы иахьырхәит. Избанзар, Уи, дааразa дыҷәҷәоуп, иахьырхәрагьы кырза ицәгьоуп.*
23- *Иӡабыргыӡәҟьаны, ҳара Мыса, ҳажәаԥҟарақәеи иаартыз аршаҳатԥгеи рыла,*
24- *Фараони, Ҳамани, Каруни рахь днаҳашьԥит. Аха урԥ: «Ари дымцҳәаѳуп, длаԥшхырԥаѳуп!» рҳәеит.*
25- *Мыса, ҳганахь ала итԥаз аӡабырг аныԥзааига: «Ихатԥагьы, дазхазӡаз ауаа рӡеицәагьы шәшьы, ртԥыԥҳацәа мацара ааншәыжь!» рҳәеит. Аха мапкыѳцәа ршьаԥҳәаҟәагьы башахеит.*
26- *Фараон: «Соушәыжь шәыспԥырхагамхан, абри Мыса дԥасырхап; (дзеиԥәхозар) инԥәа диҳәалааит! Избанзар, ҳдин ԥсахны, ҳтәыла аҟны хынтԥаѳынтԥаракԥәыригоит ҳәа агәтԥынчымра сымоуп» иҳәеит.*
27- *Мыса иакәзар: «Аҳасабеилыргаратә мшы азхазымӡаз аҽехарззалаѳцәа рҟынтә, саргьы исынцәоу, шәаргьы ишәынцәоу Аллаҳ сыҽеимӡаскит!» иҳәеит.*
28- *Фараон иуаа дахьрылахәыз азы, зызхаӡара ззоз азәы, убас иҳәеит: «Ауаѳы, сынцәа Аллаҳ иоуп ахьиҳәаз мацаразы дышәшьуама? Аха уи, шәынцәа иҟынтә ажәааԥҟарақәа шәзааигеит. Дымцҳәаѳызар, имцҳәара иара иԥырхагоуп, аха аиаша иҳәозар, ишәаҳәаны, шәгәы злашәҽаниӡаз хәтԥак акәзаргьы иааины ишәыԥҟашәоит. Ҳәарада, Аллаҳ, иахзырҟьаз, насгьы имцҳәаѳу азәы амѳа иашахь дкылигазом.*

29- *Уа сыуаажәлар! Иахьа, атәылаҽы анапхгара знапаҽы иҟоу ауаа раҳасабала, аҳра шәара ишәтәуп. Амала, Аллаҳ иахьырхәара ҳхы итаҵар, усҟан иҳацхрааудa?» ҳәа. Фараон иакәзар: «Сара сгәааанагара мацара ауп ишәасҳәо, насгьы шәара амҭа иаша мацара шәсырбоит» иҳәеит.*

30- *Иазхаҵаҭыз ауаҭы иажәа иациҵеит: «Уа сыуаажәлар! Аиашазы, зны зыҵааимбарцәа ирҽагылаз, ажәытә жәларқәа зыҟәшәаз арыцҳарақәа, шәаргьы ишәҵеиҵшхар,*

31- *Ныҳә ижәлари, Ади, Семуд жәларқәеи, насгьы урҵ рышьҵахь имҭасыз ажәларқәа зҵагылахьаз агәаҟра аҭыза шәзааир ҳәа сшәоит. Аллаҳ иуааҵсыра гәаҟрак иаҟәшәар итахым.*

32- *Уа сыуаажәлар! Иҵабыргыҵәкьаны, шәара-шәара шәеибарҵәааua шаныҟәхаша мшык шәҵеиҵшхар ҳәа агәҵынчымра сымоуп.*

33- *Уи амш азы, шәызкәа рханы шәыбналоит, аха Аллаҳ ида шәеиҟәзырхо мчрак шәзыҵшаазом! Аллаҳ азәы дирблаҟьар, уи ашьҵахь амҭа иашахь ихы зырхаша мчрак зыҟалазом.*

34- *Уаанза Иусуфгьы ииартыз аршаҳаҵгаҟәа шәзааигахьан, аха урҵ рганахьалагьы агәыҭбарақәа шәызцәырҵит. Аҵыхәтаан уи иҵстазаара даналҵ: «Уажәшьҵарнахыс Аллаҳ, ацҳаражәҳәаҭы дааишьҵзом!» шәҳәеит. Иахзыркьацәаз, насгьы агәыҭбарақәа ирылахәаҽыз ауаа, Аллаҳ абас ирблаҟьоит.*

35- *Урҵ, рнапаҽы ииашоу ршаҳаҵгак ыҟамкәа Аллаҳ иажәаҵҟарақәа ирызкны ажәа аимакра ҽеазыршәоит. Абри аҭыза ахьмҭаҵгашьа, Аллаҳ иганахьалагьы, азхаҵаҭцәа рганахьалагьы агәаҷ дуззa цәырнагоит. Аллаҳ, зхы иахҵагьоу, агыгшәыгра злоу агымбылцәа ргәы абас амҳәыр ааирхоит».*

36- *Фараон: «Уа Ҳаман! Сара иҳаракзоу баашк сзыргыл, уи ала мҭак сыҵшаап,*

37- *Насгьы уи ала ажәҭанқәа рымҭақәа рахь сназа́ны, Мыса инцәагьы дызбап! Аиашазы уи дымцҳәаҭуп ҳәа дсыҵхьазоит!» иҳәеит. Абас ала, Фараон иҟаиҵаз ахәымгара ибзиоушәа ирбаны, амҭа иаша дахырҟьан. Фараон ишьацҳәа зынза лҵшәада ааанхеит.*

38- *Иазхаҵаҭыз ауаҭы иажәа абас иациҵеит: «Уа сыуаажәлар! Сҳәатәы хашәҵа, шәартҵ амҭа иашахь шәкылызгоит.*

39- *Уа сыуаажәлар! Адунеитә ҵстазаара, аамтҵала ахархәара ада уаҳа даҽеакы акәзам, нарцәы акәзар, наунагза уахьынхаша тыҵуп.*

40- *Дарбанзаалак цәгьарак ҟазҵаз, ицәгьара аҟара ахьырхәара дақәыршәахоит, дарбанзаалакгьы, дхаҵазааит, дыҵҳәысзааит, дазхаҵаҭны адунеии нарцәи рзы ихәартҵоу аусҟәа ҟаиҵазар, абас иҟоу ауаагьы ҵьанатҵ итҵалоит, уаҟа урҵ меигзарахда аразҟҟәа ратәашьахоит».*

41- *«Уа сыуаажәлар! Ишәҵагылазаашьоузеи? Сара ахеиқәырхарахь шәаасыҵхьоит, шәара шәакәзар, амца ашҟа ааҵхьара сышәҵоит!*

42- *Шәартҵ, Аллаҳ мап ицәкны, зынза исзымдыруа матәаарқәак уи ивасырҟәыларц ааҵхьара сышәҵоит, сара сакәзар, иҳаракзоу, кырзагьы анажьра змоу Аллаҳ иахь ааҵхьара шәыстҵоит.*

43- Аиашазы шәарҵ, абри адунеи азгьы, нарцәы азгьы, иаҿсам ааҳьарак сышәҵоит. Ҳәарада, ҳахьыхынҳәуа Аллаҳ ишҟа ауп, аиаша иацәхьаӷыз ауаа ракәзар, ҿьаҳаныҿуаа роуп.
44- Шәара ишәасҳәаз зегьы хара имгакәа ишәгәалашәараны шәыҟоуп. Сара, сус Аллаҳ инапы ианысӷоит. Ҳәарада, Уи, зуааҿсыра избо, изыхьчо иоуп».
45- Аӷыхәтәан, Аллаҳ, урҵ иҟәдыргылаз ашьаҿҳәа бааҿсҟәа рҟынтә ари ауаҩы дихьчеит. Фараони иҵааҿәеи ракәзар, агәаҟраҿәгьа иаҟәиршәеит.
46- Шьыжьи хәылбыҽхеи ҿьаҳаным амца ргәаладыршәон. Акаамеҵ анааилакгьы: «Фараони иҵааҿәеи иҷәҷәазоу агәаҟра иалашәыжь!» (рҳәашт).
47- Амца аҩныӷка иахьеиҿыхо, имчыдоу ауаа, адура зеатҵаны иҟаз аҿагьаҿәа рахь: «Аамҵала шәҳәатәы хаҳӷахьан, уажәы абри амца хәҵак ҳалгара шәылымшазои?» ҳәа иразӷаауеит.
48- Аха абри аҩыза аҵак роуеит: «Аиашазы, ҳара зегьы амца ҳалажьуп, уажәшьҵарнахыс Аллаҳ иуааҿсыра ирызкны иизбашагьы избахьеит».
49- Амца иалажьу, ҿьаҳаныҵтәи амаӷурауаа рахь: «Шәынҿәа шәиҳәа, мышкы иадамзаргьы ҳгәаҟра ирмаҷааит!» ҳәа рыҟәҿырҵуеит.
50- Амаӷурауаагьы: «Иаартыз аршаҳаҵгаҟәа шәҧааимбарҿәа ишәызнарымгазази?» ҳәа иразӷаауеит. «Аи, иаҳзаргахьан» ҳәа аҵак рырҵоит. Усҟан амаӷурауаа: «Уажәшьҵа, шәхала шәиҳәала!» рҳәоит. Аха мапкыҩцәа рыҳәараҟәа башоуп.
51- Ҳәарада, адунеи аҟынгьы, ашаҳаҵцәа мазеины ианыҟалаша аҽеынгьы, ҳаҿҳаражәҳәаҩцәеи азхаӷаҩцәеи ацхыраара раҳҵоит.
52- Уи амш аҽены, агәымбылҿьбаҩцәа реызгаҟәа рыхәазом. Ашәиҧхьыз дара ирыҟәуп, анхарҵа ҵыҧҟәа ирейцәазоугьы дара ирзкуп.
53- Ииашаӷәкьаны, ҳара Мысагьы дҳәарлашахьан.
54- Исраил иҧацәа, ахшыҩи агәеилгареи змоу рзы мҩаҟәӷагас, насгьы гәеанӷагас ирзыҟаларҿ азы, абри ашәҟәы ирзынҳажьит.
55- (Сҧааимбар!) Уара, уажәазы ичҳа, избанзар Аллаҳ иажәа хымҧада инагзахоит, угәырҧсаҟәа уанаижьырҿ уиҳәа, шьыжьи хәылҧази арҽхәааҧхьызҟәа рыла унҿәа деиҵаҳәала.
56- Зыгәрагоу аршаҳаҵгаҟәа рнапаҷы иҟамкәа, Аллаҳ иажәаҧҟараҟәа реимакра иалагаз ракәзар, урҵ ргәаҷы, зынза ирзынамыгзаша аҽхарззаларатә гәаҳәара ада даҽеакы ҵазам. Ус анакәха, уара Аллаҳ уеимӷакы. Ҳәарада, зегьы заҳәауа, насгьы зегьы збо Иара маҿара иоуп.
57- Ажәҩанҟәеи адгьыли ршара, ҳәарада ауааҿсыра ршара аасҵа иеиҳау усуп, аха ауааҿсыра реиҳараҩык абри рыздыруам.
58- Избои изымбои изеиҧшхом, иазхаӷаҩцәаны адунеии нарцәи рзы ихәартоу аусҟәа ҟазӷази, аҿәгьара ҟазӷази зеиҧшхазом. Шаҟа икьаҷны шәхәыцуазеи?
59- Акаамеҵ амш, хымҧада, ииаиуеит, уи хьаҳәаҧаҳәадоуп! Амала ауааҿсыра реиҳараҩык абри рызхаӷом.

60- *Шәынцәа убас иҳәеит: Сара шәсыҳәа, саргьы шәныҳәара сыдыскылоит. Избанзар, сымӷахырхәара зхы иатәазымшьо ауаа, хьымзӷыла ҵьаҳаным итәалараны иԥоуп!*
61- *Шәыԥсы шәшьап ҳәа аӷых, насгьы шәарлашарц азгьы амш зшаз Аллаҳ иоуп. Ҳәарада, Аллаҳ, ауааԥсыра рзы датәашьаҿуп, аха ауааԥсыра реиҳараҿык итәабуп рызҳәом.*
62- *Убас ауп дшыԥоу шәара ишәынцәоу Аллаҳ. Уи зегьы зшаз иоуп. Уи ида нцәа дыԥам. Ус анакәха, шәышԥамҿахырԥьо?*
63- *Аллаҳ иажәааԥкарақәа цасҳәа мап рцәызкуа роуп абас имҿахырԥьо.*
64- *Адгьылтәыла шәара шәзы нхартә тыԥны иԥазӷаз, ажәҿангьы шәхазыргылаз, шәартӡ аԥшра-сахьа шәызтәаз, шәзырԥшзаз, насгьы аразԥы шәатәазшьаз Аллаҳ иоуп. Абар, шәара ишәынцәоу Аллаҳ! Жәҿантәылақәа ирынцәоу Аллаҳ, иҳаракзоу раастәгьы дҳаракзоуп.*
65- *Уи еснагь дыбзоуп, Иара ида нцәа дыԥам. Ус анакәха, гәык ала шәыҷеидҳәаланы Уи шәиҳәа. Арехәааԥхьызқәа зегьы жәҿантәылақәа ирынцәоу Аллаҳ изкуп.*
66- *Убас ҳәа: «Сынцәа иԥынтә, иаартыз аршаҳатәгақәа анысзааи, шәара Аллаҳ ида шәзымӷахырхәоз рымӷахырхәара мап рыцәкны, жәҿантәылақәа ирынцәоу Аллаҳ сыҷеитәара дӷас исытан.*
67- *Шәартӡ, аныша ашьтахь азыцқьа (ахзы), насгьы ҷытк ажьы (иеихаҳоу акәтаӷь) аамтақәа шәырхыганы шәызшаз Иара иоуп. Уи, шәара шәхәыҷы ԥышқаны аԥстазаара аштә шәыԥәиргылоит, уи ашьтахь амч алшара шәоуны, аԥара рацәагьы нышәӷаанза аԥстазаара шәитәоит, шәыбжьара шьоукгьы рыԥстазаара заанаӷы иалӷуеит. Ажәакала, ҷхәарак аԥынза шәыԥсы тәаны шәынзырхо Иара иоуп. Агәыӷра ыԥоуп абартӡ зегьы ахшыҿзышьтра ашәтәалап ҳәа.*
68- *Аԥстазаарагьы аԥсрагьы знапы иану Иара иоуп. Уи, акы анизбалак «Уԥала!» иҳәоит, иаразнакгьы иааԥалоит.*
69- *Аллаҳ иажәааԥкарақәа реимакра зҷеазызшәо ауаа, аӷабырг шаԥа иацәыхароу умбазои?*
70- *Уртӡ, ашәԥәи ҳаԥҳаражәҳәаҿцәа рыла ирзынаҳашьтԥәази иӷаӷәыдоуп ҳәа изыԥхьазаз роуп. Амала ҳаԥхьаԥа (аӷабырг) еилыркаараны иԥоуп!*
71- *Усԥан рыхәдақәа аԥәарағԥәеи азынԥьырԥәеи рхарԥаны ҵьаҳаным ашԥа ирҳәазо инаргоит,*
72- *Ашьтахьгьы амца иаларбылуеит.*
73- *Нас иразӷаауеит: «Аллаҳ дааныжьны шәзымӷахырхәаԥәоз уажәы иабаԥоу?» ҳәа.*
74- *«Ҳааныжьны ицеит, ҳартӡ иԥам, ианым ҳрымӷахырхәозаарын» рҳәоит. Аллаҳ, мапкыҿцәа абас ауп ирблаԥьаны, гшыӷыртәаданы ишаанижьуа.*
75- *Абри аҿыза атәагылазаашьа шәаԥәшәара зыхԥьаз, адунеи аԥны шәаныԥаз, ииашамкәа шәыхы ахԥагьареи шәахырԥьареи роуп.*
76- *Аҿныӷԥа наунагза шәызтәанхаша ҵьаҳаным агәашәԥәа рыла шәтәал! Аҷехарззалара зҷеазтәаз ауаа иахьынхаша атып шаԥа ицәгьоузеи!*

77- *Уара, уажәазы ичҳа, Аллаҳ иажәа хымҭада инагзахоит. Ишәҳардырны згәызеанаҳӷаҟәаз рыхәҭак уҳарбоит, рыхәҭак убаанзагьы уҩсы ухаҳҳуеит. Урҭгьы аӷыхәтәаны зегьдарароуп ҳара ҳахь ихынҳәуеит!*

78- *Аиашазы, уара уаҧхьагьы ацҳаражәҳәаҩцәа наҳашьҭит, урҭ рыбжьара зажәабжьқәа узеиҭаҳҳәаҟәаз шыҟоугьы иузеиҭаҳамҳәаҟәазгьы ыҟоуп. Аллаҳ даҟәашаҳаҭымкәа дарбанзаалак цҳаражәҳәаҩык жәаҧҟарак аагара илшазом. Аллаҳ идӷа анынаҭалак, аиаша аҭыҧахь инеины, аӷабырг ыҟәызгарц зҭаху ргәыҕрақәа ыӷабгоит.*

79- *Рыхәҭак шәрыҟәтәап, рыхәҭакгьы афатә рылышәхыҧ ҳәа арахәҟәа шәзызшазгьы Аллаҳ иоуп.*

80- *Урҭ рыҟны шәара шәзы иагьа хәартәарақәа ыҟоуп, шәыгәҭакы урҭ шәрыҟәтәаны шәахьзап, дара рыла, мамзаргьы аҕбақәа рыла шәнаргаааргап.*

81- *Аллаҳ иршаҳаҭгақәа шәырбара даҕуп. Шәартҭ абри аршаҳаҭгақәа рҟынтә иарбану мап зцәышәкыша?*

82- *Адгьылтәыла аҟны иахьеимдо, дара раҧхьа имҩасыз ауаа рӷыхәтәа зеиҧшрахаз рымбазои? Урҭ рхыҧхьазара еиҳа ирацәан, рымчҟәагьы адгьылтәылаҟны иаҧырӷаз аҟаӷамҭақәагьы раасҭа иҕәҕәан. Аха убас ишыҟазгьы, идырҳақәаз ахеиҟәырхаразы ирзымхеит.*

83- *Иаартыӷәҟьаз аршаҳаҭгақәа рыцҳаражәҳәаҩцәа ианырзааргa, ирымаз адыррақәа рыла рхы иахҧагьеит. Амала иӷәылырхуаз агәаҟрагьы ааины рхаҭақәа нҭагылеит!*

84- *Игәыҭҟьагоу ахьырхәра ианақәшәалак: «Аллаҳ иазәра азхаҳӷеит, Уи иваҳарҟәылақәазгьы мап рцәааҳкуеит» рҳәоит.*

85- *Амала, ҳахьырхәра анырба ашьҭахьтәи разхаӷара хәартәарак рнаҭазом. Аллаҳ, иуааҧсыра ирызкны ажәытә аахыс имҩаҧиго иҧҟара абас ауп ишыҟоу. Иара убасҟан ауп мапкыҩцәа ргәыҕрақәа шырцәызыз анеилыркааугьы.*

41. Фуссилет
(Иаартыӷәҟьаны иеиҭаҳәоу)

Иаҳзылҧхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ҳа. Мим.*

2- *Абри Аҟәырҟан, ишәзылыҧхауеи ишәаназыжьуеи Аллаҳ иҟынтә илбаагоуп.*

3- *Иеилызкааугьы жәларык рзы, зажәаҧҟарақәа арах быззшәала узыҧхьо, иаартыӷәҟьоу шәҟәуп.*

4- *Гәырҕьаеҳәашаси гәеынӷагаси илбаагоуп. Аха реиҳараҩык иазхьамҧшуам, иагьазызырҩуам.*

5- *Убас рҳәеит: «Ҳара, ааҧхьара иҳауҭаз азы ҳагәқәа аркуп, ҳлымҳақәа дагәоуп, насгьы уареи ҳареи ҳабжьара ҧардак ҳабжьоуп. Уара иуҭаху ҟаӷа, ҳаргьы ҳазҕыц ҳаҕызааугеит!» ҳәа.*

6- *Убас ҳәа: «Саргьы шәара шәеиԥш уаԥсык соуп. Сара, анцәа дшаҭәу сыԥаҳәоуп. Уажәшьҭа шәышиашоу Иара иахь шәхы шәырха, Уи иҟынтә анажьра шәаҳәа. Аварҟәылаԥы дивазыргыло ракәзар, ҳаҧоу имшхара рԥеиԥшуп!*
7- *Дара убартҵ, рмал аҟынтә аҧарцәа ирыҵаны аԥерыцқьара иазхәыцуам, нарцәгьы зынза иазхарԥом.*
8- *Иазхаԥаԥцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартҵоу аусқәа ҟазԥаз ракәзар, урҵ рзы нԥәара зқәым ҳамҵак ыҟоуп.*
9- *Убас ҳәа: «Шәартҵ, адгьылтәыла ҩ-аамҵак рыла изшаз мап ицәкны, аварҟәылаԥцәа ивашәыргылоума? Уи дшаԥуп, насгьы жәԥантәылаԥәа зегьы рынцәа иоуп.*
10- *Адгьылтәыла, иузеиҵамго ашьхаԥәа ыԥәыргыланы, барԥьаҵралагьы ихиԥьеит, иаҵаху афатәԥәагьы ԥсы зхоу зегьы рзы иеиԥкараны ирзишеит. Абартԥәа зегьы ԥшьаамҵак рыла иаԥиԥеит.*
11- *Насгьы, алԥа еиԥш иԥаз ажәԥан ахь деиханы, жәԥани дгьыли рахь: «Ишәҵахны, мамзаргьы ишәҵахымкәа шәааи!» ҳәа реиҳәеит. Урҵгьы: «Иаҳҵахны ҳааит» ҳәа аҵак ҟарԥеит.*
12- *Абасала урҵ, ҩ-аамҵак рыла быжь-жәԥанкны ишаны, зегьы рыдԥаԥәа рыԥеиҳәеит. Ҳара, иааигәоу ажәԥан, ацәашьԥәа рыла (аеԥәаԥәа рыла) иҳархиеит, насгьы иҳахьчеит. Иара абри, зегьы зымч рыԥәхо, зегьы здыруа Аллаҳ игәаԥхаралоуп.*
13- *Урҵ, иагьа ҟауԥаргьы азҿлымҳара арымҵар, убас раҳәа: «Шәара, Ади Семуди жәларԥәа, ираахаз амацәыс ахаҵаԥсаҵа шәмаахарԥ азы, шәгәышәеанысԥоит.*
14- *Аԥааимбарцәа мԥас иԥаз зегьы рхы иархәаны ирызнеины: «Аллаҳ ида даеазәы шәимԥамхырхәан» ҳәа рарҳәахьан. Аха урҵ: «Ҳанцәа абри аԥыза иҵахыԥәԥьандаз, ицҳаражәҳәаԥцәаны, хымԥада, амаалыԥьцәа ҳзааишьҭуан. Ус анакәха, ҳартҵ уара ула иааашьҭу, ийԥабыргны иҳазхаԥом» рҳәеит.*
15- *Зызбахә ҳамоу Ад жәлар, адгьылтәыла аԥны ииашамкәа аеҳарззалара рԥеаҵаны: «Ҳара ҳаасҵа иҳәҳәаны иԥада?» рҳәеит. Урҵ зшаз Аллаҳ, дара раасҵа дшыҳәҳәаз рымбазеи? Урҵ, ҳажәааԥҟарԥәа ҳәҳәала мап рцәыркуан.*
16- *Уи амшалагьы, адунеитә ԥсҵазаара аԥны илазырԥәыша ахьырхәра агьама дҳарбарԥ азы, уи аамҵа еиԥәԥәаԥәа рԥы изырԥаашаз аԥша хьшәашәак рыжәаҳԥеит. Нарцәытәи ргәаԥра акәзар, еиҳагьы илазырԥәыша акәхоит. Урҵ ацхыраарагьы роузом.*
17- *Семуд жәлар ракәзар, урҵгьы амԥа иаша дҳарбеит, аха дара амԥа иаша абара аасҵа, алашәра мԥас иалырхит. Аԥыхәтәан ируз, иԥарԥаз иалԥшәаны, илазырԥәыша амацәыс аргәаԥра урҵ ааннакылеит!*
18- *Иазхаԥаԥцәаханы, Аллаҳ иҿагылара зҿеацәызыхьчаз ракәзар, еиԥәҳархеит.*
19- *Аллаҳ иаҳацәа, амца ашԥа иандыԥәырԥаша аԥны, жәытәгьы ҿатәгьы зегьы ԥьарак иеизгахоит.*

20- *Аӷыхәтәан уа ианнеилак, аамҭала ируз, иҟарӷаз ирызкны, рлымҳаӄәеи, рыблаӄәеи, рцәеи-ржьи дара ирҽагыланы шаҳаҭра руеит.*
21- *«Избан, шәаҳҽагыланы шаҳаҭра зыжәуз?» ҳәа, рцәеи-ржьи иразӷаашт. «Зегьы узырҳәо Аллаҳ, ҳаргьы ҳаирцәажәеит» ҳәа аҭак ҟарӷоит. «Шәара, раԥхьаза шәызшаз Иара иоуп, уажәгьы Иара ишҟа шәхынҳәуеит» рҳәоит.*
22- *Шәара, шәлымҳаӄәеи, шәыблаӄәеи, шәцәеи-шәжьи шәҽагыланы шаҳаҭра шәзыруп ҳәа хьаас ишәкуамызт, уимоу, иҟашәӷоз реиҳарак Аллаҳ идыруеит ҳәагьы шәыҟамызт.*
23- *Шәынцәа иганахьала ишәымаз абри аԥыза агәаанагара, шәартҭ шәыӄәнахит, аӷыхәтәангьы ацәыз зауз шәреиуахеит.*
24- *Уажәшьҭа ирзычҳауазар, иахьынхаша аҭыԥ амца ауп, ахеиӄәырхаразы даҽеазнык аԥсҭазаара иаҳәаргьы, маԥ рыцәкхоит.*
25- *Урҭ ԥызцәаӄәак рхы иҭаҳарԥан, раԥхьа иҟазгьы, рышьҭахь иҟазгьы, иԥшзаны иддырбеит. Абас ала, дара раԥхьа имԥасыз аӷьинцәеи ауааԥсыреи ирзкны иҟаз аӄәызбара, рхаҭаӄәа рзыҳәангьы анагзара хырԥашьа змам усхеит. Ҳәарада, урҭ зегьы ргәыґраӄәа, уажәшьҭа ихыбгалахьеит.*
26- *Маԥкыԥцәа: «Ари Аҟәырҟан, азҿлымҳара ашәымҭан, ианаԥхьо аҭызшәа ҟашәӷа, иҟалап, абжьы шәзыхәаҽеыр» рҳәеит.*
27- *Ус анакәха, урҭ иґәґәазоу гәаҟрак агьама дырбаны, ирамхаҟаӷаз рҟынтә иреицәазоу ала ахьырхәра иаӄәҳаршәоит.*
28- *Аллаҳ иаґацәа рзы ахьырхәра – уи Амца ауп! Ҳажәааԥҟарӄәа маԥ ахьырцәыркуаз азы, уи амца, наунагза иахьҭанхаша ҭыԥны ирзыҟалоит.*
29- *Маԥкрахь имԥахҟьаз ауаа абас рҳәашт: «Ҳанцәа! Ҳамԥахызҟьаз аӷьинцәеи ауааԥсыреи ҳарба, урҭ ҳрыґрагыланы зегь раасҭа илаҳарҟәып!»*
30- *«Ҳәарада, ҳанцәа Аллаҳ иоуп» ҳәаны зыԥсҭазаара ииашаза изхызгаз ракәзар, амаалыӄьцәа абри аԥыза гәырґьаҽеҳәаша ала ирзылбаауеит: «Шәымшәан, шәымгәырԥан, ажәаны ишәыҭаз ӡьанатҭ шәалагәырґьала!*
31- *Ҳара, адунеи аҟны еиԥш, нарцәгьы шәартҭ ҳшәыуацәоуп, аӡьанатҭ аҟны шәыԥсы иаатҭаху зегьы ишәзымазеихоит, уаҟа иаашәҭаху зегьы шәрыӄәшәоит.*
32- *Занажьреи зрыцҳашьареи меигзарахдоу Аллаҳ иатҭәашьара ала».*
33- *Аллаҳ иахь ааԥхьара ҟазӷо, адини адунеии рызгьы ихәартҭоу аусӄәа назыгзо, насгьы «Саргьы аԥсылманцәа среиуоуп» зҳәо иаасҭа зажәа ԥшзада?*
34- *Абзиареи ацәгьареи акны изыҟалом. Уара (ацәгьара), ирейґьзоу ахымԥаԥгашьа ала иуԥырга, усҟан иуаґаз ауаԥгьы, гәыкала иузыҟоу уаԥык иакәны дшыузыҟало убартҭахап.*
35- *Абри аԥыза ахымԥаԥгашьа, ачҳара злоу мацара роуп иахьзаша, иара убас, ауаԥра злоу мацара роуп абри аԥыза алӷшәа бзиа зырҳашагьы.*
36- *Амала аԥсҭаа иҟынтә цәаныррa бааԥсык узааир, иаразнак Аллаҳ уҽеимӷакы! Избанзар, Уи изаҳауа иоуп, издыруа иоуп.*
37- *Аӷхи амши, амреи амзеи, Уи идыргаӄәа иреиуоуп. Аллаҳ шәимӷахырхәозар, амреи амзеи шәырмеихырхәан, урҭ зшаз Аллаҳ шәиеихырхәа.*

38- Уи аварҟәылаѳцәа, рҽырԥагьара иаҟәнадмыргозаргьы, ирдыруазааит, рынцәа иҽаԥхьа иҟоу зегьы, гәыԥӷәарак ҟамӷазакәа, уахи-ени Уи ихьз еитԥаҳәара иаҽуп.
39- Уи идыргаҟәа ирԩуоу даҽеакгьы абри ауп: Адгьыл ԥсызшәа иѳаны иубоит, аха хыхьынтәи ҟәак аныльбааҳгалак, аԥсы ҭаланы, иԥшзаза иҟалоит. Уи аԥсы ахазӷо, хымԥада, аԥсцәагьы иргылоит. Уи, зегьы имч рыҟәхоит.
40- Ҳажәааԥҟарақәа рганахьала аиаша иацәхьаӷны, иӷабыргыӷәҟьаны имѳахҟьаз ауаа, ҳҽаԥхьа ацәцара рылшазом. Ус анакәха, амца иаларыжьуа ракәу еиҳа иеиҷьу, акаамеҭ амш аҽены шәарҭадарала иаҳзааиуа ракәу? Ишәҭаху ҟашәӷа! Ҳәарада, Уи, иҟашәӷо зегьы ибоит.
41- Игәеанӷагоу абри ашәҟәы аныр зааи мап ацәызкыз, ахьырхәра иаҟәшәараны иҟоуп. Ари, иӷабыргыӷәҟьаны зеиԥшыҟам шәҟәуп.
42- Ирѳашьоу, уи аԥхьа алагьы, ашьҭахь алагьы изадгылом. Уи, аҟәыҷара иаҟәитӡу, арҽхәаԥхьызҟәа ирыԥсоу Аллаҳ иҟынтә илбаагоуп.
43- Уара, уааназатәи аԥааимбарцәа ираҳәаз ада уаҳа даҽеакы уаҳәазам. Иӷабыргыӷәҟьаны, уара унцәа, анажьрагьы, ҷҷәала аргәаҟрагьы дрыҟәитӡуп.
44- Ҳара уи, даҽеа бызшәак ала ирзылбааҳгазҭгьы, хымԥада, абас рҳәашан: «Ажәааԥҟарақәа иеилырганы иҟазар ахәҭазамзи? Араԥ, тәым бызшәала шәҟәык идгалара иашоума?» Убас ҳәа: «Уи, ауааԥсыра рзы имѳаҟәӷагоуп, ихәшәуп, иазхазымӷо ракәзар, урҭ рлымҳа хьанҭарак амоуп, Аҟәырҟан дара рзы ихѳоуп. Урҭ, харантәи рыҟәҽуҭуашәоуп ишыҟоу» ҳәа.
45- Уаанза, Мысагьы ашәҟәы иаҳҭахьан, аха уи аҟынгьы аимак рызцәырӷит. Унцәа иҟынтә ажәа ыҟамызҭгьы, ирызкыз аҟәызбара хыркәшахон. Абас ишыҟоугьы, иӷаулазоу гәыѳбарак иҭагылоуп.
46- Дарбанзаалак, адини адунеии рзы ихәартӡоу уск ҟаиӷар, иара ибзиаразы иҟаиӷоит, дарбанзаалакгьы цәгьарак ҟаиӷар, иара ихазы иҟаиӷоит. Уара унцәа, иуааԥсыра аиашамра рзиузом.
47- Акаамеҭ аамҭа адырра Аллаҳ мацара иоуп издыруа. Уи идырра аламкәа, шәырк (агәаҷь) ацәа рҟьаны изыптуам, ԥҳәыск лцәалтәымкәа дзыҟалом, дызҽиом. Аллаҳ урҭ: «Нцәахәыс исывашәырҟәылаҟәаз абаҟоу?» ҳәа анрыҟәҽитԥша амш, «Иаартны иуаҳҳәап, ҳабжьара уи шаҳатра азызуа азәгьы дыҟам» рҳәоит.
48- Уажәшьҭа, уаанза изымӷахырхәаҟәоз зегьы, дара кажьны ицахьеит. Рхатаҟәагьы ибналаны иахьцаша ҭыԥк шрымам еилыркаахьеит.
49- Ауаѳԥсы, абзиара аҭаххараҽы гәыԥӷәара иоузом. Аха уадаѳрак данаҟәшәалакгьы, агәырѳа иҽеиҭоит, дгәыҷыртадахоит.
50- Дзыҟәшәаз агәаҟра ашьҭахь, ҳганахь ала разҟык агьама иҳарбар, хымԥада абас иҳәоит: «Ари сара исыхәҭоуп, сара акаамеҭ шыҟалаша хасӷазом, аха сынцәа ишҟа снеиуазаргьы, Уи иҽаԥхьа абзиараҟәа шысзыԥшу агәра згоит». Ҳара, мапкра имѳахнаҟьаз ауаа, иҟарӷаҟәаз иаартыӷәҟьаны идҳардыруеит, насгьы урҭ, хымԥада, ихьанҭазоу гәаҟрак агьама дҳарбоит!

51- *Ауафӆсы акы иатӆаҳшьацыӆхьаза, изӄәа ҳаиаарханы хара днаскьоит, ихы цәгьарак антӆаӆалакгьы, ҳаҳәара дналагоит.*
52- *Убас ҳәа: «Абри ашәӄәы, Аллаҳ иӄынтә ишәзааины, шәартӆ уи мап ацәышәкуазар ҳәа шәазхәыцхьоума? Усӄан, абри афыза аҽагылара иалахаз иаастӆа иблӄьоу, имаҳагьоу дзыӄаларыма?» ҳәа.*
53- *Аӄәырӄан шӷабыргу, рхатӆаӄәа рзы иҽаҽаза иеилкаахаанза рыкәша-мыкәшеи рхатӆаӄәеи рыӄны иӄоу ҳаршаҳатӆгаӄәа еснагь идҳарбалоит. Уара унцәа, зегьы ашаҳатра ахьырзиуа (дара рзы) азымхазои?*
54- *Иудыруазааит, уртӆ рынцәа иҽаӆхьа ишнеиша ала агәыфбара рымоуп. Амала, Аллаҳ дыррала зегьы имфехакуп.*

42. Шура (Аизӷаара)

Иаҳзылӆхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ҳа. Мим.*
2- *Аин. Син. Каф.*
3- *Иҳаракзоу, насгьы иӷаулазоу аӄәыӷара иаӄәитӆу Аллаҳ, уареи, уара уӆхьатәиӄәеи абас аӷаҳәара шәзааишьтит.*
4- *Ажәфанӄәеи адгьыли рыӄны иӄоу зегьы Иара итәуп. Уи кырза дҳаракуп, ддуззоуп.*
5- *Ажәфанӄәа хыхьла ишеиӄәыччара иӄоуп. Амаалыӄьцәагьы, рынцәа иҳаракра еитӆаҳәаны, адгьылтәыла иӄәу рзы анажьра иаҳәоит. Ижәдыруазааит, занажьреи зылӆхеи меигзарахданы иӄоу Аллаҳ мацара иоуп.*
6- *Иара ида, дафа шьоукы ауацәас ишьтӆызхыз ауаа, Аллаҳ иааиӆмырӄьазакәа дрыцклаӆшуеит. Уара уртӆ ирзкны атӆакӆхыӄәра удзам.*
7- *Меӄьӄье иӄоу, насгьы акәша-мыкәша инхо ауаа ргәырҽеануӷарц, ихьаҳәа-ӆаҳәадоу уи аизара амш ашәартӆара рзеитӆауҳәарц азы араӆ бызшәала абри афыза Аӄәырӄан узылбааҳгеит. (Ауааӆсыра) Рыхәтӆак ҵьанатӆ аӄны, рыхәтӆакгьы, иеилашуа ҵьаҳаным аӄны иӄалоит.*
8- *Аллаҳ игәаӆхандаз, ҳәарада, уртӆ зегьы акы азхазӷо жәларыкны иӄаиӷон. Аха Уи, иитӆаху илӆха даӷеикуеит. Агәымбылҵьбафцәа ракәзар, хылаӆшфыкгьы, цхыраафыкгьы дырзыӄалазом.*
9- *Уртӆ, Аллаҳ ида ахылаӆшыфцәа рыдыркылеит, ус аума? Аха уртӆ, ирыуаӷәӄьоу, иагьзыхьчаша Аллаҳ мацара иоуп. Аӆсцәагьы зыргыло Уи иоуп. Уи зегьы имч аӄәхоит.*
10- *Еимактәыс ишәызцәырӷуа азӷаарӄәа зегьы рыӄны, збафыс Аллаҳ иоуп иӄоу. Иара убри Аллаҳ иоуп сара сынцәагьы, Уи мацара сиӄәгәыӷны сиеихырхәоит, насгьы еснагь Иара иахь схы сырхоит.*

11- *Ажәҩанқәеи адгьыли зшаз Иара иоуп. Шәара ишәеиԥшу ахатәҩызцәа шишаз еиԥш, арахә-ашәахәгьы ҩба-ҩбала ишеит. Абас ала шәеизҳара алиршоит. Уи иеиԥшу дыҟазам. Уи изаҳауа иоуп, избо иоуп.*

12- *Ажәҩанқәеи адгьыли рцаԥхаҟәа Иара икуп. Аразҟы иззиҵаху меигзарахда иитԥоит, иззиҵахугьы ишәаны-изаны. Избанзар, Уи зегьы здыруа иоуп.*

13- *Уи, Ныҳә идиӷаҟәаз, уара иуӷеиҳәаҟәаз, Ибраҳими, Мысеи, Иасеи ирыдиӷаҟәаз, шәара динс ишәзыҟаиӷеит. Аха ааԥхьара зуҵаз аварҟәылаҩцәа ари адин рцәыхьанҵахеит. Аллаҳ иитԥаху (ԥааимбарс) далихуеит, иара иахь зхы хоугьы аиашахь икылигоит.*

14- *Урҵ, адин иазкны ҷыдала адырра анроу ашьҵахь, рыбжьара ирызцәырӷыз аиӷашьыцра амшала рҽеиҩыршеит. Унцәа иганахь ала аҿҳәара азыԥӷәаны иҟамызҵгьы, иаразнак рус ақәызбарала аӷыхәтәа ԥӷәахон. Дара рышьҵахь иааины, ашәҟәы ԥсҵынхаҩыс иззыҟалақәазгьы, уи иазкны иӷаулазоу гәыҩбарак иҵагылоуп.*

15- *Иара убри амшала, уааԥхьара ушаҿыц уаҿыз, насгьы ишуыдӷо еиԥш уиашара иаӷӷа. Урҵгьы, рҵахрақәа урыцымныҟәакәа абас раҳәа: «Сара Аллаҳ илбааигаз ашәҟәқәа зегьы азхасӷеит, насгьы сара, шәыбжьара иашарала шәызныҟәара сыдӷоуп. Аллаҳ, ҳаргьы дҳанцәоуп, шәаргьы дшәынцәоуп. Ҳара иҟаҳӷо – ҳара, шәара иҟашәӷогьы шәара ишәтәуп. Шәареи ҳареи ҳабжьара аимак аҵахзам. Аллаҳ зегьы ҷьарак ҳаизигараны дыҟоуп. Ахынҳәрагьы Иара иахь маӷара ауп.*

16- *Уи иааԥхьара анрыдыркыла ашьҵахь, Иара изкны ажәа аимакра аԥшьызгаз рыршаҳаҵгақәа Аллаҳ иҿаԥхьа имчыдоуп. Урҵ агәаҟра рхаԥахьеит, иеицәоугьы рԥеиԥшхоит.*

17- *Аиашеи аӷабырги згәылоу ашәҟәгьы, уи иабзоурангьы ашәага-загеи, аибакапанреигьы шәзылбаазгаз Аллаҳ иоуп. Акаамеҵ аамҵа зынза иааигәазаргьы иалудырааueи?*

18- *Уи азхазымӷо лассы иааир рҵахуп, иазхазӷо ракәзар, ишӷабыргу дырны агәҵынчымра рымоуп. Абри ибзианы ижәдыруаз, акаамеҵ азбахә еимактәыс измоу ауаа иӷаулазоу мҩахҟьарак иҵагылоуп.*

19- *Аллаҳ иуааԥсыра рзы кырза даҵәашьаҩуп, иззиҵаху аразҟы иитԥоит. Уи, иҕәҕәазоу, насгьы иҳаракзоу иоуп.*

20- *Дарбанзаалак, нарцәытәи ахашәалахәы иҵаххар, ҳара уи ихашәалахәы иацаҳӷоит. Дарбанзаалакгьы адунеитә хашәалахәы алихыр, уигьы иитԥаху иаҳҵоит. Амала уи, нарцәытәи аразҟы ҳәа акгьы иоузом.*

21- *Мамзар урҵ, Аллаҳ азин ззыҟаимӷаз аԥҟарақәа динс ирзыҟазӷаша анцәаахәқәа рымазар? Аҿҳәара ахгаразы ажәа ыҟамызҵгьы, иаразнак дрыԥәызбаны, рус хиркәшон. Ҳәарада, агәымбылцьбаҩцәа изырхьаашьа гәаҟрак рԥеиԥшуп!*

22- *Агәымбылцьбаҩцәа, иҟарӷаз ацәгьарақәа рымшала ишәаԥырҳаԥуа ишыҟало убартԥахоит. Иазхаӷаҩцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартԥоу аусҷәа ҟазӷаз ракәзар, ҷьанатҵ баҳчақәа рҿы иҟалоит. Урҵ рзы рынцәа иҿаԥхьа иаартԥаху зегьы ыҟоуп. Аҵәашьара дуззагьы абар абри ауп.*

23- *Аллаҳ, иазхаҿаҷцәаханы адунеии нарҷәи рзы ихәартҭоу аусҟәа ҟазҿаз рзы агәырҕьаҽеҳәаша абри ауп! Убас ҳәа: «Сахьышәзааҵсо азы, бзиабарала аҵак сыҵара ада шәара шәҟынтә акгьы сазыҵшзам». Дарбанзаалак, бзиарак аҵьабаа адбаланы инаигзар, иеиҳау иаҵәаҳшьоит. Ҳәарада, Аллаҳ кырза данажьҿуп, насгьы бзиарак ацкы ҟамҿакәа инижьуам.*
24- *Мамзаргьы урҵ, (уара узы): «Аллаҳ изкны мцык аҵшьигеит» рҳәоума? Аха Аллаҳ иҵаххар, уара угәы ишәаҳауан, акымзаракгьы узеиҵаҳәомызт. Аллаҳ, ирҿашьоу аҵыхны, иажәаҟәа рыла аҿабырг цәыригоит. Ҳәарада, Уи, агәҟәа иртәҿаху ибзиазаны издыруа иоуп.*
25- *Уи, зуааҵсыра раҵамзаарақәа здызкыло, ргәырҵсақәа раназыжьуа, насгьы иҟашәҿо зегьы здыруа иоуп.*
26- *Иазхаҿаҷцәаханы, Уи игәы иахәаша аусҟәа ҟазҿо ауааҵсыра рыҳәарақәа здызкыло, насгьы меигзарахда ираҵәазшьогьы Иара иоуп. Мапкыҿцәа рзы акәзар, иҕәҕәазоу гәаҟрак ыҟоуп.*
27- *Аллаҳ, иуааҵсыра аразҟы инамыцхәны ираҵәеишьазҵгьы, ҳәарада, адгьылтәыла аҟны иахдырҟьаҷәон. Аха, Уи, игәаҵхарала ишәаны-изаны ираҵәеишьоит. Избанзар, иуааҵсыра рҵагылазаашьа дааразa ибзианы издыруа, избауа иоуп.*
28- *Ауааҵсыра ргәыҕрақәа анырҷәыз ашьҵахь, ақәа рзылбаазго, насгьы зылҵха рқәзырҵхо Иара иоуп. Ауаҿәҟьагьы, ахьчаҿҿәҟьагьы Иара иоуп, Иара иоуп арҽхәаҵхьызқәа зегьы ирыҵсоугьы.*
29- *Ажәҿанқәеи адгьыли, насгьы уаҟа ирҽианы иқәынирхаз ҵсы зхоу зегьы ршара, Иара иршаҳаҵгақәа иреиуоуп. Уи, ианиҵаху аамҵазы зегьы ҷьарак реидкыларагьы дақәиҵуп.*
30- *Шәзыҟәшәаз ацәгьарақәа зегьы, шәартҵ ишәуз, иҟашәҿаз рымшалоуп, иара урҵгьы реиҳарак Аллаҳ ишәанаижьуеит.*
31- *Шәара, адунеи иарбан ҵыҵзаалак ҷьаргьы Уи имчра шәзаҕәагылазом. Аллаҳ ида шәара шәзы, ауагьы ацхырааҿгьы дзыҟалом.*
32- *Амшын аҟны ашьхаҟәа реиҵш изасаны ицо аҕбақәагьы Уи имчра аршаҳаҵгақәа иреиуоуп.*
33- *Уи иҵаххар, аҵша еиқәыртәаны аҕбақәа амшын иахьху изымҿысуа иааҟаиҿоит. Ҳәарада, абри аҟны, кыр зычҳауа, кырзагьы иҵабуп зҳәо рзы аҿатәхәқәа ыҟоуп.*
34- *Мамзаргьы, ируыз, иҟарҿаз рымшала, урҵ изаарҟәрыланы, иқәзаа иқәигоит, аха абас ишыҟоугьы реиҳараҿык иранаижьуеит.*
35- *Ҳажәааҵҟарақәа ирҽагыланы ақәҵара иаҕу ирдыруазароуп, дара рзы бналарҵа ҳәа ҵыҵк шзыҟамло.*
36- *Шәартҵ ишәыҵоу зегьы, адунеи аамҵалатәи агьама ҵшзақәа роуп. Аллаҳ иҟны иҟоу ракәзар, еиҳа иеиҕьу, наунагзатәиқәа роуп. Абартҵқәа зегьы, зынцәа иқәгәыҕны зыҽеимҿазкыз азхаҿаҷцәа ирзкуп.*
37- *Урҵ, агәырҵса дуқәеи, аҵхамшьареи рҽацәырыхьчоит, ргәы аныҵжәаҿәҟьоугьы анажьра аадырҵшуеит.*

38- Рынцәа иааԥхьара иацныҟәоит, рнамаз иахҭызааны иркуеит. Русқәагьы аизӷаарала имѳаԥыргоит. Ираҭәаҳшьаз аҟынтә, атәым уаагьы ирыхҵныршоит.
39- Урҭ, ииашамкәа, жәыларак иаԥәшәар, напеибаркрыла рхы рыхьчоит.
40- Цәгьарак аԥәшәара ацкы, уи иаҟароу ала аҭак аҟаӷароуп. Аха дарбанзаалак, анажьра аарԥшны ариашара мѳас иалихыр, уи изы аҳамҭа, Аллаҳ ихы иадиӷоит. Ҳәарада, Уи, аиашамра ҟазӷо бзиа ибазом.
41- Аиашамра иахьаԥәшәаз азы аҭак ҟазӷаз ракәзар, урҭ аеыԥныҳәа рыҭара ҟалазом.
42- Аҭакԥхыԥәра, ауааԥсыра зыргәаԥуа, насгьы адгьылтәыла аԥны ииашамкәа ижәыло мацара ирыдуп. Урҭ ирԥеиԥшу, ихьаагоу гәаԥрак ауп.
43- Амала ичҳаны, анажьра аарԥшра акәзар, убри ауп аԥсы аиааирӷәԥьа!
44- Аллаҳ азәы имаҳагьара дазынижьыр, уи ауаѳы, уинахыс ахылаԥшѳы диоузом. Агәаԥра ааины ианырҷагылалак, агәымбылԥьбаѳцәа: «Шьҭахьԥа ахынҳәра ԥсыхәак амазами?» ҳәа ишыӷәааua убарҭахоит.
45- Амца ианаларыжьуагьы, рыхԥәа хьымзҷыла иларԥәны, рыблаԥәа ҭраа, рыкәша-мыкәша мазала ишхьаԥшуа убап. Азхаӷаѳцәагьы ирбаз аҷаԥхьа: «Ацәыз зауӷәԥьаз, акаамеҭ амш аены рхаҭаԥәеи рҭаацәеи ргәыҷраԥәа хазырбгалаз ауаа ракәзаап!» рҳәашт. Ибзиазаны ижәдыруаз, агәымбылԥьбаѳцәа еснагь агәаԥра иҭагылазааueит.
46- Урҭ, Аллаҳ иҷаԥхьа ирыцхрааша ауацәа рымазам. Аллаҳ, умаҳагьара уазынижьзар, уинахыс ахеиԥәырхарахь уназгаша амѳагьы зыԥалазом.
47- Аллаҳ избара инаԥәыршәаны, хырԥашьа змам уи амш аиаанза, шәынцәа иааԥхьара шәацныԥәа. Уи амш аены шәара шәзы хыӷакыртԥак, мамзаргьы шәгәырԥсаԥәа мап зларцәышәкыша мѳак зыԥалазом.
48- Урҭ, еиҭах иузхьамԥшыр, иудыруазааит, дара рзы хьчаѳыс унаҳмышьҭзеит. Уара иууалу, адырра рыҭара мацароуп. Абри ӷабыргыӷәԥьоуп, ҳара ауаѳԥсы ҳалԥха агьама аниҳарбалак, деигәырҷьоит, амала ииуз, иԥаиӷаз рымшала цәгьарак данаԥәшәалакгьы, абзиара ззеилымкааua дреиуахоит.
49- Ажәѳанԥәеи адгьыли раҳра Аллаҳ итәуп. Уи, иитҭаху ишоит. Иитҭаху – аҭыԥҳацәа, иитҭахугьы – аҷкәынцәа раҭәеишьоит.
50- Мамзаргьы, аҷкәынцәеи аҭыԥҳацәеи иеицраҭәеишьоит. Итҭаххар, хшарадагьы инижьуеит. Ҳәарада, Уи зегьы здыруа иоуп, зегьы зымч аԥәхо иоуп.
51- Аллаҳ, дарбанзаалак уаѳԥсык ила, аӷаҳәареи, мамзаргьы аԥарда ашьҭахьала абжьы иԥәыргареи, мамзаргьы маалыԥьк днашьҭны иԥаиӷаз азин ала иитҭаху иӷаҳәареи рыда, иацәажәашьа зыԥалом. Хымԥада, Уи кырза дҳаракзоуп, иҳәаадоу аԥәыҷара даԥәитуп.
52- Иара убас, ухаҭагьы ҳара ҳадӷала ԥсык (Аԥәырԥан) уӷаҳҳәеит. Уара ашәԥәы закәыз, азхаӷара закәыз уздыруамызт. Аха ҳара, уи иаҳҭаху ҳуааԥсыра аиашахь излакылаҳгаша лашарак акәны ирзыԥаҳӷеит. Хымԥада, уаргьы зегьрыла амѳа иаша дурбоит.
53- (Уи амѳа) Ажәѳанԥәеи адгьыли рыԥшәмаӷәԥьа Аллаҳ имѳоуп. Шәгәышәеаныз, аусԥәа зегьы иахьцалакгьы, аӷыхәтәаны Аллаҳ иахь икылсуеит.

43. Зуҳруф (Арԥшӡага)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьӡала!

1- *Ҳа. Мим.*
2- *Ишәзаарту ашәҟәы мсааит.*
3- *Иӷабыргыӷәкьаны, ҳара уи арԥ бызшәала Ҟәырҟанны иҟаҳӷеит.*
4- *Ҳәарада, уи, ҳара ҳҿы ихаданы иҟоу ашәҟәы (жәҭангәашәԥхьара) иагәылоу, кырӡа иаҳараку, ҟәыӷаралагьы итәау шәҟәуп.*
5- *Шәара, зҳәаа ззымдыруа жәларык шәакәхеит ҳәа шәыгәеанӷара ҳаҟәыӷрызма?*
6- *Шәара шәаԥхьа имҭасыз ажәларқәа, шаҟаҭы аԥааимбарцәа рзынаҳашьтԥхеит.*
7- *Ирызнеиз аԥааимбарцәа зегьы аӷәы рылырхуан.*
8- *Аха дара раастԥ иԥьбараз ажәларқәагьы иқәзаа иқәаҳгеит. Аҿырԥшқәа уаанӡа иузеитԥаҳәан.*
9- *Рхатԥаҟәа «Ажәҭанқәеи адгьыли зшада?» ҳәа уразӷаар, имлакҭакуа: «Уртԥ, зымчи здырреи ҳәаадоу Аллаҳ ишеит» рҳәоит.*
10- *Адгьыл шәара шәзы ииартԥаны иҟазӷаз, шәахьцаша атԥыԥ ашҟа шәымҭахымкьакәа шәнеирԥ азы, амҭаԥкәа зшаз Иара иоуп.*
11- *Ажәҭан аҟынтә шәага-загала азы лбаазгогьы Иара иоуп. Абри ала, иԥсу адгьыл еитԥах аԥсы ахаҳӷоит. Шәаргьы убасӷәкьа шәыԥсы шәхаӷаны, шәнышәынтԥраԥкәа рҟынтә ҿыц шәыԥсы ҭаланы шәыртԥыгахоит.*
12- *Хаӷеи-ԥҳәыси, рбаӷьи-рԥынеи уҳәа, зегьы иеицны изшаз, шәзыԥкәтәаша аҿбаԥкәеи арахәԥкәеи ыҟамкәа иҟазӷазгьы Иара иоуп.*
13- *Шәрыԥкәтәап, шәманшәаланы шәанрыԥкәтәалакгьы шәынцәа иразҟы шәгәаларшәаны абас шәҳәап: «Абри ҳара иҳахәо иҟазӷаз Аллаҳ агхаԥкәа дырҟәыгоуп. Мамзар, ҳара абартԥкәа ҳамч рыԥкәхарымызт!*
14- *Ҳәарада, ҳартԥ зегьы ҳанцәа ишҟа ҳгьажьуеит» ҳәа.*
15- *Амала уртԥ, иуааԥсыра рахьтә ԥытҭык, Уи ихәтԥакны ирыԥхьаӡеит. Ауаԥсы, иаартыӷәкьаны абзиара знымаало иоуп!*
16- *Мамзаргьы Уи, иишаз рыбжьара атԥыԥхацәа ихазы иалхны, ачԥкәынцәа шәара ишәзынижьма?*
17- *Уртԥ руазәк, изылыԥхаҭы иатәеишьаз (атԥыԥха) лыла ихатԥ агәырԥьаҿхәаша аниоулак, игәы ԥжәаны деиԥәаӷәамлаҳза дааҟалоит.*
18- *«Аԥа иҿаԥхьа ак злымшо, аԥагьара маԥарала зыԥстԥазаара зхызгаша тԥыԥак лоума?» ҳәа игәы ԥжәаны дӷаауеит.*
19- *Уртԥ, азылԥхаҭы иуааԥсыра ирԥиуоу амаалыԥьцәагьы, иҳәсаԥәаны ирыԥхьаӡеит. Уртԥ аныршоз дара шаҳатԥәазма? Абри иҟарӷо, ҳәарада, ԥьара ианӷахоит, уи иазкны рҿахәгьы рҿыххоит.*

20- *«Иаҳзылԥхауа игаԥхандаз, ҳара урҭ ҳрымӷахырхәазомызт» рҳәоит. Абри азӷаара аӄны иарбанзаалак дыррак рымазам, ргәааанагара маҵароуп ирҳәо.*
21- *Мамзаргьы, абри аԥхьа даҽеа шәӄәык раҳҭахьаны убриала ицәажәома?*
22- *Маԥ, маԥ! Урҭ ирҳәо абри ауп: «Ҳабдуцәа абри ишазхарӷоз ҳрыхьзеит, ҳаргьы абыржәы урҭ рышьҭа ҳхуп!»*
23- *Уара уаԥхьатәи ажәларқәа рахьтә агәеанӷаҩы дыззынаҳашьҭқәазгьы: «Ҳара ҳабацәа абри аҩыза шазхарӷоз ҳрыхьзеит, ҳаргьы урҭ рышьҭа ҳхыланы ацара ҳаҷуп» рҳәон.*
24- *Аԥааимбар: «Шәарҭ, зышьҭа шәху шәабацәа рымҩа аасҭа ииашоу шәзаазгаргьы ус акәхоума?» ҳәа дразӷааит. Даргьы: «Ҳарҭ, иаҳзааугаз ажәа маԥ ацәаҳҟуеит» ҳәа атак ҟарӷеит.*
25- *Урҭ ирыхәҭаз ахьырхәара иаӄәҳаршәеит. Аӷабырг имцны изыԥхьазаз рӷыхәтәа зеиԥшрахаз унахәаԥши!*
26- *Ааанза Ибраҳимгьы, иаби иуаажәлари абас реиҳәахьан: «Сара, шәарҭ шәзымӷахырхәаӄәо сырцәыхароуп,*
27- *Сара сызшаз даҽеазәуп (уи маҵара симӷахырхәоит). Уи сара амҩа иаша сирбоит».*
28- *Аллаҳ ари ажәа, ирҩашьоу азхаӷарӄәа рӄынтә адинӷәӄьа ашӄа ихынҳәааит ҳәа, анаҩстәи абиԥарӄәа ирзынижьит.*
29- *Ийӷабыргыӷәӄьаны, урҭ (Меӄӄье ауааԥсыра), иаартыӷәӄьаны аиаша рзеиҭазҳәаша ԥааимбарк дрызнеиаанзагьы ахныӄәгара раҭәасшьеит.*
30- *Аӷыхәтәан аиаша рызнеит, амала дара: «Ари лаԥшхырԥароуп, ҳара уи ҳадаҳкылазом» рҳәеит.*
31- *«Абри Аӄәырӄан, ҩ-ӄалаӄь дук рӄынтә, уаҩ дук изизылбаагами?» ҳәагьы нацырӷеит.*
32- *Унцәа илԥха ауаа рызшара, дара ирызкашәама? Адунеитә ԥсҭазааараҷы рыхныӄәгартӄәа ҳара ирзаҳшеит. Рыхәҭакгьы, агьырҭ аус ддырурц азы рыҩазара ҳараҳкит. Унцәа илыԥха, урҭ ирҳаны еидыркылаӄәаз раасҭа еиҷьуп.*
33- *Амала ауааԥсыра азхамӷараҷы иеиԥшханы жәларыкны рыӄалара (ашәарҭа) ыӄамызҭгьы, азылԥхаҩы маԥ ицәызкуаз рхыбӄәеи, хыхь излахалоз рмардуанӄәеи аразны иалхны ирзыӄаҳӷарын.*
34- *Насгьы рыҩнӄәа рзы ашәӄәеи, икыдиаланы рыԥсы ахьыршьалаша атәартӄәеи разныла ирзыӄаҳӷарын*
35- *Хьылагьы иаҳчаԥарын. Амала абартӄәа зегьы адунеитә ԥсҭазаара иатәу аамҭалатәи ахәартарӄәа роуп. Унцәа иҷаԥхьа иӄоу, нарцәытәи (агәырҷьара) акәзар, агәырԥса зҽеацәызыхьчо ирзкуп.*
36- *Аллаҳ иҳәамҭа змаҳазшәа ҟазӷо, аҩсҭаа дизаҳкуеит, уинахыс уи иҩыза аҩсҭаа иакәхоит.*
37- *Артҭ аҩсҭаацәа, иааӄәымӷзакәа урҭ шымҩахырӄьогьы, рхатӄәа амҩа иаша иану ҵьыршьоит.*

38- *Аӷыхәтәаны ҳҿаԥхьа ианааилак аѳстԥаа иахь рхы рханы: «Уареи ҳареи, мрагылареи мратԥашәареи раҟара ҳаицәыхарандаз! Уара шаҟа уѳыза бааԥсузеи!» рҳәашт.*
39- *Гәымбылԥьбарала шәахьныҟәаз азы, иахьатәи шәахьхәра ԥьаргьы ишәыхәаҭом. Избанзар шәартҩ зегьы агәаҟра аҟны шәеилахәуп.*
40- *Уара, адагәа иуырҳарԥ, мамзаргьы алашә иурбарԥ, мамзаргьы ииартыӷәҟьаны мѳахҟьарак итԥагылоу ауаѳы амѳа иаша дыԥәуӷарԥ утԥахума?*
41- *Ҳартҩ, уара уаашьҭыхны, урылганы уаҳгаргьы, дара ирыхәтԥоу ахьырхәра иаԥәҳаршәоит,*
42- *Мамзаргьы, уртҩ изыԥәҳаршәаша агәаҟра, уара иуҳарбоит, ҳара уртҩ иааҳҭаху рзыҟаӷара ҳалшоит.*
43- *Уажәшьҭа, уара, иуыӷаҳәоу ашәҟәы ҕәҕәала уҽадҳәала, ҳәарада, уара ииашаӷәҟьоу мѳак уануп.*
44- *Уи ашәҟәы, уареи ууажәлари рзы лабжьагоуп. Ҳаԥхьаҟа абри иазкны шәҿахәгьы шәҿыххоит.*
45- *Уара уаԥхьа инаҳашьҭыз аԥааимбарԥәа (рыуаажәлар) унаразӷааи! Ирзылԥхауа ида изымӷахырхәаша даѳеа нԥәахәԥәак алшәх ҳәа рыдҳӷахьоума?*
46- *Мыса, ҳаԥьшьахәԥәа рыла адгылара итԥаны, Фараони икәша-мыкәша иҟази рахь днаҳашьҭит: «Сара адгьылтәылаԥәа рынцәахәы ицҳаражәҳәаѳ соуп» ҳәа реиҳәеит.*
47- *Уртҩ ҳаԥьшьахәԥәа аныдирба, ийәылхны ирхыччеит.*
48- *Аха, идҳарбаз аԥьшьахәԥәа ак аасаҭа егьи еиҳан. Издыруада, изԥәу ииашам амѳа ианыӷыр ҳәа арыԥҳарԥәа рылагьы иҳаршәеит.*
49- *Абас ианыҟала: «Уа алаԥшхырԥаѳы! Унцәа иуитԥаз ажәа инаԥәыршәаны ҳаргьы уҳԥәныҳәа, избанзар уажәшьҭа амѳа иаша ашҟа ҳхынҳәуеит» рҳәеит.*
50- *(Аныҳәара амчала) Изыԥәшәараны иҟаз арыԥҳара анырхаҳгагьы, иаразнак ражәа аархашҭны, иахьхәит.*
51- *Фараон, иуаажәлар ибжьы рыԥәырганы абас реиҳәеит: «Уа сыуаажәлар! Абартҩ шәымбазои? Мысратәи аҳреи, сыӷаҟа алеира иаҿу абартҩ азиасԥәа зегьы сара истәзами? Абыржәгьы ишәымбазои?»*
52- *«Сара, зыгәҭыхаӷәҟьа аитԥаҳәара злымшо абри ауаѳы иааста сҳаракзами?»*
53- *«Уи дԥааимбарӷәҟьазар, ажәѳан аҟынтә ахьтәы напхаӷԥәа изааир акәзамзи, иварагьы уи дзыриашаша амаалыԥьԥа ыҟазар ахәҭазамзи?»*
54- *Фараон, абри аѳыза ажәаԥәа рыла иуаажәлар рыхшыѳ еилеигеит, абас алагьы, иҳәатәы харӷеит. Уртҩ усгьы имѳахҟьаз жәларык ракәын.*
55- *Ҳгәы ԥызжәоз рхымѳаԥгашьа ианаҟәымӷ, ҳаргьы ирыԥәнагаз ахьырхәра иаԥәыршәаны, зегьы азы итԥаҳәаеит.*
56- *Рышьҭахь ииаираны иҟоу абиԥарԥәа рзы ийәатәхәны, иҿырԥшны иаанҳажьт.*

57- *Мариам лԥагьы ҽырԥшыс данырзеиҭархәалак, ууааҿалар иаразнак аҭыԝшәа шьҭырхуеит.*
58- *«Ҳара ҳанцәахәқәа ракәу еиҒьу, мамзаргьы иара иакәу?» рҳәоит. Ари аҩыза аиҽырԥшра, уара уҽагылара маҵаразы иҟарӡоит. Уртҭ ииашаӡаҟьаны аимаки аиҽагылареи хҭазкыз жәларуп.*
59- *Иаса, ҷыдала ҳатәашьарақәа ззааҳарԥшыз, Исраил иԥацәа рызгьы дҽырԥшны ирзыҟаҳӡаз уаԥсык иоуп.*
60- *Иаҳҭахызҭгьы, шәара шәхатҭыԥаны адгьылтәылаҽы аҳра зуыша амалыԛьцәа ҳшарын.*
61- *Ижәдыруазааит, уи акаамеҭ иадҳәалоу дырроуп. Уи аҟны зынӡа агәыԥбара шәмоукәа сҳәатәы хашәӡа. Амԥа иашаӡаҟьа абри ауп.*
62- *Аԥсҭаа шәартҭ шәымԥахимҟьааит, избанзар уи, ииартыӡаҟьаны дшәаҒоуп.*
63- *Иаса иҒәҒәаз аршаҳатҭгаҟәа рыла данааи, абас иҳәеит: «Шәартҭ аҟәыҒара шәзаазгеит, насгьы аимак ахьшәызцәырӡыз азӡаарақәа рыхәҭак шәзеиҭасҳәарԥ сышәзааит. Аллаҳ иҽагылара шәҽеацәыхьчаны сҳәатәы хашәӡа.*
64- *Ҳәарада, Аллаҳ, саргьы дсынцәоуп, шәаргьы дшәынцәоуп. Ус анакәха, уи шәимӡахырхәа, убри ауп амԥа иашаӡаҟьагьы».*
65- *Аха (Иаса инаԥс) ицәырӡыз агәыԥқәа рыбжьара аимак ҟалеит. Ихьаагоу амш аҽаԥхьа, уи агәымбылԥьбаԥцәа ҳаҒоу имшхара рԥеиԥшуп!*
66- *Уртҭ, ргәырҽаӡамкәа ирзааираны иҟоу акаамеҭ амш ада даҽеакы иазыԥшума?*
67- *Аллаҳ иҳәатәхамӡара зеацәызыхьчаз рыда, иеиуацәоӡаҟьа уи амш аҽены дара-дара иеиҒацәахоит.*
68- *Уа сыуааԥсыра! Иахьа шәзыцәшәаша ҳәа акгьы ыҟазам, иарбанзаалакгьы аказы ахьаа шәоуӡом.*
69- *Сыуааԥсыра убри аԥыза ауаа роуп, сажәааԥҟарақәа зегьы азхаӡаны, зегьрыла сара рыҽесыртҭахьеит.*
70- *Шәареи шәхатәԥызцәеи, гәырҒьарала шәахьымԥаԥыргаша ԥьанатҭ шәҭал.*
71- *Уаҟа ахьтәы саара ҟьаԥсҟәеи аӡәцақәеи ԥьанатуаа рыбжьара иеимырдоит. Уртҭ рзы, рыԥсы иатҭаху, рыбла иагәаԥхо зегьы ыҟоуп. Насгьы шәартҭ убраҟа наунагӡа инхо шәоуп.*
72- *Иара абри, ижәуыз, иҟашәӡаз ирылӡшәаны ишәатәашьоу ԥьанатҭ ауп.*
73- *Убраҟа шәара шәзы, хкы рацәала ашәырқәа ыҟоуп, уртҭ рҟынтә иаашәҭаху гьамала ишәфоит.*
74- *Зыԥсҭазаара агәырԥса арҳара иазкыз ауаа ракәзар, наунагӡа изҭынхаша ԥьаҳанымҟа идәықәӡоуп.*
75- *Уртҭ ргәаҟра иагхазом, ахеиқәырхара ақәгәыҒра рцәыӡны, рыбжьқәагьы еиқәыркуеит.*
76- *Ҳара уртҭ, иашамрак иақәаҳмыршәазеит, зхы иашамкәа иазныҟәаз рхатҭақәа роуп.*
77- *«Уа амаалыԛь! Унцәа ҳаус хирқәшааит!» рҳәашт. Уигьы: «Шәартҭ абраҟа шәаанхоит» ҳәа атҭак ритҭашт.*

78- *Ииашаҿаҟьаны, шәара аҿабырг шәзеитҵаххәахьан, амала шәеиҳарԥык уи шәыдышәкылар шәҵахымхеит.*
79- *Урҵ (аварҟәылаԥцәа) акы рызбазар, ҳаргьы иҳазбахьеит!*
80- *Мамзаргьы, иеиҷахәыҵхәыҵуа, ирзо рцәажәарақәа ҳмаҳауа ҵьыршьоума? Маԥ! Ирывагылоу ицҳаражәҳәаԥу ашаҵәа зегьы анҿара иаҷуп.*
81- *«Алыԥхаԥы ахшаара димандаз, ҳәарада, раԥхьаза уи имҿахырхәоз сара сакәхон!*
82- *Ажәԥанқәеи адгьыли рынҵәа, жәԥангәашә анҵәа, урҵ идыркылақәаз дырҟәыгоуп».*
83- *Ирзааираны иҟоу, ирзеитҵаххәахьаз уи амш рыхьзаанза урҟәаҿ, адунеи иалагәырҕьаны ихәмаруа аамҵа рхыргалааит.*
84- *Жәԥан аҟны иҟоу анҵәагьы Иара иоуп, адгьыл аҟны иҟоу анҵәагьы Иара иоуп. Уи, иҳәаадоу аҟәыҕареи адырреи дрыԛәитҵуп.*
85- *Ажәԥанқәеи адгьыли, насгьы рыбжьара иҟоу зегьы рхатҵақәеи раҳреи зтәу, акаамеҵ аныҟалаша аамҵагьы здыруа, зышҟа ҳхынҳәраны ҳаҟоу Анҵәа, ихьз-иԥша шаҟа иҳаракзоузеи!*
86- *Аллаҳ дааныжьны изымҿаныҳәаԛәо, урҵ зынза изырхашшаазом, амала идырны аиаша шаҳаҵра азызуша аламҿакәа.*
87- *«Урҵ зшада?» ҳәа уразҿаар, ҳәарада «Аллаҳ имшеи» рҳәашт. Ус анакәха, изымԥахҟьои?*
88- *Аԥааимбар: «Уа сынҵәа! Артҵ азхамҿара зҷадызцалаз жәларык роуп» ҳәа аниҳәа.*
89- *Аллаҳгьы: «Уажәазы урҟәаҿ урҵ, шәара шәыла уаҳа ус сымазам ҳәа раҳәааны, урызхьамҵшын. Ааигәа иеилыркааранe иҟоуп!» иҳәеит.*

44. Дуҳан (Алԥа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ҳа. Мим.*
2- *Ииартыҿаҟьоу ашәҟәы мсааит.*
3- *Ҳара уи, иԥшьоу, ибарақьаҵу аҿых азы ишәзылбаҳгеит. Ҳәарада, ҳара ҳагәҷанҿаԥцәоуп.*
4- *Уи аҿых азы, ҳара ҳадҿала аҟәыҕара зҿоу аусҟәа зегьы збахоит.*
5- *Шәынҵәа иҟынтә лыԥхак аҳасабала, иааиԥмырҟьазакәа ацҳаражәҳәаԥцәа шәзынаҳашьҵуеит.*
6- *Ҳәарада, Аллаҳ зегьы иаҳауеит, зегьы идыруеит.*
7- *Хьаҳәа-ԥаҳәада иазхашәҿозар, ижәдыруазааит, Аллаҳ, ажәԥанқәеи адгьыли, насгьы рыбжьара иҟоу зегьы дрынҵәоуп.*
8- *Иара ида, нҵәа дыҟазам, аԥсҭазаара шәызҵогьы, шәыԥсы шәхызхуагьы Иара иоуп. Шәаргьы, имԥасхьоу шәабдуцәагьы дрынҵәоуп.*

9- *Аиашаҿаҟьа абас шакәугьы, дара лакҭакрала аамҵа рхыргоит.*
10- *Ус анакәха, ажәҭан алҭа анахылҿша амш азы уҵшыхәла.*
11- *Ауааҵсыра зегьы зымҽхазкша уи алҭа, иҵьбароу гәаҟроуп.*
12- *Иара убасҟан ауааҵсыра: «Ҳанцәа! Абри аҭыза агәаҟра ҳахга, ҳартҵ уажәшьҵа ҳазхаҿаҭцәоуп!» рҳәашт.*
13- *Дара абаҟоу, иазхәыцны аҿатәхәы алхра абаҟоу? Урҵ, зиашара еилыкка иҟаз, ииартыҿаҟьаны аҿабырг рзеиҵазҳәоз аҵааимбар дрызнеихьан.*
14- *Аха рызҟәа иеиарханы: «Ари, зыхшыҭ рытҟәаз хеилаҵсак иоуп!» рҳәеит.*
15- *Ҳара шәгәаҟра маҷк иҳарҵсыҽуеит, аха шәаргьы иаразнак ажәытәтәи шәҵагылазааашьа шәазыхынҳәуеит.*
16- *Амала, иҕәҕәазоу мчрак ала шәанаҟәаҳкыша аҽены, иҟашәҿаҟәаз рахьырхәрагьы ишахәҵоу ала шәаҟәҳаршәоит.*
17- *Дара раҵхьа, Фараон ижәларгьы ҵаҳшәеит. Урҵ, кыр иаҵсаз ҵааимбарк дрызнеит.*
18- *«Аллаҳ иуааҵсыра сыцныҟәарц азы рхы иаҟәитҵышәҵа, сара, шәара шәзыҳәан зыгәра гоу ҵҳаражәҳәҭык соуп» иҳәеит.*
19- *«Аллаҳ, шәиҽамгылан. Избанзар, сара, ииартыҿаҟьоу, ихьаҳәа-ҵаҳәадоу ршаҳаҵгак ала сышәзааит».*
20- *«Сара, ахаҳә сашәмыргарц азы, саргьы исынцәоу, шәаргьы ишәынцәоу Аллаҳ сыҽеимҿаскуеит».*
21- *«Сыгәра шәымгозар, ма шәысмылакьысын, сымҭа шәаныҿ».*
22- *Алҿшәа аныҟамлагьы, Мыса инцәа иахь ихы рханы: «Артҵ агәырҵса иалаҳаз жәларык роуп» ҳәа дырзашшит.*
23- *Аллаҳгьы: «Ус анакәха, сыуааҵсыра уахынла амҭа иҟәҿа, избанзар ишәышьҵашәарыцоит» иҳәеит.*
24- *Амшын аҟны ишәзаатуа амҭа, ишыҟоу иааныжь. Избанзар, урҵ ихәаҽыша аруаа роуп.*
25- *Урҵ рышьҵахьҟа, иагьа баҳчаҟәеи азыхьҟәеи нрыжьит,*
26- *Иара убасгьы, анхамҭаҟәеи, иҵшзоу ахан дуҟәеи, ахьз-аҵша змаз аҵыҵ ҳаракҟәеи,*
27- *Насгьы қьаф зларуаз иагьа беиарақәа аанрыжьит.*
28- *Аҿыхәтәан, иҟалашаз ҟалеит. Ҳаргьы дара ирцәынхаз зегьы, даҽеа жәларык ҵстҵынхаҿас ираҵәаҳшьеит.*
29- *Урҵ, ажәҭангьы адгьылгьы рхьымҿәыуеит. Аблахтырагьы, аҽеҳәарагьы рытҵамызт.*
30- *Исраил иҵацәа ракәзар, илазырҟәыша аргәаҟра аҟынтә иеиҟәҳархеит.*
31- *Фараон, ииашаҿаҟьаны зхы иахҵагьаз ауаҭы ҵьбаразак иакәын. Аллаҳ иатәеишьаз аҷыдарақәеи алшарақәеи баша иныхны, иахзырҟьоз дреиуан.*
32- *Исраил иҵацәа, идырны усҟантәи ажәларқәа рыбжьара иалаҳкааит.*
33- *Дара ҵаҳшәарц азы ииартыҿаҟьаз аҵьашьахәҟәагьы ратәаҳшьеит.*
34- *Урҵ (аварҟәылаҭцәа) ракәзар, абас рҳәоит:*
35- *«Ҳара зныk ҳаныҵсы, уи нахыс зегьы нҿәеит, даҽеазныk ҳаҵсы ҵаланы ҵстәазаара ҽыцк ахь ҳахынҳәра ҵсыхәа амазам!» ҳәа.*

36- *«Амала аиаша шәҳәаҿәкьозар, ус анакәха ҳабдуцәа рыԥсы ҭашәҿа, ҳаргьы иаҳбап!» ҳәа.*
37- *Урҭ ракәу еиҳа иҕәҕәоу, мамзаргьы Ҭуба жәлари ааанҵатәиқәеи ракәу? Урҭ зегьы иқәзаа иқәаҳгеит, избанзар агәырԥса рҽаларыжьхьан.*
38- *Ажәҩанқәеи адгьыли, насгьы урҭ рыбжьара иҟоу зегьы ахәмарразы иҳамшазеит.*
39- *Артҭ, аҿабырги аҟәыҕареи инарыԥқәыршәаны иаҳшеит, аха еиҳараҩык ирыздыруам.*
40- *Ҳәарада, аԥәызбара амш, зегьы ҵьарак ианеизаша амш ауп.*
41- *Уи амш азы, ауеи-аҭынхеи зеицхыраазом, рхаҭаԥәагьы ҵьарантә ацхыраара роузом.*
42- *Амала, Аллаҳ илыԥха иаҿанакыз хазуп. Аллаҳ аҳаракыреи алԥхеи дрыԥәитҭуп.*
43- *Ҳәарада, Олеандр ҿла,*
44- *Агәырԥса иалаҳаз ауаа рыфатә ауп,*
45- *Уи, ирҭәоу амаден иеиԥшуп, рымгәартҭа аҟны иеилашуеит,*
46- *Азы анеилашуа еиԥшҿәҟьа.*
47- *(Аллаҳ ҵьаҳаным аусуҩцәа абас ирыдиҿоит:) «Дааныша́кыл уи агәырԥсауаҩ! Насгьы ҵьаҳаным агәҭахьы шәигәҭас.*
48- *Нас, хыхьала азыршы иԥәҭәаны, ахьырхәара дԥәшәыршәа!»*
49- *«Агьама ба абыржәы (агәаҟра). Уара, кырза ахьз-аԥша змаз, иҕәҕәаз уакәзамзи?*
50- *Абартҭ зегьы уара гәыҩбараны иумаԥәаз роуп!» ҳәа иашәҳәа.*
51- *Аллаҳ иҳәатәхамҿара зҽацәызыхьчаз ауаа ракәзар, иахьшәартҭадароу ҭыԥк аҟны иҟоуп,*
52- *Абаҳчаԥәа рҕы, азыхьԥәа рхыԥәԥәа рҟны,*
53- *Иҿаҕоу абырфыни, ицырцыруа аба маҭәаԥәеи рышәҿаны, наҟ-ааҟ иеидтәалоуп.*
54- *Абасҿәҟьоуп, ҳара уиадагьы урҭ, ицԥьашәԥьоу, зыбла ҭбаау, иԥшзаза иҟоу ахатәҩызцәагьы ратәааҳшьоит.*
55- *Уаҟа гәҭынчрала ашәыр хыккәа зегьы роуеит.*
56- *Раԥхьатәи аԥсра ада, уаҳа ԥсрак агьама рбазом. Унцәа, урҭ ирҭәашьаны ҵьаҳаным амцагьы иацәихьчоит.*
57- *Абар, абри ауп ахеиԥәырхара дуззагьы.*
58- *Иеилкааны иазхәыцырц азы, Аҟәырԥан уара убызшәала иҳармариеит.*
59- *(Ус анакәха, азхамҿаҩцәа зыԥәшәараны иҟоу) уазыԥшыз. Ҳәарада, урҭ рхаҭаԥәагьы азыԥшуп!*

45. Ҵьасие
(Ашьамхарсра)

Иаҳзылҧхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ҳа. Мим.*
2- *Абри ашәҟәы, амчреи аҟәыҕареи ирҟәитҵу Аллаҳ иҟынтә илбаагоуп.*
3- *Ҳәарада, ажәҩанҟәеи адгьыли рыҟны, иазхаҵаҩцәоу рзы кырза адыргаҟәа ыҟоуп.*
4- *Шәара шәшареи, адгьылтәылаҷы ҧсызханы иалаирҵәаз егьырҧ зегьы рзи, хьаҳәа-ҧаҳәада иазхазҵо жәларык рзи аршаҳатҧгаҟәа ыҟоуп.*
5- *Аҵхи амши рееитҧныҧсахлараҟәеи, Аллаҳ ажәҩан аҟынтә ишәзылбааигаз аразҟи (аҟәа), аҧшаҟәа еиуеҧшым аганҟәа рыла иахьаирсуеи рыҟны, иазхәыцуа рзы аҵатәхәҟәа ыҟоуп.*
6- *Абартҧ ажәаҟәагьы, Аллаҳ иажәаҧҟараҟәа ракәны, аҵабырг ахатҧаҧсатҧа акәны ҳаузаҧхьоит. Уажәшьҧа, Аллаҳи, уи иажәаҧҟараҟәеи ракәымкәа, иарбан иазхарҵараны иҟоу?*
7- *Амцҳәаҩи агәырҧсауаҩи, ҳаҕоу имшхара рҧеиҧшуп!*
8- *Уи, Аллаҳ иажәаҧҟараҟәа изаҧхьаны ишиаҳауагьы, ичхарззаланы имаҳазшәа ҟаҵаны, мапкра ичадицалоит. Убри амшалагьы, дзыҟәшәааша агәаҟра уажәнатә ирдыр.*
9- *Ҳажәаҧҟараҟәа ирызкны маҷк аҟара адырра анроулак, иаразнак иҵәылырхуа иналагоит. Иара убартҧ рзы илазырҟәыша гәаҟрак ыҟоуп.*
10- *Раҧхьа ҵьаҳаным гылоуп. Адунеи аҟны иҟарҵаҟәазгьы, Аллаҳ дааныжьны изыҟәгәыҕуаз рыуаҵәагьы ҵхырааҩцәас изырзыҟалом. Уртҧ идуззоу гәаҟрак рзыҧшуп.*
11- *Абри (Аҟәырҟан) амҩа иаша ҟәҵагоуп. Зынҵәахәы иажәаҧҟараҟәа маҧ рҵәызкыз рзы, иҕәҕәазоу, ихьаагоу гәаҟрак ыҟоуп.*
12- *Уи (Аллаҳ) идҵала, аҕбаҟәа тәзсаларҵ, ишәатҧеишьаз аразҟҟәагьы шәауны шәихатҧабуп ҳәа амшын шәхархәара иазызкыз иоуп.*
13- *Уи адагьы, ажәҩанҟәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы, Иара иҟынтә атҧәашьарак аҳасабала шәнапаҵаҟа ишәитҧеит. Абартҟәа рыҟны, иазхәыцуа рзы аҵатәхәҟәа ыҟоуп.*
14- *Азхаҵаҩцәа убас раҳәа: Аллаҳ (иахьырхәратә) имшҟәа азхазымҵо иранарыжьааит. Избанзар, Аллаҳ, абри аҩыза ауааҧсыра, ахьырхәра иаҟәиршәараны дыҟоуп.*
15- *Аус бзиа ҟазҵаз, ихазы иҟаиҵоит, ацәгьара ҟазҵазгьы – ихазы. Шәартҧ аҵыхәтәан шәынцәа иахь шәыргьежьхоит.*
16- *Ҳара, ҳәарада, Исраил иҧацәагьы ашәҟәи азбареи, насгьы аҧааимбарреи раҳтҧеит, уртҧ, абзиараҟәа разҟыс иратҧәашьаны, агьырҧ ажәларҟәа раастҧагьы иҳараҳкит.*
17- *Уртҧ, адин иазкны иаартыз аршаҳатҧгаҟәеи аҵьашьахәҟәеи ратҧәаҳшьеит. Абас ишыҟазгьы, аҵабырг иазкны адырра анроу ашьтҧахь, еиҵашьыцрала*

рыбжьара аимак рызцәырҿит. Ҳәарада, унцәа акаамет аҧ аҩны ирыбжьалаз аимак дақәызбараны дыҟоуп.

18- *Нас, уаргьы адин амҭа уанаҳҿеит. Уи амҭа уаныз, амдырцәа ртахрақәа урыцымныҟаан.*

19- *Ҳәарада, урт, Аллаҳ иҩаҧхьа уара иухәазом. Аиашазы агәымбылцьбаҭцәа дара-дара иеиуацәоуп. Аллаҳ иакәзар иҳәатәы хазҿаз дрыуоуп.*

20- *Ари ашәкәы, ауааҧсыра рыхшыҭ арлашаразы, ҟәыҩарак, аиаша иашьтоу жәларык рызгьы лашарак, лыҧхак ауп.*

21- *Мамзаргьы, ацәгьаура иалаҳаны иҟаз ауаа, зыҧстазаареи зыҧсреи аҟны; иазхаҿцәаны адунеии нарцәи рзы ихәартоу аусҭәа ҟазҿаз ауаа реиҧш ҳрызныҟәоз ҵьыршьоума? Шаҟа ииашамкәа ирызбозеи!*

22- *Аллаҳ, ажәҭанқәеи адгьыли, хыҵәкык инарыҵәыршәаны ишеит. Абас алагьы, дарбанзаалак азәгьы иашамрак дақәмыршәакәа, ишахәтоу ала атак ритоит.*

23- *Зегьрыла адырра шрымоугьы; зтахрақәа нцәахәыс иҟазҿаз, Аллаҳгьы имҭахкьаны зыгәҟәа ишәаҳаз ауаа урмыхәаҧшзои? Урт, Аллаҳ ида амҭа иашахь иназгарыда? Абыржәгьы шәазымхәыцзои?*

24- *Абасгьы рҳәоит: «Адунеитә ҧстазаара ада уаҳа даҩа ҧстазаарак ыҟазам. Ҳаҧсуеит, ҳабзахоит. Ҳара, аамта маҵароуп ҳақәызго». Аха урт ари азҿаара иазкны адырра рымазам, ргәааанагара маҵаралоуп зегь шырызбо.*

25- *Ҳажәааҧкарақәа ииартны ианырзаҧхьалакгьы, «Аиашаҿәкьа шәҳәозар, ус анакәха, ҳабдуцәа шьтахька иаҳзаажәга» ҳәа аҳәара ада акгьы рылшом.*

26- *Урт абас раҳәа: «Аллаҳ шәара шәишеит, нас шәыҧсы шәхихуеит, насгьы ишыҟалаша ихьаҳәа-ҧаҳәадоу уи акаамет аамтазы, ҵьарак шәеидикылоит! Аха, ауааҧсыра реиҳараҭык абри рыздыруам».*

27- *Ажәҭанқәеи адгьыли раҳра Аллаҳ маҵара итәуп. Акаамет аамта анааилак, иара убри амш аҩны, аиаша ааныжьны ирҭашьоу, иашьталаз, ацәыз шроуз еилкаахоит.*

28- *Ажәларқәа зегьы ишышьамхныщгыло убартахоит. Жәларыцыҧхьазагьы дара ирызку ашәкәы ашка ирыҧхьоит. «Иахьа иҟашәҿақәаз ртак жәбараны шәыҟоуп» ҳәа раҳәахоит.*

29- *«Абри, аҿабырг шәазҳәо ҳашәкәы ауп. Избанзар, ҳара иаҟашәҿоз зегьы анҿара ҳаҷын» ҳәа раҳәахоит.*

30- *Иазхаҿцәаны, адини адунеии рзы ихәартоу аусҭәа ҟазҿаз ракәзар, урт рынцәа меигзарахда дырзылыҧхоит. Абар, ииартыҿкьоу ақәҷиарагьы убри ауп.*

31- *Аиаша маф ацәызкыз ракәзаргьы, абас раҳәахоит: «Сажәааҧкарақәа шәара ишәзамыҧхьазоз? Аха шәара, уи шәазхьамҧшыкәа, шәыҩхарззаланы, агәырҧса иалаҳаз жәларыкны шәҟалеит».*

32- *«Аллаҳ иажәа ҿабыргуп, акаамет аганахь ала агәыҭбара ыҟазам!» ҳәа шәарҳәацыҧхьаза: «Акаамет ҧгьы закәызеи, ҳара уи аганахьала ахытҳәаа ада уаҳа дыррак ҳмоузац!» шәымҳәазеи?*

33- *Иҟарҿаз ацәгьарақәа ииартыҿкьаны ирбартахан, иҿәылырхуаз аҿабырггьы ииаины ииарыкәшеит.*

34- *Усҟан абас раҳәахоит: «Шәара ишәаҳәаз шышәхаштҵыз еиԥш, ҳаргьы иахьа шәара шәаҳхаштуеит. Шәынхарҵа ҵыԥ амца ауп, ишәыцхраашагьы дҟалазом.*
35- *Ари агәаҟра, ҳажәаԥҟарақәа ҿәылхны, адунеитә ԥсҭазаара шәахьажьаз азоуп». Уи амшала, аринахыс уи амца иалгахом, аҽыриашарагьы рыдгалахазом.*
36- *Арҽхәааԥхьызқәа зегьы ирыԥсоу, ажәҩанқәагьы, адгьылгьы, адгьылтәылақәагьы рынцәа, Аллаҳ мацара иоуп!*
37- *Ажәҩанқәеи адгьыли рыҟны адура Иара мацара итәуп. Уи, иҳәаадоу амчреи аҟәыҕареи ирықәиҵу иоуп.*

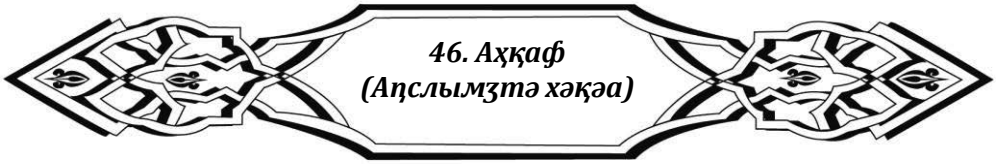

46. Аҳқаф
(Аԥслымзтә хәқәа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ҳа. Мим.*
2- *Ари ашәҟәы, амчреи аҟәыҕареи ирықәиҵу Аллаҳ иҟынтә илбаагоуп.*
3- *Ажәҩанқәеи адгьыли, насгьы урҵ рыбжьара иҟоу зегьы, ҳәарада, иахьыртыԥу аҟны, ҽҳәаракгьы рытәаны иаҳшеит. Мапкыҩцәа ракәзар, агәҽанҿара ирзыкаҿо иазхьаԥшуам.*
4- *Урҵ убас раҳәа: «Аллаҳ ида шәзықәгәыҕуа шәынцәахәқәа адгьыл аҟны иарбан хәҵоу иршаз сышәмырбо? Мамзаргьы, ажәҩан аҟны излахәу ҳәа кыр рымоума? Шәажәа иашазар, абри зырҿабыргыша, ааанҭа ишәзылбаагоу шәҟәык, мамзаргьы дырра ҵәынхак шәымазар исзаажәг».*
5- *Аллаҳ дааныжьны, акаамеҵ аҟынҭа, аҵакҿәкьа аҟаҿара злымшо аматәаарқәа ирымҿахырхәаз раҟара иблаҟьаз дарбану? Урҵ, ауааԥсыра ишрымҿахырхәогьы рыздыруам.*
6- *Ауааԥсыра ҵьарак ианеидыркылалак, ааанҭа изымҿахырхәақәоз ҕас ишьҭырхуеит, иахьрымҿахырхәахьоугьы маԥ ацәыркуеит.*
7- *Аҿабырг аныр зааи, уи маԥ ацәызкыз, иҿабыргыҿәкьаз ҳажәаԥҟарақәа ианырзаԥхьа: «Ари, иаартыҿәкьоу лаԥшхырԥароуп» рҳәеит.*
8- *Мамзаргьы: «Уи, Аллаҳ ихьзала, ихы иҵиҳәааueит» рҳәоума? Убас раҳәа: «Уи, схы иҵысҳәааузҵгьы, Аллаҳ иҽаԥхьа сыхьчара шәара шәымч ақәхарымызт. Шәартҵ шәызлаҳаз аҳәынҿәеигәыдҿаратә ҵагылазаашьа, Уи ибзиазаны идыруеит. Шәареи сареи ҳабжьара шаҳаҵсгьы Иара дазхоит. Уи иҳаназыжьуа, иаҳзылыԥхауа иоуп.*
9- *Сара, аԥааимбарцәа рыбжьара, ааанҭа ишәзымааиц, мамзаргьы зеиԥш дыҟам азә сакәзам, шәареи сареи иҳахьраны иҟоугьы сыздырам. Сара, исыҿаҳәо мацара сықәныҟәоит. Насгьы сыгәҽанҿаҩы мацароуп.*
10- *Убас раҳәа: «Абри ашәҟәы, Аллаҳ иҟынтә ишәзаашьҭны, шәара маԥ ацәышәкуазар ҳәа шәазхәыцхьоума? Исраил иԥацәа рҟынтә аиаша здыруа*

шаҳатқ абри аҧыза баны ишазхеиҷогьы, шәартӡ ишәатәашәымшьозар ишәҵеиҵшьхари? Ҳәарада, Аллаҳ агәымбылҵьбаҧцәа амҧа иашахь икылигом.

11- *Мапкыҧцәа, азхаҷаҧцәа ирызкны абас рҳәеит: «Абри ибзиоу акы акәындаз, ҳартӡ ҳаныжьны дара ирызнеирымызт!» Аха уртӡ, абри ала амҧа иашахь анеира хьаас иахьрымам амшала: «Ари ажәытәтәи мцык ауп» рҳәоит.*

12- *Аха, абри аҵхьагьы, мҧаӄаҷагак, лыҵхаак аҳасабала Мыса ишәҟәгьы ыҟан. Ари акәзар, уаанӡатәи ашәҟәӄәа шьаӄәзырӷәӷәо, имҧахҟьаз рзы гәеанҷагас, амҧа иаша иану рызгьы гәырӷьаеҳәашас араҵ бызшәала ииаз шәҟәуп.*

13- *«Ҳанцәа – Аллаҳ иоуп!» зҳәо, насгьы абри ажәа ишаӄәнагау ала зыҵстазаара мҧаҵызго рзы, шәартӡара ыҟам, уртӡ лахьеиӄәҷаракгьы иаӄәшәазом.*

14- *Уртӡ, иҟарҷаз рцымхәра наунагза ҵьанатӡ итӡанхалоит.*

15- *Ауаҧҵсы, иани иаби ибзианы рызныҟәара идаҳҷеит. Иан, уи ҵьабаала дныҟәылгеит, ахьаа лыхганы длыхшеит. Амгәыртӡаҷы аныҟәагареи, агәыҳәҵы даҷанаҷы иазареи, ҧажәижәаба мзы аамтӡа агоит. Аҷыхәтәан, ахәыҵы деизҳаны, ҧынҧажәа шыӄәса анихыҷлак, абас дныҳәоит: «Сынцәа! Сареи, сани саби, иҳатәаушьаӄәаз рзы итабуп ҳәа уасҳәарц, насгьы угәы иахәаша аусӄәа ҟасҷарц азы агәамч сытӡ. Ахылҷшьтра бзиа сатәашьа, сахьхәны уара уышә сылагылеит, ҳәарада, уҷаҵхьа иуеихырхәо среиуоуп!»*

16- *Абартӡ рҧызцәа ҵьанатӡуаа, ируз, иҟарҷаз рҟынтә, ирейӷьу ҳадкыланы, рыцәгьараӄәагьы ранаҳажьуеит. Абри, дара ирытӡоу, иҷабыргыҷәҟьоу ажәоуп.*

17- *Зани заби рахь: «Иазхеит уажәшьтӡа! Сара саҵхьа иагьа абиҵарӄәа шымҧасхьоугьы, ҳаныҵслак ашьтӡахь даҽазнык ҳаҵсы шаҳхалашала сшәыршәоума?» ҳәа разҳәаз ауаҧҵсы, иани иаби Аллаҳ ицхыраара иаҳәаны: «Лахь уоуааит уара! Мапкра аҽадцалара уаҟәыҷны уазхаҷаҧха. Аллаҳ иажәа ҷабыргуп» ҳәа иарҳәоит. Аха, иара: «Ари, ажәытәуаа рлакәӄәа рыда уаҳа даҽакы акәзам» ҳәа атӡак ритӡоит.*

18- *Абас иҟоу ауаа, дара раҵхьа имҧасыз ауааҵсыреи, аҵьин жәларӄәеи ирыӄәызбаны изыӄәдыршәахьаз ахьырхәара аҧызаҷәҟьа зыӄәнагоу роуп. Артӡ, зегь рыла аҵәыз зауз роуп.*

19- *Зегьы ируз, иҟарҷаз рыла аҧазарӄәа роуеит. Аллаҳ, ауааҵсыра ируз, иҟарҷаз рцымхәра, иашамрак иаӄәымшәакәа инагзаҷәҟьаны ироурц азы абас ҟаиҷеит.*

20- *Мапкыҧцәа амцаҷы ианнаргалак: «Шәара, ишәызкны иҟаз абзиарӄәеи аҵшзарӄәеи, шәдунеитә ҵстазаараҷы иныша ххьеит, уажәшьтӡа, адгьылтәыла аҟны иашамрала шәыҽхарззалареи шәымҧахҟьареи рымшала шәлазырҟәыша ахьырхәара шәаӄәыршәахоит!» ҳәа раҳәахоит.*

21- *Ад иашьа (Хәыд) дугәаларшәа. Избанзар уи, аҵслымзтә хәӄәа аҷы инхоз иуаажәлар: «Аллаҳ ида даҽазәы шәимҷамхырхәан. Сара, ишәҵеиҵшхараны иҟоу уи амш ду, аргәаҟра, иҷабыргыҷәҟьаны саҵәшәоит!» ҳәа реиҳәахьан.*

22- *Даргьы: «Уара ҳанцәахәқәа ҳрыцрухырц азоума узаҳзааз? Аиаша уҳәаӷәкьозар, ҳазлауршәаз уажәа нагза!» рҳәеит*
23- *«Ари иазку адырра, Аллаҳ иԥноуп иахьыԥоу, сара, шәартӡ ишәзаацҳау шәасҳәоит, амала амдырра аԥынтә имхьаӷуа жәларык шәакәны шәызбоит» ҳәа атӡак ритӡеит.*
24- *Ус ишыԥаз, аԥҭа еиԥш ажәԩан иахыӷәаны дара рыԥсҭа ашԥа ирзааиуаз ахлымзаах гәартӡеит. «Абар, ҳара аӷәа ҳзаазгаша аԥҭа!» рҳәеит. «Мап! Уи иаарласны иааирц азы шәыззыҳәоз агәаԥроуп. Ахьаои агәаԥреи згәылоу аԥшатлакә ауп!»*
25- *Уи аԥшатлакә, Анцәа идӷала, аԥхьа иԥаз зегьы иԥәыцԥьаа иагеит. Аӷыхәтаан, рԥьаԥҭажәԥәа рыда уаҳа акгьы рызнымхазеит. Агәырԥса иалаҳаз ажәлар, абас ауп ахьырхәра ишаԥәҳаршәо.*
26- *Урт, шәара ишәатәаҳамшьаз атыԥԥәеи алшарԥәеи раҳҭахьан. Алымҳԥәеи, аблԥәеи, агәԥәеи рыла ихаҳартәаахьан. Амала Аллаҳ иажәаԥԥарԥәа мап рыцәкны иӷәылызхуаз зегьы ааины иаарыкәша, рлымҳԥәагьы, рыблԥәагьы, рыгәԥәагьы акала ирмыхәеит.*
27- *Шәыкәша-мыкәша иагьа аԥалаԥԥәа ыԥәзаа иԥәаҳгеит, амала, амԩа иашахь ихынҳәыр ԥалап ҳәа ргәырԩеанӷаны аршаҳатԥгԥәа рзеитԥаҳҳәахьан.*
28- *Аллаҳ ида, рхазы ирыдыркылаз анцәахәԥәа ацхыраара рзыԥарӷама! Уимоу, дара ааныжьны ԩеырзеит. Абартԥәа дара иаԥшьганы иахьанза ааргаз рхытҳәааԥәа роуп.*
29- *Аамтӡак азы, аԥьин жәлар рԥынтә хәтӡак, Аԥәырԥан иазызырԩырц азы уара уахь рхы ҳархахьан. Ааигаара ианнеи: «Ҿымтԥәа шәзырԩы!» ҳәа рарҳәеит, аԥхьара анхыркәшахагьы, гәԩеанӷаԩцәас рыуаажәлар рахь ихынҳәит.*
30- *«Уа ҳауаажәлар! Ҳара Мыса инаԩс илбаагоу, ааанзатәиԥәагьы зырӷабыргуа, Анцәеи амԩа иашеи рышԥа унаргаша шәԥаык ҳазызырԩит.*
31- *Уа ҳауаажәлар! Аллаҳ иааԥхьаԩы шәицныԥәаны, иҳәатәы хашәӷа, абас ала Аллаҳгьы шәгәырԥсԥәа шәанажьны, ихьаагоу агәаԥра шәацәихьчап» рҳәеит.*
32- *Аллаҳ иааԥхьара атӡак ԥазымӷаз, адгьылтәыла аԥны Уи лшарада дырзааныжьуам, Уи иҿаԥхьа ирыцхраашагьы дырзыԥшаауам, артӡ ауаа, иаартыӷәԥьоу мԩахԥьарак итԥагылоуп.*
33- *Ажәԩанԥәеи адгьыли зшаз, абартӡ анишоз акы иазрыцҳамхаз Аллаҳ, аԥсцәа рыргылара шилшо иазымхәыцзои? Ҳәарада, Иара зегьы имч рыԥәхоит.*
34- *Мапкыԩцәа ааганы амца ианахадыргылалак: «Ари ӷабырзами?» ҳәа иразӷаашт, «Анцәаиныс иӷабыргызаап» рҳәашт, Аллаҳгьы: «Ус анакәха, шәмапкра амшала шәгәаԥра агьама жәба!» иҳәашт.*
35- *Зажәа иацәхьамӷыз аԥааимбарцәа ишырычҳаз еиԥш, уаргьы ичҳа. Уртӡ рганахьалагьы умыццакын. Шәзыԥәшәараны иԥоу ҳәа ираҳәахьаз агәаԥра анырбалак, адунеи аҿы ԩынлатәи аамтӡа кьаԥк аԥара иԥаз ԥьыршьоит. Ари рзеитԥаҳәара мацара ауп. Агәырԥса ашԥа имԩахыӷыз рыда, даԩеа жәларык рыԥәгара ԥалашьа амоума?*

47. Муҳаммед

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Мапкыѡцәеи Аллаҳ имѡа ахырҟьаѡцәеи русҷәа, Аллаҳ лӷшәада иаанижьуеит.*
2- *Иазхаӷаѡцәаханы, ихәартԥоу аусҷәа ҟазӷо, рынцәа иҟынтә ӷабыргык акәны Муҳаммед изылбаагоу азхазӷо, Аллаҳ ргәырԥсаҷәа рхыхны, ртԥагылазаашьагьы ирԥеиуеит.*
3- *Абри зыхҟьоугьы, амапкыѡцәа илӷшәадоу русҷәа роуп, азхаӷаѡцәа ракәзар, рынцәа иҟынтә ирзааиз аӷабырг иахьашьԥоу ауп. Аллаҳ, ауааԥсыра абас аҷыԥштәҷәа рзааигоит.*
4- *Азхамӷаѡцәа рыла, аибашьраҷы шәанеиҷагылалак (шәԥархара рылмыршакәа) иаразнак рымчҷәа хыжәжәа, нас ианшьамхнышгылалак, итҟәаны, ҷәҷәала иҷашәҳәа. Аибашьра анеилгалак, ишәԥаххар иоушәыжьып, ишәԥаххаргьы ахҷыхыԥсала рхы иаҷәиԥышәтәып. Абас ауп ишыҟоу, Аллаҳ итԥаххар, уртԥ хатԥала ахьырхәра иаҷәиршәон, амала шәаргьы, шәара-шәара шәыбжьара шәԥишәар итԥахуп. Аллаҳ имѡа зхы аҷәызӷаз ракәзар, Аллаҳ уртԥ иргәаҷьыз азы ахаан, ус баша инижьуам.*
5- *Аллаҳ, уртԥ ргәахәтәы иахьыгзаны ртԥагылазаашьа ирԥеиуеит.*
6- *Дара рзы фѡы хаала ирыхиаз ԥьанатԥ итԥеиӷоит.*
7- *Уа азхаӷаѡцәа! Шәартԥ Аллаҳ ацхыраара ишәԥар, уигьы шәара дшәыцхрааueит, адгьыл шәшьапы ҷәҷәала иҷәиргылоит.*
8- *Мапкыѡцәа ракәзар, уртԥ рыхәԥаа – хыбгаларауп. Уртԥ зҿу зегьы лӷшәада иаанхоит.*
9- *Ари зыхҟьо, Аллаҳ илбааигаз ахьырцәымҷу ауп. Аллаҳгьы уртԥ иҟарӷо лӷшәада инижьуеит.*
10- *Адгьылтәыла иакәшаны, дара раԥхьатәиҷәа рӷыхәтәа зеиԥшрахаз рымбазеи? Аллаҳ уртԥ рдаракәац ыӷихит. Азхамӷаѡцәагьы убри аѡыза аӷыхәтәа рԥеиԥшуп.*
11- *Абас ауп, избанзар азхаӷаѡцәа рыцхыраа ѡы Аллаҳ иоуп. Азхамӷаѡцәа ракәзар, уи аѡыза ацхыраа ѡы дрымазам.*
12- *Ҳәарада, Аллаҳ, иазхаӷаѡцәаханы ихәартԥоу аусҷәа ҟазӷаз, зыӷаҟа азиасҷәа зԥысуа ԥьанатԥҷәа иртԥеиӷоит. Мапкыѡцәа ракәзар, уртԥгьы адунеитә разҟҷәа рхы иадырхәоит, арахәҷәа реиԥшӷәҟьа ирфоит, иржәуеит. Амала наунагза иахьынхаша атԥы – ԥьаҳаным акәхоит.*
13- *Уахьалырцаз аҷалаҟь аастԥ еиҳаз иагьа аҷалаҟьҷәа ыҷәзаа иҷәаҳгахьеит, уртԥ ирыцхрааузгьы зыҟамлеит.*

14- *Унцәа иҟынтә иааиз ихьаҳәа-ԥаҳәадоу аршаҳатҭга иаԥәгәыҷыз ауаҩы, иҟаиҵо ацәгьарԥәа ибзиоушәа згәы иабо, насгьы зхатә ҭахрԥәа мацара ирышьҭаныҟәо ауаҩы диеиԥшхоума?*
15- *Унцәа иҳәатәхамҵара зҽеацәызыхьчаз, ажәаны ирыҭоу ҵьанатҭ абас еиԥш иҟоуп: Аҩныҵҟа ззы зынза иԥхастҭамхауа азиасԥәеи, згьама змыԥсахуа ахш азиасԥәеи, изжәуа агьамахаа рызҭо аҩы зиасԥәеи, ицԥьоу ацха зиасԥәеи зҭысуа ҭыԥуп. Уаҟа ашәыр хԥԥәа зегьы ыҟоуп, насгьы рынцәа иҟынтә анажьрагьы ратәашьоуп. Уажәы абартҭ ауаа, наунагза амца иалахаз, зкьатеиԥәа еиҟәжәа изго зыршык здыржәуа ауаа ireиԥшхоума?*
16- *Рыбжьара, иузызырҩуа ԥытҩыкгьы ыҟоуп, аха уара ианудҵлак ашьҭахь, адырра заухьоу ауаа инарыдгыланы: «Аԥхьан иихәазеи?» ҳәа иҵәылхны иразҵааueит. Уртҭ, Аллаҳ зыгәԥәа ишәаҳаз, зҭахрԥәа ирыцныҟәо ауаа роуп.*
17- *Амҩа иаша иану ракәзар, Аллаҳ, уртҭ агәырԥса иацәыхьчаны, ахдырра ратәеишьоит.*
18- *Уртҭ, иаалырҟьаны акаамет ианырзааиша аума иззыԥшу? Аха, уи адыргаԥәа ааихьеит. Уи иааины ианрыдгылалак ашьҭахь, рыхшыҩ атыԥахь иааит ҳәа кыр иахәоума?*
19- *Иудыруазааит, Аллаҳ ида нцәа дыҟазам. Уара, ухазыҳәангьы, хаҵеи ԥҳәыси азхаҵаҩцәа зегьы рзыҳәангьы, Аллаҳ иҟынтә анажьра уаҳәа. Аллаҳ, шәахьыҟоугьы, шәахьнанагашагьы здыруа иоуп.*
20- *Азхаҵаҩцәа: «Аибашьразы жәаԥҟарак лбаагазҭгьы!» рҳәоит. Аха, иаарту, ихьаҳәа-ԥаҳәадоу жәаԥҟарак рзылбааганы аибашьра азбахә анраҳәахалакгьы, згәы хәаԥсоу ауаа, аԥсра иацәшәаны рыԥсы маҷхазшәа ишуҳәаԥшуа убартахоит. Уртҭ, изыцәшәаз рхы иҭаԥааит!*
21- *Ирыхәҭаҵәҟьоу, аҳәатәхаҵареи иԥшзоу ажәаԥәеи роуп. Аҭагылазаашьа аныхьанҭахалак, Аллаҳ иртҭаз ажәа иацәхьамҵызҭгьы еиҳа ирзеиҷьхон.*
22- *Шәажәа шәаҷрагылар, адгьылтәылаҷы ацәгьара ыршаны, ажьрацәара аимадарԥәагьы еиԥышәҟьарц шәхынҳәит, уи акәзами ааанаго?*
23- *Иара убартҭ, Аллаҳ ашәиԥхьыз рхьыгзаны, рлымҳԥәа ирмаҳауа, рыблԥәагьы ирымбо иҟаиҵаз ауаа роуп.*
24- *Уртҭ Аҟәырҟан иазымхәыцзои? Мамзаргьы, рыгәԥәа шәаҳаума?*
25- *Ҳәарада, амҩа иаша дара рзы иаартыҵәҟьаны ианыҟала ашьҭахь, уи иазхьамԥшыз, аҩсҭаа имҩахҟьаны агәыҷрагьы зиҭаз роуп.*
26- *Уи зыхьҟаз, Аллаҳ иааишьҭыз зцәымыҷу ауаа: «Зҵаарԥәак рыҟны шәартҭ ишәҳәо ҟаҳҵоит» ҳәа ахьрарҳәаз ауп. Амала Аллаҳ уртҭ ргәаҩы иҵәахугьы идыруеит.*
27- *Аха, амаалыԥьцәа уртҭ рҽы иааҭасуа, рҟәаҟәа иаакыдсыло, рыԥсы анырхыруа аамҭазы рҭагылазаашьа зеиԥшрахои?*
28- *Абригьы зыхьҟо, Аллаҳ игәы ԥызжәаша ирышьҭаныҟәаны, уи игәы иахәаша ахьырцәымҷу ауп. Уи амшалагьы, Аллаҳ уртҭ русԥәа хирбгалахьеит.*
29- *Згәы ахәаԥсара иамҽеханакыз ауаа, ирыҷроу агәаҷ Аллаҳ изцәырымго ҵьыршьоума?*

30- *Иаҳтаххар, уртҭ уаргьы иуҳарбон, рхаҷсахьалагьы иеилукааиан. Ҳәарада, рцәажәашьала усгьы иудыруеит. Аллаҳ ииаҟашәҿо зегьы идыруеит.*
31- *Иҿабыргыҿҟьаны, шәыбжьара Аллаҳ имҩа иазыҟәҭози, ауадаҩрақәа ирҷәагылақәози цәыраҳгарҵ азы шәҭаҳшәалоит.*
32- *Амҩа иаша, дара рганахьала ишеилкаахьоугьы, мапкра иацәхьамҿуа, Аллаҳ имҩа аҭынгылақәа аҭызҿо, насгьы аҭааимбар иҷәагыло ауаа, Аллаҳ аҭхасҭа итара рылшазом. Аллаҳ, уртҭ русқәа лҿшәаданы иҟаиҿоит.*
33- *Уа азхаҿаҩцәа! Аллаҳ иҳәатәы хашәҿа, аҭааимбар иҳәатәы хашәҿа, иҟашәҿаз лҿшәаданы иианыша́мыжьын.*
34- *Мап зкыз, Аллаҳ имҩаҷ аҭынгылақәа аҭызҿаз, насгьы рмапкрала зыҭсы зхыҿыз ауаа, Аллаҳ зынза иранаижьзом.*
35- *Шәара шәымчқәа анеиҳау аамҭазы, шәҷыркәаданы аинааларазы ааҭхьара ҟашәымҿан! Аллаҳ шәара дшәыцуп, шәҵьабаа ацымхәрагьы зынза иагирхазом.*
36- *Аиашазы, адунеитә ҭстҭазаара хәмарралеи гәырҕьаралеи аамҭа ахгароуп. Шәартҭ шәазхаҿаҩцәаханы Аллаҳ иҳәатәхамҿара шәҷацәышәыхьчар, Уигьы ишәыҟәнагоу аҭак шәитҭоит, шәмазарагьы (зегьы нышәхыр) итаххазом.*
37- *Уи, уртҭ зегьы итаххазҭгьы, шәкаҷбеира аашәырҭшуан, абас алагьы шәыцәгьарақәа цәырыжәгар алшон.*
38- *Абар, Аллаҳ имҩазы шәмал аныхразы ааҭхьара шәзыҟаҿоуп, аха шәыбжьара шьоукы акаҷбеира аадырҭшуеит. Амала, акаҷбеира ҟазҿаз ихазы иҟаиҿеит, избанзар Аллаҳ дбеиазоуп, шәара шәоуп иҕару. Аллаҳ ииаҭхьара шәазхьамҭшыр, Уигьы шәхаҭыҭаҷы шәара ишәеиҭшым даҷа жәларык ааигоит.*

48. Фетҭиҳ (Аиааира)

Иаҳзылҭхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ҳартҭ, ииартыҿҟьаз ииаирак уатәаҳшьеит.*
2- *Аллаҳ абас ала, уаанзатәигьы ушьтантәигьы угәырҭсақәа зегьы иуанажьны, иатәашьарагьы угмыжькәа амҩа иаша уаниҿап.*
3- *Насгьы, ахьз-аҭша змоу ииаирак ала дуцхраап.*
4- *Разхаҿара иҿегьы еиздырҳарҵ азы, азхаҿаҩцәа рыгәқәа рҷы агәыҕра рзеихазҳауагьы Иара иоуп. Ажәаҩанқәеи адгьыли рыруаа Аллаҳ итәуп, Уи, зегьы здыруа иоуп, зегьы ҟәыҕарала иҟазҿо иоуп.*
5- *(Абартҭ атәашьарақәа зегьы) иазхаҿаҩцәоу ахацәеи, иазхаҿаҩцәоу аҳәсеи, наунагза изтанхаша, зыҿаҟа азиасқәа зтысуа аҵьанатқәа итаҿаны, рыгхақәа хиҩҩарҵ азоуп. Ари, Аллаҳ иҷаҭхьа хеиқәырхара дуззоуп.*

6- *Дхаӷазааит, дыԥҳәысзааит, Аллаҳ иганахьала ицәгьахәыцуа агьангьашцәеи, Аллаҳ иваҟәылара аԥшьгаԥцәеи ирыхәҭоу иаӷәиршәап. Ацәгьареи амашәыри урҭ рхы иҭаԥааит! Аллаҳ, урҭ дрыӷәшәины, ԥьаҳаным дара рзы ирхиахьеит. Уи аҭыԥ шаҟа неирҭа бааԥсузеи!*
7- *Ажәԥанӷәеи адгьыли рыруаа Аллаҳ итәуп. Уи, амчраӷәкьа иаӷәиҭу иоуп, зегьы здыруа иоуп.*
8- *Ҳәарада, ҳарҭ уара шаҳаҭс, гәырӷьаҿҳәашԥыс, насгьы гәеынӷԥыс унаҳашьҭит.*
9- *Абас ала, (Уа азхаӷԥцәа!) Аллаҳи иԥааимбари азхашәӷап, иԥааимбар шәицхрааны Аллаҳ идура аҿаԥхьа шәхырхәап, шьыжьи хәылбыҽхеи деиҭашәҳәалап.*
10- *Ҳәарада, ҭоуба уны, ажәа узҭаз (уҳәатә хазӷаз) ауаа, Аллаҳ иоуп ажәа зырҭо. Аллаҳ иажәагьы урҭ ражәа иаӷәкуп. Ус анакәха, зажәа иаӷрагылаз ихы даӷрагылеит ауп. Дарбанзаалак, Аллаҳ иитаз ажәа ишаӷәнагоу дацныҟәар, Аллаҳгьы уи, хара имгакәа ҳамҭа дук иатәеишьоит.*
11- *Араԥ жәларӷәа рыбжьара аибашьра зҿалазмырхәыз, насгьы ргәы иҭам рԥы иарҳәаны: «Ҳарҭ ҳмалӷәеи ҳҭаацәеи ҳаандырхеит, уи амшала иҳанаижьырц азы Аллаҳ уҳазиҳәа» рҳәашт. Урҭ убас раҳәа: «Шәарҭ ԥырхагак шәзааигарц иҭаххар, мамзаргьы бзиарак шәаӷәиршәарц иаӷәикыр, Аллаҳ иҿаԥхьа кыр зылшарыда? Маԥ! Аллаҳ иҟашәӷаз зегьы ишахәҭоу ала идыруеит.*
12- *Уимоу, шәарҭ, аԥааимбари азхаӷԥцәеи аринахыс рҭаацәа рышҟагьы изыхынҳәрым ҳәа шәыҟан, абри шәыгәгьы иахәаны, иҿеим агәааанагара азхашәӷеит. Абри алагьы ацәыз зауз шәреиуахеит!»*
13- *Дарбанзаалак, Аллаҳи иԥааимбари азхаимӷар, идыруазааит, ҳара азхамӷԥцәа рзы ибылны изҷыҷыша мца ԥьоуԥьадк ҳармазеихьеит.*
14- *Ажәԥанӷәеи адгьыли раҳра Аллаҳ итәуп. Уи, иззиҭаху ианаижьуеит, иззиҭахугьы диргәаԥуеит. Аллаҳ, кырза иуназыжьуа, кырзагьы иузылыԥхауа иоуп.*
15- *Аибашьра иатынхаз амал ашҟа шәхы аншәырхалак, аибашьра иацәхьаӷны иҟаз: «Шәаҳԥырхагамхан, ҳаргьы ҳшәышьҭаланы ҳнеип» рҳәашт. Урҭ убас раҳәа: «Зынза шәҳашьҭаланы шәызнеиуам. Аллаҳ, (шәыцәгьахәыцреи шәхымԥаԥгашьеи рымшала) уи азӷаара избахьеит». Абас ианыҟалалакгьы: «Маԥ, шәарҭ ҳара шәҳаӷашьыцуеит!» рҳәашт. Дара рхатәӷәа зеилкаара дааразa имаҷу роуп.*
16- *Шьҭахьҟа иаангылаз араԥ жәлаӷәа убас раҳәа: «Ааигәа иҷәҷәазоу жәларык рԥаԥхьа аибашьразы ааԥхьара шәыҭахоит, ма шәыԥсаанза шәрабашьуеит, мамзаргьы рхатәӷәа рыҽшәыртоит. Абри ааԥхьара шәахаӷгылар, Аллаҳ иԥшзоу аҭак шәзыҟаиӷоит. Амала, уаанзеиԥш шәеыԥхьашәкыргьы, ихьанҭоу хьырхәрак шәаӷәиршәоит» ҳәа.*
17- *Зыбла иамбо идцалара ҟалом, ицыркьу идцалара ҟалом, ачымазаԥ идцалара ҟалом. Аллаҳи иԥааимбари ражәа иӷәныҟәаз, Аллаҳ урҭ зыӷаҟа азиасҷәа зҭысуа аԥьанатӷәа итеиӷоит. Аха, ари ажәа иазхьамԥшызгьы ихьанҭоу хьырхәрак даӷәиршәоит».*

18- *Аӷла амӷан, ҭоуба уны, ажәа ануыртӡоз, иалахәыз азхаӷаҿцәа Аллаҳ игәаԥхара иаҟәшәеит. Урҭ ргәы иҭаз еилкааны, агәҭынчреи агәыӷыртӡеи раҭәашьаны, иааигәоу иааиракгьы ҳамҭас иритеит.*
19- *Уи адагьы, ироураны иҟоу аибашьратә хашәала, иҳамҭаны ирзыҟаиӷеит. Аллаҳ амчраӷәҟьа иаҟәитӡу иоуп, аҟәыӷара змоу иоуп.*
20- *Аллаҳ, шәара ишәоураны иҟоу аибашьратә хашәала, ажәаны ишәитахьеит. Абартӷәа иаразнак ишәаҭәашьаны, ауаа рнапӷәа наҟ ишәԥыригеит, абригьы азхаӷаҿцәа рзы идыргахап, шәаргьы амҿа иашахь шәкылнагап.*
21- *Макьаназы ишәызмырҳац аибашьратә хашәала ыҟоуп. Ҳәарада, урҭ, Аллаҳ идырреи имчреи ирыӷанакуеит, Аллаҳ, зегьы зымч аӷәхо иоуп.*
22- *Азхамӷаҿцәа (ишәнымаалакәа) шәартӡ ишәабашьызҭгьы, шьҭахьҟа рҿааханы ибналараны иҟан. Нас, хьчаҿык, мамзаргьы цхырааҿыкгьы дырзыԥшааумызт.*
23- *Ари, Аллаҳ аханатәтәи иԥҟара ауп. Аллаҳ иԥҟара аҟны ԥсахрак уԥылаӡом.*
24- *Меӷьӷье агәҭаӷәҟьа, урҭ рҿаԥхьа аиааира шәаҭәашьаны, дара рнапы шәартӡ ишәԥырганы, шәара шәнапгьы дара ирԥырызгаз Иара иоуп. Аллаҳ, иааҟашәӷо зегьы ибоит.*
25- *Мапкрахь имҿахыӷыз, шәара Месԥьиди Ҳарам ашҟа шәназмышьҭуа, ишәырԥшуаз шәӡатәӷәагьы ртԥыԥахь рнагара иаԥырхагаз дара роуп. Меӷьӷье, макьаназы шәартӡ ишәзымдыруа иазхаӷаҿцәоу ахаҵәеи, иазхаӷаҿцәоу аҳәсеи ыҟамызҭгьы, насгьы урҭ ишәзымдыркәа ирҟьаԥны ахьааи, аԥхастӡеи рыҭарагьы ашәартӡа ыҟамызҭгьы (Аллаҳ аибашьра ааникылаӡомызт). Иитаху илыԥха иаӷеикырԥ азы Аллаҳ абас ҟаиӷеит. Аха, зегьы хаз-хазы иеидыӷны иҟазҭгьы, мапкра мҿас иалзхыз ҕәҕәала гәаҟрак иҭаиргыларԥ дыҟан.*
26- *Усҟан мапкрахь имҿахыӷыз рыгәӷәа, аԥагьареи, амдырра аамҭазтәи аҿхарззалареи иамҿеханакхьан. Аллаҳгьы, иԥааимбари иазхаӷаҿцәеи рыгәӷәа, агәҭынчреи агәыҕреи ҭаӷаны, агәырԥса аҿеаԥыхьчаразы ирҭииз ражәа нарыгӡартә иҟаиӷеит. Урҭ, усгьы ари ажәа зыӷәнагаз ауаа ракәын. Аллаҳ, зегьы ишахәҭоу издыруа иоуп.*
27- *Аллаҳ, иԥааимбар аӷабырг иаҟәшәоз ԥхызк ала аиаша иирдырхьан. Аллаҳ азин шәитар, шәхахәы зынӡа иамхны, мамзаргьы ааркьаҕны, шәартӡадарала Месԥьиди Ҳарам шәаҭаауеит. Аллаҳ шәара ишәзымдыруа идыруеит, насгьы абри ашьҭахь ишәԥеиԥшу даҿа иааиракгьы шәзиӡбахьеит.*
28- *Адинхаӷарӷәа зегьы рыбжьара ирхыҳәҳәаны аҭыԥ ааннакылааит ҳәа, алашареи ииашоу адини рыла зԥааимбар дназышьҭызгьы Иара иоуп. Абри азы шаҳаҭс Аллаҳ мацара дазхоит.*
29- *Муҳаммед, Аллаҳ ицҳаражәҳәаҿы иоуп. Уи ицугьы азхамӷаҿцәа рзы ицьбарацәоуп, дара-дара рыбжьара акәзар, ирыцҳаибашьаҿцәоуп. Урҭ ихырхәаны, насгьы асаара рыҿкажьны, Аллаҳ игәаԥхареи иаҭәашьареи ишазгәыҳәуа убартахоит. Асаара рыҿкажьра адырга, рхаҕы ианыубаалоит, Ҭора аҟны дара ирызкны иану абри ауп. Инԥьил аҟны*

акәзар, дара рҽырҧшы абас ауп: Урҭ, анхаҽы дзыргәырҷьо; еизҳаны, иҷәҷәаханы, ижәпаханы, зшьапы иқәгылоу аҽеаҽра иаҽызоуп. Аллаҳ, урҭ абас реизырҳареи рырҷәҷәареи рыла азхамӷаҽцәа ргәы ҧижәоит. Аллаҳ, урҭ рыбжьара иазхаӷаҽцәаханы ихәартҧоу аусҷәа ҟазӷазгьы анажьреи аҳамҭа дуззеи ажәаны иритҧоит.

49. Ҳуҧьурат (Ауадаҟәа)

Иаҳзылҧхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Уа азхаӷаҽцәа! Аллаҳи иҧааимбари раҳатҧыр шәаҷрамгылан. Аллаҳ шәицәшәа. Ҳәарада, Аллаҳ изаҳауа иоуп, издыруа иоуп.*
2- *Уа азхаӷаҽцәа! Аҧааимбар ибжьы аасҭа шәыбжьҟәа ҳарашәымкын. Шәара-шәара шәыбжьара шәыбжьы рдуны шәшеицәажәо еиҧш, аҧааимбаргьы шәимацәажәан. Мамзар, ишәызгәамҭазакәа шәусҟәа зегьы башахоит.*
3- *Аллаҳ ицҳаражәҳәаҽы иҽаҧхьа зыбжьы лазырҟәыз, ҳәарада, Аллаҳ, агәырҧса ацәыхьчара аганахьала зыгәҟәа ҧишәаз ауаа роуп. Урҭ, анажьреи идуззоу аҳамҭеи рзыҧшуп.*
4- *(Сҧааимбар!) Уара ауада ндәылӷ уыҟәҽызҭуа реиҳараҽык зыхшыҽ назам ауаа роуп.*
5- *Амала, урҭ, рааигәара унеиааҧза ирзычҳандаз, ҳәарада, еиҳа ирзеиҷьхон. Аллаҳ, кырза данажьҽуп, кырзагьы дыхьчаҽуп.*
6- *Уа азхаӷаҽцәа! Ҳәатәхамӷаҽык жәабжьк шәзааигар, уи иахьынзаиашоу цқьа итышәӷаа. Мамзар гәыҧҽык ишәзымдыркәа ацәгьара рзыуны, ашьҭахьгьы шәахьхәыр алшоит.*
7- *Насгьы ижәдыруазааит, шәыбжьара Аллаҳ ицхаражәҳәаҽ дыҟоуп. Уи, иеиуеиҧшым аусҟәа рҽы шәара шәҳәатәы даҧныҟәазҭгьы, ауадаҽра шәҭагылар ҟалон. Аха Аллаҳ, шәара азхаӷара шәгәарҧханы, шәгәы иалаирӷәеит. Мапкреи, аҳәатәхамӷареи, аҽәагылареи ицәгьаны ишәирбеит. Абар, амҽа иаша ианугьы убри аҽызаауаа роуп.*
8- *Ари, Аллаҳ иҟынтә атәаашьароуп, иразҟуп. Аллаҳ зегьы здыруа иоуп, зегьы зызбо иоуп.*
9- *Азхаӷаҽцәа рыбжьара ҽ-гәыҧк иеиҽанагалар, шәрыбжьаҟаза. Аха, ганкы агьыртҧ ирыжәлар, Аллаҳ иажәа шәзааииааҧза ижәылаз шәрабашьы. Иахьхәыргьы, иашарала шәрыбжьаҟазаны, иашарала шәрызныҟәа. Ҳәарада, Аллаҳ, иашарала зхы мҽаҧызго бзиа ибоит.*
10- *Азхаӷаҽцәа иеишьцәоуп. Ус анакәха, урҭ еиншәырнышәа, насгьы Аллаҳ шәицәшәа, абас ала, шәхатҭақәагьы ахьчара шәоуп.*
11- *Уа азхаӷаҽцәа! Жәларык, даҽа жәларык ийәылрымхааит. Иҟалап, урҭ дара раасҭа иеиҷьзаргьы. Аҳәсагьы аҳәсаийәылрымхааит. Издыруада,*

дара раасҭа иеиҕьзар? Шәыхгьы ҟанышәымшьан, шәара-шәара ицәгьоу ахьзыртәарақәа еибышәымҳәан. Агәыԥсауаҿыс ахьыз шәхылара шаҟа ибааԥсузеи! Дарбанзаалакгьы, аҭамзаара шьҭаӷьаны иахьымхәыр, урҭ агәымбылцьбаҿцәа рхаҭақәа роуп.

12- *Уа азхаӷаҿцәа! Инамыцхәны гәыҿбарала ахәыцра шәеацәышәыхьча. Избанзар, агәыҿбара амаҷгьы гәыԥсоуп. Шәара-шәара шәыгхақәа шәмыԥшаалан. Шәуазәык егьи ишьҭахь ала дымцәажәааит. Шәыбжьара, иԥсыз иашьа ижьы зфар зҭаху дыҟоума? Шәгәы шархынҳәыз жәбама? Ус анакәха, Аллаҳ шәицәшәа. Ҳәарада, Аллаҳ, аҭамзаарақәа здызкыло иоуп, абзиабареи арыцҳашьареи злоу иоуп.*

13- *Уа азхаӷаҿцәа! Ииашаӷәҟьаны ҳара, шәара хаӷаки ԥҳәыски шәырхылӷратәы иҟаҳӷеит. Шәара-шәара шәеибадырырц азгьы ажәларқәеи ашьҭрақәеи шәакәны шәеиҿаҳшеит. Ҳәарада, Аллаҳ иҷаԥхьа зегь раасҭа зыхәшьара ҳараку, Иара зегьы раасҭа ицәшәо иоуп. Аллаҳ издыруа иоуп, зегьы зызбахә заҳауа иоуп.*

14- *Абедуинцәа «Иазхаҳӷеит» рҳәеит. Убас раҳәа: Шәарҭ макьана гәыкала иазхашәымӷазац, амала «ҳхырхәеит» шәҳәа. Аха Аллаҳи иԥааимбари рҳәатәы хашәӷар, Аллаҳ шәусҟәа ирыгижьзом. Избанзар, Аллаҳ кырза ишәаназыжьуа, кырзагьы ишәхылаԥшуа иоуп.*

15- *Азхаӷаҿцәа, Аллаҳи иԥааимбари мацара, гәыҿбарада иазхаӷаны, Аллаҳ имҿаҷы рмали рыԥси ақәӷаны иеибашьуа роуп. Ауаа иашаӷәҟьақәагьы, дара убартҭ роуп.*

16- *Убас раҳәа: Шәарҭ, Аллаҳ шәдинхаӷара ишәырӷоума? Аллаҳ, ажәҿанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы ишахәҭоу ала издыруа иоуп.*

17- *Урҭ аԥсылманра ахьрыдыркылаз азы уара урхаҭабур рҭахуп. Убас раҳәа: Шәыԥсылманра сара схы ианышәымҟьан. Шәарҭ аиаша зҳәо шәакәзар, ижәдыруазааит, азхаӷара шәахьыгзаны аҭәашьара шәзаазырԥшыз, Аллаҳ шиакәу.*

18- *Ҳәарада, Аллаҳ, ажәҿанқәеи адгьыли рымазақәа здыруа иоуп. Иҟашәӷақәогьы збо иоуп.*

50. Каф

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Каф. Ахьз-аԥша змоу Аҟәырҟан мсааит!*

2- *Азхамӷаҿцәа, рахьтә гәеанӷаҿык дахьырзааиз ҵьашьаны абас рҳәеит: «Ари ицьаушьаша усуп!»*

3- *«Ҳартҭ, ҳаԥсны, анышә ҳанафа ашьҭахь, еитҭах аԥсы ҳхалоума? Ари, хшыҿӷак змам усуп».*

4- *Аха ҳара, анышә урҵ ирымнахқәо зегьы ҳдыруеит. Ҳаварацҿы адыррақәа зегьы хьчаны еиқәзырхаз шәкәык ыкоуп.*
5- *Иҿабыргыҿәкьаны, урҵ, аиаша анырзааи имцны ирыԥхьазеит. Уи амшалагьы, уажәы иҟарҿара рзымдыруа иҟоуп.*
6- *Ирхагылоу ажәҩан иаҿамԥшзои? Уи ишышьақәҳаргылаз, ишҳархиаз рызгәамҵазои? Ашьарсҵа ҵыԥкгьы амам.*
7- *Адгьылтәылагьы еиқәҳаршәеит, иеитҵамҿуа ашьхақәа ықәҳаргылт. Уи адагьы игәазырҳагоу аҿиаақәа еизҳарҳаит.*
8- *Аллаҳ иахь зхы хоу дарбанзаалак изы аҿатәхәы алихырц азоуп абартқәа зыҟаҳҿаз.*
9- *Ажәҩан аҟынтә ибарақьатӯ зык шәзылбааҳгеит, уи ала абаҳчақәеи, ирхны иҵажәгалаша арыцқәеи шәзеизҳарҳаит.*
10- *Иҽассы игылоу ахәырмаҿлақәа еизҳарҳаит.*
11- *Ҳуааԥсыра рзы хныҟәгагас иҟаларц азы, уи азала иԥсхьаз адгьыл аԥсы ахаҳҿеит. Аԥсҵазаара ҽыцгьы абас ауп ишыҟало.*
12- *Урҵ раԥхьа Ныҳә ижәларгьы, Рес ауааԥсырагьы, Семудаагьы абри мыцны ирыԥхьазахьан.*
13- *Иара убас, Ади, Фараони, Лут иашьцәагьы.*
14- *Еиқье жәларгьы, Тубба жәларгьы. Абартҵ зегьы аԥааимбарцәа амцҳәара рыдыркылеит. Аҿыхәтәан изласыршәазгьы нагзахеит.*
15- *Ҳара, раԥхьазатәи ашараҽы акы ҳазрыцҳахама? Маԥ! Абас ишыҟоугьы, ҽыц аԥсы рхаҿара аганахьала агәыҩбара рымоуп.*
16- *Иашаҿәкьаны, ауаҩԥсы ҳара даҳшеит, уи иԥсы иҿанаҳәогьы ибзиазаны иаҳдыруеит, избанзар ҳара уи, идаду аасҵа ҳаизааигәоуп.*
17- *Амаалыԥцәа ҩыцьа, (ауаҩԥсы) иарԥьарахьи иармарахьи итәаны, ишуа, иҟаиҵо зегьы аҩра иаҽуп.*
18- *Ауаҩԥсы, абартҵ амаалыԥцәа ирыцәзаны ажәакгьы изыҳәом.*
19- *Аԥсра аамҵа иҿабыргыҿәкьаны ианизааилак: Абар (Уа ауаҩԥсы!) абри жәытә-натә аахыс узцәыбналоз акәын ҳәа иаҳәахоит.*
20- *Абыкь (Сур) интҵәҳәоит; абар, ишәԥеиԥшхараны иҟоу ҳәа иззырҳәоз амш ахьааиз!*
21- *Зегьы, хьчаҩыки шаҳатӯки рыцны ииаиуеит.*
22- *«Иҿабыргыҿәкьаны, уара абартқәа уздыруамызт. Уажәы, убла иаԥыракнаҳаз аԥарда кнаҳхит. Уажәшьҵа ублақәа ҿаруп!» (ҳәа иаҳәахоит).*
23- *Ицны иааиз ашаҳатӯ (амаалыԥь): «Абар, зааигәа сыҟаз ауаҩы ишәҟәы!» (иҟаиҿаз зегьы абраҟа ианup) иҳәоит.*
24- *(Азбара изаԥхьоит) «Шәартӯ амалыԥцәа! Азхамҿара иахырҟьаны аиаша маԥ ацәызкыз,*
25- *Ихатӯа абзиара шыҟаимҿаз еиԥш, агьыртӯ ауааԥсырагьы абзиара иацәхьазкыз, зхы ззымдыркәа иахзырҟьацәаз, згәыҩбарақәа изрылымҿыз, егьыртӯ ауаагьы агәыҩбара рылазырҿәаз,*
26- *Аллаҳ диваирҟәылазы даҽа нцәахәык дазхазҿаз, агәаҟра дуззакәа дрылашәыжь!»*

27- *Анцәа иварҟәылаҽы иҽызагьы (аҽстҭаа), абас иҳәоит: «Ҳанцәа! Сара уи дысмырҽашьазеит. Аха, ихатҭаӡҟьа амаҳагьара дҭагылан.*
28- *Уи аамҭазы (Аллаҳ) абас агәеанызаара рыдиӡоит: «Сҟаҧхьа аимакра шәаҟәыӡ! Сара уааназа шәгәышәеанысӡахьан!*
29- *Сара исызбаз акы аҧсахра аиузом, насгьы сара, суааҧсыра зынза исыргәаҟуам.*
30- *Уи амш аены, ҵьаҳаным: «Утәхьоума?» ҳәа ҳазӡааueит. Уигьы: «Уаҳа зәыр дыҟоума?» ҳәа атак ҟанаӡоит.*
31- *Ҵьанатгьы агәырҧса зеацәызыхьчаз ирзааигәахоит, уртҩ ирцәыхарахазом.*
32- *Абар шәара ажәаны ишәытаз ҵьанатҩ! Аллаҳ иахь зхы хаз, уи идӡаҟәа иахзызааны иназыгзоз,*
33- *Дшырымбазазгьы уи ицәшәаны, гәыкала иеихырхәоз ирызкуп.*
34- *Уахь шәымшәакәа шәнеи. Ари наунагзатәи аҧстҭазаара алагамҭа амш ауп.*
35- *Ргәы иатҭаху зегьы убра иҟоуп. Ҳҟаҧхьа иӡегьы иеиҳаугьы рзыҟоуп.*
36- *Ҳара, уртҩ раҧхьагьы дара раастҭа иҕәҕәаз, тәылацыҧхьаза иакәшан еимыздоз, иагьа абиҧарақәа ыҟәзаа иҟәаҳгахьеит. Дара зацәцозма?*
37- *Ҳәарада, абри аҟны ахшыҽ змоу, мамзаргьы аӡабырг иазҕлымҳау рзы аӡатәхәы ыҟоуп.*
38- *Иӡабыргыӡәҟьаны, ҳара ажәҽанҟәеи адгьыли, уртҩ рыбжьара иҟоу зегьы, фымш рыла иаҳшеит, аха иарбанзаалак ааҧсарак ҳхьымзеит.*
39- *(Сҧааимбар!) Уртҩ ражәаҟәа чҳа. Амра гылаанзагьы, итәашәааназагьы Унцәа арехәаҧхьызҟәа рыла деитаҳәала.*
40- *Ҵхыгәазгьы, асаара ахырхәарақәа рышьтахьгьы Уи деитаҳәала.*
41- *Зыбжьы уҟәзырго, ааигәантә иануҟәҕитша амш улымҳа азкыдӡаны уазыҧшы.*
42- *Уи амш, ауааҧсыра иӡабыргыӡәҟьаны уи абжьы раҳауеит. Ари, аҧсцәа зегьы бзаханы рҳатгәынҟәа иантыӡуа амш ауп.*
43- *Ҳәарада, рыҧсы рхазӡогьы, ирхызхуагьы ҳара ҳауп. Ахынҳәрагьы – ҳара ҳашҟа маҵароуп.*
44- *Уи аены, адгьыл еиҟәшаны ауааҧсырагьы аршәуеит. Ауааҧсыра рыҧсы рхаӡаны ҵьарак реизгра акәзар, ҳара ҳзы имариоу усуп.*
45- *Ҳара, уртҩ (амапкыҽцәа) ирҳәаҟәаз ибзиазаны иаҳдыруеит. Уаргьы уртҩ урмыҟәымчын. Сыгәеанӡара иацәшәо ауаа, Аҟәырҟан ала урылабжьа.*

51. Зариат
(Урхәашаны узыршәуа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Аԥша иасуеи,*
2- *Аидара еитәазго аԥтақәеи,*
3- *Амшынаҷы изсо аҕбақәеи,*
4- *Адӷақәа ишахәтоу иҟазӷо аууаи мсааит!*
5- *Шәартҭ ажәа ишәытҭоу, хымԥада, иашоуп.*
6- *Насгьы уи ахьырхәра, ҳәарада, инагзахоит.*
7- *Аеӷәақәа рыла ирхиоу ажәфан мсааит!*
8- *Шәартҭ, иеиҷегыло агәаанагарақәа шәыртҭагылоуп.*
9- *Аҟәырҟан аганахьала иҭашьаз ауаа роуп, амҭа иашагьы иацәхьаӷуа..*
10- *Зхы ҭазырхаз ракәхоит уртҭ амцҳәаҭцәа!*
11- *Уртҭ, амдыррӷәҟьа иалаханы, зхы ззымдыруа иҟалаз уааԥ.*
12- *«Иабаҟоу уи ахьырхәра амш?» ҳәа иӷаауеит.*
13- *Уи аҭены, уртҭ мцала иԥышәахоит!*
14- *Агьама жәба шәахьырхәра! Шәызхыццакуаз агәаҟра, абар иахьыҟоу!*
15- *Аллаҳ иҳәатәхамӷара зҭеацәызыхьчаз ракәзар, ҵьанатҭ баҳчақәеи, азыхьқәақәеи дара ирзыԥшуп.*
16- *Уртҭ, уаҟа рынцәа иратҭәеишьаз рыдыркылоит. Избанзар, адунеиаҷы рхы бзианы имҭаԥыргон.*
17- *Уахынла имаӈны ицәон.*
18- *Ашарԥаз анажьраз рынцәа иҳәон.*
19- *Ацхыраара иаҳәази, иҕару ауаа рзы рмал хәтҭак рзалырхуан.*
20- *Ииашаны иазхарӷарц зтҭаху рзы, адгьылтәыла аҟны имаӈымкәа аршаҳатҭгақәа ыҟоуп.*
21- *Иара убас, шәхы шәахьахәаԥшуагьы абартҭқәа шәымбазои?*
22- *Ажәааны ишәытҭоугьы, шәразҟгьы ажәфан аҷы иҟоуп.*
23- *Жәфани дгьыли рынцәахәы дымсааит, абри ажәа, шәара шәышцәажәо еиԥш ишӷабыргу!*
24- *Ибраҳим, исас дахьқәа ирызкыз аҳәамҭа уаргьы иузнеима?*
25- *Уи иааигәара ианнеи: «Абзиара умаз» рҳәеит. Иаргьы: «Абзиара шәымаз» иҳәеит, аха гәаныла: «Зынза издыруа шьоук ракәзам» ҳәа дхәыцуан.*
26- *Иаразнак итаацәа рааигәара днеины (изны ирымаз) ацәӷыс (ахжьы) рзааигеит.*
27- *Раԥхьа иныҟәиӷан: «Иҟалозар, шәнапы ашәыркы!» иҳәеит.*

28- Рҭагылазаашьа маҷк агәҭынчымра изҵәырнагахьан: «Умшәан!» рҳәеит. Насгьы, адырра ӷаула заҭәашьахо ӷеик дышиоуша гәырҕьаҿхәашаны ирҭеит.
29- Ари заҳаз иҧхәыс, арӷәаа ҳәа лыбжьы рганы, лхы днасын: «Сара зыӄәрахь инеихьоу, хшарагьы дызмоуа ӈхәыск соуп!» лҳәеит.
30- «Бынцәа ус иҳәеит. Ҳәарада, зҟәыҕареи, здырреи ҳәаадоу Иара маҵара иоуп» рҳәеит.
31- Ибраҳим: «Уа аҵхаражәҳәаҵәа! Шәара дӷас ишәымои? ҳәа дрызӷааит.
32- «Ҳартҭ, агәырӈса иалаҳаз жәларык рзы ҳаашьҭуп.
33- Ахаҳәӄәа ргәыдырӷаларҵ иӄоуп.
34- Иахзырӄьаҵәаз рзы Аллаҳ иҿаӈхьа ирмазеиу, адамыҕа знырӷахьоу (ахаҳәӄәа).
35- Абри амшала, уа иӄаз азхаӷаҵәа алаҳгеит.
36- Усгьы ҭзык рыда иалаҳгаша азхаӷаҵәа ҳәа азәгьы дыӄазамызт.
37- Аӷыхәтәан, уи атәылаӄны ахлымзаах аӷатәхәы алызхырҵ зҭаху рзы адыргаӄәа аанҳажьит.
38- Мысагьы ааартыӷәӄьаз аршаҳатҕаӄәа рыла Фараон иахь днаҳашьҭхьан.
39- Фараон, иаҳра амшала уи дизхьамӈшит: «Ари ма длаӈшхырӈаҵуп, мамзаргьы еилагак иоуп» иҳәеит.
40- Аӷыхәтәан ҳаргьы, ахьымзҕ ирганы, ируаа рыла амшын дҭаҳхәаҿеит.
41- Ад жәларгьы, зегьы иӄәыцӄьаа изгоз аӈшаӄәа рыжәаҳӷеит.
42- Изхысыз акгьы аанмыжьӄәа, ахәа еиӈш иӈсаӄьаны иаршәуан.
43- Семудаагьы убасӷәӄьа (аӷатәхәӄәа рзыӄан), урҭгьы: «Аамҭа кьаҷӄ азы абзиара шәхы иашәырхәала!» ҳәа раҳәан.
44- Рынцәа идӷа анагзара рхы иатәарымшьеит. Уи амшалагьы ишынаӈшы-ааӈшуаз амаҵәыс аарыӄәшәеит!
45- Шьаҷӄакгьы рзыӄамӷеит, ҵьарантәгьы аҵхыраара рмоуит.
46- Урҭ раӈхьа имҩасыз, Ныҳәа иуаажәларгьы имҩахӄьаз жәларык ракәын.
47- Ажәҩан акәзар, уи иҕәҕәазаны ишьаӄәҳаргылт. Насгьы, ҳәарада, ҳара ҳауп уи зыртҭбааua.
48- Адгьылтәылагьы ҳара иҳархиеит, ииашаӷәӄьаны, ибзиангьы иӄаҳӷеит!
49- Зегьы, ҩба-ҩбала иаҳшеит, иӷауланы шәазхәыцып ҳәа.
50- (Аӈааимбар абас иҳәеит:) «Ус анакәха, Аллаҳ шәыҿимӷашәкы. Ииашаӷәӄьаны, сара, Уи иӄынтә ааашьҭу агәҿанӷаҩы соуп.
51- Аллаҳ, даҿа нцәахәык дивашәмырӄәылан. Ииашаӷәӄьаны, сара, Уи иӄынтә ааашьҭу агәҿанӷаҩы соуп.
52- Абас ауп ишыӄоу, урҭ раӈхьагьы аӈааимбарҵәа ирзааиз рзы: «Уи длаӈшхырӈаҵуп, мамзаргьы еилагак иоуп» ҳәа ззырымҳәаҵ азәгьы дыӄазам.
53- Абиӈарацыӈхьаза еибырҳәазшәоуп ишыӄоу! Аиашазы урҭ, иахзырӄьаҵәоз жәларык ракәын!
54- Уажәшьҭарнахыс, урҭ азҷелымҳара рыумҭан, абри амшала ҕәыбҕангьы уоузом.

55- *Аха рылабжьара уаҟәымӷын, избанзар алабжьара ауааԥсыра ирыхәартԥоуп.*
56- *Сара, аԥьинцәеи ауааԥсыреи даҽеаказы акәымкәа, исымӷахырхәарԥ азы исшеит.*
57- *Урт ԥкынтә аразҟы ст̧ахым, сара сдырчаргьы ст̧ахзам.*
58- *Ҳәарада, аразҟы ат̧ара иаҟәит̧у, амчраӷәҟьа змоу Аллаҳ иоуп.*
59- *Хымԥада, аиашамрахь имҩахҟьаз рзы, ааанзатәиԥәа иреиԥшу хьырхәрак ыҟоуп! Ус анакәха, уажәазы имыццакааит.*
60- *Ажәаны ишәыт̧оу уи амш аҽены, мапкыҩцәа ҳаԥоу имшхара рԥеиԥшуп!*

52. Ҭур
(Синаитәи ашьха)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ҭур ашьха мсааит!*
2- *Иаарҳәу ацәа ԥшԥа, ц̧әаҳәа ц̧әаҳәала,*
3- *Изну ашәҟәы мсааит!*
4- *Еснагь изт̧ааua ахыбра мсааит!*
5- *Иҳараку ажәҩани*
6- *Ицәԥәырԥауа амшын мсааит!*
7- *Унцәа иахьырхәра, хымԥада, инаҭоит.*
8- *Уи ааныҭкылаша иарбанзаалак мчрак ыҟазам.*
9- *Уи амш анааилак, ажәҩан ԥәԥәала ихыцхыцуеит,*
10- *Ашьхаԥәа аныҟәара иалагоит.*
11- *Уи амш ӷабырг, мцуп ҳәа изыԥхьаҭо рзы, ҳаԥоу имшхароуп!*
12- *Ҳаԥоу имшхароуп, зыԥст̧азаара хәмаррала изхызгаз.*
13- *Уи амш аҽены, ирыӷаҟьаны ц̧ьаҳанымҟа икарцоит.*
14- *«Имцуп ҳәа ишәыԥхьаҭоз амца, абар иахьыҟоу!*
15- *Абригьы лаԥшхырԥароума? Мамзаргьы шәара ишәымбаҭоу?*
16- *Шәт̧ал уахь! Уажәшьт̧а ишәычҳаргьы ишәзымычҳаргьы зегьы акоуп, шәара шәзы акгьы аҽеаԥсахҭом. Избанзар, иҟашәӷаз ат̧ак ауп ишәоуа!» ҳәа раҳәаахоит.*
17- *Аллаҳ иҳәатәхамӷара зҽеацәызыхьчаз ракәзар, ц̧ьанат̧тәи абаҳчаԥәа рԥы аразҟы иалагәырԥьалоит.*
18- *Рынцәа ирит̧аз иеигәырԥьалоит, Рынцәа, урт̧ ц̧ьаҳанымтәи агәаҟра иацәихьчоит.*
19- *«Иҟашәӷаз аус бзиаԥәа ирылӷшәаны иахьа ишәфа, ишәжәы!» (ҳәа раҳәаахоит.)*

20- Иеишьҭагылоу ртәартҭаҟәа рҽы инкыдиаалоит, насгьы урҭ гәырҷьаҽхәашаз иҵҟьашәкьоу ахатәҿызаҵәа ратҭәаҳшьоит.
21- Иазхаҵаҿцәаз, рхылҵышьҭра аҟынтә иааиуа азхаҵаҿцәагьы, дара ирыцаҳҵоит, урҭ ируыз, иҟарҵазгьы ҳарззом. Избанзар, доусы ируыз, иҟарҵаз аҭакҧхыҟәра рыдзааueит.
22- Урҭ, рыҧсы иатҭаху ашәырҟәеи, аҟәаци меигзарахда ираҳҭоит.
23- Уа наҟ-ааҟ аҵәцаҟәа иеимырдоит, амала уи арыжәтә амцхә днарҳәом, агәырҧсагьы днарҟаҵом.
24- Рыкәша-мыкәша рмаҵура иазку аҽар, зыҭра итҭоу иуҽаҷҷо абырлаш еиҧш ирывагьежьueит.
25- Дара-дара инеиҽаҧшны иеизҵааueит:
26- «Аиашаҵәкьазы ҳара, ааанза ҳҭынхацәа рҽы ҳаныҟазгьы ҿныҵҟала шәартҭарак ҳаман.
27- Уажәы акәзар, Аллаҳ даҳзылыҧхан, уцәа-ужьы иалаланы узбылуа аргәаҟра мца ҳацәихьчеит.
28- Ҳәарада, ҳартҭ ааанзагьы Иара мацара ҳаиҳәон. Ииашаҵәкьаны, затәашьара меигзарахдоу, насгьы зрыцҳашьара рацәазоу Иара мацара иоуп.
29- Уара, урҭ рылабжьара ушаҽыц уаҽыз. Уара, унцәа иатәашьарала уагьҧшҿым, уагьеилагам.
30- Мамзаргьы урҭ: «Уи дпоетуп, аамҭа ихы акы антәанарҧаша ҳазыҧшуп!» рҳәоума?
31- Убас раҳәа: «Ус анакәха, шәыҧшы, саргьы сыҧшueит!»
32- Абри, рыхшыҿ ирыднаҵоу, мамзаргьы урҭ иахзырҟьацәаз жәларык ракәу?
33- Мамзаргьы: «Уи, ихы итҳәааит» рҳәоума? Маг! Урҭ азхаҵара зҭахым роуп.
34- Ус анакәха аиаша рҳәозар, уи иашьашәалоу ҳәоук аҧырҵааит!
35- Мшәан, урҭ зшаз дыҟамкәа ишазма; мамзаргьы дара рхатҭаҟәа роума зегьы зшаз?
36- Ажәҿанҟәеи адгьыли дара роума изшаз? Маг! Урҭ иеилкааны иазхазҵо ракәзам.
37- Мамзаргьы, Анцәа ихазынарацәа дара рывараҽы иҟоума? Зегьы ирҟәитҭу дара роума?
38- Мамзаргьы (ажәҿан ахь) ихаланы амазаҟәа излазызырҿыша мардуанк рымоума? Ус акәзар, урҭ рахьтә азәы, абри азы ршаҳатҭак ааигааит.
39- Аҭыҧхацәа Иара итәыз, аҷкәынцәа – шәара, ус аума?
40- (Сҧааимбар) Мамзаргьы уара убартҭ рзы ахәыҧса утҭахханы, убри ауал хьымзҳыршьоума?
41- Мамзаргьы, иҟалаша иазку дыррак рыманы, убри анырҵоума?
42- Мамзаргьы шьацҳәак ыҟәдыргылар ртҭахума? Амала ашьацҳәаҵәкьа иацәшәаша дара азхамҵаҿцәа рхатҭаҟәа роуп.
43- Мамзаргьы дара, Аллаҳ ида даҽа нцәахәык дрымоума? Аллаҳ, урҭ ивадырҟәылаҟәо зынза дырҟәыгоуп.

44- *Ажәҩан аҟынтә акы каҳауашәа рбаргьы: «Абартӡ иеиқәыланы иҟоу аӈтӡаҷәа роуп» рҳәоит.*
45- *Уажәшьҭа, агәыҭҟьара ианаҷәшәаша амш аҟынӡа урт рхы иазныжь.*
46- *Уи амш иазкны изызхәыцыз, ҵьарамзар ҵьара акгьы ирыхәазом. Уи аҩны аҵхырааҩгьы дроузом.*
47- *Ҳәарада, агәымбылҵьбаҩцәа абри адагьы изыҷәшәаша даҩа гәаҟрак ыҟоуп, аха реиҳараҩык уи рыздыруам.*
48- *Уара, унцәа иизбаша уазыӈшны ичҳа, ҳәарада, уара ҳхылаӈшреи ҳахьчареи урыҵанакуеит. Уҩагылаҵыӈхьаза унцәа рехәаӈхьызла деиҭаҳәала.*
49- *Ҵхагәазгьы, аеҵәаҷәа алашара ианалазшагьы Иара дырехәала.*

53. Неҵьм (Аеҵәа)

Иаҳзылӈхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Икыдлаз аеҵәа мсааит!*
2- *Шәҩыза (Муҳаммед), дымҩашьеит, дагьымҩахымкҭеит.*
3- *Иҭахрақәа рылагьы дцәажәом.*
4- *Уи ииҳәо, иҵаҳҳәо ажәааӈкарақәа рыда даҩеакы акәзам.*
5- *Уи ажәақәа, иаҳаракзоу аҷыдарақәа рыла ихартәааау азәы; ацқьа (Гаврил) иирҵоит.*
6- *Уи дшыҟаҵәҟьаз ала дибартӡахеит.*
7- *Алаӈшҳәаа иахьыҳаракзаз аҟны дыҟан.*
8- *Нас иара дизааигәахеит, дагьылбааит.*
9- *Убас иҟалеит, (иеивагылоу) ахәымпалқәа ҩба ирыбжьоу аастӡагьы дизаигәахеит.*
10- *Абас ала, Аллаҳ иажәа иуаҩӈсы изеиҭеиҳәеит.*
11- *Ибла иабаз, игәгьы мап ацәнамкит.*
12- *Уажәы шәартӡ, уи ибла иабаз имашәкуама?*
13- *Иҵабыргыҵәҟьаны, уаанӡа данылбаахьазгьы уи дибахьан.*
14- *Хара игылаз Сидре аҵла азааигәараҷы,*
15- *Ажәааны ишәыҭоу, аҵьанатӡ баҳча авара иҟаз.*
16- *Уи аамтӡазы Сидре зымҩеханакыз иӈшьоу алашара, иаргьы дамҩеханакит.*
17- *Аха, ибла ацәимгеит, иҳәаагьы дахымсит.*
18- *Ҳәарада, Инцәа идыргақәа рыхәтӡак ибеит.*
19- *Ижәбама урт (гәыҷыртӡада иҟаз) Лати, Уззеи?*
20- *Нас, ахӈатәи Менатӡгьы?*
21- *Аҷкәынцәа – шәара, атӡыӈҳацәа Иара итәыз, ус аума?*
22- *Аха уи, (шәара шәтәала) ииашам аҩшара акәзами?*
23- *Абартӡқәа, шәареи шәабдуцәеи, шәныхабаҟақәа ирхырҵахьаз ахьызқәа роуп. Аллаҳ урт ирызкны иарбанзаалак ршаҳатӡгак лбааимгазеит. Урт,*

(азхамӷаԥцәа) рхатәы гәыԥбарақәеи, рҭахрақәеи ирыцныҟәоит. Аха рынцәа иҟынтә, амԥақәӷаԥы дырзаахьеит.

24- *Мамзаргы ауаԥы иԥсы иааҭаху зегьы дзырқәиҭхоума?*
25- *Избанзар, нарцәыгьы адунеигьы Аллаҳ итәуп,.*
26- *Ажәԥан аҟны ыҟоу амаалықьцәа, Аллаҳ, иҭахымхакәа, мамзаргьы дырзылымҩхакәа, иуааԥсыра ираҭәеимшьакәа, урҭ рхашшаарагьы акы иахәаартахом.*
27- *Нарцәы азхазымӷақәо, амаалықьцәа аҳәса рыхьызқәа рыртоит.*
28- *Аха уи аганахьала дырракгьы рымазам, ргәааанагара мацароуп изыцныҟәо. Ҳәарада, агәааанагара адырраӷәкьа иузадкылом.*
29- *Ус анакәха, ҳара ҳгәалашәара мап ацәкны, адунеитә ԥсҭазаара ада даԥеакы иазхьамҩшыз ауааԥсыра, уаргьы урызхьамҩшын.*
30- *Абар, ирдыруа зегьы абри ауп. Ҳәарада, имԥахҟьаз зусҭцәоугьы ибзиазаны издыруа унцәа иоуп, амԥа иашаианугьы зегьы раасҭа иеиӷьны издыруа Иара иоуп.*
31- *Ажәԥанқәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы Аллаҳ итәуп. Абартқәа зегьы, ацәгьара ҟазӷаз ирыхәҭоу иақәыршәаны, абзиа ҟазӷазгьы иреиҳазоу ҳамҭала аҭак риҭарц ауп.*
32- *Убас ауаагьы ыҟоуп, гха хәыҷқәак рамхаҟаӷаргьы, агәырԥса дуқәа рԥеацәырхьчоит. Урҭ, иреиӷьу ала ираҭәашьахоит. Ҳәарада, унцәа ианажьра иҳәаадоуп. Шәара, аныша шәаналихыз аамҭазтәи шәҭагылазаашьагьы, шәанацәа рымгәартҭа шәантҭаз аамҭазтәи шәҭагылазаашьагьы ибзиазаны идыруеит. Ус анакәха, шәхы шәмырқьиан! Избанзар, Уи агәырԥса зԥеацәызыхьчаз еиҳа ибзианы идыруеит.*
33- *Иазхьамҩшкәа ицаз дубама?*
34- *(Аҳарцәа) Маԥк рыҭаны, нас зԥеаанызкылаз!*
35- *Иҟалаша адырра иақәиҭны, убри ала ирбома?*
36- *Мамзаргьы, Мыса ибҳьыцқәа ирну иара изеиҭарымҳәазаци?*
37- *Агәбылԥы Ибраҳим ибҳьыцқәагьы.*
38- *Гәырԥсаԥык, даԥеазәы игәырԥса дзаӷалом.*
39- *Ауаԥҿы, иҵьабааԥса мацароуп ихашәаларан иҟоу.*
40- *Иҵьабаа ацымхәра, хымҩада, иԥылоит.*
41- *Иарбанзаалак ҭакда ииаанхазом.*
42- *Аӷыхәтәантәи анеиртагьы Анцәа ишҟа мацароуп.*
43- *Узыргәырҳьогьы, узырӷәыуогьы Иара иоуп.*
44- *Аԥсҭазаара умызхуагьы, иузҭогьы Иара иоуп.*
45- *Амгәартҭа иҭаршәу ацәыкәбар аҟынтә,*
46- *Хаӷеи-ԥҳәыси рыла зегьы ԥба-ԥбала иеицызшазгьы Иара иоуп.*
47- *Иара иоуп анаԥстәи ашара здугьы.*
48- *Меигзарахда иузҭогьы Иара иоуп, иузеиӷазтәуагьы.*
49- *Шьира (Сириус) аеӷәагьы (азхамӷаԥцәа зымӷаныҳәо), нцәахәыс иамоу Иара иоуп.*
50- *Ажәытә, Ад жәлар ықәызхызгьы ҳәарада, Иара иоуп.*

51- *Семудаагьы убасҿаҟьа акгьы рзаанмыжьҟаа!*
52- *Урҵ раԥхьагьы Ныҳа ижалар. Избанзар, зегьы раасҭа арыцҳашьара злам, насгьы иахзырҟьаз ракаын.*
53- *Хыла-гаыла иаарҳаыз ақалақьҟаагьы абас иқаигеит.*
54- *Урҵ, ахлымзаах рзаируит.*
55- *Убас ишыҟоугьы, Унцаа игашаҵарақаа узеилымкаакаа, имчразгьы агаыҩбара умоума?*
56- *Абригьы, уаанзатаи агаҽанҿарақаа реиԥш гаҽанҿарак ауп.*
57- *Избанзар иааигаахоит, шазааигаахара иаҷу.*
58- *Уи, Аллаҳ ида издыруа дыҟазам.*
59- *Уажаы абри ажаа (Аҟаырҟан) аума иԥьашашьауа?*
60- *Шазыхьҿаыуаша шаахыччоит!*
61- *Шаыԥсҭазаара ахамарреи агаырҕьареи рыла ишахыжагоит.*
62- *Аха уажашьҭа, Аллаҳ изы асаара шалаҟаны шаимҿахырхаа!*

54. Камер (Амза)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Аамҭа ааигаахоит, амза еиҟаԥоит.*
2- *Урҵ ԥьашьахаык анырбалак, иаразнак рызҟаа аиарханы: «Ари жаытанатә аахыс иаҳдыруа алаԥшхырԥароуп!» рҳаоит.*
3- *Еснагь, имцны иԥхьазаны рхатаы ҵахрақаа ирыцныҟаеит. Аха аусҟаа зегьы иахьназаша аҭыԥ ыҟоуп.*
4- *Изҟаыз амҩацаагьа раныхразы урҵ иагьа ажаабжьҟаа рызнеихьеит.*
5- *Ари иназоу ҟаыҕароуп! Аха урҵ агаҽанҿарақаа рыхаом.*
6- *Ус анакаха, ааԥхьаҩы, ауаҩы иимбац уи игаытҟьагаоу амш ашҟа ааԥхьара аныҟаиҿалак, уаргьы дара урызхьамԥшын.*
7- *Рыблақаа, ргаытҟьара ахыланы, рҳаҵгаынқаа иртыҿны, арҿуқаа реиԥш иеиԥхьытта анахь, арахь иҩраны иҟоуп.*
8- *Мапкыҩцаа уи амш: «Ари, иҿабыргыҿаҟьаны иуадаҩзоу мшуп!» рҳаоит.*
9- *Урҵ раԥхьа, Ныҳа иуаажаларгьы рԥааимбар амцҳаара идыркылахьан. Урҵ, ҳтаыуаҩы дымцҳааҩны дрыԥхьазеит, «еилагак иоуп!» ҳаа изырҳаеит, иусура иаԥырхагахеит.*
10- *Абри амшалагьы, Ныҳа: «Уажашьҭа исиааит, иҟалозар уцхыраара сыгумыжьын!» ҳаа инцаа диҳаеит.*
11- *Иаразнак жаҩан гаашаҟаа аартны, икыдыбганы ҟаак аҳаруит.*
12- *Адгьыл аҟынтагьы азы ыҿҳарҩит. Нас, азҟаа зегьы уск иазкны иеицылеит.*
13- *Ашьҭахьгьы, аҕаҟаеи аҿаымыҕҟаеи рыла иҟаҿаз аҕба даҟаҳартаеит.*

14- (Уи аҕба) Ҳхылаԥшреи ҳахьчареи рыла, ирыдрымкылаз ҳуаԥԥсы изы иҳамҵаны изсо азы ихын.
15- (Уи аҕба) Аӷабырг иаршаҳаҵганы, иӷатәхәны иҟаҳӷеит. Аха иҟоума шәыбжьара убри еилызкааua?
16- Сыргәаҟреи сыгәеанӷарақәеи зеиԥшрахеи?
17- Ииашаӷәкьаны, Аҟәырҟан иазхәыцааит ҳәа иҳармариеит. Еилызкааua дыҟазами?
18- Ад жәларгьы (рыԥааимбар Хәыд) амцҳәара идыркылахьан. Аха сыргәаҟреи сыгәеанӷареи шԥаҟаз?
19- Урҵгьы, нӷәара зқәым уи амш еиқәаӷәа аԥны аԥшатлакә рыжәаҳӷеит.
20- Ауааԥсыра, иӷжәаз ахәырмаӷлақәа реиԥш ишьҭԥааны иаршәуан.
21- Сыргәаҟреи сыгәеанӷарақәеи зеиԥшрахеи?
22- Ииашаӷәкьаны, Аҟәырҟан иазхәыцааит ҳәа иҳармариеит. Еилызкааua дыҟазами?
23- Семуд жәларгьы агәеанӷарақәа ирзхьамԥшит.
24- Убас рҳәеит:«Ҳабжьара иҟоу уаԥԥсык иҳәатәы азхаҳӷоума? Усҟан амԥа иаша ҳацәахьаӷны еилагарак ҟаҳамӷазои?
25- Иԥшьоу ажәа ҳабжьара иаразә заӷәык имацара иоума иззаашьҭу? Маԥ! Уи мыцҳәаԥык, ҽхарззалаԥык иоуп!»
26- Амцҳәаԥ, аҽхарззалаԥы дызусҭоу уаӷәы ирбараны иҟоуп!
27- Ииашаӷәкьаны, ҳара, урҵ ԥаҳшәарц азы ажәмахҽ рзынаҳашьҭит. Умыццакын, ачҳара аарԥшы.
28- Насгьы, амахҽеи дареи рыбжьара азыхь шеиԥыршаша рзеиҵаҳәа. Ирзалху аамҵа иаԥәыршәаны азы ахыԥәахь инеилааит.
29- Ус ишыҟаз, рԥызцәа рахьтә иреицәаз иԥхеит. Уигьы иаҳәа аашьҭыхны, амахҽ ишьит.
30- Сыргәаҟреи сыгәеанӷарақәеи зеиԥшрахеи?
31- Бжьыҵҟьак рыжәаҳӷеит. Ауасаԥәа рыҵраԥы иԥсаҟьаны иҵаԥсоу аҵәа иаԥызахеит.
32- Ииашаӷәкьаны, Аҟәырҟан иазхәыцааит ҳәа иҳармариеит. Еилызкааua дыҟазами?
33- Лутҵ ижәларгьы агәеанӷарақәа ирызхьамԥшкәа уи амцҳәара идыркылеит.
34- Ҳаргьы ԥшатлакә ахаҳә ацны ирзынаҳашьҭит. Аха, Лутҵ иҵаацәара ашамҵаз еиԥәҳархеит.
35- Ҳаҵәашьара иалаҳархәит. Иҵабуп аҳәашьа иаԥәшәаз абас ауп ҳалԥха шырзаҳшо.
36- Амала, Лутҵ, урҵ ргәыреаниӷахьан ииалырҟьаны ишыԥәаҳхуала. Аха дара уи игәеанӷарақәа гәыԥбарала иазнеит.
37- Насгьы урҵ, рысасцәа ихәымгаз ҵахрак ала ирыдгылеит. Ҳаргьы рыблаԥәа аш рхаҳӷеит, иҳарлашәит. Ргьама жәба абыржәы, сыргәаҟреи, шәгәы злашәеанысӷаз рылӷшәаԥәа!
38- Аӷыхәҵаан, ашьыжь шаанза гәаҟра ҽаасҵак урҵ ирыхьзеит.
39- Сыргәаҟреи, шәгәы злашәеанысӷаз рылӷшәаԥәеи ргьама жәба абыржәы!

40- *Ииашаҿәкьаны, Аҟәырҟан иазхәыцааит ҳәа иҳармариеит. Еилызкааua дыҟазами?*
41- *Ҳәарада, Фараон ижәларгьы агәеанҿарақәа рзынаҳашьҭхьан.*
42- *Аха ҳаршаҳаҭгақәа зегьы имцны ирыԥхьазеит, ҳаргьы, урҭ иҳараку, насгьы амч змаҿкьоу ишихәҭаз ала иақәаҳкит.*
43- *Уажәы шәара шәмапкыѡцәа убартӡ раасҭа иеиӷьума? Мамзаргьы иԥшьоу ашәкәқәа рҿы шәхы злеиқәшәырхаша аршаҳаҭгақәа ыҟоума?*
44- *Мамзаргьы: «Ҳартӡ ашьаура зылшо, иаҿамхаша уааup» рҳәоума?*
45- *Ааигәа урҭгьы аҿахоит, шьҭахьҟа имхьаԥшкәа ибналарангьы иҟоup.*
46- *Аха, урҭ ирзыԥшыҿәкьоу, акаамеҭ амш ауп. Уи амш, ҳәарада, еиҳа игәыҭкьагоup, еиҳа ихьаагоup.*
47- *Абри ииашаҿәкьоup, зыԥсҭазаара агәырԥса иалахәаҽеыз, амѡа иаша иацәыхкьаны иеилагаз ауаа роup.*
48- *Уи амш, амца ашҟа ианыԥхарҿалак: «Агьама жәба абыржәы, ҵьаҳаным аргәаҟра!» ҳәа раҳәахоит.*
49- *Ҳәарада, ҳара зегьы шәага-загак ала иаҳшеит.*
50- *Ҳара ҳадҿа, ажәак ауп, алеи-аԥси рыбжьара ааҟалоит.*
51- *Ииашаҿәкьаны, шәара шәѡызцәа иагьа жәларқәа ықәаҳгахьеит. Иазхәыцуа ыҟазами?*
52- *Иҟарҿаз зегьы иѡны ишьҭоup.*
53- *Ихәыҷы, идуу зегьы цәаҳәа цәаҳәалаианҿоup.*
54- *Агәырԥса зҽацәызыхьчаз ракәзар, ҵьанатӡ аҟны азиасқәа рхықә аҟны иҟоup.*
55- *Аиашара аҳра ахьауа аҭыԥ – зымчра ҳәаа амам Аллаҳ иҽаԥхьа ауп.*

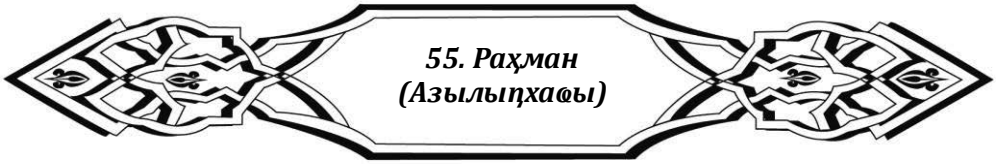

55. Раҳман (Азылыԥхаѡы)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Азылыԥхаѡы,*
2- *Аҟәырҟан иирҿеит,*
3- *Ауаԥсы дишеит,*
4- *Уи аилкаареи, аиҭаҳәареи иирҿеит.*
5- *Амреи амзеи шәага-загак инақәыршәаны иныҟәоит.*
6- *Ашьацқәагьы аҿлақәагьы иҽаԥхьа ихырхәоит.*
7- *Ажәѡан, Иара иоup ишьҭызхыз, ашәага-загагьы уи иазаԥиҿеит.*
8- *Иахырҟьаны аҳәаа шәахымсырц азы.*
9- *Акапанра ииашаны, ишахәҭоу ала иҟашәҿа, иагырханы ишәымкапанын.*
10- *Аԥсабара унахәаԥш, ԥсызхоу зегьы рзы ишеиҿихыз убап.*
11- *Уаҟа ашәырқәеи, иптыз ахәырмаҿлақәеи ыҟоup.*

12- *Иӷәыӷьаз арыцқәеи, афҩыхаа змоу аӷиаақәеи ыҟоуп.*
13- *Уажәшьҭа, шәынцәа ишәатҭәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
14- *Ауаҩԥсы, изу анышәаԥшь еиԥшу, нышәк далихит.*
15- *Аӡьинцәагьы амцаӷәҟьа иалихит.*
16- *Уажәшьҭа, шәынцәа ишәатҭәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
17- *Ҩ-мрагыларагки, ҩ-мратҭәашәараки ирынцәоу Иара иоуп.*
18- *Уажәшьҭа, шәынцәа ишәатҭәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
19- *Иара, иеиԥыло ҩ-мшынк еицеиуижьит.*
20- *Аха рыбжьара ԥынгылак ыҟоуп, изеилалом.*
21- *Уажәшьҭа, шәынцәа ишәатҭәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
22- *Урҭ аҩбагьы рҟынтә абырлаши акоралли ҭыргоит.*
23- *Уажәшьҭа, шәынцәа ишәатҭәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
24- *Иара итәуп ашьхаҟәа иреиԥшны изсо амшын иху зыԥраҟәа шьҭыху аҕбаҟәа.*
25- *Уажәшьҭа, шәынцәа ишәатҭәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
26- *Адгьылтәыла иқәу зегьы аԥсра рыҟәуп.*
27- *Идуззоу, ирыцҳашьаҩзоу Унцәа иакәзар, Уи наунагза дыҟоуп.*
28- *Уажәшьҭа, шәынцәа ишәатҭәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
29- *Ажәҩанқәеи адгьыли рҿы иҟоу зегьы Иара иҳәоит. Есыҩны иара аус даҿуп.*
30- *Уажәшьҭа, шәынцәа ишәатҭәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
31- *Уа ауааԥсыреи аӡьинцәеи! Шәаргьы шәҳасаб ҳазӷаараны ҳаҟоуп.*
32- *Уажәшьҭа, шәынцәа ишәатҭәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
33- *Уа ауааԥсыреи аӡьин жәларқәеи! Ажәҩанқәеи адгьыли рҳәаақәа шәзырхысуазар, шәахыс! Аха, уи аҩыза амч ду ҳара ишәаҳамҭакәа хысшьа шәымазам.*
34- *Уажәшҭа, шәынцәа ишәатҭәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
35- *Амцабзи иртҭәоу абҩеи аншәыжәырӷалак, хеиқәырхашьагьы цхыраарагьы шәаузом.*
36- *Уажәшьҭа, шәынцәа ишәатҭәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
37- *Ажәҩан еиҟәшаны, иеилашуа ахәшеиԥш, иҟаԥшьза ианыҟала аамҭазы.*
38- *Уажәшьҭа, шәынцәа ишәатҭәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*

39- *Иара убри амш аҩны, ауааҧсырагьы аҵьинҵәагьы ргәырҧсаҟәа рзы зӣаара рыҵахазом (избанзар, зегьы икказа иубартҵахоит).*
40- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*
41- *Агәырҧсауаа рхаҷсахьа маҵарала иудыруеит, нас рҧырҵәкәеи рышьхәаҟәеи рыла ааанкылахоит.*
42- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*
43- *Агәырҧсауаа имҵны ирыҧхьазаз ҵьаҳаным, абар иахьыҟоу!*
44- *Уи амҵеи азырши ирыбжьазаауеит.*
45- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*
46- *Зынҵәа иҷаҧхьа агылара иаҵәшәо рзы ҩ-ҵьанаҵк ыҟоуп.*
47- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*
48- *Аҩганкгьы хкы рацәала меигзарах аразкҟәа рыла иҵәуп.*
49- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*
50- *Аҩганк рҷы илеиуеит ҩ-зыхьк.*
51- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*
52- *Аҩганк рҷы иеиуеиҧшым ашәырҟәа ыҟоуп.*
53- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*
54- *Атлас (сатин) ала иҟәӣоу атәартҵаҟәа ирыҟәтәоит. Ари аҩҵьанаҵгьы ршәырҟәа уахьынаҭаша аҟара иузааигәоуп.*
55- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*
56- *Уаҟа зыҧшәмаҵәа рыда уаҳа азәгьы изхьамҧшуа аҳәсаҟәа ыҟоуп. Ааанза уаҩҧсык, мамзаргьы ҵьинк дызкьымсыц.*
57- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*
58- *Урҵ, рубини акоралли ирылхушәоуп ишыҟоу.*
59- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*
60- *Абзиара аҵымхәра, бзиарамзар иҟаларыз?*
61- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*
62- *Артҵ аҩҵьанаҵк рыдагьы, даҩа ҩ-ҵьанаҵк ыҟоуп.*
63- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*
64- *Рыҩбагьы иеиҟәара-хиаӣәааup.*
65- *Уажәшьҵа, шәынҵәа ишәаҵәеишьаҟәаз рҟынтә иарбану имҵуп ҳәа ишәыҧхьазо?*

66- *Урҵ раҽба рҟынгьы агәгәаҳәа иӡыӡуа ҽ-зыхьк ыҟоуп.*
67- *Уажәшьҵа, шәынцәа ишәатҵәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
68- *Аҽба рҟынгьы хкы рацәала ашәырқәеи, ахәырмеи, амыӡмыцьи ыҟоуп.*
69- *Уажәшьҵа, шәынцәа ишәатҵәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
70- *Убартҵ рҿы, зҟазшьа бзиоу, зхаҿсахьа ԥшзоу атҵыԥҳацәа ыҟоуп.*
71- *Уажәшьҵа, шәынцәа ишәатҵәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
72- *Рҟьала ԥшзақәа рҿы, игәырҕьаҿҳәашаны ахатәҽызцәа рзыԥшуп.*
73- *Уажәшьҵа, шәынцәа ишәатҵәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
74- *Артҵ, дара раԥхьа, уаҽԥсык мамзаргьы ҵьинк дыркьымсзац.*
75- *Уажәшьҵа, шәынцәа ишәатҵәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
76- *Ииаӡәоу, иблахкыгоу ахчқәа рыӡаӡаны иркыдиаалоуп.*
77- *Уажәшьҵа, шәынцәа ишәатҵәеишьақәаз рҟынтә иарбану имцуп ҳәа ишәыԥхьазо?*
78- *Идуззоу, ирыцҳашьаҽзоу унцәа ихьз шаҟа иҳаракзоузеи!*

56. Вақыа (Ахҵысқәа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ахҵыс ду (акаамеҵ), аныҟалалак,*
2- *Уи шыҟалаша имцуп зҳәаша усгьы дзыҟалом.*
3- *Шьоукы ланарҟәуеит, шьоукы ҳаранакуеит.*
4- *Адгьыл ҕәҕәала ианӡыслак.*
5- *Ашьхақәа иеилаҟәыбаса ицаны,*
6- *Анаҽс иансабахалак,*
7- *Шәаргьы, х-гәыԥкны шәеышәшоит.*
8- *Гәыԥҽык рышәҟәы аргьарахь ала ироуеит, ирыбаргәузеи урҵ!*
9- *Гәыԥҽык рышәҟәгьы армарахь ала ироуеит, шаҟа ирыцҳаузеи урҵ!*
10- *Насгьы абзиараҿы аԥхьа игылақәаз, урҵ аӡьшьараҿгьы аԥхьа игылазааueит.*
11- *Иара убартҵ разҟыла итәу аӡьанатқәа рыҿгьы аԥхьа игылоу роуп.*
12- *Аллаҳ зегьы раасҵа изааигәаҟәо роуп.*
13- *Реиҳараҽык, раԥхьатәиқәа роуп,*
14- *Маҷҽыкгьы, ашьҵахьтәиқәа роуп.*
15- *Хьыматәала иеиқәычаԥоу атәартәаақәа ирыҟәтәаны,*

16- *Нақ-аақ иеиҿаԥшуа икыдиаалоит.*
17- *Рыкәша-мыкәша, наунагза рымаӷ зуыша аҿар рывагьежьлоит,*
18- *Ҵьанатҵәи азыхьқәа рқынтә идыртҵәыз аԥхалқәеи, аирызқәеи, аӷәцақәеи рыла.*
19- *Иагьа ржәыргьы, рхы рнархьуам, иагьынӷәом.*
20- *Иргәааԥханы иалырхуа ашәырқәа,*
21- *Рыԥсы иатҵаххо аԥсаатә ржьы,*
22- *Насгьы зыблақәа ԥшзаза иқоу атыԥхацәа цқьақәа,*
23- *Итҵалаҳаны иӷәаху абырлашқәа реиԥш.*
24- *Адунеи ақны иқарӷаз ихәартҵоу аусқәа ирҳамҵаны ироулоит.*
25- *Уаҟа ибашоу, мамзаргьы агәырԥса иаӷазӷаша ажәак раҳауам.*
26- *Ираҳауа акы зазәык: «Абзиара шәымаз, агәырҕьара шәԥеиԥшыз!» ауп.*
27- *Зышәҟәы арҕьарахь ала изауз, ирыбаргәузеи! Изыԥҕашәашази убартҵ?*
28- *Амаҕ змам ацақәеи,*
29- *Иҿассы изҿоу абанан ӷлақәеи,*
30- *Зҿеиӷыхны иқоу ашәшьырыртҵақәа,*
31- *Азхыҿеақәа рхыԥҕә ақны,*
32- *Меигзарахда ашәырқәа*
33- *Иагьрыгхом, уагьахырбаауам.*
34- *Насгьы рыварԥы рхатә ҩызцәа, иԥшзоу, ԥсыцԥьаралагьы иҳаракзоу.*
35- *Ҳәарада, ҳара уртҵ, ҵьанатҵ ишаԥәнагау ала иаҳшахьеит.*
36- *Уртҵ еснагь кьыс змам ракәны иқаҳӷалоит.*
37- *Рыхатәҩызцәа рзы бзиабарала итҵәны, изтҵагылоу ақәрагьы мыԥсахкәа.*
38- *Абартԥәа зегьы, аиашеи ақәнагеи иаԥәныҟәаз рзоуп.*
39- *Уртҵ рыхәтҵак, аԥхьатәиԥәа роуп.*
40- *Рыхәтҵакгьы ашьтҵахьтәиԥәа роуп.*
41- *Рышәҟәы армарахь ала изыртҵԥәаз... Изыԥҕашәашази убартҵ?*
42- *Убылны узҷыҷуа амцеи, азырши аҩныӷҟа,*
43- *Алҩа жәпак аӷаҟа иқоуп.*
44- *Хьшәашәаракгьы, тынчракгьы рызымтҵаша.*
45- *Избанзар, ааанза ртҵахрԥәа итҟааны ирыман.*
46- *Идузззоу агәырԥса изацәхьаӷуамызт.*
47- *Абас рҳәон: «Ииашаӷәҟьаны, ҳартҵ ҳаԥсны, ҳабаҩԥәа еиԥәыжьны ҳаныҟалалак ашьтҵахь, еитҵах ҳаԥсы тҵалоума?*
48- *Ҳара мацара ҳакәымкәа ааанзатәи ҳабдуцәагьы, ус аума?»*
49- *Убас ҳәа: «Ааанзатәиԥәагьы, уи анаҩстәиԥәагьы,*
50- *Иалкаау уи амш, иарбоу аамтҵазы хымԥада ҵьарак иеизгахоит!»*
51- *Насгьы, шәартҵ имҩахҟьаз амапкыҩцәа!*
52- *Хымԥада, олеандр ӷла ақынтә ишәфоит.*
53- *Шәыцԥәа убри ала ишәыртҵәлоит.*
54- *Ашьтҵахьгьы азыршы шәыжәлоит.*
55- *Ишабаз амахеԥәа азы шыржәуаӷәҟьа еиԥш!*
56- *Абар, аҳасабеилыргаратә мшы уртҵ реишәачара!*
57- *Шәартҵ шәызшаз ҳара ҳауп, абыржәгьы ишәызхамӷазои!*

58- *Икашәҭаа ахзы зынза шәазымхәыцзои?*
59- *Уи шәара шәоума изшо, мамзаргьы ҳара ҳакәу?*
60- *Шәыбжьара иеихаҳшеит аҟсра, ҳара акагьы ҳҟырхагахраны иҟам.*
61- *Аҟсра шәаҟәыршәаны шәара шәцымхәра даҽа абиҟарақәак раагарагьы.*
62- *Ҳәарада, раҟьазатәи шәшара зегьы ижәдыруеит, шәазхәыцны аҿатәхәы залшәымхуеи?*
63- *Икашәыҟсаз ажәла шәазхәыцхьоума?*
64- *Уи шәара шәоума иеиззырҳауа, мамзаргьы ҳара ҳакәу?*
65- *Иаҳҭаххар, уи, хәартара злам ҿәаҟьак иаҧызаҳтәуан, шәаргьы иҵьашәшьарын.*
66- *«Иҳахьи» шәҳәарын, «Аиашазы аҟхаста ҕәҕәа ҳауит!*
67- *Аиашаҿәҟьазы зынза арыцҳара ҳҭагылт» шәҳәарын.*
68- *Ишәжәауа азы шәазхәыцхьоума?*
69- *Уи, аҟта аҟынтә шәара шәоума илбаазго, мамзаргьы ҳара ҳакәу?*
70- *Иаҳҭаххар, уи аҵыыка аҭаны, иҿааны иҟаҳҿарын. Ус анакәха, иҭабуп шәҳәартазами?*
71- *Иеиҵәышәҿо амца иахышәҳәааueи?*
72- *Уи аҿла, шәара ишаны иеизшәырҳауама?*
73- *Ҳара уи, асакараҷы амҧа иану рзы, насгьы амла иакуа рзы дыргас, разҟыс иаҳшеит.*
74- *Ус анакәха, иҳаракзоу унцәа деиҭаҳәа.*
75- *Аеҿәаҟәа ртыҵҟәа сырхыҟәааueит.*
76- *Ижәдыруазааит, ари ҟара дуззоуп.*
77- *Ҳәарада, уи, кырза иаҟсоу, иҳаракзоу Аҟәырҟан ауп.*
78- *Ахатаҿәҟьа (жәҧангәашәҟьараҷы) ихьчоу шәҟәуп.*
79- *Уи, ицҟьашәҟьа иҟоу амаалыҟьцәа заҿәык роуп акьысра азин змоу.*
80- *Уи, адгьылтәылаҟәа рынцәахәы иҟынтә илбаагоуп.*
81- *Шәартҭ уажәы, абри ажәа аума иҟәнышәшьо?*
82- *Шәара, ишәыҭоу аразҟы, амцҳәара адкыланы аума аҭак шыҟашәҿо?*
83- *Амала, шәыҟсы шәҟырҟы ианкылахалак,*
84- *Иара убри аамҭазы иҟашәҿара шәзымдыруа шәнаҟшы-ааҟшлап.*
85- *Ҳара, уи шәара шәааста ҳазааигәоуп, аха ишәзыбом.*
86- *Шәааи, азәы инапаҿҟа шәыҟамзар, ахьырхәрагьы шәаҟәымшәозар,*
87- *Уи (шәыҟстазаара), шьҭахьҟа ишәырхынҳәы, шәажәа иашазар!*
88- *Амала уи (зыҟсы зхыҿыз), Аллаҳ изааигәаз азәы иакәзар,*
89- *Аманшәалареи, аразҟы бзиеи реиҟш, зегьы ирхыҿхыртҭоу ҵьанаҭ иҟеиҟшуп.*
90- *Зыҟстазааратә шәҟәы арҕьарахь ала изауз,*
91- *«Уа арҕьарахь иҟоу, абзиара умаз уара!*
92- *Аха мцны изыҟьазаз амаҳагьацәа дреиуазар,*
93- *Убри изы азыршы иалху аишәачара ыҟоуп!*
94- *Насгьы уи иҿыхәтәа, ҵьаҳаным алажьроуп.*
95- *Ҳәарада, ари иҿабыргыҿәҟьоуп. Ус анакәха, иҳаракзоу унцәа ихьз рҽхәаҟьызла иеиҭаҳәала.*

57. Ҳадид (Аиха)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ажәаҿанқәеи адгьыли рыԥкны иԥоу зегьы Аллаҳ ирҽхәаԥхьыз еитԥарҳәоит. Уи дҳаракзоуп, иԥаиԥо зегьы аԥәыԥара аԥоуп.*

2- *Ажәаҿанқәеи адгьыли раҳра Иара маԥара итәуп. Аԥстԥазаара узтԥогьы иумызхуагьы Иара иоуп. Уи, зегьы имч рыԥәхоит.*

3- *Аԥхьатәигьы аԥыхәтәантәигьы, иубартԥоугьы иубартԥамгьы иара иоуп. Уи зегьы здыруа иоуп.*

4- *Ажәаҿанқәеи адгьыли фымш рыла изшаз, насгьы жәаҿанқәацә иахылаз иоуп. Адгьыл иалалогьы иалԥуагьы, жәаҿан аԥкынтә илеиуагьы, уахь ихалогы зегьы здыруа Иара иоуп. Шәахьыԥказаалакгьы Уи шәара дшәыцуп. Аллаҳ иԥашәԥо зегьы ибоит.*

5- *Ажәаҿанқәеи адгьыли раҳра Иара маԥара итәуп. Насгьы аусԥәа зегьы аԥыхәтәаны иахьԥылсуа Иара ишԥа ауп.*

6- *Аԥх аԥкынтә амш иациԥоит, амш аԥкынтәгьы аԥх иациԥоит. Агәԥәа иртԥоугьы ибзиазаны идыруеит.*

7- *Аллаҳи иԥааимбари азхашәԥа. Уи аамтԥала ишәитԥәԥәаз рԥкынтә, агьыртԥ ауаагьы ирыԥәшәырз. Шәыбжьара иазхаԥаҿцәаны абри аҿыза ԥазԥаз рзы аҳамтԥа дуззԥәа ыԥоуп.*

8- *Аԥааимбар, Анцәа дазхашәԥарԥ азы ааԥхьара шәытԥаны, ажәа шшәымихьоугьы, Аллаҳ ишахәтԥоу ала дышԥазхашәымԥо?*

9- *Шәара алашьцара шәалигарԥ азы иуаҿԥсы (иԥааимбар)ила иаарту ажәаԥԥарԥәа шәзылбаазгаз Иара иоуп. Ҳәарада, Аллаҳ, шәара шәзы кырза дԥәымшәышәуп, кырзагьы дрыцҳашьаҿуп.*

10- *Ажәаҿанқәеи адгьыли зегьы, аԥыхәтәан Аллаҳ ишизынхаша шыжәдыруагьы Уи имҿазы аныхра шәзеигзои? Шәыбжьара, аиааира амш аԥкынза змал нызхызи иеибашызи, агьыртԥ ауаа зеиԥшхазом. Уртԥ рыҿазара, дара рышьтԥахь иныхны иеибашыз раастԥа иҳаракуп. Абас ишыԥоугьы, Аллаҳ, зегьы абзиара ишԥәиршәо ала ажәа ритԥеит. Аллаҳ, иааԥашәԥо зегьы ишахәтԥоу ала идыруеит.*

11- *Дарбанзаалак Аллаҳ иирԥсахыр, Аллаҳ уи иацԥангьы ишәоит. Уи ада кырза иаԥсоу аҳамтԥагьы ациԥоит.*

12- *Уи амш аҿены, иазхаԥаҿцәоу ахацәеи, иазхаԥаҿцәоу аҳәсеи, рылахьԥәа лашаза ишныԥәоу убартԥахоит. «Иахьа шәара гәырԥьаҿеҳәаша шәымоуп, зыԥаԥа азиасԥәа зтԥысуа ԥьанатԥәа рԥы наунагза шәаангылоит!» ҳәа раҳәахоит. Абар, агәыхәтәахьзарагьы абри ауп!*

13- *Уи амш аҽны, ахацәа гьангьашцәеи аҳәса гьангьашцәеи азхаӷаԥцәа абас рарҳәоит: «Ҳаргьы шәааҳзыԥшы, ҳшәыхьзаны шәылашара аӄынтә хәҭак ҳгап!» ҳәа. Аха: «Шьҭахьӄа шәхынҳәны даҽа лашарак шәашьҭала!» ҳәа раҳәаахоит. Насгьы рыбжьара иаразнак баагәарак ргылахоит, азхаӷаԥцәа ахьыӄоу аган аӄны алыԥҳа, агьырахь акәзар, агәаӄра ыӄоуп.*

14- *Агьангьашцәа дара рахь: «Ҳаргьы шәара ҳшәыцзамзи?» ҳәа рыӄәҳырҭуеит. Урҭгьы: «Аа, ус акәын, аха, шәарҭ шәхы ацәгьара ҭашәырԥеит, еснагь аамҭа шәазыԥшын, еснагь агәыԥбара шәыман. Аллаҳ идӷа ааины ишәыдгылахаанза шәгәыԥбараӄәа рыла аамҭа шәхыжәгеит. Убри амшалагьы, уи ажьара иазӄазаз (аԥсҭаа), Аллаҳ изкны шәшижьац шәижьон.*

15- *Иахьарнахыс, шәара шәӄынтәгьы, иаартны маԥ зккәаз рӄынтәгьы ахҿыхыԥса адкылара ӄалазом. Шәахьнанагаша амца ауп. Шәарҭ ишәыӄәнагоугьы уи ауп. Шаӄа иӷыхәтәа бааԥсузеи уи!*

16- *Азхаӷаԥцәаӄәа, Аллаҳ игәалашәареи иаажәааԥӄарақәа ирзаанагаз аӷабыргӄәеи разхәыцрала, рцәа иантҭазызааша аамҭа мааизеи? Урҭ, уаанза ашәӄәы зоухьаз, аха аамҭала згәаӷәаӄәа жәпахаз иреиԥшымхааит. Урҭ реиҳараԥык имԥахӄьаз ауаа роуп.*

17- *Ижәдыруазааит, Аллаҳ, иԥсхьоу адгьыл даҽазнык аԥсы ахеиӷоит. Шәазхәыцырц азы ҳаршаҳатгаӄәа акакала ишәзеиҭаххәахьеит.*

18- *Иазрыцҳау ауаа ацхыраара рызҭаз ахацәеи, иазрыцҳау ауаа ацхыраара рызҭаз аҳәсеи, насгьы Аллаҳ (иазрыцҳау иуааԥсыра) аԥсахра рызҭаз, дара иаӷҵаны ирзышәахоит. Урҭ, уи адагьы кырза иаԥсоу аҳамҭа рзыԥшуп.*

19- *Аллаҳи иԥааимбари абас иазхазӷаз ауаа, иара убарҭ, Аллаҳ иҿаԥхьа аԥызцәеи ашьаҳитцәеи рыԥазара рымоуп. Рҳамҭаӄәеи рылашареи дара ирзыԥшуп. Маԥ кны ҳажәааԥӄарақәа имцны изыԥхьаз ракәзаргьы, ӡьаҳанымуаа роуп.*

20- *Ижәдыруазааит, адунеитә ԥсҭазаара: ахәмарреи, агәырҷьареи, аҽырԥагьареи, аҽырбареи, амали, ахшареи рыла аицлабра мацара роуп. Аӄәа илеиуа иаԥызоуп, иеизнарҳаз ала анхацәа аргәырҷьоит, ашьҭахь аарԥара аныӄалалакгьы аҽаԥра зегьы иԥеижьза иӄаланы, аӷыхәтәангьы асаба иаԥызахоит. Нарцәы акәзар, ма иҷәҷәоу ргәаӄрак, мамзаргьы Аллаҳ ианажьреи игәаԥхареи ыӄоуп. Адунеитә ԥсҭазаара, уи узжьо хныӄәгарҭак ада уаҳа даҽакы акәзам.*

21- *Зыҭбаара, жәԥани дгьыли рыҭбаара аӄара иӄоу, Аллаҳи иԥааимбари азхазӷаз рзы имазеиу аӡьанатӄәеи, шәынцәа ианажьреи шәрыхьзарц азы шәеиԥхныԥла. Ари, Аллаҳ иатәашьара ауп. Уи, изитаху иатәеишьоит. Аллаҳ иатәашьара идуззоуп.*

22- *Адгьылтәыла аӄны имԥаԥысыз, мамзаргьы ишәыхтысыз рыцҳарак ыӄам, иназахаанза шәӄаык ианымкәа. Ҳәарада ари, Аллаҳ изы кырза имариоуп.*

23- *Ишәцәызыз азы шәымгәырԥарц, Уи ишәатәеишьаӄәаз рылагьы шәԥагьамхарц азы абас ӄаиӷеит. Аллаҳ, зхы иахԥагьо, зыҽхазырззало ауаа бзиа ибазом.*

24- *Урҭ, акаҷбеира шырҟазшьоу еиԥш, агьырҭ ауаагьы акаҷбеира рыдыргалоит. Дарбанзаалак, Аллаҳ изхьамԥшыз идыруазааит, Аллаҳ акы дазрыцҳазам, уи арехаԥхьызқәа зегьы дрыԥсоуп.*

25- *Иҵабаргыҵәҟьаны ҳара, аԥааимбар иаартыз аршаҳатҭгақәа рыла днаҳашьҭит, ауааԥсыра ақәнагала рхы мҩаԥыргарц азгьы ашәҟәи аиашаратә капангеи наҳашьҭит. Насгьы аиха рзылбааҳгеит, уи аҟны амч дуззеи ауааԥсыра рзы ахәартҭарақәеи ыҟоуп. Абас ала, Аллаҳ, Иара дрымбазакәа дазхаҵаны, имҩеи иԥааимбарцәеи ацхыраара рызҭаз цәыригашт. Ҳәарада, Аллаҳ дыҕәҕәазоуп, дҳаракзоуп.*

26- *Иҵабаргыҵәҟьаны, Ныҳәи Ибраҳими ицҳаражәҳәаҩцәаны инаҳашьҭит, рхылҵышьҭрагьы аԥааимбарреи ашәҟәи ратәаҳшьеит. Урҭ рыбжьара амҩа иаша зыԥшааз шыҟоугьы, реиҳараҩык имҩахҟьаз ракәхеит.*

27- *Нас, урҭ рышьҭа ихыз ҳԥааимбарцәа иеишьҭаргыланы инаҳашьҭит, ашьҭахь Мариам лԥа Иаса днаҳашьҭын, Инҵьил иаҳҵеит, уи дазхазҵаз рыгақәа аҟәымшәышәреи арыцҳашареи рызҭаҳҵеит. Дара иаԥшьыргаз аберра (амонахра) акәзар, уи ҳара ирыдаҳҵаз акәзам, Аллаҳ игәаԥхаразы рхатҭақәа иаԥшьыргаз акәын. Аха ишахәҭаз ирызныҟәымгеит. Ҳаргьы рыбжьара иазхаҵаҩцәааз аҳамҭақәа рԥьаҳшьеит, амала реиҳараҩык мҩахҟьеит.*

28- *Уа азхаҵаҩцәа! Аллаҳ пату иқәымҵара шәеацәыхьчаны иԥааимбар иҳәатәы хашәҵа, абас ала ҩынтә иеиҳаны ишәатҭәеишьап, шәымҩа ирлашап, ишәанаижьып. Аллаҳ кырза данажьҩуп, дагьрыцҳашьаҩуп.*

29- *Абас ала, уаанза ашәҟәы зыртҭахьаз ирхыԥхьазалоу ауааԥсыра ирдыруазааит, Аллаҳ иатәашьара зшаша дара ракәзам. Атәашьара зегь рыла Аллаҳ инапаҷы иҟоуп, насгьы уи изитҭаху иратҭеишьоит. Аллаҳ атәашьара дуззa дақәитуп.*

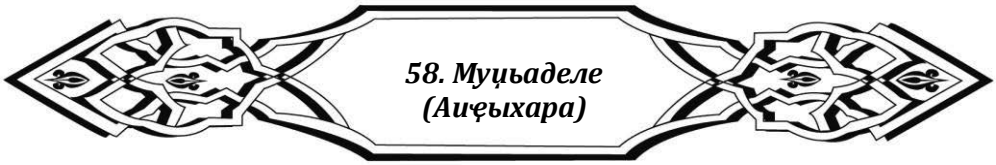

58. Муԥьаделе (Аиҷыхара)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Зхаҵа дизашшыны ажәа умазкыз, насгьы зҭагылааашьа Аллаҳ инапы ианызҵаз аԥҳәыс лажәа Аллаҳ иаҳаит. Аллаҳ, шәара шәцәажәарақәа иаҳауеит. Избанзар Уи зегьы иаҳауеит, зегьы ибоит.*

2- *Шәыбжьара рыҳәсақәа зыҳар рзыҟазҵаз ирдыруазааит, урҭ ранацәа ракәзам. Ранацәа, дара рхатҭақәа зыхшаз аҳәса роуп. Ииашаҵәҟьаны урҭ, ихәымгәоу, ийаҵҕәыдоу ажәак рҳәоит. Ҳәарада, Аллаҳ кырза данажьҩуп.*

3- *Рыҳәса зыҳар рызуны, зажәагьы ззынамыгзаз ракәзар, еитах рыҳәса ирзааигәахарц азы тәык ихы дақәитҭыртәроуп. Шәара ишәабжьгоу абри ауп. Аллаҳ, ижәуыз, иҟашәҵаз зегьы идыруеит.*

4- *Абри аҿыза алшара змам, ҿымз ачгара дыҷазароуп, уи зымч ақәымхо аҕарцәа хынҿажәаҿык крырҕеиҷароуп. Ари, Аллаҳи иҧааимбари рызхаҷара аашәарыҧшырц азыҳәан ауп. Абартҟәа, Аллаҳ иаҧиҷаз аҧҟарақәа роуп. Азхамҷацәа ракәзар, урт, хьаала итәу гәаҟрак рзыҧшуп.*
5- *Аллаҳи иҧааимбари ирҕагылаз, дара раҧхьа имҿасхьоу реиҧш иладырҟәуеит. Ҳара, иаартыҷәкьаз ажәаҧҟарақәа лбааҳгахьеит. Азхамҷаҿцәа рзы илазырҟәыша гәаҟрак ыҟоуп.*
6- *Уи амш аҕены, Аллаҳ урт зегьы рыҧсы рхаҷаны, ируыз, иҟарҷаз дирдыруеит. Аллаҳ, абартҟәа акакала ишәзеиҟәиҧхьазахьеит. Аха, урт ирхаштхьеит. Аллаҳ зегьы ибартоуп.*
7- *Иузгәамтазаци? Аллаҳ ажәҿанҟәа рҕы иҟалогьы, адгьыл аҟны иҟалогьы идыруеит. Мазала ицәажәо хҿык ахьыҟоу аҧшьбатәи Иара иакәымкәа ҧсыхәа амазам. Хәҿык ахьыҟоу афбатәи Иара иакәымкәа ҟалашьа амам. Хыҧхьазарала иеиҷазааит, иеиҳазааит, иахьыҟазаалак иҟазааит, Аллаҳ урт дрыцуп. Аҷыхәтәааны акаамет амш аҕены, ируз, иҟарҷаз зегьы урт ирзеитеиҳәараны дыҟоуп. Избанзар, Аллаҳ зегьы идыруеит.*
8- *Мазала ацәажәара мап зыцәку ауаа убартоума? Еитах уи мап рызцәикыз аус аҟаҷара иаҕуп, агәырҧса арҳареи, иашамрала аныҟәареи, аҧааимбар иҕагылареи рганахьала, аиҕахәытхәытра иаҕуп. Уааигәара ианааилак, Аллаҳ аҧсшәс шуеиҳәо еиҧш аҧсшә уарҳәоит. Насгьы рыбжьара: «Аллаҳ, абри ҳажәаҟәа рзы ахьырхәра ҳаҟәиршәрц акәзамзи?» рҳәоит. Урт ҵьаҳаным рызхоит. Уахь итәлоит. Шаҟа неирта бааҧсузеи уа!*
9- *Уа азхаҷаҿцәа! Шәыбжьара мазала шәанеицәажәо, агәырҧса арҳареи, иашамрала аныҟәареи, аҧааимбар иҕагылареи рганахьала шәмеиҕахәытхәытын. Абзиареи агәырҧса ахацәыхьчареи рганахь ала шәеицәажәала, насгьы зҕаҧхьа шәеизараны шәыҟоу Аллаҳ иаҳатыр амбара шәҕеацәышәыхьча.*
10- *(Уи аҿыза) Мазалатәи аиҕцәажәарақәа аҿстаа иҟынтә ауп. Ари, азхаҷаҿцәа архьаарц азоуп. Аха, Аллаҳ итахымхакәа аҿстаа урт ҧырхага рызитом. Азхаҷаҿцәа Аллаҳ мацара иҟәгәыҳны, Уи рыҕеимҷаркааит.*
11- *Уа азхаҷаҿцәа! Шәарт, шәызлахәу аизарақәа рҕы «атыҧ аашәырты» ҳәа аншәарҳәалак, атыҧ рзаашәырты, убриала Аллаҳгьы шәарт атбаара шәатәеишьоит. «Шәҿагыл!» аныркәалакгьы шәеиҷамхан. Уи алагьы Аллаҳ, шәыбжьара ииашаҷәкьаны иазхаҷаҿцәаны, адырра знапаҕы иаазгаз ауаа рыҿазара ҳареикуеит. Ижәуа, иҟашәҷауа зегьы Аллаҳ ишахәтоу ала идыруеит.*
12- *Уа азхаҷаҿцәа! Аҧааимбар ҵыдала шәиҧылар анышәтаххалак, абри аиҧылара аҧхьа садаҟак рышәта. Абри, шәара шәзы ирейҕьу, иҧшзоу хымҿаҧгашьоуп. Амала ишәылымшар, ижәдыруазааит, Аллаҳ кырза данажьҿуп, кырзагьы дрыцҳашьаҿуп.*
13- *Ҵыдала аиҧылара ҟашәҷаанза, асадаҟа рымтара шәҕеацәыҧхьашәкма? Абри ишәзыҟамҷазар, аха Аллаҳгьы ишәанаижьзар, ус анакәха, шәнамаз шәахзызааны ишәкы, шәзеҟьат шәтии, Аллаҳи иҧааимбари рҳәатәы хашәҷа. Аллаҳ ижәуыз, иҟашәҷаз зегьы идыруеит.*

14- *Аллаҳ игәаԥжәара иаԛәшәаз жәларык, ҽызас ишьҭызхыз ауаа убартҭоума? Артҭ, шәаргьы ишәтәым, даргьы иртәым. Идырны, амцҳәарала иԛәуеит.*
15- *Аллаҳ, урҭ иҕәҕәазоу гәаԛрак рыздирыхиахьеит. Урҭ изҿԛәоу шаԛа ицәгьоузеи!*
16- *Урҭ рԛәрԛәа хыхьчартас иԛаӡаны, ауааԥсыра Аллаҳ имҽа иацәхьаркит. Уи амшалагьы илазырԛәыша гәаԛрак рԥеиԥшхоит.*
17- *Урҭ, рбеиареи рыхшареи, Аллаҳ иргәаԛра аҿаԥхьа ҵьаракыр ирыхәаӡом. Урҭ ҵьаҳанымуаа роуп, наунагзагьы убраԛа инхоит.*
18- *Уи амш аҽны, Аллаҳ зегьы рыԥсы анырхеиӡалак, уаанза ишԛәуаз еиԥш (кыр иахәо ҵьшьа) еитах ақәра иалагоит. Аха, ижәдыруазааит, урҭ, амцҳәаҽцәа рхатԥаԥсатԥԛәа роуп.*
19- *Аҽстҭаа урҭ инапаӡԛа иааганы, Аллаҳ изхәыцра рхаштратәы иԛаиӡахьеит. Урҭ уажәшьҭа аҽстҭаа иҽызцәа роуп. Ижәдыруазааит, еснагь ацәыз заураны иԛоугьы аҽстҭаа иҽызцәахаз ракәхоит.*
20- *Аллаҳи иԥааимбари аиҕара рзызуз роуп ахьымзҕ дузза згараны иԛоугьы!*
21- *Аллаҳ: «Сареи сыцҳаражәҳәаҽцәеи хымԥада ҳаиааиуеит!» ҳәа иҽхьеит. Ҳәарада, Аллаҳ амчра змоу иоуп, аиааираӡәԛьагьы зго иоуп.*
22- *Аллаҳи нарцәытәи аԥстазааареи азхазӡо жәларык, Аллаҳи иԥааимбари аиҕара рзызуа ауаа (ртынхацәа ракәзаргьы) рганахьала ахаангьы агәбылра роузом. Аллаҳ, абартҭ рҽызцәа азхаӡаҽцәа, азхаӡара ргәы итҭеԛәааны, иԥсыцқьала ирҕәҕәахьеит. Урҭ, наунагза изтҭанхаша, зыӡԛа азиасқәа зтҭысуа ҵьанатԥқәа иртҭеиӡараны дыԛоуп. Иара убартҭ, Аллаҳ иганахь иԛоу ауаа роуп, абри ибзиазаны идыртәуп, ахеиԛәырхара иахьзараны иԛоугьы, Аллаҳ иганахь игылаз ауаа ракәын. Ижәдыруаз, Аиааира, Аллаҳ иганахь игылаз мацара иртәхоит!*

59. Ҳашр
(Аизара, аҽеидкылара)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ажәаҽанԛәа рҿы иԛоугьы, адгьыл аԛны иԛоугьы Аллаҳ ирҽхәааԥхьыз еитԥарҳәоит. Уи дҳаракзоуп, аԛәыҕара иԛәитҵу иоуп.*
2- *Ашәԛәыуаа рмапкыҽцәа, раԥхьазатәи ахӡәараҿы ртәыла иахызцазгьы Иара иоуп. Шәартҭ уи аҽыза ҟалап ҳәа шәгәы иааанагомызт. Рхатԥԛәагьы Аллаҳ иҿаԥхьа рбаагәарԛәа рыхьчоз ҵьыршьон. Аха, Аллаҳ дара ззыԥшымыз аганахьала гәаԛрак рыжәиӡеит. Рыгәԛәа ашәартҭа тҿеиӡеит, убас иԛалеит; дара рнапалагьы, азхаӡаҽцәа рнапалагьы рхыбрԛәа арбгара иаҿын. Уа ахшыҽ змоу ауаа! Ус анакәха, абри ӡатәхәыс иалшәх!*

3- *Аллаҳ, урҭ абри аҽыза ахырҷәара иаҟәимыршәазҭгьы, адунеи аҟны хымҵада даҽа хьырхәрак иаҟәиршәараны дыҟан. Нарцәы акәзар, урҭ ирзыҵшу- ҵьаҳаным аргәаҟра ауп.*
4- *Ари, Аллаҳи иҵааибари иахьырҿагылаз амшала ауп. Дарбанзаалак, Аллаҳ иҿагылаз идыруазааит, Аллаҳ иахьырхәра кырза иҭәҭәоуп.*
5- *Хәырмаҷлак аҵҟара, мамзаргьы ишыҟоу ааныжьрагьы Аллаҳ игәаҵхаралоуп ишыҟало, имҽахҟьаз ауаа ахьымзҭ дыргазарц азоуп.*
6- *Аллаҳ, еибашьрада иаҭацәа ирымыхны иҵааимбар хашәаланы иитҭаз рзы акәзар, шәартҭ аҽыгьы шәмырыҽҽит, амахегьы. Амала Аллаҳ, ицҳаражәҳәаҽцәа иззитҭаҳу ауаа рҿаҵхьа иҳараикуеит. Аллаҳ зегьы дырҟәитҭуп.*
7- *Аллаҳ, агьыртҭ атәылаҟәа рыуаажәлар ирымыхны, иҵааимбар хашәаланы иитҭаҟәаз, Аллаҳи, иҵааимбари, аҭарцәеи, амҽа ианхалази ирызкуп. Амазара, шәартҭ шәбеиацәа рыбжьара мацара иныҟәо акы акәны иҟамлааит ҳәа абри аҽыза збоуп. Аҵааимбар шәара азин зшәитҭаз жәга, мап зышәцәикызгьы шәацәхьаҷ. Аллаҳ иаҳатҭыр амбарагьы шәеацәышәыхьча. Ҳәарада, Аллаҳ, ахьырхәра анагзараҿы кырза дыҭәҭәоуп.*
8- *Абри ахашәалахәы, Аллаҳ илыҵхеи игәаҵхеи зҭаху, Аллаҳи, идини, иҵааимбари рыцхыраара ишьҭоу амҳаҵьар ҭарцәа ирыхәҭоуп. Иара убартҭ роуп, ауаа иашаҷәҟьаҟәа.*
9- *Урҭ раҵхьа, абри атәыла иҟәынханы, гәыкала иазхаҷаҽцәахаз, ихҷәаны ирзааиз ауаа бзиа ирбоит, ирыртҭогьы иахырбаазом. Дара рхатҭаҟәа иазрыцҳаны иҟазаргьы, урҭ ахҷәацәа ироур еиҭьаршьоит. Дарбанзаалак, зыҵсыцәгьара иаииааиз, убартҭ роуп ахеиҟәырхара иахьзазгьы.*
10- *Артҭ ирышьҭагыланы иааиуаз ауаагьы: «Уа ҳанцәа! Ҳареи, уаанза уазхазҷахьаз ҳашьцәеи иҳанажь, ҳагәҟәа рҿы азхаҷаҽцәа ирызкны цәгьахәцырак аанумыжьын. Ҳанцәа! Ҳәарада, Уара кырза уҟәымшәышәуп, кырзагьы урыцҳашьаҽуп!» рҳәоит.*
11- *Агьангьашра иаҿугьы убартҭазами? Ашәҟәыуаа иреиуоу рҽызцәа мапкыҽцәа рзы: «Шәара шәҭыҵ шәахырцар, ижәдыруазааит, ҳаргьы амҽа ҳшәыцыҟәлоит, шәара ишәҿагылоу азә иҳәатәгьы хаҳҷом. Шәартҭ аибашьра шәыларҳәаргьы, хымҵада ҳшәыцхрааueит!» ҳәа рарҳәоит. Аллаҳ дшаҳатҭуп, урҭ ииартыҷәҟьаны имцҳәаҽцәоуп.*
12- *Аха, иахырцаргьы ирыццом, аибашьра рыларҳәаргьы ирыцхрааuам, ацхыраара рҿазыркыргьы, ииааҳәны ибналоит. Амала, аҷыхәтәан рхатҭаҟәгьы цхыраарада иианхоит.*
13- *Абри ҷабыргыҷәҟьоуп, рыгәҟәа рҿы шәара ишәызкны итҭоу ашәартҭара, Аллаҳ изку аастҭа кырза иеиҳауп. Избанзар, урҭ зеилкаара мачзоу жәларуп.*
14- *Урҭ зегьы, ихьчоу атыҵҟәеи ахырхартҭаҟәеи рышьҭахь имгылакәа, шәара ишәыцеибашьраны иҟазам. Дара рыбжьаратәи аҽыррхараҟәеи аиҿагылараҟәеи еиҳа иҭәҭәоуп. Уара, урҭ еидгылоушәа иубоит, аха урҭ рыгәҟәа еиҵхьытта иҟоуп. Избанзар, урҭ зыхшыҽ зхы иззамырхәо уааup.*

15- *Дара раԥхьа имѳасыз ахьырхәра ишаԛәыршәахаз еиԥш ауп рҭагылазаашьа. Нарцәы акәзар, ихьаагоу гәаӄрак рзыԥшуп.*
16- *Агьангьашцәа рҭагылазаашьа, аѳсҭаа иҭагылазаашьа иеиԥшуп. Избанзар, аѳсҭаа ауаѳԥсы: «Мап кы!» ҳәа иаҳәаны, мап аниклак ашьҭахьгьы: «Иудыруазааит, уареи сареи акгьы ҳзеилазам, сара адгьылтәылаԛәа ранцәахәы Аллаҳ сицәшәоит» ҳәа дхьаӡуеит.*
17- *Аха, дара зегьы рӡыхәтәа, наунагза иахьҭанхаша ԥьаҳаным акәхоит! Абар, агәымбылԥьбаѳцәа рахьырхәра зеиԥшроу!*
18- *Уа азхаӡаѳцәа! Аллаҳ иҳәатәы азхамӡара шәеацәышәыхьча. Зегьы, уаӡәтәи амш азы иӄарӡаз аѳазыӄаӡара иахәааԥшлааит! Аллаҳ гәыкала шәизыӄаз, уи иҳәагылара шәеыцәышәыхьча, ҳәарада, Аллаҳ ижәуа иӄашәӡо зегьы здыруа иоуп.*
19- *Аллаҳ дызхашҭыз, уи амшалагьы Аллаҳ зхы зхеиршҭыз ауаа реиԥш шәӄамлан. Иара убартҭ, иӡабыргыӡәӄьаны имѳахӄьаз ауаа роуп.*
20- *Ԥьаҳанымуааи ԥьанаҭуааи иеиԥшзам. Згәыхәтәы иахьзаӡәӄьаз ԥьанаҭуаа роуп.*
21- *Ҳара, абри Аӄәырӄан, шьхак иазылбааҳгандаз, уи, Аллаҳ ицәшәара ала ахы ларӄәны иеилаӄәыбаса ишцоз убарын. Ҳара абри аѳыза аҷырԥшӄәа ауааԥсыра иазхәыцырц азы ииааҳгоит.*
22- *Иара Аллаҳ иоуп, Иара ида уаҳа нцәа дыӄам, цәаныррреи хшыѳлеи иеилукааугьы иузеилымкааугьы здыруа Иара иоуп. Уи, зылԥхеи занажьреи меигзарахдоу иоуп.*
23- *Иара Аллаҳ иоуп, Иара ида уаҳа нцәа дыӄам. Аҳрагьы зтәыӡӄьоу Иара иоуп, иарбанзаалак гхак узидкылом. Агәҭынчра узҭо иоуп, агәыӷра аԥызӡо, насгьы узыԛәгәыӷша иоуп, иухылаԥшуа, напхгара узҭо иоуп, дҳаракзоуп, зымчра ҳәаа амам иоуп, идураҷгьы зеиԥш ыӄам иоуп. Аллаҳ урҭ идыркылаԛәаз зынза дырӄәыгоуп.*
24- *Иара, зхатәгәаԥхарала изшо, ԥсы зхоу зегьы ҷырԥшык ыӄамкәа, ишаны, асахьеи аԥыдареи рызҭо Аллаҳ иоуп. Еиҳа иԥшзоу ахьзԛәагьы Иара итәуп. Ажәѳанԛәеи адгьыли рыӄны иӄоу зегьы Уи ирѳхәааԥхьыз еитҭарҳәоит. Уи зегьы дреиҳазоуп, аӄәыӷарагьы иаԛәитҭу иоуп.*

60. Мумҭеҳине
(Иԥыршәо аҳәса)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Уа азхаӡаѳцәа! Сара сымѳаҷы шәеибашьны сгәаԥхара шәырҳарц азы амѳа шәыԛәлазар, саргьы исаӷоу, шәаргьы ишәаӷоу ауаа абзиабара дырбаны, ѳызас ишьҭышәымхын. Урҭ, шәара ишәоуз аӡабырг мап ацәызкыз роуп. Уимоу, Аллаҳ дахьазхашәӡаз азы шәԥааимбаргьы шәаргьы шәтәыла*

шәалырцоит. Шәара ишәзогьы ишәырыргамоугьы зегьы сара ибзиазаны издыруеит. Шәыбжьара абри аҽыза ҟазҿаз имҽахьҟьаз ракәхоит.

2- *Урҭ, шәара знык шәырзаанкылар, ҕаҿас ишәызныҟәоит. Рнапалагьы, рыбз алагьы ацәгьара шәзырурц рҽазыркуеит. Усгьы аиаша мап ацәышәкырц рҭахуп.*

3- *Акаамет, амш аҽены, шәҭынхацәагьы шәыхшарагьы акала ишәыхәом. Избанзар, Аллаҳ шәыбжьара изҵбара ааирыҧшуеит. Аллаҳ ижәуз, иҟашәҿаз зегьы ибарҭоуп.*

4- *Ибраҳими иҳәатәы хазҿази рҽы ҽырҧштәы бзиак ыҟоуп. Урҭ руаажәлар абас рарҳәахьан: Ҳарҭ, шәареи, Аллаҳ дааныжьны шәзымҿахырхәаҟәо ҳарцәыхароуп, Аллаҳ дазхашәҿаанзагьы мап шәцәаҳкуеит. Шәареи ҳареи ҳабжьара Аллаҳ дазхашәҿаанза инымҿәаша еиҕарак ҳазцәырҿит. Акы заҿәык, Ибраҳим: «Хымҧада, иуанаижьырц азы анцәа сиҳәоит, аха Аллаҳ иҟынтә узыҟәшәаша ахьырхәра аҽаҧхьагьы исылшо ҳәа акагьы ыҟам» ҳәа иаб иеиҳәахьан. Ҳанцәа! Ҳарҭ уара мацара ҳауҟәгәыҕны ҳаҽумҿаҳкит, уара уахь ҳхы ҳархеит, ҳахьыхынҳәышагьы уара ушҟа ауп.*

5- *Ҳанцәахәы! Ҳара, мапкыҽцәа рзы ҧышәагас ҳҟаумҿан, иҳанажь! Избанзар, амчи, алшареи, аҟәыҕареи ирҟәитӡу Уара мацара уоуп.*

6- *Ииашаҿаҟьаны, урҭ шәара шәзы, Аллаҳ илыҧхеи нарцәытәи амши иаҟәгәыҕыз рзы иҽырҧшы бзиоуп. Дарбанзаалак, иазхьамҧшыз ирдыруазааит, Аллаҳ акымзарак дазрыцҳазам, уи арҽхәаҧхьызҟәа зегьы дрыҧсоуп.*

7- *Издыруада, Аллаҳ, шәареи ишәаҕацәоу ауааи шәыбжьара ҽызарак бжьеиҿаргьы, Аллаҳ, зегьы зымч аҟәхо иоуп, зрыцҳашьарагьы меиҕзарахдоу иоуп.*

8- *Аллаҳ, адин аганахь ала ишәмабашьыз, насгьы шәыдгьылҟәа шәырхызымцаз рыла аизыҟазаашьа бзиаҟәа раҧҿареи, урҭ иашарала рызныҟәареи мап шәцәикуам. Аллаҳ, иашарала зхы мҽаҧызго бзиа ибоит.*

9- *Аллаҳ, адин аганахь ала ишәабашьыз, насгьы шәыдгьылҟәа шәахызцаз ауаа рыла аҽызара шәыбжьаҿара акәзар, мап ацәикуеит. Урҭ, ҽызас ишьҭызхыз ауаа, зхы арыцҳара иҭазыргылаз роуп.*

10- *Уа азхаҿаҽцәа! Иазхаҿаҽцәоу аҳәса, ихҿәаны шәара шәышҟа ианааилак, урҭ разхаҿара Аллаҳ ибзиазаны ишидыруагьы, шәхатҭаҟәагьы урҭ иҧышәшәа. Ишазхаҿаҽцәоу еилышәкаар, азхамҿацәа шьҭахьҟа ирышәымтҭан. Артҭ аҳәса, урҭ ирыҟәнагазам, даргьы артҭ ирыҟәнагазам. Амала урҭ, (рхацәа) рыҳәса ирыҟәдырзыз ачма (калым) рызшәырхынҳәа. Рычмаҟәа анышәшәа ашьҭахь, абартҭ аҳәса рыла шәеибагарагьы ҧырхага амазам. Амала, иазхаҿаҽцәам аҳәса ҧхәысс шәнапаҿҟа ииаанышәмыжьын. Шәартҭ ирыҟәшәырзыз шәҭаххар, даргьы инырхыз рҭаххаит. Аллаҳ иизбаз абри ауп. Шәыбжьара иҟоу азы Аллаҳ абас ишәзизбоит. Аллаҳ ишахәҭоу издыруа иоуп, азбареи аҟәыҕареи дырҟәитӡуп.*

11- *Аха, шәыҳәса рҟынтә азхамҿаҽцәа рганахь ибналаны, шәаргьы убартҭ шәырииаир, аибашьра иатҭынхаз ала, зыҳәса бналаз ауаа ахарҵь иҟарҿахьаз рзышәшәа. Иазхашәҿаз Аллаҳ иҽәагылара шәеацәышәыхьча.*

12- *Уа Аԥааимбар! Иазхаҿаԥцәоу аҳәса, Аллаҳ ивакәылара ишаԥшьрымго ала, ишымҭьычуала, ркалтԥ шырымкьашьуала, рхәычҟәа шырымшьуала, уҳәан-сҳәан шеиԥәдмырԥаԥо ала, адини ахшыԥи ирыԥәшәо азҿаарԥәа рԥы ишуԥамгыло ала ажәа уртԥарԥ азы ианузааилак; ражәа удкыланы, иранаижьырԥ азы Аллаҳ уиҳәа. Ҳәарада, Аллаҳ данажьԥуп, меигзарахдагьы дрыцҳашьаԥуп.*
13- *Уа азхаҿаԥцәа! Аллаҳ игәыԥжәара иаԥәшәаз ауааԥсыра ԥызас ишьҭышәымхын. Избанзар уртԥ, знышәынтрԥәа рԥы иԥоу азхамҿаԥцәа, ахеиԥәырхара аганахьала ргәыҭра шырцәызыз еиԥш, нарцәы иазкны ргәыҭрԥәа рцәызхьеит.*

61. Сафф (Аԥеибаркра)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ажәԥанԥәа рԥы иԥоугьы, адгьыл аԥны иԥоугьы Аллаҳ ирԥхәааԥхьыз еиԥарҳәоит. Уи дҳаракзоуп, аԥәыҭара змоу иоуп.*
2- *Уа азхаҿаԥцәа! Избан, ишәзыԥамҿаша шәзалацәжәои?*
3- *Ишәзыԥамҿаша аҳәара Аллаҳ иҩаԥхьа дааразa ихәымгоу хымԥаԥгашьоуп.*
4- *Ижәдыруазааит, Аллаҳ, иара имԥаҩы, баагәараны игылоу ҭзамцк еиԥш, зԥеибаркны иеибашьуа ауаа бзиа ибоит.*
5- *Уаанза Мысагьы иуаажәлар абас реиҳәахьан: «Уа суаажәлар! Аллаҳ иганахьала ҵҳаражәҳәаԥыс сшышәзаашьҭу шыжәдыруагьы, избан сызшәыргәаԥуа?» Уртԥ анымԥахԥьа, Аллаҳ рыгәԥәагьы мԥахиԥьеит. Аллаҳ аҳәатәхамҿаԥцәа амԥа иашахь икылигом.*
6- *Мариам лԥа Иасагьы абас иҳәахьан: «Уа Исраил иԥацәа! Ижәдыруазааит, сара саԥхьа ишәзааиз Ҭеврат ариашаразы, сышьҭахь ишәзааираны иԥоу Аҳмед зыхьзу аҵҳаражәҳәаԥы гәыргьаԥеҳәашас дшәыстԥарԥ азы Аллаҳ иганахьала ишәзаашьҭу ҵҳаражәҳәаԥык соуп». Аха уи, иаартыҿԥьоу аршаҳатԥгаԥәа шырзааигазгьы: «Ари лԥшхырԥароуп!» рҳәеит.*
7- *Аллаҳ мацара рыԥеиртԥарԥ азы ааԥхьара аныр зыԥарҿо аамтԥазы, Аллаҳ изкны иԥам ианым гәаразҿо раԥара, аиашамра ԥазҿо дарбану? Аллаҳ, агәымбылҵьбаԥцәа амԥа иаша лахьынҿас иритԥом.*
8- *Уртԥ, Аллаҳ илашара иатҳәааны дырцәар ртԥахуп. Амала, амапкыԥцәа иагьа иртԥахымхаргьы, Аллаҳ илашара наигзоит!*
9- *Аллаҳ аваԥәылаԥы дивазыргылаԥәо иргәамԥхозаргьы, иԥааимбар амԥа иаша ирбаны, ииашаҿԥьоу идин, егьыртԥ адинԥәа ирхыҳәҳәо иԥаларԥ азы даазышьҭызгьы Иара иоуп.*
10- *Уа азхаҿаԥцәа! Шәартԥ, ихьаагоу агәаԥра шәалызгаша хәаахәԥрак шәсырбарыма?*

11- *Аллаҳи иԥааимбари азхаҷаны, шәхи-шәыԥси шәмали рыла Аллаҳ имѳа шәазықәԥар, шәара шәзы зегьы раастԥ иеиҿьуп.*
12- *Уи, шәгәырԥсақәа шәанаижьуеит, шәартԥ зыҷаҟа азиасқәа зтԥысуа аԥьанатԥқәеи, Аднтәи аԥьанатԥқәа рыѳныҷҟа иҟоу ахан ԥшзақәеи шәрыѳнеиҷоит. Абар, ахеиқәырхара дуззагьы абри ауп.*
13- *Шәгәы иахәаша даѳа хеиқәырхагакгьы ыҟоуп: Аллаҳ ицхыраареи иааигәазоу аиааиреи! Абартԥ азхаҷаѳцәа гәырҕьаѳеҳәашаны ирытԥ.*
14- *Уа азхаҷаѳцәа! Аллаҳ ицхырааѳцәа шәреиԥшха. Иара, Мариам лԥа Иасагьы: «Аллаҳ иахь ицо амѳаѳԥы исыцхрааша зустԥәада?» ҳәа данразҷаа, имаҷаԥацәагьы: «Аллаҳ ицхрааша ҳара ҳауп!» рҳәахьан. Ашьтахь, Исраил иԥацәа рыбжаѳык иазхаҷаѳцәахеит, рыбжаѳыкгьы мѳахҟьеит. Аҷыхәтәангьы, ҳара, раҕацәа рԥаԥхьа азхаҷаѳцәа ҳрыцхрааит, абас алагьы аиааира ргеит.*

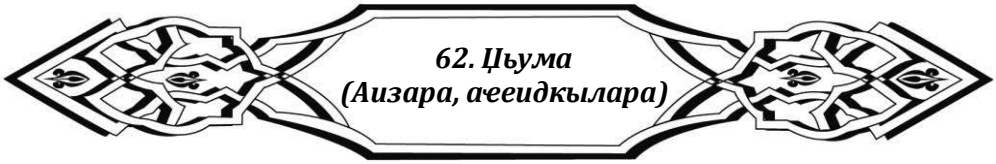

62. Ҵьума
(Аизара, аѳеидкылара)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ажәѳанқәа рԥы иҟоугьы, адгьыл аҟны иҟоугьы зегьы, аҳра зтәыҷәҟьоу, иарбанзаалак гхак здумкылаша, иҳаракзоу, насгьы зуслқәа зегьы аҟәыҕара шьатԥас измоу, Аллаҳ ирѳехәааԥхьызқәа рыла деитԥарҳәоит.*
2- *Ауааԥсыра рахьтә, уртԥ ажәааԥҟарақәа ирзаԥхьаша, изрыцқьаша, ашәҟәи аҟәыҕареи дзырҷаша ҵҳаражәҳәаѳык дырзалхны дырзыназышьтԥыз Иара иоуп. Уртԥ ааанза иаартыҷәҟьаны мѳахҟьарак итԥагылан.*
3- *Иара убас, уи аԥааимбар егьыртԥ ауааԥсырагьы дырзынаишьтԥит. Уи дҳаракзоуп, иусқәа зегьы аҟәыҕара аҷоуп.*
4- *Ари, Аллаҳ иатәашьара ауп. Уи, изитԥаху иитԥоит. Аллаҳ, атәашьара дуззa дақәитԥуп.*
5- *Ҭора тәкԥхықәраны ишрыдугьы, иахәтԥоу ззыҟамҷаз ртԥагылазаашьа, ашәҟәы дуззақәа ирыҷоу, аѳеада атԥагылазааша иаѳызоуп. Аллаҳ иажәааԥҟарақәа имцны изыԥхьазаз ажәлар рԥырԥшы шаҟа ицәгьоузеи! Аллаҳ, агәымбылԥьбаѳцәа руааԥсыра амѳа иашахь икылигом.*
6- *Убас ҳәа: «Уа Аурриацәа! Агьыртԥ ауааԥсыра ракәымкәа, шәара маԥара Аллаҳ шәышиуацәоу шәҳәозар, насгьы шәажәа шәацныҟәозар, ус анакәха, аԥсра шәаҳәа!»*
7- *Аха уртԥ, ааанза ируз, иҟарҷаз рымшала аԥсра зынза иртԥаххазом. Аллаҳ агәымбылԥьбаѳцәа ибзиазаны идыруеит.*
8- *Абас раҳәа: «Ижәдыруазааит, абри шәызцәыбнало аԥсра, хымԥада, иааины шәара иаашәыдгылоит. Нас, ахшыѳи ацәаныррреи рыла иеилукааугьы иузеилымкааугьы здыруа Аллаҳ ишҟа шәыргьежьхоит.*

9- *Уа азхаҿцәа! Ахәашаҩны анамаз азы ааԥхьара аншәоулак, Аллаҳ игәалашәарахь шәеиханы шәхәаахәҵрагьы шәаҟәыҿ. Ижәдыруазааит, абри шәара шәзы кырҳа иеиҿуп.*
10- *Намаз аныша́клак ашьҵахь, уажәшьҵа адунеи шәахыланы, Аллаҳ иаҵәашьара аҟынтә шәынасыԥ шәашьҵала. Аллаҳ еснагь дышәгәалашәыршәа, адри алагьы ахеиҿырхара шәахьҳап.*
11- *Урҵ хәаахәҵрак, мамзаргьы гәырҷьарак анырбалак, иаразнак уахь рхы рханы, ухала уаанрыжьит. Убас раҳәа: «Аллаҳ иҟны иҟоу, агәырҷьареи ахәаахәҵреи раасҵа иҳаракуп. Аллаҳ, аразҟы узҵо зегьы дреиҿуп.*

63. Мунафикун (Аҕагәыбзыҕыҿцәа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьҳала!

1- *Аҕагәыбзыҕыҿцәа уара ианузааилак: «Ийҿабыргыйҿҟьаны, Аллаҳ ушиҿҳаражәҳәаҿу шаҳаҵра азаҳуеит» рҳәоит. Аллаҳ, ҳәарада, иара ушиҿҳаражәҳәаҿу идыруеит. Аҕагәыбзыҕыҿцәа шымҿҳәаҿцәоугьы хымԥада идыруеит.*
2- *Рҟәраҟәа хыхьчагас иҟайҿаны Аллаҳ имҿа иацәхьайҿхьеит. Урҵ иҟарҿо шаҟа ицәгьоузеи!*
3- *Урҵ иазхарҿазшәа ҟарҿеит, аха аиашазы маԥ ацәыркит. Уи амшалагьы рыгәҟәа амҳәыр аархоуп, ужәшьҵа урҵ зынҳа ирзеилкааулам.*
4- *Урҵ, абас уанрыхәаԥшлак, адәахьала ибзиоушәа убоит, ицәажәар, ражәагьы уазызырҿуеит. Амала аҵзамҿ икыдгылоу аҟны иаҿызоуп. Ҭызшәас иҟоу зегьы дара ирзку ҿьыршьоит. Аҕацәа убартҵ роуп. Урҵ ухы рцәыхьча! Аллаҳ ишәиԥхьыз рыҟәшәааит урҵ! Аиаша ишԥацәхьайҿуеи!*
5- *Урҵ: «Шәааи, Аллаҳ иԥааимбар шәара шәзы анажьра даҳәааит!» ҳәа анраҳәахалак рыхҟәа аарҳәны, рыҩхарззаланы ишынаскьо убоит.*
6- *Ранажьразы Аллаҳ уиҳәаргьы уимыҳәаргьы акгьы аҩеаԥсахуам. Аллаҳ урҵ ахаан иранаижьзом. Ҳәарада, Аллаҳ, агәырԥса зҩалазыжьыз ауаа аиашахь икылигом.*
7- *Урҵ: «Аԥааимбар ивара иҟоу ауаа ахныҟәагага рышәымҵан, убас алагьы инеидыйҿны ицап!» зҳәо роуп. Аха, ажәҿанҟәеи адгьыли, ахазынарҟәа зегьы Аллаҳ итәуп, уи агьангьашҿаа ирзеилкааулам акәымзар.*
8- *Абас рҳәоит: «Мединаҟа ҳаныхынҳәлак, ахьҳ-аԥша змоу ҳара имчыдоу ауаа аҟалаҟь иалаҳцоит!» ҳәа. Аха, амчрайҿҟьа зтәу Аллаҳ иоуп, иԥааимбар иоуп, азхайҿаҿцәа роуп, агьангьашҟәа уи рзеилкааулам акәымзар.*
9- *Уа азхайҿаҿцәа! Шәбеиареи шәыхшареи Аллаҳ игәалашәара аҟынтә шәацәхьанамкааит. Абри аҿыза ҟазҿаз, ацәыҳ зауз роуп.*

10- *Шәартӡ зегьы, аӈсра ааины ишәыдгылаанӡа: «Сынцәа! Иҟалозар даҽа маҷк аамҵа сутӡар, агәыҳалалра ҟаҵаны, ауаа бзиаҟәа среиуахарын!» ҳәа шәҳәааанӡа, ишәатәаҳшьаз аҟынтә агьырҵ ауаа ирыҟәшәырӡ.*
11- *Аллаҳ, заӈьал ааиз, иӈсра иахирӈазом. Аллаҳ, ижәуа, иҟашәҵо зегьы идыруеит.*

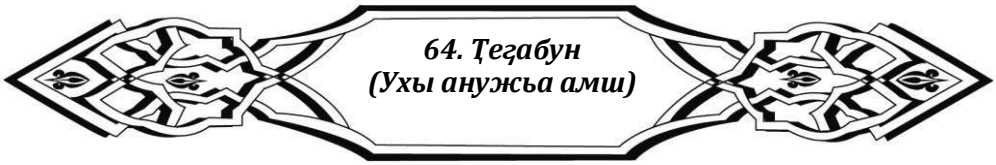

64. Ҭеҕабун
(Ухы анужьа амш)

Иаҳзылӈхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьӡала!

1- *Ажәҽанҟәа рҿы иҟоугьы, адгьыл аҟны иҟоугьы Аллаҳ деитӡарҳәоит. Аҳра Иара мацара итәуп, насгьы арехәаӈхьыӡҟәа зегьы Иара изкуп. Уи, зегьы имч рыҟәхоит.*
2- *Шәара шәызшаз Иара иоуп. Аха, шьоукы дазхашәҵоит, шьоукгьы мап ицәышәкуеит. Аллаҳ иакәзар ижәуа, иҟашәҵо зегьы идыруеит.*
3- *Аллаҳ, ажәҽанҟәеи адгьыли аҟәыҕара рыланы ишеит, шәаргьы ахаҿсахьа шәытӡаны шәагьирӈшӡеит. Ахынҳәра, Иара иахь мацара ауп.*
4- *Ажәҽанҟәеи адгьыли рыҟны иҟоу зегьы идыруеит, шәымӡагьы шәыргамагьы идыруеит. Аллаҳ, шәгәаҵаҿы иҵәахугьы идыруеит.*
5- *Уаанӡа, мап зккәаз рызбахә шәара шәҟынӡа имнеиӡеи? Урт ируз, иҟарҵаз азы ахьырхәара иаҟәшәеит. Дара рзы хьаала итәу даҽа гәаҟракгьы ыҟоуп.*
6- *Избанзар, урт рӈааимбарцәа иаартыз аршаҳатӡаҟәа рыла ишрызнеизгьы: «Уаҽӈсык иоума ҳара амҽа иашахь ҳназгаша?» ҳәа мап рыцәкны ирзхьамӈшӡеит. Аллаҳгьы акы дшазрыцҳамыз дирбеит. Аллаҳ дбеиоуп, уи арехәаӈхьыӡҟәа зегьы дрыӈсоуп.*
7- *Мапкыҽцәа, ианыӈслак уаҳа зынӡа рыӈсы штамлаша рҳәоит. Убас раҳәа: «Мап, ус акәым! Сынцәа ихьӡала сыҟәуеит, хымӈада, даҽазнык шәыӈсы шәхалоит, ашьтахьгьы ижәуыз, иҟашәҵаз зегьы шәырдырхоит». Ари, Аллаҳ изы даара имариазоуп.*
8- *Ус анакәха, Аллаҳи, иӈааимбари, ишәзылбааҳгаз уи алашареи азхашәҵа. Аллаҳ ижәуа, иҟашәҵо зегьы идыруеит.*
9- *Аизара аамҵазы, шәара шәанеидикыло амш аҽны, аӈхастеи ахашәалеи зтәыҵәкьоу дцәырнагоит. Дарбанзаалак, Аллаҳ дазхаҵаны, адунеии нарцәи рзы ихәартоу аусҟәа ҟаиҵазар, Аллаҳ усҟан уи игәырӈсаҟәа хҽаны зыҽныҵҟа наунагӡа дызтӡанхаша, азиасҟәа зтӡысуа ҵьанатӡкәа дыртеиҵоит. Абар, ахеиҟәырхара дуззагьы абри ауп.*
10- *Мап кыны, ҳажәаӈкараҟәа имцны изыӈхьазаз ракәзар, урт ҵьаҳаныӡуаа роуп, убраҟа наунагӡа итанхоит. Шаҟа анеиртӡа бааӈсузеи иара уи атӡыӈ!*

11- *Аллаҳ итахымкәа, рыцҳарак шәаҟәшәараны шәыҟазам. Дарбанзаалак Аллаҳ дазхеиҵар, Аллаҳгьы уи ауаԥҿы игәы аиашахь ирхоит. Аллаҳ зегьы здыруа иоуп.*
12- *Аллаҳ иҳәатәы хашәҵа, аԥааимбар иҳәатәы хашәҵа. Аха, шәизхьамшкәа шәаныҟала ижәдыруазааит, ҳацҳаражәҳәаԥы иус, шәартҭ шәзеитаҳәара мацара ауп.*
13- *Аллаҳ ида нцәа дыҟазам. Азхаҵаԥцәагьы Иара мацара иҟәгәыҳааит.*
14- *Уа азхаҵаԥцәа! Шәхатәԥызцәеи шәыхшареи рыбжьарагьы ишәаҳацәоу ыҟоуп, уртҭ шәеырцәышәыхьча. Амала иранажьны, лыԥхалагьы шәрызныҟәар, ҳәарада, Аллаҳгьы кырза данажьԥуп, меигзарахдагьы дрыцҳашьаԥуп.*
15- *Шәмазареи шәыхшареи шәара шәзы иԥышәагоуп, иреиҳазоу аҳамҭа акәзар, Аллаҳ иҿаԥхьа иҟоуп.*
16- *Ус анакәха, иахьынзашәылшо Аллаҳ шәицәшәа. Шәизызырԥны, иҳәатәы хашәҵа, насгьы абзиара шәзаанагарц азы ишәымоу аҟынтә даҽеа шьоукы рызгьы инышәх. Дарбанзаалак, зыԥсыцәгьара иииааиз, убри иоуп ахеиҟәырхара иахьзазгьы.*
17- *Аллаҳ ԥсахра бзиак ишәтәар, Уигьы инаццҵаны ишәзишәоит, иагьшәанаижьуеит. Аллаҳ атәабура меигзарахда атәак азыҟаиҵоит, ахьырхәра аҟны акәзар, дыццакзом.*
18- *Аллаҳ, иузеилымкааугьы иеилукааугьы идыруеит, Уи дҳаракзоуп, аҟәыҳара иаҟәитәу иоуп.*

65. Ҭалак (Аилыҵра)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Уа аԥааимбар! Шәыҳәса шәанрылҵуа, ирзыԥҵәоу аамҭа азгәатәаны иоушәыжь, иахьынзаԥшыша аамҭагьы ибзиазаны ишәыԥхьаза. Аллаҳ иҳәатәахамҵара шәеацәышәыхьча. Иаартыҵәкьоу ламысдарак ҟарымҵакәа шәыԥны идәылшәымцан, даргьы дәылымҵааит. Артҭ, Аллаҳ ишәзаԥиҵаз аҳәааҟәа роуп. Дарбанзаалак, Аллаҳ иҳәаа дахысыр, ихы арыцҳара итәаиргылеит ауп. Ижәдыруазааит, абри ашьтахь Аллаҳ даҽеа тәгылазаашьак шәызцәыригаргьы алшоит.*
2- *Азыԥшра аамҭа анхыркәшахалак, ма ишахәтоу ала иааныша́кыл, мамзаргьы ишаҟәнагоу ала шәрылҵ. Шәыбжьара ииашоу ԥыцьа шаҳатс ишәымаз. Ашаҳатрагьы Аллаҳ изы шәахзызааны инашәыгза. Аллаҳи нарцәытәи амши азхазҵаз ирабжьгоу абри ауп. Дарбанзаалак, Аллаҳ ихамҵгылара иҽеацәихьчар, Аллаҳгьы уи мԥак изааиртуеит.*

3- *Насгьы, дахьазыԥшым ҭыԥк аҟынтә аразҟы иаҭәеишьоит. Дарбанзаалак, Аллаҳ диқәгәыӷны ицеимӡеикыр, уи Аллаҳ дизхоит. Ҳәарада, Аллаҳ, зыдӡа назыгзо иоуп. Аллаҳ зегьы рзы шәага-загак аԥиӡахьеит.*

4- *Шәыҳәса рыбжьара ашьабарá аанҷәасма, иаҟәыӡма ҳәа агәыԥбара шәызцәырӡыр, урҭ ирзку азыԥшра хымз роуп. Зцәа зтәым рзыԥшра аамҭа акәзар, аира ала ихыркәшахоит. Дарбанзаалак, Аллаҳ ихамӡгылара ицеацәихьчар, Аллаҳгьы уи иус аҟны дирманшәалоит.*

5- *Иара абри, Аллаҳ ишәзылбааигаз идӡа ауп. Дарбанзаалак, Аллаҳ ихамӡгылара ицеацәихьчар, Аллаҳгьы уи ицәгьарақәа хԥаны, идузззоу ҳамҭак ала аҭак иитҭоит.*

6- *Урҭ (аҳәса), шәҭагылазаашьа инақәыршәаны шәахьыԥноу аҭыԥ аҟны иншәырха, насгьы рылшарақәа рмаӄны, ԥырхага рыҭара шәеазышәымкын. Рцәартәымкәа иҟазар, ахшара дроуаанза рхарԥьқәа шәахахьы ижәга. Шәара шәзы ахәыӵы ргәыҳәԥы даӡарӡар, ахә рзышәшәа, мамзаргьы шәыбжьара ишахәҭоу ала шәеинаала. Амала шәзымеинаалар, усҟан ахаӡа ихарԥь ала даҽеа ԥҳәыск ахәыӵы лгәыҳәԥы даӡалӡароуп.*

7- *Амазара змоу, имал аҟынтә аҳәса рхарԥь ишәааит, змазара маӄугьы, Аллаҳ иаҭәеишьаз аҟара рзишәааит. Аллаҳ, иуаԥҿсы иитҭаз аасҭа еиҳау аҭакԥхықәра даӡеиӡом. Аллаҳ, уадаԥрак ашьҭахь, маншәаларак ааирԥшуеит.*

8- *Унцәеи ицҳаражәҳәаԥцәеи рыдӡақәа ирҿагылаз шаҟа тәылақәа рыуаажәлар ҕәҕәала азӡаара иақәыршәаны, уаԥы иимбацыз ахьырхәрак иақәҳаршәахьеит.*

9- *Абас ала, иҟарӡахьаз ала ахьырхәра агьама рбеит, насгьы русқәа лахьеиқәӡарала ихыркәшахеит.*

10- *Аллаҳ, урҭ рзы агәаҟра ҕәҕәа ирмазеихьеит. Ус анакәха, Аллаҳ иҿагылара шәеацәышәыхьча. Уа иазхаӡаԥцәоу, ахшыԥ змоу ауаа! Аллаҳ шәара шәзы ицабыргыӡәкьаны агәеанӡага (ашәҟәы) лбааигеит.*

11- *Иазхаӡаԥцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартҭоу аусқәа ҟазӡо, алашьцарақәа рҟынтә алашарахь икылигарц, Аллаҳ иаартыӡәкьоу иажәааԥҟарақәа ишәзаԥхьаша цҳәаражәҳәаԥык дышәзынаишьҭит. Дарбанзаалак, Аллаҳ дазхаӡаны, игәы ишахәашала ихы мԥаԥигар, уи наунагза, зыӡаҟа азиасқәа ахьлеиуа ԥьанатқәа дыртәеиӡоит. Абас ала, Аллаҳ, ицабыргыӡәкьаны иԥшзоу разҟык иаҭәеишьоит.*

12- *Быжь-жәԥанки адгьыли, насгьы урҭ иреиԥшқәоугьы зшаз Аллаҳ иоуп. Аллаҳ имч зегьы ишрықәхо, идыррагьы зегьы ишрымҿхаку жәдырырц азы, Уи идӡа еснагь ишәызлбаауеит.*

66. Ҭаҳрим
(Аҟәиҭымтәра)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Уа аԥааимбар! Аллаҳ уара иуԥәнаиргаз, ухатәоызцәа ргәы иахәарц азы мап зацәукуеи? Аллаҳ кырза данажьоуп, кырзагьы дрыцҳашьаоуп.*

2- *Аллаҳ (ианатҭаххалак) шәԥарԥәа рынамыгзара шәаԥәитҭитәуеит. Аллаҳ, шәара дшәыцхрааоуп, Уи издыруа иоуп, аҟәыԥара иаԥәитҭу иоуп.*

3- *Аԥааимбар, иҳәса руазәк мазак лзааиртит. Лара, абри даҽа шьоукы ианралҳәа, Аллаҳ иԥааимбар иирдырит. Аԥааимбаргьы хәҭак лаҳәаны иаанхаз леимҳәазеит. Аԥааибар абас иидыруаз лзеиҭеиҳәааны, иԥшәмаԥҳәысгьы: «Ари аоыза адырра узҭада?» ҳәа даниазӷаа: «Зегьы здыруа, зегьы заҳауа Аллаҳ исеиҳәеит» ҳәа аҭак ҟаиӷеит.*

4- *Шәоыцьагьы аҭамзаара шьҭашәӷар дааразa ибзиахоит, избанзар шәыгәԥәа даҽеаҵьара икыдуп. Амала, аԥааимбар иҽаԥхьа еидгыларак аашәырԥшыр, ижәдыруазааит, уи зегьы раԥхьаза оызас, хьчаоыс имоу, Аллаҳ шиакәу. Насгьы, Аԥԥьеи (Гаврили) азхаӷаоцәа бзиаԥәеи, урҭ рышьҭахьгьы амаалыԥьцәеи цхырааоцәас имоуп.*

5- *Шәара дшәылӷырц иҭаххар, инцәа, уи, шәара шәаасҭагьы иеиԥьу, Аллаҳ зыҽеизҭо, гәыкала дазхазӷо, иҳәатәы нагзаны, аҭамзаара шьҭаӷаны имӷахырхәо, аҳәса еибацәеи, ҳаӷа имцац аҭыԥҳацәеи иаҭәашьара илшоит.*

6- *Уа азхаӷаоцәа! Шәыхгьы шәҭаацәагьы, ауааԥсыреи ахаҳәԥәеи былтәыс измоу амца иацәышәыхьча. Уи ахаҷы, арыцҳашьара змам, иҕәҕәоу, Аллаҳ ирыдиӷаз иаҽамгыло, рнапы ианиӷо анагзара иазыхиоу амаалыԥьцәа гылоуп.*

7- *Уа мапкыоцәа! Уажәшьҭа аҽызга шәашьҭамлан! Иҟашәӷаԥәаз мацара рҟәада шәаԥәшәоит.*

8- *Уа азхаӷаоцәа! Гәыкала, насгьы ҷыҕәҕәала Аллаҳ иҽаԥхьа аҭамзаара шьҭашәӷа. Иҟалап шәынцәагьы, шәыгхаԥәа хоаны, зыӷаҟа азиасԥәа зҭысуа ҵьанатԥәа шәыртҭеиӷар. Уи амш аҽены, Аллаҳ, иԥааимбари уи азхаӷара ицеиоызшази ирԥхашьарым. Урҭ, рылашарԥәа каччалоит раԥхьаҟеи рарҕьарахьҟеи ирыцныҟәаны, рымоа ырлашо ианцо абас рҳәоит: «Ҳанцәахәы! Ҳалашара иацӷа, иагыумырхан, насгьы ҳарҭ иҳанажь. Ҳәарада, Уара зегьы умч рыԥәхоит!» ҳәа.*

9- *Уа аԥааимбар! Азхамӷаоцәеи агьангьашцәеи урҽагыланы уԥәԥала, уҽырҵьбарангьы урызныҟәа. Урҭ ахьнанагаша ҵьаҳаным ауп. Уа, шаҟа неирҭа бааԥсузеи!*

10- *Аллаҳ, мапкыоцәа рзы Ныхә иԥҳәыси, Лутҭ иԥҳәыси ҷырԥшыс ирзааигоит. Урҭ, ҳуааԥсыра рҟынтә оыцьа ауааԥьԥьаԥәа рыҳәса ракәын. Аха, рхацәа*

ачарҳәара рзыруит. Уи амшалагьы, Аллаҳ иҟынтә ирзааиз ахьырхәра аҽаԥхьа, рхацәа дара ирзымыхьчеит. Насгьы уртӡ: «Уажәшьҭа, агьыртӡ шәнарыцланы амца шәҭал!» ҳәа рарҳәеит.

11- *Аллаҳ, азхаԛаҿцәагьы Фараон иԥхәыс ҽырԥшыс дырзааигоит. Лара: «Сынцәахәы! Сара иҳаракзоу уҽаԥхьа, ҵьанатӡ аҟны ҿнык сзыҟаԛа, сара Фараони ицәгьарақәеи срылга, сара абартӡ агәымбылҵьбаҿцәа рҟынтә аԥсеиқәырхарахь скылга!» лҳәон.*

12- *(Аллаҳ) Имран иԥха Мариамгьы ҽырԥшыс дааигоит: Уигьы, лыламыс дахзызааны илыхьчон, ҳара уи, ҳаԥсы аҟынтә ҳлыҭәҳәеит. Ларгьы, лынцәа иажәақәеи ишәҟәқәеи азхалԛеит. Уи, еснагь гәык ала имԛахырхәоз лакәын.*

67. Мулқь (Амчра)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Аҳраԛәкьа знапаҽы иҟоу (Аллаҳ) шаҟа дҳаракзоузеи. Уи, зегьы имч рыԛәхоит.*

2- *Хымҿаԥгашьала шәԥышәарц азы, аԥсҭазааареи аԥсреи зшаз Иара иоуп, Уи дыҕәҕәазоуп, кырзагьы данажьҿуп.*

3- *Аки аки неишьҭаргыланы быжь-жәҿанк зшазгьы Иара иоуп. Алԥхаҿы ишара аҟны еиԛәымшәарак узыбом. Ухьаԥшны унарыхәааԥшлак, ибжьысу ҳәа кыр убоума?*

4- *Нас, убла еиҭах инарыԛәкны урыхәааԥш, убла изышьҭоу азымԥшаакәа, икараха, иааԥсаны, шьҭахьҟа иузыхынҳәуеит.*

5- *Иԛабыргыԛәкьаны, ҳара иааигәоу ажәҿан ацәымзақәа рыла иҳархиеит. Убартӡ рыхәҭакгьы аҿсҭаа игәыдырԛаша хаҳәқәаны иеиԛәҳаршәеит, насгьы уртӡ аҿсҭаацәа, амцабз зхылԛуа гәаҟрак рызҳархиеит.*

6- *Зынцәа мап ицәызкыз рзы, ҵьаҳаныԥтәи агәаҟра ыҟоуп. Шаҟа неиртӡа бааԥсузеи уи аҭыԥ!*

7- *Уахь иантӡарыжьлак, уи ианеилашуа иахылԛуа аууыбжьы раҳауеит.*

8- *Ҵьаҳаным, гәыԥжәарала ишытҟәацра иҟоуп! Уи, гәыԥҿык аларыжьцыԥхьаза ахьчаҿцәа: «Шәара агәеанԛаҿы дышәзымнеизази?» ҳәа иразԛааueит.*

9- *Уртӡгьы абас аҭак ҟарԛоит: «Аби, аиашазы ҳара агәеанԛаҿы даҳзааихьан, аха уртӡ, амцҳәара рыдкыланы: «Аллаҳ акгьы ҳзааимышьҭзеит, аиашазы шәартӡ мҿахҟьарак шәҭагылоуп! ҳәа раҳҳәеит» рҳәоит.*

10- *«Ҳарзызырҿны ҳахшыҿгьы ҳхы иаҳархәазҭгьы, абыржәы амцабз зхылԛуа ҵьаҳаным абаандаҿцәа рыбжьара ҳҟалозма?» ҳәагьы нацырԛоит.*

11- *Абас алагьы, ргәырҩсаҟәа рзы рҿы рыҟәшаҳатҳоит. Уи нахыс, амцабз зхылҿуа амца абаандаҽцәа алҧха иалыхәдоуп.*
12- *Дшырымбацызгьы, рынцәа ицәшәаны ихаҿгылаз ауаа ракәзар, урҵ, анажьреи идуззоу аҳамҵеи рзыҧшуп.*
13- *Шәажәа, ишәҵахызар ижәза, ишәҵахызаргьы ишәыраргама. Ижәдыруазааит, Уи, шәгәы иҵоу зегьы идыруеит.*
14- *Шәызшаз изымдыркәа ҡалашьа ыҡоума? Уи, реиҳа имаҷзоу аусҟәагьы илаҧш рхуп. Зегьы ирызкны адырра имоуп.*
15- *Адгьылтәыла шәҿаҧхьа ихырхәаратәы иҡазҿаз Иара иоуп. Ус анакәха, адгьыл шәыҟәныҡәаны, Аллаҳ иразҡы аҡынтә ишәфа, ишәжәы. Амала ижәдыруаз, ахынҳәра иара иахь мацара ауп.*
16- *Ажәҽан аҡны иҡоу, шәарҵ адгьыл шәыҿабгартә ишыҡаимҿо агәра ганы шәыҡоума? Усҡан адгьылтәыла ҿысуеит, ихыцхыцуеит!*
17- *Мамзаргьы, жәҽан иҡоу, ахаҳәҟәа шәзазыруа, ҧшаҵлакәк шышәзааимышьҵуала агәыҕра шәымоума? Сыгәҽанҿарақәа ааанаго лассы иеилышәкаара шәыҡоуп!*
18- *Урҵ раҧхьатәиқәагьы (аҿабыргқәа) имцны ирыҧхьазахьан, аха изыҟәсыршәаз ахьырхәра зеиҧшрахеи?*
19- *Урҵ рхыхь, зымҿәыжәҽаҟәа еиҿыхуа еиҿагало ирхаҧыруаз аҧсаатә зынза ирымбазеи? Урҵ, алыҧхаҽы ида азәгьы изаанкылазом. Ҳәарада, Уи зегьы ибарҵоуп.*
20- *Алыҧхаҽы иҿаҧхьа, ишәыцхрааша аруаа зустцәада? Мапкыҽцәа иҿаулазоу мдыррак иҵагылоуп.*
21- *Ишәатеишьо аразҡы ааникылар, уаҳа ишәызҵаша дыҡоума? Маи! Урҵ ахырҡьареи амҽахҡьареи рҽадцаланы иҡоу роуп.*
22- *Уажәы шәазхәыц, шьамхыла иҳәазо иакәу уаҽҿас ҧхьаҡа ицо, амҽа иаша ианыланы иныҡәо иакәу?*
23- *Убас раҳәа: «Шәара шәызшаз, аҳареи, абареи, аилкаареи шәызҵаз иоуп. Шәыцьшьара шаҡа имаҷузеи!»*
24- *Убас ҳәа: «Адгьылтәыла аҡны шәеизырҳәаны шәалазырҿәазгьы Иара иоуп. Шәара Уи иҿаҧхьа мацара шәеизараны шәыҡоуп».*
25- *«Шәажәа иашазар (ишәҳәа), абри аршәара ианбаназо (ҿабыргхо)?» рҳәоит.*
26- *Убас ҳәа: «Уи адырра Аллаҳ иҡны мацарауп иахьыҡоу. Сара иаартыҿәҡьаны сыгәҽанҿаҽы мацароуп».*
27- *Амала уи, (агәаҡра) шааигәахаз анырбалак, маи ацәызкуаз рхаҿҟәа еиҟәаҿәамлаҳза иҡалоит: «Абар шәцо-шәааua, ишәҵахыз абри акәын!» ҳәагьы раҳәахоит.*
28- *Убас раҳәа: «Иаҳҳәаи, Аллаҳ, сареи, сыуаажәлари, (шәарҵ ишышәҵаху еиҧш) ҳаҟәзаа ҳаҟәигеит, мамзаргьы, ҳаиҟәирхеит, (нас исашәымҳәо) шәарҵ амапкыҽцәа шәызбылыша агәаҡра аҡынтә шәзыхьчода?»*
29- *Убас ҳәа: «Иара, дрыцҳашьаҽуп! Ҳарҵ Иара мацара дазхаҿаны, Иара мацара ҳаиҟәгәыҕуеит. Иаартыҿәҡьаны маҳагьарак иҵагылоу зустцәоугьы хара имгакәа иеилышәкааараны шәыҡоуп!» ҳәа.*
30- *Насгьы абас уразҿаа: «Иаҳҳәаи шьыжьык шәзыхьҟәа зегьы иныҿаба ицар, шьҵахьҡа раагара зылшарыда?»*

68. Калем
(Аҩыга калам)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Нун. Аҩыга калами, ирҩыуеи мсааит.*
2- *Уара, унцәа иатәашьара ала аҩстаа дызхоу уакәзам.*
3- *Ҳәарада, уара узы меигзарахда аҳамта ыҟоуп.*
4- *Ииашаҿаҟьаны, уара иҳаракзоу аамысташәара уалаҟоуп.*
5- *Хара имгакәа уаргьы иубартахоит, даргьы ирбартахоит.*
6- *Шәыбжьара зыхшыҩ елаԥсаны иҟоу дызустоу.*
7- *Аиашазы, иара имҩа иахҟьаз ауаҩы зегь раҿкыс иеиҷьны дыздыруа унцәа иоуп. Амҩа иаша ианугьы ибзиазаны издыруа Иара иоуп.*
8- *Ус анакәха, уара амцҳәара удызкылаз рҽаԥхьа умшьамхнышгыла.*
9- *Уртӡ уҽурҟәымшәышәыр ртахуп. Дара рхатәақәа рҽырҟәымшәышәны рхы мҩыԥыргалааит.*
10- *Иҟам-ианым азы иқәуа, ауаа гәумхақәеи,*
11- *Агха-ԥхақәа ирышьклаԥшны аҿәы улызхуа, уҳәан-сҳәан еитәагаҩцәеи,*
12- *Абзиарақәа еснагь ирԥырхагаханы ижәыло агәырԥсауааи,*
13- *Зҟазшьа цәгьоу, насгьы иҵьбарацәоу, зхы-зҿыхәа еилкаам ауааи,*
14- *Амазареи ахшареи рымоуп ҳәа, амарԥьа, уртӡ рҽаԥхьа ухы лаумырҟәын.*
15- *Уи, ҳажәааԥҟарақәа ианизаԥхьалак: «Ажәытәуаа рлакәқәа роуп!» иҳәоит.*
16- *Хара имгакәа уи иқьышә адгьыл иқәҳақәшоит!*
17- *Ҳара уртӡ, аамтала уи ақәаҿа аԥшәмацәа шԥаҳшәаз еиԥш даргьы иԥаҳшәоит.*
18- *Уи ақәаҿа аԥшәмацәа: «Аллаҳ игәааԥхозар» ҳәа мҳәазакәа, ашьыжь аҽеаҩра штәргалашала иқәхьан.*
19- *Аха, уртӡ ацәа ишалаз, унцәа иҟынтә иааиз хлымзаахк рбаҳча иакәшахьан.*
20- *Ақәаҿа зегьы аҿых лашьца иаҩызахеит.*
21- *Ашьыжь шааназа абас еиқәҽыртит:*
22- *«Аҽеаҩра тәажәаларӡ шәтахызар, шәымхқәа рахь шәеиха!»*
23- *Амҩа иқәланы ишнеиуаз дара-дара абас иеиҽахәытхәытуан:*
24- *«Уаҩ ҕарк дҳадгылаанза зегь таҳгаландаз!»*
25- *Рыгәтакы ишазхәыцуаз ала инарыгзарӡ азы шаанза амҩа иқәлеит.*
26- *Аха рбаҳча ахаҽы ианааи: «Ҳҩашьаны даҽеаԥьара ҳааит!*
27- *Мап! аиашазы ҳҽеаҩра ҳцәызит!» рҳәеит.*
28- *Рыбжьара зхы атыԥаҽы иааиз руазәы: «Сара, Аллаҳ ирҽхәааԥхьыз еитәашәҳәароуп ҳәа шәасымҳәази?» ҳәа реиҳәеит.*
29- *Уртӡгьы абас атак ҟарҿеит: «Ҳанцәа ихьз-иԥша ҳаракзоуп, аиашазы ҳартӡ агха ду ҳахьит».*
30- *Ашьтахьгьы дара-дара лахь рибатӡо иалагеит:*

31- *«Лахь ҳауааит ҳара! Ииашаҿәкьаны, иахзырҟьацәаз ҳреиуахахьан.*
32- *Издыруада, ҳанцәа абри аастӡа иеиҷьугьы ҳатәеишьар. Абри азы ҳиҳәоит».*
33- *Абар ахьырхәара зеиԥшроу! Нарцәытәи ахьырхәара, хымԥада, иҿегьы иеиҳауп. Амала ирдыруандаз!*
34- *Ҳәарада, Аллаҳ иҳәатәхамҿара зҽацәызыхьчаз ауаа рзы, рынцәа иҽаԥхьа разҟыла итәу ҿьанатӡәа ыҟоуп.*
35- *Ҳҳәатәы хазҿаз ауаа, уи агәырԥсауаа ирыдаҳкылоума?*
36- *Шәартӡ ишәыхьи? Абас шԥашәызбои?*
37- *Мамзаргьы, шәзыԥхьо шәҟәык шәнапаҽы икны, уантәи шәаԥхьоума?*
38- *Убраҟа, шәгәы иаатӡашәкуа зегьы шәара ишәтәхоит ҳәа ианума?*
39- *Мамзаргьы, «Акаамет ӡ амш аҟынза иаашәызбалак шәаҟәитӡуп» ҳәа ажәа шәаҳӡама?*
40- *Уразҿаа урт: «Шәыбжьара абри ажәа хәдаҟәҿас иҟазҿода?»*
41- *Мамзаргьы урт, (ахшыҩ рызт) алахәылацәа рымоума? Аиаша рҳәаҿәкьозар, иааргааит нас рлахәылаҩцәа!*
42- *Аамтӡа ааины аҿабырг иҽаҽаза ианцәырҿлак, ршьамхы арсха рытӡахоит, аха ирылшазом.*
43- *Уи аамтӡазы рыблаҟәа ашәартӡа рхубаало, ирыцҳахәха иҟазааueит. Аха, урт ианрылшоз аамтӡазгьы аҳәатәхаҿарахь ааԥхьара роухьан.*
44- *Уара уажәа имцны изыԥхьазаз сара исызныжь! Ҳара урт, ирзымдыруа акала ашьшьыҳәа агәаҟра ашҟа ҳрыхоит.*
45- *Урт аамтӡа рыстӡоит. Аха, сара сахьырхәара дааразa иҷәҷәоуп!*
46- *Урт, дара рҟынтә ирацәаны ахәыԥса утӡахханы убри иаҿахар ҳәа ишәозма?*
47- *Мамзаргьы, иҟалаша адырра иаҟәитӡны, уаантәи хырҩылааuама?*
48- *Уара унцәа избара уазыԥшны ичҳа, аԥсыз амгәа итӡаз (Иунус ԥааимбар) уиеиԥшны уҟамлан. Уи, игәыԥжәаны, инцәа диҳәахьан.*
49- *Инцәа иатӡәашьара ихьымзандаз, ҳәарада цәҳәырак аҟны ихала дааныжьхон.*
50- *Аха инцәа, далкааны ауаацқьаҟәа дырхиԥхьазалеит.*
51- *Урт амапыкҩцәа, Аҟәырҟан анраҳалак, рыблаҟәа рыла укарыжьуашәа иухәаԥшуеит, уара иузкынгьы «Хымԥада, уи аҩстӡаа дихоуп!» рҳәоит.*
52- *Аха Аҟәырҟан, ауааԥсыра рзы лабжьагоуп.*

69. Ҳакка
(Иҟалаша – акаамет)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Хырԥашьа змам! (акаамет)*
2- *Изакәызеи хырԥашьа змам?*

3- *Уи ахҭыс ду закәу, уара излаудыруеи?*
4- *Семуд жәларгьы, Ад жәларгьы рышә илагылаз уи ахлымзаах, имцуп ҳәа ирыԥхьазахьан.*
5- *Семуд жәлар иҕәҕәазаз дгьылӷысрак ала иқәзаа иқәган.*
6- *Ад жәлар ракәзар, игәыҭкьагаз ԥшатлакәк ала.*
7- *Аллаҳ, уи аԥшатлакә иааиԥмыркьазакәа бжьахеи, аамши урҭ ирыжәиӷеит. Убра уҟандаз, ауааԥсыра, ибааны ихышәҭыз ахәырмаӷла ақыдбажәқәа реиԥш адгьыл ишықәыжьыз убарын.*
8- *Уажәы урҭ ирцәынхаз ҳәа кыр убла иабоума?*
9- *Фараонгьы, уи иаԥхьа имҩасқәазгьы, хыла-гәыла иаарҳәыз ақалақьқәа рыуаажәларгьы убри аҩыза агәырԥса ҟарӷеит.*
10- *Рынцәа ицҳаражәҳәаҩы иҧагылеит. Уигьы аӷыхәтәаны, иҕәҕәазаз хьырхәрак ала инақәикит.*
11- *Ҳәарада, азқәа рыҭра иҭыӷны ианхыӷ, усҟан аҕбаҧы шәымҩаԥызгозгьы ҳара ҳакәын.*
12- *Абри, шәара шәзы иӷатәхәны иҟаларц, насгьы алымҳақәа ираҳаны игәныркыларц азы иҟаҳӷеит.*
13- *Абыкь (Сур) зныk иантҭаҭәҳәалак,*
14- *Адгьылтәылеи ашьхақәеи ртҭыԥқәа ирыӷжәа иеинҟьаны иеилаҟәыбаса ианцалак,*
15- *Иара убри амш аҩны иҟалаша ҟалоит.*
16- *Ажәҩан еиҟәшоит, ихыбгалоит уи амш аҩны.*
17- *Амаалыԥьцәа уи (ажәҩан) акәша-мыкәша иҟоуп. Уи амш аҩны унцәа ижәҩангәашә ашьҭыхра, амаалыԥьцәа иреиҳазоу ааҩык рхы иадырӷоит.*
18- *Уи амш аҩны, шәҧахәы шәҧыххоит, шәара ишәызкны изакәызаалак имазоу ҳәа акгьы аанхазом.*
19- *Зышәҟәы арҕьарахь ала изауз абас иҳәоит: «Шәыст, шәаԥхьа, абар сышәҟәы!»*
20- *«Сара, мышкызны абри аҩыза аҳасабырба ала ҳшеизынхашаз усгьы издыруан!»*
21- *Уи нахыс, игәырҕьароу ԥсҭазаарак дагәылоуп.*
22- *Иблахкыгоу ԥьанатҭ ақны,*
23- *Зшәырқәа рыҭаара зынза иахьымариоу.*
24- *Урҭ: «Уаанза иҟашәӷақәаз рцымхәра, гәаԥхачарала ишәфа, иашәжәы!» ҳәа раҳәаахоит.*
25- *Зышәҟәы армарахь ала изыртҭақәаз ракәзар: «Унан!» рҳәоит. «Сара сышәҟәы сырымҭандаз,*
26- *Сҳасабырбагьы закәу сзымдыруандаз!*
27- *Сыԥсра зегьы рӷыхәтәа акәындаз!*
28- *Смазара ԥьаргьы исмыхәеит,*
29- *Сымчрагьы, снапхгарагьы сызнымхеит».*
30- *(Нас убас ирыдӷахоит:) Дааныша́кыла уи! (дҧашәҳәа),*
31- *Иеилашуа амца далашәыжь!*
32- *Ашьҭахьгьы азынԥьыр ицрашәҳәа!*

33- *Избанзар уи, иаҳаракҭоу Аллаҳ дазхаимӷеит,*
34- *Иҕарыз крырҕаӷара дазхьамԥшьит.*
35- *Уи амшалагьы, иахьа бзиа дызбо ҳәа азәгьы димазам.*
36- *Ихәымгоу афатәқәа рыда, ачысгьы имазам.*
37- *Уи, агәырԥсауаа рыда азәгьы ирфом.*
38- *Аха маԥ! Ишәбартԥоугьы мсааит,*
39- *Ишәбартԥамгьы!*
40- *Ҳәарада уи (Аҟәырҟан), кыр иаԥсоу ацҳаражәҳәаҩы (иузнеигаз) иажәа ауп.*
41- *Уи поетк иажәа акәзам. Шаҟа имаԥны иазхашәӷозеи!*
42- *Уи аԥшҩы иажәа акәзам. Шаҟа имаԥны шәхәыцуазеи!*
43- *Уи, жәҩантәылақәа рынцәахәы иҟынтә илбаагоуп.*
44- *Аԥааимбар ҳара иҳазкны ажәаҟәак ихы итԥиҳәаазҭгьы,*
45- *Инапы ишьапы ҕаҳжәарын.*
46- *Нас, иԥсы ахьҭоу, ида ыӷаҳхрын.*
47- *Шәарбанзаалакгьы абри шәзаанкыломызт.*
48- *Аиашазы, Аҟәырҟан, аҳәатәхаӷаҩцәа рзы алабжьагоуп.*
49- *Шәыбжьара уи имцны изыԥхьазо шәшыҟоугьы, ҳәарада, иаҳдыруеит.*
50- *Хымԥада уи, азхамӷаҩцәа рзы ргәы рзырхьуа хьааны иҟалоит.*
51- *Уи, иӷабыргыӷәкьаны адырра ахатԥаԥсатԥ ауп.*
52- *Ус анакәха, унцәа арҩхәаԥхьызҟәа рыла деитԥаҳәа!*

70. Меариць (Амардуанҟәа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Азәы, хырԥашьа змам уи агәаҟра амш ӷәылхуа: «Ианбаҟало?» ҳәа дӷааит.*
2- *Уи, убри аҩыза гәаҟроуп, азхамӷаҩцәа злаҕагылаша амч ҳәа акгьы рымазам.*
3- *Аллаҳ иҟынтә ауп уи, Иара иахь ахаларазы аҩазаратә шьаҕәаҟәа змоу рыда.*
4- *Амаалыкьцәеи Ацкьеи (Гаврил), ҩынҩажәижәабанызҟь шыҟәса иаҩызоу мышкы иалагзаны, Иара иахь ихалоит.*
5- *Уажәы уара, иԥшзаны ачҳара аарԥшы.*
6- *Аиашазы, урԥ, уи агәаҟра ҟалашьа змам ауп ҳәа ирыԥхьазоит.*
7- *Ҳара ҳакәзар, уи ииаигәаны иаҳбоит.*
8- *Уи амш аҩны, ажәҩан иртәоу амаден еиԥш иҟалоит.*
9- *Ашьхаҟәагьы, икәыкәны иҟоу абамба иаҩызахоит.*
10- *Ауа, иуа итԥагылазаашьа дзазӷаазом.*
11- *Аха, дара-дара иеиҕаԥшуеит.*

12- *Агәырԥсауаҩы, уи аргәаҟра амшала,*
13- *Ихшареи, ихатәҩызеи, иашьцәеи, иаҳәашьцәеи,*
14- *Дыхьчаны дзааҭаз иҭаацәеи, уимоу адунеи аҟны иҟоу зегьы ахҿыхыԥсазы иритарц итаххоит, ихы изеиқәырхозар ҳәа.*
15- *Амала, акгы иахәаҭом! Ижәдыруазааит, иеилашуа, ибылуа уи ҵьаҳаным,*
16- *Уцәа ужьы былны иухызхуа мцоуп.*
17- *Аиаша иазхьамԥшкәа хара игыло ауаҩи,*
18- *Насгьы, иеизыргаз амал иеигзаны изӷәахуаз, ааԥхьара рнатоит.*
19- *Аиашазы, ауаҩԥсы ичҳара маԥны, иԥсыцәгьарагьы мыцхәны дшоуп.*
20- *Цәгьарак дақәшәар, дшахашшаац дахашшааueит.*
21- *Аха бзиарак дақәшәаргьы, азәгьы далаирхәҭом.*
22- *Амала знамаз зкуа хазуп.*
23- *Уртҵ, рнамаз иеиԥмырҟьазакәа ирклоит.*
24- *Рмал аҟны хәҭак, рхазы иалырхуеит.*
25- *Изҭаху, насгьы иҕару рызгьы иаанхаз ахәҭа иеигзаҭом.*
26- *Аҳасабырбаратә амш, аиашара азхарӷоит.*
27- *Рынцәа иргәаҟра аҕаԥхьа иқыцьқыцьуеит.*
28- *Избанзар, уи аргәаҟра аҕаԥхьа азәгьы ихы дзақәгәыҕзом.*
29- *Уртҵ, аламыси, аԥхашьареи змоу уааup.*
30- *Амала рхатәҩызцәеи, рнапаӷҟа иҟоу аҳәсеи рыла реизыҟазаашьа азы гәыбҕан узрытазом.*
31- *Амала, абри аҳәаа иахысыз ауаа, уртҵ иахзырҟьаз рхатԥсатақәа роуп.*
32- *Рнапы иануӷази, ажәа иртиизи иахзызааua,*
33- *Рышаҳатра ииашаны иҟазӷо,*
34- *Рнамаз иахзызааны иназыгзо,*
35- *Абартҵ ауаа, ҵьанатҵ ҳатырла имҩаԥыргалоит.*
36- *Уртҵ амапкыҩцәа ирыхьи? Уаԥхьаҟа иҩуа иааueит.*
37- *Арҕьарахьи армарахьи рыла гәыԥ-гәыԥ иеицны!*
38- *Уртҵ, рыцыԥхьаза абас ала ҵьанатҵ ирыдыркылап ҳәа игәыҕуама?*
39- *Ҟалашьа амазам! Ҳәарада, ҳара уртҵ, рхатақәагьы ибзиазаны ирдыруа акы иалхны иаҳшеит.*
40- *Амрагыларақәеи мратҵашәарақәеи рынцәа ихьзала сықәуеит,*
41- *Уртҵ рхатыԥаны еиҳа иеиҕьу ауаа раагара ҳара ҳамч ақәхоит. Ҳара иаҳҵаху аҟаӷара ааныз кылаша мчрак ыҟазам.*
42- *Урҟәаӷ уртҵ, ирзааираны ишыҟоу ала згәызеанаҳӷахьо амш рыхьзаанза, ибашоу усҟәа рыла аамҵа рхыргалааит.*
43- *Уи амш аҩны, рхырхартҵа иахьзарц иццакуашәа иҩуа рҿынархоит.*
44- *Рыблақәа аш хыланы, рыхьымзҕ иагәылатәоуп. Абар, изыҟәшәаша ҳәа ргәы зеанаҳӷахьаз амш, абри амш оуп!*

71. Ныҳә
(Ныҳә ҟааимбар)

Иаҳзылҟхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *«Агәаҟра ҕәҕәа рзааиаанза ргәырҽеанҵа» ҳәа Ныҳә иуаажәлар дырзынаҳашьҭит.*
2- *Абас реиҳәеит: «Уа суаажәлар! Сара, иаартыҵәҟьаны шәгәышәҽеаныҵоит.*
3- *Аллаҳ шәимҵахырхәа, Уи иҽагылара шәҽацәышәыхьча, саргьы сҳәатәы хашәҵа.*
4- *Абас ала, Аллаҳгьы шәгәырҟсаҟәа рыхәҭак шәанажьны, иазыҟҵәоу аҽеҳәара аҟынза аамҭа шәиҭап. Ҳәарада, Аллаҳ иазҟиҵәаз уи аамҭа ааира азәгьы изаанкылазом, рыцҳарас иҟалаз, ишәыздыруам акәымзар!»*
5- *Ныҳә: «Сынцәа!» иҳәеит. «Иҵабыргыҵәҟьаны уахгьы ҽынгьы суаажәлар аиашахь ааҟхьара рыстеит,*
6- *Амала, иҟасҵаз ааҟхьара урҭ еиҳагьы исцәыхаранатәит,*
7- *Иранауыжьырц азы ааҟхьара рыстацыҟхьаза, рнапҟәа рлымҳаҟәа иҭарыцьгәоит, рыматәаҟәа рхы иҭадырҟеит, уаҳа ирымуит, рыҽехадрыззалацәеит.*
8- *Ус ишыҟоугьы, ааҟхьара шрыстац ирыстоит.*
9- *Иаартны ирасҳәеит, иахьатахыз мазалагьы ирзеиҭасҳәеит».*
10- *Убас расҳәеит: «Шәынцәа иҟынтә анажьра шәаҳәа, Уи кырза данажьԥуп.*
11- *Ажәԥан аҟынтә меигзарахда аҟәа шәзаируеит.*
12- *Амазареи ахшареи рыла шәеизирҳауеит, шәбаҳчаҟәа еизирҳауеит, ийҳәраа илеиуа азиасҟәа шәзаҟиҵоит.*
13- *Ишәыхьи? Аллаҳ иаҳаракыра шәышҭазымхәыцуеи?*
14- *Арахь, шәара иеиуеиҟшым аамҭаҟәа шәырхыганы шәызшаз Иара иоуп.*
15- *Ишәымбазо, ажәԥанҟәа быжьба дара-дара шаҟа иеиҟәышәшәа ишишаз?*
16- *Урҭ рыбжьара, амза лашараны, амрагьы алашара иахыҵхыртәаны ишеит.*
17- *Аллаҳ, шәартҭ адгьыл аҟынтә шәыҵихызшәа шәеизирҳаит.*
18- *Насгьы еитах уахь шәырхынҳәны, даҽеазнык шәыҵихуеит.*
19- *Аллаҳ, шәара шәзы адгьылтәыла уарҳалҵас еиҵихит.*
20- *Абас ала, амԥа ҭбааҟәа ҟшааны шәеимдалап».*
21- *Ныҳә: «Сынцәа!» иҳәеит, «Аиашаҵәҟьазы, артҭ сара исзымзырԥыкәа, змазареи зыхшареи реизырҳара ада хыҟәкы змамыз азәы ишьҭаныҟәеит.*
22- *Урҭ кырза ишәартҭаз ашьацҳәаҟәа сзыҟәдыргылеит».*
23- *Убас рҳәеит: «Амарҵьа! Шәынцәахәҟәа кашәмыжьын! Иара «Вед» аума, «Сува» аума, «Иагәус» аума, «Иеук», мамзаргьы «Неср» аума зынза шәырҟәамҵын!»*

24- *«Аиашазы имаҵԥымкәа ауаагьы мԥахырҟьеит. Уаргьы, абри нахыс урҭ агәымбылԥьбаԥцәа рыршанхара иаԥҿа!»*
25- *Ргәырԥсаԥәа рымшала азхыҿра ду аҟны ихәаҽеит, ашьҭахьгьы амца иалажьын, Аллаҳ иҷаԥхьа урҭ зыхьчаша ԥхыраԥыкгьы дырзымԥшааит.*
26- *Ныҳәа: «Сынԥәа!» иҳәеит, «Адгьылтәыла аҟны абарҭ амапкыԥцәа азәгьы даанумыжьын!*
27- *Уара урҭ рыԥсы ҭаны иааныжьыр, агьыртҭгьы мԥахырҟьоит, игәырԥсауааy абиԥарԥәа раазара ада уаҳа даҽеакы ҟарҿазом.*
28- *Сынԥәа! Сареи, сани саби, иазхаҿаԥцәаны сыԥны иаҭаази, иазхаҿаԥцәоу ахаԥәеи, иазхаҿаԥцәоу аҳәсеи иранажь, агәымбылԥьбаԥцәа ракәзар, урҭ иԥәзаа ига!»*

72. Ԥьин (Аԥьинԥәа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Убас ҳәа: Сара изласыҿаҳәоу ала, аԥьинԥәа рыбжьара гәыԥԥык (Аҟәырҟан) иазызырԥыны абас рҳәазаап: «Ҳартҭ, амԥа иашахь ҳназго, иԥшьоу аԥхьара шьахәк ҳазызырԥит.*
2- *Уи иагьазхаҳҿеит. Уажәшьҭа ҳанԥәа зынза авԥҟәыла диваҳаргылазом.*
3- *Ҳәарада, ҳанԥәа, ихьз-иԥша кырза иҳаракуп, уи ахатәԥызагьы димам, ахшарагьы.*
4- *Ус анакәха, ҳабжьара иҟаз ахшыԥда, Аллаҳ изкны иҟам ианым далацәажәозаарын.*
5- *Аха ҳартҭ, ауааԥсыреи аԥьинԥәеи, Аллаҳ изкны зынза амԥ рымҳәоз ԥьаҳшьон.*
6- *Ауааԥсыра рҟынтә шьоукы, аԥьинԥәа рҟынтә шьоукы рхы рыҿаркуан, урҭгьы артҭ ауаа мԥахырҟьон.*
7- *Даргьы, шәара шәашазхәыцуеиԥш, Аллаҳ, даҽеазнык азәы иԥсы ихаҿаны диргылом, ԥааимбарсгьы днаишьҭуам ҳәа ргәы иаанагон.*
8- *Ииашаҿәкьаны, ҳартҭ (аԥьинԥәа) ажәԥан ахь ахалара ҳҭаххеит, аха иҷәҷәоу ахьчаԥцәеи амԥабзи рыла иштҭәыз ҳбеит.*
9- *Аха ҳара уаанза, ажәԥан ҳазызырԥразы, уи атәартҭа ҭыԥԥәа рыԥԥны ҳтәалон, уажәы акәзар, азызырԥыра зҭаху, мԥак ишьклаԥшуа ишьҭоуп.*
10- *Иҳаздыруам, адгьылтәыла иԥәынхо рзы ԥәгьарак иазхәыцуоу, мамзаргьы урҭ рзы рынԥәа бзиарак иҭаххоу?*
11- *Аиашазы ҳабжьара аԥԥьаԥәа ыԥԥоуп, аха иԥԥьаԥәамгьы ҳалоуп. Ажәак ала, иеиуеиԥшым агәыԥԥәа рыла ҳаибаркуп.*
12- *Аҿыхәтәан иеилаҳкааит, адгьылтәыла аҟны Аллаҳ иизбаз ҳара ҳашзаҷамгыло еиԥш, ҳабналаны аԥәцарагьы шаҳзалмыршо.*

13- *Аиашазы, ҳара уи амҭа иаша ақәҵага, ҳшазызырҭыз еиԥшӡәкьа иазхаҳҵеит. Анцәа дазхазҵаз ауаҭы, уи нахыс иҳамҵа иагхар ҳәагьы дшәом, аиашамра дақәшәар ҳәагьы.*
14- *Ҳабжьара, аиаша ирымҵахырхәо ыкоуп, аха имҭахкьазгьы ҳалоуп. Зхы ларкәны Аллаҳ зыҽеизҵаз- амҭа иаша хыкәкыс иалзхыз роуп.*
15- *Амҭа иаша иацәхьаҵыз ракәзар, урҵ ҵьаҳаным былтаыс иазыкалахьеит».*
16- *Амала ҳуааԥсыра амҭа иаша иқәныкәондаз, абри азҵаараҷы рхатҵақәа ԥаҳшәарц азы аразкы иалаҳажьуан.*
17- *Дарбанзаалак, Аллаҳ игәалашәара дацәхьаҵыр, Аллаҳгьы уи есааира арыцҳара дҵаиргылоит.*
18- *Аҵьаамақәа Аллаҳ мацара итәуп. Ус анакәха, Аллаҳ диваргыланы даҽеакы, мамзаргьы даҽеазәы шәимыҳәан.*
19- *Аллаҳ иуаԥҭсгьы, Уи димҵахырхәарц азы дангылалак, иқәпапаны икәшоит.*
20- *Убас ҳәа: «Сара, азәгьы дивасмыркәылазакәа Аллаҳ мацара сиҳәаны, симҵахырхәоит» ҳәа.*
21- *Убас ҳәа: «Аиашазы, сара, аԥхасҵа шәызҵашагьы, ахәартҵара шәызҵашагьы мчык сымазам».*
22- *Абригьы раҳәа: «Ҳәарада, Аллаҳ иааишьҵыз шәзеиҵасымҳәар, схаҵагьы Аллаҳ иҽаԥхьа азәгьы сизыхьчом. Уи ида сзымҵагылашагьы дсоузом».*
23- *Сара иҟасҵо, Аллаҳ иҟынтә исоуз адырра шәзеиҵаҳәароуп. Уажәшьҵа Аллаҳи иԥааимбари ирҽагылаз идыруазааит, зыҭныҵка наунагза изҵынхаша ҵьаҳаныҵтәи амца иара изыԥшызааueит.*
24- *Аҵыхәтәан, ирзыԥшыз агәаҟра ианақәшәалак, зыцхырааҭцәа еиҳа имчыдоу, хыԥхьазаралагьы имаҷу зустцәоу еилыркааараны иҟоуп».*
25- *Убас ҳәа: «Ишәзыԥшыз агәаҟра акәу иааигәахаз, мамзаргьы, сынцәа уи иҵегьы аамҵак шәзацҵоу, сыздыруам».*
26- *Иҟалаша Иара иоуп издыруа. Имаза дарбанзаалак азәы изы иааиртуам,*
27- *Амала, Аллаҳ иԥааимбарцәа рыда. Избанзар, Уи, урҵ раԥхьагьы рашьҵахьгьы ахылаԥшыҭцәа рзоуижьуеит.*
28- *Абас ала, Рынцәа ирзааишьҵыз, ԥсахрак азымукәа, ишахәҵоу ала ишеиҵарҳәо гәеиҵоит. Аллаҳ, урҵ ирыдиҵаз зегьы идыруеит, насгьы урҵ зегьы иҵаиҭуеит, ихьчоит.*

73. Музземмил
(Зыҽеҵазыҳәҳәаз)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Уа (аԥааимбарра ала) зыҽеҵазыҳәҳәаз!*
2- *Ҵхыбжьон угыланы ашьапкра ала аамҵа ухга!*
3- *Ҵхыбжьонтәи аамҵа аԥхьа, мамзаргьы ашьҵахь,*

4- *Аҟәырҟан ажәаҟәагьы, цыра цырала ишрыхәҵоу ала уаҧхьа.*
5- *Аиашазы, ҳара ихьанҵоу, насгьы кыр иаҧсоу ажәак уӡаххәоит.*
6- *Ҳәарада, аӡх аамҵа ашьапкра, ахшыҩи, агәи, аҧси реиҟәшәара аганахьала иманшәалоуп, ажәа ахшыҩ аҟны иаанхаразы аҵагылазаашьагьы еиҳа еиҷьуп.*
7- *Избан акәзар, ҽынла имаҷымкәа аусҟәа урҿуп.*
8- *Унцәа ихьз угәаларшәала, насгьы зегь рыла Иара иахь уеихала.*
9- *Уи, мрагыларагьы мраҵашәарагьы рынцәахәы иоуп. Уи ида нцәа дыҟазам. Ус анакәха, иара мацара уиҟәгәыҷны уеимӡакла.*
10- *Урҵ иуарҳәаҟәогьы чҳаны, ишаҟәнагоу ала урыцрыӡ.*
11- *Аразҟы змоу уи амцҳәаҩцәагьы сара исызныжьны, маҷкгьы аҿҳәара рыҵ.*
12- *Ҳәарада, ҳҿаҧхьа дара рзы аҳәагәыжьҟәеи, урҵ зыблыша амцеи ыҟоуп.*
13- *Насгьы рҟырҟы икылахаша фатәыки, ихьаагоу агәаҟреи рзыҟоуп.*
14- *Уи амш аҽны, адгьылтәылеи ашьхаҟәеи хыцхыцуеит, ашьхаҟәа иҧсаҟьоу аҧслымз иаҩызахоит.*
15- *Аиашазы, Фараон цҳаражәҳәаҩык дшизынаҳашьҵыз еиҧш, шәаргьы шаҳаҵра шәзызуша ҧааимбарк дышәзынаҳашьҵит.*
16- *Фараон, уи аҧааимбар диҿагылеит, ҳаргьы ҕәҕәала дахьҳархәит.*
17- *Шәаргьы шәмапкыраҿы шәымхьаӡыр, ахәыҷкәаӡәкьа зыхцәы шлахьоу аҵаҳмадцәа ианреиҧшхаша уи амш аҟынтә шәхы шҧашәыхьчо?*
18- *Ажәҩанӡәкьа, уи амш аҽны иеиҟәычча ицоит, Аллаҳ иажәа хымҧада иназоит.*
19- *Ҳәарада, абартҟәа зегьы лабжьагоуп, уажәшьҵа изҵаху инцәа ишҟа амҩа дыҟәлоит.*
20- *Уара, аӡх хынтә ишаны ҩхәҵак ирзааигәоу аамҵак аҟара, мамзаргьы аӡх абжа аҟара, мамзаргьы аӡх хынтә ишаны хәҵак аҟара, анцәа иашьапкра ишазукуа, иуыцу ауаа рыхәҵакгьы абас шыҟарӡо унцәа хымҧада идыруеит. Аӡхи амши шаны рыҽҳәарақәа аҧызӡо, хымҧада Аллаҳ мацара иоуп. Уи, шәара абри аҩыза шшәылымшо дырны, иаҵәашьареи ирыцҳашьареи рыла шәирманшәалеит. Уажәшьҵа, Аҟәырҟан аҟынтә иахьшәзыманшәалоу шәаҧхьа. Аллаҳ, шәыбжьара ачымазаҩцәа шыҟалаша, ҧытҩыкгьы Уи иаҵәашьара аҟынтә аразҟы иашьҵаланы адунеи аҟны амҩа ишыҟәлаша, даҽа гәыҧҩыкгьы Иара имҩаҿы ишеибашьыша идыруеит. Ус анакәха, Аҟәырҟан аҟынтә иахьшәзыманшәалоу шәаҧхьа. Шәнамаз шәкы, шәзеҟьаҵгьы шәҵии, Аллаҳгьы гәыкала ҧсахра бзиак ишәҵ. Аллаҳ иҿаҧхьа ишәҧылараны иҟоугьы, заанаӡы шәхазы абзиара ҳәа иҟашәӡаз ауп, амала еиҳа еиҷьны, насгьы еиҳагьы идуззаны ишәҧылоит. Аллаҳ иҟынтә анажьра шәаҳәа, ҳәарада, Аллаҳ, кырза данажьҩуп, кырзагьы ишәзылыҧхо иоуп.*

74. Муддессир
(Зеылазҳәаз)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Уа ԥааимбаррала зеылазҳәаз!*
2- *Угыланы ргәырҿанӷа!*
3- *Унцәа идура мацара еитԥаҳәа.*
4- *Ушәӷатәы цқьаны иныкәга.*
5- *Иҟьашьу, ихәымгәоу урцәыхараны угыл.*
6- *Иҟауӷаз абзиара ирацәашьаны ауаҩы ихы ианумҟьан.*
7- *Унцәа илыԥха уахьзарц азы ичҳа.*
8- *Абыкь (Сур) иантԥатәҳәо аамтԥа,*
9- *Иара убри амш, иуадаҩу мшуп,*
10- *Мапкыҩцәа рзы зынза имариам мшуп.*
11- *Изаӷәны исшаз уи ауаҩы, сара дсызныжь (иахьырхәразы),*
12- *Нас, меигзарахда амазара зыстԥаз,*
13- *Икәша-мыкәша игылоу, амч изԥо аӷеицәагьы затәасшьаз,*
14- *Разҟыс иҟоу зегьы зыстԥаз,*
15- *Абартԥәа рышьԥахьгьы еиҳангьы изԥаххаз ауаҩы!*
16- *(Иӷегьы иԥара аума?) Ҟалашьа амам! Избанзар, уи ҳара ҳажәааԥҟарԥәа зынза мап рцәикуеит.*
17- *Саргьы, уи ахра ҿкьарстԥара даҿазгалоит.*
18- *Избанзар уи (Аҟәырҟан аԥәызбаразы) ишәеит, изеит.*
19- *Аԥсра игәыӷашәааит, иагьышԥеишәеи иагьышԥеизеи!*
20- *Ҳаи, даҿазныкгьы аԥсра згәыӷашәаша, иагьышԥеишәеи иагьышԥеизеи!*
21- *Нас, абас днаԥшы-ааԥшит.*
22- *Иԥьымшьԥәа ӷархәны, иԥьышә кылышьшьы.*
23- *Аӷыхәтәангьы днаҳәны дцеит, ихԥагьара дзазымииаит.*
24- *«Ари, ажәытәуаа рҟынтә инхаз алаԥшхырԥарак ада даҿеакы акәзам!» иҳәеит.*
25- *«Ари, ауаҩԥсы иажәада уаҳа даҿеакы акәзам!» иҳәеит.*
26- *Сара уи, дбылны дԥыԥырц азы асекар (амцаԥьоуԥьад) дԥасыԥьгәоит.*
27- *Уара асекар закәу удыруоу?*
28- *Уи уабылуеит, уааннажьзом, аха уашьзом.*
29- *Ауаҩы ицәа ишаԥыԥыц иаԥыԥуеит.*
30- *Уаҟа зеижәҩык амаӷуҩцәа ыҟоуп.*
31- *Ҳара ԥьаҳаным аусҿәа ирыхәаԥшырц азы амаалыԥьцәа мацара адӷа раҳԥеит. Урԥ рхыԥхьазарагьы мапкыҩцәа рзы ԥышәагас иҟаҳӷеит. Абас алагьы, ашәҟәы заҳԥаԥәаз адыррӷәҟьа роуны, разхаӷара еизырҳәны, агәыҩбара рмоуааит, згәы ахәаԥсараԥо мапкыҩцәагьы: «Аллаҳ абри ахыԥхьазаратә ҿырԥшы ала иихәарц иԥаххарыз?» рҳәоит. Аллаҳ, изиԥаху*

абас иахырҟьара дазныжьны, изитҳахугьы амҭа иаша иирбоит. Унцәа ируаа, Иара ида азәгьы издырзом. Абри акәзар, уи ауааҵсыра рзы алабжьага мацара ауп.

32- *Маҵ, маҵ! Амзеи,*
33- *Анастҳара иаҷу аӣхи,*
34- *Ашара иалагаз амши мсааит!*
35- *Ҳәарада, зеиҵш ыҟам акоуп уи асекар,*
36- *Ауааҵсыра ргәыргеанӣаразы.*
37- *Шәыбжьара (ихәартҳоу аусҟәа рыла) ҵхьаҟа ацара, мамзаргьы (маҵкреи агәырҵсаҟәеи рыла) шьҭахьҟа аанхара зҭаху рзы.*
38- *Зегьы ируыз, иҟарӣаз азы шасыс иаанкылахоит.*
39- *Амала аиашареи аҟәнагеи рганахь иҟоу аламӣакәа.*
40- *Урҭ ҵьанатҳ иҟоуп,*
41- *Агәырҵсауаа ирызкны дара дара азӣаарақәа рибатҳоит.*
42- *«Шәызбылуа абри амцахь шәаазгаз закәи?»*
43- *Урҭгьы абас аҭак ҟарӣоит: «Ҳартҳ, анамаз зкуаз ҳреиуазамызт,*
44- *Аҕар криҷаҳӣомызт,*
45- *Агәырҵса иалаз ҳрыцын,*
46- *Ахьырхәра амш, имцны иҳаҵхьазон,*
47- *Аӣыхәтәан, аҵсра ааин ҳаргьы иааҳадгылт».*
48- *Уажәшьҭа, ахашшааҭцәа рахашшаарагьы урҭ ирыхәом.*
49- *Абас ишыҟоугьы, алабжьара иазхьамҵшкәа изацәыбналои?*
50- *Ишәаны Алым ишацәыбнало,*
51- *Аҩада мархәацҟәа реиҵшӣәкьа.*
52- *Алабжьара ахатҳыҵаны, рыцыҵхьаза раҵхьа ааарту абҕьыцҟәа роур рҭахуп.*
53- *Маҵ! Аиашазы урҭ нарцәы иацәшәазом.*
54- *Аха, ирдыруазааит, ари иӣабыргыӣәкьаны лабжьагоуп, гәеанӣагоуп!*
55- *Изҭаху уи даҵхьоит, дазхәыцуеит, аӣатәхәы алихуеит.*
56- *Аха, Аллаҳ игәамҵхакәа аӣатәхәы рзалхуам. Ацәшәара иаҵсоу Иара иоуп, агәырҵсаҟәа ранажьра иаҟәитҳугьы Иара иоуп.*

75. Кыиамет
(Агылара – Акаамет)

Иаҳзылҵхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Акаамет аҭ амш мсааит!*
2- *Зхы иаҟәызбо аҵсы мсааит!*
3- *Ауаҭҵсы, ибаҭҟәа еидкыланы иаҳзеиҟәмыршәо ҵьишьоума?*
4- *Ааи, инацәкьара аҵынӣаҟәаӣәкьа рҟынза зегьы еитҳах раҵӣара ҳамч аҟәхоит.*

5- *Аха ауаҩҿсы, иаҿхьа изышьҭоу аамҭа иалагзаны, агәырҿса арҳара дшазгәышьыц дазгәышьуеит.*
6- *«Акаамеҭ амш анбыкәу?» ҳәа дӷаауеит.*
7- *Аблаӄәа гәыҭӄьарала ианаатуа,*
8- *Амза атыҩ ианакуа,*
9- *Амреи амзеи анеиҿыло аамҭазы,*
10- *Иара убри амш аҽны, ауаҩҿсы «бналарҭак ыӄоума?» ҳәа дӷаашт.*
11- *Маҿ, иӄазам хыӷакырҭак!*
12- *Уи аҽны, уахьнанагаша унцәа иҽаҿхьа мацара ауп.*
13- *Уи аҽны, ауаҩҿсы иӄаиӷаз, иӄаимӷаз зегьы изеиҭаҳәахоит.*
14- *Ауаҩҿсы, ихы даҽагыланы иара ихы шаҳаҭра азиуеит.*
15- *Иҭахызар иеиуеиҿшым аҽызгаӄәа еиӄәиҿхьазааит.*
16- *Уара иуыӷаҳәо ажәаҿӄарақәа иаразнак еилукааразы убз умырӷысын.*
17- *Уи, уыхшыҩ иҭагаланы уарҿхьара ҳара иаҳуалуп.*
18- *Ус анакәха, уи ҳанузаҿхьо, уара ҳаҿхьашьа уацклаҿш.*
19- *Нас, уи аитаҳәарагьы ҳара иаҳусуп.*
20- *Аха маҿ! Аиашазы шәарҭ лассы имҩасны ицо (адунеитә ҿстазаара) еиӷьашәшьоит,*
21- *Нарцәы акәзар, аган аҽы иншәыжьуеит.*
22- *Аха уи аҽны, хаҽсахьаӄәак гәырӷьарала илашоит,*
23- *Рынцәа иганахь ихьаҿшуа.*
24- *Хаҽсахьаӄәакгьы ргәыӷра рцәызны, рыбӷа ҿӷәаны иӄалоит*
25- *Ахлымзаах шырҿеиҿшу рнырны ицәышхоит.*
26- *Уажәшьта аамҭа цахьеит, аҿсы аӄырӄы ианкылаха нахыс!*
27- *«Ачымазаҩ дызхәышәтәуа дыӄазами?» ҳәа анраҳәахалак,*
28- *Ари, уажәшьта иззыҿшыз аиҿырӷра шакәу анеилкаахалак,*
29- *Ашьапӄәа еилаҿатоит.*
30- *Иара убри амш аҽны, зегьы ахьдәыӄәырӷо унцәа иҽаҿхьаӄа ауп.*
31- *Аамҭала уи, аиаша азхаимӷацызт, анамазгьы имкыцызт.*
32- *Уимоу, маҿ рыцәкны, аиаша дагьазхьамшыцызт.*
33- *Насгьы ихы дахҿагьо дныӄәаны, иҩызцәа рышӄа дцахьан.*
34- *Ихьаагоу аӷыхәтәа шааигәахац иааигәахоит!*
35- *Ааи, уи (агәаӄра) ишузааигәахац иузааигәахоит!*
36- *Ауаҩҿсы, ихала ихы дазынрыжьуаз ҵьишьозма?*
37- *Уи, икатәааз ҵәыкәбарк (ахзы) иакәзамзи?*
38- *Нас, уи иеихаҳоу кәтәӷьк (ембрио) акәны дӄаӷан, ашьтахьгьы Аллаҳ уи дшаны, асахьа иитеит.*
39- *Уи аӄынтәгьы хаӷеи ҿҳәыси ракәны, ҩыцьаны ишеит.*
40- *Уажәы, абартӄәа зегьы ӄазӷаз, аҿсцәа измыргылазои?*

76. Деҳр (Ауаҩы)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ауаҩԥсы кыраамҭа избахә уҳәаратәы дыҟазамызт.*
2- *Аиашазы, ҳара ауаҩы иеицылаз ҵәыкәбарк далаҳхит, дԥаҳшәарҵ азгьы уи иаҳауа, ибауа дҟаҳҿеит.*
3- *Ҳәарада, ҳара, уи амҩа иаша иҳарбеит. Уажәшьҭа, иҭаххар, иҭабуп зҳәо, иҭаххаргьы абзиара ззеилымкааua дреиуахоит.*
4- *Ҳара, абзиара знымало мапкыҩцәа рзы азынҵьырҟәеи, ашьамԥлаҳәҟәеи, амцабз зхылҿуа мцаки ҳармазеихьеит.*
5- *Ауаацқьаҟәа, афҩыхаа зхылҿуа аҿәыцаҟәа рыла иҷыдоу арыжәтәҟәа ржәлоит.*
6- *Уи убри аҩыза зыхьуп, Аллаҳ иуааццьаҟәа рзы, агәараҳәа илеиуа, меигзарахдагьы иржәуа зыхьуп.*
7- *Урҭ, ражәа ирҭииз нарыгзоит. Игәыҭҟьагоу, насгьы зегьы ирхыҿәо уи амш иацәшәоит.*
8- *Урҭ, рхатәкәа бзиа ибаны, ирҭахны, аҕари, аетыми, атҟәацәеи крырҕәарҿоит.*
9- *«Ҳара, шәарҭ Аллаҳ игәаԥхаразы мацара крышәҕаҳҿоит, уи азы ҳара ҳахь ауалгьы шәыҟәым, аҵьшьарагьы ҳазыԥшым.*
10- *Ҳара, иуадаҩу, ишәарҭоу уи амш азы ҳанцәа ҳаицәшәоит.*
11- *Абри азы, Аллаҳ урҭ, уи амш агәыҭҟьара иацәихьчоит, рхаҕсахьаҟәа ырлашаны, рыгәҟәагьы агәырҕьара рҭеиҿоит.*
12- *Иахьырычҳаз ахатыԥаны, ҵьанатҭ баҳчаҟәарҕы абырфын матәаҟәа ратәеишьоит.*
13- *Уаҟа ртәартаҟәа рҕы итәоит. Избылыша амрагьы ҟалом, ахьҭа иазыркышагьы.*
14- *Аҿлаҟәа рышәшьырақәа рҕы, ирҕало ршәырҟәагьы ианаартаху иаҟәитҵуп.*
15- *Рыкәша-мыкәша иҟоу амаҿуцәа, аразны матәаахәҟәеи, абырлаш иалху аҿәцаҟәеи,*
16- *Аразни абырлаши ирылху аныгаҟәеи рыла ирывагьежьлоит.*
17- *Уи адагьы, уаҟа иеиуеиԥшым аҿиааҟәа рыла ирхаау арыжәтәгьы ирыдыргалоит.*
18- *Уа иҟоу, иҵьашьахәуп ззырҳәо зыхьк аҟынтә.*
19- *Зегьы рыкәша-мыкәша, аҕар рывагьежьуеит. Уанрыхәааԥшлак, иԥсаҟьоу абырлаш ракәу ҵьушьап.*
20- *Уаҟа уахьынаԥшы-ааԥшуа, зеиԥшыҟам аразҟҟәеи, иблахкыгоу анхартаҟәеи убартоуп.*

21- *Урҭ рхыхь, иӽаҕоу, насгьы ижәпоу абырфын иаӽәа иалху ашәӽатәқәа ршәыуп, аразны напхаӽақәа рымҕоуп, рынцәа урҭ ицқьашәқьоу рыжәтәк диржәуеит.*
22- *«Абарҭ шәара ишәҳамҭоуп, шәцьабаа баша имыззеит».*
23- *(Сҧааимбар!) Аҟәырҟан хәҭа хәҭала иуӽаҳәаны ҳара иузылбааҳгеит.*
24- *Ус анакәха, унцәа иизбаша чҳа, урҭ рҟынтә гәырҧсауаҩык, мамзаргьы абзиара ззеилымкааua рҿаҧхьа ухы лаумырҟәын.*
25- *Шьыжьи хәылбыҩхеи унцәа ихьз еитаҳәала.*
26- *Аӽх ахәҭазгьы Аллаҳ ихьзала асаара уҩекажь, аӽх иалагзаны акыр уи ирҩхәаҧхьызқәа еитаҳәала.*
27- *Абарҭ ауааҧсыра раҧхьаҟа ирзыҧшу уи амш уадаҩ иазхьамҧшкәа, аамҭалатәи адунеи бзиа ирбоит.*
28- *Урҭ, ҳара иаҳшеит, амахәҿа ҕәҕәеи ахшыҩи раҳҭеит. Иаҳҭаххар, дара иреиҧшу шьоукы рыла иҳаҧсахыр ҳалшоит.*
29- *Ҳәарада, ари алабжьароуп, уажәшьҭа изҭаху инцәа иахь мҩак ылихуеит.*
30- *Аллаҳ итахымкәа шәара аҭаххара шәоуам. Ҳәарада, Аллаҳ зегьы здыруа иоуп, аҟәыҕара иаӽәитӽу иоуп.*
31- *Аллаҳ, иззиҭаху илыҧха даӽаикуеит. Агәымбылцьбаҩцәа ракәзар, урҭ рзы ихьаагоу гәаҟрак дырмазеихьеит.*

77. Мурселат (Ашьҭымҭа)

Иаҳзылҧхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Сыӽәуеит, иеишьҭаргыланы иааашьҭу (абзиаӽәа рыла),*
2- *Аҧшатлакә еиҧш иасны (аҧырхага узҭо зегьы) ицҟьа изго,*
3- *Иааиҧмырҟьазакәа (аиашареи абзиареи) ирылазырӽәо,*
4- *Аиашеи ахәанчеи иеилзырго,*
5- *Аҩерыцқьареи, ахыхьчареи, агәҩеанӽареи рзы,*
6- *Алабжьараӽәа ҟазӽо рыхьзала,*
7- *Шәара ишәаҳәо ажәа, хымҧада, инаҭоит!*
8- *Аеӽәаӽәа рылашара анҭааua,*
9- *Ажәҩан анеиҟәшауа,*
10- *Ашьхаӽәа ыӽжәаны иандыршәуа,*
11- *Аҧааимбарцәа ашаҳаҭразы ианрыҧхьаша аамҭа.*
12- *Иарбан мшу абарҭӽәа аныҟало?*
13- *Аидыхра амш аҩеры!*
14- *Аидыхра амш закәу удыруама?*
15- *Аиаша имцны изыҧхьазоз рзы, уи амш, ҳаҕоу имшхароуп!*
16- *Уаанзатәиӽәа иӽәзаа иӽәҳамгазеи?*

17- *Анаҽс иааираны иҟоугьы убри аҽызаӷәҟьа рзаҳуеит.*
18- *Ҳара, ахара зду абас ҳрызныҟәоит.*
19- *Аиаша имцны изыԥхьазоз рзы уи амш, ҳаҷоу имшхароуп!*
20- *Шәартӡ, баша зык шәалҳамхзеи?*
21- *Уи (ахзы), иахьшәартӡам ҭыԥк иҭаҳмыртәазеи*
22- *Иазыԥӷәоу аамҭак аҟынза?*
23- *Ашәага-загаҟәа ҳара иаԥаҳӷеит, шаҟагьы ибзианы иаԥаҳӷазеи!*
24- *Аиаша имцны изыԥхьазоз рзы уи амш, ҳаҷоу имшхароуп!*
25- *Ҳара, адгьылтәыла нхартӡас иҟаҳамӷазеи*
26- *Зыԥсы ҭоу рзгьы, аԥсцәа рзгьы?*
27- *Уи адагьы, адгьытәыла аҟны ашьха дуззаҟәа шаны, шәартӡ азы ҵқьаҟәа шәаҳмыржәзеи?*
28- *Аиаша имцны изыԥхьазоз рзы уи амш, ҳаҷоу имшхароуп!*
29- *Уажәы имцны ишәыԥхьазаз агәаҟра ашҟа шәеиха!*
30- *Хыцьара иеихшоу агага ашҟа амҽа шәыҟәыз.*
31- *Ашәашьырагьы шәызымҭо, амцабзгьы шәацәызмыхьчо уи агага ашҟа шәца.*
32- *Уи, ахҭынра дуззак иаҟароу акәицҟәа аршәуеит.*
33- *Амыӷмыць еиԥш иҟаԥшьза иҟалоит.*
34- *Аиаша имцны изыԥхьазоз рзы уи амш, ҳаҷоу имшхароуп!*
35- *Уи, убри аҽыза мшуп, уажәшьҭа (азхамӷаҽцәа) рҿы еилгазом.*
36- *Ҽызгак аарыԥшрагьы изаҟәитҳазом.*
37- *Аиаша имцны изыԥхьазоз рзы уи амш, ҳаҷоу имшхароуп!*
38- *Абар, абри, аидыхра амш ауп. Шәареи, шәаԥхьатәиҟәеи ҵьарак шәеизаҳгеит.*
39- *Шәзызхәыцуа кыр ыҟазар, шәааи, шәысҿагыланы инашәыгза абыржәы!*
40- *Аиаша имцны изыԥхьазоз рзы уи амш, ҳаҷоу имшхароуп!*
41- *Ҳәарада, агәырԥса зҿеаҵәызахьчаз рзы, ашәашьырақәеи, азыхьқәа рхыҟәҟәеи рыҟны,*
42- *Ргәы иаатҳаху иеиуеиԥшым ашәыр хккәа ҟалоит.*
43- *«Иҟашәӷаҟәаз рцымхәра, абыржәы гәаԥхачарала ишәфа, ишәжәы!»*
44- *Ҳара, абзиара ҟазӷаз, абас ирцьаҳшьоит.*
45- *Аиаша имцны изыԥхьазоз рзы уи амш, ҳаҷоу имшхароуп!*
46- *Шәаргьы (адунеи аҟны) ишәфа, ишәжәы, даҽеа маҵк шәхы иашәырхәа! Ҳәарада, агәырԥса шәалаҳаны шәыҟоуп.*
47- *Аиаша имцны изыԥхьазоз рзы уи амш, ҳаҷоу имшхароуп!*
48- *Урт: «Аллаҳ иҿаԥха шәхырхәа!» ҳәа анраҳәахалак, ихырхәазом.*
49- *Аиаша имцны изыԥхьазоз рзы уи амш, ҳаҷоу имшхароуп!*
50- *Уажәшьҭа абри (Аҟәырҟан) ашьҭахь, иарбан ажәоу иазхарӷараны иҟоу?*

78. Небе
(Ажәабжь ду)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Дара дара зеизӷаауа закәуи?*
2- *Еимактәыс ирымоу,*
3- *Уи ажәабжь ду азы акәхап.*
4- *Маԥ! Ааигәа усгьы иеилыркаашт!*
5- *Уи закәу, ааигәа, хымԥада, иеилыркааueит!*
6- *Ҳара, адгьылтәыла ииартԥаны,*
7- *Ашьхаԥәагьы шьаҟаԥәаны иҟаҳамӷазеи?*
8- *Шәаргьы ҽба ҽбала шәеицаҳшеит.*
9- *Шәыцәа, аҽыртԥынчраз, ԥсыршьагас ишәзыҟаҳӷеит.*
10- *Аӷх хызаны иаԥаҳӷеит.*
11- *Амшгьы аусура ииамԥаны иҟаҳӷеит.*
12- *Шәхыхь, быжьбаны иеихагылоу, иҕәҕәоу ажәҽан шәхаҳаргылт.*
13- *Уаҟа аԥхарреи алашареи зхылӷуа цәашьык ыԥәҳаргылт.*
14- *Аԥәа згәылоу аԥԥаԥәа рҟынтә, ахьхьа-хьхьаҳәа азы шәзылбаҳашьԥуеит*
15- *Ажәлаԥәеи аӷиааԥәеи еизшәырҳарц,*
16- *Насгьы иеилашьшьы игылоу азахәатԥраԥәеи абаҳчаԥәеи шәааза̄рц азы.*
17- *Ҳәарада, аидыхра (азбара) амш аҕҳәара азыԥӷәоуп.*
18- *Абыкь (Сур) иантԥатәҳәалак, гәыԥ гәыԥла Аллаҳ иахь шәнеиуеит.*
19- *Ажәҽангьы аатуеит, игәашәԥәаны иҟалоит.*
20- *Ашьхаԥәа, аԥԥаԥәа реиԥш ирныҟәахоит.*
21- *Ҳәарада, ԥьаҳанымгьы, ирзыԥшны икылатәоуп.*
22- *Иахзырҟьаз аӷыхәтәаетәи рынхартԥа тԥыԥ акәны.*
23- *Шыԥәсы рацәала иахьԥанхаша.*
24- *Изырхьшәашәаша рымамкәа, рыжәтәкгьы рзымжәкәа,*
25- *Азырши, ашьаҟ-зыҟи мацароуп ироуа.*
26- *Ируыз, иҟарӷаз ахатԥыԥазы.*
27- *Аиашазы, уртԥ рҕахәы шырҕыххоз иазыԥшымызт.*
28- *Ҳажәаԥҟараԥәа иимцуп ҳәа ишырыԥхьазаԥ ирыԥхьазон.*
29- *Аха ҳара, зегьы акакала итԥаҳҽхьеит.*
30- *Агьама жәба уажәшьԥа! Аринахыс, иеизырҳаны ишәаҳԥаша агәаҟра мацара ауп.*
31- *Аҳәатәхамӷара зҽеацәызыхьчаз рзы акәзар, агәыхәтәы ахьзара ииамԥоуп.*
32- *Ашәырыртԥаԥәеи азахәатԥраԥәеи,*
33- *Бзиа иеибабо ахатәҽызцәеи,*
34- *Рыжәтәла итԥу аӷәцаԥәеи (ыҟоуп).*
35- *Уаҟа, ргәы иамыхәо, мамзаргьы имцу ажәак раҳауам.*

36- *Абартқәа, унцәа меигзарахданы иуатәеишьаз аҳамтақәа роуп.*
37- *Ажәфанқәеи адгьыли, уртҭ рыбжьара иҟоу зегьы рынцәа иҟаиҿаз атак ауп. Ауааҵсыра Уи иҽаҵхьа ацәажәара (Иара азин ҟаимҿакәа) иакәитҭам.*
38- *Аҵсцәеи амаалыкьцәеи цәаҳәа цәаҳәала иангылаша амш аҽны, Алыҵхафы азин зитақәаз рыда азәгьы дызцәажәазом, ицәажәазгьы аиаша маҵароуп ииҳәо.*
39- *Иара абри, хымҵада, иааираны иҟоу мшуп. Ус анакәха, изтаху инцәа иахь дызго мфак дыкәлааит.*
40- *Ҳара, ауафҵсы уаанза ииухьоу, иҟаиҿахьоу данахәаҵшыша, амапкыфгьы: «Снышәхандаз исхарааз!» ҳәа данахьхәыша аамтазы, изыкәшәараы иҟаз агәаҟразы, шәгәышәеанаҳҿахьан.*

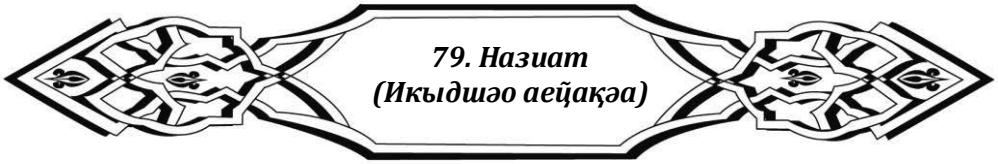

79. Назиат
(Икыдшәо аеҿакәа)

Иаҳзылҵхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Иҿхны ихазгало,*
2- *Ашьшьыҳәа иахо,*
3- *Ишызсац изсо,*
4- *Ишеиҵхныфлац иеиҵхныфло,*
5- *Адҿа ишахәтоу ала иназыгзо аеҿәакәа мсааит!*
6- *Актәи ататәҳәара игәытҟьагоу аҿәаабжьы (адунеи) архыцхыцны иарбгоит.*
7- *Уи, афбатәи аҿәаабжьы ашьтанеиуеит.*
8- *Иара убри амш азы, зегьы ргәы тҟьаны итрысуеит.*
9- *Рыблакәа ашәартара хылоит.*
10- *(Мапкыфцәа:) «Уажәы ҳара, ҳабафкәа ибааны ишцахьоугьы,*
11- *Раҵхьа ҳшыҟаз еиҵш ҳҟалома?» рҳәоит.*
12- *Иагьнацырҿоит: «Усҟан ари, ацәыз ду змоу хынҳәышьак (аитаирак) акәхоит.*
13- *Ари ахынҳәара, бжьы маҵарак иазыҵшуп.*
14- *Ииааҵшызар, маҳшьер аштаҷы иеизаны игылоуп.*
15- *Мыса иажәабжь уара уҟынза иназахьоума?*
16- *Унцәа, уи иҵшьоу Ҭува аҵста аҟны абас иқәҷитҳьан:*
17- *«Фараон уизца! Уи, иахирҟьацәеит».*
18- *Убас иаҳәа: «Аҽрыцҟьара утахзами? ҳәа.*
19- *Сара, унцәа иахь амфа усырбап, уаргьы уиҳәатәхаҿафны уҟалап».*
20- *Насгьы уи, иреиҳазаз аҵьшьахәы иирбеит.*
21- *Амала, Фараон, иаразнак «иимцуп» иҳәан, даҷагылт.*
22- *Дабашьырцгьы иҽазикит.*

23- *Имаӷуѳцәа еизганы драцәажәеит:*
24- *«Сара, шәартӡ иреиҳаҭоу шәынцәа соуп!» иҳәеит.*
25- *Аллаҳгьы, уи адунеии нарцәи рзы иӷатәхәыз ахьырхәра даӷәиршәеит.*
26- *Ҳәарада, абри аҟны Аллаҳ иҳәатәхамӷара ицәшәо рызгьы иалырхша аӷатәхәы ду ыҟоуп.*
27- *Уажәы, шәара шәшара акәу, мамзаргьы ажәѳан ашара акәу реиҳа иуадаѳу?*
28- *Ажәѳан, ирҳаракны уаҳа натҳахымкәа ишьаӷәиргылт.*
29- *Аӷх ирлашьцеит, амш ирлашеит.*
30- *Уи ашьҭахьгьы, адгьылтәыла ирхианы иеиӷихит.*
31- *Адгьыл аҟынтә азы ыӷихит, аӷиаӷәа ирызирҳаит.*
32- *Ашьхаӷәа иҕәҕәаза иӷәиргылеит*
33- *Шәареи шәырахәӷәеи рзы ихәартҳахарӡ.*
34- *Ахлымзаах дузза анааилак,*
35- *Уи аѳены, ауаѳӈсы ииуыз, иҟаиӷаз ибзиазаны игәалашәоит.*
36- *Нас, ӡьаҳанымгьы иаартыӷәҟьаны ибартҳахоит.*
37- *Уажәшьҭа дарбанзаалак аҳәаа дахысны,*
38- *Адунеитә ӈсҭазаара алихзар,*
39- *Ӡьаҳаным уртӡ рзы наунагза аӷыхәтәантәи хыӷакыртӡоуп.*
40- *Инцәа иҕаӈхьа (аҳасабырбара) иацәшәаны зыӈсыцәгьара аҭахрӷәа ириааиз иакәзар,*
41- *Уи инхартӡа, ӡьанатӡ ахатӡаӈсатӡоуп.*
42- *Уажәы, уара акаамет иазкны иуазӷаауеит, «ианбаҟало?» ҳәа.*
43- *Уара, уи иазкны иудыруеи?*
44- *Уи иазку здыруа, унцәа заӷәык иоуп.*
45- *Уара, уи амш иацәшәаны, згәы ҭрысуа мацара рзы угәеанӷаѳуп.*
46- *Акаамет амш аныр балак, адунеи аҟны уахык, мамзаргьы шарӈазык аамҭа аҟара иҟаз ӡьыршьоит.*

80. Абесе
(Илахь еиӷәиӷеит)

Иаҳзылӈхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Иӷьышә кылиршьшьит, дизхьамӈшит.*
2- *Избанзар илашәыз азәы дизааины дыҟан.*
3- *Уара иалудырааueи, издыруада уи аѳерыцӷьара иҭахызҭгьы?*
4- *Мамзаргьы, алабжьарак дазыӈшны, уи алабжьара ихәозҭгьы?*
5- *Амала, змазареи зҭыӈи ирыӷәгәыӷуа иакәзар,*
6- *Уи еиҳа уизхьаӈшуеит.*
7- *Уи иҕеымрыцӷьара, уара уус иалои?*

8- *Амала, дыҩуа дааины иудтәалаз*
9- *Аллаҳ дышицәшәо аарԥшуа,*
10- *Уи изҽлымҳара уезацәыԥхьаукуеи?*
11- *Маԥ! Ҳәарада, ари Аҟәырҟан – лабжьагоуп.*
12- *Изтԥаху, уи аҟынтә абжьгара алихуеит.*
13- *Уи, иԥшьоу абҕьыцҟәа ирнуп.*
14- *Иаҳаракзоу, ицԥьашәԥьоу абҕьыцҟәа.*
15- *Ацҳаражәҳәаҩцәа рнапала инагоу,*
16- *Иалкаау, ауаҩышәара злоу.*
17- *Иԥәынӷәаша ауаҩы, абзиара шԥаинымаало!*
18- *Аллаҳ уи дызлихи?*
19- *Уи хзык далихит, асахьагьы иԥшьеиӷеит.*
20- *Насгьы имҩа ирманшәалеит.*
21- *Аӷыхәтәан, иԥсы ихыхны адамра дтеиӷеит.*
22- *Нас, ианитԥаху аамтԥак азы, уи даҽазнык иԥсы ихеиӷашт.*
23- *Маԥ! Ауаҩԥсы, Аллаҳ идӷа наимыгзазеит.*
24- *Ауаҩԥсы, иифо днахәаԥшны, дазхәыцааит!*
25- *Ҳара меигзарахда аԥәа изаҳаруеит.*
26- *Нас, адгьыл ицәаҕәаны илаҳӷоит.*
27- *Убри аҟынтә арыц рӷәыҕьаны иазҳарҳауеит.*
28- *Азахәатрԥәеи, аутрԥыхԥәеи,*
29- *Азетԥынӷлԥәеи, ахәырмаӷлԥәеи,*
30- *Еихых-еиӷых, ижәпаза иеилагылоу аԥәаӷԥәеи, ашәарԥәеи ашьаци,*
31- *Шәареи, шәырахәԥәеи рзы хырҳаганы ираҳтԥоит.*
32- *Алымҳԥәа зырдагәо уи абжьыцәгьа аамтԥа анааилак,*
33- *Иара убри амш аҽны,*
34- *Иашьцәеи иаҳәшьцәеи,*
35- *Иани, иаби,*
36- *Ихатәҩызеи, ихәыцԥәеи дырцәыбналоит.*
37- *Уи амш аҽны, зегьы русԥәа рхы иахыӷәоит.*
38- *Уи амш азы шьоукы рхырԥы лашоит.*
39- *Гәырҕьаҽҳәаша роуны, игәырҕьалоит, иччалоит.*
40- *Шьоукы рхаԥсахьаԥәа акәзар, ,*
41- *Ахьаа иамҽханакны иеиԥәаӷәамлаҳза иҟалоит.*
42- *Иара убартԥ, амапкыцәа, агәырԥсауаа роуп.*

81. Ҭеԥвир
(Аикәаарҽра)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Амра иеикәаарҽны ианырцәахалак,*
2- *Аеӷәаԥәа ԥсаҟьа ианкаԥсалак,*

3- *Ашьхаҟәа андырныҟәалак,*
4- *Ихьараны иҟоу амахеҟәа рхы ианазоурыжьлак,*
5- *Агыгшәыгҟәа ҵьарак ҽеанеизыргалак,*
6- *Амшынҟәа анеилаӡәалак,*
7- *Аууаҧсыра, ируыз, иҟарӡаз рылаианеиҿадыргылалак,*
8- *Зыҧсы ҭаны аныша иартаз аҭыҧха,*
9- *Дзыхдырҟьаз, дызхыршьааз ианлазӡаалак,*
10- *Ашәҟәҟәа анцәыргахалак,*
11- *Ажәҩан аҽеиҩшаны ианаатлак,*
12- *Ҵьаҳаным амца андырбыжклак,*
13- *Ҵьанатҭ, ирбаратәы ианыҟалалак,*
14- *Ауаҩҧсы иҟаиӡаз зегьы еиликааараны дыҟоуп.*
15- *Мап! Изуа аеӡәаҟәа мсааит!*
16- *Зны изны, ҽазны арлашара иаҿу.*
17- *Алашьцара иаҿу аӡх мсааит!*
18- *Ашарккара иаҿу ашьыжь мсааит!*
19- *Ари Аҟәырҟан, кырза иаҧсоу, иҿәҿәоу, жәҩангәашә иаҧшәымоу, иҿаҧхьагьы ҳатҭыр зҟәу,*
20- *Иӡабыргыӡәҟьаны ацҳаражәҳәаҩ ацқьа (Гаврил) иааигаз ажәа ауп.*
21- *Уи, уаҟа иалкаау, изыҟәгәыҿуа иоуп.*
22- *Абасҟак аамҭа ишәыцыз ауаҩы, ҳәарада, аҩстҭаа дызхылаз азәы иакәзам.*
23- *Ииашаӡәҟьаны уи (ажәаҧҟарақәа изаазгоз амаалықь) иаартыӡәҟьаны алаҧшҳәаа анаҭзараҿ дибеит.*
24- *Уи иҟалаша ирызку адырра, шәара ишәхибааауам.*
25- *Уи ашәиҧхьыз зыҟәшәаша аҩстҭаа иажәа акәзам.*
26- *Ус анакәха, шәабацои?*
27- *Уи зегьы рзы илабжьагоуп,*
28- *Ҷыдалагьы, шәыбжьара амҩа иаша анылара зҭаху рзы.*
29- *Абригьы иӡабыргуп, жәҩантәылақәа рынцәахәы Аллаҳ иҭахымхакәа, шәара аҭахра шәоуам!*

82. Инфитҭар (Аиҟәҧара)

Иаҳзылҧхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ажәҩан анеиҟәҧалак,*
2- *Аеӡәаҟәа икыдшәаны ианкаҧсалак,*
3- *Амшынҟәа хыӡны ианеилалалак,*
4- *Анышәынтрақәа анааҳәлак,*
5- *Дарбанзаалак, адунеи аҟны ируыз, иҟарӡаз иаартыӡәҟьаны ирдыруеит.*
6- *Уа ауаҩҧсы! Иҳаракзоу унцәа изкны узырҟьалаз, узжьаз дызустҭада?*

7- *Унцәа иоуп, уара ууаԥсны узшаз, асахьа утҭаны утҭышәынзыртәалаз.*
8- *Игәаԥхала аԥшреи асахьеи уԥшнызӷаз.*
9- *Аха маԥ! Шәара Уи изхаӷара ахатҭыԥан, абыржәгьы адин имцны ишәыԥхьазоит.*
10- *Амала, шәыварацҿы иааиԥмырҟьазакәа шәхылаԥшцәа гылоуп,*
11- *Иааҟашәӷо зегьы ҭазыԥуа, аамыстҭашәала анӷаԥцәа.*
12- *Урҭ иҟашәӷо зегьы рдыруеит.*
13- *Аԥәнага зҿаԥәызыршәаз, ҳәарада, ԥьанатҭ аҟны иҟалоит.*
14- *Ацәгьаԥәа ракәзар, ԥьаҳаным иҭалашт.*
15- *Аҳасабырба (аԥәызбара)амш аҿны уахь иҭалоит.*
16- *Насгьы уаҳа изҭыӷзом.*
17- *Аԥәызбара (ахьырхәра) амш закәу удыруама?*
18- *Аби, изакәызеи аԥәызбара амш?*
19- *Уи амш аҿны, азәы даҿаҭәизы акгьы изыҟаӷом. Уи амш аҿны зегьы Аллаҳ инапы иануп.*

83. Мутаффифин
(Ииашамкәа изкапануа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Арыцҳара рзыԥшуп иашамкәа изкапануа!*
2- *Урҭ, ауаа акы анрымырхуа ииашаны ишәоит, ирзоит,*
3- *Аха дара ианрырҭо акәзар, ршәареи, рзареи, рыкапанреи рыҟны аиашамра аадырԥшуеит.*
4- *Урҭ, еитах рыԥсы шырхалаша иазымхәыцзои,*
5- *Уи амш ду аҿны?*
6- *Иара убри аҿны, аааԥсыра жәԥантәылаԥәа рынцәахәы иҿаԥхьа иеизараны иҟоуп.*
7- *Аиашазы, агәырԥсауаа рԥырԥәа хымԥада сиԥьԥьин аҟны иҟоуп.*
8- *Сиԥьԥьин закәу, уара иалудырааueи?*
9- *Уи, (иууз, иҟауӷаз) ацәгьарԥәа зегьы хәҭа-хәҭала зинырӷо шәҟәуп.*
10- *Аиаша имцны изыԥхьазаз рзы ҳаԥоу имшхароуп уи аҿны!*
11- *Урҭ, аԥәызбара амшгьы ииашазам ҳәа изыԥхьазо роуп.*
12- *Аха, иахзырҟьаз агәырԥсауаа рыда уи азәгьы маԥ ацәикзом.*
13- *Абас иҟоу ауаԥы, ҳажәаԥҟарԥәа ианизаԥхьалак: «ари ажәытәуаа рлакәԥәа ирeиуоуп» иҳәоит.*
14- *Аха, маԥ! Аиашаӷәҟьа абри ауп, урҭ ируԥәоз, иҟарӷԥәаз рыгәԥәа арлашьцаны иашәаҳахьеит.*
15- *Маԥ! Урҭ, уи амш аҿны хымԥада рынцәа илхәдахоит.*
16- *Ашьҭахьгьы ԥьаҳаным иҭалоит.*
17- *Насгьы урҭ: «Абар, маԥ зцәышәкуаз ԥьаҳаным ахьыҟоу!» ҳәа раҳәахоит.*

18- *Маｕ, маｕ! Ҳәарада, аҟәнага зеаҟәзыршәаз ауаа рҭаｃра Иллиｕн аҟны иҟоуｕ.*
19- *Иудыруама, Иллиｕн закәу?*
20- *Уи, аус бзиаҟәа зегьы зҭарｃуа ашәҟәы ауｕ.*
21- *Уи ашәҟәы Аллаҳ изааигәахаз ирбоит,*
22- *Абзиаҟәа, ҳәарада, ｚьанатҵ иҟоуｕ.*
23- *Ртәаартҵаҟәа ирыҟәтәаны иｕшлоит.*
24- *Иｕшьоу аҭәашьараҟәа ирыбзоуроу ргәырґьара, рхаｃы ианубаалоит.*
25- *Урт, амҳәыр заархоу, уаҳа назҭахым рыжәтәк рыдыргалоит.*
26- *Ианужәалак, гьама хаак узыннажьуеит. Иеицлабуа, абри азы иеицлаблааит.*
27- *Уи арыжәтә излазｃоу, ｚьанатҵ ирейҳазоу азыхь аҟынтә ауｕ.*
28- *Ажәак ала, Аллаҳ изааигәоу ррыжәтә ауｕ.*
29- *Агәырｕсауаа (адунеи аҟны) азхаｖａｃцәа ирхыччалон,*
30- *Рааигәара ианрывсуаз, дара дара еилацәҟәуан.*
31- *Нас, игәырґьаｖәа рҭыｕҟәа рахь ихынҳәуан.*
32- *Азхаｖａｃцәа анырбалакгьы: «Артҵ, ииашаｖәҟьаны имｃахҟьаз ауаа роуｕ!» рҳәон.*
33- *Аха урт, азхаｖａｃцәа рыхьчареи рхылаｕшреи дｖас ирымамызт.*
34- *Абар, иахьа урт азхаｖａｃцәа, амапкыｃцәа ирхыччараны иҟоуｕ.*
35- *Ртартәаҟәа рｕы инатәааны, рыкәша-мыкәша, инаｕшы-ааｕшлоит.*
36- *Ртәаартҵаҟәа «Азхамｖｃцәа рыҟәнага ишｕаҟәшәеи!» рҳәоит.*

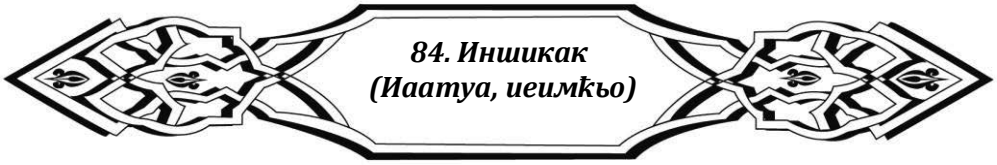

84. Иншикак (Иаатуа, иеимҟьо)

Иаҳзылｕхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ажәａан еимҟьаны,*
2- *Анцәа иｕаｕхьа ианхырхәалак,*
3- *Адгьылтәыла иҟьаҟьаза аｕеиｖнахны,*
4- *Аｃныｖҟа иҟоу адәахьы ишьҭны иантанарцәлак,*
5- *Ｕсабарала, Анцәа иｕаｕхьа ихырхәаны, иҳәатәы ианацныҟәалак,*
6- *Уа ауａｃｕсы! Уｕсы ҭанаｖы, шьａｕа шьａｕала унцәа иахь ухы рханы, аｖыхәтәангьы Иара иахь унеиуеит.*
7- *Дарбанзаалак, зышәҟәы арґьарахь ала изауз,*
8- *Уи иҳасаб мариала иеилыргахоит.*
9- *Насгьы гәырґьарыла иｚｕｎｈａｚａａ рышҟа дхынҳәуеит.*
10- *Дарбанзалак ишәҟәы, ишьҭахь ала иｚａｚａｒ,*
11- *«Унан!» ҳәа дыҳәҳәаны,*
12- *Иеилашуа амца далалоит.*

13- *Ҳаарада, уи, (адунеи аҟны) итынхацәа рыбжьара дгәырҕьаҷәа дыҟан.*
14- *Избанзар, инцәа иахь зынза дыхнымҳәуаз ҵьишьон.*
15- *Аха маб, ус акәым! Ҳаарада, Инцәа иара дибон.*
16- *Маб! Хәылпазтәи ашәапшьи,*
17- *Аҷхи, уи иеиднакылаҟәогьы,*
18- *Насгьы зтәымтахь инеиз амзагьы мсааит,*
19- *Шәартҭ, иеидҳәалоу тагылазаашьак аҟынтә даҽа тагылазаашьак ахь шәиасуеит.*
20- *Абас ишыҟоугьы, ирыхьи уртҭ, избан изазхарымҷои?*
21- *Аҟәырҟан ианырзаҳхьо, избан, асаара рҽызкармыжьуа?*
22- *Мапкыҿцәа, аҷабырг имцны ирыҳхьазоит.*
23- *Аха ргәы итарҷәахыз зегьы, Аллаҳ даара ибзиазаны идыруеит.*
24- *Уртҭ, иҕәҕәазоу гәаҟрак шырзыҳшу раҳәа!*
25- *Иазхаҷаҿцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартҭоу аусҟәа ҟазҷаз ракәзар, уртҭ хазуп. Уртҭ рзы меигзарахда аҳамта ыҟоуп.*

85. Буруҵь (Еҷәаҵьаа)

Иаҳзылҳхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Еҷәаҵьаа рыла итәу ажәҿангьы,*
2- *Ажәааны ишәытҭоу уи амшгьы,*
3- *Ашаҳатра ҟазҷазгьы, иззыҟаҷоугьы мсааит!*
4- *Аҳсрацәгьа ргәыҷашәааит, иагьыргәыҷашәоит, уи ажраҟәа тызжааз,*
5- *Амцабз зхылҷуа уи амцаҟәа еиҟәызҷаз.*
6- *Уртҭ уи аамтазы амца иахатәаны*
7- *Азхаҷаҿцәа ирзыруаз (гәахәарыла) иахәапшуан.*
8- *Иҕәҕәазоу, арҽхәаҳхьызҟәагьы ирыҳсоу, Аллаҳ дахьазхарҷо азы маҵаразы дара рҽы ршьа руан.*
9- *Аха ажәҿанҟәеи адгьыли зтәыҷәкьоу Аллаҳ зегьы ибартҭоуп.*
10- *Иазхаҷаҿцәоу ахацәеи, иазхаҷаҿцәоу аҳәсеи иргәаҟны, атамзаара шьтаҷаны иахьымхәыз ауаа, хымпада, ҵьаҳаным рзыҳшуп.*
11- *Иазхаҷаҿцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартҭоу аусҟәа ҟазҷаз ракәзар, уртҭ рзы зыҷаҟа азиасҟәа зтысуа ҵьанатҟәа ыҟоуп. Абар ахеиҟәырхара дузззагьы абри ауп.*
12- *Ҳаарада, унцәа уанаҟәикуа кырза дыҵьбароуп.*
13- *Уи иоуп, аханатә изшаз, аҷыхәтәангьы даҽазнык изшо.*
14- *Кырза иуаназыжьуа, зыбзиабара ҳәаадоу,*
15- *Жәҿангәашә иапшәымоу, зыхьз-зыҳша ҳаракзоу,*
16- *Иитаху ишитаху аҟаҷара иаҟәитугьы Иара иоуп.*
17- *Уртҭ, Фараони, Сумуди*
18- *Рыруаа рызбахә (изыҟәшәаз ахлымзаах) уара иуаҳахьоума?*

19- *Аха мапкыѳцәа зегьдарароуп аиаша имцны аҩхьазара ишаҷыц иаҷуп.*
20- *Амала, Аллаҳ урҭ рышьҭахь ала дрыкәшахьеит.*
21- *Ҳәарада, уи (мап зцәыркуа) хьзи-ҧшеи змоу Аҟәырҟан ауп.*
22- *(Ахатҳ) Жәѳангәашәҧхьараҷы иҟоуп.*

86. Ҭарык
(Уахынлатәи аныҟәаѳ)

Иаҳзылҧхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ажәѳани уахынлатәи аныҟәаѳи (Ҭарыҟ) мсааит!*
2- *Уара иудыруама уахынла иузааиуа закәу?*
3- *Уи, алашьцара иагәылыҿо аеӣәа цырцыр ауп.*
4- *Азәымзар азәы дыҟазам, ѳныӣҟала хылаҧшѳык димамкәа.*
5- *Ауаѳҧсы днахәаҧшааит дызлыхны дышшоу,!*
6- *Уи, баша икартәо азы далхуп.*
7- *Уи азы, имаҟҷаҳәареи ивӣарақәеи рыбжьарантә иааиуеит.*
8- *Ҳәарада, Аллаҳ уи даҷазнык иргьежьыргьы илшоит.*
9- *Амазақәа зегьы цәырӣны,*
10- *Ауаѳҧсы мчгьы имамкәа цхыраа ѳкгьы димамкәа даныҟалаша амш.*
11- *Ақәа лбаазышьҭуа ажәѳани,*
12- *Аӣиааҟәа згәылӣуа адгьыл мсааит!*
13- *Аҟәырҟан (аиашеи ахәанчеи) еилзырго ажәоуп.*
14- *Баша цәажәаразам, зынза.*
15- *Урҭ шьацҳәак ыҟәдыргылоит.*
16- *Саргьы уи иаҷәасыргылаша сымоуп ҳәарада.*
17- *Уара, мапкыѳцәа аҷҳәара рыҭ, урҭ даҷа маҷк ааарҧеиҧш.*

87. Альá (Иҳаракзоу)

Иаҳзылҧхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Иҳаракзоу унцәа ихьз ҵьшьарала иеитҳаҳәа!*
2- *Ишаны асахьа рызҭо,*
3- *Шәага-загала, хыҟәкык ала иҟаӣаны амѳа дзырбо,*
4- *Аӣиаа иаӣәаҟәа еиззырҳауа,*
5- *Насгьы урҭ, иеиҟәаӣәамлаҳза цәынхак акәны иҟазӣо (унцәа ихьз еитҳаҳәа),*
6- *Уара уаҳарҧхьоит, насгьы иухаштҳом.*

7- *Уи, иаргамоугьы, имазоугьы идыруеит.*
8- *Уара, аманшәалареи агәҭынчреи рымҩаҟәа узааҳартуеит.*
9- *Ус анакәха, урылабжьа, уи хымҧада, хәарҭара ду алоуп.*
10- *Аллаҳ ицәшәаз, алабжьара аҟынтә аӡатәхәы алихуеит.*
11- *Наунагзатәи агәырґьара зыхәҭаа алам иакәзар, уи даҵәыбналоит.*
12- *Иреиҳазоу амца иалалашагьы убри иоуп.*
13- *Убраҟа дагьыԥсуам, дагьыбзахом.*
14- *Аиашаӡәҟьазы, зеызрыцқьаз,*
15- *Инцәа ихьз еитаҳәаны, знамаз зкуаз, ахеиқәырхара иахьзаз иоуп.*
16- *Шәарҭ, адунеитә ԥсҭазаара еиґьашәшьоит,*
17- *Аха нарцәытәи аԥсҭазаара наунагзоуп.*
18- *Ари, ааанзатәи ашәҟәқәа рҽгьы,*
19- *Ибраҳими Мысеи рышәҟәқәа рҽгьы иҟоуп.*

88. Ґашьие
(Иаалырҟьаны ихызҩо)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Акаамеҭ ажәабжь уара уҟынза иназахьоума?*
2- *Уи амш, хаҽсахьаҟәак ахьымзҩ рнубаалоит.*
3- *Мчы рыламкәа, икараха,*
4- *Амца қьауқьад иалажьхоит.*
5- *Азыршы ддыржәуеит.*
6- *Иҩоу амыґ маҵара рҽарӡалоит.*
7- *Уи иагьухаҳауам, умлакрагьы ухнахуам.*
8- *Уи аамҭазы даҩа хаҽсахьаҟәак лашалоит, игәырґьалоит*
9- *Ируыз, иҟарӡаз иазгәдуны.*
10- *Иблахкыгоу ҵьанатқ иҭалоит.*
11- *Уаҟа, ибашоу ажәак раҳазом.*
12- *Азыхьҟәа ахьхьаҳәа илеилоит.*
13- *Иҳаракзоу атәартәаҟәеи,*
14- *Иҭәу аӡәцаҟәеи,*
15- *Иеиҟәӡоу ахчҟәеи,*
16- *Иеиужьны икаршәу ауарҳалҟәеи рыла ихҟьахоит.*
17- *Ауааԥсыра, амахе шыршаз рымбазои?*
18- *Ажәҩан шышьҭыху,*
19- *Ашьхаҟәа шарсу,*
20- *Адгьылтәылагьы ишеиӡыху рымбазои?*
21- *Уажәшьҭа урылабжьала, избанзар уара угәеанӡаҩы маҵароуп.*
22- *Урҭ ирыҟәымчуа гәымбылҵьбаҩык уакәзам.*
23- *Амала, дарбанзаалак, дузхьамԥшкәа мап зкыз,*

24- Аллаҳ, уи гәаҟра дук ала дахьирхәуеит.
25- Ҳәарада, урҵ зегь ахьыхынҳәуа ҳара ҳашҟа ауп.
26- Уи ашьҭахь, рҿахәы рҿыхрагьы ҳара иаҳуалуп.

89. Феҷьр (Ашәаҷшь)

Иаҳзылҷхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Ашьыжьтәи ашәаҷшь мсааит!
2- Аӷхҟәа жәаба мсааит!
3- Ҩбалеи хацалакылеи иҟоу мсааит!
4- Ашарахьы иеихо аӷх мсааит!
5- Иазхәыцуа рзы абарҵ зегьы, урхыҟәаартә ӷакы рымазами?
6- Иумбазеи унцәа Ад жәлари,
7- Агәашьаҟәа ртәыла Иреми, ирзиуз?
8- Атәылаҟәа рыбжьара зеиҷшыҟамыз.
9- Аҩхаа аҟны ахаҳәҟәа ҭыжааны аҟалаҟь зыргылаз Семудааи,
10- Апирамидаҟәа ираҷшәымаз Фараони ирзиуз?
11- Абарҵ зегьы, ртәылаҟәа рҿы иахдырҟьахьан.
12- Иаҟәымӷзакәа уа ацәгьаршра иаҿын.
13- Убас ишыҟаз, унцәа урҵ аҟамчы еиҷш агәаҟра рылеиҟьеит.
14- Избанзар уара унцәа, зегьы дрыцклаҷшуеит.
15- Ауаҩҵсы иакәзар, инцәа уи дҷишәарц азы аразҟы аниатәеишьалак: «Сынцәа исатәеишьеит» ҳәа дгәырҷьоит.
16- Амала, еитах дҷишәарц азы, иразҟы иагирхар: «Сынцәа дсызхьамҷшит» ҳәа илахь еиҟәиӷоит.
17- Аха мап! Шәарҵ аеҭым иатәашәшьазом.
18- Шәара-шәара шәыбжьара, аҕарцәа крырҿаӷара аҷшьышәгазом.
19- Аҵстынха шышәфац ишәфоит.
20- Амазара шәазгәышны бзиа ижәбоит.
21- Аха мап! Адгьыл ӷысны, иеилаҟәыбаса ианцалак,
22- Унцәа дубартаханы, амаалыҟьцәагьы цәаҳәа цәаҳәала еишьҭагыла ианааилак,
23- Уи аҩны ҵьаҳанымгьы убартахоит, убри амш аҩны, ауаҩҵсы иҟаиӷаз зегьы акакала игәалашәаргьы иабаихәо?
24- (Иара убасҟан:) «Ах, сыҵстазаара баша исхызымгандаз!» иҳәоит.
25- Уи аҩны, Аллаҳ дзыҟәиршәараны иҟоу ахьырхәра, Иара ида азәгьы илшом.
26- Уи ишҷеиҳәаз еиҷш азәгьы изҿаҳәом.
27- Уа агәҭынчра иахьзаз ауаҩы!
28- Уара унцәа уизыхынҳәы, Иара уизгәдууны, Иаргьы уара дузгәдууны.
29- Абас ала (иалкаау) суааҵсыра урыцла.
30- Сҵьанатҵ уҭал!

90. Белед (Ақалақь)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Абри ақалақь мсааит!*
2- *Уаргьы узааҭаз абри ақалақь мсааит!*
3- *Абаҵәеи, анаҵәеи, ахшареи зегьы мсааит!*
4- *Ҳәарада, ҳара ауаԥҿсы ауадаԥрақәа дырҷеагылаларҵ; дазыԥҿаларҵ амч иаҳҵеит.*
5- *Аха уи, азәгьы имч иара иԥәымхәо ҵьишьоума?*
6- *«Смал кырҭа иныскит» ҳәа ԁеырбоит.*
7- *Уи азәгьы димбо ҵьишьоума?*
8- *Ҳара, уи ибаларҵ азы ҿ-блак,*
9- *Иҳәарҵ азгьы, абызи ҿ-ԥьышәки иаҳамҵазеи?*
10- *Насгьы уи, ҿ-мҿак иаҳмырбазеи?*
11- *Аха уи, иуадаԥыз амԥа анылара изымгәаҕьит.*
12- *Иуадаԥу амԥа закәу удыруама?*
13- *Итҟәоу ауаԥы ихы иаԥәиҵтәроуп.*
14- *Мамзаргьы, амамзаара аныҟоу,*
15- *Аҵынхаҵәа рҟынтә еиҵымки,*
16- *Мамзаргьы иҕару уаԥҿсык изхара акриҷәаӷроуп.*
17- *Насгьы уазхаӷаԥханы, ауааԥсыра рахь ачҳареи арыцҳашьареи аазырԥшуа азә уакәны аҟалароуп.*
18- *Иара убартҵ роуп, аиашеи ақәнагеи иадгылаз ауаагьы.*
19- *Ҳажәаԥҟарақәа мап рцәызкыз ракәзар, ахәанчеи иаԥәнамгеи ирыдгылаз ракәхоит.*
20- *Ирыхәҵаӷәҟьоу, зышәԥәа ыӷарҟаца ирзарку амцоуп.*

91. Шьемс (Амра)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Амреи, уи шьыжьтәи ашәахәеи мсааит!*
2- *Амра иашьҵаныҟәо амзеи,*
3- *Уи (адунеи), ианарлашо аамҵазтәи амши,*

4- *Лашьцарала ианыхнаѳо аамҵазтәи аӷхи,*
5- *Ажәѳани, уи шьақәзыргылази,*
6- *Адгьыли, уи иеиӷыхны изырхиази,*
7- *Аԥси, уи еиқәыршәаны ишьақәзыргылази,*
8- *Ацәгьеи абзиеи рзаԥызӷаз агәаҳәареи мсааит!*
9- *Зыԥсы зрыцқьаз, ҳәарада ахеиқәырхара дахьзоит.*
10- *Амала қәнамгала агәырԥса зырҳаз, хымԥада, ацәыз иоуеит.*
11- *Семуд жәлар, аиаша ахьазхарымӷаз амшала, (аԥааимбар)дымцҳәаѳны дрыԥхьазеит.*
12- *Рыбжьара иреицәаз ацәгьауѳы, игәаҕьны иҽанынеиха,*
13- *Аллаҳ ицҳаражәҳәаѳгьы: «Аллаҳ ишәатҵеишьаз абри амахҽгьы, уи иажәша азгьы шәаламкьысын!» ҳәа реиҳәеит.*
14- *Аха урҵ, ари ажәа иазхьамԥшкәа амахҽ ршьит. Уи амшалагьы, рынцәахәы, ргәырԥсақәа ирхырҟьаны изыԥқәиршәаз ахлымзаах ду, иқәзаа иԥқәнагеит.*
15- *Аха урҵ, иҟарӷаз аӷыхәтәа иацәшәоз ракәзамызт.*

92. Леил (Аӷх)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Алашьцара зхәаҽуа аӷхи,*
2- *Алашарахь укылызго амши,*
3- *Хаӷеи ԥҳәыси ракәны иршақәаз мсааит!*
4- *Ҳәарада, шәцьабаақәа хаз-хазуп.*
5- *Уажәшьҵа дарбанзаалак, гәыҵбаарала ишаны, агәырԥса иҽацәихьчар,*
6- *Насгьы, зегьы иреиҕьзоу дақәшаҳаҵхар,*
7- *Ҳаргьы уи иус ҳарманшәалоит.*
8- *Амала, дарбанзаалак акаҵбеира аарԥшны, ихы мацара дазхәыцыр,*
9- *Иреиҕьзоугьы имцны иԥхьазар,*
10- *Ҳара уи, ауадаѳра дҵаҳаргылоит.*
11- *Хыланӷы аныша́ынҵра данҵаҳалак, имал ҵьаргьы ихәазом.*
12- *Амѳа иаша арбара ҳара иаҳуалуп.*
13- *Ҳәарада, адунеигьы нарцәгьы ҳара иаҳҵәуп.*
14- *Абас ала, амцабз зхылӷуа, иеилашуа мцак азы шәгәышәҽанысӷоит.*
15- *Уи амца, аӷабырг мцны иԥхьазаны, иазхьамԥшыз,*
16- *Аҽагылаѳцәа мацара алалоит.*
17- *Аллаҳ иҳәатәхамӷара зҽацәызыхьчаз ракәзар, уи иацәыхараны идыргылоит,*
18- *Змазара Аллаҳ имѳаҽы иныз́хыз ауаѳы,*
19- *Иарбанзаалак ацымхәра дазымԥшыкәа*
20- *Инцәа игәахәаразы мацара иныз́хуа,*
21- *Хымԥада, агәахәара дақәшәараны дыҟоуп.*

93. Дуҳа (Ашьыжь)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Ашарԥазтәи алашареи,*
2- *Илашьцоу аӵхи мсааит!*
3- *Унцәа уара ааанимыжьзеит, дагьузымгәааит.*
4- *Аханатә агәаӄра уаӄәшәаргьы, аӵыхәтәан игәырӷьаша уара уакәхоит.*
5- *Унцәа иуатәеишьоит, уаргьы угәырӷьалоит.*
6- *Уи, уара ушетӡымыз баны уидимкылазеи?*
7- *Амҭа шуԥшаауаз баны, амҭа иаша уанимӵазеи?*
8- *Ушӷарыз аниба, уагьирбеиеит.*
9- *Убри аӄынтә аетӡым уигәтәамсын!*
10- *Знапы умӵакны иаҳәаз, дтәцәны думырхынҳәын!*
11- *Унцәа иатәашьарӄәа урхатәабуны иеитәаҳәала.*

94. Иншьираҳ (Агәеиӵыхра)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Уара, агәтәынчра уаҳамтәазеи?*
2- *Убӷа ԥызӵәоз,*
3- *Уеидара уӄәҳамхзеи?*
4- *Уыхьз-уԥша шьтәаҳамхзеи?*
5- *Ауадаҭрӄәа рывараҷы ҳәарада, аманшәаларӄәагьы ыӄоуп.*
6- *Аби, аиашаӵәӄьазы уадаҭрацыԥхьаза маншәаларак ыӄоуп.*
7- *Ус анакәха, ауадаҭра ануԥыргаха, уеоумыжьын.*
8- *Насгьы унцәа иахь гәхьаагарала ухы рха!*

95. Ҭин
(Палестинатәи аҭыҵ ахьз)

Иаҳзылҵхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Ҭини, Зеита рҭыҵқәеи,
2- Синаитәи ашьхеи,
3- Насгьы ихьчоу абри ақалақьи мсааит!
4- Ҳара, ауаҩҵсы иреиҕьзоу ала даҳшеит.
5- Насгьы уи, илаҟәзаз раасҭагьы длаҳарҟәит.
6- Амала, иазхаӷаҩцәаханы, адунеии нарцәи рзы ихәарҭоу аусқәа ҟазӷаз рзы, меигзарахда аҳамҭа ыҟоуп.
7- Ус анакәха, Уа ауаҩҵсы! Уажәшьҭа, абри аҩыза адин, избан, маҵ зацәукуа?
8- Аллаҳ азбаҩцәа зегьы раасҭа иреиҕьзоу иакәзами?

96. Алаҟ
(Иадҳәалоу, иацраҳәоу, иҷабу)

Иаҳзылҵхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Зегьы зшаз анцәа ихьзала уаҵхьа!
2- Ауаҩҵсы абзиабареи, иҷабуа (амгәарҭа иадҷабло) ашьаршәы далихит.
3- Уаҵхьа! Унцәа агәыҭбаара змоу иоуп.
4- Акалам ахархәаша уирӷеит,
5- Ауаҩҵсы изымдыруаз иирӷеит.
6- Аха маҵ! Иӷабыргыӷәкьаны ауаҩҵсы, иқәнага аҳәаа дахысуеит,
7- Акагьы дазрыцҳамшәа ҵхьазаны,
8- Аха зегьы анцәа изыхынҳәраны иҟоуп.
9- Анамаз акра иаҷыз ауаҩы,
10- Ҵырхага изҭоз дубама?
11- Насгьы уазхәыцхьоума, уи амҩа иаша данны,
12- Агәырҵса ацәыхьчарагьы удиӷозар?
13- Иимцуп ҳәаны дазхьамҵшыр еиҳа иеиҕьызма?
14- Уи, Аллаҳ зегьы шибо изымдырзо?
15- Маҵ! Дахьымхәыр ихцәкәыкәын ала даанкыланы,
16- Уи имцҳәаҩу, ихәымгоу ихцәкәыкәын ала дҳарҳәазоит!
17- Иара иеизарахь дрыҵхьааит.
18- Ҳаргьы аргәаҟыҩцәа (ҵьаҳаным ахылаҵшыҩцәа) ҳрыҵхьоит!
19- Маҵ! Уи уицымныҟәан! Асаара уҩкажьны, Аллаҳ уизааигәаха!

97. Кадир
(Аақәитҭхара)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Ҳара уи (Аҟәырҟан), Кадир ауха илбааҳгеит.
2- Иудыруама Кадир ауха закәу?
3- Кадир ауха, амзаҟәа зқьы раасҭа иеиҷьуп.
4- Уи ауха амаалықьцәеи аԥси, анцәа игәаԥхарала аусҟәа зегьы рзы ишылбаац илбааueит.
5- Уи ауха, ацәылашамҭанза агәырҷьареи алԥхеи рыла итәуп.

98. Беиине
(Илабҷабоу адырга)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Ааанза аӡаҳәара шырзааизгьы Аллаҳ иваҟәылара аԥшьганы мап ацәызкыз рыбжьара азәгьы, ииарту аршаҳатҭгаҟәа рзымаакәа лахь рытҭазамызт.
2- Иара убри аршаҳатҭгаҟәа, Аллаҳ ицҳаражәҳәаҩы дзыԥхьаз ицқьашәқьоу абҷьыцҟәа роуп.
3- Артҭ абҷьыцҟәа рҿы ииашоу аԥкарақәа уԥылоит.
4- Убас ишыҟоугьы, ааанза аӡаҳәара ззаахьаз, ииартыз аршаҳатҭга ажәала ианырзаа ашьҭахьгьы, дара-дара аимак рызцәырӡит.
5- Аха уртҭ, Аллаҳ имӡахырхәаны, уи изаӡәра иазхаӡаҩцәаханы, гәык алагьы дазхаӡаны иеихырхәарц, рнамаз рыкларц, насгьы рзеқьатҭ ртҭиларц рыдӡан. Ииашоу адингьы убри ауп.
6- Ашәҟәыуааи, Аллаҳ иваҟәылара аԥшьгаҩцәеи рҟынтә аиаша мап ацәызкуа, зыҩныӡҟа наунагза иахьҭанхаша ҵьаҳаным амца иалалоит. Абартҭ ауаа, ажәлар иреицәоу роуп.
7- Иазхаӡаҩцәаханы адунеии нарцәи рзы ихәартҭоу аусҟәа ҟазӡаз ракәзар, ажәлар иреиҷьзақәоу ҳәа иԥхьазоуп.
8- Уртҭ рынцәа иҿаԥхьатәи рҳамҭақәа – зыӡаҟа азиасҟәа зҭысуа наунагзатәи аҵьанатҭқәа роуп. Аллаҳ уртҭ дрызгәдууп, уртҭгьы Аллаҳ изгәдууп. Иара абартҭқәа зегьы, зынцәа ихаӡгыланы, Уи ицәшәаз ирызкуп.

99. Зилзал (Адгьылӷысра)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Адгьыл ҕәҕәала ианӷыслак,*
2- *Иаґроу ахьанҵарақәагьы адәахьыианаршәлак,*
3- *Ауаԥсгьы «Иҟалои убра?» ҳәа данӷаалак,*
4- *Уи аҽны адгьыл, ажәабжьқәа зегьы цәырнагоит.*
5- *Избанзар, анцәа уи иҷыдоу бызшәак ала иаӷеиҳәахьеит.*
6- *Уи аҽны ауааԥсыра, иҟарӷақәаз рбарҵахарҵ азы гәыԥ гәыԥла (рнышәынҵрақәа) ирҵыӷны иааиуеит.*
7- *Дарбанзаалак, хәыцк аҟара бзиарак ҟазӷаз, убри иԥылоит.*
8- *Дарбанзаалакгьы хәыцк аҟара цәгьарак ҟаӷаз уигьы ицәгьара ибоит.*

100. Адиат (Аҽыԥқәа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- *Рыԥсыԥ рзеивымго иԥуа,*
2- *Ианыԥуа зҽеимаақәа ацԥыхьқәа зхылӷуа,*
3- *Ашьыжь иаалырҟьаны ижәыло,*
4- *Уи аҵыԥ хыла-гәыла еилазӷо,*
5- *Ашьҵахьгьы аґа игәыԥ имшәазакәа рыгәҵаӷәҟьа иалало мсааит!*
6- *Ауаԥсы, инцәа иҽаԥхьа абзиара знымаало иоуп.*
7- *Абри аҟны ихаҵагьы дшаҳаҵуп.*
8- *Уи, зынҳа амал дазгәышьуеит.*
9- *Изымдырҳо, знышәынҵрақәа рҽы иҟоу адәахьы иандыршәлак,*
10- *Рыгәқәа иҵаӷәахәу зегьы анаадыртлак.*
11- *Ҳәарада, уи амш аҽны рынцәа, дара ирызкны зегьы шидыруа дирбоит!*

101. Кариа
(Игәытҟьагоу абжьы)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Уи игәытҟьагоу абжьы!
2- Изакәызеи уи игәытҟьагоу абжьы?
3- Ишыҟалаша удыруама, игәытҟьагоу уи абжьы?
4- Уи аҽны ауааԥсыра, иԥсаҟьоу аԥарԥалыкьҟәа иреиԥшхоит.
5- Ашьхаҟәагьы, ихахоу аласа иаҽызахоит.
6- Дарбанзаалак, зыбзиарақәа зыкапан аҟны ихьанҵахаз,
7- Уи, аԥсҭазаара гәырҷьак далагылоит.
8- Зыбзиарақәа зыкапан аҟны иласхаз ракәзар,
9- Урҵ ирзыҟало быжьрабыжьӷәа акәхоит.
10- Уара дыршас иумааз уи закәу?
11- Ари –Убылны узҷыҷуа амца ауп!

102. Ҭеқасур
(Амазара ахԥагьара)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Шәхылӷышьҭрақәеи шәмали рызгәышра шәыхнахит усҟаҟ,
2- Анышәынҭрақәа рҟынза шәназахьеит.
3- Маԥ! Ииашазам иҟашәӷо! Иаарласныгьы иеилышәкааueит.
4- Хымԥада, ааигәа иеилышәкааранe шәыҟоуп.
5- Даҽазныкгьы маԥ! Иӷегьы иӷауланы шәзахәааԥшуазҭгьы,
6- Ҿьаҳаным алаҳара шәшаҷу шәбарҵахон!
7- Уи, шәыблақәа рыла иаартыӷәкьаны ижәбоит.
8- Уи амш, абзиарақәа ирызкны шәҷахәы шәҷыххоит.

103. Аср (Ашәышықәс)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Ашәышықәс иамаҷоуп!
2- Дарбанзаалак ауаԥҿы, иҵабыргыҵәкьаны ацәыз имоуп.
3- Амала, иазхаҵаԥцәаханы, адунеии нарцәи рзы ихәартԥоу аусҟәа ҟаҵаны, дара-дара рыбжьарагьы аиашареи ачҳареи абжьызгаз ауаа, урԥ ахеиԥәырхара иахьзаз роуп.

104. Ҳәымезе (Аиакәымҳәаа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Ауааԥсыра рыцәгьа ҳәаны, иҵәылзхуа, арыцҳара иԥеиԥшуп.
2- Ҳаҷоу имшхара иԥеиԥшуп, амал еидкыланы, уи аԥхьазара иҷу.
3- Имазара наунагза днанаго ҵьишьоит.
4- Аха маԥ! Иҵабыргыҵәкьаны уи, амца аҳауадара (Ваккум) далажьхоит.
5- Амца аҳауадара закәу удыруама уара?
6- Аллаҳ, иеиԥәиҵаз имцоуп!
7- Убри аԥыза мцоуп, угәы аҟынза иназоит,
8- Урԥ, агәашьаԥәа ирыдҷаҳәаланы,
9- Амца аԥныҵҟа иҵарҟаца иааныжьхоит.

105. Фил (Аслан)

Иаҳзылхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Унцәа, асланԥәа раԥшәмацәа ирзиуыз убама?
2- Урԥ ршьацҳәаԥәа еилеимхәеи!
3- Ебабил захьзыз аԥсаатә рыжәиҵан,
4- Ацаҟьараԥәа рахь иршәны итԥарыжьуан.
5- Урԥ аҵарханы, иеилаҟәаҟәаз амхы иаԥызаитәит.

106. Куреишь
(Еидгыланы изырҳауа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Куреишьаа, рҭынчынхара арманшәалареи,
2- Зынгьы ԥхынгьы рныҟәараҷәа ршәартҭадара ахьалыршоу азы,
3- Абри аԩны (Қьааба) Анҷәа иеихырхәалааит.
4- Урҭ амлакра иацәыхьчаны, ашәартҭадарагьы рзаԥиҵахьан.

107. Маун
(Имачҳоу ацхыраара)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Адин имцны изыԥхьазо дубама?
2- Убри иоуп аетҭым игәҭасуа;
3- Аҕар криҷаҵарагьы уацәыԥхьазкуа!
4- Лахь иоуааит ус анамаз зкуа,
5- Урҭ рнамазҟәа иҵакыдоуп.
6- Ҩырбароуп изҷу.
7- Ацхыраарагьы иаԥырхагоуп.

108. Қьевсер
(Меигзарахда аразҟы)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Ҳәарада, ҳара нҵәара зҟәым аразҟы «Қьевсер» уатҭәаҳшьеит.
2- Ус анакәха уаргьы, унцәа иахь ухы рха, ауадаԩраҷәа урҷагыл!
3- Иҵабыргыҵәҟьаны, уара цәымыҷс ушьҭызхыз иоуп зҵыхәтәа ԥҵәараны иҟоу (зыҵәԩаншьап ыҵху).

109. Қьафирун (Азхамӷаԥцәа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Иҳәа: «Шәартӡ аиаша азхамӷаԥцәа!
2- Шәара шәзымӷахырхәо шәынцәахәқәа, сара срымӷахырхәаҭом.
3- Шәаргьы, сара сзымӷахырхо сынцәа шәимӷахырхәаҭом.
4- Шәара шәзымӷахырхәаԥәо, сара срымӷахырхәаҭом.
5- Шәаргьы сара сзымӷахырхәо шәимӷахырхәаҭом.
6- Ус анакәха, шәара шәдин шәара ишәымаз, сара сдингьы сара!»

110. Наср (Аԥхыраара)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Аллаҳ иԥхыраара шәыхьзаны, аиааира аныжәгалак,
2- Ауаа хыӷны Аллаҳ идин рыдыркыло иануба лак,
3- Аллаҳ иԥьшьаны, ихьз-иԥшагьы шьҭыхны, иҿаԥхьа аҭамзаара шьҭаӷа. Избанзар Иара аҭамзааракәа рацәаҭаны издызкыло иоуп.

111. Леҳеб

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Абу Леҳеб инапқәа (имчра) ҿаԥааит! Иагьҿаԥеит.
2- Ибеиарагьы, ирҳақәазгьы ԥьарамзар ԥьара имыхәаҭеит.
3- Иара, иеилашуа амца қьауқьад далажьхоит.
4- Ԥьаҳаныԥтәи амҿқәа дрыӷазаауеит (уҳәан-сҳәан бжьызгоз) иԥҳәысгьы,
5- Лыхәда ашаха ахаршәны (амца далажьхоит).

112. Ҭевҳид (Акзаара)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Ирылаҳәа: Иара – иазәу Аллаҳ иоуп.
2- Акы иазрыцҳам Аллаҳ иоуп.
3- Уи дмизеит, хылӷгьы димам.
4- Иара ицназгогьы дзыԛалом!

113. Фелак (Ашамҭа)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Иҳәа: «Ашамҭа аԥызӷаз Анцәа сыҩеимӷаскуеит,
2- Иишаз рыцәгьарақәеи,
3- Алашьцара анахаԥалак аӷх ацәгьарақәеи,
4- Аԥсыцәгьара зырбыжкуа агәаҳәарақәеи,
5- Насгьы, ашьыцҩы ишьыцра ацәгьарақәеи рԛынтә».

114. Нас (Ауааԥсыра)

Иаҳзылԥхауа иҳаназыжьуа Аллаҳ ихьзала!

1- Иҳәа: «Ауааԥсыра рынцәа сыҩеимӷаскуеит.
2- Ауааԥсыра раҳ,
3- Ауааԥсыра рынцәахәы.
4- Агәыҩбара улазырӷәо рыцәгьара аԛынтә,
5- Ауааԥсыра ргәы ацәгьара ҭазыԥсо,
6- Иубартоу (ауааԥсыра) иубартам (аԥьинцәа) зегьы рыцәгьара аԛынтә».

Ахҟәа

1- Фатҭиҳа 4
2- Бақара 4
3- Фли Имран 29
4- Ниса 43
5- Маиде 59
6- Ен ам 71
7- Араф 85
8- Енфал 100
9- Ҭевбе 107
10- Иунус 120
11- Хәыд 129
12- Иусуф 139
13- Рад 148
14- Ибраҳим 152
15- Ҳиӡьр 156
16- Наҳл 160
17- Исра 169
18- Қьеҳф 176
19- Мариам 183
20- Ҭаҳа 188
21- Енбиа 195
22- Ҳаӡь 201
23- Муминун 207
24- Нур 213
25- Фурқан 218
26- Шуара 223
27- Немл 230
28- Касас 236
29- Анҟебутҭ 242
30- Рум 247
31- Лоқман 251
32- Сеӡьде 253
33- Аҳзап 255
34- Себе 261
35- Фатҭыр 265
36- Иасин 268
37- Саффатҭ 272
38- Сад 277
39- Зумер 281
40- Ғафир 287
41- Фуссилет 292
42- Шура 296
43- Зуҳруф 300
44- Дуҳан 304
45- Ҿьасие 307
46- Аҳҟаф 309
47- Муҳаммед 312
48- Фетҳиҳ 314
49- Ҳуӡьурат 317
50- Каф 318
51- Зариатҭ 321
52- Ҭур 324
53- Неӡьм 325
54- Камер 327
55- Раҳман 329
56- Вақыа 332
57- Ҳадид 335
58- Муӡьаделе 337
59- Ҳашр 339
60- Мумтҭеҳине 341
61- Сафф 343
62- Ҿьума 344
63- Мунафикун 345
64- Ҭеғабун 346
65- Ҭалақ 347
66- Ҭаҳрим 349
67- Мулқь 350
68- Қалем 352
69- Ҳакка 353
70- Меариӡь 355
71- Ныҳә 357
72- Ҿьин 358
73- Музземмил 359
74- Муддесир 361
75- Кыиаметҭ 362
76- Деҳр 364
77- Мурселатҭ 365
78- Небе 367
79- Назиат 368
80- Абесе 369
81- Ҭеқвир 370
82- Инфитҭар 371
83- Мутҭаффифин 372
84- Иншикак 373
85- Бурӡь 374
86- Ҭарық 375
87- Ала́ 375
88- Ғашие 376
89- Феӡьр 377
90- Белед 378
91- Шемс 378
92- Леил 379
93- Дуҳа 380
94- Иншьираҳ 380
95- Ҭин 381
96- Алақ 381
97- Кадир 382
98- Беиине 382
99- Зилзал 383
100- Адиатҭ 383
101- Кариа 384
102- Ҭеқасур 384
103- Аср 385
104- Ҳәымезе 385
105- Фил 385
106- Куреишь 386
107- Маун 386
108- Қьевсер 386
109- Қьафирун 387
110- Наср 387
111- Леҳеб 387
112- Ҭевҳид 388
113- Фелақ 388
114- Нас 388

Ажәар:

Абедуинцәа: *Асакараҽы нымха-нымҿаа инхо араҩ шьҭрақәа.*

Аварҟәылаԥцәа: *Иазәу Анцәа, анцәахәқәа ивазырҟәыло ауаа.*

Ад жәлар:*Аҩааимбар Ҳуд иуаажәлар.*

Азхамҿаԥцәа: *Анцәа дазхазымҿо ауаа.*

Амҳаҵьырцәеи енсарцәеи: *Рҭагылазаашьа аныцәгьаха Меҟьҟье ақалақь ааныжьны Мединеҟа ихҿаз ауааҩсыра «Муҳаҵьыр»; урҭ уа издызкылаз, ирымоу рыцеиԥызшаз аҭыҩынтәи ауаагьы «Енсар» ҳәа рарҳәоит.*

Аныҳәабаҟа: *Анцәас иҭхьазәаны изымҿахыҳәоз абаҟақәа.*

Арафатҩ:*Меҟьҟье ақалақь мрагыларатәи аганаҽы иҟоу, кәырбан ныҳәа аамҭазы ҳаҵьра инеиз аҩсылманцәа зҽаҩхьа иахьеизо ахәы ахьыз.*

Асаббитцәа:*Анцәа иазәкра шьаҭас измоу ажәытә динк азхаҿԥцәа.*

Асабшауаа:*Ауриацәа асабшаԥны аусура мап рцәыркит. Дара амшын аҟәараҽы инхон, егьырҭ амшқәа рзы иҟамыз аҩсызқәа асабша аԥны ихыҿны иаауан. Уи амшалагьы, ахәаша аԥнынтә амшын акаҭа хҿаны, амԥышагьы ихаҳхыр ҩырхага ҳаузом ҳәа, дарартәала анцәа дыржьарц иақәыркит. Иҟашәымҿан, ишәычҳа зҳәазгьы ирызхьамҩшит. Аҿыхәтәан рыкаҭақәа хырхырц азы амшын аҟәарахьы ианнеигьы Анцәа урҭ амаамын сахьа рыманы иҟаиҿеит.*

Асҳаб-ы Қьеҳф: *Изқәымчуаз азхамҿаԥцәа ирцәыбналаны аҳаҩы аҟны зԥызҿәахыз, иара убраҟа 309 шықәса ицәаз аиԥызцәа.*

Асҳаб-ы Раким:*Ажәытә, хԥык аиԥызцәа зҭалаз аҳаҩы аҭыҿыртҭа хаҳә дук аҩыраҳаны ианыхнаԥа, ирзаатырц азы ааанҭа иҟарҿахьаз абзиарақәа рыла Анцәа иҳәара иалагеит. Аҿыхәтәан аҭыҿыртҭагьы рзаатит.*

Ашәҟәыуаа: *Ҭора, мамзаргьы Инҵьил еиԥш иԥшьоу ашәҟәқәа зоухьаз.*

Ба́ль: *Арам бызшәаҽы аҳ, анцәахәы аанагоит. Масопотамиатәи ажәларқәа еиҳарак изымҿахырхәоз рынцәа ихьыз.*

Бедир: *Аҩсылманцәеи Меҟьҟье ақалақаҽы инхоз азхамҿаԥцәеи рыбжьара аибашьра ахьыԥаҩысыз аҭыԥ хьыз.*

Беитҭуллаҳ: *Аллаҳ иԥны аанагоит, Қьааба аԥбатәи ахьыз.*

Беитҭул Мақдис: *Иерусалим иҟоу Ел-Акса зыхьзу аҵьаама.*

Вед, Сува, Иагәус, Иеук, Неср: *Месопотамиатәи анцәахәқәа рыхьызқәа.*

Гаврил: *Аҩсыцқьа дызхоу, ireиҳау амаалықьцәа руазәк ихьз.*

Енсар:*Имҳаҵьырны ирызнеиз азхаҿԥцәа рыдкыланы, змазара рыцеиԥызшаз Мединетәи ауааҩсыра.*

Еиқье жәлар: *Аҩааимбар Шьуаиб иуаажәлар.*

Елиаса: *Аҩааимбар.*

Зеқьат: *Аҩсылман дин аҩҟарала есышықәса амал зумоу 40 рахьтә иԥхьазәаны хәҭак аҕарцәа рыҭара.*

Зеқьериа, Зиулқьифл: *Аҩааимбацәа.*

Зулкарнаин:*Ацәгьа зыршоз Иеҵьуҵьи-меҵьуҵьи (Гоги Магоги) рҭыҿыртҭа аиха ҭартәаарала ишәаҳаны иҭазкыз ах, мамзаргьы аҩааимбар ихьз.*

Зыҳар: *Ахаӷа, иԥҳәыс «сан лкәаҟәа еиԥш бысзыҟоуп» ҳәа лаҳәаны лыламкьысра.*
Иаԥҭыԥ: *Аԥааимбар.*
Иаса: *Аԥааимбар.*
Иаҳиа: *Аԥааимбар.*
Иблис: *Раԥхьазатәи аҽыстҭаа.*
Иеҵьуҵьи Меҵьуҵьи: *(Гоги Магоги) Иԥшьоу ашәҟәҟәа изларҳәо ала, акаамет ҭ анааигәахалак ицәырӷраны иҟоу, ацәгьа зыршо аӷануаа.*
Ибраҳим, Илиас, Исмаил: *Аԥааимбарцәа.*
Инҵьил: *Ақьырсианцәа иԥшьоу рышәҟәы.*
Ирем: *Ажәыт аамҭа Иемени Уммани атәылаԥәа рыбжьара иҟаз кырҭа ибеиаз, иԥшҭаз атәыла.*
Исрафил: *Акаамет ҭ аныҟалаша абыкь иҭатәҳәараны иҟоу амаалыԥь ду.*
Исҳаӄ, Иунус, Иусуф: *Аԥааимбарцәа.*
Иҳрам: *Ҳаҵь, мамзаргьы умре азы иԥшьоу аҭыԥҟәа ианыртәааua иҭахымкәа, ишкәакәоу ҽ-ԥәыршәк маҵарала рҽеиларҳәеит. Убри ашәӷатәы иҳрам ахьҭуп.*
Каамет ҭ:*Адунеи аӷыхәтәа ԥӷәаны, аԥсцәа зегьы бзаханы маҳшер ззырҳәо аҭыԥ аҟны ианеизаша амш, мамзаргьы азбара амш.*
Карун:*(Корей) Ааамҭазы зегь раасҭа ибеиаз ауаҽы.*
Куреишь:*Аԥааимбар Муҳаммед ижәла. Меԥԥье ақалаԥ аҽы зегь раасҭа мчы змаз ажәлаԥәа ирԥуан.*
Кыбле: *Аԥсылманцәа намаз аныркуа рхы ахьдырхо Ԥьааба аган.*
Ԥәубатәи аҵьаама: *Аԥааимбар Муҳаммед, амҳаҵьырра амҽа даныԥәыз Медине ақалаԥ аҟынҭа днеиаанҭа аӷыхәтәантәи иаанҽәасыртәаҽы идыргылаз аҵьаама.*
Ԥьааба: *Аԥааимбар Ибраҳими, иԥа Исмаили иеицдыргылаз, аԥсылманцәа зегь раасҭа иԥшьаны ирыԥхьазо ахыбра, аԥсылманцәа намаз аныркуа иахьыҟазалак Ԥьааба ашҟа рхы рханы игылоит.*
Лат – Узза – Менат: *Аԥсылманра ҟалаанҭа Меԥԥье изымӷахырхәоз анцәанаԥәа.*
Локман, Лут: *Аԥааимбарцәа.*
Мариам:*Аԥааимбар Даутҭ ихылӷышьҭроу Имран иԥҳа, Иаса Ԥьырса иан.*
Маҳшьер: *Акаамет ҭ амш аҽны ауааԥсыра ахьеизаша аҭыԥ.*
Медианаа:*Шьамтәылеи Иорданиеи рыбжьара инхоз ажәытә жәларык.*
Медине: *Аԥсылманцәа иԥшьаны ирыԥхьазо ақалаԥ.*
Меԥԥье: *Аԥсылманцәа иԥшьаны ирыԥхьазо ақалаԥ.*
Месҵьид-и Ақса: *Аԥсылманцәа рныхабаа, раԥхьатәи рхырхарҭа, анамаз аныркуаз уахь рхы дырхон, нас ауп Ԥьааба ашҟа рхы дырхо ианалага. Иԥшьоу ҭыԥны иԥхьазоуп. Иерусалим ақалаԥ мрагыларатәи аганаҽы иҟоуп.*
Месҵьиди ҳарам: *Меԥԥье ақалаԥ аҽы аҽныӷҟа Ԥьааба ахьыҟоу аҵьаама ду. (Аԥсылманцәа, ҳатыр ду зҟәу аҵьаама ҳәа иаанагоу абри аҽыза ахьыз аыарӷеит).*
Меҳир: *Хаӷеи ԥҳәыси анеибаго, ахаӷа аԥҳәыс илитәарҵ азы ихы иадиӷаз амал-аԥара уҳәа. Ишеиԥәшаҳатҳаз ала иртәаххар ианеибагалак иртәаххаргьы иеилыӷуаны иҟалар усҟан ишәахоит. Аԥҳәыс лзинԥәа ахьчара ӷакыс иамоуп.*

Мешьар-и ҳарам: *Арафҭаи Мина ашьхеи рыбжьара, Музделифа аштҭа аган аҷы иҟоу Кузех ахәы акәша-мыкәша иахьзуп, аԥааимбарцәа шаанза Аллаҳ иахьиҳәоз иԥшьоу ҭыԥны иԥхьазоуп.*

Мыса: *Аԥааимбар.*

Намаз: *Аԥсылманцәа есымша хәынтә инарыгзо анцәа иашьапкра.*

Ныҳәа: *Аԥааимбар.*

Рес жәлар: *Рес ақалақь аҷы инхоз ажәытәтәи жәлар.*

Садаҟа: *Арыцҳахә, ацкы уазымԥшыкәа изгу ауаа ацхыраара рыҭара.*

Салиҳ: *Аԥааимбар.*

Самири: *Ажәытә Мысратәи абызшәаҷы атәымуаҿы аанагоит.*

Сафаи Мервеи: *Қьааба азааигәара иҟоу ахәқәа рыхьызқәа. Аԥсылманцәа ҳаԥьра ианцалак абартҭ ахәқәа рыбжьара бжьынтә ицаны иааароуп.*

Себе жәлар: *Ҳаамҭа ԥхьазара ҟалаанза 2500 шыҟәсазтәи аамҭа иахааныз ажәытә жәларык.*

Семуд жәлар:*Аԥааимбар Салиҳ иуаажәлар.*

Сур: *Акаамеҭ аныҟалаша изҭаҭәҳәаша абыкь.*

Тин, Зеита: *Иахьатәи Палестин иахьаԥанакуа аԥааимбарцәа Ныҳәи, Ибраҳими, Иасеи, Аллаҳ иԥаҳәара ахьырзааиз ашьхаԥа.*

Ҭаут: *Анцәа иҷагылоу ауаҿы, ауаа мчыла изымԥахырхәо агәымбылԥьбаҿы.*

Ҭебуԥәтәи ахьызрацара: *Аԥааимбар Муҳаммед иԥҳаражәҳәаҿы дахьҭадырхаз амшала аԥсылман ар Римиаа ржәылара.*

Ҭеиеммум:*Иԥьоу анышә напыла уасны уҷи унапи ақәшьра.*

Ҭора:*Ауриацәа иԥшьоу рышәҟәы.*

Ҭубба жәлар: *Иементәыла инхоз ажәытәтәи жәларк.*

Ҭува аҿхаа: *Синаитәи адгьылбжьахаҷы иҟоу, иԥшьаны иԥхьазоу аҿхаа.*

Ҭур: *Аԥааимбар Мыса, Анцәа ибжьы ахьиаҳаз ашьха.*

Узеир: *Аԥааимбар.*

Умре: *Иазыԥҿәоу аамҭаԥәа рыда иԥшьоу атыԥҟәа раҭаара.*

Ухуд: *Медине ақалақь аҷы инхоз аԥсылманцәеи Меԥьԥье ақалақь аҷы инхоз азхамҿаҿцәеи рыбжьара аибашьра ахьымҿаԥысыз ашьха.*

Фараон: *Зхы нцәахәыс изыԥхьазоз ажәытә Мысратәи аҳцәа.*

Худ, Ҳарун: *Аԥааимбарцәа.*

Ҳаман: *Фараон ицхырааҿы.*

Ҳаҳам: *Ауриа дин амаҿуҿы.*

Ҳаԥьра: *Ессшыԥәса иара иазыԥҿәоу аамҭазы Қьааба, анаҿс иԥшьоу атыԥҟәа раҭаара.*

Ҳунеин: *Аԥсылманцәеи Ҳавазин захьзыз иазхамҿаҿцәаз шьҭраки аибашьра ахьрыбжьысыз аԥсҭа.*

Ԥьиҳад:*Умчԥәа зегьы рыла аиашара азыԥәԥара, ахы аиааира, ацәгьара аԥырҟәҟәара.*

Ԥьуди:*Ныҳәа ԥааимбар иҳба иахьыԥәтәаз ашьха.*

Шьуаиб: *Аԥааимбар.*

صَدَقَ اللهُ العَظِيمُ
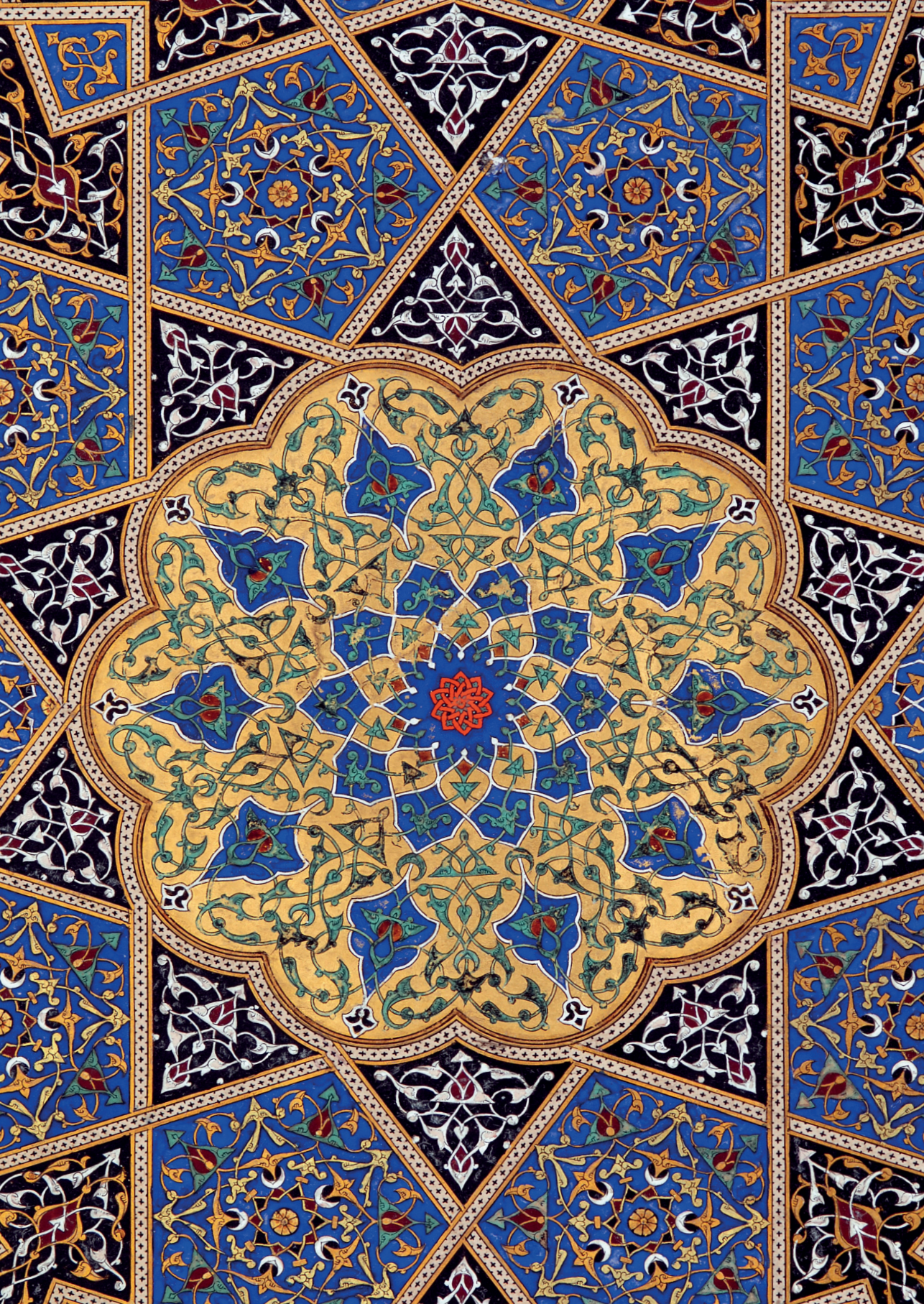
Зегьы зымчу Аллаҳ ҳәарада аиаша иҳәеит